Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Rok 1873.

W Wiedniu.

Drukiem cesarsko-królewskiej nadwornej i rządowej drukarni.

1873.

Pierwsze repertoryum.

Spis chronologiczny

ustaw i rozporządzeń w Dzienniku ustaw państwa w roku 1873 ogłoszonych.

Data ustawy, patentu lub rozporządzenia	Dzień wyjścia Dziennika ustaw państwa	Treść	Numer zeszytu	Numer ustawy itd.	Strona
1870	1873				
8 list.	15 lutego	Statut żeglugi i policyi obowiązujący na dolnym Dunaju	V	16	**41**
1871					
8 maja	29 stycz.	Traktat przyjaźni oraz handlowy i żeglugowy pomiędzy monarchią austryacko-węgierską a królestwem syamskiem	III	8	**15**
25 „	10 lipca	Umowa pocztowa zawarta między rządem Jego c. i k. Mości a Jego Wysokością księciem czarnogórskim	XLIV	123	**511**
1872					
13 stycz.	9 stycz.	Traktat handlowy i żeglugowy pomiędzy monarchią austryacko-węgierską a królestwem portugalskiem	II	7	**5**
7 maja	22 lutego	Traktat pocztowy pomiędzy monarchią austryacko-węgierską a Niemcami	VI	17	**91**
25 lipca	22 „	Umowa pomiędzy rządami monarchyi austryacko-węgierskiej z jednej strony a Bawaryi i Wirtembergu z drugiej strony, tycząca się urządzenia bezpośredniego ruchu pocztowego pomiędzy ich krajami	VI	18	**111**
23 wrz.	10 lipca	Umowa zawarta pomiędzy rządem Jego c. i k. Mości a Jego Wysokością księciem Czarnogórskim o wzajemnem wydawaniu sobie zbrodniarzy	XLIV	124	**525**
12 list.	4 stycz.	Dokument koncesyi na budowę kolei żelaznej parowej z Krymawy do granicy czesko-saskiej pod Raizenhein	I	1	**1**
15 „	22 lutego	Dokument koncesyi na kolej żelazną z Pilzni na Klatowy do Budy żelaznej i z Mlaca do Johann-Georgenstadt	VII	19	**113**
13 grud.	1 wiet.	Druga konwencya dodatkowa pomiędzy monarchyą austryacko-węgierską a królestwem belgijskiem do traktatu z dnia 16 lipca 1853, o wzajemnem wydawaniu sobie zbrodniarzów	XIV	19	**157**
21 „	29 stycz.	Obwieszczenie ministerstwa skarbu, o ustanowieniu urzędu cłowego głównego w dworcu c. k. uprzyw. kolei północno zachodniej austryackiej w Wiedniu	IV	9	**39**
22 „	4 „	Rozporządzenie ministerstwa skarbu tyczące się kontroli nad kawą w okręgu pogranicznym Vorarlbergu i księstwie Liechtenstein	I	2	**3**
23 „	4 „	Rozporządzenie ministerstwa skarbu, o upoważnieniu królewsko włoskiego urzędu cłowego w Trevignano i c. k. austryackiego urzędu cłowego w Nogaredo do wzajemnego przekazywania sobie posyłek przewozowych	I	3	**3**
24 „	4 „	Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości o przeniesieniu siedziby urzędowej sądu powiatowego w Aigen w Górnej Austryii	I	4	**3**

Drugie repertoryum.

Spis alfabetyczny

ustaw i rozporządzeń od dnia 1 stycznia do 31 grudnia 1873 w Dzienniku ustaw państwa (rocznik XXV, zeszyt I do LXII) ogłoszonych *).

A.

B.

---

*) Z dwóch cyfr przy każdej pozycyi podanych pierwsza oznacza numer ustawy, druga zaś, grubszemi czcionkami wydrukowana, stronicę Dziennika ustaw państwa, na której te ustawę umieszczono.

K.

L.

M.

N.

O.

P.

R.

S.

T.

U.

V.

W.

Z.

Ż.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt I. — Wydany i rozesłany dnia 4 stycznia 1873.

1.

Dokument koncesyi z dnia 12 listopada 1872,

na budowę kolei żelaznej parowej z Krymawy do granicy czesko-saskiej pod Raizenhain.

My Franciszek Józef Pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Apostolski król Węgierski, król Czech, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Arcyksiążę Austryacki; Wielki Książę Krakowski; Książę Lotaryngii, Salzburga, Styryi, Karyntyi, Krainy, Bukowiny; Górnego i Dolnego Szląska; Wielki Książę Siedmiogrodu; Margrabia Morawii, uksiążęcony Hrabia Habsburga i Tyrolu, itd. itd. itd.

Gdy wyłącznie uprzywilejowana spółka kolei żelaznej busztiehradzkiej podała prośbę o udzielenie jej koncesyi na budowę i ruch kolei żelaznej parowej z Krymawy do granicy czesko-saskiej pod Raizenhain, przeto zważywszy pożyteczność tego przedsiębiorstwa dla ogółu, widzimy się spowodowani, wzmiankowanej spółce koncesyą tę na mocy ustawy o koncesyach na koleje żelazne z dnia 14 września 1854 (Dz. u. p. Nr. 238), i ustawy z dnia 28 czerwca 1872 (Dz. u. p. Nr. 100), nadać, jak następuje:

§. 1. Nadajemy spółce kolei żelaznej busztiehradzkiej prawo budowy i ruchu odnog z Krymawy do granicy czesko-saskiej pod Raizenhain.

§. 2. Odnoga ta będzie uważana za nieoddzielną część składową linii tejże spółki już dawniej koncesyonowanych, i będą do niej zastosowane przepisy koncesyi z dnia 1 lipca 1868 (Dz. u. p. Nr. 138), tak w przedmiocie taryfy, jak nie mniej w przedmiocie wszelkich innych warunków do koncesyi należących.

§. 3. Spółka jest obowiązana wybudować wszystkie większe mosty i wiadukta z uwzględnieniem najwyższego stanu wody, odrazu pod dwa tory i groblę w tunelach podobnież pod dwa tory.

§. 4. Spółka jest obowiązana oddać na użytek publiczny odnogę z Krymawy do granicy czesko-saskiej pod Raizenhain jednocześnie z projektowaną linią łączącą saską, prowadzącą do kolei szemnicko freibergskiej.

§. 5. Zastrzega się, że po zawarciu traktatu z rządem królewsko saskim wydane będą przepisy, tyczące się tak połączenia odnogi w §. 1 wzmiankowanej z siecią kolei saskich jak nie mniej służby ruchu w stacyi spólnej na zetknięciu a spółka jest obowiązana poddać się przepisom tego traktatu i obowiązkom z niego wynikającym.

§. 6. Pod warunkiem uczynienia zadość przepisom §§. 2 i 3, uwolnienie od podatków i należytości nadane dokumentem koncesyi z dnia 1 lipca 1868 (Dz. u. p. Nr. 138) rozciąga się także na odnogę wzmiankowaną w §. 1.

Uwolnienie od podatku dochodowego co się tyczy tej odnogi, służyć będzie tylko na ten czas, do którego na mocy koncesyi z dnia 1 lipca 1868 (Dz. u. p. Nr. 138) służyć ma innym liniom kolei busztiehradzkiej, w ten sposób, że gdy uwolnienie od podatku dochodowego tych innych linii w powyższym dokumencie koncesyi, wzmiankowanych, wyjdzie z mocy obowiązującej, odnoga w §. 1 wzmiankowana także przestanie być od niego uwolnioną.

§. 6. Gdyby pomimo poprzedniczego ostrzeżenia, koncesyonaryusze dopuszczali się zaniedbywania lub niedopełniania obowiązków koncesyą lub ustawami przepisanych, administracya państwa ma prawo zarządzić środki odpowiednie a według okoliczności unieważnić koncesyą nawet przed upływem jej trwania.

Ostrzegając surowo aby nikt nie działał przeciwko postanowieniom tej koncesyi i nadając koncesyonaryuszom prawo domagania się u Naszych sądów wynagrodzenia udowodnionej szkody, wszystkim władzom, do których to należy, wyraźnie rozkazujemy, aby nad koncesyą niniejszą i wszystkiemi w niej zawartemi postanowieniami ściśle i troskliwie czuwały.

W dowód czego wydajemy niniejszy list, opatrzony Naszą większą pieczęcią, w Naszem stołecznem i rezydencyonalnem mieście Wiedniu, dnia dwunastego miesiąca listopada w roku zbawienia tysiąc ośmset siedmdziesiątym drugim, Naszego panowania dwudziestym czwartym.

Franciszek Józef r. w. (L. S.)

Auersperg r. w. **Banhans** r. w. **Pretis** r. w.

2.

Rozporządzenie ministerstwa skarbu z d. 22 grudnia 1872,

tyczące się kontroli nad kawą w okręgu pogranicznym Vorarlbergu i księstwie Liechtenstein.

Ministerstwo skarbu, w porozumieniu z ministerstwem handlu, widzi się spowodowanem, kontrolę nad kawą, rozporządzeniem z dnia 13 grudnia 1869 (Dz. u. p. Nr. 183) w okręgu pogranicznym Vorarlbergu i księstwa Liechtenstein, zacząwszy od dnia 1 stycznia 1870, na przeciąg jednego roku ponownie zaprowadzoną, a rozporządzeniami z dnia 22 grudnia 1870 (Dz. u. p. Nr. 143) i z dnia 4 grudnia 1871 (Dz. u. p. Nr. 140) na lata 1871 i 1872 przedłużoną, rozciągnąć na rok następny, zacząwszy od dnia 1 stycznia 1873.

Pretis r. w.

3.

Rozporządzenie ministerstwa skarbu, z d. 23 grudnia 1872,

o upoważnieniu królewsko włoskiego urzędu cłowego w Trevignano i c. k. austryackiego urzędu cłowego w Nogaredo do wzajemnego przekazywania sobie posyłek przewozowych.

Urzędy cłowe królewsko włoski w Trevignano i c. k. austryacki w Nogaredo zostały upoważnione za zgodą urzędu królewsko włoskiego do wzajemnego przekazywania sobie posyłek przewozowych.

Posyłki przewozowe tytoniu i olejów mineralnych są od tego wyjęte.

Upoważnienie to wejdzie w moc obowiązującą jak tylko c. k. urząd cłowy w Nogaredo zostanie o niem zawiadomiony.

Pretis r. w.

4.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 24 grudnia 1872,

o przeniesieniu siedziby urzędowej sądu powiatowego w Aigen w Górnej Austryi.

Na zasadzie §. 2 ustawy z dnia 11 czerwca 1868 (Dz. u. p. Nr. 59) przenosi się z Schläglu do Aigenu siedzibę sądu powiatowego ustanowionego dla powiatu aigenskiego.

Glaser r. w.

5.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z d. 24 grunia 1872,

o upoważnieniu królewsko węgierskich urzędów cłowych głównych w Sybinie (Hermannstadt) i Kołoszu (Klausenburg), aby zaprowadziły u siebie postępowanie krótsze i o ustanowieniu ekspozytury cłowej w dworcu kolei północnej węgierskiej w Peszcie.

Królewsko węgierskie ministerstwo skarbu doniosło pod dniem 10 listopada 1872, że upoważniło królewsko węgierskie urzędy cłowe główne w Sybinie i Kołoszu, aby zaprowadziły u siebie postępowanie cłowe krótsze, przepisem z dnia 18 września 1857 (Dz. u. p. Nr: 175) dla obrotu na kolejach żelaznych, dozwolone, i że w dworcu peszteńskim kolei północnej węgierskiej ustanowiło ekspozyturę cłową, jednocześnie upoważnioną, aby w obrocie na kolejach żelaznych trzymała się postępowania cłowego krótszego podług powyższego przepisu.

Pretis r. w.

6.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z d. 24 grudnia 1872,

o ustanowieniu c. k. austryackiego urzędu cłowego głównego II klasy w dworcu kolei w St. Margarethen.

Ponieważ ruch na części c. k. uprzyw. kolei vorarlbergskiej z Lauterbach do St. Margarethen rozpoczął się już od dnia 23 listopada 1872, przeto w wykonaniu traktatu między Austryą i Węgrami a Bawaryą i Szwajcaryą z dnia 27 sierpnia 1870 (Dz. u. p. Nr. 13 z roku 1871), tyczącego się budowy kolei żelaznej z Lindau na Bregencyą do St. Margarethen tudzież z Feldkirchu do Buchs, ustanowiono w dworcu kolei St. Margarethen ces. król. urząd cłowy główny II klasy, z szwajcarskim urzędem cłowym połączony, który rozpoczął czynności z dniem 23 listopada 1872, posiada prawo c. k. urzędu cłowego głównego I klasy, i jest upoważniony ażeby w obrocie kolejowym trzymał się postępowania cłowego krótszego podług przepisu z dnia 18 września 1857 (Dz. u. p. 175).

Pretis r. w

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt II. — Wydany i rozesłany dnia 9 stycznia 1873.

7.

Traktat handlowy i żeglugowy pomiędzy monarchią austryacko węgierską a królestwem portugalskiem z dnia 13 stycznia 1872.

(Zawarty w Lizbonie dnia 13 stycznia 1872, przez Jego c. i kr. Apostolską Mość ratyfikowany w Budzie dnia 18 października 1872, obustronne ratyfikacye wymieniono w Lizbonie dnia 30 listopada 1872.)

Nos Franciscus Josephus Primus,

divina favente clementia Austriae Imperator;

Apostolicus Rex Hungariae, Rex Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Slavoniae, Galiciae, Lodomeriae et Illyriae; Archidux Austriae; Magnus Dux Cracoviae; Dux Lotharingiae, Salisburgi, Styriae, Carinthiae, Carnioliae, Bucovinae, superioris et inferioris Silesiae; Magnus Princeps Transilvaniae; Marchio Moraviae; Comes Habsburgi et Tirolis etc. etc.

Notum testatumque omnibus et singulis, quorum interest, tenore praesentium facimus:

Posteaquam a Nostro cum fidelissimae Suae Majestatis Lusitaniae et, Algarbiae Regis Plenipotentiario ad dilatandas commercii navigationisque relationes, inter Utriusque Nostrum ditiones existentes, die 13. mensis Januarii anni currentis conventio inita et signata est tenoris sequentis:

Pierwopis.

Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, Roi de Bohême etc., et Roi Apostolique de Hongrie et

Sa Majesté le Roi de Portugal et des Algarves,

Przekład.

Najjaśniejszy cesarz austryacki, król czeski itd. i król apostolski węgierski, tudzież

Najjaśniejszy król portugalski i algarbski,

animés d'un égal désir de resserrer le liens d'amitié et d'étendre les relations commerciales entre Leurs Etats respectifs ont résolu de conclure un traité à cet effet et ont nommé pour Leurs Plénipotentiaires, savoir:

Sa Majesté Impériale et Royale Apostolique:

le Sieur Aloyse Baron de Dumreicher-Oesterreicher, Son Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire près Sa Majesté Très Fidèle, Chevalier de l'Ordre de la couronne de fer de deuxième classe et de l'Ordre Imperial de Léopold etc.;

Sa Majesté le Roi de Portugal et des Algarves:

le Sieur Jean d'Andrade-Corvo, Son Conseiler, Pair du Royaume, Ministre et Secrétaire d'Etat au Département des Affaires étrangères, Professeur de l'Ecole polytechnique de Lisbonne, Commandeur de l'Ordre ancien, très noble et illustre de San Thiago pour le mérite scientifique, littéraire et artistique, et de l'Ordre du Christ, Grand-Croix de l'Ordre Royal de Charles III d'Espagne etc.,

lesquels, après s'être communiqué leurs pleins pouvoirs, trouvés en bonne et due forme, sont convenus des articles suivants:

Article I.

Il y aura pleine et entière liberté de commerce et de navigation entre les Etats des deux Hautes Parties contractantes.

Les sujets de chacune d'Elles ne seront pas soumis ni à raison d'acquisition ou de possession d'immeubles ou de biens meubles ni à raison de leur commerce et de leur industrie dans les ports, villes ou lieux quelconques des Etats respectifs, soit qu'ils s'y établissent, soit qu'ils y résident temporairement, à des droits, taxes, impôts ou patentes, sous quelque dénomination que ce soit, autres ni plus élevés que ceux qui seront perçus sur le nationaux, et les priviléges, immunités et

przejęci zarówno życzeniem ścieśnienia węzłów przyjaźni i rozszerzenia stosunków handlowych pomiędzy Swojemi państwami, postanowili zawrzeć w tym celu traktat i zamianowali Swoimi pełnomocnikami:

Najjaśniejszy cesarz austryacki:

Pana Barona Alojzego Dumreicher-Oesterreichera, Swego posła nadzwyczajnego i pełnomocnego ministra przy Jego królewskiej Mości, kawalera orderu żelaznej korony drugiej klasy i cesarskiego orderu Leopolda itd.,

Najjaśniejszy król portugalski i algarbski:

Pana Jana Andrade-Corvo, Swojego radcę, para królestwa, ministra i sekretarza stanu w wydziale spraw zewnętrznych, profesora szkoły politechnicznej lizbońskiej, komandora starożytnego, znamienitego i dostojnego orderu św. Jakóba za zasługi na polu umiejętności, literatury i sztuk, i orderu Chrystusa, tudzież kawalera wielkiego krzyża orderu królewskiego Karola III hiszpańskiego itd.

którzy udzieliwszy sobie swoje pełnomocnictwa i znalazłszy takowe w dobrej i należytej formie, zgodzili się na artykuły następujące:

Artykuł I.

Pomiędzy Państwami obu wysokich stron, traktat zawierających, będzie panowała zupełna wolność handlu i żeglugi.

Poddani każdej z obu stron nie będą podlegali, ani co się tyczy kupna lub dzierżawy nieruchomości albo ruchomości, ani co się tyczy ich handlu i przemysłu w portach, miastach lub jakichkolwiek innych miejscach drugiego państwa, czy tam osiędą stale, czyli też zamieszkają czasowo, innym podatkom, taksom, opłatom, pod jakiemkolwiek nazwaniem istniejącym, ani wyższym od tych, które będą pobierane od krajowców, a przywileje, uwolnienia i wszelkie ulgi, którychby używali

autres faveurs quelconques dont jouiraient, en matière de commerce ou d'industrie, les sujets de l'une des Hautes Parties contractantes seront communs à ceux de l'autre.

Les stipulations du présent article ne dérogent en rien aux lois, ordonnances et règlements spéciaux en matière de commerce, d'industrie et de police en vigueur dans le territoire de chaque Etat contractant et applicables aux sujets de tout autre Etat.

w handlu i przemyśle poddani jednej z wysokich stron, traktat zawierających, będą służyły także poddanym drugiej strony.

Przepisy niniejszego artykułu nie nadwerężają w niczem praw, rozporządzeń i przepisów szczegółowych, tyczących się handlu, przemysłu i policyi, obowiązujących na terytoryum każdego z państw traktat zawierających, a stosowanych do poddanych każdego innego państwa.

Article II.

Les Hautes Parties contractantes se garantissent réciproquement le traitement de la nation la plus favorisée pour tout ce qui concerne l'importation, l'exportation et le transit.

Chacune d'Elles s'engage à faire profiter l'Autre de toute faveur, de tous priviléges ou abaissements dans les tarifs des droits à l'importation ou à l'exportation qu'Elle pourrait accorder à une tierce Puissance.

Les Hautes Parties contractantes s'engagent, en outre, à n'établir, l'une envers l'autre, aucun droit ou prohibition d'importation, d'exportation ou de transit qui ne soit en même temps applicable aux autres nations.

Dans le cas où en Portugal l'importation des blés et des farines serait prohibée, les blés et les farines autrichiens ou hongrois sortis avant la publication de cette prohibition du port où leur chargement s'est fait, pourront encore être importés et vendus en Portugal.

Artykuł II.

Wysokie strony traktat zawierające poręczają sobie wzajemnie, że postępować będą ze sobą tak, jak postępują z narodami najbardziej uwzględnianemi we wszystkiem co się tyczy przywozu, wywozu i przewozu.

Każda z nich zobowiązuje się rozciągnąć na drugą wszelkie ulgi, wszelkie przywileje lub obniżenie taryfy przywozowej lub wywozowej które mogłaby nadać trzeciemu mocarstwu.

Wysokie strony traktat zawierające, zobowiązują się nadto, nie postanawiać jedna względem drugiej żadnego poboru, ani też nie wydawać żadnego zakazu przywozu, wywozu lub przewozu, któryby jednocześnie nie ściągał się i do innych narodów.

Gdyby przywóz zboża i mąki do Portugalii został zakazanym, zboża i mąki austryackie i węgierskie, przed ogłoszeniem tego zakazu wywiezione z portu, w którym je na okręt włożono, mogą jeszcze być przywiezione i sprzedane w Portugalii.

Article III.

Les marchandises de toute nature originaires de l'un des deux pays et importées dans l'autre ne pourront être assujetties à des droits d'accise, d'octroi ou de consommation perçus pour le compte de l' Etat ou

Artykuł III.

Towary wszelkiego rodzaju, pochodzące z jednego z dwóch krajów a do drugiego przywiezione, jeżeli podlegają akcyzie lub podatkowi konsumcyjnemu, rządowemu albo gminnemu, opłaty te nie mogą być wyższe

des communes, supérieurs à ceux qui grèvent ou greveraient les marchandises similaires de production nationale.

Toutefois les droits à l'importation pourront être augmentés des sommes qui représenteraient les frais occasionnés aux producteurs nationaux par le système de l'accise.

Si l'une des Haute Parties contractantes juge nécessaire d'établir un droit d'acise ou de consommation nouveau ou un supplément de droit sur un article de production ou de fabrication nationale, l'article similaire étranger pourra être immédiatement grevé à l'importation d'un droit égal ou équivalent.

od tych, które ciężą lub będą ciężyły na podobnych towarach wyrabianych w kraju.

Jednakowoż podatki od przywozu mogą być powiększone o tyle, ile wynoszą koszta ciężące na producentach krajowych w skutek systemu akcyzowego.

Jeżeli jedna z wysokich stron, traktat zawierających, uzna za potrzebne nałożyć na artykuł produkowany lub wyrabiany w kraju nowy podatek akcyzowy lub konsumcyjny, albo dodatek do podatku, takiż lub odpowiedni podatek może być nałożony niezwłocznie na podobny artykuł zagraniczny, gdy będzie wprowadzonym.

Article IV.

Pour établir que les produits sont d'origine ou de manufacture nationale, l'importateur devra présenter à la douane de l'autre pays soit une déclaration officielle faite devant un magistrat siégeant au lieu d'expédition, soit un certificat délivré par le Chef du service des douanes du bureau d'exportation, soit un certificat délivré par les Consuls ou Agents consulaires du pays dans lequel l'importation doit être faite et qui résident dans les lieux d'expedition ou dans le ports d'embarquement.

Artykuł IV.

Dla udowodnienia że towary są pochodzenia lub wyrobu krajowego, przywożący winien przedłożyć urzędowi cłowemu drugiego kraju deklaracyą urzędową uczynioną przed władzą, mającą siedzibę w miejscu z którego się wysyła, albo świadectwo wydane przez naczelnika służby cłowej w miejscu z którego się wywozi, albo świadectwo wydane przez konsulów albo ajentów konsularnych kraju, do którego towary mają być przywiezione, rezydujących w miejscach, z których się wysyła, albo w portach, w których się ładuje.

Article V.

En ce qui concerne les marchandises et les étiquettes des marchandises ou de leurs emballages, les dessins et les marques de fabrique ou de commerce, les sujets de chacun des Etats respectifs jouiront dans l'autre de la même protection que les nationaux.

Artykuł V.

Co się tyczy towarów, i etykiet na towarach albo na ich opakowaniu, wzorków i znaków fabryki lub handlu, poddani każdego z obu państw doznawać będą w drugiem państwie tej samej opieki, co krajowcy.

Article VI

Les objets passibles d'un droit d'entrée qui servent d'échantillons et qui sont importés dans la Monarchie austro hongroise par des commis voyageurs des maisons portugaises ou en Portugal par des commis voyageurs des maisons autrichiennes ou hongroises jouiront de part et d'autre, moyennant les formalités de douane nécessaires pour en

Artykuł VI.

Cło wchodowe od przedmiotów onemu podlegających, służących za wzorki a przywiezionych do monarchii austryacko węgierskiej przez komisantów portugalskich, albo do Portugalii przez komisantów austryacko-węgierskich, będzie nawzajem zwracane pod warunkiem dopełnienia formalności cłowych, potrzebnych dla udowodnienia, że przedmioty

assurer la réexportation ou la réintégration en entrepôt, d'une restitution des droits qui devront être déposés à l'entrée. Ces formalités seront réglées d'un commun accord entre les Hautes Parties contractantes.

Article VII.

Les fabricants et marchands autrichiens ou hongrois, ainsi que leurs commis voyageurs, dûment patentés dans la Monarchie austro-hongroise dans l'une de ces qualités, voyageant en Portugal, pourront y faire des achats et des ventes pour les besoins de leur industrie et recueillir les commandes avec ou sans échantillons, mais sans colporter des marchandises.

Il y aura réciprocité dans la Monarchie austro-hongroise pour les fabricants et marchands portugais et leurs commis voyageurs.

Article VIII.

Les navires autrichiens ou hongrois venant, avec ou sans chargement, d'un port quelconque dans les ports de Portugal, et réciproquement les navires portugais venant, avec ou sans chargement, d'un port quelconque dans les ports autrichiens ou hongrois, seront assimilés, soit à l'entrée, soit à la sortie, soit durant leur séjour, aux navires nationaux, pour tous les droits ou charges quelconques portant sur la coque du bâtiment.

Article IX.

Les deux Hautes Parties contractantes se réservent la faculté de prélever dans leurs ports respectifs, sur les navires de l'autre Puissance, ainsi que sur les marchandises, composant la cargaison de ces navires, des taxes spéciales affectées aux besoins d'un service local.

Il est entendu que les taxes dont il s'agit devront, dans tous les cas, être appliquées également aux navires des deux Hautes Parties contractantes ou à leurs cargaisons.

Article X.

En se qui concerne le placement des navires, leur chargement ou leur décharge-

te zostały napowrót wywiezione lub złożone w magazynie. Formalności te będą uregulowane wspólną umową między wysokiemi stronami traktat zawierającemi.

Artykuł VII.

Fabrykanci i kupcy austryacko-węgierscy, jakoteż ich komisanci, należycie upoważnieni w monarchii austryacko-węgierskiej w jednym z tych przymiotów, podróżując po Portugalii, mogą tam kupować i sprzedawać wszystko, co należy do ich przemysłu, i odbierać zamówienia z próbkami lub bez próbek, nie rozwożąc jednak towarów.

Fabrykanci i kupcy portugalscy tudzież ich komisanci, będą w monarchii austryacko-węgierskiej doznawali wzajemności.

Artykuł VIII.

Okręty austryacko węgierskie, przybywające z ładunkiem lub bez ładunku z jakiegokolwiek portu do portów portugalskich i nawzajem okręty portugalskie, przybywające z ładunkiem lub bez ładunku z jakiegokolwiek portu do portów austryacko-węgierskich, będą zostawały na równi z okrętami krajowemi co się tyczy wszelkich ceł lub ciężarów jakichkolwiek, na okręty nakładanych, a to tak wtedy gdy przybywają, jakoteż gdy odpływają i podczas ich pobytu.

Artykuł IX.

Wysokie strony traktat zawierające zastrzegają sobie prawo nakładania w swoich portach na okręty drugiego mocarstwa, jakoteż na towary stanowiące ładunek tych okrętów, opłat osobnych, przeznaczonych na potrzeby służby miejscowej.

Rozumie się samo przez się, że we wszystkich przypadkach, opłaty o których mowa, powinny być pobierane w równej mierze od okrętów obu wysokich stron traktat zawierających albo od ich ładunków.

Artykuł X.

Co się tyczy miejsca dla okrętów, ich naładowania lub wyładowania, w portach

ment dans les ports, rades, hâvres ou bassins et généralement pour toutes les formalités ou dispositions quelconques auxquelles peuvent être soumis les navires de commerce, leur équipage et leurs cargaisons, il ne sera accordé aux navires nationaux, dans les Etats respectifs, aucun privilége ni aucune faveur qui ne le soit également aux navires de l'autre Puissance.

Article XI.

La nationalité des navires sera admise de part et d'autre d'après les lois et règlements particuliers à chaque pays au moyen des documents délivrés aux capitaines par les autorités compétentes.

Article XII.

Les marchandises de toute nature importées en Portugal sous pavillon austro-hongrois et réciproquement les marchandises de toute nature importées dans les ports autrichiens ou hongrois sous pavillon portugais jouiront de mêmes exemptions, restitutions de droits, primes ou autres faveurs quelconques; elles ne payeront respectivement d'autres ni de plus forts droits de douane, de navigation ou de péage perçus au profit de l'Etat, des communes, des corporations locales, des particuliers ou d'établissements quelconques, et ne seront assujetties à aucune autre formalité que si l'importation en avait lieu sous pavillon national.

Article XIII.

Les marchandises de toute nature qui seront exportées de la Monarchie austro-hongroise par navires portugais ou du Portugal par navires autrichiens ou hongrois, pour quelque destination que ce soit, ne seront pas assujetties à d'autres droits ni formalités de sortie que si elles étaient exportées par navires nationaux, et elles jouiront, sous l'un et l'autre pavillon, de toutes primes et restitutions de droits ou autres faveurs qui sont ou seront accordées, dans chacun des deux pays, à la navigation nationale.

zatokach, bassenach i w ogólności co się tyczy wszelkich formalności lub przepisów, którym podlegać mogą okręty handlowe ich załoga i ładunek, nie będą udzielone okrętom krajowym w obu państwach żadne przywileje ani ulgi, któreby nie służyły zarówno okrętom drugiego mocarstwa.

Artykuł XI.

Narodowość okrętów będzie uznawana obustronnie podług praw i regulaminów szczególnych każdego kraju na podstawie dokumentów wydanych kapitanom przez władze właściwe.

Artykuł XII.

Towary wszelkiego rodzaju, przywiezione do Portugalii pod pawilonem austryacko-węgierskim i nawzajem, towary wszelkiego rodzaju, przywiezione do portów austryacko-węgierskich pod pawilonem portugalskim, będą doznawały tych samych uwolnień, zwrotu ceł, premii i wszelkich innych ulg; nie będą od nich opłacane nawzajem ani inne ani wyższe cła, taksy lub myta pobierane na rzecz państwa, gmin, korporacyi miejscowych, osób prywatnych lub jakichkolwiek zakładów i takowe nie będą ulegały żadnym innym formalnościom, prócz tych, jakie mają miejsce gdy towary są przywiezione pod pawilonem krajowym.

Artykuł XIII.

Towary jakiegokolwiek rodzaju, wywożone z monarchii austryacko-węgierskiej na okrętach portugalskich, lub z Portugalii na okrętach austryacko-węgierskich, dokądkolwiek mają być powiezione, nie będą ulegały żadnym innym opłatom ani formalnościom przy wywozie, prócz tych, jakim ulegałyby gdyby je wywożono na okrętach krajowych, i tak pod jednym jak pod drugim pawilonem, będą miały prawo do takich samych premii i zwrotów cłowych tudzież wszelkich innych ulg, które służą lub będą służyły marynarce krajowej w obu krajach.

Toutefois il est fait exception aux dispositions qui précèdent en ce qui concerne les avantages et encouragements particuliers dont les produits de la pêche nationale sont ou pourront être l'objet dans l'un ou l'autre pays.

Article XIV.

En tant et aussi longtemps que le cabotage est réservé par les lois d'une des Parties contractantes exclusivement aux bâtiments nationaux, il ne pourra être exercé par les bâtiments de l'autre Partie.

Cependant les navires autrichiens ou hongrois entrant dans un port de Portugal, et réciproquement les navires portugais, entrant dans un port de la Monarchie austro-hongroise, et qui n'y viendraient décharger qu'une partie de leur cargaison, pourront, en se conformant toutefois aux lois et règlements des Etats respectifs, conserver à leur bord la partie de la cargaison qui serait destinée à un autre port, soit du même pays, soit d'un autre, et la réexporter, sans être astreints à payer pour cette dernière partie de la cargaison aucun droit de douane, sauf les droits de surveillance lesquels d'ailleurs ne pourront naturellement être perçus qu'aux taux fixés pour la navigation nationale.

Article XV.

En tout ce qui concerne les droits de navigation, les Hautes Parties contractantes se promettent réciproquement de n'accorder aucun privilege aux sujets d'un Etat tiers qui ne soit aussi, et à l'instant même, étendu à leurs sujets respectifs.

Article XVI.

Les Consuls et autre Agents consulaires portugais dans la Monarchie austro-hongroise jouiront de tous les priviléges, exemptions ou immunités dont jouissent les Consuls et autres Agents de même qualité de la nation la plus favorisée.

Il en sera de même en Portugal pour les Consuls et autres Agents consulaires de la Monarchie austro-hongroise.

Jednakowoż wyjęte są od rozporządzeń poprzedzających korzyści i zachęcenia szczególne których przedmiotem są lub będą w przyszłości produkta rybołostwa krajowego w jednym lub drugim kraju.

Artykuł XIV.

O ile i dopóki żegluga nadbrzeżna, jest zastrzeżona prawami jednej ze stron traktat zawierających, wyłącznie tylko dla okrętów krajowych, okręty drugiej strony zajmować się nią nie mogą.

Jednakowoż okręty austryackie lub węgierskie wchodzące do portu portugalskiego i nawzajem okręty portugalskie, wchodzące do portu monarchii austryacko-węgierskiej i składające tam tylko część swego ładunku, mogą, stosując się jednak do praw i regulaminów obu państw, zatrzymać na pokładzie część ładunku przeznaczoną do innego portu, czy to w tym samym czy w innym kraju i wywieść ją napowrót nie opłacając od tej ostatniej części ładunku żadnego cła, wyjąwszy opłaty za nadzór które zresztą będą pobierane naturalnie tylko w takiej wysokości, jaka jest ustanowiona dla żeglugi krajowej.

Artykuł XV.

We wszystkiem, co się tyczy opłat morskich, wysokie strony traktat zawierające przyrzekają sobie wzajemnie nie udzielać poddanym trzeciego państwa żadnego przywileju, któreby nie był także rozciągnięty na ich poddanych.

Artykuł XVI.

Konsulowie i inni ajenci konsularni portugalscy w monarchii austryacko-węgierskiej doznawać będą tych samych przywilejów i wolności, których doznają konsulowie i inni tacy ajenci narodu najwięcej uwzględnianego.

Toż samo będzie z konsulami i ajentami konsularnymi monarchii austryacko-węgierskiej w Portugalii.

Article XVII.

Il est entendu que le présent traité s'étendra également à la Principauté de Liechtenstein en vertu de l'Article XIII du traité de douane conclu entre Sa Majesté Impériale et Royale Apostolique et le Prince Souverain de Liechtenstein.

Article XVIII.

Les dispositions du présent traité sont applicables sans aucune exception aux îles portugaises dites adjacentes; savoir: Aux îles de Madère et Porto Santo et à l'Archipel des Açores.

Les navires et les produits du sol ou de l'industrie de la Monarchie austro-hongroise jouiront à leur importation dans les colonies portugaises de tous les avantages et faveurs qui sont actuellement ou seront par la suite accordés aux navires et aux produits similaires de la nation la plus favorisée.

Article XIX.

Le présent traité entrera en vigueur un mois après l'échange des ratifications et restera en vigueur jusqu'au dernier Décembre de l'année 1877.

Dans le cas où aucune des Parties contractantes n'aurait notifié douze mois avant la fin de la période sus-indiquée son intention d'en faire cesser les effets, le traité demeurera obligatoire jusqu'à l'expiration d'une année à partir du jour où l'une ou l'autre des Parties contractantes l'aura dénoncé.

Article XX.

Le présent traité sera ratifié et les ratifications en seront échangées à Lisbonne aussitôt que faire se pourra.

En foi de quoi les Plénipotentiaires respectifs ont signé le présent traité et y ont apposé le cachet de leurs armes.

Fait à Lisbonne, en double original, le 13 Janvier 1872.

(L. S.) Baron Aloyse de **Dumreicher** m. p.

(L. S.) João de **Andrade-Corvo** m. p.

Artykuł XVII.

Zgodzono się, że traktat niniejszy będzie się rozciągał w tej samej mierze na księstwo Liechtenstein, a to w myśl artykułu XIII traktatu cłowego, zawartego między Jego cesarską i królewską Apostolską Mością a księciem Liechtensteinu,

Artykuł XVIII.

Przepisy traktatu niniejszego będą stosowane bez żadnego wyjątku do wysp portugalskich zwanych granicząceml (adjacentes); to jest: do wysp Madery, Porto Santo i wysp azorskich.

Okręty i produkta jakoteż wyroby monarchii austryacko-węgierskiej, przywiezione do kolonii portugalskich, doznawać będą wszystkich tych korzyści i ulg, które służą lub będą w przyszłości służyły okrętom i podobnym produktom narodu najwięcej uwzględnianego.

Artykuł XIX.

Traktat niniejszy wejdzie w moc obowiązującą w miesiąc po wymianie ratyfikacyi i będzie obowiązywał do ostatniego grudnia 1877 roku.

Jeżeli żadna ze stron traktat zawierających, nie oznajmi na dwanaście miesięcy przed upływem rzeczonego peryodu, że ma zamiar skuteczność jego uchylić, traktat pozostanie w mocy obowiązującej aż do upływu roku, licząc od dnia w którym go jedna lub druga strona wypowie.

Artykuł XX.

Traktat niniejszy będzie ratyfikowany a ratyfikacye będą wymienione w Lizbonie, jak tylko można najprędzej.

W dowód czego pełnomocnicy obu stron podpisali traktat niniejszy i wycisnęli na nim swoje pieczęcie.

Dan w Lizbonie w dwóch egzemplarzach dnia 13 stycznia 1872.

(L. S.) Baron **Alojzy Dumreicher** r. w.

(L. S.) Jan **Andrade-Corvo** r. w.

Protocole.

Au moment de procéder à la signature du traité de commerce et de navigation conclu à la date de ce jour entre l'Autriche-Hongrie et le Portugal, les Plénipotentiaires soussignés de Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, Roi de Bohème etc., et Roi Apostolique de Hongrie et de Sa Majesté le Roi de Portugal et des Algarves ont fait les réserves et déclarations suivantes:

Les dispositions de l'article II de ce traité sur le traitement de la nation la plus favorisée ne se réfèrent point ni de l'une part ni de l'autre, aux faveurs qui sont ou seront accordées pour faciliter le commerce de frontière des Etats limitrophes, ni aux réductions ou exemptions de droits dont l'application est restreinte à certaines frontières ou aux habitants de certains districts, ni aux faveurs dont jouissent ou jouiront les Etats qui sont ou seraient liés à un des deux Etats par une parfaite union douanière.

En outre les dispositions du dit article ne se réfèrent point:

En Autriche-Hongrie:

Aux faveurs spéciales dont jouissent de temps immémorial les sujets ottomans pour le commerce turc dans la monarchie austro-hongroise.

En Portugal:

Au droit de concéder au Brésil seulement des avantages particuliers qui ne pourront pas être réclamés par l'Autriche-Hongrie comme une conséquence de son droit au traitement de la nation la plus favorisée.

En ce qui concerne l'article II du dit traité les Plénipotentiaires déclarent en outre qu'en tant que dans les Etats respectifs les droits d'importation sont fixés ad valorem, les articles 11, 12, 13, 14 et 15 du traité de commerce et de navigation conclu le 11 Juillet 1866 entre le Portugal et la France doivent régler la manière de procéder à l'égard de ces droits.

Protokół.

W chwili gdy przystępowano do podpisania traktatu handlu i żeglugi, na dniu dzisiejszym, pomiędzy monarchią austryacko-węgierską a portugalią zawartego, podpisani pełnomocnicy Najjaśniejszego cesarza austryackiego, króla czeskiego itd. i króla apostolskiego węgierskiego, tudzież Najjaśniejszego króla portugalskiego i algarbskiego uczynili zastrzeżenia i oświadczenia nastepujące:

Przepisy artykułu II niniejszego traktatu o postępowaniu jakby z narodem najbardziej uwzględnianym, nie tyczą się bynajmniej tych ulg, które jedna lub druga strona udziela lub będzie udzielała dla ułatwienia handlu pogranicznego z mocarstwami sąsiedniemi, ani też zniżeń cła lub uwolnień od takowego dozwolonych tylko pewnym granicom lub mieszkańcom pewnych okręgów, ani wreszcie do ulg których doznają lub będą doznawały państwa, stanowiące związek cłowy z jednem z dwóch państw.

Oprócz tego przepisy artykułu rzeczonego nie odnoszą się wcale:

w monarchii austryacko-węgierskiej:

do ulg szczególnych których doznają od niepamiętnych czasów poddani tureccy dla handlu tureckiego w monarchii austryacko-węgierskiej.

W Portugalii:

do prawa udzielania jedynie Brazylii szczególnych ulg, których monarchia austyacko-węgierska nie może domagać się dla siebie na zasadzie iż winna być uważana tak samo jak naród najbardziej uwzględniony.

Co się tyczy artykułu II rzeczonego traktatu, pełnonomocnicy oświadczają zresztą, że o ile w państwach obu stron są ustanowione cła przywozowe ad valorem, artykuły 11, 12, 13, 14 i 15 traktatu handlowego i żeglugowego zawartego na dniu 11 lipca 1866 pomiędzy Portugalią a Francyą służyć będą za podstawę do uregulowania sposobu postępowania pod względem tych ceł.

Le présent protocole aura la même force et la même durée que le traité de commerce et de navigation conclu à la date de ce jour.

Protokół niniejszy będzie miał taką samą moc i będzie tak długo obowiązującym, jak traktat handlowy i żeglugowy na dniu dzisiejszym zawarty.

En foi de quoi les Plénipotentiaires respectifs l'ont signé et revêtu du sceau de leurs armes.

W dowód czego pełnomocnicy obu stron podpisali ten protokół i wycisnęli na nim swoje pieczęcie.

Fait à Lisbonne, en double original, le 13 Janvier 1872.

Dan w Lizbonie w dwóch egzemplarzach dnia 13 stycznia 1872.

(L. S.) Baron Aloyse de **Dumreicher** m. p.

(L. S.) João de **Andrade-Corvo** m. p.

(L. S.) Baron **Alojzy Dumreicher** r. w.

(L. S.) Jan **Andrade-Corvo** r. w.

Nos visis et perpensis conventionis hujus articulis illos omnes et singulos ratos hisce gratosque habere declaramus, verbo Nostro Caesareo Regio spondentes, Nos ea omnia, quae in illis continentur, fideliter executioni mandaturos esse.

In quorum fidem, majusque robur, praesentes ratihabitionis Nostrae tabulas manu Nostra signavimus, sigilloque Nostro appenso muniri jussimus.

Dabantur in Regia urbe Nostra Buda, die decima octava mensis Octobris, anno Domini millesimo octingentesimo septuagesimo secundo, Regnorum Nostrorum vigesimo quarto.

Franciscus Josephus m. p. (L. S.)

Comes ab **Andrássy** m. p.

Ad mandatum Sacrae Caes. et Reg. Apost. Majestatis proprium:

Maximilianus Liber Baro a **Gagern** m. p.,
C. R. Consiliarius aulicus et ministerialis.

Traktat powyższy i jego protokół końcowy jako zatwierdzone przez obie izby rady państwa ogłasza się niniejszem.

Wiedeń, dnia 18 grudnia 1872.

Auersperg r. w. **Banhans** r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt III. — Wydany i rozesłany dnia 29 stycznia 1873.

8.

Traktat przyjaźni oraz handlowy i żeglugowy pomiędzy monarchią austryacko-węgierską a królestwem syamskiem z dnia 8 maja 1871.

(Zawarty w Bangkok dnia 17 maja 1869, ratyfikowany przez Jego c. i kr. Apostolską Mość w Wiedniu dnia 8 maja 1871, obustronne ratyfikacye wymieniono w Bangkok dnia 30 kwietnia 1872.)

Nos Franciscus Josephus Primus,

divina favente clementia Austriae Imperator;

Apostolicus Rex Hungariae, Rex Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Slavoniae, Galiciae, Lodomeriae et Illyriae; Archidux Austriae; Magnus Dux Cracoviae; Dux Lotharingiae, Salisburgi, Styriae, Carinthiae Carnioliae, Bucovinae, superioris et inferioris Silesiae; Magnus Princeps Transilvaniae; Marchio Moraviae; Comes Habsburgi et Tirolis etc. etc.

Notum testatumque omnibus ac singulis, quorum interest, tenore praesentium facimus:

Posteaquam a Nostro et Majestatum Suarum primi ac secundi Regis Siamensis Plenipotentiario ad fovendas et amplificandas amicitiae, commercii et navigationis relationes, inter ditiones Nostras existentes, in urbe Bangkok die decima septima mensis Maji anni millesimi octingentesimi sexagesimi noni tractatus infra scriptus initus et signatus fuit tenoris ad verbum sequentis:

His Majesty Francis Joseph the First, Dei gratia Emperor of Austria. King of Bohemia etc. and Apostolic King of Hungary etc. etc. etc. and

Their Majesties Somdetch phra Paramindr Maha Chulalonkorn Patindr Debia Maha Mongkut Purusiaratane Rajrawiwongse Waruttamabongse Paribat Warakhattiarajanikarotom Chaturant param Mahachakrabattirajasangkas Paramdhamika Maha Rajadhiraj Paramnarth Pabitre Phra Chulalonkorn, the First King of Siam, and

Krom Phra Rajawang Pawar Sathan Mongol, the Second King of Siam,

being desirous to establish and promote relations of friendship, commerce and navigation between Their respective States and subjects, have resolved to conclude a treaty for this object and have appointed as Their Plenipotentiaries:

His Imperial and Royal Apostolic Majesty:

the Rear Admiral Baron Anthony Petz, Minister Plenipotentiary and Envoy in extraordinary Mission, Commander in Chief of the Imperial and Royal Expedition to Eastern Asia and Southern America, Knight of the military order of Maria Theresa etc. etc.

Their Majesties the first and the second Kings of Siam:

His Royal Highnes Krom Hluang Wongsadhiraj Sanid,

His Excellency Chow Phya Budharabhay, Minister of the northern provinces,

His Excellency Chow Phya Surawongse Way Waddhne, Prime Minister and Minister of war,

His Excellency Chaw Phya Bhanuwongse Maha Kosa dhipate, Minister for Freign Affairs,

His Excellency Phaya Chareun Rajamitri, International Judge,

Najjaśniejszy Cesarz Franciszek Jozef pierwszy, z Bożej łaski Cesarz austryacki, król czeski itd. i król apostolski węgierski, itd. itd. itd., i

Najjaśniejszy Somdetch phra Paramindr Maha Chulalonkorn Patindr Debia Maha Mongkut Purusiaratane Rajrawiwongse Waruttamabongse Paribat Warakhattiarajanikarotom Chaturant param Mahachakrabattirajasangkas Paramdhamika Maha Rajadhiraj Paramnarth Pabitre Phra Chulalonkorn pierwszy król syamski, i

Krom Phra Rajawang Pawar Sathan Mongol drugi król siamski

przyjęci życzeniem ustalenia i rozwoju stosunków przyjacielskich handlowych i żeglugowych pomiędzy swojemi państwami i poddanymi, postanowili zawrzeć w tym celu traktat i mianowali swoimi pełnomocnikami:

Jego cesarsko królewska Apostolska Mość:

Swojego kontradmirała, pana Antoniego Barona Petza, pełnomocnego ministra i posła w misyi nadzwyczajnej, naczelnika cesarskiej i królewskiej wyprawy do Azyi wschodniej i Ameryki południowej, kawalera orderu wojskowego Maryi Teresy itd. itd.

Najjaśniejsi pierwszy i drugi król syamski:

Jego królewska Mość Krom Hluang Wongsadhiraj Sanid,

Jego Excelencyą Chow Phya Bhudharabhay, ministra północnych prowincyi,

Jego Excelencyą Chow Phya Surawongse Way Waddhne, prezesa ministrów i ministra wojny,

Jego Excelencyą Chow Phya Bhanuwongse Maha Kosa dhipate, ministra spraw zewnętrznych,

Jego Excelencyą Phaya Chareun Rajamitri, sędziego do spraw międzynarodowych,

Who after having communicated to each other their respective full powers and found them in good and due form have agreed and concluded the following articles:

Article I.

There shall be constant peace and perpetual friendship between His Imperial and Royal Apostolic Majesty, His Heirs and Succesors on the one part and their Majesties the first and second Kings of Siam, Their Heirs and Successors on the other part as well as between the subjects of both states, witout exception of persons and places.

The subjects of each shall enjoy in the country of the other full and entire protection for their persons and property agreeably to the established laws.

There shall be full and entire freedom of commerce and navigation, for the subjects and vessels of the two high contracting powers, in every portion of their respective territories, where trade or navigation is actually allowed, or may hereafter be allowed, to the subjects or vessels of the most favored nation.

Article II.

The two High contracting Powers recognize reciprocally the right to establish and appoint in the ports and the towns of their respective states, Consuls general, Consuls and consular agents; and that these officers shall enjoy the same privileges, immunities, powers and exemptions, as are or may be enjoyed by those of the most favored nation. Such Consuls or contular agents, however, shall not begin to exercise their functions, until they shall have receeived the Exequatur of the local Government. The Imperial and Royal Consuls General, Consuls or Consular Agents in Siam shall be at liberty to hoist their national flag over their consulates.

The Imperial and Royal Consular officer in Siam shall have the interests of all citizens of the Austro-Hungarian Monarchy in or coming to Siam, under his protection, regu-

którzy wymieniwszy pełnomocnictwa swoje, w dobrej i należytej formie znalezione, zgodzili się na następujące artykuły:

Artykuł I.

Pomiędzy Jego cesarsko królewską Apostolską Mością, Jego dziedzicami i następcami z jednej a Najjaśniejszymi królami syamskimi pierwszym i drugim, Ich dziedzicami i następcami z drugiej strony, jakoteż pomiędzy poddanymi obu państw, bez wyjątku osób lub miejsc, panować będzie trwały pokój i niezmienna przyjaźń.

Poddani obu stron będą doznawali w państwach drugiej strony tak co do swoich osób jak i mienia zupełnej opieki, stósownie do istniejących ustaw.

Poddanym i okrętom obu wysokich mocarstw traktat zawierających służyć będzie zupełna wolność handlu i żeglugi w każdej części ich wzajemnych posiadłości, gdzie tylko poddanym lub okrętom narodu najbardziej uwzględnionego handel lub żegluga są teraz lub w przyszłości będą dozwolone.

Artykuł II.

Obadwa mocarstwa, traktat zawierające, przyznają sobie wzajemnie prawo ustanawiania w portach i miastach swoich państw, konsulów i ajentów konsularnych, ci zaś urzędnicy będą doznawali takich samych przywilejów, wolności, praw i swobód, jakich odpowiedni urzędnicy narodu najbardziej uwzględnionego obecnie używają lub będą używali w przyszłości. Rzeczeni konsulowie lub ajenci konsularni mogą jednak rozpocząć czynności dopiero po otrzymaniu zezwolenia od rządu krajowego. Konsulom jeneralnym, konsulom i ajentom konsularnym cesarskim i królewskim w Syamie wolno wywiesić chorągiew narodową na domu konsulatu.

Urzędnik konsularny cesarski i królewski w Syamie będzie miał opiekę, dozór i kontrolę nad dobrem wszystkich poddanych monarchii austryacko-węgierskiej w Syamie

lation and control. He shall himself conform to all the provisions of this treaty, and enforce the observance of the same by the citizens of the Austro-Hungarian Empire. He shall also promulgate and give due effect to all rules and regulations, which are now, or may hereafter be enacted, for the government of Citizens of the Austro-Hungarian Empire in Siam, the conduct of their business and their due observance of the laws of Siam.

osiadłych lub tamże przybywających. Powinien postępować podług przepisów niniejszego traktatu i powinien się starać, aby poddani monarchii austryacko-węgierskiej je zachowywali. Również obowiązany jest ogłaszać i wykonywać należycie wszelkie rozporządzenia i przepisy, które są lub w przyszłości będą wydane dla poddanych monarchii austryacko-węgierskiej w Syamie zamieszkałych a tyczą się bądź to sposobu wykonywania ich przemysłu, bądź też należytego stosowania się do ustaw krajowych.

Should the Imperial and Royal Consular officer be absent, Citizens of the Empire visiting or residing in Siam may have recourse to the intervention of a Consul of a friendly nation, or they may address themselves directly to the local authorities, and the said authorities shall take means to secure to them all the benefits of the present treaty.

Jeżeli urzędnicy konsularni cesarscy i królewscy są nieobecni, poddani monarchii do Syamu przybywający lub tam zamieszkujący mogą wezwać pośrednictwa konsula narodu sprzymierzonego lub udać się wprost do władz krajowych którzy wtenczas zarządzą co potrzeba, ażeby im zabezpieczyć wszelkie korzyści które traktat niniejszy nastręcza.

Article III.

Citizens of the Austro-Hungarian Empire visiting or residing in Siam shall be allowed the free exercise of their religions, belief and worship, and be at liberty to build churches in such convenient localities a shall be consented to by the Siamese authorities, and such consent shall not be withheld without sufficient reason being assigned.

Artykuł III.

Poddanym monarchii austryacko-węgierskiej do Syamu przybywającym lub tamże zamieszkałym, będzie wolno wykonywać obrzędy religijne i będą mogli stawiać kościoły w miejscach stosownych, gdzie im władze syamskie pozwolą; zresztą pozwolenie takie nie może być odmówione bez podania dostatecznych powodów.

Article IV.

Citizens of the Austro-Hungarian Monarchy wishing to reside in the Kingdom of Siam must be registered at the Imperial and Royal Consulate, a copy of which registration is to be furnished to the Siamese Authorities. Whenever such a citizen shall have recourse to the Siamese authorities, his petition or claim must be first submitted to the Imperial and Royal Consular officer, and if the petition or claim apper to him to be reasonable, and written with propriety, he shall forward it, or otherwis, before forwarding the same, he shall

Artykuł IV.

Poddani monarchii austryacko-węgierskiej, chcący zatrzymać się w królestwie syamskiem, winni zapisać się w cesarskim i królewskim konsulacie, a władzom syamskim udzielona będzie kopia tego zapisania.

Poddany rzeczonej monarchii, chcący w jakiej sprawie udać się do władz syamskich, winien prośbę lub reklamacyą przedłożyć najprzód urzędnikowi konsularnemu cesarskiemu i królewskiemu, a ten, jeżeli uzna, że podanie jest uzasadnione i należycie sporządzone, takowe odeśle, w przeciwnym

modify its contents. The Siamese on their part, when they shall have to address themselves to the Imperial and Royal Consulate, shall follow a similar course, in first addressing themselves to the Siamese authorities, who shall act in like manner.

zaś razie przed posłaniem odpowiednio zmieni. Podobnie winni postąpić poddani syamscy chcący udać się do cesarskiego i królewskiego konsulatu, to jest winni użyć pośrednictwa władz syamskich, które tak samo postąpią.

Article V.

Citizens of the Austro-Hungarian Monarchy, who shall reside in a permanent manner in Siam, shall for the present do so only in the city of Bangkok, or within a limit defined by the following boundaries, viz:

1. on the North.

By the Bang Putsa Canal from its mouth on the Chow Phya River to the old city walls of Lobpury, and a straight line from Lobpury to the landing place of the Tha Phrangam near to the town of Saraburi on the river Pasak.

2. on the East.

By a straight line drawn from the landing place of Tha Phrangam to the junction of the Klongkut canal, with the Bangpakong River; the Bangpakong River from the junction of the Klongkut canal to its mouth and the coast from the mouth of the Bangpakong River to the Island of Srimaharajah to such distance inland as can be reached within twenty four hours journey from Bangkok.

3. on the South.

By the Island of Srimaharajah and the Island of Se-Chang on the East-side of the Gulf, and the city walls of Petchaburi on the west side.

4. on the West.

By the western coast of the Golf to the mouth of the Meklong River to such a distance inland, as can be reached within twenty four hours journey from Bangkok. The Meklong River, from its mouth to the City walls of Rajpury. A straight line from the city walls

Artykuł V.

Poddani monarchii austryacko-węgierskiej, chcący zamieszkać stale w Syamie, mogą nateraz osiadać tylko w mieście Bangkok, albo też w okręgu, którego granice poniżej dokładnie są określone, mianowicie:

1. od północy,

kanał Bank Putsa od ujścia do rzeki Chow Phya aż do starych murów miasta Lobpury i linia prosta do Lobpury do miejsca lądowania Tha Phrangam pod miastem Saraburi nad rzeką Pasak.

2. od wschodu

linia prosta od miejsca ładowania Tha Phrangam, po złączeniu się kanału Klongkut z rzeką Bangpakong; rzeka Bangpakong od połączenia się z kanałem Klongkut aż do ujścia; następnie wybrzeża od ujścia rzeki Bangpakong do wyspy Srimaharajah, na taką odległość w głąb kraju, jaką można przebyć w ciągu dwudziestu czterech godzin licząc od Bangkok.

3. od południa,

wyspa Srimahrajah i Sechang na wschodniej stronie zatoki i mury miasta Petschaburi po zachodniej stronie.

4. od zachodu,

zachodnie wybrzeże zatoki aż do ujścia rzeki Meklong, na taką odległość w głąb kraju, jaką od Bangkok można przebyć w 24 godzinach; następnie rzeka Meklong od ujścia, do murów miasta Rajpuri; ztąd w linii prostej do miasta Suphanapuri a od Suphanapuri

of Rajpuri to the town of Suphanapuri, and a straight line from Suphanapuri to the mouth of the Bangputsa canal on the Chow Phya River.

But Citizens of the Austro-Hungarian Empire may reside beyond these boundaries, on obtaining permission to do so from the Siamese authorities.

All Citizens of the Austro-Hungarian Empire are at liberty to travel troughout the entire Kingdom of Siam, and to trade by buyng and selling merchandise, not being contraband from and to whomsoever they shall think proper this privilege being in no way whatever affected by any form or exclusive rigth of sale and purchase, nor is anybody permitted to interfere with them or hinder them in their business.

w linii prostej do miejsca gdzie kanał Bangputsa wpada do rzeki Chow Phya.

Poddani monarchii austryacko-węgierskiej mogą jednak zamieszkać także i poza obrębem tych granic jeżeli od władz syamskich otrzymają pozwolenie.

Wszystkim poddanym monarchii austryacko-węgierskiej wolno podróżować i handlować w całem królestwie syamskiem, towary, wyjąwszy kontrabandę, od kogo chcą, kupować i komu chcą, sprzedawać, prawo zaś to nie będzie ścieśnione ani wydzierżawieniem monopolu ani żadnemi przywilejami wyłącznego kupna lub sprzedaży i nie będzie wolno nikomu przeszkadzać im w czynnościach handlowych lub takowe utrudniać.

Article VI.

The Siamese Government will place no restrictions upon the employment by citizens of the Austro-Hungarian Monarchy of Siamese subjects in any capacity whatever. But whenever a Siamese subject belongs or owes service to some particular Master, the servant who engages himself to a citizen of the said Monarchy, without the consent of his master, may be reclaimed by him and the Siamese Government will not enforce an agreement for services between a citizen of the Austro-Hungarian Monarchy and any Siamese in his employment, unless made, with the knowledge and consent of the master.

If Siamese in the employment of a citizen of the Austro-Hungarian Monarchy offend against the laws of Siam, or if any Siamese ihang so offendevi, or desiring to desert, take refuge with such a citizen in Siam, they shall be searched for and upon proof of their guilts or desertion they shall be delivered up by the Consul to the Siamese Authorities.

Artykuł VI.

Rząd syamski nie będzie stawiał poddanym monarchii austryacko-węgierskiej żadnych przeszkód w przyjmowaniu poddanych syamskich do usług jakiegokolwiek rodzaju. Ale jeżeli poddany syamski podlega jakiemu innemu panu lub winien pełnić u niego służbę i bez pozwolenia swojego pana przyjmie obowiązek u poddanego rzeczonej monarchii, może być przez tamtego zareklamowanym a rząd syamski nie będzie przymuszał do dopełnienia umowy służbowej, zawartej między poddanym monarchii austryacko-węgierskiej a syamskim do niego w służbę wchodzącym, który ją zawarł bez wiedzy i zezwolenia swojego pana.

Jeżeli Syamczycy, w służbie u poddanego monarchii austryacko-węgierskiej, zostający, wykroczą przeciwko prawom syamskim, albo jeżeli syamscy przestępcy lub zbiegowie ukrywają się u poddanego monarchii austryacko-węgierskiej w Syamie: będą wyszukani i po udowodnieniu ich winy lub usiłowania ucieczki przez urzędnika konsularnego władzom syamskim wydani.

Article VII.

Citizens of the Austro-Hungarian Monarchy shall not be detained against their will in the Kingdom of Siam, unless the Siamese Authorities shall prove to the Imperial and Royal Consular officer, that there are lawful reasons for such detention.

Within the boundaries, fixed by Art. V of this treaty, citizens of the Austro-Hungarian Empire shall be at liberty to travel without hindrance or delays of any kind whatever, provided they have a passport signed by their Consular officer, containing in Siamese characters, their names, profession and identity and countersigned by the competent Siamese authorities.

Should they wish to go beyond the said limit and travel in the interior of the Kingdom of Siam, they shall procure for themselves a passport, which shall be delivered to them on the request of the Consular officer by the Siamese authorities, and such passport shall not be refused in any instance, except with concurrence of the Consular officer.

Artykuł VII.

Poddani monarchii austryacko-węgierskiej nie mogą być przeciwko swojej woli w królestwie syamskiem zatrzymani, wyjąwszy jeżeliby władze syamskie mogły urzędnikowi cesarskiemu i królewskiemu udowodnić że są prawne powody takiego zatrzymania.

Poddanym monarchii austryacko-węgierskiej wolno jest podróżować bez przeszkody i jakiegokolwiek zatrzymania w okręgu, w artykule V niniejszego traktatu ustanowionym, pod warunkiem ażeby mieli passport przez urzędnika konsularnego podpisany a przez właściwą władzę syamską kontrasygnowany, w którym nazwisko, zatrudnienie i rysopis podróżnego powinny być napisane po syamsku.

Gdyby chcieli podróżować po za temi granicami i w głębi królestwa syamskiego, winni zaopatrzyć się w passport wydany na prośbę ich urzędnika konsularnego przez władze syamskie, który nigdy nie będzie odmówiony, chyba za zgodą ich urzędnika konsularnego.

Article VIII.

Citizens of the Austro-Hungarian Monarchy may purchase land and plantations, and may take on lease or let land and plantations, and may hire, buy or build houses within the boundaries specified by Art. V with this exception and limitation only, that the power to purchase lands in the City of Bangkok or within four British statute miles from its walls shall be confined to those who shall have resided in Siam for ten years, or who shall obtain a special license from the Siamese Government.

In order to obtain possession of such property, the citizens of the Austro-Hungarian Monarchy shall in the first place make application through the Consular officer to the

Artykuł VIII.

Poddani monarchii austryacko-węgierskiej mogą na terytoryum w artykule V wyznaczonem kupować grunta i plantacye, tudzież wypuszczać w dzierżawę lub dzierżawić grunta i plantacye, jakoteż najmować, kupować i sprzedawać domy, z tym jedynym wyjątkiem i ograniczeniem, że prawo nabywania posiadłości ziemskiej w mieście Bangkok lub w jego okręgu na odległość czterech mil angielskich od murów miejskich może służyć tylko tym, którzy już lat dziesięć w Syamie mieszkali lub którzy otrzymają osobne pozwolenie od rządu syamskiego.

Chcąc objąć taką posiadłość ziemską, poddani monarchii austryacko-węgierskiej winni wprzód za pośrednictwem urzędnika konsularnego podać prośbę do rządu syam-

Siamese Government, and the Siamese Government shall name an officer who along with the Consular officer (having satisfied themselves of the honest intentious of the applicant) shall adjust and settle upon equitable terms the amount of purchase money, and shall make out and fix the boundaries of the property.

The Siamese Government shall then convey the property to the purchaser, citizen of the Austro-Hungarian Empire and such property shall thereupon be under the protection of the Governor of the district and of the particular local authorities, the said purchaser shall conform in ordinary matters to any just direction to be given to him by them, and he shall be subject to the same taxation as that levied on Siamese subjects.

But if through negligence, the want of capital or other causes, a citizen of the Austro-Hungarian Monarchy shall fail to commence the cultivation or improvement of the lands so acquired within a term of three years, from the date of receiving possession thereof, the Siamese Government shall have the power of resuming the property upon returning to the citizen of the Austro-Hungarian Monarchy the purchase money paid by him for the same.

Citizens of the Austro-Hungarian Empire shall be at liberty to search for and open mines in any part of Siam, and on a proper exposition being furnished, the consular officer in conjunction with the Siamese authorities, shall arrange such suitable conditions and terms, as shall admit of the mines being worked. Citizens of the Austro-Hungarian Empire shall also be permitted to build ships, and engage in and carry on any description of manufacture in Siam (the same not being contrary lo law) upon like reasonable conditions and terms arranged between the Consular officer and Siamese authorities.

skiego, a ten wyznaczy urzędnika, który wspólnie z urzędnikiem konsularnym (przekonawszy się, że proszący ma uczciwie zamiary) należytość za grunt podług słuszności poda i ustanowi, tudzież granice gruntu wyznaczy i poprowadzi.

Następnie rząd syamski przeniesie własność na kupującego poddanego monarchii austryacko-węgierskiej, i własność taka będzie odtąd zostawała pod opieką gubernatora dystryktu i właściwych władz miejscowych; kupujący winien zastosować się w sprawach zwyczajnych do wszelkich słusznych poleceń które otrzyma, i będzie podlegał tym samym podatkom co i poddani syamscy.

Ale jeżeli z niedbalstwa, dla braku kapitału lub z innych przyczyn, poddany monarchii austryacko-węgierskiej, w przeciągu trzech lat licząc od dnia objęcia posiadłości, nie zacznie uprawiać lub ulepszać gruntów nabytych, rząd syamski ma prawo odebrać na siebie własność, pod warunkiem że poddanemu monarchii austryacko-węgierskiej zwróci sumę za którą grunt kupił.

Poddani monarchii austryacko-węgierskiej będą mieli nadto prawo poszukiwania wszędzie w Syamie minerałów i otwierania szybów, a jak tylko będą dostarczone należyte dowody, urzędnik konsularny ustanowi wspólnie z władzami syamskiemi stosowne warunki i przepisy, ażeby kopalnia mogła być urządzoną. Podobnież gdy w taki sam sposób pomiędzy urzędnikiem konsularnym a władzami syamskiemi umówione zostaną odnośne warunki i przepisy, poddani monarchii austryacko-węgierskiej mogą także budować okręta, tudzież zakładać w Syamie i utrzymywać w ruchu wszelkiego rodzaju przedsiębiorstwa fabryczne które nie będą ustawom przeciwne.

Article IX.

When a citizen of the Austro-Hungarian Monarchy residing permanently or temporary in the Kingdom of Siam, shall have any subject of complaint or any claim to make against a Siamese, he shall first submit his grievances to his consular officer, who after having examined the affair, shall endeavour to settle it amicably. In the same manner, when a Siamese shall have to complain against a citizen of the said Monarchy, the consular officer shall hear the complaint, and try to make an amicable settlement, but if in such cases this is impossible, the consular officer shall apply to a competent Siamese functionary, and both after having together examined the affair, shall decide thereon according to equity.

Artykuł IX.

Jeżeli poddany monarchii austryacko-węgierskiej, stale lub czasowo w królestwie syamskiem zamieszkały, ma powód wystąpić ze skargą lub jakiemikolwiek roszczeniami przeciwko poddanemu syamskiemu, winien zażalenie swoje przedłożyć najprzód urzędnikowi konsularnemu, ten zaś, zbadawszy sprawę, będzie się starał załatwić ją sposobem zgodnym. Podobnież jeżeli poddany syamski wystąpi ze skargą przeciwko poddanemu monarchii austryacko-węgierskiej, urzędnik konsularny winien ją wysłuchać i usiłować załatwić zgodnym sposobem; jeżeli zaś to będzie w przypadkach takich niemożebnem, urzędnik konsularny uda się do właściwych władz syamskich i sprawa będzie wspólnie zbadana i rozstrzygnięta podług słuszności.

Article X.

If a crime or an offence be committed in Siam and the offender be a citizen of the Austro-Hungarian Monarchy, he shall be punished by the consular officer in conformity to the laws of his country or be sent to his country for punishment. If the offender be a Siamese, he shall be punished by the Siamese authorities according to the laws of the country.

Artykuł X.

Jeżeli w Syamie będzie popełniona zbrodnia lub przestępstwo, a sprawca jest poddanym monarchii austryacko-węgierskiej, ukarze go urzędnik konsularny podług praw swojego kraju lub odeśle go dla ukarania do ojczyzny. Jeżeli sprawca jest poddanym syamskim, będzie ukarany przez władze syamskie podług praw krajowych.

Article XI.

Schould any act of Piracy be committed on vessels of the Austro-Hungarian Monarchy on the coast or in the vicinity of the Kingdom of Siam, the authorities of the nearest place, on being informed of the same, shall afford every assistence in the capture of the Pirates, and recovery of the stolen property, which shall be delivered to the consular officer for restoration to the owners. The same course shall be followed by the Siamese authorities in all acts of pillage and robbery comitted on the property of citizens of the Austro-Hungarian Empire on shore. The Siamese Government shall not be held responsible for stolen property, belonging to citizens of the said Empire, when it is proved, that every means in their power have been used

Artykuł XI.

Jeżeli na okrętach monarchii austryacko-węgierskiej, u wybrzeża lub w pobliżu królestwa syamskiego będzie popełniony rozbój morski, władze najbliższego miejsca, jak tylko o tem powezmą wiadomość, uczynią wszystko co potrzeba dla schwytania rozbójników morskich i dla odzyskania rzeczy zrabowanych, które następnie będą wydane urzędnikowi konsularnemu a ten zwróci je właścicielom. Podobnież postąpią władze syamskie, jeżeli na lądzie zrabowaną będzie własność poddanych monarchii austryacko-węgierskiej. Rząd syamski nie będzie jednak odpowiedzialnym za własność, poddanym rzeczonej monarchii skradzioną, jeżeli udowodni, że dla jej odzyskania użył wszelkich

for its recovery, and the same conditions shall apply equally to Siamese subjects and property under the control of the Government of His Imperial and Royal Apostolic Majesty.

środków jakie były w jego mocy; ta sama zasada będzie zachowywana także względem poddanych syamskich zostających pod opieką rządu Jego ces. i król. Apostolskiej Mości i ich własności.

Article XII.

On the Imperial and Royal Consular officer sending a written application to the Siamese authorities, he shall receive from them every aid and support in detecting and arresting sailors or other citizens of the Austro-Hungarian Empire or any individuals under the protection of the Imperial and Royal flag. On the requisition of the Imperial and Royal Consular officer he shall also receive from the Siamese Authorities every aid and assistance and such a force as may be necessary to enable him to give due effect to his authority over, the citizens of the Austro-Hungarian Monarchy and to enforce discipline among shipping of the Austro-Hungarian Monarchy in Siam. In like manner should a Siamese guilty of desertion or any other crime, take refuge in the house of a citizen of the Austro-Hungarian Empire, or on board a vessel of this Empire the local authorities shall address themselves to the Imperial and Royal Consular officer and he shall on proof of the culpability of the accused, immediately authorize his arrest. All concealment and connivance shall be carefully avoided by both parties.

Artykuł XII.

Władze syamskie winny udzielić cesarskiemu i królewskiemu urzędnikowi konsularnemu, gdy tego pisemnie zażąda, wszelką pomoc i posiłki do wyszukania i uwięzienia majtków lub innych poddanych monarchii austryacko-węgierskiej, albo w ogóle osób, które zostają pod opieką chorągwi cesarskiej i królewskiej. Podobnież cesarski i królewski urzędnik konsularny, otrzyma od władz syamskich, jeżli tego zażąda, potrzebną pomoc i odpowiednią ilość wojska, aby mógł sprawować skutecznie władzę swoję nad poddanymi monarchii austryacko-węgierskiej i utrzymywać w karności marynarkę austryacko-węgierską w Syamie. Tak samo jeżeli poddany syamski obwiniony o zbiegostwo lub inną zbrodnię, schroni się do domu poddanego monarchii austryacko-węgierskiej lub na pokład okrętu tegoż państwa, władze miejscowe udadzą się do cesarskiego i królewskiego urzędnika konsularnego, a ten, gdy karygodność obwinionego zostanie udowodniona, zezwoli natychmiast na jego aresztowanie. Obie strony będą najstaranniej unikały wszelkiego przechowywania lub dopomagania.

Article XIII.

Should a citizen of the Austro-Hungarian Monarchy, engaged in business in the Kingdom of Siam, become bankrupt, the Imperial and Royal Consular officer shall take possessoin of all his goods, in order that the same may be distributed rateably amongst his creditors; and the Consular officer shall

Artykuł XIII.

Jeżeli poddany monarchii Austryacko-węgierskiej, trudniący się przemysłem w królestwie syamskiem, nie będzie mógł wypłacać długów, cesarski i królewski urzędnik konsularny obejmie w posiadanie cały jego majątek, ażeby go rozdzielić pro rata pomiędzy wierzycieli, a jeżeli rzeczony bankrut posiada

neglect no means, to seize on behalf of creditors all the goods the said bankrupt may possess in other countries, and the Consular officer shall have the aid of the Siamese authorities for this purpose. And in like manner the Siamese authorities shall adjudicate and administer the efforts of Siamese subjects, who may become bankrupt, in their commercial transactions with citizens of the Austro-Hungarian Empire.

majątek i w innych krajach, użyte będą wszelkie możliwe środki ażeby i ten majątek ściągnąć na rzecz wierzycieli. W tym celu władze syamskie udzielą konsulowi wszelką pomoc. W podobny sposób, jeżeli poddani syamscy nie będą mogli uczynić zadość swoim zobowiązaniom handlowym względem poddanych monarchii austryacko-węgierskiej, władze syamskie majątek ich zajmą i rozdzielą.

Article XIV.

Should a Siamese subject refuse or evade the payment of a debt to a citizen of the Austro-Hungarian Monarchy, the Siamese authorities shall afford the creditor every aid and facility, to recover all that is due to him. In like manner the Imperial and Royal Consular officer shall give every assistance to Siamese subjects, to recover debts which may be due to them by citizens of the said Monarchy.

Artykuł XIV.

Gdyby poddany syamski odmawiał poddanemu monarchii austryacko-węgierskiej zapłacenia długu lub usiłował się wywinąć, władze syamskie winny udzielić wierzycielowi wszelką pomoc i ułatwienia aby mógł własność odzyskać. Podobnież cesarski i królewski urzędnik konsularny winien udzielić wszelką pomoc poddanym syamskim do odzyskania wierzytelności od poddanych rzeczonej monarchii.

Article XV.

In case of the decease of one of their respective subjects in the dominion of the one or the other of the high Contracting Parties, his property shall be delivered unto the executor of his will, or if none have been appointed, unto the family of the deceased or unto his partners in business. If the defunct possesses neither a family nor partners in business, his property shall in the dominions of both the High Contracting Powers be placed, as far the laws of the land permit it, under the charge and control of the respective Consular officers, in order that these may deal with it in the customary manner according to the laws and usages of their Countries.

Artykuł XV.

Jeżeli poddany jednej ze stron, traktat zawierających, umrze na terytoryum drugiej strony, spadek jego będzie wydany wykonawcy jego ostatniej woli, lub, gdyby go nie było, rodzinie albo spólnikom zmarłego. Jeżeli zmarły nie miał ani rodziny ani spólników, spadek jego w państwach obu wysokich mocarstw, traktat zawierających, będzie oddany, o ile ustawy krajowe na to pozwalają, odnośnym urzędnikom konsularnym w zachowanie a ci postąpią z nim w sposób zwykły, podług ustaw i zwyczajów swojego kraju.

Article XVI.

The Imperial and Royal ships of war shall be at liberty to enter the river and an-

Artykuł XVI.

Cesarskie i królewskiee okręty wojenne mogą pływać po rzece i pod Paknam zarzucać

chor at Paknam, but they must inform the Siamese authorities of their intention of going up to Bangkok and have an understanding with the said authorities concerning the place where they are to anchor.

Article XVII.

Should a vessel belonging to the Austro-Hungarian Monarchy in distress enter into a Siamese Port, the local authorities shall give every possible assistance for her being repaired and revictualed, so that she may be enabled to continue her voyage. Should a vessel, belonging to the said Monarchy, be wrecked on the coast of the Kingdom of Siam, the Siamese authorities of the nearest place, being informed thereof, shall immediately give every possible assistance to the crew, shall supply their wants, and take all measures necessary for the salvage and protection of the vessel and cargo, and shall afterwards inform the Imperial and Royal Consular officer of what has been done by the said authrorities, in order that the Consul together with the competent Siamese authorities may take steps for sending the crew to their Homes and for preserving and disposing of the wrek and the cargo and adjusting any legal claims thereon.

Article XVIII.

By paying the duties of importation and exportation as after mentioned vessels belonging to the Austro-Hungarian Empire and their cargoes shall be free in Seamese Ports of all taxes of tonnage, Pilotage, Anchorage and of any other tax whatever either on their arrival or on their departure. Such vessels shall enjoy all privileges and immunities which are or shall be granted to Gunks and to Siamese vessels themselves, as well as to the vessels of the most favoured nations.

Article XIX.

The duties to be levied on merchandize imported by vessels of the Austro-Hungarian

kotwicę; ale jeżeli chcą udać się do Bangkok, winny zawiadomić o tem władze syamskie, i porozumieć się z niemi o miejsce do zarzucenia kotwicy.

Artykuł XVII.

Jeżeli okręt należący do monarchii austryacko węgierskiej zawinie do portu syamskiego w niebezpieczeństwie, władze miejscowe winny udzielić mu wszelką możliwą pomoc do naprawienia okrętu i nabrania świeżych zapasów, ażeby mógł puścić się w dalszą podróż. Jeżeli okręt należący do rzeczonej monarchii rozbije się u wybrzeży syamskich, władze syamskie najbliższego miejsca, dowiedziawszy się o tem, winny natychmiast udzielić załodze wszelką możliwą pomoc, zaradzić jej potrzebom i użyć wszelkich środków potrzebnych do uratowania i zabezpieczenia okrętu tudzież ładunku a następnie winny zawiadomić cesarskiego i królewskiego urzędnika konsularnego o tem co uczyniły, który, wspólnie z właściwą władzą syamską, winien poczynić potrzebne kroki, ażeby można było załogę odesłać do domu, szczątki okrętu i ładunek ocalić i nim rozporządzić, tudzież zaspokoić wszelkie prawne roszczenia na nim ciążące.

Artykuł XVIII.

Okręty należące do monarchii austryacko-węgierskiej, tak zawijające do portów syamskich, jakoteż ztamtąd odpływające, równie jak ich ładunki, jeżeli cła przywozowe i wywozowe, poniżej wymienione, są od nich opłacone, będą wolne od opłaty beczkowego, przewoźnego i kotwicowego, i od wszelkich innych opłat jakiegokolwiek rodzaju. Okrętom takim będą służyły wszelkie przywileje i wolności które teraz służą lub w przyszłości służyć będą własnym statkom syamskim tudzież okrętom narodów najbardziej uwzględnianych.

Artykuł XIX.

Cło od towarów, przywiezionych na okrętach monarchii austryacko-węgierskiej do

Monarchy into the Kingdom of Siam, shall not exceed three percent on their value. They shall be paid in kind or in money at the choice of the Importers. If the Importer cannot agree with the Siamese officer as to the value of the imported merchandize, a reference shall be made to the Imperial and Royal Consular officer and a competent Siamese functionary, who after having each called in for consultation one or two merchants as advisers, if they shall think it necessary, shall settle the difference according to justice.

After the payment of the said import duty of three per cent the merchandize may be sold by wholesale or retail, fre of any other tax or charge whatever. Should merchandize be landed and not sold, and be again shipped for exportation, the whole of the duties paid on them shall be reimbursed. No duty shall be levied on any cargo not sold. And no further duty, tax or charge shall be imposed or levied on such imported merchandize, when it has passed into the hands of Siamese purchasers.

królestwa syamskiego, nie powinno przewyższać trzy procent od wartości. Może być zapłacone podług woli przywożącego albo w naturze albo w gotowiźnie. Jeżeli przywożący nie może zgodzić się z urzędnikami syamskiemi co do wartości przywiezionego towaru, trzeba odwołać się do cesarskiego i królewskiego urzędnika konsularnego i właściwego urzędnika syamskiego, którzy, w razie potrzeby poradziwszy się jednego lub dwóch kupców jako znawców, rozstrzygną sprawę podług słuszności.

Po opłacie rzeczonego cła przywozowego w kwocie trzy od sta, towar może być sprzedawany hurtem lub częściowo, i nie ulega żadnym innym opłatom ani ciężarom. Jeżeli towary mają być wysadzone na ląd, lecz sprzedawane nie będą, i zostaną na powrót włożone na okręt i wywiezione, cło od nich opłacone, będzie w całości zwrócone. W ogóle cło nie będzie nigdy pobierane od ładunków nie sprzedanych. Na towary przywiezione, gdy już przejdą w ręce kupców syamskich, nie będą nakładane żadne inne cła, podatki i opłaty, ani też od nich pobierane.

Article XX.

The duties to be levied on Siamese produce, either before or at the time of shipment, shall be according to Tariff, annexed to the present Treaty. Every article of produce subject by the Tariff to duties of exportation, shall be free of any duty of transit, or any other duty in any part of the Siamese Kingdom, and all Siamese Produce which shall have been already taxed either for transit or for any other cause, shall be no more taxed either under the Tariff hereto annexed, or in any way whatever before or at the time of the shipment.

If there be any article not included in the said tariff, which is now or may be hereafter the produce of Siam, and which is not subjected to a duty or governmental charge of any kind, the Siamese Government shall

Artykuł XX.

Cło od płodów syamskich, pobiera się przed włożeniem na okręt lub jednocześnie i będzie obliczane podług taryfy do niniejszego traktatu dołączonej. Każdy artykuł podlegający cłu wywozowemu podług niniejszej taryfy będzie wolny w całem królestwie syamskiem od wszelkich opłat przewozowych i tym podobnych, jak równie wszelkie te płody syamskie, od których cło przewozowe lub inny podatek już opłacono, nie będą podlegały przy włożeniu na okręt podatkowi załączoną taryfą przepisanemu, ani żadnemu innemu.

Na artykuły w Syamie produkowane, lub w przyszłości produkować się mające, w rzeczonej taryfie nie wymienione, i niepodlegające ani cłu ani żadnemu innemu podatkowi rządowemu, rząd syamski ma prawo

have the right to levy a single tax or duty on such article, provided always that such a tax or duty be moderate and reasonable.

The right of the Siamese Government is recognized for making such arrangements respecting the importation and sale in Siam of deleterious and dangerous articles as may be necessary for the protection of the public health and safety.

Article XXI.

On paying the duties above mentioned, which are not to be augmented in future, the citizens of the Austro-Hungarian Monarchy shall be at liberty to import into the Kingdom of Siam from the Austro-Hungarian Empire and foreign parts, and likewise to export for all destinations all goods, which on the day of the signing of the present treaty are not the subject of a formal prohibition or a special monopoly.

Article XXII.

Goods, whose importation and sale in Siam are at present subject to certain restrictions, are:

1. Guns, bullets, gun-powder, ammunition and other implements of war, which, according to Tariff Sect. IV, can only be sold to the Siamese authorities or with their permission, and if such permission is not given, must be reexported.

2. Opium, which can be imported free of duty, but can only be sold to the opium farmer or his agents.

In the event of no arrangement being effected with them for the sale of the opium, it shall be reexported and no import or duty shall be levied thereon.

Any infringement of this regulation shall subject the opium to seizure and confiscation.

Respecting the import and sale of fermented and destilled liquors, the citizens of the Austro-Hungarian Monarchy shall enjoy the same privileges and be subject to no other

nałożyć prosty podatek lub cło, które jednak winno być umiarkowane i słuszne.

Co się tyczy przywozu do Syamu i sprzedaży artykułów eksplodujących i niebezpiecznych, rządowi syamskiemu przyznaje się prawo wydania rozporządzeń jakie uzna za potrzebne pod względem zdrowia i bezpieczeństwa publicznego.

Artykuł XXI.

Za opłatą ceł wyżej rzeczonych, które w przyszłości nie mogą być podwyższone, poddanym monarchii austryacko-węgierskiej wolno będzie przywozić z portów austryacko-węgierskich i zagranicznych do królestwa syamskiego, jakoteż dokąd zechcą wywozić wszelkie towary, które w dniu podpisania niniejszego traktatu nie są formalnie zakazane lub nie stanowią szczególnego monopolu.

Artykuł XXII.

Towary, których przywóz i sprzedaż podlega teraz w Syamie pewnym ograniczeniom, są następujące:

1. Działa, kule działowe, proch, amunicya i inne artykuły wojenne, które podług oddziału IV załączonej taryfy mogą być sprzedawane tylko władzom syamskim, albo tylko za ich pozwoleniem, a jeżeli pozwolenie dane nie będzie, powinny być napowrót wywiezione.

2. Opium, którego przywóz jest wprawdzie wolny od cła, ale które może być sprzedawane tylko dzierżawcy tego artykułu lub jego ajentom.

Jeżeli sprzedaż nie przyjdzie do skutku, opium napowrót wywiezione być winno, w którym to razie ani cło ani podatek pobierany nie będzie.

Wykroczenie przeciwko temu rozporządzeniu pociąga za sobą zajęcie lub konfiskatę opium.

Co się tyczy przywozu i sprzedaży napojów podlegających fermentacyi i destylowanych, poddani monarchii austryacko-węgierskiej będą doznawali tych samych przy-

restrictions than those, agreed upon with regard to french subjects in the convention of August 7th 1867.

wilejów co poddani francuscy na mocy konwencyi z dnia 7 sierpnia 1867 i będą tylko podlegali tym samym co oni ograniczeniom.

The Siamese Government reserves tho itself moreover the right of prohibiting the exportation of rice, fish and salt whenever it shall find reason to apprehend a dearth in the country. But such prohibition, which must be published one month before being enforced, shall not interfere with the fulfilment of contracts made bona fide before its publication; the merchants of the Austro-Hungarian Monarchy shall however inform the Siamese authorities of any bargains, they have concluded previously to the prohibition. It shall also be permitted that ships, which have arrived in Siam at the time of the publication of said prohibition, or are on their way to Siam from Chinese ports or from Singapore, if they had left these ports before the prohibition to export could be known there, may be laden with rice, fish and salt for exportation. Specie, bullion, provisions and personal effects may be imported and exported free of duty. Should the Siamese Government hereafter reduce the duties on goods imported or exported in Siamese or other bottoms, vessels belonging to the Austro-Hungarian Monarchy, which import or export similar produce, shall immediately participate in the benefits accruing from such a reduction.

Rząd syamski zastrzega sobie nadto prawo zakazać wywóz ryżu, ryb i soli, jeżeli by jego zdaniem zagrażał krajowi niedostatek tych artykułów; jednakże zakaz taki, który na miesiąc przed wejściem w moc obowiązującą, ogłoszony być winien, nie będzie wywierał żadnego wpływu na dotrzymanie umów zawartych w dobrej wierze przed jego ogłoszeniem; kupcy monarchii austryacko-węgierskiej winni zawiadomić władze syamskie o każdem kupnie umówionem przed wydaniem zakazu. Okręty, które podczas ogłoszenia zakazu były już w Syamie lub które z portów chińskich albo z Singapore płyną do Syamu a porty tamtejsze opuściły pierwej, nim zakaz wywozu mógł tam być wiadomym, mogą być naładowane ryżem, rybami i solą i takowe wywieźć. Pieniądze w gotowiźnie, złoto i srebro nie przerobione na pieniądze, prowianty i rzeczy podróżnych mogą być przywożone i wywożone bez opłaty cła. Jeżeli w przyszłości rząd syamski zniży cło od jakichkolwiek towarów, wywożonych lub przywożonych na okrętach syamskich lub innych, zniżenie będzie natychmiast przyznane również takimże płodom przywożonym lub wywożonym na okrętach monarchii austryacko-węgierskiej.

Article XXIII.

The Imperial and Royal Consular officer shall see that merchants and shipmasters of the Austro-Hungarian Monarchy conform themselves to the regulations annexed to the present treaty and the Siamese authorities shall aid them to that end. All fines levied for infractions of the present treaty shall belong to the Siamese Government.

Artykuł XXIII.

Cesarscy i królewscy urzędnicy konsularni winni dawać baczność, aby kupcy i marynarze austryacko-węgierscy stosowali się do przepisów przydanych do niniejszego traktatu a władze syamskie powinny ich wspierać w tej mierze. Wszelkie kary pieniężne ściągnięte za wykroczenia przeciwko niniejszemu traktatowi dostają się rządowi syamskiemu.

Article XXIV.

The Government and the citizens of the Austro-Hungarian Monarchy shall be allowed free and equal participation in any privileges that may have been, or may hereafter be granted by the Siamese Government to the Government, Citizens or Subjects of any other nation.

Artykuł XXIV.

Rządowi i poddanym monarchii austryacko-węgierskiej przyzwala się wolny i równy udział we wszystkich przywilejach, które rząd syamski nadał lub w przyszłości nada rządowi, obywatelom lub poddanym któregokolwiek innego narodu.

Article XXV.

After the lapse of twelve years from the date of the ratification of this treaty, upon the desire of either of the High Contracting Powers and on twelve months notice thereof, this treaty, together with the tariff and regulations hereunto annexed, and those that may hereafter be introduced, shall be subject to revision by Commissioners to be appointed on both sides for the purpose, with power to make such alterations, additions and amendments, as experience may prove to be desirable.

Artykuł XV.

Po upływie lat dwunastu, licząc od dnia ratyfikacyi niniejszego traktatu, traktat ten, tudzież dołączone poniżej przepisy i taryfa jakoteż przepisy które później jeszcze wydane być mogą, będą na żądanie jednej z wysokich stron traktat zawierających, zrewidowane. Rewizya nastąpi na dwanaście miesięcy po oznajmieniu tego żądania i będzie zrobiona przez komisarzy, których obie strony zamianują upoważniając ich do poczynienia wszelkich zmian, dodatków i ulepszeń, które doświadczenie wskaże jako pożądane.

Article XXVI.

Should any question or controversy arise between the High Contracting Powers which is not settled by amicable diplomatic intercourse or correspondence, it is hereby agreed that the settlement of such question or controversy shall be referred to the arbitration of a friendly neutral power to be chosen by common accord and that the result of such arbitration shall be accepted by the High Contracting Parties as a final decision.

Artykuł XXVI.

Postanawia się niniejszem, że gdyby pomiędzy wysokiemi stronami traktat zawierającemi powstał spór albo nieporozumienie nie dające się załatwić na drodze przyjacielskich stosunków dyplomatycznych lub korespondencyi, spór taki lub nieporozumienie będzie oddane pod sąd rozjemczy zaprzyjaźnionego, neutralnego mocarstwa, wspólnie wybrać się mającego, którego orzeczenie wysokie mocarstwa traktat zawierające, uważać będą za stanowcze.

Article XXVII.

The present treaty is executed in fourfold copies in the German, the Siamese and the English languages. All these versions have one and the same meaning and intention, but the English text shall be looked upon as the ori-

Artykuł XXVII.

Traktat niniejszy jest spisany w czterech egzemplarzach po niemiecku, po syamsku i po angielsku. Wszystkie te teksty są tej samej treści i mają to samo znaczenie, tekst jednak angielski będzie uważany za

ginal text of the treaty, to that if any different interpretation of the German and Siamese versions should ever occur, the English text shall determine the sense.

The treaty shall take effect immediately, and its ratifications shall be exchanged at Bangkok within eighteen months from the present date.

In wittness whereof the above-named Plenipotentiaries have signed and sealed the present Treaty.

Bangkok on the seventeenth day of May in the year one thousand eight hundred and sixty nime of the Christian era, corresponding to the 7.th day of the waxing moon of 7.th month year of the Small Dragon, first of the Decade, Siamese civil era 1231.

Baron Anthony Petz,
Rear Admiral.

Krom Hluang Wongsadhiraj Sanid.

Chow Phya Bhudharabhay,
Minister of the northern provinces.

Chow Phya Surawongse Way Waddhne,
Prime Minister and Minister of War.

Chow Phya Bhanuwongse, Maha Kosa dhipate,
Minister for Foreign Affairs.

Phaya Chareun Rajamitri.
International Judge.

pierwopis, w ten sposób, że gdyby w jakiejkolwiek mierze tekst niemiecki albo syamski odmiennie były tłumaczone, rozstrzygać będzie tekst angielski.

Traktat wejdzie natychmiast w moc obowiązującą, ratyfikacye zaś będą wymienione w Bangkok, w przeciągu ośmnastu miesięcy licząc od dnia dzisiejszego.

W dowód czego pełnomocnicy na wstępie wymienieni podpisali traktat niniejszy i wycisnęli na nim swoje pieczęcie.

Działo się w Bangkok dnia (siedmnastego) 17 maja roku tysiąc ośmset sześćdziesiątego dziewiątego ery chrześciańskiej, to jest siódmego dnia powiększania się księżyca w siódmym miesiącu roku małego smoka, pierwszej dekady, czyli w roku 1231 ery cywilnej syamskiej.

Podpisano:

Baron Petz,
Kontradmirał.

Krom Hluang Wongsadhiraj Sanid.

Chow Phya Bhudharabhay,
minister północnych prowincyi.

Chow Phya Surawongse Way Waddhne,
prezes ministrów i minister wojny.

Chow Phya Bhanuwongse, Maha Kosa dhipate,
minister spraw zewnętrznych.

Phaya Chareun Rajamitri,
sędzia spraw międzynarodowych.

General Regulations

under which the trade of the Austro-Hungarian Empire is to be conducted in Siam.

Reg. 1.

The master of every Ship of the Austro-Hungarian Monarchy coming to Bangkok to trade, must, either before or after entering the river, as may be found convenient, report the arrival of his vessel at the Custom House at Paknam together with the number of his Crew and Guns, and the Port from whence he comes. Upon anchoring his vessel at Paknam, he will deliver into the Custody of the custom house Officers all his Guns and Ammunition, and a Custom house officer will then be appointed to the vessel and will proceed in her to Bangkok.

Reg. 2.

A vessel passing Paknam without discharging her Guns and Ammunition as directed in the foregoing regulation will be sent back to Paknam to comply with its provisions, and will be liable to a fine not exceeding eight hundred Tikals for having so disobeyed. After delivery of her Guns and Ammunition she will be permitted to return to Bangkok to trade.

Reg. 3.

When a vessel of the Austro-Hungarian Monarchy shall have cast anchor at Bangkok, the master unless a Holyday should intervene, will within four and twenty hours after arrival, proceed to the Imperial and Royal Consulate and there deposit his ships papers, bills

Przepisy ogólne,

tyczące się handlu monarchii austryacko-węgierskiej w Syamie.

§. 1.

Kapitan każdego okrętu monarchii austryacko-węgierskiej, w celach handlowych do Bangkok przybywającego, winien zawiadomić urząd cłowy w Paknam o przybyciu swojego okrętu, a to albo przed albo też po wypłynięciu do rzeki i zarazem wymienić ilość załogi, dział z sobą przywiezionych, strzelb, tudzież oznajmić z którego portu przybywa. Jak tylko okręt jego zarzuci kotwicę w Paknam, winien oddać urzędnikom cłowym w zachowanie wszystkie swoje działa, strzelby i amunicyą, poczem będzie wydelegowany urzędnik cłowy, który uda się z okrętem do Bangkok.

§. 2.

Każdy okręt, który płynąc koło Paknam nie wysadzi tamże na ląd swoich dział, strzelb i amunicyi, jak to powyżej jest rozporządzone, będzie odesłany do Paknam, aby przepisowi temu zadosyć uczynił, a oprócz tego ulegnie karze pieniężnej za nieposłuszeństwo, wynoszącej do ośmset tikalów. Po oddaniu dział, strzelb i amunicyi wolno mu będzie powrócić do Bangkok dla prowadzenia handlu.

§. 3.

Jak tylko okręt monarchii austryacko-węgierskiej zarzuci w Bangkok kotwicę, kapitan jego winien udać się w ciągu dwudziestu czterech godzin, po przybyciu, jeżeli w tym czasie nie przypada święto, do cesarskiego i królewskiego konsulatu, i oddać tam

of lading etc., together with a true manifest of his import cargo and upon the Consular officer reporting these particulars to the custom house, permission to break bulk will at once be given by the latter.

papiery okrętowe, listy frachtowe itd. tudzież dokładny wykaz przywiezionych towarów; urzędnik konsularny winien zawiadomić o tych wszystkich szczegółach urząd cłowy, który natychmiast wyda pozwolenie wyładowania towarów.

For neglecting so to report his arrival or for presenting a false manifest, the master will subject himself in each instance to a penalty not exceeding four hundred Ticals; but he will be allowed to correct within twenty four hours after delivery of it, to the consular officer any mistake he may discover in his manifest without incurring any penalty.

Jeżeli kapitan zaniedba donieść w taki sposób o swojem przybyciu, albo jeżeli złoży fałszywą deklaracyą, ulegnie w obu przypadkach karze pieniężnej do czterystu tikalów; jeżeli zaś omyli się w deklaracyi, wolno mu sprostować omyłkę w ciągu 24 godzin od podania deklaracyi do urzędnika konsularnego i za to nie będzie karany.

Reg. 4.

A vessel of the Austro-Hungarian Empire breaking bulk and commencing to discharge before due permission shall be obtained, or smuggling either when in the river or outside the bar, shall be subject to a penalty not exceeding eight hundred Ticals and confiscation of the goods so smuggled or discharged.

§. 4.

Okręt monarchii austryacko-węgierskiej który zacznie wykładać na ląd towary nim do tego otrzyma pozwolenie, lub który je przemyca czy to na rzece, czy też po za barycrą, ulegnie karze pieniężnej do ośmset tikalów a towar w ten sposób przemycony lub wyładowany, będzie skonfiskowany.

Reg. 5.

As soon as a vessel of the Austro-Hungarian Monarchy shall have discharged her cargo and completed her outward lading, paid all her duties, and delivered a true manifest of her outward cargo to the Imperial and Royal Consular officer, a Siamese port clearance shall be granted her on application from the Consular officer who in the absence of any legal impediment to her departure, will then return to the master his ships papers, and allow the vessel to leave.

A custom house officer will accompany the vessel to Paknam, and on arriving there she will be inspected by the custom house officers of that station, and will receive from them the Guns and Ammunition previously delivered into their charge.

§. 5.

Jak tylko okręt monarchii austryacko-węgierskiej towary swoje na ląd wysadzi i nowe zabierze, wszystkie podatki opłaci a urzędnikowi konsularnemu poda dokładny wykaz towarów które wywozi, będzie kapitanowi wydany na żądanie urzędnika konsularnego syamski akt wywozu, a wtedy urzędnik konsularny, jeżeli żadna inna przeszkoda nie wstrzymuje odpłynięcia okrętu, zwróci kapitanowi papiery okrętowe i pozwoli mu odpłynąć.

Urzędnik cłowy odprowadzi okręt do Paknam; urzędnicy cłowi tej stacyi zrewidują okręt, poczem będą mu zwrócone działa, strzelby i amunicya, za przybyciem oddane w zachowanie.

Reg. 6.

All custom-house officers shall carry a Badge, by which they can be distinguished, when octing officially and only two custom house afficers shall be allowed on board a vessel of the Austro-Hungarian Monarchy at one time, unless a Greater number should be required, to effect the seizure of smuggled goods.

Freiherr von **Petz** m. p.
Contre-Admiral.

§. 6.

Wszyscy urzędnicy cłowi będą nosili znaki aby mogli być poznani gdy urząd swój sprawują, zawsze zaś tylko dwóch urzędników cłowych może wejść na pokład okrętu monarchii austryacko węgierskiej chyba że potrzeba ich więcej dla zajęcia towaru przemycanego.

Podpisano: Baron **Petz**, kontreadmirał.

Podpisano: **Krom Hluang Wongsadhiraj Sanid.**

Podpisano: **Chow Phya Bhudharabhay,** minister północnych prowincyi.

Podpisano: **Chow Phya Surawongse Way Wadhne,** prezes ministrów i minister wojny.

Podpisano: **Chow Phya Bhanuwongse, Maha Kosadhipate,** minister spraw zewnętrznych.

Podpisano: **Phaya Chareum Rajamitri,** sędzia spraw międzynarodowych.

Tariff

of Export and Inland Duties to be levied on articles of Trade.

Section I.

The undermentioned articles shall be entirely free from Inland or other Taxes on Production or Transit, and shall pay Export-Duty as follows:

		Ticals	Salungs	Fuangs	per
1	Yvory	10	—	—	Picul
2	Gamboge	6	—	—	—
3	Rhinozeros Horns . .	50	—	—	—
4	Gardamums best . . .	14	—	—	—
5	„ bastard . .	6	—	—	—
6	Dried Mussles	1	—	—	—
7	Pelicans quills . . .	2	2	—	—
8	Betel Nut dried . . .	1	—	—	—
9	Krachi wood	—	2	—	—
10	Sharks Fins white . .	6	—	—	—
11	„ black	3	—	—	—
12	Lukkrabau Seed . . .	—	2	—	—
13	Peacocks Tails	10	—	—	100
14	Buffallo and Cowbones .	3 Huns per Picul			
15	Rhinoceros hides . . .	—	2	—	—
16	Hide cuttings	—	1	—	—
17	Turtle shells	1	—	—	—
18	Soft Turt shells . . .	1	—	—	—
19	Bêche de Mer	3	—	—	—
20	Fish maws	3	—	—	—
21	Birds nests uncleaned .	20 per Cent			

Taryfa

ceł wywozowych i wewnętrznych pobierać się mających od artykułów handlowych.

Część I.

Artykuły poniżej wymienione będą całkiem wolne od ceł wewnętrznych i innych opłat na produkcyą lub przewóz nałożonych, i podlegają tylko następującemu cłu wywozowemu:

		Tikale	Salungi	Fuangi	od
1	Kość słoniowa	10	—	—	Pikula
2	Gumiguta	6	—	—	—
3	Rogi nosorożców . . .	50	—	—	—
4	Kardamom, najlepsze .	14	—	—	—
5	„ nieprawdziwe	6	—	—	—
6	Muszle suche	1	—	—	—
7	Pióra pelikanów . . .	2	2	—	—
8	Ziarnka betelu, suche .	1	—	—	—
9	Drzewo Krachi . . .	—	2	—	—
10	Pletwy haja, białe . .	6	—	—	—
11	„ „ czarne . .	3	—	—	—
12	Nasienie lukraban . .	—	2	—	—
13	Ogony pawie	10	—	—	100
14	Kości bawole i krowie .	3 Huny od pikulu			
15	Skóry z nosorożca . .	—	2	—	—
16	Odcinki skór	—	1	—	—
17	Skorupy szyldkretów .	1	—	—	—
18	„ „ miękie	1	—	—	—
19	Bêche de Mer	3	—	—	—
20	Żołądki rybie	3	—	—	—
21	Gniazda ptaków nieoczyszczone	20 od sta			

		Ticals	Salungs	Fuangs	per			Tikale	Salungi	Fuangi	od
22	Kingfischers feathers . .	6	—	—	100	22	Pióra kingfischera .	6	—	—	100
23	Cutch	—	2	—	Picul	23	Cutsch	—	2	—	Pikula
24	BeychéSeed(Nux vomica)	—	2	—	—	24	Nasiona Beyche . . .	—	2	—	—
25	Pungtarai seed . . .	—	2	—	—	25	Nasiona Pungtarai . .	—	2	—	—
26	Gum Benjamin	4	—	—	—	26	Guma benzoe . . .	4	—	—	—
27	Angrai Bark	—	2	—	—	27	Kora Angrai	—	2	—	—
28	Agilla wood	2	—	—	—	28	Drzewo Agilla — . . .	2	—	—	—
29	Ray skins	3	—	—	—	29	Skóry rajów	3	—	—	—
30	Old deers horns . . .	—	1	—	—	30	Rogi jeleni starych . .	—	1	—	—
31	Soft or young do . . .	10 percent				31	„ „ młodych .	10 od sta			
32	Deer hides, fine . . .	8	—	—	100	32	Skóry jelenie, przednie	8	—	—	100
33	„ common	3	—	—	—	33	„ „ poślednie	3	—	—	—
34	„ sinews	4	—	—	Picul	34	Ścięgna jelenie . . .	4	—	—	Pikula
35	Buffalo and Cow hides .	1	—	—	—	35	Skóry bawole i krowie .	1	—	—	—
36	Elephantsbones . . .	1	—	—	—	36	Kości słonia	1	—	—	—
37	Tiger bones	5	—	—	—	37	„ tygrysa	5	—	—	—
38	Buffalo horns	—	1	—	—	38	Rogi bawole	—	1	—	—
39	Elephant hides . . .	—	1	—	—	39	Skóry słoniowe . . .	—	1	—	—
40	Tiger skins	—	1	—	Skins	40	„ tygrysie . . .	—	1	—	Skins
41	Armadillo skins	4	—	—	Picul	41	„ armadyla . . .	4	—	—	Pikula
42	Sticklack	1	1	—	—	42	Lak w laskach	1	1	—	—
43	Hemp	1	2	—	—	43	Konopie	1	2	—	—
44	Dried fish Plahoug . .	1	2	—	—	44	Ryby suszone (Plahong)	1	2	—	—
45	„ „ Plasalit . .	1	—	—	—	45	„ „ Plasavit .	1	—	—	—
46	Sapan wood	—	2	1	—	46	Drzewo sapanowe . .	—	2	1	—
47	Salt meat	2	—	—	—	47	Mięso solone	2	—	—	—
48	Mangroveback	—	1	—	—	48	Mangroveback	—	1	—	—
49	Rosewood	—	2	—	—	49	Drzewo różane . . .	—	2	—	—
50	Ebony	1	1	—	—	50	„ hebanowe . .	1	1	—	—
51	Rice	4	—	—	Koyan	51	Ryż	4	—	—	Koyan
52	Paddy	2	—	—	—	52	„ w łuskach . . .	2	—	—	—

Section II.

The undermentioned Articles being subject to the Inland or Transit duties herein named, and which shall not be increased, shall be exempt from Export Duty:

Część II.

Następujący artykuły podlegają cłom wewnętrznym, i przewozowym, obok| wymienionym i podwyższać się nie mającym, a są wolne od ceł wywozowych.

		Ticals	Salungs	Fuangs	per			Tikale	Salungi	Fuangi	od
53	Sugar, white	—	2	—	Picul	53	Cukier biały	—	2	—	Picul
54	„ red	—	1	—	—	54	„ czerwony . . .	—	1	—	—
55	Cotton clean and unclean	10 per Cent				55	Bawełna oczyszczona i nieoczyszczona . . .	10 od sta			
56	Pepper	1	—	—	Picul	56	Pieprz	1	—	—	Pikula
57	Saltfish-Platu	1	—	—	10.000	57	Ryba solona (Platu) . .	1	—	—	10.000
58	Beans and Peas . . .	one twelfth				58	Bób i groch	dwunasta część			
59	Dried Prawns	—	—	—	—	58	Raki suszone	—	—	—	—
60	Til seed	—	—	—	—	60	Nasiona Teel	—	—	—	—
61	Silk, raw	—	—	—	—	61	Jedwab surowy . . .	—	—	—	—
62	Bees Wax	one fifteenth				62	Wosk pszczelny . . .	piętnasta część			
63	Tallow	1	—	—	Picul	63	Łój	1	—	—	Pikula
64	Salt	6	—	—	Koyan	64	Sól	6	—	—	Koyan
65	Tobacco	1	2	—	1000 bundly	65	Tytuń	1	2	—	1000 papuszy

Section III.

All goods or produce unenumerated in this Tariff shall be free of Export Duty and shall only be subject to one Inland Tax or Transit Duty not exeeding the rate now paid.

Część III.

Wszelkie towary i płody w tej taryfie nie wymienione, będą wolne od cła wywozowego i będą podlegały tylko cłu wewnętrznemu lub przewozowemu które nie może przewyższać kwoty obecnie płaconej.

Section IV.

Munitions of war are prohibited, unless sold to the Siamese authorities or with their consent.

Część IV.

Amunicyą wojenną można sprzedawać tylko władzom syamskim lub za ich pozwoleniem, inaczej jest zakazana.

Baron **Petz**, Kontreadmirał.

Krom Hluang Wongsadhiraj Sanid,

Chow Phya Bhudharabhay, minister północnych prowincyi.

Chow Phya Surawongse Way Wadhne, prezes ministrów i minister wojny.

Chow Phya Banuwongse Maha Kosa dhipate, minister spraw zewnętrznych.

Phaya Charem Rajamitri, sędzia spraw międzynarodowych.

Nos visis et perpensis tractatus hujus articulis ea omnia, quae in illis continentur, rata grataque habere declaramus ac profitemur, Verbo Nostro Caesareo Regio promittentes, Nos ea omnia fideliter observaturos atque executioni mandaturos esse.

In quorum fidem, majusque robur praesentes ratihabitionis Nostrae tabulas manu Nostra signavimus, sigilloque Nostro Caesareo Regio appenso fiarmari jussimus.

Dabantur in Imperiali urbe Nostra Vienna die octava mensis Maji, anno Domini millesimo octingentesimo septuagesimo primo, Regnorum Nostrorum vigesimo tertio.

Franciscus Josephus m. p. (L. S.)

Comes a **Beust** m. p.

Ad mandatum Sacrae Caes. et Reg. Apost. Majestatis proprium:

Maximilianus Liber Baro a **Gagern** m. p.,
Consiliarius aulicus et ministerialis.

Traktat powyższy tudzież należące do niego przepisy handlowe i taryfa cłowa, ogłasza się niniejszem jako zatwierdzone przez obie izby rady państwa.

Wiedeń, dnia 14 stycznia 1873.

Auersperg r. w. **Banhans** r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt IV. — Wydany i rozesłany dnia 29 stycznia 1873.

9.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z d. 21 grudnia 1871,

o ustanowieniu ekspozytury urzędu cłowego głównego w dworcu c. k. uprzyw. kolei północno zachodniej austryackiej w Wiedniu.

W dworcu c. k. uprzyw. kolei północno-zachodniej austryackiej w Wiedniu, ustanowioną została ekspozytura urzędu cłowego głównego, z prawami urzędu cłowego głównego I klasy, upoważniona do trzymania się w obrocie na kolei żelaznej krótszego postępowania cłowego podług przepisu z dnia 18 września 1857 (Dz. u. p. Nr. 175), i rozpoczęła czynności dnia 1 grudnia 1872.

Pretis r. w.

10.

Rozporządzenie ministerstwa rolnictwa z dnia 2 stycznia 1873,

o puszczaniu ogierów rządowych do klaczy krajowych w królestwach i krajach w radzie państwa reprezentowanych.

Ogiery rządowe będą puszczane do klaczy krajowych w roku 1873 podług tych samych przepisów i za opłatą tych samych taks, które zostały ogłoszone na rok 1868 w rozporządzeniu ministerstwa rolnictwa, tudzież c. i k. ministerstwa wojny państwa, ministerstwa spraw wewnętrznych i ministerstwa skarbu z dnia 7 marca 1868 (Dz. u. p. Nr. 23).

Chlumecky r. w.

11.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 5 stycznia 1873,

o ustanowieniu ekspozytury urzędu cłowego głównego w dworcu c. k. uprzyw. kolei Franciszka Józefa w Budejowicach.

W dworcu c. k. uprzyw. kolei Franciszka Józefa w Budejowicach ustanowioną została ekspozytura urzędu cłowego głównego, z prawami urzędu cłowego głównego II klasy, upoważniona do trzymania się w obrocie na kolei żelaznej krótszego postępowania cłowego podług przepisu z dnia 18 września 1857 (Dz. u. p. Nr. 175), i rozpoczęła czynności dnia 1 stycznia 1873.

Pretis r. w.

12.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 15 stycznia 1873,

o zmianach terytoryalnych kilku sądów powiatowych w Dolnej Austryi.

Na zasadzie §. 2 ustawy z dnia 11 czerwca 1868 (Dz. u. p. 59) wyłącza się gminy Seyfrids i Wolfsegg z okręgu sądu powiatowego w Litschau, tudzież gminę Tallesbrunn z okręgu sądu powiatowego w Marchegg i przyłącza dwie pierwsze do okręgu sądu powiatowego w Schrems a gminę Tallesbrunn do okręgu sądu powiatowego w Matzen.

Rozporządzenie to wchodzi w moc obowiązującą od dnia 1 marca 1873.

Glaser r. w.

13.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 21 stycznia 1873,

o ustanowieniu sądu powiatowego w Jędrzychowie w Szląsku.

Na mocy §. 2 ustawy z dnia 11 czerwca 1868 (Dz. u. p. Nr. 59) ustanawia się w okręgu sądu krajowego opawskiego i sądu śledczego karnowskiego, sąd powiatowy z siedzibą w Jędrzychowicach, dla gmin Arnułtowice, Bartułtowice, Jędrzychów, Johannesthal, Piotrowice, Pitarnia, Trzemaszna i Wysoka które zarazem wyłącza się z okręgu sądu powiatowego w Osobłodze.

Dzień w którym ten sąd powiatowy rozpocznie czynności będzie później podany do wiadomości.

Glaser r. w.

14.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z d. 24 stycznia 1873,

o przeobrażeniu ekspozytury c. k. urzędu cłowego głównego rumburgskiego w Aloisburgu na c. k. przykomorek II klasy.

Ekspozytura c. k. urzędu cłowego głównego rumburgskiego w Aloisburgu (Dz. u. p. Nr. 134 1860) została przeobrażona na przykomorek II klasy, bez uszczuplenia praw szczególnych onejże nadanych i jej czynności jako stacyi meldunkowej rzeczonego urzędu cłowego głównego, zaczem czynności jako przekomorek rozpocznie dnia 31 stycznia 1873.

Pretis r. w

15.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu, z d. 24 stycznia 1873,

o ustanowieniu ekspozytury c. k. urzędu cłowego głównego pragskiego w dworcu c. k. uprzyw. kolei turnowsko-kralupsko pragskiej w Pradze.

W dworcu pragskim c. k. uprzyw. kolei żelaznej turnowsko-kralupsko-pragskiej będzie ustanowiona ekspozytura c. k. urzędu cłowego głównego pragskiego z prawami urzędu cłowego głównego I klasy, upoważniona do trzymania się w obrocie na kolei żelaznej krótszego postępowania cłowego podług przepisu z dnia 18 września 1857 (Dz. u. p. Nr. 175) i rozpocznie czynności dnia 1 lutego 1873.

Pretis r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt V. — Wydany i rozesłany dnia 15 lutego 1873.

16.

Pierwopis.

Réglement de navigation et de police de 8 Novembre 1870,

applicable au Bas-Danube.

La Commission européenne du Danube, vu l'article 112 du réglement de navigation et de police applicable au bas-Danube, en date du 2 Novembre 1865, annexé à l'acte public relatif à la navigation des embouchures du dit fleuve, signé à Galatz le même jour et ratifié dans la séance de la Conférence de Paris, en date du 28 Mars 1866;

Attendu que conformément audit article 112, le réglement sus énoncé a été modifié dans un grand nombre de ses dispositions;

Que d'un autre côté, des dispositions nouvelles ont été édictées pour répondre à des besoins reconnus postérieurement à la mise en vigueur du susdit réglement du 2 Novembre 1865;

Considérant que cette diversité des dispositions de police applicables au bas-Danube est un obstacle à ce que les navigateurs acquièrent facilement une connaissance suffisante de celles qui ont pour eux un caractère obligatoire;

Przekład.

Statut żeglugi i policyi z dnia 8 listopada 1870 roku,

obowiązujący na dolnym Dunaju.

Komisya europejska Dunaju, na zasadzie artykułu 112 statutu żeglugi i policyi z dnia 2 listopada 1865 na dolnym Dunaju obowiązującego, do aktu tyczącego się żeglugi przy uściach rzeczonej rzeki, dołączonego, w Galaczu podpisanego w tym samym dniu a ratyfikowanego na posiedzeniu konferencyi paryskiej w dniu 28 marca 1866;

zważywszy, że stosownie do rzeczonego artykułu 112, znaczna ilość postanowień statutu wyżej wyrażonego została zmieniona;

że z drugiej strony, wydane zostały nowe postanowienia, dla uczynienia zadosyć potrzebom, po wejściu w moc obowiązującą rzeczonego statutu z dnia 2 listopada 1865 postrzeżonym;

ze względu, że dla rozmaitości przepisów policyjnych, na dolnym Dunaju obowiązujących, trudno jest żeglarzom obznajomić się dostatecznie z temi, które ich obowiązują;

Qu'il y a dès-lors opportunité de réunir ces dispositions en un seul réglement, après les avoir soumises à une nouvelle révision;

Arrête le réglement dont la teneur suit:

Dispositions générales.

Art. 1.

L'exercice de la navigation sur le bas-Danube, en aval d'Isaktcha, est placé sous l'autorité de l'inspecteur-général de la navigation du bas-Danube et du capitaine du port de Soulina.

Ces deux agents fonctionnent, l'un et l'autre, sous la surveillance de la Commission européenne du Danube; leur autorité s'exerce indistinctement à l'égard de tous les pavillons.

Art. 2.

L'exécution des réglements applicables au bas-Danube est également assurée par l'action des bâtiments de guerre stationnés aux embouchures conformément à l'article 19 du traité de Paris.

Chaque station navale agit sur les bâtiments de sa nationalité et sur ceux dont elle se trouve appelée à protéger le pavillon, soit en vertu des traités ou des usages, soit par suite d'une délégation générale ou spéciale.

A défaut d'un bâtiment de guerre ayant qualité pour intervenir, les autorités préposées à la police du fleuve peuvent recourir aux bâtiments de guerre de la puissance territoriale.

Art. 3.

L'inspecteur-général est spécialement préposé à la police du bas-Danube, à l'exclusion du port de Soulina.

Il est assisté de plusieurs surveillants répartis sur les diverses sections fluviales de son ressort.

Art. 4.

Le capitaine du port de Soulina est chargé de la police du port et de la rade extérieure de Soulina.

że zatem jest rzeczą stósowną przepisy te połączyć w jeden statut, przeto rozstrząsnąwszy takowe na nowo;

uchwala statut osnowy następującej:

Przepisy ogólne.

Art. 1.

Żegluga na dolnym Dunaju, poniżej Isakczy, zostaje pod władzą inspektora jeneralnego żeglugi na dolnym Dunaju i kapitana portu Suliny.

Dwaj ci urzędnicy, wykonywają swoje czynności pod nadzorem komisyi europejskiej Dunaju; władza ich rozciąga się bez różnicy na wszystkie bandery.

Art. 2.

Nadto, stosownie do artykułu 19 traktatu paryskiego, okręty wojenne przy uściach zabezpieczają wykonanie statutów, na dolnym Dunaju obowiązujących.

Każdy posterunek okrętowy zajmuje się okrętami swojej narodowości a innemi wtedy, jeżeli na mocy traktatów lub zwyczajów, czyli też w skutku ogólnej lub szczególnej delegacyi, jest powołany do opiekowania się ich banderą.

Jeżeliby nie było okrętu wojennego, mającego prawo interweniowania, władze przełożone nad policyą rzeczną mogą użyć okrętów wojennych krajowych.

Art. 3.

Inspektor jeneralny jest głównym zwierzchnikiem policyi na dolnym Dunaju, z wyjątkiem portu Suliny.

Ma do pomocy pewną ilość dozorców, rozdzielonych na rozmaite części rzeki jego okręgu.

Art. 4.

Policya w porcie i przystani zewnętrznej Suliny jest poruczona kapitanowi portowemu Suliny.

Art. 5.

Les capitaines marchands, à quelque nationalité qu'ils appartiennent, sont tenus d'obtempérer aux ordres qui leur sont donnés, en vertu du présent réglement par l'inspecteur-général et par le capitaine du port de Soulina, ou par les agents placés sous leurs ordres.

Ils sont également tenus de leur décliner, s'ils en sont requis, leurs noms, ainsi que la nationalité et les noms de leurs bâtiments, et de leur présenter leur rôle d'équipage, sans préjudice aux dispositions des articles 10, 17, 23 et 74 ci-dessous.

Une instruction spéciale émanée de la Commission européenne règle, dans ses détails, l'action de l'inspecteur-général et du capitaine du port.

Art. 5.

Kapitanowie kupieccy, wszelkiej narodowości, obowiązani są spełniać rozkazy inspektora jeneralnego i kapitana portowego Suliny jakoteż ajentów pod ich władzą zostających, dane im na mocy niniejszego statutu.

Również są obowiązani oznajmić im na żądanie swoje nazwisko, swoję narodowość i nazwiska swoich okrętów, tudzież przedłożyć im listę swojej załogi, co jednak nie uwalnia ich od uczynienia zadość przepisom artykułów 10, 17, 23 i 74.

Komisya europejska wyda osobną instrukcyą, urządzającą szczegółowo czynności inspektora jeneralnego i kapitana portowego.

Art. 6.

Indépendamment des fonctions judiciaires qu'ils remplissent dans les cas prévus par les articles 90 et 151 du présent réglement, l'inspecteur-général et le capitaine du port de Soulina prononcent sommairement dans les différends entre les capitaines et leurs équipages, en se faisant assister par deux capitaines de la nationalité des parties litigantes, ou à leur défaut, par deux autres capitaines. Ils n'exercent toutefois cette partie de leurs attributions qu'autant que l'un des intéressés a réclamé leur intervention et qu'il ne se trouve pas sur les lieux une autre autorité compétente.

Art. 6.

Inspektor jeneralny i kapitan portowy Suliny, oprócz czynności sądowniczych w przypadkach, artykułami 90 i 151 niniejszego statutu, przewidzianych, orzekają sumarycznie w sporach pomiędzy kapitanami a ich załogami, biorąc do pomocy dwóch kapitanów tej narodowości, do której należą strony spór wiodące, lub gdyby takich nie było, dwóch innych kapitanów. Tę część praw swoich wykonywają jednak tylko wtedy, gdy jeden z interesowanych zażąda ich pośrednictwa i jeżeli w miejscu nie ma innej władzy właściwej.

Titre I.

De la police de la rade et du port de Soulina.

Chapitre I.

De la police de la rade de Soulina.

Art. 7.

La rade de Soulina comprend les eaux de la mer, sur un rayon de deux milles nautiques autour de la tête de la digue du Nord.

Część pierwsza.

O policyi w przystani i porcie Suliny.

Rozdział I.

O policyi w przystani i porcie Suliny.

Art. 7.

Przystań Sulińska obejmuje wody morskie w promieniu dwóch mil morskich naokoło czoła grobli północnej.

Art. 8.

Tout bâtiment qui arrive en rade de Soulina, en venant de la mer, est tenu de hisser son pavillon national.

Art. 9.

S'il reste en rade pour charger ou décharger sa cargaison, il est néanmoins soumis aux ordres du capitaine du port de Soulina et de ses agents, pour tout ce qui concerne la police de la navigation.

Il a notamment à se conformer aux dispositions du présent réglement comprises sous le titre V et relatives au service des alléges.

Art. 10.

Il doit mouiller à l'endroit qui lui est désigné par le chef ou par le sous-chef des pilotes de Soulina.

Après quoi, le capitaine ou son second se présente, dans les vingt-quatre heures, au bureau du capitaine du port pour y déposer les papiers du bâtiment.

Art. 11.

Il est interdit aux embarcations des navires mouillés sur la rade de s'engager dans la passe et de circuler dans le port, pendant la nuit, sans porter un fanal éclairé.

Chapitre II.

De la police du port de Soulina.

Art. 12.

Le port de Soulina comprend le bras de Soulina sur une longueur de trois milles nautiques, en partant de l'ouverture de la passe formée par les têtes des digues de l'embouchure.

Art. 13.

Aucun navire à voiles ou à vapeur jaugeant plus de cent tonneaux ne peut franchir la passe de Soulina, soit en venant de la mer, soit en sortant du fleuve, sans avoir à bord un pilote breveté par l'administration locale.

Art. 8.

Wszelki okręt, do przystani Sulińskiej od morza przybywający, obowiązany jest wywiesić swoję narodową banderę.

Art. 9.

Jeżeli zatrzymuje się w przystani ażeby ładunek zebrać, lub go na ląd wysadzić, podlega rozkazom kapitana portowego Suliny i jego ajentów we wszystkiem co się odnosi do policyi morskiej.

Mianowicie winien zastosować się do przepisów niniejszego statutu zawartych w części V a tyczących się lichtowania.

Art. 10.

Ma zarzucić kotwicę w tem miejscu, które mu wyznaczy pierwszy lub drugi kapitan rotmanów sulińskich.

Następnie, w przeciągu dwudziestu czterech godzin kapitan lub jego pomocnik udaje się do biura kapitana portowego i składa tam papiery okrętowe.

Art. 11.

Łodziom okrętów, w przystani na kotwicy stojących, zabrania się krążyć w nocy bez zapalonej latarni tak u wejścia do portu jak i w porcie.

Rozdział II.

O policyi portowej w Sulinie.

Art. 12.

Port Suliny stanowi odnoga Sulińska na długość trzech mil morskich, licząc od wjazdu utworzonego przez czoło grobli u ujścia.

Art. 13.

Żaden okręt żeglugowy lub parowy, mający więcej jak sto tonnów, czy to od morza, czy rzeką przybywający nie może przekroczyć wjazdu Suliny, jeżeli nie ma na pokładzie rotmana upoważnionego przez administracyą miejscową.

Cette disposition, toutefois, n'est pas applicable aux bateaux à vapeur faisant des voyages périodiques, lesquels peuvent se servir de leurs propres pilotes.

Sont également dispensés de l'obligation de prendre un pilote breveté, les bâtiments ne jaugeant pas plus de cent cinquante tonneaux, qui traversent l'embouchure de Soulina sur lest.

Le service du pilotage est réglé par des dispositions spéciales comprises sous le titre IV du présent réglement.

Rozporządzenie to nie tyczy się jednak statków parowych, odbywających podróże peryodyczne, które mogą używać swoich własnych rotmanów.

Podobnież uwolnione są od obowiązku używania upoważnionego rotmana statki, nie mające więcej niż sto pięćdziesiąt tonów, które uście sulińskie przepływają tylko z balastem.

Służba rotmańska, jest urządzona przepisami szczegółowemi, zawartemi w części czwartej niniejszego statutu.

Art. 14.

Aucun navire ne peut entrer dans le port de Soulina ou en sortir, sans hisser son pavillon national.

Les autorités du port ne premettent le passage à aucun navire sans pavillon.

Art. 14.

Żaden okręt nie może wejść do portu sulińskiego ani wyjść z niego nie wywiesiwszy bandery narodowej.

Władze portowe nie dozwolą wejścia żadnemu okrętowi bez bandery.

Art. 15.

Dans le cas où, par suite de gros temps, le chenal de Soulina est jugé impraticable par le capitaine du port, un pavillon bleu est arboré sur la tour du phare, et indique que les pilotes de l'administration ne peuvent aller en rade.

Art. 15.

Jeżeli kapitan portowy uzna, że z powodu burzy nie można przebywać kanału sulińskiego, będzie wywieszona na latarni morskiej chorągiew błękitna, oznaczająca, że rotmani administracyi nie mogą udać się do przystani.

Art. 16.

Les capitaines sont tenus de jeter l'ancre aux endroits qui leur sont désignés par les autorités du port et de changer de mouillage sur la réquisition de ces autorités, lorsque cela est reconnu nécessaire.

Il est interdit aux bâtiments à vapeur dont la longueur dépasse cent trente pieds anglais, ainsi qu'aux convois de remorque, de virer de bord, lorsqu'ils arrivent d'amont, dans une des sections du port de Soulina où sont stationnés d'autres bâtiments.

Art. 16.

Kapitanowie są obowiązani zarzucić kotwicę w tych miejscach, które im władze portowe wyznaczą, i na żądanie tychże władz winni zmienić miejsce zarzucenia kotwicy gdy to będzie uznane za potrzebne.

Statkom parowym, mającym więcej niż sto trzydzieści stóp angielskich długości, jakoteż konduktom holowanym, płynącym pod wodę, nie wolno nawracać w tym samym oddziale portu Suliny w którym stoją inne okręty.

Art. 17.

Les capitaines se présentent, dans les vingt-quatre heures de leur arrivée, au bureau du capitaine du port, pour y produire leurs papiers de bord.

Ils sont tenus également, à l'exception des capitaines des bateaux à vapeur faisant

Art. 17.

W dwudziestu czterech godzinach po przybyciu, kapitanowie winni stawić się w biurze kapitana portowego i okazać papiery okrętowe.

Również, z wyjątkiem kapitanów statków parowych, odbywających podróże peryo-

des voyages périodiques, de présenter leurs papiers au directeur de la caisse de navigation de Soulina, qui appose sur le rôle d'équipage de chaque bâtiment entrant dans le Danube, quelle que soit sa capacité, une estampille portant ces mots: „Commission européenne du Danube, caisse de navigation de Soulina," la date de l'année et un numéro d'ordre.

Si les navires qui viennent de la mer ne s'arrètent pas plus de ving-quatre heures à Soulina, les papiers de bord sont rendus immédiatement aux capitaines, après l'accomplissement des formalités prescrites; dans le cas contraire, ils restent déposés au bureau du capitaine du port, par l'entremise duquel ils sont transmis, s'il y a lieu, à l'autorité consulaire compétente; sauf ce cas, le rôle d'équipage doit toujours se trouver à bord du bâtiment.

Art. 18.

Une fois à l'ancre, les bâtiments s'amarrent par des cables aux poteaux établis à cet effet le long des deux rives, ou aux bâtiments déjà mouillés, sans toutefois qu'il puisse y avoir jamais plus de trois corps amarrés bord-à-bord le long de chaque rive.

Ils rentrent leur bâton de foc et leurs bouts-dehors, qui ne peuvent servir, en aucun cas, à amarrer les embarcations.

Pendant toute la durée du mouillage, les vergues restent brassées de l'avant à l'arrière.

Art. 19.

Il est interdit aux bâtiments de petit cabotage, ainsi qu'aux alléges, de circuler dans le port pendant la nuit.

Les embarcations du port ou des bâtiments marchands ne peuvent se déplacer pendant la nuit, sans porter un fanal éclairé.

Art. 20.

Il n'est pas permis de chauffer, dans l'intérieur du port, du goudron ou de la poix, à bord des bâtiments.

dyczne, obowiązani są okazać swoje papiery dyrektorowi kasy żeglugi w Sulinie, a ten wyciśnie na liście załogi każdego statku na Dunaj wchodzącego, jakiejkolwiek byłby pojemności, pieczęć z napisem: „komisya europejska Dunaju, kasa morska w Sulinie", z liczbą roku i liczbą protokołu.

Jeżeli okręty przybywające morzem, nie zatrzymują się w Sulinie nad dwadzieścia cztery godzin, papiery okrętowe będą oddane kapitanom zaraz po dopełnieniu przepisanych formalności; w przeciwnym przypadku pozostaną złożone w biurze kapitana portowego, który, jeżeli to będzie potrzebne, pośle je właściwej władzy konsularnej; wyjąwszy ten przypadek, lista załogi powinna znajdować się zawsze na pokładzie okrętowym.

Art. 18.

Po zarzuceniu kotwicy przywięzuje się statki linami do słupów powbijanych w tym celu wzdłuż obu brzegów rzeki, albo do statków będących już na kotwicy; wzdłuż każdego jednak brzegu nigdy więcej jak trzy okręty pokład do pokładu przywiązane być nie mogą.

Ściąga się maszty przednie i boczne które w żadnym przypadku nie mogą być użyte do przywiązania łodzi.

Przez cały czas stania na kotwicy reje zostają mocno przywiązane wzdłuż okrętu.

Art. 19.

Statkom trudniącym się żeglugą nadbrzeżną miejscową, jakoteż lichtanom zabronione jest krążyć w porcie nocą.

Łodzie portowe jakoteż okręty handlowe nie mogą w nocy zmieniać miejsca bez zapalonej latarni.

Art. 20.

W obrębie portowym nie wolno grzać smoły lub mazi na pokładzie okrętów.

Les capitaines veillent à ce qu'il ne soit fait usage, à leur bord, de lumières quelconques, autres que des lampes à verre ou des lanternes.

Art. 21.

Le capitaine de tout bâtiment arrivant dans le port de Soulina, avec un chargement composé, exclusivement ou en partie, de pétrole, de poudre à canon ou de mine ou d'autres matières explosibles, est tenu d'en faire immédiatement sa déclaration au bosseman ou au pilote, avant de prendre son mouillage, et de produire l'autorisation dont il doit être muni pour l'importation de la poudre.

Art. 22.

Les bâtiments ayant du pétrole à bord ne peuvent mouiller que dans la partie inférieure du port, sur la rive gauche, en aval de tous les autres bâtiments, et il leur est interdit de s'amarrer ou de jeter l'ancre dans aucune autre section du port.

Les bâtiments ayant à bord des matières explosibles ne peuvent mouiller que dans la partie supérieure du port, en amont de tous les autres bâtiments, et ils sont tenus de porter un pavillon rouge en tête du mât de misaine.

Art. 23.

Avant de sortir du port pour prendre la mer, les capitaines se présentent au bureau du capitaine du port pour y produire leurs papiers, et ils sont également tenus, à l'exception des capitaines des bateaux à vapeur faisant des voyages périodiques, de présenter leurs papiers au directeur de la caisse de navigation, qui annule alors, au moyen de l'empreinte d'une griffe, l'estampille apposée, à l'entrée, sur le rôle d'équipage, conformément à l'article 17 ci-dessus.

Le rôle ne peut être rendu au capitaine avant qu'il n'ait produit son connaissement si son bâtiment sort chargé, mais pour les bâtiments qui reçoivent ou complètent leur chargement sur la rade de Soulina, la production du connaissement peut être remplacée par celle d'un manifeste certifié par l'au-

Kapitanowie winni czuwać, ażeby na ich pokładzie nie używano innego światła prócz lamp szklannych lub latarni.

Art. 21.

Kapitan każdego okrętu przybywającego do portu Suliny z ładunkiem, złożonym wyłącznie lub po części z nafty, prochu strzelniczego lub do rozsadzania, albo z innych materyałów wybuchających, jest obowiązany oznajmić to natychmiast bosmanowi lub rotmanowi, nim zarzuci kotwicę i okazać upoważnienie, w które przywożąc proch powinien być zaopatrzony.

Art. 22.

Okręty, mające na pokładzie naftę mogą zarzucać kotwicę tylko w dolnej części portu, po lewym brzegu, poniżej wszystkich innych okrętów i jest zabronione przywięzywać je lub zarzucać kotwicę w którejkolwiek innej części portu.

Okręty mające na pokładzie materyały wybuchające mogą zarzucać kotwicę tylko w górnej części portu, powyżej wszystkich innych okrętów i obowiązane są wywiesić chorągiew czerwoną na wierzchołku masztu przedniego.

Art. 23.

Przed opuszczeniem portu dla udania się na morze, kapitanowie udają się do biura kapitana portowego, dla okazania swoich papierów i są również obowiązani, wyjąwszy kapitanów statków parowych, odbywających podróże peryodyczne, okazać papiery swoje dyrektorowi kasy morskiej, który natenczas wybiciem stempla zniweczy pieczęć, wyciśniętą stosownie do powyższego artykułu 17 na liście załogi, gdy okręt przybył do portu.

Lista załogi nie może być zwrócona kapitanowi, dopóki nie okaże swojego listu frachtowego, jeżeli okręt jego odchodzi obciążony; okręty jednak, które ładunek otrzymują lub uzupełniają w przystani Suliny, mogą zamiast listu frachtowego okazać deklaracyą, potwierdzoną przez właściwą władzę

torité consulaire ou locale compétente, et faisant connaître la nature et la quantité des marchandises embarquées. Ce manifeste doit même être produit avant le retrait du rôle quipage.

Après l'acquittement des droits de navigation établis par le tarif en vigueur à l'embouchure de Soulina et le paiement ou la consignation des amendes infligées en vertu des réglements sur la police de la navigation ou en vertu du susdit tarif, le rôle d'équipage est présenté à la chancellerie du capitaine du port, où doit toujours s'effectuer la dernière expédition pour les bâtiments en partance, et qui délivre alors aux capitaines de ces bâtiments le laissez-passer qui leur est nécessaire pour prendre la mer.

Art. 24.

Le capitaine de tout bâtiment qui par suite d'accident ou de vent contraire, entre en relâche dans le port de Soulina, ou est obligé d'y rentrer après en être sorti pour prendre la mer, est tenu de se présenter, dans les vingt-quatre heures de la rentrée, au bureau du capitaine de port, pour y faire sa déclaration.

Il est tenu également de produire, dans le même délai, son rôle d'équipage au directeur de la caisse de navigation de Soulina. Ce rôle lui est immédiatement rendu.

Art. 25.

Les bâtiments qui entrent dans le port de Soulina, dans l'un des cas prévus par l'article précédent, ne peuvent mouiller que dans la partie inférieure du port, au point qui leur est indiqué par le bosseman ou par le pilote.

Chapitre III.

Dispositions communes à la rade et au port de Soulina.

Art. 26.

L'article 73 du présent réglement, qui interdit le jet du lest ailleurs que dans les

konsularną lub miejscową, w której rodzaj i ilość towarów naładowanych są wymienione. Deklaracya ta powinna także być okazana przed odebraniem listy załogi.

Po opłaceniu podatków morskich, taryfą obowiązującą dla uścia sulińskiego przepisanych i po zapłaceniu lub zagwarantowaniu kar pieniężnych, nałożonych na mocy porządków morskich policyjnych albo na mocy rzeczonej taryfy, przedkłada się listę załogi w kancelaryi kapitana portowego, gdzie zawsze uskutecznia się ostateczna odprawa odchodzących okrętów i która wtedy wydaje kapitanom tych okrętów przepustkę potrzebną do udania się na morze.

Art. 24.

Kapitan każdego okrętu, który w skutek wypadku lub przeciwnego wiatru wchodzi do przystani portu sulińskiego albo zmuszony jest wrócić do niej po wypłynięciu na morze, jest obowiązany udać się w dwudziestu czterech godzinach po powrocie do biura kapitana portowego dla uczynienia deklaracyi.

Również jest obowiązany okazać w tym samym terminie dyrektorowi kasy morskiej w Sulinie listę swojej załogi. Lista będzie mu natychmiast zwrócona.

Art. 25.

Okręty przybywające do portu Suliny w jednym z przypadków przewidzianych artykułem poprzedzającym, mogą zarzucać kotwicę tylko w dolnej części portu, w miejscu które im będzie wskazane przez bosmana lub przez rotmana.

Rozdział II.

Przepisy wspólne dla przystani i portu w Sulinie.

Art. 26.

Artykuł 73 niniejszego porządku, zabraniający wyrzucania balastu w innych

endroits désignés à cet effet, s'applique notamment à la rade et au port de Soulina proprement dit.

Art. 27.

Tout bâtiment mouillé dans le port ou sur la rade de Soulina, qui ne porterait pas l'indication de son nom sur son bordage extérieur, est tenu de porter ce nom affiché, en grands caractères, sur une partie facilement visible de son arrière, pendant toute la durée du mouillage.

Art. 28.

Il est défendu de retirer, sans l'autorisation du capitaine du port, les ancres, chaînes et autres objets abandonnés dans le port ou dans la rade extérieure.

Art. 29.

En cas d'échouement et de naufrage, ainsi qu'en cas d'avaries, le capitaine du port de Soulina porte les secours les plus urgents pour assurer le sauvetage de la cargaison, du navire et de ses apparaux, et pour sauvegarder l'intérêt général de la navigation.

Après quoi, il se dessaisit de l'administration du sauvetage et envoie tous les actes dressés par lui à la plus proche autorité compétente.

Titre II.

De la police du fleuve.

Chapitre I.

Règle génerale.

Art. 30.

Tout capitaine ou patron d'un bâtiment à voiles ou à vapeur, en cours de navigation ou stationnant, soit à l'ancre, soit amarré à la rive, est tenu de veiller à ce que son bâtiment ne cause ni entrave à la navigation, ni dommage, soit à d'autres bâtiments, soit aux échelles, bouées, signaux, chemins de halage et autres établissements servant à la

miejscach, prócz tych, które do tego celu są wyznaczone odnosi się w szczególności do przystani i właściwego portu Suliny.

Art. 27.

Na każdym okręcie, zarzucającym kotwicę w porcie lub w zatoce Suliny, jeżeli nazwa jego nie jest umieszczona na futrowaniu zewnętrznem, powinna być nazwa ta przybita wielkiemi głoskami na jego tylnej części w miejscu łatwo widzialnem, dopóki okręt stoi na kotwicy.

Art. 28.

Bez pozwolenia kapitana portowego nie wolno wyciągać kotwic, łańcuchów i innych przedmiotów spuszczonych w porcie lub zatoce zewnętrznej.

Art. 29.

Jeżeli okręt rozbije się, osiędzie na mieliźnie lub zostanie uszkodzony, kapitan portowy Suliny niesie najnaglejszą pomoc, ażeby zabezpieczyć ocalenie ładunku, okrętu i jego rynsztunków, i dla zabezpieczenia ogólnego dobra żeglugi.

Po czem zaprzestaje kierowania ratowaniem, a wszelkie akta przez siebie wydane odsyła do najbliższej władzy właściwej.

Część druga.

O policyi rzecznej.

Rozdział I.

Przepis ogólny.

Art. 30.

Każdy kapitan lub szyper okrętu żaglowego lub parowego, będącego w podróży lub stojącego na kotwicy albo przywiązanego do brzegu, obowiązany jest czuwać, ażeby okręt jego nie tamował żeglugi, nie uszkadzał ani innych okrętów, ani schodów, znaków morskich, sygnałów, dróg do holowania i innych urządzeń do żeglugi służących, na

navigation, placés sur le fleuve ou sur les rives, et il doit veiller avec le même soin à se sauvegarder lui-même.

Les bâtiments naviguant ou stationnant dans le bras de Soulina sont tenus de porter leurs ancres suspendues librement aux bossoirs, sans les fixer au bordage.

Les conducteurs de trains de bois ou radeaux sont soumis aux mêmes règles de précaution que ceux des bâtiments.

rzece lub po brzegach: z równą troskliwością winien też czuwać nad własnem bezpieczeństwem.

Okręty płynące lub stojące w odnodze sulińskiej obowiązane są mieć kotwice wolno wiszące u windy okrętowej nie przymocowane do futrowania okrętu.

Konduktorowie tratew wszelkiego rodzaju winni zachowywać taką samą ostrożność jak i konduktorowie okrętów.

Chapitre II.

Règles pour les bâtiments qui se croisent ou se dépassent.

Rozdział II.

Przepisy dla statków spotykających się lub wymijających.

Art. 31.

En règle générale, il est interdit à un bâtiment de dépasser le bâtiment qui suit la même route, et à deux bâtiments allant en sens contraire, de se croiser, sur les points où le chenal ne présente pas une largeur suffisante.

Art. 31.

Postanawia się jako prawidło ogólne, że żadnemu okrętowi nie wolno wyprzedzać drugiego okrętu, w tym samym kierunku płynącego, a dwom okrętom, płynącym ze stron przeciwnych, wymijać się, w tych miejscach, gdzie rzeka nie jest dostatecznie szeroka.

Art. 32.

Aucun bâtiment ne peut se diriger par le travers de la route suivie par un autre bâtiment, de façon à l'entraver dans sa course.

Lorsqu'un bâtiment remontant le fleuve se trouve exposé à rencontrer un bâtiment naviguant à la descente, sur un point qui n'offre pas une largeur suffisante, il doit s'arrêter en aval du passage, jusqu'à ce que l'autre bâtiment l'ait franchi; si le bâtiment qui remonte est engagé dans le passage au moment de la rencontre, le bâtiment descendant est tenu de mouiller l'ancre qu'il doit toujours porter à l'arrière, et de s'arrêter en amont jusqu'à ce que sa route soit libre.

Art. 32.

Żaden okręt nie powinien drogi, którą płynie drugi okręt, przecinać tak, aby to było dla tamtego przeszkodą.

Jeżeli okręt płynący pod wodę, ujrzy iż będzie musiał spotkać się z okrętem za wodą płynącym, a to w miejscu nie dość szerokiem, winien zatrzymać się poniżej przesmyka, dopóki go ten drugi okręt nie wyminie: jeżeli okręt w górę płynący znajduje się w przesmyku w chwili spotkania, okręt płynący na dół obowiązany jest zarzucić kotwicę, którą powinien zawsze mieć z tyłu, i zatrzymać się powyżej dopóki droga jego nie będzie wolna.

Art. 33.

Dans les courbes du bras de Soulina, et dans les passes étroites, en général, les bâtiments à vapeur ne peuvent s'approcher à petite distance des bâtiments qui les précèdent.

Art. 33.

W krzywiznach odnogi sulińskiej i w ogóle w wąskich przesmykach, statki parowe nie powinny zbliżać się na małą odległość do okrętów przed niemi płynących.

Art. 34.

Lorsque deux bâtiments à vapeur ou deux bâtiments à voiles naviguant par un vent favorable se rencontrent, faisant route en sens contraire, celui qui remonte le fleuve doit appuyer vers la rive gauche, et celui qui descend, vers la rive droite, de telle sorte qu'ils viennent tous deux sur tribord, ainsi qu'il est d'usage à la mer. Il en est de même, lorsque la rencontre a lieu entre un bâtiment à vapeur et un bâtiment à voiles naviguant par un vent favorable.

Le capitaine ou patron qui s'écarte de ces règles doit prouver, en cas d'avaries, qu'il a été dans l'impossibilité de les observer, à défaut de quoi, il est responsable, devant le tribunal compétent, des accidents survenus.

Il est, d'ailleurs, tenu de donner les signaux prescrits par les articles 36 et 37 ci-après.

Si deux bâtiments à vapeur donnent simultanément le même signal, le signal du bâtiment naviguant à la descente fait règle.

Art. 34.

Jeżeli dwa statki parowe albo dwa okręty żaglowe ze stron przeciwnych z wiatrem pomyślnym płynące, spotkają się, ten, który płynie pod wodę, winien trzymać się lewego brzegu, a ten który płynie za wodą, prawego brzegu, tak, aby się zwróciły do siebie sterami, jak to jest zwyczajem na morzu. Dzieje się podobnież, gdy statek parowy i okręt żaglowy, z wiatrem pomyślnym, płynące, spotkają się ze sobą.

Kapitan albo szyper, który uchybi tym przepisom, powinien dowieść, jeżeli nastąpi uszkodzenie okrętu, że niemożna ich było zachować, w przeciwnym razie sąd właściwy pociągnie go do odpowiedzialności.

Nadto jest obowiązany dać sygnały przepisane poniżej w artykułach 36 i 37.

Jeżeli dwa statki parowe dadzą jednocześnie ten sam sygnał, trzeba się zastosować do tego sygnału, który daje statek płynący za wodą.

Art. 35.

Lorsque deux bateaux à vapeur allant en sens contraire arrivent devant une courbe, ils doivent se donner les signaux prescrits par les articles 36 et 37 ci-après, et celui qui est en aval s'arrête jusqu'à ce que l'autre bâtiment ait franchi le passage.

Art. 35.

Jeżeli dwa statki parowe płynące ze stron przeciwnych przybędą przed krzywiznę, powinny dać sobie sygnały przepisane artykułami 36 i 37 i ten, który jest niżej, zatrzyma się, dopóki tamten nie przepłynie.

Art. 36.

Lorsqu'un bâtiment à vapeur veut devancer un autre bâtiment à vapeur marchant dans le même sens, il en donne le signal, avant d'être arrivé à petite distance, au moyen de cinq coups de cloche ou de sifflet, et en agitant un pavillon à hampe sur le gaillard d'avant, ou en hissant à mi-mât un pavillon bleu pendant le jour, ou un fanal éclairé, à verre blanc, pendant la nuit. Sur ces signaux, le bâtiment marchant en avant s'écarte à gauche et livre le passage à l'autre bâtiment qui prend la droite; aussitôt que le bâtiment

Art. 36.

Jeżeli statek parowy chce wyprzedzić inny statek parowy, płynący w tym samym kierunku, daje sygnał za przybyciem na małą odległość, a to pięciokrotnem zadzwonieniem lub zaświstaniem, i wywijaniem na przodzie pokładu chorągwią na drzewcu, albo wywiesza na połowie masztu we dnie chorągiew błękitną a w nocy zapaloną latarnię z szkłem białem. Ujrzawszy te sygnały, statek płynący naprzód usuwa się na lewą stronę i zostawia wolne przejście drugiemu statkowi, płynącemu na prawo; jak tylko okręt płynący

qui suit se trouve à la distance d'une demi-longueur de bâtiment de celui qui précède ou de la queue du convoi remorqué par lui, ce dernier doit ralentir sa marche jusqu'à ce qu'il ait été dépassé.

Art. 37.

Lorsqu'un bâtiment meilleur voilier rejoint un bâtiment à voiles et veut le dépasser, il en donne le signal en hélant à temps son devancier, lequel est tenu de lui livrer passage au vent.

Lorsqu'un bâtiment à vapeur veut devancer un bâtiment à voiles marchant dans le même sens que lui, il lui donne les signaux prescrits par l'article 36, avant d'être arrivé à petite distance, et il passe sous le vent du bâtiment à voiles.

Art. 38.

Les bâtiments à vapeur naviguant à la descente doivent ralentir leur course sur les points où le fleuve décrit de fortes courbes, jusqu'à ce que de l'arrière du bâtiment l'oeil puisse plonger dans le passage. Si le bateau à vapeur trouve des bâtiments engagés dans la courbe, il signale son approche au moyen d'un coup de sifflet.

Art. 39.

Tout bâtiment à vapeur est tenu d'éviter les bâtiments marchant à la dérive qu'il rencontre, soit en remontant soit en descendant le fleuve.

Le bâtiment naviguant à la dérive doit, de son côté, lorsqu'il rencontre d'autres bâtiments, soit à voiles soit à vapeur, se ranger parallèlement aux rives, afin d'opposer le moins d'obstacle possible au passage.

Art. 40.

Les bâtiments qui naviguent en louvoyant veillent, dans leurs évolutions, à ne pas se trouver sur la route des bateaux à vapeur.

Art. 41.

Les capitaines et patrons de bâtiments portant forte charge ou de bâtiments chargés d'une capacité inférieure à soixante tonneaux,

z tyłu, zbliży się na połowę długości do okrętu, który go wyprzedza, albo do końca statków, które holuje, ten ostatni statek winien zwolnić bieg, dopóki tamten go nie wyprzedzi.

Art. 37.

Jeżeli okręt chyżej płynący, zbliży się do okrętu żaglowego i chce go wyprzedzić, daje mu sygnał, ostrzegając go wcześnie o tem, okręt zaś idący naprzód winien mu się usunąć z drogi od strony wiatru.

Jeżeli okręt parowy chce wyprzedzić okręt żaglowy, płynący w tym samym kierunku, daje mu sygnały przepisane w artykule 36, nim się zbliży do niego na małą odległość i wymija okręt żaglowy po stronie odwróconej od wiatru.

Art. 38.

Okręty parowe płynące na dół winny zwolnić bieg w miejscach, w których rzeka tworzy mocne krzywizny, dopóki z tylnej części okrętu nie będzie widać dalszej drogi. Jeżeli statek parowy ujrzy okręty płynące po krzywiźnie, daje sygnał jednorazowem gwizdnięciem, oznaczającem, że się przybliżył.

Art. 39.

Każdy okręt parowy, płynący czy to na dół, czy w górę rzeki, obowiązany jest usuwać się okrętom które tylko prąd wody porusza.

Okręt tylko prądem poruszany powinien nawzajem, spotkawszy inne okręty, czy to żaglowe czy parowe, zająć miejsce równoległe od brzegów, ażeby przejście jak najmniej tamować.

Art. 40.

Okręty lawirujące winny strzedz się ażeby wśród ruchów swoich nie weszły w drogę statkom parowym.

Art. 41.

Kapitanowie i szyprowie okrętów wiozących ciężki ładunek, albo okrętów naładowanych, mających mniej niż sześćdziesiąt

sont tenus de s'éloigner, autant que possible, de la route des bâtiments à vapeur qu'ils rencontrent ou qui les rejoignent.

Les capitaines des bâtiments à vapeur, de leur côté, lorsqu'ils passent à proximité des bâtiments désignés dans l'alinéa précédent, doivent ralentir le jeu de leur machine et l'arrêter complétement en cas de danger pour les dits bâtiments, s'ils peuvent toutefois le faire sans danger pour eux-mêmes ou pour les bâtiments qu'ils remorquent.

Art. 42.

Les capitaines ou conducteurs de remorqueurs, naviguant avec ou sans convoi, sont tenus à l'observation de toutes les dispositions qui précèdent; ils doivent spécialement se conformer aux prescriptions des articles 36, 37 et 38, lorsqu'un convoi veut en dépasser un autre; hors ce dernier cas, deux convois ne peuvent jamais se trouver l'un à côté de l'autre, soit au mouillage, soit en cours de voyage.

En cas de rencontre avec les bâtiments à voiles ou à vapeur faisant route en sens contraire, le remorqueur, s'il remonte le fleuve, a la faculté de s'écarter des prescriptions de l'article 34 ci-dessus, pour se tenir en dehors du courant, s'il peut le faire sans danger pour les bâtiments rencontrés.

Le remorqueur est tenu d'ailleurs, s'il fait usage de cette faculté, de donner les signaux prescrits par les articles 36 et 37 ci-dessus.

Art. 43.

En règle générale, tout bâtiment à vapeur qui ne remorque pas un convoi, de même que tout bâtiment à voiles naviguant par un vent favorable, doit livrer passage à un convoi de bâtiments remorqués. A défaut d'espace suffisant pour ce faire, les capitaines et conducteurs, tant des remorqueurs que des bâtiments remorqués, sont tenus, même dans le cas où les signaux prescrits par les articles 36, 37 et 38 ci-dessus n'ont pas été donnés, de s'écarter conformément aux dispositions des dits articles, et de ranger sur une seule ligne les bâtiments conduits à la remorque.

tonów, winny oddalić się jak można najbardziej od drogi okrętów parowych, z którémi się spotykają, albo które ich doganiają.

Kapitanowie statków parowych, ze swojej strony, płynąc w pobliżu okrętów, w ustępie poprzedzającym wzmiankowanych, winni zwolnić działanie swojej machiny, a nawet całkiem je zatrzymać jeżeli statkom rzeczonym grozi niebezpieczeństwo, i jeżeli zresztą mogą to uczynić bez niebezpieczeństwa dla siebie samych lub dla okrętów które holują.

Art. 42.

Kapitanowie lub konduktorowie okrętów do holowania, płynących ze statkami lub bez nich, są obowiązani zachowywać wszystkie powyższe przepisy; w szczególności winni zastosować się do przepisów 36, 37 i 38 artykułu gdy statki holowane mają wyprzedzić inne; wyjąwszy ten ostatni przypadek, nigdy dwa kondukty nie powinny znajdować się obok siebie czy to na kotwicy, czy w podróży.

W przypadku spotkania się z okrętami żaglowemi lub parowemi, płynącemi z przeciwnej strony, statek holujący, jeżeli płynie w górę rzeki, może uchybić przepisom powyższego 34 artykułu, dla pozostania po za prądem rzeki, jeżeli może to uczynić nie zagrażając bezpieczeństwu okrętów z którémi się spotyka.

Jednak statek holujący, jeżeli korzysta z tego pozwolenia, obowiązany jest dać sygnały przepisane powyżej artykułami 36 i 37.

Art. 43.

Postanawia się jako przepis powszechny, że wszelki okręt parowy, który nie holuje konduktu, jakoteż wszelki okręt żaglowy, płynący z wiatrem pomyślnym, powinien ustępować miejsca konduktowi statków holowanych. Jeżeli do tego nie ma dosyć miejsca, kapitanowie i konduktorowie tak holujących jak i holowanych okrętów są obowiązani nawet w tym przypadku, jeżeli sygnały przepisane powyżej w artykułach 36, 37 i 38 nie były dane, usunąć się stosownie do przepisów rzeczonych artykułów i sprowadzić okręty holowane do jednej linii.

Les capitaines et conducteurs des remorqueurs et des bâtiments remorqués doivent d'ailleurs, dans tous les cas de rencontre avec d'autres bâtiments, rapprocher, autant que possible, les uns des autres, les bâtiments conduits à la remorque en convoi, de manière à livrer aux autres bâtiments un passage suffisamment large.

Les bateaux à vapeur à aubes ne peuvent amarrer le long de leur bord les bâtiments qu'ils remorquent dans la Soulina.

Il est interdit, dans tous les cas, de naviguer dans ce bras du fleuve avec plus de deux bâtiments amarrés bord-à-bord.

Kapitanowie i konduktorowie statków holujących i holowanych, powinni nadto we wszystkich przypadkach spotkania się z innemi okrętami poprzybliżać do siebie ile możności okręty holowane swojego konduktu, ażeby dla innych okrętów dość szerokie pozostało miejsce.

Okrętom parowym mającym koła, nie wolno przywięzywać wzdłuż pokładu okrętów które holują do Suliny.

W każdym razie zabronione jest płynąć w tem ramieniu rzeki z więcej niż dwoma okrętami, pokład do pokładu przywiązanemi.

Art. 44.

Si deux bâtiments halés en sens contraire se rencontrent le long de la même rive, celui qui remonte s'écarte de manière à laisser passer l'autre.

Si un bâtiment halé par des animaux de trait rejoint un train de halage à bras d'hommes, celui-ci doit lui livrer passage.

Dans le cas où un bâtiment halé en rencontre un autre amarré à la rive, le capitaine de ce dernier doit permettre aux matelots du bâtiment halé de monter sur son bord pour transporter la corde de halage.

Art. 44.

Jeżeli przy jednym i tym samym brzegu spotkają się ze sobą dwa okręty holujące, płynące ze stron przeciwnych, ten, który płynie w górę, usuwa się tak, ażeby tamten mógł przejść.

Jeżeli okręt holowany bydłem pociągowem, spotka się z konduktem holowanym rękami ludzkiemi, ten ostatni ustępuje tamtemu.

Jeżeli okręt holowany spotka się z drugim, przywiązanym do brzegu, kapitan tego ostatniego winien pozwolić majtkom okrętu holowanego wejść na jego pokład dla przeniesienia liny.

Art. 45.

Nul ne peut entreprendre de dépasser les bâtiments halés, si ce n'est en appuyant sur la rive opposée à celle sur laquelle s'exerce le halage.

Les bâtiments halés doivent, de leur côté, sur les signaux prescrits par les articles 36 et 37 ci-dessus, se ranger au plus près possible contre la rive qu'ils longent.

Art. 45.

Okrętów holowanych nikt nie może wyprzedzać, chyba jeżeli płynie nie przy tym brzegu, po którym się holuje, lecz przeciwnym.

Okręty zaś holowane, zobaczywszy sygnały przepisane powyżej artykułami 36 i 37, winny zająć miejsce jak najbliżej tego brzegu, przy którym płyną.

Art. 46.

En se conformant aux règles prescrites par les articles 31 à 45 qui précèdent, les navires doivent tenir compte de tous les dangers de la navigation et avoir égard aux circonstances particulières qui peuvent rendre nécessaire une dérogation à ces règles, afin de parer à un péril immédiat.

Art. 46.

Stosując się do przepisów podanych powyżej artykułami 31 i 45 okręty powinny wystrzegać się wszelkich niebezpieczeństw w żegludze i mieć wzgląd na okoliczności szczególne, które mogą zrządzić potrzebę odstąpienia od tych przepisów dla uniknięcia bezpośredniego niebezpieczeństwa.

Chapitre III.

Règles pour le halage.

Art. 47.

Le chemin qui longe les deux rives du fleuve est spécialement affecté au halage des bâtiments, soit à bras d'hommes, soit au moyen d'animaux de trait; les piétons et les voitures peuvent également en faire usage.

Art. 48.

La largeur du chemin de halage, en dehors des ports, est fixée au minimum de vingt pieds anglais, comptés à partir de la rive normale du fleuve. Le chemin de halage doit être libre de tout objet qui peut en entraver l'usage, tels que buissons, arbres, enclos, maisons et autres constructions.

Art. 49.

Il n'est pas permis d'établir dans le fleuve et notamment près des rives, des moulins sur bateaux, des roues d'irrigation et autres constructions de ce genre, sans une autorisation formelle de l'autorité préposée à la police du fleuve.

Art. 50.

Il est expressément défendu de creuser des fossés en travers du chemin de halage, à moins que le propriétaire riverain ne se charge de rétablir la communication au moyen d'un pont.

Art. 51.

Des poteaux d'amarre ayant été établis le long de la Soulina, les capitaines et patrons éviteront de planter des pieux ou de fixer des ancres sur les chemins de halage, pour l'amarrage de leurs bâtiments.

Chapitre IV.

Règles pour la navigation pendant la nuit ou par un temps de brouillard.

Art. 52.

Tout bâtiment à vapeur naviguant pendant la nuit (entre le coucher et le lever du soleil), doit être muni d'une lumière blanche,

Rozdział III.

Przepisy o holowaniu.

Art. 47.

Droga idąca po obu brzegach rzeki jest przeznaczona w szczególności do holowania okrętów, czy to rękami ludzkiemi, czyli też zapomocą siły zwierzęcej; również może także służyć dla pieszych i dla wozów.

Art. 48.

Szerokość drogi do holowania, po za obrębem portów, ma wynosić najmniej dwadzieścia stóp angielskich licząc od normalnego brzegu rzeki. Droga do holowania powinna być wolna od wszelkich takich przedmiotów, któreby mogły utrudniać jej używanie, jakoto krzaków, drzew, płotów, domów i innych budowli.

Art. 49.

Na rzece a mianowicie blisko jej brzegów nie wolno zakładać młynów na łodziach, machin do irrygacyi i innych budowli tego rodzaju bez formalnego upoważnienia od władzy nad policyą rzeczną przełożonej.

Art. 50.

Wyraźnie jest zabronione przecinać rowami drogę do holowania, chyba że właściciel brzegu zobowiąże się wystawić most dla naprawienia komunikacyi.

Art. 51.

Ponieważ wzdłuż Suliny są już umieszczone kołki do wiązania, kapitanowie i szyprowie zaniechają wbijania palików lub kotwicy na drodze do holowania przeznaczonej, w celu przymocowania swoich okrętów.

Rozdział IV.

Przepisy tyczące się żeglugi w nocy lub podczas mgły.

Art. 52.

Wszelki statek parowy, płynący w nocy (pomiędzy zachodem a wschodem słońca), powinien być zaopatrzony światłem białem,

facilement visible à la distance de deux milles, au moins, hissée en tête du mât de misaine, d'une lumière verte à tribord, et d'une lumière rouge à babord.

Les feux de côté sont pourvus, en dedans du bord, d'écrans dirigés de l'arrière à l'avant, de telle manière que le feu vert ne puisse pas être aperçu de babord avant, ni le feu rouge, de tribord avant.

Les bâtiments à voiles, lorsqu'ils font route à la voile ou en remorque, portent les mêmes feux que les bâtiments à vapeur en marche, à l'exception du feu blanc du mât de misaine dont ils ne doivent jamais faire usage.

Les bâtiments à vapeur remorquant un ou plusieurs autres bâtiments portent, indépendemment de leurs feux de côté, deux feux blancs placés l'un au-dessus de l'autre en tête de mât, pour servir à les distinguer des autres navires à vapeur.

Pour l'application des règles prescrites par le présent article, tout navire à vapeur qui ne marche qu'à l'aide de ses voiles, est considéré comme navire à voiles, et tout navire, dont la machine est en action, quelle que soit sa voilure, est considéré comme navire à vapeur.

Les radeaux naviguant pendant la nuit doivent porter un feu blanc à chacun de leurs angles et trois feux blancs en tête de mât, placés l'un au-dessus de l'autre.

Art. 53.

Les bâtiments à voiles, les convois de remorque et les redeaux ne peuvent naviguer lorsque l'obscurité ne permet pas d'apercevoir simultanément les deux rives du fleuve.

Art. 54.

Par un temps de brume, les bâtiments à vapeur ne naviguent qu'à mouvement ralenti, et ils font tinter sans interruption la cloche du bord, en donnant un coup de sifflet de cinq en cinq minutes; ils sont tenus de jeter l'ancre si la brume devient épaisse au point qu'il leur soit impossible d'apercevoir la rive sur laquelle ils appuient, ou vers laquelle ils se dirigent.

łatwo widzialnem z odległości dwóch mil przynajmniej, wywieszonem na czele masztu przedniego, światłem zielonem u steru a światłem czerwonem na lewym boku okrętu.

Światła boczne trzeba zaopatrzyć od wewnątrz zasłonami w kierunku od tylnej do przedniej strony, tak, aby ani zielone światło z boku, ani czerwone ze steru nie było widzialne.

Okręty żaglowe, gdy płyną pod żaglem lub są holowane, powinny mieć te same światła co statki parowe, z wyjątkiem białej latarni na maszcie przednim której nie powinny nigdy używać.

Statki parowe, holujące jeden lub więcej innych statków, powinny mieć oprócz świateł po bokach, dwa światła białe, umieszczone jedno nad drugiem na maszcie, które służą do odróżnienia ich od innych statków parowych.

Pod względem stosowania się do przepisów niniejszego artykułu, wszelki okręt parowy, gdy płynie tylko za pomocą swoich żagli, uważany będzie za okręt żaglowy, a wszelki okręt, którego maszyna jest w ruchu, jakiekolwiek ma żagle, uważany będzie za okręt parowy.

Tratwy płynące w nocy powinny mieć światło białe na każdym rogu i trzy białe światła na maszcie umieszczone jedno nad drugiem.

Art. 53.

Okręty żaglowe, kondukty holowane i tratwy nie powinny płynąć, gdy ciemności nie pozwalają widzieć jednocześnie obu brzegów rzeki.

Art. 54.

Podczas mgły statki parowe płyną z mniejszą chyżością; trzeba wówczas dzwonić bez przerwy dzwonem na pokładzie będącym i co pięć minut wydawać świstnięcie; a jeżeli mgła stanie się tak gęstą, że nie widać brzegu, koło którego lub do którego statek zmierza, trzeba zarzucić kotwicę.

Art. 55.

Il est interdit aux bâtiments de laisser leurs amarres en travers du fleuve pendant la nuit ou par un temps de brouillard.

Art. 55.

Zabroniono jest okrętom zostawiać liny poprzek rzeki w nocy lub podczas mgły.

Chapitre V.

Règles pour les bâtiments au mouillage.

Art. 56.

Il est expressément défendu de jeter l'ancre ou de s'amarrer dans le chenal de navigation.

Sauf l'exception prévue par l'art. 75 ci-après, il est également interdit aux bâtiments de s'amarrer ou de mouiller dans les courbes du fleuve, même le long des rives, sous peine d'être responsables de toutes les avaries que leur présence aura pu occasionner.

Il ne peut y avoir, en dehors des ports, deux ou plusieurs bâtiments mouillés ou amarrés bord-à-bord, le long des chemins de halage.

Art. 57.

Lorsque par suite de brouillards, un bâtiment ou un radeau est obligé de s'arrêter ailleurs que sur un point habituel de mouillage, il est tenu, si c'est un bateau à vapeur, de faire tinter la cloche du bord, et dans le cas contraire, de héler du porte-voix. Ces signaux sont répétés de cinq en cinq minutes.

Art. 58.

Tout bâtiment arrêté sur le fleuve pendant la nuit doit être muni d'un fanal éclairé qui est placé, soit à l'extrémité de l'une des grandes vergues, soit sur toute autre partie apparente du bâtiment, du côté du chenal, de telle sorte qu'il puisse être aperçu aussi bien en amont qu'en aval.

Les radeaux stationnant à l'ancre pendant la nuit doivent porter les feux prescrits par le dernier alinéa de l'article 52 ci-dessus, sauf les feux des deux angles, du côté de la rive, qu'ils sont tenus de supprimer.

Rozdział V.

Przepisy dla okrętów stojących na kotwicy

Art. 56.

Zarzucanie kotwicy lub przywiązywanie okrętu w rzece jest wyraźnie zabronione.

Wyjąwszy przypadek przewidziany poniżej artykułem 75 jest podobnież zabroniono przywiązywać okręt lub zarzucać kotwicę w krzywiznach rzeki, nawet wzdłuż brzegów pod odpowiedzialnością za wszelkie szkody, które obecność okrętu może tam zrządzić.

Po za obrębem portu dwa lub więcej okrętów nie mogą stać na kotwicy lub być przywiązane pokład do pokładu wzdłuż dróg do holowania.

Art. 57.

Jeżeli w skutek mgły okręty lub tratwy muszą zatrzymać się gdzieindziej a nie w zwykłem miejscu zarzucania kotwicy, są obowiązane dawać co pięć minut sygnały a mianowicie statki parowe zapomocą dzwonka okrętowego a tratwy zapomocą trąby głosowej. Sygnały te trzeba powtarzać co pięć minut.

Art. 58.

Wszelki statek zatrzymujący się na rzece w nocy, powinien być opatrzony zapaloną latarnią, umieszczoną albo na końcu jednego z wielkich masztów albo na innej w oko wpadającej części statku, od strony wody, w taki sposób, aby mogła być widziana przez płynących tak w górę rzeki, jak i na dół.

Tratwy stojące na kotwicy w nocy, powinny mieć światła przepisane powyżej w ostatnim ustępie artykułu 52, wyjąwszy światła na dwóch węgłach ku brzegowi zwróconych, które należy zgasić.

Art. 59.

Lorsque pour s'amarrer, ainsi que dans le cas d'échouement prévu dans le chapitre VII ci-après, un bâtiment ou un radeau est obligé de placer un câble ou une chaine en travers du chenal, ces amarres doivent être larguées promtement, aussitôt qu'un autre bâtiment se présente pour passer.

Art. 59.

Jeżeli dla przywiązania, jakoteż w przypadku rozbicia, przewidzianym poniżej w rozdziale VII, okręt lub tratew jest zmuszona umieścić linę lub łańcuch w poprzek rzeki, takowe powinny być natychmiast spuszczone jak tylko inny okręt będzie potrzebował przepłynąć.

Chapitre VI.

Règles spéciales pour les radeaux.

Rozdział VI.

Przepisy szczegółowe dla tratew.

Art. 60.

Les radeaux et trains de bois ne peuvent avoir, lorsqu'ils naviguent dans le bras de Soulina, qu'un tirant d'eau inférieur de deux pieds anglais, au moins, à la hauteur de l'eau sur celui des bas-fonds dudit bras offrant la moindre profondeur.

Art. 60.

Tratwy wszelkiego rodzaju, płynąc w odnodze Suliny, powinny mieć zagłębienie najmniej o dwie stopy angielskie mniejsze, jak stan wody w najpłytszych miejscach rzeki.

Art. 61.

Il est interdit à tout radeau ou train de bois ayant un tirant d'eau de plus de neuf pieds anglais ou une largeur de plus de quarante pieds anglais, et à tout train de bois destiné à prendre la mer, quelles que soient ses dimensions, de naviguer dans le bras de Soulina, sans être remorqué par un bateau à vapeur.

Art. 61.

Tratwom wszelkiego rodzaju, zagłębiającym się więcej niż na dziewięć stóp angielskich, lub szerszym nad czterdzieści stóp angielskich, jakoteż tratwom jakichkolwiek rozmiarów, przeznaczonych do morskiej podróży, nie wolno płynąć odnogą Suliny, jeżeli nie są holowane przez statek parowy.

Art. 62.

Il est également interdit à tout radeau ou train de bois non remorqué de naviguer dans le bras de Soulina pendant la nuit, c'est-à-dire entre le coucher et le lever du soleil.

Art. 62.

Również zabronione jest tratwom wszelkiego rodzaju, jeżeli nie są holowane, płynąć odnogą Suliny w nocy, to jest od zachodu do wschodu słońca.

Art. 63.

Tout radeau ou train de bois échoué dans le bras de Soulina, qui n'est pas remis à flot dans les vingt-quarte heures, peut être allégé et défait même, au besoin, par les agents de la police fluviale, aux frais du propriétaire.

Art. 63.

Wszelka tratwa, która w odnodze Suliny osiędzie na mieliźnie, jeżeli w dwudziestu czterech godzinach nie będzie spuszczona, może być sprzątnięta a nawet w razie potrzeby rozebrana przez ajentów policy rzecznej, na koszt właściciela.

Chapitre VII.

Règles pour les cas d'échouement et de naufrage.

Art. 64.

Tout capitaine ou patron d'un bâtiment ou d'un radeau échoué dans le cours de la Soulina est tenu de placer sur un point convenablement situé, et tout au moins à un kilomètre en amont de son bâtiment, une vigie chargée de héler les bâtiments et radeaux descendant le fleuve, pour les avertir de la nature et du lieu de l'accident.

Lorsqu'un bâtiment échoué se trouve sous voiles ou sous vapeur, il est tenu de héler les bâtiments qui s'approchent, avant qu'ils ne soient arrivés à petite distance, pour les avertir de son immobilité.

Art. 65.

Les bâtiments à vapeur ne peuvent faire usage que de la moitié de leur force en traversant les passages sur lesquels un bâtiment ou un radeau s'est échoué ou a coulé.

Art. 66.

Tout naufrage dans le cours de la Soulina est réputé suspect, hors les cas exceptionnels, et il y a présomption, jusqu'à preuve contraire, qu'il est imputable à la négligence ou à la mauvaise volonté du capitaine ou de son équipage.

Le pilote du bâtiment est personnellement responsable du naufrage, s'il a eu lieu par suite de mauvaise manoeuvre.

Art. 67.

Si contre toute probabilité, un bâtiment vient à faire naufrage dans le cours de la Soulina, le capitaine doit faire tous ses efforts pour le haler immédiatement contre l'une des rives, de manière à ce qu'il ne reste pas engagé dans le chenal.

Le capitaine du bâtiment naufragé et son équipage restent à bord ou sur la rive, à

Rozdział VII.

Przepisy tyczące się osiadania na mieliźnie i rozbicia.

Art. 64.

Każdy kapitan albo szyper statku lub tratwy, która osiędzie na mieliźnie w odnodze Suliny, obowiązany jest postawić straż w miejscu stosownem, w odległości najmniej jednego kilometra powyżej statku, mającą ostrzegać statki i tratwy płynące z biegiem wody, i uwiadamiać je gdzie i jaki zaszedł wypadek.

Jeżeli statek, który osiędzie na mieliźnie płynie pod żaglem lub zapomocą pary, obowiązany jest ostrzedz statki zbliżające się, nim przybędą na małą odległość i uwiadomić je że jest nieruchomym.

Art. 65.

Statki parowe mogą używać tylko połowy siły machiny gdy płyną w miejscach, w których statek lub tratwa osiadła na mieliźnie.

Art. 66.

Wszelkie rozbicie okrętu w odnodze Suliny, będzie uważane za podejrzane, prócz przypadków wyjątkowych, i dopókiby inaczej nie dowiedziono, będzie się mniemać, że należy je przypisać niedbalstwu albo złej woli kapitana lub jego załogi.

Rotman okrętowy jest osobiście odpowiedzialny za rozbicie, jeżeli to nastąpi w skutek złych obrotów.

Art. 67.

Jeżeli wbrew wszelkiemu prawdopodobieństwu okręt rozbije się koło Suliny, kapitan winien dołożyć wszelkiego usiłowania w celu usunięcia go zaraz ku jednemu brzegowi, ażeby środek rzeki był wolny.

Kapitan okrętu rozbitego i jego załoga zostaną na pokładzie lub na brzegu w po-

proximité du lieu du sinistre, jusqu'à ce que le procès-verbal mentionné dans l'article 68 ci-après ait été dressé.

Il leur est interdit d'éloigner, sous un prétexte quelconque, quoique ce soit de la cargaison, du matériel, des ancres, chaines, câbles &[a] &[a].

bliżu miejsca nieszczęścia dopóki nie będzie spisany wywód słowny, wzmiankowany poniżej w artykule 68.

Jest im zabronione wyjmować pod jakim kolwiek pozorem ładunek, materyał, kotwice, łańcuchy, liny itd. itd.

Art. 68.

Aussitôt après le naufrage, le pilote du bâtiment fait prévenir le plus promptement possible l'inspecteur-général de la navigation, par les agents de la surveillance du fleuve.

L'inspecteur-général se rend immédiatement sur les lieux et dresse un procès-verbal circonstancié du sinistre, qui est communiqué par ses soins à l'autorité compétente.

Art. 68.

Zaraz po rozbiciu rotman zawiadomi jak można najprędzej inspektora jeneralnego żeglugi przez ajentów dozoru rzecznego.

Inspektor jeneralny uda się niezwłocznie na miejsce, spisze szczegółowy wywód słowny nieszczęścia i przedłoży go władzy właściwej.

Art. 69.

Si l'inspecteur-général juge nécessaire de prendre des mesures immédiates dans l'intérêt de la navigation, il requiert à cet effet le capitaine du bâtiment naufragé, lequel est obligé, soit de déclarer immédiatement qu'il fera l'abandon de son bâtiment, soit d'agir avec son équipage sous les ordres de l'inspecteur-génnral; celui-ci dirige le sauvetage, jusqu'au point où il cesse d'être une opération d'utilité publique pour devenir une affaire d'intérêt privé.

Le bâtiment dont le sauvetage a été opéré par les soins des autorités préposées à la police du fleuve, peut être tenu de couvrir les frais de sauvetage et d'entretien du matériel.

Art. 69.

Jeżeli inspektor jeneralny uzna za potrzebne poczynić niezwłocznie jakie środki dla dobra żeglugi, wezwie do tego kapitana okrętu rozbitego, ten zaś jest obowiązany niezwłocznie oświadczyć, czy opuści swój okręt, czyli też razem ze swoją załogą będzie działał pod rozkazami jeneralnego inspektora, który kieruje ratowaniem póty, póki idzie o dobro publiczne a nie o dobro prywatne.

Okręt, który został wyratowany staraniem władz, przełożonych nad policyą rzeczną, może być zniewolonym do pokrycia kosztów ratowania i zachowywania materyałów.

Art. 70.

Tous travaux entrepris par les propriétaires, assureurs et autres ayants-droit, dans le but d'opérer le sauvetage des bâtiments naufragés et de leur cargaison, s'effectuent sous la surveillance de l'inspecteur-général ou de ses agents, et peuvent être momentanément interdits, s'ils sont de nature à causer une entrave quelconque à la navigation.

Art. 70.

Wszelkie prace, podejmowane przez właścicieli, asekurantów i innych uprawnionych, w celu ratowania okrętów rozbitych i ich ładunku, uskuteczniają się pod dozorem inspektora jeneralnego lub jego ajentów i mogą być natychmiast wstrzymane, jeżeliby w jakimkolwiek względzie tamowały żeglugę.

Art. 71.

Si, hors le cas d'urgence prévu par l'article 69 ci-dessus, l'enlèvement de la carcasse ou des débris du bâtiment naufragé est jugé nécessaire, les propriétaires, assureurs ou autres ayants-droit doivent l'effectuer dans le mois de la notification qui leur est faite à cet effet; à défaut de quoi, les travaux peuvent être exécutés d'office par l'inspecteur-général, dans les limites déterminées par le susdit article 69; le bâtiment naufragé, avec ses agrès, ou leurs débris, sont spécialement affectés, dans ce cas, au paiement des frais d'enlèvement.

Art. 72.

En cas d'avaries, et notamment si elles sont causées par abordage, l'inspecteur-général, s'il est à même de constater les faits, et s'il en est requis par l'une des parties intéressées, dresse également un procès-verbal qui est transmis à l'autorité compétente.

Chapitre VIII.

Règles pour les jet du lest.

Art. 73.

Il est interdit d'une manière absolue aux bâtiments de jeter leur lest dans le lit fluvial ou dans la rade de Soulina; il leur est également interdit de le décharger en mer, dans les parties qui avoisinent la rade, sur un fond de moins de soixante pieds anglais.

Le déchargement à terre, en dehors du port de Soulina, ne peu être opéré que sur les points de la rive déterminés par l'inspecteur-général de la navigation, et désignés dans un avis rendu public.

Le capitaine du port de Soulina désigne les endroits sur lesquels le lest peut être débarqué dans le port.

Art. 71.

Jeżeli, wyjąwszy przypadek nagłości, przewidziany powyżej w artykule 69, usunięcie wiązania lub szczątków okrętu rozbitego będzie uznane za potrzebne, właściciele, asekuranci lub inni uprawnieni winni uskutecznić to w ciągu miesiąca po otrzymaniu w tej mierze zawiadomienia; w przeciwnym razie prace mogą być wykonane z urzędu przez inspektora jeneralnego w granicach oznaczonych powyżej w artykule 69; w przypadku takim okręt rozbity tudzież jego przybory lub ich szczątki są przeznaczone najprzód na pokrycie kosztów uprzątnięcia.

Art. 72.

W przypadkach uszkodzenia, mianowicie jeżeli te nastąpiły w skutek starcia się dwóch okrętów, inspektor jeneralny, jeżeli może potwierdzić fakta i jeżeli będzie o to wezwany przez jednę ze stron interesowanych, spisuje podobnież wywód słowny, i przesyła go władzy właściwej.

Rozdział VIII.

Przepisy o wyrzucaniu balastu.

Art. 73.

Zabrania się bezwarunkowo okrętom wyrzucać balast w łożysku rzeki lub w zatoce Suliny; podobnież zabrania się im wyrzucać go w morze w miejscach naokoło zatoki, których głębokość nie dochodzi sześćdziesięciu stóp angielskich.

Na lądzie, poza obrębem portu Suliny, można wyrzucać balast na brzegi tylko w miejscach przez inspektora jeneralnego wyznaczonych, ogłoszeniem publicznem wskazanych.

Miejsca w porcie, w których balast można wyrzucać, wyznacza kapitan portowy.

Le lest débarqué doit être, dans tous les cas, transporté à une distance telle, que le pied du talus soit éloigné de vingt pieds anglais, au moins, de la rive normale du fleuve, et il ne peut pas être entassé à plus de quatre pieds anglais de hauteur au-dessus du niveau de la rive.

Les prescriptions du présent article sont également applicables au jet des cendres et escarbilles des bâtiments à vapeur.

Art. 74.

Pour assurer, autant que possible, l'exécution de la disposition qui précède, tout navire quittant sur lest le port de Soulina, pour un des ports situés en amont, doit se munir d'un certificat du capitaine du port, constatant son tirant d'eau produit par le lest.

Ce certificat doit être conservé à bord, pendant toute la durée du voyage en amont, pour être produit à toute réquisition de l'inspecteur-général ou de ses agents.

Balast wyrzucony, powinien być w każdym przypadku usunięty na taką odległość, ażeby spód nasypu był oddalony przynajmniej o dwadzieścia stóp angielskich od normalnego brzegu rzeki i nie może wznosić się wyżej niż cztery stopy angielskie ponad poziom rzeki.

Przepisy niniejszego artykułu odnoszą się także do wyrzucania popiołu i zuzli z okrętów parowych.

Art. 74.

Ażeby ile możności zapewnić wykonanie poprzedzającego przepisu, postanawia się, że wszelki okręt, opuszczający port Suliny z balastem, i udający się do jednego z portów wyżej leżących, powinien postarać się u kapitana portowego o certyfikat, potwierdzający ile okręt zagłębia się w skutek balastu.

Certyfikat ten powinien być zachowywany na pokładzie przez cały czas podróży w górę rzeki, dla pokazania go na każde żądanie inspektorowi jeneralnemu lub jego ajentom.

Titre III.

De la police du port de Toultcha.

Art. 75.

Tout bâtiment qui veut stationner à Toultcha, doit s'amarrer à la rive droite, sans toutefois qu'il puisse y avoir jamais plus de trois bâtiments amarrés bord-à-bord.

Art. 76.

Aucun bâtiment ne peut jeter l'ancre dans le chenal navigable, devant Toultcha, sur la droite des corps-morts et de bouées rouges établis le long de la rive gauche du fleuve, ni entre les poteaux de la rive droite portant des ancres renversées.

Art. 77.

Il est permis aux bâtiments de se haler sur les bouées et corps-morts pour doubler la courbe de Toultcha, mais ils ne peuvent, dans aucun cas, s'y amarrer à poste fixe.

Część trzecia.

O policyi portowej w Tulczy.

Art. 75.

Wszelki okręt, chcący zatrzymać się w Tulczy, powinien być przywiązany do prawego brzegu, jednak nigdy więcej jak trzy statki nie mogą być przywiązane pokład do pokładu.

Art. 76.

Żaden okręt nie może zarzucać kotwicy w spławnym korycie przed Tulczą, po prawej stronie pali i znaków czerwonych umieszczonych wzdłuż lewego brzegu rzeki, ani pomiędzy słupami po prawym brzegu, mającemi kotwice wywrócone.

Art. 77.

Wolno naciągać okręty około znaków morskich i palów dla odcięcia krzywizny pod Tulczą, ale w żadnym przypadku nie wolno przywięzywać ich stale.

Cette défense, toutefois, ne concerne pas les bateaux à vapeur faisant des voyages périodiques, qui s'arrêtent temporairement devant Toultcha.

Il est également interdit à deux ou plusieurs bâtiments de se haler simultanément à l'aide de la même bouée.

Zakaz ten jednak nie odnosi się do statków parowych, odbywających podróże peryodyczne i zatrzymujących się czasowo przed Tuleczą.

Podobnież jest zabronione aby dwa lub więcej niż dwa statki używały jednocześnie do holowania tego samego znaku.

Titre IV.

Du service de pilotage à l'embouchure et dans le cours du fleuve.

Chapitre I.

Pilotage à l'embouchure.

Art. 78.

Le pilotage à l'embouchure étant obligatoire, ainsi qu'il est dit à l'article 13 du présent réglement, un corps spécial de pilotes brevetés et responsables fonctionne à Soulina, sous la direction d'un chef-pilote et du capitaine du port.

Le brevet de pilote est délivré par le capitaine du port et doit être visé par lui chaque année; il cesse d'être valable à défaut du visa annuel.

Art. 79.

Une embarcation est prête à transporter les pilotes à bord des bâtiments qui se dirigent vers le port, en venant de la mer, aussitôt que la vigie de la tour du phare signale leur approche.

Les pilotes sont tenus d'aller à la rencontre des bâtiments, jusqu'à la distance d'un mille à partir du musoir de la digue du Nord.

Art. 80.

Rendus à bord, ils font connaître aux capitaines la profondeur de la passe, et ceux-ci, de leur côté, déclarent aux pilotes le tirant d'eau et la quotité du chargement de leur navire.

La quotité du chargement est déclarée sans délai par les pilotes au capitaine du port de Soulina.

Część czwarta.

O służbie rotmańskiej przy uściu i na rzece.

Rozdział I.

O służbie rotmańskiej przy uściu.

Art. 78.

Ponieważ przy uściu trzeba koniecznie używać rotmanów, jak to w artykule 13 niniejszego statutu przepisano, pełni służbę w Sulinie osobny oddział rotmanów upoważnionych i odpowiedzialnych, zostających pod zwierzchnictwem kapitana rotmanów i kapitana portowego.

Rotmanom wydaje patenty kapitan portowy, i jest obowiązany corocznie takowe potwierdzać; patent corocznego potwierdzenia nie mający, jest nieważny.

Art. 79.

Jak tylko straż na wieży latarni morskiej da znak, że od morza zbliża się okręt do portu, statek w pogotowiu będący przewiezie rotmanów na jego pokład.

Rotmani są obowiązani płynąć na przeciwko okrętów na odległość jednej mili od czoła grobli północnej.

Art. 80.

Przybywszy na pokład zawiadamiają kapitanów jaka jest głębokość wjazdu, ci zaś oznajmują rotmanom jakie jest zagłębienie oktętu i jak wielki wiozą ciężar.

Deklarowaną wielkość ciężaru oznajmiają rotmani niezwłocznie kapitanowi portowemu Suliny.

Art. 81.

Tout pilote étranger au corps des pilotes de Soulina, qui se trouve à bord d'un navire prêt à traverser la passe, est tenu, aussitôt après l'arrivée du pilote local, de lui abandonner entièrement la conduite du navire.

Art. 81.

Każdy rotman, nie należący do korpusu rotmanów Suliny, a znajdujący się na pokładzie okrętu, mającego przebyć wjazd, jest obowiązany oddać całkiem kierowanie okrętem rotmanowi miejscowemu jak tylko ten przybędzie na pokład.

Art. 82.

A la sortie du fleuve, le pilote local est tenu de conduire le bâtiment jusqu'à la distance d'un quart de mille, au moins, à l'Est du musoir de la digue du Nord.

Art. 82.

Gdy okręt z rzeki wypływa, rotman miejscowy jest obowiązany prowadzić okręt aż na odległość najmniej ćwierci mili na wschód czoła grobli północnej.

Art. 83.

La taxe de pilotage, tant pour l'entrée que pour la sortie du fleuve, étant comprise dans les droits de navigation prélevés à Soulina, il est interdit aux pilotes locaux de recevoir aucune rémunération de la part des capitaines dont ils ont piloté les bâtiments.

Art. 83.

Ponieważ opłata rotmańska od statków tak wchodzących na rzekę jak i z niej wychodzących, jest już zawarta w opłatach żeglarskich pobieranych w Sulinie, rotmanom miejscowym jest zabronione przyjmować jakiekolwiek wynagrodzenia od kapitanów których okręty przeprowadzili.

Chapitre II.

Du pilotage dans le cours du fleuve.

Art. 84.

Indépendamment du corps des pilotes chargés de conduire les bâtiments dans la passe de l'embouchure de Soulina, et dirigés par le capitaine de port, il y a un service spécial de pilotes également brevetés, pour les bâtiments marchands qui naviguent dans le fleuve entre Soulina et Braïla.

Le corps des pilotes fluviaux est placé sous l'autorité de l'inspecteur-général de la navigation, par lequel le brevet de pilote est délivré.

Ce brevet doit être visé chaque année par l'inspecteur-général et cesse d'être valable à défaut de l'accomplissement de cette formalité.

Le service du pilotage est dirigé par un chef-pilote qui est tenu d'avoir trois bureaux, à Galatz, à Braïla et à Toultcha, et par un sous-chef résidant à Soulina.

Rozdział II.

O służbie rotmanskiej na rzece.

Art. 84.

Oprócz korpusu rotmanów, przeznaczonych do kierowania okrętami przy wjeździe do ujścia Suliny, a zostających pod zwierzchnictwem kapitana portowego, są osobni rotmani, podobnież upoważnieni, do statków handlowych, płynących rzeką pomiędzy Suliną a Braiłą.

Korpus rotmanów rzecznych zostaje pod zwierzchnictwem jeneralnego inspektora żeglugi, który też wydaje rotmanom patenta.

Patent ten powinien być wizowany corocznie przez inspektora jeneralnego i jeżeli formalność ta, nie będzie dopełniona, przestaje być ważnym.

Służbą rotmańską kieruje kapitan rotmanów który jest obowiązany mieć trzy biura w Galaczu, Braile i Tulczy i drugi kapitan rezydujący w Sulinie.

Les pilotes brevetés du service fluvial ont seuls la faculté de piloter les bâtiments durant leur navigation entre Soulina et Braïla, tant à la remonte qu'à la descente, mais il leur est interdit, sauf à ceux des paquebots à vapeur effectuant des voyages périodiques, de les piloter dans la passe de l'embouchure de Soulina.

Sont autorisés, toutefois, à exercer le pilotage dans la passe de Soulina, sur la réquisition de l'autorité du port, les pilotes fluviaux munis du brevet de pilote auxiliaire de l'embouchure.

Rotmani upoważnieni do służby na rzece mają wyłączne prawo prowadzenia okrętów gdy płyną pomiędzy Suliną a Brailą czy to w górę czy na dół, lecz jest im wzbronione prowadzić je do uścia Suliny z wyjątkiem parowców pocztowych odbywających podróże peryodyczne.

Jednakowoż rotmani rzeczni, mający patenta na pomocników rotmańskich u uścia rzeki, są upoważnieni do pełnienia służby rotmańskiej u wjazdu do Suliny na żądanie władzy portowej.

Art. 85.

Les capitaines marchands ne sont pas tenus de prendre un pilote breveté en remontant le fleuve, lorsqu'ils effectuent eux-mêmes le voyage à bord de leur bâtiment; le sous-chef pilote de Soulina, préposé au pilotage fluvial, est tenu toutefois, même dans ce cas, de leur procurer un pilote, s'ils le demandent.

Pour la navigation en aval, tout bâtiment marchand ayant d'après ses papiers nationaux une portée de plus de cent tonneaux, ainsi que tout radeau au train de bois, doit prendre un pilote breveté du service fluvial. Il en est de même pour les bâtiments de plus de cent tonneaux qui remontent le fleuve, sans que le capitaine ou patron se trouve à bord.

Art. 85.

Kapitanowie handlowi, płynąc w górę rzeki, nie są obowiązani brać upoważnionego rotmana, jeżeli sami kierują podróżą na pokładzie statku; jednakowoż drugi kapitan rotmański Suliny, przełożony nad służbą rotmańską rzeczną, winien i w tym przypadku dać im rotmana, jeżeli tego zażądają.

Płynąc na dół, każdy statek handlowy, mający według swoich papierów legitymacyjnych więcej niż sto tonów, jakoteż tratwy wszelkiego rodzaju, powinny mieć rotmana upoważnionego do służby rzecznej. Toż samo rozumie się o statkach więcej niż sto tonów mających, i w górę płynących, jeżeli kapitan lub szyper nie znajduje się na pokładzie.

Art. 86.

Le voyage en amont commence au moment où le navire quitte le port de Soulina pour remonter le fleuve; il finit lorsque le navire arrive, soit à son port de destination, soit à Braïla, lorsqu'il est destiné pour un port situé en amont de ce dernier ou pour Matchin.

Le voyage en aval commence à Braïla ou à la sortie du port dans lequel le navire a pris sa cargaison, ou ses expéditions s'il descend vide, dans le cas où ce port est situé en aval de Braïla; il finit au moment où le bâtiment prend son mouillage dans le port de Soulina.

Les bâtiments partant de Matchin, de Podbachi ou d'un port situé en amont de Braïla,

Art. 86.

Podróż pod wodę zaczyna się w chwili gdy okręt opuszcza port suliński aby płynąć w górę rzeki; kończy się zaś, gdy okręt przybywa do miejsca przeznaczenia albo do Braily, jeżeli jest przeznaczony do portu leżącego powyżej tego miejsca lub do Matczyny.

Podróż na dół zaczyna się w Braile albo u wyjścia z portu, w którym okręt wziął swój ładunek, albo swoje papiery jeżeli płynie próżny, gdy port ten leży poniżej Braily; kończy się zaś, gdy okręt zarzuci kotwicę w porcie Suliny.

Okręty odpływające z Matczyny, z Podbachy albo z portu leżącego powyżej Brailу

prennent leur pilote, pour le voyage en aval, lors de leur passage à Braïla; ceux qui partent des ports de Réni ou d'Ismaïl ont la faculté de le prendre en passant à Toultcha.

Art. 87.

Les capitaines règlent, d'un commun accord avec les pilotes fluviaux, le salaire dû à ces derniers pour le pilotage à la remonte. Toutefois, en cas de contestation à cet égard, les autorités des ports n'admettent, de la part des pilotes, aucune demande tendant à obtenir, outre le traitement à bord, un salaire de plus de six francs par jour de voyage, pour la conduite d'un bâtiment à voiles. Ce salaire peut s'élever au maximum de cent francs par jour, pour les pilotes des bâtiments à vapeur.

Quant au pilotage obligatoire du voyage à la descente, la taxe en est fixée, ainsi qu'il suit:

Les bâtiments à voiles de plus de cent tonneaux et ne dépassant pas cent cinquante tonneaux, paient:

Pour le trajet de Galatz ou d'un port situé en amont de ce point, à Soulina, cent dix francs;

Pour le trajet de Réni ou d'Ismaïl à Soulina, quatre-vingt dix francs;

Et pour le trajet de Toultcha à Soulina, soixante francs.

Les bâtiments à voiles de plus de cent cinquante tonneaux et ne dépassant pas deux cent cinquante tonneaux, ainsi que les radeaux et trains de bois, paient:

Pour le trajet de Galatz ou d'un port situé en amont de ce point, à Soulina, cent vingt-cinq francs;

Pour le trajet de Réni ou d'Ismaïl à Soulina, cent francs:

Et pour le trajet de Toultcha à Soulina, soixante quinze francs.

Les bâtiments à voiles de plus de deux cent cinquante tonneaux, paient:

Pour le trajet de Galatz ou d'un port situé en amont de se point, à Soulina, cinquante centimes par tonneau de jauge;

biorą rotmana do podróży na dół w przejazdzie koło Braiły; te, które płyną z portów w Reni lub Izmaile mogą wziąść go płynąc koło Tulczy.

Art. 87.

Co się tyczy wynagrodzenia rotmanów za prowadzenie statków pod wodę, w tej mierze kapitanowie umawiają się z rotmanami. Jeżeliby jednak przyszło do sporu pod tym względem, władze portowe nie pozwolą rotmanom żądać za sterowanie okrętem żeglowym większego wynagrodzenia jak sześć franków za każdy dzień podróży, prócz wyżywienia na pokładzie. Za sterowanie statków parowych wynagrodzenie to może być podwyższone najwięcej do stu franków za dzień.

Taksa za obowiązkowe sterowanie okrętów płynących z biegiem wody, jest ustanowiona jak następuje:

Okręty żaglowe mające nad sto a nie więcej niż stopięćdziesiąt tonów, płacą;

za drogę z Gałaczu albo z portu leżącego powyżej tego miejsca do Suliny, sto dziesięć franków;

za drogę z Reni albo z Izmaiły do Suliny, dziewięćdziesiąt franków;

a za drogę z Tulczy do Suliny, sześćdziesiąt franków.

Okręty żaglowe, mające nad stopięćdziesiąt tonów a nie więcej niż dwieście pięćdziesiąt tonów, jakoteż tratwy wszelkiego rodzaju, płacą:

za drogę z Gałaczu albo z portu leżącego powyżej tego miejsca do Suliny, sto dwadzieścia pięć franków;

za drogę z Reni albo z Izmaiły do Suliny, sto franków;

a za drogę z Tulczy do Suliny, siedmdziesiąt pięć franków.

Okręty żaglowe mające nad dwieście pięćdziesiąt tonów, płacą:

za drogę z Gałaczu albo z portu leżącego powyżej tego miejsca, do Suliny, pięćdziesiąt centymów od tony;

Pour le trajet de Réni ou d'Ismaïl à Soulina, quarante centimes par tonneau;

Et pour le trajet de Toultcha à Soulina, trente centimes par tonneau.

Les bâtiments à vapeur ne paient que la moitié de ces taxes, et ceux qui effectuent leurs voyages entre les ports du Danube et les ports de la mer Noire ou du Bosphore peuvent en être affranchis, pourvu que le pilote du bord soit muni d'un brevet de pilote fluvial.

Le chef-pilote du service fluvial prélève. sur le montant de la taxe acquittée par chaque bâtiment à voiles, une somme déterminée ainsi qu'il suit:

Trois francs, pour les bâtiments de plus de cent tonneaux et ne dépassant pas cent cinquante tonneaux;

Quatre francs, pour les bâtiments de plus de cent cinquante tonneaux et ne dépassant pas deux cent cinquante tonneaux, ainsi que pour les radeaux et trains de bois;

Et deux centimes par tonneau, pour les bâtiments de plus de deux cent cinquante tonneaux.

Ce prélèvement n'est que de moitié sur la taxe de pilotage payée par les bâtiments à vapeur, mais il est effectué, même pour ceux de ces bâtiments dont les pilotes sont engagés à titre permanent, et qui sont affranchis du paiement de ladite taxe.

Le surplus des taxes est acquis aux pilotes.

Ces taxes sont acquittées entre les mains du directeur de la caisse de navigation de Soulina, qui seul peut en donner quittance valable; il est loisible, toutefois, au capitaine du bâtiment piloté, de verser directement la moitié de la taxe à son pilote, à titre d'avance.

Lorsque des bâtiments servant d'allége remettent les marchandises qu'ils avaient embarquées au bâtiment allégé, sans l'accompagner jusqu'à Soulina, le pilote de l'allége peut toucher directement la totalité de son salaire, au moment où se termine le rechargement des marchandises allégées. Dans ce cas, la quote-part revenant au chef-pilote du service fluvial est versée au bureau de l'in-

za drogę z Reni albo z Izmaiły do Suliny, czterdzieści centymów od tony;

a za drogę z Tulczy do Suliny trzydzieści centymów od tony.

Od statków parowych płaci się tylko połowę tych należytości a te, które odbywają podróże pomiędzy portami dunajskiemi, czarnomorskiemi albo bosforskiemi, mogą być od nich uwolnione, byleby rotman na pokładzie będący miał patent na rotmana rzecznego.

Pierwszy kapitan rotmanów służby rzecznej bierze z taksy opłaconej przez każdy okręt żaglowy, sumę oznaczoną jak następuje:

trzy franki od statków mających nad sto tonów a nie więcej niż sto pięćdziesiąt tonów;

cztery franki od statków mających nad sto pięćdziesiąt tonów, a nie więcej niż dwieście pięćdziesiąt tonów, jakoteż od tratew wszelkiego rodzaju;

a dwa centymy od tony, jeżeli okręt ma nad dwieście pięćdziesiąt tonów.

Od taksy rotmańskiej, płaconej przez statki parowe, pobiera się tylko połowę kwot powyższych, ale ją opłacają tak te statki, które mają rotmanów stałych, jak i te, które są uwolnione od opłat powyższych.

Resztę taks otrzymują rotmani.

Taksy te składa się do rąk dyrektora kasy żeglugi w Sulinie i on tylko może wydać kwit ważny; kapitan statku sterowanego może jednak dać odrazu połowę taksy swojemu rotmanowi jako zaliczkę.

Jeżeli statki użyte do lichtowania, złożą towary które wiozły, na okręt główny i nie towarzyszą mu aż do Suliny, rotman lichtanu może wziąść od razu całą swoją należytość w chwili gdy się skończy przeładowanie towarów lichtowanych. W przypadku takim, kwotę przypadającą naczelnikowi rotmanów rzecznych wypłaca się w biurze inspektora jeneralnego żeglugi, podczas czy-

specteur-général de la navigation, lors de la déclaration faite en exécution de l'article 95 du présent réglement.

Le calcul du tonnage, pour la liquidation de la taxe du pilotage fluvial, s'opère pour les bâtiments de plus de 250 tonneaux, suivant les règles fixées par le tarif de droits de navigation en vigueur à l'embouchure de Soulina.

Art. 88.

Le pilote du service fluvial qui sort du Danube pour piloter un bâtiment en mer est tenu de présenter préalablement son brevet au sous-chef pilote dudit service, lequel y appose un visa indiquant la date de la sortie.

Le pilote est tenu de remplir la même formalité au moment où il rentre dans le fleuve.

Art. 89.

Le capitaine qui a pris à son bord un pilote fluvial breveté n'en demeure pas moins, même dans le cas où le pilotage est obligatoire, responsable de l'observation des réglements de navigation et de police en vigueur sur le bas-Danube, et notamment des articles 30 et 44 du présent réglement.

La responsabilité du pilote est limitée à l'indication des passes navigables et des particularités de la navigation fluviale. En conséquence, le capitaine qui abandonne à son pilote la direction de son bâtiment, le fait sous sa propre responsabilité.

Chapitre III.

Dispositions communes au pilotage à l'embouchure et dans le cours du fleuve.

Art. 90.

L'inspecteur-général et le capitaine du port de Soulina, chacun dans les limites de son ressort, prononcent sur les contestations survenues entre les pilotes brevetés et les

nienia deklaracyi w myśl artykułu 95 niniejszego statutu.

Dla obliczania taksy za sterowanie na rzece oblicza się ilość tonów okrętu ważącego nad 250 tonów podług przepisów zawartych w taryfie opłat żeglugowych, obowiązujących przy uściu Suliny.

Art. 88.

Rotman rzeczny, wypływający z Dunaju dla sterowania okrętu na morzu jest obowiązany przedłożyć poprzednio upoważnienie swoje drugiemu kapitanowi rzecznej służby, który zapisze na nim datę wypłynięcia.

Tej samej formalności winien dopełnić rotman w chwili gdy powraca na rzekę.

Art. 89.

Kapitan, który wziął na pokład rotmana rzecznego, upoważnionego, nie przestaje i w tym przypadku, jeżeli sterowanie jest obowiązkowe, być odpowiedzialnym za zachowanie przepisów żeglugowych i policyjnych, na dolnym Dunaju obowiązujących, a mianowicie artykułów 30 i 44 niniejszego statutu.

Odpowiedzialność rotmana jest ograniczona do wskazania przesmyków spławnych i szczegółów tyczących się żeglugi rzecznej. Jeżeli więc kapitan zdaje na rotmana kierowanie statkiem, czyni to pod własną odpowiedzialnością.

Rozdział III.

Przepisy obowiązujące zarówno rotmanów u uścia jak i na rzece.

Art. 90.

Inspektor jeneralny i kapitan portowy w Sulinie, każdy w granicach swojego zakresu, orzekają w sporach pomiędzy rotmanami upoważnionymi a kapitanami handlo-

capitaines de commerce, lorsque ces derniers réclament leur intervention.

Art. 91.

Les pilotes brevetés sont tenus de dénoncer, soit à l'inspecteur-général, soit au capitaine du port de Soulina, les contraventions commises en leur présence.

Il leur est interdit de s'intéresser, soit directement soit indirectement, dans aucune opération ou entreprise d'allége ayant pour objet de remettre à flot un bâtiment échoué, sauf le cas où l'opération a été entreprise à forfait pour toute la durée du voyage.

Art. 92.

Les pilotes qui par incapacité ou mauvaise volonté ont été cause d'un abordage, d'un échouement ou d'un naufrage, sont destitués, sans préjudice à l'action civile que les ayants-droit peuvent exercer contre eux devant les tribunaux compétents.

Si les faits qui ont amené le sinistre sont de nature à entraîner l'application d'une peine criminelle, les pilotes sont livrés aux autorités compétentes pour être jugés conformément aux lois.

Titre V.

Du service des alléges.

Chapitre I.

Règles générales.

Art. 93.

Les opérations d'allége se divisent en deux classes :

1° Les opérations locales faites par un bâtiment de mer qui pour franchir l'embouchure de Soulina, soit à l'entrée soit à la sortie du fleuve, ou un bas-fond de l'intérieur, décharge tout ou partie de sa cargaison sur un plus petit bâtiment, pour la reprendre après avoir franchi l'obstacle ;

wymi, gdy ci ostatni zażądają ich pośrednictwa.

Art. 91.

Rotmani upoważnieni są obowiązani zawiadomić czy to inspektora jeneralnego czyli też kapitana portowego w Sulinie o przekroczeniach w ich obecności popełnionych.

Wzbronione im jest zajmować się czy to pośrednio czy bezpośrednio jakąkolwiek robotą lub przedsiębiorstwem lichtowania w celu spuszczenia okrętu który osiędzie na mieliźnie, wyjąwszy, jeżeli czynność ta została podjęta za ugodą na cały czas podróży.

Art. 92.

Rotmani, którzy przez niezdolność, albo złą wolę byli przyczyną, że okręt zderzył się z innym, osiadł na mieliźnie lub się rozbił, będą oddaleni niezawiśle od skargi cywilnej, którą uprawnieni mogą wynieść przeciwko nim do trybunałów właściwych.

Jeżeli czyny, które sprowadziły nieszczęście, są tego rodzaju, że może być zastosowana kara kryminalna, należy odstawić rotmanów do władz właściwych, które osądzą ich podług praw.

Część piata.

O lichtowaniu.

Rozdział I.

Przepisy ogólne.

Art. 93.

Czynności lichtowania dzielą się na dwie klasy:

1. Czynności miejscowe, podejmowane przez okręt morski, który chcąc przebyć uście, sulińskie, czyto gdy wchodzi na rzekę czy gdy z niej wypływa, albo głębinę na rzece przekłada cały ładunek albo jego część na cały statek, ażeby ją wziąść napowrót na pokład po przebyciu przeszkody;

2° Et les opérations de cabotage faites par des bâtiments à voiles ou par des transports à vapeur et chalands de remorque, qui prennent une cargaison dans un port du bas-Danube et la consignent à un bâtiment de mer mouillé dans le port ou sur la rade de Soulina.

Art. 94.

Nul ne peut entreprendre des opérations locales et habituelles d'allége, avant d'avoir fait immatriculer à l'inspection-générale de la navigation, à Toultcha, les bâtiments destinés à servir d'alléges, et s'être muni, pour chaque bâtiment, d'une licence délivrée par l'inspecteur-général, et qui doit toujours se trouver à bord.

Avant de délivrer la licence, l'inspecteur-général fait visiter les bâtiments destinés à servir d'alléges par une commission qui juge s'ils sont en bon état et qui constate, en même temps, leur capacité en tonneaux de registre et leurs portée en quarters impériaux.

Les alléges immatriculées sont tenues de se soumettre, chaque année, à une nouvelle visite, dont l'époque est fixée par l'inspecteur-général; si le résultat de l'examen est jugé satisfaisant, l'inspecteur-général en fait mention sur la licence de l'allége; dans le cas contraire, la licence est retirée jusqu'à ce que les réparations nécessaires aient été effectuées.

Les alléges, tant à voiles qu'à vapeur, ne peuvent avoir aucun vide dans la cale, sauf les vides dûment reconnus lors de l'examen qui a précédé la délivrance de la licence.

Art. 95.

Les bâtiments munis de papiers de bord en règle peuvent être employés temporairement pour alléger d'autres navires, à charge par les capitaines de faire, pour chaque opération, une déclaration spéciale à l'inspecteur-général de la navigation, s'il s'agit d'alléger un bâtiment pour le passage des bas-fonds

2. i czynności żeglugi nadbrzeżnej, podejmowane przez okręty żaglowe albo statki parowe lub też przez łodzie do holowania, które biorą ładunek w jednym z portów dolnego Dunaju i składają go na okręcie morskim, stojącym na kotwicy w porcie lub w zatoce Suliny.

Art. 94.

Nikt nie może podejmować lichtowania miejscowego i przemysłowego, nie dawszy pierwej zapisać w inspekcyi jeneralnej w Tulczy statków do lichtowania służyć mających i nie zaopatrzywszy się w pozwolenie dla każdego statku, przez inspektora jeneralnego żeglugi wydane, a które powinno znajdować się zawsze na pokładzie.

Przed wydaniem pozwolenia inspektor jeneralny wyśle komisyą dla zrewidowania statków do lichtowania służyć mających, która osądzi, czy są w dobrym stanie i która jednocześnie zbada ich pojemność w tonach rejestrowych i ich wytrzymałość w kwarterach (quarters impériaux).

Zapisane lichtany powinny być poddane corocznie nowej rewizyi, w terminie przez inspektora jeneralnego wyznaczonym; jeżeli wynik rewizyi będzie zadawalający, inspektor jeneralny zapisze to w pozwoleniu; w przeciwnym przypadku zatrzymuje pozwolenie, dopóki potrzebne naprawki nie będą skończone.

Lichtany, tak żaglowe jak parowe, nie powinny mieć żadnych innych miejsc na towary, prócz tych, które zrewidowała komisya przed wydaniem pozwolenia.

Art. 95.

Okręty zaopatrzone w przepisane papiery mogą być używane czasowo do lichtowania innych okrętów, ale ich kapitanowie są obowiązani uczynić za każdym razem osobną deklaracyą inspektorowi jeneralnemu żeglugi, jeżeli idzie o lichtowanie okrętu mającego przebywać głębiny rzeki, albo kapitanowi

du fleuve, ou au capitaine du port de Soulina, s'il s'agit d'alléger au passage de l'embouchure. Cette déclaration est accompagnée du dépôt de tous les papiers du bâtiment destiné à servir d'allége, sauf le rôle d'équipage.

Si le bâtiment employé comme allége est entré dans le fleuve avec plus du tiers de sa charge, la taxe due pour l'entrée devient exigible immédiatement après la première opération d'allége.

Aucun bâtiment non immatriculé comme allége ne peut, toutefois, être employé en cette qualité, durant plus de quatre mois consécutifs. à partir de sa première opération, à moins de remplir les formalités prescrites par l'article 94.

portowemu Suliny, jeżeli idzie o lichtowanie okrętu mającego przebyć uście. Razem z tą deklaracyą trzeba złożyć wszystkie papiery okrętu mającego służyć do lichtowania, z wyjątkiem listy załogi.

Jeżeli okręt użyty do lichtowania wejdzie na rzekę z więcej niż trzecią częścią swojego ładunku, taksa należąca się od wejścia staje się wymagalną od chwili pierwszej czynności lichtowania.

Żaden jednak okręt, nie zapisany jako służący do lichtowania, nie może być używany jako taki dłużej, jak przez cztery miesiące po sobie następujące, chyba, że dopełni formalności przepisanych w artykule 94.

Art. 96.

Tout patron d'allége immatriculée est soumis à un cautionnement de six cents francs qui est versé à la caisse de navigation de Soulina. Ce cautionnement peut être remplacé par la garantie solidaire d'une personne notoirement solvable domiciliée dans l'un des ports du bas-Danube.

La licence ne peut être délivrée par l'inspecteur-général avant le dépôt du cautionnement ou l'acceptation de la caution.

Le cautionnement ne peut être rendu, ni la caution déchargée, aussi longtemps que le bâtiment continue à fonctionner comme allége. Cette garantie peut être affectée au paiement des condamnations pécuniaires prononcées contre le patron d'allége, et dans ce cas, la licence est retirée au bâtiment, jusqu'à ce que le cautionnement ait été rétabli dans son intégrité.

Art. 96.

Każdy szyper statku, zapisanego jako służącego do lichtowania, winien złożyć kaucyą w kwocie sześćset franków, wypłacić się mającą w kasie żeglugi w Sulinie. Kaucyą można zastąpić solidarnem poręczeniem osoby notorycznie wypłacalnej, mieszkającej w jednym z portów dolnego Dunaju.

Inspektor jeneralny nie może wydać pozwolenia dopóki kaucya nie będzie złożona lub rękojmia przyjęta.

Kaucya nie może być wydana i rękojmia nie wychodzi z mocy. dopóki statek nie przestaje pełnić służby lichtowania. Gwarancya ta może być użyta na opłacanie kar pieniężnych, jeżeli szyper lichtanu będzie na nie skazany a w takim przypadku pozwolenie może być cofnięte, aż dopóki kaucya nie będzie uzupełniona.

Art. 97.

Les alléges immatriculées, de même que les bâtiments employés temporairement comme alléges, sont tenus d'avoir leur rôle d'équipage en ordre et de le présenter, à toute réquisition, à l'inspecteur-général de la na-

Art. 97.

Lichtany zapisane, jakoteż statki służące czasowo za lichtany, obowiązane są utrzymywać w porządku listę załogi i pokazywać ją na każde żądanie inspektorowi jeneralnemu żeglugi, kapitanowi portowemu w Sulinie i

vigation, au capitaine du port de Soulina et aux agents placés sous les ordres de ces derniers.

Les alléges immatriculées sont tenues, en outre, de porter leur numéro matricule, et les bâtiments employés temporairement comme alléges, le numéro de la dernière estampille apposée sur leur rôle d'équipage en exécution de l'article 17 du présent réglement. Ces numéros doivent être peints en blanc, de chaque côté de l'avant, en chiffres arabes d'un pied de hauteur.

ajentom pod rozkazami tych ostatnich zostającym.

Lichtany zapisane są nadto obowiązane mieć swój numer zapisu, a okręty używane czasowo za lichtany liczbę ostatniej pieczęci, wyciśniętej na liście ich załogi stosownie do artykułu 17 niniejszego statutu. Liczby te powinny być malowane białą farbą po każdej stronie przodu okrętowego, cyframi arabskiemi wysokości stopy.

Chapitre II.

Des opérations d'allége locales.

Art. 98.

La surveillance des opérations d'allége locales qui s'effectuent dans le fleuve est exercée par l'inspecteur-général de la navigation ou par ses agents, et celle des opérations qui s'effectuent à l'embouchure, par le capitaine du port de Soulina.

Art. 99.

Lorsqu'un bâtiment de mer décharge tout ou partie de sa cargaison à bord des alléges, le capitaine est tenu de placer à bord de chacune d'elles un gardien de son choix.

Pour les opérations d'allége locales accomplies dans le cours intérieur du fleuve, les alléges doivent, à moins d'être remorquées naviguer de conserve avec les bâtiments allégés, et ne peuvent s'éloigner d'eux, sauf le cas de force majeure, avant de leur avoir rendu la totalité des marchandises allégées.

De leur côté, les capitaines des bâtiments allégés sont tenus, avant de prendre la mer, de payer aux patrons de leurs alléges le nolis convenu, ou d'en effectuer le dépôt au capitanat du port, sur la demande écrite de ces derniers.

Art. 100.

Pour les opérations faites à l'embouchure du fleuve par les bâtiments qui prennent la

Rozdział II.

O miejscowych czynnościach lichtowania.

Art. 98.

Nadzór nad miejscowemi czynnościami lichtowania, uskutecznianemi na rzece, wykonywa inspektor jeneralny żeglugi lub jego ajenci, nad czynnościami zaś wykonywanemi w ujściu, kapitan portowy w Sulinie.

Art. 99.

Gdy okręt morski wykłada cały swój ładunek lub jego część na pokład lichtanów, kapitan winien postawić na pokładzie każdego z nich dozorcę przez siebie wybranego.

Lichtany użyte do lichtowania miejscowego w wewnętrznym biegu rzeki, wyjąwszy gdy są holowane, powinny płynąć razem z okrętami lichtowanemi i nie oddalać się od nich przed oddaniem towarów lichtowanych, wyjąwszy przypadki nawalności.

Ze swojej strony kapitanowie okrętów lichtowanych nim wypłyną na morze, są obowiązani zapłacić szyprom swoich lichtanów umówioną zapłatą, lub na ich pisemne żądanie złożyć ją w kapitanacie portowym.

Art. 100.

Co się tyczy czynności, podejmowanych przy ujściu rzeki przez okręty udające się na

mer, les alléges sortent du port en même temps que les bâtiments allégés; mais si un bâtiment se sert de plusieurs alléges, le capitaine du port règle leur départ de telle sorte qu'elles n'aient pas à séjourner trop longtemps en rade avant de pouvoir effectuer le rechargement.

Dans aucun cas, qu'il s'agisse d'alléger un bâtiment sortant du port, ou un bâtiment venant de la mer ou restant mouillé en rade, les alléges ne peuvent sortir de Soulina sans un laissez-passer du capitaine de port.

Il est interdit aux allegés qui se rendent en rade de charger sur le tillac.

morze, lichtany wypływają z portu w tym samym czasie co i okręty lichtowane; ale jeżeli okręt używa więcej lichtanów, kapitan portowy urządza ich odpływanie w taki sposób, aby nie potrzebowały zatrzymywać się za długo w zatoce nim będą mogły złożyć swój ładunek.

W żadnym razie, jeżeli idzie o lichtowanie okrętu wypływającego z portu, albo okrętu przybywającego od morza, lub też zostającego na kotwicy w zatoce, lichtany nie mogą oddalać się z Suliny bez przepustki od kapitana portowego.

Lichtanom udającym się do zatoki, ładowanie na pokładzie jest zabronione.

Art. 101.

Les alléges immatriculées et les bâtiments ayant servi d'alléges, qui remontent le fleuve ou qui rentrent dans le port de Soulina après avoir allégé un bâtiment de mer, peuvent être visités par les agents de l'inspection-générale de la navigation ou du capitanat du port de Soulina.

Les patrons d'alléges sont tenus, en conséquence, d'ouvrir la cale et les cabines de leur bâtiment, à toute réquisition qui leur en est faite par lesdits agents.

Art. 101.

Lichtany zapisane i okręty do lichtowania używane, które po wyładowaniu okrętu morskiego płyną w górę rzeki albo udają się do portu Suliny, mogą być rewidowane przez ajentów inspekcyi jeneralnej żeglugi albo kapitanatu portowego Suliny.

Szyprowie lichtanów są zatem obowiązani otworzyć wnętrze okrętu i kajuty na każde żądanie rzeczonych ajentów.

Art. 102.

Si une allége employée à alléger un bâtiment sortant du fleuve rentre dans le port de Soulina pour un motif quelconque, même de force majeure, avant d'avoir pu rendre la totalité des marchandises qu'elle avait embarquées, le capitaine ou patron est tenu d'en faire immédiatement la déclaration au bureau du capitaine du port, et cette déclaration est communiquée sans délai au directeur de la caisse de navigation.

Art. 102.

Jeżeli lichtan użyty do lichtowania okrętu wypływającego z rzeki, wchodzi do portu Suliny z jakiegokolwiek powodu, chociażby nawet w skutek nawałności, nim mógł oddać wszystkie lichtowane towary, kapitan lub szyper jest obowiązany oznajmić o tem niezwłocznie w biurze kapitana portowego o tem zaś oznajmieniu dyrektor kasy żeglugowej będzie natychmiast zawiadomiony.

Art. 103.

Les alléges qui rentrent dans le port de Soulina, dans le cas prévu par l'article pré-

Art. 103.

Lichtany wchodzące do portu Suliny w przypadku przewidzianym artykułem po-

cédent, sont tenues de mouiller dans la partie inférieure du port, au point qui leur est indiqué par le bosseman Elles sont soumises à la surveillance spéciale de l'officier vérificateur attaché à la caisse de navigation, sur la réquisition duquel les capitaines ou patrons sont tenus d'ouvrir la cale et les cabines de leur bâtiment.

Chapitre III.

Des opérations d'allége au cabotage.

Art. 104.

Les opérations d'allége par cabotage peuvent être faites par tous transports à vapeur, chalands de remorque, bâtiments à voiles ou alléges, munis de papiers réguliers, à charge par les capitaines ou conducteurs, de se faire délivrer, pour chaque voyage, par les autorités consulaires ou locales compétentes des ports dans lesquels ils prennent leur cargaison, un certificat faisant connaître l'objet de l'opération et la quantité de marchandises embarquée.

Ce certificat doit être produit en cours de voyage, à toute réquisition de l'inspecteur-général et de ses agents.

Art. 105.

Aussitôt que le bâtiment faisant une opération de cabotage arrive dans le port de Soulina, le conducteur est tenu de se rendre au bureau du capitaine de port et d'y présenter le certificat prescrit par l'article précédent.

Si le bâtiment décharge la totalité de sa cargaison dans le port de Soulina, il mouille à côté du bâtiment de mer qui doit recevoir la marchandise, et ne peut s'en éloigner qu'après avoir entièrement terminé le déchargement.

Si la cargaison doit être déchargée, en totalité ou en partie, sur la rade de Soulina, le conducteur du bâtiment remet le certificat prescrit par l'article 104 au capitaine du port, qui lui délivre le laissez-passer nécessaire pour sortir du port.

przedzającym są obowiązani zarzucić kotwicę w dolnej części portu, w miejscu które im wskaże bosman. Podlegają szczególnemu nadzorowi urzędnika kontroli z kasy żeglugowej, na żądanie którego kapitanowie albo szyprowie są obowiązani otwierać wnętrze i kajuty swego okrętu.

Rozdział III.

O czynnościach lichtowania przez żeglugę nadbrzeżną.

Art. 104.

Czynności lichtowania przez żeglugę nadbrzeżną mogą być wykonywane przez wszystkie parowce transportowe, statki do holowania, okręty żaglowe lub lichtany, zaopatrzone we właściwe papiery, których kapitanowie lub konduktorowie są obowiązani postarać się do każdej podróży, u władz konsularnych lub właściwych miejscowych władz w tych portach w których biorą ładunek, o certyfikat w którym ma być wymieniony przedmiot czynności i ilość przewożonych towarów.

Certyfikat ten należy pokazywać w ciągu podróży inspektorowi jeneralnemu i jego ajentom na każde żądanie.

Art. 105.

Jak tylko okręt podejmujący żeglugę nadbrzeżną przybędzie do portu Suliny, szyper jest obowiązany udać się do biura kapitana portowego, i przełożyć tam certyfikat artykułem poprzedzającym przepisany.

Jeżeli okręt wykłada cały swój ładunek w porcie Suliny, zarzuca kotwicę obok okrętu morskiego, który ma otrzymać towar i nie może oddalać się od niego dopóki wyładowanie całkiem się nie skończy.

Jeżeli ładunek ma być wyłożony w porcie Suliny całkiem lub w części, szyper okrętowy oddaje certyfikat artykułem 104 przepisany kapitanowi portowemu, który wyda mu przepustkę potrzebną do wyjścia z portu.

Art. 106.

Les articles 97, 100, 101, 102 et 103 qui précèdent sont également applicables aux bâtiments qui font le service d'allége au cabotage.

Toutefois, les transports à vapeur et chalands de remorque ne sont pas assujettis à l'obligation de se laisser visiter, conformément à l'article 100, à moins que l'une des parties ne le demande, ou en cas de soupçon de fraude.

Art. 106.

Artykuły powyższe 97, 100, 101, 102 i 103 będą również stosowane do okrętów które służą do lichtowania w żegludze nadbrzeżnej.

Jednakowoż parowce transportowe i statki do holowania nie podlegają obowiązkowi poddawania się rewizyi stosownie do artykułu 100 wyjąwszy jeżeli jedna ze stron tego żąda lub jeżeli zachodzi podejrzenie przemycania.

Chapitre IV.

Dispositions spéciales au cas de force majeure.

Art. 107.

Lorsqu'un bâtiment est contraint par le mauvais temps de quitter la rade de Soulina, en laissant la totalité ou une partie de sa cargaison à bord de l'allége, le patron de l'allége rentre dans le port et conserve provisoirement son chargement, après avoir rempli les formalités prescrites par l'article 102 ci-dessus.

Art. 108.

Si, dans le cas prévu par l'article précédent, le bâtiment allégé ne reparait pas dans le délai de six jours, les patrons d'alléges ont la faculté de demander au capitaine du port l'autorisation de décharger leur cargaison et de la consigner entre les mains de qui de droit, et ils peuvent exiger le paiement du nolis convenu, comme s'ils avaient remis la cargaison à bord du navire allégé, mais sans aucune augmentation.

Si, avant l'expiration du délai ci-dessus spécifié, le bâtiment revient en rade pour s'éloigner de nouveau, les jours écoulés ne sont pas comptés et un nouveau délai commence à partir du jour de son apparition

Rozdział IV.

Przepisy szczególne odnoszące się do nawałności.

Art. 107.

Gdy w skutku niepogody okręt jest zmuszony opuścić zatokę Suliny zostawiając cały swój ładunek lub jego część na pokładzie lichtanu, szyper lichtanu wchodzi do portu i zachowuje tymczasowo swój ładunek, dopełniwszy formalności przepisanych powyżej w artykule 102.

Art. 108.

Jeżeli w przypadku przewidzianym artykułem poprzedzającym okręt lichtowany nie powróci w przeciągu dni sześciu, szyprowie lichtanów mogą prosić kapitana portowego o upoważnienie do wyłożenia ładunku i oddania go w ręce osoby do tego upoważnionej, i mogą żądać zapłacenia im umówionej należytości jak gdyby złożyli ładunek na pokładzie okrętu lichtowanego, bez żadnego jednak dodatku.

Jeżeli przed upływem rzeczonego wyżej terminu, okręt powróci do zatoki i oddali się na nowo, nie liczy się dni upłynionych lecz od dnia ich powrotu zaczyna się nowy termin.

Chapitre V.

Dispositions spéciales au cas de fraude.

Art. 109.

En cas de présomption d'inexactitude ou de fausse indication de la capacité de l'allége, le capitaine marchand a la faculté de faire procéder à la vérification du tonnage par une commission spéciale nommée, suivant les cas, par le capitaine du port de Soulina ou par l'inspecteur-général de la navigation.

Les frais de l'expertise sont supportés par le capitaine qui l'a demandée, à moins que l'inexactitude ou la fausse indication ne soit constatée, auquel cas ils tombent à la charge de l'allége.

Art. 110.

S'il est prouvé qu'un détournement a été commis sur la cargaison mise à bord d'une allége immatriculée, la licence du bâtiment est retirée pour trois mois au moins, sans préjudice à l'application de l'amende édictée par l'article 139 du présent réglement, contre le capitaine ou patron du bâtiment, ni aux poursuites criminelles appartenant aux autorités compétentes.

Titre VI.

Du remorquage.

Chapitre I.

Règles générales.

Art. 111.

Nul ne peut entreprendre des opérations habituelles de remorquage à l'embouchure de Soulina ni sur le bas-Danube en aval d'Isaktcha, avant d'avoir fait immatriculer au capitanat du port de Soulina les bâtiments destinés à servir de remorqueurs, et de s'être muni, pour chaque bâtiment, d'une licence délivrée par le capitaine de port.

Rozdział V.

Przepisy szczególne o przemycaniu.

Art. 109.

Jeżeli podana pojemność lichtanu zdaje się być niedokładną albo fałszywą, kapitan handlowy ma prawo użyć do jej sprawdzania komisyi szczególnej, którą stosownie do okoliczności mianuje kapitan portowy Suliny, albo inspektor jeneralny żeglugi.

Koszta sprawdzenia ponosi kapitan który go żądał, chybaby została udowodniona niedokładność lub fałszywa deklaracya w którym to przypadku ponosi je lichtan.

Art. 110.

Jeżeli będzie udowodnione, że na pokładzie lichtanu zapisanego została popełniona kradzież, odbiera się statkowi pozwolenie najmniej na trzy miesiące, co jednak nie uwalnia kapitana lub szypra okrętu od kary pienięźnej przepisanej 139 artykułem niniejszego statutu ani od dochodzenia karnego ze strony władz właściwych.

Część szósta.

O holowaniu.

Rozdział I.

Przepisy ogólne.

Art. 111.

Nikt nie może podejmować się zwykłych czynności holowania przy uściu sulińskiem ani na dolnym Dunaju poniżej Isakczy, nie dawszy poprzednio zapisać w kapitanacie portowym Suliny okrętów mających służyć do holowania, i nie postarawszy się poprzednio u kapitana portowego o pozwolenie do każdego okrętu.

Cette licence doit toujours se trouver à bord; elle indique le tonnage du remorqueur, ainsi que la qualité et la force de son moteur.

Pozwolenie to powinno znajdować się zawsze na pokładzie; ma być zaś w niem wyrażona wytrzymałość okrętu w tonach, jakoteż rodzaj i siła jego machiny.

Art. 112.

Avant de délivrer la licence, le capitaine de port fait visiter le remorqueur pour lequel elle est demandée, par des experts qui jugent si le bâtiment et surtout son moteur sont en bon état.

Cette visite est renouvelée au printemps de chaque année, et l'avis des experts constate pour combien de mois le moteur est en état.

Art. 112.

Nim kapitan portowy wyda pozwolenie, winien wysłać znawców ażeby obejrzeli okręt do holowania służyć mający i orzekli czy on a w szczególności jego machina jest w dobrym stanie.

Rewizyą tę ponawia się corocznie na wiosnę, a biegli winni orzec ile miesięcy machina może pracować.

Art. 113.

Les remorqueurs munis de la licence prescrite par les deux articles précédents sont tenus de porter le numéro de cette licence peint en blanc et en chiffres arabes d'un pied de hauteur, à babord et à tribord, sur une partie apparente de leur bordage extérieur.

Art. 113.

Okręty służące do holowania które otrzymały pozwolenie, dwoma poprzedniemi artykułami przepisane, są obowiązane mieć liczbę tego pozwolenia wymalowaną biało, cyframi arabskiemi wysokości stopy z przodu i z tyłu, na części zewnętrznej oszalowania, wpadającej w oczy.

Art. 114.

Lorsque des bâtiments ou transports conduits en remorque s'amarrent ou jettent l'ancre en rade de Soulina, dans un port ou sur tout autre point du bas-Danube, en aval d'Isaktcha, les remorqueurs ne peuvent larguer les amarres de remorque avant que les bâtiments ou transports remorqués n'aient fait leur évitée au vent ou au courant, et ne se trouvent en sécurité de mouillage.

Art. 114.

Gdy okręty lub transportery holowane będą przywiązane, lub zarzucą kotwicę w zatoce Suliny, w porcie lub w którymkolwiek innem miejscu dolnego Dunaju, poniżej Isakczy, statki holujące nie mogą zwalniać lin do holowania dopóki okręty lub transportery holowane nie usuną się od wiatru i prądu i nie staną w bezpiecznej przystani.

Art. 115.

Lorsque le capitaine d'un remorqueur entreprend de remorquer, soit en rade de Soulina, soit dans le fleuve, en aval d'Isaktcha, un ou plusieurs bâtiments, transports, radeaux ou trains de bois, pour lesquels la force de son bâtiment est insuffisante, il est civilement responsable de tous les dommages qui peuvent en résulter.

Art. 115.

Jeżeli kapitan okrętu do holowania służącego, podejmie się holowania czyto w zatoce Suliny, czy na rzece poniżej Isakczy, jednego albo więcej okrętów, statków przewozowych lub tratew, nie mając do tego dostatecznej siły, jest odpowiedzialny przed sądem cywilnym za wszelkie szkody ztąd wyniknąć mogące.

Art. 116.

Les dispositions des articles 114 et 115 qui précèdent sont obligatoires pour tous les bâtiments employés, en aval d'Isaktcha et sur la rade de Soulina, à en remorquer d'autres, soit habituellement soit accidentellement.

Art. 116.

Przepisy powyższe artykułów 114 i 115 są obowiązującemi dla wszystkich okrętów, używanych poniżej Isakczy i w zatoce Suliny do holowania innych czy to zawsze czy tylko w pewnych przypadkach.

Chapitre II.

Du remorquage à l'embouchure.

Art. 117.

Les remorqueurs employés, soit habituellement, soit accidentellement, au service du port et de la rade de Soulina, sont tenus de se conformer strictement aux indications qui leur sont données par le capitaine de port ou par ses agents, en ce qui concerne le lieu d'amarrage ou de mouillage des bâtiments qu'ils remorquent à l'entrée.

Ils stationnent eux-mêmes dans la section du port qui leur est spécialement assignée par le capitaine de port, et ils ne peuvent s'y amarrer bord-à-bord au nombre de plus de deux.

Art. 118.

Il est interdit à tous bâtiments à vapeur de naviguer dans le port de Soulina avec des bâtiments amarrés bord-à-bord au nombre de plus de deux.

Art. 119.

Lorsque l'état de la mer ne permet pas aux pilotes de l'embouchure de se rendre en rade pour piloter les bâtiments à l'entrée, tout remorqueur sortant du port, pour aller prendre un bâtiment en remorque, est tenu de recevoir à bord, avant de sortir, le pilote désigné à cet effet par le chef-pilote.

Rozdział II.

O holowaniu przy uściu.

Art. 117.

Okręty czy to stałe, czy tylko w pewnych przypadkach używane do holowania w porcie i w zatoce Suliny są obowiązane stosować się ściśle do poleceń otrzymanych od kapitana portowego albo od jego ajentów we wszystkiem co się tyczy miejsca przywiązania lub zarzucania kotwicy okrętów które do wjazdu holują.

One same stoją w tej części portu, którą im osobno wyznaczy kapitan portowy i więcej jak dwa nie mogą być przywiązane pokład do pokładu.

Art. 118.

Wszelkim statkom parowym zabrania się przypływać do portu Suliny z okrętami którychby więcej jak dwa było przywiązanych pokład do pokładu.

Art. 119.

Jeżeli stan morza nie pozwala rotmanom pełniącym służbę przy uściu udać się do zatoki dla doprowadzenia okrętów do wejścia, każdy statek holujący, wychodząc z portu, dla holowania okrętu, jest obowiązany wziąć na pokład przed wypłynięciem rotmana wyznaczonego do tego celu przez naczelnika rotmanów.

Chapitre III.

Du remorquage dans le fleuve.

Art. 120.

Est considéré comme faisant habituellement des opérations de remorquage entre

Rozdział III.

O holowaniu na rzece.

Art. 120.

Wszelki statek, który podejmuje się holowania pomiędzy Isakczą a uściem Suliny częściej

Isaktcha et l'embouchure de Soulina, et soumis en conséquence à l'obligation de prendre la licence prescrite par l'article 111 du présent réglement, tout remorqueur qui effectue, dans cette partie du fleuve, plus de trois opérations dans l'espace d'un mois.

niż trzy razy w przeciągu miesiąca, uważany jest za trudniący się nieustająco holowaniem w tej części rzeki i w skutek tego jest obowiązany postarać się o pozwolenie przepisane artykułem 111 niniejszego statutu.

Art. 121.

En cas d'échouement ou de naufrage d'un bâtiment, transport, radeau ou train de bois remorqué, en aval d'Isaktcha, le capitaine du remorqueur, en continuant son voyage, est tenu de donner avis de l'accident à la première embarcation du service de l'inspection générale qu'il rencontre.

Si l'échouement est imputable à la faute du remorqueur, celui-ci ne peut continuer son voyage avant qu'il ne soit constaté que la force de son moteur est insuffisante pour remettre à flot le bâtiment, transport, radeau ou train de bois échoué.

Les dispositions du présent article sont applicables à tous bâtiments à vapeur employés au remorquage en aval d'Isaktcha, soit habituellement, soit accidentellement.

Art. 121.

Jeżeli okręt, statek transportowy, albo tratwa jakiegokolwiek rodzaju będąc holowanemi, osiedą na mieliźnie poniżej Isakczy, kapitan statku holującego. płynąc dalej, jest obowiązany zawiadomić o tym wypadku pierwszy który spotka statek służbowy inspekcyi jeneralnej.

Jeżeli okręt osiędzie na mieliźnie z winy statku holującego, ten ostatni nie może puścić się w dalszą drogę, dopóki nie będzie dowiedzionem, że siła jego machiny jest niedostateczna do wprawienia w ruch okrętu, statku przewozowego, lub tratwy jakiegokolwiek rodzaju które osiadły na mieliźnie.

Przepisy artykułu niniejszego odnoszą się do wszystkich okrętów parowych, używanych do holowania poniżej Isakczy czy to nieustająco czy tylko w pewnych przypadkach.

Titre VII.

Dispositions spéciales à observer dans l'intérêt des travaux d'amélioration du bas-Danube.

Część siódma.

Przepisy szczególne zachowywać się mające ze względu na ulepszenia uskuteczniane na dolnym Dunaju.

Art. 122.

Les règles de précaution prescrites par l'article 30 du présent réglement aux capitaines ou patrons des bâtiments, trains de bois ou radeaux, naviguant ou stationnant sur le bas-Danube, en aval d'Isaktcha, s'appliquent notamment au matériel flottant employé aux travaux d'amélioration du fleuve et de ses embouchures, ainsi qu'aux ouvrages de toute nature, tels que digues, jetées, éperons, quais, revêtements de rives, construits ou à construire par la Commission européenne du Danube ou par l'autorité qui lui succédera, et aux bouées et autres signaux placés par l'une ou par

Art. 122.

Przepisy ostrożności, zawarte w art. 30 niniejszego statutu, a tyczące się kapitanów, lub szyprów okrętów i tratew wszelkiego rodzaju, płynących lub stojących na dolnym Dunaju, poniżej Isakczy, odnoszą się w szczególności do spławianego materyału, przeznaczonego do robót amelioracyjnych na rzece i w jej uściach, jakoteż do robót wszelkiego rodzaju, jakoto: grobli, tam, ostróg, wzmocnień murowanych u brzegów itd., zbudowanych lub zbudować się mających przez komisyą europejską Dunaju albo przez władzę, która po niej nastąpi, jakoteż do wszel-

l'autre de ces autorités sur le fleuve ou sur les rives.

Art. 123.

Les capitaines ou patrons des bâtiments, transports, trains de bois ou radeaux sont également tenus de prendre les précautions nécessaires pour entraver le moins possible les travaux en cours d'exécution, notamment les travaux de dragage et la construction des ouvrages entrepris ou à entreprendre sur le bas-Danube, en aval d'Isaktcha, et à son embouchure.

A cet effet, les capitaines de tous bâtiments à vapeur sont tenus de ralentir leur marche, autant qu'ils peuvent le faire sans danger pour leur propre bâtiment ou pour les bâtiments remorqués par eux, lorsqu'ils traversent une section fluviale sur laquelle des travaux de dragage ou autres sont en cours d'exécution, et ce aussi longtemps qu'ils se trouvent entre les signaux spéciaux placés sur les rives, en amont et en aval du lieu des travaux.

Art. 124.

Lorsque des dragues à vapeur sont employées pendant la nuit sur le bas-Danube, en aval d'Isaktcha, le passage des sections où s'effectuent les travaux de dragage et le transport des déblais est interdit, sauf l'exception ci-après, à tous bâtiments à voiles ou à vapeur, radeaux ou trains de bois, pendant tel nombre d'heures qu'il est jugé nécessaire et qu'il est déterminé par un avis spécial que la Commission européenne, ou l'autorité qui aura succédé, fait publier à cet effet.

Cette défense ne s'étend pas aux paquebots effectuant des voyages périodiques et affectés à un service postal régulier, sauf toutefois les cas de nécessité spéciale, dans lesquels le passage de nuit peut être interdit d'une manière absolue, par un simple avis de la Commission européenne ou de l'autorité qui lui aura succédé.

kich znaków żeglarskich, umieszczonych na rzece albo po brzegach.

Art. 123.

Kapitanowie lub szyprowie okrętów, statków przewozowych i tratew wszelkiego rodzaju są również obwiązani zachowywać potrzebną ostrożność, ażeby ile możności nie tamować odbywających się robót, a w szczególności poświęconych pogłębianiu, rzeki albo budowli zaczętych albo zacząć się mających na dolnym Dunaju, poniżej Isakczy i przy uściu.

W tym celu kapitanowie wszystkich statków parowych są obowiązani zwolnić bieg ile to jest możebnem bez niebezpieczeństwa dla ich własnego okrętu, i dla okrętów holowanych gdy płyną tą częścią rzeki w której odbywa się pogłębianie lub jaka inna robota, i to na tak długo, dopóki będą pomiędzy znakami postawionemi w tym celu na brzegach, powyżej i poniżej miejsca robót.

Art. 124.

Jeżeli parowe machiny, do pogłębiania służące, pracują na dolnym Dunaju poniżej Isakczy, w nocy; wszystkim okrętom żaglowym i parowym jakoteż tratwom wszelkiego rodzaju, z wyjątkiem niżej wyrażonych, niewolno przebywać tej części rzeki, w której odbywa się pogłębienie i przewóz żwiru, a to przez taką liczbę godzin, która będzie się zdawała potrzebną i którą komisya europejska lub władza po niej nastąpić mająca ogłosi za pomocą osobnego uwiadomienia.

Zakaz ten nie odnosi się do statków pocztowych odbywających podróże peryodyczne, i pełniących regularną służbę pocztową, wyjąwszy szczególne przypadki koniecznej potrzeby, w których przejazd podczas nocy może być zabroniony bezwarunkowo za pomocą prostego uwiadomienia wydanego przez komisyą europejską, lub władzę która po niej nastąpi.

Titre VIII.

Des contraventions.

Chapitre I.

Fixation des amendes.

§. 1.

Contraventions aux dispositions générales et à celles du titre I, sur la police de la rade et du port de Soulina.

Art. 125.

Toute contravention aux dispositions du deuxième alinéa de l'article cinq (5), du premier alinéa de l'article dix-sept (17) ou du premier alinéa de l'article vingt-trois (23) ou à l'une des dispositions des articles huit, dix, onze, quatorze, seize, dix-huit, dix-neuf. vingt, vingt-sept et vingt-huit (8, 10, 11, 14, 16, 18, 19, 20, 27 et 28) du présent réglement est punie d'une amende de dix francs au moins et de cinquante francs au plus.

Art. 126.

Le capitaine de tout bâtiment de mer, autre que les paquebots affectés au service de messagerie, trouvé dans le Danube, et dont le rôle d'équipage ne porte pas l'estampille dont il est parlé à l'article dix-sept (17) du présent réglement, ou ne porte qu'une ou plusieurs estampilles annulées, est passible d'une amende de cent francs au moins et de cinq cents francs au plus.

L'amende est de vingt francs au moins et de deux cents francs au plus, pour tout capitaine d'un bâtiment de mer qui en cours de voyage entre Isaktcha et Soulina se trouve dépourvu de son rôle d'équipage, ou refuse de le produire aux agents de l'inspection générale de la navigation.

Art. 127.

Toute contravention à l'article vingt-un (21) du présent réglement est punie d'une amende de cent francs au moins et de trois cents francs au plus.

Część ósma.

O wykroczeniach.

Rozdział I.

O ustanowionych grzywnach.

§. 1.

Wykroczenia przeciwko przepisom ogólnym i przeciwko przepisom tytułu 1 o policyi w zatoce i w porcie Suliny.

Art. 125.

Wszelkie wykroczenie przeciwko przepisom drugiego ustępu artykułu piątego (5), pierwszego ustępu artykułu siedmnastego (17) albo pierwszego ustępu artykułu dwudziestego trzeciego (23) albo jednego z przepisów artykułu ósmego, dziesiątego, jedenastego, czternastego, szesnastego, ośmnastego, dziewietnastego, dwudziestego, dwudziestego siódmego i dwudziestego ósmego (8, 10, 11, 14, 16, 18, 19, 20, 27 i 28) niniejszego statutu będzie karane grzywną wynoszącą najmniej dziesięć a najmniej pięćdziesiąt franków.

Art. 126.

Kapitan wszelkiego okrętu morskiego, z wyjątkiem statków pełniących służbę mesażeryi, spotkanego na Dunaju, jeżeli lista jego załogi nie ma pieczęci o której była mowa w artykule siedmnastym (17) niniejszego statutu, albo jest zaopatrzona tylko jedną lub kilku pieczęciami unieważnionemi, ulega grzywnie w sumie, najwięcej sto a najwięcej pięćset franków.

Kapitan każdego okrętu morskiego, który płynąc pomiędzy Isakczą a Suliną nie będzie miał przy sobie listy załogi albo odmówi okazania jej ajentom inspekcyi jeneralnej żeglugi będzie ukarany grzywną w sumie od dwadzieścia aż do dwieście franków.

Art. 127.

Wszelkie wykroczenie przeciwko dwudziestemu pierwszemu (21) artykułowi niniejszego statutu będzie karane grzywną oc sta aż do trzystu franków.

Pour les contraventions commises contre les dispositions de l'article vingt-deux (22) ci-dessus, la peine est de vingt francs au moins et de deux cents francs au plus.

Kara za wykroczenie przeciwko przepisom artykułu dwudziestego drugiego (22) popełnione wynosi od dwudziestu aż do dwustu franków.

Art. 128.

Toute contravention à l'une des dispositions des articles vingt-quatre et vingt-cinq (24 et 25) ci-dessus est punie d'une amende de vingt francs au moins et de cent francs au plus.

Art. 128.

Wszelkie wykroczenie przeciwko jednemu z przepisów artykułu dwudziestego czwartego i dwudziestego piątego (24 i 25) będzie karane grzywną od dwudziestu aż do stu franków.

§. 2.

Contraventions aux dispositions du titre II, sur la police du fleuve.

Art. 129.

Toute contravention à l'une des dispositions des articles trente à quarante-cinq inclusivement, des articles quarante-huit à cinquante-neuf inclusivement, soixante-quatre, soixante-cinq, soixante-neuf et soixante-quatorze du présent réglement (30 à 45, 48 à 59, 64, 65, 69 et 74), est punie d'une amende de trente francs au moins et de cent francs au plus.

§. 2.

O wykroczeniach przeciwko przepisom części II, o policyi rzecznej.

Art. 129.

Wszelkie wykroczenie przeciwko jednemu z przepisów zawartych w artykułach trzydziestym do czterdziestego piątego włącznie, czterdziestym ósmym do pięćdziesiątego dziewiątego włącznie, sześćdziesiątym czwartym, sześćdziesiątym piątym, sześćdziesiątym dziewiątym i siedmdziesiątym czwartym niniejszego statutu (30 do 45, 48 do 59, 64, 65, 69 i 74) będzie karane grzywną od trzydziestu aż do stu franków.

Art. 130.

Tout conducteur d'un radeau ou train de bois trouvé naviguant dans le bras de Soulina avec un tirant d'eau supérieur à celui qui est indiqué par l'article soixante (60) du présent réglement, est passible d'une amende de cent francs au moins et de cinq cents francs au plus.

Toute contravention à l'une des dispositions des articles soixante-un et soixante-deux (61 et 62) ci-dessus est punie d'une amende de deux cents francs au moins et de cinq cents francs au plus.

Art. 130.

Każdy konduktor tratwy jakiegokolwiek rodzaju, płynącej w ramieniu Suliny z większem zagłębieniem niż to jest przepisane w artykule sześćdziesiątym (60) niniejszego statutu, ulega grzywnie od stu. aż do stu pięćdziesięciu franków.

Wszelkie wykroczenie przeciwko jednemu z przepisów artykułu sześćdziesiątego pierwszego i sześćdziesiątego drugiego (61 i 62) będzie karane grzywną od dwustu aż do pięciuset franków.

Art. 131.

Toute contravention à l'une des dispositions de l'article soixante treize (73) du présent réglement, relatives au jet et au débarquement du lest, est punie d'une amende de cent francs au moins et de cinq cents francs au plus.

Art. 131.

Wszelkie wykroczenie przeciwko jednemu z przepisów artykułu siedmdziesiątego trzeciego (73) niniejszego statutu, tyczących się wyrzucania lub wyłożenia balastu będzie karane grzywną od stu aż do pięciuset franków.

§. 3.

Contraventions aux dispositions du titre III, sur la police du port de Toultcha.

Art. 132.

Sont punies d'une amende de dix francs au moins et de cinquante francs au plus, les contraventions à l'une des dispositions des articles soixante quinze, soixante seize et soixante dix-sept (75, 76 et 77) du présent réglement.

§. 4.

Contraventions aux dispositions du titre IV, sur le service du pilotage.

Art. 133.

Toute contravention aux dispositions du premier alinéa de l'article treize (13) ou du deuxième alinéa de l'article quatrevingt-cinq (85) du présent réglement est punie d'une amende de cent cinquante francs au moins et de trois cents francs au plus.

Art. 134.

Tout refus des déclarations prescrites par l'article quatrevingt (80) du présent réglement, de même que toute inexactitude volontaire commise dans ces déclarations, soit par le capitaine, soit par le pilote, et toute contravention à l'article quatrevingt-un (81) ci-dessus, sont punis d'une amende de cinquante francs au moins et de cent francs au plus.

Art. 135.

Tout capitaine qui contrairement aux dispositions du dernier alinéa de l'article quatrevingt-quatre (84) du présent réglement, fait piloter son bâtiment entre Soulina et Braïla, même à la remonte et lorsqu'il se trouve lui-même à bord, par un pilote étranger au corps du pilotage fluvial, est passible d'une amende de cent francs au moins et de cent cinquante francs au plus.

Le pilote fluvial, qui contrevient à l'une des dispositions de l'article quatrevingt-huit

§. 3.

O wykroczeniach przeciwko przepisom części III, o policyi portowej w Tulczy.

Art. 132.

Grzywną od dziesięciu aż do pięćdziesięciu franków będą karane wykroczenia przeciwko jednemu z przepisów artykułu siedmdziesiątego piątego, siedmdziesiątego szóstego i siedmdziesiątego siódmego (75, 76 i 77) niniejszego statutu.

§. 4.

O wykroczeniach przeciwko przepisom części IV, o służbie rotmańskiej.

Art. 133.

Wszelkie wykroczenie przeciwko przepisom pierwszego ustępu artykułu trzynastego (13) albo drugiego ustępu artykułu ośmdziesiątego piątego (85) niniejszego statutu będzie karane grzywną od stu pięćdziesięciu aż do trzystu franków.

Art. 134.

Wszelkie odmówienie deklaracyi przepisanych w artykule ośmdziesiątym (80) niniejszego statutu, jakoteż wszelka rozmyślna niedokładność popełniona w tych deklaracyach, czy to przez kapitana, czy przez rotmana i wszelkie wykroczenie przeciwko artykułowi ośmdziesiątemu pierwszemu (81), będzie karane grzywną od pięćdziesięciu aż do stu franków.

Art. 135.

Każdy kapitan, który w brew przepisom ostatniego ustępu artykułu ośmdziesiątego czwartego (84) niniejszego statutu, płynąc pomiędzy Suliną a Braiłą, chociażby pod wodę i chociaż sam znajduje się na pokładzie, używa rotmana nie należącego do korpusu rotmanów od służby rzecznej, ulega karze od stu aż do stu pięćdziesięciu franków.

Rotman od służby rzecznej, który wykracza przeciwko jednemu z przepisów arty-

(88) ci-dessus, est passible d'une amende de cinquante francs au moins et de cent francs au plus.

Art. 136.

Toute contravention commise par les pilotes brevetés de l'embouchure ou du service fluvial, ou par les chefs ou sous-chefs pilotes, contre les dispositions du présent réglement ou contre les instructions qui leur sont données, et à raison de laquelle contravention il n'est point édicté de pénalité spéciale, est punissable d'une amende dont le maximum ne peut dépasser trois cents francs.

§. 5.

Contraventions aux dispositions du titre V, sur le service des alléges.

Art. 137.

Toute contravention aux dispositions du premier alinéa de l'article quatrevingt-quatorze (94) ou à l'une des dispositions des articles quatrevingt-quinze, cent un et cent quatre (95, 101 et 104) du présent réglement est punie d'une amende de cent francs au moins et de deux cents francs au plus.

Art. 138.

Toute contravention à la prescription édictée par le troisième alinéa de l'article quatrevingt-quatorze (94), de même que toute contravention à l'une des dispositions des articles quatrevingt dix-sept (97), du premier alinéa de l'article quatrevingt dix-neuf (99), des articles cent, cent deux, cent trois (100, 102 103) et du premier alinéa de l'article cent cinq (105) du présent réglement, est punie d'une amende de vingt francs au moins et de cent vingt francs au plus.

Art. 139.

Toute contravention à l'une des dispositions du quatrième alinéa de l'article quatrevingt-quatorze (94), du deuxième alinéa de l'article quatrevingt-dix-neuf (99), et du deuxième alinéa de l'article cent cinq (105) du présent réglement, est punie d'une amende de quatre cents francs au moins et de douze cents francs au plus, et la même peine est

kułu ośmdziesiątego ósmego (88) ulega grzywnie od pięćdziesięciu do stu franków.

Art. 136.

Wszelkie wykroczenie popełnione przez rotmanów patentowych do służby przy uściu lub rzecznej, albo przez pierwszego lub drugiego naczelnika rotmanów, przeciwko przepisom niniejszego statutu albo przeciwko instrukcyom które będą im dane, a za które nie ma wyznaczonej żadnej osobnej kary, będzie karane grzywną, które nie może przenosić sumy trzystu franków.

§. 5.

O wykroczeniach przeciwko przepisom części V, o służbie lichtanów.

Art. 137.

Wszelkie wykroczenie przeciwko przepisom pierwszego ustępu artykułu dziewięćdziesiątego czwartego (94) albo jednemu z przepisów zawartych w artykułach dziewięćdziesiątym piątym, sto pierwszym i sto czwartym (95, 101 i 104) niniejszego statutu karane będzie grzywną od stu, aż do dwustu franków.

Art. 138.

Wszelkie wykroczenie przeciwko przepisowi zawartemu w trzecim ustępie artykułu dziewięćdziesiątego czwartego (94), jakoteż wszelkie wykroczenie przeciwko jednemu z przepisów zawartych w artykule dziewięćdziesiątym siódmym (97), w pierwszym ustępie artykułu dziewięćdziesiątego dziewiątego (99), w artykułach setnym, sto drugim, sto trzecim (100, 102 i 103) i w pierwszym ustępie artykułu sto piątego (105) niniejszego statutu będzie karane grzywną od dwudziestu aż do sto dwadziestu franków.

Art. 139.

Wszelkie wykroczenie przeciwko jednemu z przepisów czwartego ustępu artykułu dziewięćdziesiątego czwartego (94), drugiego ustępu artykułu dziewięćdziesiątego dziewiątego (99) i drugiego ustępu artykułu sto piątego (105) niniejszego statutu będzie karane grzywną od czterystu aż do tysiąca dwustu franków, a tej samej grzywnie ulegnie kapi-

applicable au capitaine ou patron de tout bâtiment ayant servi d'allége ou de toute allége immatriculée, qui sans y être contraint par force majeure, s'éloigne, sur la rade de Soulina, du bâtiment allégé, avant de lui avoir rendu la totalité de sa cargaison.

tan lub szyper każdego okrętu używanego do lichtowania i każdego zapisanego lichtana, który, nie będąc do tego zmuszonym siłą wyższą, oddali się w zatoce suliny od okrętu lichtowanego, nim mu odda cały ładunek.

Art. 140.

En tout état de cause, le bâtiment ou allége, à bord duquel une contravention a été commise, demeure affecté par privilége au paiement de l'amende encourue, pour le recouvrement de laquelle il peut être sequestré par l'inspecteur-général de la navigation ou par le capitaine du port de Soulina, suivant le cas.

Art. 140.

W każdym przypadku okręt lub lichtan, na pokładzie którego zostało popełnione wykroczenie, jest obowiązany opłacić najprzód zasłużoną grzywnę, na pokrycie której inspektor jeneralny żeglugi lub kapitan portowy Suliny, podług natury przypadku może go wziąć w sekwestr.

§. 6.

Contraventions aux dispositions du titre VI, sur le remorquage.

Art. 141.

Toute contravention à l'une des dispositions de l'article cent onze (111), du deuxième alinéa de l'article cent douze (112), des articles cent quatorze, cent vingt et cent vingt-un (114, 120 et 121) du présent réglement est punie d'une amende de vingt francs au moins et de cent vingt francs au plus.

La même pénalité est applicable à tout remorqueur qui entreprend, en aval d'Isaktcha, une opération pour laquelle la force de son moteur est insuffisante.

§. 6.

O wykroczeniach przeciwko przepisom części VI, o holowaniu.

Art. 141.

Wszelkie wykroczenie przeciwko jednemu z przepisów artykułu sto jedenastego (111), drugiego ustępu artykułu sto dwunastego (112), artykułów sto czternastego, sto dwudziestego i sto dwudziestego pierwszego (114, 120 i 121) niniejszego statutu, będzie karane grzywną od dwudziestu do stu dwudziestu franków.

Tej samej karze ulegają wszelkie statki holujące, które podejmują się holowania poniżej Isakczy nie mając machiny o odpowiedniej sile.

Art. 142.

Sont punies:

D'une amende de dix francs au moins et de trente francs au plus, les contraventions commises contre les dispositions de l'article cent treize (113);

D'une amende de vingt francs au moins et de soixante francs au plus, les contraventions commises contre l'une des dispositions des articles cent dix-sept et cent dix-neuf (117 et 119);

Et d'une amende de quarante francs au moins et de cent vingt francs au plus, les

Art. 142.

Karane będą:

Grzywną od dziesięciu aż do trzydziestu franków wykroczenia popełnione przeciwko przepisom artykułu sto trzynastego (113);

grzywną od dwudziestu do sześćdziesięciu franków wykroczenia popełnione przeciwko jednemu z przepisów zawartych w artykułach sto siedmnastym i sto dziewietnastym (117 i 119);

a grzywną od czterdziestu do stu dwudziestu franków wykroczenia przeciwko prze-

contraventions commises contre la disposition de l'article cent dix-huit (118) du présnte réglement.

pisom zawartym w artykule sto ośmnastym (118) niniejszego statutu.

Art. 143.

Les dispositions de l'article cent quarante (140) ci-dessus sont également applicables, pour le recouvrement des amendes, aux remorqueurs à bord desquels les contraventions ont été commises.

Art. 143.

Przepisy artykułu sto czterdziestego (140) odnoszą się także pod względem pokrycia kar pieniężnych do statków holujących, na pokładzie których popełnione zostały wykroczenia.

§. 7.

Contraventions contre les dispositions spéciales du titre VII.

§. 7.

O wykroczeniach przeciwko przepisom szczególnym części VII.

Art. 144.

Toute contravention à l'une des dispositions des articles cent vingt-deux, cent vingt-trois et cent vingt-quatre (122, 123 et 124) du présent réglement est punie d'une amende de cinquante francs au moins et de cinq cents francs au plus.

Art. 144.

Wszelkie wykroczenie przeciwko jednemu z przepisów zawartych w artykułach sto dwudziestym drugim, sto dwudziestym trzecim i sto dwudziestym czwartym (122, 123 i 124) niniejszego statutu, karane będzie grzywną od pięćdziesięciu aż do sto pięćdziesięciu franków.

Art. 145.

Lorsqu'une contravention commise contre l'une des dispositions des dits articles cent vingt-deux, cent vingt-trois et cent vingt-quatre (122, 123 et 124), ou une contravention prévue et punie par l'un des articles cent vingt-neuf et cent trente (129 et 130) du présent réglement, est accompagnée ou suivie d'un dommage ou d'une avarie quelconque occasionné par le bâtiment, train de bois ou radeau contrevenant, aux ouvrages de la Commission européenne du Danube ou de l'autorité qui lui aura succédé, à leur matériel flottant ou à quelqu'autre le leurs propriétés, l'amende encourue par le contrevenant est de deux cent cinquante francs au moins et de deux mille cinq cents francs au plus.

Art. 145.

Jeżeli wykroczenie popełnione przeciwko jednemu z przepisów zawartych w artykułach sto dwudziestym drugim, sto dwudziestym trzecim, i sto dwudziestym czwartym, (122, 123 i 124), lub wykroczenie przewidziane z oznaczeniem kary w artykule sto dwudziestym dziewiątym, i sto trzydziestym (129 i 130) niniejszego statutu, łączy się lub pociąga za sobą szkodę albo zniszczenie jakiekolwiek, zrządzone przez wykraczające okręty lub tratwy wszelkiego rodzaju, na robotach komisyi europejskiej Dunaju lub władzy która po niej nastąpi, na jej materyale ruchomym albo na jakiejkolwiek innej jej własności, wykraczający ulega grzywnie od dwustu pięćdziesięciu aż do dwóch tysięcy pięciu set franków.

§. 8.

Injures et voies de fait.

§. 8.

Obrazy słowne i czynne.

Art. 146.

Toute offense ou injure commise et toute menace proférée contre les agents préposés

Art. 146.

Wszelka obraza lub zniewaga i wszelka pogróżka względem ajentów ustanowionych

au maintien de la police de la navigation ou à la perception des taxes établies à l'embouchure de Soulina, agissant dans l'exercice de leurs fonctions, de même que toute injure ou offense dirigée contre l'autorité de laquelle les dits agents tiennent leur pouvoir, est punie d'une amende de dix francs au moins et de cinquante francs au plus.

S'il y a voie de fait commise ou tentée contre les agents de la police ou de la perception des taxes, à l'occasion de l'accomplissement de leurs fonctions, le maximum de l'amende peut être porté à trois cents francs.

do służby policyjnej nad żeglugą, albo do poboru przepisanych opłat przy ujściu sulińskiem, podczas gdy pełnią swoje czynności, jakoteż wszelka zniewaga lub obraza władzy która rzeczonych ajentów upoważniła, będzie karana grzywną od dziesięciu do pięćdziesięciu franków.

W przypadku zamierzonego lub wykonanego czynnego znieważenia ajentów policyjnych lub taksy pobierających, w chwili, gdy pełnią swoje czynności, grzywna może być podwyższona aż do trzystu franków.

Chapitre II.

Règles pour l'application des amendes.

Art. 147.

Les amendes ne sont pas applicables aux contraventions occasionnées par des cas de force majeure.

Art. 148.

Le maximum de l'amende peut être doublé en cas de récidive.

Il y a récidive pour les capitaines des bâtiments de mer, lorsque les deux contraventions sont commises sans que le bâtiment ait quitté le Danube dans l'intervalle.

Pour les patrons d'allége, pour les capitaines des remorqueurs et pour les pilotes, il y a récidive, lorsque la contravention se renouvelle dans l'espace d'une année.

Pour les conducteurs de radeaux et trains de bois, il y a récidive dans la contravention commise contre les dispositions de l'article soixante (60) du présent réglement, lorsque deux ou plusieurs radeaux ou trains de bois expédiés par le même propriétaire ou vendeur et ayant des dimensions supérieures à celles qui sont prescrites par ledit article, sont trouvés naviguant dans le bras de Soulina, sans être remorqués par un bateau à vapeur, entre le premier Janvier et le trente-un Décembre de la même année.

Rozdział II.

Przepisy o nakładaniu grzywien.

Art. 147.

Przekroczenia wywołane siłą wyższą nie ulegają karom pieniężnym.

Art. 148.

W przypadkach powtórnych maksymum grzywny może być podwójone.

Za wykraczających powtórnie uważa się kapitanów okrętów morskich wtedy, gdy drugie wykroczenie popełnią nim okręt opuści Dunaj.

Za wykraczających powtórnie uważa się szyprów lichtanu, kapitanów statków do holowania i rotmanów wtedy, gdy wykroczą ponownie w ciągu roku.

Konduktorowie tratew wszelkiego rodzaju, uważani są za wykraczających powtórnie przeciwko przepisom artykułu sześćdziesiątego (60) niniejszego statutu, jeżeli dwie lub więcej tratw, wysłanych przez jednego i tego samego właściciela lub sprzedawcę i mające wymiary większe od tych, które rzeczonym artykułem są przepisane, będą płynęły w ramieniu sulińskiem nie holowane przez statek parowy, w którymkolwiek czasie pomiędzy pierwszym stycznia a trzydziestym pierwszym grudnia jednego i tegoż samego roku.

Dans le cas de l'article soixante-deux (62) ci-dessus, il y a récidive, lorsque la contravention a été commise à bord du même radeau ou train de bois, pendant deux ou plusieurs nuits, au cours du même voyage.

W przypadku przewidzianym artykułem sześćdziesiątym drugim (62) wykroczenie uważa się za powtórne, gdy jest popełnione na pokładzie jednej i tej samej tratwy w dwóch lub więcej nocach w ciągu tej samej podróży.

Art. 149.

Indépendamment des amendes auxquelles ils sont condamnés, les contrevenants peuvent être poursuivis devant les tribunaux compétents, à raison de la réparation civile des dommages qu'ils ont causés.

Art. 149.

Niezawiśle od kar pieniężnych można zapozwać wykraczających przed sądy właściwe o wynagrodzenie zrządzonej szkody.

Art. 150.

Les capitaines sont personnellement responsables des contraventions commises par les gens de leur équipage.

Art. 150.

Kapitanowie są osobiście odpowiedzialni za wykroczenia swojej załogi.

Art. 151.

L'inspecteur-général de la navigation et le capitaine du port de Soulina connaissent des contraventions commises dans l'étendue de leur ressort, contre les dispositions du présent réglement, et prononcent, en première instance, l'application des amendes encourues à raison de ces contraventions.

La notification de leurs sentences est faite à Soulina, en la chancellerie de l'autorité consulaire ou locale, de laquelle relève la partie condamnée, si la contravention a été commise pendant un voyage à la descente; elle est faite à la même autorité, dans le port de destination du bâtiment, lorsque la contravention a été commise pendant le voyage à la remonte; elle peut de même être faite valablement à la personne.

Art. 151.

Inspektor jeneralny żeglugi i kapitan portowy Suliny rozpoznają wykroczenia popełnione w ich zakresie przeciwko przepisom niniejszego statutu i skazują w pierwszej instancyi na grzywny, wykroczeniom tym odpowiadające.

Wyroki ich ogłaszają się w Sulinie w biurze władzy konsularnej lub miejscowej, której podlega strona skazana, jeżeli wykroczenie popełniono w podróży z biegiem wody; jeżeli zaś wykroczenie popełniono w ciągu podróży pod wodę, w biurze tej samej władzy ale w porcie do którego okręt płynie; toż samo może nastąpić ze skutkiem przeciwko osobie.

Art. 152.

Le montant des amendes est versé à Soulina, entre les mains du directeur de la caisse de navigation, et pour les bâtiments de mer, ce paiement est effectué, en tout état de cause, avant celui des droits de navigation qu'ils ont à payer en sortant du fleuve.

Art. 152.

Grzywny płaci się w Sulinie do rąk dyrektora kasy żeglugowej, a okręty morskie płacą takowe przed wszystkiemi należytościami żeglugowemi które winny opłacić opuszczając rzekę.

Art. 153.

L'appel contre les jugements en condamnation est porté, dans les trois mois de la no-

Art. 153.

Przeciwko wyrokom skazującym na karę można odwołać się w ciągu trzech miesięcy

tification, soit devant la Commission européenne, ou devant l'autorité qui lui succédera, soit devant le tribunal mixte qui pourra être éventuellement institué à cet effet.

En cas d'appel, le montant de l'amende est consigné, à titre provisoire, à la caisse de navigation et y reste en dépôt jusqu'à ce que la cause soit vidée.

Le jugement rendu sur l'appel est définitif et ne peut être l'objet d'aucun recours quelconque.

L'appel n'est plus recevable après l'expiration du délai de trois mois, à partir de la notification, et le montant de l'amende demeure définitivement acquis à la caisse de navigation.

po jego ogłoszeniu, do komisyi europejskiej, albo do władzy, która po niej nastąpi, albo też do sądu mięszanego, który w tym celu będzie może ustanowiony.

W przypadku odwołania się, należy złożyć grzywnę tymczasowo w kasie żeglugowej gdzie zostaje w zachowaniu aż do rozstrzygnięcia sprawy.

Wyrok na odwołanie się wydany jest stanowczym i nie może być przedmiotem żadnego innego rekursu.

Odwołania nie przyjmuje się po upływie trzech miesięcy od ogłoszenia wyroku a grzywna staje się stanowczo własnością kasy żeglugowej.

Dispositions finales.

Art. 154.

Le présent réglement entrera en vigueur le premier Mars 1871.

Cesseront d'avoir force de loi, à partir de cette même date:

1. Le réglement de navigation et de police en date du 2 Novembre 1865, annexé à l'acte public du même jour, avec les modifications introduites dans ledit réglement par les nouvelles dispositions relatives au pilotage et au service des alléges, édictées le 16 Avril 1868, le 22 Avril et le 30 Octobre 1869;

2. Les dispositions sur la navigation des radeaux et trains de bois, des 12 Mai et 13 Octobre 1866;

3. Les dispositions de police arrêtées dans l'intérêt des travaux d'amélioration du bas-Danube, le 21 Avril 1868;

4. Les réglements relatifs au remorquage, en date des 2 Novembre 1867 et 22 Avril 1869;

5. Et les dispositions additionnelles relatives au mouillage dans le port de Soulina édictées le dit jour 22 Avril 1869.

Przepisy końcowe.

Art. 154.

Statut niniejszy wejdzie w moc obowiązującą od pierwszego marca 1871.

Od tego czasu utracą moc prawa:

1. Statut żeglugowy i policyjny z dnia 2 listopada 1865 przydany do aktu z tej samej daty ze zmianami zaprowadzonemi w rzeczonym statucie nowemi przepisami tyczącemi się służby rotmańskiej i lichtowania a wydanemi dnia 16 kwietnia 1868, dnia 22 kwietnia i dnia 30 października 1869.

2. Przepisy o spławianiu tratw wszelkiego rodzaju z dnia 12 maja i 13 października 1866.

3. Przepisy policyjne z dnia 21 kwietnia 1868 tyczące się robót melioracyjnych na dolnym Dunaju.

4. Przepisy o holowaniu, z dnia 2 listopada 1867 i z dnia 22 kwietnia 1869,

5. Przepisy dodatkowe także z dnia 22 kwietnia 1869, tyczące się zarzucania kotwicy w porcie Suliny.

Art. 155.

Le présent réglement pourra être modifié, selon les besoins, par la Commission européenne ou par l'autorité internationale qui lui sera substituée en vertu de l'article 17 du traité de Paris.

Fait à Galatz, le huit Novembre 1870.

Signe: **de Pottenburg**
J. Stokes
B. Berio
Radowitz
d'Offenberg
Ismaïl.

Art. 155.

Statut niniejszy może być zmieniony według potrzeby czy to przez komisyą europejską, czyli też przez władzę międzynarodową, która na mocy artykułu 17 traktatu paryskiego, zajmie jej miejsce.

Działo się w Gałaczu dnia ósmego listopada 1870.

Podpisali: **Pottenburg** r. w.
J. Stokes r. w.
B. Berio r. w.
Radowitz r. w.
d'Offenberg r. w.
Izmail r. w.

Statut powyższy ogłasza się niniejszem odnośnie do załacznika *A* aktu żeglugi u uść Dunaju z dnia 2 listopada 1865 (Dz. u. p. Nr. 109 z roku 1866).

Wiedeń, dnia 12 stycznia 1873.

C. kr. minister handlu:

Banhans.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt VI. — Wydany i rozesłany dnia 22 lutego 1873

17.

Traktat pocztowy z dnia 7 maja 1872,

pomiędzy monarchią austryacko-węgierską a Niemcami.

(Zawarty w Berlinie dnia 7 maja 1872, ratyfikowany przez Jego ces. i król. Apostolską Mość w Gödöllö dnia 27 grudnia 1872, obustronne ratyfikacye wymienione w Berlinie dnia 4 stycznia 1873.)

My Franciszek Józef Pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki:

Apostolski król Węgierski, król Czech, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Arcyksiążę Austryacki; Wielki Książę Krakowski, Książę Lotaryngii, Salzburga, Styryi, Karyntyi, Krainy, Bukowiny; Górnego i Dolnego Szląska; Wielki Książę Siedmiogrodu; Margrabia Morawii, uksiążęcony Hrabia Habsburga i Tyrolu, itd. itd. itd.

wiadomo czynimy:

Gdy dla uregulowania i ułatwienia wzajemnej komunikacyi pocztowej w sposób teraźniejszym stosunkom odpowiadający, pomiędzy pełnomocnikami Naszymi z jednej a pełnomocnikami Najjaśniejszego Cesarza niemieckiego z drugiej strony, do tego celu zamianowanymi, zawarty i podpisany został w Berlinie na dniu 7 maja 1872 traktat z 32 artykułów złożony i protokół końcowy, które tak opiewają:

Najjaśniejszy cesarz austryacki, król czeski itd. a król apostolski węgierski i Najjaśniejszy cesarz niemiecki, pragnąc uregulować na nowo komunikacyą pocztową pomiędzy monarchią austryacko-węgierską a Niemcami odnośnie do

zmienionych stosunków, postanowili zawrzeć traktat pocztowy i w tym celu mianowali swoimi pełnomocnikami:

Najjaśniejszy cesarz austryacki, król czeski itd. a król apostolski węgierski:

Swego radcę ministeryalnego w c. k. austryackiem ministerstwie handlu Franciszka Pilhala i

Swego radcę ministeryalnego w królewsko węgierskiem ministerstwie rolnictwa, przemysłu i handlu Dr. Edmunda Ary, a

Najjaśniejszy cesarz niemiecki:

Swego jeneralnego dyrektora poczt Henryka Stephana,

Swego tajnego radcę pocztowego Wilhelma Günthera,

królewsko bawarskiego asesora dyrekcyi jeneralnej Jakóba Zimmermana,

królewsko wirtemberskiego naczelnika dyrekcyi pocztowej, dyrektora Augusta Hofackera,

którzy na zasadzie pełnomocnictw swoich zgodzili się na następujące artykuły:

I. Przepisy zasadnicze.

Artykuł 1.

O stosowaniu traktatu.

Postanowienia traktatu niniejszego tyczą się:

a) posyłek listowych i wozowych, które Niemcy i monarchya austryacko-węgierska wymieniają pomiędzy sobą: ruch wzajemny;

b) posyłek listowych i wozowych, które Niemcy i monarchya austryacko-węgierska wymieniają z państwami zagranicznemi, lub państwa zagraniczne między sobą a przechodzących przez okręgi obu stron traktat zawierających: ruch przechodowy.

Urządzenie poczty wewnętrznej listowej i wozowej zostawia się każdej ze stron traktat zawierających.

Artykuł 2.

O wymianie posyłek pocztowych.

Zarządy pocztowe stron traktat zawierających winny posyłki listowe i wozowe wymieniać regularnie, czy takowe należą do ruchu wzajemnego czyli też do przechodowego.

Zarządy pocztowe zobowiązujące się wzajemnie przesyłać jak najspieszniej posyłki listowe i wozowe do nich dowiezione. W szczególności posyłki listowe winny być przewożone zawsze najkrótszemi drogami.

Strony traktat zawierające będą dokładały starania aby zarządy pocztowe mogły do przewożenia posyłek pocztowych używać ile możności wszędzie i bez przeszkody kolei żelaznych, statków parowych, i tym podobnych sposobów przewozu.

Pomiędzy któremi zakładami pocztowemi lub biurami pocztowemi kolei żelaznych, dla regularnej wymiany posyłek, listy i karty frachtowe mają być posyłane w zamkniętych pakietach, bezpośrednio, to zostawia się zarządom pocztowym, które w tej mierze porozumieją się ile razy zajdzie tego potrzeba.

Artykuł 3.

O przewozie posyłek pocztowych przez granice.

Co się tyczy przewozu posyłek pocztowych na pasach granicznych obu stron, zawierane będą umowy oparte w ogólności na tej zasadzie, że każdy zarząd ma przewozić posyłki pocztowe ze swego okręgu do przeciwległej granicznej stacyi pocztowej drugiego okręgu, chyba że szczególne urządzenia i stosunki miejscowe wymagają odmiennych postanowień.

Każdemu zakładowi pocztowemu przypadają należytości od podróżnych i portorya od przewozu o tyle, o ile ponosi koszta przewozu. On oblicza opłatę od podróżnych podług własnej taryfy i wyznacza ciężar wolny od opłaty na swojej linii.

Co się tyczy przewozu posyłek pocztowych kolejami żelaznemi na granicy, przyjmuje się za zasadę, że każdy zarząd pocztowy winien postarać się o przewiezienie posyłek pocztowych aż do granicy swego okręgu, wyjąwszy gdyby szczególne traktaty lub umowy co innego postanawiały.

Artykuł 4.

Odległość.

W ruchu pomiędzy okręgami pocztowemi obu stron odległości będą oznaczone w milach geograficznych, po 15 na jeden stopień równika.

Ażeby obliczyć odległości mające służyć za podstawę do ułożenia taryfy, cały okrąg pocztowy Niemiec i monarchii austryacko-węgierskiej będzie podzielony na kwadraty, których jeden bok ma 2 mile geograficzne długości. Odległość w linii prostej pomiędzy punktami przecięcia się przekątni dwóch kwadratów służy za podstawę do otaksowania posyłek, z zakładów pocztowych jednego kwadratu, do zakładów pocztowych drugiego kwadratu idących. Miejsca pocztowe bokami kwadratu przecięte zalicza się do kwadratów pogranicznych od wschodu, południa i południo-wschodu.

Ułamki mili opuszczają się.

Artykuł 5.

Waga.

Jednością wag. do oznaczania ciężaru w obiegu pocztowym będzie kilogram podzielony na części dziesiętne.

Artykuł 6.

O walucie.

Podział taksy, wynagrodzenie i obrachunek uskutecznia się tak co do poczty listowej jak i wozowej w monecie krajowej tego zarządu pocztowego, który pobiera portoryum.

Gdy zarządy pocztowe załatwiają pomiędzy sobą rachunki ćwierćroczne, wypłaca się należytości w monecie krajowej tego zarządu pocztowego któremu się dopłaca.

Artykuł 7.

O powierzchowności posyłek pocztowych i postępowaniu z niemi.

Co się tyczy powierzchowności posyłek pocztowych i postępowania z niemi, trzymać się należy przy ich odbieraniu i wydawaniu tudzież posyłaniu dalej szczególnych porządków i instrukcyi o które zarządy pocztowe ze sobą się umówią, a względnie, postanowień traktatów z państwami zagranicznemi.

Jeżeli zaś w tych porządkach, instrukcyach i traktatach nie ma szczególnych postanowień, zastósować należy te przepisy, według których każdy zarząd pocztowy postępuje w ruchu wewnętrznym.

Artykuł 8.

O gatunkach posyłek pocztowych.

Posyłkami **listowemi** są:
Listy bez wartości,
Karty pocztowe,
Druki,
Próbki towarów,
Przekazy pocztowe i
Gazety.

Listy i próbki towarów nie mogą ważyć więcej nad 250 gramów, druki, więcej nad 500 gramów. Do przedmiotów wolnych od opłaty i do posyłek zagranicznych stosowane będą przepisy 23 i 45 artykułu.

Posyłkami **wozowemi** są:
Pakiety z wartością lub bez wartości,
Listy z wartością i
Listy z zaliczkami pocztowemi.

II. Poczta listowa.

Artykuł 9.

Porto listowe.

W ruchu wzajemnym porto listowe na wszystkie odległości wynosi:

a) od listu zwyczajnego frankowanego ważącego aż do 15 gramów włącznie: 1 grosz srebrny albo 3 krajcary (gdzie jest w obiegu waluta południowo niemiecka) albo 5 centów; od cięższych: 2 srebrne grosze albo 7 krajcarów albo 10 centów;

b) od listu zwyczajnego, niefrankowanego aż do 15 gramów włącznie: 2 grosze srebrne albo 7 krajcarów albo 10 centów; od cięższych: 3 grosze srebrne albo 11 krajcarów albo 15 centów.

Artykuł 10.

O znaczkach pocztowych.

Listy frankuje się zapomocą znaczków pocztowych ważnych w kraju z których list pochodzi.

Inne znaczki pocztowe są nieważne. Posyłki w nie opatrzone będą uważane za niefrankowane.

Jeżeli koperty frankowane są używane, zarząd pocztowy w miejscu oddania listu orzeka sam, czy oprócz kwoty na znaczku wyrażonej ma być pobierana odpowiednie wynagrodzenie za koszta wyrobu kopert.

Artykuł 11.

O niedostatecznem frankowaniu.

Listy znaczkami pocztowemi niedostatecznie frankowane, będą uważane jak niefrankowane, ale wartość użytego znaczka pocztowego będzie potrącona.

Kto nie chce dopłacić porto, będzie tak uważany jakby nie chciał przyjąć posyłki.

Artykuł 12.

O kartach listowych.

Porto od kart listowych wynosi bez względu na odległość $^1/_2$ grosza srebrnego albo 2 centy od sztuki. Karty listowe muszą być frankowane. Z kartami pocztowemi, niedostatecznie frankowanemi, których nie można oddawcy natychmiast zwrócić, postąpi się podług przepisów ogólnych w okręgu poddawczym obowiązujących.

Artykuł 13.

O drukach.

Od druków, które oddawca opłaca, i których własności odpowiadają przepisom porządkowym, pobiera się bez względu na odległość, jeżeli ważą aż do 250 gramów, $^1/_3$ grosza srebrnego, albo 1 krajcar albo 2 centy za każde 50 gramów lub ułamek tej wagi; jeżeli ważą nad 250 gramów aż do 500 gramów, 3 srebrne grosze albo 11 krajcarów albo 15 centów.

Od druków, które oddano na pocztę niefrankowane lub niedostatecznie frankowane, albo które nie odpowiadają przepisom porządkowym, zresztą jednak mogą być posłane pocztą listową, pobiera się porto listowe jak od listów niefrankowanych ale z potrąceniem wartości użytych znaczków listowych. Z posyłkami tego rodzaju, ważącemi nad 250 do 500 gramów, postąpi się według przepisów ogólnych, w okręgu podawczym obowiązujących.

Co się tyczy wykładu przepisów porządkowych o drukach, zdanie zakładu pocztowego w miejscu oddania posyłki jest zawsze stanowczem, chyba że idzie o niewątpliwą pomyłkę.

Artykuł 14.

O próbkach towarów.

Od próbek towarów (wzorków), które opłaca oddawca, a których własności odpowiadają przepisom porządkowym, pobiera się bez względu na odległość $^1/_3$ grosza srebrnego, albo 1 krajcar albo 2 centy za każde 50 gramów lub ułamek tej wagi.

Od próbek towarów, które oddano na pocztę niefrankowane lub niedostatecznie frankowane, albo które nie odpowiadają przepisom porządkowym, zresztą jednak mogą być posłane pocztą listową, pobiera się porto listowe jak od listów niefrankowanych, ale z potrąceniem wartości użytych znaczków listowych.

Jeżeli próbki towarów posyła się razem z drukami, pobiera się taksę ustanowioną w artykule 13 podług całkowitego ciężaru posyłki.

Ciężar ten nie może przenosić 250 gramów.

Artykuł 15.

O polecaniu.

Dozwala się posyłać listy, karty listowe, druki i próbki towarów, polecone.

W przypadku takim, oprócz porto opłaca się należytość za polecenie w kwocie 2 srebrne grosze albo 7 krajcarów albo 10 centów. Należytość ta będzie pobierana razem z porto.

Zakład pocztowy wydaje oddawcy posyłki poleconej, na jego żądanie, poświadczenie adresata, że posyłkę odebrał (rewers zwrotny). Zato pobiera się osobną należytość w kwocie 2 srebrne grosze, albo 7 krajcarów albo 10 centów, którą oddawca winien zapłacić gdy oddaje posyłkę.

Artykuł 16.

Wynagrodzenie za posyłki polecone.

Jeżeli posyłka polecona zginie, oddawca otrzyma wynagrodzenie w kwocie 14 talarów, albo $24^1/_2$ złotych południowo niemieckich, albo 21 złotych waluty austryackiej, wyjąwszy jeżeli strata nastąpi w skutek własnej nieostrożności oddawcy, w skutek wojny, w skutek niedających się odwrócić zdarzeń w naturze, lub w skutek naturalnej własności posyłki.

Za uszkodzenie posyłki poleconej nie daje poczta żadnego wynagrodzenia i nie wynagradza wcale szkód powstałych w skutek spóźnionego przewiezienia lub doręczenia posyłki poleconej.

Pod względem wynagrodzenia posyłki polecone równają się posyłkom danym na pocztę dla przewiezienia sztafetą.

Obowiązek wynagrodzenia oddawcy ciąży na tym zarządzie pocztowym, do którego należy zakład pocztowy podawczy.

Po upływie sześciu miesięcy od dnia oddania posyłki na pocztę nikt nie ma prawa żądać od poczty wynagrodzenia. Przedawnienie przerywa się podaniem reklamacyi do tego zarządu pocztowego, do którego należy zakład pocztowy podawczy. Jeżeli orzeczenie będzie odmowne, natenczas od dnia doręczenia tejże zaczyna się nowy sześciomiesięczny termin przedawnienia, którego nie przerywa reklamacya przeciw temu orzeczeniu.

Prawo do wynagrodzenia może sobie rościć także adresat, w tych przypadkach, jeżeli oddawcy wynaleść nie można, lub jeżeli tenże zleci adresatowi dochodzenie swojego prawa.

Za stratę posyłki poleconej, znajdującej się w pakiecie pomiędzy listami przechodowemi, zarząd pocztowy okręgu przechodowego tylko wtedy jest odpowiedzialny, jeżeli zginie cały pakiet listów podczas przewozu przez okrąg przechodowy, albo jeżeli będzie udowodnione że posyłka polecona zginęła podczas przewozu przez okrąg przechodowy.

Jeżeli posyłka polecona zginie wtedy, gdy ją przewozi zagraniczny zakład pocztowy, zarządy pocztowe stron, traktat zawierających, nie dają żadnego wynagrodzenia; chyba, że są do tego obowiązane na mocy szczególnych traktatów. Ale jeżeli oddawca chce dochodzić

praw swoich przeciwko zagranicznemu zakładowi pocztowemu, zarząd pocztowy który posyłkę wywiózł bezpośrednio za granicę, winien mu w tem dopomódz.

Nikt nie ma prawa żądać od zarządów pocztowych wynagrodzenia za posyłki nie polecone.

Artykuł 17.

Przekazy pocztowe i zlecenie pocztowe.

Zarządy pocztowe są upoważnione porozumieć się co do zaprowadzenia systemu przekazowego na następujących zasadach:

Przekaz pocztowy może wynosić najwięcej 50 talarów albo $87^1/_2$ złotych południowo niemieckich, albo 75 złotych waluty austryackiej.

Opłatę ustanawia się jak następuje:

Od przekazów pocztowych aż do 25 talarów albo $43^3/_4$ złotych południowo niemieckich albo $37^1/_2$ złotych waluty austryackiej: 2 grosze srebrne albo 7 krajcarów albo 10 centów.

od przekazów pocztowych nad 25 talarów, albo $43^3/_4$ złotych południowo niemieckich albo $37^1/_2$ złotych waluty austryackiej: 4 srebrne grosze albo 14 krajcarów albo 20 centów.

Publiczności poręcza się wypłatę sum złożonych.

Należytość płaci oddawca z góry, dzielą ją między siebie w równych częściach zarządy okręgów podawczego i adresowego.

Podobnież zaprowadzenie zleceń pocztowych zależeć będzie od porozumienia się obu zarządów pocztowych.

Artykuł 18.

Doręczanie przez umyślnego.

Takie posyłki listowe, na których adresie oddawca napisał, iż żąda, aby doręczone były przez umyślnego, zakłady pocztowe odeślą adresatowi zaraz po ich przybyciu osobnym posłańcem.

Posyłek mających się doręczać przez umyślnego, nie potrzeba polecać.

Od posyłek listowych, doręczać się mających przez umyślnego, w okręgu miejscowym poczty adresowej, pobiera się za doręczenie przez umyślnego $2^1/_2$ srebrnych groszy, albo 9 krajcarów albo 15 centów.

Należytość tę opłaca albo oddawca albo adresat.

Od posyłek listowych, doręczyć się mających przez umyślnego w szerszym okręgu, należytość za doręczenie przez umyślnego opłacać będzie zwyczajnie adresat, opłata zaś będzie wynosiła tyle, ile w miejscu płaci się zwyczajnie posłańcowi za doręczenie posyłki.

Należytość za doręczanie przez umyślnego przypada zakładowi pocztowemu w miejscu przeznaczenia.

Artykuł 19.

Posyłki listowe z miejsca przeznaczenia dalej posłać się mające.

Od posyłek listowych, które trzeba posłać adresatowi w inne miejsce, nie w to, do którego pierwotnie były zaadresowane, nie opłaca się porto ponowne z powodu tego dalszego posłania.

Posyłki listowe polecone, jeżeli mają być dalej posłane, będą i wtedy uważane za polecone. Należytość za polecenie nie będzie w przypadku takim pobierana powtórnie.

Artykuł 20.

O posyłkach listowych które nie mogą być doręczone.

Za zwrót posyłek pocztowych których nie można było doręczyć, nie będzie pobierane osobne porto. Jeżeli na posyłce cięży porto zagraniczne, zakład który ją zwraca policzy porto w takiej samej kwocie i w takiej samej monecie w jakiej pierwotnie było policzone.

Artykuł 21.

O reklamacyach.

Od reklamacyi podawanych przez osoby prywatne, opłaca się należytość w kwocie 2 srebrne grosze albo 7 krajcarów albo 10 centów, tę zaś pobiera ów zarząd pocztowy do którego okręgu należy poczta podawcza. Jeżeli się pokaże że reklamacya była potrzebna z winy poczty, należytość będzie zwrócona.

Artykuł 22.

O odbieraniu portoryum.

Każdy zarząd odbiera niepodzielnie te sumy, które w jego okręgu zebrane zostały na mocy artykułów 9, 11, 12, 13. 14, 15, 19 i 20.

Artykuł 23.

Przepisy o uwolnieniu od opłaty.

Korespondencya wszystkich członków rodzin panujących pomiędzy sobą w okręgach wysokich stron traktat zawierających będzie przewożona bezpłatnie i to bez ograniczenia do oznaczonego ciężaru. Nadto będzie bezpłatnie przewożona korespondencya tycząca się spraw służbowych pocztowych i telegraficznych.

Artykuł 24.

Ekspedycya gazet.

Zakłady pocztowe przyjmują i wykonywają zamówienia na gazety i pisma peryodyczne, rozsyłają takowe i wydają zamawiającym.

Za podstawę do zamówień służą w pierwszym rzędzie warunki nakładowe.

Numera okazowe nie będą rozsyłane bezpłatnie.

Artykuł 25.

Należytość od gazet i za ich doręczanie.

Należytość za ekspedycyą gazet i pism peryodycznych wynosi 25% ceny, po której poczta rozsyłająca otrzymuje gazetę od nakładcy (ceny netto). Od gazet wychodzących rzadziej niż cztery razy na miesiąc zniża się należytość do $12^1/_2$ % ceny netto. We wszystkich przypadkach należy jednak pobierać najmniej 4 srebrne grosze albo 14 krajcarów albo 20 centów rocznie od wszelkiej gazety, lub pisma peryodycznego.

Należytość za odnoszenie gazet ustanawia zarząd pocztowy okręgu w którym się doręcza.

Artykuł 26.

O odbieraniu należytości od gazet.

Zakłady pocztowe posyłający i doręczający dzielą się należytością od gazet w równych częściach.

Jeżeli należytość nie da się podzielić ściśle aż do całych ćwierćgroszów, albo całych krajcarów albo całych centów, większa kwota przypada zakładowi pocztowemu posyłającemu.

Artykuł 27.

O osobnych dodatkach do gazet.

Od osobnych dodatków liczy się $^1/_{12}$ grosza srebrnego albo $^7/_{24}$ krajcarów albo $^1/_2$ centa i należytość ta ma być uiszczona z góry. Każdy zarząd bierze niepodzielnie należytość od dodatków do gazet z okręgu odchodzących.

Artykuł 28.

O posyłaniu gazet w dalsze miejsce.

Jeżeli zamawiający zażąda, aby gazetę posyłano w inne dalsze miejsce, winien zapłacić za posyłanie gazety aż do końca jej odbierania należytość w kwocie 10 srebrnych groszy, albo 35 krajcarów albo 50 centów, którą obadwa zakłady podzielą między siebie w równych częściach.

Jeżeli kto kilka razy żąda aby mu gazetę dalej posyłano, winien za każdym razem opłacić należytość, chyba jeżeli chce aby ją posyłano znowu w pierwotne miejsce.

Jeżeli kto żąda, aby mu posyłano w dalsze miejsce gazetę, pobieraną dotychczas nie przez pocztę lecz wprost od nakładcy, należytość płaci posyłający, podług artykułu 25. Podział następuje podług artykułu 26.

W podobny sposób postępuje się z egzemplarzami, które redakcye gazet posyłają sobie w zamian.

III. Poczta wozowa.

Artykuł 29.

Obliczanie portoryum.

Porto od posyłek wozowych w obrocie wzajemnym będzie liczone podług odległości miejsc wysłania i przeznaczenia, w linii prostej, ogółem, bez względu na granice okręgów obu stron i na spedycyą. Za podstawę do oznaczenia odległości służą przepisy artykułu 4.

Od każdej posyłki wozowej pobiera się porto wagowe, a od posyłek z podaną wartością oprócz tego należytość asekuracyjną.

Od posyłek z zaliczką pocztową pobiera się oprócz porto i należytości asekuracyjnej jeźli potrzebna, jeszcze i należytość od zaliczki pocztowej.

Posyłki można odsyłać albo całkiem opłacone aż do miejsca przeznaczenia albo nieopłacone.

Artykuł 30.

Porto wagowe od pakietów.

Porto wagowe od pakietów wynosi od każdych 500 gramów (1 funta):

aż do	5 mil	2 feniki albo	$^5/_6$	centów
nad	5— 10 mil . . .	4 „ „	$1^2/_3$	„
„	10— 15 „ . . .	6 „ „	$2^1/_2$	„
„	15— 20 „ . . .	8 „ „	$3^1/_3$	„
„	20— 25 „ . . .	10 „ „	$4^1/_6$	„
„	25— 30 „ 1 gr. sr.	— „ „	5	„
„	30— 40 „ 1 „ „	2 „ „	$5^5/_6$	„
„	40— 50 „ 1 „ „	4 „ „	$6^2/_3$	„
„	50— 60 „ 1 „ „	6 „ „	$7^1/_2$	„
„	60— 70 „ 1 „ „	8 „ „	$8^1/_3$	„
„	70— 80 „ 1 „ „	10 „ „	$9^1/_6$	„
„	80— 90 „ 2 „ „	— „ „	10	„
„	90—100 „ 2 „ „	2 „ „	$10^5/_6$	„
„	100—120 „ 2 „ „	4 „ „	$11^2/_3$	„
„	120—140 „ 2 „ „	6 „ „	$12^1/_2$	„
„	140—160 „ 2 „ „	8 „ „	$13^1/_3$	„
„	160—180 „ 2 „ „	10 „ „	$14^1/_6$	„

i tak dalej za każde 20 mil dwa fenigi albo $^5/_6$ centów.

Części wagi wynoszące mniej niż 500 gramów (1 funt) będą liczone za całe 500 gramów.

Od każdego pakietu pobierać się ma najmniej:

aż do . . .	5 mil:	2 gr. sr. albo	7 kr. albo	10 centów.
nad	5—15 „	3 „ „ „	11 „ „	15 „
„	15—25 „	4 „ „ „	14 „ „	20 „
„	25—50 „	5 „ „ „	18 „ „	25 „
„	50 mil	6 „ „ „	21 „ „	30 „

Jeżeli do jednego i tego samego listu frachtowego należy kilka pakunków, taksę liczy się od każdego osobno.

Artykuł 31.

Porto wagowe od listów z podaną wartością i od listów z zaliczką pocztową.

Porto wagowe od listów z podaną wartością i od listów z zaliczką pocztową aż do największej dozwolonej wagi listów (250 gramów, względnie $^1/_2$ funta włącznie) wynosi:

aż do . .	5 mil:	$1^1/_2$ gr. sr. albo	6 kr. albo	8 centów.
nad	5 do 15 „	2 „ „ „	7 „ „	10 „
„	15 „ 25 „	3 „ „ „	11 „ „	15 „
„	25 „ 50 „	4 „ „ „	14 „ „	20 „
„	50 mil	5 „ „ „	18 „ „	25 „

Artykuł 32.

Opłata asekuracyjna.

Opłata asekuracyjna wynosi:

	aż do 50 tl. albo 87½ zł. połud. niem. albo 75 zł. wal. austr. włącznie	nad 50 tl. aż do 100 tl. albo nad 87½ zł. aż do 175 zł. połud. niem. albo nad 75 zł. aż do 150 zł. wal. austr. włącznie	od większych sum za każde 100 tl. albo 175 zł. połud. niem. albo 150 zł. wal. austr.
aż do 15 mil . . .	½ gr. sr. albo 3 ct.	1 gr. sr. albo 5 ct.	1 gr. sr. albo 5 ct.
nad 15 mil aż do 50 mil	1 " " " 5 "	2 " " " 10 "	2 " " " 10 "
nad 50 mil	2 " " " 10 "	3 " " " 15 "	3 " " " 15 "

Jeżeli wartość podana wynosi więcej jak 1.000 talarów albo 1.750 złotych południowo niemieckich albo 1500 zł. wal. austr. pobiera się od nadwyżki połowę powyższej opłaty asekuracyjnej.

Jeżeli do jednego i tego samego listu frachtowego należy więcej posyłek z podaną wartością, opłatę asekuracyjną liczy się od każdej posyłki osobno.

Artykuł 33.

Obliczanie rozmaitych walut i zaokrąglanie.

W tych okręgach w których jest w obiegu waluta południowo niemiecka, kwoty portoryum ustanowione w artykułach 30 i 32 będą zamieniane jak można najściślej na walutę w której są pobierane.

Ułamki taksy zaokrągla się na całe półgrosze srebrne, względnie na całe krajcary albo na całe centy.

Artykuł 34.

Pakiety polecone.

Dozwala się polecania pakietów posyłanych bez podanej wartości. Od takich opłaca się oprócz portoryum należytość za polecenie w kwocie 2 grosze srebrne albo 7 krajcarów albo 10 centów. Należytość tę pobiera się razem z portoryum. Jeżeli kto żąda rewersu, pobiera się nadto należytość w kwocie 2 srebrne grosze albo 7 krajcarów albo 10 centów, którą opłaca posyłający. Należytości za polecenie i rewersy stanowią dochód spólny (Art. 40).

Artykuł 35.

Zaliczki pocztowe.

Od terminu, co do którego zarządy pocztowe bliżej się porozumią, zakłady pocztowe mogą wypłacać zaliczki pocztowe aż do 50 talarów albo 87½ złotych południowo niemieckich albo 75 zł. wal. austr. Na koszta transportu i wydatki dozwolone są zaliczki nawet w większej kwocie.

Należytość za zaliczki pocztowe, mająca się pobierać oprócz portoryum itd. od posyłek (art. 30, względnie 31 i 32) wynosi: od każdego talara lub części talara pół grosza srebrnego, od każdego złotego lub części złotego waluty południowo niemieckiej, 1 krajcar, a od każdego złotego lub części złotego w walucie austryackiej $1^4/_{10}$ centa, najmniej jednak od całej kwoty 1 grosz srebrny, względnie 3 krajcary lub 5 centów.

Nie potrzeba płacić z góry portoryum i należytości, ale też nie można płacić oddzielnie.

Artykuł 36.

Listy frachtowe.

Od listów frachtowych dołączonych do posyłek wozowych nie pobiera się osobnego portoryum. Listy frachtowe jednak nie mogą być cięższe nad 15 gramów.

Artykuł 37.

Obliczanie portoryum jeżeli posyłkę wozową odsyła się napowrót lub dalej posyła.

Posyłki wozowe, które mają być odesłane napowrót lub dalej posłane, uważa się i taksuje jak posyłki oddane w miejscu, z którego się odsyła lub dalej posyła, do miejsca w którym pierwotnie posyłkę oddano, lub do nowego miejsca przeznaczenia.

Za posłanie napowrót lub posłanie dalej posyłki z zaliczką pocztową nie liczy się powtórnie należytości za zaliczkę; toż samo dzieje się i wtedy, jeżeli posyłki takie przechodzą z ruchu wewnętrznego we wzajemny i odwrotnie.

Artykuł 38.

Przynależytości.

Nie będą zaprowadzone nowe przynależytości przy oddaniu posyłek wozowych a terazniejsze nie będą podwyższone.

Ustanowienie należytości za doręczenie posyłek wozowych adresatom do mieszkania zostawia się każdemu zarządowi.

Artykuł 39.

Doręczanie posyłek wozowych przez umyślnego.

Posyłki wozowe których oddawca napisał na adresie żądanie aby doręczone były przez umyślnego, będą doręczone adresatowi jak tylko nadejdą, przez osobnego posłańca.

Czy, a względnie do jakiej granicy wartości i ciężaru ma być doręczona posyłka, czyli też przez umyślnego ma się doręczyć tylko rewers lub list frachtowy, o tem orzekają przepisy ogólne w okręgu miejsca przeznaczenia.

Należytość od posyłek przeznaczonych do okręgu miejscowego, jeżeli się doręcza posyłki, wynosi dwa razy więcej niż kwota w artykule 18 ustanowiona; jeżeli zaś przez umyślnego doręcza się tylko rewers lub list frachtowy, pobiera się tylko tęż samę należytość.

Należytość od posyłek mających się doręczać przez umyślnego w szerszym okręgu, stosuje się podług tych samych przepisów, które wydano w artykule 18 dla posyłek listowych, mających doręczać się przez umyślnego w szerszym okręgu.

Należytość za doręczanie przez umyślnego bierze zakład pocztowy miejsca przeznaczenia.

Artykuł 40.

Rozkład dochodów z posyłek wozowych.

Dochód wspólny z posyłek wozowych w obrocie pomiędzy Niemcami a monarchią austryacko-węgierską będzie dzielony w oznaczonym stosunku procentowym pomiędzy uczestniczące zarządy pocztowe.

Stosunek procentowy każdego z zarządów będzie obliczony podług tego, jaka część dochodów z portoryum przypada na każdy okrąg za posyłki wozowe, w pewnym okresie rzeczywiście przewiezione.

Co do sposobu tego obliczenia interesowane zarządy pocztowe umówią się między sobą.

Obliczyć się mające udziały procentowe odnoszą się także wstecz do roku 1872

Artykuł 41.

Uwolnienia od portoryum na poczcie wozowej.

Co się tyczy uwolnienia od opłaty pocztowej posyłek wozowych należących do członków rodzin panujących w okręgach wysokich stron traktat zawierających, zasady dotychczasowe pozostają w mocy obowiązującej.

Posyłki służbowe władz i zakładów pocztowych pomiędzy sobą przewozi się bez opłaty.

Żadnych innych posyłek nie przewozi się bez opłaty.

Artykuł 42.

O rękojmi na poczcie wozowej.

Za zgubienie lub uszkodzenie posyłki wozowej, podług przepisu oddanej, daje się odsyłającemu wynagrodzenie.

Za szkodę zrządzoną spóźnionem przewiezieniem lub doręczeniem tych przedmiotów daje się wynagrodzenie tylko wtedy, jeżeli przez spóźnienie przedmiot zepsuł się lub wartość swoją całkiem lub częściowo na zawsze stracił. Natomiast nie uwzględnia się zmiany kursu lub cen targowych.

Obowiązek wynagrodzenia nie ma miejsca jeżeli zginięcie, uszkodzenie lub spóźnienie w przewiezieniu albo doręczeniu nastąpiło:

a) w skutku własnej nieostrożności oddawcy, albo

b) w skutku wojny, albo

c) w skutku niedających się odwrócić wypadków w przyrodzie albo w skutku naturalnej własności przedmiotu, albo

d) jeżeli nastąpiło w zakładzie przewozowym zagranicznym, za który jeden z uczestniczących zarządów pocztowych wyraźnie w drodze umowy nie wziął na siebie odpowiedzialności. Ale jeżeli oddawca chce dochodzić swoich pretensyi przeciw zagranicznemu zakładowi przewozowemu, zarząd pocztowy, od którego posyłka bezpośrednio wyszła za granicę, winien mu w ten dopomódz.

Jeżeli opieczętowanie i opakowanie przedmiotów na pocztę oddanych, są przy doręczaniu odbiorcy powierzchownie nie naruszone, i ciężar okaże się zgodny z tym, który był przy oddaniu na pocztę: poczta nie jest odpowiedzialną za to, czego nie ma w posyłce, chociaż było deklarowane. Jeżeli posyłkę przyjęto bez zwrócenia uwagi, istnieje domniemanie, że przy doręczeniu pieczęci i opakowanie były nienaruszone a ciężar zgodny ze znalezionym przy oddaniu na pocztę.

Jeżeli była podana wartość, wynagrodzenie będzie podług niej obliczone. Ale jeżeli poczta udowodni, że podana wartość przewyższa zwyczajną wartość przedmiotów, zwyczajna tylko będzie wynagrodzona.

Jeżeli nie podano wartości pakietu, natenczas w przypadku zginięcia lub uszkodzenia, szkoda rzeczywiście zrządzona będzie wynagrodzona, ale nie wyżej jak w kwocie jeden talar lub jeden złoty 45 krajcarów waluty południowo niemieckiej albo jeden złoty 50 centów waluty austryackiej za każdy funt całej posyłki. Posyłki ważące mniej niż funt, będą uważane jak gdyby ważyły funt, i nadwyżki będą za funt liczone. Za zginięcie pakietu poleconego płaci się wynagrodzenie podług tych samych zasad, takowe wynosi jednak za całą posyłkę najmniej 14 talarów, $24^1/_2$ zł. połud. niem. albo 21 zł. wal. austr. W razie uszkodzenia pakietów poleconych stosowane będą te same zasady co w razie uszkodzenia zwykłych pakietów.

Oprócz powyższych wynagrodzeń poczta nie płaci żadnych innych; w szczególności nie ma miejsca roszczenie z powodu poniesionej w skutek zginięcia lub uszkodzenia posyłki, szkody pośredniej, lub straconego zysku. Podobnież nie daje się wynagrodzenia za listy zwykłe z zaliczką pocztową.

Artykuł 43.

Postępowanie przy płaceniu wynagrodzenia.

Obowiązek wynagrodzenia oddawcy cięży na zarządzie pocztowym okręgu podawczego.

Prawo otrzymania od poczty wynagrodzenia ustaje po upływie sześciu miesięcy licząc od dnia doręczenia posyłki. Przedawnienie przerywa się wniesieniem reklamacyi do zarządu pocztowego w okręgu podawczym. Jeżeli będzie wydane orzeczenie odmowne, od odbioru tegoż zaczyna się nowy sześciomiesięczny termin przedawnienia, którego nie przerywają zarzuty, przeciw owemu orzeczeniu uczynione.

Roszczenie do wynagrodzenia może także podnosić adresat, w tych przypadkach, jeżeli oddawcy nie można znaleść, lub jeżeli tenże przekaże adresatowi dochodzenie swojej pretensyi.

Zarząd płacący wynagrodzenie może w danym razie odwołać się do tego zarządu, w którego okręgu posyłka zginęła lub została uszkodzona.

Tyczy się to, aż do dostarczenia przeciwnego dowodu tego zarządu pocztowego, który posyłkę niewątpliwie odebrał, a nie może udowodnić że ją doręczył adresatowi.

Od przepisu, że „ niewątpliwem odebraniem odpowiedzialność spada na zarząd odbierający, dozwala się wyjątku w tym przypadku, jeżeli nastąpił rabunek lub jeźli posyłkę tak uszkodzono, że naruszenia pieczęci i opakowania nie można było dostrzedz jakoteż, że waga nie zmniejszyła się, w skutek czego nie można było poznać

że zaszło uszkodzenie. W przypadku takim zarządy obu stron wynagradzają szkodę w równych częściach.

Co się tyczy posyłek z podaną wartością aż do 100 talarów, albo 175 złotych południowo niemieckich albo 150 zł. waluty austryackiej włącznie, jeżeli tylko wagę zmniejszono, nieupomnienie się nie ma takiego skutku, aby odpowiedzialność przeszła wyłącznie na zarząd pocztowy odbierający, przeciwnie, jeżeli posyłki te odebrano bez upomnienia się, postąpić należy podług przepisów poprzedniego ustępu. Przytem każdy zarząd pocztowy może także posyłki aż do 100 talarów albo 175 złotych południowo niemieckich albo 150 złotych waluty austryackiej włącznie tak samo przedtem jak potem przeważyć i różnicę wagi oznaczyć a tem samem upomnieć się.

IV. Stosunki z okręgami pocztowemi zagranicznemi.

Artykuł 44.

O traktatach pocztowych.

W ruchu z okręgami pocztowemi zagranicznemi postępuje się z posyłkami podług odpowiednich traktatów z rządami zagranicznemi zawartych, a względnie podług umów z zagranicznemi przedsiębiorstwami przewozu.

Rząd, zawierający takie traktaty z zagranicą, będzie dokładał starania, aby ułatwienia, przyznane ruchowi pocztowemu jego okręgu z krajem zagranicznym, ile możności w podobny sposób i pod temi samemi warunkami stosowane były także do załatwianego na sztuki jego pocztami ruchu korespondencyjnego między drugim okręgiem pocztowym, w niniejszym traktacie uczestniczącym a owym krajem zagranicznym.

Artykuł 45.

O postępowaniu z posyłkami.

O ile traktaty pocztowe lub umowy z rządami lub zarządami zagranicznemi nie zawierają szczególnych przepisów, będzie się postępowało z posyłkami podług przepisów zawartych w traktacie.

Posyłki, przychodzące pocztą listową z zagranicy i pod względem rodzaju zdatne do dalszego przewozu pocztą listową, przewozi się dalej bez względu na wagę, pocztą listową i tak pod względem taksy jak i pod względem portoryum postępuje się z niemi jak z posyłkami listowemi, o ile temu nie sprzeciwiają się przepisy o postępowaniu cłowem.

Artykuł 46.

O odbieraniu portoryum poczty listowej.

Co do odbierania portoryum od posyłek listowych przyjmuje się za prawidło zasadę podaną w artykule 22 iż nie liczy się spólnego, międzynarodowego portoryum.

Dla ruchu gazetowego z zagranicą odpowiedni zakład pocztowy pograniczny tak będzie uważany, jak gdyby gazety tam wychodziły lub były na pocztę oddawane i podług tego należytość od gazet będzie dzielona na dwie połowy.

Artykuł 47.

O taksowaniu posyłek wozowych.

Do taksowania posyłek wozowych, nadchodzących z zagranicy, okrąg pocztowy, do którego posyłki z zagranicy wchodzą bezpośrednio, uważa się za okrąg pocztowy stacyi podawczej; do taksowania zaś posyłek, idących za granicę, okrąg pocztowy, z którego posyłkę wydaje się zagranicę bezpośrednio, uważa się za okrąg pocztowy miejsca przeznaczenia. Portoryum spólne pobiera się na podstawie odległości od, a względnie aż do kwadratów taksy w których leżą miejsca graniczne szczególnie oznaczyć się mające, podług następującej taryfy.

Porto od wagi:

Porto wagowe od pakietów z podaną, lub bez podanej wartości, od listów z podaną wartością, jakoteż od listów i pakietów z zaliczką pocztową, wynosi od każdego kilograma

aż do 10 mil	$1/2$ sr. gr. albo	$2^1/_2$ centów,
nad 10 aż do 20 mil	1 „ „ „	5 „
„ 20 „ „ 50 „	2 „ „ „	10 „
„ 50 „ „ 80 „	3 „ „ „	15 „
„ 80 „ „ 120 „	4 „ „ „	20 „
„ 120 „ „ 180 „	5 „ „ „	25 „
„ 180 mil	6 „ „ „	30 „

Nadwyżki wagi mniejsze od jednego kilograma liczy się za cały kilogram.

Minimalne należytości od posyłek wozowych wynoszą:

aż do 10 mil	2 sr. gr. albo	7 kr. albo	10 centów,
nad 10 aż do 50 mil	4 „ „ „	14 „ „	20 „
„ 50 mil	6 „ „ „	21 „ „	30 „

Jeżeli do jednego listu frachtowego należy więcej pakietów, taksuje się każdy pakiet osobno.

Należytość asekuracyjna:

Należytość asekuracyjna wynosi od każdych 100 talarów albo 175 złotych południowo niemieckich:

aż do 10 mil	$3/4$ gr. sr. albo	$3^3/_4$ centów,
nad 10 aż do 50 mil	$1^1/_2$ „ „ „	$7^1/_2$ „
„ 50 mil	3 „ „ „	15 „

Jeżeli suma deklarowana przenosi sumę 1.000 talarów albo 1.750 złotych południowo niemieckich albo 1.500 złotych waluty austryackiej, pobiera się od nadwyżki połowę powyższej należytości asekuracyjnej.

Jeżeli do jednego listu frachtowego należy więcej posyłek z podaną wartością, należytość asekuracyjną liczy się od każdej posyłki osobno.

Od posyłek zaliczkowych z zagranicy, jeżeli w zagranicznym okręgu podanym policzono już należytość za zaliczkę, już się takowej nie liczy. Od posyłek zagranicznych połączonych z wydatkami, których nie stanowią rzeczywiste zaliczki pocztowe lecz zagraniczne należytości za przewóz, porto, opakowanie i sygnaturę, cła i tym podobne wydatki, nie liczy się w ogóle żadnej należytości zaliczkowej.

Artykuł 48.

Odbieranie porta na poczcie wozowej.

Porto od posyłek wozowych stanowi dochód wspólny, dzieli się zatem w podobny sposób, jak to jest przepisane w artykule 40 dla posyłek wozowych ruchu wzajemnego.

Artykuł 49.

Przewóz pod zamknięciem.

Strony traktat zawierające przyznają sobie wzajemnie prawo przewożenia pod zamknięciem posyłek listowych ruchu zagranicznego przez swoje okręgi i liniami pocztowemi, które utrzymują w okręgach zagranicznych lub na morzu.

Pakiety listowe można wymieniać albo z odpowiednim zarządem pocztowym trzeciego kraju, albo też, jeżeli ów zarząd, z przechodu korzystający, utrzymuje lub będzie utrzymywał własne zakłady pocztowe w niektórych rzeczonych okręgach, można zamknięte pakiety listowe wymieniać z temiż zakładami pocztowemi.

Z pakietami listowemi można posyłać te posyłki listowe,

1. które będą dane na pocztę w zakładzie zarządu pocztowego użytkującego z przechodu, lub są przeznaczone do takiego zakładu, jakoteż
2. które zakładom pocztowym pod 1 wzmiankowanym dostarczą do dalszego przewozu inne zarządy pocztowe lub przedsiębiorstwa przewozowe.

Ażeby obie strony były według słuszności zaspokojone za przewóz posyłek przechodowych, ten zarząd, który w ciągu ćwierćrocza odbiera lub odsyła większy ciężar listów, kart listowych, druków i próbek towarów aniżeli drugi zarząd, płaci temu ostatniemu następujące kwoty tytułem wynagrodzenia za nadwyżkę:

od listów:

1 gr. sr. albo 5 centów za każde 30 gramów,

od kart listowych, druków i próbek towarów:

5 gr. sr. albo 25 centów za kilogram.

Ułożono się jednak nie płacić sobie żadnego wynagrodzenia, jeżeli ćwierćroczny ciężar przewyższający nie wynosi więcej jak 100 kilogramów listów a 500 kilogramów kart listowych, druków i próbek towarowych.

Za przekazy pocztowe, posyłki wolne od opłaty i za listy zwrócone, dalej posłane lub niewłaściwie przewiezione, nie płaci się od przechodu żadnego wynagrodzenia.

Od gazet, posyłanych pod opaską, płaci się takie samo wynagrodzenie, jak od druków. Ale jeżeli były zaprenumerowane na poczcie, obadwa zarządy dzielą pomiędzy siebie w równych częściach należytość od tychże gazet podług artykułu 25 pobierać się mającą.

Za pakiety listowe przewiezione lądem lub wodą, drogami pocztowemi, które rząd austryacko-węgierski utrzymuje po za obrębem swego obwodu, opłaca się tytułem wynagrodzenia od przechodu:

od listów:

4 grosze albo 20 centów za każde 30 gramów,

od kart listowych, druków i próbek towarowych:

8 groszy albo 40 centów za kilogram.

Wynagrodzenie to będzie zniżane w takim samym stosunku, w jakim zniżone zostanie porto od odpowiednich własnych posyłek zarządu, który dozwala przechodu.

Każda ze stron traktat zawierających zarządzi, ażeby na jej liniach pocztowych krajowych i zagranicznych, przewożono i postępowano z zamkniętemi pakietami listowemi drugiej strony równie szybko i troskliwie jak z własnemi posyłkami.

V. Postanowienia końcowe.

Artykuł 50.

O zastrzeżeniu zmian w szczególnych przepisach taryfy.

Zarządom pocztowym stron, traktat zawierających, będzie zostawione porozumieć się co do zmiany i uproszczenia taryfy od druków, próbek towarowych i posyłek wozowych na podstawie zniżenia stopni wagi a względnie odległości.

Artykuł 51.

O ratyfikacyi traktatu i jego zostawaniu w mocy obowiązującej.

Traktat niniejszy będzie ratyfikowany jak tylko można najprędzej.

Traktat obowiązuje od dnia 1 stycznia 1873 i będzie zostawał w mocy dopóty, dopóki jedna ze stron, które go zawierają, nie oznajmi na rok wprzódy drugiej, że zamierza go rozwiązać.

Stosunki traktatowe obecnie istniejące pozostaną w mocy obowiązującej do końca 1872 roku.

Artykuł 52.

O bezpośrednim ruchu między Bawaryą i Wirtembergiem a monarchią austryacko-węgierską.

Co się tyczy zastosowania postanowień niniejszego traktatu do własnego bezpośredniego ruchu między Bawaryą i Wirtembergiem a monarchią austryacko-węgierską, w tej mierze będzie zawarta osobna umowa.

W dowód czego pełnomocnicy traktat niniejszy podpisali i wycisnęli na nim swoje pieczęcie.

Działo się w Berlinie dnia 7 maja tysiąc ośmset siedmdziesiątego drugiego roku.

(L. S.) **Pilhal** r. w.

(L. S.) **Ary** r. w.

(L. S.) **Stephan** r. w.

(L. S.) **Günther** r. w.

(L. S.) **Zimmermann** r. w.

(L. S.) **Hofacker** r. w.

Protokół końcowy

do traktatu pocztowego zawartego dnia 7 maja 1872 pomiędzy monarchią austryacko-węgierską a Niemcami.

W dodatku do traktatu pocztowego, na dniu dzisiejszym pomiędzy monarchią austryacko-węgierską a Niemcami, zawartego, podpisani zgodzili się jeszcze na następujące punkta:

1. Postanowienia traktatu będą stosowane tak samo do posyłek pocztowych wymienianych pomiędzy monarchią austryacko-węgierską a Wielkiem księstwem Luksemburskiem, jak tylko cesarsko niemiecki zarząd pocztowy oznajmi zarządowi pocztowemu cesarsko królewsko austryackiemu i królewsko węgierskiemu, że odpowiednie układy pomiędzy Niemcami a Luksemburgiem zostały do końca doprowadzone.

2. Ponieważ służbę pocztową księstwa Liechtenstein sprawuje zarząd pocztowy austryacki, przeto postanowienia traktatu zawartego dzisiaj będą stosowane także do ruchu pocztowego między Niemcami a Liechtensteinem.

3. Zgodzono się iżby ciężar posyłek, wysyłanych z monarchii austryacko-węgierskiej do Niemiec oznaczany był podług wagi cłowej dopóki w monarchii austryacko-węgierskiej nie będzie zaprowadzona waga metryczna. Przy tem jako jednostka wagi dla listów, waga 15 gramów będzie uważana za równą łutowi cłowemu.

4. Zarząd pocztowy cesarsko królewsko austryacki i królewsko węgierski postarają się aby w obrocie z Niemcami zostało zaprowadzone jak można najprędzej postępowanie przekazowe i zaliczkowe.

5. Oprócz taks w traktacie ustanowionych żadne inne należytości nie będą pobierane za przewóz posyłek listowych międzynarodowych. Jednak zarząd pocztowy cesarsko królewsko austryacki i królewsko węgierski może tymczasowo pobierać nadal należytość za doręczanie listów w miejscu, gdzie takowa jeszcze istnieje. Teraźniejsza stopa tej należytości nie może być podwyższona, owszem należytość powinna być ile możności całkiem zniesiona.

6. Co się tyczy posyłek pocztowych wymienianych z Turcyą, Wschodem i Egiptem o ile w krajach rzeczonych pośredniczą zakłady pocztowe austryacko węgierskie, odpowiednie przepisy traktatu będą do nich stosowane w ten sposób, że oprócz należytości portoryum itd. za przewóz na liniach pocztowych zagranicznych, będą pobierane te same należytości jak od posyłek austryacko-węgierskich i że od listów porto całkowite będzie pobierane za każde 15 gramów, a względnie za każdy łut cłowy.

7. Posyłki listowe wewnętrzne tak pojedyncze jak i w zamkniętych pakietach listowych będą wzajemnie przewożone bez opłaty portoryum przechodowego.

Co się tyczy posyłek wewnętrznych wozowych, przechodzących przez część okręgu niemieckiego a względnie austryackiego, zachowane będą stosunki dotychczasowe, z zastrzeżeniem odmiennej umowy pomiędzy zarządami pocztowemi obu stron w odpowiednich szczególnych przypadkach.

8. Pod względem uwolnienia od opłaty za posyłki listowe, członkowie rodziny książąt Thurn i Taxis będą uważani na równi z członkami rodzin panujących. Co się tyczy uwolnienia od opłaty posyłek wozowych tejże rodziny będą zachowywane dotychczasowe zasady.

Postanowienia powyższe będą miały taki sam skutek, jak postanowienia traktatu pomiędzy Niemcami a monarchią austryacko-węgierską z dnia 7 maja 1872; ratyfikacya zaś tego traktatu ma oraz zawierać ratyfikacyą niniejszego protokołu końcowego.

Działo się w Berlinie dnia 7 maja 1872.

(L. S.) **Pilhal** r. w.
(L. S.) **Ary** r. w.

(L. S.) **Stephan** r. w.
(L. S.) **Günther** r. w.
(L. S.) **Zimmermann** r. w.
(L. S.) **Hofacker** r. w.

Przeto zbadawszy wszystkie postanowienia tego traktatu, i należącego do niego protokołu końcowego takowe aprobujemy i zatwierdzamy i przyrzekamy Swojem cesarskiem i królewskiem słowem za Siebie i za Naszych następców, że je w całej osnowie wiernie zachowywać będziemy i zachowywać każemy.

W dowód czego podpisaliśmy własnoręcznie niniejszy dokument i kazaliśmy wycisnąć na nim Naszą cesarską i królewską pieczęć.

Działo się w Gödöllö dnia dwudziestego siódmego miesiąca grudnia w roku zbawienia tysiąc ośmset siedmdziesiąt drugim, Naszego panowania dwudziestym piątym.

Franciszek Józef r. w.

Andrássy r. w.

Z najwyższego rozkazu Jego ces. i król. Apostolskiej Mości:
Maxymilian Baron **Gagern** r. w.
radca dworu i ministeryalny.

Traktat powyższy, przez obie izby rady państwa zatwierdzony, ogłasza się niniejszem.

Wiedeń, dnia 8 lutego 1873.

Auersperg r. w. **Banhans** r. w.

18.

Umowa z dnia 25 lipca 1872,

pomiędzy rządami monarchii austryacko-węgierskiej z jednej strony a Bawaryi i Wirtembergu z drugiej strony, tycząca się urządzenia bezpośredniego ruchu pocztowego pomiędzy ich krajami.

(Zawarta w Wiedniu, dnia 25 lipca 1872; zatwierdzona przez rząd austryacko-węgierski dnia 31 grudnia 1873 przez rząd bawarski dnia 11 stycznia 1873 a przez rząd wirtemberski dnia 27 stycznia 1873).

Ponieważ w artykule 52 traktatu pocztowego, zawartego w Berlinie dnia 7 maja 1872 pomiędzy monarchią austryacko-węgierską a Niemcami, zastrzeżono sobie, że w celu urządzenia własnego bezpośredniego ruchu pomiędzy Bawaryą i Wirtembergiem a monarchią austryacko-węgierską, będzie zawarta osobna umowa, przeto podpisani pełnomocnicy zgodzili się z zastrzeżeniem wyższego zatwierdzenia na następujące artykuły.

Artykuł 1.

Postanowienia traktatu pocztowego i protokołu końcowego z dnia 7 maja 1872 będą także stosowane w zupełności do własnego bezpośredniego ruchu pocztowego pomiędzy Bawaryą i Wirtembergiem a monarchią austryacko-węgierską, a to z dodatkami zawartemi w następujących artykułach.

Artykuł 2.

Korespondencya służbowa urzędników cłowych, kolejowych i policyjnych austryackich, sprawujących czynności w okręgu bawarskim, z władzami i urzędami bawarskiemi, jakoteż korespondencya służbowa urzędników cłowych, kolejowych i policyjnych bawarskich, sprawujących czynności w okręgu austryackim, z władzami bawarskiemi, będą uważane za wewnętrzne posyłki listowe tego kraju, do którego rzeczeni urzędnicy należą.

Artykuł 3.

Postanowienie zawarte w przedostatnim ustępie 43 artykułu traktatu pocztowego z dnia 7 maja 1872 a tyczące się wynagradzania za posyłki wozowe w przypadkach wątpliwych, będzie stosowane do własnego bezpośredniego ruchu pomiędzy Bawaryą i Wirtembergiem a monarchią austryacko-węgierską w ten sposób, że w przypadkach takich interesowane zarządy pocztowe mają płacić wynagrodzenie w równych częściach.

Artykuł 4.

Za posyłki listowe, przechodzące w pakietach zamkniętych, lub pojedynczo z monarchii austryacko-węgierskiej przez Bawaryą do Wirtembergu i odwrotnie, zarząd pocztowy bawarski nie będzie pobierał żadnej należytości jak równie zarządy pocztowe Bawaryi i Wirtembergu nie mogą żądać opłaty od przechodu posyłek przez ich okręgi do okręgu pocztowego państwa Niemieckiego i po za tenże, jakoteż w odwrotnym kierunku.

Artykuł 5.

Umowa niniejsza ma być zatwierdzona jak tylko traktat pocztowy z dnia 7 maja 1872 zostanie ratyfikowany.

Postanowienia traktatowe, odnoszące się obecnie do ruchu bezpośredniego pomiędzy Bawaryą i Wirtembergiem a monarchią austryacko-węgierską wyjmują się w skutek umowy niniejszej z mocy obowiązującej.

W dowód czego pełnomocnicy umowę niniejszą podpisali i wycisnęli na niej swoje pieczęcie.

Działo się w Wiedniu dnia 25 lipca tysiąc ośmset siedmdziesiąt drugiego.

Franciszek Pilhal r. w.,
radca ministeryalny w król. węg. ministertwie handlu (L. S.)

Jakób Zimmermann r. w.,
król. bawar. ases. dyr. jen. (L. S.)

Piotr Heim r. w.,
radca sekcyjny w król. węg. ministerstwie rolnictwa przemysłu i handlu (L. S).

August Hofacker r. w,
król. wirt. dyrektor poczt (L. S.)

Umowę powyższą, przez obie izby rady państwa zatwierdzoną, ogłasza się niniejszem.

Auersperg r. w. **Banhans** r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt VII. — Wydany i rozesłany dnia 22 lutego 1873.

19.

Dokument koncesyi z dnia 13 listopada 1872,

na kolej żelazną z Pilzni na Klatowy do Budy żelaznej i z Mlaca do Johann-Georgenstadt.

My Franciszek Józef Pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Apostolski król Węgierski, król Czech, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Arcyksiążę Austryacki; Wielki Książę Krakowski; Książę Lotaryngii, Salzburga, Styryi, Karyntyi, Krainy, Bukowiny; Górnego i Dolnego Szląska; Wielki Książę Siedmiogrodu; Margrabia Morawii, uksiążęcony Hrabia Habsburga i Tyrolu, itd. itd. itd.

Gdy uprzywilejowana spółka akcyjna kolei żelaznej z Pilzni do Brzezna podała prośbę o udzielenie jej koncesyi na budowę i ruch kolei żelaznej parowej z jednej strony z Pilzni na Klatowy do granicy czesko bawarskiej pod Budą żelazną, z drugiej strony z Mlaca na na Karłowewary do granicy czesko-sasskiej pod Johann-Georgenstadt, przeto ze względu na pożyteczność tego przedsiębiorstwa dla ogółu widzimy się spowodowani wzmiankowanej spółce koncesyą tę na mocy ustawy o koncesyach na koleje żelazne z dnia 14 września 1854 (Dz. u. p. Nr. 238) jakoteż ustaw z dnia 28 czerwca 1872 (Dz. u. p. Nr. 99 i 102), nadać jak następuje:

§. 1. Nadajemy spółce akcyjnej kolei żelaznej z Pilzni do Brzezna prawo budowy i utrzymywania ruchu kolei żelaznej parowej z jednej strony z Pilzni na Dobrzany i Przestyce do Klattow, a ztąd na Nyrsko do granicy czesko-bawarskiej pod Budą żelazną, z drugiej zaś strony z Mlaca na Manetyn i Szaub do Karłowychwarów a ztąd na Neudek i Bärringen do granicy czesko-saskiej pod Johann-Georgenstadt.

Co się tyczy połączenia tej linii z siecią kolei bawarskich a względnie saskich i co się tyczy służby ruchu w odpowiednich stacyach spólnych, zastrzega się, że w tej mierze będą wydane przepisy po zawarciu traktatu z rządem królewsko bawarskim a względnie królewsko saskim, i spółka akcyjna kolei żelaznej z Pilzni do Brzezna jest obowiązana, równie jak jej następcy prawni poddać się przepisom tych traktatów i powinnościom z nich wynikającym.

§. 2. Spółka jest obowiązana:

a) Rozpocząć budowę kolei z Pilzni na Dobrzany i Przestyce do Klattow w przeciągu sześciu miesięcy licząc od dnia dzisiejszego a ukończyć ją w przeciągu następnych dwóch lat, drugą zaś linią z Klatów na Nyrsko do granicy pod Budą żelazną ukończyć jednocześnie z linią budowaną w Bawaryi do granicy czeskiej, najpóźniej zaś w przeciągu lat czterech, licząc od dnia dzisiejszego i gotową kolej oddać na użytek publiczny;

b) rozpocząć budowę kolei z Mlacu do Karłowychwarów w przeciągu sześciu miesięcy licząc od dnia dzisiejszego i ukończyć ją w przeciągu następnych dwóch lat; drugą zaś linią od Karłowychwarów do granicy czesko saskiej pod Johann-Georgentadt ukończyć jednocześnie z koleją budowaną w Saksonii do granicy czeskiej, najpóźniej jednak w przeciągu dwóch lat po ukończeniu linii z Mlacu do Karłowychwarów i gotową kolej oddać na użytek publiczny.

W każdym razie, budując kolej, należy wystawić większe mosty i wiadukty odrazu aż do najwyższego stanu wody i pod dwa tory i budowę ziemną w tunelach także pod dwa tory.

§. 3. Co się tyczy służby pocztowej stosowane będą na kolejach koncesyonowanych przepisy następujące:

1. Spółka winna przewozić bezpłatnie pocztę i służbę pocztową podług przepisu §. 68 regulaminu ruchu na kolejach żelaznych.

Administracya pocztowa ma prawo używać do przewozu poczty wszystkich pociągów programem jazdy objętych jakoto kuryerskich, pospiesznych, pocztowych, osobowych i mieszanych.

Pociągi pospieszne i kuryerskie są jednak uwolnione od przewozu posyłek poczty wozowej.

Programy jazdy pociągów przeznaczonych do przewozu poczty będą zatwierdzane przez ministerstwo handlu, które też o każdej zamierzonej zmianie programu, najmniej na dwa tygodnie wprzódy zawiadomić należy.

2. Spółka jest obowiązana dostarczać i utrzymywać swoim kosztem wagony zwyczajne i ambulansowe do przewozu poczty, takowych stronę zewnętrzną czyścić i one smarować.

Na żądanie zakładu pocztowego spółka winna przydać bezpłatnie do każdego pociągu z wyjątkiem pospiesznych i kuryerskich jeden wagon ośmiokołowy, lub dwa o czterech kołach, podług wymagania zakładu pocztowego, urządzone i takowe przewieść.

Jeżeli zakład pocztowy uzna za potrzebne, aby oprócz wagonu ośmiokołowego lub dwóch o czterech kołach, przydano jeszcze więcej wagonów dla przewiezienia poczty, zakład pocztowy zapłaci spółce od każdego następnego wagonu czterokołowego po jednemu złotemu 30 centów waluty austryackiej za każdą milę w służbie pocztowej przebytą.

W tych pociągach, w których zakład pocztowy nie zajmuje osobnego wagonu, a więc w pośpiesznych i kuryerskich, będzie mu wyznaczona bezpłatnie część wagonu odpowiednio urządzona, zupełnie zamknięta i najmniej dwa przedziały obejmująca, do przewozu posyłek pocztowych.

Jeżeliby w tym oddziele większe pakiety listowe lub torby z listami pomieścić się nie mogły, zarząd kolei winien wyznaczyć do tego celu inne bezpieczne miejsce w pociągu.

Spółka obowiązana jest oświetlać wagony do służby pocztowej użyte tak samo jak osobowe; koszta niezwyczajnego oświetlenia wnętrza wagonów i ich opalania ponosić będzie zakład pocztowy.

3. Zarząd pocztowy ma prawo przydawać swoich dozorców do posyłek którymkolwiek pociągiem takowe odchodzą.

Urzędnicy pocztowi, konduktorowie i słudzy, mający dozór nad posyłkami, jakoteż ci ze służby pocztowej, którzy będą wysłani dla doglądania lub wyuczenia się czynności pocztowej na kolei żelaznej, którzy to ostatni, winni wykazać się zaświadczeniamu przełożonej dyrekcyi pocztowej, będą przewożeni bezpłatnie.

Jeżeli administracya pocztowa wysyła którymkolwiek pociągiem pakiety listowe bez swoich ludzi, ma prawo poruczyć zarządowi kolei, przez spółkę ustanowionemi, ażeby swoich ludzi użył do przewiezienia tych pakietów.

4. Dla służby pocztowej po stacyach wyznaczony będzie bezpłatnie w budynku kolei żelaznej pokój stósowny i izba na rzeczy. Co się zaś tyczy zaspokojenia innych potrzeb służby pocztowej zawarta będzie osobna umowa, w której oznaczona będzie wysokość czynszu, płacić się mającego tytułem wynagrodzenia za wyznaczenie jeszcze większego lokalu.

Wewnętrzne urządzenie, czyszczenie, oświetlenie i opalenie tych lokalów jest rzeczą administracyi pocztowej.

5. W tych dworcach, w których nie będą ustanowione urzędy pocztowe, koncesyonaryusze winni na żądanie administracyi pocztowej wyznaczyć swoich ludzi uzdolnionych do pośrednictwa pomiędzy pociągami kolei a służbą pocztową w odbieraniu i wydawaniu posyłek pocztowych, tudzież bezpiecznie takowe zachowywać póki nie będą oddane zakładowi pocztowemu, a to za wynagrodzeniem które wyznaczy administracya pocztowa.

Gdzieby zdaniem administracyi pocztowej służba pocztowa tego wymagała, spółka winna wyznaczyć ludzi swoich do pomagania w ładowaniu i wyładowywaniu posyłek pocztowych za wynagrodzeniem tej pomocy odpowiedniem.

Korespondencye odnoszące się do zarządu kolei, prowadzone między dyrekcyą kolei lub radą zawiadowczą a jej podrzędnemi organami, lub korespondencye tych ostatnich między sobą, mogą być przewożone na odnośnych liniach kolei przez sług kolejowych.

§. 4. Spółka zobowiązuje się urządzić i utrzymywać własnym kosztem, podług zarządzenia lub za pośrednictwem zakładów telegrafów państwa linie telegraficzne, potrzebne do ruchu kolei i do dawania sygnałów.

Rząd zastrzega sobie prawo używania telegrafów ruchu do korespondencyi rządowych i prywatnych.

Rządowi wolno jest przymocować druty telegrafów państwa do podpór telegrafu ruchu lub założyć własne linie na gruncie przez koncesyonaryuszów kupionym i w ogóle na potrzeby kolei używanym, bez żadnej zapłaty lub wynagrodzenia. Spółka zapewnia bezpłatny udział służby kolejowej w doglądaniu i utrzymywaniu takich linii rządowych.

Spółka jest nadto obowiązana przewozić na swoich liniach materyały i rekwizyta zakładu telegrafów rządowych podług taryf przepisanych dla transportów wojskowych, jakoteż umieszczać i zachowywać takowe bezpłatnie w swoich dworcach i stacyach

We wszystkich powyższych względach koncesyonaryusze obowiązani są zawrzeć w swoim czasie osobną umowę ze zakładem telegrafów państwa.

§. 5. Koleje żelazne, w §. 1 wzmiankowane, będą uważane za nieodłączną część składową linii już koncesyonowanych, należących do spółki pilzeńsko-brzeźnieńskiej i co się tyczy taryfy będą na nich stosowane przepisy koncesyi z dnia 21 kwietnia 1870 (Dz. u. p. Nr. 111).

Co się jednak tyczy przedmiotów, wymienionych w artykule 9 tego dokumentu koncesyi, które pełnemi wagonami po zniżonej cenie przewożone być muszą, nastąpi odnośnie do całkowitej długości kolei następująca zmiana:

	Za pierwsze 10 mil	Za drugie 10 mil	Za trzecie 10 mil	Za większe odległości
	c e n t ó w			
Zboże i sól	1·5	1·4	1·2	1·0
Drzewo opałowe i do rznięcia . . .	1·2	1·0	0·9	0·7
Węgle mineralne, koks, torf prasowawany, rudy, surowizna, kamienie do budowy i wapienne	1·0	0·8	0·6	0·5

Pozwala się jednak, aby na kolejach wzmiankowanych w §. 1 niniejszego dokumentu koncesyi ceny przewozu w miejscach mających spadek 1 : 60 lub większy liczone były jak za długość półtora razy większą.

Spółka jest obowiązana zaprowadzić w przewozie towarów taką samą nomenklaturę i klasyfikacyą towarów, jakoteż takie same przepisy przewozowe, jakie większa część kolei żelaznych austryackich uchwali zaprowadzić dla powszechnego austryackiego obrotu związkowego; spółka winna zastosować się do odpowiednich rozporządzeń ministerstwa handlu.

Podobnież spółka winna zastosować się do rozporządzeń ministerstwa handlu, tyczących się zaokrągleń, które nastąpią ze zmianą taryf stósownie do ówczesnych prawnych systemów miar i wag.

§. 6. Spółka akcyjna kolei żelaznej pilzeńsko-brzeźniańskiej jest obowiązana stosować zawarte w artykule 11 dokumentu koncesyi z dnia 21 kwietnia 1870 *) przepisy o transportach wojskowych i o ulgach dla podróżujących wojskowych tak na kolejach już koncesyonowanych jak i w §. 1 wzmiankowanych do obrony krajowej obu połów państwa, do strzelców krajowych tyrolskich i to nietylko gdy podróżują na rachunek skarbu lecz także gdy odbywają podróże służbowe na własny rachunek, jadąc na ćwiczenia wojskowe lub na zebrania dla kontroli, tudzież do korpusu straży wojskowej sądów cywilnych wiedeńskich i do c. k. żandarmeryi.

Spółka jest także w podobnej rozciągłości obowiązana przystąpić do wprowadzonej od dnia 1 czerwca 1871 w wykonanie umowy dodatkowej **), tyczącej się przewozu obłożnie chorych i rannych, poruczonych do przewozu na rachunek skarbu wojskowego, jakoteż do umowy względem wzajemnego dopomagania sobie w razie przewozu większych transportów wojskowych i względem przepisu o transportach wojskowych na kolejach żelaznych, jakoteż do umowy względem nabycia i utrzymywania w pogotowiu przedmiotów potrzebnych do przewozu transportów wojskowych.

Podobnież co się tyczy umieszczania na posadach wysłużonych podoficerów armii, marynarki wojennej i obrony krajowej spółka jest obowiązana poddać się przepisom §. 38 ustawy wojskowej z roku 1868 ***) i ustawy z dnia 19 kwietnia 1872 (Dz. u. p. Nr. 60).

§. 7. Zwalnia się kolej żelazną w §. 1 wzmiankowaną:

a) z opłaty stempli i należytości od wszelkich umów, podań i innych dokumentów, tyczących się zebrania kapitału jakoteż budowy i urządzenia kolei, aż do otwarcia ruchu;

b) z opłaty stempli i należytości od akcyi i pryorytetów pierwszej emisyi, tudzież od kwitów tymczasowych, jakoteż od opłaty za przeniesienie własności przy wykupnie gruntów;

c) z opłaty podatku dochodowego i opłaty należytości stemplowych od kuponów, jakoteż wszelkich podatków, które w przyszłości mogą być ustawami zaprowadzone, na lat dziesięć od daty udzielenia koncesyi.

---

*) Dz. u. p. z roku 1870, Nr. 111.

***) Rozporządzenie normalne c. k. dziennika rozporządzeń dla armii z roku 1871, zeszyt 22, Nr. 79.

**) Dz. ust. państ. 151.

Uwolnienie od podatku dochodowego, udzielone podług ustępu *c)*, może być wykonane w ten sposób, że podatek dochodowy z kolei pilzeńsko-brzeźnieńskiej będzie opłacała spółka w stosunku ilości mil kolei już koncesyonowanych do nowej linii.

§. 8. Koncesya niniejsza wychodzi z mocy jednocześnie z koncesyą z dnia 21 kwietnia 1870 (Dz. u. p. Nr. 111).

§. 9. O ile w koncesyi niniejszej co innego nie jest przepisanem, warunki dokumentem koncesyi z dnia 21 kwietnia 1870 (Dz. u. p. Nr. 111) dla kolei pilzeńsko-brzeźnieńskiej przepisane, będą się odnosiły także do kolei wzmiankowanej w §. 1.

Ostrzegając surowo aby nikt nie działał przeciwko postanowieniom tej koncesyi i nadając koncesyonaryuszom prawo domagania się u Naszych sądów wynagrodzenia udowodnionej szkody, wszystkim władzom, do których to należy, wyraźnie rozkazujemy, aby nad koncesyą niniejszą i wszystkiemi w niej zawartemi postanowieniami ściśle i troskliwie czuwały.

W dowód czego wydajemy niniejszy list, opatrzony Naszą większą pieczęcią, w Naszem stołecznem i rezydencyonalnem mieście Wiedniu, dnia trzynastego miesiąca listopada w roku zbawienia tysiąc ośmset siedmdziesiątym drugim, Naszego panowania dwudziestym czwartym.

Franciszek Józef r. w. (L. S.)

Auersperg r. w. **Banhans** r. w. **Pretis** r. w.

20.

Rozporządzenie ministerstw spraw wewnętrznych i handlu z dnia 1 lutego 1873,

o desinfekcyi produktów surowych zwierzęcych i tychże odpadków przeznaczonych do zachowywania lub do przewozu.

Kości, skóry, futra, rogi, kopyta i inne odpadki zwierzęce, jeżeli mają być zachowywane, sprzedawane lub przewożone a już w inny sposób (wygotowaniem, wysuszeniem, nasoleniem itp.) nie są od gnicia zabezpieczone, powinny być zwilżone rozczynem kwasu karbolowego (fenilowego) a to przed zachowaniem lub przewiezieniem i ile razy tego potrzeba, bez względu na ilość w której mają być zachowywane lub przewożone, w taki sposób, aby to skutecznie zapobiegło gniciu, a względnie aby się nie dawała czuć woń zgnilizny.

W cieplejszej porze roku łój i odpadki tłuszczu od mięsa powinny także być poddawane temu postępowaniu.

Naczynia, w które się zbiera takie odpadki (putnie, taczki, lub wózki), powinny być zawsze zamknięte pokrywą.

Jeżeli zapasy lub posyłki rzeczonych odpadków zwierzęcych nie będą albo całkiem albo dostatecznie kwasem karbolowym napuszczone, i w skutek tego podpadną gniciu, należy natychmiast napuścić je kwasem karbolowym na koszt przestępców tego przepisu a przeciwko przestępcom (posiadaczom, właścicielom magazynów, przedsiębiorcom przewozu) postąpić podług rozporządzenia cesarskiego z dnia 20 kwietnia 1854 (Dz. u. p. Nr. 96).

Lasser r. w. **Banhans** r. w

21.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 10 lutego 1873,

względem ustanowienia ekspozytury urzędu cłowego głównego w dworcu c. k. uprzywilejowanej kolei żelaznej busztiehradzkiej w Bubnie.

W dworcu c. k. uprzywilejowanej kolei żelaznej busztiehradzkiej w Bubnie ustanowiona została ekspozytura c. k. urzędu cłowego głównego pragskiego, z prawami urzędu cłowego głównego I klasy, upoważniona, aby w obrocie na kolejach żelaznych trzymała się postępowania cłowego krótszego, podług przepisu z dnia 18 września 1857 (Dz. u. p. Nr. 175) i rozpoczęła czynności urzędowe od dnia 1 lutego 1873.

Pretis r. w.

22.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 15 lutego 1873,

o opuszczaniu głoski (A) oznaczającej mennicę na monetach bitych w c. k. głównym urzędzie menniczym w Wiedniu.

Patent menniczy z dnia 19 września 1857 (Dz. u. p. Nr. 169), art. 21, przepisuje, aby na wszystkich monetach była oznaczona mennica, w której są bite; w wszczególności zaś główny urząd menniczy wiedeński, głoską *A*.

Gdy jednak w obrębie królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych istnieje teraz tylko jedna mennica, mianowicie główny urząd menniczy wiedeński, przeto Jego c. k. Apostolska Mość w skutek najuniżeńszego przedstawienia, raczył najwyższem postanowieniem z dnia 15 grudnia 1871 zezwolić, ażeby w głównym urzędzie menniczym wiedeńskim, zacząwszy od roku 1872 bito wszelkie monety bez głoski menniczej *A*.

Rozporządzenie to podaje się do wiadomości powszechnej z tym dodatkiem, że waga monet i ilość czystego metalu w tychże nie ulegają żadnej zmianie.

Pretis r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt VIII. — Wydany i rozesłany dnia 25 lutego 1873.

23.

Patent cesarski z dnia 22 lutego 1873,

którym rozpisuje się wybór bezpośredni dwóch członków izby deputowanych rady państwa, z Vorarlbergu wysłać się mających

My Franciszek Józef Pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

Król Węgier i Czech, Dalmacyi, Kroacyi, Sławonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Król Jerozolimy itd.; Arcyksiążę Austryi; Wielki Książę Toskany i Krakowa; Książę Lotaryngii, Salcburga, Styryi, Karyntyi, Krainy i Bukowiny; Wielki Książę Siedmiogrodu; Margrabia Morawii; Książę Górnego i Dolnego Szląska, Modeny, Parmy, Piacency i Gwastalli, Oświęcimia i Zatora, Cieszyna, Friulu, Dubrownika i Zadru; uksiążęcony Hrabia Habsburga i Tyrolu, Kyburga, Gorycyi i Gradyski; Książę Trydentu i Brixenu; Margrabia Górnej i Dolnej Luzacyi i na Istryi; Hrabia Hohenembsu, Feldkirchu, Bregencyi, Sonnenbergu itd.; Pan Tryestu, Kottaru i na Marchii Windyjskiej; Wielki Wojewoda Województwa Serbskiego itd. itd. itd.

na podstawie §. 7 ustawy zasadniczej o reprezentacyi państwa i ustawy z dnia 13 marca 1872 (D. u. p. Nr. 24) rozporządzam, co następuje:

Wybór dwóch członków izby deputowanych rady państwa, z Vorarlbergu na podstawie §. 6 ustawy zasadniczej o reprezentacyi państwa, wysłać się mających, będzie uskuteczniony bezpośrednio i odbędzie się natychmiast podług przepisów ustawy z dnia 29 czerwca 1868 (Dz. u. p. Nr. 82).

Dan w Naszem stołecznem i rezydencyonalnem mieście Wiedniu dnia 22 lutego w roku tysiąc ośmset siedmdziesiątym trzecim, Naszego panowania dwudziestym piątym.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Lasser** r. w. **Banhans** r. w. **Stremayr** r. w.
Glaser r. w. **Unger** r. w. **Chlumecky** r. w. **Pretis** r. w.
Horst r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt IX. — Wydany i rozesłany dnia 1 marca 1873.

24.

Ustawa z dnia 24 lutego 1873,

zatwierdzająca dokonany na podstawie wyników spisu ludności rozkład kontygensów rekruckich, w celu uzupełnienia wojska stałego (marynarki wojennej) i rezerwy zastępczej, umówionych i pozwalająca na pobór tychże w roku 1873.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

Artykuł I.

Stósownie do wyników spisu ludności, na dniu 31 grudnia 1869 w obydwu połowach monarchii według tych samych zasad dokonanego, jakoteż ze względu, iż znowu część Pogranicza wojskowego przeszła pod zarząd cywilny krajów korony węgierskiej (manifest z dnia 9 czerwca 1872), z ilości wojska stałego i marynarki wojennej na stopie wojennej, §. 11 ustawy wojskowej z dnia 5 grudnia 1868 w sumie 800.000 ludzi ustanowionej, przypada na królestwa i kraje w radzie państwa reprezentowane 466.262 ludzi a na kraje korony węgierskiej 333.738 ludzi.

Artykuł II.

Pobór kontyngensów rekruckich, według tego na królestwa i kraje w radzie państwa reprezentowane przypadających, w ilości 55.645 ludzi do wojska stałego a 5.564 ludzi do rezerwy zastępczej, z pomiędzy zdatnych do broni w klasach wieku prawnie powołanych, zostaje na rok 1873 pozwolony.

Artykuł III.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Memu ministrowi obrony krajowej, który w tym względzie z Moim ministrem wojny dla całego państwa porozumieć się winien.

Wiedeń, dnia 24 lutego 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Horst** r. w.
Pułkownik.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt X. — Wydany i rozesłany dnia 7 marca 1873.

25.

Ustawa z dnia 17 lutego 1873,

o trudnieniu się chirurgią.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa rozporządzam co następuje:

§. 1.

Zakaz dotychczas obowiązujący, na mocy którego chirurdzy (patronowie, magistrowie i doktorowie chirurgii) nie mogą podejmować się leczenia chorób wewnętrznych, jeżeli w miejscu jest lekarz, zostaje zniesiony.

§. 2.

Dyplomy na chirurgów można dostawać tylko do końca roku 1875 i w ogóle prawo trudnienia się chirurgią nabywa się tylko na podstawie dyplomu otrzymanego przed rokiem 1876.

§. 3.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrom spraw wewnętrznych i oświecenia.

Wiedeń, dnia 17 lutego 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Lasser** r. w. **Stremayr** r. w.

26.

Rozporządzenie ministerstwa rolnictwa z d. 19 lutego 1873,

wyjaśniające wątpliwości rozporządzenia z dnia 1 sierpnia 1872 (Dz. u. p. Nr. 122) o skuteczności wpisu na akademii rolniczej względnie do innych szkół głównych wiedeńskich.

W rozporządzeniu ministerstwa rolnictwa z dnia 1 sierpnia 1872 (Dz. u. p. Nr. 122) powiedziano wyraźnie, że uczniowie zwyczajni akademii rolniczej mogą być przyjęci do jednej z dwóch innych szkół głównych wiedeńskich i w niej zapisani pod warunkiem uczynienia zadość obowiązującym tamże przepisom.

Ponieważ podług przepisów obowiązujących na c. k. uniwersytecie, tylko ten może być przyjęty i zapisany jako uczeń zwyczajny, kto się wykaże ważnem w państwie świadectwem z wyższego gymnazyum, przeto ztąd wypływa, że tylko ci zwyczajni uczniowie akademii rolniczej mogą na zasadzie powyższego rozporządzenia rościć sobie prawo, aby ich zapisano na c. k. uniwersytecie, którzy do akademii rolniczej przyjęci zostali na mocy ważnego w państwie świadectwa dojrzałości z wyższego gymnazyum. Uczniowie, którzy zapisali się do akademii rolniczej na mocy ważnych w państwie świadectw dojrzałości ze szkół realnych, nie mogą zatem być zapisani jako uczniowie zwyczajni na c. k. uniwersytecie lecz w szkole głównej technicznej; wolno im jednak zapisać się w c. k. uniwersytecie na jeden lub kilka przedmiotów jako uczniowie nadzwyczajni.

Co się tyczy uczniów nadzwyczajnych akademii rolniczej, tym, jako przyjętym i zapisanym do tej akademii, służy prawo zapisania się w tym samym przymiocie tylko w c. k. szkole głównej technicznej; na c. k. uniwersytecie mogą tylko żądać aby ich zapisano na jeden lub kilka przedmiotów.

Chlumecky r. w.

27.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 22 lutego 1873,

którem ustanawia się w Libercu sąd przemysłowy dla przemysłu tkackiego.

Na mocy ustawy z dnia 14 maja 1869 (Dz. u. p. Nr. 63) ministerstwo sprawiedliwości zgodnie z wnioskiem izby handlowej i przemysłowej w Libercu i po zasięgnięciu opinii sejmu krajowego królestwa czeskiego, uznaje za stósowne w porozumieniu z ministerstwem handlu rozporządzić co następuje:

§. 1.

Dla przedsiębiorstw fabrycznych przemysłu tkackiego i rękodzieł z niemi w związku będących, farbierstwa, folusznictwa, drukarstwa, przędzenia i apretury, w okręgu sądu delegowanego miejskiego w Libercu, siedzibę mających, ustanawia się sąd przemysłowy.

§. 2.

Sąd przemysłowy ma siedzibę w Libercu.

Ma on składać się z 24 członków, z których corocznie, stosownie do przepisów §. 23 ustawy z dnia 14 maja 1869 roku 8 członków a mianowicie 4 wybranych przez ciało wyborcze dawców roboty i 4 wybranych przez ciało wyborcze robotników, mają wystąpić i będą zastąpieni zapomocą nowych wyborów.

§. 3.

Taksę za obecność, członkom ze stanu robotników na mocy ustawy przyznaną, ustanawia się na 75 ct. wal. austr. za pół dnia oprócz wynagrodzenia za wydatki w gotowiźnie jeżeli będą poniesione.

Do wymiaru tej należytości policzony będzie cały czas, w ciągu którego robotnik nie mógł oddawać się swemu zatrudnieniu.

§. 4.

Koszta czynności tego sądu przemysłowego pokrywać będzie izba handlowa i przemysłowa w Libercu stosownie do przyjętego na siebie zobowiązania.

§. 5.

Naczelnik gminy libereckiej, stosownie do przepisów §§. 10 i 11 ustawy z dnia 14 maja 1869 (Dz. u. p. Nr. 63) obowiązany jest wydać niezwłocznie stosowne rozporządzenie w celu wygotowania list wyborczych.

§. 6.

Dzień wyboru członków sądu przemysłowego wyznaczy starostwo powiatowe w Libercu.

§. 7.

Gdy się sąd przemysłowy urządzi, tudzież gdy członkowie jego złożą przyrzeczenie a regulamin czynności, przez niego zaprojektowany, zostanie zatwierdzony, sam sąd oznaczy dzień, w którym czynności swoje rozpocznie i takowy w stosowny sposób ogłosi.

Glaser r. w.

28.

Rozporządzenie ministra rolnictwa z dnia 24 lutego 1873,

którem, w porozumieniu z ministrem oświecenia podaje się do wiadomości powszechnej statut c. k. akademii rolniczej w Wiedniu, nawyższem postanowieniem z dnia 6 czerwca 1872 zatwierdzony.

W wykonaniu ustawy z dnia 3 kwietnia 1872 (Dz. u. p. Nr. 46) minister rolnictwa wydał dla akademii rolniczej w Wiedniu w porozumieniu z ministrem oświecenia następujący statut, zatwierdzony najwyższem postanowieniem z dnia 6 czerwca 1872.

Statut akademii rolniczej w Wiedniu.

O celu akademii.

§. 1. Celem akademii rolniczej w Wiedniu, która na mocy ustawy z dnia 3 kwietnia 1872 będzie założona i utrzymywana kosztem państwa, jest udzielanie najwyższego naukowego wykształcenia w rolnictwie i leśnictwie

W szczególności zatem nastręcza ona sposobność odpowiedniego wykształcenia się na zarządców większych dóbr prywatnych i skarbowych, jakoteż na nauczycieli i badaczów w zakresie rolnictwa i leśnictwa, a uczniom nauk politycznych i prawniczych ułatwia nabycie wiadomości o uprawie ziemi które do ich przyszłego zawodu mogą być potrzebne.

§. 2. Akademia ta składa się z dwóch oddziałów, rolnictwa i leśnictwa, które jednak zostają pod tem samem kierownictwem.

O przedmiotach wykładowych.

§. 3. Nauka obejmuje przedmioty zasadnicze, przedmioty główne i przedmioty pomocnicze a to w takiej rozciągłości i takim podziale, aby kurs zupełny w każdym oddziale trwał trzy lata. Określenie, połączenie lub rozłączenie przedmiotów wykładowych zależy od potrzeb i stanu nauki w każdym czasie; o ich ilości i rozciągłości można powziąć wiadomość z następującego przeglądu:

A. Dla oddziału rolnictwa.

I. Przedmioty zasadnicze.

1. Mineralogia, 2. geologia, 3. ziemioznawstwo, 4. klimatologia, 5. botanika ogólna, 6. fizyologia roślin, 7. zoologia ogólna, 8. fizyologia zwierząt, 9. fizyka ogólna. 10. chemia ogólna, 11. mechanika i nauka o machinach.

II. Przedmioty główne.

12. Propedeutyka i metodologia rolnictwa, 13. chemia rolnicza, 14. produkcya roślinna w rolnictwie, 15. produkcya zwierzęca, 16. nauka ekonomii rolniczej i organizacyi dóbr, 17. ochrona pól pod względem technicznym i prawnym, 18. encyklopedya leśnictwa, 19. uprawa lasów, 20. urządzenie gospodarstwa leśnego, 21. inżynierya rolnicza, 22. technologia mechaniczna, 23. technologia chemiczna, 24. gospodarstwo społeczne.

III. Przedmioty pomocnicze.

25. Weterynarya, 26. budownictwo, 27. buchalterya, 28. biurowość i rachunkowość ekonomiczna, 29. historya i statystyka rolnictwa, 30. ustawodawstwo.

Do wykładów należą ćwiczenia w chemiczno rolniczej pracowni szkoły głównej, w pracowniach stacyi doświadczeń chemiczno rolniczych w Wiedniu i w stacyi doświadczeń chemiczno fizyologicznych dla uprawy wina i sadownictwa w Klosterneuburgu, doświadczenia w muzeach, w stacyi doświadczeń chemiczno rolniczych i w stajniach tej ostatniej, w miarę potrzeby na rolach do doświadczeń służących, nakoniec wycieczki.

B. Dla oddziału leśnictwa.

I. Przedmioty zasadnicze.

1. Matematyka, 2. geodezya niższa, 3. rysowanie planów, 4. mineralogia, 5. geologia, 6. ziemioznawstwo, 7. klimatologia, 8. botanika ogólna, 9. fizyologia roślin, 10. zoologia ogólna, 11. fizyka ogólna, 12. chemia ogólna, 13. mechanika i nauka o machinach.

II. Przedmioty główne.

14. Propedeutyka i metodologia nauki leśnictwa, 15. chemia rolnicza, 16. uprawa lasów, 17. użytkowanie lasów, 18. nauka mierzenia drzewa, 19. oznaczenie dochodów z lasów i obliczanie wartości lasów, 20. urządzenie gospodarstwa leśnego, 21. ochrona lasów pod względem technicznym i prawnym, 22. encyklopedya rolnictwa, 23. inżynierya leśna, 24. technologia mechaniczna, 25. technologia chemiczna, 26. gospodarstwo społeczne.

III. Przedmioty pomocnicze.

27. Nauka polowania, 28. budownictwo, 29. buchalterya, 30. biurowość i rachunkowość ekonomiczna, 31. historya i statystyka rolnictwa, 32. ustawodawstwo.

Do wykładów należą ćwiczenia w pracowni szkoły głównej i stacyi doświadczeń leśniczych, tudzież doświadczenia w tej ostatniej i w lasach do doświadczeń przeznaczonych, nakoniec wycieczki.

§. 4. Ilość katedr ustanowi ministerstwo mając wzgląd na cel akademii (§. 1) i na samodzielne badanie naukowe; ilość ta atoli będzie ograniczona na przedmioty główne, tudzież na te przedmioty zasadnicze i pomocnicze, które w innych akademiach wiedeńskich nie są uposażone w sposób celom powyższym odpowiadający.

Uczniowie, uczęszczający na inne przedmioty zasadnicze i pomocnicze do innej akademii w Wiedniu, podlegają w tym względzie przepisom, w tymże zakładzie obowiązującym i używają także odpowiednich praw. Bliższe przepisy zawiera program wykładów który będzie ogłoszony na początku każdego roku szkolnego.

§. 5. Na akademii rolniczej zaprowadzona jest wolność uczenia i uczenia się.

Zgromadzenie profesorów każdego oddziału wyda jednak osobny plan nauk, tak obliczony, aby nauka trwała trzy lata (§. 3), który się uczniom poleca, ci jednak nie są trzymać się go obowiązani.

O uczniach i ich przyjmowaniu.

§. 6. Uczniów przyjmuje na początku każdego półrocza komisya zgromadzenia profesorów oddziału (§. 37), z dziekanem na czele.

W ciągu półrocza nie przyjmuje się uczniów.

§. 7. Uczniowie tej akademii są albo zwyczajni albo nadzwyczajni.

§. 8. Kto chce być przyjętym jako uczeń zwyczajny winien wykazać się ważnem w państwie świadectwem dojrzałości z wyższego gymnazyum lub wyższej szkoły realnej.

Zwyczajni uczniowie innych akademii wyłącznych, tego samego stopnia mogą przechodzić na mocy świadectwa uwolnienia.

Którym akademiom stopień ten służy oznacza ministerstwo w każdym szczególnym przypadku.

§. 9. Kto nie jest prawnie uzdolniony na ucznia zwyczajnego (§. 8), może być przyjęty jako uczeń nadzwyczajny, jeżeli ma 18 rok życia.

§. 10. Uczniowie nadzwyczajni nie mogą być uwolnieni od opłaty czesnego ani pobierać stypendya rządowe.

§. 11. Profesorowie lub docenci mogą dozwalać osobom dorosłym płci męskiej uczęszczania jak goście na odpowiednie wykłady i doświadczenia pod warunkiem zawiadomienia o tem dziekana.

§. 12. Wszyscy uczniowie podlegają przepisom porządkowym dla tej akademii wydanym, a co się tyczy wykładów, na które uczęszczają do innych zakładów, także przepisom w tamtych obowiązującym (§. 4).

§. 13. Uczniowie tak zwyczajni jak nadzwyczajni powinni być wpisani, opłacają zaś wpisowe i czesne.

§. 14. Wpisowe opłaca się przy przyjęciu, jakoteż przy powtórnem wstąpieniu po jednoczesnej lub dłuższej przerwie nauk. Od tej opłaty nie można być uwolnionym.

§. 15. Uczniowie zwyczajni winni opłacić czesne od wszystkich przedmiotów, na które mają uczęszczać do akademii, a to z góry, na początku półrocza.

Uczniowie nadzwyczajni winni opłacić czesne podług tego, ile godzin w tygodniu zajmują wykłady, na które są zapisani, przyczem dwie godziny doświadczeń lub ćwiczeń liczą się za jednę.

Należytości za wykłady, których słuchać się ma w innych akademiach, opłaca się podług przepisów obowiązujących w każdym z tych zakładów.

§. 16. Kwotę wpisowego jakoteż czesnego wyznaczy ministerstwo w drodze rozporządzenia.

§. 17. W razie udowodnionego ubóstwa, uczniowie zwyczajni, którzy wykażą się dobrem świadectwem postępu w naukach, mogą być uwolnieni od opłaty czesnego całkiem lub w połowie. W tej mierze orzeka zgromadzenie profesorów oddziału (§. 37).

§. 18. Na wykłady nadzwyczajne profesorów za które płaci się osobno, na wykłady docentów prywatnych i nauczycieli, nie pobierających płacy od rządu, trzeba zapisać się u odpowiednich docentów.

O egzaminach i świadectwach.

§. 19. Uczęszczanie na wykłady i zachowanie się będzie poświadczane uczniom zwyczajnym w książeczkach meldunkowych, które są ważne na cały czas nauk, uczniom zaś nadzwyczajnym w arkuszach meldunkowych, wydawanych na rok. Uczeń zwyczajny ma prawo żądać aby go egzaminowano z przedmiotów na które uczęszczał (egzamin postępu) i aby mu wydano świadectwo postępu.

§. 20. Każdy uczeń zwyczajny, chociażby nie zdawał żadnego egzaminu postępu (§. 19), skończywszy jeden lub więcej przedmiotów, na które do akademii rolniczej uczęszczał, może żądać absolutoryum, w którem będzie mu poświadczone że na wykłady uczęszczał, tudzież jego zachowanie się, a jeżeli zdał jeden lub więcej egzaminów postępu, także postęp w naukach.

§. 21. Każdy uczeń, który przynajmniej na główne przedmioty swego oddziału (§. 3) uczęszczał jako uczeń zwyczajny, może poddać się egzaminowi ścisłemu, na którym będzie egzaminowany nietylko z przedmiotów głównych, lecz oraz z zasadniczych i ważniejszych pomocniczych. Egzaminem tym kandydat ma udowodnić uzdolnienie swoje do zawodu rolniczego lub leśniczego, i dla tego będzie także żądane w szczególności zastosowanie nabytych wiadomości do praktyki.

§. 22. Od egzaminu ścisłego opłaca się taksę, której kwotę ustanowi ministerstwo w drodze rozporządzenia.

Kto zda egzamin ścisły otrzyma dyplom.

§. 23. Jeżeli egzamin ścisły wypadnie niepomyślnie, można go ponowić w terminie który wyznaczy zgromadzenie profesorów.

Do zdawania egzaminu po raz trzeci i bezwarunkowo ostatni, potrzebne jest pozwolenie ministerstwa udzielane na przedstawienie komisyi egzaminacyjnej.

§. 24. Komisyą do egzaminów ścisłych ustanawia ministerstwo.

O zgromadzeniu nauczycielskiem.

§. 25. Naukę na akademii rolniczej udzielają profesorowie zwyczajni i nadzwyczajni, tudzież docenci pobierający płacę lub prywatni.

Do pomagania profesorom mogą być ustanowieni adjunkci i asystenci.

§. 26. Profesorów zwyczajnych i nadzwyczajnych mianuje Najjaśniejszy Pan na przedstawienie ministra, adjunktów zaś ministerstwo na przedstawienie zgromadzenia profesorów.

§. 27. Docentów pobierających płacę mianuje ministerstwo, asystentów zaś mianuje na dwa lata zgromadzenie profesorów uzyskawszy od ministerstwa potwierdzenie wyboru.

Po upływie dwóch lat ministerstwo może pozwolić na przedłużenie urzędowania.

§. 28. Docenci prywatni będą przyjmowani do wszystkich przedmiotów które mogą poprzeć cele akademii rolniczej.

Warunki wykazania uzdolnienia na docentów prywatnych będą ustanowione w drodze rozporządzenia.

§. 29. Profesorowie zwyczajni, których ilość będzie zależała od ilości przedmiotów głównych, będą zrównani pod względem stopnia i stosunków służbowych z profesorami instytutu politechnicznego wiedeńskiego, będą należeć do szóstej klasy dyet i pobierać na pierwszym stopniu płacy etatowej 2.500 zł. wal. austr. z dodatkiem 400 zł. na mieszkanie. Płaca etatowa każdego profesora zwyczajnego będzie wzrastała o 200 zł. wal. austr. (dodatki pięcioletnie) co pięć lat, które tenże na akademii rolniczej jako profesor zwyczajny przepędzi, lub przed swojem do niej wstąpieniem przepędził już na innej akademii, przez państwo utrzymywanej, a to aż do roku tej służby dwudziestego piątego włącznie.

Podobne prawo do pobierania dodatków pięcioletnich dawać także może czas, wysłużony w przymiocie profesora zwyczajnego na akademii, nie utrzymywanej przez państwo, jeżeli w takowej, na mocy deklaracyi, danej rządowi przez tych, którzy zakład utrzymują, zupełna wzajemność względem zwyczajnych, profesorów akademii przez państwo utrzymywanych bywa zachowywana.

Czas służby, warunkom tym nie odpowiadający, wtedy tylko będzie uwzględniony, jeżeli wyraźnem oświadczeniem uznano, że ma być liczony do posunięcia.

§. 30. Profesorowie nadzwyczajni należą do siódmej klasy dyet, i będą mianowani albo bez płacy albo z płacami, które będą wyznaczone w każdym z osobna przypadku.

Profesorowie nadzwyczajni, zamianowani z płacą, będą pobierać dodatek na mieszkanie w kwocie 300 zł.

§. 31. Emerytury nauczycieli akademii rolniczej będą wymierzane na zasadzie ustawy z dnia 9 kwietnia 1870 (Dz. u. p. Nr. 47).

§. 32. Poszczególnym profesorom mogą być udzielone wyjątkowo płace wyższe od etatowych i inne uwzględnienia.

§. 33. Adjunkci należą do dziewiątej klasy dyet i pobierają pensyą w kwocie 1.200 zł. z dodatkiem 200 zł. na mieszkanie.

§. 34. Asystenci pobierają wynagrodzenie w kwocie 600 zł. i dodatek na mieszkanie w kwocie 100 zł.

§. 35. Docentom pobierającym płacę wyznacza należytość ministerstwo w każdym z osobna przypadku.

O kierownictwie.

§. 36. Akademia rolnicza podlega ministerstwu rolnictwa, które stosownie do ustawy z dnia 3 kwietnia 1872 we wszystkich ważniejszych rozporządzeniach, do niej się odnoszących będzie się porozumiewać z ministerstwem oświecenia.

§. 37. Kierowanie każdym oddziałem należy do jego zgromadzenia profesorów (zgromadzenie oddziałowe).

Na czele każdego zgromadzenia oddziałowego stoi dziekan z grona jego corocznie wybrany, pobierający dodatek z tytułu urzędowania w kwocie 300 zł.

§. 38. Kierowanie całą akademią należy do całego zgromadzenia profesorów, na czele którego stoi rektor. Dopóki będzie tylko oddział rolniczy, dekanat i zgromadzenia oddziałowe nie są potrzebne, a akademią kieruje tylko zgromadzenie profesorów i rektor.

§. 39. Rektora wybiera ogólne zgromadzenie profesorów na przeciąg roku z grona zwyczajnych profesorów akademii, mianowicie zaś, gdy będą urządzone oba oddziały, naprzemian z jednego lub drugiego oddziału.

Zatwierdzenie wyboru jest rzeczą ministerstwa.

Rektor pobiera dodatek z tytułu urzędowania w kwocie 600 zł. W razie nieobecności zastępuje go jego poprzednik w urzędzie.

§. 40. Zgromadzenie oddziałowe składa się profesorów zwyczajnych i nadzwyczajnych odpowiedniej sekcyi i reprezentanta, którego inni docenci wybiorą ze swego grona. Ogólne zgromadzenie profesorów składa się z obu zgromadzeń oddziałowych.

§. 41. Za stan każdego oddziału pod względem naukowym i porządkowo karnym jest odpowiedzialne zgromadzenie oddziałowe, a za stan całej akademii pod temiż względami ogólne zgromadzenie profesorów.

Prawa i obowiązki rektora, ogólnego zgromadzenia profesorów i zgromadzeń oddziałowych będą określone osobną instrukcyą służbową wydaną przez ministerstwo.

Urzędnicy biurowi i służba.

§. 42. Urzędników biurowych i służbę dla akademii potrzebną ustanowi według potrzeby ministerstwa.

Chlumecky r. w.

29.

Rozporządzenie ministra wyznań i oświecenia z dnia 26 lutego 1873,

którem rozporządzanie ministeryalne z dnia 5 kwietnia 1872 (Dz. u. p. Nr. 50) o egzaminach na nauczycieli szkół początkowych i mieszczańskich zostaje rozciągnięte z kilku zmianami na królestwo Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem księstwem krakowskiem.

Obowiązujące królestwo Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem księstwem krakowskiem.

Po wysłuchaniu c. k. galicyjskiej rady szkolnej krajowej, uznaję za potrzebne rozciągnąć na królestwo Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem księstwem krakowskiem rozporządzenie ministeryalne z dnia 5 kwietnia 1872 (Dz. u. p. Nr. 50), tyczące się przepisu o egzaminach na nauczycieli szkół początkowych i mieszczańskich a to za zmianami niżej wyrażonemi i wprowadzić je w wykonanie od dnia 1 września 1873.

I. Komisye egzaminacyjne będą miały siedziby także we Lwowie i Krakowie (§. 2).

II. Egzamina będą się odbywały dwa razy na rok, a to w miesiącach wrześniu i lutym (§. 3).

III. Przedmioty z których nauczyciele szkół mieszczańskich (§. 5) mają być egzaminowani, dzielą się na grupy następujące:

a) język niemiecki, geografia, historya, a jako uzupełnienie język polski lub ruski, albo
b) język polski, geografia, historya a jako uzupełnienie język niemiecki lub ruski, albo
c) język ruski, geografia, historya, a jako uzupełnienie język niemiecki lub polski.

2. Nauki przyrodzone, jakoto: historya naturalna, fizyka i chemia, przytem jako uzupełnienie: matematyka albo nauka gospodarstwa wiejskiego.

§. 3. Przedmioty matematyczno techniczne, jakoto: matematyka, rysunki, przytem jako uzupełnianie: fizyka i chemia albo nauka gospodarstwa wiejskiego.

IV. Kto chce być przypuszczonym do egzaminu winien udowodnić, że odbył najmniej trzyletnią praktykę przy szkole (§. lit. *c)*).

V. Z języków, jeżeli mają stanowić tylko uzupełnienie egzaminu do szkół mieszczańskich, będzie wymaganem co następuje (§. 11):

Znajomość gramatyki, znajomość najpospolitszych form i rodzajów prozy i poezyi, znajomość najcelniejszych płodów nowszej literatury nabyta przez własne czytanie, wprawa w wyrażaniu się ustnie i pisemnie, pewność wykładu, wprawa w układaniu dyspozycyi do łatwiejszych wypracowań, biegłość w rozbiorze rzeczowym i gramatycznym trudniejszych kawałków do czytania.

VI. Aż do dalszego rozporządzenia kandydaci do szkół początkowych opłacają za egzamin taksę w kwocie 3 zł. a kandydaci do szkół mieszczańskich w kwocie 6 zł. waluty austryackiej (§. 22).

VII. Termina wyznaczone w §. 31 i 32 rozporządzenia przedłuża się do dnia 1 września 1875 z tym dodatkiem, że kandydaci na nauczycieli, otrzumujący świadectwo uzdatnienia, chociaż poprzednio przy szkole nie praktykowali, mogą być zamianowani stale dopiero po wysłużeniu trzech lat przy szkole.

Stremayr r. w.

30.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 26 lutego 1873,

o uregulowaniu służby cłowej w stacyach kolei żelaznej w Buchs i w St. Margarethen, tudzież stosunków służbowych i wszelkich innych tamże ustanowionych urzędów cłowych austryackich.

W wykonaniu traktatu pomiędzy monarchyą austryacko-węgierską, Bawaryą i Szwajcaryą z dnia 27 sierpnia 1870 (Dz. u. p. Nr. 13 ex 1871) tyczącego się budowy kolei żelaznej z Lindau na Bregencyą do St. Margarethen, jakoteż z Feldkirchu do Buchsu, zawartą została w Bernie na dniu 2 sierpnia 1872 pomiędzy c. k. rządem a radą związkową szwajcarską następująca umowa, tycząca się uregulowania służby cłowej w stacyach kolei żelaznej w Buchs i w St. Margarethen, tudzież stosunków służbowych i wszelkich innych tamże ustanowionych urzędów cłowych austryackich, ratyfikowana przez radę związkową dnia 19 września a w imieniu c. i k. rządu przez c. i k. ministeryum państwa spraw zewnętrznych dnia 20 listopada 1872, którą po wymianie ratyfikacyi w Wiedniu dnia 21 listopada 1872 ogłasza się niniejszem jako obowiązującą w królestwach i krajach w radzie państwa reprezentowanych.

Pretis r. w.

Umowa

w wykonaniu artykułu 18 i n. traktatu pomiędzy monarchyą austryacko-węgierską, Bawaryą i Federacyą szwajcarską z dnia 27 sierpnia 1870 tyczącego się budowy kolei żelaznej z Lindau na Bregencyą do St. Margarethen jakoteż z Feldkirchu do Buchsu.

Gdy stósowne układy komisyjne co do wyznaczenia siedzib dla połączonych urzędów cłowych w Buchs i St. Margarethen na dniu 30 czerwca i 1 lipca 1871 w Buchs zawarte zostały, delegaci państw interesowanych a mianowicie austryacki:

pan c. k. starszy radca skarbowy P. Eberle,

i szwajcarscy:

panowie: radca związkowy Naeff i radca narodowy Zündl

postanowili co do służby cłowej w stacyach kolei żelaznej Buchs i St. Margarethen co następuje:

Art. 1. Urzędy cłowe austryackie i szwajcarskie w stacyach kolei żelaznej w St. Margarethen i Buchs, kantonu szwajcarskiego St. Gallen, będą zaopatrzone w herby swoich państw z odpowiednim napisem, jakich urzędy takie zwykle używają.

Art. 2. Lokale, do służby cłowej wyznaczone, odda i odgraniczy wyłącznie zarząd połączonych kolei szwajcarskich a to na zasadzie układów, dnia 30 czerwca i 1 lipca w Buchs przez komisyą zawartych i w porozumieniu z rządami cłowemi obu stron.

Art. 3. Urzędom cłowym austryackim, w stacyach kolei żelaznej w St. Margarethen i Buchs ustanowionym, będą nadane zupełne prawa ekspedyowania, jakie posiada urząd cłowy główny I klasy i będą one upoważnione do trzymania się postępowania cłowego krótszego (w drodze opowiedzenia).

Ekspedycyą cłową towarów frachtowych, posyłek pocztowych i rzeczy które wiozą podróżni będą one załatwiały podług przepisów w Austryi obowiązujących, ze wszystkiemi prawnie dozwolonemi ułatwieniami.

Art. 4. Przy ekspedycyi cłowej należy baczyć na to, aby towary przechodziły bezpośrednio z rąk jednego do rąk drugiego zarządu cłowego.

Rewizyą cłową towarów odbywają najprzód urzędnicy tego państwa, z którego towary wychodzą, a następnie urzędnicy tego państwa, do którego wchodzą, ażeby jednak postępowanie skrócić, uskuteczniają tę czynność urzędową urzędnicy obu państw ile można jednocześnie, albo przynajmniej niezwłocznie jedni po drugich.

Urzędnikom urzędów połączonych wolno być obecnymi przy ekspedycyi cłowej, przez drugi urząd cłowy, uskutecznianej, i przy wkładaniu przedmiotów do odchodzących wagonów kolejowych.

Jeżeli towary nie mają być przeładowane, urzędnicy odpowiedniego państwa zdejmują pieczęć cłową tylko w obecności urzędników cłowych drugiego państwa, którzy natychmiast przykładają swoję pieczęć.

Art. 5. Każde z państw, umowę niniejszą zawierających, zobowiązuje się wydawać dopiero wtedy kaucye od towarów przewozowych, z własnego okręgu wywożonych, lub od wywożonych napowrót nieoclonych towarów zagranicznych, jakoteż dopiero wtedy przyzwalać stósownie do ustaw obowiązujących na uwolnienie od podatków lub zwrót podatków od towarów wywożonych, gdy świadectwem wydanem przez urząd wchodowy drugiego państwa będzie udowodnione, że towar do tego urzędu przystawiono i w nim opowiedziano.

Świadectwo to wydają urzędy najkrótszą drogą, dopisując co potrzeba na papierach urzędowych drugiej strony.

Art. 6. Urzędy obu stron będą sobie nawzajem udzielały najkrótszą drogą swoich postrzeżeń co do okoliczności które każą się domyślać lub obawiać naruszenia wzajemnych interesów cłowych lub istniejących zakazów przywozu, wywozu lub przewozu, i w ogóle będą się wspierały, ażeby zapobiedz defraudacyi przy towarach cłu podlegających, tak w rzeczonych dworcach kolei, jakoteż na liniach kolei, prowadzących od tychże do granicy austryacko-szwajcarskiej, i w ogóle przestępstwom przeciwko przepisom cłowym drugiego państwa, albo — gdyby takowe już popełniono — ażeby je odkryć.

Wyżsi urzędnicy obudwu urzędów, jakoteż przełożone nad niemi władze zarządów cłowych obu stron, tudzież umyślnie do tego celu wydelegowani, wyżsi urzędnicy mają

prawo przeglądać rejestra cłowe i załączniki do rejestrów o ile takowe odnoszą się do obrotu wzajemnego, brać z nich odpisy i wyciągi.

Art. 7. Austryackim urzędom cłowym w dworcach kolei w St. Margarethen i Buchs służy prawo rozpoczynać zwyczajne postępowanie defraudacyjno karne z powodu wykroczeń przeciwko austryackim przepisom cłowym, w dworcu kolei albo na linii kolei od austryackiej granicy cłowej, popełnionym, albo też odstępować od dokończenia postępowania defraudacyjno karnego, gdy kwoty przepisane w austryackich ustawach defraudacyjno karnych zostaną złożone.

Mają prawo przyaresztować i odstawić do właściwej władzy austryackiej towary i rzeczy zostające w związku z wykroczeniami przeciwko austryackim przepisom cłowym, jeżeli idzie o zabezpieczenie zapłaty cła i grzywny.

Austryackim władzom cłowym służy prawo śledzić wykroczeń popełnionych przeciwko austryackim przepisom cłowym w dworcach kolei w St. Margarethen i Buchs albo na linii kolei prowadzącej od tychże do granicy austryacko szwajcarskiej, karać takowe podług austryackiej ustawy karnej o przestępstwach defraudacyjnych, tudzież zatrzymywać jako rękojmię albo konfiskować przedmioty przyaresztowane.

Art. 8. Władze szwajcarskie będą udzielały członkom austryackich urzędów cłowych w St. Margarethen i Buchs tej samej opieki i pomocy co i członkom własnych urzędów cłowych.

Na żądanie władz austryackich, w przypadku wykroczenia przeciwko austryackim przepisom cłowym albo przeciwko zakazom przywozu, wywozu i przewozu, w Austryi obowiązującym będą one:

1. przesłuchiwały świadków i biegłych;
2. odbywały oględziny urzędowe i będą uwierzytelniały stan rzeczy,
3. będą doręczały obwinionym pozwy i orzeczenia władz austryackich.

Dla zapewnienia opieki policyjnej urzędnik cłowy szwajcarski, na żądanie urzędników austryackich wyśle zostających pod swemi rozkazami strażników pogranicznych federacyjnych do pełnienia odpowiedniej służby, a zarząd cłowy austryacki nie będzie ponosił z tego powodu żadnych osobnych kosztów.

Art. 9. Stosunki poddaństwa, przynależności i służbowe urzędników i wszystkich, mających posady przy austryackich urzędach cłowych w St. Margarethen i Buchs, nie ulegają zmianie podczas ich pobytu i służby w okręgu szwajcarskim; podwzględem karności, zbrodni służbowych i przestępstw służbowych, to jest takich karygodnych czynów i zaniedbań, które odnoszą się do sprawowania urzędu lub służby, będą podlegali tylko władzom i ustawom cesarstwa austryackiego, i w przypadkach takich będą na żądanie tychże władz wydani, na zasadzie traktatu przez obie umawiające się strony zawartego.

Ani w mowie będący urzędnicy i inni mający posady, ani też ich krewni, podobnież do państwa przynależący, nie mogą być powoływani w Szwajcaryi ani do służby wojskowej ani do udziału w jakichkolwiek innych czynnościach wojskowych.

Gdy się przesiedlają, rzeczy ich, jakoteż gotowe mundury i przedmioty do uzbrojenia należące, a do ich użytku przeznaczone, są wolne od cła; nie mogą być zniewalani do opłaty podatku od majątku i dochodu, ani też stałych podatków gminnych jak nie mniej do czynności w sądach przysięgłych, urzędach gminnych itd. podatki jednak od nieruchomości, tudzież cła, podatek konsumcyjny itd. winni opłacać tak samo jak obywatele kantonu St. Gallen.

Co do korzystania z zakładów publicznych gminnych zastrzega się porozumienie z odpowiedniemi władzami gminnemi.

Art. 10. Urzędnicy i inni, mający posady przy austryackich urzędach cłowych w St. Margarethen i Buchs, winni są zachowywać ustawy karne i przepisy policyjne federacyi szwajcarskiej i kantonu St. Gallen i w tej mierze podlegają sądownictwu władz szwajcarskich.

Jeżeliby władze szwajcarskie zarządziły aresztowanie urzędnika lub innej osoby przy urzędach cłowych w St. Margarethen i Buchs posadę mającej, za przestępstwo lub zbrodnię, należy zawiadomić natychmiast o tem rozporządzeniu austryacką władzę skarbową, bezpośrednio przełożoną.

Art. 11. Straż nadzorcza (skarbowa), przydana austryackim urzędom cłowym w dworcach kolei St. Margarethen i Buchs nosi przepisane mundury zwyczajnie tylko wtedy, gdy pełni służbę w urzędzie cłowym i gdy towarzyszy pociągom kolei.

Służba zbrojna będzie używana tylko do pilnowania towarów i kas w nocy i do towarzyszenia pociągom.

Zwierzchnikom austryackich urzędów cłowych i straży skarbowej służy prawo noszenia przepisanego munduru i oręża przybocznego gdy w St. Margarethen i Buchs odbywają inspekcyą.

Art. 12. Po upływie lat trzech umowa niniejsza może być poddana rewizyi na żądanie jednego z dwóch umawiających się rządów.

Art. 13. Zatwierdzenie postanowień powyszych zostawia się rządom obu stron.

Działo się w Bernie dnia 2 sierpnia 1872.

(podp.) **Eberle**,
c. k. starszy radca skarbowy.

(podp.) **Naeff**,
radca związkowy.

(podp.) **Zündl**,
radca narodowy.

31.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 2 marca 1873,

o przyłączeniu gminy Stripfing do okręgu sądu powiatowego Matzen w dolnej Austryi.

Na zasadzie §. 2 ustawy z dnia 11 czerwca 1868 (Dz. u. p. Nr. 59) wyłączono gminę Stripfing z okręgu sądu powiatowego w Marchegg, i przyłączono do sądu powiatowego w Matzen.

Rozporządzenie to wchodzi w wykonanie od dnia 15 kwietnia 1873.

Glaser r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XI. — Wydany i rozesłany dnia 12 marca 1873.

32.

Ustawa z dnia 19 lutego 1873,

dla Arcyksięstwa austryackiego poniżej Anizy i dla Księstwa Górno i Dolno szląskiego, tycząca się nabywania gruntu, uzyskanego po wzniesieniu budowli służących do uregulowania wód.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

§. 1.

Grunt uzyskany po wzniesieniu budowli służących do uregulowania wód i w obrębie tych budowli położony dostaje się na mocy ustawy niniejszej w dolnej Austryi i w Szlązku temu, który ponosi koszta przedsiębiorstwa, ale jeżeli przedsiębiorstwo już go nie potrzebuje do lepszego zamienienia w ląd stały, lub do umocnienia brzegu, powinien być na żądanie odstąpiony mieszkańcom nadbrzeżnym za zwrotem wartości.

§. 2.

Ustawa niniejsza nie odnosi się do regulacyi Dunaju pod Wiedniem od Nussdorfu do Fischamendu i nie nadweręża w tej mierze ustawy z d. 8 lutego 1869 (Dz. u. p. Nr. 20).

§. 3.

Wykonanie ustawy niniejszéj porucza się ministrom rolnictwa, sprawiedliwości, spraw wewnętrznych i handlu.

Wiedeń, dnia 19 lutego 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Lasser** r. w. **Chlumecky** r. w.
Glaser r. w. **Banhans** r. w.

33.

Rozporządzenie ministerstwa handlu z dnia 9 marca 1873,

o założeniu dyrekcyi pocztowej dla Wiednia i okolicy.

Na mocy najwyższego postanowienia z d. 5 marca 1873 okrąg pocztowy miasta Wiednia, do którego oprócz urzędów pocztowych w mieście wewnętrznem, po przedmieściach i w dworcach kolei w Wiedniu, należą także ze swemi dzielnicami urzędy pocztowe w Altmannsdorfie, Döblingu, Dornbachu, Floridsdorfie, Grinzingu, Hackingu, Heiligensztadzie, Hernalsie, Hetzendorfie, Hietzingu Inzersdorfie am Wienerberg, w Kahlenbergerdörflu, Lainzu, Meidlingu, Nussdorfie, Pötzleinsdorfie, St. Veit (Ober-) w Sechshausie, Sieveringu, Simmeringu, Stadlau i Währingu, odłącza się od okręgu dyrekcyi pocztowej Dolno-austryackiej i ustanawia się dla niego dyrekcyę pocztową z siedzibą w Wiedniu, pod nazwą: „C. k. Dyrekcya pocztowa dla Wiednia i okolicy", i jej podlegać będą także ambulanse pocztowe, których naczelnicy mają siedzibę w Wiedniu.

Dyrekcya pocztowa dla Wiednia i okolicy będzie otwarta d. 15. marca 1873.

Dyrekcya pocztowa dla Dolnej Austryi (z wyjątkiem okręgu pocztowego miasta Wiednia) będzie także miała siedzibę w Wiedniu aż do dalszego rozporządzenia.

Banhans r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XII. — Wydany i rozesłany dnia 29 marca 1873.

34.

Dokument koncesyi z dnia 7 stycznia 1873,

na budowę i ruch kolei żelaznej parowej z Altheim do Schärding.

My Franciszek Józef Pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

król Apostolski Węgierski, król Czech, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Arcyksiążę Austryacki; Wielki Książę Krakowski, Książę Lotaryngii, Salzburga, Styryi, Karyntyi, Krainy, Bukowiny; Górnego i Dolnego Szląska; Wielki Książę Siedmiogrodzki; Margrabia Morawii, uksiążęcony Hrabia Habsburga i Tyrolu, itd. itd. itd.

Gdy bank przemysłowy i handlowy dla Górnej Austryi i Salzburga w spółce z radcą budownictwa Karolem baronem Schwarzem podali prośbę o udzielenie im koncesyi na budowę i ruch kolei żelaznej parowej z Altheim do Schörding, przeto zważywszy pożyteczność tego przedsiębiorstwa dla ogółu, widzimy się spowodowani wzmiankowanym petentom koncesyą tę na mocy ustawy o koncesyach na koleje żelazne z dnia 14 września 1854 (Dz. u. p. Nr. 238), nadać jak następuje:

§. 1. Nadajemy koncesyonaryuszom prawo budowy i utrzymywania w ruchu kolei żelaznej parowej z Altheim do Schärding.

§. 2. Budowa i urządzenie ruchu kolei winny być wykonane według planów szczegółowych, które ministerstwo handlu ma zatwierdzić.

Budując kolej należy zastósować się w szczególności także do wymagań, jakie ministerstwo handlu objawi, jakoteż do istniejących ogólnych przepisów budowniczych i policyjnych.

Administracya państwa zastrzega sobie zatwierdzenie zmian w budowie, jeżeli takowe, stósownie do rezultatu rewizyi wojskowo technicznej i oględzin śladu, które komisya administracyjna na zasadzie przepisu §. 6 ustawy o koncesyach na koleje żelazne ma przedsięwziąść, okażą się potrzebnemi tak dla publicznego obrotu jak oraz dla zabezpieczenia trwałości kolei i dla dopełnienia przepisów prawnych.

Gdyby przy wykonaniu budowy, ze względów ekonomiczno budowniczych lub ze względów na ruch, okazała się potrzebną lub pożądaną zmiana śladów kolei lub planów szczegółowych, atoli bez zmiany kierunku kolei w §. 1 oznaczonego i w ogólności bez istotnego pogorszenia stosunków poziomu i kierunku śladu zatwierdzonego, do zmiany takiej potrzeba zezwolenia administracyi państwa.

Budowa ziemna kolei może być ograniczona do jednego toru, z wyjątkiem mostu na Andiessenbachu pod Andiessenhofen i mostu na Prambachu pod św. Floryanem, których filary należy wystawić odrazu w szerokości pod dwa tory a do wysokości najwyższego stanu wody.

Administracya państwa ma prawo domagać się budowy ziemnej pod drugi tor, tudzież położenia tegoż w miejscach gdzie uzna tego potrzebę, gdy w ciągu dwóch po sobie następujących lat, dochód ryczałtowy roczny z jednej mili przewyższy sumę 140.000 zł. srebrem.

Wszystkie mosty, tudzież wszystkie znaczniejsze budowy i budynki powinny być wystawione odrazu z żelaza i kamienia.

Co się tyczy używania dworców kolei już istniejących lub koncesyonowanych w miejscach zetknięcia się z nową koleją, jakoteż co się tyczy urządzenia służby ruchu w obrocie przejściowym, koncesyonaryusze zobowiązują się zawrzeć ugodę z interesowanemi zarządami kolei żelaznych jak niemniej względem używania budowy ziemnej pod drugi tor od profilu 136—149 na linii kolei cesarzowej Elżbiety z Nowegotargu do Broumowa.

Koszta rozszerzenia budowli w obcych dworcach kolei ponoszą koncesyonaryusze.

Odpowiednie umowy należy przedłożyć administracyi państwa do zatwierdzenia.

Zastrzega się, że jeżeli porozumienie nie przyjdzie do skutku, administracya państwa poda warunki wzajemnego używania wagonów krajowych kolei sąsiednich i założenia kolei prowadzących do kopalń i miejsc przemysłowych.

§. 3. Koncesyonaryusze są obowiązani zacząć budowę kolei koncesyonowanej w przeciągu 6 miesięcy od dnia dzisiejszego a ukończyć takową i gotową kolej oddać na użytek publiczny w przeciągu następnych lat dwóch.

§. 4. W celu doprowadzenia do skutku kolei koncesyonowanej nadaje się koncesyonaryuszom prawo wywłaszczenia według postanowień odnośnych przepisów prawnych.

Ma być także przyznane koncesyonaryuszom toż samo prawo w razie budowy kolei bocznych, prowadzących do szczególnych zakładów przemysłowych, jeżeli administracya państwa ze względu na dobro publiczne uzna potrzebę budowy takich kolei.

Koncesyonaryusze są obowiązani załatwić wykupno gruntów jak można najprędzej i, o ile to od nich zależy, postarać się o natychmiastowe hipoteczne odpisanie i oddzielenie gruntów pod kolej nabytych.

§. 5. Pod względem budowy i ruchu kolei koncesyonowanej, winni koncesyonaryusze zastosować się do osnowy niniejszego dokumentu koncesyi, jakoteż do istniejących w tej mierze ustaw i rozporządzeń [mianowicie ustawy o koncesyach na koleje żelazne z dnia 14

września 1854 i regulaminu ruchu kolei żelaznych z dnia 16 listopada 1851*)], tudzież ustaw i rozporządzeń jakie w przyszłości mogą być wydane.

§. 6. Co się tyczy służby pocztowej stosowane będą na kolei koncesyonowanej następujące przepisy:

1. Koncesyonaryusze winni przewozić bezpłatnie pocztę i służbę pocztową podług przepisu §. 68 regulaminu ruchu na kolejach żelaznych.

Administracya pocztowa ma prawo używać do przewozu poczty wszystkich pociągów programem jazdy objętych jakoto kuryerskich, pospiesznych, pocztowych, osobowych i mięszanych.

Pociągi pospieszne i kuryerskie są jednak uwolnione od przewozu posyłek poczty wozowej.

Programy jazdy pociągów przeznaczonych do przewozu poczty będą zatwierdzane przez ministerstwo handlu, które też o każdej zamierzonej zmianie programu, najmniej na dwa tygodnie wprzódy zawiadomić należy.

2. Koncesyonaryusze są obowiązani dostarczać i utrzymywać swoim kosztem wagony zwyczajne i ambulansowe do przewozu poczty, takowych stronę zewnętrzną czyścić i one smarować.

Na żądanie zakładu pocztowego koncesyonaryusze winni przydać bezpłatnie do każdego pociągu, z wyjątkiem pośpiesznych i kuryerskich, jeden wagon ośmiokołowy, lub dwa o czterech kołach, podług wymagania zakładu pocztowego, urządzone i takowe przewieść.

Jeżeli zakład pocztowy uzna za potrzebne, aby oprócz wagonu ośmiokołowego lub dwóch o czterech kołach, przydano jeszcze więcej wagonów dla przewiezienia poczty, zakład pocztowy zapłaci koncesyonaryuszom od każdego następnego wagonu czterokołowego po jednemu złotemu waluty austryackiej za każdą milę w służbie pocztowej przebytą.

W tych pociągach, w których zakład pocztowy nie zajmuje osobnego wagonu, a więc w pospiesznych i kuryerskich, będzie wyznaczona bezpłatnie część wagonu odpowiednio urządzona, zupełnie zamknięta i najmniej dwa przedziały obejmująca, do przewozu posyłek pocztowych.

Jeżeliby w tym oddziele większe pakiety listowe lub torby z listami pomieścić się nie mogły, zarząd kolei winien wyznaczyć do tego celu inne bezpieczne miejsce w pociągu.

Koncesyonaryusze obowiązani są oświetlać wagony do służby pocztowej użyte tak samo jak osobowe; koszta niezwyczajnego oświetlenia wnętrza wagonów i ich opalania ponosić będzie zakład pocztowy.

3. Zarząd pocztowy ma prawo przydawać swoich dozorców do posyłek którymkolwiek pociągiem takowe odchodzą.

Urzędnicy pocztowi, konduktorowie i słudzy, mający dozór nad posyłkami, jakoteż ci ze służby pocztowej, którzy będą wysłani dla doglądania lub wyuczenia się czynności pocztowych na kolei żelaznej, którzy to ostatni winni wykazać się zaświadczeniami przełożonej dyrekcyi pocztowej, będą przewożeni bezpłatnie.

Jeżeli administracya pocztowa wysyła którymkolwiek pociągiem pakiety listowe bez swoich ludzi, ma prawo poruczyć zarządowi kolei, przez spółkę ustanowionemu, ażeby swoich ludzi użył do przewiezienia tych pakietów.

---

*) Dz. u. p. z roku 1852, Nr. 1.

4. Dla służby pocztowej po stacyach wyznaczony będzie bezpłatnie w budynku kolei żelaznej pokój stósowny i izba na rzeczy. Co się zaś tyczy zaspokojenia innych potrzeb służby pocztowej, zawarta będzie osobna umowa, w której oznaczona będzie wysokość czynszu, płacić się mającego tytułem wynagrodzenia za wyznaczenie jeszcze większego lokalu.

Wewnętrzne urządzenie, czyszczenie, oświetlenie i opalenie tych lokalów jest rzeczą administracyi pocztowej.

5. W tych dworcach, w których nie będą ustanowione urzędy pocztowe, koncesyonaryusze winni na żądanie administracyi pocztowej wyznaczyć swoich ludzi uzdolnionych do pośrednictwa pomiędzy pociągami kolei a służbą pocztową w odbieraniu i wydawaniu posyłek pocztowych, tudzież bezpiecznie takowe zachowywać póki nie będą oddane zakładowi pocztowemu, a to za wynagrodzeniem które wyznaczy administracya pocztowa.

Gdzieby zdaniem administracyi pocztowej służba pocztowa tego wymagała, koncesyonaryusze winni wyznaczyć ludzi swoich do pomagania w ładowaniu i wyładowaniu posyłek pocztowych za wynagrodzeniem tej pomocy odpowiedniem.

Korespondencye odnoszące się do zarządu kolei, prowadzone między dyrekcyą kolei lub radą zawiadowczą a jej podrzędnemi organami, lub korespondencye tych ostatnich między sobą, mogą być przewożone na odnośnych liniach kolei przez sług kolejowych.

§. 7. Koncesyonaryusze zobowiązują się urządzić i utrzymywać własnym kosztem, podług zarządzenia lub za pośrednictwem zakładu telegrafów rządowych, linie telegraficzne, potrzebne do ruchu kolei i do dawania sygnałów.

Rząd zastrzega sobie prawo używania telegrafów ruchu do korespondencyi rządowych i prywatnych.

Rządowi wolno jest przymocować druty telegrafów państwa do podpór telegrafu ruchu lub założyć własne linie na gruncie spółki, bez żadnej zapłaty lub wynagrodzenia.

Koncesyonaryusze zapewniają bezpłatny udział służby kolejowej w doglądaniu i utrzymywaniu takich linii rządowych.

Koncesyonaryusze są nadto obowiązani przewozić na swoich liniach materyały i rekwizyta zakładu telegrafów rządowych podług taryf przepisanych dla transportów wojskowych, jakoteż zachowywać takowe bezpłatnie w swoich dworcach i stacyach.

We wszystkich powyższych względach koncesyonaryusze obowiązani są zawrzeć w swoim czasie osobną umowę ze zakładem telegrafów państwa.

§. 8. Wysokość cen jazdy i przewozu towarów poddaje się następującym ograniczeniom:

Taryfa maksymalna od mili austryackiej a mianowicie dla podróżnych, od osoby:

w I klasie	36	ct. wal. austr.
„ II „	27	„ „ „
„ III „	18	„ „ „
„ IV „ (dla stojących)	12	„ „ „

Dla pociągów pośpiesznych, które winny składać się przynajmniej z wagonów I i II klasy, taryfy te mogą być podwyższone o 20 proc. pod warunkiem że chyżość tych pociągów nie będzie mniejsza jak przeciętna chyżość pośpiesznych pociągów innych kolei austryackich.

Taryfa maksymalna dla towarów jadących ze zwykłą chyżością od cetnara cłowego i mili: trzy centy waluty austryackiej.

Wyjątkowo opłaca się od następujących towarów jeżeli wagony będą całkowicie napełnione:

A. Zboże i sól	B. Drzewo opałowe i do rznięcia	C. Węgiel kamienny, koks, torf prasowany, żelazo surowe, kamienie wapienne i budulcowe
centów wal. austr.		
$2^1/_2$	$2^1/_4$	2

Opłata za ekspedycyę będzie wynosiła od wszelkich towarów 2 centy od cetnara cłowego, w którą to kwotę jest już wliczona należytość za naładowanie i wyładowanie tudzież asekuracya powszechna. Jeżeli strona załatwia naładowanie i wyładowanie, natenczas tytułem opłaty za ekspedycyę pobierane będzie 1.5 cent. od cetnara cłowego.

Co się tyczy cen przewozu innych towarów, ustanowienia składowego, klasyfikacyi towarów i innych przepisów ruchu, tak postąpić należy, aby też ceny i przepisy w żadnym razie nie były wyższe i uciążliwsze jak na kolei Cesarzowej Elżbiety.

Koncesyonaryusze winni zaprowadzić dla towarów taką nomenklaturę i klasyfikacyą a dla ruchu takie przepisy, jakie są zaprowadzone na c. k. uprzyw. kolei Cesarzowej Elżbiety.

Uregulowanie cen jazdy i przewozu towarów w granicach powyżej określonych służy koncesyonaryuszom.

Nie może tu jednak mieć miejsca osobiste przekładanie jednych nad drugich. Jeżeli zatem, któremu z odsyłających lub przedsiębiorców przewozu, przyzwala się pod pewnemi warunkami zniżenie cen przewozu lub inne ulgi; natenczas zniżenie to lub ulga winny być przyzwolone wszystkim odsyłającym lub przedsiębiorcom przewozu, którzy zgodzą się na te same warunki.

Wszelkie taryfy szczegółowe winny być ogłoszone publicznie.

Zresztą zastrzega się prawodawstwu moc uregulowania w każdym czasie taryfy jazdy i przewozu towarów; koncesyonaryusze winni poddać się takiemu uregulowaniu.

Rząd ma prawo zniżyć odpowiednio ceny jazdy i frachtu tudzież należytości poboczne jak tylko dochód czysty dwóch lat ostatnich przeniesie 6 proc. kapitału zakładowego.

Po upływie dziewięciu lat ruchu rząd ma prawo zniżyć odpowiednio powyższe taryfy po wysłuchaniu koncesyonaryuszów lub ich następców prawnych.

§. 9. Pozwala się aby ceny jazdy i przewozu towarów były obliczane i pobierane w krajowej monecie srebrnej, jednak w ten sposób, że należytość z uwzględnieniem wartości obiegowej, winna być przyjmowaną także w walucie krajowej.

Redukcya taryfy na walutę krajową ma się odbywać w sposób przez ministerstwo handlu ustanowiony dla wszystkich kolei austryackich.

które oprócz wzmiankowanych w ustępie *a)* trzeba będzie pokryć koniecznie w skutek budowy kolei koncesyonowanej i otwarcia ruchu;

c) pięć procentowe odsetki od kapitałów wpłacanych podczas budowy aż do otwarcia ruchu na całej koncesyonowanej kolei w miarę postępu budowy i urządzenia ruchu po strąceniu dochodów czystych z części kolei pierwej na użytek oddanych i odsetków do pieniędzy wpłaconych a nie zaraz użytych;

d) koszta zebrania kapitału, a względnie kwota przeciętnej straty na kursie przy gromadzeniu funduszów w gotowiznie zapomocą puszczenia w obieg akcyi i obligacyi z prawem pierwszeństwa.

Gdyby po upływie pierwszego roku ruchu zostały wzniesione dalsze nowe budowle, lub gdyby urządzenia ruchu zostały pomnożone, wydane na to fundusze mogą być doliczone do kapitału zakładowego, jeżeli administracya państwa pozwoliła na wzniesienie nowych budowli lub na pomnożenie urządzeń ruchu, i jeżeli koszta będą należycie wykazane.

§. 18. Koncesyonaryusze są nadto obowiązani kolej niniejszem koncesyonowaną po jej ukończeniu odstąpić za wynagrodzeniem innemu przedsiębiorstwu kolejowemu, gdyby administracya państwa uznała to za potrzebne albo stosowne i tego zażądała.

Rodzaj i wysokość tego wynagrodzenia zostawia się przedewszystkiem umowie obu stron.

Gdyby taka umowa nie przyszła do skutku, natenczas jako wynagrodzenie będzie zapłacony w gotowiźnie kapitał, oznaczony podług zasad ustanowionych w §. 17 a tyczących się odkupu kolei przez administracyą państwa.

Tylko w tym przypadku, jeżeliby kolej nie była jeszcze w ruchu lat siedm, lecz dopiero pięć, za podstawę do wymierzenia ceny odkupu będzie wzięty przeciętny czysty dochód trzech lat najpomyślniejszych, a jeżeliby kolej nie była jeszcze w ruchu lat pięć, czysty dochód roku najpomyślniejszego.

Gdyby zażądano odstąpienia przed upływem pierwszego roku ruchu, natenczas, jak w ogóle we wszystkich przypadkach, cena odkupu nie może być mniejszą od sumy minimalnej, którą podług §. 17 administracya państwa musiałaby zapłacić gdyby odkupowała kolej.

§. 19. Gdy koncesya utraci moc swoję i od tego dnia, państwo wchodzi bez wynagrodzenia w wolne od ciężarów posiadanie i w używanie kolei koncesyonowanej, mianowicie gruntu, robót ziemnych i sztucznych, całej ziemnej i nadziemnej budowy kolei i wszystkich nieruchomych przynależytości, jakoto: dworców, miejsc do ładowania i wyładowania, wszystkich budynków do ruchu kolei potrzebnych w miejscach odjazdu i przyjazdu, domów strażniczych wraz ze wszystkiemi urządzeniami przy maszynach stałych i wszystkiemi nieruchomościami.

Co się tyczy ruchomości, jakoto: lokomotyw, wagonów, maszyn ruchomych, narzędzi, zapasów materyałów wszelkiego rodzaju o ile są potrzebne do utrzymania ruchu i do tego zdatne, spółka odstąpi państwu takowe bezpłatnie w takiej ilości lub wartości, jaka odpowiadać będzie pierwszemu urządzeniu ruchu, zawartemu w kapitale zakładowym.

Przez odkup kolei i od dnia tego odkupu państwo wchodzi za opłatą ceny kupna w §. 17 ustanowionej bez dalszego wynagrodzenia w posiadanie i używanie kolei obecnie koncesyonowanej, ze wszystkiemi ruchomościami i nieruchomościami wyżej wzmiankowanemi.

Tak wtedy, gdy koncesya moc swoją utraci, jak i przy odkupieniu kolei, koncesyonaryusze zatrzymują na własność utworzony z własnych dochodów przedsiębiorstwa fundusz odwodowy, i należące się im aktywa, tudzież te osobne zakłady i budynki z własnego majątku wzniesione lub nabyte, jakoto piece do koksu i wapna, odlewarnie, fabryki maszyn i innych narzędzi, spichlerze, doki, składy węgla i inne, do zbudowania lub nabycia których administracya państwa upoważniła ich z tym wyraźnym dodatkiem, że nie stanowią części składowej kolei żelaznej.

§. 20. Gdyby pomimo poprzedniczego ostrzeżenia, koncesyonaryusze dopuszczali się zaniedbywania lub niedopełniania obowiązków koncesyą lub ustawami przepisanych, administracya państwa ma prawo zarządzić środki odpowiednie a według okoliczności unieważnić koncesyą nawet przed upływem jej trwania.

§. 21. Ostrzegając surowo, aby nikt nie działał przeciwko postanowieniom tej koncesyi, i nadając koncesyonaryuszom prawo domagania się u Naszych sądów wynagrodzenia udowodnionej szkody, wszystkim władzom do których to należy, wyraźnie rozkazujemy, aby nad koncesyą niniejszą i wszystkiemi w niej zawartemi postanowieniami ściśle i troskliwie czuwały.

W dowód czego wydajemy niniejszy list, opatrzony Naszą większą pieczęcią, w Naszem stołecznem i rezydencyonalnem mieście Wiedniu, dnia siódmego miesiąca stycznia w roku zbawienia tysiąc ośmset siedmdziesiątym trzecim, Naszego panowania dwudziestym piątym.

Franciszek Józef r. w. (L. S.)

Auersperg r. w. **Banhans** r. w. **Pretis** r. w.

35.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu, z dnia 16 marca 1873,

o wynagrodzeniu za medale bite w urzędzie menniczym głównym.

Przepisy o biciu medalów w urzędzie menniczym głównym, rozporządzeniem z dnia 12 lutego 1871 (Dz. u. p. Nr. 12 z roku 1871) ogłoszone, wyjmują się z dniem 31 marca 1873 z mocy obowiązującej.

Nową taryfę cen i inne przepisy można przejrzeć w urzędzie menniczym głównym.

Pretis r. w.

36.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 17 marca 1873,

o przyłączeniu nowej gminy miejscowej Bogenneusiedl-Streifing do okręgu sądu powiatowego w Wolkersdorf w Dolnej Austryi.

Na zasadzie §. 2 ustawy z dnia 11 czerwca 1868 (Dz. u. p. Nr. 59) przyłącza się nową gminę miejscową Bogenneusiedl-Streifing do okręgu sądu powiatowego w Wolkersdorf.

Rozporządzenie to wchodzi w moc obowiązującą z dniem 1 maja 1873.

Glaser r. w.

37.

Rozporządzenie ministra spraw wewnętrznych z dnia 21 marca 1873,

względem egzaminu lekarzów i weterynarzów dla otrzymania stałej posady w publicznej służbie zdrowia przy urzędach administracyjnych.

Na mocy upoważnienia udzielonego postanowieniem cesarskiem z dnia 7 marca 1873, wydaję przepisy następujące względem warunków potrzebnych do otrzymania stałej posady lekarza lub weterynarza w publicznej służbie zdrowia przy urzędach administracyjnych.

A. Przepisy ogólne.

§. 1. Dla osiągnienia stałej posady lekarza lub weterynarza w publicznej służbie zdrowia przy urzędach administracyjnych potrzeba dowodu, złożonego z pomyślnym skutkiem szczególnego egzaminu.

Od lekarzów i weterynarzów, w chwili wydania niniejszego rozporządzenia, stale już zamianowanych, nie będzie wymagany taki egzamin nawet przy awansach.

§. 2. W każdem mieście, w którem znajduje się wydział lekarski, ustanawia się odrębna komisya egzaminacyjna, tak do szczególnego egzaminu lekarskiego jak i do weterynarskiego.

§. 3. Członków komisyi egzaminacyjnej równie lekarskiej jak weterynarskiej mianuje co rok minister spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministrem oświecenia na wniosek naczelnika rządu krajowego; po upływie dorocznej czynności mogą ci sami być znowu mianowani.

§. 4. Egzamina odbywają się każdego roku na wiosnę i pod koniec jesieni.

Pierwszy egzamin odbędzie się w październiku roku 1873.

§. 5. Lekarze i weterynarze pragnący być dopuszczonymi do egzaminu celem osiągnięcia stałej posady w służbie rządowej przy urzędach administracyjnych winni prośby swoje należycie opatrzone podawać na początku każdego półrocza naukowego do owej władzy krajowej, w obrębie której egzamin składać sobie życzą.

Władza administracyjna krajowa rozstrzyga o dopuszczeniu lub odprawie kandydatów, a jeźli ich przypuszcza, zawiadamia ich o dniach, w których egzamin zdawać mają.

§. 6. Oceny tak przy egzaminach lekarskich jak weterynarskich brzmią: uzdolniony znamienicie; uzdolniony, nieuzdolniony.

Na zasadzie pierwszych dwu ocen władza polityczna krajowa wyda kandydatowi świadectwo uzdolnienia na posadę lekarza a względnie weterynarza w publicznej służbie zdrowia przy urzędach politycznych według wzoru (Załącznik I i II).

Ostatnia ocena pociąga za sobą odprawę kandydata.

B. Szczególne przepisy względem egzaminu lekarzy.

§. 7. Aby być dopuszczonym do zdawania egzaminu lekarskiego potrzeba:

a) dowodu uzyskanego w uniwersytecie swojskim dyplomu doktora wszej medycyny lub medecyny i chirurgii i magistra położnictwa:

b) dowodu wiadomości psychiatrycznych wykazanego świadectwem porządnego uczęszczania na klinikę psychiatryczną i odbytego z dobrym skutkiem wypytu albo też świadectwem trzechmiesięcznego zwiedzania ordynacyi w publicznym zakładzie dla obłąkanych po otrzymaniu stopnia doktorskiego, albo też świadectwem pełnionej czynności służbowolekarskiej w domu dla obłąkanych:

c) dowodu uczęszczania na naukę szczepienia ospy teoretyczno-praktyczną i na wykłady policyi weterynarskiej i o chorobach;

d) dowodu, że kandydat po otrzymaniu stopnia doktorskiego przez 2 przynajmniej lata był używany do służby lekarskiej w szpitalu publicznym lub też zajmował inną podobną posadę służbową połączoną z wykonawstwem lekarskiem albo przez 3 lata przynajmniej trudnił się wykonawstwem lekarskiem prywatnem.

Dowód trzechletniego wykonawstwa lekarskiego prywatnego polegać ma na świadectwie wydanem w miastach mających statut własny przez lekarza urzędowego a podpisanem oprócz tego przez burmistrza lub wójta w innych zaś gminach wydanem przez burmistrza lub wójta, a potwierdzonem przez rządowego lekarza powiatowego.

§. 8. Komisya do egzaminu lekarskiego składa się z przewodniczącego, którym jest referent lekarski krajowy lub jeźli go nie ma, prezes mianowany przez ministra spraw wewnętrznych i z pięciu wyobrazicieli przedmiotów wchodzących do egzaminu.

§. 9. Przedmiotami egzaminu lekarskiego są:

1. higiena i znajomość ustaw zdrowotnych;
2. medycyna sądowa razem z psychologią sądową;
3. farmakognozya razem ze znajomością najpospolitszych trucizn;
4. chemia, (3 i 4 ze względem na zakres czynności lekarza powiatowego).
5. policya weterynarska.

Egzamin z tych przedmiotów dzieli się na badawczą czynność piśmienną, na wykonawczą czyli praktyczną i na ustną.

§. 10. Czynność badawcza piśmienno-lekarska, dla której zakreśla się 12 godzin, odbywa się w zamknięciu, pod dozorem urzędnika wyznaczonego, ku temu przez naczelnika rządu krajowego. Badanie ogranicza się do odpowiedzi na 2 pytania wybrane przez naczelnika rządu krajowego z pośród kilku podanych przez komisyą egzaminacyjną a doręczone kandydatowi pod pieczęcią. Przedmiotem tychże może wprawdzie być wszystko, co się mieści w przedmiotach należących do egzaminu, wzgląd jednakże głównie zwrócić należy na higienę, znajomość ustaw zdrowotnych i medycynę sądową, a jedno z tychże pytań ma się odnosić do opracowania zadania, ile możności zaczerpniętego z rzeczywistości, z zakresu medycyny rządowej.

§. 11. Czynność badawczą praktyczno-lekarską odbyć należy w publicznym szpitalu i w pracowni chemicznej.

Podczas tejże, kandydat w obecności przewodniczącego i jednego członka komisyi egzaminacyjnej winien:

1. na zwłokach wykonać polecone mu oględziny, opis takiego dochodzenia sądowo-lekarskiego podyktować do protokołu wyznaczonemu do tego pisarzowi i dotyczącą opinią dołączyć własną ręką;

2. zbadać stan człowieka obrażonego lub chorego na umyśle i napisać o nim opinią;

3. dokonać badania chemicznego jakościowego z uwzględnieniem przedmiotów należących do policyi zdrowotnej, do medycyny sądowej, do toksykologii i farmakognozyi:

4. stwierdzić na towarach aptekarskich objętych farmakopoją, również jak na okazywanych pospolitych truciznach, swą znajomość tych przedmiotów, przyczem każdemu kandydatowi ma być podana sposobność udowodnienia, że jest obeznany z używaniem drobnowidu do badania towarów lekarskich, pokarmów, trucizn, pasorzytów roślinnych i zwierzęcych.

Zwłoki ludzkie (1) i chorego (2) wyznacza przewodniczący, przedmiot chemicznego badania (3), towar lekarski i truciznę (4) oznacza los.

§. 12. Czynność badawcza ustno-lekarska rozciągać się ma do wszystkich przedmiotów egzaminacyjnych, o ile takowe nie doznały dostatecznego uwzględnienia przy innych czynnościach badawczych, a w szczególności odnosić się winna do dziedziny higieny i ustawodawstwa zdrowotnego dwoma pytaniami, jednem zaś pytaniem do zakresu policyi weterynarskiej.

Zadania ustnego badania oznacza los.

Egzamin winien się odbyć w obecności przewodniczącego przez trzech członków komisyi egzaminacyjnej.

Do egzaminu ustnego towarzysze zawodowi mają przystęp nieograniczony.

§. 13. O egzaminie piśmiennym dotyczący wyobraziciele przedmiotu złożą zdanie z przytoczeniem powodów.

O egzaminie lekarskim ma być spisany protokół.

Protokół ma zawierać przedmioty każdej czynności egzaminacyjnej, zdanie egzaminatorów o odpowiedzi na każde zadanie egzaminu praktycznego i ustnego, orzeczenie na powodach oparte nad egzaminem piśmiennym i zdanie ostateczne o całym wypadku wszystkich trzech aktów egzaminacyjnych.

Protokół złożyć należy władzy administracyjnej.

§. 14. Kandydat, który tylko w jednym przedmiocie aktu egzaminacyjnego nie uczynił zadość wymaganiom, może celem uzyskania aprobaty powtórzyć egzamin z tegoż przedmiotu w najbliższym, najpóźniej w drugim terminie egzaminacyjnym.

Skoro jednakże kandydat w akcie egzaminacyjnym nie uczynił zadość w przedmiotach więcej niż w jednym, winien natedy w powyższym celu w terminach powyższych powtórzyć cały akt egzaminacyjny.

Powtórzenie drugie nie jest dozwolone.

§. 15. Taksy, które kandydat do egzaminu lekarskiego przed odbyciem się tegoż złożyć winien, wynoszą: 24 zł.

Takowe będą porozdzielane pomiędzy pojedyńczych członków komisyi w miarę straty czasu, jaką przez egzamin ponoszą.

§. 16. Do końca kwietnia 1874 roku szczególny egzamin lekarski na stałe posady w publicznej służbie zdrowia urzędów administracyjnych, nie będzie wymagany od tych, którzy przez dwa przynajmniej lata bez przerwy zajmowali posadę:

1. rządowego lekarza z tytułu nieustalonego przy urzędzie administracyjnym,
2. rządowego lekarza przy urzędzie sądowym,
3. lekarza miejskiego w miastach mających statut własny,
4. lekarza ordynującego lub lekarza pomocniczego w publicznym szpitalu,
5. profesora, docenta lub asystenta katedry lekarskiej.

C. Przepisy szczególne dla egzaminu weterynarzów.

§. 17. Aby być dopuszczonym do egzaminu weterynarzy potrzeba:

a) dyplomu weterynarza otrzymanego w swojskiej, zupełnej szkole weterynarskiej;
b) dowodu, że kandydat po uzyskaniu dyplomu przez rok przynajmniej był używany jako asystent w szkole weterynarskiej, lub dwa lata przynajmniej służył jako weterynarz wojskowy, lub przez takiż przeciąg czasu trudnił się prywatną praktyką weterynarską.

Dowód praktyki prywatnej weterynarskiej składa się w miastach mających statut własny ze świadectwa wydanego przez lekarza lub względnie weterynarza urzędowego, a podpisanego obok przez burmistrza lub wójta, w innych gminach ze świadectwa wydanego przez burmistrza lub wójta, a potwierdzonego przez weterynarza powiatowego, gdyby zaś takowego nie było, przez rządowego lekarza powiatowego.

§. 18. Komisya egzaminacyjna do egzaminu weterynarskiego składa się z przewodniczącego, którym jest krajowy referent spraw zdrowotnych, lub, gdyby takiego nie było, prezes mianowany przez ministra spraw wewnętrznych, i z dwóch weterynarzów piastujących posadę w publicznej służbie.

§. 19. Przedmiotami egzaminu weterynarskiego są:

1. higiena i hodowla zwierząt domowych w gospodarstwie rolniczem razem z dotyczącem ustawoznawstwem;
2. weterynarya sądowa;
3. nauka o chorobach stadnych i policya weterynarska.

Egzamin z tych przedmiotów dzieli się na część piśmienną, praktyczną i ustną.

Do dwu ostatnich towarzysze zawodowi mają przystęp nieograniczony.

§. 20. Część piśmienna egzaminu, na którą wyznacza się 12 godzin, odbywa się pod zamknięciem, pod dozorem urzędnika wyznaczonego ku temu przez naczelnika kraju. Polega ona na opracowaniu zadania, ile możności zaczerpniętego z rzeczywistości, z zakresu higieny weterynarskiej lub weterynarstwa sądowego lub policyjnego. Pytanie wybiera naczelnik rządu krajowego z pośród kilku pytań podanych przez komisyą egzaminacyjną i doręcza się kandydatowi pod pieczęcią.

Część praktyczną egzaminu odbyć należy w chorowisku zwierząt (Krankenstall) lub w sali sekcyjnej. Śród niej winien kandydat albo

a) na źwierzęciu żywem zbadać przypadek chorobowy godny uwagi pod względem sądowym lub policyjnym, zdać z niego sprawę ustnie, a potem spisać orzeczenie własną ręką; albo
b) wykonać rozbiór zwłok urzędowy na padłem źwierzęciu, podyktować okaz oględzin wyznaczonemu do tego pisarzowi do protokółu i dołączyć własną ręką orzeczenie przy zachowaniu form przepisanych.

Przedmiot badania wyznaczy przewodniczący z uwzględnieniem materyału rozporządzalnego.

Część ustna egzaminu, podczas której obu egzaminującym weterynarzom służy prawo zadawania pytań, rozciągać się ma do wszystkich przedmiotów egzaminu; śród niej wymagać należy od kandydata dokładnej znajomości swojskich ustaw i rozporządzeń ze względu na weterynarstwo w ogólności i na weterynaryą policyjną i sądową.

§. 21. Ustnej i praktycznej części egzaminu winni być przytomnymi wszyscy członkowie komisyi egzaminacyjnej.

O egzaminie piśmiennym złożą obaj egzaminatorowie orzeczenie na powodach oparte.

Obejmować on winien przedmioty każdej części egzaminu, zdanie egzaminatorów o wypadku części praktycznej i ustnej egzaminu, orzeczenie na powodach oparte o egzaminie piśmiennym i ostateczną ocenę o wypadku ogólnym wszystkich trzech aktów egzaminacyjnych.

Protokół złożyć należy władzy krajowej.

§. 22. Jeżeli kandydat nie uczynił zadość jednej części egzaminu, to część tę, dla uzyskania approbaty, powtórzyć może w terminie najbliższym, a najpóźniej w drugim, jeżeli jednak niezadowolił z dwu lub wszystkich części egzaminu, to poddać się winien w celu powyższym i w terminach powyższych powtórzeniu całego aktu egzaminacyjnego.

Drugie powtórzenie nie jest dozwolone.

§. 23. Taksy, które kandydat do egzaminu weterynarskiego przed odbyciem się tegoż uiścić winien, wynoszą 12 zł.

Takowe rozdzielą się w równych częściach pomiędzy członków komisyi egzaminacyjnej.

§. 24. Do końca kwietnia roku 1874 nie będzie wymagany szczególny egzamin weterynarski na stałe posady weterynarskie w publicznej służbie przy urzędach administracyi od tych, którzy zajmowali stanowisko:

1. weterynarza rządowego wyznaczonego do urzędu administracyjnego z tytułu nieustalonego, lub ustanowionego z ramienia wydziału krajowego, lub

2. weterynarza wojskowego, lub

3. wychowańca umieszczonego w zakładzie weterynarskim wiedeńskim przez trzy lata przynajmniej, lub

4. docenta, adjunkta, lub asystenta w zakładzie weterynarskim wiedeńskim, lub na katedrze weterynarskiej wydziału lekarskiego, lub zakładu naukowego chirurgicznego przez dwa lata przynajmniej bez przerwy.

Lasser r. w.

Załącznik A

Formularz

na świadectwo egzaminu lekarskiego.

Namiestnictwo w . . . . poświadcza niniejszem, że pan N. N., okazawszy dyplom doktora medycyny i chirurgii i magistra położnictwa (wszej medycyny), uzyskany od uniwersytetu . . . . . . złożył egzamin celem osiągnięcia stałej posady lekarskiej w publicznej służbie zdrowia przy urzędach administracyjnych, rozporządzeniem ministeryalnem z dnia . . 187 . do liczby . . . . przepisany, przed komisyą egzaminacyjną w . . . . i na nim uznany został za uzdolnionego (znamienicie) na wzmiankowaną wyżej posadę lekarza.

. . . . dnia . . . . 18 . .

Podpis c. k. namiestnika lub jego zastępcy.

Załacznik B.

Formularz

na świadectwo egzaminu weterynarskiego.

Namiestnictwo w . . . . zaświadcza niniejszem, że pan N. N., okazawszy dyplom weterynarza uzyskany od zakładu weterynarskiego w . . . . złożył egzamin celem osiągnięcia stałej posady w publicznej służbie zdrowia przy urzędach administracyjnych, rozporządzeniem ministeryalnem z dnia . . . 187 . do L. . . . . . przepisany, przed komisyą egzaminacyjną w . . . . . . i na nim uznany został za uzdolnionego (znamienicie) nawyżej wzmiankowaną posadę weterynarza.

. . . . . dnia . . . . 18 . .

Podpis c. k. namiestnika lub jego zastępcy.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XIII. — Wydany i rozesłany dnia 30 marca 1873.

38.

Ustawa z dnia 29 marca 1873,

o dalszem pobieraniu podatków i opłat, tudzież o pokryciu wydatków rządowych w miesiącu kwietniu 1873 i o wypłacie dodatków z powodu drożyzny w czasie od 1 kwietnia do końca czerwca 1873.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

§. 1.

Udzielone ministerstwu ustawą z dnia 21 grudnia 1872 Dz. u. p. Nr. 169 upoważnienie do pobierania w czasie od dnia 1 stycznia do ostatniego marca 1873 istniejących stałych i niestałych podatków i opłat z dodatkami, stosownie do ustaw o opodatkowaniu obecnie obowiązujących, a mianowicie dodatków do podaków stałych, w wysokości, ustawą skarbową z dnia 24 marca 1872 Dz. u. p. Nr. 26 przepisanej; jakoteż upoważnienie do pokrywania w czasie tym wydatków administracyjnych w miarę potrzeby na rachunek kredytów, ustawą skarbową na rok 1873 we właściwych rozdziałach i tytułach ustanowić się mających; przedłuża się do końca kwietnia 1873.

§. 2.

Nadzwyczajne dodatki z powodu drożyzny, ustawą skarbową z dnia 24 marca 1872 w rozdziele 10, tytule 6, pozwolone, będą wypłacane w czasie od 1 kwietnia do końca czerwca 1873 w takim samym jak dotąd stosunku, na rachunek wydatków ogólnego zarządu kasowego, w budżecie na rok 1873 preliminowanych.

§. 3.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrowi skarbu.

Wiedeń, dnia 29 marca 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Lasser** r. w. **Banhans** r. w. **Stremayr** r. w.
Glaser r. w. **Unger** r. w. **Chlumecky** r. w. **Pretis** r. w.
Horst r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Ustawa z dnia 29 ... 1878,

Franciszek Józef r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XIV. — Wydany i rozesłany dnia 1 kwietnia 1873.

39.

Druga konwencya dodatkowa pomiędzy monarchyą austryacko-węgierską a królestwem begijskiem z dnia 13 grudnia 1872,

do traktatu z dnia 16 lipca 1853 o wzajemnem wydawaniu sobie zbrodniarzów.

(Zawarta w Wiedniu dnia 13 grudnia 1872, ratyfikowana przez Jego ces. i król. Apostolską Mość dnia 6 marca 1873.)

Nos Franciscus Josephus Primus,

divina favente clementia Austriae Imperator;

Apostolicus Rex Hungariae, Rex Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Slavoniae, Galiciae, Lodomeriae et Illyriae; Archidux Austriae; Magnus Dux Cracoviae; Dux Lotharingiae, Salisburgi, Styriae, Carinthiae, Carnioliae, Bucovinae, superioris et inferioris Silesiae; Magnus Princeps Transilvaniae; Marchio Moraviae; Comes Habsburgi et Tirolis etc. etc.

Notum testatumque omnibus ac singulis, quorum interest, tenore praesentium facimus:

Posteaquam a Nostro et a Plenipotentiario Suae Majestatis Regis Belgarum secunda conventio additionalis ad illam de reciproca maleficorum extraditione inter Austro-Hungaricum imperium et Belgarum regnum die 16. Julii 1853 conclusam Viennae die 13. mensis Decembris 1872 inita et signata est, tenoris sequentis:

Pierwopis.

Deuxième convention additionnelle

à la convention d'extradition conclue entre la Monarchie Autrichienne et la Belgique le 16 Juillet 1853.

Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, Roi de Bohème etc. et Roi Apostolique de Hongrie, et

Sa Majesté le Roi des Belges,

ayant jugé utile d'apporter de nouvelles modifications à la convention, conclue le 16 Juillet 1853 pour l'arrestation et l'extradition des malfaiteurs, et complétée par celle du 18 Mars 1857, ont nommé à cet effet pour leurs Plénipotentiaires, savoir:

Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, Roi Apostolique de Hongrie:

le Sieur Jules Comte Andrássy de Csik-Szent-Király et Kraszna-Horka, Son Conseiller Intime actuel, Ministre de Sa Maison et des affaires étrangères, Grand Croix de Son Ordre de St. Etienne et de l'Ordre de Léopold de Belgique etc. etc. etc.;

Sa Majesté le Roi des Belges:

le Sieur Louis Joseph Ghislain Vicomte de Jonghe d'Ardoye, Son Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire près la Cour de Sa Majesté Impériale et Royale Apostolique, Grand Officier de Son Ordre de Léopold, Chevalier de première classe de l'Ordre de la Couronne de Fer etc. etc. etc.

Lesquels, après s'être communiqué leurs pleins pouvoirs trouvés en bonne et due forme, sont convenus des articles suivants:

Article 1.

L'arrestation provisoire prévue par l'article 4 de la convention du 16 Juillet 1853 pourra aussi être effectuée sur avis, transmis par la poste ou par télégraphe, de l'existence d'un mandat d'arrêt, à la condition toutefois que cet avis sera régulièrement donné, par

Przekład.

Druga konwencya dodatkowa

do traktatu względem wydawania zbrodniarzów, zawartego między monarchyą austryacką a Belgią na dniu 16 lipca 1853.

Najjaśniejszy cesarz austryacki, król czeski itd. i król apostolski węgierski, tudzież

Najjaśniejszy król belgijski,

uznawszy za pożyteczne poczynić nowe zmiany w traktacie, względem aresztowania i wydawania zbrodniarzów, na dniu 16 lipca 1853 zawartym, a umową z dnia 18 marca 1857 uzupełnionym, mianowali w tym celu pełnomocnikami swoimi, jako to:

Najjaśniejszy cesarz austryacki, król apostolski węgierski:

pana Juliusza hrabiego Andrassego na Csik-Szent-Kiraly i krasnej Horce, Swego rzeczywistego tajnego radcę, ministra cesarskiego domu i spraw zewnętrznych, kawalera Wielkiego krzyża Św. Szczepana i belgijskiego orderu Leopolda itd. itd. itd.;

Najjaśniejszy król belgijski:

pana Ludwika Józefa Ghislain wicehrabiego Jonghe d'Ardoye Swego posła nadzwyczajnego i pełnomocnego ministra przy dworze Jego ces. i król. Apostolskiej Mości, Wielkiego oficyała orderu belgijskiego Leopolda, kawalera orderu żelaznej korony pierwszej klasy itd. itd. itd.,

którzy udzieliwszy sobie nawzajem pełnomocnictwa swoje w dobrej i należytej formie znalezione, zgodzili się na artykuły następujące:

Artykuł 1.

Przewidziane w artykule 4 traktatu z dnia 16 lipca 1853 aresztowanie tymczasowe, może nastąpić także na doniesienie o wydaniu rozkazu aresztowania, nadesłane pocztą lub telegrafem, jednak pod warunkiem, że doniesienie to będzie uczynione zwyczajnie

voie diplomatique, au Ministère des affaires étrangères du pays sur le territoire duquel l'inculpé se sera réfugié.

Dans ce cas, l'individu arrêté provisoirement sera remis en liberté, si, dans le délai de trois semaines, il ne reçoit communication du mandat d'arrêt delivré par l'autorité étrangère compétente.

w drodze dyplomatycznej, ministerstwu spraw zagranicznych tego kraju, w którego okręgu obwiniony się schronił.

W przypadku tym, osoba aresztowana będzie wypuszczona na wolność, jeżeli w przeciągu trzech tygodni nie będzie jej doręczony rozkaz aresztowania, wydany przez właściwą władzę zagraniczną.

Article 2.

Par dérogation au § 2 de l'art. 2 de la dite convention, l'extradition sera accordée alors même que l'individu réclamé viendrait, par ce fait, à être empêché de remplir les engagements contractés envers des particuliers, lesquels pourront toujours faire valoir leurs droits auprès des autorités judiciaires compétentes.

Artykuł 2.

Ustęp 2 artykułu 2 rzeczonego traktatu zmienia się w ten sposób, że na wydanie można zezwolić i wtedy, gdy ten, którego się ma wydać, nie może w skutek tego uczynić zadość zobowiązaniom swoim względem osób prywatnych, które mogą zawsze dochodzić praw swoich u właściwych władz sądowych.

Article 3.

La présente convention additionelle sera publiée dans les territoires d'État des Hautes Parties contractantes aussitôt après l'échange des ratifications, qui aura lieu dans le délai de deux mois, ou plus tôt si faire se peut. Elle sera mise en vigueur dix jours après celui de sa publication.

Artykuł 3.

Niniejsza konwencya dodatkowa będzie ogłoszona w okręgach wysokich stron traktat zawierających natychmiast po wymianie ratyfikacyi, co ma nastąpić w przeciągu dwóch miesięcy, lub, jeżli można, jeszcze prędzej. W moc obowiązującą wejdzie w dziesięć dni po ogłoszeniu.

Article 4.

La présente convention aura la même durée que celle du 16 Juillet 1853 à laquelle elle se rapporte. et les deux conventions seront censées dénoncées simultanément par le fait de la dénonciation de l'une d'elles.

En foi de quoi, les Plénipotentiaires respectivs ont signée les précédents articles et y ont apposé le cachet de leurs armes.

Fait à Vienne le 13 décembre 1872.

Artykuł 4.

Konwencya niniejsza będzie trwała tak długo, jak i konwencya z dnia 16 lipca 1853 do którego się odnosi, gdy zaś jedna z nich zostanie wypowiedziana, jednocześnie i druga będzie uważana za wypowiedzianą.

W dowód czego pełnomocnicy obu stron podpisali powyższe artykuły i wycisnęli swoje pieczęcie.

Działo się w Wiedniu dnia 13 grudnia 1872.

Le Plénipotentiaire de Sa Majesté l'Empereur d'Autriche, Roi de Bohême etc. etc. et Roi Apostolique de Hongrie:

(L. S.) **Andrássy** m. p.

Le Plénipotentiaire de Sa Majesté le Roi des Belges:

(L. S.) Vic. de **Jonghe d'Ardoye** m. p.

Pełnomocnik Najjaśniejszego Cesarza austryackiego, króla czeskiego itd. itd. i króla apostolskiego węgierskiego:

(L. S.) **Andrássy** r. w.

Pełnomocnik Najjaśniejszego króla belgijskiego:

(L. S.) Wicehrabia **Jonghe d'Ardoye** r. w.

Nos visis et perpensis conventionis hujus articulis, illos omnes et singulos ratos hisce confirmatosque habere profitemur ac declaramus, Verbo Nostro Caesareo et Regio adpromittentes, Nos omnia, quae in illis continentur, fideliter executioni mandaturos esse.

In quorum fidem majusque robur praesens ratihabitionis Nostrae instrumentum manu Nostra signavimus, sigilloque Nostro Caesareo et Regio adpresso firmari jussimus.

Dabantur in Imperiali Urbe Nostra Viennae die sexta mensis Martii, anno millesimo octingentesimo septuagesimo tertio, Regnorum Nostrorum vigesimo quinto.

Franciscus Josephus m. p.

Comes ab **Andrássy** m. p.

Ad mandatum Sacrae Caes. et Reg. Apost. Majestatis proprium

Theophilus Comes de **Revertera** m. p.
C. et R. Consiliarius sectionis.

Traktat powyższy ogłasza się jako obowiązujący w królestwach i krajach w radzie państwa reprezentowanych.

Wiedeń, dnia 16 marca 1873.

Auersperg r. w.

Glaser r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XV. — Wydany i rozesłany dnia 12 kwietnia 1873

40.

Ustawa z dnia 2 kwietnia 1873,

zmieniająca ustawę zasadniczą o reprezentacyi państwa z dnia 21 grudnia 1867 (Dz. u. p. Nr. 141).

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

Artykuł I.

§§. 6, 7, 15 i 18 ustawy zasadniczej o reprezentacyi państwa z dnia 21 grudnia 1867 (Dz. u. p. Nr. 141) w osnowie swojej teraźniejszej wychodzą z mocy obowiązującej i będą opiewały jak następuje:

§. 6.

Do izby deputowanych wchodzi drogą wyboru 353 członków, których ilość dla szczególnych królestw i krajów ustanowiona jest jak następuje:

dla królestwa czeskiego 92
„ „ dalmatyńskiego 9
„ „ Galicyi i Lodomeryi z wielkiem księstwem krakowskiem 63
„ arcyksięstwa austryackiego poniżej Anizy 37
„ „ „ powyżej „ 17
„ księstwa salzburgskiego 5
„ „ styryjskiego 23
„ „ karyntyjskiego 9
„ „ kraińskiego 10
„ „ bukowińskiego 9
„ margrabstwa morawskiego 36
„ księstwa górno i dolno szląskiego 10
„ uksiążęconego hrabstwa tyrolskiego 18
„ krainy Vorarlberg 3
„ margrabstwa istryjskiego 4
„ uksiążęconeego hrabstwa Gorycyi i Gradyski 4
„ miasta Tryestu z okręgiem 4

§. 7.

A. Ilość członków, dla każdego kraju ustanowiona, rozkłada się na kurye w statutach krajowych wymienione:

a) wielkich (tabularnych, lennych) posiadłości ziemskich, najwyżej opodatkowanych w Dalmacyi, wielkich posiadłości szlacheckich i osób w §. 3 I statutu krajowego dla Tyrolu oznaczonych;

b) miast (miast — miasteczek — miejsc przemysłowych — miejsc);

c) izb handlowo-przemysłowych i

d) gmin miejskich

ma być wybranych:

W królestwie czeskiem
- 23 członków z kuryi . . . . a
- 32 „ „ „ . . . . b
- 7 „ „ „ c
- 30 „ „ „ . . . . d

W królestwie dalmatyńskiem
- 1 członek z kuryi . . . . a
- 2 członków z kuryi . . . . b i c
- 6 „ „ „ . . . . d

W królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem księstwem krakowskiem
- 20 członków z kuryi . . . . a
- 13 „ „ „ . . . . b
- 3 „ „ „ c
- 27 „ „ „ . . . . d

W arcyksięstwie austryackiem poniżej Anizy
- 8 członków z kuryi . . . . a
- 17 „ „ „ . . . . b
- 2 „ „ „ c
- 10 „ „ „ . . . . d

W arcyksięstwie austryackiem powyżej Anizy
- 3 członków z kuryi . . . . a
- 6 „ „ „ . . . . b
- 1 członek „ „ c
- 7 członków „ „ . . . . d

W księstwie salzburgskiem
- 1 członek z kuryi . . . . a
- 2 członków z kuryi . . . . b i c
- 2 „ „ „ . . . . d

W księstwie styryjskiem
- 4 członków z kuryi . . . . a
- 8 „ „ „ . . . . b
- 2 „ „ „ c
- 9 „ „ „ . . . . d

W księstwie karyntyjskiem
- 1 członek z kuryi . . . . a
- 3 członków z kuryi . . . . b
- 1 członek „ „ c
- 4 członków „ „ . . . . d

W księstwie kraińskiem
2 członków z kuryi . . . . a
3 „ „ „ . . . . b i c
5 „ „ „ . . . . d
W księstwie bukowińskiem
3 członków z kuryi . . . . a
2 „ „ „ . . . . b
1 członek „ „ c
3 członków „ „ . . . . d
W margrabstwie morawskiem
9 członków z kuryi . . . . a
13 „ „ „ . . . . b
3 „ „ „ c
11 „ „ „ . . . . d
W księstwie górno i dolno Szląskiem
3 członków z kuryi . . . . a
4 „ „ „ . . . . b i c
3 „ „ „ . . . . d
W uksiążęconem hrabstwie tyrolskiem
5 członków z kuryi . . . . a
5 „ „ „ . . . . b i c
8 „ „ „ . . . . d
W krainie Vorarlberg
1 członek z kuryi . . . . b i c
2 członków z kuryi . . . . d
W margrabstwie istryjskiem
1 członek z kuryi . . . . a
1 „ „ „ . . . . b i c
2 członków z kuryi . . . . d
W uksiążęconem hrabstwie Gorycyi i Gradyski
1 członek z kuryi . . . . a
1 „ „ „ . . . . b i c
2 członków z kuryi . . . . d
W mieście Tryeście z okręgiem
3 członków z kuryi . . . . b
1 członek „ „ c

B. Rozkład na poszczególne okręgi wyborcze i koła wyborcze członków izby deputowanych, w każdej kuryi wybrać się mających, określi porządek wybierania do rady państwa.

C. W kuryi gmin wiejskich wybierają deputowanych wybierający (Wahlmänner), wybrani przez uprawnionych do wyboru; w innych zaś kuryach, uprawnieni do wyboru wybierają ich bezpośrednio.

Tak wybierających, jak i deputowanych, wybiera się bezwzględną większością głosów.

Jeżeli tej większości głosów nie będzie w jednym wyborze; albo, gdy się ma wybrać więcej deputowanych, ani w dalszym, ściślejszym wyborze; natenczas, w razie równości głosów, rozstrzyga stanowczo los.

D. Prawo wybierania ma każdy obywatel austryacki, który ukończył 24 rok życia, jest własnowolny i czyni zadość wszelkim innym warunkom, przepisanym porządkiem wybierania do rady państwa.

E. Obieralnymi w każdym z krajów, w §. 6 wymienionych, są wszyscy mężczyźni prawo obywatelstwa austryackiego najmniej od trzech lat mający, którzy 30 rok życia skończyli i na zasadzie ustępu *D* mają w jednym z tych krajów prawo wybierania lub wybieralności do sejmu krajowego.

§. 15.

Ażeby uchwała rady państwa była ważna, powinno być obecnych w izbie deputowanych stu, w izbie panów czterdziestu członków i w obu jest potrzebna bezwzględna większość głosów obecnych.

Zmiany w tej ustawie zasadniczej, jakoteż w ustawach zasadniczych państwa o ogólnych prawach obywateli państwa dla królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych, o ustanowieniu trybunału państwa, o władzy sędziowskiej, jakoteż o sprawowaniu władzy rządowej i wykonawczej, mogą być ważnie uchwalane tylko większością najmniej dwóch trzecich części głosów obecnych a w izbie deputowanych, tylko w obecności najmniej połowy członków.

§. 18.

Członków izby deputowanych wybiera się na lat sześć.

Po upływie tego okresu wyborczego, jakoteż, jeżeli izba deputowanych jest rozwiązana, odbywają się powszechne nowe wybory.

Byli deputowani mogą być wybrani ponownie.

Jeżeli w ciągu okresu wyborczego członek utraci prawo obieralności, umrze, złoży mandat, lub z jakiejkolwiek innej przyczyny przestanie być członkiem rady państwa, odbędą się wybory uzupełniające.

Artykuł II.

Ustawa niniejsza wchodzi w moc obowiązującą jednocześnie z porządkiem wybierania do rady państwa.

Od tego też czasu, delegatów i zastępców do delegacyi rady państwa, a to w ilości, podług §. 8, ustępu 2 i 3, i §. 9 ustawy z dnia 21 grudnia 1867 (Dz. u. p. Nr. 146) na każdy kraj przypadającej, będą wybierali członkowie izby deputowanych, w odnośnym kraju wybrani.

Wiedeń, dnia 2 kwietnia 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Lasser** r. w. **Banhans** r. w. **Stremayr** r. w.
Glaser r. w. **Unger** r. w. **Chlumecky** r. w. **Pretis** r. w.
Horst r. w.

41.

Ustawa z dnia 2 kwietnia 1873,

o wyborze członków izby deputowanych rady państwa.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

Artykuł I.

Wybory członków izby deputowanych rady państwa urządza załączony porządek wybierania do rady państwa.

Artykuł II.

Niniejszy porządek wyborczy wejdzie w moc obowiązującą jednocześnie z ustawą, zmieniającą §§. 6, 7, 15 i 18 ustawy zasadniczej o reprezentacyi państwa z dnia 21 grudnia 1867 (Dz. u. p. Nr. 141), po rozwiązaniu teraźniejszej izby deputowanych.

Artykuł III.

Wykonanie poleca się ministrowi spraw wewnętrznych.

Wiedeń, dnia 2 kwietnia 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Lasser** r. w.

Porządek wybierania do rady państwa.

I. O okręgach wyborczych, kołach wyborczych i miejscach wyboru.

§. 1. Do wyboru deputowanych z kuryi wielkich posiadłości, każdy z krajów w §. 2 niewymienionych a w których na zasadzie statutu krajowego kurya ta istnieje, stanowi jeden okrąg wyborczy, wyborcy zaś każdego okręgu wyborczego, stanowią jedno koło wyborcze.

§. 2. Deputowani wielkich posiadłości w Galicyi z Krakowem będą wybierani w dwudziestu okręgach wyborczych.

Wyborcy każdego z tych okręgów wyborczych stanowią jedno koło wyborcze.

W Tyrolu i Bukowinie wielka posiadłość wybiera w dwóch kołach wyborczych.

W Tyrolu osoby oznaczone w §. 3, I statutu krajowego stanowią pierwsze, a wyborcy z wielkich posiadłości szlacheckich drugie koło wyborcze.

Na Bukowinie kurya wielkich posiadłości rozpada się na dwa koła wyborcze oznaczone w porządku wybierania do sejmu.

§. 3. W Dalmacyi uprawnieni do wyboru z kuryi najwyżej opodatkowanych wybierają w jednym okręgu wyborczym i w jednem kole wyborczem.

§. 4. W kuryi wyborczej miast (miasta—miasteczka—miejsca przemysłowe—miejsca) uprawnieni do wyboru każdego okręgu wyborczego, z wyjątkiem Tryestu, stanowią jedno koło wyborcze.

Uprawnieni do wyboru w okręgu wyborczym miasta Tryestu wybierają w trzech kołach wyborczych.

§. 5. Izby handlowo przemysłowe wybierają albo oddzielnie, albo spólnie z okręgami wyborczemi miejskiemi.

W pierwszym przypadku rzeczywiści członkowie każdej izby stanowią jedno koło wyborcze.

W drugim przypadku członkowie rzeczywiści izby i uprawnieni do wyboru z okręgu wyborczego miejskiego, stanowią razem jedno koło wyborcze.

W tym ostatnim jednak przypadku członkowie każdej izby handlowo przemysłowej wybierają na osobnem zgromadzeniu wyborczem.

§. 6. Okręgi wyborcze kuryi gmin wiejskich powstają przez łączenie okręgów sądowych.

Okręgi sądowe bierze się w tej rozległości, jaką mają gdy się wybór odbywa, wyłącza się z nich jednak gminy, które w odpowiednich okręgach sądowych zaliczone zostały do kuryi miast.

Wybierający każdego okręgu wyborczego gmin wiejskich stanowią jedno koło wyborcze.

§. 7. Okręgi wyborcze kuryi wielkich posiadłości w Galicyi, kuryi miast, i kuryi gmin wiejskich, jakoteż koła wyborcze do wyborów z izb handlowo przemysłowych i do wyborów z okręgu wyborczego miasta Tryestu, są wyznaczone w dodatku tabelarycznym, do niniejszego porządku wyborów załączonym.

W dodatku tym jest także ustanowiony rozkład ilości członków izby deputowanych, w §. 7 ustawy zasadniczej o reprezentacyi państwa, podług krajów i kuryi wyborczych, wyznaczonej, na koła wyborcze i okręgi wyborcze w poszczególnych krajach.

Jeżeli z miejscami, do okręgów wyborczych miejskich w dodatku, zaliczonemi, inne miejsca stanowią jednę gminę miejscową; natenczas uprawnieni do wyboru (§. 9) całej gminy miejscowej wybierają w kuryi miast. W tych jednak krajach, w których wyjątkowo przy wyborach do sejmu miejsca takich gmin miejscowych, w oznaczeniu okręgu wyborczego wymienione, wybierają oddzielnie w kuryi miast, a inne miejsca gminy miejscowej w kuryi wyborczej gmin wiejskich: toż samo będzie się działo przy wyborach do rady państwa, jak niemniej w tych miejscach, które w dodatku zostały nowo wciągnięte do kuryi wyborczej miast odpowiedniego kraju.

§. 8. Miejscem wyboru do wyborów z wielkich posiadłości w jednym okręgu wyborczym, wybierających, jest miasto, w którem te wybierają swoich posłów na sejm.

Miejsca wyboru do wyborów z wielkich posiadłości w Galicyi z Krakowem, tudzież miejsca wybora do wyborów najwyżej opodatkowanych w Dalmacyi, jakoteż okręgi sądowe których najwyżej opodatkowani wybierają w każdem z tych miejsc wyboru, są oznaczone w dodatku.

W okręgach wyborczych kuryi miast, o ile ze względu na właściwe stosunki w poszczególnych krajach, miejsca wyboru nie zostały wyznaczone w dodatku, każde miejsce, do tej kuryi zaliczone (okrąg miejski, dzielnica) jest oraz miejscem wyboru. W okręgach wyborczych miejskich, utworzonych z kilku miejsc, to miejsce, które w dodatku, przy oznaczeniu okręgu wyborczego, najprzód położono, jest głównem miejscem wyboru.

Miejscem wyboru z izb handlowo przemysłowych jest siedziba izby.

Dla tych kół wyborczych, które są utworzone z jednej lub z kilku izb handlowo przemysłowych i z okręgu wyborczego miejskiego, miasto, które w dodatku, przy oznaczeniu okręgu wyborczego, najprzód położono, jest głównem miejscem wyboru.

Wybierający kuryi gmin wiejskich wybierają w miejscu wyboru w dodatku wymienionem. W tych okręgach wyborczych, dla których jest wyznaczonych więcej miejsc wyboru, głównem miejscem wyboru jest to, które najprzód wymieniono.

II. O prawie wyboru i wybieralności.

§. 9. Uprawnionym do wyboru w ogólności jest każdy własnowolny obywatel austryacki płci męskiej, który skończył 24 rok życia, i nie jest wykluczonym od prawa wyborczego (§. 20). Tylko w kuryi wyborczej wielkich posiadłości (najwyżej opodatkowanych) uważane są za uprawnione do wyboru także kobiety, własnowolne, mające lat 24 i nie wykluczone od prawa wyborczego.

Warunek posiadania obywatelstwa austryackiego odnosi się także do wyborów z izby handlowo przemysłowej tryestyńskiej.

Jakie oprócz tego są jeszcze potrzebne szczególne warunki, aby można wykonywać prawo wyborcze w pewnej oznaczonej kuryi jakiegoś kraju, o tem orzeka się podług tych samych przepisów prawnych, które obecnie stanowią o prawie wyboru do sejmu odpowiedniego kraju i prawa wyboru do tryestyńskiej rady miejskiej. Zmiany w tych przepisach, ustawą krajową zaprowadzone, nie wywierają żadnego wpływu na prawo wyboru do rady państwa. Przepisy w tej mierze mogą być zmienione tylko ustawą państwa.

Jawni członkowie przedsiębiorstwa przemysłowego, o ile czynią zadosyć przepisom tego paragrafu, posiadają prawo wyborcze w stosunku przypadającej na każdego kwoty ogólnego podatku, który to przedsiębiorstwo przemysłowe opłaca.

Każdemu obywatelowi państwa, chociażby nie miał prawa wyboru do reprezentacyi gminnej, służy prawo wyborcze pod temi samemi warunkami i w taki sam sposób, jak innym członkom tej gminy, w której mieszka i opłaca podatek od swoich realności, zarobku lub dochodu.

§. 10. Wybory deputowanych z gmin wiejskich uskuteczniają wybierający, których uprawnieni do wyboru w tych gminach wybiorą z pomiędzy siebie.

Każda gmina okręgu wyborczego wybierze na 500 mieszkańców jednego wybierającego. Reszty, pozostałe przy dzieleniu ilości mieszkańców przez 500, uważane będą za 500.

Gminy mające mniej niż 500 mieszkańców wybierają jednego wybierającego.

W tych gminach miejscowych, o których jest mowa w §. 7 ustępie 3, miejsce wybierające w kuryi gmin wiejskich, albo, jeżeli ich jest więcej, wszystkie razem, uważane będą pod względem ilości wybierających, za jednę gminę.

Osoby mieszkające na obszarze dworskim do związku gminnego nie wcielonym, będą doliczone do mieszkańców tej gminy, z którą ów obszar dworski stanowi gminę katastralną i z wyjątkiem właściciela obszaru dworskiego który stósownie do §. 11 powołany jest na wybierającego, wykonywają prawo wyborcze pod temi samemi warunkami co i członkowie tej gminy.

§. 11. Jeżeli posiadacz obszaru dworskiego, do związku gminnego nie wcielonego, opłaca podatek, niewystarczający do uzasadnienia prawa wyborczego w kuryi wielkich posiadłości, i bierze udział w wyborze posła na sejm z gmin wiejskich, jako wybierający: ma także prawo uczestniczyć jako wybierający w wyborze deputowanego do rady państwa z gmin wiejskich tego okręgu wyborczego, w którym dobra leżą.

Z pomiędzy kilku współposiadaczy takich dóbr tylko ten może wystąpić jako wybierający, który udowodni dokumentem, że go współposiadacze do tego upoważnili.

§. 12. Zwyczajnie każdy uprawniony do wyboru może wykonywać swoje prawo wyborcze tylko osobiście

W kuryi wielkich posiadłości (najwyżej opodatkowanych) można wyjątkowo wykonywać prawo wyborcze przez pełnomocnictwo.

§. 13. Prawo wyborcze korporacyi i spółek, uprawnionych do wyboru w kuryi wielkich posiadłości (najwyżej opodatkowanych), tudzież prawo wyborcze zakładów i osób moralnych w ogólności, o ile porządki wybierania do sejmów w rozmaitych krajach, przyznają im wyraźnie prawo wyborcze w tej kuryi, wykonywa ta osoba, która według istniejących przepisów prawnych lub statutów spółki, jest powołana do ich reprezentowania; gdzie zaś reprezentacya nie służy jednej osobie, ta osoba, którą powołani reprezentanci z grona swego w tym celu upoważnią.

Osoba ta powinna być płci męskiej i powinna mieć przymioty ogólne, według §. 9 do wykonywania prawa wyborczego potrzebne.

§. 14. Wojskowi w czynnej służbie zostający, wyjąwszy urzędników wojskowych, mogą wykonywać prawo wyborcze w kuryi wielkich posiadłości (najwyżej opodatkowanych) tylko przez pełnomocników, których sami upoważnią.

Kobiety wykonywają prawo wyborcze w tej kuryi sposobem przepisanym do wykonywania ich prawa wyborczego na sejm.

§. 15. Każdy, kto jako posiadacz lub współposiadacz dóbr do wyboru uprawniających (przedmiotu opodatkowanego) jest uprawniony do wykonywania osobiście prawa wyborczego w kuryi wielkich posiadłości (najwyżej opodatkowanych), albo kto jest uprawniony do reprezentowania w tej kuryi korporacyi lub spółki, zakładu lub osoby moralnej w ogólności (§. 13), może także być upoważnionym do wykonywania prawa wyborczego innej osoby.

Osoby będące pełnomocnikami w myśl §. 13, mogą przyjąć jeszcze drugie pełnomocnictwo.

Wyjąwszy ten przypadek, głosujący w kuryi wyborczej wielkich posiadłości (najwyżej opodatkowanych) może dać tylko jeden głos jako pełnomocnik.

§. 16. Pełnomocnictwo do wykonywania prawa wyborczego w kuryi wielkich posiadłości (najwyżej opodatkowanych) powinno upoważniać do wykonania prawa wyborczego w tej kuryi i powinien w niem być wymieniony akt wyborczy, do którego jest wydane. Pełnomocnictwo takie, dopóki z mocy nie wyjdzie, uprawnia pełnomocnika do wykonywania w odpowiednim akcie wyborczym wszelkich praw, w prawie wyborczem zawartych a w szczególności prawa głosowania podczas wyboru komisyi wyborczej i deputowanych.

Ustne lub telegraficzne rozporządzenia tyczące się udzielenia pełnomocnictwa są bezskuteczne.

Toż samo rozumie się o odwołaniu pełnomocnictwa, wyjąwszy ten przypadek, jeśli mocodawca odwoła je osobiście przed komisyą, nim pełnomocnik jako taki da swój głos.

Pełnomocnictwa i odwołania wydane po za granicami monarchii austryacko-węgierskiej powinny być należycie uwierzytelnione.

§. 17. Każdy uprawniony do wyboru może raz tylko wykonywać w tym samym kraju swoje prawo wyborcze.

Kto ma prawo wybierania w kuryi wielkich posiadłości (najwyżej opodatkowanych) nie może wykonywać prawa wyborczego w innych kuryach tego samego kraju. Osoby, uprawnione do wyboru w pierwszem i drugiem kole wyborczem wielkich posiadłości w Tyrolu lub na Bukowinie, mogą wykonywać w tym kraju swoje prawo wyborcze tylko w pierwszem kole wyborczem.

Uprawnieni do wyboru z wielkich posiadłości w Galicyi, lub z koła najwyżej opodatkowanych w Dalmacyi, jeżeli posiadają więcej dóbr lub przedmiotów opodatkowanych, wykonywają prawo wyborcze w miejscu wyboru tego okręgu, w którym leżą ich dobra lub inne posiadłości najwyżej opodatkowane a uprawniające ich do wyboru.

Kto jest uprawniony do wyboru z kuryi miast, nie może wybierać w żadnej gminie wiejskiej tego samego kraju.

Jeżeli uprawniony do wyboru w kuryi miast lub gmin wiejskich jest uprawnionym do wyboru członkiem kilku gmin, albo, jeżeli w myśl §. 11, będąc uprawnionym na wybierającego właścicielem dóbr, jest wybierającym w kilku okręgach wyborczych tego samego kraju, wykonywa w tym kraju swoje prawo wyborcze w gminie a względnie w okręgu swego stałego mieszkania: jeżeli zaś nie mieszka stale w żadnej z odnośnych gmin lub okręgów, tam, gdzie opłaca najwyżej podatek stały.

§. 18. Członkowie izb handlowo przemysłowych, jakoteż członkowie korporacyi i spółek, do wyboru uprawnionych, mogą wykonywać w kuryi wyborczej tego samego kraju prawo wyborcze osobiście im służące.

§. 19. W każdym z krajów w radzie państwa reprezentowanych, obieralnymi na deputowanych do rady państwa są wszyscy mężczyźni, którzy najmniej od trzech lat posiadają prawo obywatelstwa austryackiego, 30 rok życia skończyli i są w jednym z tych krajów uprawnieni do wyboru (§. 9) lub obieralni do sejmu krajowego.

§. 20. Od prawa wyboru i wybieralności przy wyborze tak deputowanych jak i wybierających są wyłączeni:

1. Wszystkie osoby będące pod opieką lub kuratelą;

2. ci, którzy z funduszów publicznych lub gminnych pobierają wsparcie jako ubodzy lub takowe pobierali w roku bezpośrednio wybór poprzedzającym;

3. osoby na których majątku otwarto upadłość, podczas postępowania krydalnego;

4. osoby, które za zbrodnię lub za wykroczenie kradzieży, sprzeniewierzenia, za uczestnictwo w tychże albo za oszustwo (§§. 460, 461, 463, 464 k. k.) były na karę skazane.

Skutek ten skazania ustaje przy zbrodniach wymienionych w §. 6, L. 1—10 ustawy z dnia 15 listopada 1867 Dz. u. p. Nr. 131, z końcem kary; przy innych zbrodniach, po upływie lat dziesięciu, jeżeli winny był skazany najmniej na pięcioletnią karę; w innych przypadkach po upływie lat pięciu; przy wzmiankowanych zaś powyżej przestępstwach, po upływie lat trzech od końca kary.

Jeżeli w ustawodawstwie karnem będą wydane nowe przepisy, orzekające, w skutek jakiego wyroku karnego i na jak długo prawo wyboru i wybieralności do reprezentacyi gminnych przestaje służyć lub wykonywanem być nie może, też same przepisy będą obowiązywały także pod względem prawa wyboru i wybieralności do rady państwa.

III. O rozpisaniu wyborów i ich przygotowaniu.

§. 21. Do przedsięwzięcia wyborów wzywają w skutek rozporządzenia ministra spraw wewnętrznych naczelnicy krajowi a to reskryptami, w których ma być wyrażony dzień przedsięwzięcia wyboru w miejscach do tego prawnie wyznaczonych.

Dzień wyboru powinien być tak wyznaczony, ażeby wszelkie przygotowania mogły być skończone zanim nadejdzie.

§. 22. Wybory powszechne do rady państwa powinny być tak rozpisane ażeby najprzód byli wybrani deputowani gmin wiejskich, potem deputowani miast, następnie deputowani izb handlowo przemysłowych a nakoniec deputowani z kuryi wyborczej wielkich posiadłości (najwyżej opodatkowanych) i ażeby wybory deputowanych gmin wiejskich,

następnie wybory deputowanych z miast, potem wybory z izb handlowo przemysłowych a nakoniec wybory z wielkich posiadłości (najwyżej opodatkowanych) rozpoczęły się w kraju w jednym i tym samym dniu.

Postępowanie przy wyborach z pierwszego koła wyborczego wielkich posiadłości na Bukowinie, jakoteż przy wyborach wyborców, wzmiankowanych w §. 3, I statutu krajowego tyrolskiego, urządza §. 53.

§. 23. Rozpisanie wyborów powszechnych należy ogłosić w dziennikach krajowych, tudzież plakatami we wszystkich gminach krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Rozpisanie wyborów uzupełniających z kuryi wyborczej wielkich posiadłości (najwyżej opodatkowanych) należy ogłosić w gazecie krajowej, a rozpisanie takichże wyborów z kuryi miast i gmin wiejskich, plakatami, w gminach stanowiących okrąg wyborczy.

§. 24. Uprawnieni do wyboru z wszystkich kuryi wyborczych, z wyjątkiem izb handlowo przemysłowych powinni być umieszczeni na osobnych listach (listach wyborczych) w porządku alfabetycznym.

Co się tyczy wyborów z gmin wiejskich, należy ułożyć listy wyborcze do wyboru wybierających i do wyboru deputowanych. W pierwszych umieszcza się osoby uprawnione do wyboru wybierających, w drugich zaś wybierających, którzy zostaną wybrani.

Wszyscy uprawnieni do wyboru, którzy według przepisów niniejszego porządku, stanowią jedno koło wyborcze, powinni być umieszczeni w jednej liście wyborczej z następującemi wyjątkami:

Dla kuryi wyborczej najwyżej opodatkowanych w Dalmacyi należy ułożyc tyle list, ile miejsc wyboru jest wyznaczonych a w każdej z tych list będą umieszczeni ci wyborcy, którzy mają głosować w jednem i tem samem miejscu wyboru.

W kuryi wyborczej miast umieścić należy w jednej liście wyborczej uprawnionych do wyboru z miejsca (dzielnicy, części miasta) które podług dodatku jest do tej kuryi wyborczej zaliczone.

Listy wyborcze wybierających z kuryi gmin wiejskich powinny być ułożone podług okręgów sądowych.

Jeżeli w jednem i tem samem miejscu wyboru wybiera więcej miejsc zaliczonych do kuryi miast, albo jeżeli wybierają wybierający kilku okręgów sądowych, natenczas w pierwszym przypadku listy wyborcze każdego miejsca a w drugim przypadku listy wybierających, podług okręgów sądowych ułożone, łączą się ze sobą jedna obok drugiej i służą za podstawę do czynności wyborczej (§. 39), nie układając z nich ogólnej abecadłowej listy wszystkich do wyboru uprawnionych a w jednem i tem samem miejscu wybierać mających.

Listy wyborcze utrzymują w naoczności te urzędy, które są powołane do ich układania.

§. 25. Układanie:

a) list wyborczych wielkich posiadłości (najwyżej opodatkowanych) jest obowiązkiem naczelnika krajowego;

b) list wyborczych miast, tudzież list wyborczych do wyboru wybierających z gmin wiejskich, jest w każdej gminie obowiązkiem naczelnika gminy;

c) list wyborczych tych posiadaczy dóbr, którzy w myśl §. 11 są uprawnieni do uczestniczenia jako wybierający w wyborze deputowanych gmin wiejskich, jest obowiązkiem starosty powiatowego, w którego okręgu urzędowym leży miejsce wyboru.

Listy pod *a)* ogłosi naczelnik krajowy zamieszczając je w dzienniku krajowym z wyznaczeniem czternasto-dniowego terminu reklamacyi licząc od dnia ogłoszenia.

Listy pod *b)* wystawi naczelnik gminy w lokalu urzędowym gminy, a listy pod *c)*, starosta powiatowy w swoim lokalu urzędowym, aby je każdy mógł przejrzeć. Wystawienie tych list należy jednocześnie ogłosić z wyznaczeniem ośmiodniowego terminu do reklamacyi, licząc od dnia ogłoszenia.

Drugi egzemplarz listy przedłoży naczelnik gminy władzy politycznej krajowej, której bezpośrednio podlega, albo temu staroście powiatowemu, któremu naczelnik krajowy poruczy rozstrzyganie reklamacyi (§. 26).

§. 26. Reklamacye przeciwko listom wyborczym z powodu umieszczenia nieuprawnionych do wyboru, lub z powodu opuszczenia uprawnionych, mogą wnosić uprawnieni do wyboru z odnośnego koła wyborczego: a to, przeciwko listom pod *a)* do władzy krajowej, przeciwko listom pod *b)* do naczelnika gminy a przeciwko listom pod *c)* do władzy powiatowej rządowej.

Reklamacye wniesione do naczelnika gminy przedłoży tenże w trzech dniach władzy politycznej rządowej, której bezpośrednio podlega a w miastach własne statuta mających, wyjąwszy miasto stołeczne, temu staroście powiatowemu, któremu naczelnik krajowy poruczy rozstrzyganie reklamacyi.

Reklamacye w terminie wniesione, rozstrzyga co do list pod *a)* naczelnik krajowy, co do list pod *b)* naczelnik władzy politycznej rządowej której gmina bezpośrednio podlega, albo starosta powiatowy któremu rozstrzeganie jest poruczone, co do list pod *c)* starosta powiatowy, do ich układania powołany.

W przypadkach odnoszących się do list *b)* i *c)* można odwołać się w trzech dniach do naczelnika krajowego.

Rozstrzygnięcie naczelnika krajowego jest w każdym przypadku stanowczem.

Reklamacye i odwołania wniesione po terminie, będą odrzucone jako spóźnione.

Urzędnik rządowy, do rozstrzygania reklamacyi powołany, winien aż do 24 godzin przed terminem wyborczym z urzędu poprawiać listy wyborcze o ile to jest potrzebne.

§. 27. Jak tylko lista wyborcza wielkich posiadłości (najwyżej opodatkowanych), tudzież miast, po rozstrzygnieniu reklamacyi będzie poprawiona, natenczas wyda naczelnik krajowy wyborcom wielkich posiadłości (najwyżej opodatkowanych) a naczelnik władzy politycznej rządowej bezpośrednio przełożonej wyborcom miast karty legitymacyjne do wyboru deputowanych, w których wyrazić należy liczbę bieżącą odnośnej listy wyborczej, nazwisko i mieszkanie uprawnionego do wyboru, miejsce, dzień i godzinę rozpoczęcia czynności wyborczych, tudzież godzinę o której skończy się oddawanie głosów.

Jeżeli miejsce zaliczone do kuryi wyborczej miast, będzie przyłączone do miejsca wyboru leżącego w innym powiecie politycznym, należy posłać listy wyborcze naczelnikowi tej władzy politycznej, której miejsce wyboru podlega, i od niego zasiągnąć także należy wyjaśnień co do miejsca i czasu czynności wyborczej, potrzebnych do wygotowania kart legitymacyjnych.

W miastach posiadających własne statuta wygotowanie kart legitymacyjnych może być poruczone naczelnikowi gminy.

Uprawnionym do wyboru z wielkich posiadłości (najwyżej opodatkowanych) posyła się karty legitymacyjne, jeżeli mieszkają w kraju; jeżeli mieszkają za granicami kraju, wzywa się ich w gazecie krajowej aby odebrali swoje karty legitymacyjne.

W miastach posyła się wyborcom karty legitymacyjne do mieszkania; doręczanie można poruczyć naczelnikowi gminy.

Należy także wezwać wyborców w sposób w miejscu używany ażeby się osobiście zgłosili po swoje karty legitymacyjne, jeżeli najpóźniej na 24 godzin przed dniem wyboru nie będą im doręczone z jakiejkolwiek przyczyny.

§. 28. Co się tyczy wyboru deputowanych gmin wiejskich, władza powiatowa polityczna w myśl przepisu §. 10 i na zasadzie liczby ludności obecnej podług ostatniego spisu wyznaczy ilość wybierających, których ma wybrać każda gmina w jej okręgu położona, jakoteż dzień i godzinę tego wyboru w obrębie gminy odbyć się mającego, sprostuje listy wyborcze po rozstrzygnięciu reklamacyi, wyznaczy komisarza do kierowania wyborem i o rozporządzeniach tych zawiadomi w czasie właściwym naczelnika gminy.

Naczelnik gminy winien natychmiast oznajmić uprawnionym do wyboru dzień i godzinę, wskazać lokal który wyznaczy, wezwać ich do wyboru i odbyć takowy w czasie wyznaczonym.

Komisya wyborcza składa się z komisarza wyborczego i z naczelnika gminy.

§. 29. Wybór wybierających ma odbyć się w czasie wyznaczonym i we wskazanem na zebranie miejscu bez względu na ilość przybyłych wyborców.

Głosuje się ustnie lub pisemnie podług tego czy w odnośnym kraju na zasadzie obowiązujących przepisów prawnych głosuje się ustnie lub pisemnie przy wyborze wybierających którzy mają wybierać posłów na sejm krajowy.

W ostatnim przypadku należy wydać wyborcom kartki do głosowania, ułożone podług §. 31.

Wybór wybierających odbyć się ma w duchu przepisów tyczących się wyboru deputowanych a podanych niżej w §§. 40 do 47.

Każdy wyborca wymieni lub napisze na swojej kartce tyle nazwisk, ile wybierających trzeba wybrać.

Ażeby wybór wybierających był ważny, potrzeba bezwględnej większości głosów. Jeżeli tej nie ma, należy postąpić podług przepisów §§. 49 i 50.

Skończony akt wyborów weźmie komisarz wyborczy i odda go starośeie.

§. 30. Starosta powiatowy sprawdzi prawność aktu wyborczego w każdej gminie swego powiatu a jeżli okaże się potrzeba nowego wyboru, zarządzi takowy natychmiast z przytoczeniem powodów.

Po wyborze, zgodnie z przepisami dokonanym, należy wpisać do list wyborczych, podług §. 24 ułożonych, wszystkich wybranych, jakoteż wybierających wzmiankowanych w §. 11 którzy mają uskutecznić wybór w tem samem miejscu wyboru, i doręczyć im karty legitymacyjne do wyboru deputowanych, ułożone podług przepisu §. 27. Karty legitymacyjne może doręczać naczelnik gminy.

Jeżeli miejsce wyboru leży w innym powiecie politycznym, listy wybierających, jakoteż akta, tyczące się ich wyboru, należy posłać starośeie powiatowemu miejsca wyboru i od niego zasięgnąć także należy wyjaśnień co do miejsca i czasu czynności wyborczej, potrzebnych do wygotowania kart legitymacyjnych.

§. 31. Z wyjątkiem wyborców pierwszego koła wyborczego wielkich posiadłości w Tyrolu i na Bukowinie należy wydać wyborcom oprócz kart legitymacyjnych także kartki do głosowania, potrzebne do dokonania wyboru deputowanych; lecz wyborcom gmin wiejskich tylko tam, gdzie mają oddawać głos pisemnie (§. 41). Karty te winny być ułożone podług ilości osób wybrać się mających i zaopatrzone do wyborów z wielkich posiadłości (najwyżej opodatkowanych) i izb handlowych pieczęcią urzędową władzy kra-

jowej, do wyboru z gmin, pieczęcią urzędową władzy politycznej rządowej, bezpośrednio przełożonej lub władzy gminnej, karty legitymacyjne wydającej (§. 27), nadto w każdym przypadku powinna być przydana uwaga, że wszelka inna kartka do głosowania, nie przez urząd wydana, będzie uważana za nieważną.

W miejsce zgubionych lub zepsutych kartek do głosowania wyda inne na żądanie uprawnionych do wyboru władza, powołana do pierwszego ich wydania, lub, w dniu wyboru, komisarz wyborczy.

Komisarz wyborczy wydaje także kartki potrzebne do dokonania ściślejszego wyboru.

IV. O dokonywaniu wyboru deputowanych.

§. 32. Z wyjątkiem przypadków, przewidzianych w §§. 53 i 54 kierowanie czynnością wyborczą, w obecności komisarza rządowego odbyć się mającą, porucza się komisyi wyborczej z wyborców utworzonej, która ma składać się z siedmiu członków.

Komisarza wyborczego wyznacza naczelnik krajowy, do wyborów zaś, mających odbyć się po za miastem stołecznem w kuryi wyborczej miast i gmin wiejskich, ten starosta, w którego powiecie wybór odbyć się ma, lub któremu naczelnik krajowy poruczy wyznaczenie komisarza wyborczego.

Komisarz wyborczy przyda komisyi wyborczej sekretarza, który będzie spisywał protokół czynności wyborczej i zamieści w nim wszystkie ważne wypadki zdarzające się podczas czynności wyborczej, szczególniej zaś orzeczenia w komisyi wyborczej zapadłe.

§. 33. Do czynności wyborczych, których mają dokonać wyborcy wielkich posiadłości (najwyżej opodatkowanych) jakoteż wybierający z gmin wiejskich, wybiorą uprawnieni do wyboru trzech członków komisyi wyborczej.

Po ich wybraniu komisarz wyborczy zamianuje tyluż członków komisyi wyborczej.

Członków, których mają wybrać uprawnieni do wyboru, wybiera się zapomocą kartek do głosowania, które na wezwanie komisarza wyborczego oddają wyborcy przy rozpoczęciu tego aktu wyborczego obecni i wylegitymowani, w wykonaniu prawa wyborczego tak własnego, jak i tego, które reprezentują w kuryi wyborczej wielkich posiadłości (najwyżej opodatkowanych).

Legitymacye wyborcze sprawdza w tym akcie wyborczym komisarz wyborczy. Tenże nie powinien dopuścić ani zarzutów ani protestów.

Ci, którzy podczas tego głosowania otrzymali najwięcej głosów, będą uważani za wybranych.

Jeżeli równą ilość głosów otrzyma więcej osób niż do kompletu potrzeba, rozstrzyga między niemi los, który wyciągnie komisarz rządowy.

Do czynności wyborczych dokonać się mających przez miasta, reprezentacya gminna miejsca wyboru i komisarz wyborczy wyznaczą po trzech członków komisyi wyborczej z pomiędzy wyborców.

Ci sześciu członkowie, w sposób powyższy wyznaczeni, wybierają bezwzględną większością głosów siódmego członka komisyi wyborczej.

Jeżeli takiej większości głosów nie będzie i przy drugim wyborze, członka tego wyznaczy komisarz wyborczy.

§. 34. Członkowie komisyi wyborczej wybiorą ze swego grona przewodniczącego względną większością głosów.

W razie równości głosów rozstrzyga los wyciągnięty przez komisarza wyborczego.

§. 35. Uchwały komisyi wyborczej zapadają większością głosów bez względu na ilość głosujących.

Przewodniczący komisyi wyborczej głosuje tylko w razie równości głosów i w takim przypadku głos jego rozstrzyga.

§. 36. Prawo rozstrzygania o przypuszczeniu do głosowania lub o ważności oddanych głosów służy komisyi wyborczej tylko wtedy:

a) jeżeli przy oddaniu głosu zrobiono wątpliwość co do tożsamości wyborcy;

b) jeżeli zachodzi wątpliwość co do ważności lub nieważności niektórych oddanych głosów, albo pełnomocnictw, lub też odwołania tych ostatnich, albo

c) jeżeli podczas czynności wyborczej zrobiono zarzut przeciwko uprawnieniu do wyboru osoby w listach wyborczych zamieszczonej.

Zarzut taki można podnieść tylko wtedy, jeżeli osoba której uprawnienie do wyboru zakwestyonowano, nie oddała jeszcze głosu i o tyle tylko, jeżeli się twierdzi, że od czasu zestawienia listy wyborczej osoba ta straciła jeden warunek prawa wyborczego.

Orzeczenia komisyi wyborczej powinny zapaść w każdym szczególnym przypadku przed dalszym ciągiem aktu wyborczego.

Rekursu od tychże nie ma.

§. 37. Komisarz wyborczy winien starać się o utrzymanie spokoju i ładu podczas czynności wyborczej i o zachowanie przepisów porządku wyborczego. Nie powinien także dopuścić aby komisya wyborcza przekraczała swój zakres działania.

Gdy nadejdzie godzina przeznaczona na rozpoczęcie wyborów, komisarz wyborczy nie dozwoli przemów do wyborców w lokalu wyborów.

§. 38. Karty legitymacyjne, wydane wyborcom a względnie wybierającym, uprawniają ich do wejścia do lokalu na wybory przeznaczonego i służą za wezwanie aby się bez wszelkiego innego zaproszenia stawili dla dokonania wyboru w dniu na nich wyrażonym i w wyznaczonej godzinie.

§. 39. W dniu wyboru, o wyznaczonej godzinie i w wyznaczonem na zebranie miejscu, rozpocznie się czynność wyborcza bez względu na ilość obecnych wyborców od ukonstytuowania się komisyi wyborczej, która obejmie listy wyborcze jakoteż przygotowane wykazy i listy głosowania.

Jeżeli nie przybędzie tylu uprawnionych do wyboru ilu potrzeba aby komisya wyborcza mogła się ukonstytuować, czynności komisyi wyborczej będzie pełnił komisarz wyborczy.

§. 40. Przewodniczący komisyi wyborczej winien zwracać uwagę zgromadzonych wyborców na treść §§. 19 i 20 porządku wyborczego o przymiotach do obieralności potrzebnych, wyjaśni im postępowanie przy głosowaniu i liczeniu głosów i wezwie ich, aby oddawali głosy podług wolnego przekonania, bez wszelkich samolubnych i ubocznych względów, jak to z całą sumiennością uważają za najodpowiedniejsze dla powszechnego dobra.

§. 41. Głosowanie odbywa się w kuryi wyborczej wielkich posiadłości (najwyżej opodatkowanych) tudzież w kuryi wyborczej miast bez wyjątku kartkami; w gminach wiejskich zaś ustnie lub kartkami, według tego, czy na zasadzie obowiązujących ustaw wyborcy odnośnego kraju wybierają posłów z gmin wiejskich na sejm krajowy ustnie lub kartkami.

Jeżeli się wybiera kartkami, można używać tylko kartek urzędownie wydanych (§. 31); wszystkie inne głosy są nieważne.

Na każdej kartce do głosowania trzeba napisać tyle nazwisk, ile deputowanych koło wyborcze ma wybrać.

§. 42. Bezpośrednio przed rozpoczęciem głosowania komisya wyborcza winna się przekonać, czy urna w którą mają być wkładane kartki wyborcze jest próżna.

Głosowanie zaczyna się od tego, że członkowie komisyi wyborczej oddają swoje głosy. Następnie inni wyborcy oddają kartki z głosami i w tym celu jeden z członków komisyi wywołuje ich po nazwisku w tym porządku, jak są zapisani w liście wyborczej. Jeżeli więcej miast wybiera wspólnie w jednem miejscu wyboru, jakoteż podczas wyboru z gmin wiejskich, należy wywoływać wyborców w takim porządku, w jakim miasta i okręgi sądowe są umieszczone w dodatku do niniejszego porządku wyborczego. Uprawnieni do wyboru, wchodzący na zgromadzenie wyborcze po wywołaniu ich nazwiska, oddadzą swoje kartki z głosami dopiero po odczytaniu całej listy wyborczej i w tym celu zgłoszą się do komisyi wyborczej.

Przewodniczący komisyi wyborczej odbiera od każdego wyborcy kartkę z głosami, przez tego ostatniego złożoną i kładzie każdą z osobna do urny wyborczej, czuwając nad tem, aby zamiast jednej nie oddano więcej kartek.[1]

Każdy wyborca, oddając swój głos, winien wykazać się kartą legitymacyjną.

§. 43. Oddanie głosu należy zaznaczyć w liście wyborczej obok nazwiska wyborcy w rubryce na to przeznaczonej.

Zaznacza to sekretarz w liście wyborczej a jeden członek komisyi wyborczej w wykazie głosowania, w którym należy wymienić po nazwisku osoby, kartki z głosami oddające, przy wyborach zaś dokonywanych przez pełnomocników w kuryi wielkich posiadłości (najwyżej opodatkowanych), te osoby, w których imieniu karty głosowania oddane zostały, jakoteż ich zastępców.

Wykaz głosowania służy do sprawdzenia czy oddanie kartek z głosami zaznaczono w liście wyborczej.

§. 44. Rozporządzenie §. 42 o rozpoczęciu, przebiegu oddawania głosów i o wykazywaniu się kartami legitymacyjnemi tyczy się także ustnego głosowania (§. 41).

Każdy wywołany wyborca winien dokładnie wymienić osobę, którą życzy sobie widzieć obraną deputowanym.

Sekretarz zaznaczy w liście wyborczej, obok nazwiska wyborcy i w rubryce na to przeznaczonej że wyborca oddał swój głos.

Jednocześnie jeden członek komisyi wyborczej pisze wykaz głosowania, a drugi członek listę głosów.

W wykazie głosowania należy wymienić po nazwisku wyborców, którzy głos oddają, a przy każdym z nich osobę, na którą głos oddano.

W liście głosów wymienić należy po nazwisku każdego kto otrzymuje głos na deputowanego i położyć obok jego nazwiska liczbę 1, gdy drugi głos padnie na niego, liczbę 2, gdy trzeci, liczbę 3 itd.

§. 45. O wyznaczonej godzinie zamyka się oddawanie głosów. Wyborcy jednak, którzy przybędą do lokalu wyborów nim upłynie godzina do zamknięcia wyznaczona, i są obecni przy zamknięciu głosowania, nie mogą być od głosowania wyłączeni.

Jeżeli jakie okoliczności przeszkodzą rozpoczęciu, przeprowadzeniu lub ukończeniu wyborów, komisya wyborcza, za zezwoleniem komisarza wyborczego, może odłożyć lub przedłużyć czynność wyborczą do dnia następnego.

Wyborcy będą o tem zawiawiadomieni w sposób w miejscu używany.

Jeżeli oddawanie głosów już się zaczęło, komisya wyborcza i komisarz wyborczy są obowiązani schować pod pieczęcią akta wyborcze i urnę wyborczą z kartkami w niej zawartemi aż do dalszego ciągu czynności wyborczej.

§. 46. Przewodniczący komisyi wyborczej ogłosi zamknięcie głosowania, poczem, ale jeszcze przed obliczeniem głosów, pomiesza kartki w urnie wyborczej a następnie wyjmie je i policzy.

Nastąpi potem obliczanie głosów, w ten sposób, że jeden członek komisyi wyborczej rozwija każdą z osobna kartkę z głosami, i obejrzawszy ją, podaje przewodniczącemu, który ją głośno odczytuje i podaje do obejrzenia innym członkom komisyi.

Przytem dwaj członkowie komisyi wyborczej będą pisali listy głosów, urządzone podług §. 44, a zawierające nazwiska osób które otrzymały głosy. Obie te listy, które ze sobą zgadzać się powinny podpiszą wszyscy członkowie komisyi i komisarz wyborczy.

§. 47. Jeżeli na kartce do głosowania jest więcej nazwisk niż się ma wybrać deputowanych, natenczas opuszcza się nazwiska po nad tę liczbę na końcu zamieszczone. Kartka do głosowania, na której jest mniej nazwisk, nie przestaje w skutek tego być ważną.

Jeżeli nazwisko jednej i tej samej osoby jest na kartce więcej razy wymienione, przy obliczaniu głosów liczy się je tylko raz.

Głosy dane osobie, która w myśl §. 20 jest wyłączona od obieralności; głosy, zawisłe od warunków, lub do których dołączono polecenie dla mającego się wybrać; nakoniec głosy, nie określające dokładnie osoby do której się odnoszą, są nieważne i nie będą policzone z oddanemi głosami.

§. 48. Wynik obliczenia głosów ogłosi natychmiast przewodniczący komisyi wyborczej, a jeżeli wybór deputowanych nie został jeszcze skończony dokonaną czynnością wyborczą, doda, że ogólny wynik wszystkich głosowań do siebie należących, będzie obliczony w głównem miejscu wyborów.

§. 49. Za obranego deputowanym uważa się tego, kto ma za sobą więcej jak połowę wszystkich oddanych, ważnych głosów.

Jeżeli bezwzględną większość głosów otrzyma więcej osób niż wybrać trzeba, natenczas o tem, kto ma być uważany za wybranego, rozstrzyga większa ilość głosów a w razie równości głosów, los, wyciągnięty przez przewodniczącego komisyi wyborczej.

Jeżeli nie osiągnięto bezwzględnej większości głosów, natenczas ze względu na deputowanych jeszcze wybrać się mających trzeba przystąpić do ściślejszego wyboru.

§. 50. Przy wyborze ściślejszym wyborcy ograniczą się tylko do tych osób, które przy pierwszem obliczeniu głosów miały względnie najwięcej głosów po tych które otrzymały większość bezwzględną.

Ilość osób wchodzących do ściślejszego wyboru wynosi zawsze dwa razy tyle, ile jeszcze deputowanych ma być wybranych.

W razie równości głosów los rozstrzyga kto ma wejść do ściślejszego wyboru.

Każdy głos, który przy ściślejszym wyborze padnie na osobę do tego wyboru nie należącą, będzie uważany za nieważny.

Jeżeli przy wyborze ściślejszym wszystkie oddane głosy ważne są równo rozdzielone pomiędzy wszystkie osoby, do wyboru wchodzące, tak, że każda z nich ma za sobą połowę wszystkich głosów, natenczas los, wyciągnięty przez przewodniczącego komisyi wyborczej, roztsrzyga, kto z nich ma być uważany za wybranego.

Jeżeli oprócz tego wypadku nie będzie bezwzględnej większości głosów, trzeba odbywać ściślejszy wybór dopóty, aż dopóki względem wszystkich deputowanych wybrać się mających, nie będzie bezwzględnej większości głosów, albo dopóki głosy nie rozdzielą się równo pomiędzy wszystkie osoby do ściślejszego wyboru wchodzące, w którym to ostatnim przypadku rozstrzyga w końcu los.

Uprawnieni do wyboru, którzy przy poprzednim akcie wyborczym nie wykonali swego prawa głosowania, nie będą wyłączeni od wykonania tego prawa przy następnym akcie wyborczym.

§. 51. Gdy się skończy czynność wyborcza, protokół z niej spisywany będzie zamknięty, i członkowie komisyi wyborczej, komisarz wyborczy i sekretarz podpiszą go równie jak wykaz głosowania a następnie razem z listą wyborczą. wykazem głosowania i podpisanemi listami głosów, z kartkami głosowania, tak ważnemi jak i z uznanemi za nieważne, przy wyborach zaś z wielkich posiadłości (najwyżej opodatkowanych) z dołączeniem pełnomocnictw lub dokumentów takowe odwołujących, jeżeli były, a przy wyborach z gmin wiejskich, z dołączeniem aktów wyboru wybierających, wspólnie opieczętują i opatrzywszy napisem, treść oznaczającym, oddadzą komisarzowi wyborczemu.

Komisarz wyborczy odeśle akt wyboru naczelnikowi krajowemu, jeżeli wybór deputowanych jest czynnością wyborczą dokonany; gdyby zaś oddawanie głosów do jednego i tego samego wyboru deputowanych, odbywało się na więcej niż jednem zgromadzeniu wyborczem, natenczas odeśle je naczelnikowi krajowemu tylko wtedy, jeżeli siedziba władzy krajowej politycznej jest głównem miejscem wyboru, w innym zaś razie temu urzędnikowi politycznemu, któremu poruczono ułożenie ogólnego wyniku wszystkich głosowań do siebie należących (§. 52).

Jeżeli nie wszyscy członkowie komisyi wyborczej podpiszą akta wyborcze, przyczynę tego należy podać w protokole wyborczym.

§. 52. W tych przypadkach, w których głosowanie do jednego i tego samego wyboru deputowanych odbywa się na więcej niż jednem zgromadzeniu wyborczem, urzędnik w głównem miejscu wyboru do tego powołany, ułoży z nadesłanych mu aktów wyborczych (§. 51) ogólny wynik wszystkich głosowań, do siebie należących i przedstawi go na piśmie.

W siedzibie politycznej władzy krajowej czynność tę urzędową załatwi urzędnik, któremu ją naczelnik krajowy poruczy; w innych zaś głównych miejscach wyboru starosta powiatowy, w którego powiecie miejsce owo leży, albo któremu to naczelnik krajowy poleci.

Kogo należy uważać za wybranego, o tem orzekają §§. 49 i 50. Jeżeli przyjdzie do tego że los musi rozstrzygać, urzędnik do powyższej czynności urzędowej powołany wezwie dwóch wyborców w wyborze uczestniczących, wyciągnie los w ich obecności i spisze z tego protokół, który razem z nim podpiszą obadwaj przyzwani wyborcy.

W razie potrzeby urzędnik ten zarządzi wybory ściślejsze we wszystkich miejscach wyboru i zgromadzeniach wyborczych (§. 49), a gdy się odbędą, przystąpi do ułożenia ich ogólnego wyniku w taki sam sposób.

Po zestawieniu ostatecznego wyniku należy posłać naczelnikowi krajowemu akt końcowy tej czynności i wszystkie akta przez komisye wyborcze nadesłane. Jeżeli był potrzebny wybór ściślejszy, toż samo rozumie się o aktach, jego zarządzenie usprawiedliwiających.

§. 53. Wyborcy pierwszego koła wyborczego wielkich posiadłości na Bukowinie, tudzież wyborcy, wzmiankowani w statucie krajowym tyrolskim §. 3, I, winni nadesłać

naczelnikowi krajowemu swoje kartki z głosami, własnoręcznie podpisane, w terminie przez naczelnika krajowego wyznaczonym.

Kogo należy uważać za wybranego stwierdzi naczelnik krajowy lub jego zastępca podług przepisów §§. 49 i 50. W razie potrzeby wezwie wyborców do ściślejszego wyboru. Jeżeli będzie potrzebnem losowanie, los wyciągnie komisarz, którego naczelnik krajowy do tego ustanowi. W tym celu naczelnik krajowy wezwie dwóch wyborców, a spisany protokół losowania prześle ministrowi spraw wewnętrznych.

§. 54. Izby handlowo przemysłowe dokonywają wyboru w obecności komisarza wyborczego, którego naczelnik krajowy do tego aktu wyznaczy, każda na zgromadzeniu członków do wyboru uprawnionych, zapomocą kartek, podług przepisów porządku czynności tychże izb, i podług przepisów niniejszego porządku wyborczego, bez względu na ilość obecnych członków.

Protokół czynności wyborczej spisuje sekretarz izby i takowy jakoteż kartki z głosami i inne pisma odnoszące się do wyboru, oddaje komisarzowi wyborczemu który postąpi z niemi podług przepisu §. 51.

§. 55. Naczelnik krajowy przejrzawszy akta wyborcze nadesłane mu podług §§. 51 i 52 każe wygotować i doręczyć każdemu wybranemu deputowanemu, do którego nie odnosi się żadna z przyczyn od obieralności wykluczających a w §. 20 przytoczonych, certyfikat wyborczy, który wybranego deputowanego uprawnia do zajęcia miejsca w izbie deputowanych.

Jeżeli dla przyczyn wykluczających certyfikat wyborczy nie będzie wydany, nowy wybór może być zarządzony dopiero wtedy, gdy izba deputowanych wybór unieważni.

Akta wyborcze odsyła się ministrowi spraw wewnętrznych, który je odda prezydyum izby deputowanych.

§. 56. Jeżeli zdarzy się wybór podwójny, wybrany powinien najpóźniej w ośm dni po sprawdzeniu jego wyboru oznajmić w izbie deputowanych, który wybór przyjmuje. W okręgu wyborczym, w którym nie przyjął wyboru, będzie rozpisany nowy wybór.

§. 57. Jeżeli z wyjątkiem powszechnych nowych wyborów, w przeciągu 90 dni po wyborze deputowanego zajdzie potrzeba nowego wyboru w jego miejsce, można dokonać takowego na podstawie list wyborców (wybierających), do poprzedniego wyboru użytych, o ile wyboru deputowanego nieunieważniono właśnie z powodu niedokładności tych list.

§. 58. Izba deputowanych zarządza obradę przygotowawczą nad aktami wyborczemi i orzeka o ważności każdego wyboru po zdaniu sobie sprawy.

Dopóki izba nie unieważni wyboru deputowanego mającego certyfikat wyborczy (§. 55), dopóty tenże zasiada i głosuje.

Jeżeli izba uzna za ważny wybór deputowanego, któremu odmówiono wydania certyfikatu, prezes tejże wezwie go do zasiadania w izbie deputowanych.

Dodatek

do

porządku wybierania do rady państwa.

Kraj	Kurya wyborcza	Okrąg wyborczy albo koło wyborcze	Ilość deputowanych
Czechy	(a) Wielkie posiadłości	Czechy	23
	(b) Miasta	1. Praga, Stare miasto	1
		2. „ Nowe miasto	1
		3. „ Mała Strona, Hradczyn, Jozefów	1
		4. Karlin, Wyszehrad, Smichow	1
		5. Slanc, Luny, Kładno, Nowe Straszecy, Unhoszt, Welwary, Rakownik	1
		6. Przybram, Brzozowa Góra, Horzowice, Beroun, Hostomice, Dobrzysz, Radnice, Rokiciany, Blatna	1
		7. Młoda Bolesław, Turnow, Mnichowe Hradyszcze Bela, Nowa Lissa, Melnik, Brandys, Roudnice, Mszeno	1
		8. Kolin, Podiebrady, Kourzym, Kościelec nad Czarnymi lasy, Ilowe, Beneszów, Nimburk Czeski Bród, Sadska	1
		9. Cheb, Franciszkowa Łaźnia, Asz, Rosbach, Hazlow	1
		10. Falknów, Łokieć, Sławków, Krasiice, Neudek, Schönbach, Wildstein, Kinszperz	1
		11. Karłowewary, Jachimów, Kadań, Chomutów, Przyseccnice, Wejprty	1
		12. Żatec, Postołoperty, Most, Bylina, Górny Litwinów, Irków	1
		13. Uście nad Łabą, Chabarzowice, Cieplice, Duchców	1
		14. Litomierzyce, Lowosice, Teresin, Uscie, Duba, Doksy, Czeska Lipa	1
		15. Deczyn, Podmokły, Beneszów, Czeska Kamienica, Kamienna Sieniawa, Hajda, Parchen, Plotendorf, Cwików, Mimoń, Jabłonne	1
		16. Bumburk, Krasna Lipa, Warnsdorf, Chrzybska	1
		17. Szluknów, Hanszpach, Stary Erenberk, Mikulaszowice, Zeidlery, Georgwald, Königswald	1
		18. Liberec	1
		19. Jabłoniec, Hodkowice, Smarzówka, Fridland, Neustadl, Chrastowa, Rokietnice	1
		20. Iezyn, Sobótka, Dolna Bouszow, Nowy Bydzow, Chlumec, Ilemnice, Łomnice, Nowa Paka	1
		21. Trutnów, Werchlaby, Gościnne, Lanow, Brunow, Police, Kraliki, Landskrona	1
		22. Królowy Hradec, Nachod, Nowe miasto, Dobruszka, Królowy Dwór, Jaromierz, Jozefów, Gorzyce	1
		23. Pardubice, Golice, Chocen, Przelouc, Wysokie Myto, Żamberk, Bychnów, Kościelec nad Orlicą	1
		24. Czesław, Kutna Hora, Chrudim, Hermanowy Miestec, Golcow Janików	1
		25. Litomyśl, Policzka, Uście nad Orlicą, Czeska Trzebowa, Chotieborz, Skutcze, Glińsko	1
		26. Tabor, Pacow, Kamienica, Pielgrzymów, Niemiecki Bród, Polna, Humpolec, Przybysław	1
		27. Trzeboń, Jędrzychowy Hradec, Sobiesław, Początki, Tyn nad Wełtawą, Lisiów, Swin, Targowe, Netolice, Wodniany	1
		28. Budiejowice	1
		29. Kramłow, Kaplice, Nowe Grody, Wyszebrod, Rosenberg, Nowa Bystrzyca, Wimberk, Prachatice, Wolary	1

Kraj	Kurya wyborcza	Okrąg wyborczy albo koło wyborcze	Ilość deputowanych
Czechy		30. Piasek, Domażlice, Klatowy, Suszyce, Strakonice, Gorazdowice, Woline	1
		31. Pilzeń	1
		32. Srebro, Kladruby, Tachów, Bor, Plana, Maryańska Łaźnia, Teple, Sandów, Schönfeld, Dobrzany, Stado, Horszów, Tyn	1
	(c) Izby handlowo-przemysłowe	1. Izba handlowo przemysłowa w Pradze	2
		2. „ „ „ „ Libercu	2
		3. „ „ „ „ Chebie	1
		4. „ „ „ „ Pilzni	1
		5. „ „ „ „ Budiejowicach	1
		Okręgi sądowe:	
	(d) Gminy wiejskie	1. Karliński, brandyski i iłowski, miejsce wyboru Karlin; Czeskobrodzki, kościelecki nad Czarnemi lasy, rzyczański, miejsce wyboru Czeski Bród	1
		2. Smiechowski, zbraslawski, unhościcki, berounski, miejsce wyboru Smichów; Rakownicki i krywoklacki, miejsce wyboru Rakownik	1
		3. Rudnicki, libochowiecki, miejsce wyboru Rudnice; Louński, miejsce wyboru Louny; Mielnicki, miejsce wyboru Mielnik; Slański, welwarski, nowostraszecki, miejsce wyboru Slane	1
		4. Przybramski, dobrzyski, miejsce wyboru Przybram; Horzowicki, zbyroski, miejsce wyboru Horzowice; Rokiczański, miejsce wyboru Rokiczany.	1
		5. Koliński, kourzymski, miejsce wyboru Kolin; Podjebradzki, kralomiestecki, miejsce wyboru Podjebrody; Nowobydzowski, chlumecki, miejsce wyboru Nowy Bydzów; Nechanicki, miejsce wyboru Nechanice	1
		6. Chebski, wildszteinski, miejsce wyboru Cheb; Aszski, miejsce wyboru Asz; Kraślicki, neudecki, miejsce wyboru Kraślice; Falknowski, łokiecki, miejsce wyboru Falknów; Beczowski, miejsce wyboru Beczów	1
		7. Karłowarski, miejsce wyboru Karłowary; Jachimowski, blatenski, miejsce wyboru Jachimów; Kadański, doupowski, przysecznicki, miejsce wyboru Kodań; Podborzański, jesenicki, miejsce wyboru Podborzany	1
		8. Żatecki, postołoperski, miejsce wyboru Żatec; Chomutowski, ba-tauberski, irkowski miejsce wyboru Chomutów; Mostecki, katarzynoborski, miejsce wyboru Most; Cieplicki, duchcowski, biliński, miejsce wyboru Cieplice	1
		9. Litomierzycki, liwosicki, uściecki, miejsce wyboru Litomierzyce; Stecki, miejsce wyboru Stec:	1
		Ustecki, chabarzowicki, miejsce wyboru Uście nad Łaba	1
		10. Deczyński, beneszowski, czeskokamieniecki miejsce wyboru Deczyn; Rumburski, warnsdorfski, miejsce wyboru Rumburk; Cwikowski, miejsce wyboru Cwików; Szluknowski, hanszpaski, miejsce wyboru Szluknów	1
		11. Czeskolipski, hajdański, mimoński, miejsce wyboru Czeska Lipa; Jabłoński, chrastawski, miejsce wyboru Jabłonne; Dubski, miejsce wyboru Duba; Bielski, miejsce wyboru Biela	1
		12. Młodobolesławski, benalecki, miejsce wyboru Młoda Bolesław; Nimburski, miejsce wyboru Nimburk; Turnowski, miejsce wyboru Turnów; Hradyski, miejsce wyboru Mnichowe Hradyszcze; Libański, miejsce wyboru Libań; Sobotecki, miejsce wyboru Sobotka	1

Kraj	Kurya wyborcza	**Okrąg wyborczy** albo **koło wyborcze**	Ilość deputowanych
Czechy		13. Liberecki, miejsce wyboru Liberec; Czesko dąbski, miejsce wyboru Czeski Dąb; Jabłoniecki i tanwaldski, miejsce wyboru Jabłonka; Frydlandzki, miejsce wyboru Frydland; Rokietnicki, miejsce wyboru Rokietnice	1
		14. Iezyński i nowopacki, miejsce wyboru Iezyn; Horzycki, miejsce wyboru Horzyce; Ilemnicki, miejsce wyboru Ilemnice; Semilski, żelaznobrodzki, łomnicki, miejsce wyboru Semily . . .	1
		15. Trutnowski, maszowski, szaclirski, miejsce wyboru Trutnów; Werchlabski, hostiński, miejsce wyboru Werchlaby; Królodworski, miejsce wyboru Królowy Dwór; Broumowski i policki, miejsce wyboru Broumów	1
		16. Królobradecki, miejsce wyboru Królowy Hradec; Jaromierski, miejsce wyboru Jaromierz; Nowomiastecki, Nachodski, opoczeński, miejsce wyboru Nowe Miasto	1
		17. Rychnowski, kościelecki, miejsce wyboru Rychnów; Żamberecki, miejsce wyborn Żamberk; Ustecki, miejsce wyboru Uście nad Orlicą; Wysokomycki, skutecki, miejsce wyboru Wysokie Myto	1
		18. Chrudimski, nasaberski, hlinecki, miejsce wyboru Chrudim; Pardubicki, holicki, przeloucki, miejsce wyboru Pardubice	1
		19. Litomyski, miejsce wyboru Litomyśl; Policki, miejsce wyboru Policzka; Landskrouński, miejsce wyboru Landskrouna; Kralicki, miejsce wyboru Kraliki; Rokitnicki, miejsce wyboru Rokitnice	1
		20. Czasławski, haberski, miejsce wyboru Czasław; Kutnohorski, uhlicko janowicki, miejsce wyboru Kutna Hora; Chotieborski, miejsce wyboru Chotieborz	1
		21. Niemieckobrodzki, humpolecki, miejsce wyboru Niemiecki Brod; Poleński, przybysławski, miejsce wyboru Polna; Ledecki, dolnok alowiecki, miejsce wyboru Ledecz; Własimski, miejsce wyboru Własim.	1
		22. Taborski, mładowozicki, sobiesławski, miejsce wyboru Tabor; Pielgrzymowski, pacowski, początecki, miejsce wyboru Pielgrzymów	1
		23. Sedlezański, sedlecki, woticki, miejsce wyboru Sedlczany; Milewski, bechyński, miejsce wyboru Milewsko; beneszowski, newokłowski, miejsce wyboru Beneszów	1
		24. Krumłowski, chwalczyński, miejsce wyboru Krumłow; Kaplicki, nowobrodzki, wyszebrodzki, miejsce wyboru Kaplice; Jędrycho-hradecki, nowobystrzycki, miejsce wyboru Jędrychowy Hradec;	1
		25. Budiejowicki, lisiowski, swinienski, hlubocki, miejsce wyboru Budiejowice; Trzeboński, weselski, łomnicki, miejsce wyboru Trzeboń; Weltawo-tyński, miejsce wyboru Tyn nad Wetawą; Netolicki, miejsce wyboru Netolice; Wodniańsci, miejsce wyboru Wodniany	1
		26. Pisecki, mirowicki, miejsce wyboru Pisek; Strakonicki, horożdowicki, woliński, miejsce wyboru Strakonice; Błatenski, brzeźnicki, miejsce wyboru Błatna	1
		27. Prachaticki, wimberski, miejsce wyboru Prachatice; Nyrski, miejsce wyboru Nyrsko; Suszycki, kaspersko-horski, miejsce wyboru Suszyce; Gornoplański, tuczkowski, miejsce wyboru Górna Plana;	1
		28. Srebrski, stodzki, miejsce wyboru Srebro; horszowtyński, hostuński, ronsperski, miejsce wyb. Horszowy Tyn; Przymdecki, miejsce wyboru Przymda; Domażlicki, nowogdyński, miejsce wyboru Domażlice	1

Kraj	Kurya wyborcza	**Okrąg wyborczy** albo **koło wyborcze**	Ilość deputowanych
Czechy		29. Pilzeński, blowicki, miejsce wyboru Pilzeń; Kralowicki, miejsce wyboru Kralowice; Klatowski, planicki, miejsce wyboru Klatowy; Przestycki, nepomucki, miejsce wyboru Przestyce	1
		30. Plański, kinżwarski, miejsce wyboru Plana; Tepleski, bezdrużycki, miejsce wyboru Tepla; Tachowski, miejsce wyboru Tachów; Żlutycki, bochowski, miejsce wyboru Żlutyce; Manietyński, miejsce wyboru Manietyn	1
Dalmacya	(a) Najwyżej opodatkowani	Dalmacya . . . . miejsce wyboru: 1. Zadar dla okręgów sądowych: Zadar, Arbe, Pago, Benkowaz, Obrowazzo, Kirtagne Knin, Dersis, Sebenico, Scardona. 2. Splet, dla okręgów sądowych: Splet, Trau, Almissa, Brazza, Sign, Verlicca, Imoschi, Macarsca, Metcovich, Vergoraz, Lesina, Cittavecchia, Lissa. 3. Dubrownik dla okręgów sądowych: Dubrownik, Ragusavecchia, Stagno, Curzola, Sabioncello. 4. Kottar dla okręgów sądowych Kottar, Risano, Budua, Castelnuovo.	1
	(b) Miasta (c) Izby handlowo-przemysłowe	1. Zadar, Sebenico, Lesina, Cittavecchia, Curzola; izba handlowa przemysłowa w Zadarze	1
		2. Splet, Macarsca, Dubrownik, Kottar, Castelnuovo, Perasto; izby handlowo-przemysłowe w Splecie i Dubrowniku	1
		Okręgi sądowe:	
	(c) Gminy wiejskie	1. Zadar, miejsce wyboru Zadar; Pago, miejsce wyboru Pago: Arbe, miejsce wyboru Arbe; Benkovaz, Obrovazzo, Kistagne, miejsce wyboru Benkovaz	1
		2. Sebenico, Scardona, miejsce wyboru Sebenico; Verlicca, miejsce wyboru Verlicca; Knin, Dernis, miejsce wyboru Knin	1
		3. Splet, Trau, Almissa, miejsce wyboru Splet; Brazza, miejsce wyboru Św. Piotr; Lesina, Cittavecchia, miejsce wyboru Lesina; Lissa, miejsce wyboru Lissa	1
		4. Sign, miejsce wyboru Sign; Imoschi, miejsce wyboru Imoschi; Macarsca, Mateovich, Vergoraz, miejsce wyboru Macarsca	1
		5. Dubrownik, Raguzavecchia, Stagno, miejsce wyboru Dubrownik; Curzolla, Sabioncello, miejsce wyboru Curzolla	1
		6. Kottar, Risano, Budua, Castelnuovo, miejsce wyboru Kottar . . .	1
		Powiaty polityczne:	
Galicya z Krakowem	(a) Wielkie posiadłości	1. Krakowski, chrzanowski, miejsce wyboru Kraków	1
		2. Wadowicki, bielski, żywiecki, myślenicki, miejsce wyb. Wadowice	
		3. Bocheński, wielicki, brzeski, miejsce wyboru Bochnia	1
		4. Tarnowski, dąbrowski, pilźnieński, mielecki, miejsce wyb. Tarnów .	1
		5. Nowo-sandecki, jasielski, grybowski, limanowski, nowotarski, gorlicki, miejsce wyboru Nowy Sącz.	1
		6. Rzeszowski, kolbuszowski, nisiecki, łańcucki, tarnobrzeski, ropczycki, miejsce wyboru Rzeszów	1
		7. Przemyski, jarosławski, miejsce wyboru Przemyśl	1

Kraj	Kurya wyborcza	**Okrąg wyborczy** albo **koło wyborcze**	Ilość deputowanych
Galicya z Krakowem		8. Sanocki, birczycki, liski, brzozowski, krośnieński, miejsce wyboru Sanok	1
		9. Samborski, staromiejski, turecki, drohobycki, rudecki, miejsce wyboru Sambor	1
		10. Jaworowski, mościcki, cieszanowski, miejsce wyboru Jaworów .	1
		11. Żółkiewski, rawski, sokalski, miejsce wyboru Żółkiew . . .	1
		12. Lwowski, gródecki, miejsce wyboru Lwów	1
		13. Złoczowski, kamionecki, brodzki, miejsce wyboru Złoczów	1
		14. Brzeżański, przemyślański, podhajecki, miejsce wyboru Brzeżany .	1
		15. Rohatyński, bobrzecki, miejsce wyboru Rohatyn	1
		16. Stryjski, żydaczowski, doliniański, kałuski, miejsce wyboru Stryj .	1
		17. Stanisławowski, bohorodczański, tłumacki, buczacki, miejsce wyboru Stanisławów	1
		18. Kołomyjski, horodyniecki, śniatyński, kossowski, nadwornianski, miejsce wyboru Kołomyja	1
		19. Zaleszczycki, borszczowski, husiatyński, czortkowski, miejsce wyboru Zaleszczyki	1
		20. Tarnopolski, zbaraski, skałacki, trębowelski, miejsce wyb. Tarnopol	1
	(b) Miasta	1. Lwów	2
		2. Kraków	2
		3. Biała, Nowy Sącz, Wieliczka	1
		4. Tarnów, Bochnia	1
		5. Rzeszów, Jarosław	1
		6. Przemyśl, Gródek	1
		7. Sambor, Stryj, Drohobycz	1
		8. Tarnopol, Brzeżany	1
		9. Stanisławów, Tyśmienica	1
		10. Kołomyja, Śniatyn, Buczacz	1
		11. Brody, Złoczów	1
	(c) Izby handlowo-przemysłowe	1. Izba handlowo-przemysłowa lwowska	1
		2. „ „ „ krakowska	1
		3. „ „ „ brodzka	1
		Okręgi sądowe:	
	(d) Gminy wiejskie	1. Krakowski, lisiecki, miejsce wyboru Kraków; Wielicki, skawiński, podgórski, dobczycki, miejsce wyb. Wieliczka; Chrzanowski, krzeszowicki, miejsce wyboru Chrzanów . .	1
		2. Bialski, kęcki, oświęcimski, miejsce wyboru Biała; Żywiecki, milowiecki, ślemieński, miejsce wyboru Żywiec . . .	1
		3. Wadowicki, andrychowski, kalwaryjski, miejsce wyboru Wadowice; Myślenicki, jordanowski, makowski, miejsce wyboru Myślenice . .	1
		4. Nowo-sandecki, staro-sandecki, krynicki, miejsce wyb. Nowy-Sącz; Limanowski, miejsce wyboru Limanowa; Nowotarski, krościeniecki, miejsce wyboru Nowytarg; Grybowski, ciężkowicki, miejsce wyboru Grybów	1
		5. Bocheński, wiśnicki, niepołomicki, miejsce wyboru Bochnia; Brzeski, wojnicki, radłowski, miejsce wyboru Brzesko	1
		6. Tarnowski, tuchowski, miejsce wyboru Tarnów; Pilźnieński, brzostecki, dębicki, zassowski, miejsce wyboru Pilzno; Dąbrowski, miejsce wyboru Dąbrowa	1
		7. Ropczycki, miejsce wyboru Ropczyce; Mielecki, miejsce wyboru Mielec; Tarnobrzeski, rozwadowski, miejsce wyboru Tarnobrzeg	1

Kraj	Kurya wyborcza	**Okrąg wyborczy** albo **koło wyborcze**	Ilość deputowanych
Galicya z Krakowem		8. Rzeszowski, tyczyński, głogowski, strzyżowski, miejsce wyboru Rzeszów; Kolbuszowski, sokołowski, miejsce wyboru Kolbuszowa	1
		9. Łańcucki, przeworski, leżajski, miejsce wyboru Łańcut; Nisiecki, ulanowski, miejsce wyboru Nisko	1
		10. Jasielski, frysztacki, miejsce wyboru Jasło; Gorlicki, miejsce wyboru Gorlice; Krośnieński, żmigrodzki, dukielski, miejsce wyboru Krosno	1
		11. Sanocki, bukowiecki, rymanowski, miejsce wyboru Sanok . . . . Brzozowski, dubiecki, miejsce wyboru Brzozów; Liski, lutowiski, baligrodzki, miejsce wyboru Lisko	1
		12. Przemyski, niżankowicki, miejsce wyboru Przemyśl; Birczycki, dobromilski, ustrzycki, miejsce wyboru Bircza; Mościcki, sądowo-wiszeński, miejsce wyboru Mościska	1
		13. Jarosławski, radymieński, sieniawski, miejsce wyboru Jarosław; Cieszanowski, lubaczowski, miejsce wyboru Cieszanów	1
		14. Samborski, łącki, miejsce wyboru Sambor; Staromiejski, starosolski, miejsce wyboru Staremiasto; Turecki, boryniański, miejsce wyboru Turka; Rudecki, komarnieński, miejsce wyboru Rudki	1
		15. Stryjski, skolski, miejsce wyboru Stryj; Mikołajewski, żurawieński, miejsce wyboru Żydaczów; Drohobycki, medenicki, podbuski, miejsce wyboru Drohobycz . .	1
		16. Kałuski, wojniłowski, miejsce wyboru Kałusz; Doliniański, bolechowski, rożniatowski, miejsce wyboru Dolina; Bobrzecki, chodorowski, miejsce wyboru Bóbrka	1
		17. Lwowski, winnicki, szczerzecki, miejsce wyboru Lwów; Grodecki, janowski, miejsce wyboru Gródek; Jaworowski, krakowiecki, miejsce wyboru Jaworów	1
		18. Żółkiewski, wielko-mosteński, kulikowski, miejsce wyboru Żółkiew; Sokalski, bełzki, miejsce wyboru Sokal; Rawski, uhnowski, niemierowski, miejsce wyboru Rawa	1
		19. Brodzki, łopatyński, załoziecki, miejsce wyboru Brody; Kamionecki, buski, radziechowski, miejsce wyboru Kamionka . .	1
		20. Złoczowski, zborowski, oleski, miejsce wyboru Złoczów; Przemyślański, gliniański, miejsce wyboru Przemyślany	1
		21. Brzezański, kozowski, miejsce wyboru Brzeżany; Rohatyński, bursztyński, miejsce wyboru Rohatyn; Podhajecki, wiśniowczycki, miejsce wyboru Podhajce	1
		22. Stanisławowski, halicki, miejsce wyboru Stanisławów; Bohorodczański, sołotwiński, miejsce wyboru Bohorodczany; Tłumacki, tyśmienicki, miejsce wyboru Tłumacz; Nadworniański, delatyński, miejsce wyboru Nadworna	1
		23. Kołomyjski, peczeniżyński, gwoździecki, miejsce wyboru Kołomyja; Kosowski, kucki, miejsce wyboru Kosów; Śniatyński, zabłotowski, miejsce wyboru Śniatyn	1
		24. Zaleszczycki, uściecki, miejsce wyboru Zaleszczyki; Borszczowski, mielnicki, miejsce wyboru Borszczów; Horodyniecki, obertyński, miejsce wyboru Horodenka	1
		25. Buczacki, jazłowiecki, monasterzycki, miejsce wyboru Buczacz; Czortkowski, budzanowski, miejsce wyboru Czortków	1
		26. Trembowelski, grzymałowski, miejsce wyboru Trembowla; Husiatyński, kopyczeniecki, miejsce wyboru Husiatyn	1
		27. Tarnopolski, mikuliniecki, miejsce wyboru Tarnopol; Zbaraski, nowosielski, miejsce wyboru Zbaraż; Skałacki, miejsce wyboru Skałat.	1

Kraj	Kurya wyborcza	**Okrąg wyborczy** albo **koło wyborcze**	Ilość deputowanych
Austrya poniżej Anizy	(a) Wielkie posiadłosci	Austrya poniżej Anizy	8
	(b) Miasta	1. Wiedeń, miasto (dzielnica I)	4
		2. „ Leopoldstadt (dzielnica II)	1
		3. „ Landstrasse (dzielnica III)	1
		4. „ Wiedeń (dzielnica IV).	1
		5. „ Margarethen (dzielnica V)	1
		6. „ Mariahilf (dzielnica VI)	1
		7. „ Neubau (dzielnica VII)	1
		8. „ Josephstadt (dzielnica VIII)	1
		9. „ Alsergrund (dzielnica IX)	1
		10. St. Pölten, Mölk, Herzogenburg, Pöchlarn, Waidhofen nad Ybbsem, St. Peter, Seitenstetten, Amstetten, Ybbs, Scheibbs, Klosterneuburg, Tulln, Königstetten	1
		11. Krems, Stein, Mautern, Horn, Langenlois, Waidhofen nad Tbają, Gross-Siegharts, Litschau, Weitra, Zwettl	1
		12. Korneuburg, Stockerau, Oberhollabrunn, Retz, Eggenburg, Maissau, Mistelbach, Poisdorf, Feldsberg, Laa, Zistersdorf	1
		13. Baden, Mödling, Perchtoldsdorf, Gumpoldskirchen, Bruck, Hainburg, Schwechat	1
		14. Neustadt, Neunkirchen, Pottendorf, Ebenfurt	1
	(c) Izby handlowo-przemysłowe	Izba handlowo-przemysłowa w Wiedniu	2
		Okręgi sądowe:	
	(d) Gminy wiejskie	1. St. Pölten, Herzogenburg, Kirchberg nad Bielą, Mölk, Neulengbach, miejsce wyboru St. Pölten; Lilienfeld, Hainfeld, miejsce wyboru Lilienfeld; Tuln, Atzenbrugg, miejsce wyboru Tuln	1
		2. Amstetten, Haag, St. Peter, Ybbs, Waidhofen nad Ybbsem, miejsce, wyboru Amstetten; Scheibbs, Mank, Gaming, miejsce wyboru Scheibbs	1
		3. Krems, Gföhl, Kirchberg nad Wagram, Langenlois, Mautern, Pöggstall, Persenburg, Spitz, miejsce wyboru Krems; Horn, Eggenburg, miejsce wyboru Horn	1
		4. Zwettl, Ottenschlag, Weitra, Grossgerungs, Allensteig, miejsce wyboru Zwettl; Waidhofen nad Tają, Raabs, Litschau, Schrems, Dobersberg miejsce wyboru Waidhofen.	1
		5. Korneuburg, Stockerau, Wolkersdorf, miejsce wyboru Korneuburg; Oberhollabrunn, Haugsdorf, Rawelsbach, miejsce wyboru Oberhollabrunn; Retz, Geras, miejsce wyboru Retz	1
		6. Mistelbach, Feldsberg, Laa, Zistersdorf, miejsce wyboru Mistelbach; Gross-Enzersdorf, Matzen, Marchegg, miejsce wyboru Gross-Enzersdorf.	1
		7. Neustadt, Ebreichsdorf, Guttenstein, miejsce wyboru Neustadt; Baden, Pottenstein, miejsce wyboru Baden; Neunkirchen, Gloggnitz, Aspang, Kirchschlag miejsce wyboru Neunkirchen	1
		8. Sechshaus, miejsce wyboru Sechshaus	1
		9. Hernals, Klosterneuburg, miejsce wyboru Hernals	1
		10. Hietzing, Purkersdorf, Mödling, miejsce wyboru Hietzing; Bruck, Schwechat, Hainburg, miejsce wyboru Bruck.	1

Kraj	Kurya wyborcza	**Okrąg wyborczy** albo **koło wyborcze**	Ilość deputowanych
Austrya powyżej Anizy	(a) Wielkie posiadłości	Austrya powyżej Anizy	3
	(b) Miasta	1. Linz, Urfahr, Ottensheim, Gallneukirchen, miejsce wyboru Linz . .	2
		2. Freistadt, Leonfelden, Oberneukirchen, Zwettl, Königswiesen, Weissenbach, miejsce wyboru Freistadt; Perg, Schwertberg, Prägarten, Tragwein, miejsce wyboru Perg; Grein, miejsce wyboru Grein . . . . Rohrbach, Aigen, Haslach, Lembach, Neufelden, miejsce wyboru Rohrbach; Enns, Florian, Steyeregg, Mauthhausen, St. Georgen nad Gusen, miejsce wyboru Enns	1
		3. Steyr, Sierning, Sierninghofen, Neuzeug, miejsce wyboru Steyr; Kremsmünster, Hall, Neuhofen, miejsce wyboru Kremsmünster; Kirchdorf, Milchdorf, Windischgarsten, Grünburg, Steinbach, miejsce wyboru Kirchdorf; Weyer, miejsce wyboru Weyer	1
		4. Wels, Lambach, Grieskirchen, Neumarkt, miejsce wyboru Wels; Efferding, Aschach, Waizenkirchen, miejsce wyboru Efferding; Vöklabruck, Schwanenstadt, Vöklamarkt, Frankenmark, Frankenburg, St. Georgen w Attergau, Mondsee, miejsce wyboru Vöklabruck; Gmunden, miejsce wyboru Gmunden; Ischl, Hallstadt, miejsce wyboru Ischl	1
		5. Ried, Haag, Obernberg, miejsce wyboru Ried; Braunau, Altheim, Mauerkirchen, miejsce wyboru Braunau; Mattighofen, miejsce wyboru Mattighofen; Schärding, Raab, Riedau, Peuerbach, Engelhartszell, miejsce wyboru Schärding	1
	(c) Izby handlowo-przemysłowe	Izba handlowa przemysłowa w Linzu	1
		Okręgi sądowe:	
	(d) Gminy wiejskie	1. Linz, Florian, Enns, miejsce wyboru Linz; Steyr, Weyer, Kremsmünster, Neuhofen, miejsce wyboru Steyr . .	1
		2. Freistadt, Leonfelden, Weissenbach, miejsce wyboru Freistadt; Perg, Mauthhausen, Grein, Prägarten, miejsce wyboru Perg . . .	1
		3. Rohrbach, Aigen, Haslach, Neufelden, Lembach, miejsce wyboru Rohrbach; Urfahr, Otensheim, miejsce wyboru Uhfahr	1
		4. Schärding, Engelszell, Raab, Peuerbach, miejsce wyboru Schärding; Efferding, Grieskirchen, Waizenkirchen, miejsce wyboru Efferding	1
		5. Ried, Obernberg, Haag, miejsce wyboru Ried; Braunau, Mattighofen, Mauerkirchen, Wildshut, miejsce wyboru Braunau	1
		6. Wels, Lambach, miejsce wyboru Wels; Vöklabruck, Schwanenstadt, Mondsee, Frankenmarkt, miejsce wyboru Vöklabruck	1
		7. Gmunden, Ischl, miejsce wyboru Gmunden; Kirchdorf, Grünburg, Windischgarten, miejsce wyboru Kirchdorf .	1
Salzburg	(a) Wielkie posiadłości	Salzburg	1
	(b) Miasta (c) Izby handlowo-przemysłowe	1. Miasto Salzburg; Izba handlowo-przemysłowa w Salzburgu	1
		2. St. Jan, Wagrain, St. Wit, miejsce wyboru St. Jan; Werfen, miejsce wyboru Werfen; Radstadt, miejsce wyboru Radstadt;	

Kraj	Kurya wyborcza	**Okrąg wyborczy** albo **koło wyborcze**	Ilość deputowanych
Salzburg		Hof-Gastein, miejsce wyboru Hof-Gastein; Tamsweg, Mauterndorf, St. Michael, miejsce wyboru Tamsweg, Zell nad jez. Mittersill, Taxenbach, miejsce wyboru Zell nad jez.; Saalfelden. Lofer, miejsce wyboru Saalfelden; Neumarkt, Seekirchen, Strasswalchen, miejsce wyboru Neumarkt; Golling, Abtenau, Kuchel, miejsce wyboru Golling; Hallein, miejsce wyboru Hallein; Oberndorf, miejsce wyboru Oberndorf	1
		Okręgi sądowe:	
	(d) Gminy wiejskie	1. Salzburg, Oberndorf, Mattsee, Neumarkt, Thalgau, St. Gilgen, Hallein. miejsce wyboru Salzburg; Golling, Abtenau, Werfen, miejsce wyboru Golling	1
		2. St. Jan, Radstadt, Gastein, miejsce wyboru St. Jan; Tamsweg, St. Michael, miejsce wyboru Tamsweg; Zell nad jez. Lofer, Saalfelden, Mittersill, Taxenbach, miejsce wyboru Zell nad jez..	1
Styrya	(a) Wielkie posiadłości	Styrya	4
	(b) Miasta	1. Gradec, miasto	1
		2. Gradec, przedmieścia	1
		3. Bruck, Kapfenberg, Kindberg, Mürzzuschlag, miejsce wyboru Bruck; Lubno, Trofaje, Vordernberg, Eisenerz, Mautern, miejsce wyboru Lubno; Oflenz, miejsce wyboru Oflenz; Mariazell, miejsce wyboru Mariazell, Frohnleiten, Niemiecka-Bystrzyca, Uebelbach, Grahocin, miejsce Frohnleiten	1
		4. Judenburg, Weisskirchen, Oberzeiring, Knittelfeld, Obdach, miejsce wyboru Judenburg; Neumarkt, Unzmarkt, St. Lambrecht, miejsce wyboru Neumarkt; Murawa, Oberwölz, St. Peter, miejsce wyboru Murawa; Liezen, Admont, St. Gallen, miejsce wyboru Liezen; Gröbming, Schladming, Irdning, miejsce wyboru Gröbming; Czerminie (Rottenmann), miejsce wyboru Czerminie; Ausee, miejsce wyboru Ausee	1
		5. Hartberg, Friedberg, Polawa, Borowa, miejsce wyboru Hartberg; Feldbach, Bernik, miejsce wyboru Feldbach; Fürstenfeld, Burgau, miejsce wyboru Fürstenfeld; Weiz, Passail, Birkfeld, miejsce wyboru Weiz; Gleisdorf, Pischelsdorf, St. Ruprecht, miejsce wyboru Gleisdorf . .	1
		6. Lipnica. Arnoz, Strass, Wilden, Św. Jerzy, miejsce wyboru Lipnica; Radgona, Murek, Gnas, miejsce wyboru Radgona; Iwnica, Arverz, miejsce wyboru Iwnica; Lonez, Labodowec, Św. Floryan, miejsce wyboru Lonez; Voitsberg, Köflach, miejsce wyboru Voitsberg; Szczawnica, miejsce wyboru Szczawnica	1
		7. Marburg, miejsce wyboru Marburg (Marybor); Słoweńska Bystrzyca, Muta, Marbeg, Wozenica, miejsce wyboru Słoweńska Bystrzyca; Ptuj (Optuj), Św. Lenart, miejsce wyboru Ptuj; Ormuż, Lutomer, Średnice, miejsce wyboru Ormuż	1
		8. Cele, Żabec, Witanie, Wojnik, Laszko, miejsce wyboru Cele; Mozyrye, Górny Grad, Lubno, Wrańsko, miejsce wyboru Mozyrye; Rogatec, Szmarye, miejsce wyboru Rogatec; Brezce, Sewnica, Kozie, miejsce wyboru Brezce; Konice, miejsce wyboru Konice; Schoenstein (Sostan), miejsce wyboru Schoenstein	1

Kraj	Kurya wyborcza	Okrąg wyborczy albo koło wyborcze	Ilość deputowanych
Styrya	(c) Izby handlowo-przemysłowe	1. Izba handlowo przemysłowa w Gradcu	1
		2. „ „ „ w Lubeniu	1
		Okręgi sądowe:	
	(d) Gminy wiejskie	1. Gradec, Voitsberg, Wildon, miejsce wyboru Gradec	1
		2. Bruck, Aflenz, Mariazell, Kindberg, Mürzzuschlag, Frohnleiten, miejsce wyboru Bruck;	
		Lubno, Mautern, Eisenerz, miejsce wyboru Lubno	1
		3. Judenburg, Knittelfeld, Obdach, Oberzeiring, miejsce wyboru Judenburg;	
		Murawa, Oberwölz, Neumarkt, miejsce wyboru Murawa;	
		Lietzen, Czerminie, St. Gallen, miejsce wyboru Lietzen;	
		Gröbming, Irdning, Schladming, Aussee, miejsce wyboru Gröbming	1
		4. Hartberg, Friedberg, Borowa, Polowa, miejsce wyboru Hartberg;	
		Weiz, Birkfeld, Gleisdorf, miejsce wyboru Weiz	1
		5. Feldbach, Bernik, Fürstenfeld, Kirchbach, miejsce wyb. Feldbach;	
		Radgona, Cmurek, miejsce wyboru Radgona;	
		6. Lipnica, Arweż, miejsce wyboru Lipnica;	
		Lonez, Szczawnica, miejce wyboru Lonez	1
		7. Marburg (Marybor), Słoweńska Bystrzyca, miejsce wyb. Marburg;	
		Konice, miejsce wyboru Konice;	
		Słoweński Gradec, Marberg, miejsce wyboru Słoweński Gradec . .	1
		8. Ptuj, Ormuż, Św. Lenart, miejsce wyboru Ptuj;	
		Rogatec, Szmarye, miejsce wyboru Rogatec;	
		Lutomer, Radgoński Grad, miejsce wyboru Lutomer	1
		9. Cele, Wrańsko, Górny Grad, Laszko, Sorztany, miejsce wyboru Cele;	
		Brezce, Kozie, Sewnica, miejsce wyboru Brezce	1
Karyntya	(a) Wielkie posiadłosci	Karyntya	1
	(b) Miasta	1. Celowiec	1
		2. Św. Wit, Targ, miejsce wyboru Św. Wit;	
		Brzezce, Strassburg, Stary Dwór, Hüttenberg, miejsce wyb. Brzezce;	
		Wolfsberg, Św. Lenart, Sw. Jędrzej, Św. Paweł, Dolny Drawburk, miejsce wyboru Wolfsberg;	
		Welkowec, Pliberk, Kapla, miejsce wyboru Welkowec	1
		3. Belak, miejsce wyboru Belak;	
		Św. Mohor, Plajberg, Rut, miejsce wyboru Św. Mohor;	
		Terbiż, Malboret, miejsce wyboru Terbiż;	
		Spital, Sowodeny, Greifenburk, Górny Drawburk, miejsce wyboru Spital;	
		Zgórnia Bela, miejsce wyboru Zgórnia Bela	1
	(c) Izby handlowo-przemysłowe	Izba handlowo-przemysłowa w Celowcu	1
		Okręgi sądowe:	
	(d) Gminy wiejskie	1. Celowiec, Targ, miejsce wyboru Celowiec;	
		Welkowec, Kapla, Pliberk, Doberla Wieś, miejsce wyboru Welkowiec	1
		2. Św. Wit, Brzeżce, Gurk, Swinec, Stary Dwór, miejsce wyboru Św. Wit;	
		Wolfsberg, Św. Lenart, Św. Paweł, miejsce wyboru Wolfsberg . .	1
		3. Belak, Rożek, Paternion, Podkloster, Terbiż, miejsce wyb. Belak;	
		Borowle, miejsce wyboru Borowle	1
		4. Spital, Swodeny, Millstatt, Greifenburk, Zgórnia Bela, Winklern, miejsce wyboru Spital;	
		Św. Mohor, Kotocze, miejsce wyboru Św. Mohor	1

Kraj	Kurya wyborcza	Okrąg wyborczy albo koło wyborcze	Ilość deputowanych
Kraina	(a) Wielkie posiadłości	Kraina	2
	(b) Miasta (c) Izby handlowo-przemysłowe	1. Miasto Lublana; Izba handlowo-przemysłowa w Lublanie	1
		2. Postojna, Idria, Werchnika, Loż, Radolica, Trzycz, Kamenik, Krany, Loka	1
		3. Nowe Miasto, Wiśnia Góra, Kersko, Kostaniewica, Czernomeli, Metlika, Koczewie, Rybnica	1
		Okręgi sądowe:	
	(d) Gminy wiejskie	1. Lublana, Werchnika, miejsce wyboru Lublana; Litya, Zatyczna, miejsce wyboru Litya; Rybnica, Wielkie Laszcze, miejsce wyboru Rybnica	1
		2. Postojna, Bystryca, Senożece, Wypawa, miejsce wyboru Postojna; Planina, Loż, Idria, miejsce wyboru Planina (Logatec)	1
		3. Krajny, (Szkofja) Loka, Trzycz, miejsce wyboru Krajny; Kamenik, Brdo, miejsce wyboru Kamenik; Radolica, Kraińska Góra, miejsce wyboru Radolica	1
		4. Nowe Miasto, miejsce wyboru Nowe Miasto; Kerszko, Kostaniewica, miejsce wyboru Kerszko; Czernomeli, Metlika, miejsce wyboru Czernomeli	1
		5. Koczewie, miejsce wyboru Koczewie; Trebno, Żużemberk, miejsce wyboru Trebno; Ratecze, Mokronog, miejsce wyboru Ratecze	1
Bukowina	(a) Wielkie posiadłości	1. Pierwsze koło wyborcze	1
		2. Drugie „ „	2
	(b) Miasta	1. Miasto Czerniowce	1
		2. Suczawa, Seret, Radowce	1
	(c) Izby handlowo przemysłowe	Izba handlowo-przemysłowa w Czerniowcach	1
		Okręgi sądowe:	
	(d) Gminy wiejskie	1. Czerniowiecki, sadagórski, miejsce wyboru Czerniowce; Storożyniecki, miejsce wyboru Storożyniec; Serecki, miejsce wyboru Seret	1
		2. Wyżnicki, putillański, stanestiański, miejsce wyboru Wyżnica; Kocmański, zastawieński, miejsce wyboru Kocman	1
		3. Radowiecki, solkański, miejsce wyboru Radowce; Suczawski, gurahumorski, miejsce wyboru Suczawa; Kimpolungski, dorniański, miejsce wyboru Kimpolunga	1
Morawia	(a) Wielkie posiadłości	Morawia	9
	(b) Miasta	1. Berno	2
		2. Ołomuniec, Prostejów, Brodek Niemiecki	1
		3. Morawska Trzebowa, Switawy, Brzezowa, Boskowice, Jewiczko, Konice, Mogielnica, Losztyce, Litowel, Usów	1
		4. Nowe Miasto, Bystrzyce, Żdżar, Wielka Byteś, Tyszniów, Telcz, Jaromierzyce	1
		5. Igława, Trzebicz z miastem żydowskiem, Wielki Międzyrzecz, z gminą izraelicką Stanern, ...	1
		6. Znojmo, Daczyce, Jemnice, Sławnice, Krumłów, Iwanczyce, Morawskie Budiejowice	1
		7. Mikułów, Hustopec, Hodonin, Sławków, Dolne Konnice, Buczowice, Kijów, Wyżków, Strażnice, Brzetysław, Pogorzelice	1

Kraj	Kurya wyborcza	Okrąg wyborczy albo koło wyborcze	Ilość deputowanych
Morawia		8. Kromierzyż, Węgierskie Hradyszcze, Węgierski Ostróg, Bzenec, Wesołe, Węgierski Brod	1
		9. Holeszów, Bystrzyca (nad Hostynem), Wszecin, Kelicz, Zlin, Kłobuki (powiat polityczny węgiersko-brodzki, Wyżowice, Międzyrzecz Wołoski, Prerów, Kojetyn, Hulin, Towaczów	1
		10. Nowy Tyczyn, Sztramberk, Przybor, Tulnek, Freustadt, Morawska Ostrawa, Mistek, Bruszberk	1
		11. Granica, Lipnik, Podsztad, Dworce, Libowa, Berun, Budziszów . .	1
		12. Szternberk, Uniów, Rymarzów, Szumberk, Stare Miasto, Zabrzeg, Schildberk	1
	(c) Izby handlowo-przemysłowe	1. Izba handlowo-przemysłowa w Bernie	2
		2. „ „ „ w Ołomuńcu	1
		Okręgi sądowe:	
	(d) Gminy wiejskie	1. Berneński, iwanczycki, miejsce wyboru Berno; Wyżkowski, buczowicki, sławkowski, miejsce wyboru Wyżków .	1
		2. Kromierzyski, zdunecki, miejsce wyboru Kromierzyż; Prostojowski, plumlowski, miejsce wyboru Prostojów	1
		3. Litowelski, konicki, miejsce wyboru Litowel; Morawski, trzebowski, świtawski, jewczeski, miejsce wyboru Morawska Trzebowa; Zabrzeski, mogielnicki, uniowski, miejsce wyboru Zabrzeg	1
		4. Boskowicki, bluneński, kunsztadzki, miejsce wyboru Boskowice; Tyszniowski, miejsce wyboru Tyszniów; Nowomiejski, bystrzycki, żdżarski, miejsce wyboru Nowe Miasto. .	1
		5. Igławski, telecki, miejsce wyboru Igława; Trzebicki, wielko międzyrzecki, miejsce wyboru Trzebicz; Morawsko-budiejowicki, hrutowicki, namieski, miejsce wyboru Morawskie Budiejowice	1
		6. Znoimski, wranowski, jarosławicki, miejsce wyboru Znojmo; Daczycki, jemnicki, miejsce wyboru Daczyce; Mikułowski, krumłowski, miejsce wyboru Mikułów	1
		7. Hustopecki, brzetysławski, żydłochowicki, kłobucki (powiatu politycznego hustopeckiego), miejsce wyboru Hustopece; Kijowski, hodonieński, żdżanicki, miejsce wyboru Kijów	1
		8. Węgiersko-hradyski, ostrawski, strażnicki, miejsce wyboru Węgierskie Hradyszcze; Holeszowski, bystrzycki nad Hostynem, najedelski, miejsce wyboru Holeszów	1
		9. Wołosko-międzyrzecki, rożnowski, wszetyński, miejsce wyboru Międzyrzecze Wołoskie; Węgiersko-brodzki, kłobucki (powiatu politycznego węgiersko-brodzkiego), wyżowicki, miejsce wyboru Węgierski Bród; Mistecki, morawsko-ostrawski, freisztadzki, miejsce wyboru Mistek	1
		10. Nowoiczyński, fuinecki, przyborski, miejsce wyboru Nowy Iczyn: Hranicki, lipecki, libowski, dworzecki, posiadłości morawskie okręgów sądowych opawskiego i białowieckiego w Szląsku, miejsce wyboru Hranice; Posiadłości morawskie okręgów sądowych osobłogskiego i jędrzychowskiego w Szląsku, miejsce wyboru Osobłoga	1
		11. Ołomuniecki, miejsce wyboru Ołomuniec; Szternberkski, rymarzowski, miejsce wyboru Szternberk; Szumbarski, staromiejski, wiesenberkski, schildberkski, miejsce wyboru Szumberk	1

Kraj	Kurya wyborcza	**Okrąg wyborczy** albo **koło wyborcze**	Ilość deputowanych
Szląsk	(a) Wielkie posiadłości	Szląsk	3
	(b) Miasta (c) Izby handlowo-przemysłowe	1. Opawa; Izba handlowo-przemysłowa w Opawie	1
		2. Karniów, Albrechcice, Freiwaldów, Jawornik, Widna, Cukmantel, Friedeberg, Bruntal, Beneszów, Anielska Góra, Wrbno	1
		3. Cieszyn, Frydek, Frysztad, Bogumin, Bielowiec, Witków, Klimkowice, Odry	1
		4. Bielsk, Strumień, Skoczów, Jabłunków	1
		Okręgi sądowe:	
	(d) Gminy wiejskie	1. Opawski, bielowiecki, z wyjątkiem posiadłości morawskich, witkowski, klimkowiecki, oderski, miejsce wyboru Opawa; Karniowski, albrechcicki, miejsce wyboru Karniów	1
		2. Bruntalski, beneszowski, werbnieński, miejsce wyboru Bruntal; Freiwaldowski, jawornicki, wideński, cukmantelski, miejsce wyboru Freiwaldów	1
		3. Cieszyński, frydecki, jabłunkowski, miejsce wyboru Cieszyn; Frysztacki, bogumiński, miejsce wyboru Frysztad; Bielski, strumieński, skoczanowski, miejsce wyboru Bielsk	1
Tyrol	(a) Wielkie posiadłości	1. Pierwsze koło wyborcze	1
		2. Drugie „ „	4
	(b) Miasta (c) Izby handlowo-przemysłowe	1. Innsbruck, Hall, Rattenberg, Schwarz, Kitzbichl, Kufstein, Imst, Vils, Reutte, Landeck (Angedair); Izba handlowo-przemysłowa w Innsbrucku	1
		2. Botzen, Meran, Glurns; Izba handlowo-przemysłowa w Botzen	1
		3. Brixen, Sterzing, Klausen, Kaltern, Tramin, Brunek, Innichen, Lienz	1
		4. Trydent, Eles, Fondo, Mezzolombardo, Lavis, Cavalese, Pergine. .	1
		5. Roveredo, Mori, Arco, Riva, Ala, Borgo, Levico; Izba handlowo-przemysłowa w Roveredo	1
		Okręgi sądowe:	
	(d) Gminy wiejskie	1. Innsbruck, Mieders, Steinach, Telfs, Hall miejsce wyboru Innsbruck; Sterzing, miejsce wyboru Sterzing	1
		2. Schwarz, Fügen, Zell, miejsce wyboru Schwarz; Kufstein, Rattenberg, miejsce Kufstein; Kitzbichl, Hopfgarten, miejsce wyboru Kitzbichl	1
		3. Imst, Siltz, miejsce wyboru Imst; Reutte, miejsce wyboru Reutte; Landeck, Ried, Nauders, miejsce wyboru Landeck; Schlanders, Glurns, miejsce wyboru Schlanders	1
		4. Botzen, Kaltern, Neumarkt, Kastelruth, Sarnthal, Klausen, miejsce wyboru Botzen; Meran, Passeyr, Lana, miejsce wyboru Meran	1
		5. Bruneck, Welsberg, Enneberg, Taufers, miejsce wyboru Bruneck; Brixen, miejsce wyboru Brixen; Lienz, Sillian, Windisch-Matrey, miejsce wyboru Lienz; Ampezzo, Buchenstein, miejsce wyboru Ampezzo	1
		6. Trydent, Cembra, Vezzano, Civezzano, Pergine, Lavis, miejsce wyboru Trydent; Borgo, Levico, Strigno, miejsce wyboru Borgo	1

Kraj	Kurya wyborcza	Okrąg wyborczy albo koło wyborcze	Ilość deputowanych
Tyrol		7. Cles, Fondo, Malè, Mezzolombardo, miejsce wyboru Cles; Cavalese, Fassa, Primör, miejsce wyboru Cavalese	1
		8. Roveredo, Nogaredo, Mori, Ala, miejsce wyboru Roveredo; Riva, Arco, Val di Ledro, miejsce wyboru Riva; Tione, Stenico, Condino, miejsce wyboru Tione	1
Vorarlberg	(b) Miasta (c) Izby handlowo-przemysłowe	1. Bregenz, Feldkirch, Dornbirn; Izba handlowo-przemysłowa w Feldkirchu	1
		Okręgi sądowe:	
	(d) Gminy wiejskie	1. Bregenz, Bregenzerwald, Dornbirn, miejsce wyboru Bregenz . . .	1
		2. Feldkirch, miejsce wyboru Feldkirch; Bludenz, Montafon, miejsce wyboru Bludenz	1
Istrya	(a) Wielkie posiadłości	Istrya	1
	(b) Miasta (c) Izby handlowo-przemysłowe	Porecz, Koper, Piran, Rovini, Bolzet, Izla, Muje (Mile), Cittanuova, Umag, Motorun, Bulje, Vizinada, Pazin, Labin, Plomin, Wodnian, Pulje, Losin Mały, Losin Wielki, Czes, Kerk, Wołowsko, Kastaw, Lowran, Moszczenice; Izba handlowo-przemysłowa w Rovini	1
		Okręgi Sądowe:	
	(d) Gminy wiejske	1. Porecz, Montowun, Bulje, miejsce wyboru Porecz; Koper, Piran, Bolzet, miejsce wyboru Koper; Pulj, Wodnian, Rovini, miejsce wyboru Wodnian	1
		2. Pazin, Labin, miejsce wyboru Pazin; Wołowsko, Nowygrod, miejsce wyboru Wołowsko; Czes, Kerk, miejsce wyboru Czes; Losini, miejsce wyboru Losini	1
Gorycya i Gradyska	(a) Wielkie posiadłości	Gorycya i Gradyska	1
	(b) Miasta (c) Izby handlowo-przemysłowe	Gorycya, Kozmin, Cerwinian, Trzicz, Oglej, Grad, Tolmin, Bowec, Kaborid, Kanal, Ajdowszczyna, Serzana; Izba handlowo-przemysłowa w Gorycyi	1
		Okręgi sądowe:	
	(d) Gminy wiejskie	1. Gorycya, Kanal, Ajdowszczyna, miejsce wyboru Gorycya; Tolmin, Cirkno, miejsce wyboru Tolmin; Serzana, Komen, miejsce wyboru Serzana	1
		2. Gradyska, Kozmin, Cerwinian, Trzycz, miejsce wyboru Gradyska .	1
Miasto Tyrol z okręgiem	(b) Kurya miast	1. Miasto Tryest, pierwsze koło wyborcze	1
		2. „ „ drugie i trzecie koło wyborcze	1
		3. „ „ czwarte koło wyborcze tudzież uprawnieni do wyboru z okręgu tryestyńskiego	1
		Przez koła wyborcze tutaj wzmiankowane rozumieć należy koła wyborcze powołane na mocy statutu do wyboru rady miejskiej Tryestu, jakoteż osoby wzmiankowane w §. 9, ustępu 5 porządku wybierania do rady państwa	1
	(c) Izby handlowo-przemysłowe	Izba handlowo-przemysłowa w Tryeście	1

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XVI. — Wydany i rozesłany dnia 12 kwietnia 1873.

42.

Ustawa z dnia 29 marca 1873,

o przypuszczaniu zagranicznych towarzystw ubezpieczeń do działalności w królestwach i krajach, w radzie państwa reprezentowanych.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa rozporządzam co następuje:

§. 1.

Wyrzeczone w rozporządzeniu cesarskiem z dnia 29 listopada 1865 (Dz. u. p. Nr. 127) wykluczenie zagranicznych towarzystw ubezpieczeń od działalności w tych krajach, znosi się.

§. 2.

Obowiązujące w każdym czasie przepisy prawne o przypuszczeniu towarzystw nietutejszych do działalności w tych krajach mają być na przyszłość stosowane do przypuszczenia zagranicznych towarzystw ubezpieczeń, a to, tak towarzystw akcyjnych i komandytowych na akcye, trudniących się ubezpieczaniem, jakoteż towarzystw wzajemnych ubezpieczeń, do działalności w królestwach i krajach w radzie państwa reprezentowanych, z ograniczeniem zawartem w następującym §. 3.

§. 3.

Jeżeli w państwie zagranicznem istnieją przepisy, mocą których prywatne towarzystwa ubezpieczeń są całkiem lub częściowo wykluczone od trudnienia się pewną gałęzią ubezpieczeń, towarzystwom owego państwa nie jest dozwolone, trudnić się tutaj tą gałęzią ubezpieczeń.

§. 4.

Ustawa niniejsza wchodzi w moc obowiązującą od dnia ogłoszenia.

Wykonanie tejże porucza się ministrom spraw wewnętrznych, sprawiedliwości i skarbu.

Wiedeń, dnia 29 marca 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Lasser** r. w. **Glaser** r. w. **Pretis** r. w.

43.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 1 kwietnia 1873,

o zmianach okręgowych w kilku sądach powiatowych królestwa czeskiego.

Na zasadzie §. 2 ustawy z dnia 11 czerwca 1868 (Dz. u. p. Nr. 59) wyłącza się następujące gminy:

1. Sudomierz i Lgotę z okręgu sądu powiatowego wodniańskiego;
2. Zgorz z okręgu sądu powiatowego uścieckiego nad Orlicą i sądu śledczego wysokomyckiego;
3. Labaun z okręgu sądu powiatowego libańskiego;
4. Hennersdorf, z okręgu sądu powiatowego ilemnickiego;
5. Jannessen z okręgu sądu powiatowego łokieckiego;
6. Mileszów, z okręgu sądu powiatowego mirowickiego i sądu obwodowego jako śledczego piseckiego

i przyłącza wymienione pod 1 do okręgu sądu delegowanego miejskiego w Piseku, wymienione pod 2 do okręgu sądu powiatowego i śledczego w Litomyślu, wymienione pod 3 do okręgu sądu delegowanego miejskiego w Iczynie, wymienione pod 4 do okręgu sądu powiatowego w Werchlabach, wymienione pod 5 do okręgu sądu powiatowego w Karłowych Warach, nakoniec wymienione pod 6 do okręgu sądu powiatowego w Milewsku i do sądu obwodowego jako śledczego w Taborze.

Rozporządzenie to wchodzi w moc obowiązującą od dnia 1 lipca 1873.

Glaser r. w.

44.

Ogłoszenie ministerstwa rolnictwa z dnia 3 kwietnia 1873,

o przyszłym zarządzie lasów rządowych i funduszowych! tudzież dóbr funduszowych.

Jego c. i k. Apostolska Mość najwyższem postanowieniem z dnia 23 marca 1873 raczył najmiłościwiej zatwierdzić następujące zasady przyszłego zarządu lasów rządowych i funduszowych, tudzież dóbr skarbowych.

Chlumecky r. w.

Zasady

zarządu lasów rządowych i funduszowych tudzież dóbr skarbowych

(z wyjątkiem dóbr bukowińskiego funduszu religijnego grecko-oryentalnego).

Ażeby w lasach, należących do rządu i funduszów publicznych, jakoteż w dobrach skarbowych, zaprowadzić urządzoną podług zasad jednostajnych administracyą, kontrolę i kierownictwo zarządu gospodarskiego, postanawia się:

§. 1.

Zarząd lasów należących do rządu i funduszów publicznych, tudzież dóbr skarbowych, jest powinnością:

a) zarządców lasów i dóbr skarbowych (kierowników gospodarczych),
b) dyrekcyi lasów i dóbr skarbowych,
c) ministerstwa rolnictwa.

Zarządcy lasów i dóbr skarbowych.

§. 2.

Każdemu zarządcy lasów i dóbr skarbowych (podleśniczemu, leśniczemu) oddaje się ograniczony dokładnie okrąg — okrąg gospodarczy — którym zarządza bezpośrednio i w którym samodzielnie kieruje gospodarstwem pod własną, osobistą odpowiedzialnością.

§. 3.

Zakres działania i powinności służbowe zarządców lasów i dóbr skarbowych, obejmujące w ogóle wykonywanie czynności gospodarczych wszelkiego rodzaju stosownie do zatwierdzonych preliminarzy, odpowiednie spieniężenie materyału, zalesienie i utrzymanie lasów, współdziałanie w pracach około urządzenia gospodarstwa, tudzież kierowanie i dozorowanie ochrony lasów i polowania będą bliżej oznaczone w instrukcyi służbowej dla nich wydanej.

§. 4.

Działalność zarządcy lasów i dóbr skarbowych rozciąga się zwyczajnie na cały nieruchomy majątek rządowy i funduszowy, położony w obrębie poruczonego mu okręgu; tam jednak, gdzie rozciągłość i wielkie znaczenie dóbr skarbowych tego wymaga, można ustanowić osobny zarząd do administrowania wyłącznie dobrami.

§. 5.

Zarządca lasów i dóbr skarbowych nie powinien ze zasady zajmować się obrotem pieniężnym, lecz tylko utrzymywać rachunki tyczące się materyałów.

Obrót pieniężny i utrzymywanie rachunków pieniędzy jest rzeczą osobnych urzędników poborczych stosownie do instrukcyi dla tychże wydanej.

§. 6.

Do sprawowania opieki nad lasami i do pomocy w czynnościach technicznych, będzie przydana każdemu zarządcy lasów i dóbr skarbowych odpowiednia ilość pomocników (leśnych), należących do kategoryi sług stale zamianowanych i prawo emerytury mających a którzy, podlegając bezpośrednio zarządcy, są w ogóle obowiązani pomagać mu czynnie w zajęciach gospodarczych i zarządowych do niego należących. W szczególności leśni są przedewszystkiem odpowiedzialni za strzeżenie własności rządowej i funduszowej, ich dozorowi powierzonej, od bezprawnego najścia i wpływów szkodliwych wszelkiego rodzaju.

Powinności służbowe leśnych są oznaczone dokładnie w wydanej dla nich instrukcyi służbowej.

§. 7.

Jeżeli szczególne stosunki miejscowe, wielka parcelacya posiadłości i częste najścia zbrodnicze tego wymagają, jakoteż dla posiadłości odosobnionych a tak małych, że ustanowienie leśnego pociągnęłoby za sobą koszta stosunkowo za wielkie, mogą być przyjęci na czas potrzeby „dozorcy“ tymczasowi, pełniący obowiązki leśnych.

§. 8.

Do załatwiania czynności biurowych, które winny być ograniczone do najmniejszych rozmiarów, jakoteż do wszelkiej innej pomocy w urzędzie, będzie zarządcy przydany pomocnik leśny (podleśny).

Podleśni nie są zamianowani stale i przysięgają tylko na strzeżenie lasów.

Dyrekcye lasów i dóbr skarbowych.

§. 9.

Do nadzoru i kierowania gospodarstwem w okręgach, tudzież całą działalnością zarządców lasów i dóbr skarbowych, będą ustanowione osobne władze pośrednie, ministerstwu

rolnictwa bezpośrednio podlegające, używające tytułu „dyrekcye lasów i dóbr skarbowych“ mające na czele „nadleśniczego starszego“ a w których skład wchodzi jeden lub więcej nadleśniczych, odpowiednia ilość inżynierów lasowych — między tymi jeden biegły w budownictwie — jeżeli potrzeba, urzędnik biegły w prawie (sekretarz, koncypista), jakoteż odpowiednia ilość pomocników.

§. 10.

Do pełnienia służby przy dyrekcyi lasowej i praktyki w okręgach będzie przydana odpowiednia ilość asystentów i elewów (praktykantów) leśniczych.

Na elewa leśniczego będzie przyjęty ten, kto oprócz warunków ogólnych udowodni, że odebrał wyższe w zawodzie swoim wykształcenie w szkole leśnictwa, asystentem zaś będzie zamianowany, kto nadto udowodni, że zdał dobrze egzamin rządowy dla zarządów leśniczych przepisany albo inny egzamin z tamtym zrównany.

§. 11.

Dyrekcye lasów i dóbr skarbowych ustanawia się:

a) dla arcyksięstwa austryackiego poniżej Anizy;

b) dla dóbr skarbowych solnych i dla wszelkich innych dóbr rządowych i funduszowych w arcyksięstwie austryackiem powyżej Anizy położonych;

c) dla księstwa salzburgskiego;

d) dla księstwa styryjskiego i księstwa karyntyjskiego;

e) dla uksiążęconego hrabstwa Tyrolu i Vorarlbergu;

f) dla księstwa kraińskiego, Wybrzeża i królestwa dalmatyńskiego;

g) dla królestwa galicyjskiego i lodomeryjskiego.

W Czechach nie ustanawia się dyrekcyi lasów i dóbr skarbowych, ponieważ tamtejsze dobra rządowe i funduszowe są nader szczupłe; za to zarządcy lasów i dóbr skarbowych w Czechach będą mieli szerszy zakres działania i będą podlegali bezpośrednio ministerstwu rolnictwa.

§. 12.

Głównem zadaniem dyrekcyi lasów i dóbr skarbowych jest ścisłe sprawdzanie urzędowych czynności sprawców im podlegających a to za pomocą częstego ich rozstrząsania, tudzież ciągły nadaór nad regularnym biegiem gospodarstwa lasowego i porządnej administracyi w lasach i dobrach skarbowych.

W szczególności rzeczą nadleśniczego starszego jest kierowanie całym biegiem czynności i służy mu władza porządkowo karna nad wszystkiemi sprawcami, którzy mu podlegają a to stosownie do osobnego przepisu w tej mierze wydanego.

Zakres działania dyrekcyi lasów i dóbr skarbowych, tudzież bieg ich czynności, będzie urządzony osobną instrukcyą.

Ministerstwo rolnictwa.

§. 13.

Najwyższe kierownictwo zarządu lasów i dóbr skarbowych wykonywa ministerstwo rolnictwa, w którem do tego celu istnieje departament techniczny leśnictwa, mający zwierzchnikiem naczelnego leśniczego krajowego, któremu przydani są: radca leśniczy starszy, dwaj radcy leśniczy i odpowiednia ilość urzędników pomocniczych wykształconych do zawodu leśniczego.

Do najważniejszych czynności departamentu technicznego leśnictwa należą:

Zaprowadzenie, utrzymywanie i przezieranie urządzeń gospodarstwa lasowego;

organiczne urządzenie służby i wydanie przepisów postępowania dla służby leśnej;

ciągłe kierowanie czynnościami technicznemi w lasach rządowych i funduszowych, roztrząsanie peryodycznych planów czynności i cenników płodów leśnych;

współdziałanie przy wszystkich układach tyczących się wydawania drzewa, wyrębywania i sprzedaży płodów lasowych w ogólności, tudzież przy regulowaniu płac i innych stosunków robotników lasowych ze stanowiska technicznego i gospodarskiego;

nakoniec kierowanie i nadzorowanie czynności technicznych wszystkich podwładnych sprawców leśnicznych, badanie ich w tej mierze uzdatnienia i wniosków tyczących się mianowania i posuwania służby lasowej, które ma czynić naczelnik departamentu technicznego w komitecie mięszanym pod prezydencyą ministra.

Rachunki i kontrola.

§. 14.

Czynności rachunkowe i kontrolne załatwiają departamenta rachunkowe przy dyrekcyach lasów i dóbr skarbowych, tudzież przy ministerstwie rolnictwa istniejące, podług przepisów dla tychże wydanych.

Mianowanie urzędników leśniczych.

§. 15.

Mianowanie naczelnego leśniczego krajowego, radcy leśniczego starszego i nadleśniczego starszego zostawia się Jego Ces. Mości.

Minister rolnictwa mianuje radców leśniczych, nadleśniczych, sekretarzy i koncepistów dyrekcyi leśniczych, zarządców lasów i dóbr skarbowych, nadinżynierów, inżynierów i asystentów, tudzież wszystkich urzędników rachunkowych; mianowanie urzędników kancelaryjnych przy dyrekcyach leśniczych, leśnych i innych sług, tudzież przyjmowanie elewów leśniczych i pomocników leśniczych należy do nadleśniczych starszych.

O tem, czy w myśl §. 7 potrzeba ustanowić czasowo osobną służbę do strzeżenia lasów, orzeka minister rolnictwa, potrzebnych zaś do tego dozorców przyjmują nadleśniczy starsi.

§. 16.

Wykaz stopni służbowych urzędników leśniczych, z wyjątkiem urzędników rachunkowych i kancelaryjnych, jest podany w dodatku.

Dodatek.

Wykaz stopni służbowych
urzędników przy zarządzie lasów rządowych.

Kategorya służbowa	Stopień	Kategorya służbowa	Stopień
Naczelny leśniczy krajowy	V	Sekretarz	VIII
Radca leśniczy starszy	VI	Leśniczy	IX
Nadleśniczy starszy	VI	Inżynier leśniczy	IX
Radca leśniczy	VII	Koncypista	IX
Nadleśniczy	VII	Podleśniczy	X
Inżynier leśniczy starszy	VIII	Asystent	XI

Uwaga. Przepisy ustawy o urządzeniu płac urzędników rządowych odnoszą się także do płac urzędników przy lasach rządowych.

Elewi otrzymają adjutum, leśni i woźni pensye; pierwsi po 400, 500 i 600 zł. ostatni po 300 i 400 zł. Pomocnicy i dozorcy leśni będą przyjmowani za zapłatą dzienną

45.

Ustawa z dnia 4 kwietnia 1873,

którą przyzwala się nowy kredyt w sumie dziewięć milionów siedmset tysięcy złotych (9,700.000 zł.) na wystawę powszechną w roku 1873 w Wiedniu odbyć się mającą.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa rozporządzam co następuje:

Artykuł I.

Na pokrycie wszystkich wydatków, potrzebnych do zupełnego urządzenia i odbycia wystawy powszechnej w roku 1873 w Wiedniu odbyć się mającej, przyzwala się w dodatku do sumy sześć milionów złotych, artykułem I ustawy z dnia 21 lipca 1871 (Dz. u. p. Nr. 87) wyznaczonej, nowy kredyt, na sumę dziewięć milionów siedmset tysięcy złotych waluty austryackiej.

Artykuł II.

Suma, na potrzeby wystawy użyć się mająca, aż do pietnastu milionów siedmset tysięcy złotych ogólnego kredytu, ma być uważana na zaliczkę rządową, nieoprocentowaną.

Artykuł III.

Wszystkie dochody przedsiębiorstwa wystawy powszechnej mają upływać do kasy państwa i będą użyte przedewszystkiem na pokrycie zaliczki rządowej bez nadwerężenia przepisów artykułu IV ustawy z dnia 21 lipca 1871.

Artykuł IV.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrowi handlu i skarbu.

Wiedeń, dnia 4 kwietnia 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Banhans** r. w. **Pretis** r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XVII. — Wydany i rozesłany dnia 22 kwietnia 1873.

46.

Ustawa skarbowa z dnia 11 kwietnia 1873, na rok 1873.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa rozporządzam co następuje:

Artykuł I.

Ogół wydatków państwa na rok 1873 ustanawia się w sumie 389,929.292 złr. waluty austryackiej.

Artykuł II.

Użycie szczegółowe i sumy etatowe, dla poszczególnych gałęzi administracyi przyzwolone, zawarte są w pierwszej części preliminarza państwa.

Kredyta według poszczególnych rozdziałów, tytułów i paragrafów tego preliminarza państwa dozwolone mogą być użyte tylko na cele w odpowiednich rozdziałach, tytułach i paragrafach wskazane a mianowicie oddzielnie na potrzeby zwyczajne i nadzwyczajne.

Artykuł III.

Na opędzenie wydatków państwa, w artykule I przyzwolonych, przeznaczają się dochody z podatków stałych, z podatków niestałych i wszystkich innych gałęzi dochodów państwa, ustanowione w drugiej części niżej zamieszczonego preliminarza państwa w sumie 393,677.697 zł. waluty austryackiej.

Artykuł IV.

Dla otrzymania sumy dochodów państwa w artykule III ustanowionej, podatki stałe i niestałe pobierane będą w ogólności według norm istniejących.

Co się zaś tyczy wymiaru dodatków do podatków stałych obowiązywać mają następujące postanowienia:

a) przy podatku gruntowym i podatku domowo-czynszowym prócz podatku zwyczajnego i dodatku trzeciej części, podatek dochodowy zastępującego, pobierany będzie dodatek nadzwyczajny, wynoszący trzecią część podatku zwyczajnego;

b) przy podatku domowo-klasowym, prócz podatku zwyczajnego i dodatku trzeciej części podatek dochodowy zastępującego, pobierany będzie dodatek nadzwyczajny w kwocie ró nej podatkowi zwyczajnemu;

c) przy podatku zarobkowym i przy podatku dochodowym pobierany będzie prócz podatku zwyczajnego dodatek nadzwyczajny podobnież w kwocie równej podatkowi zwyczajnemu.

Tylko od tych osób do podatku obowiązanych, których całkowita należytość podatku zwyczajnego, mianowicie podatku zarobkowego i dochodowego pierwszej klasy, lub podatku dochodowego drugiej klasy nie przenosi kwoty 30 zł wal. austr., pobierany będzie dodatek nadzwyczajny, wynoszący tylko siedm dziesiątych części podatku zwyczajnego.

Od budynków, które całkiem lub częściowo doznają czasowego uwolnienia od podatku domowo-czynszowego, uiszczać należy jako podatek dochodowy na rok 1873 piąty procent od czystego dochodu rocznego osiągniętego z tychże budynków wolnych od podatku, to jest od tej kwoty, która pozostanie z całorocznego dochodu ryczałtowego z czynszów, po strąceniu odsetków, prawnie przyzwolonych na utrzymanie budynków, a przy budynkach całkiem wolnych od podatku, po strąceniu także odsetków, przypadających dowodnie w roku 1873 od kapitałów, na budynku wolnym od podatku zabezpieczonych.

Artykuł V.

Za wszystkie oprocentowane kapitały ogólnego długu państwa, przypadające do wypłaty w ciągu roku 1873 będą wydawane w wykonaniu §. 2 ustawy z dnia 24 grudnia 1867 obligacye nie zwrotnego jednolitego długu państwa, utworzonego mocą ustawy z dnia 20 czerwca 1868 i to w takiej kwocie, że kwota procentowa, przypadająca na nowe obligacye po strąceniu 16 procentowego podatku, wyrówna zupełnie kwocie procentowej, która rzeczywiście ma się uiścić od wypłaconych obligacyi, t. j. po strąceniu przypadającego podatku.

Obligacye te, których oprocentowanie zacznie się od tego dnia, od którego ustanie oprocentowanie odpowiedniego dawnego długu, może jednak minister skarbu pozbyć tylko wtedy, gdyby ogół preliminowanych powyżej dochodów był znacznie mniejszy niż preliminowano.

Upoważnienie artykułem VII ustawy skarbowej na rok 1872 ministrowi skarbu udzielone, ażeby w razie potrzeby puścił w obieg aż do sumy maksymalnej 10 milionów obligacye jednolitego długu państwa przynoszącego odsetki w monecie papierowej, wychodzi z mocy obowiązującej.

Artykuł VI.

Kwota 500.000 zł., umieszczona w rozdziale 8: ministerstwo wyznań i oświecenia tytuł 9: Potrzeby funduszów religijnych §. 19 pomiędzy wydatkami nadzwyczajnemi na tymczasowe polepszenie płac księży katolickich, ma być uważana za zaliczkę rządową daną funduszowi religijnemu i upoważnia się rząd, ażeby z niej księżom katolickim, których dochody są niewystarczające, płacę na ich żądanie prowizorycznie podwyższył a to na rok 1873 i nie zobowiązując się na przyszłość.

Artykuł VII.

Kwoty dozwolone na wydatki roku 1873, z końcem tegoż albo wcale nie, albo nie zupełnie użyte, jednak z wyjątkiem kredytów na dochody z cła i tytoniu (rozdział 12 i 15), które z końcem roku ustają, mogą także być jeszcze użytemi w pierwszej połowie 1874 na cele w niniejszej ustawie skarbowej przewidziane i w granicach pozycyi takową ustanowionych; odnośne wypłaty jednak mają być zapisane w rachunku rocznym na karb zarządu poprzedniego roku.

Pozwolenie jednak co do kwot nieużytych nawet i w pierwszej połowie 1874 roku, ustaje z dniem ostatnim czerwca 1874.

Wyjętemi od tego postanowienia są kwoty przeznaczone na pokrycie stałych płac, jakiemi są pensye, emerytury itd. albo na uiszczenie tych wypłat, które opierają się na obowiązującym tytule prawnym, jak odsetki od długu państwa itd. Kwoty te mogą być używane aż do upływu terminu przedawnienia.

Kredyta pozwolone w pierwszej części preliminarza na budowle lub inne cele wyłączne, jakoteż tego rodzaju kredyta dochodów z tytuniu, które w roku 1873 albo wcale nie, albo nie zupełnie będą użyte, mogą być używane do końca czerwca 1875, tak jednak uważane będą, jak gdyby były pozwolone w preliminarzu 1874 roku i dla tego mają być policzone na zarząd tego roku.

Artykuł VIII.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrowi skarbu.

Wiedeń, dnia 11 kwietnia 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Lasser** r. w. **Banhans** r. w. **Stremayr** r. w.
Glaser r. w. **Unger** r. w. **Chlumecky** r. w. **Pretis** r. w.
Horst r. w.

Preliminarz państwa

na rok 1873 dla królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Część pierwsza. — Potrzeby.

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa	Wydatki: Zwyczajne	Wydatki: Nadzwyczajne	Wydatki: Suma
				zł. w walucie austryackiej		
1			I. Dwór cesarski	4,650.000	1,500.000	6,150.000
2			II. Kancelarya gabinetowa Najjaśn. Pana 50%	72.215	. . . . .	72.215
3			III. Rada państwa.			
	1		Izba panów	38.064	. . . . .	38.064
	2		Izba deputowanych	406.000	. . . . .	406.000
	3		Delegacya	11.000	. . . . .	11.000
	4		Komisya kontroli długu państwa	9.300	. . . . .	9.300
	5		Na budowę nowego domu dla parlamentu	. . . . .	100.000	100.000
			Suma (Rozdział 3, tytuły 1—5)	464.364	100.000	564.364
4			IV. Trybunał państwa	23.000	. . . . .	23.000
5			V. Rada ministrów.			
	1		Prezydyum rady ministrów	124.000	. . . . .	124.000
	2		Fundusz do dyspozycyi	50.000	. . . . .	50.000
	3		Koszta gazet urzędowych	418.000	. . . . .	418.000
			Suma (Rozdział 5, tytuły 1—3)	592.000	. . . . .	592.000
6			VI. Ministerstwo spraw wewnętrznych.			
	1		Zarząd centralny	394.250	5.750	400.000
	2		Wydatki policyi państwa	120.000	. . . . .	120.000
	3		Koszta dziennika ustaw państwa	49.000	1.000	50.000
	4		Administracya polityczna w poszczególnych krajach	4.330.000	68.000	4,398.000
			Budowle do kontumacyi bydła	. . . . .	2.000	2.000
	5		Bezpieczeństwo publiczne	2,978.000	6.000	2.984.000
			Uzupełnienie sieci telegrafów policyjnych w Wiedniu	. . . . .	4.000	4.000
			Kupno domu na Józefsztadzie na pomieszczenie komisaryatu policyi	. . . . .	70.000	70.000
			Służba bezpieczeństwa podczas wystawy powszechnej	. . . . .	900.000	900.000
	6		Dodatek zakładom podrzutków	160.000	. . . . .	160.000
	7		Służba budownicza rządowa	891.000	19.000	910.000
			Koszta podróży z powodu nadzwyczajnych budowli drogowych i wodnych	. . . . .	50.000	50.000
	8		Budowa dróg:			
		1	Austrya poniżej Anizy	675.000	. . . . .	675.000
			Wybrukowanie gościńców skarbowych w Wiedniu, koło Wiednia i budowa nowego mostu na Dunaju	. . . . .	608.000	608.000
		2	Austrya powyżej Anizy	194.000	. . . . .	194.000
			Budowy mostu na Dunaju w Lincu	. . . . .	143.000	143.000
			Zniesienie	869.000	751.000	1,620.000

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa	Wydatki Zwyczajne	Wydatki Nadzwyczajne	Wydatki Suma
				zł. w walucie austryackiej		
			Przeniesienie .	869.000	751.000	1,620.000
6	8	3	Salzburg	109.000	. . . . .	109.000
		4	Styrya	335.000	. . . . .	335.000
			Dodatek rządowy na uregulowanie Anizy . . .	. . . . .	5.210	5.210
		5	Karyntya	175.000	. . . . .	175.000
			Dalszy ciąg budowy koło potoków w Dolinie Drawy	. . . . .	8.000	8.000
			Naprawa budowli uszkodzonych w roku 1872 przez wylewy wód	. . . . .	15.000	15.000
		6	Kraina	149.000	. . . . .	149.000
			Przeniesienie gościńca kankerskiego pomiędzy Krainburgiem a Klancem	. . . . .	20.000	20.000
		7	Wybrzeże	105.000	. . . . .	105.000
			Reszta należytości za sekcyę Brandolin, Cernikal, Petrinje, tudzież na dokończenie sekcyi Brazzano-Thal-Pinguente gościńca kraińsko-istryjskiego i reszta należytości za przeniesienie gościńca karyntyjskiego jakoteż dopłata na budowę dróg w dolinie Bazy i Idrii (8.000 zł.) . .	. . . .	53.000	53.000
		8	Tyrol i Vorarlberg	320.000	. . . . .	320.000
			Dalszy ciąg budowy gościńca pomiędzy Predazzo a Primiero; dokończenie budowy mostu na rzece Inn pod Innsbrukiem, budowa mostu na Iseli	. . . . .	90.000	90.000
		9	Czechy	1.141.000	. . . . .	1,141.000
		10	Morawia	259.000	. . . . .	259.000
			Budowa gościńca Zöptau-freiwaldauskiego . . .	. . . . .	7.000	7.000
		11	Szląsk	115.000	. . . . .	115.000
			Budowa gościńca z Freiwaldau do Cukmantel . .	. . . . .	14.000	14.000
		12	Galicya z Krakowem	922.000	. . . .	922.000
			a) Na gościńcu bielsko-przemysko-lwowskim: odbudowanie mostu na Wisłoce w Rzeszowie;			
			b) na gościńcu bielsko-stryjsko-śniatyńskim: odbudowanie mostu Nr. 6 pod Chyrowem i Nr. 277 pod Starzową, tudzież dokończenie mostu Nr. 20 na Łomnicy pod Wisłową;			
			c) na gościńcu spytkowicko-myślenickim: wybudowanie przerwy na górze Luboń;			
			d) na gościńcu gdowsko-gorlickim: wybudowanie części tej drogi pod Ciężkowicami;			
			e) na gościńcu samborsko-grodeckim: odbudowanie tej drogi pod Koniuszkami i budowa tej drogi pod Horożanami ku Gródkowi;			
			f) na gościńcu brzuchowicko-bursztyńsko-podboreckim: budowa nowego mostu jarzmowego na Dniestrze pod Siwką;			
			g) na gościńscu delatyńsko-jabłonickim: wybudowanie tego gościńca i odbudowanie mostów 32, 82 i 99, tudzież dokończenie mostu 64 pod Mikuliczynem;			
			Razem .	. . . . .	180.000	180.000
			Zniesienie .	4,499.000	1,143.210	5,642.210

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa	Wydatki Zwyczajne	Wydatki Nadzwyczajne	Wydatki Suma
				zł. w walucie austryackiej		
			Przeniesienie	4,499.000	1,143.210	5,642.210
6	8	13	Bukowina	98.000	. . . .	98.000
			Budowa mostu pod Hlinicą i budowa gościńca w Kirlibaba	. . . . .	60.000	60.000
		14	Dalmacya	99.000	. . .	99.000
			Dalszy ciąg budowy drogi nadbrzeżnej od mostu na Riece ku Dubrownikowi, budowle drogowe w okręgu kottarskim i budowa gościńca głównego Porta Erizzo w Zadrze	. . . . .	94.000	94.000
			Suma (Tytuł 8, §§. 1—14)	4,696.000	1,297.210	5,993.210
	9		Budownictwo wodne:			
		1	Austrya poniżej Anizy	239.000	. . . . .	239.000
			Budowle wodne na Dunaju	. . . . .	270.000	270.000
		2	Austrya powyżej Anizy	149.000	. . . .	149.000
			Budowle wodne na rzekach Dunaju, Inn, Salzach i Traun	. . . . .	150.000	150.000
		3	Salzburg	34.000	. . . . .	34.000
			Uregulowanie Salzachu i Saali	. . . . .	20.000	20.000
		4	Styrya	35.000	. . . . .	35.000
			Dodatek na uregulowanie Anizy, Drawy, Muru i Sawy	. . . .	36.000	36.000
		5	Karyntya	1.000	. . . .	1.000
			Dalszy ciąg uregulowania Drawy	. . . .	10.000	10.000
		6	Kraina	10.000	. . . . .	10.000
		7	Wybrzeże	5.000	. . . . .	5.000
		8	Tyrol i Vorarlberg	70.000	. . . .	70.000
			Budowle recesowe na rzece Inn, rektyfikacya Renu	. . . . .	95.000	95.000
		9	Czechy	196.000	. . . . .	196.000
			Uregulowanie Mołdawy i Elby	. . . . .	500.000	500.000
		10	Morawia	400	. . . .	400
		11	Szląsk	200	. . . . .	200
		12	Galicya z Krakowem	67.000	. . . . .	67.000
			Budowle na Wiśle, Dunajcu, Sanie, Dniestrze, Wisłoce, Przemszy i Biały	. . . . .	200.000	200.000
		13	Bukowina	800	. . . . .	800
			Budowle wodne na Prucie dla ubezpieczenia biegu rzeki	. . . . .	5.000	5.000
		14	Dalmacya	4.000	. . . . .	4.000
			Suma (Tytuł 9, §§. 1—14)	811.400	1,286.000	2,097.400
	10		Nowe budowle i większe urządzenia budynków administracyi politycznej	. . . . .	160.000	160.000
	11		Wytępienie włóczęgów w Dalmacyi	. . . . .	20.000	20.000
	12		Koszta telegrafów	12.000	. . . . .	12.000
	13		Na zmniejszenie niedostatku w Galicyi	. . . . .	50.000	50.000
			Razem (Rozdział 6, tytuły 1—13)	14,441.650	3,938.960	18,380.610

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa	Wydatki Zwyczajne	Wydatki Nadzwyczajne	Wydatki Suma
				zł. w walucie austryackiej		
7			**VII. Ministerstwo obrony krajowej.**			
	1		Zarząd centralny	172.500	. . . .	172.500
	2		Obrona krajowa	3,065.000	1,693.000	4.758.000
	3		Koszta poboru do wojska	37.000	. . . .	37.000
	4		Dodatki na utrzymanie strzelców krajowych	22.100	. . . .	22.100
	5		Fundacye wojskowe	33.300	. . . .	33.300
	6		Straż policyjna wojskowa	75.600	. . . .	75.600
	7		Żandarmerya krajowa	3,814.500	. . . .	3,814.500
			Suma (Rozdział 7, tytuły 1—7) .	7,220.000	1,693.000	8,913.000
8			**VIII. Ministerstwo wyznań i oświecenia.**			
			A. Wydatki centralne.			
	1		Zarząd centralny	173.000	142.500	315.500
	2		Nadzór nad szkołami	580.000	. . . .	580.000
	3		Akademia umiejętności	75.000	6.000	81.000
	4		Muzeum sztuki i przemysłu	64.000	35.000	99.000
	5		Komisya centralna i dyrekcya statystyki administracyjnej	50.000	7.000	57.000
	6		Instytut geologiczny państwa	41.000	3.000	44.000
	7		Zakład centralny meteorologii i magnetyzmu ziemi . .	13.600	2.000	15.600
	8		Komisya centralna do badania i utrzymania starożytnych pomników budownictwa	7.400	. . . .	7.400
			Suma (Rozdział 8, tytuł 1—8) .	1,004.000	195.400	1,199.500
			B. Wyznania.			
	9		Potrzeby funduszów religijnych:			
		1	Austrya poniżej Anizy	364.800	137.000	501.800
		2	„ powyżej Anizy	130.400	8.000	138.400
		3	Salzburg	71.500	. . . .	71.500
		4	Tyrol	114.800	. . . .	114.800
		5	Vorarlberg	12.300	. . . .	12.300
		6	Styrya	264.700	. . . .	264.700
		7	Karyntya	86.200	. . . .	86.200
		8	Kraina	114.200	3.800	118.000
		9	Tryest	54.800	. . . .	54.800
		10	Gorycya	70.200	. . . .	70.200
		11	Istrya	70.700	3.300	74.000
		12	Dalmacya	228.100	55.000	283.100
		13	Czechy	737.700	73.000	810.700
		14	Morawia	449.200	10.000	459.200
		15	Szlask	79.700	. . . .	79.700
		16	Galicya	898.900	10.000	908.900
		17	Kraków	16.100	. . . .	16.100
		18	Bukowina	38.900	8.200	47.100
		19	Zapomogi dla księży katolickich wszystkich krajów w radzie państwa reprezentowanych	. . . .	500.000	500.000
			Suma (Tytuł 9, §§. 1—19) .	3.803.200	808.300	4,611.500
	10		Fundacye i dodatki na cele wyznaniowe relig. katol.:			
		1	Austrya poniżej Anizy	42.000	100.000	142.000
		2	Austrya powyżej Anizy	6.500	. . . .	6.500
		3	Salzburg	20.500	. . . .	20.500
			Zniesienie .	69.000	100.000	169.000

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa	Wydatki: Zwyczajne	Wydatki: Nadzwyczajne	Wydatki: Suma
				zł. w walucie austryackiej		
			Przeniesienie .	69.000	100.000	169.000
8	10	4	Tyrol i Vorarlberg	65.500	6.300	71.800
		5	Styrya	6.600	. . . . .	6.600
		6	Karyntya	4.900	. . . . .	4.900
		7	Kraina	1.900	. . . . .	1.900
		8	Wybrzeże	51.000	. . . . .	51.000
		9	Dalmacya	77.000	5.000	82.000
		10	Czechy	32.000	20.000	52.000
		11	Szląsk	156	. . . . .	156
		12	Galicya z Krakowem	30.000	. . . . .	30.000
			Suma (Tytuł 3. §§. 1— 12) .	338.056	131.300	469.356
	11		Dodatki na cele wyznania ewangielickiego:			
		1	Wydatki wspólne:			
			a) Wyższa rada kościelna	25.000	. . . . .	25.000
			b) Cały obręb urzędowy wyższej rady kościelnej .	21.000	25.000	46.000
		2	Austrya poniżej Anizy	6.100	. . . . .	6.100
		3	Austrya powyżej Anizy	3.4000	. . . . .	3.400
		4	Styrya	400	. . . . .	400
		5	Karyntya	800	. . . . .	800
		6	Wybrzeże	400	. . . . .	400
		7	Czechy	9.600	. . . . .	9.600
		8	Morawia	3.700	. . . . .	3.700
		9	Szląsk	2.500	. . . . .	2.500
		10	Galicya z Krakowem	5.100	. . . . .	5.100
		11	Bukowina	800	. . . . .	800
			Suma (Tytuł 11, §§. 1—11) .	78.800	25.000	103.800
	12		Dodatki na cele wyznania grecko-oryentalnego:			
			Dalmacya	57.000	23.500	80.500
			Suma (Rozdział 8, tytuł 9—12) .	4,277.056	988.100	5,265.156
			C. Oświwiecenie.			
	13		Szkoły główne.			
			a) Uniwersytety:			
		1	Uniwersytet w Wiedniu	563.500	190.000	753.500
		2	„ „ Innsbrucku	156.300	500	156.800
		3	„ „ Gradcu	164.300	132.000	296.300
		4	„ „ Pradze	262.000	204.000	466.000
		5	„ „ Lwowie	138.500	. . . . .	138.500
		6	„ „ Krakowie	157.400	11.500	168.900
		7	Zapomogi dla uczniów uniwersytetów	1.400	. . . . .	1.400
			Suma (Tytuł 13, §§. 1—7) .	1,443.400	538.000	1,981.400
			b) Wydziały teologiczne nie złączone z uniwersytetem:			
		8	Wydział teologiczny katolicki w Salzburgu	10.300	. . . . .	10.300
		9	„ „ „ „ Ołomuńcu	12.300	. . . . .	12.300
		10	„ „ ewangielicki w Wiedniu	26.000	. . . . .	26.000
		11	Instytut teologiczny izraelicki dla rabinów	4.300	. . . . .	4.300
			Suma (Tytuł 13, §§. 8—11) .	52.900	. . . . .	52.900

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa	Wydatki		
				Zwyczajne	Nad-zwyczajne	Suma
				zł. w walucie austryackiej		
8	13		*c)* Szkoły główne techniczne:			
		12	Szkoła główna techniczna w Wiedniu	220.900	15.000	235.700
		13	" " " " Bernie	57.000	1.500	58.500
		14	Akademia techniczna we Lwowie	37.000	130.000	167.000
		15	Wszystkie szkoły główne techniczne	500	. . . . .	500
			Suma (Tytuł 13, §§. 12—15)	315.400	146.500	461.900
		16	*d)* Akademia handlowa i marynarska w Tryeście	34.000	. . . .	34.000
		17	*e)* Akademia sztuk pięknych w Wiedniu	89.000	250.000	339.000
		18	*f)* Stypendya dla kandydatów stanu nauczycielskiego przy szkołach głównych	6.000	. . . . .	6.000
			Suma (Tytuł 13, §§. 16—18)	129.000	250.000	379.000
	14		Szkoły średnie.			
			a) gymnazya i gymnazya realne:			
		1	Austrya poniżej Anizy	211.300	3.000	214.300
		2	Austrya powyżej Anizy	42.900	20.000	62.900
		3	Salzburg	22.100	800	22.900
		4	Tyrol	73.700	5.300	79.000
		5	Vorarlberg	24.200	1.000	25.200
		6	Styrya	78.100	. . . . .	78.100
		7	Karyntya	23.900	. . . . .	23.900
		8	Kraina	60.300	. . . . .	60.300
		9	Tryest	28.300	800	29.100
		10	Istrya	16.300	7.000	23.300
		11	Gorycya	25.200	. . . . .	25.200
		12	Dalmacya	77.000	. . . . .	77.000
		13	Czechy	329.600	45.000	374.100
		14	Morawia	192.600	5.000	197.600
		15	Szlask	86.900	1.300	88.200
		16	Galicya	269.800	. . . . .	269.800
		17	Kraków	54.800	600	55.400
		18	Bukowina	32.200	. . . . .	32.200
			Suma (Tytuł 14. §§. 1—18)	1,648.300	89.800	1,738.500
		19	Austrya poniżej Anizy	115.000	177.000	292.000
		20	Austrya powyżej Anizy	34.600	. . . . .	34.600
		21	Salzburg	20.400	. . . . .	20.400
		22	Tyrol	41.900	. . . . .	41.900
		23	Styrya	18.400	. . . . .	18.400
		24	Karyntya	19.800	. . . . .	19.800
		25	Kraina	21.600	. . . . .	21.600
		26	Tryest	24.500	4.000	28.500
		27	Istrya	12.300	4.000	16.300
		28	Gorycya	18.200	. . . . .	18.200
		29	Dalmacya	21.800	. . . . .	21.800
		30	Czechy	74.700	25.000	99.700
		31	Morawia	58.400	13.000	71.400
		32	Szlask	31.400	. . . . .	31.400
		33	Galicya	48.500	. . . . .	48.500
		34	Kraków	18.400	. . . . .	18.400
		35	Bukowina	6.500	. . . . .	6.500
			Suma (Tytuł 14. §§ 19—35)	586.400	223.000	809.400

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa	Wydatki: Zwyczajne	Nadzwyczajne	Suma
				zł. w walucie austryackiej		
8	14		*c)* Wszystkie gymnazya, gymnazya realne i szkoły realne:			
		36	Komisya egzaminacyjna	14.600	. . . . .	14.600
		37	Dodatki dla profesorów za zasługi	5.000	. . . . .	5.000
		38	Zapomogi dla kandydatów nauczycielskich	29.000	. . . . .	29.000
		39	*d)* Szkoły marynarki	9.540	. . . . .	9.540
			Suma (Tytuł 14, §§. 36—39) .	58.140	. . . . .	58.140
	15		Biblioteki zakładów naukowych	19.000	. . . . .	19.000
	16		Wyłączne zakłady naukowe.			
		1	Zakłady medyczno-chirurgiczne	19.000	. . . . .	19.000
		2	Szkoły akuszeryi i położnictwa	10.800	. . . . .	10.800
		3	Instytut techniczny w Krakowie	21.500	. . . . .	21.500
		4	Szkoła rękodzielnicza budownictwa i machin w Wiedniu	23.500	900	24.500
		5	Szkoła artystyczno-przemysłowa.	18.000	4.000	22.000
		6	Subwencye zakładom naukowo-przemysłowym . . .	50.000	. . . . .	50.000
			Suma (Tytuł 16, §§. 1—6) .	142.800	4.900	147.700
	17		Szkoły początkowe.			
		1	Seminarya nauczycielskie męskie	606.300	5.000	611.300
		2	„ „ żeńskie.	180.200	. . . . .	180.20
		3	Kursa dla kształcących się na ogrodniczki	14.000	. . . . .	14.000
		4	Stypendya dla kandydatów na nauczycieli	136.900	. . . . .	136.900
		5	Sumy ryczałtowe na urządzenie niezupełnych i założenie nowych seminaryów nauczycielskich męskich i żeńskich.	20.000	. . . . .	20.000
		6	Nowe budynki i kupno	. . . . .	175.000	175.000
		7	Seminarye pedagogiczne	3.000	. . . . .	3.000
		8	Dodatki za zasługi	2.000	. . . . .	2.000
		9	Komisye egzaminacyjne.	18.600	. . . . .	18.600
		10	Zaliczki rządowe dla funduszów szkół normalnych . . .	151.112	. . . . .	151.112
		11	Zapomogi nauczycielom szkół początkowych zasłużonym około podniesienia rolnictwa w ogólności a jedwabnictwa w szczególności	5.000	. . . . .	5.000
		12	Na podniesienie szkół początkowych	. . . . .	32.000	32.000
			Suma (Tytuł 17, §§. 1—12) .	1,137.112	212.000	1,349.112
	18		Fundacye i dopłaty.	140.100	38.000	178.100
	19		Administracya funduszów naukowych	107.500	95.400	202.900
			Suma (Rozdział 8, tytuł 13—19) .	5,780.452	1,597.600	7,378.052
			Razem (Rozdział 8, tytuł 1—19) .	11,061.508	2,781.200	13,842.708
9			**IX. Ministerstwo skarbu.**			
			A. Właściwe wydatki państwa.			
	1		Zarząd finansów:			
			Zarząd centralny (wraz z departamentem rachunkowym i departamentem rachunków specyalnych)	748.000	18.000	766.000
			Koszta urządzenia	. . . . .	10.000	10.000
	2		Dyrekcye skarbowe krajowe, dyrekcye skarbowe i dyrekcye skarbowe powiatowe, inspektorowie finansowi i urzęda do wymiaru opłat	2,200.000	. . . . .	2,200.000
			Nowe budowle	. . . . .	25.000	25.000
			Przeniesienie	2,948.000	53.000	3,001.000

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa	Wydatki		
				Zwyczajne	Nadzwyczajne	Suma
				zł. w walucie austryackiej		
			Zniesienie .	2,948.000	53.000	3,001.000
9	3		Administracye podatkowe, służba podatkowa przy starostwach powiatowych i lokalne komisye podatkowe	625.000	. . . . .	625.000
	4		Centralna kasa państwa, ministeryalny urząd płatniczy, urząd wyższy dochodów niestałych III klasy w Wiedniu, tudzież kasy główne krajowe	310.000	4.000	314.000
	5		Straż skarbowa	4.200.000	. . . . .	4,200.000
			Nowe budowle i zakupienie budowli	. . . . .	4.500	4.500
	6		Urzęda podatkowe	3,000.900	24.200	3,024.200
	7		Prokuratorye skarbowe	265.000	. . . . .	265.000
	8		Zarząd ceł	1,190.000	. . . . .	1,190.000
			Nowe budowle i zakupienie budowli	. . . . .	47.600	47.600
	9		Etat regulacyi podatku gruntowego	2,800.000	. . . . .	2.800.000
			Suma (Rozdział 9, tytuły 1—9) .	15,338.000	133.300	15,471.300
10			**Ogólna administracya kasowa.**			
	1		Strata na monecie	. . . .	32.000	32.000
	2		Wynagrodzenia stronom	200.000	. . . . .	20 000
	3		Zaliczka na zaspokojenie zlikwidowanych pretensyi z tytułu pożyczki narodowej à conto aktywów centralnych	. . . . .	60 000	60.000
	4		Remuneracye za załatwianie spraw funduszów sierocińskich łącznych	. . . . .	1.700	1.700
	5		Wydatki rozmaite	160.450	. . . . .	160.450
	6		Nadzwyczajny wydatek na rok 1873 na pokrycie nadwyżki z powodu zamierzonego uregulowania pensyi urzędników i sług	. . . . .	9,000.000	9,000.000
	7		Zaliczka nieoprocentowana wydziałowi krajowemu w Galicyi	. . . . .	50.000	50 000
			Suma (Rozdział 10, tytuły 1—7) .	180.450	9,143.700	9.324.150
			B. Koszta poboru i zarządu dochodów państwa.			
11			**Podatki stałe.**			
	1		Wynagrodzenia osobom prywatnym i organom publicznym za pomoc przy oznaczaniu i ustanawianiu podstaw podatku, tudzież przy ściąganiu podatków	42.500	. . . . .	42.500
	2		Wynagrodzenia stronom dawniej wolnym od podatku w Dalmacyi z powodu zaprowadzenia podatku gruntowego	6.500	. . . . .	6.500
	3		Koszta egzekucyi podatków	. . . . .	125.000	125.000
			Suma (Rozdział 11, tytuły 1—3) .	49.000	125.000	174.000
12			**Cło.**			
	1		Zwroty złożonych rękojmi na opłaty	550.000	. . . . .	550.000
	2		Zwroty opłat	60.000	. . . . .	60.000
	3		Ryczałtowe koszta zarządu	1,400.000	. . . . .	1.400.000
	4		Zwroty podatku konsumcyjnego	6.000.000	. . . . .	6,000.000
			Suma (Rozdział 12, tytuły 1—4) .	8,010.000	. . . . .	8,010.000
13			**Podatki niestałe.**			
			Podatek konsumcyjny	4,287.000	. . . . .	4.287.000
			Nowe budowle	. . . . .	186.000	186.000

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa	Wydatki: Zwyczajne	Nadzwyczajne	Suma
				zł. w walucie austryackiej		
14	1		Sól:			
			Koszta produkcyi i wykupna	2,980.000	. . . . .	2,980.000
			Nowe budowle i kupno realności	. . . . .	340.000	340.000
			Wiercenia, próby itd.	. . . . .	50.000	50.000
	2		Wydatki przy sprzedaży	286.000	. . . . .	286.000
			Nowe budowle	. . . . .	16.000	16.000
			Suma (Rozdział 14, tytuły 1 i 2)	3,266.000	406.000	3,672.000
15			Tytoń:			
	1		Wydatki administracyjne	516.500	. . . . .	516.500
	2		Koszta produkcyi i kupna	23,966.900	. . . . .	23,966.900
			Nowe budowle	. . . . .	650.000	650.000
	3		Wydatki przy sprzedaży	1,600.000	878.000	2,478.000
			Nowe budowle	. . . . .	2.000	2.000
			Suma (Rozdział 15, tytuły 1—3)	26,083.400	1,530.000	27,613.400
16			Stemple	287.160	. . . . .	287.160
17			Taxy i opłaty od spraw prawnych	386.100	. . . . .	386.100
18			Loterya	9,260.000	. . . . .	9,260.000
19			Myta	118.880	. . . . .	118.880
			Nowe budowle	. . . . .	1.120	1.120
20			Cechowanie	. . . . .	. . . . .	58.000
			Budowle dla manipulacyi	58.000	1.000	1.000
			Suma (Rozdziały 13—20)	43,746.540	2.124.120	45,870.660
			Własność państwa.			
21	1		Gmachy dykasteryalne	99.500	7.450	106.950
	2		Skarbowe koleje żelazne	800	51.000	51.800
			Suma (Rozdział 21, tytuły 1 i 2)	100.300	58.450	158.750
22			Fiskalności i opuściałości	12.200	. . . . .	12.200
23			Drukarnia nadworna i rządowa w Wiedniu	986.000	. . . . .	986.000
24			Remanenta ze sprzedanych nieruchomości państwa	. . . . .	18.170	18.170
25			Mennictwo	203.000	. . . . .	203.000
			Nowe budowle	. . . . .	5.000	5.500
			Ogółem (Rozdziały 9—25)	68,625.490	11,607.740	80,233.230
			X. Ministerstwo handlu.			
26			**A. Właściwe wydatki państwa.**			
	1		Zarząd centralny	520.000	25.800	545.800
			Szkoły specyalne	. . . . .	180.000	180.000
			Wytyczenie kolei żelaznych	. . . . .	210.000	210.000
			Wystawa powszechna w Wiedniu	. . . . .	10,700.000	10,700.000
			Komisya główna miar i wag	. . . . .	300.000	300.000
			Przeniesienie	520.000	11,415.800	11,935.800

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa	Wydatki Zwyczajne	Wydatki Nadzwyczajne	Wydatki Suma
				zł. w walucie austryackiej		
			Przeniesienie .	520.000	11,415.800	11,935.800
26	2		Służba portowa i służba zdrowia morska	752.000	1,526.250	2.278.250
			Nowe budowle w Wybrzeżu	. . . . .	247.400	247.000
			Nowe budowle w Dalmacyi	. . . . .	171.000	171.000
			Budowa grobli ochronnej w Splecie	. . . . .	100.000	100.000
			Dopłata na budowę portu w Tryeście	. . . . .	322 710	322.171
			Suma (Rozdział 26, tytuły 1 i 2) .	1,272.000	13,782.760	15,054.760
			B. Wydatki na komunikacye.			
	2	1	Służba pocztowa	12,787.000	. . . . .	12,787.000
		2	Urządzenie gmachu pocztowego w Pradze	. . . . .	110.000	110.000
		3	„ „ w Bernie	. . . . .	110.000	110.000
		4	Budowa nowego domu pocztowego w Karlsbadzie . . .	. . . . .	30.000	30.000
		5	Zaprowadzenie poczt wiejskich	. . . . .	30.000	30.000
	3	1	Zakład telegrafów	3,427.000	557.000	3,984.000
		2	Budowa nowego domu dla urzędu telegraficznego w Wiedniu	. . . . .	220.000	220.000
			Urządzenie tegoż	. . . . .	200.000	200.000
		3	Urządzenie domu pocztowego w Pradze	. . . . .	30.000	30.000
		4	Budowa nowego budynku w Bernie	. . . . .	50.000	50.000
		5	„ „ „ w Karsbadzie	. . . . .	20.000	20.000
			Suma (Rozdział 26, tytuły 3 i 4) .	16,214.000	1,357.000	17,571.000
			Razem (Rozdział 26, tytuły 1—4) .	17.486.000	15,139.760	32,625.760
27			**XI. Ministerstwo rolnictwa.**			
	1		Zarząd centralny	271.000	. . . . .	271.000
	2		Akademie rolnictwa i leśnictwa	151.500	35.830	187.330
	3		Kultura krajowa	. . . . .	584.500	584.500
	4		Urzędy do nadzorowania i podniesienia kultury . . .	148.000	. . . . .	148.000
	5		Starostwa górnicze	166.500	3.500	170.000
	6		Zakłady naukowe górnicze	53.500	6.500	60.000
	7		Rządowe stadniny	290.000	72.000	362.000
	8		Zakłady ogierów rządowych:			
		1	Wydatki na zarząd i administracyę	820.000	. . . . .	820.000
		2	Kupno ogierów	250.000	100.000	350.000
	9		Podniesienie hodowli koni	105.000	. . . . .	105.000
	10		Wystawa powszechna	. . . . .	50.000	50.000
	11		Lasy i dobra rządowe.	3,112.000	. . . . .	3,112.000
			Nowe budowle i kupno realności	. . . . .	118.000	118.000
			Koszta pomiaru, wykupno służebnictw itd.	. . . . .	63.000	63.000
	12		Kopalnie	3,739.000	. . . . .	3,739.000
			Nowe budowle i zakłady produkcyjne	. . . . .	436.000	436.000
			Kupno realności	. . . . .	22.700	22.000
			Inne wydatki nadzwyczajne	. . . . .	10.000	10.000
			Suma (Rozdział 27, tytuły 1—12) .	9,105.500	1,502.030	10,608.530
28			**XII. Ministerstwo sprawiedliwości.**			
	1		Zarząd centralny	154.200	. . . . .	154.200
	2		Sąd najwyższy	324.200	34.860	359.060
	3		Zarząd sprawiedliwości w krajach koronnych	12,445.000	. . . . .	12,445.000
			Nowe budowle zakładów karnych.	. . . . .	325.000	325.000
	4		Zakłady karne	1,862.000	. . . . .	1,862.000
			Nowe budowle dla zakładów karnych	. . . . .	147.000	147.000
			Suma (Rozdział 28, tytuły 1—4) .	14,785.400	506.860	15,292.260

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa	Wydatki Zwyczajne	Wydatki Nadzwyczajne	Wydatki Suma
				zł. w walucie austryackiej		
29			**XIII. Najwyższa izba obrachunkowa.**	148.200	. . . . .	148.200
30			**XIV. Etat emerytalny.**			
	1		Ogólny etat emerytalny administracyi cywilnej	11,491.941	8.300	11,500.241
	2		Wspólne emerytury cywilne	883.116	. . . . .	883.116
			Potrąciwszy z tego sumę przypadająca na kraje korony węgierskiej t. j. 23%	203.116	. . . . .	203.116
			Zostaje .	680.000	. . . . .	680.000
			Suma (Rozdział 30, tytuły 1 i 2) .	12,171.941	8.300	12,180.241
			XV. Zapomogi i uposażenia.			
31			*A.* Dla niektórych funduszów krajowych:			
	1		Karyntya	10.000	. . . . .	10.000
32			*B.* Przedsiębiorstwom przemysłowym: Jako 4% zaliczka:			
	1		Południowo północnej kolei łączącej w srebrze .	. . . . .	200.000	200.000
	2		Kolei lwowsko-czerniowiecko-jasyjskiej „ „ .	. . . . .	1,800.000	1,800.000
	3		Kolei Franciszka Józefa „ „ .	. . . . .	700.000	700.000
	4		Kolei następcy tronu Rudolfa „ „ .	. . . . .	4,500.000	4,500.000
	5		Kolei koszycko-bogumińskiej „ „ .	. . . . .	400.000	400.000
	6		Kolei Karola Ludwika (nowa linia) „ „ .	. . . . .	1,076.000	1,076.000
	7		Północnej kolei morawsko-szląskiej „ „ .	. . . . .	850.000	850.000
	8		Kolei północno-zachodniej austryackiej „ „ .	. . . . .	1,275.000	1,275.000
	9		Kolei zachodniej węgierskiej (z Gradcu do granicy węgierskiej) „ „ .	. . . . .	250.000	250.000
	10		Pierwszej węgier. galic. kolei łączącej „ „ .	. . . . .	970.000	970.000
	11		Kolei vorarlbergskiej „ „ .	. . . . .	658.616	658.616
	12		Kolei Elżbiety (Linz-Budweis) „ „ .	. . . . .	900.000	900.000
	13		Kolei Albrechta (Lwów-Stryj) „ „ .	. . . . .	250.000	250.000
	14		Subwencye: Kolei Żytawsko-Libereckiej w srebrze	70.000	. . . . .	70.000
	15		Lloyd austryacko-węgierski za linią bombajską: *a)* Subwencya za podróże, mon. pap. 190.000 zł. *b)* Wynagrodzenie za opłaty na kanale Suez w srebrze . . . . . . 110.000 „	300.000	. . . . .	300.000
				370.000	13,829.616	14,199.616
	16		Strata na monecie przy wypłatach w srebrze w sumie 14,009.616 zł. po kursie 8%	. . . . .	1,120.769	1,120.769
			Suma (Rozdział 32, tytuły 1—16) .	370.000	14,950.385	15,320.385
33			*C.* Kilku funduszom indemnizacyjnym: Zaliczki bezprocentowe:			
	1		Dla Galicyi wschodniej	1,443.143	. . . . .	1,443.143
	2		Dla Galicyi zachodniej	1,181.857	. . . . .	1,181.857
	3		Dla Bukowiny	. . . . .	361.038	361.038
	4		Dla Krainy	. . . . .	40.000	40.000
			Suma (Rozdział 33, tytuły 1—4) .	2,625.000	401.038	3,026.038
			Razem (Rozdziały 31—33) .	3,005.000	15,351.423	18,356.423

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa	Wydatki Zwyczajne	Wydatki Nadzwyczajne	Wydatki Suma
				zł. w walucie austryackiej		
34			**XVI. Dług państwa.**			
	1		**A. Procenta od długu państwa** . . .	105,819.290	. . . . .	105,819.290
			Strąciwszy z tego kwotę roczną przypadającą na kraje korony węgierskiej	29,181.752	. . . . .	29.181.752
			Zostaje .	76,637.538	. . . . .	76,637.538
	2		Przy wydatku tym dotykającym kraje przedlitawskie a w srebrze wypłacić się mającym powstaje strata na monecie w kwocie	. . . . .	2.580.901	2,580.901
			Suma .	76,637.538	2,580.901	79,218.439
	3		**B. Umorzenie długów**	. . . . .	13,992.307	13,992.307
			Strąciwszy z tego kwotę roczną przypadającą na kraje korony węgierskiej w kwocie 1 milion zł. banknotami i 150.000 zł. w monecie brzęczącej, razem . .	. . . . .	1,150.000	1,150.000
			Zostaje .	. . . . .	12,842.307	12,842.307
	4		Przy wydatku tym dotykającym kraje przedlitawskie a w srebrze wypłacić się mającym powstaje strata na monecie w kwocie	. . . . .	18.984	18.984
			Suma .	. . . . .	12,861.291	12,861.291
			C. Regulacya Dunaju.			
	5		Suma na pokrycie procentów z rozkładu na skarb przypadająca	299.000	. . . .	299.000
			D. Annuitety.			
	6		W skutek uczestnictwa w pożyczce kolei południowej na budowę kolei żelaznych z Bielaku do Franzensfeste i z St. Peter do Rjeki	. . . . .	762.000	762.000
	7		Strata na monecie licząc na kurs 8%	. . . . .	60.960	60.960
			Suma .	. . . . .	822.960	822.960
			Razem (Rozdział 34, tytuły 1—7) .	76,936.538	16,265.152	93,201.690
35			**XVII. Zarząd długu państwa.**			
	1		Wydatki na zarząd nieustalonego długu wspólnego (70%)	300.000	. . . . .	300.000
	2		Wydatki na zarząd nieustalonego długu niewspólnego .	6.000	. . . . .	6.000
	3		Wydatki na zarząd długu ustalonego	390.000	50.600	440.600
			Suma (Rozdział 35, tytuły 1—3) .	696.000	50.600	746.600
36			**XVIII. Suma wypłacić się mająca na wydatki w sprawach wspólnych.**			
	1		Zwyżki w dochodach z cła	13,950.000	. . . . .	13,950.000
	2		Kwota wypłacić się mająca na opędzenie wydatków wspólnych stósownie do uchwał delegacyi zatwierdzonych przez Najjaśniejszego Pana	64.048.461	. . . . .	64,048.461
			Suma (Rozdział 36, tytuły 1 i 2) .	77,998.461	. . . . .	77,998.461

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Wydatki państwa	Wydatki		
				Zwyczajne	Nadzwyczajne	Suma
				zł. w walucie austryackiej		
			Zestawienie.			
1			I. Dwór cesarski	4,650.000	1,500.000	6,150.000
2			II. Kancelarya gabinetowa Najjaśniejszego Pana . . .	72.215	. . . . .	27.215
3			III. Rada państwa	464.364	100.000	564.364
4			IV. Trybunał państwa	23.000	. . . . .	23.000
5			V. Rada ministrów	592.000	. . . . .	592.000
6			VI. Ministerstwo spraw wewnętrznych	14,441.650	3,938.960	18,380.610
7			VII. Ministerstwo obrony krajowej	7,220.000	1,693.000	8,913.000
8			VIII. Ministerstwo wyznań i oświecenia	11,061.508	2,781.200	13,842.708
9-25			IX. Ministerstwo skarbu	68,625.490	11,607.740	80,233.230
26			X. Ministerstwo handlu	17,486.000	15,139.760	32,625.760
27			XI. Ministerstwo rolnictwa	9,106.500	1,502.030	10,608.530
28			XII. Ministerstwo sprawiedliwości	14,785.400	506.860	15,292.260
29			XIII. Najwyższa izba obrachunkowa	148.200	. . . . .	148.200
30			XIV. Etat emerytalny	12,171.941	8.300	12,180.241
31-33			XV. Zapomogi i uposażenia	3,005.000	15,351.423	18,356.423
34			XVI. Dług państwa	76,936.538	16,265.152	93,201.690
35			XVII. Zarząd długu państwa	696.000	50.600	746.600
36			XVIII. Suma wypłacić się mająca na wydatki w sprawach wspólnych	77,998.461	. . . . .	77,998.461
			Ogólna suma potrzeb .	319,484.267	70,445.025	389,929.292

Preliminarz państwa

na rok 1873 dla królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Część druga. — Pokrycie.

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Dochody państwa	Dochody Zwyczajne	Dochody Nadzwyczajne	Dochody Suma
				zł. w walucie austryackiej		
1			I. Dwór cesarski	. . . . .	. . . . .	. . . . .
2			II. Kancelarya gabinetowa Najjaśn. Pana . .	. . . . .	. . . . .	. . . . .
3			III. Rada państwa	. . . . .	. . . . .	. . . . .
4			IV. Trybunał państwa	. . . . .	. . . . .	. . . . .
5			V. Rada ministrów	437.000	. . . . .	437.000
6			**VI. Ministerstwo spraw wewnętrznych.**			
	1		Dochód z dziennika ustaw państwa	45.000	. . . . .	45.000
	2		Administracya polityczna w poszczególnych krajach . .	100.500	. . . . .	100.500
	3		Bezpieczeństwo publiczne	657.800	. . . . .	657.800
	4		Służba budownicza rządowa	300	. . . . .	300
	5		Budowa dróg	54.500	. . . . .	54.500
	6		Budownictwo wodne	25.000	. . . . .	25.000
			Suma (Rozdział 6, tytuły 1—6) .	883.100	. . . . .	883.100
7			**VII. Ministerstwo obrony krajowej.**			
	1		Wojskowa straż policyjna	33.200	. . . . .	33.200
8			**VIII. Ministerstwo wyznań i oświecenia.**			
			A. **Dochody centralne.**			
	1		Zarząd centralny	1.600	. . . . .	1.600
	2		Muzeum sztuki i przemysłu	6.000	. . . . .	6.000
	3		Komisya centralna i dyrekcya statystyki administracyjnej	1.500	. . . . .	1.500
			Suma (Rozdział 8, tytuły 1—3) .	9.100	. . . . .	9.100
			B. **Wyznania.**			
	4		Wpływy z funduszu religijnego:			
		1	Austrya poniżej Anizy	522.000	. . . . .	522.000
		2	Austrya powyżej Anizy	161.000	. . . . .	161.000
		3	Salzburg	900	. . . . .	900
		4	Tyrol	114.000	. . . . .	114.000
		5	Vorarlberg	700	. . . . .	700
		6	Styrya	218.000	. . . . .	218.000
		7	Karyntya	67.000	. . . . .	67.000
		8	Kraina	71.000	. . . . .	71.000
			Zniesienie .	1,154.600	. . . . .	1,154.100

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Dochody państwa	Dochody Zwyczajne	Dochody Nadzwyczajne	Dochody Suma
				zł. w walucie austryackiej		
			Przeniesienie .	1,154.600	. . . . .	1,154.600
8	4	9	Tryest	11.000	. . . . .	11.000
		10	Gorycya	24.000	. . . . .	24.000
		11	Istrya	16.000	. . . . .	16.000
		12	Dalmacya	108.000	. . . . .	108.000
		13	Czechy	804.000	. . . . .	804.000
		14	Morawia	490.000	. . . . .	490.000
		15	Szląsk	88.000	. . . . .	88.000
		16	Galicya	458.000	. . . . .	458.000
		17	Kraków	3.400	. . . . .	3.400
		18	Bukowina	2.300	. . . . .	2.300
			Suma (Tytuł 4, §§. 1—18) .	3.159.300	. . . . .	3,159.300
	5		Fundacye i dopłaty na potrzeby religijne wyznania katolickiego:			
		1	Austrya poniżej Anizy	10.900	. . . . .	10.900
		2	Austrya powyżej Anizy	500	. . . . .	500
		3	Styrya	300	. . . . .	300
		4	Karyntya	200	. . . . .	200
		5	Wybrzeże	600	. . . . .	600
		6	Galicya z Krakowem	200	. . . . .	200
			Suma (Tytuł 5, §§. 1—6) .	12.700	. . . . .	12.700
			Suma (Rozdział 8, Tytuły 4 i 5) .	3,172.000	. . . . .	3,172.000
			C. **Oświecenie.**			
	6		Szkoły główne.			
		1	Uniwersytety	66.598	. . . . .	66.598
		2	Wydziały teologiczne	11.200	. . . . .	11.200
		3	Akademie techniczne	49.456	. . . . .	49.456
		4	Akademia handlowa i marynarska w Tryeście	9.327	. . . . .	9.327
		5	Akademia sztuk pięknych	2.056	. . . . .	2.056
			Suma (Tytuł 6, §§. 1—5) .	138.637	. . . . .	138.637
	7		Szkoły średnie.			
		1	Gymnazya i gymnazya realne	320.217	. . . . .	320.217
		2	Szkoły realne	97.518	. . . . .	97.518
		3	Wszystkie gymnazya, gymnazya realne, szkoły realne komisye egzaminacyjne	4.500	. . . . .	4.500
		4	Szkoły marynarki	900	. . . . .	900
			Suma (Tytuł 7, §§. 1—4) .	423.135	. . . . .	423.135
	8		Oddzielne zakłady naukowe.			
		1	Zakłady naukowe położnictwa i akuszeryi	252	. . . . .	252
			Instytut techniczny w Krakowie	725	. . . . .	725
		2	Szkoła rzemieślnicza budownictwa i machin w Wiedniu	800	. . . . .	800
		3	Szkoła artystyczno przemysłowa	1.200	. . . . .	1.200
			Suma (Tytuł 8, §§. 1—4) .	2.977	. . . . .	2.977
	9		Szkoły początkowe.			
		1	Seminarya nauczycielskie męskie i żeńskie	21.430	. . . . .	21.430
		2	Komisye egzaminacyjne	12.570	. . . . .	12.570
			Suma (Tytuł 9, §§. 1 i 2) .	34.000	. . . . .	34.000

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Dochody państwa	Dochody Zwyczajne	Nadzwyczajne	Suma
				zł. w walucie austryackiej		
8	10		Fundacye i dopłaty	50	.....	50
	11		Fundusze naukowe	570.708	.....	570.708
			Suma (Rozdział 8, tytuły 6—11)	1,169.507	.....	1,169.507
			Razem (Rozdział 8, tytuły 1—11)	4.350.607	.....	4,350.607
9			**IX. Ministerstwo skarbu.**			
			Zarząd finansów.			
	1		Zarząd centralny (wraz z departamentami rachunkowemi i departamentami rachunków specyalnych)	4.000	.....	4.000
	2		Dyrekcye skarbowe krajowe, dyrekcye skarbowe i dyrekcye skarbowe i powiatowe, inspektorowie finansowi i urzęda do wymiaru opłat	70.500	.....	70.500
	3		Administracya podatków, służba podatkowa przy starostwach powiatowych i komisye podatkowe lokalne	1.800	.....	1.800
	4		Kasy główne krajowe	3.000	.....	3.000
	5		Straż skarbowa	91.000	.....	91.000
	6		Urzęda podatkowe	7.300	.....	7.300
	7		Prokuratorye skarbowe	18.200	.....	18.200
	8		Zarząd ceł	1,452.000	.....	1,452.000
			Suma (Rozdział 9, tytuły 1—8)	1,647.800	.....	1,647.800
10			**Ogólna administracya kasowa.**			
	1		Dodatki z funduszów na koszta zarządu	104.700	.....	104.700
	2		Zwyżki funduszów sierocińskich łącznych i dochody z tych zwyżek	.....	333.400	333.400
	3		Wpływy rozmaite	167.000	300.000	467.000
			Suma (Rozdział 10, tytuły 1—3)	271.700	633.400	905.100
			Podatki stałe.			
11			Podatek gruntowy	37,000.000	.....	37,000.000
12			Podatek od budynków	21,000.000	.....	21,000.000
13			Podatek zarobkowy	9,000.000	.....	9,000.000
14			Podatek dochodowy	23,000.000	.....	23,000.000
15			Podatek spadkowy	12.000	.....	12.000
16			Należytości z egzekucyi podatków	.....	132.000	132.000
17			Odsetki za zwłokę od podatków zaległych	.....	200.000	200.000
			Suma (Rozdział 11—17)	90,012.000	332.000	90,344.000
18			Cło	21,960.000	1,154.000	23,114.000
			Podatki niestałe.			
19			Podatek konsumcyjny:			
	1		Podatek od wódki	7,800.000	.....	7,800.000
	2		Podatek od wina i moszczu	4,185.000	.....	4,185.000
	3		Podatek od piwa	22,600.000	.....	22,600.000
	4		Podatek od mięsa i bydła rzeźnego	4,344.000	.....	4,344.000
	5		Podatek od cukru	12,000.000	.....	12,000.000
	6		Podatek konsumcyjny od innych spożywanych przedmiotów	2,300.000	.....	2,300.000
	7		Dzierżawy	3,302.000	.....	3,302.000
	8		Inne wpływy	24.300	.....	24.300
	9		Dazio consumo w Dalmacyi	107.000	.....	107.000
	10		Rękojmie składane na dochody niestałe	2,100.000	.....	2,100.000
			Suma (Rozdział 19, tytuły 1—10)	58,762.300	.....	58,762.300

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Dochody państwa	Dochody Zwyczajne	Dochody Nadzwyczajne	Dochody Suma
				zł. w walucie austryackiej		
20			Sól:			
	1		Dochody urzędów produkcyi	120.000	. . . . .	120.000
	2		Dochody urzędów sprzedaży	18,600.000	. . . . .	18,600.000
			Suma (Rozdział 20, tytuły 1 i 2) .	18,720.000	. . . . .	18,720.000
21			Tytoń:			
	1		Dochody z sprzedaży w kraju	56,972.000	793.000	57,765.000
	2		Dochody urzędów produkcyi	361.000	. . . . .	361.000
			Suma (Rozdział 21, tytuły 1 i 2) .	57,333.000	793.000	58,126.000
22			Stemple	14,000.000	. . . . .	14,000.000
23			Taxy i opłaty od spraw prawnych	33,600.000	. . . . .	33,600.000
24			Loterya	15,260.000	. . . . .	15,260.000
25			Myta	2,743.000	. . . . .	2,743.000
26			Cechowanie	270.000	. . . . .	270.000
			Suma (Rozdziały 19—26) .	200,688.300	793.000	201,481.300
			Dochody z własności państwa.			
27	1		Gmachy dykasteryalne	85.975	. . . . .	85 975
	2		Skarbowe koleje żelazne	87.691	7.015	94.706
			Suma (Rozdział 27, tytuły 1 i 2) .	173.666	7.015	180.681
28			Fiskalności i opuściałości	262.000	. . . . .	262.000
29			Drukarnia nadworna i rządowa w Wiedniu	1,080.000	. . . . .	1,080.000
30			Pozostałości z sprzedanej nieruchomej własności państwa	. . . . .	22.700	22.700
31			Mennictwo	232.100	. . . . .	232.100
			Razem (Rozdziały 9—31) .	316,327.566	2,942.115	319,269.681
32			**X. Ministerstwo handlu.**			
	1		Wystawa powszechna w Wiedniu	. . . . .	7,000.000	7,000.000
	2		Służba portowa i służba zdrowia morska	433.000	. . . . .	433.000
	3		Dochody pocztowe	15,752.000	. . . . .	15,752.000
	4		Zakład telegrafów	3,570.000	. . . . .	3,570.000
			Suma (Rozdział 32, tytuły 1—4) .	19,755.000	7,000.000	26,755.000
33			**XI. Ministerstwo rolnictwa.**			
	1		Akademie rolnictwa i leśnictwa	13.800	. . . . .	13.800
	2		Kultura krajowa	2.750	. . . . .	2.750
	3		Starostwa górnicze	2.670	. . . . .	2.670
	4		Górnicze zakłady naukowe	460	. . . . .	460
	5		Opłaty miarowe i za pozwolenie kopania w górnictwie .	235.000	. . . . .	235.000
	6		Rządowe zakłady hodowli koni	127.350	. . . . .	127.350
	7		Zakłady ogierów rządowych	158.450	. . . . .	158.450
	8		Lasy i dobra rządowe	4,480.000	18.000	4,498.000
	9		Kopalnie	4,770.500	. . . . .	4,770.500
			Suma (Rozdział 33, tytuły 1—9) .	9,790.980	18.000	9,808.980

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Dochody państwa	Dochody Zwyczajne	Dochody Nadzwyczajne	Dochody Suma
				zł. w walucie austryackiej.		
34			**XII. Ministerstwo sprawiedliwości.**			
	1		Zarząd sprawiedliwości w królestwach i krajach . . .	600	. . . . .	600
	2		Zakłady karne	340.000	. . . . .	340.000
			Suma (Rozdział 34, tytuły 1 i 2) .	340.600	. . . . .	340.600
35			**XIII. Najwyższa izba obrachunkowa**	. . . . .	. . . . .	. . . . .
36			**XIV. Etat emerytalny**	. . . . .	. . . . .	. . . . .
37			**XV. Zapomogi i uposażenia.**			
	1		Odsetki od funduszu indemnizacyjnego istryjskiego . .	. . . . .	7.529	7.529
38			**XVI. Dług państwa.**			
	1		Dochód z przedaży obligacyi wydać się mających na podstawie amortyzacyi	. . . . .	3,924.000	3,924.000
	2		Wpłaty kaucyi i depozytów	. . . . .	60.000	60.000
			Suma (Rozdział 38, tytuły 1 i 2) .	. . . . .	3,984.000	3,984.000
39			**XVII. Zarząd długu państwa.**			
	1		Dochody z należytości za blankiety do wymiany obligacyi długu państwa	5.000	. . . . .	5.000
	2		Dochód z formularzy za kwity na procenta długu jednolitego	3.000	. . . . .	3.000
			Suma (Rozdział 39, tytuły 1 i 2) .	8.000	. . . . .	8.000
40			**XVIII. Dochody z sprzedaży własności państwa** .	. . . . .	1,500.000	1,500.000
41			**XIX. Od spółki żeglugi parowej na Dunaju** . .	. . . . .	2,300.000	2,300.000
42			**XX. Za 25.000 sztuk akcyi kolei Franciszka Józefa**	. . . . .	5,500.000	5,500.000
43			**XXI. Pozostałości kasowe z końcem roku 1872**	. . . . .	18,500.000	18,500.000

Rozdział	Tytuł	Paragraf	Dochody państwa	Dochody Zwyczajne	Dochody Nadzwyczajne	Dochody Suma
				zł. w walucie austryackiej		
			Zestawienie.			
1			I. Dwór cesarski	. . . . .	. . . . .	. . . . .
2			II. Kancelarya gabinetowa Najjaśniejszego Pana . . .	. . . . .	. . . . .	. . . . .
3			III. Rada państwa	. . . . .	. . . . .	. . . . .
4			IV. Trybunał państwa	. . . . .	. . . . .	. . . . .
5			V. Rada ministrów	437.000	. . . . .	437.000
6			VI. Ministerstwo spraw wewnętrznych	883.100	. . . . .	883.100
7			VII. Ministerstwo obrony krajowej	33.200	. . . . .	33.200
8			VIII. Ministerstwo wyznań i oświecenia	4,350.607	. . . . .	4,350.607
9-31			IX. Ministerstwo skarbu	316,327.566	2,942.115	319,269.681
32			X. Ministerstwo handlu	19,755.000	7,000.000	26,755.000
33			XI. Ministerstwo rolnictwa	9,790.980	18.000	9,808.980
34			XII. Ministerstwo sprawiedliwości	340.600	. . . . .	340.600
35			XIII. Najwyższa izba obrachunkowa	. . . . .	. . . . .	. . . . .
36			XIV. Etat emerytalny	. . . . .	. . . . .	. . . . .
37			XV. Zapomogi i uposażenia	. . . . .	7.529	7.529
38			XVI. Dług państwa	. . . . .	3,984.000	3,984.000
39			XVII. Zarząd długu państwa	8.000	. . . . .	8.000
40			XVIII. Dochody z sprzedaży własności państwa	. . . . .	1,500.000	1,500.000
41			XIX. Od spółki żeglugi parowej na Dunaju	. . . . .	2,300.000	2,300.000
42			XX. Za sprzedane 25.000 sztuk akcyi kolei Franciszka Józefa.	. . . . .	5,500.000	5,500.000
43			XXI. Pozostałości kasowe z końcem roku 1872	. . . . .	18,500.000	18,5000.000
			Ogólna suma pokrycia .	351,926.053	41,751.644	393,677.697

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XVIII. — Wydany i rozesłany dnia 22 kwietnia 1873.

47.

Ustawa z dnia 15 kwietnia 1873,

o urządzeniu płac urzędników państwa czynnych.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa rozporządzam co następuje:

§. 1. Wszyscy urzędnicy państwa, pobierający płacę, dzielą się na klasy o jedenastu stopniach.

Podział ten nastąpi z zachowaniem przepisów przejściowych, w dodatku do ustawy niniejszej zawartych i podług następującej zasady:

1. że urzędnicy władz sądowych i w ogóle wszyscy ci urzędnicy, których klasa dyet została urządzona w drodze prawodawstwa po dniu 31 grudnia 1867, o ile ustawa tego nie zmienia, będą zaliczeni do klas tego stopnia, który odpowiada ich dotychczasowej klasie dyet;

2. że urzędników innych kategoryi tym razem rząd podzieli na klasy, urządzając jednostajnie teraźniejszy etat osób i płac w poszczególnych gałęziach administracyi i że o dokonanym podziale zawiadomi radę państwa przedkładając najbliższy preliminarz.

Urzędnicy, należący teraz do XII klasy dyet, będą zaliczeni do klasy XI stopnia.

§. 2. Z wyjątkiem uczynionym w §. 15 ustawy niniejszej, wymiar płac urzędnika państwa zawisa od jego stopnia.

§. 3. Płacę etatową stanowią:

a) pensya, tudzież

b) dodatki z tytułu urzędowania lub czynnej służby.

§. 4. Przepisaną taksę służbową, jakoteż podatek dochodowy opłaca się tylko od pensyi; tak samo też do emerytury liczy się tylko pensyą.

§. 5. Pensye klas każdego z czterech najwyższych stopni ustanawia się w cyfrze stałej, dla klas wszystkich innych stopni, pensye trzyrzędowe.

Załącznik *a* zawiera wymiar pensyi.

§. 6. Na wyższą pensyą w klasie tego samego stopnia urzędnik posuwa się z upływem każdych pięciu lat, wysłużonych w klasie tego samego stopnia.

§. 7. Wymiar płac zawisa od stopnia (§. 2), odpowiadającego posadzie, którą urzędnik zajmuje stale.

Urzędnikom, mającym tylko tytuł i znaczenie wyższego rzędu, lub tylko tymczasowo zamianowanym na wyższą posadę etatową, płace odpowiadające stopniowi tej wyższej posady, należą się dopiero wtedy, gdy ta wyższa posada będzie im nadana stale.

§. 8. Z klasy niższego stopnia przenosi się do wyższego w drodze zamianowania.

§. 9. Dla klas czterech najwyższych stopni ustanawia się dodatki z tytułu urzędowania zawarte w załączniku *b*.

§. 10. Dla klas innych stopni, od piątego, ustanawia się dodatki z tytułu czynnej służby podzielone na cztery klasy, zawarte w załączniku *c*.

Liczba ludności, mająca służyć za podstawę temu podziałowi na klasy, będzie oznaczona na zasadzie ostatniego w każdym czasie urzędowego spisu ludności.

Nadto upoważnia się rząd do przeniesienia wyjątkowo poszczególnych miejsc z 4 do 3 i z 3 do 2 klasy.

§. 11. Dodatki na mieszkanie a względnie dodatki miejscowe, istniejące dotychczas dla Wiednia i Tryestu w ogólności albo dla szczególnych kategoryi, ustają na przyszłość, mianowicie pierwsze z najbliższym terminem wypłaty przypadającym po dniu 1 lipca 1873.

§. 12. Urzędnikom, którym należy się mieszkanie w naturze lub w braku takowego wynagrodzenie za mieszkanie, zostawia się tę korzyść; ale jako dodatek z tytułu urzędowania lub czynnej służby będą pobierali tylko połowę tej sumy, która w innym przypadku byłaby im przypadała.

Przepis powyższy nie odnosi się do ministrów i naczelników krajowych, jakoteż do tych urzędników, którzy ze względów służby muszą mieć mieszkanie urzędowe.

§. 13. Elewom, aspirantom, praktykantom i auskultantom, ze względu na pełnienie powołania służbowego, przyznaje się znaczenie urzędników państwa, nie będą jednak zaliczeni do żadnej klasy. Elewi, aspiranci i praktykanci mogą składać przysięgę dopiero po jednorocznej, zupełnie zadawalającej praktyce próbnej, która będzie uważana za czas służby, mający się liczyć do wymiaru emerytury.

Co się tyczy auskultantów, teraźniejsze przepisy o ich umieszczaniu i składaniu przysięgi pozostają w mocy obowiązującej.

§. 14. Elewom, aspirantom, praktykantom, którzy są obowiązani udowodnić wyższe ukształcenie naukowe, może być udzielone adjutum 500 albo 600 zł. rocznie wynoszące, innym, adjutum w kwocie 200 do 400 zł. rocznie.

Auskultantom, w miejsce dotychczasowych adjutów po 315 i 400 zł., udzielane będą płace po 500 i 600 zł. mające się nadawać podług istniejących przepisów.

§. 15. Przepisy ustawy niniejszej nie stosują się do całego ciała nauczycielskiego i do urzędników bibliotecznych, jakoteż do tych urzędników, którzy pobierają płacę stosownie do warunków zawartej umowy.

§. 16. Ustawa niniejsza wchodzi w moc obowiązującą z dnia 1 lipca 1873 i od tego terminu przestają obowiązywać wszystkie ustawy i rozporządzenia z nią w sprzeczności zostające.

§. 17. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się całemu ministerstwu.

Wiedeń, dnia 15 kwietnia 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Lasser** r. w. **Banhans** r. w. **Stremayr** r. w.
Glaser r. w. **Unger** r. w. **Chlumecky** r. w. **Pretis** r. w.
Horst r. w.

Dodatek.

Przepisy przejściowe.

§. 1. W klasie jednego i tegożsamego stopnia, urzędnicy będą umieszczeni w tym rzędzie płacy, który im się należy podług czasu, wysłużonego w kategoryi służby, odpowiadającej ich dotychczasowej klasie dyet.

§. 2. Urzędnikom, którzy dotychczas mieli tytuł i znaczenie wyższego rzędu, lub tylko tymczasowo zajmowali wyszą posadę, lata, w taki sposób wysłużone, będą policzone w celu posunięcia ich na wyższą pensyą w klasie tego stopnia.

§. 3. Gdyby urzędnicy w skutek urządzenia płac byli wliczeni do klasy niższego stopnia aniżeli klasa dyet do której dotychczas należeli, zatrzymają dla swojej osoby dotychczasowy wyższy stopień.

§. 4. Gdyby urzędnik w skutek zaliczenia go do klasy pewnego stopnia otrzymał pensyą mniejszą od dotychczasowej, zatrzyma dotychczasową pensyą a to bez uszczuplenia dodatków z tytułu urzędowania lub czynnej służby, należących się mu podług nowego systemu.

§. 5. Przy posuwaniu na wyższą pensyą dodatki osobiste będą wstrzymane stosownie do istniejących przepisów; w przypadku jednak takim nie liczy się dodatków z tytułu czynnej służby.

Ustawa niniejsza nie narusza dodatków służbowych, na zasadzie szczególnych przepisów dla niektórych kategoryi w klasach siedmiu najniższych stopni istniejących, jakoteż tych korzyści i ordynaryi, których pobieranie jest połączone z niektóremi posadami.

§. 6. Jeżeliby pensya urzędnika razem z dodatkiem za sprawowanie czynności wyniosła na zasadzie ustawy niniejszej mniej, aniżeli teraźniejsze jego płace, to jest pensya, dodatek na mieszkanie i dodatek z powodu drożyzny, ustawą skarbową na rok 1872 dozwolony, razem wynoszą, urzędnik otrzyma dodatek, równający się tej różnicy, który w miarę jego posuwania się na wyższe płace zostanie wstrzymany.

Przepis ten nie odnosi się do urzędników, którzy pobierają płacę stósownie do warunków zawartej umowy.

Załącznik a.

Wykaz pensyi.

Stopień	Pensya
I stopień	12.000 zł.
II „	10.000 „
III „	8.000 „
IV „	7.000 „
V „	6.000 „ 5.500 „ 4.500 „
VI „	3.600 „ 3.200 „ 2.800 „
VII „	2.400 „ 2.200 „ 2.000 „
VIII stopień	1.800 zł. 1.600 „ 1.400 „
IX „	1.300 „ 1.200 „ 1.100 „
X „	1.000 „ 950 „ 900 „
XI „	800 „ 700 „ 600 „

Praktykanci, aspiranci, auskultanci itd. otrzymają adjuta.

Załącznik b.

Dodatki z tytułu urzędowania.

Stopien klasy	Kwota w złotych wal. austr.
I. Stopień.	
Prezes ministrów	14.000
II. Stopień.	
Ministrowie	10.000
Prezes sądu najwyższego	10.000
„ najwyższej izby obrachunkowej	10.000
III. Stopień.	
Namiestnik w Austryi poniżej Anizy	5.000
„ „ „ powyżej Anizy	5.000
„ „ Styryi	6.000
„ „ Czechach	10.000
„ „ Morawii	6.000
„ „ Galicyi	9.000
„ „ Wybrzeżu	8.000
„ „ Tyrolu	6.000
„ „ Dalmacyi	6.000
Prezes sądu wyższego w Wiedniu	3.000
„ „ „ „ Pradze	3.000
„ „ „ „ Lwowie	3.000
„ „ „ „ Zadrze	1.000
Prezes każdego innego sądu wyższego	2.000
IV. Stopień.	
Prezesi krajowi	4.000
Naczelnicy sekcyi w ministerstwach	3.000
Prezesi senatu sądu najwyższego	3.000
Dyrektor policyi w Wiedniu	2.000
Wiceprezesi krajowych dyrekcyi skarbowych w Wiedniu, Pradze i Lwowie	1.000
Dyrektor skarbowych fabryk tytoniu	1.000

Załącznik c.

Dodatki z tytułu czynnej służby.

Stopień	Klasa dodatków za sprawowanie czynności			
	I. Wiedeń	II. Berno, Gradec, Kraków, Lwów, Praga, Tryest, miejsca w obrębie policyjnym Wiednia, jakoteż wszystkie miasta mające nad 50.000 mieszkańców	III. Baden, Franzensbad, Karłowary, Marienbad, Cieplice w Czechach, jakoteż wszystkie miasta, mające mniej niż 50.000 a więcej jak 10.000 mieszkańców	IV. Wszystkie miejsca mające mniej niż 10.000 mieszkańców
		60	50	40
		procent kwot wyznaczonych dla pierwszej klasy		
V.	1.000	600	500	400
VI.	800	480	400	320
VII.	700	220	350	280
VIII.	600	360	300	240
IX.	500	300	250	200
X.	400	240	200	160
XI.	300	180	150	120

48.

Ustawa z dnia 15 kwietnia 1873,

o urządzeniu płac nauczycieli przy zakładach rządowych i urzędników bibliotecznych.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa rozporządzam co następuje:

§. 1. Profesorowie i nauczyciele zakładów naukowych rządowych, jakoteż urzędnicy biblioteczni, o ile ustawa inaczej nie stanowi, będą podzieleni na klasy stopniowe, ustawą wydaną jednocześnie dla urzędników państwa ustanowione a odpowiadające klasom dyet do których należą na zasadzie istniejących przepisów.

Dyrektorowie szkół średnich państwa i seminaryów nauczycielskich będą wliczeni do klasy VII stopnia.

Profesorów szkół średnich i seminaryów nauczycielskich może minister oświecenia posunąć do klasy VIII stopnia, gdy otrzymają trzeci dodatek pięcioletni (ustawa z dnia 9 kwietnia 1870, Dz. u. p. L. 46 i z dnia 19 marca 1872 Dz. u. p. L. 29), tudzież za zasługi godne szczególnego uznania.

§. 2. Osoby zamianowane z płacą przy zakładach naukowych rządowych i bibliotekach mają prawo do dodatków z tytułu czynnej służby, które nie liczą się do emerytury.

Dodatek ten będzie wyznaczony według tych samych zasad i w tym samym wymiarze, jak ustawą o płacach urzędników państwa jednocześnie wydaną, dla klas odpowiednich stopni został wyznaczony.

§. 3. Nauczycielom rzeczewistym przy szkołach średnich państwa (gymnazyach, gymnazyach realnych, szkołach realnych, szkołach marynarki itd.) jakoteż nauczycielom głównym przy seminaryach nauczycielskich, wyznacza się pensyą etatową w kwocie 1200 zł. w Wiedniu a 1000 zł. we wszystkich innych miejscach.

Co do nauczycieli rządowych innych kategoryi, tudzież urzędników bibliotecznych, pensyi ich ustawa niniejsza nie zmienia.

Ustawa niniejsza nie zmienia także dodatków pięcioletnich, prawnie ustanowionych dla wszystkich nauczycieli, jakoteż dla nauczycieli przy szkołach ćwiczeń, z seminaryami nauczycielskiemi połączonych a z funduszów państwa utrzymywanych, jakoteż dodatków z tytułu urzędowania wyznaczonych dla dyrektorów, a nakoniec istniejących przepisów o pensyach nauczycieli religii przy rzeczonych zakładach.

§. 4. Taksę służbową jakoteż podatek dochodowy opłaca się tylko od pensyi; podobnie też do emerytury liczy się tylko pensyą.

§. 5. Dodatki miejscowe, ustanowione w Wiedniu i w dotychczasowych szkołach średnich państwa, tudzież seminaryach nauczycielskich pierwszej klasy, ustają na przyszłość równie jak dodatki na mieszkanie w Tryeście i Wiedniu, mianowicie zaś te ostatnie z pierwszym terminem wypłaty, przypadającym po dniu 1 lipca 1873.

§. 6. Członkowie stanu nauczycielskiego państwa, mający prawo do mieszkania w naturze, będą pobierali jako dodatek z tytułu czynnej służby tylko połowę kwoty która na nich przypada.

§. 7. Przepisy ustawy niniejszej nie odnoszą się do tych członków stanu nauczycielskiego, którzy pobierają wynagrodzenie stosownie do warunków zawartej umowy.

§. 8. Paragraf 6 dodatku do ustawy, o urządzeniu płac urzędników państwa czynnych, będzie stosowany także do osób, dla których ustawa niniejsza jest obowiązująca.

§. 9. Ustawa niniejsza wchodzi w moc obowiązującą z dniem 1 lipca 1873 i od tego terminu przestają obowiązywać wszystkie ustawy i rozporządzenia z nią w sprzeczności zostające.

§. 10. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrowi oświecenia a względnie ministrowi rolnictwa.

Wiedeń, dnia 15 kwietnia 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Stremayr** r. w. **Chlumecky** r. w. **Pretis** r. w.

49.

Ustawa z dnia 15 kwietnia 1873,

o płacach z tytułu czynnej służby osób w służbie państwa zostających a należących do kategoryi sług.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa rozporządzam co następuje:

§. 1. Osobom w służbie państwa zostającym, należącym do kategoryi sług a pobierającym pensyą lub wynagrodzenie roczne, przyzwala się jako dodatek z tytułu czynnej służby dwudziesty piąty procent pensyi lub wynagrodzenia rocznego; pełniącym zaś służbę w Wiedniu i Tryeście dwudziesty piąty procent pensyi lub wynagrodzenia rocznego i dodatek wyrównywający ich dotychczasowemu dodatkowi na mieszkanie.

§. 2. Wymiar pensyi lub wynagrodzeń rocznych, tudzież dotychczasowe przepisy o uzyskaniu wyższej pensyi lub wynagrodzenia rocznego, i dotychczasowe korzyści poboczne sług państwa nie ulegają zmianie, natomiast pobieranie dodatków na mieszkanie, ustanowionych dotychczas dla Wiednia i Tryestu, ustaje z najbliższym terminem wypłaty po dniu 1 lipca 1873.

§. 3. Przepisaną taksę służbową płaci się tylko od pensyi; podobnie też do emerytury liczy się tylko pensyą lub wynagrodzenie roczne.

§. 4. Ustawa niniejsza wchodzi w moc obowiązującą z dnie 1 lipca 1873.

§. 5. Wykonanie ustawy niniejszej poleca się całemu ministerstwu.

Wiedeń, dnia 15 kwietnia 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Lasser** r. w. **Banhans** r. w. **Stremayr** r. w.
Glaser r. w. **Unger** r. w. **Chlumecky** r. w. **Pretis** r. w.
Horst r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XIX. — Wydany i rozesłany dnia 22 kwietnia 1873.

50.

Ustawa z dnia 27 marca 1873,

o emeryturach członków c. k. straży bezpieczeństwa cywilnej, umundurowanej, straży policyjnej cywilnej przez państwo ustanowionej i ajentów policyjnych od inspektora na dół, jakoteż ich wdów i sierot.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa rozporządzam co następuje:

§. 1.

Członkowie c. k. cywilnej straży bezpieczeństwa, umundurowanej, straży policyjnej cywilnej przez państwo ustanowionej i ajentów policyjnych, od inspektora na dół, jakoteż ich wdowy i sieroty, będą mieli zapewnione utrzymanie podług tych samych przepisów, które odnoszą się do sług państwa, prawo emerytury mających, jakoteż do ich rodziny.

Emerytura będzie wymierzana na podstawie płacy i dodatków, jeżeli według lat służby były pobierane.

§. 2.

Jeżeli członek straży, w §. 1 wzmiankowanych, w skutek obrażenia na ciele bez własnej winy podczas pełnienia służby, doznanego, stanie się do służby niezdolnym, natenczas przy wymierzaniu emerytury dziesięć lat służby będą mu doliczone.

Nadto w przypadku takim i w okolicznościach zasługujących na szczególne uwzględnienie, może być przyznana większa emerytura, a to aż do sumy całkowitej płacy w służbie czynnej, pobieranej, która podług ustawy niniejszej ma być policzona do wymiaru emerytury.

§. 3.

Ustawa niniejsza obowiązuje od 1 stycznia 1874.

§. 4.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrom spraw wewnętrznych i skarbu.

Wiedeń, dnia 27 marca 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Lasser** r. w. **Pretis** r. w.

51.

Ustawa z dnia 30 marca 1873,

o uwolnieniu od cła przywozu przedmiotów potrzebnych do budowy i urządzenia okrętów

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa rozporządzam co następuje:

§. 1.

Tym przedsiębiorcom, którzy trudnią się budowaniem okrętów i którzy do tego celu posiadają stałe warsztaty okrętowe, ministerstwo skarbu może dozwolić wolnego od cła przywozu przedmiotów, potrzebnych do budowy i urządzenia okrętów, na ich warsztatach budowanych, jeżeli się poddadzą kontroli, przepisanej osobnemi rozporządzeniami, w drodze administracyjnej wydać się mającemi.

§. 2.

Wydanie tych rozporządzeń, wymienienie przedmiotów, którym uwolnienie od cła służy, i wyznaczenie czasu, od którego ustawa niniejsza ma wejść w moc obowiązującą, porucza się ministerstwom skarbu i handlu, upoważnionym także do podciągania pod tę ustawę przedmiotów, których uwolnienie od cła byłoby w przyszłości do celów powyższych pożądanem.

§. 3.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrom skarbu i handlu.

Wiedeń, dnia 30 marca 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Banhans** r. w. **Pretis** r. w.

52.

Ustawa z dnia 15 kwietnia 1873,

zmieniająca i uzupełniająca niektóre przepisy ustawy z dnia 19 maja 1868 (Dz. u. p. Nr. 44) o urządzeniu władz administracyjnych politycznych.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa, uznaję za stósowne, z powodu urządzenia płac urzędników państwa czynnych, ustawą z dnia 15 kwietnia 1873 dokonanego, wydać następujące przepisy, zmieniające i uzupełniające ustawę z dnia 19 maja 1868 (Dz. u. p. Nr. 44):

§. 1.

Znosi się podział na dwie klasy kategoryi służbowej radców namiestnictwa i starostów powiatowych w wykazie osób i płac ustawą z dnia 19 maja 1868 zaprowadzony.

§. 2.

W miejsce radców namiestnictwa pierwszej klasy będą mianowani radcy dworu, należący do klasy V stopnia, którzy przy namiestnictwach w Wiedniu, Pradze i Lwowie będą mieli tytuł wiceprezesów namiestnictwa.

§. 3.

Radcy rządowi i krajowi referenci zdrowia przy rządach krajowych będą zrównani z radcami namiestnictwa a tem samem wliczeni do klasy VI stopnia.

§. 4.

Starostowie powiatowi będą wliczeni do klasy VII stopnia.

§. 5.

Przy władzach politycznych krajowych będą ustanowieni sekretarze namiestnictwa i rządowi, wliczeni do klasy VIII stopnia. Sekretarzy namiestnictwa i rządowych mianuje minister spraw wewnętrznych.

§. 6.

Koncepiści namiestnictwa i rządowi, jakoteż koncepiści ustanowieni przy władzach krajowych do służby zdrowia, będą wliczeni do klasy X stopnia. Kategorya służbowa adjunktów konceptowych, odpada.

Naczelnik krajowy ma prawo przeznaczać koncepistów do sprawowania służby przy starostwach powiatowych, jakoteż komisarzy do sprawowania służby przy władzy krajowej, przyznając im na przesiedlenie przepisaną kwotę.

§. 7.

Do kierowania służbą manipulacyjną będzie ustanowiony przy każdem z namiestnictw w Wiedniu, Pradze i Lwowie dyrektor urzędów pomocniczych, wliczony do klasy VIII stopnia a każdemu z nich będzie przydany adjunkt dyrekcyi urzędów pomocniczych, należący do klasy IX stopnia. Służbą manipulacyjną przy innych władzach krajowych politycznych będą załatwiali adjunkci dyrekcyi urzędów pomocniczych, należący do klasy IX stopnia i używający tytułu dyrektorów dopóki trwa ich czynność.

Inni urzędnicy manipulacyjni przy wszystkich władzach krajowych politycznych, dzielą się na dwie kategorye, oficyalistów i kancelistów, z których pierwsi będą wliczeni do klasy X, ostatni do klasy XI stopnia.

§. 8.

Ustępy I *a* i *c* II, III, IV i V *b* dodatku do ustawy z dnia 19 maja 1868, znoszą się.

Urzędnikom, którym na zasadzie Art. 9 rzeczonej ustawy poruczono załatwianie spraw namiestnictwa po za obrębem siedziby namiestnictwa, będzie wypłacane przez czas czynności, na opędzenie szczególnych wydatków służbowych ryczałtowe roczne, równające się dotychczas pozwolonym dodatkom z tytułu urzędowania a to z ryczałtowego urzędowego, które będzie odpowiednio podwyższone.

§. 9.

Ustawa niniejsza obowiązuje od dnia 1 lipca 1873.

§. 10.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrowi spraw wewnętrznych.

Wiedeń, dnia 15 kwietnia 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Lasser** r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XX. — Wydany i rozesłany dnia 30 kwietnia 1873.

53.

Ustawa z dnia 11 kwietnia 1873,

o zniesieniu gwarancyi udzielanej przez państwo pierwszej spółce żeglugi parowej na Dunaju

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa rozporządzam co następuje:

Artykuł I.

Zatwierdza się załączoną umowę z dnia 28 marca 1871, zawartą między c. k. ministerstwem skarbu królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych i królewsko-węgierskiem ministerstwem skarbu z jednej a pierwszą spółką żeglugi parowej na Dunaju, z drugiej strony, tyczącą się zniesienia gwarancyi udzielanej przez państwo.

Artykuł II.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrowi skarbu.

Wiedeń, dnia 11 kwietnia 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Pretis** r. w.

Umowa,

zawarta z zastrzeżeniem zatwierdzenia w drodze prawodawczej między c. k. ministerstwem skarbu królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych, i królewsko-węgierskiem ministerstwem skarbu z jednej a pierwszą spółką żeglugi parowej na Dunaju, przez walne zgromadzenie akcyonaryuszów tej spółki z dnia 12 kwietnia 1870 upoważnioną, z drugiej strony, tyczącą się zniesienia gwarancyi przez państwo udzielanej, jakoteż kolei żelaznej z Mohacza do Pięciukościołów.

§. 1.

Gwarancya dochodów, pierwszej spółce żeglugi parowej na Dunaju, przez państwo w myśl umowy z dnia 23 maja 1873 jako wynagrodzenie w skutek zniesienia wyłącznego

prawa żeglugi na Dunaju i rzekach pobocznych, udzielana, wychodzi z mocy obowiązującej od dnia 1 stycznia 1869 i od tego dnia ustają wszelkie prawa i obowiązki z tej umowy wynikające.

§. 2.

Pierwsza spółka żeglugi parowej na Dunaju nie ma więc od tego dnia żadnego prawa do gwarancyi rządowej, ani też do jakiejkolwiek innej subwencyi rządowej lub wynagrodzenia, natomiast zyskuje od tego dnia zupełne prawo własności i zarządu wszystkich swoich ruchomości i nieruchomości a pod względem wykonywania tego prawa ważnemi i obowiązującemi będą tylko przepisy zawarte w statutach spółki, nie wypływające ze stosunku gwarancyi.

§. 3.

Prawo własności wzmiankowane w §. 2 nie rozciąga się na kolej z Pięciukościołów do Mohacza której ruch utrzymuje pierwsza spółka żeglugi parowej na Dunaju, owszem, tycząca się tej kolei umowa z dnia 20 lipca 1853 i umowa dodatkowa z roku 1861 pozostają w mocy obowiązującej, z wyjątkiem §. 9 tej umowy, który zmienia się w ten sposób, że rząd węgierski rzeka się zastrzeżonego sobie na przeciąg dziewięćdziesięciu lat od otwarcia ruchu tej kolei, prawa półrocznego wypowiadania na lat trzydzieści licząc od otwarcia ruchu.

§. 4.

Pierwsza spółka żeglugi parowej na Dunaju odda do rozporządzenia obydwom ministerstwom skarbu w stosunku 70 do 30 okrągłą sumę dwa i trzy ćwierci miliona (2,750.000 zł.) waluty austryackiej w gotowiźnie w czterech ratach sześciomiesięcznych, z odsetkami po 5 od sta, mającemi się liczyć od dnia 1 stycznia 1869 i złoży w kasie austryackiej i węgierskiej, która będzie wskazana.

§. 5.

Uwalnia się pierwszą spółkę żeglugi parowej na Dunaju od wszelkiego dalszego zwrotu kapitału i odsetków na rachunek dodatków do dochodu które administracya państwa wypłaciła w latach 1858 do 1865 włącznie w sumie 8,532,373 zł. 78 cent.

§. 6.

Umowa niniejsza jest wolna od stempli i została spisana w trzech jednobrzmiących egzemplarzach dla trzech stron do umowy wchodzących.

Wiedeń, dnia 28 marca 1871. Buda, dnia 28 marca 1871

Ludwig Baron **Holzgethan** r. w., ces. król. minister skarbu.

Karol Kerkapolyi r. w., król. węg. minister skarbu.

Wiedeń, dnia 28 marca 1871.

Za administracyą c. k. pierwszej uprzyw. spółki żeglugi parowej na Dunaju

Maurycy Baron **Wodianer** r. w.

Ad. Burg r. w.

Za wydział c. k. pierwszej uprzyw. spółki żeglugi parowej na Dunaju.

Dr. **Józef Neumann** r. w.

54.

Ustawa z dnia 11 kwietnia 1873,

o opodatkowaniu pierwszej spółki żeglugi parowej na Dunaju i o podziale jej podatku dochodowego pomiędzy zarządy skarbowe królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych i węgierski.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa rozporządzam co następuje:

Artykuł I.

Zatwierdza się załączoną umowę z dnia 28 marca 1871, zawartą pomiędzy c. k. ministerstwem skarbu królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych z jednej a królewsko-węgierskiem ministerstwem skarbu z drugiej strony, tyczącą się opodatkowania pierwszej spółki żeglugi parowej na Dunaju i podziału jej podatku dochodowego.

Artykuł II.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrowi skarbu.

Wiedeń, dnia 11 kwietnia 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Pretis** r. w.

Umowa,

tycząca się opodatkowania pierwszej spółki żeglugi parowej na Dunaju i podziału jej podatku dochodowego, która z zastrzeżeniem zatwierdzenia w drodze prawodawczej pomiędzy c. k. ministerstwem skarbu królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych z jednej, a królewsko-węgierskiem ministerstwem skarbu z drugiej strony, pod następującemi warunkami zawarta została:

§. 1.

Ruch pierwszej spółki żeglugi parowej na Dunaju dzieli się celem opodatkowania, z działaniem wstecznem od 1 stycznia 1868 na trzy części, jako to:

a) austryacką od Passawy do Teb;

b) węgierską od Teb do Orsowy (włącznie z pobocznemi węgierskiemi rzekami Dunaju);

c) zagraniczną.

§. 2.

Za podstawę, podług której czysty dochód ma być rozkładany na te trzy części w celu opodatkowania a względnie podziału podatku dochodowego, przyjmuje się dochód ryczałtowy, osiągnięty z ruchu każdej linii.

§. 3.

Podatek za część z Passawy do Teb dostaje się austryackiemu zarządowi skarbu, za część z Teb do Orsowy (z pobocznemi węgierskiemi rzekami) węgierskiemu zarządowi skarbu.

Podatek za część zagraniczną będzie podzielony pomiędzy zarządy skarbu austryacki i węgierski w stosunku kwot, któremi dwie te połowy monarchii austryacko-węgierskiej przyczyniają się do wydatków spólnych.

§. 4.

Spółka żeglugi parowej na Dunaju powinna do wymierzenia podatku wykazywać oprócz podległych opodatkowaniu czystych dochodów całego przedsiębiorstwa, także dochód ryczałtowy każdej z trzech rozmaitych części osobno.

§. 5.

W obliczeniu i zestawianiu czystego opodatkowanego dochodu w celu nałożenia podatku pośredniczy ta władza podatkowa, gdzie jest siedziba spółki, zatem obecnie czynią to władze podatkowe austryackie.

Wypracowanie tego obliczenia udziela się królewsko-węgierskiemu ministerstwu skarbu.

§. 6.

Na podstawie obliczonych stycznych czystego dochodu wymierzają podatek dochodowy i wszystkie dodatki za część austryacką i zagraniczną c. k. władze podatkowe austryackie podług ustaw i przepisów austryackich, za część węgierską królewsko węgierskie urzędy wymiaru podatku podług ustaw i przepisów węgierskich.

§. 7.

Wymierzony w taki sposób podatek dochodowy i dodatki ściągają odpowiednie władze skarbowe austryackie także i za węgierski zarząd skarbu.

Wiedeń, 28 marca 1871. Buda, 28 marca 1871.

Ludwik Baron **Holzgethan** r. w.,
ces. król. minister skarbu.

Karol Kerkapolyi r. w.,
król. węg. minister skarbu.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XXI. — Wydany i rozesłany dnia 30 kwietnia 1873.

55.

Ustawa z dnia 9 kwietnia 1873,

o sprzedaży nieruchomej własności państwa.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa rozporządzam co następuje:

Upoważnia się ministra skarbu do sprzedania gruntu skarbowego pod budowę, położonego niedaleko Molo del Sale w Tryeście a mającego 305° 4′ 3″ rozległości.

Wiedeń, dnia 9 kwietnia 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Pretis** r. w.

56.

Ustawa z dnia 13 kwietnia 1873,

dozwalająca miatsu Wiedniowi zaciągnięcia pożyczki loteryjnej nieoprocentowanej.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa rozporządzam co następuje:

§. 1.

Pozwala się miastu Wiedniowi zaciągnąć pożyczkę loteryjną nieoprocentowaną w sumie nominalnej sześćdziesiąt trzy miliony złotych waluty austryackiej, z pominięciem przepisów prawnych o zaciąganiu pożyczek prywatnych z obligacyami udziałowemi, w takim sposobie, że obligacye udziałowe mogą być wydawane na okaziciela, na sumę 100 zł. i podzielne na dwie części po 50 zł., tudzież że przy zwrocie wpłaty mogą być połączone z losowaniem premii.

§. 2.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrowi skarbu.

Wiedeń, dnia 13 kwietnia 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Pretis** r. w.

57.

Ustawa z dnia 25 kwietnia 1873,

dozwalająca miastu Gradcowi zaciągnięcia pożyczki loteryjnej nieoprocentowanej.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa rozporządzam co następuje:

§. 1.

Pozwala się miastu Gradcowi zaciągnąć pożyczkę loteryjną nieoprocentowaną w sumie nominalnej trzy miliony złotych waluty austryackiej, z pominięciem przepisów prawnych o zaciąganiu pożyczek prywatnych z obligacyami udziałowemi, w takim sposobie, że obligacye udziałowe mogą być wydawane na okaziciela, atoli na sumę nie niżej dwudziestu złotych i że przy zwrocie wpłaty mogą być połączone z losowaniem premii.

§. 2.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrowi skarbu.

Neuberg, dnia 25 kwietnia 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Pretis** r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XXII. — Wydany i rozesłany dnia 7 maja 1873.

58.

Ustawa z dnia 11 kwietnia 1873,

którą przedłuża się moc obowiązującą ustawy z dnia 3 marca 1868 (Dz. u. p. Nr. 17) o uwolnieniu od należytości i stempli przy zaokrąglaniu gruntów.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa rozporządzam co następuje:

§. 1.

Moc obowiązującą ustawy z dnia 3 marca 1868 (Dz. u. p. Nr. 17) o uwolnieniu od stempli i należytości przy zaokrąglaniu gruntów przedłuża się do końca 1879 roku.

§. 2.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrowi skarbu.

Wiedeń, dnia 11 kwietnia 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Pretis** r. w.

59.

Ustawa z dnia 18 kwietnia 1873,

o połączeniu kilku gruntów i parceli z fideikomisem familijnym margrabiów Pallavicinich w Morawii.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa rozporządzam co następuje:

§. 1.

Pozwala się ażeby grunta następujące, w dobrach wolnodziedzicznych margrabiego Alfonsa Pallaviciniego położone, jakoto:

a) grunta następujące położone w obrębie gminy Palowice: trzy czwarte lenna Nr. 12, półlenna Nr. 3, 4, 6 i 23, ćwierćlenna Nr. 6 i ogród oddzielony od półlenna Nr. 41, parcella Nr. 51;

b) w obrębie gmin Jemnica i Podole parcele Nr. 4304, 4306 a, 4307 a, 4306 b, 4307 b, 4303, 4305, 4308, 4309, 4312, 4313, 4444 a, 4445, 4310, 4311, 4831, 105, 3346 c, 4465, 4466, 4314, 4315, 4464. 99, 160, 4830, 4454, 4455, 103, 4280, 132, 134, 135, 1815 a, 1815 b, 888, 889, 1415, 2761, 529, 530, 4475, 4476, 4474, 4473, 927, 928, 929, 933 i 934;

c) w obrębie gminy Łaka parcele Nr. 1, 2, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 790, 791, 792, 793, 794, 829, 830, 833, 834, 835, 837, 926 i 927;

d) w obrębie gminy Nowe Hobzy, parcele należące obecnie do tamtejszej gospody Nr. 5 jakoto Nr. 36, 37, 38, 39, 529 a i 529 b;

e) w obrębie gminy Mutna parcele Nr. 918, 920, 924, 925 a, 926 i 930;

f) w obrębie gminy Komarowice parcela Nr. 370,

były bezpłatnie odstąpione fideikomisowi familijnemu starszej linii, za najwyższem zezwoleniem z dnia 10 lutego 1871 przez margrabiego Alfonsa Pallavicini z dóbr Jamnice Stare i Nowe Hobzy z posiadłościami Mutna i Chwatkowice w Morawii utworzonemu, i aby grunta te zostały połączone z rzeczonym fideikomisem.

§. 2.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrowi sprawiedliwości.

Wiedeń, dnia 18 kwietnia 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Glaser** r. w.

60.

Ustawa z dnia 22 kwietnia 1873,

o budowie kolei żelaznej z Leluchowa do Tarnowa z odnogami.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa rozporządzam co następuje:

Artykuł I.

Upoważnia się rząd, ażeby nadaniem koncesyi pod warunkami w ustawie niniejszej wyrażonemi zabezpieczył budowę kolei żelaznych:

a) z Bielska na Żywiec do granicy krajowej galicyjsko-węgierskiej w kierunku Czaczy do kolei koszycko-bogumińskiej;

b) z Leluchowa nad granicą krajową galicyjsko-węgierską na Nowy Sącz, Grybów, Tarnów aż do kolei galicyjskiej Karola Ludwika z odnogami z Grybowa na Zagórz do pierwszej kolei żelaznej galicyjsko-węgierskiej, z Nowego Sącza na Suchę do Żywca i z Suchy do Krakowa (Podgórza).

Artykuł II.

Kolei żelaznej wymienionej w artykule I sub *a)* mogą być nadane następujące ulgi:

1. Uwolnienie od podatku dochodowego i od opłaty należytości stemplowych od kuponów, jakoteż od wszelkiego podatku któryby w przyszłości ustawami był zaprowadzony, na przeciąg lat dwudziestu od otwarcia ruchu;

2. uwolnienie od stempli i należytości od wszelkich umów, podań i innych dokumentów tyczących się zebrania kapitału, jakoteż budowy i urządzenia kolei, aż do czasu otwarcia ruchu;

3. uwolnienie od stempli i należytości pierwszej emisyi akcyi i obligacyi z prawem pierwszeństwa, jakoteż kwitów tymczasowych tudzież od należytości za przeniesienie własności przy wykupnie gruntów.

Artykuł III.

Kolei w artykule 1 sub *b)* wymienionej może państwo zabezpieczyć gwarancyą czystego dochodu rocznego z wliczeniem kwoty amortyzacyjnej, w sumie maksymalnej pięćdziesiąt tysięcy trzysta (50.300) złotych waluty austryackiej srebrem w przecięciu z jednej mili na czas istnienia koncesyi, w ten sposób, że jeżeliby czysty dochód roczny nie dochodził sumy zagwarantowanej, administracya państwa uzupełni to, coby niedostawało, jednak tylko aż do powyższej sumy maksymalnej.

Gwarancya ta dochodu czystego z kwotą amortyzacyjną od kapitału na budowę wyłożonego, będzie oznaczona na podstawie rzeczywistych i udowodnić się mających wydatków na budowę, na zebranie funduszów i na opłatę odsetków interkalarnych, zaczyna się zaś od dnia otwarcia ruchu na całej kolei w artykule 1 sub *b)* wymienionej, jakoteż na odnogach.

Artykuł IV.

W wykonaniu artykułu III wydane będą następujące przepisy:

1. Z czystego dochodu rocznego zagwarantowanego taka kwota ma być obracana na umorzenie kapitału, jaką wyznaczy administracya państwa na zasadzie planu amortyzacyi, przez nią zatwierdzić się mającego, i tak ułożonego, aby kapitał w obieg puszczony był umorzony w ciągu istnienia koncesyi.

2. Jeżeliby administracya państwa, w skutek wzięcia na siebie gwarancyi, miała płacić dodatek, uczyni to po poprzedniczem zbadaniu przedłożyć się mających a opatrzonych w dowody rachunków rocznych w trzy miesiące po ich przedłożeniu.

Na zapłacenie jednak kuponów od akcyi i obligacyi skarb uiszczać będzie nawet pierwej wpłaty częściowe, stósownie do potrzeb sprawdzonych na podstawie preliminarza dochodów, jeżeli koncesyonaryusz będzie o to prosić na sześć tygodni przed terminem wypłaty zastrzega się tylko, że później będzie zrobione obliczenie na podstawie rachunków rocznych.

Gdyby po ostatecznem zestawieniu rachunków rocznych, które najpóźniej w przeciągu trzech miesięcy po upływie roku ruchu przedłożone być winny, okazało się, że zaliczki wymierzono za wysoko, koncesyonaryusz jest obowiązany zwrócić natychmiast otrzymaną nadwyżkę z doliczeniem sześć procentowych odsetków. Roszczenie jednak, aby państwo udzieliło dopłatę, należy wnieść najpóźniej w przeciągu roku po upływie odnośnego roku ruchu, w przeciwnym razie gaśnie.

3. Kwota, którą administracya państwa płaci w skutku wzięcia na siebie gwarancyi, ma być uważana tylko za zaliczkę, oprocentowaną po cztery od sta rocznie.

Jak tylko dochód czysty z linii kolei przewyższy zagwarantowaną sumę roczną, połowa nadwyżki będzie zwrócona natychmiast administracyi państwa na pokrycie danej zaliczki i procentów, aż do całkowitego umorzenia. Z pozostałej drugiej połowy będzie odkładana do funduszu rezerwowego część, jaką administracya państwa wyznaczy.

Przypadające odsetki powinny być opłacone przed zwrotem zaliczek. Jeżeli takie zaliczki lub odsetki nie będą państwu zapłacone do dnia, w którym koncesya wyjdzie z mocy

obowiązującej, lub w którym kolej odkupiona zostanie, będą ściągnięte z pozostałego jeszcze majątku przedsiębiorstwa.

Artykuł V.

Kolei wymienionej w artykule I sub *b)* przyzwala się uwolnienie od podatku dochodowego i od opłaty należytości stemplowych od kuponów, jakoteż od wszelkiego nowego podatku, któryby w przyszłości ustawami był zaprowadzony, na czas budowy i jeszcze lat dziewięć licząc od dnia otwarcia ruchu na całej linii.

Nadto pozwala się, ażeby emisya akcyi i obligacyi z prawem pierwszeństwa, które mają być puszczone w obieg dla zebrania kapitału na budowę, ustawą niniejszą zagwarantowanego, była wolna od stempli i należytości, jak nie mniej kwity tymczasowe.

Podobnież pozwala się na uwolnienie od należytości za przeniesienie własności przy wykupnie gruntów.

Do opłacenia stempli i należytości od wszelkich umów, podań i innych dokumentów tyczących się zebrania kapitału, jakoteż budowy i urządzenia kolei pozwala się zwłokę aż do otwarcia ruchu na odpowiedniej linii kolei.

Koszta notowania papierów na giełdach krajowych i zagranicznych, jeżeli będą, jakoteż podatki, które przedsiębiorstwo ma opłacać po upływie lat swobody podatkowej, mogą być zapisane w rachunku ruchu jako wydatek; co się tyczy należytości stemplowych od kuponów nie jest to dozwolonem.

Od zaliczek rządowych przedsiębiorstwo nie opłaca podatku dochodowego.

Artykuł VI.

Budowa kolei wzmiankowanej w artykule II sub *b)* powinna się rozpocząć najpóźniej w przeciągu trzech lat licząc od dnia nadania koncesyi i do tego terminu kolej gotowa powinna być oddana na użytek publiczny.

Dopełnienie tego zobowiązania koncesyonaryusz winien zabezpieczyć administracyi państwa w sposobie który ona wskaże.

W razie niedopełnienia powyższego zobowiązania, kaucya złożona może przepaść.

Akta i dokumenta z tego powodu spisać się mające, są wolne od stempli i należytości.

Artykuł VII.

Co się tyczy kolei żelaznej wzmiankowanej w artykule I sub *b)*, roboty budownicze powinny być rozdane w drodze licytacyi, na podstawie warunków które rząd poda, oddzielnie od starania się o kapitał.

Wszystkie mosty, jakoteż wszelkie znaczniejsze budowle i budynki powinny być wystawione z żelaza i kamienia.

Kapitał na kolej żelazną wzmiankowaną w artykule I sub *b)* ma być zebrany także w drodze ofert, a dla papierów w obieg puścić się mających ustanawia się przeciętny minimalny kurs emisyi ośmdziesiąt pięć (85) złotych waluty austryackiej za każde 100 złotych srebrem wartości nominalnej.

Artykuł VIII.

Koncesya będzie nadana na lat dziewięćdziesiąt licząc od dnia otwarcia ruchu na wszystkich liniach kolei ukoncesyonować się mających.

Układając inne warunki koncesyi, należy ile możności trzymać się przepisów ustawy z dnia 1 czerwca 1868 (Dz. u. p. Nr. 56) o warunkach i ulgach dla przedsiębiorstwa kolei północno zachodniej austryackiej.

Z podobnem zastrzeżeniem może być zawarta umowa z rządem królewsko-węgierskim względem sposobów zagwarantowania i innych warunków koncesyi co się tyczy tej części kolei w art. I sub *b)* wymienionej, która przytyka do sieci kolei węgierskich.

W myśl tego przepisu postąpić należy także z koleją wzmiankowaną w artykule I sub *a)*.

Artykuł IX.

Na przypadek gdyby natychmiastowe zabezpieczenie budowy kolei w artykule I pod *b)* wzmiankowanej przez nadanie na nią koncesyi nie było uznane za odpowiednie publicznemu dobru, upoważnia się rząd, aby przystąpił do budowy kolei leluchowsko-tarnowskiej na koszt państwa.

W tym celu pozwala się rządowi wydać w roku 1873 na budowę sumę 2,00.000 zł. waluty austryackiej.

Artykuł X.

Z dniem wejścia w moc obowiązującą ustawy niniejszej, ustawa z dnia 29 czerwca 1872 (Dz. u. p. Nr. 106) o budowie kolei żelaznej z Tarnowa do węgierskiej granicy krajowej pod Leluchowem z odnogą z Grybowa do Zagórza traci moc swoję.

Artykuł XI.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrom handlu i skarbu.

Wiedeń, dnia 22 kwietnia 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Banhans** r. w. **Pretis** r. w.

61.

Ustawa z dnia 25 kwietnia 1873,

pozwalająca miastu Lublanie stolicy krajowej zaciągnąć pożyczkę loteryjną.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa rozporządzam co następuje:

§. 1.

Pozwala się miastu Lublanie zaciągnąć pożyczkę loteryjną, nieoprocentowaną, w sumie nominalnej jeden milion pięćset tysięcy złotych, z pominięciem przepisów prawnych o zaciąganiu pożyczek prywatnych z obligacyami udziałowemi, w takim sposobie, że obligacye udziałowe mogą być wydawane na okaziciela, atoli na sumę nie niżej dwudziestu złotych, i że przy zwrocie wpłaty mogą być połączone z losowaniem premii.

§. 2.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrowi skarbu.

Neuberg, dnia 25 kwietnia 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Pretis** r. w.

62.

Ustawa z dnia 26 kwietnia 1873,

o postępowaniu przy zmianach terytoryalnych sądów pierwszej instancyi.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa rozporządzam co następuje:

§. 1.

Zmiany terytoryalne sądów krajowych, handlowych i obwodowych, powstające przez wyłączanie lub przyłączanie sądów powiatowych, albo przez łączenie istniejących, lub też ustanowianie nowych sądów, mogą następować w drodze rozporządzenia tylko za zgodą lub na przedstawienie sejmu krajowego.

Toż samo rozumie się o zmianie siedziby sądów pierwszej instancyi.

§. 2.

Każda z wymienionych w §. 1 zmian terytoryalnych dwóch lub więcej okręgów sądowych, ma dla sędziów tychże sądów taki sam skutek, jak zmiana organizacyi w myśl §. 43 ustawy z dnia 21 maja 1868 (Dz. u. p. Nr. 46).

§. 3.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrowi sprawiedliwości.

Wiedeń, dnia 26 kwietnia 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Glaser** r. w.

63.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 1873,

o urządzeniu władz uniwersyteckich.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa rozporządzam co następuje:

§. 1. Uniwersytety dzielą się na oddziały, które noszą nazwę wydziałów.

Wydziały składają się ze zgromadzeń nauczycielskich i uczniów zapisanych.

§. 2. Zgromadzenie nauczycielskie wydziału składa się z wszystkich zwyczajnych i nadzwyczajnych profesorów, docentów prywatnych, i nauczycieli w ściślejszem tego słowa znaczeniu.

Profesorów zwyczajnych i nadzwyczajnych mianuje rząd stale.

Docenci prywatni nie są mianowanymi przez rząd, lecz tylko przypuszczonymi przez niego nauczycielami. Przez przypuszczenie nabywają prawa do ogłoszenia publicznie, że będą miewali wykłady w uniwersytecie i miewać takowe w sali uniwersyteckiej.

Nauczycielami w ściślejszem tego słowa znaczeniu są ci, którzy nie uprawiają nauki lecz tylko sztukę lub umiejętność. Do nich należą także nauczyciele języków żyjących, o ile mają ich uczyć nie z naukowego stanowiska lecz głównie do użytku praktycznego.

§. 3. Nauczyciele pewnego wydziału, chcący dawać przedmioty drugiego wydziału, potrzebują do tego pozwolenia od tego ostatniego. W braku porozumienia rozstrzyga w tej mierze senat akademicki, od którego można się odwołać do ministra oświecenia.

§. 4. Ze zgromadzenia nauczycielskiego każdego wydziału tworzy się zgromadzenie profesorskie, jako władza bezpośrednio nim kierująca.

§. 5. Zgromadzenie profesorskie składa się z wszystkich profesorów zwyczajnych i nadzwyczajnych; ilość tych ostatnich nie może jednak przewyższać połowy ilości pierwszych.

Gyby tak było, wchodzą ci profesorowie nadzwyczajni, którzy mają najwięcej lat służby jako profesorowie nadzwyczajni.

Dla strzeżenia dobra docentów prywatnych w zgromadzeniu nauczycielskiem kierującem, dwaj z nich zasiadają w niem z głosem doradczym we wszystkich sprawach branych pod obradę.

Głos stanowczy mają tylko w przypadkach wymienionych w §§. 6 i 10.

Ci docenci prywatni powinni jednak wykładać na wydziale jako docenci prywatni już najmniej przez dwa półrocza. Jeżeli uprawnionych w taki sposób do wejścia jest więcej niż dwóch, natenczas wszyscy docenci prywatni wybierają corocznie z pomiędzy uprawnionych dwóch reprezentantów do zgromadzenia nauczycielskiego kierującego.

§. 6. Zgromadzenie nauczycielskie kierujące wybiera corocznie z profesorów zwyczajnych, do niego wchodzących, przełożonego, który nazywa się dziekanem.

W wyborze tym uczestniczą także obadwaj docenci prywatni, zasiadający w zgromadzeniu nauczycielskiem.

§. 7. Ażeby wybór był ważnym, potrzebna jest bezwzględna większość głosow; jeżeli takiej nie ma i przy powtórnym wyborze, odbywa się wybór ściślejszy, do którego wchodzą tylko ci, którzy w drugim wyborze mieli najwięcej głosów, albo dwaj najwięcej głosów mający jeżeli ich więcej nie było.

Jeżeli i ten trzeci wybór będzie bezskuteczny, natenczas senat akademicki rozstrzygnie pomiędzy kandytatami wchodzącymi do ściślejszego wyboru. Dziekan ustępujący może być obrany ponownie.

§. 8. Tylko następujący dziekan może nie przyjąć wyboru bez podania powodow, każdy inny członek winien wyłuszczyć powody nieprzyjęcia nad których słusznością wybierający głosują bez debaty.

Jeżeli zgromadzenie nie uzna słuszności powodów, uchylający się może apelować do senatu akademickiego, który stanowczo rozstrzyga czy uchylenie się może być nieprzyjęte.

§. 9. Ze zgromadzeń profesorskich tworzy się senat akademicki.

Wchodzą do niego rektor, prorektor (rektor przeszłoroczny) wszyscy dziekani prodziekani (dziekani przeszłoroczni) i członkowie zgromadzenia profesorskiego, po jednym z każdego.

Tych ostatnich członków wybiera zgromadzenie profesorskie na trzy lata podczas wyboru dziekana; mogą także być wybrani profesorowie nadzwyczajni. Członkowie występujący mogą być wybrani ponownie. W przypadkach nieprzyjęcia wyboru postąpić należy podług przepisów §. 8.

§. 10. Rektora wybierają corocznie wszystkie wydziały z pomiędzy profesorów zwyczajnych czynnych. Rektor ustępujący może być wybrany ponownie.

Wybór uskuteczniają zgromadzenia profesorskie razem z docentami prywatnymi do nich wchodzącymi. W tym celu każde zgromadzenie profesorskie wybiera z pomiędzy siebie czterech członków, pomiędzy którymi powinno być dwóch profesorów zwyczajnych, dwaj zaś mogą być profesorami nadzwyczajnymi lub docentami prywatnymi.

Wybrani tym sposobem zgromadzają się pod przewodnictwem ustępującego rektora. i wybierają rektora w sposób przepisany do wyboru dziekanów (§. 7). Jeżeli i wybór ściślejszy będzie bezskuteczny, rozstrzyga los.

Jeżeli wybrany nie przyjmie wyboru postąpić należy tak, jak w podobnym przypadku przy wyborze dziekanów: odwołać się można do ministra oświecenia.

§. 11. Zdatność do wybieralności na godności akademickie nie jest zawisłą od wyznania religijnego.

§. 12. Władze akademickie urządzają się na każdy rok szkolny w drugiej połowie przedostatniego miesiąca roku szkolnego: akt i protokoły wyborcze przesyła się niezwłocznie ministrowi oświecenia do potwierdzenia.

Nowe władze, jeżeli będą zatwierdzone, rozpoczną czynności na tydzień przed rozpoczęciem się nowego roku szkolnego: dopóki to nie nastąpi, urzędują dawne władze: uroczysta instalacya, gdzie jest w zwyczaju, odbywa się na początku roku szkolnego.

§. 13. Gdy rektora nie ma, lub jest nieobecny, zastępuje go prorektor, tego zaś dziekan owego wydziału, do którego rektor należy; w takich samych okolicznościach w zgromadzeniach profesorskich dziekana zastępuje prodziekan a prodziekana najstarszy w urzędzie profesor zwyczajny.

Jeżeli dostojnik akademicki czynności swoich stale pełnić nie może, odpowiednie zgromadzenie a względnie senat akademicki rozstrzyga, czy należy uskutecznić nowy wybór czyli też ma trwać nadal zastępstwo na zasadzie przepisów powyższego paragrafu.

§. 14. Zgromadzenie profesorskie zbiera się na posiedzenia zwyczajne lub nadzwyczajne na wezwanie dziekana.

Zakres jego działania stanowią wszelkie sprawy naukowe i porządkowe, które nie są zastrzeżone wyłącznie senatowi akademickiemu.

W szczególności rzeczą każdego wydziału jest:

1. Główna piecza o zupełność wykładów na własnem polu nauk i służy mu prawo podawania wniosków do ministra oświecenia tyczących się obsadzenia katedr; mianowicie winien ułożyć na każde półrocze wykaz wykładów i to w takim sposobie, aby każdy uczeń, przepędzający na wydziale czas przepisany, mógł uczęszczać na wszystkie główne przedmioty i to na wykłady profesorskie.

2. Główna piecza o istniejące na wydziale seminarya, zakłady, instytuty, zbiory i wszelkie przedmioty pomocnicze do nauki, o ile nie jest rzeczą osób przewodniczących w tych instytutach.

3. Nadzór nad uczniami na wydziale zapisanymi.

4. Nadawanie doktoratu pod powagą uniwersytetu.

5. Wydawanie opinii o przedmiotach swojego zakresu.

§. 15. Każdy profesor, będący członkiem zgromadzenia profesorskiego, jest obowiązany być obecnym na posiedzeniach lub usprawiedliwić swoją nieobecność.

O słuszności podanego usprawiedliwienia orzeka zgromadzenie bez debaty; orzeczenie zapisuje się w protokole.

Jeżeli profesor jest nieobecnym na trzech posiedzeniach kolejno po sobie następujących, a zgromadzenie nauczycielskie nie uzna jego nieobecności za usprawiedliwioną, albo jeżeli w ogóle często opuszcza posiedzenia, dziekan powinien wezwać go pisemnie aby przybył a jeżeli i to będzie bezskutecznem, zawiadomić senat akademicki. Gdyby i to płonnem się okazało, senat akademicki winien zawiadomić ministra oświecenia.

§. 16. Ażeby uchwała była ważna, potrzebna jest obecność połowy profesorów będących członkami zgromadzenia.

§. 17. Przy końcu każdego roku szkolnego dziekan zwołuje wszystkich nauczycieli, jakoteż docentów prywatnych i nauczycieli w ściślejszem tego słowa znaczeniu (§. 3), na zgromadzenie walne, na którem wnoszą się i rozbierają życzenia i wnioski wszystkich obecnych, tyczące się nauki i karności.

Protokół tego posiedzenia, o którego treści zgromadzenie profesorskie na najbliższem zebraniu wyda swoję opinią, przesyła się razem z tąż opinią ministerstwu.

§. 18. Dziekan jest zwierzchnikiem wydziału i przewodniczącym w zgromadzeniu profesorskiem; on jest głównie odpowiedzialnym za wykonywanie odpowiednich ustaw i zgromadzeń; jest zatem obowiązany dopilnować ich wykonania, zwracać uwagę na niedostateczność w tej mierze, karcić za nią a w razie potrzeby zawiadamiać senat akademicki i ministerstwo. W szczególności winien przestrzegać przepisanego sposobu postępowania przy egzaminach doktorskich.

Jeżeli mniema że nie może wziąć na siebie odpowiedzialności za wykonanie uchwały zgromadzenia, winien zawiadomić o tym przypadku ministra oświecenia.

Sprawy bieżące i wszystkie, które wymagają tylko prostego zastosowania istniejących przepisów, załatwia sam i zdaje sprawę o tem zgromadzeniu profersorskiemu na najbliższem posiedzeniu; jeżeli sprawa nie cierpi zwłoki, potrzebne rozporządzenia wydaje samodzielnie.

§. 19. Senat akademicki jest najwyższą władzą akademicką.

Jego zakres działania stanowią wszystkie ogólne sprawy uniwersytetu, czy to administracyjne, naukowe czy porządkowe, jakoteż wszelkie sprawy należące do niego na zasadzie ustaw, statutów, przywilejów lub fundacyi.

Powinien mieć nadzór nad wszystkiem co należy do uniwersytetu; ma prawo wglądania w narady zgromadzeń profesorskich i wstrzymywania ich uchwał udając się niezwłocznie po orzeczenie do ministerstwa. Jemu podlegają urzędnicy uniwersyteccy i służba. Sprawuje władzę porządkowo karną nad wszystkiemi do uniwersytetu należącemi osobami jakoteż nad uczniami, nad tymi ostatnimi w zakresie oznaczonym w statucie porządkowo karnym.

On stanowi najbliższą instancyą przeciwko orzeczeniom dziekanów i zgromadzeń profesorskich i rozstrzyga spory o właściwość pomiędzy rozmaitemi kolegiami; spory o właściwość pomiędzy temiż a nim samym przedkłada ministrowi.

Korespondencya zgromadzeń profesorskich z ministerstwem odbywa się za jego pośrednictwem, a on ma prawo dołączać swoję opinią.

§. 20. Senat akademicki zbiera się na posiedzenia zwyczajne i nadzwyczajne zwoływane przez rektora i odbywające się pod jego przewodnictwem.

Do członków nieuczęszczających będzie odpowiednio zastosowany §. 15.

Ażeby uchwała była ważna, potrzebna jest bezwzględna większość głosów i obecność połowy członków.

§. 21. Rektor jest zwierzchnikiem senatu akademickiego.

W stosunku do niego ma takie same prawa jakie służą dziekanowi w stosunku do kolegium profesorskiego (§. 18).

Jest głównie odpowiedzialnym za tok czynności senatu akademickiego.

§. 22. Porządki czynności senatu akademickiego i kolegiów profesorskich podlegają zatwierdzeniu ministra oświecenia.

§. 23. Zgromadzenia doktorów, istniejące przy uniwersytetach wiedeńskim i pragskim, przestają należeć do wydziałów i uniwersytetów.

Znoszą się zatem wszelkie te urządzenia i zwyczaje, na mocy których:

a) rzeczone zgromadzenia doktorskie miały udział w majątku lub uczestniczyły w kierowaniu i zarządzie sprawami wydziału lub uniwersytetu, w szczególności zaś w egzaminach doktorskich i aktach promocyjnych, jakoteż w pobieraniu taks za takowe; dalej na mocy których;

b) wstąpienie do tychże zgromadzeń było warunkiem przypuszczenia do praktyki, lub na mocy których

c) musiano składać podczas promocyi pewne opłaty na rzecz zgromadzeń doktorskich poszczególnych wydziałów lub ich spółek wdowich.

§. 24. Rzeczone zgromadzenia doktorskie będą istniały nadal jako korporacye samodzielne, w szczególności nie narusza się im:

a) tego majątku, który posiadały dotychczas i którym zawiadywały niezawiśle od senatu akademickiego (konsystorza) i rektora;

b) prawo zarządu i nadawania tych stypendów, które dotychczas sprawowały i nadawały niezawiśle (lit. *a*);

c) archiwum, z wyłączeniem dokumentów, odnoszących się do spraw wzmiankowanych w §. 23;

d) podobnież stosunek prawny kolegiów doktorskich do spółek wdowich z niemi połączonych, zostaje nienaruszony.

§. 25. Spory, powstałe w skutku rozdziału, pomiędzy uniwersytetem lub wydziałem z jednej a zgromadzeniem doktorskiem z drugiej strony, rozstrzyga minister oświecenia z zastrzeżeniem drogi prawa w przypadkach odpowiednich.

§. 26. Zakres urzędu kanclerskiego na uniwersytetach w Wiedniu i Pradze ogranicza się do wydziału teologicznego katolickiego.

§. 27. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrowi oświecenia, który wyda potrzebne w tej mierze rozporządzenia i przepisy przejściowe.

Wiedeń, dnia 15 kwietnia 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Stremayr** r. w.

64.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 30 kwietnia 1873,

o zmianach terytoryalnych w kilku sądach powiatowych królestwa czeskiego.

Na zasadzie §. 2 ustawy z dnia 11 czerwca 1868 (Dz. u. p. Nr. 59) wyłącza się gminy: 1. Koice i Winarzyce z okręgu sądu powiatowego przelawczeńskiego i z okręgu sądu obwodowego i śledczego chrudimskiego; 2. gminę Wielkie Bielcze z okręgu sądu powiatowego holickiego, sądu śledczego wysokomyckiego i sądu obwodowego chrudimskiego i 3. gminę Ścienowice z okręgu sądu powiatowego blowickiego, i przyłącza się wymienione pod 1 do okręgu sądu powiatowego i śledczego kolińskiego i sądu obwodowego kutnohorskiego; wymienione pod 2 do sądu delegowanego miejskiego i sądu obwodowego w Królowym Hradcu, a wymienione pod 3 do sądu delegowanego miejskiego w Pilźni.

Rozporządzenie to obowiązuje od dnia 1 lipca 1873.

Glaser r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XXIII. — Wydany i rozesłany dnia 14 maja 1873.

65.

Rozporządzenie cesarskie z dnia 13 maja 1873,

którem stosownie do §. 14 ustawy zasadniczej o reprezentacyi państwa z dnia 24 grudnia 1867 (Dz. u. p. Nr. 141) zmienia się §. 14 statutów uprzywilejowanego austryackiego banku narodowego (Dz. u. p. Nr. 31 z roku 1872).

Upoważnia się bank narodowy, ażeby eskomtując weksle podług statutów, lub papiery obiegowe pożyczką podług statutów obciążając, nie wiązał się co do sum, notami na to wydanych, kwotą, w ustępie 2 §. 14 statutów bankowych (ustawa z dnia 18 marca 1872, Dz. u. p. Nr. 31) ustanowioną.

Rozporządzenie niniejsze obowiązuje od dnia ogłoszenia.

Wykonanie porucza się ministrowi skarbu.

Wiedeń, dnia 13 maja 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Lasser** r. w. **Banhans** r. w. **Stremayr** r. w.
Glaser r. w. **Unger** r. w. **Chlumecky** r. w. **Pretis** r. w.
Horst r. w. **Ziemiałkowski** r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XXIV. — Wydany i rozesłany dnia 17 maja 1873.

66.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 1873,

o postępowaniu w spornostkach czyli sporach drobnych (postępowanie spornostkowe).

Za zgodą obu izb rady państwa postanowiłem i stanowię co następuje:

I. Zastosowalność postępowania spornostkowego i właściwość sądu.

§. 1.

Według niniejszej ustawy o postępowaniu spornostkowem, toczyć się będą przed sądami powiatowemi lub powiatowemi miejskiemi delegowanemi, jako sądami spornostkowemi, następujące sprawy sporne, o ile takowe, stosownie do ogólnych przepisów juryzdykcyjnych, ich orzectwu podlegają:

1. Spory o oznaczone sumy pieniężne, gdy żądanie, bez doliczenia odsetek i innych przynależytości, 25 złotych nie przenosi.

2. Spory o inne przedmioty, gdy roszczenie jest tego rodzaju, że można żądać przyznania sumy pieniężnej, zamiast czego innego, a żądanie nie przenosi 25 złotych, albo gdy powód w skardze wyraźnie oświadcza, że takową sumę pieniężną jako zapłatę przyjąć jest gotów.

Przepisy §. 14 normy jurysdykcyjnej z dnia 20 listopada 1852 (Dz. u. p. Nr. 251), (dla Dalmacyi Dz. u. p. Nr. 261), gwoli których spory tamże pod lit. *b)* i *c)* (dla Dalmacyi pod lit. *b*) wyrażone do rozstrzygnięcia trybunałów I instancyi są pozostawione, nie stosują się do sporów, które według postępowania spornostkowego przewodzić należy.

§. 2.

W miastach, gdzie są samoistne sądy handlowe (Wiedeń, Praga, Tryest) można ustanowić osobny sąd spornostkowo-handlowo na obręb znajdujących się tam sądów powiatowych miejskich delegowanych. Przed takowym sądem toczyć się będą, według spornostkowego postępowania, spory w §. 1 pod liczbami 1 i 2 wyrażone, gdy roszczenie sporne polega na jednej z czynności handlowych, wymienionych w §. 38 pod liczbami 1 i 2 ustawy zaprowadzającej kodeks handlowy, albo dotyczy jakiej sprawy handlowej w tejże ustawie w §. 39 pod liczbą 2 omówionej.

Sąd spornostkowo-handlowy zostaje w tym samym stosunku do sądu handlowego, co sądy powiatowe miejskie delegowane do trybunału pierwszej instancyi.

§. 3.

W miejscach, gdzie nie ma osobnego sądu spornostkowo-handlowego, sprawy sporne w §. 1, liczb. 1 i 2, wyrażone toczyć się będą według postępowania spornostkowego przed sądami powiatowemi (sądami powiatowemi miejskiemi delegowanemi), jako sądami spornostkowemi, i wtedy, gdy roszczenie sporne polega na jednej z czynności handlowych w §. 38 liczb. 1 i 2 ustawy zaprowadzającej kodeks handlowy wyrażonych, albo dotyczy jakiej sprawy handlowej w tejże ustawie w §. 39 liczb. 2 wymienionej.

Właściwym jest ten sąd powiatowy (sąd powiatowy miejski delegowany), którego właściwość, pomijając handlowo-prawną naturę roszczenia, opiera się na ogólnych przepisach juryzdykcyjnych.

§. 4.

Przepisy niniejszej ustawy nie stosują się ani do sporów, wywiązujących się z czynności wekslowych, ani do skarg wyłącznie orzectwu rzeczowemu przekazanych, ani do sporów, w których na podstawie rozporządzeń z dnia 21 marca 1855 (Dz. u. p. Nr. 95) lub z dnia 18 lipca 1859 (Dz. u. p. Nr. 130) żądanem jest wydanie nakazu zapłaty.

Postępowanie spornostkowe nie ma także miejsca, gdy skargi wypływają z kontraktu dzierżawy lub najmu, wyjąwszy gdy w nich idzie li tylko o ściągnięcie czynszów dzierżawnych lub najmowych.

§. 5.

Postępowanie spornostkowe może mieć miejsce i co do roszczeń aż do 500 zł. gdy się na to strony zgadzają, byleby zachodziły inne wymogi zastosowania postępowania spornostkowego; ale potrzeba, aby to zgodzenie się albo w obec sędziego spornostkowego nastąpiło, albo poprzednio nastąpione sędziemu dowodem pisemnym wykazane było.

§. 6.

Poczytuje się, że nastąpiło poprzednie zgodzenie się w rozumieniu §. 5, mianowicie w razie skarg o rzeczy z czynności przewozowej wynikłych, oraz skarg wyniesionych na podstawie jakiego dokumentu w artykułach 301 i 302 kodeksu handlowego wymienionego, gdy miało miejsce przyjęcie dokumentu końcem stwierdzenia czynności prawnej wygotowanego (list przewozowy, przekaz, dowód zobowiązania się, i t. d.) w którym na przypadek sporu, oznajmiono poddanie się postępowaniu spornostkowemu.

§. 7.

Obliczenie ilości, stanowiących o zastosowalności postępowania spornostkowego, następuje według mierzydła w §. 15 lit. *a)* i *b)* Norm juryzdykcyjnych z dnia 20 listopada 1852 (Dz. u. p. Nr. 251 i 261) ustanowionego, i w myśl ustawy stosować się winnego.

§. 8.

W postępowaniu spornostkowem, toczącem się przed sądami powiatowemi (sądami powiatowemi miejskiemi delegowanemi) sędzia przewodniczący sądowi powinien zwykle sam rozprawą sporną kierować i orzekać.

Wszelako wolno będzie prezydentom trybunałów pierwszej instancyi dla szczególnych sądów powiatowych w miarę i na czas potrzeby, oprócz przewodniczącego sądu powiatowego, powołać jednego lub więcej urzędników tegoż sądu, posiadających uprzymiotnienie

sędziowskie, do samodzielnego sprawowania urzędu sędziego w postępowaniu spornostkowem.

Sądom spornostkowo-handlowym przydzieli prezydent sądu handlowego potrzebną ilość sędziów z grona urzędników sędziowskich tegoż sądu, głos mających.

II. Ogólne przepisy o postępowaniu.

Co do stron.

§. 9.

W postępowaniu spornostkowem wolno stronom prawować się osobiście lub przez pełnomocników. Pełnomocnicy powinni znać dokładnie przedmiot sporu, mieć umocowanie na piśmie i być płci męskiej; jednak mężatki mogą występować jako pełnomocniczki swoich mężów.

Osoby znane sędziemu, jako pisarze pokątni, nie mogą być przypuszczane do rozprawy w przymiocie pełnomocników.

Jeśli strona staje przed sądem osobiście wraz z pełnomocnikiem, może także i umocowanie wnieść do protokołu.

§. 10.

Gdy przedmiotem sporu jest tylko to, czem małoletniemu gwoli §§. 151, 246 i 247 P. K. C. jak chce rozrządzać wolno, małoletni może sam bądź jako powód, bądź jako pozwany przed sądem stawać, rozprawiać się i stosownie do §§. 5 i 6 poddać się postępowaniu spornostkowemu.

Zawarte w takich razach ugody i zapadłe wyroki nie mogą być wzruszane dla braku ustawowitego zastępstwa małoletnich.

Co do okresów czasu.

§. 11.

Dnie świąteczne i feryalne nie wywierają wpływu na rozpoczęcie i bieg okresów w niniejszej ustawie postanowionych lub na podstawie tejże przez sędziego naznaczonych.

Jeśli koniec okresu przypada na niedzielę lub uznane święto, najbliższy dzień powszedni poczytuje się za ostatni dzień okresu.

Dnie biegu pocztowego nie wliczają się do okresów.

O wynoszeniu skargi.

§. 12.

Skargę można podać na piśmie lub wnieść ustnie do protokołu.

Kilka roszczeń tego samego powoda przeciw temu samemu pozwanemu, chociażby nie będących ze sobą w związku faktycznym lub prawnym, mogą być dochodzone tąż samą skargą, jeżeli co do wszystkich sąd spornostkowy jest właściwym, a roszczenia razem wzięte nie przechodzą sumy stanowiącej o zastosowalności postępowania spornostkowego.

§. 13.

Spisując skargi ustne, należy, o ile potrzeba dopomódz powodowi w tem, aby zaszłości będące podstawą jego roszczenia w związku ze sobą i jasno wyłuszczyć, środki dowodowe wskazać i żądanie stanowi rzeczy odpowiednie, dokładnie mógł wyrazić.

Jeżeli skarga okazuje się być nieprzyjmowalną z powodu niewłaściwości sądu lub dla braku osobistej zdatności do pozywania, trzeba w tej mierze pouczyć powoda ustnie, a

gdyby żądał, na piśmie. Podobnież, jeśli skarga oczywiście jest bezpodstawną, wypada o tem objaśnić powoda, ale nie odmawiać z tej przyczyny przyjęcia skargi, jeśli powód o to nalega.

Także i w razie wyniesienia skargi na piśmie można przyzwać i protokólarnie przesłuchać powoda, końcem uzupełnienia skargi lub wyjaśnienia wątpliwości, stojących na zawadzie zarządzeniu postępowania.

Zarządzenie postępowania.

§. 14.

Na skargę wyznaczy się „do ustnej rozprawy spornostkowej" dzień posłuchania, stosownie do okoliczności przypadku, jeśli można najdalej za dwa tygodnie nadchodzący. W razach nagłych można naznaczyć posłuchanie nawet na ten sam dzień, w którym skarga wyniesioną została.

Na posłuchanie będą przyzwane strony z wezwaniem, aby złożyły dokumenta, odnoszące się do sporu, a jeśli można i świadków, na których się chcą powołać, przyprowadziły.

Przyzwanie powoda nastąpi przez kartkę przyzwania, pozwanego zaś przez doręczenie duplikatu pisemnej lub odpisu protokólarnie spisanej skargi.

Jeśli skarga nie jest taką, iżby można zarządzić postępowanie spornostkowe, ale sąd powiatowy według ogólnych przepisów juryzdykcyjnych jest właściwym, uczyni się, co potrzeba dla zarządzenia ustawowitego postępowania.

§. 15.

W oznaczonych dniach posłuchania, które naprzód ustanowione i kartą na domu sądowym wywieszoną, ogłoszone będą, wolno jest powodowi i bez przyzwania wraz ze stroną przeciwną przed sądem stanąć, spór wytoczyć i w takowym się rozprawić.

W tym przypadku żądanie ma być zapisane w krótkości do protokółu rozprawy (§. 77).

Ustność i bezpośredniość.

§. 16.

Rozprawa sporna odbywa się ustnie przed sędzią wyrokującym.

Czytanie pisemnych wywodów nie jest dozwolone.

Jawność.

§. 17.

Rozprawa przed sędzią wyrokującym jest jawną; wszelako tylko osoby dorosłe mogą się jej przysłuchiwać. Jawność zostaje wyłączoną na zgodne domaganie się obu stron; z urzędu zaś wtedy, gdy zagraża porządkowi publicznemu lub dobrym obyczajom.

Postanowienie wyłączające jawność, ma być jawnie ogłoszone.

W razie wykluczenia jawności, każdej stronie wolno żądać dozwolenia wstępu, oprócz jej pełnomocnika, dla trzech osób jej zaufanie posiadających.

Karność.

§. 18.

Sędzia, przed którym się odbywa rozprawa sporna, czuwać będzie nad utrzymaniem porządku w izbie sądowej. Osoby przez niestosowne zachowanie się zakłócające rozprawę, po bezskutecznem ich napomnieniu i za poprzedniem zagrożeniem, mają być wydalone z izby sądowej.

Na tego, kto się dopuszcza większej nieprzyzwoitości, mianowicie obrazy sądu, strony lub jej pełnomocnika, świadka lub znawcy, może sędzia rozciągnąć grzywnę aż do 10 złotych lub karę aresztu do 24 godzin. Postanowienia te będą stronom ogłoszone, i są natychmiast wykonalne.

Sterownictwo rozprawy.

§. 19.

Rozprawę otwiera sędzia, kieruje nią i zamyka; on daje głos i może go odebrać każdemu, kto nie jest powolny jego zleceniom.

Ma obowiązek starać się o to, aby rozprawa wyczerpująco była wyświeconą, aby rozprawy nie przeciągały rozwlekłe gadaniny i nieprowadzące do celu rozprawy poboczne, i aby ta, jeśli być może, bez przerwy w jednym dniu się skończyła.

§. 20.

Sędzia wysłucha przedewszystkiem strony celem wyrozumienia, czego żądają, co oznajmiają względem zaszłości i jakie zakreślają dowody.

Zadając stosowne pytania, zmierzać będzie do tego, aby strony niejasne żądania wyjaśniły, niedostateczną opowieść przytoczonych zaszłości uzupełniły, środki dowodowe wskazały i aby w ogóle wszelkie potrzebne do ustalenia stanu rzeczy oznajmienia poczyniły.

Strony, prawa nieświadome, objaśnić należy o skutkach prawnych niezastosowania się do powyższego przepisu.

§. 21.

Jeśli się na posłuchaniu okaże, że jedna ze stron stawających nie jest mocną sama się prawować, albo jeśli za powoda lub pozwanego staje osoba, której prawo do zastępowania strony nie jest wykazane, sędzia odroczy z urzędu posłuchanie i zarządzi, co potrzeba tym końcem, aby postępowanie ustawowicie się odbyło.

Zarazem oznajmi się stronom, że ponowne odroczenie posłuchania z tej przyczyny bez przyzwolenia przeciwnika nie ma miejsca, owszem, że na odroczonem posłuchaniu postąpi się według przepisów prawa jeśli wada nie będzie usuniętą.

§. 22.

Jeśli strona niezdolną jest, co do sprawy spornej, zrozumiałe dać oświadczenie, albo sędzia postanowił ją wydalić z izby sądowej z powodu niestosownego zachowania się, wtenczas należy odroczyć posłuchanie, a stronie polecić, aby na ponownem posłuchaniu stawiła się przez uprzymiotnionego pełnomocnika, a jeśli wypada przez adwokata, gdyż inaczej byłaby uważana za niestającą.

§. 23.

Po wysłuchaniu stron sędzia będzie się starał strony do ugody nakłonić.

Doprowadzona do skutku ugoda albo wzmianka, że usiłowanie pojednania bezskutecznem pozostało, zamieszczone będą w protokóle rozprawy. Sporządzona ugoda będzie odczytana stronom i do podpisu przedłożona.

Jeśli strona nie może lub nie chce podpisać protokółu, uczyni się o tem wzmianka przy wyrażeniu przyczyny.

§. 24.

Jeżeli spór składa się z kilku roszczeń, może sędzia postanowić, że rozprawa, co do każdego w szczególności roszczenia, osobno toczyć się będzie.

Wolno sędziemu kilka sporów między temi samemi stronami wiszących, tudzież spory różnych powodów lub różnych pozwanych przeciw tej samej stronie przeciwnej, objąć jedną i tą samą rozprawą.

Wszelako jednym i tym samym wyrokiem tylko spory między temi samemi stronami rozstrzygać można.

§. 25.

Za przyzwoleniem pozwanego wolno zmienić skargę, mianowicie też i żądanie rozszerzyć, jeśli przez to właściwość sądu i zastosowanie postępowania spornostkowego nie zostają wyłączone. Poczytuje się, że jest przyzwolenie, gdy pozwany nie wnosząc zarzutu przeciw zmianie, odpowiada na zmienioną skargę.

Sędzia może dozwolić takowych zmian, nawet pomimo zarzutu przeciwnika, jeżeli nie zachodzi obawa, że zmiana pociągnie za sobą znaczne przewleczenie rozprawy.

Postanowienie w tej mierze będzie stronom ogłoszone.

Zmienione żądanie będzie zapisane do protokołu.

§. 26.

Każdej stronie wolno dla wyjaśnienia stanu rzeczy zadawać stronie przeciwnej pytania za pośrednictwem sędziego lub bezpośrednio, gdy ten na to pozwoli. Sędzia odrzuci pytania, które uważa za niestosowne.

§. 27.

W razie odroczenia posłuchania, sędzia, jeśli można, zaraz oznajmi stronom ustnie, kiedy nastąpi nowe posłuchanie. Nie potrzeba stron o tem na piśmie zawiadamiać.

Stronę, z której winy odroczenie nastąpiło, sędzia zaraz zobowiąże do zwrotu kosztów ztąd wynikłych, a to w ilości, którą, po wysłuchaniu przeciwnika, oznaczy.

Strona ta nie będzie mogła żądać zwrotu takowych kosztów nawet wtedy, gdy przeciwnik w sprawie głównej na zwrot kosztów skazanym zostanie.

§. 28.

Jeżeli na posłuchaniu naznaczonem jedna ze stron nie staje, a przeciwnik na odroczenie posłuchania nie zezwala, powieści przeciwnika o zaszłościach dotyczących przedmiotu skargi, o ile takowych powieści nie zbijają dowody sędziemu przedłożone, będą uważane za prawdziwe i na tej podstawie nastąpi wyrokowanie.

Na pisma, jakieby strona niestawająca nadesłała, żaden wzgląd mianym nie będzie.

§. 29.

Prośby usprawiedliwiające niestawiennictwo, wnoszone być winny ustnie lub na piśmie, a to w okresie dni ośmiu, który liczy się od dnia kiedy przeszkoda do stawienia się na posłuchaniu ustała.

Na posłuchaniu, które w skutek takiej prośby naznaczyć należy, w razie przychylenia się do prośby, przystąpi się zaraz do rozprawy w sprawie głównej, proszący zaś zostanie zobowiązanym do zwrócenia przeciwnikowi wszelkich kosztów, na jakie naraził go przez swoje niestawiennictwo.

Prośba, po ogłoszeniu wyroku wniesiona, nie wstrzymuje jego egzekucyi; wszakże gdyby stronie zagrażał niepowetowany uszczerbek, może sędzia na wniosek jej postanowić, że egzekucya nastąpi jedynie w celu zabezpieczenia.

Prośby oczywiście spóźnione z urzędu odrzucić należy.

§. 30.

Gdyby z rozprawy okazało się, że postępowanie spornostkowe nie ma miejsca, albo że zarzut niewłaściwości sądu (§. 48 normy juryzdykcyjnej) w skutek niebronienia się

uchylonym nie został, sędzia na uczyniony wniosek lub z urzędu, rozwiązem wstrzyma postępowanie.

Jeżeli przypadek powyższy nie zachodzi, rozprawa i zawyrokowanie tak co do zarzutów przeciw postępowaniu spornostkowemu lub właściwości sądu, jak co do innych przewód tamujących zarzutów, nastąpi w połączeniu ze sprawą główną.

III. Dowód.

Przeprowadzenie dowodów.

§. 31.

Dowody, które sędzia za stanowcze uważa, sam przeprowadzi w toku posłuchania.

Jeżeli zajdzie potrzeba, aby dowód nie na posłuchaniu rozprawowem albo przez inny sąd był przeprowadzony, zarządzi sędzia co wypada, a po nadejściu protokółów przeprowadzonego dowodu, rozprawa w dalszym ciągu toczyć się będzie. Przy tej sposobności należy oświadomić strony o osnowie protokółów. Gdyby się okazało, że protokóły przeprowadzonego dowodu są niedokładne, można zarządzić ich uzupełnienie.

Sędzia może odmówić przeprowadzenia dowodów, jeśli osiągnie przekonanie, że zakreślenie ich zmierza tylko do przewleczenia rozprawy.

§. 32.

Strony mogą być obecne przeprowadzeniu dowodu; mogą zadawać pytania świadkom i znawcom albo za pośrednictwem sędziego, albo same za jego zezwoleniem, jeśli sądzą, że się to przyczyni do wyjaśnienia rzeczy. Sędzia odrzuci pytania, które za niestosowne uważa.

Jeśli przeprowadzenie dowodu nastąpić ma gdzieindziej, niż na posłuchaniu rozprawowem, lub też przed sądem zawezwanym, zawiadomić należy strony o wyznaczonym na to czasie, byleby stąd nie wynikła zwłoka w przeprowadzeniu dowodu.

Do przeprowadzenia dowodu przystąpi się, chociażby żadna ze stron zawiadomionych nie stanęła.

Ocenienie dowodu.

§. 33.

Jeżeli ustawa niniejsza nie przepisuje inaczej, sędzia uwzględniając wynik całej rozprawy i przeprowadzonych dowodów, powinien według swego swobodnego przekonania osądzić, czy przytoczone zaszłości mają być uważane za prawdziwe lub nie.

W szczególności, osądzi w podobny sposób jak ma skutkować cofnięcie uznań lub przyznań.

Dowód pośredni.

§. 34.

Zaszłość może być dowodzoną i pośrednio także, a mianowicie przez wykazanie takich zaszłości, z których prawdziwość zaszłości udowodnić się mającej, podług zdrowego rozsądku wywnioskować się daje.

Jawnotność (notoryjność).

§. 35.

Nie potrzeba dowodzić zaszłości, które jako jawne wiadome są sądowi

Dowód przez dokumenta.

§. 36.

Przepisy ustawowe, przyznające dokumentowi moc zupełnego dowodu, wiążą sędziego i w postępowaniu spornostkowem.

Jak dalece jednak ta moc dowodna zwątloną została okolicznościami zaszłościowemi (faktycznemi) przeciw niej przytoczonemi lub dowodem przeciwnym, pozostawia się ocenieniu sędziego, według swobodnego przeświadczenia.

§. 37.

Strona przedłoży sędziemu dokumenta, na które się, w dowód swych powieści, powołuje.

Przedłożone dokumenta okaże sędzia stronie przeciwnej i wezwie ją, aby się względem nich oświadczyła.

Jeżeli strona złożyła tylko odpis dokumentu, można jej nakazać złożenie pierwotnika, a to na wniosek strony przeciwnej lub z urzędu. Ażali i jak dalece, pomimo niezastosowania się do tego polecenia, ma być daną wiara przedłożonemu odpisowi, rozstrzygnie sędzia według swego uznania, opartego na starannem ocenieniu przyczyn, dla których przedłożenie nie nastąpiło, jeżeli takowe przytoczono, tudzież innych okoliczności.

§. 38.

Jeśli strona dowodząca twierdzi, że przeciwnik posiada stanowczy pod względem dowodu dokument, sędzia poleci mu, aby takowy przedłożył, jeżeli ten nie zdoła przywieść dostatecznych przyczyn przeciw przedłożeniu takowego.

Jeśli przeciwnik zaprzecza posiadania dokumentu, sędzia, na uczyniony wniosek, w celu zbadania prawdziwości tego twierdzenia, tudzież wyśledzenia czy dokument, dla tego aby pozbawić takowego stronę dowodzącą, nie został umyślnie usunięty, lub niezdatnym do użycia uczyniony, może zarządzić przesłuchanie przeciwnika pod przysięgą, jako świadka, w którym to przypadku zastosowane będą przepisy §§. 54, 58—60, §. 61 ustęp 1 i §. 62 ustęp 1—3.

Jaki to wpływ mieć będzie na osądzenie danego przypadku, jeśli przeciwnik nie zastosował się do nakazu złożenia dokumentu, którego posiadanie przyznał, albo jeżeli odmawia zeznania pod przysięgą co do dokumentu, którego posiadanie zaprzecza, albo jeżeli z tego zeznania wypływa, że dokument umyślnie usunięty lub nieprzydatnym uczyniony został, a mianowicie, czy w tych razach twierdzenia dowodzącego co do osnowy dokumentu za udowodnione uważać należy, pozostawia się uznaniu sędziego, opartemu na troskliwem ocenieniu wszelkich okoliczności.

§. 39.

Jeżeli dokument stanowczy pod względem dowodu jest w przechowaniu władzy publicznej, sędzia zarządzi, co potrzeba w celu dostarczenia takowego.

Dowód przez świadków.

§. 40.

Jeśli sędzia uważa, że potrzeba przesłuchać świadków, na których się strona powołuje dla udowodnienia swoich twierdzeń, zarządzi ich przesłuchanie w toku rozprawy, a jeśli wypada, odroczy tym końcem posłuchanie.

§. 41.

Nie mogą być świadkami i jako tacy z urzędu będą wyłączeni:

1. Ci, którzy niezdolni są udzielić swoich spostrzeżeń albo w tym czasie, do którego ich zeznanie ma się odnosić, niezdolni byli do spostrzeżenia zaszłości udowodnić się mającej;

2. duchowni, pod względem tego co im oznajmiono na spowiedzi;

3. urzędnicy pospólni, gdy przez swoje zeznanie naruszyliby tajemnicę urzędową, do której zachowania są obowiązani, o ile od tego obowiązku nie są uwolnieni przez swoich przełożonych.

Przepisy ordynacyi sądowej, odnoszące się do świadków odrzucalnych i podejrzanych, nie mają zastosowania w postępowaniu spornostkowem; sędzia oceni starannie według swego swobodnego przeświadczenia, wszelkie okoliczności, mające wpływ na bezstronność świadka i wiarygodność jego zeznania.

§. 42.

Można odmówić zeznania:

1. Co do pytań, które są tego rodzaju, że odpowiedź na nie świadkowi, jego małżonkowi lub osobie, z którą on w linii prostej albo w linii pobocznej aż do drugiego stopnia jest spokrewniony lub spowinowacony lub przez adopcyą skojarzony, srom by uczyniła lub na niebezpieczeństwo dochodzenia sądowego w drodze karnej naraziła;

2. co do pytań, które są tego rodzaju, że odpowiedź na nie świadkowi albo jednej z osób pod liczbą 1. wymienionych, wyrządziłaby bezpośredni uszczerbek w prawach majątkowych. Jednakże, co do czynności prawnych, do których świadek jako taki był przybrany, i co do działań, które on, względem spornej czynności prawnej, jako prawozbywca, jako ręczyciel lub zastępca jednej ze stron, przedsiębrał był, świadectwo z tej przyczyny odmówionem być nie może;

3. co do zaszłości, o których świadek nie mógłby zeznawać bez pogwałcenia obowiązku milczenia, z jego powołania wypływającego, o ile od takowego nie został uwolniony.

§. 43.

Nie należy odbierać przysięgi od świadków, którzy za fałszywe świadectwo lub fałszywą przysięgę skazani byli, albo którzy w czasie przesłuchania swego nie mieli jeszcze 14 lat wieku skończonych.

Tacy świadkowie, jakoteż ci, których oprzysiężenia obie strony się zrzekły, będą wysłuchani bez oprzysiężenia.

§. 44.

W powszechności należy oprzysiądz świadka przed przesłuchaniem.

Jeśli potrzeba, sędzia przed oprzysiężeniem świadka, zada mu pytania, mające wpływ na ocenienie, ażali jego przesłuchanie lub oprzysiężenie ma miejsce.

Przepis, gwoli którego świadkowie poprzysiądz winni, że zeznań swych nikomu nie wyjawią, dopóki sąd takowych nie ogłosi, nie ma zastosowania w postępowaniu spornostkowem.

§. 45.

Dla objaśnienia się o stosunkach osobistych świadka i o okoliczności, czy tenże zdolny jest złożyć zeznania do wyświecenia stanu rzeczy posłużyć mogące, wolno sędziemu wypytać go pierwej.

Na podstawie takiego wypytania może sędzia, po wysłuchaniu stron, postanowić, że przesłuchanie świadka nie nastąpi, lub też może sobie zastrzedz, że co do odebrania od świadka przysięgi, dopiero po przesłuchaniu onego, postanowienie powziąć.

W tym ostatnim razie, przed przesłuchaniem świadka, należy go upomnieć o obowiązku zeznania prawdy, o skutkach fałszywego zeznania podług prawa karnego i o znaczeniu zastrzeżonej przysięgi.

§. 46.

Przy przesłuchaniu, sędzia, bądź z urzędu, bądź na wniosek stron (§. 32), zadawać będzie świadkom stosowne pytania co do tych zaszłości, których dowód, przez ich zeznania, ma być ustanowiony.

Jeśli przesłuchanie ma być uskutecznione przez sędziego zawezwanego, wówczas w odezwie wezwawczej wyrazić należy zaszłości, których świadek pod przysięgą lub bez przysięgi zeznawać ma.

Sędzia wzywający może, i po nadejściu niezaprzysiężonych zeznań świadka, zarządzić dodatkowe takowych zaprzysiężenie.

§. 47.

Świadkowie, których zeznania są sprzeczne, mogą być, bądź na uczyniony wniosek, bądź z urzędu, stawieni sobie do oczu.

§. 48.

Zeznania świadków na posłuchaniu rozprawowem przesłuchanych, będą w streszczeniu wciągnięte do protokółu rozprawy.

Wciągnięte streszczenie należy świadkom odczytać.

W protokóle nadmieni się czy świadek przed lub po przesłuchaniu przysięgę wykonał, lub też, czy jego oprzysiężenie nie nastąpiło.

Dowód przez znawców.

§. 49.

Jeśli przeprowadzenie dowodu przez znawców okaże się potrzebnem, sędzia ustanowi jednego lub więcej, zaraz po przesłuchaniu stron, co do ich liczby i osób.

W powszechności dostatecznem jest ustanowienie jednego znawcy.

Jeżeli dane zdanie jest niedostateczne, można zarządzić ponowne danie zdania przez tych samych lub przez innych znawców.

§. 50.

Uwolnienia od obowiązku znawcy żądać można z tych samych przyczyn, jakie upoważniają świadka do uchylenia się od zeznawania.

Oprzysiężenie znawców nie jest potrzebne, gdy obie strony takowego się zrzekają.

Co do reszty, §§. 46—48 znajdują zastosowanie podług ducha ustawy do przesłuchania znawców.

Dowód przez porównanie pism.

§. 51.

Porównanie pism ręcznych sędzia zwykle sam przedsiębrać powinien. Gdyby miał w tej mierze jakie wątpliwości, może zasięgnąć zdania znawców.

Jeśli niema pism do porównania, można polecić tej stronie, względem której pisma ręcznego dowód prawdziwości ma być ustanowiony, aby słowa, jej przez sędziego wskazane, w obec tegoż napisała.

Takowe napisanie dołączone będzie do protokółu rozprawy.

Jaki to wpływ na ustanowienie dowodu mieć ma, gdy strona takiego polecenia sędziowskiego nie usłucha, lub oczywiście odmiennem od swego pismem pisze, pozostawia się ocenieniu sędziego.

Oględziny.

§. 52.

Dla wyjaśnienia rzeczy, sędzia może na wniosek lub z urzędu zarządzić oględziny; jeśli potrzeba, z przybraniem jednego lub więcej znawców. Jeśli chodzi o obejrzenie przedmiotu, który, według twierdzenia dowodzącej strony, jest w posiadaniu przeciwnika lub w zachowaniu władzy publicznej, należy zastosować się do §§. 38 i 39.

Wynik oględzin będzie w krótkości zapisany do protokółu rozprawy, a jeśli oględziny nie są przedsiębrane na posłuchaniu rozprawowem, w osobnym protokóle; zapisany wynik ma być stronom odczytany.

Dowód przez wysłuchanie stron jako świadków.

§. 53.

Zaszłości sporne pod względem orzeczenia stanowcze, mogą być dowodzone przez wysłuchanie pod przysięgą stron jako świadków.

Dowód ten zarządzony będzie na wniosek lub z urzędu, jeżeli dowód nie zostanie osiągniony przez inne środki dowodowe, od stron zakreślone.

§. 54.

Nie będą przesłuchane strony, których przesłuchaniu lub oprzysiężeniu jest na przeszkodzie jedna z przyczyn wyłączających §fu 41, liczba 1 do 3 albo §fu 43 ustęp 1.

§. 55.

Strona mająca obowiązek udowodnić zaszłość sporną, będzie, w powszechności, naprzód jako świadek przesłuchaną.

Atoli sędzia może postanowić, że naprzód przeciwnik będzie przesłuchany, jeżeli strony zgodnie się tego domagają, albo się skądinąd okazuje, że to posłuży do wykrycia prawdy.

§. 56.

Każdej stronie wolno żądać, aby po przesłuchaniu przeciwnika i ją także jako świadka przesłuchano.

Ale i sędziemu wolno z urzędu zarządzić przesłuchanie przeciwnika, jeśli druga strona uchyliła się od zeznawania, albo jeżeli uważa, że z jej zeznania nie wypłynie dostateczna pewność, co do zaszłości dowodzić się mającej.

§. 57.

W tych przypadkach, kiedy przesłuchanie strony do dowodu obowiązanej podług przepisów §. 54 nie ma miejsca, albo wykluczonem jest dla tego, że sędzia przekonał się, iż ta strona o zaszłości spornej nic wiedzieć nie może, sędzia rozważywszy troskliwie wszelkie okoliczności, osądzi, ażali dowód przez przesłuchanie stron, jako świadków całkiem wykluczyć lub stronę przeciwną jako świadka do zeznawania zobowiązać wypada.

§. 58.

Jeżeli zeznanie, złożone przez stronę jako świadka, jest fałszywe, uważać się ma jako fałszywe świadectwo przed sądem złożone.

Przepisy prawa karnego o zaofiarowaniu fałszywej przysięgi lub świadectwa, nie stosują się do oznajmień lub zeznań strony, które poprzedziły jej przesłuchanie jako świadka.

§. 59.

Jeśli sędzia zarządza przesłuchanie strony jako świadka, postanowienie to ogłosi.

Jeśli strona nie jest osobiście obecną, zarządzonem będzie jej przyzwanie z wyrażeniem zaszłości, względem której przesłuchanie ma nastąpić.

Jeśli stawienie się strony, z powodu większej odległości miejsca jej pobytu, z osobliwemi trudnościami jest połączone, zawezwać należy sąd miejsca pobytu o jej wysłuchanie.

§. 60.

Przed przesłuchaniem strony jako świadka należy jej oznajmić wyraźnie przy zwróceniu uwagi na skutki prawa karnego (§. 58), że teraz już jako świadek ma zeznawać.

Wszelako przed tą zapowiedzią może sędzia, dla wyjaśnienia stanu rzeczy, przedsięwziąść przedwstępne wypytanie, w którym to razie i przepisy §. 26 zastosowanie znajdują.

§. 61.

Przed przesłuchaniem strony, należy od niej odebrać przysięgę.

Jeżeli sędzia po nastąpionem przesłuchaniu jednej strony pod przysięgą, stosownie do §. 56 postanowi przesłuchanie przeciwnika jako świadka, może zastrzedz sobie, że co do jego oprzysiężenia poweźmie postanowienie po nastąpionem przesłuchaniu, a następnie może nie odbierać przysięgi, jeżeli złożone zeznanie okazuje się być zupełnie nieprawdopodobnem.

§. 62.

Użycie środków przymusowych dla znaglenia strony do stawienia się przed sądem w przymiocie świadka lub do złożenia zeznań, nie ma miejsca.

Przyczyny wyrażone w §. 42 liczby 2 i 3, nie usprawiedliwiają odmówienia zeznań przez stronę w przymiocie świadka przesłuchać się mającą.

Co do reszty, idą w zastosowanie przepisy o przesłuchaniu świadków.

Jaki to wpływ wywiera na ustanowienie dowodu, gdy strona bez dostatecznej przyczyny uchyla się od przesłuchania pod przysięgą lub od odpowiadania na szczególne pytania, albo gdy strona przyzwana w celu przesłuchania nie staje, oceni sędzia przy starannem rozważeniu wszelkich okoliczności.

§. 63.

Jeśli nie podpada wątpliwości, że strona ma prawo do odszkodzenia, albo że się jej co innego należy, atoli dowód spornej ilości odszkodzenia lub należytości albo wcale nie da się osiągnąć albo tylko z niestosunkowemi trudnościami, wówczas sędzia może tę ilość ustanowić podług słuszności, nawet z pominięciem dowodu, jakiby strona zakreśliła, jeśli wypada, po przesłuchaniu stron jako świadków na okoliczności stanowcze w oznaczeniu ilości.

§. 64.

Jeśli spór prowadzi ustawowity zastępca oddanego w pieczę, pozostawia się uznaniu sędziego, czy zarządzić przesłuchanie zastępcy lub oddanego w pieczę albo obu jako świadków.

W sporach masy majątkowej zastępca tejże będzie uważany za stronę pod względem dowodu przez wysłuchanie stron jako świadków. Wszelako w sporach masy upadłościowej, może sędzia zarządzić przesłuchanie zawiadowcy masy albo spólnego dłużnika albo obu.

Jeśli stroną w przewodzie jest gmina, związek, stowarzyszenie, spółka lub inna tego rodzaju osoba ogółowa, nie stosują się do niej przepisy §§. 53 do 63. Dowodzenie przez zastępców takiej osoby ogółowej, podobnie jak dowodzenie przez zeznania innych jej członków lub urzędników, nie może nastąpić, tylko podług przepisów o dowodzie przez świadków.

Prawo zastępców takiej osoby ogółowej uchylenia się od zeznawania jako świadek z przyczyny w §. 42, liczb. 2 przywiedzionej, nie podlega wyrażonemu tamże ograniczeniu; wszelako sędzia rozważywszy troskliwie wszelkie okoliczności, oceni jaki wpływ takie uchylenie się wywiera na rozstrzygnięcie sprawy.

Przepisy zawarte w powyższym ustępie 3 niniejszego paragrafu, odnoszą się także i do pełnomocników przewodowych, jeśli dowód ma wynikać z przesłuchania tychże.

§. 65.

Przepisy o dowodzie przez przysięgę główną, przez przysięgę uzupełniającą i szacunkową nie mają zastosowania w postępowaniu spornostkowem.

Wszelako zawieranie ugód, mocą których wynik sprawy czyni się zawisłym od złożenia przysięgi za zobopólnem porozumieniem się ustanowionej, nie jest wykluczone.

IV. Zamknięcie rozprawy.

§. 66.

Jeżeli sędzia uważa, że spór, w skutek oświadczeń stron i przeprowadzonych dowodów, jest do osądzenia przygotowany, oznajmi zamknięcie rozprawy.

Gdyby jednak do wydania wyroku okazało się potrzebnem uzupełnienie, mocen będzie zarządzić otwarcie rozprawy nanowo.

§. 67.

Rozprawa, aż do ogłoszenia jej zamknięcia, uważa się jako jedna całość; wszystko, co dotąd wniesiono, poczytuje się za wniesione na czasie.

Przy wyrokowaniu na to tylko wzgląd mieć można, co w toku rozprawy wniesione było.

§. 68.

Jeśli zaczętej rozprawy nie można skończyć w jednym dniu, sędzia na późniejszem posłuchaniu, o ile można, w krótkości wyłuszczy ustnie streszczone wyniki poprzedniej rozprawy ustnej, które ma jeszcze w świeżej pamięci, a które, w razie potrzeby, stwierdzą mu własnoręczne, dla ulżenia pamięci robione zapiski, odnoszące się do skargi, do papierów dowodowych, dla złożenia do akt przyniesionych i protokólarnych poświadczeń, wezwie strony, aby się w tej mierze oświadczyły, na tej drodze próżnie wypełni lub wątpliwości usunie i z tak ustalonemi wynikami przerwanej rozprawy, dalszy ciąg tejże zwiąże.

V. Postanowienia.

§. 69.

Postanowienia przez sędziego w toku postępowania powzięte i ogłoszone, tylko wtedy stronom, które rozprawie były obecne przez rozwiąz wygotowany na piśmie doręczone będą,

jeżeli stronie służy prawo do założenia rekursu od postanowienia albo do prowadzenia zaraz egzekucyi na mocy rozwiązu.

W tych przypadkach, a nadto we wszystkich tych razach, gdzie tego sterownictwo rozprawy wymaga, doręczy się pisemny wygotów stronom, które przy ogłoszeniu nie były obecne.

Jeśli doręczenie wygotowu pisemnego nie powinno mieć miejsca, ogłoszenie ustne ma takie same skutki jak doręczenie.

VI. Wyrok.

§. 70.

Ten tylko sędzia może wyrokować, który osobiście rozprawie spornej przewodniczył.

Jeżeli przed zawyrokowaniem zmiana w osobie sędziego zajść musi, sędzia nowo przychodzący, odbędzie na nowo rozprawę ustną, robiąc użytek ze skargi, z papierów dowodowych do akt przyniesionych i z poświadczeń protokólarnych.

§. 71.

Zawyrokowanie i ustne ogłoszenie wyroku nastąpi zaraz po zamknięciu ustnej rozprawy. Z nader ważnych tylko przyczyn, może sędzia do ogłoszenia wyroku naznaczyć osobne posłuchanie, jednak na dzień najdalej za tydzień nadchodzący i zaraz stronom oznajmiony.

Wyrok będzie ogłoszony wraz z pobudkami orzeczenia. Jeśli ogłoszenie następuje zaraz po zamknięciu ustnej rozprawy, sędzia może się ograniczyć na oznajmieniu głównych orzeczenia pobudek.

§. 72.

W każdym razie wyrok z pobudkami ułożony na piśmie, najdalej w ośmiu dniach po zamknięciu rozprawy, ma być dołączony do protokółu tejże.

Na wstępie wyroku wymienione będzie nazwisko sędziego wyrokującego.

Pobudki orzeczenia zawierać będą zwięzłe wyłuszczenie stanu rzeczy.

§. 73.

Jeżeli przy ogłoszeniu wyroku obie strony były obecne, doręczenie jego wygotowu na piśmie nastąpi tylko na żądanie strony.

W innych zaś przypadkach, wygotów pisemny obu stronom z urzędu doręczony będzie.

§. 74.

Wyrok obejmować ma skazanie strony spór przegrywającej na zwrot kosztów, jakie przeciwnik z powodu sporu poniósł.

Jeżeli każda strona po części spór wygrywa, a po części przegrywa, koszta mają być stosunkowo rozdzielone lub na wzajem zniesione. Można jednak nałożyć jednej stronie zwrot kosztów w całości, jeśli przeciwnik przegrywa spór tylko w nieznacznej części, której dochodzenie osobnych kosztów za sobą nie pociągnęło.

§. 75.

Okres do wypełnienia wyrokiem nałożonego obowiązku ma być oznaczony na dni ośm, nawet w sprawach handlowych; jeżeli jednak chodzi o wykonanie jakiej roboty lub czynności, na czas do okoliczności zastosowany.

Jeżeli obie strony obecne były przy ogłoszeniu wyroku, okres ten zaczyna się nazajutrz po ogłoszeniu, w innych zaś razach od dnia po doręczeniu wygotowu pisemnego.

§. 76.

Jeżeli z kilku roszczeń w tej samej skardze postawionych, niektóre są już do osądzenia przygotowane, co do innych zaś potrzeba odroczyć posłuchanie do dalszej rozprawy, sędzia może zaraz zamknąć rozprawę co do roszczeń do osądzenia gotowych, zawyrokować i wyrok ogłosić; wszelako, jeżeli nie jest w możności orzec zarazem co do przynależytości, lub kosztów sądowych, na owe roszczenia przypadających, wyraźnie w wyroku wyrzecze o ile orzeczenie co do takowych do dalszego wyroku zawiesza.

Podobnież może sędzia przystąpić zaraz do zamknięcia rozprawy, zawyrokowania i ogłoszenia wyroku, i co do części tego samego roszczenia, gdy ta część w skutek wyraźnego uznania długu przez przeciwnika, sporną być przestaje.

Każdy z wyroków w tej samej sprawie spornej przez sędziego wydanych, uważa się we względzie środków prawnych i egzekucyi, jako samoistny wyrok.

VII. Protokół rozprawy.

§. 77.

Protokół ustnej rozprawy spisuje trzymający pióro.

Protokół ten zawierać będzie:

1. Wymienienie sądu, nazwiska sędziego i trzymającego pióro, czas i miejsce rozprawy oraz wzmiankę, czy rozprawa toczyła się jawnie lub też z wyłączeniem jawności w myśl §. 17;

2. nazwiska stron i ich pełnomocników, oraz krótkie wyrażenie przedmiotu spornego;

3. wymienienie osób, które jako strony lub jako ich zastępcy na posłuchaniu stanęły;

4. zapiski w §§. 9, 15, 23, 25, 48, 50, 52 i 62 przepisane;

5. postanowienia przez sędziego w toku rozprawy powzięte i ogłoszone;

6. czas zamknięcia rozprawy i ogłoszenia wyroku oraz wzmiankę, czy przy tem obie strony były obecne lub nie;

7. jeżeli rozprawa w sprawie spornej toczy się według postępowania spornostkowego na mocy zgodzenia się stron (§. 5), powołanie się na tę umowę.

Oprócz tego, jeśli zaczęta rozprawa nie może być w jednym dniu ukończona bądź na uczyniony wniosek, bądź z urzędu według uznania sędziego, stwierdzić należy w protokóle rozprawy w streszczeniu przez sędziego postanowionem, oświadczenia stron, zawierające ograniczenie lub zmianę żądania albo wyraźne uznanie długu lub części onego, następnie wyraźne zaprzeczenie przez pozwanego twierdzeń skardze za podstawę służących.

Protokół ten wolno stronom każdego czasu przezierać.

Strony, świadkowie lub znawcy nie podpisują protokółu rozprawy; przeczytanie zaś takowego ma tylko miejsce w przypadkach wyraźnie ustawą niniejszą wskazanych, albo gdy sędzia uzna to za potrzebne.

VIII. Środki prawne.

Zaskarżenie nieważności.

§. 78.

Wyroki zapadłe w postępowaniu spornostkowem nie mogą być zaskarżane, tylko przez środek prawny zaskarżenia nieważności, a to dla jednej z przyczyn następujących:

1. że postępowanie spornostkowe podług przepisów niniejszej ustawy nie powinno było mieć miejsca;
2. że wyrok wydany został przez sąd niewłaściwy (§. 1 do 7);
3. że go wydał sędzia niepowołany (§. 8) do sądzenia w postępowaniu spornostkowem, albo który nie całej rozprawie spornej przewodniczył (§. 70), albo stosownie do ustaw obowiązujących, obowiązany był z powodu stronności wstrzymać się w sprawie spornej od działań urzędu sędziowskiego;
4. że wyłączono jawność w sposób nieusprawiedliwiony;
5. że rozprawiała się osoba, która nie miała do tego ani zdolności prawnej ani upoważnienia;
6. że przez krok nieprawny odjęto stronie możność rozprawienia się przed sądem;
7. że w istocie sprawy wyrokowano nad żądanie.

§. 79.

Zaskarżenie nieważności powinno być wniesione do sędziego pierwszej instancyi, w okresie dni ośmiu, który nie może być odroczonym, a to ustnie lub na piśmie. W ostatnim razie ma być podpisane przez adwokata.

Okres zaczyna się nazajutrz po doręczeniu pisemnego wygotowu wyroku, jeżeli zaś takowe doręczenie nie powinno było być zarządzone z urzędu, nazajutrz po ustnem ogłoszeniu wyroku.

W ostatnim przypadku, jeżeli strona prosiła w ciągu ośmiudniowego okresu o wygotowanie wyroku, nie będzie się liczył czas od dnia tej prośby aż do dnia doręczenia z dodaniem obu tych dni.

§. 80.

Sędzia pierwszej instancyi przedstawi sądowi krajowemu wyższemu, przy stosownym raporcie, wniesione zaskarżenie nieważności wraz z aktami przewodu i protokółem rozprawy.

Nie jest on mocen odrzucić zaskarzeń nieważności, chociażby te zapóźno wniesione były.

§. 81.

Jeśli sąd wyższy uzna, że zaskarzenie nieważności w czasie właściwym wniesione zostało i że jest upodstawnione, zniesie wyrok i w miarę przypadku wyda potrzebne nakazy tym końcem, aby postępowanie ustawowite przed sędzią właściwym zarządzone było.

Jeśli jest powód do delegowania innego sędziego, delegowanie nastąpi równocześnie.

Zanim sąd wyższy przystąpi do orzeczenia co do przedstawionych nieważności, może zarządzić dochodzenia i nakazać poprawienie przy ustanowieniu okresu do ponownego przedłożenia, a to nawet wtenczas, gdyby zaskarżenie nieważności wadliwe było pod względem formalności zewnętrznych.

Przeciw rozstrzygowi sądu wyższego, żaden środek prawny nie ma miejsca.

§. 82.

Wniesienie zaskarzenia nieważności nie wstrzymuje egzekucyi wyroku.

Wszelako w razie gdyby stronie zagrażał trudny do powetowania uszczerbek, na uczyniony wniosek tak sędzia pierwszej instancyi jak sąd wyższy może postanowić, że tylko egzekucya zabezpieczająca ma miejsce.

§. 83.

O sprostowanie omyłek pisarskich w wygotowie wyroku dopraszać się należy u sędziego, który wyrok wydał. Na tę prośbę sędzia po wysłuchaniu obu stron i po zażądaniu wszystkich udzielonych wygotowów wyroku, uskuteczni potrzebne sprostowanie.

Rekurs.

§. 84.

Od postanowień, odmawiających zarządzić postępowanie spornostkowe albo przerywających zarządzone, tudzież od rozwiązów, nieprzychylających się do prośby o uznanie niestawiennictwa za usprawiedliwione albo o przywrócenie do poprzedniego stanu przeciw upłynionemu okresowi do wyniesienia środka prawnego, można założyć rekurs w nieodraczalnym okresie dni ośmiu u sędziego pierwszej instancyi ustnie lub na piśmie.

Rekursy pisemne mają być podpisane przez adwokata.

§. 85.

Wszystkie inne rozwiązy przez sędziego w postępowaniu spornostkowem wydane, powzięte postanowienia i poczynione zarządzenia nie mogą być w drodze rekursu zaskarżane; wszelako sędzia na przełożenie stron interesowanych lub z urzędu może zmienić takie postanowienia i zarządzenia z wyjątkiem postanowienia w §. 27, ustęp 2 omówionego.

Przywrócenie do stanu poprzedniego.

§. 86.

Rozprawa w przedmiocie przywrócenia do poprzedniego stanu z powodu znalezienia nowych środków dowodowych, będzie połączona z rozprawą w sprawie głównej i co do obu nastąpi orzeczenie w tym samym wyroku. W skardze o przywrócenie postawić trzeba zarazem żądanie będące przedmiotem sprawy głównej.

Przywrócenie do poprzedniego stanu może być także żądane w celu przeprowadzenia takich dowodów, których przeprowadzenia sędzia w ślad §. 31, ustęp 3 odmówił, byleby strona wykazać zdołała, że przypuszczenie, na którem się odmówienie opiera, jest niewłaściwe.

Przywrócenie do stanu poprzedniego z przyczyny złej obrony nie ma miejsca.

IX. Egzekucya.

§. 87.

W postępowaniu egzekucyjnem idą w zastosowanie przepisy ustawy o postępowaniu sumarycznem. Jeśli wyrok ogłoszony został w obecności obu stron, nie potrzeba dołączać wygotowu wyroku do prośby o egzekucyą.

X. Przepisy końcowe.

§. 88.

O ile w ustawie niniejszej nie dostaje szczególnych przepisów, zachować należy ogólne przepisy o postępowaniu sądowem w sprawach spornych. Jednakowoż przepisy o dostarczeniu bezpieczeństwa dla kosztów sporu, nie mają zastosowania w postępowaniu spornostkowem.

§. 89.

Ustawa niniejsza wchodzi w wykonanie z dniem 1 października 1873.

Nie stosuje się ona do sporów wiszących. Wolno atoli stronom za zobopólną zgodą, i jeżeli spór podlega postępowaniu spornostkowemu, odstąpić od dotychczasowej rozprawy przewodowej i żądać zarządzenia postępowania spornostkowego, a jeśli wypadnie, odstąpienia sprawy właściwemu sędziemu spornostkowemu.

§. 90.

Wykonanie tej ustawy poruczone jest ministrowi sprawiedliwości.

Wiedeń, dnia 27 kwietnia 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Glaser** r. w.

67.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 1873,

o postępowaniu wzywowem.

(Obowiązująca we wszystkich królestwach i krajach, zastępowanych w radzie państwa, z wyjątkiem królestwa Galicyi i Lodomeryi z księstwami Oświecimskiem i Zatorskiem oraz Wielkiem księstwem Krakowskiem, księstwa Bukowińskiego tudzież królestwa Dalmacyi.)

Za zgodą obu izb rady państwa postanowiłem i stanowię co następuje:

§. 1.

W celu ściągnięcia należytości w pieniądzach lub innych rzeczach zastępowalnych, może wierzyciel żądać, w drodze postępowania wzywowego, wydania warunkowego nakazu zapłaty przeciw dłużnikowi osobistemu jeżeli żądana ilość lub wartość przedmiotu spornego bez doliczenia odsetek i przynależytości nie przenosi sumy 200 złotych wal. austr.

Należytości, które w ogóle lub na teraz w sądach dochodzone być nie mogą tudzież należytości wekslowe nie są przedmiotem postępowania wzywowego.

§. 2.

Do wydawania warunkowego nakazu zapłaty powołane są wyłącznie sądy powiatowe, odnośnie zaś sądy powiatowe miejskie delegowane.

Właściwym jest ten sąd powiatowy, w którego obrębie dłużnik ma zwyczajne zamieszkanie.

§. 3.

Przeciw osobom, których pobyt jest niewiadomy lub którym doręczenie nastąpić by musiało za obrębem tego trybunału, w którym sąd powiatowy właściwy do wydania nakazu zapłaty ma swoję siedzibę, tudzież przeciw osobom, które podlegają sądztwu najwyższego marszałkowstwa nadwornego, nie może być wydany warunkowy nakaz zapłaty.

§. 4.

Prośba o wydanie warunkowego nakazu zapłaty może być wniesiona ustnie lub na piśmie.

Wierzyciel wyrazi w niej:

1. swoje i dłużnika nazwisko, stan lub sposób zarobkowania i miejsce zamieszkania;

2. ilość należytości i prawną zasadę tejże, a jeśli należytość składa się z kilku pozycyj, ilość każdej poszczególnej pozycyi i prawną jej zasadę.

Jeśli przedmiotem należytości nie są pieniądze ale inne rzeczy zastępowalne, wierzyciel wyrazi w prośbie sumę, którą natomiast przyjąć jest gotów.

Z powodu kilku roszczeń tego samego wierzyciela do tego samego dłużnika, chociażby te niezostawały ze sobą ani w zaszłościowym ani prawnym związku, można żądać wydania nakazu w tej samej prośbie, byleby te należytości razem wzięte nie przenosiły sumy w §. 1 oznaczonej.

§. 5.

Prośba będzie załatwiona bez wysłuchania dłużnika.

Należy ją odrzucić jeśli nie odpowiada przepisom §§. 1 do 4, lub jeśli się okazuje z twierdzeń proszącego że roszczenie w ogóle lub na teraz miejsca nie ma, lub że takowe zależy jeszcze od wzajemnego świadczenia.

Przeciw wydaniu nakazu zapłaty nie służy żaden środek prawny, przeciw odmówieniu zaś wolno rekurować w ciągu dni ośmiu.

§. 6.

Nakaz zapłaty zawierać będzie:

1. napis: Nakaz zapłaty;

2. wzmianki wyrażone w §. 4, liczb. 1 i 2;

3. polecenie dłużnikowi aby w 14 dniach po doręczeniu nakazu zapłaty, unikając ekzekucyi, należytość wraz z żądanemi odsetkami tudzież koszta nakazu zapłaty, jeśli zwrotu tychże w prośbie żądano, w ilości przez sędziego oznaczonej uiścił albo przeciw nakazowi zapłaty sprzeciw założył;

4. wzmiankę że nakazowi zapłaty tylko wyniesienie sprzeciwu moc odjąć może.

Jeśli o wydanie nakazu zapłaty proszono z powodu kilku należytości w poszczególnych kwotach wyrażonych lub co do wartości oznaczonych, wówczas zapłacenie należytości poszczególnie polecić należy.

Jeżeli przedmiotem należytości nie są pieniądze lecz inne rzeczy zastępowalne, dozwoli się dłużnikowi w nakazie zapłaty, zamiast żądanych rzeczy, uiścić w pieniądzach sumę w prośbie wyrażoną.

§. 7.

Nakaz zapłaty doręczy się dłużnikowi, jeśli zaś jest wystósowany przeciw kilku dłużnikom, każdemu z nich do rąk własnych i wierzycielowi.

Doręczenie dłużnikowi przez pocztę nie jest dozwolone.

§. 8.

Do wyniesienia sprzeciwu wystarcza oświadczenie dłużnika, złożone w sądzie ustnie lub na piśmie, że przeciwko nakazowi zapłaty zakłada sprzeciw. Przytoczenie przyczyn nie jest potrzebne.

§. 9.

Jeśli dłużnik we właściwym czasie wyniósł sprzeciw, nakaz zapłaty traci moc swoję. Tak sam obędzie i w przypadku, gdy sprzeciw wymierzony jest tylko przeciwko części należytości albo gdy przeciwko nakazowi zapłaty z powodu tego samego roszczenia do kilku dłużników wydanemu, tylko jeden dłużnik sprzeciw wynosi.

Wszelako jeżeli nakazem zapłaty uiszczenie kilku należytości wyrażonych w poszczególnych ilościach pieniężnych poszczególnie polecono, a sprzeciw wyraźnie tylko przeciw tej lub owej należytości wyniesiony został, nakaz zapłaty co do innych i co do nałożonych kosztów pozostaje w swej mocy.

§. 10.

O wyniesionym we właściwym czasie sprzeciwie tak wierzyciel jak dłużnik będą zawiadomieni.

Sprzeciw zapóźno wyniesiony będzie odrzucony przy nadmienieniu o upłynionym już okresie; nie potrzeba zawiadamiać o tem wierzyciela.

§. 11.

Jeżeli przeciwko warunkowemu nakazowi zapłaty sprzeciw we właściwym czasie wyniesiony został, koszta wydania takowego nakazu poniesie wierzyciel, a do tego nałożony mu będzie zwrót kosztów sprzeciwu w ilości przez sędziego oznaczyć się winnej, jeżeli dłużnik takowego się domaga.

Jeżeli w skutek sprzeciwu skarga wyniesioną zostaje, wyrokować się będzie co do żądanych kosztów postępowania wzywowego, jako co do części kosztów sporu.

§. 12.

Od rozwiązów, odrzucających sprzeciw lub nakładających wierzycielowi zwrót kosztów sprzeciwu, można założyć rekurs w okresie dni ośmiu.

§. 13.

Prośba o wydanie nakazu zapłaty sprawia ten sam skutek co skarga tak pod względem wiszenia sporu w sądzie jak i przerwania przedawnienia; wszelako nie ma wpływu na oznaczenie sądu właściwego dla skargi wzajemnej i sporów związkowych.

Jeżeli nakaz zapłaty utraca moc swoją w skutek założonego sprzeciwu, przedawnienie uważa się za wstrzymane aż do wyniesienia sprzeciwu.

§. 14.

Przywrócenie do poprzedniego stanu z powodu bezwinnego opuszczenia okresu do sprzeciwu żądane będzie w ciągu dni ośmiu, od czasu kiedy dłużnik dowiedział się o opuszczeniu a przeszkoda ustała. Dozwolenie przywrócenia ma ten sam skutek co sprzeciw i nie będzie potrzeba ponownie go wynosić.

Jeśli dłużnik dopraszał się o przywrócenie do poprzedniego stanu, aż do odrzucenia tej prośby, egzekucya nie może być przeciw niemu prowadzoną tylko w celu zabezpieczenia.

§. 15.

Jeżeli dłużnik ani zapłaty nie uiścił ani też sprzeciwu we właściwym czasie nie założył, na żądanie wierzyciela dozwoloną będzie egzekucya na podstawie nakazu zapłaty.

Jeżeli nakaz zapłaty wydano co do należytości, których przedmiotem nie są pieniądze ale inne rzeczy zastępowalne, dłużnik może każdej chwili uwolnić się od egzekucyi prowadzonej w celu wymożenia tych rzeczy, płacąc ilość pieniężną wyrażoną w nakazie zapłaty, wraz z przynależytościami.

§. 16.

Jeżeli wierzyciel przed upływem sześciu miesięcy pod doręczeniu nakazu zapłaty dłużnikowi, nieżądał przeciw niemu egzekucyi, nakaz zapłaty co do tego dłużnika, utraca moc swoją atoli bez uszczerbku przerwy przedawnienia, zaszłej podług §. 13, ustęp 1.

§. 17.

Podania na piśmie o wydanie nakazu zapłaty lub obejmujące założenie sprzeciwu, będą wnoszone w jednym okazie i w sądzie zachowane.

Nakazy zapłaty tudzież wygotowy, do zawiadomienia wierzyciela i dłużnika o sprzeciwie potrzebne, będą z urzędu ułożone; nie potrzeba dołączać w tym celu treści podań (rubrów).

Udzielanie stronie przeciwnej odpisu protokołów, do których wniesiono prośbę o wydanie nakazu zapłaty albo założenie sprzeciwu; nie ma miejsca.

Osoby, zakładające sprzeciw w imieniu dłużnika nie są obowiązane wykazywać się pełnomocnictwem do tego działania. Wszelako jeśli nie złożono pełnomocnictwa, doręczenie załatwienia sądowego nastąpi do rąk samego mocodawcy.

§. 18.

Przepisy ustawy o postępowaniu sumarycznem będą zachowane w postępowaniu wzywowem, tudzież w egzekucyi z nakazu zapłaty, wyjąwszy gdy ustawa niniejsza co innego przepisuje.

Zarządzenie postępowania wzywowego nic nie zmienia pod względem właściwości sądu dla później wynieść się mającej skargi.

§. 19.

I w skardze wyniesionej o zapłatę należytości, może wierzyciel żądać nakazu zapłaty, byleby ten sam sąd był właściwym tak dla skargi jak dla wydania nakazu zapłaty.

W tym razie wyda sąd nakaz zapłaty w rozwiązie na skardze napisanym z tym dodatkiem, że w razie sprzeciwu, nastąpi dalsze postępowanie w przedmiocie skargi. Odpis skargi przez powoda podać się mający, będzie zachowany.

Jeżeli pozwany sprzeciw zakłada przeciwko nakazowi zapłaty, sąd naznaczy posłuchanie do rosprawy w przedmiocie skargi a to według postępowania, jakie ustawa wskazuje, i na takowe posłuchanie obie strony w rozwiązie sprzeciw załatwiającym, zawezwane będą.

Jeśli sąd uważa że żądanie wydania nakazu zapłaty nie ma miejsca, odrzucając takowe naznaczy zaraz posłuchanie do ustawowitego w przedmiocie skargi postępowania.

W przypadkach tego paragrafu, wniesienie skargi stanowi o wiszeniu sporu w sądzie i o przerwie przedawnienia.

§. 20.

W tych miastach, gdzie jest osobny sąd spornostkowo-handlowy, ze skargą przed ten sąd wyniesioną można połączyć żądanie o wydanie nakazu zapłaty. Sąd spornostkowy postąpi w tej mierze podług przepisów §. 19.

§. 21.

Ustawa niniejsza wchodzi w wykonanie z dniem 1 października 1873.

Wykonanie jej poruczone jest ministrowi sprawiedliwości.

Wiedeń, dnia 27 kwietnia 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Glaser** r. w.

68.

Ustawa z dnia 29 kwietnia 1873,

dotycząca zabezpieczenia i egzekucyi na przychodach z pracy i służby.

Za zgodą obu izb rady państwa postanowiłem i stanowię co następuje:

§. 1.

Odpłata przez osoby, oddające się wyłącznie lub szczególniej zawodom pracy lub służby, za prace, lub posługi w tychże zawodach wykonywane, pobierana (zapłata, zasługi, płaca, poczesne, dzienne itd.) nie podlega zabezpieczeniu lub egzekucyi na korzyść trzeciego, tylko w granicach następującemi przepisami zakreślonych.

§. 2.

Płaca i inne przychody służbowe osób w służbie prywatnej stale umieszczonych nie mogą być podciągnięte pod zabezpieczenie lub egzekucyę, gdy przychody te razem wzięte, rocznie, 600 zł. wal. austr. nie przenoszą.

W rozumieniu ustawy niniejszej służba poczytuje się za stałą, gdy według ustawy, kontraktu lub zwyczaju oznaczoną jest przynajmniej na rok jeden lub w razie nieoznaczonego trwania najmniej na trzy miesiące wprzód wypowiedzianą być winna.

Jeżeli roczne przychody razem wzięte przenoszą 600 zł. wal. austr., co do przewyżki idą w zastósowanie przepisy ogólne o zabezpieczeniu i egzekucyi.

§. 3.

Odpłata w innych przypadkach niż w razie §. 2 należąca się (§. 1), nie podlega zabezpieczeniu ani egzekucyi aż dopiero wtedy gdy

1. roboty lub posługi wykonane zostały, i

2. minął dzień, w którym odpłata podług ustawy, kontraktu lub zwyczaju oddaną być miała.

§. 4.

W zastosowaniu niniejszej ustawy nie czyni to różnicy, czy odpłata za roboty lub posługi nastąpić ma w pieniądzach lub w innych materyalnych korzyściach i czy się oblicza

według czasu lub sztuki. W ustanowieniu sumy, za odpłatę uważać się mającej, wyłączyć i odtrącić należy ilość, jaka by się należała za materyał lub jako zwrót nakładów.

§. 5.

Przepisy §§. 2 i 3 nie mogą być przez kontrakt ani wyłączone ani ograniczone.

O ile zabezpieczenie i egzekucya podług przepisów §§. 2 i 3 nie ma miejsca lub zaskarżeniu podlega, wszelkie rozporządzenie przez ustępstwo, przekaz, zastawienie lub przez inną czynność nie będzie miało skutku prawnego, jeśli rozporządzenie uczyniono przed dniem, w którym odpłata miała być oddaną albo w tym dniu ale jeszcze przed rzeczywistem jej oddaniem.

§. 6.

Prywatni wierzyciele karańców nie mogą żądać zabezpieczenia ani egzekucyi na udziale w zarobku karańcom przyznanym, dopóki oddanie tego udziału nie nastąpiło.

Po oddaniu udziału, można dozwolić zabezpieczenia lub egzekucyi na takowym, ale dopiero po upływie trzydziestego dnia, od chwili wypuszczenia więźnia na wolność.

§. 7.

Przepisy niniejszej ustawy nie stosują się:

1. do płac i innych przychodów służbowych, jakie pobierają urzędnicy i posługacze nadworni, pospólni, krajowi oraz fundacyj publicznych, należący do siły zbrojnej, tudzież w ogóle do takich płac i przychodów służbowych, które z mocy szczególnych przepisów albo wcale niepodlegają zapowiedzeniu i egzekucyi albo tylko częściowo im podpadają;

2. do zabezpieczenia i ściągnięcia w drodze egzekucyi:

a) podatków i danin publicznych wraz z rozpisanemi dodatkami na cele zarządu publicznego tudzież opłat od przeniesienia majątków;

b) należytości, z obowiązku dawania utrzymania wynikających a na ustawie opartych;

c) należytości, które kasom wsparcia i kasom chorych, na podstawie ustawy przemysłowej założonym, od ich uczestników przypadają.

§. 8.

Zapowiedzenia już otrzymane w chwili wnijścia ustawy niniejszej w wykonanie, będą na wniosek dłużnika uchylone, o ile nie dadzą się pogodzić z przepisami tejże ustawy.

Przepisy niniejszej ustawy nie wzruszają środków egzekucyjnych tudzież zabezpieczających, na podstawie których w obecnej chwili prawo rzeczone już nabyte zostało, ani w ich istnieniu ani w dalszem przeprowadzeniu.

§. 9.

Wykonanie tej ustawy poruczone jest ministrowi sprawiedliwości.

Wiedeń, dnia 29 kwietnia 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Glaser** r. w.

69.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 10 maja 1873,

którem postanawia się, że ustawa z dnia 1 kwietnia 1872 o odsiadywaniu kar więzienia w areszcie odosobnionym ma być wykonywana w zakładzie karnym dla mężczyzn w Karthaus.

Na mocy §. 16 ustawy z dnia 1 kwietnia 1872 (Dz. u. p. Nr. 43), o odsiadywaniu kar więzienia w areszcie odosobnionym i o ustanowieniu komisyi wykonawczych karnych, ministerstwo sprawiedliwości postanawia, aby przepisy ustawy tej były odtąd wykonywane w zakładzie karnym dla mężczyn w Karthaus.

Glaser r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XXV. — Wydany i rozesłany dnia 17 maja 1873.

70.

Ustawa z dnia 9 kwietnia 1873,

O spółkach zarobkowych i gospodarskich.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa rozporządzam co następuje:

Część pierwsza.

Przepisy ogólne.

Rozdział pierwszy.

O zawięzywaniu spółek i stosunku prawnym ich członków.

§. 1.

Przepisy ustawy niniejszej mają być stosowane do towarzystw o niezamkniętej liczbie członków, których celem jest podniesienie zarobku lub gospodarstwa członków swoich a to albo przez spólne prowadzenie przemysłu albo przez udzielanie kredytu (spółki zarobkowe i gospodarskie), jakoteż do

towarzystw zaliczkowych i kredytowych,
towarzystw do produktów surowych i utrzymujących składy,
spółek produkcyjnych,
towarzystw spożywczych i
spółek mieszkaniowych itp.

§. 2.

Spółki zarobkowe i gospodarskie mogą być zawięzywane z nieograniczoną i ograniczoną odpowiedzialnością członków swoich.

W pierwszym przypadku każdy spólnik odpowiada za obowiązki spółki całym majątkiem swoim, w drugim przypadku tylko do pewnej oznaczonej kwoty, z góry ustanowionej.

§. 3.

Do założenia spółki potrzeba:

1. przyjąć firmę spółki;

2. ułożyć na piśmie kontrakt spółkowy (statut);

3. zapisać ten kontrakt w rejestrze spółek.

Każdy członek spółki przystępuje czyniąc deklaracyą piśmienną.

§. 4.

Firma spółki powinna być wzięta z przedmiotu przedsiębiorstwa, powinna zawierać oznaczenie „spółka zarejestrowana“ tudzież podług rodzaju odpowiedzialności (§. 2) dodatek: „z odpowiedzialnością nieograniczoną“ lub „z odpowiedzialnością ograniczoną“.

Firma nie może zawierać nazwisk spólników ani też innych osób. Każda nowa firma powinna odróżniać się wyraźnie od firm wszystkich spółek zarejestrowanych, istniejących już w tem samem miejscu lub w tej samej gminie.

§. 5.

W kontrakcie spółkowym należy wyrazić:

1. Firmę i siedzibę spółki;

2. przedmiot przedsiębiorstwa;

3. czas istnienia spółki, jeżeli ma być ograniczona do pewnego oznaczonego czasu;

4. warunki przystąpienia spólników, jakoteż, szczególne przepisy o ich wystąpieniu (dobrowolnem, przez śmierć lub wykluczenie);

5. kwota udziałowa poszczególnych spólników w przedsiębiorstwie i sposób tworzenia tych udziałów;

6. zasady, podług których bilans ma być robiony i zysk obliczony, sposób w jaki bilans ma być sprawdzany, jakoteż oznaczenie sposobu podziału zysku i straty pomiędzy poszczególnych spólników;

7. sposób wyboru i składu dyrekcyi i formy uprawnienia członków dyrekcyi, jakoteż ich zastępców i urzędników spółki;

8. formę zwoływania spólników;

9. warunki prawa głosowania spólników i formę wykonywania tego prawa;

10. Przedmioty, względem których uchwała nie zapada prostą większością głosów spólników na zgromadzenie przybyłych, lecz tylko znaczniejszą większością głosów albo podług innych warunków;

11. w jaki sposób spółka ma podawać do wiadomości ogłoszenia przez siebie wydane;

12. Oznajmienie, czy odpowiedzialność spólników za zobowiązania spółki jest nieograniczona czy ograniczona, a jeżeli w tym ostatnim przypadku odpowiedzialność przechodzi miarę w ustawie oznaczoną (§. 76), jakie są granice tej odpowiedzialności;

13. nawiska członków pierwszej dyrekcyi lub tych osób, które mają wyjednać zarejestrowanie tej spółki.

§. 6.

Statut spółki zaciągnięty do rejestru spółek (zarejestrowany) powinien być w wyciągu ogłoszony.

Wyciąg powinien zawierać:

1. datę statutu spółki;

2. firmę i siedzibę spółki;

3. przedmiot przedsiębiorstwa;

4. czas istnienia spółki, jeżeli jest ograniczona na czas oznaczony;

5. nazwiska i miejsce mieszkania członków dyrekcyi, jeżeli ta jest ustanowiona już w statucie spółki;

6. w jaki sposób spółka ma podawać do wiadomości ogłoszenia przez siebie wydawane;

7. oznajmienie, czy odpowiedzialność spólników za zobowiązania spółki jest nieograniczona czy ograniczona, a jeżeli w ostatnim przypadku odpowiedzialność przechodzi miarę w ustawie oznaczoną (§. 76), jakie są granice tej odpowiedzialności.

Jeżeli w statucie spółki jest oznaczona forma w której dyrekcya podaje do wiadomości oświadczenie swojej woli i spółkę podpisuje, należy ogłosić także i to oznaczenie.

§. 7.

W każdym sądzie handlowym należy utrzymywać rejestr spółek, zawierający wszystkie spółki, które mają siedzibę w jego okręgu.

Do rejestru tego odnoszą się przepisy o rejestrze handlowym, podane w kodeksie handlowym.

§. 8.

Dopóki spółka nie jest zaciągnięta do rejestru spółek, dopóty jako taka nie istnieje. Za czynności w imieniu spółki przed zaciągnięciem dokonane, działający są osobiście i solidarnie odpowiedzialni.

§. 9.

Wszelka zmiana kontraktu spółkowego winna nastąpić pisemnie i o każdej należy zawiadomić sąd handlowy, dołączając odpis uchwały spółki.

Z uchwaloną zmianą postąpi się tak samo, jak z pierwotnym statutem. Ogłasza się ją tylko o tyle, o ile takowa zmienia oznaczenia zawarte w poprzednich ogłoszeniach.

Uchwała nie ma skutku prawnego dopóty, dopóki nie jest zaciągnięta do rejestru spółek w tym sądzie handlowym, w którego okręgu spółka ma siedzibę.

§. 10.

W każdym sądzie handlowym, w którego okręgu spółka ma filią, należy o niej oznajmić celem zaciągnięcia jej do rejestru spółek i zachować przy tem wszystko to, co §§. 6 i 9 przepisują dla zakładu głównego.

§. 11.

O stosunku prawnym spólników pomiędzy sobą, stanowi przedewszystkiem statut. Tenże odstępować może od przepisów ustawy niniejszej tylko w tych szczegółach, w których to wyraźnie jest dozwolone.

§. 12.

Spółka może pod swoją firmą nabywać prawa i wchodzić w obowiązki, tudzież nabywać własność i inne prawa rzeczowe nawet na gruntach, pozywać i być pozwaną przed sąd.

Jej sądem właściwym jest ten sąd, w którego okręgu ma siedzibę.

§. 13.

Dla spółek, których przedsiębiorstwem są całkiem albo po części sprawy handlowe, są obowiązującemi przepisy kodeksu handlowego, odnoszące się do kupców, o ile ustawa niniejsza nie zawiera odmiennych przepisów.

§. 14.

W siedzibie spółki i każdej filii tejże należy utrzymywać rejestr, w którym zapisuje się imię i nazwisko tudzież stan każdego spólnika, dzień jego wstąpienia do spółki i wystąpienia z niej, ilość udziałów w przedsiębiorstwie do każdego należących, jakoteż wypowiedzenia jednego lub więcej udziałów w przedsiębiorstwie.

Każdemu winno być dozwolone przeglądać tak rejestr ten, jakoteż statut spółki i wszelkie w nim zmiany.

Rozdział drugi.

O dyrekcyi, radzie nadzorczej i walnem zgromadzeniu.

§. 15.

Każda spółka powinna mieć dyrekcyą, wybraną z grona spólników. Dyrekcya przedstawia spółkę sądownie i zasądownie.

Dyrekcya może składać się z jednego lub więcej członków, którzy mogą pobierać płacę lub nie. Mianowanie ich można każdego czasu odwołać, bez uszczerbku roszczeń do wynagrodzenia, opierających się na umowach.

§. 16.

Członkowie dyrekcyi winni zgłosić się zaraz po zamianowaniu, ażeby zostali zapisani w rejestrze spółek. Zgłaszając się, trzeba załączyć swoję legitymacyą. Członkowie dyrekcyi winni swój podpis w obec sądu handlowego wykonać albo podać go uwierzytelniony.

W podobny sposób należy postąpić przy każdej zmianie członków dyrekcyi lub też przy mianowaniu zastępców.

Jeżeli zmiana nie jest do rejestru spółek zaciągnięta i do publicznej wiadomości podana, natenczas spółka wtedy tylko może zasłaniać się nią w obec trzeciego, jeżeli udowodni, że przy wejściu w interes zmiana była temu ostatniemu wiadoma.

Jeżeli zmianę zaciągnięto i ogłoszono, trzecia osoba musi ją uznać, jeżeli okoliczności nie uzasadniają mniemania, że taż osoba wchodząc w interes, nie znała i nie musiała znać zmiany.

§. 17.

Dyrekcya winna podawać do wiadomości oświadczenie swojej woli w formie kontraktem spółkowym przepisanej i podpisywać spółkę. Jeżeli w tej mierze nic nie postanowiono, potrzebny jest podpis wszystkich członków dyrekcyi. Podpisuje się w ten sposób, że do firmy spółki lub do nazwy dyrekcyi podpisujący przydają swój podpis.

§. 18.

Czynności prawne, w które dyrekcya wchodzi w imieniu spółki, uprawniają i zobowiązują spółkę. Jedno i to samo znaczy, czy w interes weszła wyraźnie w imieniu spółki, czyli też tylko z okoliczności wynika, że podług woli kontrahentów miano w niego wejść w imieniu spółki.

Prawo dyrekcyi do zastępowania spółki rozciąga się na wszystkie czynności, do których według powszechnego prawa cywilnego potrzeba szczególnego upoważnienia, na rodzaj czynności opiewającego.

§. 19.

Dyrekcya jest w obec spółki obowiązana trzymać się ograniczeń, tyczących się zakresu jej upoważnienia do zastępowania spółki a ustanowionych czy to kontraktem spółkowym,

czyli też uchwałami walnego zgromadzenia. Ograniczanie prawa dyrekcyi w zastępowaniu spółki nie ma jednak skutku prawnego w obec osób trzecich. To odnosi się w szczególności do tego przypadku, jeżeli zastępowanie rozciąga się tylko na pewne czynności lub na pewne rodzaje czynności, albo tylko w pewnych okolicznościach, albo tylko na pewien czas, albo na pewne miejsce, lub też, jeżeli do niektórych czynności potrzeba jest przyzwolenie walnego zgromadzenia, rady nadzorczej lub innego czynnika spółki.

§. 20.

W imieniu spółki przysięga dyrekcya.

§. 21.

Gdy się ma doręczyć spółce pozwy i inne akta, dość jest, gdy się takowe doręczy członkowi dyrekcyi, mającemu prawo podpisywania jej sam lub z drugimi, albo urzędnikowi spółki, który jest upoważniony do zastępowania jej przed sądem.

§. 22.

Dyrekcya jest obowiązana mieć staranie, aby potrzebne książki spółki były utrzymywane.

Jeżeli są one utrzymywane podług przepisu kodeksu handlowego, natenczas dla udowodnienia żądań spółki, wynikłych z czynności, prawnie onejże dozwolonych, służy im moc dowodu, przyznana książkom handlowym artykułem 34 kodeksu handlowego i §§. 19, 20, 21 i 22 ustawy, tę ustawę handlową wprowadzającej (Dz. u. p. z roku 1863, Nr. 1).

Dyrekcya winna najpóźniej w ciągu pierwszych sześciu miesięcy każdego roku czynności ogłosić zamknięcie rachunków ubiegłego roku czynności i bilans. W ogłoszeniu tem należy w szczególności wymienić także ilość członków, którzy w czasie robienia bilansu należeli do spółki, tudzież, którzy w ciągu roku bilansowego weszli do spółki lub z niej wystąpili, jakoteż ilość udziałów w przedsiębiorstwie, które podczas zamknięcia bilansu istniały, i w ciągu roku bilansowego przybyły albo też zostały wypowiedziane lub spłacone.

§. 23.

Członkowie dyrekcyi, w tem swojem znaczeniu wykraczający przeciwko swojemu upoważnieniu, albo przeciwko przepisom niniejszej ustawy, lub też statutu spółki, są osobiście i solidarnie odpowiedzialni za szkodę ztąd powstałą.

§. 24.

Statutem spółki może być przydana dyrekcyi rada nadzorcza, którą spólnicy ze swego grona, z wykluczeniem członków dyrekcyi wybierają, a której ustanowienie może być w każdym czasie odwołane.

Jeżeli jest ustanowiona rada nadzorcza, takowa czuwa nad zawiadowstwem interesów spółki we wszystkich gałęziach zarządu, może wywiadywać się o bieg interesów spółki, przeglądać każdego czasu książki i pisma, tudzież sprawdzać zapasy kasy spółkowej. Jak tylko uzna za potrzebne, może członkom dyrekcyi i urzędnikom odebrać tymczasowo upoważnienia, i zarządzić co potrzeba w celu dalszego tymczasowego zawiadywania sprawami, dopóki najbliższe zgromadzenie walne w tej mierze nie orzecze.

Ona ma sprawdzać rachunki z oddzielnych okresów czynności, mianowicie zaś roczne, bilanse i wnioski tyczące się podziału zysku i w tej mierze zdawać corocznie sprawę walnemu zgromadzeniu.

Jeżeli to uzna za potrzebne dla dobra spółki, winna zwołać walne zgromadzenie.

Członkowie rady nadzorczej są odpowiedzialni za straty których będą przyczyną przez niedopełnianie swoich obowiązków.

§. 25.

Rada nadzorcza jest upoważniona prowadzić procesa przeciwko członkom dyrekcyi gdy walne zgromadzenie takowe uchwali.

Jeżeli spółka ma prowadzić proces przeciwko członkom rady nadzorczej, natenczas ją zastępują pełnomocnicy, na walnem zgromadzeniu wybrani.

Każdy spólnik ma prawo wystąpić w rzeczonych procesach jako uczestnik na koszt własny.

§. 26.

Zajmowanie się sprawami spółki, jakoteż zastępywanie spółki w tem zajmowaniu się sprawami, może być poruczone także urzędnikom spółki lub innym osobom jako pełnomocnikom spółki. W przypadku tym prawa ich zależą od udzielonego im pełnomocnictwa a w przypadkach wątpliwych rozciągają się do wszystkich tych działań prawnych, których wykonanie czynności tego rodzaju zwyczajnie wymaga.

§. 27.

Prawa, spólnikom w sprawach spółkowych służące, zwłaszcza co się tyczy zawiadywania sprawami, wglądania w bilans i onegoż sprawdzania, tudzież oznaczania podziału zysku, wykonywa ogół spólników na walnem zgromadzeniu.

W tej mierze każdy spólnik ma jeden głos jeżeli statut spółki nie stanowi inaczej.

§. 28.

Walne zgromadzenie zwołuje dyrekcya jeżeli na zasadzie statutu spółki lub ustawy niniejszej inne także osoby nie są do tego upoważnione.

§. 29.

Oprócz przypadków w statucie spółki wyraźnie oznaczonych, walne zgromadzenie spólników należy zwoływać ile razy dobro spółki zdaje się tego wymagać.

Walne zgromadzenie powinno być zwołane natychmiast, jak tylko najmniej dziesiąta część członków spółki wniesie o to, podając żądanie przez siebie podpisane, z wyłuszczeniem celu i powodów. Jeżeli podług statutu spółki, prawo żądania, aby zgromadzenie walne zwołano, służy większej lub mniejszej ilości spólników, należy na tem poprzestać.

Jeżeli wnioskodawcy tego zażądają, sąd handlowy może obowiązanych do zwołania walnego zgromadzenia przymusić do tego w razie potrzeby grzywnami, aż do 300 zł. waluty austryackiej.

§. 30.

Walne zgromadzenie zwołuje się w sposób przepisany kontraktem spółkowym.

Cel walnego zgromadzenia należy zawsze oznajmić przy zwołaniu. O przedmiotach, których rozstrząsania w taki sposób nie zapowiedziano, uchwalać nie można; wyjątek od tego stanowi tylko uchwała tycząca się wniosku o zwołaniu nadzwyczajnego walnego zgromadzenia, jeżeli będzie uczyniony na walnem zgromadzeniu.

Wniosków czynić się mających, jakoteż rozpraw bez uchwalania, nie trzeba zapowiadać.

§. 31.

O ile statut spółki nie stanowi inaczej, walne zgromadzenie może uchwalać wtedy, jeżeli członkowie na temże obecni lub zastępowani stanowią najmniej część dziesiątą.

§. 32.

Jeżeli walne zgromadzenie uchwalać nie może a statut spółki nie stanowi inaczej, należy zwołać drugie zgromadzenie, które może uchwalać bez względu na ilość członków obecnych lub zastępowanych.

Drugie walne zgromadzenie ogranicza się do rozprawy nad temi przedmiotami, do których owo bezskuteczne zgromadzenie było zwołane.

§. 33.

Jeżeli statut spółki nie stanowi nic innego o sposobie uchwalania, uchwały walnego zgromadzenia zapadają bezwzględną większością głosów; przewodniczący uczestniczy w głosowaniu a w razie równości głosów, ta opinia stanowi uchwałę, do której przewodniczący przystąpił.

Zmiana statutu spółki, jakoteż rozwiązanie spółki może być uchwalone tylko większością najmniej dwóch trzecich głosów oddanych, o ile statut spółki inaczej nie stanowi.

§. 34.

Dyrekcya jest obowiązana zachowywać i wykonywać wszelkie przepisy kontraktu spółkowego, jakoteż uchwały, które stosownie do tegoż zapadły ważnie na walnem zgromadzeniu i jest spółce w tej mierze odpowiedzialna.

Uchwały walnego zgromadzenia zapisują się w księgę protokołów, do której każdemu spólnikowi i władzy administracyjnej wolno zaglądać.

§. 35.

Dyrekcya jest obowiązana wydać każdemu spólnikowi, na żądanie, odpis (odcisk) statutu spółki, ze zmianami i uzupełnieniami jeżeli będą, tudzież odpis zatwierdzonych zamkniętych rachunków i bilansów za zwrotem kosztów i dokumenta te zaopatrzyć na żądanie swoim podpisem.

Oprócz tego dyrekcya winna przedłożyć władzy krajowej za pośrednictwem władzy administracyjnej powiatowej odpis (odcisk) statutu spółki jakoteż wszelką zmianę onego w przeciągu dni ośmiu po zaciągnięciu do rejestru, a odpis zatwierdzonych rachunków i bilansów w przeciągu dni ośmiu po zatwierdzeniu. Władze administracyjne mogą do tego zniewolić członków dyrekcyi, w razie potrzeby grzywnami aż do 100 zł.

Rozdział trzeci.

O rozwiązaniu spółki.

§. 36.

Spółka rozwiązuje się:

1. gdy minie czas w kontrakcie spółkowym oznaczony;
2. na mocy uchwały spółki;
3. przez otworzenie upadłości;
4. w skutek rozporządzenia władzy administracyjnej (§. 37).

§. 37.

Władza administracyjna może zarządzić rozwiązanie spółki jak tylko czynności lub układy spółki pociągną za sobą w myśl §. 88 niniejszej ustawy prawomocne orzeczenie karne.

Sądy karne winny udzielać władzy krajowej administracyjnej wyroki takie, jak tylko staną się prawomocnemi.

§. 38.

Orzekać rozwiązanie ma prawo ta władza administracyjna krajowa, w której okręgu spółka ma siedzibę, a jeżeli spółka rozciąga działalność swoję za pomocą filii na więcej krajów, ta władza administracyjna krajowa, w której okręgu znajduje się główne przedsiębiorstwo. Przeciwko orzeczeniu rozwiązania można w przeciągu czterech tygodni wnieść rekurs do ministerstwa spraw wewnętrznych.

Władza administracyjna krajowa traci prawo rozwiązania spółki na mocy orzeczenia sądu karnego (§. 37), jeżeli upłynęły już trzy miesiące odkąd to orzeczenie nabyło prawomocności.

§. 39.

Rozwiązanie, przez władzę administracyjną prawomocnie zarządzone, należy oznajmić z urzędu sądowi handlowemu celem zapisania w rejestrze spółek i ogłoszenia.

§. 40.

O rozwiązaniu spółki, jeżeli takowe nie jest skutkiem otwarcia upadłości, ani też nie jest zarządzone przez władzę administracyjną, winna dyrekcya oznajmić dla zapisania w rejestrze spółek i rozwiązanie ogłosić po trzykroć oddzielnie w dziennikach wyznaczonych do takich ogłoszeń.

W ogłoszeniu tem należy oraz wezwać wierzycieli aby się do spółki zgłosili.

Rozdział czwarty.

O likwidacyi spółki.

§. 41.

Wyjąwszy przypadek upadłości, likwidacyą po rozwiązaniu spółki uskutecznia dyrekcya, jeżeli to, na mocy statutu lub uchwały spółki nie jest poruczone innym osobom. Ustanowieni likwidatorowie mogą być w każdym czasie odwołani.

§. 42.

Likwidatorów wymienia dyrekcya sądowi handlowemu, dla zapisania ich w rejestrze spółek; takowi winni swój podpis osobiście w obec tej władzy wykonać, albo podać go uwierzytelniony.

O wystąpieniu likwidatora, jakoteż gdy jego pełnomocnictwo przestaje istnieć, należy podobnież donieść dla zapisania tego w rejestrze spółek.

§. 43.

W obec osób trzecich można zasłaniać się zamianowaniem likwidatorów, jakoteż wystąpieniem likwidatora lub skończeniem się jego pełnomocnictwa tylko pod temi samemi warunkami, pod któremi według §. 16 można w obec osoby trzeciej zasłaniać się zmianą członków dyrekcyi.

Jeżeli jest więcej likwidatorów, winni czynnościami do likwidacyi należącemi zajmować się spólnie, inaczej takowe nie będą miały skutku prawnego, chyba, że wyraźnie postanowiono, iż mogą działać pojedynczo.

§. 44.

Likwidatorowie winni zakończyć sprawy bieżące, dopełnić zobowiązań spółki rozwiązanej, ściągnąć jej należytości, i spieniężyć majątek spółki; oni winni zastępować spółkę sądownie i zasądownie, mogą zawierać za nią ugody, wchodzić w kompromisy. W nowe interesa mogą likwidatorowie wchodzić tylko dla dokonania niezałatwionych.

O ile kontrakt spółkowy albo uchwała spółki nie postanawia co innego, likwidatorowie mogą sprzedać nieruchomości tylko w drodze licytacyi publicznej.

§. 45.

Ograniczanie zakresu czynności do których likwidatorowie są upoważnieni (§. 44) nie ma w obec trzecich osób prawnego skutku.

§. 46.

Likwidatorowie podpisują się w ten sposób, że kładą nazwiska swoje obok dotychczasowej firmy, którą oznaczyć należy jako będącą w likwidacyi.

§. 47.

W obec spółki likwidatorowie winni zastosować się w zawiadywaniu interesów do uchwał, które zapadły na walnem zgromadzeniu, w przeciwnym razie są spółce osobiście i solidarnie odpowiedzialni za szkody wynikłe z działania przeciwko uchwale.

§. 48.

Pieniądze, podczas rozwiązania spółki w kasie będące i podczas likwidacyi wpływające, będą użyte jak następuje:

1. Najprzód zaspokojeni będą wierzyciele spółki w miarę płatności ich wierzytelności i będą zatrzymane sumy potrzebne na pokrycie wierzytelności jeszcze nie wypłatnych;

2. z pozostałych zwyżek będą zwrócone spólnikom kwoty, zapłacone na udziały w przedsiębiorstwie. Gdy zapas nie wystarcza na całkowite pokrycie, rozdziela się go w stosunku wysokości poszczególnych należytości, jeżeli w kontrakcie spółkowym inaczej nie postanowiono;

3. zwyżka pozostała po pokryciu długów spółki jakoteż udziałów spólników, będzie rozdzielona pomiędzy tychże spólników podług przepisów kontraktu spółkowego odnoszących się do podziału zysku (§. 5, ust. 6).

§. 49.

Zaraz przy rozpoczęciu likwidacyi likwidatorowie winni ułożyć bilans. Jeżeli z tego, lub później ułożonego bilansu okaże się, że stan czynny spółki razem z funduszem odwodowym i udziałami spólników, nie wystarczy na pokrycie długów spółki, likwidatorowie winni pod własną odpowiedzialnością wnieść natychmiast otwarcie upadłości na majątku spółki i zawiadomić o tem walne zgromadzenie, które jednocześnie zwołane być winno.

§. 50.

Resztą aż do skończenia likwidacyi rozporządzenia pierwszego i drugiego rozdziału odnoszące się do stosunków prawnych dotychczasowych spólników pomiędzy sobą jakoteż do osób trzecich, będą stosowane pomimo rozwiązania spółki, o ile z przepisów niniejszego rozdziału i z istoty likwidacyi nie wynika co innego.

Sąd, który dla spółki, aż do jej rozwiązania był właściwym, pozostanie właściwym dla spółki rozwiązanej aż do skończenia likwidacyi. Doręczenia dla spółki przeznaczone wręcza się z prawnym skutkiem jednemu z likwidatorów.

§. 51.

Po ukończeniu likwidacyi oddaje się w zachowanie jednemu z byłych spólników lub osób trzecich książki i akta spółki rozwiązanej. W braku dobrowolnej ugody, spólnika tego lub osobę trzecią wyznacza sąd handlowy.

Spólnicy i ich następcy prawni zatrzymują prawo przeglądania i używania książek i aktów.

§. 52.

Kiedy jeszcze oprócz przypadku wzmiankowanego w §. 49 należy otworzyć upadłość na majątku spółki o tem stanowi ustawa o upadłościach.

Ugoda przymusowa nie ma miejsca.

Część druga.

Przepisy szczególne dla spółek z nieograniczoną odpowiedzialnością.

§. 53.

Członkowie spółki utworzonej z nieograniczoną odpowiedzialnością, są odpowiedzialni solidarnie całym swoim majątkiem za wszelkie zobowiązania spółki, jeżeli w przypadku likwidacyi albo upadłości stan czynny spółki nie wystarczy na ich pokrycie.

Kto przystępuje do spółki istniejącej, staje się odpowiedzialnym tak samo, jak inni spólnicy, za wszelkie zobowiązania, w które spółka weszła przed jego przystąpieniem.

Umowa z tem niezgodna nie ma prawnego skutku względem osób trzecich.

§. 54.

Każdy spólnik ma prawo wystąpić ze spółki, chociażby kontrakt spółkowy opiewał na czas oznaczony.

Jeżeli w kontrakcie spółkowym nic nie postanowiono co do terminu wypowiadania i czasu wystąpienia, można wystąpić tylko z końcem roku administracyjnego za poprzedniczem, najmniej czterotygodniowem wypowiedzeniem. Oprócz tego spólnictwo ustaje w skutek śmierci, o ile kontrakt spółkowy nie zawiera przeciwnych przepisów.

§. 55.

Póki się nie skończy termin przedawnienia, członkowie, ze spółki występujący, jakoteż ich dziedzice. są odpowiedzialni w obec wierzycieli spółki za wszystkie zobowiązania, w które spółka weszła przed ich wystąpieniem.

Jeżeli w kontrakcie spółkowym co innego nie jest postanowione, nie mają prawa ani do funduszu odwodowego, ani do żadnego innego majątku spółki, mogą tylko żądać, aby im udział ich w przedsiębiorstwie wypłacono, w sumie, jaką ten będzie wynosił po zamknięciu rachunków za rok, w którym spólnik wystąpił, a to w miesiąc po ich sprawdzeniu, jeżeli aż do tego czasu spółka, czy to w skutek uchwały, czyli też z rozporządzenia, nie będzie rozwiązana.

§. 56.

Prywatny wierzyciel spólnika nie może rościć sobie prawa do rzeczy, stanowiących majątek spółki, do jej należytości lub praw albo do udziału w tychże w celu zaspokojenia lub zabezpieczenia swojej wierzytelności. Przedmiotem egzekucyi lub zapowiedzenia może być dla nich tylko to, co spólnik sam ma prawo żądać tytułem procentów i udziału w zysku i co by dla niego przypadło z rozkładu w przypadku rozwiązania spółki lub wystąpienia z tejże.

§. 57.

Przepis powyższego paragrafu odnosi się także do tych wierzycieli prywatnych, na rzecz których istnieje prawo zastawu na majątku spólnika. Ich prawo zastawu nie rozciąga się na rzeczy stanowiące majątek spółki, należytości lub prawa albo na udział w tejże, lecz tylko na to, co w ostatnim ustępie poprzedniego paragrafu jest oznaczone.

Przepisy powyższe nie naruszają jednakże tych praw, które na przedmiocie do majątku spółki przez spólnika wniesionym istniały już w czasie onegoż wniesienia.

§. 58.

Jeżeli spółka ma należytości u kogoś, który ma prywatne należytości u jednego z spólników, nie pozwala się na potrącenie całkowite lub częściowe, dopóki spółka trwa. Po rozwiązaniu spółki może to nastąpić, gdy i o ile przy rozkładzie należytość spółki przekazano temu spólnikowi.

§. 59.

Jeżeli prywatny wierzyciel spólnika, po bezskutecznie wykonanej egzekucyi na jego majątku prywatnym, uzyska egzekucyą na resztę z obrachunku, które ma dostać się temu spólnikowi gdy wystąpi ze spółki: natenczas, bez względu czy spółka zawiązała się na czas oznaczony, lub nieoznaczony, wierzyciel dla zaspokojenia siebie ma prawo żądać za poprzedniczem wypowiedzeniem, aby ów spólnik wystąpił.

Wypowiedzieć należy najmniej na sześć miesięcy przed upływem roku czynności spółki.

§. 60.

Otwarcie upadłości na majątku spółki nie pociąga za sobą upadłości na prywatnym majątku poszczególnych spólników.

Uchwała względem otwarcia upadłości nie ma zawierać nazwisk spólników solidarnie odpowiedzialnych.

Dyrekcya a względnie likwidatorowie mają w postępowaniu krydalnem takie samo stanowisko prawne, jakie ustawa o upadłościach nadaje dłużnikowi spólnemu.

Gdy zbieg wierzycieli się skończy, wierzyciele mają prawo poszukiwać niepokrytych należytości łącznie z procentami i kosztami na poszczególnych spólnikach, solidarnie im odpowiedzialnych, ale tylko wtedy, jeżeli z temi należytościami zgłoszono się podczas postępowania krydalnego i jeżeli zostały przyjęte za słuszne.

O wierzytelności, które w upadłości spółki uznano za słuszne i których dyrekcya a względnie likwidatorowie nie zaprzeczyli, można wyjednać egzekucyą przeciwko spólnikowi i nie potrzeba rozpoczynać w tym celu nowego postępowania prawnego.

§. 61.

Gdy postępowanie krydalne postąpi o tyle, że ostateczny projekt rozkładu zostanie ustanowiony, dyrekcya winna wypracować obrachunek (obrachunek dopłat) ukazujący ile każdy spólnik stosownie do przepisów statutu spółki (§. 5, ustęp 6) ma dopłacić na zaspokojenie wierzycieli z powodu strat w upadłości poniesionych.

Jeżeliby nie chciano uiścić dopłat lub je opóźniano, dyrekcya winna przedłożyć sądowi krydalnemu obrachunek dopłat w dwu egzemplarzach do sądowego zatwierdzenia.

Do podania należy dołączyć odpis kontraktu spółkowego i wykaz strat przez wierzycieli poniesionych, jakoteż wykaz spólników, którzy podług obrachunku dopłat są obowiązani złożyć dopłaty.

§. 62.

Komisarz krydalny winien zapomocą osobnego uwiadomienia i plakatem w sądzie przybitym oznajmić wszystkim spólnikom, że mogą u niego albo w dyrekcyi przejrzeć obrachunek dopłat i brać jego odpisy, tudzież że im wolno przeciw niemu wnosić uwagi na terminie, który jednocześnie wyznaczy.

O terminie należy zawiadomić także dyrekcyą, dołączając wypis obrachunku zakładowego.

Prawne skutki zawiadomienia wszystkich spólników następują już przez przybicie w sądzie plakatu, chociażby niektórym z nich niedoręczono zawiadomienia.

§. 63.

Jeżeli na terminie są czynione uwagi, należy stosunek rzeczowy i prawny do którego się odnoszą, wyjaśnić o tyle, o ile potrzeba dla przedwstępnego osądzenia stanowczości uwag.

Ważniejsze wynikłości terminu należy spisać protokolarnie.

Gdyby nie można skończyć rozprawy w jednym dniu, komisarz krydalny winien wyznaczyć jeden z najbliższych dni na jej ciąg dalszy i przerywając rozprawę, oznajmić to obecnym osobom interesowanym tudzież zapisać w protokole że się to stało.

Interesowanych nie trzeba wzywać ponownie.

§. 64.

Sąd zatwierdza obrachunek dopłat po zapadłej uchwale względem uwag jeźli będą i po odpowiedniem sprostowaniu.

Przeciwko zatwierdzeniu nie ma środka prawnego.

Obrachunek dopłat, sądownie potwierdzony, nabywa mocy wykonawczej w przeciągu dwóch tygodni od dnia przylepienia uchwały potwierdzającej.

§. 65.

Jeden wypis obrachunku dopłat, opatrzony potwierdzeniem sądowem, należy udzielić dyrekcyi w drodze rezolucyi.

Drugi trzeba zatrzymać w sądzie dla spólników do przeglądania.

Uchwałę potwierdzającą oznajmia się spólnikom plakatem w sądzie przybitym.

Dyrekcya ma prawo a w przypadku odmowy lub zwłoki jest obowiązana ściągnąć w drodze egzekucyi dopłaty, które poszczególni spólnicy mają zapłacić, a to podług obrachunku dopłat, sądownie potwierdzonego.

O egzekucyą należy upraszać sądu krydalnego a przeprowadza się ją podług przepisów o postępowaniu sumarycznem.

§. 66.

Każdy spólnik ma prawo wynieść skargę przeciwko obrachunkowi dopłat sądownie potwierdzonemu, o ile tenże do niego się odnosi; skargę tę należy podać do zwyczajnego właściwego sądu spółki, wymierzoną preciwko jej dyrekcyi, która w procesie tym ma zastępować innych interesowanych spólników.

Wyniesienie skargi nie tamuje egzekucyi.

§. 67.

Jeżeli od poszczególnych spólników nie można dopłat ściągnąć całkiem lub po części, dyrekcya winna wygotować nowy obrachunek dopłat ze względu na ten niedobór, który należy rozłożyć na innych spólników.

Dalsze postępowanie określają §§. 61 do 66.

§. 68.

Dyrekcya ma prawo odbierać dopłaty, gdy spólnicy uiszczają się z nich i jest obowiązana na to ich użyć, na co są przeznaczone.

§. 69.

Przepisy powyższych §§. 61 do 68 należy stosować i wtedy, jeżeli majątek spółki nie wystarcza wprawdzie na zaspokojenie wierzycieli, ale pomimo tego upadłość nie zostaje otwartą dla powodów wzmiankowanych w §. 66 ustawy o upadłościach.

W przypadku tym miejsce sądu krydalnego zastępuje ten sąd, który jest dla spółki zwyczajnym, właściwym sądem.

§. 70.

Jeżeli dyrekcya nie dopełni obowiązków, które stosownie do §§. 61 aż do 69 na niej ciężą, sąd może na wniosek jednego interesowanego spólnika wyznaczyć jednego lub więcej spólników albo zgoła inne osoby, do pełnienia czynności dyrekcyi.

§. 71.

Przepisy (§§. 61 aż do 70) odnoszące się do dyrekcyi, tyczą się także likwidatorów w jej miejsce wstępujących.

§. 72.

Postępowanie przepisane w §§. 61 aż do 71 nie przeszkadza wierzycielom spółki dochodzić samodzielnie praw swoich, na solidarnej odpowiedzialności członków, opartych, przeciwko tymże o straty na wierzytelnościach swoich poniesione.

§. 73.

Skargi przeciwko spólnikowi, oparte na roszczeniach do spółki, przedawniają się w dwóch latach po rozwiązaniu spółki lub po jego z niej wystąpieniu, jeżeli według własności żądania nie następuje prawnie krótszy termin przedawnienia.

Przedawnienie zaczyna się od tego dnia, w którym rozwiązanie spółki zapisane zostało w rejestrze spółek albo w którym wystąpienie spolnika zapisano w rejestrze członków, który ma być w spółce utrzymywany (§. 14). Jeżeli wierzytelność jest wypłatna dopiero po tym terminie, przedawnienie zaczyna się od terminu wypłatności; jeżeli zaś wierzytelności nie są wypłatne, lecz mogą być wypowiedziane, przedawnienie zaczyna się jak tylko upłynie termin wypowiedzenia wierzytelności, bez względu na termin wypłatności.

Jeżeli majątek spółki jest jeszcze nie podzielony, nie można zasłaniać się dwóletniem przedawnieniem przeciwko żądaniu wierzyciela, o ile ten szuka zaspokojenia swego tylko na majątku spółki.

§. 74.

Przedawnienie skarg przeciwko spólnikowi, opartych na roszczeniach do spółki, nie przerywa się czynnościami prawnemi przeciwko innemu spólnikowi, lecz przerywa się czynnościami prawnemi przeciwko spółce istniejącej a w przypadku rozwiązania lub upadłości, czynnościami prawnemi przeciwko likwidatorom a względnie przeciwko masie krydalnej.

§. 75.

Przedawnienie liczy się w podobny sposób także przeciwko osobom małoletnim i oddanym w pieczę, jakoteż przeciwko korporacyom, z zastrzeżeniem prawa poszukiwania na opiekunie i zarządcy.

Część trzecia.

Przepisy szczególne dla spółek z odpowiedzialnością ograniczoną.

§. 76.

Każdy członek spółki zawiązanej z odpowiedzialnością ograniczoną, jest odpowiedzialny w przypadku upadłości albo likwidacyi za jej zobowiązania, o ile kontrakt spółkowy nie ustanawia wyższej kwoty odpowiedzialności, nie tylko swojemi udziałami w przedsiębiorstwie, lecz także jeszcze dalszą kwotą w wysokości tychże obowiązań.

§. 77.

Spólnik nie może wystąpić przed końcem roku administracyjnego i tylko po poprzedniczem najmniej czterotygodniowem wypowiedzeniu.

Podobnież, jeżeli spólnik wypowiada jeden lub więcej udziałów w przedsiębiorstwie, a jednocześnie nie występuje lecz z innemi udziałami pozostaje w spółce, wypowiedzenie to nie jest skuteczne przed upływem roku administracyjnego i najmniej na cztery tygodnie wprzódy uczynione być powinno.

Wszelkie wypowiedzenie należy zapisać natychmiast w rejestrze członków, który podług §. 14 ma być utrzymywanym.

§. 78.

Odpowiedzialność spólnika który wystąpił lub jego dziedziców, trwa jeszcze przez rok jeden po upływie roku czynności w którym spólnik wystąpił, jeżeli w statucie spółki nie jest postanowiona dłuższa odpowiedzialność i rozciąga się na wszystkie zobowiązania, w które spółka weszła aż do wystąpienia spólnika.

§. 79.

Udział w przedsiębiorstwie spólnika występującego i wszelka należytość, przypadająca mu na zasadzie stosunku spółkowego, mogą być wypłacone dopiero wtedy gdy się skończy odpowiedzialność w §. 78 wzmiankowana.

Spólnik który wystąpił, nie ma prawa ani do funduszu odwodowego, ani do żadnego innego majątku spółki, jeżeli w kontrakcie spółkowym inaczej nie postanowiono.

§. 80.

Na udziałach w przedsiębiorstwie przez spólnika wypowiedzianych (§. 77, ustęp 2) ciąży nadal odpowiedzialność tak samo jak to jest przepisane w §§. 78 i 79 które odnoszą się także do onychże wypłaty.

§. 81.

W przypadku rozwiązania spółki wpłacone udziały w przedsiębiorstwie nie mogą być wypłacone i zwyżka nie może być rozłożona pomiędzy spólników (§. 48, L. 2 i 3) pierwej, aż po upływie roku licząc od dnia w którym to ogłoszono po raz trzeci w pismach publicznych (§. 40) do tego wyznaczonych.

Przepis ten odnosi się także do tych udziałów w przedsiębiorstwie, które były już wtenczas wypowiedziane, gdy spółka uchwaliła rozwiązać się.

§. 82.

Członkowie dyrekcyi i likwidatorowie, wykraczający przeciwko przepisom §§. 79—81 są osobiście i solidarnie obowiązani zwrócić uiszczone zapłaty.

§. 83.

Udziały w przedsiębiorstwie i inne należytości przypadające spólnikom ze stosunku spółkowego mogą być za zezwoleniem dyrekcyi przeniesione na innych, jeżeli kontrakt spółkowy inaczej nie przepisuje.

Atoli i w tym przypadku spólnik przenoszący nie przestaje być pomocniczo odpowiedzialnym podług przepisów §§. 78 i 80.

§. 84.

Jeżeli z bilansu okaże się, że połowa kwoty wpłaconej na udziały w przedsiębiorstwie została stracona, dyrekcya winna zwołać niezwłocznie walne zgromadzenie i zawiadomić go o położeniu spółki.

Jak tylko majątek spółki przestanie pokrywać długi, dyrekcya winna pod własną odpowiedzialnością zaproponować w sądzie otwarcie upadłości na majątku spółki.

§. 85.

W upadłości na majątku spółki z ograniczoną odpowiedzialnością zawiadowca masy ma prawo wypracować obrachunek tych dopłat które poszczególni spólnicy są dłużni spółce i za które podług §. 76 są odpowiedzialni (obrachunek dopłat) i, jeżeli spólnicy odmawiają lub zwlekają zapłatę zaległych dopłat, przedstawić go sądowi krydalnemu do sądowego zatwierdzenia. Do podania należy dołączyć dwa egzemplarze obrachunku dopłat, jakoteż odpis kontraktu spółkowego i wykaz spólników do dopłaty obowiązanych.

Pod względem tego obrachuku dopłat winny być zastosowane §§. 62—65, z tą zmianą że miejsce dyrekcyi zajmie zawiadowca masy.

§. 86.

Każdy spólnik ma prawo wynieść skargę przeciwko obrachunkowi dopłat sądownie zatwierdzonemu o ile tenże do niego się odnosi. Skargę tę należy wynieść przeciwko masie krydalnej. Wyniesienie skargi nie wstrzymuje egzekucyi.

Część czwarta.

Przepisy karne.

§. 87.

Za zaniedbanie obowiązku spółek wnoszenia oznajmień do rejestru spółek, osoby do tego obowiązane będą karane karami porządkowemi podług przepisów podanych w kodeksie handlowym na zaniedbanie wnoszenia oznajmień do rejestru handlowego. Za uchybienie przepisom zawartym w §§. 14, 22 (3 ustęp), 34 (2 ustęp), 35 (1 ustęp), 49, 61—69, 71 i 77 (3 ustęp) ustawy niniejszej, jakoteż za niedokładności w wykazach i oznajmieniach ustawą niniejszą przepisanych, sąd handlowy będzie karał członków dyrekcyi i rady nadzorczej a względnie likwidatorów, karami porządkowemi aż do 100 zł. wal. austr. Te kary porządkowe, równie jak grzywny wzmiankowane w §. 29 i w §. 35 (2 ustęp) wpływają do funduszu ubogich tego miejsca w którym spółka ma siedzibę i nie mogą być zmienione na areszt.

§. 88.

Jeżeli spółka rozciąga działalność swoję lub rozprawy na przedmioty w §. 1 ustawy niniejszej nie wymienione, interesowani spólnicy, o ile podług powszechnej ustawy karnej nie podlegają surowszemu postępowaniu, są winni przestępstwa i będą karani grzywną aż do 300 zł.

§. 89.

Członkowie dyrekcyi i rady nadzorczej, tudzież likwidatorowie i inni pełnomocnicy spółki, którzy w protokołach walnych zgromadzeń, w obrachunkach, bilansach i sprawozdaniach z czynności, w rejestrze członków (§. 14), jakoteż w oznajmieniach, w §. 35 przepisanych, z wiadomością uczynią lub potwierdzą fałszywe podania; są winni przestępstwa i będą karani aresztem aż do trzech miesięcy, o ile podług powszechnych ustaw karnych nie podlegają surowszemu postępowaniu.

Część piąta.

Przepisy koncowe.

§. 90.

Ustawa o stowarzyszeniach z dnia 26 listopada 1852 (Dz. u. p. 253) nie odnosi się wcale do spółek zarobkowych i gospodarskich na zasadzie ustawy niniejszej założonych.

§. 91.

Stowarzyszenia założone nim ustawa niniejsza weszła w moc obowiązującą, a mające te same cele jak w §. 1 wzmiankowano, i których statuta ustawie niniejszej odpowiadają, lub na zasadzie statutów do zgodności z nią są doprowadzone, mogą być wpisane, na ich żądanie, do rejestru spółek, a tem samem uważane jako spółki ustawą objęte.

Zmiany w statutach takich stowarzyszeń są dozwolone tylko wtedy, jeżeli mają uczynić je zgodnemi z ustawą niniejszą i nie potrzebują zatwierdzenia rządowego.

§. 92.

Jeżeli spółka chce zajmować się przedsiębiorstwami, do których podług prawa potrzeba mieć pozwolenie rządowe (koncesyą), jest nadal obowiązana postarać się podług przepisów obowiązujących o to pozwolenie.

§. 93.

W szczególności potrzeba pozwolenia rządowego, ażeby wydawać listy zastawne, obligacye na właściciela opiewające i asygnaty kasowe przynoszące odsetki, tudzież ażeby trudnić się czynnościami ubezpieczania.

Pozwolenie na takie przedsiębiorstwa udziela ministerstwo spraw wewnętrznych po zniesieniu się z innemi interesowanemi ministerstwami.

§. 94.

Towarzystwa dawniej założone, posiadające koncesyą na czynności w §. 93 wzmiankowane, jeżeli zmieniają swoje teraźniejsze statuta (§. 91, ustęp 2), winny postarać się, aby im wydano osobny dokument względem warunków trudnienia się przedsiębiorswem koncesyonowanem (dokument koncesyi), w przeciwnym razie tracą koncesyą.

§. 95.

Pod względem trudnienia się przedbiorstwami wymagającemi koncesyi, spółki podlegają nadzorowi rządowemu podług tych samych przepisów, które odnoszą się do stowarzyszeń potrzebujących zatwierdzenia rządowego.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrom handlu, spraw wewnętrznych i sprawiedliwości.

Wiedeń, dnia 9 kwietnia 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Lasser** r. w. **Banhans** r. w. **Glaser** r. w.

71.

Rozporządzenie ministerstw sprawiedliwości, spraw wewnętrznych i handlu za porozumieniem się z ministerstwem skarbu z dnia 14 maja 1873,

którem w wykonaniu ustawy z dnia 9 kwietnia 1873 (Dz. u p. Nr. 70) o spółkach zarobkowych i gospodarskich wydają się potrzebne przepisy o zakładaniu i utrzymywaniu rejestru spółek.

W wykonaniu ustawy z dnia 9 kwietnia 1873 (Dz. u. p. Nr. 70) o spółkach zarobkowych i gospodarskich wydaje się następujący przepis o zakładaniu i utrzymywaniu rejestru spółek i o wykonywaniu czynności do tego się odnoszących.

§. 1.

W każdym sądzie hadlowym i w każdym innym trybunale, którego orzecznictwu sprawy handlowe są przekazane, a w którego okręgu spółki zarobkowe i gospodarskie mają siedzibę, powinien być utrzymywany rejestr spółek na obszarze tego okręgu będących, przeznaczony na zapiski, ustawą o spółkach zarobkowych, przepisane.

§. 2.

Wszelkie oznajmienia, które na zasadzie rzeczonej ustawy do rejestru spółek zaciągane być winny, należy albo osobiście podawać do protokołu w sądzie handlowym, albo wnosić je do tegoż sądu uwierzytelnione sądownie lub notaryalnie.

Pełnomocnicy winni wykazać się upoważnieniem, w podobny sposób uwierzytelnionem.

§. 3.

Sądy handlowe winny z urzędu czuwać nad zachowywaniem przepisów o oznajmieniach.

Zaciągnięcia takich oznajmień, które nie czynią zadosyć przepisom prawnym, a w szczególności przepisom §. 4 ustawy o spółkach zarobkowych i gospodarskich, należy odmówić.

Wszystkie sądy, mianowicie władze przedsiębiorące postępowanie i sądy krydalne, tudzież władze przemysłowe, izby handlowe i przemysłowe i notaryusze, jak tylko przy sprawowaniu swego urzędu dowiedzą się o wykroczeniach przeciwko przepisom o oznajmieniach, winni zawiadomić o tem niezwłocznie sąd handlowy.

§. 4.

Kary porządkowe, które stosownie do §. 87 ustawy o spółkach zarobkowych i gospodarskich, będą naznaczane za zaniedbanie oznajmień, stanowią grzywny od 10 do 300 zł.,

które na areszt nie mogą być zamienione a wpływają do funduszu ubogich tego miejsca, w którem sąd handlowy ma siedzibę.

Przed skazaniem na grzywnę należy wezwać, aby przepisom o oznajmieniach w przeciągu oznaczonego czasu uczyniono zadosyć.

Niniejsze kary porządkowe należy wykonywać bez względu czy się schodzą z karami wymierzonemi przez władzę przemysłową za wykroczenie przeciwko przepisom przemysłowym.

§. 5.

Rozwiązanie spółki w skutek otwarcia upadłości lub rozporządzenia władzy administracyjnej należy zapisać z urzędu w rejestrze spółek. W tym celu sądy, w których otwiera się upadłość na majątku spółki, winny niezwłocznie zawiadomić o tem sąd handlowy utrzymujący rejestr.

Jeżeli rozwiązanie następuje w skutek otwarcia upadłości, nie potrzeba podawać tego zapisania do wiadomości publicznej.

§. 6.

Wpis w sądzie handlowym filii nie ma miejsca jeżeli nie jest udowodnionem, że go uczyniono w sądzie handlowym głównego przedsiębiorstwa.

Jeżeli spółka zakłada filię w pewnem miejscu lub w pewnej gminie, gdzie istnieje już firma podobnie brzmiąca, należy do firmy spółki przydać dodatek, którvby ją odróżniał od wszystkich firm spółkowych, w temże miejscu lub w tej gminie istniejących.

§. 7.

Co do rekursów przeciwko rozporządzeniom sądów handlowych względem wniesień do rejestru spółek i względem utrzymywania tego rejestru obowiązują we wszystkich instancyach przepisy ustawy o postępowaniu sądowem w sprawach niespornych.

§. 8.

Rejestr spółek urządza się podług wzoru *A*.

Każdy arkusz do którego należą dwie, na przeciwko sobie leżące stronice, dzieli się na ośm pionowych przedziałek.

P i e r w s z a przedziałka zawiera bieżącą od początku do końca tomu liczbę karty na firmę spółki i za każdem wpisaniem liczbę poboczną, pod którą to jest na karcie wniesione;

d r u g a dzień, w którym uskuteczniono wpisanie;

t r z e c i a brzmienie firmy spółki;

c z w a r t a miejsce w którem znajduje się główne przedsiębiorstwo spółki i jej filie jeżeli będą;

p i ą t a nazwiska likwidatorów, jeżeli spółka jest w likwidacyi, jakoteż, w spółkach trudniących się całkiem lub poczęści czynnościami handlowemi, nazwiska prokurystów, jeźli będą ustanowieni, jeżeli zaś ma to być prokura zbiorowa określenie, tego stosunku;

s z ó s t a wszelkie inne stosunki prawne spółki, których wpisanie w rejestr spółki jest przepisane, podług §. 9 niniejszego rozporządzenia;

s i ó d m a przytoczenie aktów rejestrowych;

ó s m a wszelkie inne wpisy, odnoszące się do spółki, które nie są zdatne do umieszczenia w innych przedziałach, mianowicie też przeniesienie siedziby do okręgu innego sądu handlowego, otwarcie upadłości i wszelki inny rodzaj rozwiązania spółki.

§. 9.

Co do szóstej przedziałki dość jest zapisywać w niej bez względu na zapiski do innych przedziałek należące tylko wyciąg z kontraktu spółkowego i uchwały tenże zmie-

niające, nadmieniając oraz, w którym tomie księgi alegatów (§. 10) i pod którą liczbą dokumenta te można znaleść w całej osnowie.

Wyciąg ten ma zawierać:

1. datę kontraktu spółkowego i uchwał zmieniających;

2. przedmiot przedsiębiorstwa;

3. długość istnienia spółki jeżeli ma być ograniczona do pewnego oznaczonego czasu;

4. imiona, nazwiska, stan, mieszkanie członków dyrekcyi, tudzież w jakiej formie dyrekcya oznajmia wolę swoję i spółkę podpisuje, jeżeli forma ta różni się od przepisanej prawem;

5. kwotę udziału w przedsiębiorstwie i rodzaj tworzenia onegoż, jakoteż przy spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością, jeżeli ta przenosi miarę w ustawie wyznaczoną, kwotę, do której odpowiedzialność ma się rozciągać;

6. w jaki sposób spółka podaje do wiadomości swoje ogłoszenia.

§. 10.

Jeżeli kontrakt spółkowy i uchwały, które go zmieniają, nie zostały w całej osnowie wpisane do szóstej przedziałki rejestru, całkowite ich odpisy lub całkowite przedruki umieszczać należy w księdze alegatów.

Odpis albo przedruk, którego zgodność z pierwopisem winna być sądownie lub notaryalnie uwierzytelniona, składa strona.

Treść księgi alegatów stanowi uzupełniającą część składową rejestru spółki.

§. 11.

Dla filii tylko wtedy osobną kartę w rejestrze spółki otworzyć należy, jeżeli główne przedsiębiorstwo znajduje się w okręgu innego sądu handlowego.

W przypadku takim należy nadmienić w czwartej przedziałce rejestru, w którym filia ma kartę osobną, że jest to tylko filia, w ostatniej zaś przedziałce należy odesłać do karty rejestru przedsiębiorstwa głównego.

We wszystkich innych przypadkach dość będzie zapisać na karcie głównego przedsiębiorstwa w czwartej przedziałce ustanowienie filii a w trzeciej firmę filii zawierającą dodatek.

§. 12.

Utrzymując rejestr spółek, tudzież zbierając i utrzymując księgę alegatów winny sądy postępować w duchu przepisów §§. 4, 5, 6, 10 i 12 aż do 16 rozporządzenia z dnia 9 marca 1863 (Dz. u. p. Nr. 27) a każdy tom rejestru powinien być opatrzony napisem: „rejestr spółek“.

§. 13.

Rejestr spółek, księga alegatów i skorowidz będą zachowywane w lokalu urzędowym, pod dozorem urzędników przeznaczonych do utrzymywania tych ksiąg, a w godzinach urzędowych każdemu żądającemu należy dozwolić ich przejrzenia.

§. 14.

Odpisy urzędowe i świadectwa z rejestru spółek wydaje się każdemu na ustne żądanie oznajmione regestratorowi z zachowaniem przepisów o załączeniu stempla i papieru.

Mogą być wydawane uwierzytelnione urzędownie odpisy albo całkowitej osnowy karty, albo pojedynczych wpisów w niej zawartych, o ile takowe nie są jeszcze zmienione, albo nakoniec odpisy lub wyciągi dokumentów zachowywanych w księdze alegatów.

Świadectwem urzędowem można potwierdzić, że pewnej spółki, albo też pewnego wpisu tyczącego się tejże spółki nie ma w rejestrze spółek.

Wierzytelne odpisy i świadectwa powinny być podpisane przez referenta i regestratora i zaopatrzone pieczęcią urzędową.

§. 15.

Podania, dokumenta i protokoły, w aktach rejestru zachowane, na których opierają się zaciągnięte do rejestru wpisy, pozwala się każdemu żądającemu w zwykłych godzinach urzędowych przeglądać, tudzież brać z nich odpisy, z zachowaniem przepisów o załączaniu stempla i papieru.

Interesowanym, którzy wykażą się referentowi jako tacy, pozwala się przeglądać inne akta rejestru i brać z nich odpisy, pod temi samemi warunkami, które odnoszą się do innych aktów archiwalnych.

§. 16.

Jeżeli w ogóle potrzeba ogłosić wpis do rejestru spółek zaciągnięty (§. 5 niniejszego rozporządzenia), we wszystkich przypadkach w których ustawa o spółkach zarobkowych i gospodarskich wyraźnie co innego nie przepisuje, dość jest zamieścić go raz jeden w tem piśmie publicznem, które naczelnik rządu krajowego, porozumiawszy się z sądem handlowym do takich ogłoszeń przeznaczy.

Dzienniki wyznacza się po raz pierwszy na czas od wejścia w moc obowiązującą ustawy o spółkach zarobkowych i gospodarskich aż do końca roku 1874, a odtąd z końcem każdego roku słonecznego na rok następny.

§. 17.

Paragrafy 10 aż do 18 ustawy wprowadzającej kodeks handlowy nie odnoszą się wcale do spółek zarobkowych i gospodarskich.

§. 18.

Do wewnętrznego załatwienia czynności odnoszących się do rejestru spółek, należy stosować odpowiednio przepisy zawarte w §§. 18 do 24 włącznie, tudzież w §. 26 rozporządzenia z dnia 9 marca 1863 (Dz. u. p. Nr. 27) o czynnościach odnoszących się do rejestru handlowego.

Lasser r. w. **Glaser** r. w. **Banhans** r. w.

Wzór A.

Rejestr spółek

w c. k. sądzie handlowym wiedeńskim.

Tom I.

1. Liczba bieżąca firmy i liczby podrzędne	2. Dzień wpisu	3. Brzmienie firmy głównego przedsiębiorstwa i filii znajdujących się w okręgu sądu	4. Siedziba głównego przedsiębiorstwa i filii
1/1	1 sierpnia 1873	Spółka pożyczkowa w Hietzingu pod Wiedniem. Spółka rejestrowana z nieograniczoną odpowiedzialnością	Hietzing

5. Prokuryści i likwidatorowie	6. Stosunki prawne spółki	7. Akta rejestrowe	8. Uwagi
	Przedsiębiorstwo opiera się na traktacie spółkowym spisanym w Hietzingu dnia 20 lipca 1873 (ob. księga alegatów I, Nr. 1). Zadaniem spółki jest udzielanie spólnikom zaliczek aż do sumy 1000 zł. Dyrekcyę składają: Spängler Franciszek, kupiec w Hietzingu, Tomanetz Jan, obywatel w Hietzingu, Dr. Stelzer Antoni, adwokat w Hietzingu. Firmę spółki podpisują ważnie dwaj członkowie dyrekcyi. Udział w przedsiębiorstwie ustanowiono na 100 zł.; tenże tworzy się z wkładek miesięcznych w gotowiźnie najmniej po 10 zł. Żaden spólnik nie może mieć więcej jak 20 udziałów. Ogłoszenia swoje przylepia spółka na ratuszu w Hietzingu.		

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych

Zeszyt XXVI. — Wydany i rozesłany dnia 20 maja 1873.

72.

Ustawa z dnia 3 maja 1873,

o udzielaniu z funduszów państwa zaliczek nieoprocentowanych mieszkańcom Jachimowa którzy w roku 1873 pogorzeli.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa rozporządzam co następuje:

§. 1.

Upoważnia się rząd, ażeby tym mieszkańcom Jachimowa, którzy w roku 1873 pogorzeli i potrzebują zapomogi, udzielił z funduszów państwa zaliczki nieoprocentowane aż do sumy 500.000 zł.

Zaliczki mają być zwracane zacząwszy od dnia 1 stycznia 1877 w najwięcej dziesięciu równych ratach rocznych; będą zaś udzielane albo za hipotecznem zabezpieczeniem albo za poręczeniem gminy.

Dokumenta odnoszące się do zaliczek są wolne od stempla.

Ile razy gmina Jachimów uzna za potrzebne postarać się o zabezpieczenie hipoteczne zaliczek, danych osobom pojedynczym, pod jej odpowiedzialnością, od zabezpieczeń takich nie będzie pobierana żadna należytość.

§. 2.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrom spraw wewnętrznych i skarbu.

Wiedeń, dnia 3 maja 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Lasser** r. w. **Pretis** r. w.

73.

Ustawa z dnia 8 maja 1873,

urządzająca stosunki służbowe empiryków, powołanych do doglądania konserwacyi budowli drogowych mostowych i rzecznych, tudzież do wykonywania przepisów portowych.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa rozporządzam co następuje:

§. 1.

Empirycy, powołani do doglądania konserwacyi budowli drogowych, mostowych i rzecznych, tudzież do wykonywania przepisów portowych (drogomistrze, dozorcy rzeczni i portowi) mają być zaliczeni do kategoryi sług.

§. 2.

Pod względem zaopatrzenia postąpi się z nimi, jakoteż z ich wdowami i sierotami, podług przepisów, istniejących dla sług państwa, prawo emerytury mających, i ich rodzin, przy czem czas, wysłużony w służbie stałej lub tymczasowej, jako drogomistrze, dozorcy rzeczni i mostowi, którzy mogą być oddaleni, będzie im policzony.

§. 3.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrom spraw wewnętrznych i skarbu.

Wiedeń, dnia 8 maja 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Lasser** r. w. **Pretis** r. w.

74.

Rozporządzenie całego ministerstwa z dnia 14 maja 1873,

którem na mocy najwyższego postanowienia z dnia 10 maja 1873 ogłasza się

przepis wykonawczy

do ustawy z dnia 15 kwietnia 1873 (Dz. u. p. Nr. 47), o urządzeniu płac urzędników państwa czynnych.

Artykuł I.

(Do §. 1 ustawy.)

Urzędnikom, którzy stosownie do ostatniego ustępu §. 1, przechodzą z 12 klasy dyet do klasy 11 stopnia, czas wysłużony w 12 klasie dyet będzie policzony przy wymierzaniu dodatków pięcioletnich w klasie 11 stopnia.

Artykuł II.

(Do §§. 3, 5, 6, 7 i 9 ustawy.)

W każdej gałęzi administracyi nowe płace będą wymierzone i zaasygnowane każdemu z osobna urzędnikowi i słudze osobnem rozporządzeniem.

Artykuł III.

(Do §. 10 ustawy.)

W załączonym wykazie są wymienione miejsca należące do trzech pierwszych klas dodatków z tytułu urzędowania.

Dodatek z tytułu urzędowania będzie wymierzany podług miejsc służby. Za miejsce służby uważa się to miejsce urzędowania, w którem urzędnik nie tylko przemijająco pełni obowiązki.

Artykuł IV.

(Do §. 12 ustawy).

W obrębie każdej gałęzi administracyjnej będą wyraźnie wymienieni ci urzędnicy, którzy ze względu swojej służby obowiązani są mieć mieszkanie urzędowe, i którym przeto pomimo tego należy się dodatek z tytułu urzędowania w całkowitej kwocie.

Artykuł V.

(Do §. 1 przepisów przejściowych.)

Jeżeli urzędnik będzie zaliczony do klasy tego stopnia, który odpowiada jego dotychczasowej klasie dyet, natenczas, przy obliczaniu dodatków pięcioletnich, czas wysłużony w dotychczasowej klasie dyet będzie mu policzony.

Jeżeli poprzednio kategorya służbowa obejmowała więcej klas dyet, ale w czasie wydania ustawy różnica ta była już zniesiona, i owa kategorya służby składała się już tylko z jednej klasy dyet, jak to stało się z radcami sądów obwodowych, natenczas do dodatku pięcioletniego będzie urzędnikowi policzony cały ten czas, który wysłużył w rzeczonej kategoryi służbowej, a więc także i ta ilość czasu, którą urzędnik spędził w niższej klasie dyet, np. czas, który radca sądu obwodowego przepędził jako taki w ósmej klasie dyet.

Jeżeli zaś w czasie wydania tej ustawy urzędnicy pewnego rodzaju służby należą do rozmaitych klas dyet, chociażby pod tą samą nazwą; natenczas przy posunięciu ich na wyższe stopnie płacy będą im policzone tylko te lata, które wysłużyli w klasie dyet odpowiadającej klasie teraźniejszego ich stopnia.

Artykuł VI.

(Do §. 2 przepisów miejscowych.)

Urzędnikom, mającym tytuł i znaczenie wyższego rzędu lub tylko tymczasowo zamianowanym na wyższą posadę, płace odpowiadające stopniowi tej wyższej posady należą się dopiero wtedy, gdy ta wyższa posada będzie im nadana stale (§. 7 ustawy).

W ostatnim przypadku, to jest za nadaniem stale wyższej posady, czas wysłużony w taki sposób tylko tym urzędnikom będzie policzony celem posunięcia ich na wyższą płacę w klasie tego samego stopnia, którzy już dotychczas, to jest do czasu wejścia w moc obowiązującą ustawy o urządzeniu pensyi urzędników państwa czynnych, mieli tytuł i znaczenie wyższej kategoryi służbowej, lub zajmowali tymczasowo wyższą posadę.

Urzędnicy zatem, dopiero po wejściu tej ustawy w moc obowiązującą tytułem i znaczeniem wyższego rzędu zaszczyceni lub na wyższą posadę tymczasowo powołani, nie mają prawa, aby im ten czas służby policzono do dodatków pięcioletnich, gdy na tę wyższą posadę zostaną zamianowani stale.

Artykuł VII.

(Do §. 3 przepisów przejściowych.)

Celem właściwego zastósowania §. 3 przepisów przejściowych rozróżniać należy w związku tegoż z ustępem 1 §. 7 ustawy:

a) Czy urzędnik, z powodu urządzenia płac, z wyższej klasy dyet do klasy niższego stopnia przeniesiony, posadę wyższej klasy dyet zajmuje teraz stale, albo

b) czy stopień wyższego rządu otrzymuje tylko jako osobiste honorowe odznaczenie, lub

c) czy takowy z tytułu poprzedniej wyższej posady zatrzymał dla swojej osoby?

Tylko w przypadku pod *b)* nie ma prawa do płac wyższych odpowiadających jego stopniowi (tytularnemu); natomiast w przypadkach *a)* i *c)* należą się urzędnikowi dla jego osoby płace odpowiadające podług nowej ustawy jego dotychczasowemu wyższemu stopniowi chociaż jego posada jest zaliczona do klasy niższego stopnia.

Artykuł VIII.

(Do §. 5 przepisów przejściowych).

Wymiar dodatków służbowych, korzyści i ordynaryi pozostawia się na mocy ustawy rządowi i każde z osobna ministerstwo wyznaczy takowe dla swego etatu i poda do wiadomości.

Auersperg r. w. **Lasser** r. w. **Banhans** r. w. **Stremayr** r. w.
Glaser r. w. **Unger** r. w. **Chlumecky** r. w. **Pretis** r. w.
Horst r. w. **Ziemiałkowski** r. w.

Wykaz

do wymiaru dodatków z tytułu urzędowania.

I. klasa.

Wiedeń z częściami czwartej i piątej dzielnicy położonemi za rogatką Favoritenlinie

II. klasa.

Berno, Gradec, Lwów, Kraków, Praga, Tryest, Simmering, Schwechat, Währing, Weinhaus, Gersthof, Pötzleinsdorf, Neustift am Walde, Salmansdorf, Florisdorf, Jedlersee, Jedlersdorf, Neu-Leopoldau, Gaudenzdorf, Meidling górny i dolny, Wilhelmsdorf, Sechshaus, Fünfhaus, Rudolfsheim, Neulerchenfeld, Ottakring, Hernals, Dornbach, Neuwaldegg, Döbling górny i dolny, Sievering górny i dolny, Grinzing, Hohe Warte, Heiligenstadt, Nussdorf, Kahlenbergerdörfel.

III. klasa.

Baden, Franzensbad, Karłowewary, Marienbad, Cieplice, Wiener Neustadt, Hietzing, Linz, Sztyra, Salzburg, Marybor, Celowiec, Lublana, Pola, Gorycya, Innsbruck, Trydent, Pilzeń, Liberec, Budejowice, Smichów, Cheb, Karlin, Warnsdorf, Kutna Hora, Uście nad Łabą, Kładno, Litomierzyce, Igława, Prosnice, Ołomuniec, Sternberk, Opawa, Bielsk, Tarnów, Tarnopol, Brody, Kołomyja, Przemyśl, Stanisławów, Sambor, Jarosław, Śniatyn, Czerniowce.

75.

Rozporządzenie całego ministerstwa z dnia 15 maja 1873,

o asygnowaniu i wstrzymaniu płac sług państwa.

Przepis z dnia 14 lipca 1853 (Dz. u. p. Nr. 139) o asygnowaniu i wstrzymaniu płac sług państwa zmienia się w skutek postanowienia cesarskiego z dnia 10 maja 1873 jak następuje:

§. 1.

Pensye etatowe, adjuta, dodatki z tytułu urzędowania i czynnej służby i wszelkie inne dodatki pieniężne, będą pobierane w razie zamianowania od pierwszego dnia miesiąca, następującego po zamianowaniu i wszystkie te płace będą wypłacane miesięcznie z góry.

Za dzień zamianowania, w tych przypadkach, w których mianowanie jest pozostawione Najjaśniejszemu Panu, uważa się dzień postanowienia cesarskiego; w innych przypadkach, dzień, w którym władza właściwa wyrzecze zamianowanie.

Etat gałęzi służbowej, dla której urzędnika zamianowano, ponosi nowe płace od rzeczonego terminu nawet wtedy, jeżeli zamianowany nie objął jeszcze nowej posady.

§. 2.

Przy posuwaniu urzędników na wyższą płacę w klasie tego samego stopnia, wyższą płacę zaczyna się pobierać od pierwszego dnia miesiąca który najprzód nastąpi po pięcioleciu wysłużonem w stopniu tej klasy, jak tylko urzędnik prawo swoje udowodni.

Dotychczasowe przepisy o posuwaniu sług na wyższą pensyą lub płacę roczną nie ulegają żadnej zmianie.

§. 3.

Pobieranie pensyi, adjutów, dodatków z tytułu urzędowania i czynnej służby i wszelkich innych dodatków pieniężnych ustaje w przypadkach nowego zamianowania od tej chwili, w której zacznie się pobierać nowe płace; w każdym innym razie z końcem miesiąca, w którym się w jakikolwiek sposób występuje ze służby.

§. 4.

Przepisy te wchodzą w moc obowiązującą od dnia 1 lipca 1873.

Auersperg r. w. **Lasser** r. w. **Banhans** r. w. **Stremayr** r. w.
Glaser r. w. **Unger** r. w. **Chlumecky** r. w. **Pretis** r. w.
Horst r. w. **Ziemiałkowski** r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XXVII. — Wydany i rozesłany dnia 24 maja 1873.

76.

Ustawa z dnia 28 kwietnia 1873,

o umowie, tyczącej się odstąpienia gminie miasta Salzburga niektórych budowli skarbowych, w okręgu miasta Salzburga położonych.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa rozporządzam co następuje:

Artykuł I.

Upoważnia się rząd, ażeby z gminą miasta Salzburga zawarł załączoną umowę, tyczącą się odstąpienia niektórych budowli skarbowych, w okręgu miasta Salzburga położonych.

Artykuł II.

Uwalnia się gminę miasta Salzburga z opłaty należytości od tego aktu prawnego.

Artykuł III.

Ustawę niniejszą wykona minister skarbu w porozumieniu z ministrem spraw wewnętrznych.

Wiedeń, dnia 28 kwietnia 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Lasser** r. w. **Pretis** r. w.

Umowa.

§. 1.

Wysoki c. k. skarb odstępuje gminie miasta Salzburga a ta ostatnia obejmuje od c. k. skarbu na zupełną i niepodzielną własność, następujące realności skarbowe, w załączonym planie topograficznym bliżej oznaczone a w gminie podatkowej miasta Salzburga położone:

a) Budynek Kajetanerthor, Nr. domu 128, parcela katastralna Nr. 607, zapisany w tabeli hipotecznej szlacheckiej, Tom. I, pag. 225;

b) mur bastyonowy, parcela katastralna Nr. 703/b, z chodnikiem obronnym, który się na nim znajduje, ciągniący się od zburzonej bramy Michała aż do bastyonu c. k. szpitala wojskowego a zapisany w tabeli hipotecznej szlacheckiej, Tom. I, pag. 211 (wspólnie z skarbowym domem magistratualnym Nr. domu 77, parcela budowlana Nr. 622);

c) połowa skarbowa domu straży bramnej przed budynkiem Kajetanerthor, parcela katastralna Nr. 318, zapisana w tabeli hipotecznej szlacheckiej, Tom. I, pag. 227;

d) wszystkie grunta będące własnością c. k. skarbu, położone na lewym brzegu Salzachu częścią już istniejące, częścią przez regulacyą brzegów powstające, ciągnące się pomiędzy miejscem byłej bramy Michała, w górę Salzachu aż do mostu Karoliny, obejmujące następne parcele katastralne:

1. Domek strażniczy, parcela katastralna Nr. 316, tudzież dwie parcele gruntowe Nr. 314 i 315 i szopa drewniana na ostatniej parceli stojąca, zapisana w tabeli hipotecznej szlacheckiej, Tom. I, pag. 237.

2. Gościniec karyntyjski, od dawnej bramy Michała w nieprzerwanym związku aż do mostu parafii Nonnthalskiej, razem z tym ostatnim i z mostem na odnodze kanału Almy, łączącej się z strumieniem Hellbrunner-Bach, tudzież z groblą przed Kajetanerthor i należącym do niej mostem, ze wszystkiemi przynależytościami, murami, poręczami itd., stanowiący parcele katastralne Nr. 591/4 i 1180 gminy podatkowej salzburskiej, niezapisane jeszcze w żadnej księdze publicznej.

3. Błonie, parcela katastralna Nr. 591/6, zapisane w tabeli hipotecznej szlacheckiej, Tom. I, pag. 238.

4. Szańce przy Kajetanerthor i rowy tudzież łożysko strumienia Hellbrunner-Bach, i uście Almy, parcela katastralna $\frac{\text{Nr. 591}}{\text{2, 5, 7 włącz. 15, 19 włącz. 24,}}$ zapisane w tabeli hipotecznej szlacheckiej, Tom. I, pag. 226, z wyjątkiem gruntu o 841 sążniach kwadratowych, w następnym ustępie wzmiankowanego a własnością skarbu zostającego; dalej nadmienia się że część parceli 591/23 mająca 98 sążni kwadratowych, która tworzyła kąt wskakujący, od poprzedniego właściciela gospody Schanzlwirthshaus, Jerzego Weikla, za zezwoleniem c. k. skarbu bez nabycia własności gruntowej przez wysunięcie muru bastyonowego w linii prostej przyległemi częściami muru została zajęta, ale z zobowiązaniem na zasadzie wydanych rewersów zaintabulowanem, że na każde żądanie będzie przywrócona do dawnego stanu; niemniej rzeczony poprzedni właściciel uznał zapomocą zaintabulowanych rewersów prawo własności c. k. skarbu do muru szańcowego bastionu Ehrentrud, o ile przez takowy rozumie się oprawę z ciosowego kamienia.

Odstępując wzmiankowane w ustępie 4 szańce przy Kajetanerthor i wały przy łożysku strumienia Hellbrunner-Bach, kładzie się wyraźnie za warunek, że od oddania tych gruntów skarbowych wyjmuje się grunt potrzebny do rozszerzenia więzienia sądu krajowego rozległości 841 sążni kwadratowych, który będzie wyłączony z parceli Nr. . . a którego granice w załączonym planie sytuacyjnym z zastrzeżeniem oznaczenia stałego kierunku granic ku gościńcowi kajetańskiemu i karyntyjskiemu w planie rozszerzenia miasta dla tej części miasta literą *a* . . . . . jest oznaczony.

Mury bastyonów i rowów, znajdujące się na tym zastrzeżonym gruncie jakoteż ich materyał wciągają się wyraźnie w tę zastrzeżoną własność skarbową a względnie wyłączają się od oddania.

e) Części gościńca monachijskiego, parcela Nr. 1244, gminy podatkowej Salzburg, od bramy Klausenthor aż do domu Leprosenhaus, łączące się z przejazdem miejskim przez przedmieście Mülln, tudzież dalsze części tego gościńca od mostu Kierlbrücke na kanale Almy przy domu obłąkanych aż włącznie do przejazdu pod szpitalem Św. Jana, tudzież wszystkie przynależytości jakoto mosty, kanały, podpory murowane, rowy itd.;

f) wszystkie dotychczas przez skarb utrzymywane budowle do ochrony brzegów i regulacyjne, na prawym i lewym brzegu Salzachu pomiędzy mostem Karoliny a mostem kolei żelaznej, z wszystkiemi przynależytościami, jakoto mostami, uściami kanałów a więc także kanały odnogi Almy i inne kanały.

Zastrzega się wyraźnie bezpłatne użytkowanie obu brzegów pomiędzy dwoma rzeczonemi mostami na założenie drogi do holowania, jakoteż zezwolenie na wznoszenie wszelkich budowli potrzebnych do zabezpieczenia żeglugi a które to zastrzeżenie gmina miejska uznaje i przyjmuje na siebie jako obowiązek;

g) wszystkie grunta pomiędzy mostami Karoliny a miejskim, należące do c. k. skarbu a zyskane przez regulacyą prawego brzegu Salzachu, parcela katastralna Nr. 1318/g, zapisane w tabeli hipotecznej szlacheckiej, Tom. I, pag. 238;

h) kameralno skarbowy budynek magazynów targowych z wagą centymalną, Nr. domu 560, parcellą katastralna Nr. 868, zapisany w tabeli hipotecznej szlacheckiej, Tom I. pag. 217;

Rzeczone przedmioty będą odstąpione bez długów, jak je c. k. skarb dotychczas posiadał i używał.

Rękojmię na trzy lata, licząc od czasu odstąpienia, zapewnia się tylko na ten przypadek, jeżeli w ciągu tego czasu trzecia osoba rościłaby sobie sądownie prawo własności jeżeliby zastępstwo fiskusa podług procedury cywilnej miało być zażądane.

Oprócz tego c. k. skarb nie bierze na siebie odpowiedzialności lub rękojmi co do żadnego innego tytułu prawnego, mianowicie gdyby podniesiono skargę o pokrzywdzenie nad połowę.

C. k. skarb nie odpowiada także w żadnym względzie za dokładność pomiarów katastralnych.

§. II.

Gmina miasta Salzburga obejmuje przedmioty wymienione w §. I w ustępach *a)* do *h)* włącznie za wszystkiemi ciężarami i powinnościami do których c. k. skarb był obowiązany, w szczególności zaś przyjmuje obowiązki następujące:

a) ponieważ budowa grobli po lewym brzegu Salzachu, pomiędzy mostem Karoliny a dawną bramą Michała, rozporządzeniem cesars. król. ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 17 grudnia 1871 L. 16809 za cenę 12661 zł. 53 ct., już zatwierdzoną została a gmina miasta Salzburga podjęła się wykonania onejże za cenę fiskalną, i ponieważ nadto c. k. skarb budownictwa wodnego wyraźnie oświadczył, że co się tyczy grobli na lewym brzegu Salzachu pomiędzy dawną bramą Michała a mostem miejskim nie bierze na siebie żadnego zobowiązania, gmina miasta Salzburga zobowiązuje się

na zawsze wziąść na siebie utrzymanie wszystkich grobli na prawym i lewym brzegu Salzachu ze wszystkiemi przynależytościami pomiędzy mostem Karoliny a mostem kolei żelaznej i koszta tego wyłącznie ponosić;

b) ze względu na grunt, w §. I, lit. *d)* ad 4 zastrzeżony na rozszerzenie więzień gmina miejska zobowiązuje się że rozporządzając gruntami budowlami w pobliżu tych więzień tudzież w pobliżu c. k. szpitala wojskowego, będzie miała na względzie bezpieczeństwo, stosunki zdrowia i komunikacyi zewnętrznej, i rozporządzenia w tym względzie, wydane przez władze administracyjne, wykona niezwłocznie. Podobnież zobowiązuje się gmina miejska uregulować i wyrównać grunt rozległości 841 sążni kwadratowych, który skarb sobie zastrzega, a to gdy sąsiednie grunta do rozszerzenia miasta przeznaczone będą regulowane i uczynić to własnym kosztem bez żadnych roszczeń do skarbu;

c) gmina miejska bierze na siebie wyłączny obowiązek utrzymywania na przyszłość części gościńca karyntyjskiego i monachijskiego (§. I, lit. *d)* ad 2 i lit. *e)* dotychczas przez skarb utrzymywane i zobowiązuje się, że wszelkie prace celem przerobienia i przeniesienia tych objętych części gościńca karyntyjskiego i przejazdu przy Kajetanerthor, gdy podczas rozszerzenia miasta nastąpią i przez rząd krajowy będą uznane za potrzebne, uskuteczni swoim własnym kosztem, jakoteż zobowiązuje się, że od proponowanego w załączonym planie topograficznym z dnia 30 marca 1871 kierunku dróg i szerokości 10 i 8 sążni nie odstąpi bez przyzwolenia rządu krajowego;

d) co się tyczy uregulowania łożyska strumienia Hellbrunner Bach na gruncie gminie miejskiej odstąpionym, odnogi kanału Almy od młyna Kumpfmühle na lewym i Gersbachu na prawym brzegu gmina miejska będzie się trzymała ściśle przepisów ustawy krajowej o użytkowaniu, prowadzeniu i odpieraniu wód z dnia 28 sierpnia 1870 i tylko podług nich postąpi.

Gmina miejska zobowiązuje się ponieść koszta tych uregulowań, mianowicie także gruntów zastrzeżonych w §. I, lit. *d)* ad 4 na rozszerzenie więzień zastrzeżonych, jakoteż wszelkie wydatki na odpowiednie odprowadzenie ujść kanałowych z więzień i szpitalu wojskowego, tudzież ujść kanałów bocznych Almy i kanałów dla odpływu wody zbytecznej.

e) nakoniec zobowiązuje się gmina miasta Salzburga złożyć c. k. kasie głównej krajowej w Salzburgu 30.000 zł. (trzydzieści tysięcy złotych) w gotowiźnie na rzecz c. k. skarbu.

§. III.

Zapewnia się gminie miasta Salzburga zupełne uwolnienie od należytości, od niniejszego aktu prawnego, przypadających, z wyraźnem zastrzeżeniem, że to będzie zatwierdzone w drodze konstytucyjnej.

§. IV.

Co do czasu wykonania regulacyi technicznych na gruntach odstąpionych zostawia się gminie miasta Salzburga wolność rozporządzenia.

§. V.

Umowa niniejsza jest obowiązującą dla gminy miasta Salzburga od chwili jej podpisania, a dla c. k. skarbu dopiero po jej zatwierdzeniu w drodze konstytucyjnej co się niniejszem wyraźnie zastrzega.

§. VI.

Oprócz dwóch przedmiotów, w §. I ad *a)* i *b)* wzmiankowanych, oddanych już gminie miasta Salzburga w drodze rozprawy protokolarnej z dnia 15 listopada 1872, pod warunkami szczególnemi, wówczas umówionemi, do których ścisłego dopełnienia gmina miejska niniejszem ponownie zobowiązuje się, wszystkie inne przedmioty, które c. k. skarb ma odstąpić, odda w posiadanie fizyczne po zatwierdzeniu umowy niniejszej w drodze konstytucyjnej w dniu za wspólnem porozumieniem się, wyznaczonym, w którym to dniu będzie także zapłacona suma ryczałtowa, 30.000 *zł.* zawarowana w §. II lit. *d)*.

§. VII.

C. k. skarb pozwala ażeby po zatwierdzeniu umowy niniejszej w drodze konstytucyjnej i po zapłaceniu sumy ryczałtowej 30.000 *zł.*:

1. Otwarto nowe karty hipoteczne dla wymienionych w §. I ustęp 2 parceli katastralnych 591/4 i 1180 tudzież dla wymienionej w §. I ustęp 4 *e)* parceli katastralnej Nr. 1244, nakoniec dla wymienionych w §. I ustęp 4 *f)* grobli, o ile takowe tworzą, lub po zatwierdzeniu planu rozszerzenia miasta tworzyć będą osobne parcele katastralne.

2. Dalej, ażeby:

a) z karty tabeli hipotecznej szlacheckiej, Tom. I, pag. 211 mur bastyonowy, parcela katastralna Nr. 703 *b)* i znajdujący się na nim chodnik obrony;

b) z karty tabeli hipotecznej szlacheckiej, Tom. I, pag. 226, wszystkie w §. I, ustęp *d)* 4 wymienione parcele i części parceli, z wyjątkiem gruntu rozległości 841 sążni kwadratowych dla c. k. skarbu zastrzeżonego, zostały oddzielone i do nowych kart przeniesione, i

3. ażeby własność gminy miejskiej, została zahipotekowana, lecz nie kosztem skarbu, na kartach hipotecznych pod 1 i 2 wzmiankowanych, które nowo otworzone być mają, jakoteż na budynku Kajetanerthor, tabela hipoteczna szlachecka, Tom. I, pag. 225, na połowie domu Thorsteherhaus, tabela hipoteczna szlachecka, Tom. I, pag. 227, na domu Holzhüterhäuschen z przynależytościami, tabela hipoteczna szlachecka, Tom. I, pag. 237, na błoniu, tabela hipoteczna szlachecka, Tom. I, pag. 238, na gruntach nadbrzeżnych parcela Nr. 1318/g, w tabeli hipotecznej szlacheckiej, Tom. I, pag. 238 i na budynku rogatkowym Nr. domu 560, parcela katastralna Nr. 868, w tabeli hipotecznej szlacheckiej, Tom. I, pag. 217, z tem ograniczeniem, że jednocześnie z zahipotekowaniem własności, będzie zabezpieczone hipotecznie przed wszystkiemi innemi ciężarami, jako ciężar rzeczony:

a) na karcie, która ma być otwarta dla muru bastyonowego Nr. 703/b, poddanie się służebności co do przybudowanych do niego części domu Nr. 77;

b) na karcie, która będzie utworzona dla gruntów odłączonych od karty tabeli hipotecznej szlacheckiej, Tom. I, pag. 226, jakoteż na karcie tabeli hipotecznej szlacheckiej, Tom. I, pag. 227, zobowiązanie gminy miejskiej:

1. że uzna granicę gruntu rozległości 841 sążni kwadratowych dla c. k. skarbu, zastrzeżonego która w planie rozszerzenia miasta stanowczo będzie oznaczona, jakoteż własność skarbową wszystkich, na nim znajdujących się murów bastyonowych, rowów murowanych, tudzież ich materyału, jakoteż

2. że przy rozporządzeniu co do gruntów budowlanych w pobliżu więzienia i c. k. szpitalu wojskowego uwzględni bezpieczeństwo, stosunki zdrowotne i komunikacyą zewnętrzną podług poleceń interesowanych władz administracyjnych.

Ponieważ zresztą przez to zahipotekowanie tylko te parcele lub części parceli mają być stale obciążone, które podług orzeczenia c. k. władz krajowych do tych dwóch celów stanowczo i stale będą wymagane, przeto po zatwierdzeniu planu rozszerzenia miasta i granic pojedynczych gruntów budowlanych c. k. rząd krajowy pozwoli na wykreślenie tego ciężaru rzeczowego co do wszystkich tych gruntów, które do tego nie będą wymagane.

§. VIII.

Za zezwoleniem obu stron postanawia się, że c. k. prokuratorya skarbowa w Salzburgu, we wszystkich sporach, z tej ugody wynikłych, w których fiskus występuje jako powód, jakoteż w sporach o wyjednanie środków zabezpieczenia i egzekucyi, będzie miała prawo udawać się do tych sądów, które urzędują w siedzibie c. k. prokuratoryi skarbowej w Salzburgu i będą właściwemi do rozstrzygania takich sporów i pozwalania na takie środki zabezpieczenia i egzekucyi, jeżeli, jak gmina miasta Salzburga i jej następcy w posiadaniu będą także mieszkali w Salzburgu.

W dowód czego spisuje się umowę niniejszą w trzech równobrzmiących egzemplarzach, z których jeden ma zostawać w rządzie krajowym w Salzburgu, drugi w c. k. dyrekcyi skarbowej w Salzburgu, a trzeci w rękach gminy miasta Salzburga.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XXVIII. — Wydany i rozesłany dnia 24 maja 1873.

77.

Ustawa z dnia 16 kwietnia 1873,

o dostarczaniu koni potrzebnych do wojska stałego i obrony krajowej w razie ich uruchomienia.

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa rozporządzam co następuje:

§. 1.

W razie uruchomienia (postawienia na stopie wojennej) siły zbrojnej albo jej części, nastąpi na rozkaz cesarza pobór koni, potrzebnych do zaopatrzenia wojska, przy czem właściciele koni, na wezwanie władz administracyjnych, będą obowiązani odstąpić państwu, za stósownem wynagrodzeniem, konie swoje zdatne do służby wojskowej.

§. 2.

Minister wojny państwa zawiadamia corocznie ministrów obrony krajowej obu połów monarchyi jaka ilość koni po nad stan pokojowy jest na zasadzie każdorazowego Ordre de bataille potrzebna i kosztem spólnego budżetu ma być dostarczona dla zaopatrzenia siły zbrojnej, na stopie wojennej postawionej.

§. 3.

Potrzebna ilość koni (§. 2) będzie rozkładana na królestwa i kraje w radzie państwa reprezentowane z jednej, i na kraje korony węgierskiej z drugiej strony, w stosunku ogólnej ilości koni, jaką w każdej z obu połów państwa znaleziono, gdy podczas spisu ludności z dnia 31 grudnia 1869 liczono i konie.

Ten stosunek rozkładu będzie obowiązywał aż do następnego obliczenia koni, w obu połowach monarchii prawnie dokonanego a ilości koni, podług tego stosunku przypadające, będą ustanawiane corocznie, za porozumieniem się obu ministrów obrony krajowej.

§. 4.

Ilość koni, przypadającą na królestwa i kraje w radzie państwa reprezentowane, rozłoży minister rolnictwa, w porozumieniu z ministrem obrony krajowej, na każde z osobna królestwo i kraj, podług możebności każdego z nich.

Dalszy rozkład na okręgi poborowe uskutecznią w podobny sposób władze krajowe administracyjne w porozumieniu z komendami jeneralnemi (wojskowemi) oraz z komendami obrony krajowej.

Dla obliczenia możebności obowiązane są władze polityczne podawać corocznie wypracowane z współudziałem naczelników gmin wykazy ilości i jakości koni, znajdujących się w ich powiatach, a to z szczególnem uwzględnieniem ich zdatności do służby wojennej pod wierzch lub do pociągu.

§. 5.

Okręgi poborowe schodzą się z okręgami sądowemi; miasta jednak, mające własne statuta gminne, stanowią zawsze osobny okrąg poborowy.

Dla każdego okręgu poborowego władze krajowe administracyjne ustanawiają w porozumieniu z komendami jeneralnemi (wojskowemi) oraz komendami obrony krajowej zwyczajnie jedno miejsce poboru; wyjątek od tego można uczynić za porozumieniem się z wydziałem krajowym, tylko wtedy, jeżeli dla bardzo małej albo dla bardzo wielkiej ilości koni w okręgach poborowych, konieczność szybkiego dokonania poboru albo wymaga ustanowienia jednego miejsca poborowego dla kilku okręgów, albo dozwala ustanowienia kilku miejsc poborowych dla jednego okręgu poborowego.

Miejsca poborowe należy wyznaczać podług tej zasady, że właścicielom koni oszczędzać trzeba uciążliwości, które dla osiągnięcia celu, temi rozporządzeniami zamierzonego, nie są koniecznemi.

§. 6.

Pobór i zaciąg koni uskuteczniają komisye, które ustanawia się na początku każdego roku.

Do każdej takiej komisyi wchodzą:

a) starosta powiatowy (burmistrz) albo zastępca przez niego wyznaczony, jako prezes;

b) oficer sztabowy lub oficer armii albo obrony krajowej;

c) weterynarz wojskowy lub cywilny albo konował wojskowy i

d) dwaj mężowie zaufania, wybrani z pomiędzy właścicieli koni przez reprezentacyą powiatową albo, gdzie reprezentacyi powiatowych nie ma, przez naczelników wszystkich gmin okręgu powiatowego. W miastach, mających własne statuta, mężów zaufania wybiera reprezentacya gminna.

Do każdej komisyi przydaje się trzech taksatorów, których wyznaczają władze polityczne i którzy do tej czynności osobną składają przysięgę.

Wybiera się do tego znawców nieskazitelnych, jeźli można z pomiędzy członków towarzystw rolniczych lub towarzystw chowu koni.

§. 7.

Gdy zajdzie potrzeba dostawy, minister wojny państwa oznajmia stanowczo ministrowi obrony krajowej ilość koni potrzebną stósownie do rozmiarów uzbrojenia jakoteż termin dostawy.

§. 8.

Od obowiązku stawienia są wolne:

a) konie przeznaczone do dworu cesarza i członków cesarskiej rodziny;

b) konie które słudzy państwa są obowiązani trzymać dla sprawowania służby:

c) konie pocztmistrzów, które ci na mocy kontraktu są obowiązani utrzymywać dla pełnienia służby pocztowej;

d) jeden koń każdego lekarza praktykującego na wsi potrzebny do pełnienia obowiązków powołania;

e) konie cesarskich stadnin nadwornych i rządowych zakładów chowu koni;

f) ogiery uprzywilejowane (wyborowe) będące własnością osób prywatnych lub gmin, pod warunkiem przedłożenia przywileju;

g) klacze ze źrebiętami, jakoteż klacze ze stadnin prywatnych, które w ciągu ostatnich lat czterech były najmniej dwa razy odstawiane, i w ciągu tego czasu były zapłodnione, nakoniec wszystkie inne klacze, które w ostatnim ubiegłym peryodzie odstanowienia, były odstanawiane z ogierami skarbowemi lub z uprzywilejowanemi prywatnemi ogierami, jeżeli w ciągu ostatnich dwóch lat były zapłodnione. We wszystkich tych przypadkach właściciel winien przedłożyć dowód odstanowienia.

Gdzie jest zaprowadzona konskrypcya w celu podniesienia chowu koni, trzeba nadto dla uzyskania uwolnienia przedłożyć w przypadkach *f)* i *g)* dowód, że ogier lub klacz są zapisane w rejestrze stadnin krajowych jako zdatne do chowu.

§. 9.

Na plac poboru w powiecie przyprowadza się podług gmin konie, które dnia 1 stycznia w roku stawiennictwa, przekroczyły czwarty rok życia, poczem komisya poborowa ogląda je i klasyfikuje podług ich zdatności na konie w i e r z c h o w e, p o c i ą g o w e i j u c z n e.

Z koni klasyfikowanych wybiera się najprzód te, które właściciele sami dobrowolnie oddają po cenie wyznaczonej.

Inne szacują taksatorowie do komisyi poborowej przydani a to bez względu na cenę wyznaczoną, lub czasowo w skutek uruchomienia podwyższoną.

Jeżeli taksatorowie nie zgadzają się co do ceny konia, rozstrzyga głównie większość głosów; jeżeli wszyscy trzech różnią się w zdaniu, cenę stanowi kwota przeciętna tych trzech cen szacunkowych.

Z koni tych, do taksowania podanych, wybiera się najprzód te, które najniżej oszacowano, trzymając się jednak tej zasady, że jeżeli ilość koni zdatnych przewyższa kontyngens dla okręgu poborowego wyznaczony, nikt z posiadających więcej niż jednego konia nie może być zniewolonym do oddania więcej niż połowy wszystkich swoich koni. Jeżeli ilość koni zdatnych nie pozwala na stósowanie się do tej zasady, należy przynajmniej mieć ile możności jednakowy wzgląd na tych właścicieli koni.

Każdy właściciel konia przyjętego, ale jeszcze nie cechowanego, może dostawić na miejsce poboru innego zdatnego konia tej samej kategoryi, który nie był jeszcze stawiany.

Przeciwko orzeczeniom komisyi poborowej, jakoteż przeciwko wyznaczonej cenie szacunkowej, nie ma ani rekursu ani drogi prawa.

§. 10.

Właściciele koni, nie czyniący zadość wezwaniu do dostawy koni, będą do tego zniewoleni przymusowo a jeźli nie zdołają opóźnienia usprawiedliwić, władza administracyjna nałoży na nich grzywnę aż do 100 zł. za każdego dostawić się mającego konia.

Nadto oni ponoszą koszta dostawy przymusowej.

§. 11.

Cenę koni przyjętych wypłaca odstawiającemu przewodniczący komisyi poborowej w gotowiźnie zaraz po przyjęciu.

Wydatki na transporta do miejsca poboru i z miejsca poboru, jakoteż na żywienie koni aż do ich przyjęcia lub uwolnienia, ponoszą właściciele koni; czas jednak, od wyznaczonego urzędownie terminu dostawy, aż do chwili przyjęcia lub uwolnienia, nie powinien wynosić więcej nad 36 godzin.

Wydatki połączone z poborem koni ponosi spólny budżet wojny.

§. 12.

Dla uniknięcia dostawy przymusowej, gminy okręgu poborowego mogą dobrowolnie wystarać się o przypadający na nie kontyngens, złożony z koni tegoż okręgu.

W przypadku takim, za każdego przyjętego konia płaci się o dziesięć od sta więcej, niż wynosi wyznaczona cena koni dostawionych.

W tym celu trzeba trzymać konie w pogotowiu tak, aby można było dostawić je w 48 godzinach po otrzymaniu rozkazu dostawienia.

Jeżeli termin ten nie będzie dotrzymany, albo jeżeli nie będzie dostawiona odpowiednia ilość koni zdatnych do służby wojennej, natenczas gminy wchodzą na nowo w obowiązek dostawy przymusowej, a komisyi poborowej służy prawo zakupienia koni niedostawionych za jakąkolwiek cenę i gdziekolwiek na koszt gmin.

§. 13.

Minister obrony krajowej wyznacza corocznie ilość koni, które w przypadku uruchomienia będą potrzebne dla oddziałów obrony krajowej, aż do uzupełnienia ustanowionej stopy wojennej i mają być nabyte na rachunek budżetu ministerstwa obrony krajowej.

Ilość tę rozkłada się na królestwa i kraje a następnie na okręgi poborowe w sposobie podanym w §. 4.

W przypadku uruchomienia pobór i zaciąg uskuteczniają jednocześnie te same komisye i według tych samych przepisów co pobór i zaciąg koni dla wojska stałego.

§. 14.

Ustawa niniejsza wejdzie w moc obowiązującą w tym samym czasie, w którym oparta na tych samych zasadach ustawa o poborze koni w przypadku wojny, dla krajów korony węgierskiej w drodze konstytucyjnej będzie zaprowadzona.

§. 15.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrom spraw wewnętrznych, rolnictwa i obrony krajowej, którzy w tej mierze winni porozumieć się z ministrem wojny państwa.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Lasser** r. w. **Chlumecky** r. w. **Horst** r. w.

78.

Obwieszczenie ministerstwa spraw wewnętrznych, ministerstwa rolnictwa i ministerstwa obrony krajowej z dnia 7 maja 1873,

tyczące się wejścia w moc obowiązującą ustawy z dnia 16 kwietnia 1873 o dostarczaniu koni potrzebnych do wojska stałego i obrony krajowej w razie ich uruchomienia.

Odnośnie do przepisów §. 14 ustawy z dnia 16 kwietnia 1873 (Dz. u. p. Nr. 77) o dostarczaniu koni potrzebnych do wojska stałego i obrony krajowej w razie ich uruchomienia, ogłasza się niniejszem, że według doniesienia królewsko-węgierskiego ministerstwa obrony krajowej z dnia 30 kwietnia 1873 L. 16523 w krajach korony węgierskiej ustawa o poborze koni w przypadku wojny na tych samych zasadach oparta, weszła na drodze konstytucyjnej w moc obowiązującą z dniem 29 kwietnia 1873.

Lasser r. w. **Chlumecky** r. w. **Horst** r. w.

Sprostowanie.

W porządku wybierania do rady państwa, załączonym do ustawy z dnia 2 kwietnia 1873 (Dz. u. p. zeszyt XV, L. 41) §. 28, ustęp trzeci, zamiast:

Komisya wyborcza składa się z komisarza wyborczego i z naczelnika gminy

powinno być:

Komisya wyborcza składa się z komisarza wyborczego i z zwierzchności gminnej.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XXIX. — Wydany i rozesłany dnia 29 maja 1873.

79.

Ustawa z dnia 30 kwietnia 1873,

o budowie kolei żelaznej z Divazza do Pola z odnogą do Rovigno.

Za zgodą obu izb rady państwa postanowiłem i stanowię co następuje:

Artykuł I.

Upoważnia się rząd, ażeby od stacyi Divazza spółki kolei południowej, na linii wiedeńsko-tryestyńskiej położonej, aż do Pola, wybudował kosztem państwa kolej żelazną z odnogą do Rovigno, z miejsca pośredniego Canfanaro, wychodzącą, albo też, ażeby zapewnił wybudowanie tej kolei, udzielając koncesyą pod warunkami w ustawie niniejszej wyrażonemi.

Artykuł II.

Na wypadek gdyby kolej ta miała być wybudowana kosztem państwa, pozwala się rządowi wydać na budowę w roku 1873 sumę dwa miliony (2,000.000) złotych.

Artykuł III.

W przypadku udzielenia koncesyi rząd może zapewnić tej kolei gwarancyą czystego dochodu rocznego, łącznie z kwotą amortyzacyjną, w sumie maksymalnej czterdzieści trzy tysiące ośmset (43.800) zł. walutą austryacką srebrem z jednej mili w przecięciu, dopóki koncesya nie wyjdzie z mocy obowiązującej, w taki sposób, że gdyby czysty dochód roczny nie dochodził kwoty zagwarantowanej, administracya państwa uzupełni co by niedostawało do powyższej sumy maksymalnej.

Gwarancya czystego dochodu, który po pięć od sta liczyć się będzie, łącznie z kwotą amortyzacyjną od kapitału na budowę wyłożonego, będzie ustanowiona na podstawie wykazu rzeczywistych wydatków na budowę łącznie z kosztami pozyskania funduszów i procentami interkalarnemi i zacznie się z dniem otwarcia ruchu na całej zagwarantowanej kolei.

Artykuł IV.

W wykonaniu artykułu III będą wydane następujące przepisy:

1. Z zagwarantowanego czystego dochodu rocznego taka kwota ma być użyta na umorzenie kapitału, jaką wyznaczy administracya państwa na zasadzie planu amortyzacyi jej zatwierdzeniu podlegającego, i tak ułożonego, aby kapitał w obieg puszczony był umorzony nim koncesya wyjdzie z mocy obowiązującej.

2. Jeżeliby administracya państwa, z powodu wzięcia na siebie gwarancyi, miała płacić dodatek, uczyni to po poprzedniem sprawdzeniu przedłożonych i opatrzonych w dowody rachunków rocznych, w trzy miesiące po ich przedłożeniu.

Na zapłacenie jednak kuponów od akcyi i obligacyi skarb uiszczać będzie nawet wcześniej wpłaty częściowe, stosownie do potrzeb sprawdzonych na podstawie preliminarza dochodów, jeżeli koncesyonaryusz będzie o to prosił na sześć tygodni przed terminem wypłaty; zastrzega się tylko że będzie zrobione obliczenie na podstawie rachunków rocznych.

Gdyby po ostatecznem zestawieniu rachunków rocznych, które najpóźniej w przeciągu trzech miesięcy po upływie roku ruchu przedłożone być winny, okazało się, że zaliczki wymierzono za wysoko, koncesyonaryusz obowiązany jest zwrócić natychmiast otrzymaną nadwyżkę, z doliczeniem sześć procentowych odsetków.

Żądanie zaś aby państwo dopłaciło, należy przedstawić najpóźniej w przeciągu roku po upływie odpowiedniego roku ruchu, w przeciwnym razie będzie uważane za wygasłe.

3. Kwota, którą administracya państwa płaci w skutku wzięcia na siebie gwarancyi, ma być uważana tylko za zaliczkę, oprocentowaną po cztery od sta rocznie.

Ile razy dochód czysty kolei przewyższy zagwarantowaną sumę roczną, połowa tej nadwyżki będzie natychmiast zwrócona administracyi państwa, na pokrycie danej zaliczki i procentów aż do całkowitego umorzenia. Z pozostałej drugiej połowy, część, którą administracya państwa wyznaczy statutami, będzie odkładana na fundusz odwodowy.

Przypadające odsetki opłaca się przed zwrotem zaliczek. Zaliczki i odsetki nie zapłacone państwu nim koncesya wyjdzie z mocy obowiązującej lub dopóki kolej nie będzie odkupiona, będą ściągnięte z pozostałego jeszcze majątku przedsiębiorstwa.

Artykuł V.

Kolei żelaznej w §. 1 wzmiankowanej przyzwala się uwolnienie od podatku dochodowego i od należytości stemplowych od kuponów, jakoteż od wszelkich nowych podatków, które w przyszłości mocą ustaw mogą być zaprowadzone, a to na czas budowy i jeszcze lat dziewięć, licząc od dnia otwarcia ruchu na kolei która ma być wybudowana.

Pozwala się nadto, aby pierwsza emisya akcyi i obligacyi z prawem pierwszeństwa łącznie z kwitami tymczasowemi była uwolniona od stempli i należytości. Podobnież pozwala się na uwolnienie od należytości za przeniesienie własności przy wykupnie gruntów.

Do opłacenia stempli i należytości od wszystkich umów, podań i innych dokumentów, zostających w związku z uzyskaniem kapitału, tudzież odnoszących się do budowy i urządzenia kolei, pozwala się przeciąg czasu aż do otwarcia ruchu na odpowiedniej linii kolei.

Możliwe koszta notowania papierów obiegowych na giełdach krajowych i zagranicznych, jakoteż podatki, które przedsiębiorstwo ma opłacać po upływie lat swobody podatkowej, mogą być wpisywane do rachunków ruchu jako pozycya wydatkowa, co jednak nie odnosi się wcale do należytości stemplowych od kuponów.

Od zaliczek rządowych przesiębiorstwo nie opłaca podatku dochodowego.

Artykuł VI.

Kolej żelazna w §. 1 wzmiankowana powinna być wybudowana najpóźniej w przeciągu dwóch lat licząc od dnia udzielenia koncesyi i do tego terminu gotowa kolej ma być oddana na użytek publiczny.

Dopełnienie tego zobowiązania koncesyonaryusz winien zapewnić administracyi państwa w sposób odpowiedni, który administracya państwa oznaczy.

W razie niedopełnienia tego zobowiązania kaucya może być uznana za przepadającą.

Akta i dokumenta które z tego powodu będą spisane, są wolne od należytości i stempli.

Artykuł VII.

Prace budownicze będą rozdane w drodze licytacyi oddzielnie od starania o kapitały i na podstawie warunków które rząd ustanowi.

Wszystkie mosty, tudzież wszystkie inne znaczniejsze budynki i budowy sztuczne mają być wykonane z żelaza i kamienia.

Kapitały mają być zebrane podobnież w drodze licytacyi, a dla papierów obiegowych, ustanawia się przeciętny minimalny kurs emisyi w kwocie siedmdziesiąt ośm złotych wal. austr. za każde 100 zł. srebrem wartości nominalnej.

Artykuł VIII.

Czas istnienia koncesyi ustanawia się na lat dziewięćdziesiąt od dnia otwarcia ruchu na całej kolei żelaznej w artykule I wzmiankowanej.

Co się tyczy innych warunków koncesyi, należy ile możności mieć na względzie rozporządzenia ustawy z dnia 1 czerwca 1868 (Dz. u. p. Nr. 56) o warunkach i ulgach dla przedsiębiorstwa kolei północno zachodniej austryackiej; co się jednak tyczy taryfy osób, mają być stósowane taryfy koncesyonowane kolei południowej.

Artykuł IX.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrowi handlu i ministrowi skarbu.

Wiedeń, dnia 30 kwietnia 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Banhans** r. w. **Pretis** r. w.

80.

Ustawa z dnia 30 kwietnia 1873,

o budowie kolei żelaznej z Spletu na Knin do granicy krajowej dalmatyńsko-chorwackiej z odnogami.

Za zgodą obu izb rady państwa postanowiłem stanowię co następuje:

Artykuł I.

Upoważnia się rząd, ażeby udzieleniem koncesyi pod warunkami w ustawie niniejszej wyrażonemi zapewnił budowę kolei żelaznej parowej z Spletu na Perkowice i Dernis do

Kninu, jakoteż z tamtąd na Ocestowo do granicy krajowej dalmatyńsko-chorwackiej pomiędzy Pasicami a Pribudicami, z odnogami z Perkowiec do Szebenika i z Ocestowa na Benkowiec do Zadru. Koncesyą można udzielić dopiero wtedy, gdy związek kolei głównej z siecią kolei chorwacko-węgierskich będzie w drodze umowy z rządem węgierskim zapewniony.

Artykuł II.

Udzielając koncesyą, rząd może zapewnić kolei tej gwarancyą czystego dochodu rocznego, łącznie z kwotą amortyzacyjną, w sumie maksymalnej czterdzieści siedm tysięcy trzysta złotych (47.300 zł.) waluty austryackiej srebrem z jednej mili w przecięciu, dopóki koncesya nie wyjdzie z mocy obowiązującej, w taki sposób, że gdyby czysty dochód roczny nie dochodził kwoty zagwarantowanej, administracya państwa uzupełni co by niedostawało do powyższej sumy maksymalnej.

Gwarancya czystego dochodu rocznego, łącznie z kwotą amortyzacyjną od kapitału na budowę wyłożonego będzie ustanowiona na zasadzie wykazu rzeczywistych wydatków na budowę, łącznie z kosztami pozyskania funduszów i procentami interkalarnemi i zacznie się od dnia otwarcia całej zagwarantowanej kolei a co do części pierwej otwartych, od dnia otwarcia na nich ruchu, w stosunku ilości mil, jednak o tyle tylko, o ile otwarcie ruchu na tychże częściach utworzy nieprzerwany związek kolejowy pomiędzy Spletem, Kninem, Szebenikiem i Zadrem.

Artykuł III.

W wykonaniu artykułu II będą wydane następujące przepisy:

1. Z zagwarantowanego czystego dochodu rocznego taka kwota ma być użyta na umorzenie kapitału, jaką wyznaczy administracya państwa na zasadzie planu amortyzacyi jej zatwierdzeniu podlegającego, i tak ułożonego, aby kapitał w obieg puszczony był umorzony nim koncesya wyjdzie z mocy obowiązującej.

2. Jeżeliby administracya państwa, z powodu wzięcia na siebie gwarancyi, miała płacić dodatek, uczyni to po poprzedniem sprawdzeniu przedłożonych i opatrzonych w dowody rachunków rocznych, w trzy miesiące po ich przedłożeniu.

Na zapłacenie jednak kuponów od akcyi i obligacyi skarb uiszczać będzie nawet wcześniej wpłaty częściowe, stosownie do potrzeb sprawdzonych na podstawie preliminarza dochodów, jeżeli koncesyonaryusz będzie o to prosił na sześć tygodni przed terminem wypłaty; zastrzega się tylko że będzie zrobione obliczenie na podstawie rachunków rocznych.

Gdyby po ostatecznem zestawieniu rachunków rocznych, które najpóźniej w przeciągu trzech miesięcy po upływie roku ruchu przedłożone być winny, okazało się, że zaliczki wymierzono za wysoko, koncesyonaryusz obowiązany jest zwrócić natychmiast otrzymaną nadwyżkę, z doliczeniem sześć procentowych odsetków. Żądanie zaś aby państwo dopłaciło, należy przedstawić najpóźniej w przeciągu roku po upływie odpowiedniego roku ruchu, przeciwnym razie będzie uważane za wygasłe.

3. Kwota, którą administracya państwa płaci w skutku wzięcia na siebie gwarancyi, ma być uważana tylko za zaliczkę, oprocentowaną po cztery od sta rocznie.

Ile razy dochód czysty kolei przewyższy zagwarantowaną sumę roczną, połowa tej nadwyżki będzie natychmiast zwrócona administracyi państwa, na pokrycie danej zaliczki i procentów aż do całkowitego umorzenia. Z pozostałej drugiej połowy, część, którą administracya państwa wyznaczy statutami, będzie odkładana na fundusz odwodowy.

Przypadające odsetki opłaca się przed zwrotem zaliczek. Zaliczki i odsetki nie zapłacone państwu nim koncesya wyjdzie z mocy obowiązującej lub dopóki kolej nie będzie odkupiona, będą ściągnięte z pozostałego jeszcze majątku przedsiębiorstwa.

Artykuł IV.

Kolei żelaznej w artykule I wzmiankowanej przyzwala się uwolnienie od podatku dochodowego i od należytości stemplowych od kuponów, jakoteż od wszelkich nowych podatków, które w przyszłości mocą ustaw mogą być zaprowadzone, a to na czas budowy i jeszcze lat dziewięć, licząc od dnia otwarcia ruchu na kolei która ma być wybudowana.

Pozwala się nadto, aby pierwsza emisya akcyi i obligacyi z prawem pierwszeństwa łącznie z kwitami tymczasowemi była uwolniona od stempli i należytości. Podobnież pozwala się na uwolnienie od należytości za przeniesienie własności przy wykupnie gruntów. Do opłacenia stempli i należytości od wszystkich umów, podań i innych dokumentów, zostających w związku z uzyskaniem kapitału, tudzież odnoszących się do budowy i urządzenia kolei, pozwala się przeciąg czasu aż do otwarcia ruchu na odpowiedniej linii kolei.

Możliwe koszta notowania papierów obiegowych na giełdach krajowych zagranicznych, jakoteż podatki, które przedsiębiorstwo ma opłacać po upływie lat swobody podatkowej, mogą być wpisywane do rachunków ruchu jako pozycya wydatkowa, co jednak nie odnosi się wcale do należytości stemplowych od kuponów.

Od zaliczek rządowych przedsiębiorstwo nie opłaca podatku dochodowego.

Artykuł V.

Kolej wzmiankowana w artykule I z wyjątkiem linii z Ocestowa do granicy krajowej do wybudowania której będzie wyznaczony ten sam termin co i dla linii łączących w kierunku północnym, powinna być wybudowana najpóźniej w ciągu trzech lat licząc od dnia udzielenia koncesyi i do tego terminu kolej gotowa ma być oddana na użytek publiczny.

Dopełnienie tego zobowiązania koncesyonaryusz winien zapewnić administracyi państwa w sposób odpowiedni, który administracya państwa oznaczy.

W razie niedopełnienia tego zobowiązania kaucya może być uznana za przepadającą.

Akta i dokumenta które z tego powodu będą spisane, są wolne od należytości i stempli.

Artykuł VI.

Prace budownicze będą rozdane w drodze licytacyi oddzielnie od starania o kapitały i na podstawie warunków które rząd ustanowi.

Kapitały mają być zebrane podobnież w drodze licytacyi, a dla papierów obiegowych, ustanawia się przeciętny minimalny kurs emisyi w kwocie siedmdziesiąt ośm złotych wal. austr. za każde 100 zł. srebrem wartości nominalnej.

Wszystkie mosty, tudzież wszystkie inne znaczniejsze budynki i budowy sztuczne mają być wykonane z żelaza i kamienia.

Artykuł VII.

Czas istnienia koncesyi ustanawia się na lat dziewięćdziesiąt od dnia otwarcia ruchu na całej kolei żelaznej w artykule I wzmiankowanej.

Co się tyczy innych warunków koncesyi, należy ile możności mieć na względzie rozporządzenia ustawy z dnia 1 czerwca 1868 (Dz. u. p. Nr. 56) o warunkach i ulgach dla przedsiębiorstwa sieci kolei, które będą wybudowane pod nazwą „kolei północno zachodniej austryackiej“, co się jednak tyczy taryfy osób,mają być stósowane taryfy koncesyonowane kolei południowej.

Artykuł VIII.

Przy udzielaniu koncesyi, koncesyonaryusze mogą być zobowiązani do wybudowania oprócz odnóg wzmiankowanych w artykule I także jeszcze odnogi z St. Nicolo do Tran.

W przypadku tym odnoga ta pod względem wszystkich warunków koncesyi będzie uważana za nieoddzielną część składową sieci kolei wzmiankowanej w artykule I, atoli suma maksymalna czystego dochodu z jednej mili tej odnogi, jakoteż czas wybudowania onejże będą wyznaczone w drodze konstytucyjnej.

Artykuł IX.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrowi handlu i skarbu.

Wiedeń, dnia 30 kwietnia 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Banhans** r. w. **Pretis** r. w.

81.

Ustawa z dnia 7 maja 1873,

o warunkach i ulgach dla kolei żelaznej parowej a) z Rakownika na Jesenice do pewnego miejsca uprzywilejowanej kolei pilzeńsko-brzeźnieńskiej, b) z Falkenowa do granicy czesko saskiej pod Kraślicami.

Za zgodą obu izb rady państwa postanowiłem i stanowię co następuje:

Artykuł I.

Upoważnia się rząd, ażeby udzielając spółce akcyjnej uprzywilejowanej kolei busztiehradzkiej koncesyą na kolej żelazną

a) z Rakownika na Oraczów, Jesenice do pewnego miejsca kolei pilzeńsko-brzeźnieńskiej pod Żyglami;

b) z Falkenowa do granicy czesko saskiej pod Kraślicami

zwolnił ją, tak jak w §. 17 dokumentu koncesyi z dnia 1 lipca 1868 (Dz. u. p. N. 138), z opłaty podatków i należytości także i od tych linii, a to pod warunkami wyrażonemi w artykułach następujących.

Linie te mają jednak być uwolnione od podatku dochodowego tylko na ten sam czas, na który stósownie do koncesyi z dnia 1 lipca 1868 (Dz. u. p. Nr. 138) inne linie kolei busztiehradzkiej całkiem lub w połowie jeszcze teraz są uwolnione, w ten sposób, że gdy uwolnienie z podatku dochodowego od tych innych linii, w powyższym dokumencie koncesyi wzmiankowanych, wygaśnie, natenczas i nowym liniom skończy się całkowita lub połowiczna swoboda podatkowa.

Artykuł II.

Linia z Rakownika do Żyglów powinna być wybudowana i oddana na użytek publiczny w przeciągu półtrzecia roku licząc od dnia udzielenia koncesyi a linia z Falkenowa do Kraślic do dnia 31 października 1874.

Co się tyczy terminu ukończenia kolei z Kraślic do granicy, w tej mierze będzie stanowił traktat, który ma być zawarty z rządem królewsko saskim. Administracya państwa winna postarać się aby spółka kolei busztiehradzkiej zapewniła dotrzymanie tych zobowiązań.

Artykuł III.

Co się tyczy połączenia wzmiankowanej w artykule I odnogi z Falkenowa do Kraślic z siecią kolei saskich, i co się tyczy służby ruchu w stacyi spólnej w Kraślicach, przepisy w tej mierze będą wydane po zawarciu traktatu z rządem królewsko saskim, a spółka kolei busztiehradzkiej winna poddać się przepisom tego traktatu i obowiązkom z niego wynikającym.

Artykuł IV.

Pod względem taryfy i innych warunków koncesyi, linie w artykule I wzmiankowane będą uważane za nieoddzielne części składowe dawniej koncesyonowanych kolei spółki busztiehradzkiej.

Artykuł V.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrom handlu i skarbu.

Wiedeń, dnia 7 maja 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Banhans** r. w. **Pretis** r. w.

82.

Ustawa z dnia 7 maja 1873,

o ulgach i warunkach dla zabezpieczenia budowy kolei żelaznej parowej z Knittelfeld na Wolfsberg, Dolny Drauburg, Gonobitz i Rogatec do granicy styryjskiej.

Za zgodą obu izb rady państwa postanowiłem i stanowię co następuje:

Artykuł I.

Upoważnia się rząd, ażeby nadając koncesyą na budowę kolei żelaznej parowej z Knittelfeldu na Wolfsberg, Dolny Drauburg, Gonobitz i Rogatec do granicy styryjskiej, łączącej się z siecią kolei węgiersko chorwackich, zezwolił na następujące ulgi:

a) zwolnienie z opłaty stempli i należytości od wszelkich ugód, podań i innych dokumentów, odnoszących się do zebrania kapitału jakoteż do budowy i urządzenia kolei aż do czasu otwarcia ruchu;

b) zwolnienie z opłaty stempli i należytości od akcyi i obligacyi z prawem pierwszeństwa łącznie z kwitami tymczasowemi jakoteż od opłat za przeniesienie własności przy wykupnie gruntów;

c) zwolnienie z opłaty podatku dochodowego, z opłaty należytości stemplowych od kuponów, jakoteż z opłaty wszelkiego nowego podatku, któryby w przyszłości na mocy ustaw został zaprowadzony, a to najwięcej na lat dwadzieścia pięć licząc od dnia udzielenia koncesyi.

Artykuł II.

Kolej w artykule I wzmiankowana powinna być wybudowana i oddana na użytek publiczny najpóźniej w przeciągu lat czterech od dnia udzielenia koncesyi.

Administracya państwa winna postarać się aby koncesyonaryusze zabezpieczyli dopełnienie tego zobowiązania.

Artykuł III.

Ustanawiając inne warunki koncesyi należy ile możności zastosować się do przepisów ustawy z dnia 1 czerwca 1868 (Dz. u. p. Nr. 56), tyczącej się warunków i ulg dla przedsiębiorstwa sieci kolei żelaznych, które mają być wybudowane pod nazwą „kolej północno zachodnia austryacka“; co się jednak tyczy taryfy dla podróżnych zastosowane będą przepisy koncesyi kolei południowej.

Artykuł IV.

Koncesyą należy udzielić dopiero wtedy, gdy połączenie kolei w artykule I wzmiankowanej z siecią kolei węgiersko chorwackich będzie przez udzielenie koncesyi zapewnione.

Artykuł V.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrom handlu i skarbu.

Wiedeń, dnia 7 maja 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Banhans** r. w. **Pretis** r. w.

83.

Rozporządzenie ministerstwa handlu z dnia 7 maja 1873,

o warunkach przypuszczenia do przepisanego egzaminu ubiegających się o patenta szyprów do kierowania parowcami na Dunaju.

Paragraf 18 rozporządzenia ministerstwa handlu z dnia 29 stycznia 1858 zawartego w Dzienniku ustaw państwa z roku 1858, zeszyt VII Nr. 22 a tyczącego się uzyskania legitymacyi austryackich do żeglugi rzecznej lub flisówki na Dunaju zmienia się w następujący sposób.

Kto się ubiega o patent szypra do kierowania okrętami parowemi, winien uczynić zadość następującym wymaganiam:

a) wykazać że jest pełnoletnim;

b) wykazać gdzie ma prawo obywatelstwa i gdzie stale mieszka;

c) udowodnić dobre zachowanie się;

d) wykazać się, że ukończył z dobrym skutkiem nauki w szkole żeglarskiej lub w szkole realnej niższej, albo że innym sposobem nabył wiadomości odpowiadających w ogólności temu stopniowi wykształcenia;

e) udowodnić, że przez trzy lata pełnił z zadowoleniem służbę praktyczną na okręcie, nie licząc służby za chłopca okrętowego, i że kandydat w ciągu tych trzech lat

najmniej przez rok jeden podróżował parowcem po za otwarte morze i że po części pełnił służbę sternika lub jego zastępcy a po części służbę zastępcy szypra pod dozorem tego ostatniego.

W świadectwie, wydanem przez kapitana, pod którym kandydat w końcu służył, powinno znajdować się wyraźne potwierdzenie, że kandydat udowodnił zupełnie uzdatnienie praktyczne potrzebne do kierowania parowcem.

W przypadkach godnych szczególnego uwzględnienia, ministerstwo handlu może dozwolić wyjątku od powyższych warunków i w tej mierze rozstrzyga w każdym szczególnym przypadku.

Banhans r. w.

84.

Rozporządzenie ministra spraw wewnętrznych z dnia 12 maja 1873,

o ustanowieniu nowego starostwa powiatowego Gröbmingskiego w Styryi.

Jego c. i k. Apostolska Mość najwyższem postanowieniem z dnia 18 października 1872 raczył najmiłościwiej zezwolić na częściową zmianę ogłoszonego rozporządzeniem ministra spraw wewnętrznych z dnia 10 lipca 1868 (Dz. u. p. Nr. 101) podziału administracyjnego księstwa styryjskiego mianowicie, ażeby teraźniejszy powiat administracyjny liezeński został podzielony na dwa powiaty gröbmingski i liezeński, tudzież, aby te dwa powiaty administracyjne w ten sposób odgraniczono, iżby okręgi sądów w Gröbmingu, Irdningu, Schladmingu i Ausee zostały przyłączone do nowego starostwa powiatowego gröbmingskiego, podczas gdy okręgi sądów w Liezenie, Rottenmannie i St. Gallen mają pozostać przy teraźniejszem starostwie powiatowem w Liezenie.

Starostwo powiatowe gröbmingskie rozpocznie czynności urzędowe z dniem 30 czerwca 1873.

Lasser r. w.

85.

Ustawa z dnia 17 maja 1873,

warunkach i ulgach celem zabezpieczenia budowy kolei żelaznej z Wiednia na Radgonę do granicy Styryjskiej z odnogami.

Za zgodą obu izb rady państwa postanowiłem i stanowię co następuje:

Artykuł I.

Upoważnia się rząd, ażeby udzieleniem koncesyi podług przepisów ustawy niniejszej zabezpieczył budowę kolei żelaznej:

a) z Wiednia na Pitten, Friedberg i Hartberg przez dolinę Safenthal na Fürstenfeld do Fehringu, łączącej się z koleją zachodnią węgierską i odnogi z stosownego miejsca do Gradcu, łączącej się z koleją gradecko-köflachską.

b) z Fehringu na Radgonę do granicy styryjskiej, łączącej się z siecią kolei węgiersko-kroackich.

Artykuł II.

Należy zobowiązać koncesyonaryusza, ażeby na żądanie rządu wybudował odnogi.

a) z pewnego miejsca kolei w artykule I sub *a)* wzmiankowanej, na południe Wiener Neustadtu położonego, dla połączenia tej kolei z Wiener Neustadtem;

b) z Radgony ku zachodowi, w kierunku Maryboru, dla połączenia z koleją południową. i aby na nich ruch otworzył.

Artykuł III.

Kolejom żelaznym, w artykule I i II wzmiankowanym, mogą być udzielone następujące ulgi:

a) zwolnienie z opłaty stempli i należytości od wszelkich umów, podań i innych dokumentów tyczących się zebrania kapitału jakoteż budowy i urządzenia kolei aż do czasu otwarcia ruchu;

b) zwolnienia z opłaty stempli i należytości od akcyi i pryorytetów pierwszej emisyi, łącznie z kwitami tymczasowemi, jakoteż z opłat za przeniesienie własności przy wykupnie gruntów;

c) zwolnienie z opłaty podatku dochodowego i z opłaty należytości stemplowych od kuponów, jakoteż wszelkiego podatku który w przyszłości mocą ustaw może być zaprowadzony a to na lat dwadzieścia pięć, licząc od dnia udzielenia koncesyi.

Artykuł IV.

Kolej w artykule I sub *a)* wzmiankowana, łącznie z odnogami, winna być wybudowana i oddana na użytek publiczny w przeciągu trzech lat licząc od dnia pozwolenia na budowę.

Wyznaczając termin wybudowania kolei wzmiankowanej w artykule I sub *b)*, winien rząd mieć ile możności na względzie, ażeby kolej ta była oddana na użytek publiczny wtedy, jak i kolej węgiersko-chorwacka która się z nią łączy.

Artykuł V.

Co się tyczy innych warunków koncesyi należy ile możności zastósować się do przepisów ustawy z dnia 1 czerwca 1868 (Dz. u. p. Nr. 56), tyczącej się kolei północno zachodniej austryackiej a administracya państwa winna postarać się, aby koncesyonaryusze zapewnili dotrzymanie zobowiązań.

Artykuł VI.

Celem wyznaczenia miejsce przyłączenia kolei w artykule I sub *b)* wzmiankowanej należy starać się o porozumienie z rządem królewsko węgierskim.

Artykuł VII.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrom handlu i skarbu.

Wiedeń, dnia 17 maja 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Banhans** r. w. **Pretis** r. w.

86.

Rozporządzenie ministerstw skarbu i handlu z dnia 20 maja 1873,

tyczące się wykonania ustawy z dnia 30 marca 1873 o uwolnieniu od cła przedmiotów potrzebnych do budowy i urządzenia okrętów.

W wykonaniu ustawy z dnia 30 marca 1873 (Dz. u. p. Nr. 51) o uwolnieniu od cła przedmiotów potrzebnych do budowy i urządzenia okrętów postanawia się zgodnie z królewsko węgierskiemi ministerstwami skarbu i handlu, że dla ułatwienia budowy i urządzenia okrętów na wybrzeżach morskich austryacko węgierskiego okręgu cłowego i Dalmacyi może być dozwolony przywóz następujących przedmiotów bez opłaty cła.

I. Przedmioty do budowy okrętów.

1. Budulec i drzewo do wyrobu t. j. kłody lub pniaki, deski, forsty, talle, żerdzie itd.
2. Belki z drzewa surowego wszelkich wymiarów i rodzajów.
3. Blaty, szpągi, szyny i blachy z żelaza, miedzi, cynku, ołowiu lub stopów kruszcowych.
4. Sztaby, szyny, listwy żelazne, miedziane, cynkowe ze stopów kruszcowych, okrągłe, owalne lub kanciste.
5. Gwoździe i ćwieki żelazne, miedziane, cynkowe lub ze stopów kruszcowych.
6. Kątomiary i węgielnice.
7. Kluzy metalowe lub szklane do wyłożenia niemi otworów po bokach masztu przedniego, przez które przewleką się liny, jakoteż takie kluzy do przymocowania łańcuchów.
8. Bloki metalowe.
9. Ankry.
10. Haki, widły i obicia steru metalowe.
11. Pompy i przyrządy do pomp, żelazne, miedziane, cynkowe, ołowiane lub ze stopów kruszcowych.
12. Maszyny do kołowrotów okrętowych vincks i gangspills.
13. Koła sterowe.
14. Machiny parowe i części machin do parowców morskich.
15. Rękojeści metalowe lub szklane.
16. Świdry tak zwane angielskie lub amerykańskie.
17. Siekiery, młoty, pilniki, dłuta i piły.
18. Filc i karton do wykładania okrętów.
19. Konopie i len namazione, jakoteż namazione pakuły konopne i lniane.
20. Grube płyty szklane do otworów.
21. Czernidło angielskie (farba olejna z mazi węgli kamiennych).

II. Przedmioty do urządzenia okrętów.

22. Maszty drewniane lub żelazne i wszelkie części składowe masztów, jako to: pierścienie, bloki i inne żelazne części składowe masztów.

23. Żagle i liny, także płótno żaglowe i liny nienamazione.
24. Żelazne liny okrętowe, składające się z lin przeplatanych drutem żelaznym.
25. Skóra prosta do powleczenia lin.
26. Beczki drewniane i kufy z obręczami metalowemi.
27. Żelazne zbiorniki na wodę.
28. Ozdoby dzióba okrętowego i tylnej części okrętów.
29. Kotwice i łańcuchy kotwicowe.
30. Łodzie drewniane lub żelazne.
31. Wiosła do statków przybocznych.
32. Pawilony i chorągwie.
33. Sygnały i sygnały ogniowe.
34. Lampy okrętowe.
35. Piece i ogniska.
36. Sprzęty do kuchni okrętowej.
37. Sprzęty do kajut.
38. Dzwony okrętowe.
39. Narzędzia żeglarskie, meteorologiczne i optyczne.
40. Mapy hidrograficzne.

Przedmioty te mogą być uwolnione od opłaty cła wchodowego pod następującemi warunkami:

1. Prawo przywozu bez opłaty cła służy tylko tym, którzy trudnią się budowaniem okrętów morskich jako przemysłowcy i w tym celu posiadają i utrzymują stałe warsztaty okrętowe.

Takowi winni wykazać się władzy skarbowej swego okręgu, że wykonywają swój przemysł a to zapomocą świadectwa, w którem oraz położenie warsztatu okrętowego dokładnie jest wyrażone.

2. Temu, który się rzeczonem świadectwem wykaże, władza skarbowa jego okręgu wyda pozwolenie, ażeby owe przedmioty przywoził bez opłaty cła a to w ilości oznaczonej, rozmiarom jego przedsiębiorstwa odpowiadającej, i z wyznaczeniem na ich przywóz pewnego przeciągu czasu, który nie może wynosić więcej jak rok.

3. Przedmioty rzeczone można przewozić bez opłaty cła tylko na ten urząd cłowy do ich ekspedyowania upoważniony, który leży najbliżej warsztatu okrętowego i w pozwoleniu wyraźnie jest wymieniony.

Tenże urząd cłowy winien za każdym razem zapisywać na odwrotnej stronie pozwolenia każdą przywiezioną ilość przedmiotów a oraz utrzymywać ją w naoczności za pomocą osobnego przeglądu.

4. Ile razy będzie podane o nowe pozwolenie, przed udzieleniem takowego należy sprawdzić w drodze właściwej, czy przedmioty dawniej przywiezione były użyte na budowę lub urządzenie okrętów i czy nowe ilości, których uwolnienia od cła żądano, zdają się odpowiadać znanemu rozmiarowi przedsiębiorstwa proszącego. Nowe pozwolenie wydaje się stronie stosownie do wyniku tych dochodzeń.

5. Jeżeli przedmioty, na zasadzie takiego pozwolenia przywiezione, będą użyte do innych celów, nie do budowy lub urządzenia okrętów, albo też będą odstąpione innym osobom, do przywozu bez opłaty cła nie upoważnionym (ustęp 1), lub w potrzebne pozwolenie nie zaopatrzonym (ustęp 2), przedmioty te należy deklarować tymczasowo w tym

samym urzędzie cłowym, na który je przywieziono i opłacić od nich cło wchodowe podług taryfy, poczem ilość oclona będzie odpisana na odpowiedniem pozwoleniu od ilości sprowadzonej.

Używanie przedmiotów sprowadzonych bez opłaty do innych celów, a nie do budowy i urządzenia okrętów, jakoteż odstępowanie ich stronom nieuprawnionym, bez poprzedniczej opłaty cła wchodowego, będzie uważane za przestępstwo defraudacyjne i będzie karane podług istniejących przepisów.

6. Osoby uprawnione do przywozu bez opłaty cła mogą przedmioty na zasadzie pozwolenia sprowadzone, odstępować w ilości pozwoleniem objętej, innym uprawnionym, bez opłaty cła. Ale w przypadkach takich, nim owe przedmioty będą odstąpione, urząd cłowy, na który je bez opłaty cła przywieziono, winien te przedmioty odpisać na pozwoleniu odstępującego i zanotować je na pozwoleniu nabywcy, jako wprowadzone na jego imię. Jeżeli w pozwoleniu nabywcy jest wskazany inny urząd cłowy, nabywca winien i tenże urząd zawiadomić jednocześnie o objęciu przedmiotów odstąpionych.

7. Przędze bawełniane, lniane, konopne i inne roślinne, mogą być sprowadzone do wyrobu płótna żaglowego bez opłaty cła, z zachowaniem postępowania dla apretury przepisanego i na urzędy cłowe osobno do tego upoważnione, pod warunkiem, że gotowe tkaniny będą albo wywiezione na powrót, albo odstąpione właścicielowi warsztatu okrętowego, upoważnionego do sprowadzania płótna żaglowego bez opłaty cła.

Nim gotowe tkaniny będą odstąpione, należy przystawić je do urzędu cłowego, mającego upoważnienie do postępowania podług przepisów, dla apretury istniejących, i zanotować takowe na pozwoleniu nabywcy. Jeżeli w pozwoleniu nabywcy jest wskazany inny urząd cłowy, nabywca winien zawiadomić jednocześnie i ten drugi urząd o objęciu tkaniny.

8. Działa okrętowe, broń sieczną, kłójącą i palną do uzbrojenia okrętów dalsze podróże odbywających, można sprowadzać tylko za zezwoleniem właściwej władzy administracyjnej.

Za przedstawieniem tego pozwolenia przywóz broni bez opłaty cła będzie dozwolony a odpowiedni urząd cłowy zanotuje na pozwoleniu przywozu rodzaj i ilość przywiezionej broni.

Ustawa z dnia 30 marca 1873 (Dz. u. p. Nr. 51) wejdzie w moc obowiązującą razem z niniejszem rozporządzeniem od dnia 1 czerwca 1873.

Banhans r. w. **Pretis** r. w.

87.

Ustawa z dnia 21 maja 1873,

o służących spółkom zarobkowym i gospodarskim uwolnieniach od należytości stemplowych i bezpośrednich.

Za zgodą obu izb rady państwa postanowiłem i stanowię co następuje:

§. 1.

Stowarzyszeniom, które w myśl ustawy z dnia 9 kwietnia 1873 (Dz. u. p. Nr. 70) mają być uważane za spółki zarobkowe i gospodarskie, służą pod względem należytości stemplowych i bezpośrednich następujące ulgi.

§. 2.

Książki i rejestra spółek zarobkowych i gospodarskich, w których zapisują się wyłącznie stosunki prawne spółki do członków (spólników) są wolne od należytości ustanowionej w 59 pozycyi taryfowej ustawy z dnia 13 grudnia 1862 (Dz. u. p. Nr. 89) i w §. 11 ustawy z dnia 29 lutego 1864 (Dz. u. p. Nr. 20). Natomiast do książek i rejestrów, w których zapisują się stosunki prawne spółki do innych osób, te przepisy prawne będą stosowane.

§. 3.

Należytość od statutów spółek zarobkowych i gospodarskich należy opłacać bezpośrednio, w ciągu pierwszych dwóch tygodni miesięcy stycznia i lipca każdego roku, a to z ogólnej sumy wkładek, po wejściu ustawy niniejszej w moc obowiązującą w ubiegłem półroczu przez spólników podług statutu wniesionych, nie stosując §. 16 ustawy z dnia 9 lutego 1850 (Dz. u. p. Nr. 50).

Oprócz tej należytości nie opłaca się żadnej osobnej od potwierdzenia że spółka te wkładki otrzymała.

W tych samych terminach spółki zarobkowe i gospodarskie winny także opłacić bezpośrednio należytość od udziałów w zysku, po wejściu ustawy niniejszej w moc obowiązującą, w każdem półroczu członkom wypłaconych, a która będzie wymierzona od ogólnej sumy tychże udziałów.

Gdy się zwraca spólnikom kapitał wkładkowy, spółka winna opłacić należytość bezpośrednio, w ciągu pierwszych dwóch tygodni miesięcy stycznia i lipca, każdego roku, biorąc za podstawę ogólną sumę tego, co w poprzedniem półroczu zwrócono.

Należytość od nieruchomości, w myśl uwagi 4 do 55 pozycyi taryfowej ustawy z dnia 13 grudnia 1862 (Dz. u. p. Nr. 89), jako należytość od statutu spółki w danym razie opłacić się mająca, odnosi się także do spółek zarobkowych i gospodarskich.

§. 4.

Należytości w §. 3 ustawy niniejszej wzmiankowane, będą wymierzane podług skali I do stempli.

Do należytości przypadającej od statutu spółki nie odnosi się wcale kwota minimalna, przewidziana w 55 pozycyi taryfowej *B c)* ustawy z dnia 13 grudnia 1862 (Dz. u. p. Nr. 89).

§. 5.

Paragraf 12 ustawy z dnia 13 grudnia 1862 (Dz. u. p. N. 89) będzie stosowany także do spółek zarobkowych i gospodarskich. Podobnież przepisy §. 7 ustawy z dnia 29 lutego 1864 (Dz. u. p. Nr. 20) będą stosowane do dokumentów prawnych (asygnat kasowych itd.) przez spółki zarobkowe i gospodarskie do przyjmowania pomiędzy na rachunek bieżący upoważnione, w wykonaniu tego prawa, wydawane, bez różnicy czy pieniądze wnoszą spólnicy, czyli też inne osoby.

§. 6.

Podania o wniesienie do rejestru spółek wpisów, dla spółek zarobkowych i gospodarskich, przepisanych, nie podlegają opłacie należytości podług 43 l. pozycyi ustawy z dnia 13 grudnia 1862 (Dz. u. p. Nr. 89), lecz postąpi się z niemi podług pozycyi 43 *d)* lub 43 *a)* 1 powyższej ustawy, stosownie do tego, czy w skutek podania ma nastąpić ogłoszenie publiczne lub nie.

§. 7.

Te podania, z któremi władzom administracyjnym w myśl §. 35 ustawy z dnia 9 kwietnia 1873 (Dz. u. p. Nr. 70) przedstawiają się statuta spółki i ich zmiany, tudzież zamknięte rachunki i bilanse, jak nie mniej załączniki do tych podań należące, nie podlegają żadnej należytości.

§. 8.

Uwalnia się spółki zarobkowe i gospodarskie, trudniące się czynnościami kredytowemi od opłaty należytości od tych dokumentów, które spółki stronom, albo strony spółkom wydają jedynie ze względu na zaprowadzoną manipulacyą, oprócz właściwych dokumentów dowodowych, tyczących się czynności prawnych w które strony wchodzą.

W tym celu formularze rzeczonych dokumentów tak przed zaprowadzeniem jakoteż przed każdą zmianą, winny być przedłożone administracyi skarbowej do sprawdzenia i uznania tego ich przymiotu.

§. 9.

Upoważnia się ministra skarbu, ażeby w przypadkach godnych uwzględnienia uwalniał częściowo spółki zarobkowe i gospodarskie od należytości powyższemi przepisami wyznaczonych, lecz jeszcze zaległych, a to w granicach, w których rzeczone spółki są podług niniejszej ustawy do opłaty należytości obowiązane.

§. 10.

Wykonanie ustawy niniejszej, wchodzącej w moc obowiązującą jednocześnie z ustawą z dnia 9 kwietnia 1873 o spółkach zarobkowych i gospodarskich, porucza się ministrowi skarbu.

Wiedeń, dnia 21 maja 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Pretis** r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XXX. — Wydany i rozesłany dnia 31 maja 1873.

88.

Ustawa z dnia 4 maja 1873,

którą zmienia się artykuł I ustawy z dnia 19 lipca 1871 (Dz. u. p. Nr. 86), o warunkach i ulgach dla kolei żelaznych z Liberca do Seidenbergu i z Żelaznego Brodu do Tannwaldu.

Za zgodą obu izb rady państwa postanowiłem i stanowię co następuje:

Artykuł I.

Artykuł I ustawy z dnia 19 lipca 1871 (Dz. u. p. Nr. 86) zmienia się w ten sposób, że sumę maksymalną, aż do której rząd jest upoważniony, spółce akcyjnej kolei południowo północno niemieckiej, w celu przedłużenia jej głównej linii z Celowca na Frydland do granicy krajowej pod Seidenbergiem, tudzież w celu budowy bocznej kolei parowej z Żelaznego Brodu do Tannwaldu, łącznie z kwotą amortyzacyjną, zapewnić gwarancyą pięćprocentowego czystego dochodu rocznego od kapitału zakładowego rzeczywiście użytego i należycie udowodnionego, podwyższa się aż do pięćdziesięciu dziewięciu tysięcy ośmiuset (59.800) złotych srebrem przeciętnego dochodu z jednej mili.

Artykuł II.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrowi handlu i ministrowi skarbu.

Wiedeń, dnia 4 maja 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Banhans** r. w. **Pretis** r. w.

89.

Rozporządzenie ministerstwa skarbu z dnia z dnia 26 maja 1873,

o częściowej zmianie w powszechnej taryfie sprzedaży soli kuchennej dla ludzi loco Gmunden i Ischl.

Na mocy upoważnienia, ustawą z dnia 7 czerwca 1868 (Dz. u. p. Nr. 70) ministerstwu skarbu udzielonego, cena sprzedaży soli kuchennej słupkowej (Stöcklsalz) i jarkiej (Bergkern) dla ludzi, w powszechnej taryfie sprzedaży, na 5 zł. 80 ct. za cetnar wiedeński bez opakowania loco Gmunden i Ischl, ustanowiona, zniża się, zacząwszy o dnia 1 czerwca 1873 na 5 zł. 60 cent.

Pretis r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XXXI. — Wydany i rozesłany dnia 4 czerwca 1873.

90.

Ustawa z dnia 2 maja 1873,

o sprzedawaniu mięsa i skór ze zwierząt zdrowych danych na rzeź w niebezpieczeństwie zarazy.

Za zgodą obu izb rady państwa postanowiłem i stanowię co następuje:

§. 1.

Mięso zwierząt rogatych, zdrowych albo podejrzanych o księgosusz, danych na rzeź w obrębie, w którym ustawa z dnia 29 czerwca 1868 (Dz. u. p. Nr. 118) obowiązuje, w miejscu zarazą dotkniętem lub w okręgu pogranicznym zarazy, jeżeli po zabiciu okaże się zdrowem, t. j. wolnem od wszelkiej choroby, która według istniejących przepisów wyłącza mięso od konsumcyi, może być z zachowaniem należytej ostrożności albo tam, gdzie rzeź była, spożyte, albo do miejsc większej konsumcyi na sprzedaż wywiezione.

To samo odnosi się do owiec i kóz.

§. 2.

Skóry takich zwierząt (§. 1), jeżeli zostały niezwłocznie poddane desinfekcyi przez namoczenie ich w ługu wapiennym, mogą być rozwożone pod dozorem, w celu natychmiastowego przekształcenia onychże w garbarniach.

§. 3.

W miejscach stosownych wchodu bydła wzdłuż granicy rosyjskiej i mołdawskiej mogą być zakładane rzezalnie, służące tak do bicia rogacizny, owiec i kóz, bez dalszej kwarantany, jeżeli po śledzeniu najmniej przez sześć godzin i podczas karmienia, okażą się zdrowemi, jakoteż do sprzedawania mięsa bydląt, które i po zarznięciu zdrowemi się okażą, czy to w miejscu rzezi, czyli też do miejsc większej konsumcyi; pod warunkiem, aby rzezalnie takie zostawały pod bezpośrednim nadzorem władzy administracyjnej a względnie weterynarza rządowego.

Ze skórami zwierząt takich można postąpić podług §. 2 niniejszej ustawy.

Do produktów surowych, z tychże zwierząt otrzymanych, będą zresztą stosowane przepisy ustawy z dnia 29 czerwca 1868 (Dz. u. p. Nr. 118).

§. 4.

Dochód z sprzedaży produktów surowych, w myśl tej ustawy otrzymanych, przechodz w ręce rządu, jeżeli podług ustawy z dnia 29 czerwca 1868 (Dz. u. p. Nr. 118) właścicielowi należy się wynagrodzenie; we wszystkich innych przypadkach sprzedaje się na niebezpieczeństwo i na rachunek właściciela a wtedy upada wszelkie roszczenie do wynagrodzenia rządowego.

§. 5.

Ostrożności szczególne, które należy zachowywać przy rzezi bydła, tudzież przewozie i sprzedaży mięsa i skór, będą przepisane w drodze rozporządzenia.

O nadejściu takich transportów trzeba we właściwym czasie zawiadomić władze tego miejsca do którego są przeznaczone.

§. 6.

Ustawa niniejsza wchodzi w moc obowiązującą z dniem ogłoszenia.

§. 7.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrom spraw wewnętrznych, handlu i rolnictwa.

Wieden, dnia 2 maja 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Lasser** r. w. **Banhans** r. w. **Chlumecky** r. w.

91.

Rozporządzenie ministrów spraw wewnętrznych, handlu i rolnictwa z dnia 14 maja 1873,

tyczące się wykonania ustawy z dnia 2 maja o sprzedawaniu mięsa i skór ze zwierząt zdrowych, danych na rzeź w niebezpieczeństwie zarazy.

Do wykonania ustawy z dnia 2 maja 1873 (Dz. u. p. Nr. 90) o sprzedawaniu mięsa i skór ze zwierząt zdrowych, danych na rzeź w niebezpieczeństwie zarazy, wydają się następujące przepisy:

§. 1.

Pozwolenie wysłania do miejsc większej konsumcyi mięsa, które stósownie do §. 1 ustawy może być spożyte, udziela władza administracyjna powiatowa, na wniosek komisyi zarazowej, urzędującej w miejscu zarazą dotkniętem lub w okręgu pogranicznym zarazy.

Jeżeli jednak bydło dane na rzeź, znajdowało się w oborze zarazą dotkniętej, pozwolenie to może być udzielone tylko wtedy, gdy spożycie otrzymanego mięsa jest niemożebnem w miejscu zarazą dotkniętem.

Komisya zarazowa jest odpowiedzialna za dokładne badanie zwierząt przed rzezią i po rzezi, jakoteż za to, aby wywożone było tylko mięso zwierząt, okazujących się zdrowemi t. j. wolnemi od wszelkiej choroby, która według istniejących przepisów nie pozwala

spożywać mięsa, a nakoniec, za dokładność świadectwa dla transportu wydanego (§. 9, lit. *i*).

Też same przepisy odnoszą się do zakładów kwarantany, jeżeli w nich wybuchnie księgosusz, a władza administracyjna krajowa, celem szybkiego przeszkodzenia rozwijaniu się zarazy w zakładzie, pozwoli dać na rzeź bydło o zarazę podejrzane.

§. 2.

Skóry ze zwierząt danych na rzeź w miejscu zarazą dotkniętem, a które po zarznięciu okażą się zdrowemi, oczyszcza się, mocząc je przez 24 godzin w ługu wapiennym (na wiadro wody bierze się 2 funty niegaszonego wapna).

Tam, gdzie skór niemożna wywieść do garbarni, ażeby je niezwłocznie przekształcono, oczyszcza się takowe, suszy i zachowuje podług przepisu o wykonaniu §. 23 ustawy o księgosuszu z dnia 29 czerwca 1868 (Dz. u. p. Nr. 118).

Oprócz mięsa i skór, poddanych desinfekcyi, żadne inne części zwierząt podejrzanych, chociażby po zarznięciu okazały się zdrowemi, nie mogą być wysyłane; należy je zakopać lub zniszczyć.

§. 3.

Koncesyą na zakładanie rzezalni w stosownych miejscach wchodowych wzdłuż granicy rosyjskiej i mołdawskiej, przeznaczonych do tego,' ażeby w nich, bez poprzedniczej kwarantany, zarzynać bydło rogate, owce i kozy dla sprzedania mięsa, i pozwolenie do utrzymywania tych zakładów, będą udzielały władze administracyjne krajowe, galicyjska i bukowińska.

Te miejsca wchodowe będą uważane za stósowae do zakładania w nich rzezalni, w których odbywa się regularne postępowanie cłowe.

§. 4.

Co do zakładania i utrzymywania rzezalni takich, należy mieć na względzie, oprócz innych przepisów, w trzeciej części ustawy przemysłowej o utrzymywaniu zakładów, zawartych, co następuje:

a) Jeżeli rzezalnia zakłada się w tym celu, ażeby mięso w niej otrzymane wysyłać do miejsc większej konsumcyi, nie powinna być oddalona więcej niż cztery mile od tej stacyi kolei żelaznej, z której można przewozić bezpośrednio aż do miejsca przeznaczenia;

b) rzezalnia powinna leżeć w pobliżu miejsca, w którem bydło przechodzi przez granicę.

W żadnym razie nie powinna leżeć bezpośrednio przy zakładzie kwarantany, stada zaś nie powinny przechodzić przez żadną osadę aż do lokalu rzezalni.

c) Od miejsca, którem bydło wchodzi z zagranicy, aż do rzezalni, powinna być zrobiona osobna droga, którą nie może chodzić żadne bydło, ani krajowe, ani to, które pędzi się do zakładu kwarantany i która nie powinna przechodzić w pobliżu tego ostatniego zakładu.

Droga ta ma być zrobiona na koszt przedsiębiorcy rzezalni.

d) Miejsce, przeznaczone do śledzenia bydła przed rzezią, powinno leżeć tuż przy rzezalni, powinno być tak obszerne, aby bydło mogło się pomieścić, powinno mieć przedziały dla rogacizny, owiec i kóz i być ogrodzone, jakoteż zaopatrzone w przy-

rządy do karmienia i pojenia zwierząt. Oddzielną część tego miejsca urządzić należy do śledzenia tych zwierząt, które już przy pierwszych oględzinach (§. 6, lit. *c*) okazały się podejrzanemi o chorobę;

e) miejsce do grzebania ścierwa ze zwierząt, które okazały się choremi i zostały ubite, tudzież odpadków, powinno być tak położone, ażeby nie mogło szkodzić ani stadom stojącym w zakładzie kwarantany, ani bydłu krajowemu osad najbliższych, ani też bydłu rzeźnemu wziętemu pod obserwacyą;

f) położenie i wewnętrzne urządzenie rzezalni powinno w zupełności odpowiadać wymaganiom policyi zdrowotnej i weterynarskiej. Należy zatem mieć na uwadze, ażeby przypływ wody był dostateczny, ażeby pomyje i odpadki odchodziły porządnie, nie do wód w których poją bydło kwarantanę odbywające albo krajowe, ażeby lokalności mogły być dokładnie czyszczone i od cząstek zaraźliwych uwolnione, jakoteż dołożyć starania, ażeby były osobne lokale na rzeź zwierząt podejrzanych;

g) rzezalnie będą zostawały pod bezpośrednim nadzorem władzy administracyjnej powiatowej.

Dla każdej rzezalni będzie ustanowiony weterynarz rządowy, któremu ma być poruczony nadzór policyi pod względem zdrowotnym i weterynarskim nad tym zakładem, jakoteż nad bydłem przyprowadzonem do obserwacyi i na rzeź;

h) dozorców potrzebnych do czuwania nad bydłem w miejscach obserwacyi mianuje władza administracyjna powiatowa.

§. 5.

Do udzielania koncesyi wymagane będą następujące warunki:

a) oprócz warunków ogólnych, do trudnienia się przemysłem samodzielnie, ustawą przemysłową, przepisanych, potrzeba dla uzyskania koncesyi być godnym zaufania i nieskazitelnym;

b) trzeba przedstawić plan topograficzny całego zakładu (rzezalni, miejsca do obserwacyi, miejsca do grzebania ścierwa, jakoteż dróg od granicy do zakładu prowadzących), tudzież plan szczegółowy wewnętrznego urządzenia.

Ubiegający się winien się zobowiązać:

c) że, jeżeli rzezalnia będzie miała posyłać mięso do miejsc większej konsumcyi, a nie leży bezpośrednio przy stacyi kolei żelaznej, postara się o wozy odpowiednio urządzone, całkowicie zamknąć się dające, ażeby niemi przewozić mięso do najbliższej stacyi kolei żelaznej, gdzie będzie przeładowane do wagonów;

d) że będzie się stosował bez oporu do przepisów regulaminu dla rzezalni wydanego, jakoteż do wszelkich rozporządzeń, tyczących się czynności w rzezalniach a wydanych przez władzę administracyjną nadzorczą i przez ustanowionego weterynarza rządowego;

e) że będzie płacił ryczałtowe roczne, które wyznaczy władza administracyjna krajowa na pokrycie płacy weterynarza rządowego i wynagrodzenia dozorców, którzy będą ustanowieni, tudzież wszelkich innych wydatków, połączonych z urzędowym dozorem nad zakładem i jego ruchem, jakoteż, że nie narażając się na egzekucyą administracyjną, nie omieszka składać ich z góry, w kasie, która mu będzie wskazana i w wyznaczonych terminach.

§. 6.

Postępowanie przy oględzinach stad bydła, przeznaczonych do rzezalni, ma odbywać się podług następujących przepisów:

a) O nadejściu stada bydła przeznaczonego do rzezalni należy zawiadomić urząd cłowy i weterynarza, mającego dozór nad rzezalnią, nim stado przekroczy granicę;

b) stado bydła, deklarowane jako przeznaczone do rzezalni, nie może być wpuszczone do zakładu kwarantany, chociażby tego życzył sobie jego właściciel;

c) pierwsze weterynarskie oględziny pod względem zdrowia bydła do rzezalni przeznaczonego powinny odbywać się, jeżeli tylko można, z tamtej strony granicy.

Stada, w których znajdują się zwierzęta z oznakami choroby, wzniecającemi podejrzenie o zarazę, nie powinny być wpuszczone do kraju.

Jeżeli nie możebne są oględziny z tamtej strony granicy, weterynarz powinien obejrzeć zwierzęta jak tylko przejdą granicę.

Zwierzęta podejrzane o chorobę, mianowicie o księgosusz, lub oczywiście chore, trzeba natychmiast odłączyć.

d) Zwierzęta, które zdają się zdrowe, trzeba pędzić drogą osobną, do tego przeznaczoną, na miejsce obserwacyi, znajdujące się obok rzezalni. Gdy tam przybędą, należy dać im karmę i poidło, wyznaczyć dozorców do pilnowania, ażeby zapobiedz odpędzeniu, zamianie lub rozbieganiu się pojedynczych sztuk, i najmniej na sześć godzin dziennych wziąść je pod obserwacyą weterynarską a jeźli potrzeba, badać (§. 3 ustawy).

Te zwierzęta, które podczas śledzenia okażą się zdrowemi, mogą być popędzone do wspólnej rzezalni i tamże na sprzedaż ubite.

e) Zwierzęta, które przy pierwszem badaniu okażą się podejrzanemi o chorobę jakoteż widocznie chore, będą popędzone dopiero po przejściu reszty stada.

Zwierzęta podejrzane o chorobę należy umieścić w oddzielnej części miejsca do obserwacyi służącego i tam je śledzić.

Jeżeli nie można powziąść przekonania o naturze choroby, należy dać zwierzęta na rzeź w oddzielnym lokalu rzezalni.

Co dalej czynić należy zarządzi się podług stanu rzeczy.

f) Jeżeli przy pierwszych oględzinach stad, lub podczas śledzenia, znajdą się zwierzęta niewątpliwie chore na zarazę, należy przeprowadzić je niezwłocznie, z zachowaniem należytej ostrożności na miejsce do grzebania ścierwa przeznaczone, ubić je i zagrzebać podług przepisów ustawy z dnia 29 czerwca 1868 (Dz. u. p. Nr. 118).

Co się tyczy desinfekcyi lokalów rzezalni, w których zwierzęta dotknięte zarazą zostały ubite, stanowisk, w których te zwierzęta zatrzymywały się i dróg, któremi szły, narzędzi rzeźniczych, ludzi do popędzenia i rzezi użytych i ich odzieży, tudzież zniszczenia obornika i podściołki po stanowiskach zarazą dotkniętych, postąpić należy podług przepisów §. 23, co się zaś tyczy grzebania ścierwa i zabezpieczenia miejsc do tego wyznaczonych, podług §. 22 ustawy z dnia 29 czerwca 1868 i przepisu wykonawczego z dnia 7 sierpnia 1868.

g) Za zwierzęta ubite i zniszczone jako widocznie dotknięte zarazą i za takie, które po zarznięciu okażą się dotkniętemi zarazą, albo chorobą, która według istniejących przepisów wyłącza mięso od konsumcyi, nie daje się właścicielowi w żadnym przypadku wynagrodzenia ze skarbu publicznego;

h) w razie zaniedbania potrzebnej ostrożności, iżby tylko zdrowe zwierzęta były do rzezalni wprowadzone; jakoteż, gdyby udowodniono, że stada zarażone lub chore wypędzono umyślnie, ażeby niezwłocznie dać je na rzeź dla uniknienia kwarantany, podlega się postępowaniu podług powszechnej ustawy karnej i podług przepisów §. 34 ustawy z dnia 29 czerwca 1868. a oprócz tego i koncesya może być odebrana;

i) wyganianie do rzezalni zwierząt znajdujących się w zakładzie kwarantany, przed upływem tejże, jest bezwarunkowo zabronione, bez względu czy zwierzęta te są zdrowe lub podejrzane o chorobę i czy w odpowiednich stadach zdarzyły się do tego czasu przypadki choroby lub nie.

§. 7.

Rzeź zwierząt zdrowych, jakoteż podejrzanych o księgosusz w miejscach zaraza dotkniętych, ma odbywać się pod dozorem weterynarza będącego członkiem komisyi zarazowej, w zakładach kwarantany pod dozorem dyrektora zakładu; rzeź w miejscach wolnych od zarazy w okręgu pogranicznym zarazy, pod dozorem weterynarza, którego wyznacza do tego władza administracyjna powiatowa, rzeź nakoniec w rzezalniach wzdłuż granicy rosyjskiej i mołdawskiej, pod dozorem weterynarza rządowego, dla rzezalni ustanowionego.

Po rzezi na sprzedaż, weterynarz winien najdokładniej zbadać wewnętrznie wszystkie części zwierzęce.

W miejscu rzezi sprzedanem lub do miejsc większej konsumcyi wysłanem może być tylko mięso z tych zwierząt, które i po rzezi okazały się zdrowemi, to jest wolnemi od wszelkiej choroby, która według istniejących przepisów wyklucza mięso od konsumcyi.

Jeżeli w zwierzęciu danem na rzeź okażą się choćby pierwsze i najsłabsze oznaki księgosuszu, należy zagrzebać je podług przepisów §. 22 ustawy z dnia 29 czerwca 1868 na sześć stóp pod ziemią nie odłączając żadnej części składowej.

Jeżeli przy badaniu zwierząt przed rzezią lub po rzezi spostrzeże się inną chorobę, natenczas pod względem dopuszczalności rzezi i spotrzebowania mięsa z takich zwierząt weterynarz winien postąpić podług istniejących przepisów.

Co się tyczy ostrożności, zachowywać się mającej przy rzezi zwierząt podejrzanych o zarazę w miejscach takową dotkniętych, należy trzymać się odpowiednich przepisów rozporządzenia o wykonaniu §. 22 lit. *b)* ustawy o księgosuszu z dnia 29 czerwca 1868.

§. 8.

Pod względem wysyłania na sprzedaż mięsa ze zwierząt na rzeź danych wydają się przepisy następujące:

1. Mięso zwierząt danych na rzeź jako podejrzane o księgosusz lub zdrowe może być wysyłane z miejsc zarazą dotkniętych do miejsc większej konsumcyi z zachowaniem następujących ostrożności:

a) Mięso powinno być przed wysłaniem doskonale wystudzone.

b) miejsce rzezi nie powinno być oddalone więcej niż dwie mile od miejsca konsumcyi albo od najbliższej stacyi kolei żelaznej którą dalej ma być przewiezione, jeżeli mięso wiezie się tam wozem:

c) mięso tak posyłane powinno być w drodze obwinięte, i wiezie się takowe tylko wozem, z zaprzęgiem końskim, unikając ile możności osad i pastwisk, wprost, bez zatrzymywania się i pod strażą policyjną;

d) za przybyciem na miejsce przeznaczenia należy oczyścić z cząstek zaraźliwych wozy i opakowania pod dozorem policyjnym albo też opakowanie spalić;

e) dalej jak o dwie mile można posyłać mięso tylko kolejami żelaznemi lub drogą wodną;

f) wagony kolejowe, używane do przewozu mięsa powinny być oplombowane; drogą wodną transport powinien iść wprost, nie zatrzymując się. W obudwu przypadkach posyłka powinna zostawać pod strażą policyjną aż do miejsca przeznaczenia;

g) po wyjęciu mięsa należy wagony i statki oczyścić i uwolnić z cząstek zaraźliwych opakowanie trzeba poddać desinfekcyi albo spalić;

h) jeżeli władza administracyjna powiatowa udzieli pozwolenie do wysłania mięsa potrzebne, natenczas komisya zarazowa. mająca dozór nad rzezią i wysłaniem. winna niezwłocznie, a jeżeli można w drodze telegraficznej, zawiadomić władzę miejsca przeznaczenia o odejściu transportu mięsa z miejsca zarazą dotkniętego, wymieniając ilość zwierząt z których mięso wysyła się tudzież prawdopodobny czas nadejścia transportu, i prosząc o interwencyą co do zarządzenia i dozoru desinfekcyi wozów, statków i opakowania.

Jeżeli sprzedaż zarządza władza powiatowa podług §. 9, natenczas, przesyłając powyższe zawiadomienie do władzy miejsca przeznaczenia, należy wyrazić w niem prośbę, ażeby postarała się o jak najkorzystniejszą sprzedaż mięsa i aby kwotę z przedaży otrzymaną przesłała do właściwej władzy powiatowej.

Jeżeli mięso posyła się najprzód wozem a potem koleją żelazną lub drogą wodną, o odejściu posyłki należy zawiadomić w czasie właściwym także władzę miejscową owego miejsca, w którem zmienia się sposób przewozu, ażeby władza ta zarządziła co potrzeba względem desinfekcyi wozów aż dotąd użytych i opakowania.

i) Dozorcy transportu wyda komisya zarazowa świadectwo podług załączonego wzorca A.

Z tem świadectwem dozorca transportu mięsa winien za przybyciem do miejsca konsumcyi zgłosić się do władzy miejscowej.

k) Władza miejscowa w miejscu konsumcyi winna poczynić kroki, które w przedmiocie sposobów sprzedaży nadesłanego mięsa uzna za potrzebne pod względem zdrowotnym i weterynarskim.

II. Z miejsc wolnych od zarazy w okręgu pogranicznym zarazy do miejsc większej konsumcyi, oddalonych najwięcej o cztery mile, można posyłać mięso zwierząt danych na rzeź a zdrowych, wozami z zaprzęgiem końskim i okryte; na większe odległości można posyłać tylko kolejami żelaznemi lub drogą wodną i to wprost aż do miejsca przeznaczenia. Straż policyjną daje się do transportu tylko wtedy, gdy się go posyła wozem i aż do przełożenia go na kolej żelazną lub na statek. Weterynarz, mający dozór nad rzezią, wyda właścicielowi zwierząt pobitych świadectwo. jako przed rzezią i po rzezi sprawdzono, że zwierzęta te były zdrowe.

Władza administracyjna powiatowa, udzielająca pozwolenie do rzezi, winna niezwłocznie zawiadomić władzę miejscową w miejscu konsumcyi o odejściu transportu mięsa. Sprzedaż mięsa w miejscu przeznaczenia, z ścisłem zachowaniem instrukcyi policyjnych, zdrowotnych i weterynarskich, przez władzę miejscową zarządzonych, jest rzeczą właściciela.

III. Wysyłanie i sprzedaż mięsa z rzezalni nad granicą rosyjską i mołdawską, z ścisłem zachowaniem wszelkich przepisanych ostrożności, jest rzeczą przedsiębiorcy. Weterynarz rządowy, urzędujący w zakładzie, wyda wywód oględzin dla każdego transportu.

Jeżeli pomiędzy zwierzętami stada, do takiej rzezalni przeznaczonego, zdarzą się stwierdzone przypadki księgosuszu, albo jeżeli w miejscu, w którem rzezalnia leży, wybuchnie zaraza (księgosusz), przepisy niniejszego paragrafu, pod liczbą I podane, będą wykonane z tą zmianą, że wozami zakrytemi i zamkniętemi można przewozić mięso aż na odległość czteromilową. Jeżeliby rzezalnia leżała w okręgu pogranicznym zarazy, zastosowane będą odpowiednie przepisy niniejszego paragrafu podane pod liczbą II.

§. 9.

Ponieważ wtedy, gdy komisya zarazowa na mocy ustawy o księgosuszu z dnia 29 czerwca 1868 nakazuje urzędownie rzeź rogacizny, owiec i kóz, nie jest jeszcze rozstrzygniętem, czy właścicielowi należy się wynagrodzenie prawne, czyli też prawo do takowego utracił (§. 33 powyższej ustawy), przeto w przypadkach takiej rzezi, urzędownie nakazanej, jeżeliby właściciel pobitych zwierząt nie zrzekł się wynagrodzenia, obowiązkiem jest władzy administracyjnej powiatowej, załatwić jak można najkorzystniej sprzedaż mięsa i skór ze zwierząt, które po rzezi okazały się zdrowemi a to, o ile ustawa i obowiązujące rozporządzenia na to pozwalają. Atoli w przypadkach tych posyła się mięso na sprzedaż do miejsc większej konsumcyi tylko wtedy, jeżeli można się spodziewać, że z kwoty, którą prawdopodobnie sprzedaż przyniesie, pozostanie odpowiednia nadwyżka w gotowiźnie po strąceniu kosztów roboty, naładowania i transportu mięsa do miejsca przeznaczenia, tudzież desinfekcyi wozów i opakowania. Przedewszystkiem należy ile można starać się, ażeby mięso na sprzedaż w miejscu większej konsumcyi przeznaczone, jakoteż skóry, które mają być wywiezione do garbarni postronnych, sprzedane zostały w miejscu rzezi rzeźnikom, dostarczycielom mięsa, ajentom lub innym przedsiębiorcom, których rzeczą potem będzie zarządzić towarem po otrzymaniu pozwolenia władzy, (§. 1 niniejszego rozporządzenia) i z ścisłem zachowaniem przepisów §. 8 liczba I niniejszego rozporządzenia. Z mięsem, którego ani w miejscu rzezi sprzedać, ani do miejsc większej konsumcyi wywieźć nie można, jakoteż z produktami surowemi, oprócz skór ze zwierząt, z nakazu urzędowego danych na rzeź a jednak zdrowych, postąpi się według końcowego ustępu §. 2 niniejszego rozporządzenia. Jeżeli co do produktów surowych ze zwierząt z polecenia urzędowego na rzeź danych, władza administracyjna rozporządzi sprzedaż tychże na rachunek skarbu publicznego; w żadnym przypadku nie można ztąd wywodzić prejudykatu do rozstrzygnięcia pytania, czy właścicielowi tych zwierząt należy się wynagrodzenie, czyli nie; i ani z niepomyślnego skutku rozporządzenia co do sprzedaży, przez władzę wydanego, ani z zaniedbania takowego rozporządzenia, nie można wywodzić roszczeń do wynagrodzenia, gdyby się okazało, że prawo do wynagrodzenia za zwierzęta pobite, utracono i że zatem czysty dochód z przedaży produktów surowych z tych zwierząt należy zostawić właścicielowi.

§. 10.

Skóry, pochodzące z miejsc zarazą dotkniętych, a przez namoczenie w ługu wapiennym oczyszczone z cząstek zaraźliwych, mogą być przewożone do garbarni w celu natychmiastowego przekształcenia, tylko na wozach z zaprzęgiem końskim, najwięcej na odległość czterech mil. Wozy takie powinny być albo całkiem zamknięte, albo też ładunek skór powinien być całkowicie obwinięty osłoną, nasyconą ługiem wapiennym lub roztczynem kwasu karbolowego.

Skóry, pochodzące z miejsc wolnych od zarazy w okręgu pogranicznym zarazy, jakoteż z rzezalni, założonych wzdłuż granicy rosyjskiej i mołdawskiej, o ile te ostatnie nie leżą w obrębie miejsca dotkniętego zarazą, i o ile w odpowiednim stadzie nie stwierdzono księgosuszu, gdy będą w powyższy sposób desinfekcyi podane, można posyłać koleją żelazną w wagonach oplombowanych także do odleglejszych garbarni.

Do każdego transportu dodać należy strażnika policyjnego, który winien odstawić go do wyznaczonej garbarni.

Właściciel lub zawiadowca garbarni potwierdzi na liście konwojowym rzeczywisty odbiór i pod karą prawnie przepisaną winien przystąpić natychmiast do przekształcenia skór.

Lasser r. w. **Banhans** r. w. **Chlumecky** r. w.

Wzorzec A.

Kraj: ______________________ Miejsce: ______________________

Powiat: ______________________ Obszar dworski: ______________________

Świadectwo

dla mięsa z rogacizny, owiec, kóz, danych na rzeź w siedzibie zarazy w . . . . . .
przeznaczonego do . . . .

Ilość danych na rzeź			Transport odchodzi			Aż do miejsca przeznaczenia towarzyszy transportowi straż policyjna, jakoto:	Potwierdzenie jako zwierzęta ubite były zdrowe
bydląt rogatych	owiec	kóz	wozami z pociągiem końskim	koleją żelazną	drogą wodną		
			do				

Uprasza się świetny magistrat . . . . odnośnie do naszej odezwy (telegramu) z . . . . , ażeby wydał rozporządzenia co do uskutecznienia i nadzoru przepisanej desinfekcyi naczyń do przewozu użytych i opakowania, jakoteż, ażeby załatwił sprzedaż mięsa po cenach ile można najwyższych i ażeby kwotę z sprzedaży otrzymaną przesłał do władzy powiatowej w . . . . *)

Z komisyi zarazowej

N. dnia 187

N. N.,
komisarz administracyjny.

N. N.,
weterynarz.

---

*) Ustęp końcowy, tyczący się przedaży mięsa i przesłania kwoty z przedaży otrzymanej zostawia się tylko w tych przypadkach, jeżeli podług §. 9 przedaż ma załatwić władza powiatowa.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XXXII. — Wydany i rozesłany dnia 4 czerwca 1873.

92.

Ustawa z dnia 4 maja 1873,

o organizacyi akademii technicznej (instytutu technicznego (w Bernie)

Za zgodą obu izb rady państwa postanowiłem i stanowię jak następuje:

Artykuł 1.

Odnośnie do uchwały sejmu krajowego morawskiego z dnia 2 grudnia 1872 i w zastosowaniu się do §. 12, ustęp 2 ustawy zasadniczej państwa z dnia 21 grudnia 1867, l. 141, ustanawiają się następujące zasady organizacyi akademii technicznej (instytutu technicznego) w Bernie.

Artykuł 2.

Wykonanie ustawy niniejszej a w szczególności wydanie statutu organizacyjnego dla akademii technicznej w Bernie, z zastosowaniem się do niniejszych postanowień zasadniczych porucza się ministrowi oświecenia.

Wiedeń, dnia 4 maja 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Stremayr** r. w.

Zasady

organizacyi c. k. akademii technicznej w Bernie.

§. 1.

Celem akademii technicznej w Bernie jest nadawać gruntowne teoretyczne, a także, o ile to w szkole jest możebnem, praktyczne wykształcenie, w tych kierunkach powołania dla których w akademii tej istnieją szkoły wyłączne.

§. 2.

W tej akademii technicznej istnieją następujące szkoły wyłączne:

a) budownictwa drogowego i wodnego (szkoła inżynierska);
b) budownictwa maszyn (szkoła budownictwa maszyn);
c) chemii technicznej (szkoła chemiczna);

Przedmioty do żadnej z tych szkół wyłącznych nie wcielone, będą stanowiły w połączeniu czwarty oddział ogólny.

§. 3.

Akademia techniczna będzie urządzona na zasadzie wolności nauczania i uczenia się.

§. 4.

Przedmioty naukowe będą wykładali profesorowie zwyczajni i nadzwyczajni, docenci płatni, docenci prywatni, a języki i kunszta, nauczyciele. Profesorom mogą być dodani do pomocy asystenci a profesorom przedmiotów połączonych z ćwiczeniami praktycznemi dla nauki uczniów, konstruktorowie lub adjunkci.

§. 5.

Docenci prywatni będą przyjmowani do wszystkich przedmiotów, mogących poprzeć cele zakładu.

Docenci prywatni podlegają pod względem habilitacyi takim samym przepisom jak na uniwersytecie. Dyplom doktorski może być zastąpiony dyplomem zdanych ścisłych egzaminów (§. 23) z przedmiotów odpowiedniej szkoły wyłącznej.

§. 6.

Profesorów zwyczajnych i nadzwyczajnych mianuje cesarz na przedstawienie ministra oświecenia, docentów płatnych i adjuktów minister oświecenia.

Ubiegający się o posadę adjunkta winni wykazać się dyplomem odpowiedniego ścisłego egzaminu albo doktorskim.

Asystentów i konstruktorów mianuje kolegium profesorów na przedstawienie odpowiednich profesorów, na dwa lata i podaje ich ministrowi oświecenia do potwierdzenia. W razie odpowiedniego pełnienia obowiązków nominacya może być przedłużona na dwa lata następne a w przypadkach godnych szczególnego uwzględnienia można ją przedłużyć jeszcze raz na dwa lata następne za zezwoleniem ministra oświecenia.

§. 7.

Akademią zarządza kolegium profesorów (§. 9), na czele którego stoi rektor.

§. 8.

Rektora wybiera kolegium profesorów z pomiędzy zwyczajnych profesorów akademii na jeden rok szkolny i przedstawia wybór ministrowi oświecenia do zatwierdzenia.

Rektor pobiera dodatek z tytułu urzędowania.

W razie nieobecności zastępuje go poprzednik w urzędzie (prorektor).

§. 9.

Kolegium profesorow składa się z profesorów zwyczajnych i nadzwyczajnych i z reprezentantów docentów prywatnych, w akademii uczących, na przeciąg roku szkolnego wybranych, a których jest dwóch lub jeden, według tego, czy docentów jest więcej jak pięciu czy nie. Reprezentanci docentów prywatnych mają w kolegium profesorów tylko głos doradczy.

§. 10.

Kolegium profesorów jest odpowiedzialne za stan naukowy pod względem nauki, karności i zarządu.

Wszelkie sprawy, rektorowi, kolegiom oddziałowym (§. 1) lub przełożonym (§. 12) tych ostatnich, nie poruczone wyraźnie, należą do zakresu kolegium profesorów.

§. 11.

Szczególnemi oddziałami (szkołami wyłącznemi) zawiadują głównie kolegia oddziałowe. Członkami tychże są profesorowie zwyczajni i nadzwyczajni tudzież płatni docenci przedmiotów w odpowiednim oddziale wykładanych. Docenci prywatni którzy wykładają przedmioty do odpowiedniego oddziału należące, mają prawo wydelegować w myśl §. 9 jednego lub dwóch reprezentantów z głosem doradczym do kolegiów oddziałowych.

§. 12.

Członkowie każdego kolegium oddziałowego obierają z pomiędzy siebie jednego z profesorów przełożonym na przeciąg dwóch lat szkolnych.

Rektor nie może być oraz przełożonym oddziału.

§. 13.

Uczniowie akademii są albo zwyczajni albo nadzwyczajni.

§. 14.

Jako uczniowie zwyczajni ci będą przyjęci, którzy otrzymali ważne w państwie świadectwo dojrzałości, przyczem uczniowie gymnazyalni winni wykazać się dostateczną biegłością w rysunku geometrycznym i z wolnej ręki.

O ile świadectwo dojrzałości może być zastąpione świadectwem innego zakładu technicznego, podobnie urządzonego, o tem orzeka minister oświecenia.

§. 15.

Jako uczniowie nadzwyczajni ci mogą być przyjęci, którzy nie mają kwalifikacyi na uczniów zwyczajnych, lub którzy chcą uczęszczać tylko na niektóre wykłady w przymiocie uczniów nadzwyczajnych. Od uczniów nadzwyczajnych będzie jednak wymagane udowodnienie najmniej 18 lat wieku i tych wiadomości przygotowawczych, które są potrzebne do zrozumienia obranych wykładów.

§. 16.

Uczniowie nadzwyczajni nie mają prawa do absolutoryów (§. 22) i do pobierania stypendyów; do egzaminów ścisłych (§. 23) nie będą przypuszczeni.

§. 17.

Każdy uczeń, do akademii technicznej przyjęty, winien spłacić wpisowe, które wymierzy minister oświecenia. Po przerwie trwającej rok lub dłużej wpisowe opłaca się ponownie.

Od opłaty tej nie można być uwolnionym.

§. 18.

Uczniowie zwyczajni winni złożyć opłatę szkolną, która będzie wymierzona za każde półrocze, jednakowo dla wszystkich oddziałów, i bez względu na ilość godzin wykładowych które sobie wybiorą. Opłata szkolna, którą uczniowie nadzwyczajni mają składać za każde półrocze, będzie wymierzona według ilości godzin nauki w tygodniu.

Wysokość opłaty szkolnej ustanawia minister oświecenia.

§. 19.

Uczniowie zwyczajni, którzy udowodnią swoje ubóstwo i wykażą się dobrem świadectwem postępu w pobieranych naukach (§. 22) mogą być uwolnieni od całej opłaty

szkolnej, lub od onejże połowy. Uczniowie nadzwyczajni mogą być uwolnieni tylko wtedy, jeżeli celują w naukach.

Orzeczenie uwolnienia służy kolegium profesorów.

§. 20.

Za nadzwyczajne wykłady profesorów, za wykłady docentów prywatnych i nauczycieli, nie pobierających pensyi od rządu, opłaca się kwoty przez tychże ustanowione a przez kolegium profesorów zatwierdzone.

§. 21.

Ażeby uczniowie mogli przyswoić sobie w pewnej oznaczonej ilości lat najzupełniejsze o ile być może wykształcenie w jednym z wyłącznych kierunków w §. 2 wzmiankowanych, kolegium profesorów wypracuje dla każdego wyłącznego oddziału program nauk i przedstawi takowy ministrowi oświecenia do zatwierdzenia. Uczniowie jednak nie są obowiązani trzymać się tych programów.

§. 22.

Uczęszczanie na wykłady i zachowanie się będzie uczniom zwyczajnym potwierdzane w książeczkach meldunkowych, mających służyć na cały czas nauki a uczniom nadzwyczajnym w arkuszach meldunkowych wydawanych na rok.

Dla udowodnienia postępu w naukach uczniowie mogą otrzymywać świadectwa postępu z każdego przedmiotu, jeżeli dopełnią warunków, w tym względzie w statucie organicznym przepisanych.

Ci uczniowie zwyczajni, którzy uczęszczali na wszystkie przedmioty, w programie nauk (§. 21) pewnej szkoły wyłącznej zawarte, mogą żądać absolutoryum, w którem mieści się potwierdzenie uczęszczania na kolegia, zachowania się a według okoliczności postępu w naukach.

Uczniowie, którzy otrzymali absolutoryum będą przypuszczeni do egzaminów ścisłych (§. 23).

§. 23.

Egzamina ścisłe służą do udowodnienia, że kandydat posiada wyższe naukowe uzdolnienie do swego powołania.

Egzaminem ścisłym ma się udowodnić że kandydat przyswoił sobie dokładną, pod względem teoretycznym i praktycznym, znajomość wszystkich przedmiotów egzaminu, objętych programem nauk (§. 21) odpowiedniej szkoły wyłącznej.

Za egzamin ścisły opłaca się taksę, którą ustanowi minister oświecenia.

Kandydaci, którzy zdadzą egzamin, otrzymają dyplom.

§. 24.

Do egzaminów ścisłych minister oświecenia zamianuje dla każdej z trzech szkół wyłącznych osobną komisyą egzaminacyjną, która ma składać się z profesorów, docentów i innych biegłych w zawodzie.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XXXIII. — Wydany i rozesłany dnia 11 czerwca 1873.

93.

Ustawa z dnia 2 maja 1873,

obowiązująca w królestwie dalmatyńskiem,

o postępowaniu sądowem w sporach tyczących się kontraktu dzierżawy w ogólności, tudzież przy wypowiadaniu i oddawaniu wydzierżawionych lub najętych nieruchomości albo rzeczy prawnie za nieruchomości uznanych, tudzież młynów pływających i innych budynków na łyżwach wzniesionych.

Za zgodą obu izb rady państwa postanowiłem i stanowię co następuje:

§. 1.

Wszelkie spory, tyczące się kontraktów dzierżawy, sądowe wypowiadanie tychże, wszelkie układy i rozporządzenia tyczące się wypowiadania i oddania wydzierżawionych lub najętych gruntów, budynków i innych nieruchomości, albo rzeczy, prawnie za nieruchomości uznanych, tudzież młynów pływających i innych budynków na łyżwach wzniesionych, należą bez względu na osobę do sądu powiatowego, w którego okręgu znajduje się przedmiot wydzierżawiony.

Jeżeli przedmiot wydzierżawiony leży w okręgach kilku sądów; natenczas, gdyby jeden z tych sądów nie był do tego w kontrakcie wyznaczony, wybór pomiędzy niemi służy powodowi, przy wypowiedzeniach zaś, temu, kto wypowiada.

§. 2.

Wypowiedzenie kontraktu dzierżawy, o ile podług przepisów kodeksu cywilnego powszechnego jest potrzebne dla zapobieżenia dorozumianemu odnowieniu tegoż, czyli w celu rozwiązania go, powinno

a) jeżeli strony zawarły szczególną umowę co do terminu wypowiedzenia i oddania przedmiotu wydzierżawionego, nastąpić zwyczajnie w tym terminie; w braku takiej umowy

b) tam, gdzie na mocy zwyczaju miejscowego albo przepisów w tej mierze wydanych, są wyznaczone pewne dnie w roku do opuszczania przedmiotów wydzierżawionych, jakoteż stałe terminy wypowiadania, wypowiedzenie powinno nastąpić przed upływem czasu do tego wyznaczonego;

c) we wszystkich innych przypadkach należy wypowiadać dzierżawy najmniej na sześć miesięcy, najmy najmniej na trzy miesiące, najmy, podług kontraktu mniej niż rok

trwać mające, najmniej na dwa tygodnie przed terminem oddania dzierżawionego przedmiotu.

§. 3.

Kontrakty dzierżawy może wypowiadać sądownie lub zasądownie tak puszczający, jak i biorący dzierżawę.

Wypowiedzenie przez jednę stronę skutecznie uczynione może być wykonane przez samę drugą stronę przeciwko wypowiadającemu.

§. 4.

Wypowiedzenie sądowe można podać na piśmie albo uczynić ustnie.

W podaniu piśmiennem, jakoteż przy spisywaniu protokołu trzeba wymienić zasadę prawną wypowiedzenia, imiona, nazwiska i mieszkanie obu stron, tudzież przedmiot kontraktu dzierżawy i termin z którym ten ma się skończyć.

Jeźli wypowiadający mieszka poza okręgiem sądowym, trzeba wymienić w podaniu pełnomocnika, w tym okręgu mieszkającego, któremu rozporządzenia sądowe mają być doręczane.

Wypowiedzenia, przepisom tym nie odpowiadające, albo do niewłaściwego sądu podane, należy odrzucić z urzędu, wymieniając powody.

§. 5.

Ażeby wypowiedzenie sądowe było skutecznem od najbliższego terminu, powinno być nietylko podane, lecz i doręczone przed upływem czasu w §. 2, lit. *a)* i *b)* wyznaczonego.

Wypowiedzenia, podane dopiero po upływie tego terminu, należy odrzucić z urzędu. Wypowiedzenia, podane nim się zacznie zawarowany kontraktem lub prawny termin wypowiedzenia, nie mogą być dla tej jedynie przyczyny, odrzucone.

§. 6.

Jeżeli wypowiedzenie nie ma być z urzędu odrzucone, należy doręczyć przeciwnikowi duplikat podania o wypowiedzenie lub odpis protokołu, polecając mu, ażeby zarzuty swoje przeciw wypowiedzeniu, jeżeli takowe chce zbijać, wniósł w przeciągu dni ośmiu na piśmie lub ustnie, tem pewniej, ponieważ po upływie tego terminu żaden zarzut nie będzie przyjęty a wypowiedzenie wejdzie w moc obowiązującą.

Przywrócenie do pierwszego stanu w razie uchybienia tego terminu jest niedopuszczalne.

§. 7.

Strona, chcąca wypowiadać, obowiązana jest zgłosić się do sądu w takim czasie, ażeby można było doręczyć wypowiedzenie w porze właściwej; doręczenia takie posyła się bez zwłoki.

Gdyby pomimo tego doręczono wypowiedzenie dopiero po upływie terminu w §. 2, lit. *a)* i *b)* wyznaczonego, wypowiedzenie to będzie pomimo tego skuteczne, jeżeli zarzutów przeciwko niemu nie podano w wyznaczonym do tego terminie.

§. 8.

Wypowiedzenie doręcza się temu, komu się wypowiada, a jeżeli jest nieobecny, lub niemożna go zastać, ustanowionemu jego pełnomocnikowi, albo, gdyby nie było ustanowionego pełnomocnika, temu, kto w jego imieniu ma dozór nad wydzierżawionym przedmiotem.

Jeżeli żadnej z tych osób nie można doręczyć wypowiedzenia do rąk własnych, natenczas woźny winien przybić wypowiedzenie natychmiast w przytomności obecnych domo-

wników lub dwóch świadków, albo w mieszkaniu, albo, gdyby było zamknięte, na zewnętrznej stronie drzwi; wywiedzieć się o przyczynie i przeciągu nieobecności i sąd o tem zawiadomić pisemnie.

Przybicie wypowiedzenia znaczy tyle co doręczenie; dla nieobecnych jednak powinien być natychmiast ustanowiony kurator, któremu należy doręczyć odpis wypowiedzenia i którego zawiadamia się o przybiciu doręczenia.

Termin wyznaczony do wniesienia zarzutów liczy się w przypadku takim od tego dnia, w którym kuratora zawiadomiono, że jest zamianowany.

§. 9.

Wypowiedzenie zasądowe wtedy tylko ma skutek sądowego, jeżeli się wykazuje odpowiedni dokument notaryalny, protokół urzędowy przez stronę, której się wypowiada, podpisany, albo też wydane przez nią potwierdzenie piśmienne, w formie stanowiącej dowód w postępowaniu sądowem dla dokumentów prywatnych przepisanej, z dokładnem wymienieniem imion i nazwisk obu stron, przedmiotu dzierżawy, kresu, w którym kontrakt się kończy i czasu dokonanego wypowiedzenia.

§. 10.

Także przeciw takiemu zasądowemu wypowiedzeniu, ten, przeciw któremu jest wymierzone, winien swoje oświadczenie przeciwne wnieść do sądu na piśmie, lub podać ustnie do protokółu, a to w ośmiu dniach po dniu w którym podług załączonego dokumentu wypowiedzenie nastąpiło, inaczej ulega skutkom wzmiankowanym w §. 6.

Przepisy o wykonaniu wypowiedzeń zasądowych są zawarte w §. 20.

§. 11.

Jeżeli kontrakty mają wyjść z mocy obowiązującej po upływie oznaczonego czasue bez poprzedniczego wypowiedzenia, a zachodzi obawa, że przedmiot dzierżawy nie będzią w należytym czasie zwrócony lub odebrany, tak puszczający jak biorący dzierżawę mog. prosić sąd o rozporządzenie, polecające to naprzód przeciwnikowi.

W skutek prośby takiej, którą jednak można przyjąć tylko w ciągu ostatnich sześciu miesięcy przed upływem czasu dzierżawy, należy polecić przeciwnikowi z zachowaniem przepisów §. 8, ażeby podług rozmaitości przypadków przedmiot dzierżawy pod zagrożeniem egzekucyi w czasie ustanowionym zwrócił lub odebrał, albo, jeżeliby się do tego nie czuł obowiązanym, aby zarzuty swoje w ciągu dni ośmiu wniósł lub ustnie podał do sądu, w przeciwnym bowiem razie, po upływie tego terminu żaden zarzut przyjęty nie będzie lecz polecenie zwrócenia lub odebrania przedmiotu dzierżawy wejdzie w moc obowiązującą.

Przywrócenie do pierwszego stanu w razie uchybienia tego terminu jest niedopuszczalne.

§. 12.

Wszelkie spory z powodu kontraktów dzierżawy mają toczyć się podług przepisów o postępowaiu sumarycznem, jednak z zachowaniem przepisów szczególnych niniejszego rozporządzenia, i to bez różnicy, czy przedmiotem sporu jest treść kontraktu czyli tylko prawa, na tymże oparte i bez względu na istotę roszczenia i na kwotę należytości.

Zarzuty, wniesione w skutek polecenia, wydanego stosownie do §. 6 lub 11 należy uważać za skargę.

§. 13.

Wszelkie podania należy zaopatrzyć od zewnątrz napisem „w sprawach dzierżawnych“ a sąd będzie takowe załatwiał i doręczał jak można najprędzej.

Rozprawy mogą się toczyć nawet podczas feryi sądowych, z wyjątkiem niedziel i świąt.

Jeżeli kto używa przedmiotu dzierżawy w sposobie kontraktowi przeciwnym lub takim, który oczywiście wystawia ten przedmiot na popsucie lub zmniejszenie jego wartości, albo który zagraża mu niepowetowaną szkodą, można w ciągu rozprawy na prośbę strony zagrożonej zarządzić sekwestracyą przedmiotu dzierżawy albo bezwarunkową, albo według okoliczności za zabezpieczeniem, lub też powierzyć takowy tej stronie, która daje swemu przeciwnikowi zabezpieczenie.

Jeżeli idzie tylko o pewne kroki w celu konserwacyi przedmiotu najętego albo przy dzierżawach, w celu prowadzenia porządnego gospodarstwa albo, jeżeli idzie tylko o zabronienie pewnych szkodliwych czynności, można zarządzić poczynienie takich kroków albo zaniechanie owych czynności pod karą pieniężną lub aresztu, albo, według okoliczności, nakazać, aby dano zabezpieczenie skutków.

Takie rozporządzenia tymczasowe można wydawać zwyczajnie tylko po przesłuchaniu drugiej strony; jeżeli jednak będzie udowodnione, że zwłoka zagraża nagląco niebezpieczeństwem, może sąd nawet bez przesłuchania strony przeciwnej wydać rozporządzenie o które proszono.

Rekursa przeciwko takim rozporządzeniom tymczasowym nie tamują onychże wykonania.

§. 15.

W rozprawach tak nad zarzutami przeciwko wypowiedzeniu sądowemu, jaki i nad skargami, w których żąda się uchylenia lub umorzenia kontraktu dzierżawy, z innych przyczyn a nie z powodu iż czas dzierżawy upłynął, tudzież nad skargami przeciwko puszczającemu dzierżawę o oddanie rzeczy w dzierżawę wziętej, obowiązują przepisy §. 13 i 14 a oprócz tego następujące zboczenia od przepisów postępowania sumarycznego:

a) jeżeli żądano uchylenia kontraktu dzierżawy z powodu, iż czynsz dzierżawny (§. 1118 pow. ks. u. cyw.) nie był zapłacony w czasie właściwym, zarzut potrącenia o tyle tylko jest dopuszczalny, o ile do wykazania zarzuconej wzajemnej pretensyi nie potrzeba dowodu przez świadków lub biegłych;

b) świadków, na których przeciwnik odwołuje się, jeżeli w ciągu dni ośmiu nie mogą być przesłuchani, pomija się:

c) do dowodzenia przez przysięgę należy przystąpić w ciągu trzech dni po wejściu wyroku w prawność, a jeżeli wyrok zapadł w ostatniej instancyi, po jego doręczeniu;

d) założenie apelacyi i odwołanie się do najwyższego sądu, przyczem zażalenia powinny być wyrażone jak najkrócej, i rekursa przeciwko rezolucyom pierwszej lub drugiej instancyi, należy podać na piśmie lub wnieść ustnie do sądu pierwszej instancyi w ciągu trzech dni po doręczeniu wyroku lub rezolucyi;

e) rekursa przeciwko nakazom wydanym stosownie do §§. 6 i 11 są niedpuszczalne:

f) prośbę o usprawiedliwienie nieobecności na terminie podać należy w ciągu trzech dni od tego dnia w którym ustała przeszkoda stawienia się na terminie a prośbę o przywrócenie do pierwszego stanu, gdy upłynie termin nieodwłoczny, w ciągu trzech dni po upływie terminu nieodwłocznego.

§. 16.

Zarzuty lub środki dowodowe, na przytoczenie których nie pozwalają przepisy §. 15, lit. *a)* i *b)*, może ten, który inaczej nie mógłby z nich korzystać, wnieść i przytoczyć w drodze osobnego sumarycznego postępowania.

§. 17.

Jeżeli wypowiedzenie kontraktu dzierżawy (§. 3) albo polecenie odebrania lub zwrotu przedmiotu wydzierżawionego (§. 11) nie jest zaprzeczone, lecz wyrokiem prawomocnym

uznane za ważne; nateneczas dzierżawca nieruchomości, tam, gdzie szczególny zwyczaj miejscowy lub przepisy w tej mierze wydane, czego innego nie wymagają, winien najpóźniej trzeciego dnia po upływie czasu najmu, zacząć się wyprowadzać i temu, kto przedmiot wynajęty po nim obejmuje, dać stosowne i dostateczne miejsce na zachowanie ruchomości, a w ostatnim dniu czasu najmu przedmiot dzierżawy całkowicie opuścić i oddać.

Podobnież dzierżawa posiadłości, w których znajdują się budynki, powinien zacząć się wyprowadzać najpóźniej ósmego dnia przed upływem czasu dzierżawy a obejmującemu zostawić tyle i takich lokalów, ile mu potrzeba do pomieszczenia części ruchomości i przedmiotów do prowadzenia gospodarstwa a w ostatnim dniu czasu dzierżawy, przedmiot dzierżawy całkiem opuścić i oddać. Inne przedmioty dzierżawy należy oddać natychmiast z upływem czasu dzierżawy.

§. 18.

Jeżeli kontrakt dzierżawy będzie uchylony lub umorzony bez poprzedniego wypowiedzenia, w skutek skargi, należy w wyroku określić wyznaczone w §. 17 terminy do opuszczenia i oddania przedmiotu dzierżawy.

§. 19.

Jeżeli dzierżawca, bez względu na obowiązek częściowego lub całkowitego opuszczenia i oddania przedmiotu dzierżawy, nie poczynił potrzebnych w tym celu kroków aż do południa ostatniego dnia w którym do tego był obowiązany, nateneczas, na prośbę osoby, której na tem zależy, sąd może to uskuteczníć tego samego dnia, jeżeli potrzeba przy pomocy straży.

Jeżeli czas najmu lub dzierżawy upłynął przed prawomocnem orzeczeniem sądowem co do zrobionego zaprzeczenia, można prosić o egzekucyą orzeczenia już drugiego dnia jak tenże nabędzie prawomocności, lub drugiego dnia po doręczeniu orzeczenia zapadłego w ostatniej instancyi.

§. 20.

Jeżeli kto prosi o egzekucyą na zasadzie wypowiedzenia zasądownie uczynionego (§. 9) na które nie wniesiono przeciwnego oświadczenia i co do którego złożono poświadczenie notaryalne, protokół urzędowy, albo przynajmniej legalizowane świadectwo strony przeciwnej, należy prośbie natychmiast uczynić zadosyć podług przepisów zawartych w §. 19.

Ale jeżeli na dowód uczynionego wypowiedzenia przywiedziono tylko dokument prywatny, nateneczas na prośbę o egzekucyą należy wyznaczyć termin jak najbliższy, według okoliczności na ten sam dzień, na którym jednak ma się toczyć rozprawa tylko nad pytaniem, czy dokument jest prawdziwy.

Jeżeli strona przeciwna tego wyraźnie nie zaprzecza, ale jeżeli nie stanie na terminie, dozwala się egzekucyi i wykonywa się takową natychmiast. Jeżeli zaś zaprzeczono prawdziwości dokumentu, należy wytoczyć nad tem rozprawę i orzec wyrokiem.

§. 21.

Wypowiedzenia, których dzierżawca nie wzruszał, i wszelkie przeciwko niemu wyjednane rozporządzenia tymczasowe, lub rezolucye i wyroki są także przeciwko jego poddzierżawcy skuteczne i wykonalne, chociażby nie wniesiono wypowiedzenia przeciwko temu ostatniemu albo chociażby do rozpraw nie był powoływany.

Ale jeżeli pomiędzy puszczającym dzierżawę a poddzierżawcą istnieje osobna umowa, należy wyjednać rozporządzenia sądowe, rezolucye lub wyroki także przeciwko poddzierżawcy.

§. 22.

Jeżeli kontrakty dzierżawy, kończą się z upływem czasu, tak, iż wypowiadanie ich nie jest potrzebne (§. 1114 pow. ks. u. c.), a dzierżawca nieprzestaje ciągle ich używać, puszczający zaś dzierżawę, temu się nie sprzeciwia; kontrakty takie uważają się za odnowione dorozumianie tylko wtedy, jeżeli od upłynięcia czasu dzierżawy minie dwa tygodnie albo, przy kontraktach zawartych pierwotnie na krótszy czas niż na miesiąc, jeżeli od upłynięcia kontraktu minie czas równy połowie czasu pierwotnie zawarowanego, a ani puszczający dzierżawę nie wniesie skargi o oddanie ani dzierżawca o odebranie przedmiotu dzierżawy.

§. 23.

Przepisy ustawy niniejszej nie odnoszą się do kontadinów i kolonów w Dalmacyi i wszystkie dotychczasowe ustawy i rozporządzenia, odnoszące się do tych stosunków, pozostają w mocy obowiązującej.

§. 24.

Do wyznaczenia terminów i dni, które zachowywać należy w wypowiadaniu najmów i przy oddawaniu nieruchomości w tych miejscach, w których osobne przepisy w tej mierze nie istnieją, albo istniejące wymagają zmiany, powołaną jest władza administracyjna krajowa, która w tym względzie porozumie się z sądem krajowym wyższym.

Rozporządzenie takie należy ogłosić w dzienniku ustaw krajowych i w gazecie urzędowej krajowej.

§. 25.

Dekret nadworny sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 1843 Z. U. S. Nr. 770 znosi się.

Spory jednak które się obecnie już toczą, będą ukończone podług dotychczasowych przepisów prawnych.

§. 26.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrom spraw wewnętrznych i sprawiedliwości.

Wiedeń, dnia 2 maja 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Lasser** r. w. **Glaser** r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XXXIV. — Wydany i rozesłany dnia 11 czerwca 1873.

94.

Ustawa z dnia 12 maja 1873,

o porządku czynności rady państwa.

Za zgodą obu izb rady państwa, znosząc jednocześnie ustawę z dnia 31 lipca 1861 (Dz. u. p. Nr. 78) i ustawę z dnia 15 maja 1868 (Dz. u. p. Nr. 42), postanowiłem i stanowię co następuje:

§. 1.

Obiedwie izby rady państwa zbierają się w salach posiedzeń swoich tego dnia, który w piśmie powołującem cesarskiem jest wyznaczony i o tej godzinie, którą im biura oznajmią.

Na mocy §. 58 porządku wybierania do rady państwa każdy deputowany, certyfikatem wyborczym opatrzony, ma miejsce i głos na posiedzeniach izby deputowanych dopóty, dopóki izba nie uzna jego wyboru za nieważny.

Deputowani nowo wchodzący winni złożyć certyfikaty swoje w biurze izby.

W izbie panów minister którego cesarz do tego wyznaczy przedstawia prezesa przez cesarza zamianowanego i wiceprezesów przez prezesa zamianowanych, poczem prezes obejmuje przewodnictwo.

W izbie deputowanych obejmuje przewodnictwo tymczasowe ten członek izby, który według porządku czynności tej izby jest do tego uprawniony.

Następnie nowo wstępujący członkowie każdej izby, zamiast przysięgi, przyrzekają na wezwanie przewodniczącego wierność i posłuszeństwo cesarzowi, niezłomne zachowywanie ustaw zasadniczych państwa, jakoteż wszelkich innych ustaw i sumienne dopełnianie obowiązków.

Członkowie, wstępujący później, składają przyrzeczenie przy wstąpieniu. Jeżeli zamianowany prezes izby panów, lub powołany do tymczasowego przewodniczenia członek izby deputowanych, są nowo wstępującymi członkami swojej izby, winni złożyć przyrzeczenie, pierwszy przed otwarciem kadencyi w ręce cesarza, ostatni przed objęciem prezydencyi w ręce ministra którego cesarz wyznaczy.

§. 2.

Po złożeniu przyrzeczenia następuje uroczyste otwarcie rady państwa w obecności obu izb, dokonywa go zaś albo cesarz we własnej osobie albo komisya do tego przez cesarza wyznaczona, która orędziem cesarskiem wita zebraną radę państwa.

§. 3.

Po uroczystem otwarciu izba deputowanych przystępuje najprzód do sprawdzenia wyborów.

W tym celu dzieli się izba na dziewięć losem wybranych oddziałów.

Poszczególne wybory przekazują się oddziałom podobnież losem.

Jeżeli deputowany należy do oddziału, który ma sprawdzać jego wybór, nie powinien być obecnym przy rozprawach nad tymże.

Wykazy wyborów, przeciwko którym w przepisanym czasie nie wyniesiono zaskarżeń lub protestów i których w oddziale, mającym je sprawdzać, większość nie podała w wątpliwość, oddają się prezesowi.

Ten przedstawia je izbie, która bez debaty albo uznaje wybór za ważny, albo porucza akt wyborczy do zdania sprawy wydziałowi legitymacyjnemu, który będzie wybrany z całej izby.

Podobnież temu wydziałowi legitymacyjnemu poruczone będą do obrady przygotowawczej i zdania sprawy te akty wyborcze, w których na zasadzie przyczyny wyłączającej odmówiono wydania certyfikatu wyborczego (§. 55 porządku wyborczego), przeciwko którym wyniesiono zaskarżenie albo których ważność została przez większość odpowiedniego oddziału podana w wątpliwość.

Zaskarżenia lub protesty przeciwko wyborowi wynosić należy do prezydyum izby deputowanych najpóźniej w trzy dni po uroczystem otwarciu rady państwa, przeciwko wyborom uzupełniającym podczas kadencyi rady państwa odbytym, w ciągu dwóch tygodni po wyborze, w przeciwnym zaś razie nie będą już uwzględnione.

Atoli jeźli wybrany nie jest uzdatniony do wyboru, podług §. 20 porządku wybierania do rady państwa, można wybór zaskarżać każdego czasu, nawet po uznaniu go za ważny.

O takich przeciwko wyborom zaskarżeniach, jakoteż o nowych wyborach, które odbyły się w ciągu jednego okresu wyborczego, rozstrzyga izba również na podstawie sprawozdania wydziału legitymacyjnego wybranego z izby.

Jeżeli wybór deputowanego, któremu odmówiono wydania certyfikatu wyborczego, będzie uznany za ważny, prezes izby wzywa go na zasadzie §. 58 porządku wyborów do rady państwa, aby wstąpił do izby deputowanych.

§. 4.

Jeżeli wybór deputowanego będzie uznany za nieważny, jakoteż w przypadkach §. 18 ustawy zasadniczej o reprezentacyi państwa przewidzianych, ma natychmiast odbyć się nowy wybór.

Podobnież nastąpi nowy wybór, jeżeli członek nie składa przyrzeczenia w §. 1 przewidzianego, jeźli chce złożyć takowe z ograniczeniami lub z zastrzeżeniami, lub jeżeli przez tydzień, albo ociąga się z wstąpieniem, albo bez urlopu lub po nad czas urlopu na posiedzenia izby nieprzychodzi i jeżeli nie uczyni natychmiast zadosyć wezwaniu po upływie tygodnia przez prezesa wydanemu i wyrażającemu, aby w ciągu dwóch tygodni przybył lub swoję nieobecność usprawiedliwił, w przeciwnym razie uważany będzie jak gdyby wystąpił.

§. 5.

Rząd może przedłożenia swoje wnieść pierwej albo do jednej albo do drugiej izby; tylko przedłożenia skarbowe i ustawa o poborze wojskowym wnoszą się naprzód do izby deputowanych.

Przy układaniu porządku dziennego, przedłożenia rządowe mają pierwszeństwo przed wszystkiemi innemi przedmiotami, nad któremi rozprawa jeszcze się nie toczy.

Przedłożenia rządowe i przedłożenia, przechodzące z jednej izby do drugiej, nie potrzebują zapytania o poparcie, i nie mogą być odrzucone bez obrady przygotowawczej.

Jeżeli wnioski komisyi, wydziałów lub komitetów, tyczące się takich przedłożeń, różnią się od takowych całkiem lub w pojedynczych częściach, przedłożenia takie, w przypadku odrzucenia owych różnic, przychodzą jeszcze w pierwotnej osnowie pod głosowanie.

Rząd może przedłożenia swoje każdego czasu zmienić lub nawet całkiem wycofać a wtedy żaden członek izby nie może podejmować ich dalszego przeprowadzenia.

§. 6.

Ministrowie i naczelnicy władz centralnych tudzież ich zastępcy, mają prawo §. 20 ustawy zasadniczej o reprezentacyi państwa uzasadnione, zabierać głos chociażby kilkakrotnie, atoli nie przerywając mowcy, jakoteż wolno im jest odczytywać przedstawienia ułożone na piśmie.

§. 7.

Ministrowie i naczelnicy władz centralnych, mają prawo znajdować się na posiedzeniach komisyi, wydziałów i komitetu całej izby, dla udzielania objaśnień i wiadomości tyczących się przedłożeń rządowych i innych przedmiotów obrad, nie mają jednak prawa być obecnymi na obradzie końcowej i przy głosowaniu.

Także komisye i wydziały mają prawo żądać od nich, za pośrednictwem prezesa izby takich wyjaśnień i wiadomości i w tym celu zapraszać ich na swoje posiedzenia.

Ministrowie i naczelnicy władz centralnych mają w obu przypadkach prawo wysłania komisarzy jako swoich zastępców.

§. 8.

Komisye i wydziały obu izb mają prawo prosić ministrów i naczelników władz centralnych o zarządzenie potrzebnych dochodzeń, wzywać biegłych lub świadków w celu

ustnego przesłuchania i żądać od nich piśmiennej opinii lub świadectwa a to wszystko za pośrednictwem prezesa izby.

§. 9.

Jeżeli w jednej z izb przedłożenie rządowe lub przedłożenie drugiej izby albo też wniosek główny będą odrzucone; natenczas, z zastrzeżeniem wyjątków w §. 10 i 11 wzmiankowanych, nie mogą już być umieszczone na porządku dziennym tej izby w ciągu bieżącej kadencyi rocznej.

§. 10.

Izby znoszą się ze sobą albo ustnie przez poselstwa albo pisemnie za pośrednictwem swoich przezesów przyczem potrzebny jest podpis sekretarza.

Wniosków, odrzuconych przez izbę, do której były najprzód wniesione, nie udziela się drugiej izbie.

Uchwały, tyczące się ustaw i wniosków, do skuteczności których potrzebne jest przyzwolenie obu izb, ta izba, w której najprzód zapadły, udziela drugiej izbie. Uchwała, do której druga izba przystąpi bez zmiany, będzie natychmiast przesłana ministerstwu; zarazem będzie o tem zawiadomiona ta izba, od której komunikat wyszedł.

Jeżeli druga izba przystępuje tylko ze zmianami, wniosek i uchwała wracają do izby w której odbywała się pierwsza obrada. Komunikata posyłają się nawzajem, póki co do zmian nie nastąpi zgoda.

Jeżeli przystąpienie do uchwały będzie całkiem odrzucone, należy zawiadomić o tem izbę od której wyszło.

Jeżeli uchwała, którą się ma oznajmić, dotyczy przedmiotu, nad którym stósownie do ustawy o reprezentacyi państwa, uchwała może zapadać tylko dwoma trzeciemi częściami głosów, należy oznajmić drugiej izbie także i tę okoliczność, że uchwała zapadła taką większością głosów, jaka prawnie jest potrzebna.

O odrzuceniu przedłożenia rządowego należy zawiadomić ministerstwo w każdym razie czy będzie odrzucone już w jednej, czy dopiero w drugiej izbie.

§. 11.

Jeżeli przy obradzie nad budżetem rocznym, nad inną ustawą skarbową, nad ustawą o poborze wojskowym, lub nad innem naglącem przedłożeniem rządowem, których rozstrzygnięcia nie można odkładać do najbliższej kadencyi, nie można uchwał obu izb doprowadzić do zgodności, obie izby wybiorą członków w równej ilości, którzy zbiorą się na konferencyą dla wypracowania spólnego sprawozdania, które natychmiast będzie wzięte pod obradę, najprzód w tej izbie, w której uchwała względem tego przedmiotu zapadła pierwej.

Wniosek o złożeniu takiej konferencyi może być uczyniony w każdej z dwóch izb, jak tylko nad odpowiednim przedmiotem w każdej izbie zapadła uchwała najmniej dwa razy.

Jeżeli jedna izba wniosek taki zamieni w uchwałę, druga izba nie może go odrzucić.

Wspólne konferencye wybierają dwóch przewodniczących, po jednym z grona członków izby panów i izby deputowanych, którzy prezydują naprzemian.

Kto ma przewodniczyć na pierwszem posiedzeniu o tem rozstrzyga los.

Głosuje się kartkami, na których, gdy pytanie będzie oddane pod głosowanie, należy napisać „tak“ lub „nie“.

Prezesi obu izb mają prawo zasiadać na konferencyach z głosem doradczym.

Wynik obrady będzie oznajmiony obu izbom za pomocą wspólnego sprawozdania, w każdej izbie przez odpowiedniego przewodniczącego konferencyi.

§. 12.

Interpelacye, które członek chce uczynić do ministra lub do naczelnika władzy centralnej, podaje się prezesowi na piśmie, opatrzone w izbie panów najmniej 10 a w izbie deputowanych najmniej 15 podpisami i będą natychmiast interpelowanemu udzielone i na posiedzeniu odczytane.

Interpelowany może odpowiedzieć zaraz, albo też zapewnić że odpowie na jednem z przyszłych posiedzeń, lub nakoniec odmówić odpowiedzi wymieniając powody.

§. 13.

Petycye i inne podania do izby przyjmuje się tylko wtedy, jeżeli takowe wnosi członek izby.

§. 14.

Deputacye nie będą wpuszczone ani na posiedzenia izb, ani też na posiedzenia oddziałów, komisyi lub wydziałów.

§. 15.

Deputacye od izby do dworu cesarskiego mogą być wysyłane tylko za wyjednanem poprzednio zezwoleniem cesarskiem.

Izby, jakoteż ich oddziały, komisye i wydziały mogą znosić się na zewnątrz tylko za pośrednictwem prezesów izb i tylko z ministrami i naczelnikami władz centralnych, mianowicie nie mają prawa znosić się bezpośrednio z reprezentacyą krajową ani też wydawać żadnych ogłoszeń jakiegokolwiek rodzaju.

§. 16.

Urzędowanie prezesa i wiceprezesów izby panów, jakoteż prezesa i wiceprezesa izby deputowanych trwa co się tyczy załatwiania bieżących czynności izby, jakoteż przygotowań do następnej kadencyi, aż do powtórnego zebrania się rady państwa.

§. 17.

Przepisy ustawy niniejszej będą wciągnięte w porządek czynności każdej izby rady państwa o ile się do takowego odnoszą.

§. 18.

Ustawa niniejsza wchodzi w moc obowiązującą jednocześnie z ustawą zmieniającą ustawę zasadniczą o reprezentacyi państwa z dnia 21 grudnia 1867, i z ustawą o wyborze członków izby deputowanych rady państwa,

Wiedeń, dnia 12 maja 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Lasser** r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XXXV. — Wydany i rozesłany dnia 11 czerwca 1873.

95.

Ustawa z dnia 30 kwietnia 1873,

którą ustanawiają się przepisy co do postępowania każdym razem w kraju tutejszym ze spadkiem głowy domu książąt nassauskich.

Za zgodą obu izb rady państwa postanowiłem i stanowię co następuje:

§. 1.

Przy każdorazowem postępowaniu spadkowem ze spadkiem ruchomym i nieruchomym głowy domu książąt nassauskich, sądy do tego podług ustaw powszechnych powołane mają oceniać prawa porządku dziedziczenia i inne z przyczyny śmierci roszczenia do majątku, postępowaniu spadkowemu podlegającego, podług tych przepisów, które są w tej mierze ustanowione w kontrakcie spadkowym całego domu książąt nassauskich, opatrzonym zatwierdzeniem cesarskiem ddto 29 września 1786 a po zasięgnięciu zezwolenia krewnych po mieczu, w dzienniku rozporządzeń księtwa nassauskiego z dnia 2 lutego 1861 ogłoszonym i do niniejszej ustawy dołączonym.

Do wszystkich innych praw, które się ani do porządku dziedziczenia ani do roszczeń z powodu śmierci nie odnoszą, jakoteż, do praw trzecich osób, które do domu książąt nassauskich, nie należą, przepisy tego traktatu dziedziczenia nie będą stosowane, lecz w tym względzie, jakoteż co się tyczy należytości od przeniesienia majątku w razie śmierci, trzymać się należy ustaw obowiązujących powszechnych.

§. 2.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrowi sprawiedliwości.

Wiedeń, dnia 30 kwietnia 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Glaser** r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

[illegible]

Ustawa z dnia 30 kwietnia 1871,

[illegible]

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XXXVI. — Wydany i rozesłany dnia 14 czerwca 1873.

96.

Ustawa z dnia 21 maja 1873,

o uwolnieniu od należytości dokumentów, pism i wniesień, tyczących się zapomóg z funduszu krajowego dla powiatów galicyjskich, niedostatkiem dotkniętych, tudzież o ściąganiu zaliczek zapomogowych.

Za zgodą obu izb rady państwa postanowiłem i stanowię jak następuje:

§. 1.

Wszystkie dokumenta prawne, podania i protokoły, wydane a względnie wniesione jako tyczące się zaliczek pieniężnych, które dotkniętym niedostatkiem powiatom, gminom lub członkom gmin w Galicyi, na mocy ustawy krajowej z dnia 12 lutego 1873 z pożyczki krajowej w sumie 5,200.000 zł. mają być udzielane; jakoteż odpowiednie wpisy i podania o zahipotekowanie, jeżeli ma być wyjednane zabezpieczenie hipoteczne takich zaliczek bądź to na rzecz funduszu krajowego, bądź też przy zaliczkach poszczególnym osobom pod gwarancyą powiatu lub gminy udzielanych, na rzecz powiatu lub gminy: uwalniają się od należytości stemplowych i bezpośrednich, ustawą z dnia 19 lutego 1850, 13 grudnia 1862 i 29 lutego 1864, ustanowionych.

§. 2.

Zaległe raty i odsetki od osób, zaliczkami zapomogowemi z tej pożyczki krajowej obdzielonych, będą ściągane w drodze administracyjnej za pomocą administracyjnej egzekucyi.

§. 3.

Ustawa niniejsza wchozi w moc obowiązującą z dniem ogłoszenia.

Wykonanie tejże poruczam ministrom Moim spraw wewnętrznych i skarbu.

Wiedeń, dnia 21 maja 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Lasser** r. w. **Pretis** r. w.

97.

Ustawa z dnia 24 maja 1873,

o opłatach stęplowych w postępowaniu spornostkowem i wzywowem.

Za zgodą obu izb rady państwa postanowiłem i stanowię jak następuje:

I. O opłatach stęplowych w postępowaniu spornostkowem.

§. 1.

W postępowaniu spornostkowem (ustawa z dnia 27 kwietnia 1873, Dz. u. p. Nr. 66) według tego jak wartość przedmiotu spornego aż do 50 zł. lub więcej nad 50 zł. wynosi, podlegają:

a) Rekursy i zażalenia nieważności stęplowi 50 ct. albo 1 zł. od pierwszego, następnie 12 ct. lub 36 ct. od każdego dalszego arkusza;

b) wszystkie inne podania stron i tychże duplikaty, tryplikaty itd., następnie duplikaty itd. wymienionych pod *a)* rekursów i zażaleń nieważności stęplowi 12 ct. lub 36 ct. od każdego arkusza;

c) wszelkie protokóły, nie wyłączając protokółu rozprawy (§. 77 wyż przytoczonej ustawy) stęplowi 12 ct. lub 36 ct. od każdego arkusza, a gdy się sporządzają zamiast podania strony, jak to ma miejsce w razie ustnego wnoszenia skarg, rekursów itd. stęplowi do takiego podania przepisanemu;

d) załączki, do podania strony lub protokółu przyłączone, włącznie z próbą pisma w §. 51 ustawy o postępowaniu spornostkowem wspomnionego, stęplowi 10 ct. albo 15 ct. od każdego arkusza, o ile takowe według ogólnych przepisów o opłatach, mianowicie podług pozycyi taryfowych 2, 20 i 21 ustawy o opłatach nie podlegają wyższej opłacie od dokumentów lub są całkiem od opłaty uwolnione;

e) odpisy treści podań (rubrów) przez strony wnoszonych stęplowi 10 ct. lub 15 ct. od każdego arkusza;

f) odpis skargi protokólarnie spisanej, mający się doręczyć pozwanemu (§. 14 ustawy o postępowaniu spornostkowem) stęplowi 25 ct. lub 36 ct. od każdego arkusza.

§. 2.

Do ugód zawartych w postępowaniu spornostkowem stosuje się pozycya taryfowa 105 ustawy z dnia 9 lutego 1850.

Intymaty ugód podlegają w miarę powyższej różnicy co do wartości przedmiotu spornego, stęplowi 50 ct. lub 1 zł. od każdego arkusza.

§. 3.

Opłata od wyroków sądów spornostkowych wynosi 50 ct., jeżeli wartość przedmiotu spornego 25 zł. nie przenosi, 1 zł. w razie wartości nad 25 zł. do 50 zł., 2 zł. 50 ct. w razie wartości nad 50 zł. do 200 zł., nakoniec 5 zł. w razie wartości nad 200 zł.

Co się tyczy uiszczenia tej opłaty od wyroków, uwaga 1 do pozycyi taryfowej 103 ustawy z dnia 13 grudnia 1862 ma zastósowanie i w postępowaniu spornostkowem z tą modyfikacyą że marki stęplowe tej opłacie odpowiadające przylepione będą wsposób przepisany przy końcu protokółu rosprawy, i po zapisaniu na nich liczby exhibitu i dnia zamknięcia rosprawy, urzędownie przestęplowane.

Jeżeli orzeczenie, od którego opłatę z góry uiszczono, nie zapada albo w skutek zażalenia nieważności w ten sposób zostaje zniesione, że na skargę ten sąd spornostkowy, do którego wniesioną została, dalszego wyroku wydać nie może, wówczas opłata uiszczona będzie zwróconą i tym końcem sąd spornostkowy w odnośnem załatwieniu wyrazi ilość opłaty od orzeczenia uiszczonej; jeżeli zaś ten sam sąd spornostkowy w miejsce zniesionego orzeczenia inne wydaje, tedy od takowego żadna dalsza nie należy się opłata.

Wygotowanie wyroku po jednym okazie dla powoda i dla pozwanego następuje bez opłaty, gdy takowe jest żądanem lub podług §. 73 ustawy o postępowaniu spornostkowem z urzędu zarządzonem zostaje; jeżeli jednak potrzeba więcej niż dwóch jednobrzmiących okazów, od każdego dalszego wygotowania wyroku, w miarę jak wartość przedmiotu spornego do 50 zł. lub więcej nad 50 zł. wynosi, należy się opłata duplikatowa 50 ct. lub 1 zł. od każdego arkusza.

§. 4.

Pobudki wyroków sądów spornostkowych wolne są od opłaty, gdy z powodu nieobecności jednej lub obu stron przy ustnem ogłoszeniu wyroku, obu stronom wraz z wyrokiem z urzędu doręczone być powinny; gdy zaś w innych przypadkach na żądanie strony zostają wygotowane, wygotowanie to, w miarę różnicy co do wartości przedmiotu spornego w §. 1 wskazanej, podlega opłacie stęplowej 50 ct. lub 1 zł. od każdego arkusza.

Pisemny układ pobudek orzeczenia, do protokółu rosprawy przyłączyć się winny, nie jest przedmiotem opłaty.

§. 5.

Jako wartość przedmiotu spornego przyjąć należy ową sumę, która w skardze albo wyłącznie albo w przypadku §. 1, punkt 2, ustawy o postępowaniu spornostkowem, jako jedno z dwojga jest żądaną, albo którą powod, według swego wyraźnego oświadczenia w skardze, jako zapłatę przyjąć jest gotów.

Odsetki i koszta, nie będące samoistnie przedmiotem skargi, nie idą w poczet.

Gdy jedną i tą samą skargą dochodzi się kilku roszczeń, wówczas suma według powyższych zasad wyrachować się mających wartości tych wszystkich roszczeń poczytuje się za wartość przedmiotu spornego, wyjąwszy gdy sędzia postanawia że rosprawa ma się toczyć oddzielnie co do poszczególnych roszczeń, w którym to przypadku wartość przedmiotu spornego oddzielonej rosprawy stanowi o tem jakie należą się opłaty.

§. 6.

Jeżeli w skutek później przez sędziego dozwolonej zmiany żądania, wartość przedmiotu spornego według §. 5 wyrachować się mająca, podwyższa się w sposobie upodstawniającym wyższą pozycyę opłaty, wówczas ta wyższa pozycya opłaty stosuje się nie tylko do wszystkich w toku rosprawy po tej zmianie skargi jeszcze przybywających opłacie podległych aktów i pism, ale nadto i znaczki stęplowe po tę chwilę do protokółu rosprawy już użyte, uzupełnione będą do kwoty, tej wyższej wartości odpowiedniej a to przez stósowne do przepisów przyniesienie i przestęplowanie potrzebnych znaczków na odnośnych arkuszach protokółu.

Na zmniejszenie wartości przedmiotu spornego przez zmianę skargi spowodowane, należy w prawdzie mieć wzgląd przy obrachowaniu stępla do aktów i pism po tej zmianie skargi następujących, jednakowoż wynagrodzenie zwrotne za stęple po chwilę zmiany skargi już użyte, nie ma miejsca.

§. 7.

Wolne są od opłaty:

a) orzeczenia nieważności, ich pobudki i wygotowy tychże, jeśliby takowe stronom wydać należało;

b) postanowienia przez sędziego spornostkowego w toku postępowania powzięte i ogłoszone, niewyłączając polecenia złożenia dokumentu i orzeczenia co do kosztów odroczenia (§§. 38, oraz 27 i 29 postępowania spornostkowego) i wtedy także gdy takie postanowienia doręczają się stronom w wygotowie pisemnym;

c) prośba o sprostowanie omyłki pisarskiej w wyroku i rozwiąz tej prośby;

d) karta przyzwania, doręczająca się powodowi w razie protokólarnego spisania skargi;

e) nadmienienie, że nakłanianie do ugody bez skutku pozostało;

f) rozwiązy rekursów.

§. 8.

Skargi ustne w myśl §. 15 ustawy o postępowaniu spornostkowem w samym protokóle rosprawy w krótkości zamieszczone, tudzież oświadczenia przez strony w toku rosprawy ustnie składane, nie wyłączając zmian skargi, przełożeń przeciw postanowieniom sędziowskim i zeznań podczas wysłuchania stron jako świadków pod przysięgą złożonych, opłacają tylko stępel do protokółu rosprawy i nie podlegają w ogóle żadnej dalszej opłacie.

Tylko wtenczas gdy takie oświadczenie lub zeznanie zawiera przyznanie długu, uznanie prawa lub stwierdzenie nastąpionego przeniesienia prawa, albo wypełnienie zobowiązania ciążącego na drugiej stronie względem oświadczającego, podpada ono pod przepisy pozycyj taryfowych 4 i 53 ustawy z dnia 9 lutego 1850, gdy następuje odstąpienie od postępowania przed zapadnięciem wyroku lub powzięciem postanowienia wstrzymującego postępowanie (§. 30 postępowania spornostkowego).

Gdy strona spor wiodąca wnosi umocowanie do protokółu w myśl §. 9 ustawy o postępowaniu spornostkowem, wówczas oprócz stępla do protokółu należy się także opłata od pełnomocnictwa podług pozycyi 111 taryfy ustawy o opłatach przypadająca.

§. 9.

Nawet wtedy gdy rosprawa przez kilka dni trwała lub po wyrzeczonem zamknięciu na nowo otwartą została, albo gdy według §. 15 ustawy o postępowaniu spornostkowem żądanie skargą objęte do protokółu rosprawy w krótkości zapisane zostało, protokół rosprawy (§. 77 ustawy o postępowaniu spornostkowem) uważa się jako jedna całość, a zatem stałemu stęplowi podług wartości przedmiotu spornego przypadającemu tylko według ilości użytych do niego arkuszy podlega.

§. 10.

Jeżeli wyrokowanie następuje co do poszczególnych części roszczenia lub co do poszczególnych roszczeń zamieszczonych w skardze spólnej, w drodze osobnych wyroków (wyroki częściowe, §. 76 ustawy o postępowaniu spornostkowem) wówczas należy uiścić od wyroku całkowitą opłatę, przypadającą podług łącznej wartości żądania, odnośnie zaś podług sumy wszystkich żądań, a to przed zapadnięciem pierwszego wyroku częściowego. Od późniejszych za to wyroków częściowych tej samej instancyi co do reszty żądania lub co do pozostałych żądań, zapadłych, nie należy się dalsza opłata.

Co do opłat od wygotowów i pobudek takich wyroków częściowych, tudzież od środków prawnych przeciw nim zakładanych, stanowi wartość roszczeń odnośnym wyrokiem częściowym rozstrzygniętych.

Opłaty od protokółów, podań, załączków itd. będących w aktach dalszej rosprawy mającej za przedmiot żądania jeszcze nie rozstrzygnięte, a względnie części roszczeń, będą obliczane podług wartości resztującego roszczenia, stanowiącego przedmiot tej rosprawy.

§. 11.

Na przypadek gdyby sędzia uznał za stósowne kilka sporów wiszących między temi samemi stronami, lub między różnymi powodami lub różnymi pozwanymi a tą samą stroną przeciwną, objąć jedną i tą samą rosprawą (§. 24 ustawy o postępowaniu spornostkowem), następujące służą zasady:

W tym przypadku celem oznaczenia stępla od protokółów i załączków w toku rosprawy sporządzanych lub pokładanych, przyjąć należy jako wartość przedmiotu spornego sumę wyrachować się winnych, podług §. 1 niniejszej ustawy, wartości wszystkich roszczeń i wzajemnych roszczeń jedną i tąż samą rosprawą objętych, jednakże stępel od protokółu, w miarę tej łącznej wartości przypadający, używać się ma tylko pojedyńczo według liczby arkuszy i wtedy także, jeżeli w przymiocie powodów lub pozwanych występuje kilka osób, które skądinąd w myśl §. 33 ustawy z dnia 9 lutego 1850, nie mogłyby uważane być za jednę osobę.

Gdyby w takim razie stósownie do §. 15 ustawy o postępowaniu spornostkowem, żądania kilku osób bez przyzwania stających a między sobą w żadnem wspólnictwie odpowiedniem §. 33 ustawy z dnia 9 lutego 1850 nie zostających, bezpośrednio do protokółu rosprawy w streszczeniu zapisane być miały, wówczas każda z tych osób powinna arkusz tego protokółu, zawierający jej żądanie, zaopatrzyć stęplem protokółowym wartości roszczenia podług §. 1 odpowiednim.

W razie przyjścia ugody do skutku, ugoda każdego w szczególności z pomiędzy spólnie rosprawiających się powodów lub pozwanych dotycząca, ewentualnie zaś dotycząca go część ugody zbiorowo zawartej, poddana będzie z osobna postępowaniu taxalnemu podług obmowy §. 2 niniejszej ustawy.

Tak samo i opłata wyrokowa (§. 3) należy się osobno od każdego z poszczególnych wyroków, zapadających w różnych, spólnie toczących się sporach. Jeżeli zaś kilka takich sporów zostaje rozstrzygniętych jednym spólnym wyrokiem, należytość wyrokowa od niego uiszczoną będzie w takiej ilości, jaka wyrównywa sumie opłat wyrokowych, przypadających od wyrokowania w każdej z poszczególnych łącznie z innemi przewiedzionych spraw spornych.

O ile pobudki orzeczenia podlegają obowiązkowi stęplowemu, każdy poszczególny uczestnik sporu uiszcza opłatę tylko w stosunku do wartości jego własnych żądań.

Toż samo się rozumie i o stęplu do rekursów, zażaleń nieważności lub innych podań przez poszczególnego uczestnika sporu wnoszonych; jeśli takowe zostają wniesione spólnie przez kilku lub wszystkich uczestników sporu, prawidło §. 33 ustawy z dnia 9 lutego 1850 wchodzi w zastósowanie.

Też same zasady służą co do rekursów itd. ustnie wnoszonych, we względzie stępla, jaki do odnośnych protokółów ma być użyty.

§. 12.

Za urzędowy lub sądowy użytek z dokumentów, warunkowo od opłaty uwolnionych lub warunkowo mniejszej opłacie poddanych, poczytuje się pokładanie takowych dokumentów jako środków dowodowych, gdy te zostają dołączone do skargi lub do protokółu rosprawy w pierwotniku lub w odpisie a zatem takie użycie odpisu tego rodzaju dokumentów pociąga za sobą obowiązek uiszczenia, względnie zaś uzupełnienia opłaty od pierwotnika.

§. 13.

Umowa, przez którą strony zgadzają się na postępowanie spornostkowe, wtedy tylko podlega stałemu stęplowi 50 ct. od każdego arkusza, gdy w osobnym dokumencie spisaną została. Nie jest zaś przedmiotem osobnej opłaty, gdy jest zawarta w podpadającym stęplowi dokumencie czynności głównej (list przewozowy, przekaz itd.) lub dopiero przez zapisanie w streszczeniu do protokółu rosprawy stwierdzoną zostaje.

II. O opłatach stęplowych w postępowaniu wzywowem.

§. 14.

Jeżeli wartość przedmiotu spornego nie przenosi 25 zł. nakazy zapłaty w postępowaniu wzywowem (ustawa z dnia 27 kwietnia 1873, Dz. u. p, Nr. 67) podlegają opłacie 25 ct., w razie wartości nad 25 zł., ale nie nad 50 zł. opłacie 50 ct., nakoniec w razie wartości nad 50 zł. opłacie 1 zł.

Do tych opłat stosują się przepisy, zawarte w uwadze 1 do pozycyi taryfowej 103 ustawy z dnia 13 grudnia 1862 (Dz. u. p. Nr. 89) o uiszczaniu opłaty wyrokowej przy wydaniu nakazów zapłaty, a zatem powód podając skargę lub prośbę o wydanie nakazu zapłaty powinien uiścić opłatę 25 ct., 50 ct., lub 1 zł. w załączonych znaczkach stęplowych, które na okazie nakazu zapłaty, powodowi doręczyć się mającym, przylepione i tym ostatnim przepisane będą.

Wliczenie opłaty uiszczonej od nakazu zapłacenia w opłatę od późniejszego wyroku w tejże sprawie zapadłego ma miejsce według uwagi 6 do pozycyi taryfowej 103 ustawy z dnia 13 grudnia 1862 (Dz. u. p. Nr. 89), wszelako tylko wtenczas, gdy albo wierzyciel żądanie o wydanie nakazu zapłaty w skardze, wyniesionej o zapłacenie należytości, postawił (§. 19 ustawy o postępowaniu wzywowem) i wyrok, przy którego opłacie wliczenie ma nastąpić, w przedmiocie tej skargi zapadł, albo gdy w innych przypadkach ten sam sąd, który wydał nakaz zapłaty, w skutek sprzeciwu pozbawiony swej mocy, najdalej w dwóch latach po dniu nakazu zapłaty w tym samym sporze wyrok wydał.

§. 15.

Podanie o wydanie nakazu zapłaty, sprzeciw i inne podania stron, rekursy i protokóły, załączki, odpisy treści podań (rubrów), nakoniec duplikaty, tryplikaty itd., podań i rekursów podlegają także i w postępowaniu wzywowem opłatom stęplowym, w §. 1 niniejszej ustawy dla postępowania spornostkowego ustanowionym.

Odpis skargi, w §. 19 ustawy o postępowaniu wzywowem nadmieniony, podlega takiemu samemu stęplowi jak sama skarga.

§. 16.

Jako wartość przedmiotu spornego przyjąć należy taką sumę, jaką wierzyciel w skardze lub w prośbie o wydanie nakazu zapłaty jako kwotę swojej należytości podał lub zamiast należytości przyjąć gotowym się oświadczył.

Jeżeli odsetki i koszta nie są samoistnie przedmiotem roszczenia nie idą tu w poczet.

Jeżeli nakaz zapłaty dotyczący kilku należytości żądany jest w jednej i tej samej prośbie, suma według powyższych zasad wyrachować się mających wartości wszystkich roszczeń, uważać się ma jako wartość przedmiotu spornego.

III. Przepisy wspólne.

§. 17.

Postępowanie wzywowe uważa się jako sporne, zatem stosuje się do niego — a także, co się samo przez się rozumi, i do postępowania spornostkowego — uwolnienie od opłat z powodu ubóstwa, w pozycyi taryfowej 75 *o*, ustawy z dnia 13 grudnia 1862 przewidziane.

§. 18.

O ile ustawa niniejsza nie stanowi wyraźnych przepisów, przepisy ogólne ustaw o opłatach także i w postępowaniu spornostkowem i wzywowem służą za skazówkę.

Mianowicie zaś obowiązują prawidła zawarte w uwagach 1, 3, 4 i 5 do pozycyi taryfowej 2 tudzież w pozycyi taryfowej 20 ustawy z dnia 9 lutego 1850 także i co do odpisów i załączków, znachodzących się w postępowaniu spornostkowem i wzywowem, a wydane przepisy o obowiązku sądów pilnowania praw skarbu pod względem opłat, mianowicie rozporządzenia z dnia 23 marca 1852 (Dz. u. p. Nr. 82), z dnia 25 lipca 1853 (Dz. u. p. Nr. 148) i z dnia 20 kwietnia 1854 (Dz. u. p. Nr. 106) również i w postępowaniu spornostkowem i wzywowem przestrzegane być mają.

§. 19.

Przepisy ustawy niniejszej zaczną obowiązywać, o ile dotyczą postępowania spornostkowego wraz z ustawą o temże postępowaniu, o ile zaś odnoszą się do postępowania wzywowego wraz z ustawą o tem ostatniem.

§. 20.

Moim ministrom sprawiedliwości i skarbu poruczone jest wykonanie niniejszej ustawy.

Wiedeń, dnia 24 maja 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Glaser** r. w. **Pretis** r. w.

98.

Ustawa z dnia 24 maja 1873,

o ulgach i warunkach celem zabezpieczenia budowy kolei żelaznej parowej z Czerniowiec lub innego stosownego punktu uprzywilejowanej kolei żelaznej lwowsko-czerniowiecko-jasskiej do granicy państwa pod Nowosielicą.

Za zgodą obu izb rady państwa postanowiłem i stanowię jak następuje:

Artykuł I.

Upoważnia się rząd, ażeby nadając koncesyą na kolej żelazną parową z Czerniowiec lub stosownego punktu uprzywilejowanej kolei lwowsko-czerniowiecko-jasskiej do granicy państwa pod Nowosielicą, udzielił następujące ulgi:

a) Uwolnienie od stępli i należytości przepisanych dla wszelkich kontraktów, podań i innych dokumentów tyczących się dostarczenia kapitału, jakoteż budowy i urządzenia kolei, aż do czasu otwarcia ruchu;

b) uwolnienie od stępli i należytości pierwszej emisyi akcyi i obligacyi, łącznie z kwitami tymczasowemi, jakoteż od należytości za przeniesienie własności przy wykupnie gruntów;

c) uwolnienie od podatku dochodowego, od należytości stęplowych którym podlegają kupony, jakoteż od wszelkiego nowego podatku któryby w przyszłości ustawami był zaprowadzony na przeciąg najwięcej dwudziestu lat, licząc od dnia pozwolenia na budowę.

Artykuł II.

Kolej żelazna w artykule I wzmiankowana powinna być wybudowana i na użytek publiczny oddana najpóźniej w ciągu lat dwóch licząc od dnia udzielenia koncesyi.

Administracya państwa winna w odpowiedni sposób postarać się aby koncesyonaryusze poręczyli dopełnienie tego zobowiązania.

Artykuł III.

Co się tyczy połączenia kolei w artykule I wzmiankowanej z siecią kolei rosyjskich, i co się tyczy służby ruchu w stacyi spólnej zastrzega się, że w tej mierze będą ustanowione przepisy przy zawieraniu traktatu z rządem cesarsko-rosyjskim, a koncesyonaryusze winni poddać się przepisom tego traktatu i wynikającym z nich obowiązkom.

Artykuł IV.

Co się tyczy innych warunków koncesyi należy mieć na względzie ile możności przepisy ustawy z dnia 1 czerwca 1868 (Dz. u. p. Nr. 56) tyczącej się kolei północno-zachodniej austryackiej; taryfy pasażerskie zaś winny być ułożone podług przepisu koncesyi na kolej lwowsko-czerniowiecko-jasską.

Artykuł V.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrom handlu i skarbu.

Wiedeń, dnia 24 maja 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Banhans** r. w. **Pretis** r. w.

99.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 31 maja 1873,

którem w zakładzie karnym dla mężczyzn w Stein n. D. wprowadza się w wykonanie zacząwszy od dnia 1 lipca 1873 ustawę z dnia 1 kwietnia 1872 o wykonywaniu kar więzienia w areszcie odosobnionym.

Na mocy §. 16 ustawy z dnia 1 kwietnia 1872 (Dz. u. p. Nr. 43) o wykonywaniu kar więzienia w areszcie odosobnionym, i o ustanowieniu komisyi wykonawczych karnych, ministerstwo sprawiedliwości rozporządza, aby przepisy tej ustawy były wprowadzone w wykonanie w zakładzie karnym dla mężczyzn w Stein n. D. zacząwszy od dnia 1 lipca 1873.

Glaser r. w.

100.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 1 czerwca 1873,

o rozpoczęciu czynności urzędowych w sądzie powiatowym Gollingskim w Salzburgu.

Stosownie do rozporządzenia ministerstwa sprawiedliwości z dnia 27 listopada 1872 (Dz. u. p. Nr. 165) przywrócony sąd powiatowy gollingski w Salzburgu rozpocznie czynności urzędowe od dnia 1 lipca 1873.

Glaser r. w.

101.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 2 czerwca 1873,

o ustanowieniu szczególnych sądów spornostkowo-handlowych w Wiedniu, Pradze i Tryeście.

W wykonaniu §. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 1873 (Dz. u. p. Nr. 66) rozporządzam co następuje:

W miastach Wiedniu, Pradze i Tryeście będą ustanowione szczególne sądy spornostkowo-handlowe, a mianowicie:

W Wiedniu dla okręgów sądów delegowanych miejskich dzielnicy środkowej, Leopoldsztadu, Landstrasse, Wiedenia, Mariahilf, Neubau, Jozefsztadu i Alsergrundu;

w Pradze dla okręgów sądowych delegowanych miejskich Starego i Nowego miasta tudzież Małego boku;

w Tryeście dla całego okręgu (miasta i okolicy) tamtejszego sądu delegowanego miejskiego.

Rzeczone sądy spornostkowo-handlowe rozpoczną czynności urzędowe od dnia 1 października 1873.

Glaser r. w.

102.

Rozporządzenie ministerstwa handlu z d. 6 czerwca 1873,

którem zmienia się osnowę artykułu XVIII rozporządzenia byłego ministerstwa marynarki z dnia 27 lutego 1863 (Dz. u. p. Nr. 25), tyczącego się przepisów o unikaniu przygód na morzu powstających ze zderzenia się okrętów.

W miejsce dotychczasowej osnowy artykułu XVIII przepisów rozporządzeniem byłego ministerstwa marynarki z dnia 27 lutego 1863 dla austryackiej marynarki handlowej ogłoszonych a tyczących się unikania przygód na morzu powstających ze zderzenia się okrętów, ma wejść osnowa następująca:

Jeżeli stosownie do powyższych prawideł jeden z dwóch okrętów ma się usunąć, drugi powinien bieg swój wstrzymać, atoli z uwzględnieniem przepisów artykułu następującego.

Banhans r. w.

103.

Rozdorządzenie ministerstwa skarbu z d. 7 czerwca 1873,

o przemienieniu przykomorka I klasy w Kozaczówce w Galicyi na przykomorek II klasy.

Przykomorek I klasy w Kazaczówce w Galicyi został przemieniony na przykomorek II klasy.

Pretis r. w.

104.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 8 czerwca 1873,

o ograniczeniu zakresu działania cechowni.

Przepisy, ogłoszone rozporządzeniem z dnia 30 listopada 1866 (Dz. u. p. Nr. 149) a tyczące się wykonania ustawy o ilości czystego metalu w towarach złotych i srebrnych, tudzież czuwania nad tą ustawą, zmieniają się w ten sposób, że zacząwszy od dnia 1 lipca 1873, zakres działalności cechowni co do kontroli nad zagranicznemi wyrobami ze złota i srebra zostaje zniesiony a dochodzenie ilości czystego metalu w towarach złotych i srebrnych z zagranicy sprowadzonych będzie na przyszłość zadaniem wyłącznie urzędów cechowniczych.

Pretis r. w.

105.

Rozporządzenie ministra handlu z d. 10 czerwca 1873,

zmieniające statut organiczny wystawy powszechnej wiedeńskiej 1873 roku wydany dnia 29 września 1871.

Jego c. i k. Apostolska Mość, najwyższem postanowieniem z dnia 9 czerwca 1873 raczył najmiłościwiej zezwolić, aby w statucie organicznym wystawy powszechnej wiedeńskiej 1873 roku, wydanym dnia 29 września 1871 (Dz. u. p. Nr. 111) uczynione były następujące zmiany:

I. Dyrektorowi jeneralnemu będzie przydana do pomocy rada zawiadowcza, z urzędników rządowych złożona, mająca uczestniczyć w całym techniczno-ekonomicznym zarządzie i połączonej z nim administracyi funduszów, łącznie z zamawianiem, jakoteż kierowaniem i użyciem potrzebnych sił roboczych i z organizacyą ruchu służbowego.

II. Przy wszystkich rozporządzeniach mogących pociągnąć za sobą obrót pieniężny, dyrektor jeneralny winien porozumiewać się pierwej z radą zawiadowczą, bez której zezwolenia i podpisu wszelkie takie rozporządzenie nie miałoby skutku prawnego dla przedsiębiorstwa wystawy. Akta w sprawach wystawy, tyczące się obrotu pieniężnego powinny zatem być podpisane nietylko przez dyrektora jeneralnego lecz oraz i przez naczelnika rady administracyjnej lub jego zastępcę.

Rozporządzenia tego rodzaju są jednak ważne i wtedy, jeżeli nie są podpisane przez dyrektora jeneralnego, lecz tylko przez naczelnika rady administracyjnej i jednego z członków tejże.

III. Zarząd kredytów, ustawami z dnia 21 lipca 1871 (Dz. u. p. Nr. 87) i z dnia 4 kwietnia 1873 (Dz. u. p. Nr. 45) dla wystawy powszechnej dozwolonych, jakoteż co się tyczy przeznaczonego na to pokrycia, łącznie z funduszem gwarancyjnym, odbywać się będzie nadal w taki sam sposób, jak to jest przepisane dla wszystkich innych wydziałów, mających składać rządowi rachunki, a wszelkiemi dochodami i wydatkami odnoszącemi się do przedsiębiorstwa wystawy, będzie zawiadywała c. k. ekspozytura kasowa, ustanowiona na placu wystawy.

Do sprawowania służby rachunkowej będą przydani radzie zawiadowczej urzędnicy rachunkowi, którzy będą dostarczali potrzebnych do zarządu wykazów, i będą utrzymywali książki w sposób dotychczas w przedsiębiorstwie wystawy zaprowadzony.

IV. Statut organiczny z dnia 29 września 1871 o ile nie jest zgodny z powyższemi przepisami, wyjmuje się z mocy obowiązującej.

Banhans r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XXXVII. — Wydany i rozesłany dnia 19 czerwca 1873.

106.

Umowa dodatkowa z dnia 9 lutego 1873,

do traktatu na dniu 24 grudnia 1820 pomiędzy Austryą a Bawaryą zawartego, a tyczącego się kierunku mokrej granicy nad rzekami Saalach i Salzach.

(Zawarta w Wiedniu dnia 9 lutego 1873 i przez Jego c. i k. Apostolską Mość ratyfikowana w Wiedniu dnia 6 maja 1873, poczem ratyfikacye obustronne wymieniono w Wiedniu dnia 15 maja 1873.)

My Franciszek Józef Pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

apostolski król węgierski, król Czech, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Arcyksiążę Austryacki; Wielki Książę Krakowski; Książę lotaryński, salzburski, styryjski, karyntyński, kraiński, bukowiński, górno i dolno szląski; wielki książę siedmiogrodzki; margrabia morawski; uksiążęcony hrabia na Habsburgu i Tyrolu, itd. itd. itd.

wiadomo czynimy:

Gdy pomiędzy Naszym pełnomocnikiem a pełnomocnikiem Najjaśniejszego króla bawarskiego, celu zmienienia w traktacie na dniu 24 grudnia 1820 pomiędzy Austryą a Bawaryą zawartym a tyczącym się kierunku mokrej granicy, nad rzekami Saalach i Salzach, tych przepisów, które odnoszą się do szerokości normalnej i zrektyfikowanego rzek tych kierunku, zawartą i podpisaną została konwencya dodatkowa, która opiewa jak następuje:

Najjaśniejszy cesarz austryacki, król czeski itd. król Apostolski węgierski i Najjaśniejszy król Bawarski, uznali za stosowne zmienić w traktacie na dniu 24 grudnia 1820 pomiędzy Austryą a Bawaryą zawartym a tyczącym się kierunku mokrej granicy nad rzekami Saalach i Salzach, te przepisy które tyczą się szerokości normalnej i zrektyfikowanego rzek tych kierunku i w tym celu mianowali pełnomocnikami Swymi a mianowicie:

Jego ces. i król. Apostolska Mość:

pana Juliusza hrabiego Andrássy na Csik Szent-Kiralyi i Krasnej Horce, kawalera wielkiego krzyża król. węgierskiego orderu Św. Szczepana i wielu innych orderów, c. k. radcę tajnego, jenerał majora, prezesa spólnej rady ministrów, ministra cesarskiego domu i spraw zewnętrznych itd. itd.,

Najjaśniejszy król Bawarski:

pana Ottona hrabiego Bray-Steinburg, kawalera wielkiego krzyża królewskiego orderu korony bawarskiej za zasługi cywilne, królewsko bawarskiego orderu Św. Michała i cesarsko austryackiego orderu Leopolda, jakoteż rozmaitych innych orderów, królewsko bawarskiego szambelana, ministra stanu n. l., radcę stanu w służbie nadzwyczajnej, dziedzicznego radcę państwa, posła nadzwyczajnego i pełnomocnego ministra przy c. i kr. dworze itd. itd.,

którzy udzieliwszy sobie nawzajem pełnomocnictwa swoje i znalazłszy takowe w dobrej i należytej formie, zgodzili się na artykuły następujące:

Artykuł 1.

Szerokość normalną Saalachu przyjmuje się w górnej części rzeki aż do kamienia granicznego Nr. VIII na 32·25 metrów a ztąd na dół aż do uścia do Salzachu na 37·95 metrów; dalej szerokość normalną Salzachu od uścia do Saalachu aż do rzeki Inn na 113·80 metrów i podług tego tworzy się ślad dla tych dwóch rzek odpowiednio do załączonych kopii planów, w r. 1867 przez techników obu stron, sporządzonych.

Przytem obu państwom nadbrzeżnym wolno będzie w każdym szczególnym przypadku przy rzeczywistych budowach układać się względem zmiany śladu uregulowanego jeżeli takowa w obec istotnych stosunków rzecznych okaże się potrzebną.

Artykuł 2.

Umowa niniejsza będzie nawzajem ratyfikowana a ratyfikacye będą wymienione w Wiedniu w przeciągu trzech miesięcy lub jeżeli można, pierwej.

W dowód czego pełnomocnicy obu stron umowę tę, jakoteż dołączone do niej litografowane plany, podpisali i wycisnęli na nich swoje pieczęcie.

Działo się w Wiedniu, dnia 9 lutego 1873.

(L. S.) **Andrássy** r. w. (L. S.) **Bray-Steinburg** r. w.

Przeto zbadawszy wszystkie przepisy tej umowy takowe zatwierdziliśmy i przyrzekamy Naszem cesarskiem i królewskiem słowem za Siebie i Swoich następców, że je w całej osnowie wiernie zachowywać będziemy i zachowywać każemy.

W dowód czego dokument niniejszy podpisaliśmy własnoręcznie i kazaliśmy wycisnąć na nim Naszą cesarską i królewską pieczęć.

Działo się w Naszem stołecznem i rezydencyonalnem mieście Wiedniu dnia szóstego maja, w roku zbawienia tysiąc ośmset siedmdziesiątym trzecim Naszego panowania dwudziestym piątym.

Franciszek Józef r. w.

Hrabia **Andrássy** r. w.

Z najwyższego rozkazu Jego ces. i król. Apostolskiej Mości:

Teofil hrabia **Revertera** r. w.,
c. k. radca sekcyjny.

Umową powyższą, ogłasza się niniejszem.

Wiedeń, dnia 9 czerwca 1873.

Auersperg r. w. **Lasser** r. w.

107.

Traktat z dnia 30 marca 1873,

pomiędzy monarchią austryacko-węgierską a Bawaryą, tyczący się budowy kolei żelaznych: a) z Landau na Budę żelazną do Pilzni i b) z Passawy na Kunżwart do Strakonic.

(Zawarty w Monachyum dnia 30 marca 1873, przez Jego ces. i król. Apostolską Mość ratyfikowany w Wiedniu dnia 26 kwietnia 1873, ratyfikacye wymieniono w Monachyum dnia 10 maja 1873.)

My Franciszek Józef Pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

król apostolski węgierski, król Czech, Dalmacyi, Kroacyi, Sławonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi; Arcyksiążę Austryacki; Wielki Książę Krakowski, Książę lotaryński, salzburski, styryjski, karyntyński, kraiński, bukowiński, górno i dolno szląski; wielki książę siedmiogrodzki; margrabia morawski; uksiążęcony hrabia na Habsburgu i Tyrolu, itd. itd. itd.

wiadomo czynimy:

Gdy pomiędzy Naszymi pełnomocnikami a pełnomocnikami Najjaśniejszego króla Bawarskiego podpisany został w Monachyum dnia 30 marca 1873 traktat, tyczący się kolei żelaznych łączących pod Budą żelazną i Kunżwartem, który dosłownie opiewa jak następuje:

Najjaśniejszy cesarz austryacki, król czeski i król Apostolski węgierski i Najjaśniejszy król bawarski, pragnąc przywieść do skutku dalsze połączenia obustronnych kolei żelaznych i stósunki w tym względzie traktatem urządzić i utrwalić, mianowali do tego celu Swymi pełnomocnikami:

Najjaśniejszy cesarz austryacki, król czeski itd. król apostolski węgierski:

Swego nadzwyczajnego posła i pełnomocnego ministra przy Najjaśniejszym królu bawarskim, Karola Barona Brucka i

Swego radcę ministeryalnego w ces. król. ministerstwie handlu, Karola Husswalda;

Najjaśniejszy król bawarski:

Swego radcę stanu w służbie nadzwyczajnej, Wilhelma Webera i

Swego radcę ministeryalnego i misterstwa królewskiego domu i spraw zewnętrznych, Michała Suttnera,

którzy udzieliwszy sobie nawzajem i uznawszy pełnomocnictwa swoje, zgodzili się z zastrzeżeniem obustronnej ratyfikacyi, na następujące punkta:

Artykuł 1.

Rządy c. k. austryacki i królewsko bawarski zobowiązują się dozwolić i popierać budowę kolei żelaznych:

a) z Landau nad Isarem na Plattling, Degendorf i Zwiesel do granicy krajowej bawarsko czeskiej pod Budą żelazną, a ztąd na Nyrsko i Klattowy do Pilzni;

b) z Passawy na Waldkirchen i Auerbergsreut do granicy krajowej bawarsko czeskiej pod Kunżwartem a ztąd na Winterberg i Wollin do Strakonic.

I. Przepisy ogólne.

Artykuł 2.

Rzeczone wyżej koleje żelazne powinny na początku i na końcu łączyć się bezpośrednio w sposób odpowiedni z kolejami tamże uście mającemi a zatem powinny być doprowadzone do dworców, które już istnieją lub w przyszłości będą wystawione.

Artykuł 3.

Rząd ces. król. austryacki nadał koncesyą na budowę i ruch części kolei w swojem okręgu położonych a mianowicie linii w artykule 1 pod lit. *a)* wzmiankowanej dokumentem z dnia 13 listopada 1872 uprzywilejowanej spółce akcyjnej kolei pilzeńsko brzeźnieńskiej a linii pod lit. *b)* wzmiankowanej dokumentem z dnia 8 października 1872 spółce, do której należą Józef Adolf książę Schwarzenberg, Edmund hrabia Hartig, Hieronim hrabia Mannsfeld i Franciszek Tschinkel.

Rząd królewsko bawarski nadał koncesyą na budowę i ruch części kolei w artykule 1 pod lit. *a)* wzmiankowanej, w okręgu bawarskim położonej dokumentem z dnia 25 listopada 1872 uprzyw. spółce akcyjnej kolei wschodnich bawarskich, a koncesyą na budowę i ruch linii pod lit. *b)* wzmiankowanej, na terytoryum bawarskiem położonej, zamierza udzielić po poprzedniczem porozumieniu się co do odpowiednich warunków wspomnionej spółce austryackiej, zostającej w związku z komitetem kolejowym passawskim.

Obadwa rządy zawiadomią się nawzajem o koncesyach nadanych o ile tego dotychczas nie uczyniono.

Artykuł 4.

Każdy rząd stanowi dla swojego okręgu o szczegółowym kierunku linii kolejowych jako też o całym planie budowy i poszczególnych projektach, wyznacza miejsca na stacye i zatwierdza projekta budowli stacyjnych.

Artykuł 5.

Wszystkie części kolei mają być jednostajnej szerokości 1·435 metrów w świetle szyn.

Koleje te mają być urządzone teraz tylko na jeden tor, z góry jednak należy zapewnić nabycie gruntu pod drugi tor, i wszystkie większe budowle jakoteż tunele powinny być wzniesione od razu pod dwa tory.

Rządy kontraktujące polecą urządzenie drugiego toru gdy to okaże się potrzebnem.

Artykuł 6.

Kolej w artykule 1 pod lit. *a)* wzmiankowana powinna być wybudowana i skończona w terminach, wyznaczonych w §. 2 koncesyi austryackiej z dnia 13 listopada 1872 i w §. 3 koncesyi bawarskiej z dnia 25 listopada.

Należy jednak postarać się o przyspieszenie budowy tej linii w okręgu bawarskim w taki sposób, iżby obie te części zostały ukończone i na użytek publiczny oddane ile można jednocześnie.

Dla kolei wzmiankowanej w artykule 1 pod lit. *b)* termin wybudowania i skończenia części w okręgu austryackim położonej został już dokumentem koncesyi z dnia 8 października 1872 wyznaczony, termin skończenia części kolei położonej w okręgu bawarskim wyznaczy rząd królewsko bawarski w dokumencie koncesyi którą ma nadać i będzie miał wzgląd na to, aby ruch był otwarty o ile można jednocześnie.

Artykuł 7.

Grunta pod budowę kolei potrzebne, jeżeliby nabycie ich w drodze dobrowolnej między interesowanymi ugody, osiągnąć się nie dało, będą nabyte w każdym z dwu państw podług obowiązujących tamże ustaw o wywłaszczeniu.

Artykuł 8.

Każdy z rządów zastrzega sobie wyłączną władzę monarszą łącznie z wykonywaniem władzy sądowej i policyjnej na liniach przez jego okrąg przechodzących.

Prawo zwierzchniczego nadzoru nad zarządem ruch kolei utrzymującym ma wykonywać każdy z rządów kontraktujących za linią położoną w jego okręgu.

Artykuł 9.

Każdy z dwu rządów zastrzega sobie ustanowienie i zatwierdzenie taryf i porządków jazdy dla części kolei w swoim okręgu położonych.

Przy ustanowieniu programów jazdy należy mieć na względzie aby jazdy w stacyach spólnych należycie sobie odpowiadały.

Koleje żelazne, tutaj w mowie będące, powinny być zaopatrzone w dostateczną ilość sprzętów do ruchu potrzebnych, na każdej z nich powinny być zaprowadzone najmniej dwa ciągłe pociągi osobowe i wszelkie urządzenia ruchu powinny odpowiadać stosunkom obrotu.

Zresztą nie powinno się czynić żadnej różnicy pomiędzy mieszkańcami obu państw ani pod względem sposobu przewozu, ani pod względem ekspedycyi, ani pod względem transportów przechodzących z okręgu jednego do okręgu drugiego państwa.

Artykuł 10.

Sprzęty ruchu przeznaczone do ruchu przechodowego powinny być tak zrobione i urządzone, aby bez przeszkody mogły przechodzić na inne koleje i służyć do spólnego użytku.

Sprzęty ruchu, przez jeden z dwóch rządów wypróbowane, będą bez ponownej próby przypuszczane na koleje przechodzące przez okrąg drugiego rządu.

Co do przechodu wagonów towarowych należy zastosować się za każdym razem do umowy interesowanych zarządów ruchu.

Artykuł 11.

Zarządy utrzymujące ruch na kolejach w mowie będących, będą zobowiązane do zaprowadzenia w obrocie osobowym i towarowym ekspedycyj bezpośrednich, jeżeli stosunki obrotu będą tego wymagały albo jeżeli jeden lub drugi z rządów kontraktujących uzna ekspedycye takie za pożądane w interesie obrotu.

II. O kolei Laudau-Buda żelazna-Pilzeń a w szczególności o jej połączeniu nad granicą krajową bawarsko czeską.

Artykuł 12.

Dla osiągnięcia potrzebnej zgodności w stosunkach konstrukcyi obustronnych części kolei, osoby zajmujące się budową winny udzielać sobie wzajemnie szczegółowe plany budowy w miejscach nadgranicznych i wszelkie tu należące wykazy, i podczas budowy ciągle znosić się ze sobą.

Artykuł 13.

Ruch będzie się zmieniał na stacyi w Budzie żelaznej.

Dworzec kolei stanowiący stacyą wspólną będzie wybudowany z takim torem i podług takiego planu topograficznego, na jaki oba zarządy kolejowe się zgodzą i w taki sposób, aby jego środek leżał na linii granicznej, jedna zaś połowa w kierunku północno wschodnim na ziemi austryackiej a druga w kierunku południowo zachodnim na ziemi bawarskiej.

Na ziemi austryackiej budować będzie zarząd kolei pilzeńsko-brzeźnieńskiej, na ziemi bawarskiej zarząd kolei wschodniej bawarskiej i one używać będą tych budowli, które, mianowicie zaś wszelkie budynki stacyjne, tory i inne urządzenia będą uskutecznione kosztem odpowiedniego zarządu kolejowego.

Zakłady te dworcowe będą tak rozległe i tak urządzone, jak to jest potrzebnem tak dla zapewnienia obrotu przechodowego, jak dla uregulowania ruchu pod względem czasu i dla uczynienia zadosyć potrzebom obu interesowanych zarządów.

Przytem należy mieć wzgląd o ile można, aby ważniejsze lokale obu stron, odpowiednio celowi ze sobą się łączyły, mianowicie budynki główne i na rewizyą cłową przeznaczone.

Wzajemne używanie torów łączących będzie zależało od umowy obu zarządów kolejowych zawartej za porozumieniem się z interesowanemi władzami cłowemi.

Program budowy, który oba zarządy kolejowe wypracują spólnie, będzie zawierał bliższe wymogi i przepisy, i ma być wyobrażony na planie, który zarządy sporządzą za obustronną zgodą i obu rządom do zatwierdzenia przedstawią.

Co się tyczy tych zakładów dworcowych należy jeszcze mieć na względzie, aby miały najmniej 900 metrów długości i aby leżały ile można w linii prostej, tudzież, aby po obu stronach dworca było jeszcze dosyć poziomu, iżby w danym razie dał się bez trudności przedłużyć.

Artykuł 15.

Wszelkie budowle dodatkowe i później wznieść się mające, wystawi na ziemi austryackiej zarząd kolei pilzeńsko-brzeźnieńskiej, na ziemi zaś bawarskiej zarząd bawarski kolei wschodniej, własnym kosztem jak pierwsze zakłady.

Podobnież każdy z dwóch zarządów kolejowych będzie się zajmował na własny rachunek odpowiedniem utrzymywaniem zakładów dworcowych w ogóle i ich poszczególnych części składowych w swoim okręgu.

Artykuł 16.

Jeżeli przy używaniu zakładów dworcowych jednego zarządu przez drugi zarząd, zakłady te lub sprzęty przewozowe będą uszkodzone; temu zarządowi przypisują się owe uszkodzenia, którego służba była ich przyczyną; on zatem ponosi wszelkie koszta, na ich usunięcie a względnie naprawę potrzebne.

Artykuł 17.

W stacyi spólnej w Budzie żelaznej utrzymuje porządek i szczególny nadzór policyjny nad koleją i ruchem głównie każdy zarząd w okręgu swojego kraju podług istniejących przepisów.

Do orzekania we wszystkich wykroczeniach tyczących się policyi kolejowej, jakoteż we wszelkich innych wykroczeniach, przestępstwach i zbrodniach są właściwemi odpowiednie władze krajowe policyjne i sądowe.

Artykuł 18.

Każdemu z dwóch zarządów kolejowych służy wyłączne prawo mianowia osób do pełnienia służby potrzebnych, tudzież sprawowanie nad niemi władzy służbowej i porządkowo karnej.

Artykuł 19.

Urzędnicy obustronni pełniący obowiązki w stacyi spólnej w Budzie żelaznej są sobie w stosunku służbowym równi, a w sprawach służbowych mają znosić się ze sobą bezpośrednio, w taki sam sposób, jak władze równe tego samego kraju.

III. O kolei Passawa-Kunżwart-Strakonice.

Artykuł 20.

Miejsce, w którem kolej ta ma przechodzić przez granicę krajową, będzie bliżej oznaczone w razie potrzeby przez wydelegowanych do tego komisarzy technicznych, na podstawie projektu przez przedsiębiorstwo kolejowe sporządzonego i będzie przez obadwa rządy zatwierdzone.

Artykuł 21.

Kolej ta ma w Passawie łączyć się szynami bezpośrednio z koleją wschodnią bawarską a względnie z c. k. uprzywilejowaną koleją cesarzowej Elzbiety.

Względem tego połączenia, jakoteż względem spólnego używania w razie potrzeby tamtejszego dworca i względem warunków tego spólnego używania, interesowane zarządy kolejowe zawrą osobną umowę, w której ma być także ustanowione wynagrodzenie za to spólne używanie i która przez rząd królewsko bawarski a w danym razie i przez rząd ces. król. austryacki ma być zatwierdzona.

Artykuł 22.

Przedsiębiorstwo kolei żelaznej Strakonice-Kunżwart-Passawa, którego siedziba ma znajdować się w Pradze lub w Wiedniu, będzie miała także filią w mieście Passawie, załatwiającą sprawy tyczące się części kolei położonej w okręgu bawarskim.

Artykuł 23.

Ze względu na korzyści jednostajnego ruchu rząd królewsko bawarski udzielając koncesyą, pozwoli koncesyonaryuszom zaprowadzić urządzenia ruchu ile możności jednostajne, o ile pozwolą na to przepisy w Bawaryi obowiązujące.

Artykuł 24.

Rząd bawarski zastrzega sobie, że do wykonywania prawa zwierzchności i nadzoru, służącego mu co do części kolei w jego okręgu położonej, ustanowi komisarza, mającego reprezentować stosunki rządu do administracyi kolei we wszystkich tych przypadkach, w których właściwe władze krajowe nie mogą działać bezpośrednio ani sądownie ani policyjnie.

Artykuł 25.

Policyą nad ruchem kolejowym sprawują pod nadzorem władz w każdem z państw do tego uprawnionych i stosownie do przepisów w każdem z państw obowiązujących, głównie urzędnicy zarządu ruchu na kolei żelaznej, którym tak w Austryi jak w Bawaryi nadane będą takie same prawa, jakie w krajach tych służą w ogóle urzędnikom innych kolei prywatnych.

Do orzekania we wszystkich wykroczeniach należących do policyi kolejowej, jakoteż we wszystkich innych wykroczeniach, przestępstwach i zbrodniach właściwemi są odpowiednie władze krajowe, policyjne i sądowe.

Artykuł 26.

Z zastrzeżeniem przepisów objętych dokumentami koncesyi prawo mianowania osób potrzebnych do służby ruchu i nadzorczej służy zarządowi kolei, który ma także wykonywać nad niemi władzę służbową i porządkowo karną.

Wszystka służba i robotnicy podlegają ustawom i rozporządzeniom policyjnym tego państwa, w którem się znajdują. Mogą być aresztowani tylko podług przepisów istniejących dla krajowców i z uwzględnieniem dobra służby.

Poddani jednej ze stron kontraktujących, zamianowani przez zarząd kolejowy przy ruchu na części kolei w drugiem państwie położonej, nie przestają być poddanymi kraju rodzinnego.

Zobowiązaniem służby przeznaczonej do wykonywania przepisów policyi kolejowej, o ile ta ma pełnić obowiązki na części kolei położonej w Austryi zajmą się władze właściwe cesarsko królewsko austryackie, o ile zaś ta ma pełnić obowiązki na części kolei położonej w Bawaryi, władze właściwe królewsko bawarskie.

Artykuł 27.

Zarząd budowy i ruchu kolei ma pośredniczyć we wszelkich pretensyach do wynagrodzenia i innych cywilnych, jakieby do kolei z powodu jej budowy lub ruchu roszczono, i winien poddawać się w tej mierze orzeczeniom sądów i władz właściwych.

Artykuł 28.

Część kolei, na ziemi bawarskiej położona łącznie z przynależytościami, będzie podlegała takim samym opłatom, podatkom i dodatkom do podatków jak koleje prywatne w Bawaryi koncesyonowane.

IV. Inne przepisy, tyczące się obu kolei.

Artykuł 29.

Koleje żelazne z Pilzni na Budę żelazną do Landau nad Isarem i ze Strakonic na Kunżwart do Passawy będą uznane za obustronne drogi cłowe, i będzie wolno przywozić i wywozić tak we dnie jak w nocy wszelkie towary, bezwarunkowemu zakazowi przywozu, wywozu i przewozu nie podlegające, dla posłania ich temi kolejami podług przepisów ruchu.

Co się tyczy przywozu do Austryi przedmiotów monopolu rządowego, obowiązuje przepis §. 19 lit. *a)* ustawy austryackiej o cłach i monopolach.

Artykuł 30.

Czynności cłowe z towarami przywożonemi, wywożonemi i przewożonemi będą się odbywały na kolei z Pilzni do Landau nad Isarem na stacyi w Budzie żelaznej, w urzędach cłowych przez Austryą i Bawaryą ustanowionych, w taki sposób, że zwyczajnie i o ile późniejsze układy komisyi co do szczególnych przypadków, w artykule 31 zastrzeżone, co innego nie postanowią, czynności urzędu cłowego austryackiego będą się odbywały w lokalach urzędowych które mają być wzniesione na ziemi austryackiej a czynności urzędu cłowego bawarskiego w lokalach urzędowych, które mają być wzniesione na ziemi bawarskiej; na kolei żelaznej ze Strakonic do Passawy czynności cłowe z towarami przywożonemi, wywożonemi i przewożonemi będą się odbywały na stacyi w Kunżwarcie a to w urzędzie cłowym pogranicznym, austryacko bawarskim, który tam będzie ustanowiony.

Rzeczonym urzędom cłowym pogranicznym nadane będzie prawo ekspedycyi potrzebom obrotu w każdym czasie odpowiadające a w szczególności także upoważnienie do ekspedycyi.

Artykuł 31.

W czynnościach cłowych z towarami, które obu kolejami, w traktacie niniejszym oznaczonemi, będą przewożone, mają być zastosowane wszelkie ułatwienia i ulgi, które stósownie do istniejących kiedykolwiek ustaw cłowych dla kolei żelaznych, dadzą się w ogóle zaprowadzić. Podobnież zasady traktatu handlowego i cłowego z dnia 9 marca 1868 i regulamina cłowe dla obrotu kolejowego na podstawie tegoż wydane, będą, jak się samo przez się rozumie, zaprowadzone. Podobnież przepisy cłowe traktatem między Austryą a Bawaryą z dnia 21 czerwca 1851 w artykułach 85, 86, 92, 102, 103 i 105 objęte, będą także odpowiednio zastosowane do nowych linii kolejowych.

O ile podług tych zasad będzie potrzeba porozumieć się jeszcze co do formalności przy rewizyi i ekspedycyi cłowej pakunków pasażerskich tudzież towarów przywożonych, wywożonych i przewożonych, porozumienie to nastąpi w drodze układów komisyjnych.

Artykuł 32.

Koleje w artykule 1 wzmiankowane mają być używane także do przewozu posyłek pocztowych.

Obrót pocztowy na odpowiednich częściach kolei urządzą obustronne zarządy pocztowe jeszcze przed otwarciem ruchu na tychże kolejach.

W umowie tej ma być wzięty na uwagę także przypadek gdyby jeden z zarządów pocztowych chciał koleją w artykule 1 pod lit. *b)* wzmiankowaną przewozić posyłki pocztowe do drugiego państwa.

W obec zarządów kolei żelaznych stosowane będą do posyłek pocztowych kolejami w mowie będącemi przewożonych przepisy objęte odpowiedniemi dokumentami koncesyi a względnie odnośne umowy szczególne.

Artykuł 33.

Wzdłuż kolei w obu krajach zbudować się mających będą założone linie telegraficzne przedewszystkiem na użytek kolei.

Zakładanie linii telegraficznych lub oddanie linii już istniejących na użytek publiczny, jak uregulowanie ruchu telegraficznego w ogólności, zostawia się obustronnym zarządom które w tej mierze osobno się porozumią.

W obec zarządów kolei będą stósowane odnośne przepisy, odpowiedniemi dokumentami koncesyjnemi objęte, a względnie odnośne umowy szczególne.

Artykuł 34.

Zarządy kolei są obowiązane oddać odpowiednim urzędom bezpłatnie do rozporządzenia lokale przez rząd interesowany uznane za potrzebne do służby cłowej, pocztowej, telegrafowej i policyjnej w dworcu kolei w Budzie żelaznej, na stacyi w Kunżwarcie i na złączeniu w Passawie.

Jeżeli oprócz właściwych lokalów urzędowych, tudzież lokalu dla straży cłowej i skarbowej, okaże się jeszcze potrzeba mieszkań dla służby, zarządy kolejowe będą obowiązane wystawić takowe, lecz odpowiednie władze administracyjne zwrócą poniesiony na to wydatek opłacając im czynsz.

Kwota tego czynszu będzie ustanowiona w drodze umowy pomiędzy zarządami kolejowemi a odpowiedniemi innemi.

Koszta wewnętrznego urządzenia, utrzymania, opalania, oświetlania i czyszczenia tych lokalów będą ponosiły zarządy użytkujące.

Artykuł 35.

Gdyby w przyszłości zaszła jakakolwiek zmiana w stósunkach własności kolei będących przedmiotem niniejszego traktatu, obadwa wysokie rządy porozumią się wcześnie ze sobą co do utrzymywania ruchu na dal w sposobie obrotowi i wzajemnym interesom odpowiadającym.

Artykuł 36.

Traktat niniejszy będzie przedstawiony monarchom obu stron do zatwierdzenia a dokumenta ratyfikacyjne będą wymienione w ciągu sześciu tygodni w Monachyum.

W dowód czego pełnomocnicy obu stron traktat w dwóch równobrzmiących egzemplarzach sporządzony, własnoręcznie podpisali i wycisnęli na nim swoje pieczęcie.

(L. S. **Bruck** r. w. (L. S.) **Pusswald** r. w.

(L. S. **W. Weber** r. w. (L. S.) **Suttner** r. w.

Przeto zbadawszy wszystkie artykuły tego traktatu takowy zatwierdziliśmy i przyrzekamy słowem Swojem cesarskiem i królewskiem za Siebie i za Swoich następców że go w całej osnowie wiernie zachowywać będziemy i zachowywać każemy.

W dowód czego podpisaliśmy własnoręcznie dokument niniejszy i kazaliśmy wycisnąć na nim Naszą cesarską i królewską pieczęć.

Działo się w Wiedniu dnia dwudziestego szóstego miesiąca kwietnia w roku zbawienia tysiąć ośmset siedmdziesiątym trzecim, Naszego panowania dwudziestym piątym.

Franciszek Józef r. w.

Andrássy r. w.

Na własny rozkaz Jego ces. i król. Apostolskiej Mości:

Wilhelm Baron **Konradsheim** r. w.,

c. i k. radca sekcyjny.

Traktat powyższy ogłasza się jako obowiązujący w królestwach i krajach w radzie państwa reprezentowanych.

Wiedeń, dnia 31 maja 1873.

Auersperg r. w. **Banhans** r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XXXVIII. — Wydany i rozesłany dnia 24 czerwca 1873.

108.

Ustawa z dnia 10 maja 1873,

którą wydają się przepisy policyjno karne przeciwko próżniakom i włóczęgom.

Za zgodą obu izb rady państwa postanowiłem i stanowię co następuje:

§. 1.

Kto nie mając stałego mieszkania, lub opuściwszy takowe błąka się bez zajęcia i zatrudnienia a nie może się wykazać że ma fundusz na utrzymanie albo że usiłuje zarabiać uczciwie, będzie karany jako włóczęga aresztem od ośmiu dni aż do jednego miesiąca.

W razie powtórnego skazania będzie zasądzony na 1 do 3 miesięcy ścisłego aresztu i na jedno lub więcej zaostrzeń, które w §. 253 ustawy karnej z dnia 27 maja 1852 *a—e* są wymienione.

§. 2.

Osoby zdatne do pracy, które były karane za sfałszowanie papierów kredytowych publicznych, za fałszowanie pieniędzy, za podpalenie, rabunek lub za zbrodnię gwałtu publicznego przez niebezpieczne pogróżki (§. 99 u. k.). kradzieży lub oszustwa, albo ponownie za występek kradzieży, oszustwa albo żebractwa, lub też jako włóczęgi, jeżeli nie upłynęły jeszcze trzy lata jak odsiedziały karę, mogą być przez władzę bezpieczeństwa wezwane, aby się w terminie im wyznaczonym wykazały, że wyżywiają się w sposób dozwolony.

Jeżeli z niechęci do pracy wezwaniu temu nie uczynią za dosyć, mają być karane aresztem od 3 do 14 dni.

W ponownym razie mogą być zasądzone na areszt ścisły aż do jednego miesiąca i na zaostrzenia w §. 253 ustawy karnej pod *a—e* wymienione.

§. 3.

Wydawanie świadectw o doznanych nieszczęściach i świadectw ubóstwa majacych służyć do wałęsania się za żebraniną, jest zabronione.

Wykroczenie przeciw temu zakazowi będzie karane grzywną od 10—100 zł.

§. 4.

Osoby które za fałszowanie papierów kredytowych publicznych, za fałszowanie monety, albo też za czyny karygodne przeciwko cudzej własności były skazane na więcej jak sześć miesięcy aresztu, lub kilkakrotnie na krótszy areszt, albo które były karane za włóczęgostwo, i zdają się zagrażać bezpieczeństwu własności, mogą być oddane pod dozór policyjny ze skutkami w §. 9 ustawy niniejszej wyrażonemi.

§. 5.

Jeżeli zachodzą warunki §. 4, sąd karny, w sprawie głównej orzekający, winien wyrazić w wyroku możność oddania pod dozór policyjny.

Do rekursu przeciwko takiemu orzeczeniu odnoszą się te same przepisy które są stosowane do rekursu przeciwko wyrokowi w sprawie głównej wydanemu.

§. 6.

Co do tych osób, u których w czasie wejścia ustawy niniejszej w moc obowiązującą, warunki w §. 4 wzmiankowane, już zachodziły, sąd karny wyrazi możność oddania ich pod dozór policyjny, wtedy, gdy będą skazane albo ponownie za czyny karygodne w §. 4 wyrażone, albo za wykroczenie żebractwa, lub też, stosownie do §. 2 ustawy niniejszej, za wstręt do pracy.

§. 7.

Oddawanie pod dozór policyjny osób, co do których sądy karne orzekły w tej mierze dopuszczalność, jest rzeczą władz administracyjnych pierwszej instancyi, jakoteż władz policyjnych rządowych, które znajdują się w niektórych miastach.

Gdzie obok władz policyjnych rządowych, sprawy policyi bezpieczeństwa są osobliwie poruczone gminom, oddanie pod dozór policyjny służy władzy gminnej.

Zwierzchności gminne są obowiązane uczestniczyć w dozorze i wykonywać odpowiednie polecenia władzy administracyjnej.

§. 8.

Oprócz przypadków §. 4 władza administracyjna może także oddać pod dozór policyjny i tych skazanych, a z domu kary wychodzących, do których sąd, orzekając jeszcze przed wejściem ustawy niniejszej w moc obowiązującą, zastosował przepis drugiego ustępu §. 317 procedury cywilnej.

§. 9.

Oddanie pod dozór policyjny nie może trwać dłużej jak trzy lata, zacząwszy od dnia ukończenia kary.

Ten, nad którym nadzór jest ustanowiony, może być ograniczony w swojej osobistej wolności tylko o tyle, o ile na to pozwalają następujące przepisy:

a) Władza oddająca go pod nadzór policyjny (§. 7) może zabronić mu całkiem pobytu w pewnych okręgach lub miejscach albo też wyznaczyć mu miejsce pobytu, i zobowiązać go ażeby tego lub wybranego przez siebie miejsca pobytu nie opuszczał bez pozwolenia. Nigdy jednak nie może mu być zabroniony pobyt w gminie do której przynależy.

b) Jest obowiązany zawiadamiać władzę bezpieczeństwa ile razy zmieni mieszkanie i w tymże samym dniu, tudzież stawiać się przed nią na każde wezwanie i dawać wyjaśnienia co do swego zatrudnienia, utrzymania i zarobku, jakoteż co do swego obcowania z innemi osobami.

c) Władza bezpieczeństwa może także nakazać mu, aby zgłaszał się do niej osobiście w terminach wyznaczonych, może mu zabronić uczestniczenia w prawnych zgroma-

dzeniach, uczęszczania do pewnych lokalów i opuszczania swego mieszkania bez naglącej potrzeby w nocy i podczas nadzwyczajnego zbiegowiska ludzi.

d) W wykonaniu nadzoru policyjnego można każdego czasu odbyć u niego rewizyą mieszkania lub osoby.

Środków w tym paragrafie wyszczególnionych używa się jednak tylko o tyle o ile okoliczności tego wymagają i zawsze należy mieć ile możności wzgląd na reputacyą i zarobek osoby zostającej pod dozorem, a gdy potrzeba ustanie, środków owych natychmiast zaprzestać.

§. 10.

Kto jest oddany pod dozór policyjny, a działa wbrew ograniczeniom i obowiązkom stósownie do §. 9, lit. *a*—*c*, nałożonym, lub nie jest im powolny, będzie karany aresztem od 1—14 dni.

W ponownym razie może być zasądzony na areszt ścisły aż do jednego miesiąca i na zaostrzenia kary w §. 253 ustawy karnej pod *a*—*e* wymienione.

§. 11.

Jeżeli osoba zostająca pod dozorem policyjnym będzie skazana za nowy czyn karygodny w §. 4 wymieniony, dozór policyjny nad nią może być przedłużony do trzech lat, licząc od dnia w którym skończy ostatnią karę.

§. 12.

Śledztwo i ukaranie z powodu przestępstw w §§. 1, 2, 3 i 10 wymienionych jest rzeczą sądów.

Dopóki jednak w niektórych miastach władze policyjne rządowe na zasadzie ustawy z dnia 22 października 1862 Dz. u. p. Nr. 72 i §. 9 procedury karnej z dnia 29 lipca 1853 mają sprawować władzę sądową pierwszej instancyi, one także powołanemi orzekać w podobny sposób co do przestępstw w mowie będących.

§. 13.

Sąd karny może w wyroku przeciwko osobom wstręt do pracy mającym, które stały się winnemi przestępstw w §§. 1, 2 i 10 wzmiankowanych, jakoteż przestępstwa nierządu z rzemiosła (§§. 509 i 510 k. k.), lub przestępstwa żebractwa (§§. 517 i 519 k. k.), wyrazić możność przytrzymania w domu roboczym.

Pod względem rekursu od takiego orzeczenia sądu obowiązuje przepis w ustępie drugim §. 5 zawarty.

§. 14.

Orzeczenie sądu dozwalające oddania do domu roboczego uzasadnia dopuszczalność dozoru policyjnego.

§. 15.

Rozciąganie przytrzymania w domu roboczym i wykonanie takowego gdy sądy karne uznają to za dopuszczalne, jest rzeczą władz administracyjnych krajowych.

§. 16.

Przytrzymanie w domu roboczym nie może trwać bez przerwy dłużej nad trzy lata.

Jeżeli przytrzymany poprawi się pierwej, można go wypuścić przed upływem tego czasu.

O terminie wypuszczenia stanowi władza krajowa administracyjna.

Jeżeli przytrzymany będzie wypuszczony przed upływem lat dwóch a z zachowania jego okazuje się, że się nie poprawił; władza administracyjna krajowa może bezzwłocznie

rozporządzić, ażeby był przytrzymany w domu roboczym jeszcze przez cały ten czas, którego przy jego wypuszczeniu brakowało jeszcze do zupełnych lat trzech.

§. 17.

Osoby, które nie przeszły jeszcze ośmnastego roku życia, gdyby podpadły warunkom oddania do domu roboczego, mogą być umieszczane tylko w domach poprawy przeznaczonych dla występnej młodzieży.

W domu poprawy można być zatrzymanym dopóty, dopóki cel przytrzymania wymaga tego, jednak nie dłużej jak do 20 roku życia.

Dopóki osobne domy poprawy nie będą założone, osoby, które ośmnastego roku życia jeszcze nie przeszły, mogą być umieszczane tylko w osobnych oddziałach domów roboczych, przeznaczonych wyłącznie dla młodzieży występnej.

§. 18.

Sądy karne mogą orzec dopuszczalność oddania do domu poprawy a władza administracyjna może takowe wymierzyć także co do nieletnich, dopuszczających się czynu karygodnego, który według przepisów ustawy karnej, tylko z powodu małoletności winowajcy nie uważa się za zbrodnię lecz karze jak występek (§§. 2, lit. *d*, 237 i 269—272).

W przypadkach, w których podług §. 273 u. k. karanie i użycie środków zapobiegających z powodu czynu karygodnego który popełnia małoletni, służy władzy bezpieczeństwa, władza administracyjna krajowa może zarządzić oddanie małoletniego do domu poprawy, jeżeli jest całkiem zaniedbany i jeżeli nie ma innego sposobu zapewnienia mu porządnego wychowania i dozoru.

§. 19.

Oprócz przypadków w ustawie niniejszej oznaczonych, nikt nie może być na przyszłość do domu roboczego lub do domu poprawy oddany a osoby znajdujące się tamże obecnie, nie mogą być zatrzymane po nad czas w ustawie niniejszej oznaczony.

Przepis jednak niniejszy nie wzbrania oddawania do domu poprawy, dla młodzieży występnej przeznaczonego, osób młodocianych, na przedstawienie zastępców prawnych i za zgodą władzy opiekuńczej, nawet w takich przypadkach, które w ustawie niniejszej nie są oznaczone.

§. 20.

Za sąd karny w myśl ustawy nininiejszej uważa się także wszystkie władze policyjne rządowe, w drugim ustępie §. 12 oznaczone, dopóki władze te mają sprawować orzecznictwo karne w odpowiednich przestępstwach.

§. 21.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrom spraw wewnętrznych i sprawiedliwości. Wydadzą oni odpowiednie rozporządzenia wykonawcze, w których z uwzględnieniem możliwości oddawania do domów roboczych i domów poprawy będzie oznaczony czas, od którego sądy karne winny orzekać dopuszczalność oddawania do takich zakładów.

Wiedeń, dnia 10 maja 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Lasser** r. w. **Glaser** r. w.

109.

Rozporządzenie ministra spraw wewnętrznych i ministra sprawiedliwości z dnia 30 maja 1873,

ustanawiające termin, od którego sądy karne mają orzekać dopuszczalność oddawania przestępców do domów roboczych i do domów poprawy.

Stosownie do §. 21 ustawy z dnia 10 maja 1873 (Dz. u. p. Nr. 108) stanowi się, że sądy karne w Czechach, Austryi powyżej i poniżej Anizy, Salzburgu, Styryi, Karyntyi, Krainie, Morawii, Szląsku, Tyrolu, Vorarlbergu, Istryi, Gorycyi i Gradysce, tudzież w Tryeście mają orzekać dopuszczalność umieszczania skazanych w domach roboczych i domach poprawy już od chwili wejścia w moc obowiązującą ustawy pomienionej i podług onejże przepisów.

Lasser r. w. **Glaser** r. w.

110.

Rozporządzenie ministerstw spraw wewnętrznych tudzież wyznań i oświecenia z dnia 9 czerwca 1873,

tyczące się umówionego między rządami cesarsko austryackim i królewsko włoskim postępowania przy wydawaniu metryk zejścia poddanych obu stron.

C. i k. ministerstwo spraw zewnętrznych umówiło się z rządem królewsko włoskim, aby zawiadowcy świeccy i kościelni, którym polecone jest utrzymywanie (rejestrów stanu cywilnego), z urzędu sporządzali metryki zejścia osób w ich okręgu zmarłych a w drugiem państwie urodzonych lub zamieszkałych, nie czekając aż to będzie zażądanem, niezwłocznie i bez kosztów, w formie w ich kraju przepisanej, i aby dokumenta te były posyłane w Austryi do królewsko włoskiego poselstwa w Wiedniu a we Włoszech do c. i k. poselstwa austryackiego w Rzymie.

Do metryk zejścia sporządzonych nie w łacińskim lub włoskim, lecz innym języku, należy dołączyć przekład łaciński przez władzę właściwą należycie uwierzytelniony.

Poleca się zatem osobno, którym utrzymywanie metryk jest powierzone, ażeby w razie śmierci poddanego włoskiego, akt zejścia, w języku łacińskim lub włoskim sporządzony, lub z dołączeniem przykładu łacińskiego, przesyłały niezwłocznie za pośrednictwem władzy administracyjnej pierwszej instancyi naczelnikowi rządu krajowego do dalszego postępowania.

Rozporządzenie to wchodzi w moc obowiązującą z dniem 17 czerwca 1873.

Lasser r. w. **Stremayr** r. w.

111.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z d. 21 czerwca 1873,

o zniesieniu przykomórka II klasy w Bangs w Vorarlbergu.

Przykomórek II klasy w Bangs w Vorarlbergu będzie zniesiony z dniem ostatniem czerwca 1873.

Pretis r. w.

112.

Rozporządzenie ministrów spraw wewnętrznych, handlu i rolnictwa z dnia 14 czerwca 1873,

tyczące się §. 18 ustawy z dnia 29 czerwca 1868 (Dz. u. p. Nr. 118) o wstrzymywaniu i przytłumianiu księgosuszu.

Uwiadomienie, które podług §. 18 ustępu I ustawy wyżej rzeczonej w razie zachorowania bydlęcia zwierzchności miejscowej udzielić należy, jeżeli bydlę to jest własnością zwierzchnika miejscowego (gminnego) lub jego dozorowi jest powierzone, należy udzielić temu członkowi zwierzchności miejscowej (gminnej) który ma zastępować zwierzchnika miejscowego (gminnego) w razie nieobecności.

Jeżeli na obszarze dworskim ze związku gminnego wyłączonym (w Galicyi i na Bukowinie) zachoruje bydlę będące własnością posiadacza, dzierżawcy, przełożonego lub sprawującego interesa obszaru dworskiego, albo jeżeli zachowuje bydlę jednej z tych osób w dozór oddane, natenczas uwiadomienie, już w myśl pierwszego ustępu §. 18 niezwłocznie czynić się mające przesyłać należy do władzy administracyjnej.

Lasser r. w. **Banhans** r. w. **Chlumecky** r. w.

113.

Rozporządzenie ministerstwa skarbu z d. 14 czerwca 1873,

o zniesieniu posad inspektorów skarbowych w Trydencie i Ali.

W skutek najwyższego postanowienia z dnia 6 stycznia 1873 znosi się posady inspektorów skarbowych oraz dyrektorów urzędowych w Trydencie i Ali a wszelkie czynności tychże przenosi się na dyrekcyą skarbową powiatową w Trydencie.

Rozporządzenie to wchodzi w moc obowiązującą od dnia 30 czerwca 1873.

Co podaje się do wiadomości odnośnie do rozporządzeń ministerstwa skarbu z dnia 27 lipca i 24 września 1864 (Dz. u. p. Nr. 64 i 78) i z dnia 4 kwietnia 1869 (Dz. u. p. Nr. 46).

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XXXIX. — Wydany i rozesłany dnia 24 czerwca 1873.

114.

Rozporządzenie cesarskie z dnia 21 czerwca 1873.

którem na zasadzie §. 14 ustawy zasadniczej o reprezentacyi państwa z dnia 21 grudnia 1867 (Dz. u. p. Nr. 141) wydane zostają szczególne przepisy w przedmiocie rozwięzywania się spółek akcyjnych.

Artykuł 1.

Jeżeli po wejściu niniejszego rozporządzenia cesarskiego w moc obowiązującą, spółka akcyjna ma być rozwiązana, natenczas, wyjąwszy gdyby zachodziła upadłość, majątek spółki, po zaspokojeniu lub zabezpieczeniu wierzycieli pozostały, może być podzielony a względnie z majątkiem innej spółki połączony już po upływie trzech miesięcy, licząc od dnia, w którym to w pismach publicznych, do tego wyznaczonych, będzie po raz trzeci z wymienieniem tego skróconego terminu ogłoszone.

Artykuł 2.

Upoważnia się zarząd skarbowy, ażeby należytość od akcyi tych spółek, które w przeciągu sześciu miesięcy po urządzeniu się, czynności swoich całkiem zaprzestaną i uchwalą rozwiązać się, całkiem albo częściowo potrącił, a względnie, ażeby je zwrócił.

Podobnież, jeżeli spółki akcyjne rozwiązują się przez połączenie się (zlanie) z innemi spółkami akcyjnemi, zarząd skarbowy może zarządzić zniżenie należytości od akcyi w skutku tego nowo w obieg puszczonych, uwzględniając należytości opłacone od akcyi z obiegu wywołanych.

Artykuł 3.

Rozporządzenie to wchodzi w moc obowiązującą z dniem ogłoszenia.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrom spraw wewnętrznych i skarbu.

Wiedeń, dnia 21 czerwca 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Lasser** r. w. **Banhans** r. w. **Stremayr** r. w.
Glaser r. w. **Unger** r. w. **Chlumecky** r. w. **Pretis** r. w.
Horst r. w. **Ziemiałkowski** r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

[illegible]

Rozporządzenie [illegible] z dnia 21 czerwca 1912,

[illegible]

Franciszek Józef m. p.

[illegible]

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie panstwa reprezentowanych.

Zeszyt XL. — Wydany i rozesłany dnia 25 czerwca 1873.

115.

Rozporządzenie całego ministerstwa z d. 18 czerwca 1873,

o wymiarze dyet i kosztów podróży służbowych dla urzędników państwa i o oznakach godności na mundurach.

§. 1. Wymiar dyet i kosztów podróży, tudzież oznaki godności na mundurach urzędników państwa zależą od ich stopnia.

§. 2. Urzędnikom państwa rozmaitych stopni należą się dyety podług następującej tabeli w takim samym wymiarze, jak były dotychczas wyznaczone dla tych samych klas dyet.

Auskultantom, praktykantom, elewom i aspirantom należą się dyety przepisane dla klasy 11 stopnia.

Dla klasy	1	stopnia	20 zł.	—	ct
„ „	2	„	17 „	50	„
„ „	3	„	15 „	—	„
„ „	4	„	12 „	50	„
„ „	5	„	10 „	50	„
„ „	6	„	8 „	—	„
„ „	7	„	6 „	50	„
„ „	8	„	5 „	—	„
„ „	9	„	4 „	—	„
„ „	10	„	3 „	50	„
„ „	11	„	3 „	—	„

§. 3. Urzędnicy państwa rozmaitych stopni noszą mundur takiej kategoryi i tego samego rzędu, jak to było dotychczas przepisane dla tych samych klas dyet.

Auskultanci, praktykanci, elewi i aspiranci noszą mundur przepisany dla klasy 11 stopnia.

§. 4. W tych przypadkach, w których za podróże służbowe dozwolone jest liczyć sobie należytość pocztową, urzędnicy czterech pierwszych stopni mogą liczyć należytość za 4 konie pocztowe. Urzędnicy wszystkich innych stopni tudzież auskultanci, praktykanci, elewi i aspiranci, będą mogli na przyszłość liczyć sobie tylko należytość za 2 konie pocztowe a osobno należytość za przyprząg jeżeli będzie potrzebny.

§. 5. Za podróże służbowe odbywane kolejami żelaznemi liczą się urzędnikom 1 do 7 stopnia włącznie ceny jazdy wagonami pierwszej klasy, wszystkim zaś innym urzędnikom, jakoteż auskultantom, praktykantom, elewom i aspirantom ceny jazdy wagonami drugiej klasy.

§. 6. Za podróże służbowe, odbywane statkami parowemi, liczą się urzędnikom wszystkich stopni, tudzież auskultantom, praktykantom, elewom i aspirantom ceny jazdy pierwszej klasy.

§. 7. Przepisy te wchodzą w moc obowiązującą od dnia 1 lipca 1873.

Wiedeń, dnia 18 czerwca 1873.

Auersperg r. w. **Lasser** r. w. **Banhans** r. w. **Stremayr** r. w.
Glaser r. w. **Unger** r. w. **Chlumecky** r. w. **Pretis** r. w.
Horst r. w. **Ziemiałkowski** r. w.

116.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 19 czerwca 1873,

o zmianie upoważnień cłowych przykomorka I klasy w Meiningen.

Ces. król. przykomorek I klasy w Meiningen w Vorarlbergu zostaje zniżony od dnia 30 czerwca 1873 do rzędu przykomorków III klasy.

Pretis r. w.

117.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 19 czerwca 1873,

o zmianie upoważnień cłowych ces. król. przykomorka I klasy w Liebau w Prusach.

Przykomorek I klasy w Liebau w Prusach ustanowiony, zostaje wyniesiony na stopień urzędu cłowego głównego II klasy i rozpocznie czynności swoje jako taki od dnia 1 lipca 1873.

Pretis r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XLI. — Wydany i rozesłany dnia 28 czerwca 1873.

118.

Rozporządzenie ministerstwa handlu z dnia 23 czerwca 1873,

o zmianach w wymierzaniu portoryum od listów w obrocie wewnętrznym.

Po zniesieniu się z król. węg. ministerstwem handlu postanawia się co następuje:

Od dnia 1 lipca 1873 będzie się opłacać od listów swojskich, których waga przenosi $^9/_{10}$ łuta cłowego (= 15 gramów), aż do wagi 15 łutów cłowych (= 250 gramów), tylko podwójne portoryum.

Dopłata od listów nieopłaconych, ważących aż do 15 łutów cłowych (= 250 gramów) będzie wynosiła tylko pięć centów, a od listów, które mają być doręczane w okręgu urzędu pocztowego podawczego (od listów miejscowych), trzy centy.

Listy ważące nad 15 łutów cłowych nie będą posyłane pocztą listową.

Portoryum przeto w obrocie wewnętrznym monarchii austryacko-węgierskiej na jakąkolwiek odległość, wynosi:

a) od listu zwyczajnego, opłaconego, ważącego aż do $^9/_{10}$ łuta cłowego (= 15 gramów) włącznie, pięć centów;
od listów cięższych, dziesięć centów;

b) od listu zwyczajnego, nieopłaconego, ważącego aż do $^9/_{10}$ łuta cłowego (= 15 gramów) włącznie, dziesięć centów;
od listów cięższych, pietnaście centów.

Od listów, które mają być doręczane w okręgu urzędu pocztowego podawczego, portoryum wynosi:

a) jeżeli list jest opłacony a waży aż do $^9/_{10}$ łuta cłowego (= 15 gramów) włącznie, trzy centy;
od listów cięższych, sześć centów;

b) jeżeli list jest nieopłacony a waży aż do $^9/_{10}$ łuta cłowego włącznie, sześć centów;
od listów cięższych, dziewięć centów.

Listy niedostatecznie opłacone podlegają tej samej taksie co nieopłacone; jednak przy wymierzaniu taksy uwzględnia się wartość użytych znaczków lub stempla kopertowego i pobiera się jako dopłatę tylko tę kwotę, która pozostaje po strąceniu wartości znaczków.

Banhans r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XLII. — Wydany i rozesłany dnia 30 czerwca 1873.

119.

Ustawa z dnia 23 maja 1873.

zaprowadzająca kodeks postępowania karnego.

Za zgodą obu izb rady państwa postanowiłem i stanowię co następuje:

Art. I.

Zamieszczony poniżej kodeks postępowania karnego wnijdzie w wykonanie, z upływem sześciu miesięcy po ogłoszeniu, we wszystkich sądach dla osób cywilnych, jako jedyne prawidło postępowania co do zbrodni, występków i wszelkich innych przestępstw, których sądzenie sądom jest poruczone.

Art. II.

Od chwili, kiedy ten kodeks postępowania karnego zacznie obowiązywać, nie można stósować dotychczasowych ustaw o postępowaniu karnem, tylko w miarę następnych artykułów.

Art. III.

Jeśli uchwała zaniechania lub oskarżenia albo wyrok stanowczy zapadł pierwej aniżeten kodeks postępowania karnego zaczął obowiązywać, trybunały drugiej instancyi i trybunał najwyższy rozstrzygną założone przeciw takowym środki prawne gwoli ustaw dotychczasowych.

Art. IV.

Jeżeli w skutek uchwały oskarżenia, przed wspomnioną chwilą, w ślad §. 200 kodeks, postępowania karnego z dnia 29 lipca 1853 zapadłej, ma się odbyć rosprawa ostateczna tak ta rosprawa jak i dalsze postępowanie nastąpi podług dotychczasowych ustaw.

Jeżeli jednak później wypada powziąść nową uchwałę oskarżenia a to na podstawie §§. 220 i 251 kodeksu postępowania karnego z dnia 29 lipca 1853, wówczas dalsze postępowanie zastósowane będzie do nowej ustawy.

Sprawy drukowe będą dokończone podług dotychczasowych ustaw, jeśli rosprawa główna w ślad §. 12 ustawy z dnia 9 marca 1869, Dz. u. p. Nr. 32 już zarządzoną została, jeżeli zaś to nie nastąpiło, według niniejszego kodeksu postępowania karnego.

Art. V.

Czy wznowienie postępowania karnego i dochodzenie z powodu nowo odkrytego przestępstwa ma miejsce, wtedy tylko sądzić należy podług niniejszego kodeksu postępowania karnego, jeżeli dawniejsza ustawa, podług której poprzednie postępowanie przewiedziono, nie jest dla obwinionego korzystniejszą.

Do stanowienia o wznowieniu właściwemi są sądy, które wnijdą w miejsce dotychczasowych sądów karnych.

Postępowanie zaś wznowione toczyć się będzie według niniejszego kodeksu postępowania karnego i należy do sądów, które według tegoż kodeksu są właściwe.

Art. VI.

Od chwili wnijścia nowego kodeksu postępowania karnego w wykonanie, rosprawa główna toczyć się będzie przed sądami przysięgłych co do wszystkich oskarżeń:

A. o zbrodnie i występki popełnione przez osnowę pisma drukowego,

B. o zbrodnie i występki poniżej wymienione:

1. zdrada główna (§§. 58—61 kodeksu karnego z dnia 27 maja 1852, Dz. u. p. Nr. 117 i Art. I ustawy z dnia 17 grudnia 1862, Dz. u. p. z r. 1863 Nr. 8);

2. zakłócenie spokojności publicznej (§§. 65 i 66 k. k. i Art. II ustawy z dnia 17 grudnia 1862, Dz. u. p. z r. 1863 Nr. 8);

3. bunt i rozruch (§§. 68—73 i 75);

4. gwałt publiczny:

a) przez gwałtowne działanie przeciw zgromadzeniu od rządu do roztrząsania spraw publicznych powołanemu, przeciw sądowi lub innej władzy publicznej (§§. 76, 77 i 80);

b) przez gwałtowne działanie przeciw prawnie uznanym korporacyom lub przeciw zgromadzeniom, odbywającym się za społudziałem lub pod nadzorem władzy publicznej (§§. 78, 79 i 80);

c) przez złośliwe uszkodzenie cudzej własności (§§. 85 i 86), albo przez inne złośliwe czyny lub opuszczenie śród okoliczności szczególnie niebezpiecznych (§§. 87 i 88); wszelako we wszystkich tych przypadkach tylko wtedy, gdy albo zaszła jedna z okoliczności w §. 86 ustęp 2 k. k. wyrażonych, albo gdy w przypadkach §. 85, lit. *b)* i *c)* i §. 87 akt oskarżenia wyraźnie wnosi, aby ze względu na wielką złość lub niebezpieczeństwo kara więzienia na więcej nad 5 lat wymierzoną została;

d) przez porwanie osoby (§§. 90 i 91);

e) przez dalsze prowadzenie handlu niewolnikami (końcowy ustęp §. 95);

f) przez uprowadzenie (§§. 96 i 97), ale tylko wtedy, gdy najmniejszą karą podług ustawy jest więzienie pięcioletnie.

5. Nadużycie władzy urzędowej (§§. 101—103);

6. fałszowanie publicznych papierów kredytowych (§§. 106—117);

7. fałszowanie monety (§§. 118—121);

8. naruszenie religii (§§. 122 i 123), ale tylko wtedy, gdy akt oskarżenia wyraźnie wnosi, aby w ślad §. 123 ze względu na wielką złość lub niebezpieczność skazanie na karę więzienia więcej niż pięcioletniego nastąpiło;

9. zgwałcenie niewiasty (§§. 125—127);

10. zesromocenie (§. 128), jeżeli jedno z następstw w §. 126 k. k. wspomnionych miało miejsce, albo akt oskarżenia wyraźnie wnosi, aby ze względu na okoliczności nader obciążające, skazanie na karę więzienia nad pięć lat nastąpiło;

11. lubieżność nienaturalna (§. 129), ale tylko wśród okoliczności w §. 130, ustęp 2, wyrażonych;

12. morderstwo i zabójstwo (§§. 134—143);

13. spędzenie płodu mimo wiedzy i woli matki (§§. 147 i 148), gdy podług ustawy kara ma być wymierzoną od pięciu do dziesięciu lat więzienia;

14. porzucenie dziecka (§§. 149 i 150), gdy podług ustawy wymierzyć należy karę więzienia od pięciu do dziesięciu lat;

15. ciężkie uszkodzenie na ciele (§§. 152 do 157), gdy według ustawy należy wymierzyć karę więzienia od pięciu do dziesięciu lat;

16. pojedynek (§§. 158—162), gdy podług ustawy najmniejszą karą jest więzienie pięcioletnie;

17. podpalenie (§§. 166—169), gdy podług ustawy najmniejszą karą jest pięcioletnie więzienie;

18. kradzież (§§. 171—176), gdy w ślad §. 179 należy wymierzyć karę więzienia od lat pięciu do dziesięciu;

19. przeniewierzenie (§§. 181—184), gdy podług ustawy najmniejszą karą jest pięcioletnie więzienie, albo akt oskarżenia w myśl §. 184 k. k. wnosi, aby kara z powodu osobliwie obciążających okoliczności na więzienie więcej niż pięcioletnie wymierzoną była;

20. rabunek (§§. 190—195);

21. oszustwo (§§. 170, 197 do 204), jeżeli najmniejszą karą podług ustawy jest pięcioletnie więzienie;

22. potwarz (§§. 209 i 210), gdy akt oskarżenia przytacza jedną z okoliczności w §. 210, lit. *a)—c)* wyrażonych i dla tego wnosi, aby skazanie na karę więzienia powyżej pięciu lat nastąpiło;

23. danie pomocy zbrodniarzom, ale tylko wtedy, gdy w myśl §. 218 należy wymierzyć karę od pięciu do dziesięciu lat więzienia;

24. znieważenie rozporządzeń władz i podburzanie (§. 300 k. k. i Art. III i IV ustawy z dnia 17 grudnia 1862, Dz. u. p. Nr. 8 z r. 1863);

25. podżeganie do kroków nieprzyjacielskich (§. 302 k. k.).

Za zbrodnie, co do których gwoli powyższym przepisom sądy przysięgłych nie są właściwe, sąd wyrokujący nie może w żadnym razie rozciągać kary powyżej pięcioletniego więzienia.

Art. VII.

Jeżeli w jakim okręgu działalność sądów przysięgłych, w sposobie przez ustawę zasadniczą dozwolonym, czasowo zawieszoną zostanie, wówczas przepisy Rozdziału XVIII. tudzież §. 338, ustęp 2 i 3 i §§. 339 i 341 kodeksu postępowania karnego zastósowane będą tak co do rosprawy głównej jak co do środków prawnych przeciw wyrokom podczas tejże zapadłym.

Art. VIII.

Co do wszystkich w kodeksie karnym z dnia 27 maja 1852 przewidzianych, jak niemniej co do wszystkich innych przekroczeń wyraźnie sądom do osądzenia przydzielonych, postępowanie i wyrokowanie należy do sądów powiatowych.

Art. IX.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczone jest ministrowi sprawiedliwości. Tenże minister w porozumieniu z ministrem spraw wewnętrznych wyda tym końcem stósowne rozporządzenia.

Wiedeń, dnia 23 maja 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Glaser** r. w.

Kodeks postępowania karnego.

Rozdział I.

Przepisy ogólne.

§. 1. Ukaranie za czyny, których osądzenie sądom jest poruczone, nie może nastąpić aż za poprzedniem postępowaniem karnem, stósownie do kodeksu postępowania karnego przeprowadzonem, i w skutek wyroku wydanego przez właściwego sędziego.

§. 2. Ściganie sądowe przestępstw następuje tylko na wniosek oskarżyciela.

Co do czynów, które gwoli ustaw karnych tylko na żądanie strony interesowanej ścigane być mogą, do tejże strony należy wystąpić z oskarżeniem prywatnem.

Wszystkie inne przestępstwa są przedmiotem oskarżenia publicznego; wyniesienie onego należy przedewszystkiem do prokuratoryi, wszelako i prywatna strona interesowana może je wziąść na siebie o ile tego dozwalają przepisy niniejszego kodeksu (§. 48).

Oskarżenie publiczne gaśnie, skoro Cesarz nakaże, aby co do przestępstwa nie wytaczać postępowania sądowego w drodze karnej albo wytoczonego zaniechać.

§. 3. Wszystkie w postępowaniu karnem działające władze, powinny z równą staranością brać na uwagę okoliczności czy do potępienia czy ku obronie obwinionego służące i obowiązane są obwinionego nawet tam, gdzie to nie jest wyraźnie przepisane, o prawach jego pouczać.

§. 4. Na wniosek poszkodowanego i roszczenia prywatne z przestępstw wynikłe powinny być pospołu załatwione w przewodzie karnym, chyba że potrzeba dalszego wywodu nieodzownem czyni odsyłanie ich przed sądy cywilne.

§. 5. Śledztwo sądowe i ocenienie w drodze karnej rozciąga się także i do pytań uprzednich, dotyczących prawa prywatnego.

Sędzia karny nie jest związany w tej mierze orzeczeniem sędziego cywilnego jak dalece chodzi o ocenienie karygodności obwinionego.

Tylko wtedy gdy pytanie uprzednie dotyczy ważności małżeństwa, należy orzeczenie właściwego sędziego cywilnego wziąść za podstawę orzeczenia sądowego w drodze karnej. Jeśli takie orzeczenie jeszcze nie zapadło, ale sprawa już się toczy albo sędzia karny sam ją spowodował, dla tego że się okazały zaszłości, stanowiące przeszkodę do małżeństwa, którą z urzędu rozpoznać trzeba: wówczas należy czekać na orzeczenie sędziego cywilnego, a jeśli wypada, nalegać o przyśpieszenie.

§. 6. Naznaczone w tej ustawie okresy nie mogą być przedłużane, chyba że ustawa wyraźnie co innego przepisuje. Gdy te od dnia oznaczonego upływać mają, dzień ten nie liczy się. Niedziele i święta tudzież dnie, przez które pismo dla sądu przeznaczone było w drodze, będą wliczane.

§. 7. Kary pieniężne w ustawie niniejszej przepisane, a których od skazanego ściągnąć nie można, zamieniają się na kary aresztu, licząc po jednym dniu za każde pięć złotych. Według tego mierzydła zamienione będą na areszt kary pieniężne, jeśli skazany o to prosi,

ponieważ by mu wyrzadzały dotkliwy uszczerbek w położeniu majątkowem lub zarobkowaniu, z którego się utrzymuje. Wszelkie kary pieniężne obracać należy na wspieranie niedostatnich więźniów przy wypuszczaniu ich na wolność, osobliwie zaś na dopomaganie im do zajęcia się jakiem uczciwem rzemiosłem. Uprawidlenie tego obrotu nastąpi w drodze rozporządzenia.

Rozdział II.

O sądach.

§. 8. Do orzectwa w sprawach karnych są powołane:

1. sądy powiatowe,
2. trybunały pierwszej instancyi,
3. sądy przysięgłych,
4. trybunały drugiej instancyi,
5. trybunał najwyższy jako sąd kasacyjny.

Orzectwo każdego sądu karnego rozciąga się na cały jego obręb i obejmuje wszystkie osoby tamże znajdujące się, co do których w ustawie niniejszej niema wyraźnego wyjątku. Każdy obowiązany jest stawić się na wezwanie przed sądem karnym, odpowiadać mu i poleceniom jego ulegać.

I. Sądy powiatowe.

§. 9. Sądy powiatowe jako jednoosobowe obowiązane są:

1. do postępowania karnego względem przekroczeń, których sądzenie onym ustawą zaprowadczą poruczone zostało;

2. do spółdziałania według przepisów niniejszego kodeksu w dochodzeniach wstępnych i śledztwach przygotowawczych, zbrodnie i występki za przedmiot mających.

Jeżeli w tem samem mieście jest kilka sądów powiatowych, ten albo te z pomiędzy nich wykonywają wyłącznie sądztwo w sprawach karnych, które przez osobne rozporządzenia są do tego przeznaczone.

II. Trybunały pierwszej instancyi.

§. 10. Trybunały pierwszej instancyi sprawują swoje sądztwo:

1. jako sądy śledcze (§. 11);
2. jako izby radne co do dochodzeń wstępnych i śledztw przygotowawczych (§. 12);
3. jako sądy wyrokujące (§. 13, L. 1);
4. jako sądy powoływu w sprawach o przekroczenia (§. 13, L. 2).

§. 11. W każdym trybunale pierwszej instancyi jeden lub więcej członków tegoż, będą ustanowieni sędziami śledczymi.

Do sędziego śledczego należy przeprowadzenie śledztwa przygotowawczego co do wszelkich zbrodni i występków.

§. 12. Wydział trybunału pierwszej instancyi, jako izba radna sprawuje nadzór nad wszystkiemi śledztwami przygotowawczemi i dochodzeniami wstępnemi, które w ślad §. 9, L. 2 i §. 11 do jego obrębu należą i wywiera na nie wpływ, w granicach niniejszym kodeksem zakreślonych.

W szczególnych przypadkach może izba radna wysłuchawszy oskarżyciela, należące do sędziego śledczego przedsiębranie dochodzeń wstępnych i śledztwo przygotowawcze

w sprawach zbrodniowych i występkowych przenieść w całości lub w części na sąd powiatowy, który leży w obrębie trybunału. Wszelako może też takowe czynności każdego czasu znowu odebrać i wziąść na siebie, a jest do tego na żądanie oskarżyciela lub obwinionego, obowiązana.

Uchwały izby radnej zapadają na zebraniu trzech sędziów.

§. 13. Do trybunałów pierwszej instancyi należy:

1. odbywanie rosprawy głównej i orzekanie we wszystkich sprawach o zbrodnie i występki, które nie wytaczają się przed sądy przysięgłych;

2. odbywanie rosprawy i orzekanie co do środków prawnych, wynoszonych przeciw wyrokom i postanowieniom sądów powiatowych w sprawach o przekroczenia.

W obu tych razach (1 i 2) wykonywają swe czynności na zebraniu czterech sędziów.

We wszystkich przypadkach, kiedy podług niniejszego kodeksu w postępowaniu zbrodniowem lub występkowem uchwała trybunału pierwszej instancyi zapadać ma poza tokiem rosprawy głównej, zapadać będzie na zebraniu trzech sędziów, wyjąwszy gdy co innego wyraźnie jest przepisane.

III. Sądy przysięgłych.

§. 14. Do sądów przysięgłych, w składzie przepisami Rozdziału XIX postanowionym, należy odbywanie rosprawy głównej i orzekanie co do tych zbrodni i występków, które im przydziela ustawa zaprowadcza.

IV. Trybunały drugiej instancyi.

§. 15. Trybunały drugiej instancyi orzekają co do zażaleń przeciw uchwałom izby radnej (§. 114), co do sprzeciwów (oppozycyj) założonych przeciw oddaniu pod oskarżenie i co do powołań, o ile takowe podług obmowy §§. 283 i 345 są dozwolone, a nadto sprawują nadzór nad czynnościami sądów karnych swojego obrębu i orzekają co do zażaleń przeciw tymże sądom, jak dalece odwoływanie się do wyższej instancyi nie jest wyraźnie zakazane lub inaczej urządzone. W trybunałach drugiej instancyi uchwały zapadają na zebraniu pięciu sędziów.

V. Trybunał najwyższy jako sąd kasacyjny.

§. 16. Trybunał najwyższy orzekać będzie jako sąd kasacyjny co do wszystkich zażaleń nieważności, które niniejszy kodeks wymienia jako dozwolone.

Uchwały jego zapadają na zebraniu siedmiu sędziów.

VI. Skład zebrań sędziowskich i głosowanie tychże.

§. 17. Przy orzekaniu w sprawach karnych liczba głosujących na zebraniach sędziowskich, z policzeniem przewodniczącego, nie powinna być ani mniejsza ani większa, tylko taka, jaka jest ustanowiona w §§. 12 do 16.

§. 18. Wydziały (senaty) trybunałów, które w sprawach karnych przeznaczone są do rospraw i orzeczeń w §§. 12, 13 (L. 1 i 2) i 15 wymienionych złożone będą stale, na początku każdego roku i na tenże rok, przez przełożonych tychże sądów, którzy zarazem

każdemu wydziałowi wyznaczą stałych zastępców tak dla przewodniczących jak dla członków i ustanowią stałą kolej zastępstwa. Gdyby w skutek zmian, zaszłych w trybunale co do osób do składu jednego lub więcej wydziałów (stałych) należących, istnienie jednego lub więcej (stałych) wydziałów stało się niemożnem, wolno będzie przełożonemu sądu poczynić niezbędne zmiany w składzie tych wydziałów na pozostałą część roku.

§. 19. Na każdem zebraniu sędziowskiem obrada poprzedza głosowanie. Sprawozdawca, jeśli tenże gwoli ustawy jest ustanowiony, daje głos swój naprzód a na ostatku przewodniczący, który równie jak każdy inny sędzia głosować powinien. Z resztą sędziowie starsi w randze służbowej głosują przed młodszymi.

§. 20. Do każdej uchwały potrzebna jest prosta większość głosów, to jest większa połowa wszystkich głosów, chyba że ustawa wyraźnie co innego przepisuje.

Jeżeli głosy podzielone są na więcej niż dwa różne zdania tak że żadne z tych zdań nie ma za sobą potrzebnej większości, przewodniczący będzie usiłował osiągnąć prostą większość przez rozdzielenie pytań i powtórne zbieranie głosów. Jeśli to usiłowanie nie odniesie skutku, wówczas głosy najniekorzystniejsze dla obwinionego dopóty doliczać się będą do najwięcej zbliżonych mniej niekorzystnych głosów, dopóki się nie okaże prosta większość głosów.

W razie równości głosów uchwała zapada zawsze podług zdania, które jest dla obwinionego korzystniejsze.

Jeśli zajdzie różność zdań pod tym względem, które z dwojga zdań dla obwinionego jest mniej niekorzystne, trzeba głosować nad tem osobno jako nad pytaniem wstępnem. Jeśli w tem głosowaniu zdania równo są rozdzielone, wówczas pod względem pytania wstępnego przeważa to zdanie, do którego przewodniczący przystąpił.

§. 21. W każdym razie należy naprzód głosować nad tem czy sąd jest właściwy, czy zachodzi potrzeba uzupełnień w postępowaniu i nad innemi pytaniami wstępnemi. Jeśli większość głosów postanowi, że pomimo wątpliwości wszczętych co do pytania wstępnego, należy przystąpić do orzeczenia w przedmiocie głównym, wówczas i ci sędziowie, którzy w mniejszości pozostali, obowiązani są głosować pospołu w przedmiocie głównym.

§. 22. Orzekając w przedmiocie głównym należy zawsze odłączać pytanie: czy oskarżony jest winnym zarzuconego mu przestępstwa, od pytania co do kary i przed tem ostatniem oddać pod głosowanie. Jeśli oskarżony zostaje pod zarzutem kilku przestępstw, wówczas co do każdego szczególnego czynu zapadnie odrębna uchwała względem winy lub bez winy oskarżonego. Obrada co do kary ograniczy się do tych przestępstw, których oskarżonego winnym uznano. Wolno jest w takim razie sędziom, którzy w oskarżonym nie dopatrzyli winy zarzuconego mu przestępstwa, albo na podstawie zapadłej uchwały względem winy, oddać swe głosy co do kary, albo wstrzymać się od głosowania. W ostatnim przypadku głosy ich tak się liczą, jak gdyby przystąpili do zdania dla obwinionego, z pomiędzy wszystkich zdań, jakie inni głosujący otworzyli, najkorzystniejszego.

VII. Osoby podrzędne przy sądach.

§. 23. Na każdem posiedzeniu sądowem obecny będzie trzymający pióro, który spisze protokół takowego. Tak ci protokolanci jak i osoby użyć się mające do sporządzania protokołów przy dochodzeniach wstępnych i śledztwach przygotowawczych w sprawach o zbrodnie i występki, powinni złożyć przysięgę na należyte protokółowanie.

VIII. Stosunek sądów karnych do innych władz.

§. 24. Władze bezpieczeństwa a między temi i przełożeni gmin, powinni śledzić wszelkie zbrodnie i występki, z wyjątkiem tych, które tylko na żądanie strony interesowanej są dochodzone, a jeśli nie da się sprawić aby sędzia śledczy bezzwłocznie do działania przystąpił, poczynić zarządzenia przygotowawcze, żadnej niecierpiące zwłoki a mogące posłużyć do wyjaśnienia rzeczy lub zapobiedz zatarciu śladów przestępstwa lub ucieczce sprawcy. Dla ułatwienia wymiaru sprawiedliwości karnej, mogą władze bezpieczeństwa i ich czynniki chociażby nie wezwane, przedsiebrać przeszukanie domów i tymczasowe zatrzymanie osób, ale tylko w przypadkach w kodeksie niniejszym przewidzianych. O poczynionych zaś przez siebie krokach i ich skutku, powinni zaraz donieść właściwemu prokuratorowi lub sędziemu śledczemu.

§. 25. Czynnikom bezpieczeństwa tudzież wszystkim publicznym urzędnikom i służebnikom, zakazuje się pod najsurowszą karą dla pozyskania poszlaków lub dowodu przeciw posądzonemu, kusić go do przedsiebrania, dalszego wykonywania lub dokończenia przestępstwa, albo przez podmówienie potajemnie osoby wyłudzać od niego wyznania w celu następnego doniesienia o nich sądowi.

§. 26. Sądy karne mają prawo, w tem wszystkiem, co do ich postępowania należy, porozumiewać się bezpośrednio przez odezwy wezwawcze ze wszystkiemi władzami pospólnemi, krajowemi i gminnemi krajów w radzie państwa zastępowanych. Wszystkie pospólne, krajowe i gminne władze obowiązane są nieść sądom karnym skuteczną pomoc i wezwaniom ich z jak największym pośpiechem zadość czynić, lub też tymże sądom karnym o zachodzących przeszkodach bezzwłocznie donosić. Również mogą sądy karne znosić się bezpośrednio tak z władzami król. węgierskiemi jak i z władzami zagranicznemi, chyba że szczególne przepisy inaczej w tej mierze stanowią.

§. 27. Jeżeli sąd karny dostrzeże opieszałość lub zwłokę w zadość uczynieniu wezwaniu, które do innej władzy wystósował, wówczas winien albo podać to do wiadomości władzy nad tamtą bezpośrednio przełożonej albo donieść o tem trybunałowi drugiej instancyi, do którego obrębu sam należy, dla uzyskania we właściwej drodze zarady. Gdyby sąd karny obowiązku tego zaniedbał, nie będzie się mógł zasłaniać opieszałością innej władzy.

W szczególności, przepis powyższy i wtenczas znajduje zastósowanie, gdy prokuratorya nieczyni ściśle swemu obowiązkowi zadosyć w owych przypadkach, kiedy gwoli ustawy obowiązaną jest w oznaczonym okresie czasu wnieść oświadczenie lub wniosek.

§. 28. Sądy karne upoważnione są, w razie potrzeby, zawezwać o pomoc siłę zbrojną bezpośrednio i z pominięciem innych władz.

Rozdział III.

O prokuratoryi przy sądach.

§. 29. Przy każdym trybunale pierwszej instancyi będzie ustanowiony prokurator, przy każdym trybunale drugiej instancyi nadprokurator a przy trybunale najwyższym jako sądzie kasacyjnym prokurator jeneralny z potrzebną zastępców liczbą. Zastępcy prokuratorów i nadprokuratorów tudzież prokuratora jeneralnego, zastępując tych ostatnich, upoważnieni są gwoli ustawy do przedsiebrania wszelkich czynności, jakie do zastępowanych należą.

§. 30. Obowiązkiem jest członków prokuratoryi dopilnować interesu Pospołu w poruczonym sobie zakresie działania; w czynnościach swoich nie zależą od sądów, przy których są ustanowieni.

Prokuratorowie przy trybunałach pierwszej instancyi podlegają nadprokuratorom przy trybunałach drugiej instancyi, ci zaś równie jak prokurator jeneralny przy sądzie kasacyjnym podlegają bezpośrednio ministrowi sprawiedliwości.

§. 31. Do zakresu działania prokuratora przy trybunale pierwszej instancyi należy branie udziału we wszystkich należących do tego sądu dochodzeniach wstępnych, śledztwach przygotowawczych i rosprawach głównych, których przedmiotem są zbrodnie i występki, tudzież w postępowaniach toczących się przed trybunałem pierwszej instancyi na drodze odwołania się od orzeczeń sądów powiatowych i w posłuchaniach sądu przysięgłych, odbywanych w obrębie trybunału pierwszej instancyi. Jest on także mocen brać udział osobiście lub przez swego zastępcę w postępowaniach, które należą do sadów powiatowych.

Składać będzie co miesiąc nadprokuratorowi sprawozdanie tak o załatwionych jak wiszących jeszcze sprawach karnych i o ich stanie.

I w wątpliwych także przypadkach, kiedy chodzi o wytoczenie lub zaniechanie śledztwa, albo tylko o szczególne ważne kroki śledcze, ma się do niego odnosić i do zleceń jego stósować.

§. 32. Nadprokurator przy trybunale drugiej instancyi sprawować będzie swój urząd w postępowaniach, które się toczą przed tym sądem.

Oprócz tego do niego należy nadzór nad wszystkiemi w obrębie tegoż sądu przy trybunałach pierwszej instancyi oraz przy sądach powiatowych ustanowionemi czynnikami prokuratoryi. Ma on prawo brać udział w każdej sprawie karnej, do zakresu ich działań należącej bać osobiście bać przez zastępcę.

§. 33. Postępowania przed sądem kasacyjnym należą do zakresu działania ustanowionego przy tymże sądzie prokuratora jeneralnego lub jego zastępców.

Prokurator jeneralny przy sądzie kasacyjnym czy z urzędu czy z polecenia ministra sprawiedliwości mocen jest występować z zażaleniem nieważności jako stróż prawa przeciw wyrokom sądów karnych, zawierającym obrazę lub opaczne zastósowanie ustawy, tudzież przeciwko wszelkiej prawu przeciwnej uchwale lub postąpieniu sądu karnego do jego wiadomości doszłemu. Może to uczynić, chociażby nawet oskarżony lub oskarżyciel w okresie ustawowym nie zrobił użytku ze środka prawnego jakim jest zażalenie nieważności. Prokuratorowie przedstawiać mają nadprokuratorom przypadki, które zdaniem ich otwierają drogę do zaskarżenia nieważności, ci zaś ocenią ażali wypada donieść o nich prokuratorowi jeneralnemu przy sądzie kasacyjnym.

§. 34. Prokuratorowie obowiązani są ścigać z urzędu wszelkie przestępstwa, które do ich wiadomości dochodzą, z wyjątkiem tych, które tylko na żądanie strony interesowanej dochodzeniu i ukaraniu podlegają, a tem samem dopilnować dochodzenia i ukarania onych przez sąd właściwy.

Baczyć będą na to, ażeby należycie korzystano z wszelkich środków, do wybadania prawdy posłużyć mogących. Mają prawo o każdym czasie przekonywać się o stanie śledztw wiszących i w tym celu akta przezierać, lub żądać udzielenia onych i stósowne wnioski czynić, atoli w ten sposób iżby przez to bieg postępowania karnego nie był tamowany. Jeśli dostrzegą nieprawidłowości lub zwłoki, dopilnują w drodze ustawowitej usunięcia takowych.

Prokuratorowie mają na wykonanie kary taki wpływ, jaki im kodeks niniejszy naznacza,

§. 35. Prokuratorowie dają wnioski ustnie lub na piśmie. Na każdy wniosek winno zapaść sędziowskie zarządzenie lub postanowienie. W taki sam sposób dają swoje oświadczenia co do wniosków obwinionego lub na zapytania sądu.

Mogą być obecni przy naradach sądu, o ile przedmiotem takowych nie jest orzeczenie, podczas rosprawy głównej lub na posłuchaniu, naznaczonem w przedmiocie odwołania się lub zaskarżenia nieważności zapaść mające; ale nie mają prawa być przy głosowaniu i powzięciu uchwały.

§. 36. Prokuratorowie upoważnieni są do porozumiewania się bezpośrednio z władzami bezpieczeństwa lub innemi pospólnemi, krajowemi lub gminnemi władzami i żądać od nich poparcia; w razie zaś potrzeby wolno im wzywać o pomoc siłę zbrojną, z pominięciem innych władz. Władze bezpieczeństwa i podporządkowani im służebnicy winni są słuchać ich nakazów.

§. 37. Prokurator jeneralny przy sądzie kasacyjnym i nadprokuratorowie składać będą ministrowi Sprawiedliwości po upływie każdego roku sprawozdanie o załatwionych w ciągu tegoż sprawach karnych i o wiszących jeszcze, wykazując zarazem stan i bieg wymiaru sprawiedliwości, tudzież dostrzeżone w ustawodawstwie i w toku czynności niedostatki.

Rozdział IV.

O obwinionym i jego obronie.

§. 38. Ten, na kogo pada podejrzenie o przestępstwo, dopiero w tedy może być za obwinionego uważanym, gdy przeciw niemu wniesiony został akt oskarżenia lub wniosek o wytoczenie śledztwa przygotowawczego.

Za oskarżonego ten będzie uważany, przeciw któremu zarządzono już rosprawę główną.

Wszelako o ile przepisy niniejszego kodeksu, obwinionego dotyczące, z natury swojej nie są ograniczone do śledztwa przygotowawczego, znajdują także zastósowanie i do oskarżonego i do tego, który był słuchany jako podejrzany o przestępstwo lub jako taki do przesłuchania zawezwany, lub został zatrzymanym lub do aresztu wziętym.

§. 39. Obwiniony może używać obrońcy we wszystkich sprawach karnych i w tym celu wybrać sobie każdego, kto jako taki jest wpisany w listę obrońców jednego z krajów w radzie państwa zastępowanych.

Małoletniemu lub pod pieczą będącemu, obrońcę może wybrać ojciec, opiekun lub kurator nawet wbrew jego woli.

Każdy trybunał drugiej instancyi ułoży dla swego obrębu spis obrońców, który na początku każdego roku będzie odnawiany i doręczany wszystkim sądom karnym, gdzie ma być publicznie wywieszonym. W tym spisie zamieścić należy naprzód wszystkich adwokatów, którzy się rzeczywiście trudnią adwokaturą w obrębie trybunału drugiej instancyi. Na żądanie będą także w niej zamieszczeni i prawnicy, którzy złożyli egzamin na sędziego, adwokata lub notaryusza tudzież wszyscy doktorzy prawa, którzy należą do grona nauczycielskiego wydziału prawa lub umiejętności politycznych, o ile nie zachodzą okoliczności, których skutkiem gwoli ustawy, jest wykluczenie od urzędu sędziowskiego, adwokatury lub notaryatu. Kto się uważa za pokrzywdzonego przez wyłączenie z tej listy, może wnieść zażalenie do ministra sprawiedliwości.

Urzędnicy pospólni tylko wtedy mogą być zamieszczeni w spisie obrońców, gdy się wykażą pozwoleniem swojej władzy przełożonej.

§. 40. Wyłączeni są od obrony na rosprawie głównej ci, którzy do tejże jako świadkowie są przyzwani. Izba radna osądzi jak dalece w postępowaniu wstępnem, te lub owe osoby od obrony wyłączone być mają z powodu że były słuchane jako świadkowie lub że ich przyzwanie do rosprawy jest żądane.

Obwinionemu wolno jest także przybrać sobie więcej obrońców; jednakże liczba wywodów obwinionemu w rosprawie głównej dozwolonych, niebędzie przez to zwiększona.

§. 41. Przy udzieleniu aktu oskarżenia należy objaśnić obwinionego że mu służy prawo użycia obrońcy.

Do rosprawy głównej przed sądem przysięgłych, ustanowiony będzie dla oskarżonego obrońca z urzędu, jeżeli oskarżony niechce mieć obrońcy.

Jeśli sąd zna położenie obwinionego i wie że tenże nie jest w możności poniesienia kosztów obrony z własnego mienia, wówczas na żądanie jego, przyda mu obrońcę ubogich do wywodu wymienionych dokładnie a zgłoszonych przezeń środków prawnych, do upodstawnienia zgłoszonego przezeń sprzeciwu na przeciw aktowi oskarżenia jak niemniej do rosprawy głównej.

§. 42. Ilekroć sąd powinien ustanowić obrońcę z urzędu, wyznaczy go, ile możności, z grona obrońców (§. 39) w miejscu sądu mieszkających.

W tych miejscach, gdzie się znajduje delegacya adwokatów, do niej należy wyznaczenie obrońcy, z grona adwokatów lub kandydatów adwokatury ustanowić się mającego.

Można ustanowić spólnego obrońcę dla kilku równocześnie obwinionych; wszelako na wniosek obwinionego lub obrońcy a nawet z urzędu obmyślić należy osobną obronę dla tych obwinionych, których interesa okazują się być sprzeczne.

§. 43. Każdy zamieszczony w spisie obrońców obowiązany jest w miejscu swego zamieszkania podjąć się obron sobie porucznych, chyba że przytacza przyczyny uchylenia się od obrony. Izba radna osądzi czy te przyczyny są ważne.

Umieszczeni w sądzie, a do urzędu sędziowskiego usposobieni urzędnicy obowiązani są podjąć obrony, jakie im przełożony sądu w braku innych obrońców poruczy, chociażby nawet niebyli wciągnięci do spisu obrońców.

§. 44. Obrońca raz ustanowiony nie potrzebuje szczególnego umocowania do przedsięwzięcia szczególnych działań przewodowych, ani nawet do uczynienia wniosku o wznowienie postępowania karnego.

Obwiniony może każdego czasu odebrać obronę wybranemu przez siebie obrońcy i powierzyć takową komu innemu. Nawet polecenie dane obrońcy z urzędu ustanowionemu gaśnie, jak tylko obwiniony ustanowi sobie innego obrońcę. Wszakże w takich razach, zaszła w osobie obrońcy zmiana nie może wstrzymywać postępowania.

§. 45. Także i podczas dochodzeń wstępnych i śledztwa przygotowawczego może obwiniony używać pomocy rzecznika z grona obrońców a to dla dopilnowania praw swoich w aktach sądowych, które dotyczą bezpośrednio ustanowienia istoty czynu i później powtórzone być nie mogą, tudzież do wywodu dokładnie oznaczonych a przez siebie zgłoszonych środków prawnych tudzież, jeśli jest aresztowany rozmawiać się z nim w przytomności osoby sądowej.

Jak dalece sędzia śledczy a w razie zażalenia, izba radna uważa że to da się pogodzić z celem postępowania, można dozwolić rzecznikowi nawet przejrzenia wszystkich aktów lub części tychże; w każdym atoli razie należy mu udzielić na żądanie odpis rozkazu przyaresztowania i jego pobudek tudzież zarządzenia sądowego, przeciw któremu zgłosił środek prawny.

Po udzieleniu zaś aktu oskarżenia może się obwiniony rozmawiać z obrońcą bez obecności osoby sądowej i oba mają prawo akta z wyjątkiem protokołów obrady trybunału pod nadzorem sądu przeglądać i wyjąć odpisy takowych. Na żądanie należy im wydać bezpłatne odpisy protokołów oględzin, zdania znawców i pierwotników, stanowiących przedmiot przestępstwa.

Rozdział V.

O oskarżycielu prywatnym i o rościcielu prywatnym.

§. 46. Gdy chodzi o występek, który gwoli ustaw karnych tylko na żądanie osoby w prawie swem pokrzywdzonej, sądownie w drodze karnej dochodzony być może, wolno jej, jako oskarżycielowi prywatnemu od sądu karnego bać ustnie bać na piśmie domagać się takowego dochodzenia.

W toku dochodzeń wstępnych i śledztwa przygotowawczego oskarżyciel prywatny ma prawo dostarczać sądowi wszelkich środków, jego oskarżenie popierać mogących, przeglądać akta i dla nadania skuteczności swemu oskarżeniu czynić w sądzie wszelkie kroki, jakie w innych razach prokurator ma prawo przedsiębrać.

Jeśli oskarżyciel prywatny niewniosł w okresie ustawowym aktu oskarżenia lub niepoczynił wniosków do utrzymania w swej mocy oskarżenia potrzebnych, jeśli do rosprawy głównej nie stanął lub na takowej wniosków końcowych nie postawił, w ówczas poczytuje się że od zaskarżenia odstąpił.

Na oświadczone życzenie oskarżyciela prywatnego, prokurator może wziąść na siebie jego zastępstwo.

§. 47. Każdy, kto jest w prawie swojem pokrzywdzony zbrodnią lub występkiem, który z urzędu powinien być dochodzony, może aż do rozpoczęcia rosprawy głównej, przyłączyć się do przewodu karnego dla dochodzenia swoich roszczeń prywatnych i staje się przez to rościcielem prywatnym.

Rościcielowi prywatnemu następne służą prawa:

1. Może prokuratorowi i sędziemu śledczemu dostarczać wszystkich środków do przekonania obwinionego lub do upodstawnienia roszczonego odszkodzenia posłużyć mogących.

2. Może przeglądać akty nawet w toku wstępnych dochodzeń i śledztwa przygotowawczego, jeżeli szczególne względy nie są temu na przeszkodzie.

3. Rościciel prywatny będzie wezwany do rosprawy głównej z tym dodatkiem, że w razie jego niestawiennictwa rosprawa mimo to odbędzie się a jego wnioski z aktów odczytane będą. Może zadawać pytania oskarżonemu, świadkom i znawcom albo dla poczynienia stósownych uwag jeszcze podczas rosprawy głos otrzymać. W końcu rosprawy dostaje głos zaraz po uczynionym i upodstawnionym przez prokuratora końcowym wniosku, dla wyłuszczenia i upodstawnienia swoich roszczeń oraz postawienia tych wniosków, co do których żąda aby i te w wyroku głównym rozstrzygnięte były.

§. 48. Rościciel prywatny ma oprócz tego prawo wynieść i przeprowadzić, zamiast prokuratora oskarżenie publiczne a to w miarę następujących przepisów:

1. Jeżeli prokurator odrzuca doniesienie pokrzywdzonego i uchyla się od ścigania w drodze sądowej, czy to zaraz czy też po przedsięwziętych dochodzeniach wstępnych (§. 90), powinien go o tem zawiadomić.

Jeżeli w takowym razie pokrzywdzony oświadcza iż się przyłącza do przewodu karnego, wówczas ma prawo uczynić wniosek do izby radnej o wytoczenie śledztwa przygotowawczego, która na wniosek ten zaraz lub po przedsięwziętych dochodzeniach, poweźmie uchwałę.

2. Jeżeli prokurator odstępuje od ścigania przestępstwa, zanim obwinionego o takowe pod oskarżenie prawomocnie oddano, wówczas rościciel prywatny będzie o tem zawiadomiony, i będzie miał prawo, w trzech dniach, po nastąpionem zawiadomieniu złożyć sędziemu śledczemu oświadczenie bądź ustnie bądź na piśmie, że przy ściganiu obstaje. Jeżeli pokrzywdzony przestępstwem o odstąpieniu prokuratora nie został urzędownie zawiadomiony, może złożyć takowe oświadczenie w ciągu trzech miesięcy po zaniechaniu postępowania.

W obu tych przypadkach przedłożyć należy wraz z wszystkiemi aktami trybunałowi drugiej instancyi takowe oświadczenie, w którem tak obwiniony jak i czyn mu zarzucany dokładnie ma być wskazany. Jeśli ten trybunał uzna że jest powód do dalszego ścigania obwinionego, tedy postanowi że należy wytoczyć lub wznowić śledztwo przygotowawcze. Jeśli obwiniony był już słuchany co do zarzuconego mu czynu, wówczas trybunał drugiej instancyi nawet na podstawie oświadczenia rościciela prywatnego zaraz postanowi oddanie pod oskarżenie.

3. Jeśli prokurator odstępuje wtedy od oskarżenia gdy oddanie pod oskarżenie już jest prawomocnem, zawiadomić należy o tem rościciela prywatnego z oznajmieniem że ma prawo obstawać przy zaskarzeniu ale powinien to oświadczyć w ciągu trzech dni trybunałowi pierwszej instancyi. Na oświadczenie później uczynione nie można mieć względu.

§. 49. I wtenczas gdy rościciel prywatny występuje jako oskarżyciel, wolno jest prokuratorowi wywiadywać się o tok postępowania karnego. Ma on prawo każdego czasu podjąć na nowo ściganie w drodze sądowej.

Co do reszty, przepisy niniejszego kodeksu, dotyczące oskarżyciela prywatnego, znajdują zastósowanie do rościciela prywatnego zamiast prokuratora z zaskarżeniem występującego atoli z następnemi ograniczeniami:

1. Nie jest zostawione jego uznaniu wnieść akt oskarżenia bez poprzedniego śledztwa przygotowawczego.

2. Przeciw uchwałom izby radnej nie służy mu żaden środek prawny, wyjąwszy zażalenie przeciw zaniechaniu śledztwa przygotowawczego.

3. Nie ma prawa wynosić zaskarżenia nieważności ani przeciw uchwałom trybunału drugiej instancyi ani przeciw wyrokowi, w rozprawie głównej zapadającemu; odwołanie się od tego wyroku o tyle mu tylko służy, o ile służy (§§. 283, 345, 465), w ogóle rościcielowi prywatnemu. Nie ma prawa stawiać wniosku o wznowienie postępowania karnego.

4. Prawo gwoli §. 48, l. 2, rościcieloi prywatnemu służące nie wstrzymuje wypuszczenia obwinionego na wolność.

W przypadku §. 48, l. 3, izba radna postanowi według swego uznania ażali wypuszczenie aresztowanego oskarżeńca zawiesić należy.

§. 50. Oskarżyciel prywatny i rościciel prywatny, tudzież ich zastępcy ustawowi mogą sprawę swoją prowadzić sami lub przez pełnomocnika i używać pomocy rzecznika z grona umieszczonych w spisie obrońców.

Jeśli sąd uzna za rzecz stósowną może nakazać nieobecnemu w miejscu sądu oskarżycielowi prywatnemu lub rościcielowi prywatnemu aby wymienił pełnomocnika tamże zamieszkałego, i tak jednemu jak drugiemu polecić aby sobie obrał rzecznika z grona umieszczonych w spisie obrońców.

Rozdział VI.

O właściwości Sądów karnych i łączeniu spraw karnych ze sobą.

I. Szczególne sądy właściwe.

§. 51. Postępowanie karne należy w ogóle do tego sądu, w którego obrębie przestępstwo zostało popełnione, a to nawet wtenczas, kiedy skutek należący do istoty czynu, gdzie indziej nastąpił.

Jeśli przestępstwo popełnione zostało w kilku powiatach lub na granicy dwóch sądów powiatowych, albo jeśli nie ma pewności w którym z kilku okręgów sądowych popełnione zostało, wówczas z pomiędzy sądów w mowie będących, ten jest właściwym, który inne uprzedził.

Uprzedził zaś ten sąd, który pierwej działanie śledcze przedsięwziął.

Jeśli niepewność co do miejsca popełnionego czynu usuniętą została jeszcze przed oddaniem pod oskarżenie, dalsze postępowanie karne należy do sądu miejsca czynu.

§. 52. Jeśli doniesienie o przestępstwie otrzyma sąd, w którego obrębie obwiniony zamieszkuje lub przebywa lub ujętym zostaje, wówczas tenże sąd jest właściwym, chyba że go już uprzedził sąd powiatowy miejsca popełnionego czynu. Wszelako odstąpić należy sprawę temu ostatniemu sądowi, gdy się tego domaga prokurator jednego lub drugiego obrębu, oskarżyciel prywatny lub obwiniony, a gdy jest ich więcej, choćby tylko jeden z nich.

Jeśli postępowanie karne wytoczone przeciw aresztowanemu, który jest obwiniony o zbrodnię lub występek, zostanie zaniechanem przed rozprawą główną, natenczas co do przestępstw jeszcze na nim ciążących a do sądu powiatowego należących właściwym będzie sąd, w którego okręgu on pod aresztem zostaje. Wszelako i w tym razie tak oskarżyciel jak obwiniony może żądać odstąpienia sądowi miejsca czynu.

§. 53. Postępowanie w sprawie o przestępstwo, popełnione w krajach, zastępowanych w radzie państwa, należy do tego sądu karnego, który się o niem pierwej dowiedział, a to tak długo, dopóki nie jest wyśledzoną okoliczność, z której gwoli jednego z przepisów §§. 51 i 52, właściwość innego sądu wypływa.

§. 54. Jeśli przestępstwo zostało popełnione zewnątrz krajów, zastępowanych w radzie państwa, wówczas właściwym jest ten sąd wewnątrz tychże położony, w którego obrębie obwiniony zamieszkuje lub przebywa, w braku zaś takiego, ten w którego obrębie schwytanym zostaje.

Jeśli rząd zagraniczny lub która władza krajów należących do korony węgierskiej oświadcza gotowość wydania obwinionego, albo jeśli wydanie ma być dopiero żądane, a wła-

ściwość tutejszo-krajowego sądu nie jest już upodstawnioną, właściwym będzie ten sąd, który do tej sprawy przez sąd kasacyjny, po wysłuchaniu prokuratora jeneralnego, wyznaczonym zostanie.

§. 55. Właściwość sądu co do sprawcy pociąga za sobą także właściwość co do wszystkich spólników i uczestników.

§. 56. Jeśli na obwinionym różne ciążą przestępstwa, albo jeśli w tem samem przestępstwie, więcej osób udział miało, albo jedna z tych osób oprócz tego jeszcze i w połączeniu z innemi osobami przestępstw się dopuściła: wówczas należy w powszechności przeciw wszystkim tym osobom i co do wszystkich tych przestępstw jednocześnie w tym samym sądzie postępowanie karne odbyć i we wszystkich tych sprawach karnych, które się ze sobą zbiegły, stanowczo zawyrokować.

Do takowego postępowania ten z pomiędzy sądów, których to dotyczy, jest właściwym, który inne uprzedził. Wszakże jeśli jedna ze schodzących się z sobą spraw karnych toczyć się powinna przed sądem przysięgłych, wówczas sprawa ta rozstrzyga o właściwości, chociażby nawet sąd, w innej sprawie karnej właściwy, był uprzedził. Tak samo właściwość ocenia się podług zbrodni lub występku przed trybunał wytaczać się winnego, chociażby sąd powiatowy był uprzedził co do przestępstwa podlegającego sądztwu tegoż sądu powiatowego.

§. 57. Sąd który gwoli §. 56 w kilku zbiegających się sprawach karnych jest właściwym, może bąć na wniosek bąć z urzędu postanowić że co do szczególnych przestępstw lub szczególnych obwinionych, postępowanie karne osobno przewiedzione i załatwione będzie, o ile się zdaje że to posłuży do przyśpieszenia i ułatwienia postępowania lub do skrócenia aresztu obwinionego.

W każdym takim przypadku oskarżyciel obowiązany jest oświadczyć czy sobie zastrzega ściganie co do innych, przeciw temuż obwinionemu zachodzących zarzutów. Jeśli to nastąpi, wówczas należy postępowanie co do rzeczonych zarzutów bez niepotrzebnej zwłoki dalej prowadzić i załatwić; w przeciwnym zaś razie, ściganie co do tych zarzutów tylko pod temi warunkami miejsce mieć może, pod jakiemi wznowienie przewodu karnego przed rozprawą główną zaniechanego, jest dozwolone.

Jeśli w tem oświadczeniu pominięto przestępstwo, które było przedmiotem sądowych dochodzeń wstępnych i śledztwa przygotowawczego w drodze karnej, obwiniony może się domagać, ażeby oskarżyciel i co do tego się oświadczył, gdyż inaczej byłby uważanym za zrzekającego się ścigania.

Jeśli chodzi o występki lub przekroczenia, nie należące do rzędu tych, które tylko na żądanie strony interesowanej są dochodzone, należy w każdym razie żądać także oświadczenia się prokuratora.

§. 58. Jeśli nastąpiło zarządzenie że w jednej ze spraw karnych, związek ze sobą mających, rosprawa główna osobno toczyć się ma, albo że co do jednego z obwinionych śledztwo przygotowawcze osobno będzie przeprowadzone, wówczas wyłączona sprawa karna może być odstąpioną temu sądowi, który byłby w niej właściwym, gdyby się nieschodziła z innemi sprawami karnemi.

§. 59. Gdy obwinionego przychodzi wydać której władzy królewsko-węgierskiej lub zagranicznej, wówczas ocenienie i znoszenie się z ową władzą należy do tego trybunału pierwszej instancyi, w którego okręgu wydać się mający zamieszkuje lub przebywa, w braku zaś zamieszkania lub pobytu, do tego trybunału, w którego okręgu tenże zostanie schwytanym. Na takie żądanie wydania lub w skutek rozpisanych listów gończych należy wprawdzie zarządzić co wypadnie dla zapobieżenia ucieczce obwinionego; potrzebę zaś wydania tegoż

wtenczas tylko izba radna, wysłuchaniu prokuratora trybunałowi drugiej instancyi przedstawi, jeśli władza żądająca wydania bezwłocznie lub w stosownym przeciągu czasu takich dowodów lub poszlaków dostarczy, względem których obwiniony w swojem przesłuchaniu natychmiast wykazać się nie może. Trybunał drugiej instancyi uchwałę swoją w tej mierze, po wysłuchaniu nadprokuratora powziętą za każdym razem przedstawi uprzednio ministrowi sprawiedliwości do zatwierdzenia.

II. Wyłączne sądy właściwe.

§. 60. Postępowanie karne przeciw osobom, które według ustawy w sprawach karnych wojskowemu orzectwu podlegają, pozostawia się i nadal sądom wojskowym. Wszelako sprawdzenie istoty czynu w takich przestępstwach, które według ogólnych ustaw karnych sądzić należy, tylko wtedy służy sądom wojskowym, gdy obwiniony oczywiście podlega sądztwu wojskowemu. Jeżeli się to okaże dopiero w toku śledztwa przed sądem karnym dla osób cywilnych, wtedy tenże sąd karny przerwie postępowanie i sprawę sądowi wojskowemu odstąpi.

§. 61. Posłowie zagraniczni, uwierzytelnieni przy dworze austryacko-węgierskim i właściwy skład osób ich poselstwa niepodlegają orzectwu władz krajowych. Domownicy i służba tychże posłów, i przebywających w Austryi obcych panujących, będący zarazem poddanymi kraju, do którego panujący lub poseł należy, nie podlegają również sądom austryackim. Gdyby więc z takiemi osobami przyszło mieć do czynienia w drodze urzędowego działania co do przestępstwa, władza zapewni się wprawdzie, w miarę okoliczności, o osobie obwinionego, ale natychmiast doniesie o tem naczelnemu marszałkowstwu nadwornemu dla dalszego oznajmienia o tem władcy lub posłowi tym końcem aby obwinionego odebrano.

III. Władza delegowania.

§. 62. Ze względów bezpieczeństwa publicznego lub innych ważnych przyczyn trybunały drugiej instancyi po wysłuchaniu nadprokuratora mogą wyjątkowo odejmować sprawy karne właściwemu sądowi i przydzielać innemu takiemu samemu sądowi swojego obrębu.

§. 63. Też samą władzę ma także sąd kasacyjny na cały obszar krajów w radzie państwa zastępowanych.

Przeciw delegacyi innego sądu przez trybunał drugiej instancyi w myśl §. 62 postanowionej, może wnieść zażalenie tak oskarżyciel jak i obwiniony do sądu kasacyjnego. To zażalenie powinno być wyniesione w sądzie oznajmiającym w ciągu trzech dni po oznajmieniu uchwały.

IV. Spory o właściwość sądów.

§. 64. Jeśli zachodzi spór o właściwość między sądami powiatowemi, które podlegają temu samemu trybunałowi pierwszej instancyi, rozstrzyga izba radna tego ostatniego. Jeżeli dwa trybunały pierwszej instancyi nie mogą się zgodzić co do swojej właściwości albo co do właściwości dwóch podlegających im sądów, rozstrzygnie trybunał drugiej instancyi. Jeśli zachodzi spór o właściwość między sądami, które nie podlegają temu samemu trybunałowi drugiej instancyi, lub między dwoma trybunałami drugiej instancyi, rozstrzygnie sąd kasacyjny. Rozstrzygi tego rodzaju nie mogą nastąpić tylko po wysłuchaniu prokuratoryi, a przeciw nim żaden osobny środek prawny nie ma miejsca.

Tymczasem każdy ze sądów spór wiodących powinien przedsiębrać w swoim okręgu działania potrzebne do rozpoczęcia śledztwa i ustanowienia istoty czynu a mianowicie wszelkie kroki śledcze, których odwłoka niebezpieczeństwem zagraża.

V. Działanie sądów niewłaściwych.

§. 65. Wszystkie, chociażby niewłaściwe sądy karne, w których okręgu znajdą się ślady zbrodni lub występku, mają prawo i obowiązek, w razie gdyby zwłoka zagrażała niebezpieczeństwem, przedsiębrać czynności, mogące posłużyć do wyświecenia istoty czynu lub schwytania obwinionego. Jednakowoż powinny zaraz zawiadomić o tem właściwe sądy lub prokuratorów i przesłać im sporządzone przez siebie akty.

§. 66. Czynności śledcze, które niewłaściwy sąd karny w innych razach oprócz przypadku paragrafu poprzedzającego uskutecznił, nie są jeszcze przez to samo nieważne, o ile takowe dotyczą tylko śledztwa przygotowawczego; atoli sąd właściwy osądzi czy i o ile zarządzić wypada powtórzenie lub uzupełnienie tych czynności.

Rozdział VII.

O wykluczeniu i wyłączeniu osób sądowych i prokuratorów.

I. Wykluczenie osób sądowych.

§. 67. Każdy sędzia i protokolant wykluczony jest od przedsiębrania działań sądowych w postępowaniu karnem, gdy przestępstwem sam jest pokrzywdzony, albo gdy osoba obwiniona lub pokrzywdzona jest z nim połączona węzłem małżeństwa, albo gdy obwiniony, pokrzywdzony, prokurator, oskarżyciel prywatny lub obrońca jest z nim spokrewniony lub spowinowacony w linii wstępnej lub zstępnej, jest jego krewnym w stopniu dzieci rodzeństwa, lub jeszcze bliżej z nim w linii pobocznej spokrewnionym lub w tym samym stopniu spowinowaconym, albo zostaje z nim w stosunku przysposobiciela lub wychowawcy, lub przysposobieńca, lub wychowańca, opiekuna lub pod opieką będącego.

§. 68. Następnie wykluczonym jest we wszystkich instancyach od działania jako sędzia lub protokolant,

1. kto za obrębem swoich czynności służbowych, był świadkiem czynu, o który chodzi, lub też był słuchany w tej sprawie jako świadek lub znawca;

2. kto w tej sprawie występował jako obrońca, jako zastępca oskarżyciela prywatnego lub rościcieli prywatnych, albo jako prokurator.

Od spółdziałania i sądzenia podczas rosprawy głównej wykluczonym jest, kto w tejże sprawie czynnym był jako sędzia śledczy albo brał udział w rozstrzyganiu sprzeciwu założonego przeciw oddaniu pod oskarżenie (§§. 211 do 214). Gdy w skutek odwołania się lub zaskarżenia nieważności rosprawę główną ponownie odbyć przychodzi, od tej nowej rosprawy głównej wykluczeni są sędziowie, którzy w pierwszej udział brali.

§. 69. Członkowie sądowi wyższych instancyi są także wykluczeni, a mianowicie:

1. od rozpoznawania wszystkich spraw karnych, w których byli czynni jako sędziowie śledczy;

2. od rozpoznawania środków prawnych przeciw wszystkim tym rozstrzygom, w których sami w niższej instancyi brali udział jako głosujący;

3. od sprawozdawstwa i od przewodniczenia postępowaniu w tych sprawach karnych, w których sędzią śledczym lub sprawozdawcą sądu podporządkowanego była osoba, zostająca z niemi w jednym ze stosunków w §. 67 wyrażonych.

§. 70. Sędzia obowiązany jest bezzwłocznie donieść przełożonemu sądu, którego jest członkiem, o stosunku, stanowiącym przyczynę jego wykluczenia. Wykluczony przełożony sądu powiatowego doniesie o tem przełożonemu trybunału pierwszej instancyi.

Protokolant uczyni w tej mierze oznajmienie sędziemu, przy którym spisywać ma protokół.

§. 71. Każda osoba sądowa wstrzyma się, pod nieważnością, od wszelkich działań sądowych, od chwili gdy się dowiedziała o przyczynie wykluczenia. Tylko wtedy, gdy zwłoka zagraża niebezpieczeństwem, a wyznaczenie innego sędziego lub protokolanta nie zaraz nastąpić może, powinna taż osoba sądowa sama przedsięwziąść czynności sądowe, nie cierpiące żadnej zwłoki, wyjąwszy gdyby przychodziło działać przeciw małżonce sędziego lub przeciw osobom, z nim spokrewnionym lub spowinowaconym (§. 67), w którym to przypadku czynność urzędową najbliższemu sędziemu odstąpić należy.

II. Wyłączenie osób sądowych.

§. 72. Prokurator, rościciel prywatny, oskarżyciel prywatny i obwiniony, mocni są wyłączać członków sądu i protokolantów, gdy oprócz przypadków w §§. 67—69, wyrażonych, mogą przytoczyć i wykazać inne przyczyny, które tego są rodzaju, że zupełną bezstronność wyłączanego w wątpliwość podają.

§. 73. Prośba strony, której na tem zależy, o wyłączenie sędziego, podaną będzie lub wniesioną do protokółu w każdym razie w tym sądzie, do którego należy wyłączany, a to, gdy chodzi o wyłączenie członka sądu wyrokującego, najpóźniej w ciągu dwudziestu czterech godzin przed rozpoczęciem rosprawy, a gdy chodzi o wyłączenie całego trybunału, najpóźniej w przeciągu trzech dni po przyzwaniu do rosprawy. W tej prośbie należy dokładnie wskazać przyczyny wyłączenia i o ile można dokumentami pisemnemi poprzeć.

§. 74. Ażali wyłączenie osoby sądowej ma miejsce, rozstrzyga w powszechności przełożony tego sądu, do którego ona należy.

W razie wyłączenia sędziego powiatowego, rozstrzyga izba radna trybunału pierwszej instancyi; w razie wyłączenia całego sądu pierwszej instancyi lub jego przełożonego, rozstrzyga trybunał drugiej instancyi, w razie zaś wyłączenia trybunału drugiej instancyi lub jego prezydenta, rozstrzyga sąd kasacyjny.

Przeciw tym rozstrzygom żaden środek prawny nie ma miejsca. Jeżeli przełożony a względnie trybunał, rozstrzygając co do wyłączenia, takowemu daje miejsce, wyznaczy zarazem innego sędziego lub inny sąd do sprawy, o którą chodzi.

III. Wykluczenie prokuratorów.

§. 75. Od działania w sprawach karnych wykluczeni są ci członkowie prokuratoryi przy sądach, z którymi obwiniony lub jego obrońca lub pokrzywdzony zbrodnią lub wy-

stępkiem, albo oskarżyciel prywatny zostaje w jednym ze stosunków, w §. 67 wspomnionych; następnie ci, którzy byli słuchani w sprawie jako świadkowie lub znawcy, albo czynni byl jako obrońcy, jako zastępcy oskarżyciela prywatnego lub rościciela prywatnego, albo nareszcie jako sędziowie.

§. 76. Każdy członek prokuratoryi obowiązany jest wstrzymać się od działania w sprawie, od której jest wykluczonym, a to od chwili gdy się dowiedział o przyczynie wykluczenia, pozostawić takową swojemu zastępcy, i donieść o tem swojemu bezpośredniemu przełożonemu. Zażalenia stron przeciw działaniu prokuratora, który gwoli ustawy powinien się był wyłączyć, nie wstrzymują postępowania.

Rozdział VIII.

O oznajmieniu postanowień sądowych i o dozwoleniu przejrzenia aktów.

§. 77. Oznajmienie postanowień sądowych następuje albo w drodze ustnego ogłoszenia w obec sądu, albo w drodze doręczenia pierwotnika lub odpisu urzędownie poświadczonego.

Ogłoszenie ustne będzie stwierdzone protokólarnie. Komu postanowienie ustnie ogłoszono, ten może żądać takowego w odpisie.

§. 78. Doręczenie postanowień sądowych prokuratoryi, nastąpi w drodze udzielenia pierwotnika. Urzędnik prokuratoryi poświadczy na pierwotniku nastąpione przejrzenie przy położeniu daty. Jeśli zażąda odpisu, będzie mu udzielony.

§. 79. Przyzwanie do rosprawy głównej w pierwszej instancyi będzie doręczone obwinionemu osobiście.

Doręczenie tegoż przyzwania oskarżycielowi prywatnemu i rościcielowi prywatnemu, tudzież doręczenie wszystkich tych aktów, od których doręczenia zaczyna upływać stronie interesowanej okres do założenia środka prawnego, lub sprzeciwu przeciwko oddaniu pod oskarżenie, nastąpi do rąk samejże strony lub jej pełnomocnika.

Jeśli strona unika doręczenia osobistego, mimo że jej pobyt jest wiadomy, postanowienie sądowe, doręczyć się mające oddać należy przełożonemu gminy i zawiadomić o tem stronę przez przylepienie go na jej mieszkaniu i na domu gminnym.

§. 80. Jeśli doręczenie ma nastąpić w innych przypadkach oprócz wspomnionych w §. 79, albo jeśli nie zastano w domu tego, kogo dotyczy, postanowienie sądowe oddane będzie jego dorosłemu domownikowi. W braku takiego domownika dokument doręczyć się mający należy oddać sąsiadowi, albo gdyby się nikt nie znalazł coby chciał przyjąć, złożyć u przełożonego gminy i zawiadomienie pozostawić w mieszkaniu w miejscu łatwo w oczy wpadającem, albo jeśli mieszkanie jest zamknięte, na drzwiach przylepić.

Jeśli nie można wyszukać mieszkania osoby, której doręczyć przychodzi, doręczenie uskuteczni się przez przylepienie aktu na domu gminnym, a jeśli to sąd za stósowne uzna, przez ogłoszenie w pismach publicznych.

§. 81. Jeśli strona, której trzeba doręczyć, nie znajduje się w okręgu sądu, który wydał postanowienie, należy wezwać o doręczenie sąd powiatowy miejsca doręczenia. Tak samo postąpić wypada z postanowieniami trybunału pierwszej instancyi, które przychodzi doręczyć za okręgiem sądu powiatowego, który się znajduje w siedzibie tegoż trybunału.

W tych razach wolno jest stronie, w sądzie powiatowym, o doręczenie wezwanym, wnieść środki prawne w sposób niniejszym kodeksem przepisany.

§. 82. Pozostawia się ocenieniu sądów czy należy dozwolić stronie lub wykazanemu jej pełnomocnikowi nawet w innych przypadkach, oprócz poszczególnie wymienionych w tym kodeksie, przejrzenia aktów sądu karnego lub wydania odpisów z tychże, gdy osoby te wiarygodnie wykazują, że takowe jest im potrzebne do wywodu roszczenia o odszkodzenie lub do żądania wznowienia, lub z innych przyczyn.

§. 83. O rozpoczęciu i ukończeniu postępowania karnego przeciw osobom wojskowym i do obrony krajowej należącym, tudzież przeciw osobom, które zostają w słnżbie pospólnej, lub innej publicznej, a tem samem w urzędowaniu lub w służbie krajowej lub gminnej, są członkami zastępstwa gminnego lub innego powołanego do zawiadywania spraw publicznych, albo przeciw tym, którym nadane są tytuły publiczne, ordery krajowe lub zagraniczne lub też znaki honorowe, należy donieść ich przełożonej władzy względnie zaś naczelnikowi ciała zastępczego i urzędom dworskim lub kancelaryom orderów, których to dotyczy.

Rozdział IX.

O śledzeniu przestępstw i dochodzeniach wstępnych, które dotyczą zbrodni i występków.

§. 84. Wszystkie władze i urzędy publiczne obowiązane są donieść natychmiast prokuratorowi przy sądzie właściwym o przestępstwach przez siebie dostrzeżonych lub zkąd inąd do swej wiadomości doszłych a nie będących takiemi, których tylko na żądanie strony interesowanej dochodzić należy.

Jeśli zwłoka grozi niebezpieczeństwem, doniesienie o popełnionem przestępstwie można także uczynić temu sądowi powiatowemu, w którego obrębie znajduje się donosząca władza.

§. 85. Sąd uznający upadłość za otwartą lub stanowiący że otwarcie upadłości tylko dla szczupłości majątku lub tylko dla tego miejsca niema, ponieważ tylko jeden jest wierzyciel osobisty, powinien zawiadomić o tem bezzwłocznie prokuratora przy tym trybunale pierwszej instancyi, w którego obrębie dłużnik zamieszkuje; nadto sąd cywilny obowiązany jest udzielać tak prokuratorowi jak sędziemu karnemu wszelkich potrzebnych wyjaśnień i aktów, których zapotrzebują, a to w pierwotniku lub poświadczonym odpisie.

§. 86. Ktokolwiek dowie się o przestępstwie, które z urzędu ścigane być powinno, ma prawo donieść o takowem. Do przyjęcia doniesienia obowiązany jest nie tylko prokurator ale też i sędzia śledczy, sędzia powiatowy i władza bezpieczeństwa, którzy doniesienie prokuratorowi przesłać powinni.

§. 87. Prokurator obowiązany jest rozpoznawać wszystkie przychodzące do niego doniesienia o przestępstwach, które z urzędu ścigać należy, i postępować dalej za śladami

takowych przestępstw, do jego wiadomości dochodzącemi. Powinien także dokładać się do odkrycia niewiadomych sprawców przez wyśledzenie wiodących do tego celu poszlaków.

Jeśli doniesienia bezimienne, albo od osoby całkiem nieznanej pochodzące, zawierają okoliczności dokładnie określone, wiarygodnie jakość przestępstwa znamionujące, należy w prawdzie tych okoliczności dochodzić, ale postępować w tej mierze unikając wszelkiego rozgłosu i ochraniając, ile tylko można, dobre imie osób obwinionych.

Gdy się prokurator dowie z publicznego odgłosu o przestępstwie nie należącem do rzędu tych, które tylko na żądanie strony interesowanej ma być dochodzone, obowiązkiem jest jego dopilnować przesłuchania tych osób, które pogłoskę rozsiewały, docierać aż do jej źródła za pomocą władz bezpieczeństwa, i, o ile można, przekonywać się czy pogłoska ma podstawę lub nie.

§. 88. W ogóle ma on prawo zawezwać sędziego śledczego, sądy powiatowe lub władze bezpieczeństwa o prowadzenie dochodzeń wstępnych a to w celu uzyskania podstaw do nalegania o postępowanie karne przeciw pewnej osobie lub o odrzucenie doniesienia.

Sędziowie śledczy i sędziowie powiatowi, nawet przy przedsiębraniu tych dochodzeń wstępnych mają te same prawa i obowiązki, co sędzia śledczy w śledztwie przygotowawczem.

Prokurator może żądać od władz bezpieczeństwa aby przesłuchały, bez oprzysięgania, osoby, które może są w możności udzielenia wyjaśnień co do popełnionych przestępstw; i sam być obecnym przy przesłuchaniach. Odbycia oględzin i przeszukania domu wtedy tylko od nich żądać może, jeżeli pod nieobecność osoby sądowej, do działania urzędowego powołanej, zachodzi potrzeba bezzwłocznego działania; może też i sam być obecnym przy tych czynnościach śledczych, w których zachować należy wszelkie formalności dla aktów sądowych tego rodzaju pzepisane. Jednak protokóły w tej mierze sporządzone, tylko wtedy, pod nieważnością mogą być używane jako środki dowodowe, jeśli bezzwłocznie udzielone zostały sędziemu śledczemu który ich formę i zupełność rozpoznać, a jeśli potrzeba, czynność na nowo uskutecznić lub uzupełnić powinien.

§. 89. Dopóki niema wniosku prokuratora, sędzia śledczy trybunału pierwszej instancyi przedsiębierze tylko takie działania, które bez narażenia ich celu na niebezpieczeństwo albo bez przekroczenia ustawowego okresu, na później odkładane być nie mogą. O tem co zdziała, zawiadomi prokuratora a następnie wniosków jego oczekiwać będzie.

Co się zaś tyczy sądów powiatowych, te powinny wprawdzie również donosić niebawem prokuratorowi o zbrodniach i występkach, z urzędu dochodzić się mających; ale zarazem, nie czekając jego wniosków, prowadzić dochodzenia wstępne (§. 88. ustęp 1 i 2). Jednakowoż czynności śledcze, które mogłyby zatrzeć ślady przestępstwa lub takowe usunąć z pod ponownego podejrzenia, wtedy tylko będą przedsiębrały, kiedy zwłoka groziłaby niebezpieczeństwem; oprócz tego w składanem doniesieniu wskazywać mają potrzebę takiej czynności śledczej i czuwać nad zachowaniem śladów czynu, aż do przybycia sędziego śledczego lub nadejścia jego żądania o przedsięwzięcie czynności śledczych.

Sporządzone protokóły dochodzeń wstępnych prześle sąd powiatowy prokuratorowi z jak największem pośpiechem a, w razie przyaresztowania najpóźniej w dniach ośmiu. W tym ostatnim przypadku prokurator najdalej w dniach trzech po nadejściu protokółów uwolni aresztowanego od ścigania albo poczyni swoje wnioski u sędziego śledczego co do osoby i postępowania (§. 27, ustęp 2).

§. 90. Jeżeli prokurator rozpatrzywszy się w doniesieniu i w aktach dochodzeń wstępnych, które, o ile potrzeba, na wniosek jego uzupełnione być winny, znajduje dostateczne przyczyny do nalegania o postępowanie karne pewnej osobie, wówczas poda albo wniosek o wytoczenie śledztwa przygotowawczego (§. 91) albo akt oskarżenia. W przeciwnym zaś razie odrzuci otrzymane doniesienie przy wyrażeniu w krótkości pobudek, które go do tego skłaniają, i prześle sędziemu śledczemu akta dochodzeń wstępnych z tą wzmianką że nie znajduje powodu do dalszego ścigania. W tym razie sędzia śledczy zaniecha dalszych dochodzeń wstępnych a obwinionego, jeśli jest aresztowany, natychmiast na wolność wypuści.

Rozdział X.

O śledztwie przygotowawczem, dotyczącem zbrodni i występków, w ogólności.

1. Wytoczenie śledztwa przygotowawczego i stanowisko sędziego śledczego w temże śledztwie.

§. 91. Oddanie pod oskarżenie (rozdział XVI) poprzedzone będzie śledztwem przygotowawczem, gdy chodzi o zbrodnię, której osądzenie należy do sądu przysięgłych, albo gdy postępowanie karne ma być wytoczone przeciw nieobecnemu. We wszystkich innych razach pozostawia się uznaniu prokuratora odnośnie zaś oskarżyciela prywatnego, ażali wypada domagać się śledztwa przygotowawczego.

Śledztwo przygotowawcze ma na celu poddać uprzedniemu rozpoznaniu obwinienie wniesione przeciw pewnej osobie o przestępstwo, i stan rzeczy o tyle wyświecić, o ile potrzeba do stwierdzenia okoliczności, które są tego rodzaju że albo pociągają za sobą zaniechanie postępowania karnego albo przygotowują oddanie pod oskarżenie i przewód dowodu na rosprawie głównej.

§. 92. Sędzia śledczy tylko o takie przestępstwa i tylko przeciw tym osobom wytoczyć może śledztwo przygotowawcze, względem których domaga się tego oskarżyciel prawo mający.

Jeśli prokurator nastaje o wytoczenie śledztwa przygotowawczego, udzieli sędziemu śledczemu doniesienie oraz doszłe do swej wiadomości środki dowodowe i wyniki dochodzeń wstępnych, jeśli te miały miejsce.

Gdyby sędzia zostawał w wątpliwości, czy ma się zgodzić z wnioskiem na wytoczenie śledztwa przygotowawczego, przedstawi rzecz pod uchwałę izby radnej. Sędzia śledczy weźmie udział w naradach ale nie w głosowaniu. O takich naradach należy za każdym razem zawiadomić wprzódy prokuratora tym końcem, aby swoje poglądy ustnie lub na piśmie mógł wyłuszczyć.

§. 93. Śledztwo przygotowawcze prowadzi w powszechności sędzia śledczy, osobiście i bezpośrednio. Wolno mu atoli używać sądy powiatowe, tak w obrębie jak i za obrębem swojego trybunału znajdujące się, o przedsiębranie szczególnych czynności sądowych.

Sądy powiatowe powinny zadość uczynić takiemu wezwaniu a to przy zastósowaniu się do przepisów, dla sędziego śledczego nakreślonych, a gdyby się wywiązała potrzeba dalszych czynności śledczych w ich obrębie odbyć się mających, zaraz takowe przedsiębrać.

§. 94. Sędzia śledczy zdaje sprawę ustnie izbie radnej o stanie wszystkich wiszących śledztw przygotowawczych, a to co miesiąc i nawet w ciągu miesiąca, jeśli to uważa za potrzebne ze względu na ważność sprawy lub wypada mu poddać rzecz rozstrzygowi izby radnej. Prokurator obecnym jest na posiedzeniach, na których izba radna słucha takich sprawozdań i wolno mu dawać wniosek.

§. 95. Jeśli izba radna postanowi poruczyć (§. 12) sądowi powiatowemu prowadzenie śledztwa przygotowawczego, tenże sąd powinien przestrzegać wszelkich przepisów jakie dla sędziego śledczego są nakreślone. Sąd powiatowy składa sprawozdanie miesięczne o stanie wszystkich wiszących śledztw przygotowawczych na piśmie; w ten sam sposób przedstawia rzecz do rozstrzygu izby radnej. Ustne sprawozdanie na posiedzeniu izby radnej, poruczone będzie w takich przypadkach jednemu z jej członków. I na takich posiedzeniach bywa prokurator obecnym.

II. Tok czynności w śledztwie przygotowawczem.

§. 96. Po rozpoczęciu śledztwa przygotowawczego, sędzia śledczy działa z urzędu, i nie czekając na dalsze wnioski prokuratora, a to tym końcem, aby istotę czynu wyświecić, sprawcę wyśledzić i dowody do przekonania lub obrony obwinionego posłużyć mogące tak dalece utwierdzić, jak tego wymaga cel śledztwa przygotowawczego.

§. 97. Oskarżyciel ma także prawo czynić sędziemu śledczemu wnioski i co do przedsiębrania szczególnych czynności śledczych. Jeśli sędzia śledczy ma wątpliwość czy się do nich przychylić wypada, przedstawi (§. 94) rzecz do rozstrzygu izby radnej.

Prokurator nie może przedsiębrać czynności śledczych pod nieważnością aktu. Ani oskarżyciel ani obrońca nie mogą być obecni przy formalnem słuchaniu obwinionego lub świadków przez sędziego śledczego. Ale wolno im być przy oględzinach, przy przeszukaniu domu i przeszukaniu papierów, i wskazywać przedmioty, do których te czynności śledcze rozciągnąć wypada. Tym końcem sędzia śledczy, w powszechności, zawiadomi naprzód oskarżyciela o mających się przedsiębrać czynnościach, lecz jeśli zwłoka niebezpieczeństwem grozi, może je przedsiębrać i bez uprzedniego zawiadomienia.

§. 98. Jeśli zbrodnia lub występek pozostawiły po sobie ślady, należy takowe opisać i sprawdzić w sposób właściwy, mianowicie zaś przez oględziny a to podług przepisów zawartych w następnym rozdziale.

Przedmioty, na których lub za pomocą których przestępstwo zostało popełnione, albo te, któreby sprawca na miejscu czynu pozostawił, zgoła przedmioty, których tożsamość obwiniony lub świadkowie rozeznawać mają lub które w inny sposób do ustalenia dowodu posłużyć mogą, będą wzięte, jeśli można, w przechowanie sądowe. Należy je obłożyć lub obwinąć i okładkę lub obwój pieczęcią sądową opieczętować albo położyć na nich znak sądowy, zabezpieczający od podsunięcia lub odmienienia.

Jeśli między znalezionemi przedmiotami są rzeczy poświęcane z przeznaczeniem do służby bożej, sąd winien postarać się o to, aby od wszystkich innych przedmiotów oddzielone i w sposób odpowiedni były przechowane.

§. 99. Jeśli zeznania poszkodowanego nie dają pewnej podstawy do wyśledzenia szkody, zrządzonej zbrodnią lub występkiem, albo zysku w skutek tychże utraconego, albo jeśli jest powód do domniemania że poszkodowany za wysoko szkodę ocenia, wówczas ilość

tejże w przypadkach, gdy ta wpływa na przypisanie czynu jako zbrodni, na wymiar kary lub na przyznanie odszkodzenia, dochodzoną będzie przez wysłuchanie świadków lub przez znawców.

§. 100. Co do pism, pisanych w języku nie używanym w sądzie, a ważnych pod względem śledztwa, sędzia śledczy zarządzi ich przekład przez oprzysiężonego tłumacza i złoży do akt wraz z przekładem.

§. 101. Będą sporządzane protokóły wszystkich czynności sądowych, do śledztwa należących; oprócz urzędnika, który czynność przedsiębierze lub jej przewodniczy, będzie w każdym razie obecnym oprzysiężony protokólant.

§. 102. Jeżeli do czynności śledczej należy przybrać świadków sądowych, to powinni być nimi mężowie pełnoletni, nieposzlakowani, nie interesowani w sprawie, a którzy albo w ogólności albo na ten jeden raz podaniem ręki uroczyście przyrzekli, iż dla złożenia w razie potrzeby przed sądem świadectwa, na wszystko co się w ich obecności dziać i mówić będzie, pilnie uważać, nad wiernem zapisywaniem wszystkiego do protokółu czuwać będą, i że aż do rosprawy głównej zachowają milczenie względem tego wszystkiego, o czem się z dochodzenia dowiedzą.

§. 103. Obowiązek znajdowania się bezpłatnego, jako świadek sądowy, przy czynnościach śledczych jest powszechną powinnością obywatelską. Obowiązek ten ciąży najpierwej na mieszkańcach gminy, w której się odbywa czynność śledcza.

Uwolnieni są od tego obowiązku:

1. pasterze duchowni społeczności religijnych, prawnie uznanych;

2. osoby wojskowe tudzież należące do obrony krajowej a w służbie czynnej będące tudzież urzędnicy i posługacze publiczni, zostający w rzeczywistej służbie;

3. nauczyciele publiczni, osoby rzeczewiście trudniące się praktyką w zawodzie zdrowia, adwokaci, notaryusze, osoby zostające w służbie dróg żelaznych i żeglugi parowej, zgoła wszyscy, których służba zawodowa nie może być przerwaną bez uszczerbku dobra publicznego, nakoniec

4. osoby, które się utrzymują z zarobku dziennego lub tygodniowego.

§. 104. Protokóły czynności sądowych będą spisywane podczas odbywania tychże a jeśli to być nie może, zaraz potem.

Każdy protokół zawierać ma wyrażenie miejsca, roku i dnia spisania i osób obecnych.

Pytania o tyle zapisywać należy, o ile to potrzebne do zrozumienia odpowiedzi. Pytania będą zapisywane tylko w streszczeniu i w sposobie opowiadającym. Tylko tam gdzie to jest ważnem pod względem osądzenia rzeczy albo gdzie spodziewać się należy, że będzie potrzeba odczytać protokół na rosprawie głównej, należy przytoczyć, własne wyrażenia przesłuchanego w taki sposób jak mówił.

Sędzia dyktować ma protokół głośno, tak żeby go obecni słyszeli. Wolno atoli słuchanemu dyktować swoje odpowiedzi do protokółu. Jeśli słuchany nadużywa tego prawa, sędzia może mu takowe odjąć.

§. 105. Każdy protokół należy odczytać osobom przesłuchanym lub innym przybranym, nawet na żądanie dać do odczytania, i o przeczytaniu lub daniu do odczytania i potwierdzeniu uczynić w protokóle wzmiankę. Wszystko to następnie osoby przesłuchane podpiszą lub znakiem swej ręki podznaczą a to na każdym arkuszu, przy końcu zaś podpiszą się urzędnicy obecni, protokolant i przybrani świadkowie sądowi. Jeśli przesłu-

chany odmówi podpisu, uczyni się o tem wzmianka w protokóle przy wyrażeniu przyczyny odmówienia.

§. 106. W tem co raz napisano nie wolno nic ważnego wymazać, dodać ani odmienić. Przekreślenia powinny być takie, aby można przeczytać to co przekreślono. Co się tyczy ważnych dodatków lub sprostowań, które słuchany do swych zeznań dokłada, o tych uczyni się wzmianka na brzegu protokółu lub w przypisku, i będą stwierdzone i podpisane w sposób, w §. 105 obmówiony.

§. 107. Jeżeli protokół składa się z więcej arkuszy, wszystkie trzeba zeszyć nicią, a końce tejże pieczęcią sądową przypieczętować.

Sędzia śledczy będzie utrzymywał dziennik, zapisując do takowego dokładnie wszystkie akta śledztwa przygotowawczego.

§. 108. Na tych, którzyby podczas jakiejkolwiek czynności urzędowej sędziego śledczego, pomimo upomnień zachowywali się burzliwie lub w sposób ubliżający, tenże sędzia rozciągnąć może grzywnę aż do 50 złotych lub karę aresztu aż do ośmiu dni, a jak długo przychodzący pod ukaranie i tak już zostaje w areszcie, używanie twardego łoża, trzymanie w odosobnionym areszcie, zamknięcie w ciemnej komórce (przy zachowaniu ograniczeń, nakazanych w §§. 255—257 kodeksu karnego) lub odjęcie ciepłej strawy przez tydzień. Na świadków sądowych, znawców i rzeczników tylko kary pieniężne mogą być rozciągane.

Każde takie postanowienie należy ujawnić w aktach i donieść o niem zaraz izbie radnej, która ma władzę kary, przez sędziego śledczego rozciągnięte, nawet z urzędu znosić lub łagodzić (§. 113).

III. Zaniechanie lub zamknięcie śledztwa przygotowawczego.

§. 109. Śledztwo przygotowawcze będzie zaniechane na mocy postanowienia sędziego śledczego, jak tylko oskarżyciel cofnie domaganie się ścigania sądowego w drodze karnej, zażąda zaniechania śledztwa przygotowawczego lub oświadczy że nie znajduje (§. 112) powodu do dalszego ścigania sądowego.

Oprócz tych przypadków, zaniechanie śledztwa przygotowawczego nie może nastąpić tylko na mocy uchwały izby radnej lub trybunału drugiej instancyi.

§. 110. W razie zaniechania śledztwa przygotowawczego, należy o tem zawiadomić oskarżyciela, rościciela prywatnego i obwinionego, a nadto tego ostatniego, jeśli zostaje w areszcie zaraz na wolność wypuścić.

Na żądanie, należy mu wydać świadectwo, że nie ma powodu do dalszego ścigania go w drodze sądowej.

Jeżeli osoba zbrodnią lub występkiem w prawie swojem pokrzywdzona nie przyłączyła się do postępowania, trzeba jej wydać na żądanie poświadczenie że nastąpiło zaniechanie.

§. 111. Śledztwo przygotowawcze będzie zamknięte, jak skoro odbyte dochodzenia dają dostateczną podstawę do zarządzenia rozprawy głównej, a zarazem przedstawiają zarys środków dowodowych, potrzebny do zupełnego rozwinięcia onych na rozprawie głównej.

§. 112. Po zamkniętem śledztwie przygotowawczem, sędzia śledczy prześle akta prokuratorowi. Ten jest obowiązany (§. 27) albo w ośmiu dniach po odbiorze aktów wnieść do

sędziego śledczego akt (pismo) oskarżenia albo zwrócić mu akta z oświadczeniem że nie znajduje powodu do dalszego ścigania w drodze sądowej.

O zamknięciu śledztwa przygotowawczego zawiadomić należy oskarżyciela prywatnego z wezwaniem aby wniósł akt oskarżenia w dniach 14 i z pouczeniem, że niedopilnowanie tego okresu znaczyłoby (§. 109) tyle co odstąpienie od oskarżenia.

W ciągu okresu naznaczonego do wniesienia aktu oskarżenia można także żądać uzupełnienia śledztwa przygotowawczego. W razie nieprzychylenia się do tego żądania, nowy okres do wniesienia aktu oskarżenia upływać zacznie od zawiadomienia o odnośnej uchwale izby radnej.

IV. Srodki prawne przeciw postanowieniom sędziego śledczego i izby radnej.

§. 113. Wszyscy ci, którzy w toku dochodzeń wstępnych, śledztwa przygotowawczego albo w postępowaniu, następującem po wniesieniu aktu oskarżenia, uważają się być uciążonymi postanowieniem lub przewłocznością sędziego śledczego, mają prawo żądać w tej mierze rozstrzygu izby radnej i żądanie swoje wnieść, bądź na piśmie bądź ustnie, do sędziego śledczego lub bezpośrednio do izby radnej. Takie zażalenie nie wstrzymuje wykonania postanowienia sędziego śledczego, wyjąwszy przypadki w §. 108 obmówione.

Izba radna rozstrzyga na posiedzeniu nie jawnem po wysłuchaniu sędziego śledczego i prokuratora.

§. 114. W powszechności dalsze odwołanie się od takiego rozstrzygu izby radnej nie ma miejsca. Wszelako tak prokurator lub oskarżyciel prywatny jak i obwiniony mogą przeciw takowemu wynieść do trybunału drugiej instancyi zażalenie, gdy to dotyczy wyłączenia szczególnych spraw karnych z postępowania, które łącznie toczyć się powinno, rozciągnięcia lub uchylenia aresztu lub oznaczenia ilości zabezpieczenia. Wolno jest nadto prokuratorowi lub oskarżycielowi prywatnemu wnosić zażalenia do trybunału drugiej instancyi przeciw rozstrzygom, któremi wniosek o wytoczenie śledztwa przygotowawczego odrzucono lub zaniechanie takowego postanowiono.

Zażalenie takowe nie ma w ogólności (§. 197) skutku zawieszającego. Należy je wnieść do izby radnej w trzech dniach po oznajmieniu uchwały, przeciw której jest wystósowane. Trybunał drugiej instancyi orzeka co do tego zażalenia ostatecznie, na posiedzeniu niejawnem i po wysłuchaniu nadprokuratora.

Orzekając co do takich zażaleń nie może ten trybunał nigdy zmieniać na niekorzyść obwinionego, tych postanowień i uchwał, przeciw którym nie ma zażalenia; co do reszty zaś ma prawo nakazać usunięcie dostrzeżonych usterków postępowania, nawet wtenczas, kiedy przeciw tymże zażalenia wynieść nie było można lub niewyniesiono.

Jeśli uważa że zażalenie przeciw zaniechaniu śledztwa przygotowawczego ma podstawę, wówczas mocen jest o takie czyny, których ścigania żądał (§. 92) oskarżyciel, mający do tego prawo, i względem których obwiniony był już słuchany, natychmiast oddanie go pod oskarżenie postanowić.

§. 115. Ile możności należy się o to starać ażeby bieg postępowania niebył tamowany przedstawianiem aktów na skutek wynoszonych środków prawnych; jeśli potrzeba, będą sporządzone odpisy tych pism, które do dalszego postępowania są niezbędne.

Rozdział XI.

O oględzinach i znawcach.

I. O oględzinach i przybraniu znawców w ogólności.

§. 116. Należy odbywać oględziny, ilekroć to jest potrzebne do wyjaśnienia ważnej ze stanowiska śledztwa okoliczności. Będą zawsze przybierani dwaj świadkowie sądowi; a jeśli to okaże się stósownem ze względu na potrzebę uznania tożsamości przedmiotów rozpoznać się mających, albo dla otrzymania wyjaśnień, i obwiniony także będzie przybrany. Obrońcy obwinionego nie można zabronić brania udziału w przedsiębraniu oględzin; obrońcę już ustanowionego należy także w ogóle o przedsiębraniu oględzin zawiadomić, jeżeli jaka szczególna wątpliwość nie stoi na zawadzie.

§. 117. Protokół oględzin będzie sporządzony tak dokładnie i wywodnie, iżby przedstawiał zupełny i wierny obraz predmiotów oglądanych. Będą do niego, jeśli tak wypada, dołączone rysunki, plany lub zarysy; miary, wagi, wielkości i stosunki miejscowe będą wyrażone według znanych i niewątpliwych oznaczeń.

§. 118. Jeśli przy oględzinach potrzeba znawców, sędzia śledczy dwóch w powszechności przybierać będzie.

Dosyć jest przybrać jednego znawcę, jeśli chodzi o przypadek mniejszej wagi lub oczekiwanie na przybycie drugiego znawcy cel śledztwa zwichnąć by mogło.

§. 119. Wybór znawców należy do sędziego śledczego. Jeśli są stale ustanowieni przy sądzie do jakiego przedmiotu określonego, innych tylko wtedy przybierać może, gdy niebezpieczeństwo leży w odwłoce, albo tamci dla różnych przeszkód przybyć nie mogą, albo w szczególnym przypadku o stronniczość są podejrzani.

Jeżeli znawca nie stawi się na wezwanie lub odmawia udziału swego w odbyciu oględzin, sędzia śledczy może nań rozciągnąć karę od pięciu do stu złotych.

§. 120. Osoby, których w śledztwie nie należy ani słuchać jako świadków ani od nich przysięgi odbierać, albo które z obwinionym lub pokrzywdzonym zostają w jednym ze stosunków w §. 152, l. 1, określonych, nie będą przybierane jako znawcy a to pod nieważnością aktu. O wyborze znawców w powszechności zawiadomić należy przed oględzinami tak oskarżyciela jak obwinionego; jeśli wniesiono ważne zarzuty a zwłoka nie jest niebezpieczna, będą przybrani inni znawcy.

§. 121. Co do tych znawców, którzy jako stale ustanowieni już ogólną złożyli przysięgę, sędzia śledczy przed rozpoczęciem czynności urzędowej zwróci ich uwagę na świętość złożonej przez nich przysięgi.

Inni znawcy powinni przed przystąpieniem do oględzin, wykonać przysięgę, że przedmiot tychże starannie zbadają, poczynione spostrzeżenia wiernie i dokładnie opiszą, a spostrzeżyny i zdanie swoje z całą sumiennością podług swej wiedzy i stosownie do prawideł swej umiejętności lub sztuki udzielą.

§. 122. Znawcy obejrzą i zbadają przedmioty oględzin w obec osób sądowych, wyjąwszy gdyby te ze względów przyzwoitości uznały za stósowne oddalić się, albo gdyby po-

trzebne spostrzeżenia jak np.: przy badaniu trucizn nie mogły być inaczej czynione tylko za pomocą ciągłego uważania lub dłużej trwających doświadczeń.

Za każdem takiem oddaleniem się osób sądowych z miejsca oględzin, należy w sposób właściwy dopilnować, aby wiarygodność dochodzeń przez znawców czynionych nie podpadała wątpliwości.

Jeżeli przedmiot badaniu znawców poddany, w skutek użycia sposobów rozpoznania, może zniknąć lub uledz zmianom, należy jeśli być może, pozostawić część takowego, w przechowaniu sądowem.

§. 123. Oględzinom przewodniczy sędzia śledczy. Mając, ile można, wzgląd na wnioski, przez oskarżyciela i obwinionego lub jego obrońcę czynione, wskazuje przedmioty, na które znawcy uwagę zwracać mają i zadaje pytania, których rozwiązanie za potrzebne uważa. Znawcy mogą żądać aby im z aktów lub po przesłuchaniu świadków udzielono wyjaśnień co do punktów, które dokładnie określić powinni, a które za potrzebne do dania opinii uważają.

Jeżeli znawcy dla objawienia podstawnego zdania, potrzebują niezbędnie przejrzeć akta śledcze, można im takowe udzielić jeśli szczególne wątpliwości nie stoją na zawadzie.

§. 124. Oznajmione przez znawców własne spostrzeżenia (spostrzeżyny), powinny być natychmiast przez protokolanta zapisane. Zdanie z pobudkami mogą albo zaraz podać do protokółu albo zastrzedz sobie złożenie zdania na piśmie, do czego stósowny okres czasu naznaczyć wypada.

§. 125. Jeżeli oznajmienia znawców o spostrzeżonych zaszłościach znacznie się od siebie różnią, albo ich spostrzeżyny są ciemne, nieokreślone, same ze sobą albo z okolicznościami zaszłościowemi już sprawdzonemi sprzeczne, i jeśli wątpliwości nie dały się usunąć przez ponowne przesłuchanie znawców, wówczas należy, jeśli można, powtórzyć oględziny za przybraniem tych samych lub innych znawców.

§. 126. Jeśli takie same sprzeczności lub niedostatki znajdują się i w zdaniu, albo jeśli się okazuje iż zdanie zawiera wnioski, które z przytoczonych założeń nie wypływają jako konieczne następstwa loiczne, a wątpliwości niedały się usunąć przez ponowne znawców przesłuchanie, zasięgnąć należy zdania innego lub kilku innych znawców.

Jeśli znawcy są lekarze lub chemicy, w takich razach można zasięgnąć zdania jednego z wydziałów lekarskich krajów w radzie państwa zastępowanych. Tak samo się postąpi gdy izba radna uważa za potrzebne zasięgnąć zdania wydziału lekarskiego ze względu na ważność lub trudność przypadku.

II. Postępowanie w śledztwach, dotyczących uśmiercenia lub uszkodzenia na ciele, w szczególności.

§. 127. Jeżeli w jakim przypadku śmierci zachodzi podejrzenie że taż nastąpiła w skutek zbrodni lub występku, wówczas przed pogrzebaniem należy przystąpić do oględzin i otwarcia trupa.

Jeśli trupa już pogrzebano, trzeba go w tym celu odgrzebać, gdy odgrzebanie w miarę okoliczności jeszcze ważny skutek rokuje a nie zagraża blizkiem niebezpieczeństwem zdrowiu osób, do udziału w oględzinach trupa powołanych.

Przed przystąpieniem do otwarcia trupa, należy go dokładnie opisać, i przez przesłuchanie osób, które zmarłego znały, wszelką wątpliwość co do jego tożsamości usunąć. Osoby te, jeśli potrzeba, wezwane będą przed rozpoznaniem, aby zmarłego dokładnie opisały. Jeśli zaś ten ostatni jest całkiem nieznajomy, ogłosić należy dokładny opis trupa przez pisma publiczne.

Podczas oględzin trupa dopilnuje sędzia śledczy, aby dokładnie było opisane jak trup leży, jaki jest, miejsce gdzie i odzież w której go znaleziono i aby nic takiego nie uszło uwagi, co w miarę okoliczności pod względem śledztwa ważność mieć by mogło. W szczególności zaś należy spisać dokładnie według liczby i jakości rany i inne zewnętrzne ślady doznanego gwałtu, wskazać środki i narzędzia, któremi takowe prawdopodobnie zadane zostały, i porównać z widocznemi obrażeniami narzędzia, jakieby się znalazły a które użyte być mogły.

§. 128. Oględziny i otwarcie trupa uskutecznią dwaj lekarze, z których jeden tylko może być chirurgiem, a to stósownie do istniejących w tej mierze przepisów.

Jeśli zmarły przed śmiercią chorował, lekarz który w tej chorobie miał o nim staranie, powinien być wezwany do znajdowania się przy oględzinach trupa, gdy to do wyświecenia rzeczy przyczynić się i bez przewłoki nastąpić może.

§. 129. Zdanie wyrzecze co było w obecnym razie, najbliższą przyczyną śmierci i co sprawiło tę przyczynę.

Jeśli dają się widzieć obrażenia, wyszczególnić należy:

1. czy takowe zadane zostały zmarłemu przez czyn innej osoby, a jeśli na to pytanie nastąpi odpowiedź potakująca,

2. czy ten czyn

a) już z natury swojej w ogólności,

b) w skutek właściwego osobie usposobienia lub szczególnego stanu obrażonego,

c) w skutek przypadkowych okoliczności w których popełniony został, lub

d) w skutek przyczyn pośrednich, które przypadkowo do niego przystąpiły, ale przezeń spowodowane były lub z niego wynikły, śmierć sprowadził — nakonicc

e) czyby można było zapobiedz śmierci przez wczesną i stósowną pomoc.

O ile zdanie nie do wszystkich ważnych dla sędziego wyrokującego okoliczności rozciąga się, sędzia śledczy powinien w tej mierze znawców wypytać szczegółowo.

§. 130. Gdy zachodzi podejrzenie o uśmiercenie dziecka, wówczas oprócz dochodzeń poprzedzającemi przepisami wskazanych, należy wyśledzić czy dziecko urodziło się żywe.

§. 131. Jeśli zachodzi podejrzenie o otrucie, natenczas do wyświecenia istoty czynu, przybrać należy oprócz doktora, jeśli można, jeszcze dwóch chemików. Samo zaś badanie trucizn, według okoliczności, chemicy sami jedni przedsiębrać mogą w miejscu co do tego sposobnem.

§. 132. Również w razie uszkodzeń na ciele obejrzenie pokrzywdzonego przedsiewezmą dwaj znawcy. Ci opisawszy dokładnie obrażenia orzekną zarazem w szczególności, które z po między znalezionych obrażeń ciała lub nadwerężeń zdrowia same przez się lub w związku z innemi, bezwzględnie lub ze względu na szczególne okoliczności przypadku uważać należy jako lekkie, ciężkie lub śmiertelne, jakie skutki takie uszkodzenia zwykle za sobą pociągają

a jakie w obecnym szczególnym przypadku ztąd wynikły tudzież jakiemi środkami i narzędziami i w jaki sposób uszkodzenia zadane zostały.

§. 133. Jeśli potrzeba przystąpić do obejrzenia ciała niewieściego, wówczas czynność tę, w miarę okoliczności zamiast lekarzy i chirurgów, można także poruczyć akuszerom a w przypadkach mniejszej wagi akuszerkom.

III. Postępowanie w razie wątpliwości co do chorób umysłowych czyli co do posądności.

§. 134. Jeśli zachodzi wątpliwość co do tego czy obwiniony posiada używanie rozumu lub cierpi na duszy lub umyśle, przez coby posądność jego uchyloną być mogła, wówczas badanie stanu duszy i umysłu obwinionego powinno być w powszechności poruczone dwom ekarzom.

Ci obwiązani są zdać sprawę o wyniku swoich spostrzeżeń, zestawić wszelkie zaszłości mogące wpływać przeważnie na ocenienie stanu duszy i umysłu obwinionego, rozebrać ich znaczenie poszczegółowe i w związku ze sobą, a jeżeli mniemają że obłęd duchowy rzeczywiście istnieje, określić naturę choroby, rodzaj i stopień i tak na podstawie aktów jak i własnego postrzegania wyrzec o wpływie, jaki ta choroba na wyobrażenia, popędy i czyny obwinionego wywierała i dotąd wywiera, oraz czy i jak dalece ten chorobliwy stan ducha już istniał w czasie popełnionego czynu.

IV. Sprawdzane pism ręcznych.

§. 135. Jeżeli zachodzą powątpiewania co do prawdziwości dokumentu, albo jeśli wypada dochodzić czyją ręką to lub owo pismo było pisane, wówczas można zarządzić aby znawcy porównali je z pismami niewątpliwie prawdziwemi.

V. Postępowanie w dochodzeniu fałszowania lub podrabiania publicznych papierów kredytowych i fałszowania monet.

§. 136. W przypadkach podrabiania lub fałszowania publicznych papierów kredytowych, sędzia śledczy powinien w powszechności przesłać ministerstwu skarbu sztuki będące przedmiotem śledztwa a to tym końcem ażeby uzyskał poświadczenie urzędowe co do ich prawdziwości lub nieprawdziwości, tudzież dalsze objaśnienia a mianowicie w jaki sposób sfałszowanie nastąpiło, ażali użyto przysposobionych narzędzi, rozmnożenie ułatwiających nakoniec czy i gdzie takie fałszywe sztuki już się pojawiły.

Po skończonem w zupełności postępowaniu karnem w drodze sądowej należy przesłać tamże i obecne falsyfikaty wraz z wszelkiemi z przestępstwa pochodzącemi narzędziami, materyałami i innemi przynależnemi przedmiotami. Jak skoro te przedmioty będą potrzebne do nowej czynności urzędowej w postępowaniu karnem na drodze sądowej, należy zażądać ich zwrotu.

W razie sfałszowania not lub papierów kredytowych uprzywilejowanego narodowego banku austryackiego, sędziowie śledczy udawać się mają wprost do tegoż banku, w razie fałszowania krajowych pieniędzy kruszcowych do przeznaczonego ku temu urzędu menniczego i również przesyłać tam falsyfikaty po ukończonem postępowaniu.

W celu otrzymania spostrzeżeń co do sfałszowanych pieniędzy zagranicznych lub takichże papierów kredytowych, sędzia śledczy powinien się udać wprost do ministerstwa sprawiedliwości.

VI. Postępowanie w dochodzeniu podpalenia.

§. 137. W sprawach o podpalenie należy szczegolniej dochodzić w jaki sposób ogień podłożono, czy do tego użyto podpaliwa i jakiego; wyśledzić miejsce gdzie i czas kiedy podpalenie nastąpiło, czy za dnia czy w nocy, i czy w takich okolicznościach, że stąd rzeczywiście powstał pożar w cudzej własności albo przynajmniej wynikło niebezpieczeństwo takowego, albo życie ludzkie na niebezpieczeństwo narażone było i czy ogień podczas wybuchu byłby łatwo mógł się rozszerzyć; nakoniec gdy pożar rzeczywiście wybuchnął należy wykryć wielkość zrządzonej przez takowy szkody.

VII. Postępowanie w dochodzeniu innych uszkodzeń.

§. 138. W zbrodniach i występkach, z których, w sposób od dopiero wspomnionego odmienny, szkoda lub narażenie życia lub własności ną niebezpieczeństwo wynikły, należy w drodze oględzin dochodzić przedewszystkiem jaki był rodzaj użytego gwałtu lub podstępu, jakich użyto środków lub narzędzi, jak wielką jest zrządzona lub zamierzona szkoda i utracony zysk oraz jak wielkie było niebezpieczeństwo, którem życie, zdrowie lub bezpieczeństwo ciała ludzkiego i cudza własność zagrożone były.

Rozdział XII.

O przetrząsaniu domu, obszukaniu osoby i o położeniu aresztu.

I. Przetrząsanie domu i obszukanie osoby.

§. 139. Przetrząsanie domu to jest przeszukanie mieszkania i innych miejsc, do gospodarstwa domowego należących, wtedy tylko odbyte być może gdy zachodzi niepłonne podejrzenie, że się tam ukrywa osoba podejrzana o zbrodnię lub występek lub że się tam znajdują przedmioty, których posiadanie lub obejrzenie pod względem jakiego określonego śledztwa ważnem być może.

Przeciw osobom, które bardzo prawdopodobnie takie przedmioty posiadają, albo które podejrzane są o zbrodnię lub występek lub skądinąd są osławione, dozwolonem jest także przetrząsanie ich odzieży i obszukanie osoby.

§. 140. Przeszukanie ma miejsce w powszechności tylko za poprzedniem przesłuchaniem tego u kogo lub około którego osoby ma nastąpić, i to tylko wtenczas gdy przesłuchanie nieskłoniło go do oddania dobrowolnego poszukiwanej rzeczy ani nie usunęło powodów przeszukania.

Przesłuchanie takowe można pominąć gdy rzecz dotyczy osób osławionych tudzież wtenczas gdy zwłoka jest niebezpieczną lub gdy przeszukanie odbywa się w miejsach dla publiczności otwartych.

W powszechności przeszukanie może nastąpić tylko na mocy upobudkowanego nakazu sędziowskiego. Nakaz będzie doręczony stronie, której dotyczy, natychmiast albo pzynajmniej w ciągu najbliższych dwudziestu czterech godzin.

O przeszukaniu domów z powodu zbrodni i występków, co do których dalsze poszukiwania policyjne lub zarządzenia w interesie bezpieczeństwa publicznego potrzebne być mogą, zawiadomić należy uprzednio o ile to bez odwłoki stać się może, najbliższą władzę bezpieczeństwa, a to tym końcem ażeby delegowany tejże mógł być przy przeszukaniu obecny i, nie miejszając się do czynności śledczej, pozbierać potrzebne wiadomości do dalszych, jakie poczynić wypada, zarządzeń.

Jeśli przeszukanie domu odbyć się ma w budynku wojskowym lub przez wojskowych (należących do obrony krajowej) zajmowanym, należy donieść o tem komendantowi i przybrać dodaną osobę wojskową (z obrony krajowej).

§. 141. W niebezpieczeństwie zwłoki mogą urzędnicy sądowi lub urzędnicy władz bezpieczeństwa zarządzić przeszukanie domu w celu karno-sądowym, nawet bez nakazu sędziowskiego. Delegowany do odbycia go będzie zaopatrzony w upoważnienie na piśmie, które okaże temu, kogo to dotyczy.

Nawet czynniki władzy bezpieczeństwa mogą w tymże celu odbyć przeszukanie domu na mocy służącej sobie władzy, gdy przeciw komu wydany już jest nakaz dostawienia lub aresztowania, albo gdy kto na uczynku zostaje schwytany, gdy przez publiczną pogoń lub przez odgłos publiczny posądzany jest o przestępstwo albo gdy w jego posiadaniu znaleziono przedmioty, które udział w takowem wskazują.

W obu razach, temu kogo to dotyczy doręczyć należy na żądanie, natychmiast a przynajmniej w ciągu najbliższych dwudziestu czterech godzin, poświadczenie pisemne że i dla czego przeszukanie domu nastąpiło.

§. 142. Przetrząsanie domów i obszukanie osób odbywać się powinno w każdym razie w taki sposób aby nie robić niepotrzebnego wrażenia, aby ile tylko można unikać wszystkiego, coby mogło sprawić przykrość lub niedogodność osobom których to dotyczy, aby osłaniać jak najstaranniej ich dobre imię i ich tajemnice prywatne, nie mające związku z przedmiotem śledztwa, zgoła aby zachować wszelkie względy stósowności i przyzwoitości.

Dzierżyciel miejsca, które ma być przetrząsane, powinien być wezwany, aby był przytomny tej czynności; jeśli go zaszła przeszkoda lub jest nieobecny, wezwanie należy wystósować do dorosłego członka jego rodziny, w braku zaś tego, do domownika lub sąsiada.

Oprócz tego do przeszukania przybrać należy za każdym razem protokolanta i dwóch świadków sądowych.

Protokół przeszukania podpiszą wszyscy obecni. Jeśli nie znaleziono nic podejrzanego, wówczas, na żądanie strony interesowanej, należy jej wydać na to poświadczenie.

II. Zajęcie i zapowiedzenie.

§. 143. Jeśli znaleziono przedmioty, które pod względem śledztwa mogą być ważne, należy je spisać i wziąść w zachowanie sądowe albo przynajmniej pod dozór sądowy albo zapowiedzieć (§. 98).

Każdy jest obowiązany takowe przedmioty mianowicie zaś i dokumenta wydać na żądanie. Gdyby odmawiano wydania przedmiotu, którego posiadanie jest przyznane lub inaczej udowodnione, a odebranie takowego w drodze przetrząśnięcia domu nie dało się uskutecznić, wówczas posiadacz, któryby sam nie był o przestępstwo dochodzone podejrzany albo od obowiązku składania świadectwa gwoli ustawy uwolniony, może być do tego znaglony grzywną do pięćdziesięciu złotych a w razie dalszego wzbraniania się, w przypadkach większej wagi, aresztem do sześciu tygodni.

§. 144. Jeśli podczas przetrząsania domu lub obszukania osoby znaleziono przedmioty, z których wnosić można o popełnieniu innego przestępstwa lubo nie tego, z powodu którego przeszukanie się odbywa, wówczas takowe przedmioty, jeśli owe przestępstwo podpada ściganiu z urzędu, będą wprawdzie zajęte; jednakowoż należy sporządzić osobny protokół zajęcia i przesłać takowy natychmiast prokuratorowi. Jeśli ten nie zażąda wytoczenia postępowania karnego, rzeczy zajęte niezwłocznie mają być zwrócone.

III. Przetrząśnienie i zajęcie papierów.

§. 145. Przetrząsając papiery należy mieć staranie o tem, aby ich osnowa nie doszła do wiadomości osób, które nie są do tego upoważnione.

Jeśli posiadacz papierów nie chce dozwolić przejrzenia onych, powinny być opieczętowane i w sądzie złożone; poczem należy natychmiast odnieść się do izby radnej, która rozstrzygnie ażali takowe mają być przejrzane lub zwrócone.

I w innych także przypadkach, papiery wzięte do zachowania w sądzie a nie mogące być zaraz spisanemi, powinny być obwinięte i pieczęcią sądową opieczętowane. Jeśli strona, której to dotyczy, obecną jest przy przetrząsaniu, należy jej dozwolić wyciśnięcia swojej pieczątki. Gdy się przystępuje do odpieczętowania, wezwaną będzie strona, której to dotyczy, aby przytem była obecną. Jeśli na takowe wezwanie nie stawi się albo takowego z powodu nieobecności nie można jej doręczyć, odpieczętowanie pomimo to nastąpi.

IV. Zapowiedzenie lub zajęcie i otwieranie listów i innych posyłek.

§. 146. Jeżeli obwiniony o zbrodnię lub występek już się w areszcie znajduje, albo jeżeli z powodu takiego przestępstwa nakaz dostawienia lub aresztowania go wydany został, wówczas sędzia śledczy wyprawiane przez obwinionego lub do niego przychodzące telegramy, listy lub inne posyłki może zapowiedzieć lub żądać wydania sobie takowych z poczt, urzędów telegraficznych lub innych zakładów przesyłkowych.

Nadto zakłady te obowiązane są, na żądanie prokuratora, zatrzymać takowe posyłki aż do nadejścia postanowienia sądowego; wszelako jeżeli sędzia śledczy nie wyda takowego w ciągu dni trzech, nie wolno im przesłania dłużej odwlekać.

§. 147. Zapowiedziane posyłki tylko sędzia śledczy może otwierać, a to zaraz jeśli obwiniony się na to zgadza. Jeśli zaś obwiniony na to nie przystaje, sędzia śledczy powinien się postarać o zezwolenie izby radnej, chyba że zwłoka niebezpieczeństwem zagraża.

Będzie spisany protokół otwarcia. Otwierać należy w ten sposób aby nie naruszyć pieczęci; okładki lub obwoje i adresy mają być zachowane.

§. 148. O zapowiedzeniu posyłek należy zawiadomić obwinionego, albo, gdy ten jest nieobecny, jednego z jego należących a to zaraz lub najdalej w przeciągu dwudziestu czterech godzin. Jeżeli otwarcie posyłek nastąpiło, wówczas listy lub telegramy, w miarę jak nie ma obawy by udzielenie ich osnowy szkodliwie wpływało na śledztwo, powinny być udzielone obwinionemu lub temu, dla kogo są przeznaczone, a to w pierwotniku lub w odpisie, w całości lub w wypisie. Jeśli obwiniony jest nieobecny, udzielenie należy uczynić jednemu z jego należących. Jeżeli nie ma należących obwinionego, list należy zwrócić nadsyłającemu, gdy sędzia uważa że tego wymaga interes tego ostatniego, lub donieść mu o nastąpionem zajęciu w razie gdy list lub telegram w aktach pozostawić trzeba.

§. 149. Posyłki zajęte, których otwarcie nie zostało uznane za potrzebne, niezwłocznie winny być wydane temu, dla kogo są przeznaczone lub zakładowi przesyłkowemu zwrócone.

Rozdział XIII.

O wysłuchaniu świadków.

§. 150. Każdy kto jest przyzwany jako świadek, obowiązany jest w powszechności stawić się i zeznać przed sądem, co mu jest wiadomo w przedmiocie śledztwa.

§. 151. Nie mogą być słuchani jako świadkowie pod nieważnością zeznania:

1. duchowni względem tego co im powierzono na spowiedzi lub w innej drodze pod pieczęcią tajemnicy, jaką kapłan z obowiązku swego zachować powinien;

2. urzędnicy pospólni, gdyby nie mogli zeznawać bez zdradzenia tajemnicy do której z urzędu swego są obowiązani, chyba że przez swoich przełożonych od tego obowiązku zostali uwolnieni;

3. osoby, które w czasie kiedy zeznawać mają, z powodu stanu swego ciała lub umysłu nie są w możności zeznania prawdy.

§. 152. Wolni są od obowiązku składania świadectwa:

1. krewni i powinowaci obwinionego w linii wstępnej i zestępnej, jego małżonek i tegoż rodzeństwo, jego własne rodzeństwo i tegoż małżonkowie, rodzeństwo jego rodziców oraz dziadów i bab, jego synowcowie i synowice, siostrzeńcy i siostrzenice, krewni w stopniu dzieci rodzeństwa, przysposobiciele i wychowawcy, przysposobieńcy i wychowańcy, jego opiekun i pupil;

2. obrońcy pod względem tego, z czem się obwiniony przed nimi jako takimi zwierzył.

Jeżeli osoba przyzwana jako świadek z jednym tylko z pomiędzy obwinionych zostaje w którym ze stosunków wyżej wymienionych, wówczas od świadectwa co do innych obwinionych tylko wtedy uchylić się może, gdyby odłączenie zeznań, które tych ostatnich dotyczą, było niemożne.

Gdy osoby pod 1. wyrażone przywołane będą jako świadkowie, sędzia śledczy przed przesłuchaniem onych lub jak tylko się dowie o ich stosunku do obwinionego, powinien im oznajmić że mają prawo wyłączyć się od świadectwa i przyjąć do protokółu oświadczenie ich w tej mierze uczynione. Jeżeli świadek nie zrzekł się wyraźnie prawa uchylenia się od świadczenia, zeznanie jego jest nieważne.

§. 153. Gdyby złożenie świadectwa lub odpowiedź na zapytanie narażało świadka na bezpośrednią a znaczną stratę pod względem mienia lub na zesromienie jego samego lub kogo z jego należących (§. 152, L. 1) a świadek dla tego świadectwa odmawiał, nie może być do świadczenia zniewolonym, chyba tylko w nader ważnych przypadkach.

§. 154. Osoby, które dla słabości zdrowia lub ułomności nie mogą się stawić przed sądem, można przesłuchać w ich mieszkaniu.

§. 155. Członków domu cesarskiego jako świadków słuchać będzie najwyższy marszałek dworu, a gdyby się nie znajdowali w Wiedniu, prezydent trybunału pierwszej instancyi miejsca pobytu w ich mieszkaniu.

§. 156. Gdy miejsce pobytu świadka leży za obrębem sądu powiatowego, który urzęduje w siedzibie sędziego śledczego, o przesłuchanie go wezwać należy w powszechności sąd powiatowy, w którego okręgu świadek się znajduje. Jeśli jednak sędzia śledczy sądzi że dla uzyskania wyczerpującego zeznania lub dla przyspieszenia sprawy, zachodzi potrzeba, iżby go sam przesłuchał, wówczas może go wezwać, bądź bezpośrednio bądź przez sąd powiatowy, któremu świadek podlega, ażeby się osobiście stawił. Gdyby stawienie się świadka przed sędzią śledczym połączone było ze zbyt wielkiemi trudnościami lub zbyt wielkiemi kosztami, wówczas może go nawet sam przesłuchać w miejscu jego pobytu, wsze-

lako jeśli to miejsce nie leży w obrębie trybunału, do którego sędzia należy, powinien jednocześnie zawiadomić o tem trybunał właściwy.

§. 157. Jeśli przychodzi przesłuchać świadków, znajdujących się za granicami krajów, zastępowanych w radzie państwa, należy w powszechności wezwać o to właściwy sąd zagraniczny, udzielając mu zarazem przedmioty i pytania na które świadkowie mają być słuchani a jeśli wypada, upraszając zarazem o przesłuchanie ich i na te okoliczności, jakie się wywiązać mogą z zeznań świadków. Gdyby zaś osobiste stawienie się takiego świadka przed sądem karnym było koniecznem, a świadek nie chciał się dobrowolnie stawić, należy o tem donieść ministrowi sprawiedliwości.

§. 158. Gdy osoba, która ma być przesłuchana, jest publicznym urzędnikiem lub posługaczem a dla zapewnienia bezpieczeństwa ogółu lub pilnowania innych jego interesów na czas jej nieobecności zastępstwo obmyślonem być powinno, wówczas o przyzwaniu tejże zawiadomić należy jednocześnie bezpośredniego jej przełożonego.

Przepis ten i wtenczas ma także zastósowanie, gdy przychodzi przyzywać umieszczonych w służbie dróg żelaznych lub statków parowych albo robotników kopalń, hut, kuźnic i walcowni, albo osoby które zostają w publicznej lub gminnej służbie zdrowia, lub w publicznej lub prywatnej służbie leśnej.

§. 159. Jeżeli świadek nie stanie na wezwanie, nastąpi ponowne jego przyzwanie pod karą pieniężną aż do stu złotych, w razie niestawiennictwa oraz przy zagrożeniu że przeciw niemu nakaz przystawienia wydanym będzie. Jeśli pomimo to nie staje a nie przedstawia ważnych przyczyn usprawiedliwiających, sędzia śledczy rozciągnie na niego karę pieniężną i wyda rozkaz przystawienia. W przypadkach nagłych może sędzia śledczy zaraz po pierwszem nieusprawiedliwionem niestawieniu się świadka, wydać przeciw niemu nakaz przystawienia. Świadek zwróci koszta przystawienia.

§. 160. Jeżeli świadek staje lecz bez przyczyny prawnej wzbrania się złożyć świadectwo lub wykonać przysięgę dla świadków przepisaną, może go sędzia śledczy zniewolić do tego grzywną aż do sta złotych, a gdyby się dalej wzbraniał, w razach ważniejszych, aresztem do sześciu tygodni, co jednak nie będzie wstrzymywało ani dalszego toku ani ukończenia śledztwa przygotowawczego.

§. 161. W ciągu takiego śledztwa, świadków podlegających sądztwu wojskowemu, sędzia śledczy, według swego uznania, albo sam przesłucha tak jak innych świadków albo o przesłuchanie ich zawezwie sąd wojskowy, który ma nad nimi władzę sądową. W pierwszym przypadku o doręczenie przyzwania wezwie komendę świadka lub najbliższą komendę stacyi wojskowej, w drugim zaś przypadku o przesłuchanie świadka wezwie sąd wojskowy, któremu świadek podlega.

Gdy członkowie żandarmeryi, wojskowej straży policyjnej i straży bezpieczeństwa mają być słuchani jako świadkowie, należy z nimi zawsze tak postępować jak z osobami stanu cywilnego. Wszelako przyzwania, które ich dotyczą, tylko samodzielnym komendantom bezpośrednio, innym zaś tych korpusów członkom zawsze doręczane być winny za pośrednictwem ich przełożonych, którzy obowiązani są nakazać przyzwanemu aby się stawił przed władzą cywilną.

Gdyby świadek podlegający sądztwu wojskowemu wzbraniał się stanąć przed sędzią śledczym, lub zeznawać lub wykonać przysięgę dla świadków przepisaną, wówczas sędzia śledczy ma się udać bezpośrednio do osoby nad świadkiem przełożonej, która ma obowiązek zniewolić go, aby się do ustawy zastósował.

§. 162. Sędzia śledczy przesłucha każdego świadka osobno, a mianowicie w nieobecności oskarżyciela, rościciela prywatnego, obwinionego lub innych świadków. Będzie mu dozwolono siedzieć podczas przesłuchania.

§. 163. Jeśli świadek nie zna języka sądu, przesłuchanie jego bez tłumacza tylko wtedy nastąpić może, gdy tak sędzia śledczy jak protokólant dostatecznie obeznani są z jego językiem; jeśli potrzeba, dołączy się do aktów uwierzytelniony przekład protokółu na język sądowy.

W innych zaś przypadkach przesłuchanie świadka nastąpi za przybraniem tłumacza przysięgłego, a przesłuchanie wniesione będzie do protokółu tak w tym języku, w którym świadek był słuchany jak i w przekładzie na język sądowy. Tłumacza można zarazem użyć za protokólanta.

§. 164. Jeżeli świadek jest głuchy, należy mu przedstawić pytania na piśmie, a jeśli jest niemy, trzeba go wezwać aby odpowiadał na piśmie. Jeżeli ani ten ani tamten sposób przesłuchania nie da się zastósować, wówczas przesłuchanie świadka nastąpi za przybraniem jednej lub więcej osób, które z nim na znaki rozmawiać umieją lub zkądinąd posiadają biegłość porozumiewania się z głuchoniememi, a które wprzód jako tłumacze przysięgę złożyć powinny.

§. 165. Przed wysłuchaniem należy upomnieć świadka, że na wszystko o co tylko pytanym będzie wypowiedzieć ma szczerą i rzetelną prawdę a to z całą sumiennością i nic nieprzemilczając, zgoła w taki sposób zeznawać, aby mógł, w razie potrzeby, zeznanie swoje przysięgą stwierdzić.

§. 166. Następnie zapytanym będzie świadek o imię i nazwisko, wiek, miejsce urodzenia, religię, stan, sposób zarobkowaniu lub zatrudnienie, miejsce zamieszkania, a jeśli wypada, o inne stosunki osobiste, mianowicie zaś w jakich stosunkach zostaje z obwinionym lub innemi osobami, których śledztwo dotyczy.

Gdyby sędzia śledczy uważał, że ze względu na szczególne okoliczności przypadku zachodzi tego konieczna potrzeba, może zapytać świadka i o to czy był kiedy pod śledztwem sądowem w drodze karnej, i jaki takowe skutek odniosło.

§. 167. Przesłuchaniem świadka co do rzeczy samej należy w taki sposób kierować, aby naprzód opowiedział porządnie wszystkie okoliczności o które jest pytanym a następnie dopiero uzupełnił swoję opowieść i zachodzić w niej mogące niejasności wyjaśnił lub sprzeczności uchylił. Mianowicie też należy nalegać na świadka, aby wskazał źródło swojej wiadomości. Ile tylko można, wypada unikać zadawania mu pytań, z których by się dowiadywał okoliczności, które dopiero z jego odpowiedzi wypływać powinny, a jeśli już takie pytania koniecznie zadawać przychodzi, należy uczynić o tem wzmiankę w protokóle.

§. 168. Gdy chodzi o to aby świadek stwierdził czy poznaje osoby lub rzeczy, należy mu takowe w stósowny sposób przedstawić, wszelako wypada wezwać pierwej świadka aby dokładnie opisał lub wskazał odróżniające znamiona.

Jeśli świadkowie nie zgadzają się co do ważnych okoliczności, wolno sędziemu zarządzić aby sobie zeznania swoje do oczu wypowiedzieli.

W powszechności tylko dwie osoby mogą sobie do oczu wymawiać. Wymawiających należy pojedynczo słuchać co do każdej z osobna okoliczności, względem której się różnią, i wzajemnie ich odpowiedzi zapisywać do protokółu.

§. 169. Oprzysięganie świadków wtedy tylko może mieć miejsce w śledztwie przygotowawczem gdy zachodzi obawa że świadek nie będzie mógł być na rosprawie głównej,

bądź dla tego że z powodu słabości nieobecność jego dłużej potrwać może, bądź że nie ma stałego pobytu lub z innych przyczyn; gdy oskarżyciel lub obwiniony żąda oprzysiężenia świadka z ważnych przyczyn, albo gdy sędzia śledczy mniema że nie inaczej tylko żądając od świadka przysięgi na zeznanie, zdoła z niego zupełną wydobyć prawdę.

§. 170. Przysięga nie może być, pod nieważnością, odbierana od tych:

1. przeciw którym jest dowód lub zachodzi podejrzenie, że sami dopuścili się przestępstwa, względem którego są słuchani lub że w takowem udział wzięli;

2. którzy zostają pod śledztwem o zbrodnię albo za takową skazani są na karę wolności pozbawiającą, której jeszcze nie odcierpieli;

3. którzy już raz byli skazani za fałszywe świadectwo lub krzywoprzysięstwo;

4. którzy w czasie przesłuchania nie skończyli jeszcze czternastego roku życia;

5. u których władza czynienia postrzeżeń lub władza przypominania sobie są nader słabe;

6. którzy zeznają przeciw obwinionemu a żyją z nim w takiej nieprzyjaźni że ta z uwagi na jakość osób lub ze względu na okoliczności zwątla wiarygodność świadków;

7. którzy w zeznaniach swoich przytoczyli okoliczności ważne ale dowodnie nieprawdziwe, gdy nie mogą wykazać że się to stało tylko przez prostą pomyłkę.

§. 171. Odebranie przysięgi od świadka następuje dopiero po przesłuchaniu, w obec sędziego śledczego i przy zastósowaniu się do ustawy z dnia 3 maja 1868 Dz. u. p. N. 33.

§. 172. Jeżeli ten, kto zbrodnią lub występkiem pokrzywdzony jest w prawie swojem, ma być słuchanym jako świadek, należy zapytać go w szczególności, czy się przyłącza do postępowania karnego.

Tak w tym razie jak wtedy gdy występuje jako oskarżyciel, stosują się do niego wszystkie przepisy o przesłuchaniu świadków.

Rozdział XIV.

O przyzwaniu, przystawieniu, zatrzymaniu tymczasowem i areszcie obwinionego.

I. Przyzwanie.

§. 173. Obwiniony powinien być naprzód przyzwany tylko w celu przesłuchania, chyba że ustawa co innego przepisuje.

Przyzwanie uskutecznia się przez doręczenie wezwania, wystósowanego na piśmie do osoby przyzwać się mającej. Wezwanie będzie podpisane przez sędziego śledczego i zapieczętowane. Ma ono wyrażać nazwę sądu i nazwisko przyzwanego, ogółowe wymienienie przedmiotu śledztwa, miejsce, dzień i godzinę stawienia się z tym dodatkiem, że przyzwany będzie słuchany jako obwiniony, w razie zaś niestawiennictwa zostanie przed sąd osobiście przyprowadzonym.

II. Przystawienie, zatrzymanie tymczasowe i zwyczajny areszt śledczy.

§. 174. Jeśli przyzwany nie stanie, nie doniosłszy o przyczynie dostatecznie wymawiającej, należy wydać przeciw niemu na piśmie nakaz przystawienia.

§. 175. Sędzia śledczy, nawet bez poprzedniego przyzwania może zarządzić przystawienie i zatrzymanie tymczasowe podejrzanego o zbrodnię lub występek, a to wtenczas:

1. gdy ten został schwytanym na gorącym uczynku, albo zaraz po czynie urzędowa pogoń lub odgłos publiczny wskazuje go jako podejrzanego o tę zbrodnię lub występek albo gdy go ujęto z bronią lub innemi przedmiotami, które ze zbrodni lub występku pochodzą lub też skądinąd wskazują że miał w takowych udział.

2. Gdy się gotował do ucieczki albo jest o ucieczkę podejrzany ze względu na wielkość czekającej go prawdopodobnie kary, z powodu swego włóczęgostwa albo jako nieznany w okolicy, jako nie mogący się wykazać, lub jako nie mający stałego mieszkania, albo też z innych ważnych przyczyn.

3. Gdy w sposób przeszkadzający wykryciu prawdy starał się wpłynąć na świadków, znawców lub współobwinionych, lub utrudnić śledztwo przez zniweczenie śladów zbrodni lub występku, lub gdy zachodzi niepłonna obawa że to stać się może.

4. Gdy szczególne okoliczności usprawiedliwiają obawę, że obwiniony powtórzy czyn popełniony lub wykona czyn usiłowany lub zagrożony.

Wszakże gdy chodzi o zbrodnię na którą ustawa karę śmierci lub najmniej dziesięcioletnie więzienie przepisuje, sędzia śledczy przeciw podejrzanemu o taką zbrodnię wyda natychmiast nakaz aresztowania.

§. 176. W powyższych przypadkach (§.175) sędzia śledczy wyda nakaz aresztowania na piśmie wraz z pobudkami i nakaz ten będzie doręczony obwinionemu zaraz przy jego aresztowaniu albo przynajmniej w przeciągu najbliższych dwudziestu czterech godzin.

Jeśli do aresztu wziętą zostanie jedna z osób w §. 158 wymienionych, należy o tem niezwłocznie zawiadomić jej bezpośredniego przełożonego, a jeśli żadne wątpliwości nie są na przeszkodzie, jeszcze przed wykonaniem nakazu aresztowania. Jeżeli następuje wypuszczenie, i o tem natychmiast wiadomość będzie udzielona.

§. 177. Ściganie przez pogoń i zatrzymanie tymczasowe podejrzanego o zbrodnię lub występek w celu stawienia go przed sędziego śledczego, mogą także przedsiębrać wyjątkowo niewłaściwi sędziowie i czynniki bezpieczeństwa publicznego bez nakazu na piśmie:

1. w przypadku paragrafem 175, L. 1, i

2. w przypadkach §. 175, L. 2, 3 i 4 określonych, jeżeli ze względu na niebezpieczeństwo zwłoki nie można otrzymać nakazu sędziowskiego.

Zatrzymanego przesłucha zaraz sędzia lub władza policyjna, a jeśli się okaże, że nie ma powodu do dalszego zatrzymania, natychmiast uwolni, w innych zaś razach odstawi w dwudziestu czterech godzinach do sędziego śledczego.

§. 178. Jeżeli na obwinionym, nawet po przesłuchaniu go ciąży podejrzenie o czyn mu zarzucany, a zachodzi jeden z przypadków w §. 175 wymienionych, wówczas sędzia powiatowy (§. 89), który jest właściwym do dochodzeń wstępnych, może postanowić, że obwiniony pozostanie w zatrzymaniu aż do dalszego rozporządzenia sędziego śledczego.

Postanowienie to wraz z pobudkami należy ustnie oznajmić obwinionemu, i uczynić o tem wzmiankę w protokóle. Jeżeli jednak obwiniony domaga się aby go stawiono przed sędziego śledczego, powinien być do tegoż sędziego odstawionym najdalej w czterdziestu ośmiu godzinach.

§. 179. Sędzia śledczy powinien przesłuchać w dwudziestu czterech godzinach każdego, kto do sądu zostaje dostawiony lub na rozkaz sędziego śledczego doprowadzony.

Jeśli to być nie może, wówczas można wprawdzie obwinionego zatrzymać tymczasowo, ale należy go jak najprędzej a najpóźniej w ciągu trzech dni, przesłuchać i nadmienić w protokóle dla czego to pierwej nie nastąpiło.

Zaraz po przesłuchaniu sędzia śledczy albo zarządzi wypuszczenie obwinionego na wolność albo rozciągnie na niego zwyczajny areszt śledczy.

§. 180. Zwyczajny areszt śledczy nie może być rozciągnięty tylko na takiego obwinionego, na którym, nawet po przesłuchaniu go przez sędziego śledczego, ciąży podejrzenie o zbrodnię lub występek, i względem którego zachodzi jedna z okoliczności w §. 175, L. 2, 3 i 4 obmówionych.

Areszt śledczy będzie rozciągnięty, gdy chodzi o zbrodnię, na którą ustawa przepisuje karę śmierci lub najmniej dziesięcioletnie więzienie.

Postanowienie sędziego śledczego, rozciągające areszt śledczy, należy oznajmić ustnie obwinionemu wraz z pobudkami takowego, i wzmiankę o oznajmieniu w protokóle zamieścić. Na żądanie obwinionego, postanowienie to wraz z pobudkami będzie mu udzielone i na piśmie także a to w dwudziestu czterech godzinach.

Osoby, należące do wojska (lub obrony krajowej) które podczas pokoju powołane są do kształcenia zaciężnych lub do ćwiczeń z bronią, nie mogą być w ciągu czasu, na który powołane zostały, brane do aresztu śledczego przez sąd cywilno-karny tylko wtedy, gdy idzie o zbrodnię, albo gdy zachodzi jeden z przypadków w §. 175, L. 3, wymienionych. Jeżeli nastąpiło wypowiedzenie wojny lub wojna już wybuchła, wówczas areszt śledczy wymienionych osób, do służby powołanych, wtedy ma tylko miejsce, gdy chodzi o zbrodnię na którą postanowiona jest kara śmierci lub więcej niż pięcioletnie więzienie.

§. 181. Jeżeli w razie buntu lub rozruchu, gwałtu publicznego lub jakiego innego przestępstwa, przez wiele osób popełnionego, nie można natychmiast winnych wyśledzić, można tymczasowo przyaresztować tych wszystkich, którzy byli czynowi obecni, a nie zupełnie są wolni od podejrzenia o wzięcie udziału.

Wszelako sędzia właściwy przesłucha ich najdalej w trzech dniach; dłużej nie mogą być zatrzymani, wyjąwszy tych, przeciw którym zwyczajny areszt śledczy już można było rozciągnąć.

§. 182. Jeżeli sędzia śledczy zaraz po dokonanej zbrodni lub występku uda się na miejsce, dla sprawdzenia istoty czynu, może przykazać każdemu, względem kogo uzna to za stósowne aby przez ten dzień lub i następny jeszcze nie oddalał się z miejsca swego pobytu. Kto przeciw temu przykazaniu wykroczy, może go sędzia śledczy skazać w miarę okoliczności na grzywnę do pięćdziesięciu złotych, a nawet wydać przeciw niemu nakaz aresztowania.

III. Obchodzenie się z osobami aresztowanemi, które zostają pod śledztwem.

§. 183. Tak przy aresztowaniu śledczem jak przy zatrzymaniu tymczasowem obwinionego, zachować należy, ile tylko można, wszelkie względy dla osoby i ochraniać jej dobrą sławę. Aresztowany takim tylko ma podlegać ograniczeniom, jakie są potrzebne dla zapewnienia się o jego osobie i dla zapobieżenia zmowom, które na śledztwo szkodliwy wpływ wywierać mogą.

§. 184. Każdy aresztowany powinien być, ile możności, trzymanym w odosobnieniu. Gdzie takie odosobnienie jest niemożne, sąd ma baczyć na to, aby osoby różnej płci, ci co brali udział w tej samej zbrodni lub występku, niewprawni lub młodociani przestępcy z wpra-

wnymi lub dorosłymi nie byli pospołu w jednym osadzani areszcie. W tem rozmieszczaniu aresztowanych, którzy zostają pod śledztwem, należy także mieć wzgląd na stopień ich wykształcenia i na rodzaj zarzuconych im zbrodni lub występków.

§. 185. Aresztowanemu wolno się starać swoim kosztem o wygody lub zatrudnienia, odpowiednie jego stanowi i mieniu, byle by te dawały się pogodzić z celem aresztu, nie nadwerężały porządku domowego i nie zagrażały bezpieczeństwu.

§. 186. Jeżeli obwiniony żąda aby go odwiedził lekarz lub kapłan jego wyznania, których sam sobie wybrał, albo gdy go chcą odwiedzić krewni lub osoby zostające z nim w interesach lub takie, z któremi on życzy sobie naradzić się, należy mu tego dozwolić pod warunkiem zastósowania się do urządzeń domu więziennego. Takie odwiedziny nie będą miały miejsca tylko w obecności osoby sądowej, a sędzia śledczy może ich całkiem zakazać, jeżeli w miarę okoliczności przypadku, wzniecają obawę szkodliwego na śledztwo wpływu.

§. 187. Aresztowany nie może telegramów, listów i tym podobnych przesyłek ani sam odbierać ani wysyłać do innych osób, tylko za opowiedzeniem się sędziemu śledczemu, a jeśli takowe wzniecają obawę o szkodliwy wpływ na śledztwo, tylko wtenczas, jeżeli sędzia śledczy przeczytawszy je, uzna, że wysłanie ich lub wręczenie aresztowanemu żadnej nie ulega trudności. Nie należy nigdy odmawiać aresztowanemu pozwolenia na posyłanie pism do wyższych władz sądowych,

§. 188. Okucie w kajdany aresztowanego, który zostaje pod śledztwem, nie może mieć miejsca, tylko w razie gdyby jego zachowanie się było nader krnąbrne, gwałtowne lub podburzające, tudzież z powodu usiłowanej lub przygotowywanej ucieczki. Okucie może być tylko chwilowe, a nigdy nie może trwać dłużej nad czas koniecznej potrzeby.

§. 189. Tak sędziowie powiatowi jak przełożeni trybunałów pierwszej instancyi obowiązani są, przynajmniej raz w tydzień, za przybraniem osoby sądowej, zwiedzić niespodzianie aresztа ich nadzorowi podległe, wypytać się aresztowanych w nieobecności dozorców aresztu jak są zaopatrywani i o obchodzenie się z nimi, a następnie dla usunięcia nieprawidłowości jakieby odkryli, co wypadnie, zarządzić.

IV. Zabezpieczenie, uchylenie zatrzymania tymczasowego i aresztu śledczego.

§. 190. Tak areszt śledczy jak zatrzymanie tymczasowe należy natychmiast uchylić, skoro tylko przyczyny ich ustały. Wszystkie władze biorące udział w postępowaniu karnem, obowiązane są przyczyniać się do tego aby taki areszt trwał jak najkrócej.

Jeśli obwiniony zostaje w areszcie jedynie z powodu w §. 175, L. 3, wymienionego, areszt nie może w powszechności trwać dłużej nad dwa miesiące. Wyjątkowo tylko może być przedłużony najdalej do trzech miesięcy, licząc od dnia przytrzymania, a to za uchwałą trybunału pierwszej instancyi, z nader ważnych powodów i w bardzo obszernych śledztwach, na wniosek prokuratora lub sędziego śledczego, zapadłą.

§. 191. Jeśli obwiniony zostanie tymczasowo wypuszczonym na wolność, sędzia śledczy może żądać od niego, aby przyrzekł że bez jego pozwolenia ani nie oddali się z miejsca swojego pobytu aż do prawomocnego ukończenia postępowania karnego, ani się nie będzie ukrywał ani usiłował śledztwo udaremnić. Jeśli obwiniony nie dotrzyma tego przyrzeczenia, ściągnie na siebie areszt śledczy.

§. 192. Gdy nie chodzi o zbrodnię, na którą ustawa przepisuje karę śmierci lub najmniej pięcioletniego więzienia, areszt z powodu podejrzenia o ucieczkę rozciągnięty, nie nastąpi lub zostanie uchylonym na wniesione o to żądanie, a to za kaucyą lub poręczeniem, których ilość oznaczy izba radna, mając wzgląd na następności przestępstwa, na stosunki aresztowanego i na majątek dającego zabezpieczenie tudzież za złożeniem przyrzeczenia w §. 191 określonego.

§. 193. Kaucya lub poręczenie będą złożone w depozycie sądowym bądź w gotowiźnie bądź w takich papierach wartościowych, które stósownie do ustaw obowiązujących mogą posłużyć do umieszczenia korzystnego kapitałów, będących własnością małoletnich lub w pieczy zostających, licząc je podług kursu giełdowego, jaki mają w dniu złożenia, — albo zabezpieczone przez ustanowienie zastawu na nieruchomościach lub przez zdatnych ręczycieli (§. 1374 powszechnego kodeksu cywilnego), którzy się zarazem jako płatnicy zobowiążą.

Sąd uzna sumę daną, na kaucyą lub poręczenie, za przepadłą, jeżeli obwiniony bez pozwolenia oddali się z miejsca swego zamieszkania, albo w dniach trzech nie stanie przed sądem na przyzwanie, które w razie nie zastania go w mieszkaniu na domu przybite będzie.

Orzeczenie to może być egzekwowane po prawomocności tak jak każdy wyrok. Przepadłe kwoty zabezpieczenia będą wniesione do kasy pospólnej, wszelako ten, kto przestępstwem został pokrzywdzony, ma prawo żądać aby z takowych przedewszystkiem jego odszkodzenie, było zaspokojone.

§. 194. Trybunał drugiej instancyi mocen jest, przy zachowaniu powyższych przepisów o kaucyach i poręczeniach, postanowić że obwiniony ma być pozostawiony na wolności lub na wolność wypuszczony, nawet wtenczas gdy chodzi o zbrodnię, na którą ustawa przepisuje karę najmniej pięcioletniego więzienia.

§. 195. Jeżeli obwiniony po wypuszczeniu robi przygotowania do ucieczki albo gdy zajdą nowe okoliczności, które trzymanie go w areszcie czynią potrzebnem, wówczas nastąpi aresztowanie onego pomimo danego zabezpieczenia; gdy aresztowanie w tych przypadkach nastąpiło, suma, dana na kaucyę lub poręczenie będzie wolną od odpowiedzialności.

Tak samo będzie, skoro postępowanie karne przez uchwałę zaniechania lub wyrok stanowczy prawomocnie zostanie ukończone.

§. 196. Wyjąwszy przypadki zabezpieczenia i upływ okresu w §. 190, ustęp 2, oznaczonego, areszt śledczy będzie uchylony przez postanowienie sędziego śledczego za zgodzeniem się prokuratora. Jeżeli sędzia śledczy i prokurator różnego są w tej mierze zdania, rozstrzyga izba radna.

§. 197. Zażalenie prokuratora przeciw uchwale izby radnej, która rozciągnięty areszt śledczy za zabezpieczeniem lub bez takowego uchyla, tylko wtenczas ma skutek zawieszający, gdy tenże zaraz w chwili oznajmienia uchwały zażalenie zgłosi i najdalej w trzech dniach wywód takowego wniesie.

Rozdział XV.

O przesłuchaniu obwinionego.

§. 198. W śledztwie przygotowawczem sędzia śledczy powinien przesłuchać obwinionego w nieobecności oskarżyciela lub innych osób, których obecności ustawa nie wymaga. Prze-

słuchanie odbywać należy z zachowaniem przyzwoitości i zimnej krwi. Obwiniony zeznawać będzie w powszechności ustnie; gdy jednak chodzi o okoliczności zawiłe, sędzia śledczy może dozwolić mu odpowiadać i na piśmie. Świadków sądowych tylko wtedy przybierać należy, gdy sędzia śledczy uzna to za potrzebne albo się tego domaga obwiniony.

Gdy aresztowany jest okuty w kajdany, należy mu zdjąć takowe przed przesłuchaniem, jeżeli to może mieć miejsce bez niebezpieczeństwa. Każdemu obwinionemu będzie także dozwolono siedzieć podczas przesłuchania.

Jeżeli obwiniony nie zna języka sądowego, albo jest głuchy lub głuchoniemy, przepisy §§. 163 i 164 mają zastósowanie.

§. 199. Przed rozpoczęciem przesłuchania sędzia śledczy powinien upomnieć obwinionego, ażeby na wszystko o co będzie pytany, odpowiadał stanowczo, jasno i zgodnie z prawdą.

Przesłuchawszy obwinionego co do stosunków osobistych, sędzia śledczy oznajmi mu w ogólności o jaką zbrodnię lub występek jest obwiniony i wezwie go aby opowiedział porządnie i szczegółowo zaszłości, dotyczące czynu, o który jest obwiniony. W dalszych pytaniach, należy unikając wszelkiej niepotrzebnej rozwlekłości, zmierzać do tego aby obwiniony uzupełnił swoją opowieść, aby wyjaśnił niejasności, usunął sprzeczności a mianowicie dowiedział się o wszystkich przeciw niemu zachodzących poszlakach i podać mu wszelką sposobność do ich odparcia i usprawiedliwienia się. Jeśli przytacza zaszłości lub dowody ku swemu oczyszczeniu się, należy je sprawdzić, chyba że te oczywiście są przywodzone dla przewleczenia sprawy.

§. 200. Pytania, zadawane obwinionemu, niepowinny być niedokładne, ciemne, wieloznaczne lub podchwytliwe; powinny się same, jedne z drugich naturalnie wysnuwać. Należy przeto unikać zapytań wmawiających w obwinionego zaszłości, których on nie przyznał.

Pytania oznajmiające obwinionemu okoliczności, które dopiero przez jego odpowiedź stwierdzone być mają, albo wymieniające nazwiska lub wskazujące łatwe do poznania znamiona śledzonych spólników, dopiero wtedy zadawać można, gdy w inny sposób nie podobna obwinionego przywieść do tego, aby o owych okolicznościach lub spólnikach zeznawał. W takich przypadkach pytania dosłownie zapisać należy do protokółu.

§. 201. Przedmioty, które się odnoszą do zbrodni lub występku albo do przekonania obwinionego posłużyć mogą, należy mu przedłożyć do oświadczenia czy je poznaje, ale dopiero wtedy gdy takowe już opisał, a jeśli przedłożenie ich nastąpić nie może, trzeba go do nich zaprowadzić dla tego aby powiedział czy je poznaje. Gdy chodzi o usunięcie powątpiewania co do prawdziwości pisma o które obwiniony jest posądzany, można go zawezwać aby napisał w obec sądu kilka słów lub okresów, jeśli się zdaje że to do celu doprowadzi, ale nie można go do tego zniewalać.

§. 202. Nie wolno używać ani obietnic ani mamienia, ani groźby, ani środków znaglających, dla nakłonienia obwinionego aby się przyznał lub tak a nie inaczej zeznawał.

Śledztwo przygotowawcze nie powinno być przewlekane przez usiłowania, czynione w tym celu aby osiągnąć przyznanie się.

§. 203. Jeśli obwiniony odmawia odpowiedzi w ogóle lub tylko na pewne pytania, albo tak się zachowuje jak gdyby był głuchy, niemy, obłąkany lub niedołężny na umyśle, a sędzia śledczy przekonywa się w tych ostatnich przypadkach bądź z własnego spostrzegania bądź

z wysłuchania świadków lub znawców że to jest tylko udanie, wówczas zwróci jedynie uwagę obwinionego na to że takie jego zachowanie się nie wstrzyma śledztwa i że on przez to może się tylko pozbawić podstaw do obrony.

§. 204. Jeżeli następne zeznania obwinionego nie zgadzają się z poprzedniemi a mianowicie jeśli tenże odwołuje poprzednie wyznania, należy go zapytać o powody tej niezgodności i o przyczyny odwołania.

§. 205. Jeżeli zeznania obwinionego różnią się w stanowczych punktach od zeznań świadka, spólnika lub uczestnika, którzy przeciw niemu zeznają, nie należy stawić mu ich do oczu w ciągu śledztwa przygotowawczego, chyba wtedy gdy sędzia śledczy uzna tego potrzebę dla wyjaśnienia rzeczy. W takich przeciwstawieniach postępować trzeba podług przepisów w §. 168, ustęp 3 zawartych.

Osoby wymienione w §. 152, l. 1, które nie usunęły się od zeznawania w przymiocie świadków, mogą się uchylić od przeciwstawienia obwinionemu, wyjąwszy gdy on sam tego żąda.

§. 206. Przyznanie się obwinionego nie uwalnia sędziego śledczego od wszechstronnego zbadania istoty czynu. Jeśli wyznanie jest wywodne i innemi wynikami śledztwa przygotowawczego poparte, wówczas przedsiębranie dalszych dochodzeń zależy od szczególnych wniosków oskarżyciela.

Rozdział XVI.

O oddaniu pod oskarżenie.

§. 207. Z żądaniem oddania pod oskarżenie wystąpi oskarżyciel a to w ten sposób iż wniesie akt oskarżenia.

Akt oskarżenia zawierać będzie:

1. Nazwisko obwinionego;

2. wyrażenie zarzucanego mu przez oskarżyciela przestępstwa lub przestępstw, z wszelkiemi ich znamionami ustawowemi, od których zawisło zastósowanie zakresu kary, a do tego nadmienienie szczególnych okoliczności miejsca, czasu, przedmiotu itd. jeżeli to jest potrzebne do jaśniejszego określenia czynu;

3. ustawową nazwę przestępstwa lub przestępstw, do których się oskarżenie odnosi, tudzież przytoczenie ustępów kodeksu karnego, których zastósowanie jest żądane i inne okoliczności, od których zależy właściwość sądu ze względu na przedmiot sprawy;

4. Wymienienie sądu, przed którym rozprawa główna toczyć się będzie.

Do aktu oskarżenia przyłączyć należy krótki ale wyczerpujący wywód pobudek, który obejmować ma porządną opowieść stanu rzeczy, jaki wypływa z doniesienia albo z aktów dochodzeń wstępnych lub śledztwa przygotowawczego.

Oprócz tego należy zamieścić w akcie oskarżenia lub dołączyć do niego spis świadków i znawców, którzy przyzwani być mają, tudzież innych środków dowodowych jakich oskarżyciel w rozprawie głównej użyć zamierza.

Oskarżyciel może także wnieść w akcie oskarżenia aby obwiniony był aresztowanym.

Akt oskarżenia będzie podany w tylu okazach, aby można było każdemu obwinionemu doręczyć po jednym okazie, a jeden pozostawić sędziemu śledczemu.

§. 208. Akt oskarżenia należy podać do sędziego, który prowadził śledztwo przygotowawcze, a jeśli nie było takiego śledztwa, do przewodniczącego izby radnej.

Jeżeli sędzia śledczy (przewodniczący izby radnej) ma wątpliwość czy wypada się przychylić do żądanego aresztowania obwinionego, przedstawi rzecz izbie radnej do rozstrzygnienia. Jeśli wątpliwość nie zachodzi albo rozstrzygiem izby radnej usuniętą została, sędzia śledczy akt oskarżenia z załączkami udzieli obwinionemu i objaśni go, że może wynieść sprzeciw (opozycyę) na przeciw aktowi oskarżenia i żądać aby trybunał drugiej instancyi rozstrzygnął czy sąd wymieniony w akcie oskarżenia jest właściwy i czy oskarżenie ma miejsce.

§. 209. Jeżeli obwiniony jest już w areszcie, należy mu doręczyć akt oskarżenia najpóźniej we dwudziestu czterech godzinach, jeżeli zaś aresztowanie jego zostało postanowionem na podstawie aktu oskarżenia, wówczas wraz z nakazem aresztowania.

Oskarżonemu wolno zgłosić sprzeciw w okresie dwudziestu czterech godzin który w ostatnim przypadku zaczyna upływać od chwili dostawienia go; wywód zaś sprzeciwu może wnieść bądź do protokółu sędziego śledczego, bądź na piśmie w najbliższych dniach ośmiu.

Jeżeli na żądanie jego akt oskarżenia obrońcy doręczonym zostaje, okres do wywodu zgłoszonego sprzeciwu, upływa od doręczenia obrońcy.

Jeśli obwiniony pozostaje na wolności akt oskarżenia będzie mu doręczony z tem pouczeniem, że mu wolno przeciw takowemu w dniach ośmiu u sędziego śledczego zgłosić i wywieść sprzeciw bądź ustnie bądź na piśmie.

§. 210. Jeśli sprzeciw nie został zgłoszony w okresie ustawowym albo obwiniony wyraźnie się takowego zrzeka, sędzia śledczy przedstawi akta trybunałowi pierwszej instancyi, który natychmiast zarządza rozprawę główną.

W przeciwnym razie, sędzia śledczy po wniesionym wywodzie lub po upłynionym okresie do wywodu przesyła akta trybunałowi drugiej instancyi przy jednoczesnem zawiadomieniu oskarżyciela.

Trybunał drugiej instancyi po wysłuchaniu nadprokuratora rozstrzyga sprzeciw na posiedzeniu niejawnem.

Tak samo należy postępować, gdy obwiniony użala się tylko na areszt (§. 208) przeciw niemu bądź przez sędziego śledczego bądź przez izbę radną postanowiony; i w tym razie trybunał drugiej instancyi tak samo postąpi, jak w przypadku sprzeciwu przeciwko aktowi oskarżenia.

§. 211. Trybunał drugiej instancyi odrzuca tymczasowo akt oskarżenia jeśli to uzna za potrzebne dla tego aby usunięto uchybienie co do formy lub stan rzeczy lepiej wyświecono.

Następnie oskarżyciel powinien w trzech dniach przedstawi jeśli tak wypada, wniosk swoje sędziemu śledczemu albo podać (§§. 27 i 46) na nowo a oskarżenia.

§. 212. Jeśli trybunał drugiej instancyi mniema, że do przeprowadzenia rozprawy głównej właściwym jest inny sąd jego obrębu, wówczas odsyła ją tamże a zarazem orzeka co do samej rzeczy. Gdyby zaś uważał, że właściwym jest sąd będący w obrębie innego trybunału drugiej instancyi, uznaje się sam za niewłaściwy i przesyła akta do dalszego rozstrzygu właściwemu trybunałowi drugiej instancyi.

§. 213. Jeśli trybunał drugiej instancyi uważa iż oskarżeniu jest na przeszkodzie jedna z następujących przyczyn:

1. że czyn zarzucony obwinionemu nie stanowi przestępstwa orzectwu sądów podlegającego;

2. że nie ma dostatecznych przyczyn do posądzania obwinionego o przestępstwo;

3. że zachodzą okoliczności, które uchylają karygodność czynu lub ściganie jego wykluczają; nakoniec

4. że nie ma żądania, jakiego ustawa wymaga, lub nie ma wymaganego przez ustawę przyzwolenia osoby mającej do tego prawo, wówczas trybunał drugiej instancyi orzecze: oskarżenie pozostawia się bez skutku a postępowanie zostaje zaniechane.

Jeśli to orzeczenie nie wszystkich punktów oskarżenia dotyczy, trybunał postanowi zarazem że te punkta, względem których orzeczenie takowe zapadło, wypuszczone będą z aktu oskarżenia.

Jeżeli przyczyna, dla której oskarżenie pozostawia się bez skutku, służy także i spółoskarżonemu, który nie wyniósł sprzeciwu, trybunał postąpi tak jak gdyby sprzeciw był wyniesiony.

§. 214. Jeżeli nie zachodzi żaden z przypadków w §§. 211—213 wyszczególnionych, rozstrzyg opiewa: oskarżenie ma miejsce.

W tym przypadku należy zarazem rozstrzygnąć wszystkie wnioski, które dotyczą połączenia lub rozłączenia kilku oskarżeń tudzież przyzwania świadków i znawców. Oprócz tego tak w tym przypadku jak i w przypadkach §§. 211—213 obmówionych, należy postanowić co do aresztu obwinionego, co do odstawienia go do innego sądu albo co do wypuszczenia go na wolność.

§. 215. Pobudki tych orzeczeń (§§. 211—214) powinny być w taki sposób wyłuszczone iż by nie przesądzały orzeczenia sądu w rzeczy głównej wyrokującego.

W wygotowie tego orzeczenia wyszczególnić należy nazwiska sędziów, którzy w naradzie udział brali.

§. 216. Przeciw rozstrzygowi sprzeciwu można tylko wnieść zaskarżenie nieważności do trybunału najwyższego jako sądu kasacyjnego a to tylko wtedy gdy zachodzi jedna z pomiędzy następujących przyczyn:

1. gdy przy wnoszeniu lub udzieleniu aktu oskarżenia nie zachowano przepisów w §§. 207—209 podanych;

2. gdy trybunał drugiej instancyi był niewłaściwym albo rozstrzygał sprzeciw nie będąc należycie obsadzonym, albo jeżeli w sądzeniu brał udział sędzia przez ustawę wykluczony lub prawnie wyłączony.

§. 217. Z zaskarżeniem nieważności występować może tak nadprokurator przy trybunale drugiej instancyi i oskarżyciel prywatny jak i obwiniony.

Nadprokurator przy trybunale drugiej instancyi, oskarżyciel prywatny i obwiniony powinni je wnieść do sędziego śledczego (§. 208, ustęp 1) w trzech dniach po doręczeniu orzeczenia. W zaskarżeniu należy dokładnie wyszczególnić punkta zażalenia.

Rozstrzygać je będzie trybunał najwyższy jako sąd kasacyjny, po wysłuchaniu prokuratora jeneralnego, na posiedzeniu nie jawnem.

Jeżeli zachodzi jedna z przyczyn nieważności w §. 216 wymienionych, sąd kasacyjny zniesie orzeczenie trybunału drugiej instancyi i zarządzi poprawienie postępowania.

§. 218. Jeżeli trybunał drugiej instancyi uchwali oddanie pod oskarżenie przy innej sposobności a nie na przedłożenie aktu oskarżenia (§. 48, l. 2, §. 114, ustęp 4), uchwała jego będzie wygotowana przy zachowaniu przepisu w §. 214 ustęp ostatni, i w §. 215 tudzież przy zastósowaniu analogicznem przepisu w §. 207 podanego, a osnowy aktu oskarżenia dotyczącego, i zastępować będzie w dalszem postępowaniu akt oskarżenia.

I przeciw takim uchwałom ma miejsce zaskarżenie nieważności w ślad §§. 216 i 217.

§. 219. Jeżeli obwiniony jest prawomocnie oddany pod oskarżenie (§§. 210, 214, 218), wówczas właściwość sądu, który podług aktu oskarżenia lub podług orzeczenia zapadłego na skutek sprzeciwu założonego przeciw temuż aktowi, powołanym jest do rozprawy głównej, nie może być już zaskarżaną, i nie będzie można już zarzucać nieważności w §. 216 wyszczególnionych. Co do reszty niewyniesienie sprzeciwu przeciw aktowi oskarżenia lub niezarzucenie nieważności, pozostaje bez wpływu na dalsze postępowanie.

Rozdział XVII.

O przygotowaniach do rozprawy głównej.

§. 220. W powszechności (§. 221, ustęp 2) każdego oskarżonego, który zostaje w areszcie należy odstawić w trzech dniach po prawomocnem oddaniu pod oskarżenie, do więzienia trybunału, w którym odbyć się ma rozprawa główna. Jeżeli przedmiotem oskarżenia jest zbrodnia, którą sądzi sąd przysięgłych, oskarżony po przybyciu do tego więzienia będzie przesłuchany najdalej w dwudziestu czterech godzinach przez przewodniczącego trybunału przysięgniczego lub jego zastępcę lub przez przełożonego trybunału pierwszej instancyi, a to w tym celu iżby oświadczył ażali do zeznań, złożonych w śledztwie przygotowawczem ma co dodać lub odmienić. Przy tej sposobności będzie wezwany ażeby sobie ustanowił obrońcę, jeśli go jeszcze nie ma, a gdyby z tego prawa nie chciał korzystać, należy mu obrońcę natychmiast z urzędu mianować (§§. 41, 42).

Jeżeli oskarżony nie zostaje w areszcie, wówczas przewodniczący może go do takiego przesłuchania przyzwać albo wezwać sędziego powiatowego, w którego obrębie oskarżony się znajduje, aby go przesłuchał.

§. 221. Dzień do rozprawy głównej wyznaczy przewodniczący a to w ten sposób, ażeby oskarżonemu na przygotowanie się do obrony pozostało przynajmniej trzy dni od doręczenia przyzwania, a w razie gdyby chodziło o zbrodnię, którą sądzi sąd przysięgłych, przynajmniej dni ośm. Okresy te ustanowione są pod nieważnością i nie mogą być skrócone chyba za przyzwoleniem samego oskarżonego. O dniu rozprawy głównej należy zawiadomić tak oskarżonego i jego obrońcę jak prokuratora, odnośnie zaś oskarżyciela prywatnego i rościciela prywatnego. Przyzwanie obwinionego zawierać ma zagrożenie, że w razie gdyby nie stanął, w miarę okoliczności albo rozprawa główna odbędzie się w jego nieobecności, albo on na mocy stósownego nakazu przystawionym będzie do rozprawy, albo gdyby to na czas nie mogło nastąpić, rozprawa główna zostanie na jego koszt odroczoną i on do niej doprowadzonym będzie. Świadków i znawców należy także w ten sposób przyzywać do rozprawy, ażeby w powszechności trzechdniowy przeciąg czasu przegradzał doręczenie przyzwania i dzień rozprawy głównej.

Rozprawa główna odbywa się zwykle w siedlisku trybunału pierwszej instancyi, wszelako przełożony jego po wysłuchaniu oskarżyciela może postanowić, że rozprawa główna odbędzie się w siedzibie sądu powiatowego, w którego obrębie czyn popełniony został. Ten ostatni przepis nie stosuje się do przypadku wyjątkowego w §. 297 ustęp 3, określonego.

Jeżeli rozprawa główna prawdopodobnie dłużej potrwa, należy rozporządzić że jeden lub dwóch zastępców sędziego będą przy rozprawie obecni, ażeby w razie przeszkody miejsce sędziego zająć mogli.

§. 222. Jeśli oskarżyciel, rościciel prywatny lub oskarżony zamierza domagać się przyzwania świadków lub znawców, nie należących do liczby tych, których już stósownie do aktu oskarżenia lub stósownie do orzeczenia na skutek sprzeciwu przeciwko temuż aktowi wydanego przyzwać należy, powinien donieść o tem wcześnie przewodniczącemu przy wyrażeniu zaszłości i punktów, na które przyzwać się mającego przesłuchać wypada.

Listę świadków i znawców nowo przyzwać się mających należy udzielić przeciwnikowi najpóźniej na trzy dni przed rozprawą główną; oprócz tego przypadku osoby te nie mogą być słuchane bez jego przyzwolenia, wszelako bez ujmy władzy (§. 254) jaka w tym względzie służy przewodniczącemu.

§. 223. Co do przyzwania i przesłuchania świadków, którzy podlegają orzectwu wojskowemu, służą w ogólności przepisy o świadkach.

Przyzwanie świadka podlegającego orzectwu wojskowemu do rozprawy głównej uskuteczni sąd, jak w śledztwie przygotowawczem, to jest za pośrednictwem jednej z komend wojskowych w §. 161 wymienionych.

§. 224. Gdyby oskarżony lub jego obrońca domagał się bliższego zbadania okoliczności na obronę służącej, a okazywało się że to żądanie ma podstawę, przewodniczący powinien bez straty czasu zarządzić dochodzenie, a gdy takowe nastąpiło, zawiadomić o tem oskarżyciela i oskarżonego lub jego obrońcę, tym końcem aby je, jeśli wypada, przejrzeli i dalsze wnioski poczynili. Takie uzupełnienie śledztwa przygotowawczego może również mieć miejsce na wniosek oskarżyciela lub rościciela prywatnego.

Rozstrząsanie wyniku takich dodatkowych dochodzeń pozostawia się w ogólności (§. 227) do rozprawy głównej.

§. 225. Jeśli przewodniczący mniema, że nie wypada się przychylić do wniosku na podstawie §§. 222 i 224 uczynionego, izba radna rzecz rozstrzygnie. Tak samo podda pod rozstrzyg izby radnej, jeżeli w tych przypadkach, gdy nie wniesiono sprzeciwu przeciwko aktowi oskarżenia, wątpliwość ma ażali wypada przyzwać wszystkich w tymże akcie wymienionych świadków i znawców.

Przeciw temu rozstrzygowi żaden środek prawny nie ma miejsca. Jednakże wniosek może być ponowiony na rozprawie głównej.

§. 226. Jeśli oskarżony wykazuje iż dla słabości lub z powodu innej nieuchronnej przeszkody nie może stanąć na rozprawie głównej albo oskarżyciel lub oskarżony z innych ważnych przyczyn wnosi o odroczenie rozprawy głównej, izba radna rzecz rozstrzygnie. Z powodu przeszkody jakaby zaszła obrońcę odroczenie tylko w tedy nastąpi, jeśli o tej przeszkodzie oskarżony lub sąd tak późno się dowiedział, że innego obrońcy nie można było ustanowić.

§. 227. Jeśli oskarżyciel odstępuje od skargi przed rozpoczęciem się rozprawy głównej, izba radna poweźmie uchwałę zaniechania z tym dodatkiem, że rozprawa główna, jakaby już zarządzoną była, miejsca mieć nie będzie.

Jeżeli po oddaniu pod oskarżenie miały miejsce dochodzenia dodatkowe, oskarżyciel ma prawo przed rozpoczęciem się rozprawy głównej, cofnąć wniesiony przez siebie akt oskarżenia przy jednoczesnem wniesieniu nowego. Z tym ostatnim postąpi się następnie według przepisów rozdziału XVI; co się zaś tyczy aresztu oskarżonego, izba radna natychmiast co potrzeba postanowi.

Rozdział XVIII.

O rozprawie głównej przed trybunałami pierwszej instancyi i o środkach prawnych przeciw ich wyrokom.

I. Rozprawa główna i wyrok.

1. Jawność rozprawy głównej.

§. 228. Rozprawa główna będzie jawna pod nieważnością. Tylko osoby dorosłe i bez broni mogą się jej przysłuchiwać. Wszelako nie można wzbronić wstępu osobom, które z obowiązku służby publicznej mają broń przy sobie.

§. 229. Jawność rozprawy głównej nie może być uchyloną, tylko ze względów obyczajności lub porządku publicznego. Uchylenie to postanawia trybunał bądź z urzędu, bądź na wniosek oskarżyciela lub oskarżonego, po odbytem tajnie rozpoznaniu i naradzie, a to przez orzeczenie, które na piśmie ma być ułożone i pobudkami usprawiedliwione. Przeciw temu orzeczeniu żaden środek prawny nie jest dozwolony.

§. 230. Po odczytaniu jawnem tego orzeczenia, wszyscy słuchacze powinni się oddalić.

Tylko tym osobom, które przestępstwem w prawach swoich pokrzywdzone zostały, sędziom rzeczywiście w służbie umieszczonym, urzędnikom prokuratoryi umysłowo pracującym i ministerstwa sprawiedliwości i osobom w spisie obrońców zamieszczonym nie można nigdy obecności wzbronić. Tak oskarżony jak rościciel prywatny lub oskarżyciel prywatny może żądać dozwolenia wstępu dla swoich trzech zaufanych.

§. 231. Po nastąpionem wywołaniu sprawy, w każdej porze rozprawy można żądać tajności posiedzenia na podstawie §. 229. Uchylenie jawności może dotyczyć albo części postępowania albo całej rozprawy. Ogłoszenie zaś wyroku zawsze będzie jawne.

2. Czynności przewodniczącego i trybunału podczas rozprawy głównej.

§. 232. Rozprawą kieruje przewodniczący.

Obowiązkiem jego jest popierać wyświecenie prawdy i zapobiegać wszelkim wywodom któreby przewlekały rozprawę główną nieprzyczyniając się do wyjaśnienia rzeczy.

On bada oskarżonego i świadków i stanowi w jakim porządku mają głos zabierać ci, którzy się go domagają.

Jeżeli jest kilka punktów oskarżenia, może postanowić że rozprawa co do każdego z nich, lub co do niektórych osobno toczyć się będzie.

§. 233. Do przewodniczącego należy utrzymać w izbie sądowej spokojność, porządek i przyzwoitość odpowiednią powadze sądu.

Kto przed sądem odpowiada lub do sądu mówi, powinien mówić stojący: atoli przewodniczący może wyjątkowo zwolnić ten przepis czy to ze względu stan na ciała tego, który mówi, czy też ze względu na dłuższe presłuchanie.

Oznaki zadowolenia lub niezadowolenia są zakazane. Przewodniczący ma prawo wezwać do porządku osoby, któreby przez takie oznaki lub w inny sposób spokojność podczas posłuchania przerywały, a w razie potrzeby nakazać aby niektórzy lub też wszyscy słuchacze izbę posłuchań opuścili. Jeżeli kto opiera się jego nakazom, albo jeżeli przerwy spokojności ponawiają się, przewodniczący może nawet kazać przyaresztować opornych i w miarę okoliczności skazać na karę aresztu aż do dni ośmiu. Jeżeli zakłócający posłuchanie podlega sądztwu wojskowemu, przewodniczący może zarządzić jego wydalenie a swoją drogą domagać się ukarania go u najbliższej władzy wojskowej.

§. 234. Jeśli oskarżony przez swoje nieprzyzwoite zachowanie się podczas rozprawy nadweręża porządek, i pomimo napomnień przewodniczącego i zagrożenia że wyprowadzonym będzie z posłuchania, tak samo się dalej zachowuje, wówczas trybunał może uchwalić wydalenie go z rozprawy na jakiś czas lub na cały czas jej trwania, dalsze odbywanie posłuchania w jego nieobecności i ogłoszenie mu wyroku przez członka trybunału w obec protokolanta.

§. 235. Przewodniczący powinien czuwać nad tem aby nikt nie był przedmiotem obelg lub posądzeń, bądź oczywiście bezpodstawnych bądź nie należących do rzeczy. Jeżeli oskarżony lub oskarżyciel prywatny, rościciel prywatny, świadek lub znawca poważył się wystąpić z czemś podobnem, trybunał, na wniosek obrażonego lub prokuratora lub nawet z urzędu, może rozciągnąć na niego karę pieniężną aż do pięćdziesięciu złotych, albo karę aresztu do dni ośmiu, na będącego zaś w areszcie stósowną karę dyscyplinarną (§. 108).

§. 236. Jeżeli takiego przekroczenia dopuszcza się obrońca lub zastępca oskarżyciela prywatnego lub rościciela prywatnego, lub uwłacza uszanowaniu, jakie się należy sądowi, trybunał może mu dać naganę lub skazać go na karę pieniężną aż do stu złotych.

Jeśli nie poprzestaje swojego nieprzyzwoitego zachowania się, przewodniczący może mu głos odebrać i wezwać stronę by sobie obrała innego obrońcę, a jeśli potrzeba, nawet z urzędu mianować oskarżonemu obrońcę.

Jeśli winny nie jest adwokatem a zachodzą okoliczności obciążające, wówczas trybunał drugiej instancyi na wniosek trybunału może mu odjąć upoważnienie do stawania przed sądem w sprawach karnych w przymiocie obrońcy, a to na czas od jednego do sześciu miesięcy. Jeśli zaś jest adwokatem, trybunał prześle tę sprawę władzy dyscyplinarnej winnego, która może mu nawet odjąć prawo bronienia praw karnych na czas od jednego do sześciu miesięcy.

§. 237. Uchwały i orzeczenia, zapadające na podstawie §§. 233—235 i 236, ustęp 1 i 2 będą natychmiast wykonane. Nie ma przeciw takowym żadnego środka prawnego.

Jeżeli zachowanie się w rzeczonych paragrafach obmówione stanowi przestępstwo, które jest przewidziane w powszechnym kodeksie karnym, zastósować należy przepisy §. 278.

Oswiadczenie obrażonego lub pokrzywdzonego, że sobie zastrzega skargę o przestępstwo przeciw niemu popełnione, albo że się takowej zrzeka, nieprzeszkadza zastósowaniu przepisów karnych, w §§. 233—236 zawartych.

§. 238. Jeśli w toku rozprawy głównej strony w szczególnych punktach postępowania, przeciwne czynią wnioski, albo jeśli przewodniczący nie uznaje za stósowne przychylić się do wniosku strony, pomimo że druga strona się nie sprzeciwia, te poboczne pytania trybunał natychmiast rozstrzyga; przeciw temu rozstrzygowi nie jest dozwolony żaden osobny środek prawny, któryby dalszą rozprawę tamował.

Pobudki orzeczenia należy zawsze ogłaszać i w protokóle zapisywać.

3. Rozpoczęcie rozprawy głównej.

§. 239. Rozprawa główna zaczyna się od wywołania sprawy przez protokolanta. Oskarżony staje bez kajdan, jednakże, jeśli zostaje w areszcie śledczym, — pod strażą. Przedmioty, które mogą być do dowodu potrzebne a które wypadnie przedstawić oskarżonemu lub świadkom dla oświadczenia czy je poznają, powiny być przyniesione do izby sądowej przed zaczęciem się rozprawy.

§. 240. Następnie przewodniczący zapytuje oskarżonego o imię i nazwisko, wiek, miejsce urodzenia, gminę do której należy, wyznanie, stan, rzemiosło lub zatrudnienie tudzież miejsce zamieszkania i upomina go aby uważał na oskarżenie, które niebawem usłyszy i na tok rozprawy.

§. 241. Następnie odbywa się przywołanie przyzwanych świadków i znawców; poczem przewodniczący zwróciwszy ich uwagę na świętość wykonać się mającej przysięgi, poleci im aby odeszli do izby, dla nich przeznaczonej. Stósownie do okoliczności może również polecić oskarżycielowi prywatnemu lub rościcielowi prywatnemu, jeśli ma być słuchany jako świadek, aby się oddalił na ustęp, bez ujmy prawa do upoważnienia kogo innego, aby go w rozprawie zastępował. Przewodniczący zarządzi także według swego uznania, co potrzeba dla zapobieżenia zmowom lub znoszeniu się świadków.

Co się tyczy znawców, może przewodniczący rozporządzić, ile razy uzna to za potrzebne dla wyśledzenia prawdy, aby ciż tak podczas przesłuchania oskarżonego jak i świadków w izbie posłuchań pozostali.

§. 242. Jeśli świadkowie lub znawcy, pomimo przyzwania nie stają na rozprawie głównej, trybunał może nakazać niezwłoczne ich doprowadzenie.

Jeśli to stać się nie może, trybunał po wysłuchaniu oskarżyciela i oskarżonego lub jego obrońcy, postanowi ażali rozprawa ma być odroczona lub dalej prowadzona z poprzestaniem na odczytaniu zeznań, w śledztwie przygotowawczem złożonych, zamiast ustnego przesłuchania świadków lub znawców.

Nie stającego skazać należy na grzywnę od pięciu do pięćdziesięciu złotych. Jeśli rozprawę główną odroczono, poniesie oprócz tego koszta posłuchania, które przez swoje niestawiennictwo udaremnił. Dla zapewnienia się o jego stawiennictwie na posłuchaniu nowo naznaczonem, można także wydać przeciw niemu nakaz przystawienia.

§. 243. Przeciw skazaniu, orzeczonemu stósownie do poprzedzającego paragrafu, wolno świadkowi lub znawcy wnieść sprzeciw do trybunału orzekającego a to w dniach ośmiu po doręczeniu mu orzeczenia, przeciw niemu zapadłego.

Jeśli zdoła wykazać że przyzwanie nie było mu należycie doręczone lub że dla nieprzewidzianej i nieuchronnej przeszkody stanąć nie mógł, wówczas należy go uwolnić od rozciągniętej na niego kary.

Wymierzona kara lub ilość nałożonych nań kosztów może być zmniejszona gdy zdoła udowodnić, że ta kara lub te koszta nie są zastósowane ani do jego przewiny ani do skutków jego niestawiennictwa.

Jeżeli sprzeciw wyniesiony został dopiero po zamknięciu rozprawy głównej, rozstrzyga go trybunał pierwszej instancyi na posiedzeniu nie jawnem w gronie trzech sędziów z których jeden przewodniczy.

Przeciw orzeczeniu na skutek sprzeciwu zapadłemu, żaden środek prawny nie ma miejsca.

§. 244. Po ustąpieniu świadków, przewodniczący nakazuje pod nieważnością, odczytać akt oskarżenia, a jeśli jest uchwała, uchylająca jaki punkt oskarżenia, i tę także.

4. Przesłuchanie oskarżonego.

§. 245. Następnie przewodniczący słucha oskarżonego na osnowę oskarżenia. Jeśli oskarżony w odpowiedzi na oskarżenie oświadcza że jest niewinny, przewodniczący oznajmi, że mu wolno w odparciu oskarżenia opowiedzieć porządnie jak się cała rzecz miała, i za każdym przywiedzionym środkiem dowodowym, robić nad nim swoje uwagi. Jeżeli oskarżony nie zgadza się ze swojemi poprzedniemi zeznaniami, należy zapytać o przyczynę tej niejednostajności. Tak w tym razie jak wtedy, gdy oskarżony nie chce odpowiadać, może przewodniczący dać odczytać w całości lub w części protokół poprzednich zeznań.

Nie można zniewalać oskarżonego do odpowiedzi na zadawane mu pytania.

Oskarżony, nawet podczas rozprawy głównej, może się porozumiewać ze swoim obrońcą; ale nie wolno mu naradzać się z nim w prost nad tem jak ma odpowiadać na szczególne pytania, jakie zostają mu zadawane.

5. Postępowanie dowodowe.

§. 246. Po przesłuchaniu oskarżonego nastąpi wytaczanie dowodów w porządku, jaki przewodniczący oznaczy, w powszechności zaś wysłuchać należy naprzód dowody, jakie przedstawia oskarżyciel.

Tak oskarżyciel jak oskarżony może w toku rozprawy głównej, odstąpić od środków dowodowych, ale tylko za przyzwoleniem przeciwnika.

§. 247. Świadków i znawców należy przywoływać po jednemu i w obec oskarżonego Przed wysłuchaniem należy ich upomnieć aby prawdę zeznawali. Znawcom, którzy już wykonali przysięgę, i świadkom oprzysiężonym w postępowaniu przygotowawczem, należy zwrócić uwagę na świętość wykonanej przez nich przysięgi.

Oprócz tego przypadku należy pod nieważnością odebrać od każdego z nich przysięgę, podług ustawy z dnia 3 maja 1868 Dz. u. p. Nr. 33, a to zaraz po otrzymaniu od nich odpowiedzi na pytania ogólne i przed dalszem przesłuchaniem, chyba że jedna z przyczyn, w §. 170 pod 1 do 6 wyszczególnionych, jest na przeszkodzie.

Oprzysiężenie może być zaniechane albo odłożone aż do chwili nastąpionego wysłuchania świadka, jeśli tak oskarżyciel jak i oskarżony zgadzają się na to.

§. 248. Przewodniczący słuchając świadków i znawców powinien zachować przepisy, o słuchaniu świadków w śledztwie przygotowawczem dla sędziego śledczego nakreślone, chyba że te, ze względu na naturę swoję, w rozprawie głównej nie dadzą się zastósować. Powinien uważać na to, aby świadek jeszcze nie przesłuchany nie znajdował się w ogólności podczas przeprowadzenia dowodów, a nie słuchany znawca przy słuchaniu innych znawców w tym samym przedmiocie.

Jeżeli zeznania świadków nie zgadzają się ze sobą, przewodniczący może nakazać, ażeby byli stawieni sobie do oczu.

Świadkowie i znawcy przesłuchani zostaną na posłuchaniu tak długo, dopóki ich przewodniczący nie odprawi lub nie nakaże im odejść na ustęp. Świadek, nie może żądać od świadka aby się ze swoich zeznań wytłumaczył.

Po wysłuchaniu każdego świadka, znawcy lub spółoskarżonego, oskarżony powinien być zapytany czy na zeznanie dopiero słyszane ma co powiedzieć.

§. 249. Oprócz przewodniczącego i inni także członkowie trybunału, oskarżyciel, oskarżony i rościciel prywatny tudzież ich zastępcy mają prawo, otrzymawszy w tym celu głos od przewodniczącego, zadawać pytania każdej osobie, która ma być przesłuchaną. Wszelako przewodniczący mocen jest odrzucać pytania, które mu się zdają być niestósownemi.

§. 250. Przewodniczący może postanowić wyjątkowo że oskarżony na czas słuchania świadka lub spółoskarżonego ma opuścić izbę posłuchań i pozostać na ustępie. Jednakże przesłuchawszy go, po wprowadzeniu na nowo, względem tego, o czem była mowa w jego nieobecności, powinien go oświadomić o tem wszystkiem co się działo pod jego nieobecność mianowicie też o zeznaniach, jakie w czasie pośrednim miały miejsce.

Jeśli to oświadomienie nie nastąpiło, powinno w każdym razie, pod nieważnością, dodatkowo nastąpić a to jeszcze przed zamknięciem postępowania dowodowego.

§. 251. Tak oskarżony jak oskarżyciel mogą żądać, aby świadkowie po przesłuchaniu oddalili się z izby posłuchań a potem znowu byli przywołani i albo sami albo w obec innych świadków jeszcze raz słuchani. Przewodniczący może to nakazać nawet z urzędu.

§. 252. Protokóły przesłuchania spółobwinionych i świadków tudzież zdania znawców tylko w następujących przypadkach odczytane być mogą:

1. gdy przesłuchani w czasie pośrednim pomarli; gdy ich pobyt niewiadomy albo ich osobiste stawienie się z powodu wieku, choroby lub ułomności lub dla dalekiego miejsca pobytu, lub z innych ważnych przyczyn nie dało się przywieść do skutku;

2. gdy przesłuchani na rozprawie głównej w stanowczych punktach zmieniają zeznania poprzednio złożone;

3. gdy świadkowie nie mający do tego prawa, albo gdy spółwinowajcy od zeznawania się uchylają; nakoniec

4. gdy tak oskarżyciel jak oskarżony zgadzają się na odczytanie.

Protokóły oględzin i spostrzeżyn, orzeczenia karne poprzednio przeciw oskarżonemu zapadłe, tudzież dokumenty i innego rodzaju pisma, które w tej sprawie mają znaczenie, powinny być odczytane, chyba że się tego obie strony zrzekają.

Po każdem odczytaniu zapytać należy oskarżonego czy ma co na to powiedzieć.

§. 253. W toku lub przy zamknięciu postępowania dowodowego przewodniczący nakazuje okazać oskarżonemu a jeśli potrzeba także świadkom i znawcom te przedmioty, które do wyjaśnienia rzeczy posłużyć mogą, i wzywa ich aby oświadczyli ażali takowe poznają.

§. 254. Przewodniczący mocen jest, bez wniosku oskarżyciela lub oskarżonego, zarządzić w toku postępowania przyzwanie, a jeśli potrzeba, przystawienie świadków i znawców i

słuchać tychże, jeżeli obrót, jaki bierze rozprawa, wzbudza oczekiwanie że dadzą wyjaśnienie ważnych zaszłości.

Czy odebranie przysięgi od takich nowych świadków lub znawców ma miejsce, rozstrzygnie trybunał po wybadaniu ich i po wysłuchaniu stron.

Przewodniczący może również zażądać nowych zdań lub zarządzić dostarczenie innych środków dowodowych, odbyć wraz z sądem oględziny lub przeznaczyć do tego członka sądu, który złoży w takim razie sprawozdanie.

6. Wywody stron.

§. 255. Przewodniczący oznajmiwszy że postępowanie dowodowe jest zamknięte, daje naprzód głos oskarżycielowi a to tym końcem aby wyniki dowodów zestawił i swoje wnioski tak co do winy oskarżonego jak co do przepisów karnych, które przeciw niemu zastosować wypada postawił, a następnie też wnioski upodstawnił. Oskarżyciel nie ma obowiązku wnosić wyraźnie jaka kara w granicach przez ustawę zakreślonych ma być wymierzoną.

Rościciel prywatny otrzyma głos zaraz po prokuratorze.

Oskarżony i jego obrońca mają prawo odpowiedzieć na powyższe wnioski. Jeżeli prokurator, oskarżyciel prywatny lub rościciel prywatny na tę odpowiedź odrzekną, zawsze ostatni wywód należy się oskarżonemu i jego obrońcy.

§. 256. We wnioskach ostatecznych należy, w ogólności, rozprawiać się nierozłącznie co do wszystkich pytań, które wyrok ma rostrzygnąć.

Wszelako przewodniczącemu lub tybunałowi (§. 238) wolno jest postanowić, że wnioski ostateczne co do winy odłączone być mają od wniosków co do przepisów o wymiarze kary, co do roszczeń prywatnych i co do kosztów przewodu. W tych przypadkach, po orzeczeniu przez trybunał co do winy oskarżonego i po ogłoszeniu orzeczenia, nastąpią nowe wywody ostateczne, które wszakże ograniczać się będą do pytań jeszcze nierozstrzygniętych.

7. Wyrok trybunału.

§. 257. Po oznajmionem przez przewodniczącego zamknięciu rozprawy, trybunał odchodzi do izby obrad dla zawyrokowania. Jeżeli oskarżony zostawał w areszcie należy go wyprowadzić na niejaki czas z izby posłuchań.

§. 258. W wyrokowaniu sąd na to tylko wzgląd mieć może co wyszło na jaw w rozprawie głównej. Akty o tyle tylko służą za środek dowodowy o ile w rozprawie głównej były odczytane.

Sąd powinien starannie i sumiennie roztrząsnąć dowody co do ich wiarygodności i mocy dowodnej, tak z osobna jak we wewnętrznym ich między sobą związku. Pytanie ażali zaszłość ma być przyjęta za udowodnioną, rozstrzygną sędziowie nie podług ustawowych prawideł dowodności, ale tylko według własnego swobodnego przeświadczenia wyczerpniętego ze sumiennego rozpoznania wszystkich środków dowodowych, jakie za i przeciw przedstawione były

§. 259. Oskarżony będzie uwolniony od oskarżenia wyrokiem trybunału:

1. gdy się okaże, iż postępowanie karne bez wniosku oskarżyciela gwoli ustawy prawo mającego, wytoczone lub wbrew jego woli dalej prowadzone było;

2. gdy oskarżyciel po otwarciu rozprawy głównej i zanim trybunał odszedł dla zawyrokowania, od oskarżenia odstępuje;

3. jeśli trybunał uznaje, że czyn służący za podstawę oskarżeniu nie jest w ustawie karą zagrożony albo istota czynu nie jest ustanowioną, albo nie ma dowodu że to oskarżony

popełnił czyn jemu zarzucony, albo że zachodzą okoliczności, które karygodność uchylają albo wykluczają ściganie z innych przyczyn, oprócz tych, które są wyszczególnione pod l. 1 i 2.

§. 260. Jeśli oskarżony zostanie uznanym za winnego, wyrok karny opiewać ma:

1. jakiego czynu uznano winnym oskarżonego a to przy wyraźnem wymienieniu okoliczności czynu, które pociągają za sobą wyrażony w ustawie zakres kary;

2. jakie przestępstwo stanowią zaszłości, za udowodnione przyjęte, a których oskarżonego winnym uznano;

3. na jaką karę oskarżony zostaje skazany; — te trzy punkta wyszczególnić należy pod nieważnością; a nadto jeszcze dodać:

4. które przepisy karne zastósowano do niego;

5. jak orzeczono co do roszczonych odszkodzeń i co do kosztów przewodu.

§. 261. Jeśli trybunał uważa, że zaszłości, będące podstawą oskarżenia, same przez się lub w połączeniu z okolicznościami, w rozprawie głównej na jaw wyszłemi, stanowią zbrodnię lub występek, podpadający osądzeniu przez sąd przysięgłych, wówczas orzecze swoję niewłaściwość.

Po prawomocności tego orzeczenia a najdalej w dniach trzech (§§. 27 i 46) oskarżyciel wniesie o wytoczenie lub otwarcie na nowo śledztwa przygotowawczego, albo — jeśli nie potrzeba — o zarządzenie rozprawy głównej przed sądem przysięgłych. W pierwszym przypadku należy wnieść nowy akt oskarżenia: oprócz tego zaś przypadku na nowej rozprawie głównej, odczytanym będzie pierwotny akt oskarżenia i orzeczenie trybunału, zapadłe w myśl niniejszego paragrafu.

§ 262. Jeżeli trybunał uważa że zaszłości będące podstawą oskarżenia, same przez się albo w połączeniu z okolicznościami, które dopiero na rozprawie głównej na jaw wyszły, stanowią inne przestępstwo a nie to, które w oskarżeniu było wymienione, jednakże nie ulegające osądzeniu przez sąd przysięgłych, wówczas po wysłuchaniu stron w tej mierze i po rozstrzygnieniu wniosku o odroczenie, jeśli takowy był uczyniony, wyrokuje podług swego prawego przekonania niebędąc związany określeniem czynu w akcie oskarżenia zawartem.

§. 263. Jeżeli oskarżeniec na rozprawie głównej posądzonym zostanie jeszcze i o inny czyn aniżeli ten, o który był oskarżony, a czyn takowy z urzędu ściganym być powinien, wówczas trybunał na wniosek prokuratora lub tego, który tym czynem pokrzywdzony został, w innych zaś razach tylko na żądanie mającego prawo do oskarżenia prywatnego może tak rozprawę jak wyrok i do tego czynu rozciągnąć. Przyzwolenie oskarżonego tylko wtedy jest potrzebne, gdy tenże w razie skazania go za ten czyn podpadał by zakresowi kary surowszemu nad ten, jaki by stósować należało do przestępstwa, przytoczonego w akcie oskarżenia.

Jeżeli w takowym przypadku oskarżony nie zgadza się na to aby osądzenie zaraz nastąpiło, albo jeśli takowe nastąpić nie może, ponieważ okazuje się potrzeba staranniejszego przygotowania albo dla tego że trybunał do osądzenia tego nowo przybyłego przestępstwa nie jest właściwym, wówczas wyrok powinien się ograniczyć do przedmiotu oskarżenia, oskarżycielowi zaś, jeśli żąda, należy zastrzedz samoistne ściganie o czyn świeżo na jaw wyszły. Oprócz tego przypadku ściganie o ten ostatni nie ma miejsca.

Jeśli trybunał nie wyrokuje zaraz co do czynu nowo przybyłego, może także, w miarę okoliczności, przerwać rozprawę główną i zawyrokowanie co do wszystkich przestępstw, zarzuconych oskarżonemu pozostawić nowej rozprawie głównej.

W obu tych przypadkach, oskarżyciel powinien w trzech dniach (§§. 27 i 46) uczynić wniosek o wytoczenie postępowania ustawą przepisanego.

§. 264. Jeżeli przeciw oskarżonemu zapadł wyrok, skazujący go na karę, wykonaniu jego nie jest na przeszkodzie ta okoliczność że zastrzeżone jest jeszcze ściganie o inne przestępstwo. Tylko gdy to ostatnie zagrożone jest karą śmierci wówczas aż do zawyrokowania co do niego wstrzymać należy wykonanie wyroku, stósownie do §. 263 zapaść mającego.

Jeżeli oskarżyciel czyni użytek z zastrzeżenia w §. 263 wspomnionego, trybunał może postanowić że wykonanie wyroku, z tem zastrzeżeniem wydanego, nie nastąpi aż do rozstrzygnięcia nowego oskarżenia. W tym przypadku oba wyroki pod względem środków prawnych tak się uważają, jak gdyby jednocześnie zapadły.

§. 265. Jeżeli oskarżony, przeciw któremu zapadł już wyrok skazujący go na karę, zostaje uznany winnym innego przestępstwa, popełnionego przed zapadnięciem owego wyroku, wówczas przy wymiarze kary za to nowo na jaw wyszłe przestępstwo, trzeba mieć stósowny wzgląd na karę winowajcy poprzednim naznaczoną wyrokiem, a to w ten sposób, że nie można nigdy przekroczyć najwyższej kary jaka w ustawie postanowioną jest na czyn, który surowiej karać należy.

§. 266. Jeżeli orzeczoną zostaje kara pieniężna, oznaczyć należy zarazem karę aresztu, która zastąpi tamtę w razie niemożności ściągnięcia grzywny.

§. 267. Wnioski oskarżyciela o tyle tylko wiążą trybunał, że nie może uznać oskarżonego winnym czynu, na który oskarżenie ani pierwotnie skierowane ani podczas rozprawy głównej rozciągnięte nie było.

8. Ogłoszenie i wygotowanie wyroku.

§. 268. Zaraz po uchwale trybunału należy oskarżonego znowu przyprowadzić lub przywołać, poczem przewodniczący na posłuchaniu jawnem ogłasza wyrok wraz z główniejszemi pobudkami przy odczytaniu zastósowanych przepisów ustawy. Zarazem poucza oskarżonego o służących mu środkach prawnych.

§. 269. Jeśli oskarżony nie stanął do wysłuchania wyroku, przewodniczący może zarządzić aby go w tym celu przyprowadzono lub postanowić, że wyrok będzie mu albo ustnie oznajmiony przez sędziego do tej czynności wyznaczonego, albo w odpisie doręczony.

§ 270. Każdy wyrok powinien być wygotowany na piśmie w ciągu trzech dni od dnia ogłoszenia, i podpisany przez przewodniczącego i protokolanta.

Wygotowanie wyroku zawierać będzie:

1. wymienienie sądu i nazwiska obecnych członków trybunału, tudzież prokuratora (oskarżyciela prywatnego) i rościciela prywatnego;

2. imię i nazwisko oskarżonego tudzież przezwisko, jeżeli pod niem jest także znany, jego wiek, stan, rzemiosło lub zatrudnienie; następnie nazwisko jego obrońcy;

3. dzień postanowienia, zarządzającego rozprawę główną oraz treść aktu oskarżenia;

4. dzień rozprawy głównej i zapadłego wyroku;

5. wnioski ostateczne oskarżyciela i rościciela prywatnego;

6. orzeczenie trybunału co do winy, a to w razie wyroku skazującego na karę, z wszystkiemi w §. 260 wyszczególnionemi punktami; nakoniec

7. pobudki orzeczenia. Te wyrażać powiny treściwie ale z całą dokładnością które zaszłości i z jakich przyczyn trybunał uznał za udowodnione lub nieudowodnione jakiemi rozwagami powodował się rozstrzygając pytania prawne lub uchylając wniesione zarzuty, a w razie skazania jakie znalazł okoliczności obciążające lub zwalniające. Osobliwie zaś wtedy gdy zapada wyrok uwalniający od oskarżenia, pobudki orzeczenia winny jasno wyrażać która z przyczyn w §. 259 wymienionych nakłoniła trybunał do wydania takiego wyroku.

Omyłki pióra i rachunkowe, następnie takie nie formalności i opuszczenia, które niedotyczą punktów w §. 260, l. 1 do 3 wyszczególnionych, powinien trybunał każdego czasu, jeśli wypada, po wysłuchaniu stron, sprostować. Przeciw odrzuceniu wniosku o sprostowanie, nie służy żaden środek prawny. Postanowione sprostowanie należy uskutecznić na brzegu wyroku i zamieścić we wszystkich wygotowaniach.

9. Protokołowanie.

§. 271. Protokół rozprawy głównej będzie, pod nieważnością spisany a przez przewodniczącego i protokolanta podpisany. Powinien zawierać nazwiska obecnych członków trybunału stron i ich zastępców, stwierdzać wszystkie istotne formalności postępowania a mianowicie wyrażać, których świadków i znawców słuchano, i które akta odczytano, czy odebrano przysięgę od świadków i znawców albo z jakich powodów odebranie tejże nie nastąpiło; nakoniec wzmiankować wszystkie wniesienia stron tudzież wydane w tej mierze przez przewodniczącego lub przez trybunał rozstrzygi. Wolno stronom dla ochrony swych praw domagać się stwierdzenia w protokóle szczególnych punktów,

Jeśli zależy na stwierdzeniu dosłownych wyrażeń, przewodniczący na żądanie strony nakaże zaraz odczytanie szczególnych miejsc.

O odpowiedziach oskarżonego i o zeznaniach świadków lub znawców wtedy tylko należy uczynić wzmiankę, gdy te zawierają zboczenia, zmiany lub dodatki do opowieści w aktach zapisanych, albo gdy świadkowie lub znawcy po raz pierwszy na jawnem posłuchaniu zeznawali.

Jeżeli przewodniczący lub trybunał uzna to za stósowne, może postanowić że wszystkie zeznania i wywody będą stenografowane; na żądanie strony wcześnie wniesione i za uprzedniem złożeniem kosztów, stenografowanie w każdym razie zarządzić należy. Atoli zapiski stenograficzne powinny być w czterdziestu ośmiu godzinach na zwyczajne pismo przeniesione, przewodniczącemu lub sędziemu, którego on do tego wyznaczy, do sprawdzenia przedstawione i do protokółu dołączone.

Wolno z resztą stronom zamknięty protokół i jego załączki przejrzeć i odpis wyjąć.

§. 272. W przypadkach kiedy sąd odchodzi do izby obrad dla powzięcia uchwały, będzie spisany osobny protokół obrad i głosowania podczas i przy zamknięciu rozprawy głównej.

10. Odroczenie rozprawy głównej.

§. 273. Rozprawa główna, raz rozpoczęta wtedy tylko przerwaną być może, gdy przewodniczący uzna tego potrzebę, bądź dla tego aby osoby, biorące w niej udział, po wielkiem strudzeniu odpocząć mogły, bądź dla niezwłocznego postarania się o nowe środki dowodowe; w razach nagłych, rozprawa, według uznania trybunału, może się odbywać dalej nawet w niedzielę lub święto.

§. 274. Jeżeli obrońca pomimo należytego wezwania nie stanął do rozprawy głównej, lub przed jej zamknięciem się oddalił, albo jeżeli zajdzie wypadek w §. 236, ustęp 2, przewidziany, a inny obrońca albo wcale nie może być na razie ustanowionym albo tylko z uszczerbkiem obrony oskarżonego, rozprawę należy odroczyć. Koszta ustanowienia innego zastępcy i odroczenia poniesie obrońca, z którego winy wynikły.

§. 275, Jeżeli oskarżony zachoruje podczas rozprawy głównej w tym stopniu, że dłużej nie może być przy niej obecny a nie zgodzi się sam na to, aby rozprawa w jego nieobecności dalej się toczyła i jego zeznania w śledztwie przygotowawczem złożone odczytane były, rozprawa będzie odroczona.

§. 276. Rozprawa główna może być za uznaniem sądu, i wtedy odroczoną, jeżeli trybunał z jakiego bądź powodu nakaże uprzednio nowe dochodzenia lub czynności śledcze albo dostarczenie nowych środków dowodowych, albo jeżeli dla zewnętrznych przeszkód odroczenie rozprawy na jakiś czas okazuje się być potrzebnem lub do celu prowadzącem.

II. Przypadki wpadkowe (incydentalne).

§. 277. Jeżeli z rozprawy głównej wypływa prawdopodobieństwo, że świadek ze świadomością fałszywie zeznawał, przewodniczący może zarządzić spisanie protokółu jego zeznań i po odczytaniu i stwierdzeniu takowych przez świadka dać mu takowy do podpisania; może także kazać świadka przyaresztować i przed sędziego śledczego zaprowadzić.

§. 278. Jeżeli przestępstwo zostaje popełnionem podczas rozprawy głównej, a sprawca na gorącym uczynku schwytanym, zgromadzony sąd może albo przerwać rozprawę główną albo przy zamknięciu tejże, na wniosek mającego prawo oskarżyciela i po wysłuchaniu obwinionego oraz świadków, zaraz sprawę osądzić. Środki prawne przeciw takiemu wyrokowi nie mają skutku zawieszającego.

Jeśli natychmiastowe osądzenie nastąpić nie może, albo jeśli czyn stanowi zbrodnię lub występek podpadający orzectwu sądu przysięgłych, przewodniczący rozkaże zaprowadzić sprawcę przed sędziego śledczego.

Będzie spisany osobny protokół tego postępowania.

§. 279. Jeżeli oskarżony dopuścił się przestępstwa podczas rozprawy głównej, przepisy §. 263 znajdują zupełne zastósowanie.

II. Środki prawne przeciw wyrokowi.

§. 280. Przeciw wyrokom trybunałów pierwszej instancyi służą tylko środki prawne, jakiemi są; zażalenie czyli zaskarżenie nieważności i powołanie. Pierwsze idzie do trybunału najwyższego jako sądu kasacyjnego, drugie do trybunału drugiej instancyi.

§. 281. Zaskarżenie nieważności przeciw wyrokowi uwalniającemu może być wniesione tylko na niekorzyść, przeciw skazującemu zaś tak na korzyść jak na niekorzyść oskarżonego, ale w każdym razie tylko z następujących przyczyn:

1. jeżeli trybunał nie był należycie obsadzony; jeżeli nie wszyscy sędziowie byli obecni przy całej rozprawie, albo jeśli wykluczony sędzia (§§. 67 i 68) brał udział w orzeczeniu; chyba że okoliczność czynu, z której nieważność wypływa, zaskarżającemu jeszcze przed lub podczas rozprawy głównej wiadomą była, a on mimo to ani zaraz przy rozpoczęciu rozprawy głównej ani potem, gdy się o tej okoliczności dowiedział, nie zarzucił takowej;

2. jeżeli pomimo zastrzegania się zaskarżającego, pismo zawierające akt w drodze dochodzeń wstępnych lub śledztwa przygotowawczego sporządzony a gwoli ustawy nieważny, odczytane było na rozprawie głównej;

3. jeżeli w rozprawie głównej zaszła obraza lub pominięcie przepisu, którego zachowanie ustawa wyraźnie pod nieważnością zaleca (§§. 120, 151, 152, 170, 221, 228, 244, 247, 250, 260, 271 i 427);

4. jeżeli podczas rozprawy głównej nic nie orzeczono co do wniosku strony użalającej się lub jeżeli w orzeczeniu wpadkowem zapadłem wbrew jej wnioskowi lub sprzeciwianiu się, niezważano na ustawy lub zasady postępowania lub takowe opacznie zastósowano, pomimo że zachowanie ich nakazuje sama natura postępowania, które ściganie w drodze karnej i obronę zapewnia;

5. jeżeli orzeczenie trybunału co do stanowczych zaszłości (§. 270, L. 6 i 7) jest nie jasne, niezupełne lub samo z sobą sprzeczne; jeżeli to orzeczenie nie jest usprawiedliwione pobudkami albo jeśli zachodzi ważna sprzeczność między tem co pobudki przytaczają o osnowie dokumentów, znajdujących się w aktach, lub zeznań przed sądem złożonych a samemi dokumentami lub protokołami przesłuchania lub posiedzenia;

6. jeżeli trybunał bezpodstawnie uznał się niewłaściwym (§. 261);

7. jeżeli wyrok zapadły nie załatwia oskarżenia, albo

8. przekroczył jego granice wbrew przepisom §§. 262, 263 i 267;

9. jeżeli w orzeczeniu zapadłem co do pytania:

a) azali czyn zarzucony oskarżonemu stanowi zbrodnię, występek lub inne przestępstwo podlegające orzectwu sądów;

b) azali są takie okoliczności, które uchylają karygodność czynu lub wykluczają ściganie takowego, nakoniec

c) azali niedostaje oskarżenia, które gwoli ustawy jest wymagane, —

zachodzi obraza lub opaczne zastósowanie ustawy;

10. jeżeli czyn będący podstawą rozstrzygu, przez opaczne tłumaczenie ustawy, podciągnięto pod ustawę karną, która się do niego nie stosuje;

11. jeżeli trybunał wymierzając karę przekroczył granicę swojej władzy karania lub granice ustawowego zakresu kary o ile takowy zależy od okoliczności obciążających lub zwalniających, wyraźnie w ustawie przytoczonych, albo granice służącego sobie prawa zamieniania lub łagodzenia kary, albo obraził lub opacznie zastosował przepisy §. 293, ustęp 3 i §. 359, ustęp 4.

Nieważności pod 2, 3, i 4 wyszczególnione nie mogą być zarzucane na korzyść oskarżonego, gdy się niewątpliwie okazuje że nadwerężenie formalności nie mogło wywrzeć takiego na rozstrzyg wpływu, któryby mógł zaszkodzić oskarżonemu. Na niekorzyść zaś oskarżonego wtedy tylko mogą być zarzucane gdy się okazuje, że nadwerężenie formalności mogło wywrzeć na rozstrzygnienie wpływ, który jest z uszczerbkiem dla oskarżenia, i gdy oprócz tego oskarżyciel naruszeniu formalności sprzeciwiał się, żądał rozstrzygu od trybunału a następnie po odmówieniu lub ogłoszeniu rostrzygu zastrzegł sobie zaskarżenie nieważności.

§. 282. Zaskarżenie nieważności na korzyść oskarżonego wynieść może tak on sam jak jego małżonek, krewni w linii wstępnej lub zestępnej i jego opiekun tudzież prokurator, wbrew zaś jego woli tylko w razie małoletności jego rodzice i opiekun. Gdy chodzi o ocenienie zarzucanych nieważności, wyniesione przez innych na korzyść oskarżonego zaskarżenie nieważności uważać należy jako wyniesione przez niego samego.

Na niekorzyść oskarżonego tylko prokurator lub rościciel prywatny nieważnośc zaskarżać mogą.

§. 283. Jeżeli nie zachodzi nieważność z przyczyny, w §. 281. l. 11, wyrażonej, powoływ może być założony ale tylko przeciw orzeczeniu co do kary i przeciw orzeczeniu co do roszczeń prywatnych. Z powodu orzeczenia co do kary mogą powoływać wszyscy mający prawo do zaskarżania nieważności, a mianowicie na niekorzyść oskarżonego tylko wtedy, gdy nastąpiło nadzwyczajne złagodzenie lub zamiana kary, na korzyść zaś oskarżonego tylko wtenczas gdy nie zachodzi ten przypadek że sąd z tego służącego mu prawa już i tak zrobił użytek.

Przeciw osnowie orzeczenia, zapadłego co do roszczeń prywatnych, może tylko powoływać oskarżony, jego zastępcy ustawowi i dziedzice po nim.

I. Postępowanie w razie zaskarżonej nieważności.

§. 284. Zaskarżenie nieważności należy zgłosić w trybunale pierwszej instancyi a to w trzech dniach po ogłoszeniu wyroku. Jeżeli oskarżony nie był obecny (§. 234) przy ogłoszeniu wyroku, powinno być zgłoszone w trzech dniach po zawiadomieniu go (§. 269) o takowym.

Należącym oskarżonego, w §. 282 wymienionym, upływa okres do zgłoszenia zaskarżenia nieważności od tego samego dnia, w którym się zaczyna dla oskarżonego.

Zgłoszenie zaskarżenia nieważności ma skutek zawieszający. Wypuszczenie z aresztu uwolnionego od zarzutu oskarżeńca wstrzymanem zostaje tylko z powodu zaskarżenia nieważności przez prokuratora, ale tylko wtedy gdy takowe zaraz przy ogłoszeniu wyroku zgłoszone było.

§. 285. Zaskarżający ma prawo podać do sądu wywód uciążliwości; uczyni to najdalej w dniach ośmiu od doręczenia wyroku. Powinien albo w tem piśmie albo przy zgłoszeniu zaskarżenia wskazać poszczególnie i dokładnie przyczyny nieważności, inaczej bowiem sąd kasacyjny nie weźmie zaskarżenia pod rozwagę. Jeżeli uciążliwości podał w okresie ustawowym, należy je udzielić jego przeciwnikowi z tem oznajmieniem, że mu wolno podać w dniach ośmiu wywód wzajemny.

Po podaniu wywodu wzajemnego lub po upływie wyznaczonego na to okresu, przesłać należy wszystkie akta sądowi kasacyjnemu do rozstrzygnięcia.

§. 286. Sąd kasacyjny, na posiedzeniu niejawnem, po wysłuchaniu prokuratora jeneralnego, obradować będzie naprzód nad zaskarżeniem nieważności. Jeżeli to zaskarżenie za późno zostało zgłoszone albo jeżeli zarzuty nieważności nie są poszczególnie i dokładnie wskazane; lub jeżeli te już są uchylone roztrzygiem sądu kasacyjnego poprzednio w tejże samej sprawie wydanym, albo jeżeli zaskarżenie nie opiera się na jednej z przyczyn nieważności w §. 281 przywiedzionych, albo nie zostało wyniesione przez osobę, mającą do tego prawo, natychmiast odrzucone będzie. Toż samo nastąpi, gdy idzie jedynie o zaskarżenie nieważności oparte na §. 281, l. 5, a sąd kasacyjny takowe za bezpodstawne uzna e. W innych zaś przypadkach albo zaraz albo po zasiągnięciu jeśli potrzeba wyjaśnienia istotnego stanu rzeczy odnośnie do twierdzonego pogwałcenia formalności (§. 281, l. 1—4), należy wyznaczyć kres (termin, dzień sądowy) do jawnego przewodu sprawy i przyzwanie oskarżonego tudzież oskarżyciela prywatnego, jeśli i ten do sprawy wchodził, w ten sposób uskuteczníć, ażeby takowe otrzymali przynajmniej na ośm dni przed kresem. W przyzwaniu należy im oznajmić, że gdyby nie stanęli, ich zażalenia i wywody były by odczytane i wzięte za podstawę orzeczenia.

Jeżeli oskarżony zostaje w areszcie, należy go zawiadomić o kresie z tem oznajmieniem że tylko przez obrońcę stawać może.

Jeżeli już wymienił obrońcę lub o ustanowienie mu takowego prosił, przyzwanie tylko do obrońcy będzie wystósowane.

§. 287. Przewód sprawy przed sądem kasacyjnym na oznaczonym kresie, odbędzie się jawnie podług tego co jest przepisano w §§. 228—231.

Naprzód członek sądu kasacyjnego, wyznaczony sprawozdawcą przez prezydenta tegoż sądu, wyłuszcza dotychczasowy tok postępowania, i wskazuje przyczyny nieważności, przytoczone przez zaskarżającego oraz wywiązujące się stąd punkta sporne, nie dając poznać swego zdania co do tego jakby rzecz rostrzygnąć wypadało.

Następnie zaskarżający otrzymuje głos dla upodstawnienia swojego zaskarżenia a po nim jego przeciwnik dla dania odpowiedzi. Oskarżonemu lub jego obrońcy w każdym razie należy się ostatni wywód. Jeśli jedna strona nie stanęła, jej uciążliwości lub wywód wzajemny będą odczytane. Poczem trybunał odchodzi do izby obrad.

§. 288. Jeśli sąd kasacyjny uważa że zaskarżenie nieważności, jest bezpodstawne, odrzuci takowe, a jeżeli toż oczywiście lekkomyślnie lub tylko dla przeciągnięcia sprawy wniesione zostało, skaże zaskarżającego lub w miarę okoliczności, jego zastępcę na grzywnę od dziesięciu do stu złotych.

Jeżeli zaskarżenie nieważności ma prawną podstawę, wówczas wyrok o ile takowy jest zaskarżony i nieważnością dotknięty, należy uchylić i w miarę różności przyczyn nieważność za sobą pociągających, stósownie do poniższych przepisów orzec i dalej postępować:

1. Jeżeli zachodzi jedna z przyczyn nieważności, w §. 281 pod l. 1—5 przywiedzionych, sąd kasacyjny nakazuje ponowną rozprawę główną i odsyła sprawę według swego uznania do tego samego lub do innego trybunału pierwszej instancyi.

2. Jeżeli trybunał nieprawnie uznał się niewłaściwym lub niezałatwił oskarżenia (§. 281, l. 6 i 7), wówczas sąd kasacyjny poleca mu, aby rozprawę odbył i zawyrokował ograniczając się w ostatnim przypadku do tych punktów oskarżenia które pozostały niezałatwione.

3. We wszystkich innych przypadkach sąd kasacyjny wyrokuje w samej sprawie, biorąc za podstawę swego orzeczenia zaszłości, które trybunał pierwszej instancyi, sądząc w granicach oskarżenia (§. 281, l. 8) stwierdził. Jednak jeżeli sąd kasacyjny nie znajduje ani w wyroku ani w pobudkach stwierdzenia zaszłości, które we właściwem zastósowaniu ustawy należało wziąść za podstawę orzeczenia, wówczas odsyła sprawę końcem odbycia ponownej rozprawy i zawyrokowania do tego samego lub do innego trybunału pierwszej instancyi, a jeśli wypada do właściwego sądu powiatowego.

§. 289. Jeśli zaskarżenie nieważności tylko przeciw niektórym, zawartym w wyroku postanowieniom jest skierowane a sąd kasacyjny uznaje że te dadzą się odłączyć od osnowy całego wyroku, wolno mu także wyrok zaskarżony znieść tylko częściowo. Tak się właśnie rzecz ma wtenczas, gdy wyrok zaskarżony ma za przedmiot więcej przestępstw, a zaskarżenie nieważności ogranicza się tylko do postępowania albo do ocenienia niektórych z pomiędzy nich, ale zarazem okazuje się że potrzebne częściowe powtórzenie postępowania albo i bez tegoż nowe orzeczenie co do szczególnego przestępstwa może nastąpić.

§. 290. Sąd kasacyjny powinien się ograniczyć na nieważnościach, które zaskarżający albo wyraźnie przywodzi albo przynajmniej zrozumiale wskazuje. Wszelako jeżeli się przekona przy sposobności zaskarżenia nieważności przez kogokolwiek wyniesionego, że ustawę karną

z uszczerbkiem oskarżonego opacznie zastósowano (§. 281, l. 9—11), albo że te same pobudki, na których polega jego postanowienie na korzyść oskarżonego, stosują się także i do spółoskarżonego, który nie wyniósł zaskarżenia nieważności, wówczas powinien tak postępować jak gdyby nieważność, w mowie będąca, rzeczywiście zarzucona została.

Jeżeli zaskarżenie nieważności tylko na korzyść oskarżonego wyniesione zostało, sąd kasacyjny nie może rozciągnąć na oskarżonego surowszej kary nad tę, jaką wyrok zaskarżony wymierzył.

§. 291. Po powrocie sądu kasacyjnego do izby posłuchań, wyrok jego wraz z pobudkami powinien być ustnie ogłoszony; jeżeli oskarżony przy rozprawie w sądzie kasacyjnym nie był obecny, należy mu niezwłocznie doręczyć odpis wyroku, urzędownie uwierzytelniony, a to przez trybunał pierwszej instancyi. Co się tyczy wygotowania wyroku i prowadzenia protokółu podczas rozpraw sądu kasacyjnego, zachowane będą przepisy w §§. 260, 268 do 271 zawarte.

§. 292. W postępowaniu co do zaskarżenia nieważności, wyniesionego w obronie prawa stósować się należy zwykle do przepisów, podanych w §§. 287—291, wszelako z tą odmianą że oskarżony nie ma obowiązku brać w niem udziału i że sąd kasacyjny w takim wypadku wyrokować będzie w gronie jedenastu sędziów. Jeżeli sąd kasacyjny uważa że zaskarżenie, wyniesione dla obrony prawa jest upodstawnione, wówczas orzecze że w sprawie karnej, o którą chodzi, prawo zaskarżoną uchwałą lub postępkiem, odbytem postępowaniem lub wydanym wyrokiem obrażone zostało. Orzeczenie to jest zazwyczaj bez skutku dla oskarżonego. Wszelako jeśli oskarżony takim nieważnym wyrokiem na karę skazany został, wówczas wolno sądowi kasacyjnemu, według własnego uznania albo oskarżonego od zarzutu uwolnić albo łagodniejszy zakres kary zastósować, albo w miarę okoliczności nakazać wznowienie odbytego przeciw niemu postępowania.

§. 293. Sąd, do którego sprawa dla ponownego przewodu gwoli §. 288 i 292 odesłaną zostaje, powinien w tymże wziąść za podstawę pierwotne oskarżenie, chyba że sąd kasacyjny jaką odmianę w tej mierze zarządził.

Obowiązany jest trzymać się poglądu prawnego, z którego wychodził sąd kasacyjny w swoim roztrzygu.

Przepis §. 290, ustęp 2, powinien być także zachowany i w wyroku, który zapadnie na podstawie nowej rozprawy głównej.

Przeciw temu ostatniemu może być wyniesione zaskarżenie nieważności ze wszystkich przyczyn, w §. 281 wymienionych, o ile takowe nie zostały już załatwione orzeczeniem sądu kasacyjnego, w tej samej sprawie zapadłem.

2. Postępowanie w razie powołania.

§. 294. Powoływ powinien być zgłoszony w okresie, jaki przepisuje §. 284 a to w trybunale pierwszej instancyi. Ma on tylko wtedy skutek zawieszający, gdy jest wystósowany przeciw rodzajowi kary, albo gdy oskarżony nie oświadczy sam że tymczasem rozpocząć chce karę, przeciw której wymiarowi się odwołuje.

Powołujący powinien wnieść wywód uciążliwości w dniach ośmiu po zgłoszeniu.

Po wniesieniu wywodu lub po upływie wyznaczonego ku temu okresu należy przedłożyć wszystkie akty trybunałowi drugiej instancyi, który rozstrzygnie powoływ na posiedzeniu niejawnem, po wysłuchaniu nadprokuratora.

§. 295. Trybunał drugiej instancyi ograniczy się w swoim roztrzygu do punktów zaskarżonych, biorąc za podstawę orzeczenie sądu pierwszego co do winy oskarżonego i co do ustawy karnej, która ma być zastósowana. Jeżeli tenże trybunał zniży karę na korzyść jednego lub kilku spólników z pobudek, które się i do innych stosują, wówczas powinien z urzędu tak postępować, jak gdyby i ci spólnicy byli powoływ założyli.

Jeżeli powoływ założony został tylko na korzyść oskarżonego, trybunał drugiej instancyi, nie może rozciągnąć surowszej na oskarżonego kary nad tę, która pierwszym wyrokiem orzeczono.

Przeciw jego rozstrzygowi nie służy żaden środek prawny.

§. 296. Jeżeli oprócz powoływu jedna lub druga strona założyła także zaskarżenie nieważności, wówczas przedstawiając akty sądowi kasacyjnemu, należy dołączyć i te które dotyczą powoływu W tym przypadku sąd kasacyjny, po załatwieniu lub przy załatwieniu zaskarżenia nieważności rozstrzygnie także i powoływ a to zawsze na posiedzeniu niejawnem po wysłuchaniu prokuratora jeneralnego.

Rozdział XIX.

O sądach przysięgłych.

I. O sądzie przysięgłych w ogólności.

§. 297. Odbywać się będą w siedzibie każdego trybunału pierwszej instancyi co trzy miesiące zwyczajne kadencye sądu przysięgłych, a to w sądach podwładnych temu samemu trybunałowi drugiej instancyi według kolei, jaką ten ostatni oznaczy. Zwyczajne kadencye będą miały miejsce w Wiedniu co miesiąc, w innych zaś miastach, dla których prezydent trybunału drugiej instancyi uzna za potrzebne tak zarządzić, co dwa miesiące.

Jeżeli tego wymaga liczba lub ważność wniesionych oskarżeń, może zarządzić nadzwyczajną kadencyę.

Gdy są powody osobliwie ważne, trybunał drugiej instancyi może postanowić, że kadencya sądu przysięgłych, zamiast w siedzibie trybunału pierwszej instancyi, w innem odbywać się będzie miejscu.

§. 298. Zwyczajna kadencya sądu przysięgłych nie może być pierwej zamknięta, dopóki nie będą załatwione wszystkie sprawy karne, w których oddanie pod oskarżenie przy otwarciu kadencyi już było prawomocne. W tych sprawach, gdzie podczas otwarcia kadencyi sądu przysięgłych jeszcze to nie nastąpiło, rozprawa główna podczas tej samej kadencyi tylko wtedy za zezwoleniem przewodniczącego trybunału przysiężniczego może mieć miejsce, gdy oskarżyciel lub oskarżony tego żąda a przeciwnik się zgadza.

W obu atoli razach oskarżony powinien zrzec się wyraźnie służącego mu sprzeciwu (oppozycyi) przeciw oddaniu pod oskarżenie, zaskarżeniu nieważności przeciw orzeczeniu uchylającemu takowy sprzeciw i okresu, jakiego mu dozwala §. 221.

§. 299. Jeżeli oskarżyciel lub oskarżony ważne ma powody do żądania, aby sprawa nie była wytoczoną na najbliższej kadencyi, rozstrzygnie trybunał przysiężniczy, a jeśli ten jeszcze się nie zebrał, izba radna (§. 225) azali do żądania tego przychylić się wypada.

Przeciw takiemu rozstrzygowi nie służy żaden środek prawny.

§. 300. Każdy sąd przysięgłych składa się z trybunału i dwunastu przysięgłych (ława przysięgłych).

§. 301. Trybunał sądu przysięgłych składa się z trzech sędziów, z których jeden przewodniczy, i z protokolanta. Przewodniczącym mianuje prezydent trybunału drugiej instancyi zwykle prezydenta trybunału pierwszej instancyi, w którym sąd przysięgłych ma urzędować; wszelako może także na ten urząd powołać i członka tegoż trybunału lub trybunału drugiej instancyi. W każdym razie wyznaczy także członka trybunału pierwszej instancyi do zastępowania przewodniczącego. Mianowania te nastąpią w powszechności na sześć tygodni przed rozpoczęciem się kadencyi sądu przysięgłych, gdy zaś chodzi o kadencye nadzwyczajne, przynajmniej na czternaście dni przed ich rozpoczęciem i wraz z dniem i godziną otwarcia kadencyi przez dzienniki publiczne i wywieszenie na domu sądowym obwieszczone będą.

Innych członków trybunału przysiężniczego i dwóch sędziów skład tegoż sądu uzupełniających zamianuje przełożony trybunału pierwszej instancyi z grona jego członków albo z pomiędzy sędziów powiatowych przed otwarciem kadencyi sądu przysięgłych.

§. 302. Do każdej kadencyi sądu przysięgłych powołać należy trzydziestu sześciu przysięgłych i dziewięciu przysięgłych pełną liczbę uzupełniających czyli dodatkowych, pomiędzy których będzie wziętych dwunastu przysięgłych, przeznaczonych do obsadzenia ławy przysięgłych dla każdej rozprawy w szczególności.

Osobna ustawa uprawidli tworzenie spisów przysięgłych.

§. 303. Nazwiska członków trybunału, powołanych do sądu przysięgłych oraz spis przysięgłych głównych i dodatkowych udzieli trybunał pierwszej instancyi każdemu oskarżonemu, pod nieważnością, najpóźniej trzeciego dnia przed dniem, w którym zacząć się ma rozprawa główna.

II. Tworzenie ławy przysięgłych.

§. 304. Przed samem rozpoczęcim się rozprawy głównej należy przystąpić do utworzenia ławy przysięgłych a to dla każdej sprawy karnej w szczególności, na niejawnem posiedzeniu trybunału przysiężniczego i w obec oskarżyciela, rościciela prywatnego, oskarżonego i jego obrońcy, tudzież przyzwanych przysięgłych. Czynność ta zacznie się w ten sposób że protokolant wywoła po nazwisku trzydziestu sześciu przysięgłych głównych.

§. 305. Jeżeli się stawiło mniej niż trzydziestu przysięgłych głównych, niedostający będą zastąpieni przez tyluż z pomiędzy dziewięciu przysięgłych dodatkowych w kolei następstwa losem oznaczonej.

§. 306. Skoro liczba przynajmniej trzydziestu przysięgłych jest zupełną, przewodniczący zapytuje, pod nieważnością, oskarżyciela, rościciela prywatnego, oskarżonego i przysięgłych, azali nie zachodzi przyczyna wykluczająca którego z przysięgłych od udział w niniejszej rozprawie. Te przyczyny są:

1. Gdy przysięgły ze stronami lub ich zastępcami zostaje w takim stosunku, który gwoli §. 67 wykluczałby sędziego od wykonywania urzędu sędziowskiego;

2. gdy temuż uwolnienie od zarzutu lub skazanie oskarżonego pożytek lub szkodę rokuje;

3. gdy w sprawie niniejszej użyty był za świadka sądowego, gdy występował jako donosiciel, oskarżyciel, obrońca lub zastępca rościciela prywatnego, albo był lub ma być słuchany jako świadek lub znawca;

4. gdy w poprzedniej rozprawie głównej, dotyczącej tejże samej sprawy, która obecnie przychodzi pod ponowną rozprawę główną (§. 332, 348, 350 ustęp 2), brał udział jako przysięgły.

Co do przedstawionych przyczyn wykluczenia rozstrzyga trybunał; gdyby zachodziła potrzeba uzupełnienia liczby przysięgłych nastąpi to tak jak przepisano w paragrafie poprzedzającym.

§. 307. Do utworzenia ławy przysięgłych nie można przystąpić, pod nieważnością, tylko wtedy gdy jest obecnych przynajmniej dwudziestu czterech przysięgłych, którzy gwoli poprzedzającego paragrafu nie zostali wykluczeni. Wszelako jeżeli wszyscy, mający prawo wyłączania przysięgłych, wyraźnie oświadczą że się na to zgadzają, można tworzyć ławę przysięgłych chociażby nawet liczba obecnych przysięgłych była szczuplejsza.

§. 308. Jeżeli jest więcej niż dwunastu przysięgłych, oskarżyciel może wyłączyć jedną, oskarżony zaś drugą połowę. Jeżeli liczba przysięgłych jest nieparzysta, oskarżony ma prawo wyłączyć o jednego więcej. Jeżeli jest więcej oskarżycieli lub więcej oskarżonych, pierwsi prawo wyłączenia oskarżycielowi, drudzy takież prawo oskarżonemu służące, wspólnie wykonywają. Jeśli się nie zgadzają co do sposobu wykonywania spólnego, los roztrzygnie w jakiej kolei następstwa za każdym razem prawo wyłączenia wykonywać mają. Wyłączenie przez jednego, spólne prawo mającego, waży wtedy tyle i tak się policza jak gdyby wszyscy wyłączyli.

§. 309. Nazwiska przysięgłych wkładają się do urny. Przewodniczący oznajmia każdemu interesowanemu ilu mu wolno wyłączyć, a jeśli potrzeba stanowi w jaki sposób odbywać się ma wykonywanie prawa wyłączenia. Poczem wyciąga z urny nazwiska po jednem i odczytuje.

Po wyciągnieniu i odczytaniu każdego z osobna nazwiska mający prawo wyłączenia oświadczać będą, a naprzód oskarżyciel, dopóki swego prawa nie wyczerpną, azali przysięgłego przyjmują lub wyłączają. Jeżeli oświadczenie nie nastąpi wprzód zanim dalsze nazwisko wyciągnięte będzie z urny, znaczy to tyle co przyjęcie. Nie wolno oznajmiać powodów przyjęcia lub wyłączenia.

Skoro wyciągnięto dwunastu przysięgłych nie wyłączonych albo tylko tyle nazwisk pozostaje w urnie, ile potrzeba do uzupełnienia liczby przysięgłych aż do dwunastu, utworzoną jest ława przysięgłych, przed którą rozprawa główna toczyć się ma.

§. 310. Jeżeli jest do przewidzenia, że rozprawa główna więcej zabierze czasu, przewodniczący może postanowić że się przybierze jednego lub dwóch zastępców a tem samem że zamiast dwunastu przysięgłych będzie wylosowanych trzynastu lub czternastu, z których pierwsi dwunastu będą przysięgłymi głównymi inni zaś zastępcami przysięgłych. W tym przypadku liczba dozwolonych wyłączeń będzie stosunkowo mniejsza. Zastępcy przysięgłych powinni być bez przerwy obecni przy całej rozprawie, a gdyby którego z przysięgłych głównych zaszła jakowa przeszkoda, tak iżby nie mógł się znajdować na całej rozprawie aż do orzeczenia przysięgłych, wchodzą na ich miejsce w tej kolei następstwa w jakiej nazwiska ich były wyciągnięte.

III. Rozprawa główna przed sądem przysięgłych.

§. 311. W rozprawie głównej przed sądem przysięgłych zachować należy przepisy, objęte rozdziałem XVIII. chyba że niniejszy rozdział inaczej stanowi. Wszystko co jest przepisane pod względem trybunału i przewodniczącego stosuje się także i do trybunału przysięzniczego i jego przewodniczącego.

W szczególności przewodniczący trybunału przysiężniczego obowiązany jest objaśnić należycie przysięgłych jak mają sprawować swoje urzędowanie, wyłuszczyć im nad czem obradować będą a w razie potrzeby zwrocić im uwagę na ich obowiązki.

1. Rozpoczęcie rozprawy głównej i odebranie przysięgi od przysięgłych.

§. 312. Skoro ława przysięgłych jest utworzoną i przysięgli zajęli z kolei miejsca w tym porządku, w jakim ich nazwiska z urny zostały wyciągnięte, rozprawa główna zaczyna się od wywołania sprawy przez protokólanta. Przewodniczący zadaje oskarżonemu pytania ogólne, w §. 240 przepisane, i upomina go tak jak tenże paragraf rozkazuje.

§. 313. Poczem przewodniczący pod nieważnością, odbiera przysięgę od przysięgłych. Tym końcem przemawia do przysięgłych, którzy z miejsc swych powstać winni w te słowa:

„Przysięgacie panowie i ślubujecie w obec Boga, że dowody, które przeciw lub za oskarżonym przedstawione będą z najsumienniejszą bacznością roztrząśniecie, że nic nie spuścicie z uwagi, coby mogło wypaść na korzyść lub niekorzyść oskarżonego, że się wiernie zastosujecie do prawa, któremu skuteczność zapewnić macie, że przed waszem orzeczeniem względem tego co było przedmiotem rozprawy z nikim, oprócz spółprzysięgłych, znosić się nie będziecie, głosowi przychylności lub nieprzychylności, bojaźni lub złośliwości nie tylko nie dacie posłuchu, ale owszem z bezstronnością i stałością, jakie prawych i wolnych mężów znamionują, tylko przedstawionemi dowody za i przeciw oskarżonemu i opartem na nich przeświadczeniem, w orzeczeniu waszem powodować się będziecie, jak za to przed Bogiem i sumieniem swojem odpowiedzieć jesteście gotowi.“

Następnie przewodniczący wywołuje każdego z osobna przysięgłego, który odpowiada: „Przysięgam, tak mi Boże dopomóż!“ — Wyznanie religijne przysięgłych żadnej tu nie stanowi różnicy. Tylko tacy, których wyznanie nie dozwala przysięgać, zobowiązują się przez podanie ręki.

2. Postępowanie dowodowe.

§. 314. Po oprzysiężeniu przysięgłych przewodniczący wzywa protokólanta aby przywołał świadków i znawców.

Tak w tym względzie jak co do tymczasowego oddalenia tychże z izby sądowej i co do postępowania przeciw niepowolnym świadkom i znawcom zachować należy przepisy §§. 241—243.

Następnie przewodniczący nakazuje, pod nieważnością odczytać akt oskarżenia a jeśli jest orzeczenie, które postanawia wypuścić jakowy punkt oskarżenia, także i to orzeczenie.

§. 315. Po czem przewodniczący słucha oskarżonego i kieruje wytaczaniem dowodów, przy zachowaniu przepisów, w §§. 245—254 zawartych. Wspomnione w §. 249 prawo zadawania pytań służy także przysięgłym i ich zastępcom. Mogą także wnosić o dostarczenie im dowodów, gdy chodzi o wyjaśnienie ważnych zaszłości.

Ocenienie tych wniosków pozostawione jest trybunałowi.

3. Zakreślanie pytań dla przysięgłych.

§. 316. Po zamknięciu postępowania dowodowego, przewodniczący, po uprzedniem naradzeniu się z trybunałem zakreśla pytania dla przysięgłych. Po podpisaniu ich przez przewodniczącego, powinny być, pod nieważnością, odczytane i tak oskarżycielowi jak obrońcy

na żądanie udzielone na piśmie. Strony mają prawo żądać zmiany w pytaniach lub przydania innych pytań; żądania te natychmiast rozstrzyga trybunał. Jeżeli w pytaniach nastąpią zmiany, pytania jeszcze raz będą odczytane.

§. 317. Zakreślanie pytań przysięgłym nie ma miejsca jako zbyteczne, gdy trybunał wysłuchawszy strony uzna, że oskarżonego należy uwolnić od zarzutu, bądź że zaszedł jeden z przypadków w §. 259, l. 1 i 2, omówionych, bądź że karygodność czynu oskarżonemu zarzuconego uchyloną została przez przedawnienie lub ułaskawienie, albo też ściganie wykluczone jest z przyczyn prawa przewodowego.

§. 318. Pytanie główne zmierza do tego: Azali oskarżony winnym jest popełnienia czynu, który jest przedmiotem oskarżenia? W tem pytaniu, należy zamieścić wszystkie ustawowe znamiona przestępstwa, przydając szczególne okoliczności czynu z odniesieniem się do miejsca, czasu, przedmiotu itd. gdy to potrzebnem jest do jasnego określenia czynu lub do osądzenia roszczonych odszkodzeń.

§. 319. Jeżeli twiedzono że zachodził stan lub okoliczności, które wykluczałyby lub uchylały karygodność, należy zakreślić pytanie odpowiednie temu twierdzeniu, chyba że chodzi o który z przypadków w §. 317 omówionych.

§. 320. Jeśli twierdzono takie okoliczności, w skutek których, przypuszczając ich prawdziwość, oskarżony o dokonaną zbrodnię lub występek, byłby tylko winnym usiłowania, lub oskarżony, jako sprawca, okazywałby się tylko być spólnikiem lub uczestnikiem, albo gdyby według tych okoliczności czyn zarzucony oskarżonemu podpadał innemu zakresowi kary, który nie jest surowszy nad zakres w akcie oskarżenia przytoczony, wówczas należy przysięgłym zakreślić odpowiednie tym okolicznościom pytania.

Pytanie zaś, któreby czyn zarzucony oskarżonemu podciągało pod pojęcie przestępstwa cięższą zagrożonego karą, nie może być zakreślone, chyba za przyzwoleniem oskarżonego. Jeśli ten przyzwolenia odmawia albo trybunał dla podstawniejszego przygotowania rozprawy uważa to za potrzebne, może zastrzedz (§. 263, ustęp 4. §. 264) oskarżycielowi ściganie odnośnych czynów, byleby oskarżyciel uczynił o to wniosek najpóźniej przed rozpoczęciem obrady przysięgłych.

§. 321. Jeżeli oskarżony, na rozprawie głównej, jeszcze i o inny czyn zostanie obwinionym, oprócz tego o który był oskarżony, można i na ten zakreślić osobne pytania.

Zakreślenie atoli takich pytań nie będzie miało miejsca, jeśli się okaże iż dokładniejsze przygotowanie oskarżenia lub obrony jest potrzebne, albo gdyby oskarżony w razie twierdzących na nie odpowiedzi surowszemu podpadał zakresowi kary nad ten, jaki w akcie oskarżenia jest przytoczony, a nie zgadzał się na natychmiastne wyrokowanie.

Wszelako w obu tych przypadkach należy zastrzedz (§§. 263 i 264) oskarżycielowi, na wniosek jego ściganie odnośnych czynów.

§. 322. Okoliczności obciążające i zwalniające wtedy są tylko przedmiotem zakreślania pytań przysięgłym, gdy byt takiej okoliczności pociąga za sobą gwoli ustawy zmianę w zakresie lub rodzaju kary.

§. 323. Pytania dla przysięgłych w ten sposób należy zakreślać, ażeby na nie odpowiedzieć mogli „tak“ lub „nie“.

Pozostawia się uznaniu sędziowskiemu w każdym szczególnym przypadku które okoliczności w jedno pytanie ująć lub w osobnych pytaniach umieścić należy, równie jak oznaczenie kolejnego pytań następstwa.

Pytania, które zakreślają się tylko na przypadek odpowiedzi twierdzącej (pytania dodatkowe) lub na przypadek przeczącej na inne pytanie (pytania ewentualne), oznaczyć należy wyraźnie jako takie. Na przypadek twierdzącej odpowiedzi na pytanie, można żądać zakreślenia pytań dodatkowych a to w tym celu, aby znamię ustawowe w pytaniu zawarte odniesione było do tej zaszłości, która temuż znamieniu w rzeczywistości odpowiada.

4. Wywody stron i przewodniczącego.

§. 324. Gdy nastąpi odczytanie pytań, po którem odstąpienie od oskarżenia nie ma już miejsca, wysłuchać należy oskarżyciela i rościciela prywatnego, oskarżonego i jego obrońcę a to w kolejnem następstwie, jakie oznacza §. 255. Wywody ich powinny się tu ograniczać do wyników rozprawy głównej, które mają służyć za podstawę orzeczeniu przysięgłych. Roztrząsanie wyników rozprawy głównej które podlegają orzeczeniu trybunału, pozostawić należy do poźniejszej chwili (§. 335).

§. 325. Następnie oznajmia przewodniczący że rozprawa jest zamknięta; streszcza ważniejsze wyniki rozprawy głównej, przytacza jak najkrócej dowody przemawiające za lub przeciw oskarżonemu, niedając jednak poznać swego własnego o nich zdania. Wyjaśnia przysięgłym ustawowe znamiona przestępstwa oraz znaczenie wyrażeń prawnych, znajdujących się w pytaniach, zwraca im uwagę na ich obowiązki w ogólności a w szczególności na przepisy jak mają obradować i głosować. Nikomu nie wolno przerywać wywodu przewodniczącego ani takowego rozbierać, ale wolno każdej stronie żądać aby objaśnienia przez przewodniczącego przysięgłym pod względem prawa udzielone, były w protokóle zapisane.

Przewodniczący oddaje napisane pytania przysięgłym, którzy następnie odchodzą do izby obrad. Należy im oddać także akt oskarżenia, odczytane orzeczenie (§. 314), przedmioty dowodowe, protokóły oględzin, tudzież inne akty przewodowe, z wyjątkiem tych zeznań protokólarnych, które podczas rozprawy głównej odczytane nie były. Zarazem nakazuje przewodniczący wyprowadzić oskarżonego z izby posłuchań.

5. Narada i uchwała przysięgłych.

§. 326. Przysięgli wybierają z pomiędzy siebie starszego, a to prostą większością głosów. Przed przystąpieniem do obradowania, starszy odczyta przysięgłym następujące pouczenie:

„Prawo nie wymaga od przysięgłych aby się sprawiali dla czego takie a nie inne mają przekonanie; nie zakreśla im prawideł, według których by sądzić należało czy dowód jest zupełny i dostateczny. Wzywa ich tylko aby roztrząsnąwszy starannie i sumiennie wszystkie za i przeciw oskarżonemu przedstawione dowody, zapytali się samych siebie jakie wrażenie na nich zrobiły wytoczone na rozprawie głównej dowody przeciw obwinionemu i jego obrona.

„Jedynie podług przekonania, osiągnionego na podstawie tak roztrząsnionych przez siebie dowodów, powinni orzekać czy oskarżony jest lub nie jest winnym.

„Powinni wciąż pamiętać na to że ich narada ograniczać się ma do samych tylko przedłożonych pytań, do zaszłości, które są podstawą oskarżenia lub zostają z niem w związku. Nie oni ale tylko sędziowie powołani są do wyrzeczenia skutków prawnych.

jakie spadną na oskarżonego w razie uznania go winnym. Dla tego też przysięgli powinni orzekać bez względu na skutki prawne swojego orzeczenia."

To pouczenie tudzież §§. 327—330 ustawy niniejszej będą przybite, w kilku okazach, w izbie radnej przysięgłych.

§. 327. Niewolno przysięgłym opuszczać izby obrad dopóki nie wydadzą orzeczenia. Podczas ich narad nikt nie może wchodzić do izby obrad bez pisemnego pozwolenia przewodniczącego; przez ten czas jest im także zabronione wszelkie porozumiewanie się z osobami trzeciemi. Przysięgłego, który postąpi sobie wbrew temu zakazowi, skaże trybunał na grzywnę od dziesięciu do stu złotych, trzecie zaś osoby, któreby przeciw temu przepisowi wykroczyły, na areszt przez dwadzieścia cztery godziny.

Gdyby w gronie przysięgłych wszczęły się wątpliwości co do postępowania, jakie mają zachować, albo co do znaczenia zakreślonych pytań albo co do ułożenia odpowiedzi, wówczas na pisemne zaproszenie starszego uda się do przysięgłych przewodniczący z przybraniem protokólanta tudzież oskarżyciela i obrońcy, jeżeli ci są obecni w domu sądowym.

Pouczenie, jakie przewodniczący w tej mierze udzieli, będzie, na żądanie, wpisane do protokółu.

Jeżeli przysięgli oznajmią życzenie zmiany lub uzupełnienia zakreślonych sobie pytań, należy to poddać pod rozprawę na posłuchaniu na nowo otwartem, a następnie roztrzygnąć.

Przy głosowaniu przysięgłych nie może nikt być obecnym a to pod nieważnością.

§. 328. Po odbytej naradzie starszy zbiera ustne głosy przysięgłych co do poszczególnych pytań, a to w tym porządku, w jakim je przewodniczący zakreślił, zapytując każdego z osobna przysięgłego o zdanie; starszy daje swój głos na ostatku. Przysięgli głosują odpowiadając na każde pytanie „tak" albo „nie"; wszelako wolno im także odpowiedzieć na pytanie po części twierdząco, po części zaś przecząco.

Jeżeli odpowiedź jest częściowo twierdząca, powinni przydać w krótkości ograniczenie Odpowiedź ich wtedy opiewa: „tak ale nie z temi lub owemi okolicznościami, w pytaniu zawartemi."

§. 329. Na pytanie co do winy tudzież na pytania dotyczące okoliczności obciążających, wtedy tylko można odpowiedzieć twierdząco, gdy jest większość wynosząca przynajmniej dwie trzecie głosów. We wszystkich innych razach rozstrzyga prosta większość głosów; w razie równości głosów przeważa zdanie, które jest korzystniejsze dla oskarżonego. Jeżeli jakie pytanie główne rozwiązane zostało twierdząco na niekorzyść oskarżonego, przysięgli przegłosowani, mogą się wstrzymać od głosowania nad pytaniem dodatkowem, na ten przypadek zakreślonem; głosy ich doliczą się wtedy do głosów najkorzystniejszych dla oskarżonego.

Starszy oblicza głosy i pisze obok każdego pytania, według tego jak które przez przysięgłych zostało załatwione „tak" albo „nie", jeśli wypada, z ograniczeniami, przy wyrażeniu stosunku głosów.

Orzeczenie przysięgłych podpisze starszy. W zapisce orzeczenia nie powinno być żadnego przeskrobania; przekreślenia, przypiski na brzegu lub wyrazy wsunięte będą wyraźnie poświadczone przez starszego, który to poświadczenie podpisze.

6. Orzeczenie przysięgłych.

§. 330. Po skończonem głosowaniu przysięgli wracają do izby posłuchań i zajmują napowrót swoje miejsca. Przewodniczący wzywa ich ażeby oznajmili wynik swojej narady. Następnie powstaje starszy przysięgłych i mówi:

„Przysięgli na zakreślone sobie pytania odpowiedzieli pod świętością przysięgi i według sumienia, jak następuje:“

Potem odczytuje, a to pod nieważnością, w obec wszystkich przysięgłych, wszystkie zakreślone im pytania i zaraz po każdem pytaniu dołączone orzeczenie przysięgłych. Nakoniec oddaje podpisany przez siebie arkusz z pytaniami przewodniczącemu, który się na takowym podpisuje wraz z protokólantem.

Po opuszczeniu izby obrad przez przysięgłych żaden z nich nie może odstąpić od swego poprzedniego zdania; nowa obrada tylko wtenczas może być dozwoloną, gdy chodzi o usunięcie mylnego nadmienienia które się w orzeczenie przysięgłych tylko przez opaczne zrozumienie wśliznęło.

§. 331. Jeśli orzeczenie przysięgłych jest niejasne, niezupełne lub samo z sobą sprzeczne, trybunał wyda zaraz co do niego uchwałę i zwóci przysięgłym pytania i odpowiedzi z wezwaniem, aby się udali do swojej izby radnej i po nowej naradzie orzeczenie swoje poprawili. W takim razie wolno trybunałowi, po wysłuchaniu stron uchwalić takie zmiany i uzupełnienia pytań, jakie się okażą pożądanemi. Przewodniczący oznajmia przysięgłym że mają tylko prawo do poczynienia zmian w odpowiedziach uwątphwionych oraz do odpowiedzenia na pytania nowe lub przedłożone w zmienionym układzie.

§. 332. Jeżeli oskarżonego uznano winnym, a trybunał mniema jednomyślnie że się przysięgli w orzeczeniu swojem co do głównego przedmiotu sprawy pomylili, trybunał orzecze, o co jednak stronie wnosić nie wolno, że zawyrokowanie zawiesza się aż do najbliższej kadencyi sądu przysięgłych a sprawa przed inny sąd przysięgłych odesłaną zostaje. Jeżeli trybunał uważa że przysięgli w swojem orzeczeniu co do oskarżenia przeciw więcej osobom wystósowanego, tylko co do jednego oskarżonego albo gdzie jest kilka punktów oskarżenia tylko co do jednego z tychże pomylili się, wówczas odesłanie ograniczy się do tego oskarżonego lub do tego punktu, a nie dotyczy innych. Wzięcie udziału w pierwszej rozprawie wyklucza każdego sędziego od przewodniczenia a każdego przysięgłego od urzędowania na ponownej rozprawie. Jeżeli orzeczenie drugiego sądu przysięgłych zgadza się z orzeczeniem pierwszego, trybunał powinien je wziąść za podstawę swego wyroku.

7. Dalsze postępowanie i wyrok trybunału.

§. 333. Następnie przewodniczący poleca wprowadzić na powrót oskarżonego do izby posłuchań, i w jego obecności odczytać orzeczenie przysięgłych lub orzeczenie gwoli poprzedzającego §. 332 zapadłe. Odczytanie uskuteczni protokólant.

§. 334. Jeżeli orzeczenie przysięgłych opiewa „nie jest winnym“, trybunał przysiężniczy zawyrokuje natychmiast uwolnienie oskarżonego od zarzutu. Wyrok ten będzie niezwłocznie wydany oskarżonemu.

§. 335. Jeśli oskarżonego uznano winnym, należy dać naprzód głos oskarżycielowi a to tym końcem, ażeby postawił wniosek co do zastósowania przepisu, który stanowi karę, tudzież co do uwzględnienia okoliczności obciażających i zwalniających. Następnie wysłuchać

trzeba rościciela prywatnego, oskarżonego i jego obrońcę, przy zachowaniu przepisów §. 235. Wywody nie mogą zmierzać do uwątpliwienia tego co orzeczenie przysięgłych za rzecz niewątpliwą uznało, ale tylko mają się ograniczać do zastósowania kary, a jeśli wypada, do roszczonych odszkodzeń.

§. 336. Poczem trybunał, jeśli tego uzna potrzebę, odchodzi do izby obradnej. Czy w tym razie oskarżony ma być wyprowadzony, zależy od uznania przewodniczącego. Głosowaniem kieruje przewodniczący stosownie do przepisów zawartych w §§. 19 i następnych.

§. 337. Jeśli trybunał mniema że czyn, który przez oskarżonego według orzeczenia przysięgłych popełnionym został, nie jest w ustawie karą zagrożony, wyrzecze uwolnienie oskarżonego od zarzutu.

§. 338. W innych przypadkach, trybunał sumiennie roztrząsnąwszy okoliczności obciążające i zwalniające, wymierza odpowiednią karę, a to nawet wtenczas gdy przypadek po orzeczeniu przysięgłych, nie podlega już sądztwu trybunału przysiężniczego.

Mocen jest karę, którą gwoli ustawy należałoby wymierzyć między dziesięciu a dwudziestu latami lub na całe życie, złagodzić ze względu na zbieg nader ważnych i przeważających okoliczości zwalniających, nie co do rodzaju ale co do czasu trwania, jednak nie poniżej trzech lat.

W tych przypadkach, na które ustawa naznacza karę między pięciu a dziesięciu laty, wolno trybunałowi z powodu takich okoliczności zwalniających i łagodniejszy rodzaj kary więzienia zastósować i też karę co do czasu trwania skrócić, jednak nigdy poniżej jednego roku.

§. 339. Jeżeli więcej osób zostaje skazanych na karę śmierci, należy także postanowić w wyroku, w jakim porządku skazani mają być traceni.

§. 340. Zaraz po zapadłym wyroku karzącym, przewodniczący ogłasza takowy na jawnem posłuchaniu sądowem a to w obec oskarżyciela, oskarżonego (§. 234) i obrońcy.

Przewodniczący powinien zarazem przytoczyć główniejsze pobudki wymiaru kary, przy odczytaniu tych miejsc ustawy, na których wyrok polega, i objaśnić oskarżonego jakie onemu środki prawne służą.

Wygotowanie wyroku winno nastąpić w tym sposobie, jaki przepisany jest w §§. 260 i 270, i obejmować także pytania przysięgłym zakreślone i odpowiedzi na takowe.

§. 341. Jeżeli trybunał przysiężniczy wydał wyrok śmierci, wówczas zaraz po ogłoszeniu takowego, za przybraniem prokuratora weźmie pod obradę, azali skazaniec na ułaskawienie zasługuje lub nie, i jaka kara zamiast kary śmierci w razie ułaskawienia byłaby stosowną. Spisany w tej mierze protokół należy dołączyć do aktów, które będą przedstawione sądowi kasacyjnemu bądź przez trybunał przysiężniczy bądź przez trybunał pierwszej instancyi, a to nawet wtenczas gdy przesłanie ich tamże nie ma miejsca z tego względu że zaskarżenie nieważności nie nastąpiło. Po prawomocności wyroku sąd kasacyjny prześle te akta ministrowi sprawiedliwości dołączając swoje zdanie, jakie, wysłuchawszy prokuratora jeneralnego na posiedzeniu niejawnem, poweźmie.

§. 342. Protokółowanie rozprawy głównej, toczącej się przed sądami przysięgłych, będzie zastosowane do przepisów, w §§. 271 i 272 podanych. Oprócz tego protokół

powinien wymieniać nazwiska przysięgłych, i mieścić wzmiankę o przebiegu postępowania podczas tworzenia ławy przysięgłych. i o odebraniu przysięgi od przysięgłych. Arkusz obejmujący pytania należy przyszyć do protokółu.

IV. Środki prawne przeciw wyrokom sądów przysięgłych.

§. 343. Środki prawne, służące przeciw wyrokom sądów przysięgłych są: zaskarżenie nieważności i powołanie (§. 280).

§. 344. Zaskarżenie nieważności wtedy tylko wyniesione być może. gdy zachodzi jeden z następujących przypadków:

1. gdy trybunał przysiężniczy nie był należycie obsadzony, gdy ława przysięgłych nie była w pełnej liczbie, gdy nie wszyscy sędziowie i przysięgli znajdowali się przy całej rozprawie, poprzedzającej orzeczenie przysięgłych, albo gdy w orzekaniu brał udział wykluczony sędzia (§§. 67 i 68) lub przysięgły (§. 306); chyba że zaskarżający o okoliczności zaszłościowej, z której nieważność wypływa, wiedział jeszcze przed lub podczas rozprawy głównej a nie wystąpił z zarzutem zaraz przy rozpoczęciu rozprawy głównej lub zaraz po dowiedzeniu się o tej okoliczności;

2. gdy rozprawa toczyła się bez przybrania obrońcy;

3. gdy pomimo zastrzeżenia się zaskarżającego podczas rozprawy głównej odczytano pismo, obejmujące nieważny gwoli ustawy akt dochodzenia wstępnego lub śledztwa przygotowawczego;

4. gdy w rozprawie głównej zaszła obraza lub pominięcie takiego przepisu, którego zachowanie ustawa wyraźnie pod nieważnością przepisuje (§§. 120, 151, 152, 170, 201, 228, 244, 247, 250, 260, 271, 303, 306, 307, 313, 314, 316, 327. 330 i 427);

5. gdy podczas rozprawy głównej na jaki wniosek zaskarżającego nic nie orzeczono albo gdy w orzeczeniu wpadkowem, zapadłem wbrew jego wnioskowi lub sprzeciwianiu się, na ustawy lub zasady postępowania nie zważano lub je opacznie stósowano, pomimo że ich zachowania wymaga sama istota postępowania, które zapewnia tak ściganie w drodze karnej jak obronę;

6. gdy zaszła obraza przepisów w §§. 318 do 323 zawartych;

7. gdy przysięgłym zakreślono pytanie z obrazą przepisu, podanego w §. 267 a na to pytanie nastąpiła odpowiedź potakująca;

8. gdy przewodniczący dał przysięgłym mylne pouczenie pod względem prawa (§§. 325 i 327);

9. gdy odpowiedź przysięgłych jest niejasna, niezupełna lub sama z sobą sprzeczna;

10. gdy przez rozstrzyg trybunału co do pytania:

a) azali czyn, zarzucony oskarżonemu, stanowi przestępstwo podlegające sądztwu sądów;

b) czy są okoliczności, które uchylają karygodność czynu lub wykluczają jego ściganie; nakoniec

c) czy zachodzi brak oskarżenia, które gwoli ustawy jest potrzebne,

ustawa obrażoną lub opacznie została zastósowaną;

11. gdy czyn. będący podstawą roztrzygu, w skutek opacznego wytłumaczenia ustawy, podciągnięto pod ustawę karną, która się do niego nie stosuje;

12. jeżeli trybunał, wymierzając karę, przekroczył granicę ustawowego zakresu kary, o ile takowy zależy od okoliczności obciążających lub zwalniających, wyraźnie w ustawie wymienionych, albo granice służącej mu władzy pod względem zamiany lub złagodzenia kary, albo obraził lub opacznie zastósował przepisy §. 293, ustęp 3, albo §. 359, ustęp 4.

Nieważności pod 3—6 wyszczególnione nie mogą być zarzucane na korzyść oskarżonego, gdy się niewątpliwie okazuje że zaszłe uchybienie co do formy nie może mieć na orzeczenie takiego wpływu, któryby szkodził oskarżonemu.

Na niekorzyść oskarżonego nie można nigdy zarzucać nieważności pod liczbami 2 i 7 przytoczonych, wymienione zaś pod liczbami 3—6 tylko wtenczas, gdy jest rzeczą widoczną że obraza formy mogła wywierać na orzeczenie wpływ, który wyrządza uszczerbek oskarżycielowi, a oprócz tego oskarżyciel tej obrazie sprzeciwiał się, żądał orzeczenia trybunału i zaraz po odmowie lub ogłoszeniu orzeczenia zastrzegł sobie zaskarżenie nieważności.

§. 345. Powołanie może być założone, atoli z ograniczeniami w §. 283 wyszczególnionemi, i tylko co do orzeczenia kary i co do rozstrzygu względem roszczeń prywatnych.

§. 346. Prawo powołania i zaskarżenia nieważności które zresztą mogą być ze sobą połączone, postępowanie przy zgłoszeniu i wywodzie, przy wniesieniu wywodu wzajemnego, tudzież podczas rozprawy i rozstrzygania, urządzone są przepisami, w §§. 282 do 291 zawartemi.

Zgłoszenie nastąpić może zaraz na posiedzeniu trybunału przysięzniczego; jeśli ma później nastąpić, trzeba je wnieść do trybunału pierwszej instancyi, do którego należy także i dalsze postępowanie i przedstawienie aktów sądowi kasacyjnemu, lub, jeśli wypada, trybunałowi drugiej instancyi.

§. 347. Jeżeli oskarżony nie oświadczy sam, że własnym kosztem chce wysłać obrońcę na posłuchanie sądu kasacyjnego, wówczas sąd kasacyjny ustanowi mu obrońcę z rzędu tych, którzy mieszkają w jego siedzibie.

§. 348. Jeśli zachodzi jeden z przypadków, wyszczególnionych w §. 344, liczba 1 do 9, sąd kasacyjny zniesie orzeczenie przysięgłych i wyrok na niem oparty, i odeśle sprawę do najbliższej kadencyi sądu przysięgłych tego trybunału, który wyznaczy do odbycia ponownej rozprawy i zawyrokowania, chyba że uwolni oskarżonego od zarzutu z przyczyny, w §. 344, liczba 7 przywiedzionej.

Jeżeli zarzut nieważności nie wszystkich części orzeczenia przysięgłych dotyczy, a rozłączenie da się uczynić, wówczas sąd kasacyjny w postanowieniu swojem te części do których się nie odnosi zarzut nieważności, pozostawi bez zmiany i poleci trybunałowi przysięzniczemu, do którego sprawa odesłaną zostaje, aby i te także wziął za podstawę swego orzeczenia.

§. 349. Jeżeli zachodzi nieważność w §. 260 wymieniona, sąd kasacyjny odeśle sprawę do tego trybunału, w którym odbyło się posiedzenie sądu przysięgłych i poleci mu, ażeby w gronie trzech sędziów, o ile można tych samych, którzy wchodzili w skład trybunału na posłuchaniu sądu przysięgłych, wydał nowy wyrok na podstawie poprzedniego orzeczenia przysięgłych.

§. 350. Jeżeli sąd kasacyjny uzna, że wyrok trybunału przysięzniczego obraził lub opacznie zastósował ustawę (§. 344, liczba 10—12), naówczas, w powszechności zarazem zawyrokuje w głównym przedmiocie sprawy.

Wszakże jeżeli zaszłości, które wypadałoby wziąść za podstawę wyrokowania, nie są orzeczeniem przysięgłych za udowodnione uznane, odeśle sprawę końcem odbycia jeszcze raz rozprawy do najbliższej kadencyi sądu przysięgłych tego obrębu który wyznaczy, albo do właściwego sądu jeśli przestępstwo gwoli dobrze zastosowanej ustawy nie podlega orzecztwu sądu przysięgłych.

§. 351. Pogląd prawny służący za podstawę rozstrzygowi sądu kasacyjnego, wiąże sądy niższe w razie nakazania ponownego odbycia rozprawy głównej.

Przeciw wyrokowi po tej rozprawie zapadłemu służą też same środki prawne co przeciw pierwszemu orzeczeniu.

Rozdział XX.

O wznowieniu postępowania karnego i o przywróceniu przeciw upłynionym okresom.

I. Wznowienie postępowania.

§. 352. Jeżeli postępowanie karne przeciw komu zakończone zostało przez zaniechanie, odrzucenie oskarżenia albo odstąpienie od takowego przed rozprawą główną, wówczas do żądania prokuratora lub oskarżyciela prywatnego o wznowienie tegoż postępowania tylko wtedy przychylić się można, gdy karygodności czynu nie zgasiło jeszcze przedawnienie, albo gdy są przedstawione nowe dowody tego rodzaju, że rokują możność przekonania obwinionego.

Żądanie to rozstrzyga izba radna po odbyciu dochodzeń wstępnych, za potrzebne uznanych; przeciw rozstrzygowi można wynieść zażalenie do trybunału drugiej instancyi. Zażalenie to należy podać do trybunału pierwszej instancyi w trzech dniach po oznajmieniu uchwały.

Wznowienie postępowania karnego nie może być nigdy dozwolone oskarżycielowi prywatnemu, który cofnął swoję skargę.

§. 353. Skazany prawomocnie może domagać się wznowienia postępowania karnego, nawet po odcierpianej karze;

1. gdy zostało wykazanem, że skazanie go nastąpiło w skutek sfałszowania dokumentu lub fałszywego świadectwa lub przekupstwa lub innego przestępstwa osoby trzeciej;

2. gdy przedstawia nowe zaszłości lub dowody, które same przez się lub w połączeniu z dowodami poprzednio osiągnionemi okazują się być tego rodzaju, że pociągną za sobą uwolnienie od zarzutu lub skazanie za czyn, podpadający łagodniejszej ustawie karnej, albo gdy

3. za ten sam czyn dwie lub więcej osób różnemi wyrokami skazano a z porównania tych wyroków tudzież zaszłości, służących im za podstawę, wypływa w koniecznej następności bezwina jednej lub więcej osób.

§. 354. Wznowienia postępowania karnego na korzyść oskarżonego, mogą żądać nawet po jego zgonie te wszystkie osoby, które miałyby prawo wynieść w jego obronie zaskarżenie nieważności lub założyć powoływ. Jeżeli do wiadomości prokuratora dojdzie okoliczność, która upoważnia do żądania aby postępowanie karne było wznowione na korzyść oskarżonego (§. 353), w takim razie tenże prokurator obowiązany jest zawiadomić

o tem oskarżonego lub inną osobę do wystąpienia z tem żądaniem prawo mającą albo sam z żądaniem wystąpić.

§. 355. Jeżeli oskarżony od zarzuconego mu czynu wyrokiem prawomocnym uwolniony został, prokurator lub oskarżyciel prywatny wtenczas tylko domagać się mogą wznowienia postępowania karnego względem tegoż samego czynu, gdy karygodność takowego nie zgasła jeszcze przez przedawnienie, i gdy albo

1. wyrok zapadł w skutek sfałszowania dokumentu lub fałszywego świadectwa, przekupstwa lub innego przestępstwa oskarżonego lub osoby trzeciej, albo

2. oskarżony przyzna się później sądownie lub pozasądownie do przypisywanego sobie czynu, albo się okażą inne nowe zaszłości lub środki dowodowe, które same przez się lub w połączeniu z dowodami poprzednio osiągnionemi tego są rodzaju że na ich podstawie oskarżony może być przekonanym.

§. 356. Gdy chodzi o to aby czyn, za który oskarżony jest skazany, oceniony był podług surowszej ustawy karnej, prokurator może się domagać wznowienia postępowania karnego, ale tylko pod warunkami w §. 355 wymienionemi a nadto tylko wtedy, gdy

1. zbrodnia rzeczywiście dokonana zagrożona jest karą śmierci lub dożywotniego więzienia, kiedy tymczasem według zakresu kary, wziętego za podstawę wyrokowania, tylko czasową karę więzienia orzec było można, albo gdy

2. należałoby rozciągnąć najmniej dziesięcioletnią karę więzienia kiedy tymczasem wymiar kary nastąpił w zakresie ustawowym, który lat pięciu nie przechodzi; albo gdy

3. czyn okazuje się być zbrodnią, kiedy tymczasem oskarżony został skazanym tylko za występek albo za jedno z przestępstw, których sądzenie poruczone jest sądowi powiatowemu.

§. 357. Wznowienie postępowania karnego żądane będzie w tym trybunale pierwszej instancyi, gdzie toż postępowanie się toczyło. Jeżeli sąd powiatowy osądził czyn, który okazuje się być zbrodnią, żądanie wnieść należy do tego trybunału pierwszej instancyi, w którego obrębie ów sąd się znajduje.

Sędzia śledczy sprawdzi zaszłości na których żądanie jest oparte. Następnie wysłuchać należy w przypadku §. 353 prokuratora lub oskarżyciela prywatnego, w przypadkach zaś §§. 355 i 356 obwinionego; poczem trybunał pierwszej instancyi w gronie czterech sędziów, z których jeden przewodniczy, rozstrzygnie na posiedzeniu niejawnem czy wznowienie postępowania ma miejsce.

Przeciw tej uchwale służy tylko zażalenie do trybunału drugiej instancyi. Powinno być wniesione w trzech dniach w trybunale pierwszej instancyi.

Jeżeli trybunał drugiej instancyi uchwali wznowienie postępowania, wówczas mocen jest także przeznaczyć inny trybunał do prowadzenia śledztwa.

§. 358. W uchwale dającej miejsce wznowieniu postępowania karnego, wyrok wcześniejszy o tyle uznanym będzie za zniesiony, o ile dotyczy przestępstwa, względem którego wznowienie dozwolonem zostaje. Skutki ustawowe skazania, w poprzednim wyroku orzeczonego, trwają tymczasowo i nadal, a tylko wtedy i o tyle za uchylone uważać je należy, gdy i o ile w moc nowego wyroku nie powinny także mieć miejsca.

Dopóki postępowanie wznowione jest w toku, egzekucya orzeczenia co do roszczeń prywatnych, zawartego w poprzednim wyroku ograniczyć się winna do samego tylko zabezpieczenia.

§. 359. Wznowienie ma w powszechności (§. 360) ten skutek że sprawa wstępuje w stan śledztwa przygotowawczego. To powinno być prowadzone lub uzupełnione w miarę orzeczenia, dającego miejsce wznowieniu, i nowych dowodów. Przepisy o zaniechaniu śledztwa przygotowawczego i o oddaniu pod oskarżenie, i tu także znajdują zastósowanie. Jeżeli stósownie do takowych, postępowanie kończy się bez odbycia rosprawy głównej wówczas obwiniony ma prawo żądać, ażeby zaniechanie lub orzeczenie, którem oskarżenie ostatecznie odrzucone zostało, było obwieszczone. Rozstrzygi takowe tak samo skutkują jak orzeczenie, mocą którego obwiniony od zarzutu uwolnionym zostaje.

Jeśli przyjść ma do nowej rozprawy głównej, należy o niej zawiadomić i rościciela prywatnego; zeznania świadków, znawców lub spółobwinionych, którzy już słuchani być nie mogą, będą z aktów odczytane, a nakoniec przystąpi się do wydania nowego wyroku.

Jeżeli oskarżony zostaje tym wyrokiem skazany, wymierzając karę należy mieć wzgląd (§§. 265 i 339) na karę już odcierpianą.

Jeżeli wznowienie tylko na korzyść oskarżonego dozwolone było, nowy wyrok nie może rozciągnąć na niego cięższej kary nad tę, jaka poprzedniem orzeczeniem była mu nałożoną.

Przeciw nowemu orzeczeniu służą te same środki prawne co przeciw każdemu innemu wyrokowi.

§. 360. Sąd, dający miejsce wznowieniu postępowania karnego na korzyść obwinionego, może zarazem, jeśli oskarżyciel na to przystaje, wydać wyrok, i mocą tegoż oskarżonego od zarzutu uwolnić lub przychylić się do jego wniosku o zastósowanie łagodniejszego zakresu kary.

Przeciw temu orzeczeniu nie służy żaden środek prawny.

Uwolniony od zarzutu może się domagać aby takowe było obwieszczone.

§. 361. Prośba skazanego o wznowienie postępowania nie wstrzymuje wykonania kary, chyba że trybunał rozstrzygający o wznowieniu, po wysłuchaniu oskarżyciela, w miarę okoliczności danego przypadku, uzna za stósowne wstrzymać wykonanie kary.

Jeżeli dopuszczenie wznowienia jest prawomocnem, wykonanie kary należy natychmiast wstrzymać (§. 358) i postanowić względem tego czy obwiniony ma być w areszcie a to podług przepisów w rozdziale XIV zawartych.

§. 362. Sąd kasacyjny mocen jest, po wysłuchaniu prokuratora jeneralnego, w drodze nadzwyczajnej, i nie będąc związanym warunkami, w §. 353 zakreślonemi, zarządzić wznowienie postępowania karnego na korzyść skazanego za zbrodnię lub występek, jeżeli

1. obradując uprzednio nad zaskarżeniem nieważności, albo po jawnej rosprawie w przedmiocie takowego zaskarżenia, albo

2. obradując nad sprawozdaniem w ślad §. 341 złożonem, albo nakoniec

3. rozstrząsając akta na szczególny wniosek prokuratora jeneralnego, ważne ma powody powątpiewać azali zaszłości, będące podstawą wyroku są prawdziwe, a te powody nie zostały uchylone nawet przez szczególne dochodzenia, jakieby sąd kasacyjny zarządził.

W takich przypadkach sąd kasacyjny może także i zaraz wydać nowy wyrok i mocą takowego uwolnić obwinionego od zarzutu lub zastosować (§. 360, ustęp 3) do niego łagodniejszy zakres kary; atoli potrzebną jest do tego jednomyślność i zgodzenie się prokuratora jeneralnego.

Żądanie stron prywatnych, zmierzające do tego aby sąd kasacyjny powziął jednę z powyżej wymienionych uchwał, powinny być odrzucone przez sądy, do którychby zostały wniesione; nie mogą one także nigdy być przedmiotem rozstrząsania podczas ustnej rozprawy.

Do wznowienia, przez sąd kasacyjny postanowionego, stosują się przepisy §§. 358 i 359.

Rozstrzyganie pytań: czy wykonanie kary ma być wstrzymane i czy dalsze postępowanie ma być odesłane do sądu innego obrębu, należy tylko do sądu kasacyjnego.

§. 363. Postępowanie karne może być wytaczane i dalej prowadzone niezawiśle od warunków i formalności wznowienia, a tylko podług przepisów ogólnych i przez sąd według tychże właściwy:

1. Jeżeli dochodzenia wstępne zaniechane zostały, a jeszcze z nikim w szczególności nie postępowano jak z obwinionym;

2. jeżeli oskarżyciel prywatny, mający jeszcze prawo do skargi, takową wnosi, a w poprzedniem postępowaniu zaniechanie lub wyrok uwalniający od zarzutu dla tego tylko nastąpiły, że nie zaszło żądanie strony, które gwoli ustawy jest potrzebne;

3. jeżeli przy zakończeniu postępowania karnego, dotyczącego zbrodni lub występku, zastrzeżono oskarżycielowi ściganie innych przestępstw, albo jeżeli dopiero później okazały się poszlaki innego wcześniej popełnionego przestępstwa;

4. jeżeli sąd powiatowy opacznie stosując ustawę, uważał za podpadający swemu osądzeniu czyn, który zbrodnię stanowi, byleby od zawyrokowania sądu powiatowego jeszcze nie więcej nad sześć miesięcy, a gdy chodzi o zbrodnię podlegającą sądzeniu przez sądy przysięgłych, nie więcej nad dwanaście miesięcy upłynęło.

II. O przywróceniu do stanu poprzedniego przeciw upłynionym okresom.

§. 364. Sąd powołany do rozstrzygnięcia środka prawnego, może przywrócić obwinionego do poprzedniego stanu, z powodu niedopilnowanego okresu do zgłoszenia środka prawnego przeciw wyrokowi, jeżeli tenże

1. zdoła wykazać, że bez własnej i swojego zastępcy winy ale tylko w skutek nieuchronnych okoliczności, nie mógł okresu dopilnować;

2. prosi o przywrócenie w trzech dniach po ustaniu przeszkody, i

3. zarazem wnosi zgłoszenie.

Prośbę wnieść potrzeba do tego sądu, gdzie należało zgłosić środek prawny. Tenże sąd przesyła ją wraz ze zgłoszeniem oskarżycielowi do oświadczenia się, z wolnością wniesienia wzajemnego wywodu, a po upływie okresu, do tegoż wywodu służącego, przedstawia akta sądowi, który jest powołany do rozstrzygnięcia środka prawnego, a który, w razie dania miejsca przywróceniu zaraz w przedmiocie głównym sprawy zawyrokuje.

Przeciw odmowie przywrócenia nie służy żaden środek prawny.

Dopóki nie dano miejsca przywróceniu, prośba o takowe nie tamuje wykonania, chyba że sąd do którego taż wniesioną została, w miarę okoliczności zachodzącego przypadku uzna za stósowne odłożyć wykonanie.

Rozdział XXI.

O orzeczeniach i postanowieniach sądu karnego co do roszczeń prywatnych.

§. 365. Szkodę z przestępstwa wynikłą i inne okoliczności poboczne, które są ważne pod względem następstw prawa prywatnego, z urzędu brać należy pod rozwagę. Jeżeli zachodzi powątpiewanie czy poszkodowany ma wiadomość o toczącem się w drodze karnej postępowaniu, należy go o tem oświadomić, ażeby mógł zrobić użytek ze służącego mu prawa przyłączenia się do przewodu karnego.

W razie przyłączenia się, wolno rościcielowi prywatnemu, a gdyby ten sam się bronić nie był mocen, prawnemu tegoż zastępcy, wywieść i dostatecznie wykazać swoje roszczenia. Należy co do takowych przesłuchać obwinionego i przedsiębrać potrzebne do wyśledzenia szkody dochodzenia. Rościciel prywatny może się znowu zrzec poszukiwania swoich roszczeń a to każdego czasu, nawet podczas rozprawy głównej.

§. 366. Ilekroć obwiniony nie zostaje skazanym, odesłać należy rościciela prywatnego z żądaniem odszkodzenia do drogi prawa cywilnego.

Jeżeli zaś skazanie obwinionego ma miejsce, trybunał w powszechności orzeka zarazem co do roszczeń prywatnych poszkodowanego. Jeżeli sąd karny uważa że wyniki postępowania karnego nie dostarczają dostatecznej podstawy do dokładnego ocenienia roszczonych odszkodzeń, wówczas odeśle rościciela prywatnego do cywilnej drogi prawa. Przeciw temu odesłaniu nie służy żaden środek prawny.

§. 367. Jeżeli jaka rzecz znalezioną została, między rzeczami oskarżonego, spółwinowajcy lub uczestnika przestępstwa, albo w takiem miejscu gdzie ją też osoby tylko do przechowania złożyły lub oddały, a sąd przekonał się że ta rzecz należy do rościciela prywatnego, wówczas trybunał postanowi że będzie zwróconą po prawomocności wyroku. Wszelako wydanie może zaraz nastąpić, jeżeli się obwiniony wyraźnie na to zgadza.

Takowe rzeczy usunięte poszkodowanemu, może mu także i sędzia śledczy nawet przed rozprawą główną zwrócić, jeżeli ich przechowanie nie jest potrzebne do przekonania obwinionego, spólnika lub uczestnika, a tak obwiniony jak oskarżyciel zgadzają się na to.

§. 368. Jeżeli rzecz usunięta przeszła już w ręce trzeciego, który nie miał w przestępstwie udziału, a to w sposób ważnie przenoszący własność lub jako zastaw, albo jeżeli między kilku poszkodowanymi zachodzi spór o własność usuniętego przedmiotu, albo jeżeli poszkodowany nie może zaraz dostatecznie wykazać swego prawa, wówczas żądającego zwrotu rzeczy odesłać należy do zwyczajnej drogi prawa cywilnego.

§. 369. Jeżeli rzecz usunięta poszkodowanemu nie może już być zwróconą, tudzież w tych wszystkich przypadkach, kiedy nie chodzi (§. 1323 powszechnego kodeksu cywilnego) o zwrot usuniętej rzeczy ale o wynagrodzenie poniesionej szkody lub utraconego

zysku, albo o zagładę wyrządzonej obrazy, wówczas należy wyrokiem karnym przysądzić odszkodzenie lub zadośćuczynienie, jeżeli tak ilość onego jak osoba, której się należy, dokładnie da się oznaczyć.

Jeżeli przedsięwzięte dochodzenia nasuwają domniemanie, że poszkodowany za wysoko podaje swoję szkodę, wówczas sąd po rozważeniu wszelkich okoliczności a jeśli potrzeba, po nastąpionej ocenie przez znawców, może ilość takowej zniżyć.

§. 370. Mianowicie wtedy gdy kto zostaje uznany za winnego zbrodni zdrady głównej, buntu lub rozruchu, sąd karny ma obowiązek orzec także co do odszkodzeń, jakie skarb publiczny lub osoby prywatne roszczą sobie do skazańca.

Do szkody zaś z tych zbrodni wynikłej policzyć należy nie tylko wszelkie uszkodzenia bezpośrednio lub pośrednio przez też zbrodnie zrządzone ale też i wszelkie koszta poniesione na stłumienie zbrodniczego przedsięwzięcia lub na przywrócenie porządku i bezpieczeństwa.

§. 371. Jeżeli się okaże iż zawarta z oskarżonym czynność prawna lub stosunek prawny są w całości lub w części nieważne z jego winy, wyrok orzecze o tem i o wypływających ztąd następstwach prawnych.

Tylko wtedy gdy chodzi o nieważność małżeństwa, orzeczenie w tej mierze pozostawia się właściwemu sądowi cywilnemu (§. 5).

§. 372. Jeżeli rościciel prywatny nie chce poprzestać na odszkodzeniu, sobie przez sąd karny przysądzonem, wolno mu udać się do drogi prawa cywilnego.

§. 373. Jeżeli orzeczenie co do roszczeń prywatnych, zapadłe w drodze karnej, stało się prawomocnem, każdy rościciel ma prawo domagać się od sądu, który w pierwszej instancyi wyrokował, poświadczenia na wyroku jego prawomocności, a takowy wyrok ma wtedy ten skutek, że o egzekucyę jego można się wprost dopraszać u sądu cywilnego.

§. 374. Skazaniec i jego prawonabywcy, tylko w sądzie cywilnym upraszać mogą o zmianę prawomocnego wyroku karnego co do roszczeń prywatnych z powodu nowo wynalezionych dowodów, tudzież o uchylenie egzekucyi takowego z powodu okoliczności późniéj zaszłej, chyba że wznowienie postępowania karnego z innych powodów ma miejsce.

§. 375. Jeżeli u obwinionego znaleziono rzecz, która według wszelkiego prawdopodobieństwa jest cudzą, ten zaś nie może lub nie chce wymienić jej właściciela, i jeżeli w stósownym okresie nikt się do jej własności nie przyznał i nie zgłosił, sędzia śledczy powinien sporządzić opis tej rzeczy w taki sposób żeby ją właściciel mógł poznać, atoli zamilczeć niektóre główne jej znamiona, pozostawiając właścicielowi wymienienie ich na dowód służącego mu prawa.

§. 376. Opis ten będzie obwieszczony edyktem w tych miejcach, gdzie obwiniony przebywał lub gdzie przestępstwa jemu zarzucone popełnione zostały. W tym edykcie wezwać należy właściciela aby się zgłosił w okresie jednego roku od dnia umieszczenia po raz trzeci edyktu w pismach publicznych i swoje prawo własności wykazał.

Rzeczy znalezione, których wartość dwudziestu pięciu złotych nie przechodzi a których niezwłoczne osobne ogłoszenie z innych powodów nie jest potrzebne, mogą być obwieszczane od czasu do czasu łącznemi edyktami.

§. 377. Jeżeli rzecz cudza jest tego rodzaju że bez narażenia na zepsucie się nie może przez rok cały w przechowaniu zostawać, albo gdyby przechowanie z kosztami było połączone, wówczas prokurator wniesie o sprzedanie jej przez publiczną licytacyę. Cena kupna złożoną będzie w sądzie karnym. Zarazem złożyć należy do aktów dokładny opis każdej sprzedanej sztuki, przy zapisaniu kupującego i co za nią zapłacił.

§. 378. Jeżeli w przeciągu okresu edyktem naznaczonego, nikt nie wykaże prawa do rzeczy opisanych, wówczas takowe rzeczy lub otrzymane za nie pieniądze, gdy sprzedaż dla nagłości nastąpiła, wydać należy obwinionemu na jego żądanie, chyba że sąd powołany do rozstrzygania w pierwszej instancyi powziął uchwałę orzekającą, że prawność posiadania obwinionego nie jest wiary godną. Przeciw takim uchwałom nie służy żaden środek prawny.

§. 379. Rzeczy, które nie będą wydane obwinionemu, należy sprzedać w taki sposób jaki w §. 377 jest przepisany, cenę zaś kupna wnieść do kasy rządowej. Jednakże wolno prawomającemu poszukiwać w drodze cywilnej ceny kupna na skarbie publicznym w przeciągu lat trzydziestu od dnia umieszczenia po raz trzeci edyktu w pismach publicznych.

Rozdział XXII.

O kosztach postępowania karnego.

§. 380. Wszelkie akty postępowania karnego, przez jaką kolwiek władzę sporządzane, i wszelkie podania stron, które się do takowych odnoszą, wolne są od opłat i portoryów. Podwody w sprawach karnych dostarczane, wolne są jadąc tam i na powrót od drogowego i mostowego.

W razie przewożenia obwinionych na osi, gminy obowiązane są dostarczać potrzebnych podwód, za co należy się onym wynagrodzenie podług przepisów o podwodach.

§. 381. Do kosztów postępowania karnego, których zwrot od obwinionego przypada, należą:

1. wydatki na doręczenia, przyzwania i posłańców;
2. koszta doprowadzenia, dodanej straży i dostawienia lub odstawienia obwinionego lub innych osób;
3. należytości świadków, znawców i tłumaczów;
4. należytości obrońców i innych zastępców stron;
5. koszta utrzymania obwinionego podczas aresztu śledczego;
6. koszta podróży i dyety osób sądowych i prokuratorów, tudzież koszta podróży przysięgłych, nakoniec
7. koszta wykonania wyroku karnego.

Takowe koszta, wyjąwszy należytości pod l. 4 wyrażone, zalicza skarb publiczny, przy zastrzeżeniu zwrotu podług tego co jest przepisano w §§.389—391.

§. 382. Należytości posługaczy urzędowych i ich pomocników za doręczenia, przyzwania, posyłki, za doprowadzenie, przystawienie pod strażą lub transportowanie obwinionego lub innych osób, następnie należytości dzienne żandarmów, do doprowadzenia lub eskortowania użytych, będą uprawidlone w osobnych rozporządzeniach.

§. 383. Świadkom, którzy z dziennego lub tygodniowego żyją zarobku, i którzy jako tacy tracąc choćby tylko kilka godzin czasu ponieśliby uszczerbek w zarobku, sąd który ich bada, rozważywszy, jak słuszność wymaga, wszystkie okoliczności oznaczy na żądanie nie tylko wynagrodzenie kosztów podróży tam i na powrót ale nadto i zwrot utraconego zarobku, oraz i większych według okoliczności kosztów pobytu w miejscu przesłuchania. Innym świadkom na żądanie można tylko wtedy przyznać stosowne wynagrodzenie kosztów podróży i pobytu w miejscu przesłuchania, jeżeli to miejsce od zwyczajnego ich zamieszkania więcej niż o dwie mile (cztery godziny) jest odległe. Należytości przyznane trzeba wypłacić świadkowi zaraz po przesłuchaniu, a jeśli to bez jego winy zaraz nastąpić nie może, przesłać mu je bez kosztów w jak najkrótszym czasie.

W przyzwaniu należy przestrzedz świadków, że o należne sobie wynagrodzenie, pod stratą onego, upomnieć się powinni najdalej w przeciągu dwudziestu czterech godzin po przesłuchaniu.

Oskarżyciel prywatny nie ma prawa do należytości, jakie świadkowi przypadają; innym zaś poszkodowanym prawo to tylko wtedy służy, gdy są przyzwani w celu wysłuchania w przymiocie świadków.

Należytości osób, zostających w czynnej służbie wojskowej (obrony krajowej), które stają jako świadkowie przed sądem karnym, mającym siedzibę zewnątrz ich stanowiska, będą oznaczone w osobnych przepisach.

§. 384. Znawcy, stale jako tacy przy sądzie ustanowieni i pobierający za to wynagrodzenie, mają tylko prawo żądać zwrotu poniesionych wydatków, jakie były potrzebne do udzielenia zdania i należycie są udowodnione. Inni znawcy otrzymają oprócz tego zapłatę, jaką im sąd, rozważywszy wszelkie okoliczności, wymierzy. Jeżeli przepisy istniejące nie obejmują w tej mierze szczególnego określenia, należytość wymierzać się ma od jednego do pięciu złotych, a w razie gdyby danie zdania wymagało szczególnych wiadomości naukowych, technicznych lub artystycznych, lub wprawy, od dwóch do dwudziestu złotych. Wyższe nad tę ilość wynagrodzenie, nie może być przyznane bez zezwolenia trybunału drugiej instancyi.

§. 385. Tłumaczowi za ustny przekład dokumentu w obcym języku spisanego należy się pięćdziesiąt krajcarów, za przekład na piśmie po dwa złote od arkusza.

Jeżeli tłumaczenie jest połączone z niezwykłemi trudnościami, należytości powyższe może sąd podwyższyć o połowę.

Tłumaczowi przybranemu do przesłuchania sądowego należy się za każde pół dnia po dwa złote, a jeśli sam protokół pisać musi, po trzy złote.

Jeżeli do takich czynności powołani będą urzędnicy przy sądzie umieszczeni albo tłumacze oprzysiężeni, stali i płatni, pracę tę bezpłatnie podejmą.

§. 386. Jednakże znawcom i tłumaczom należą się także koszta podróży i wyżywne, jeżeli czynności wyżej wspomnione odbywać mają zewnątrz miejsca swego zwyczajnego pobytu, mianowicie zaś tym, którzy zostają w służbie publicznej według ogólnych w tym względzie istniejących rozporządzeń, innym zaś stósownie do przepisów w §. 383 podanych, chociażby nawet odległość była mniejsza od tej, jaka tamże jest wyrażoną.

Zresztą wszystkie wyż wymienione należytości trzeba znawcom i tłumaczom, jeśli można zaraz po odbytej przez nich czynności, wypłacić lub bez kosztów przesłać.

W przyzwaniu pisemnem należy im oznajmić, że o należytość swoją powinni się upomnieć pod utratą takowej najdalej w przeciągu czternastu dni po złożonem sprawozdaniu.

§. 387. Do kosztów utrzymania obwinionego podczas aresztu śledczego należą wydatki na żywność, legowisko, opał, światło, podług okoliczności na dostarczenie i pranie bielizny, czyszczenie odzieży, oraz koszta w razie choroby i połogu.

Co do kosztów choroby i połogu, każdemu z osobna obwinionemu policzają się wydatki, rzeczywiście dla niego poczynione; co się zaś tyczy wszelkich innych kosztów utrzymania, trybunał drugiej instancyi na obręb swój corocznie a w razie nader znacznej zmienności cen nawet częściej ustanawiać będzie przypadającą dziennie na każdego aresztowanego ilość, w jakiej wynagrodzenie tych kosztów utrzymania ma nastąpić, co jednak nie dotyczy aresztowanego, któryby sam z własnego mienia się utrzymywał.

Jeżeli w tych lub owych miejscach, gdzie się sądy karne znajdują, zachodzą znaczne różnice w cenach żywności, ilość tych kosztów zaopatrywania dla różnych sądów, znajdujących się w obrębie tego samego trybunału drugiej instancyi, różnie może być ustanawianą.

§. 388. Koszta wykonania wyroku karnego, które skazaniec zwrócić jest obowiązany, zawierają w sobie, w razie kar wolność odejmujących, nie tylko poczynione wydatki na utrzymanie (§. 387), ale także i tę część kosztów strzeżenia i zarządu miejsca kary, która na każdego karańca w więzieniu karnem zostającego, przypada. Wymiar tych kosztów uprawidlą osobne rozporządzenia.

Koszta wykonania innej kary ustanawiać się będą w każdym z osobna przypadku.

§. 389. Jeżeli oskarżony zostanie uznany wyrokiem karnym za winnego przestępstwa, należy zarazem wyrazić w wyroku, że jest obowiązany zwrócić i koszta postępowania karnego.

Jeżeli jednak postępowanie odnosiło się do więcej przestępstw, trybunał, ile można, odłączy od tego zwrotu koszta, dotyczące czynów, których oskarżony nie zostaje winnym uznany.

Wszelako obowiązek zwrócenia kosztów ciąży tylko na osobie prawomocnie skazanego, a jeżeli ten umarł po prawomocności wyroku, na spadku po nim; nigdy zaś na osobach trzecich, które gwoli ustawy lub z obowiązku na siebie przyjętego, o jego utrzymanie starać się powinny. Jeżeli jest kilku spółwinowajców, każdego z osobna skazać należy na ponoszenie tych kosztów, które za sobą pociągnęło utrzymywanie go podczas aresztu śledczego, jego obrona, wykonanie kary lub szczególne wydarzenia, które jego tylko osobę spotkały lub z jego winy wynikły. Na zapłacenie wszelkich innych kosztów postępowania karnego skazać należy niepodzielnie wszystkich spólników i uczestników, chyba że trybunał znajduje szczególne powody ograniczenia tej odpowiedzialności.

§. 390. Jeżeli postępowanie karne zakończone będzie inaczej aniżeli wyrokiem skazującym, koszta poniesie w powszechności skarb publiczny. O ile zaś postępowanie karne miało miejsce na żądanie oskarżyciela prywatnego, albo w ślad §. 48 tylko na wniosek rościciela prywatnego, sąd uchwali aby zwrócili wszelkie koszta, jakie w skutek ich działania narosły.

Za szczególne koszta, które wynikły z założenia zwyczajnego środka prawnego albo z żądania o wznowienie postępowania, odpowiada kto założył środek prawny albo wniósł wspomnione żądanie, jeżeli pierwszy wcale skutku nie odniósł a drugie odrzucone zostało.

Prokuratorya nie może być nigdy skazaną na zwrot kosztów.

Nakoniec jeżeli świadomie fałszywe doniesienie dało powód do postępowania karnego, koszta powinien zwrócić donosiciel.

§. 391. Koszta postępowania karnego o tyle od skazańca ściągnąć należy, o ile tenże przez to, podług zdania sądu, nie będzie narażony na ujmę w swojem wyżywieniu się ani też nie dozna przeszkody w dopełnieniu obowiązków, jakie na nim ciążą pod względem wynagrodzenia szkody przestępstwem zrządzonej lub wyżywienia swoich należących.

Osoby, które podczas zostawania w areszcie pobierają płace alimentacyjne, obowiązane są z tychże wynagrodzić koszta utrzymania, jakie na nie wyłożone zostały.

Orzeczenie co do ściągnięcia kosztów powinno nastąpić, jeśli być może, zaraz przy wyrokowaniu.

§. 392. W tych przypadkach, kiedy zażalenie co do kosztów i tak nie może być wyniesione wraz ze środkiem prawnym, który służy przeciw wyrokowi, wolno jest każdemu, kto się przez rozstrzyg lub postanowienie sądu co do kosztów uciążonym być mniema, wnieść osobne zażalenie w tej mierze do trybunału drugiej instancyi.

Zażalenie podać należy najdalej w dniach czternastu do sądu, który wyrokował w pierwszej instancyi, ten zaś przedstawi je wraz ze swojem sprawozdaniem trybunałowi drugiej instancyi, który rzecz ostatecznie rozstrzygnie.

§. 393. Kto w sprawie karnej korzysta z pomocy obrońcy, powinien w powszechności zapłacić między innemi i koszta obrony a to nawet wtedy gdy mu z urzędu obrońcę ustanowiono.

Jeśli oskarżonemu wyznaczono obrońcę ubogich, wydatki w gotowiźnie poczynione, będą temuż obrońcy na jego żądanie ze skarbu publicznego wynagrodzone, jeżeli były potrzebne i rzeczywiście miały miejsce.

W tych przypadkach kiedy obowiązek zwrócenia kosztów przewodu w ogólności spada na oskarżonego, oskarżyciela prywatnego, rościciela prywatnego (§. 48) lub tego, kto świadomie fałszywe uczynił doniesienie, osoby te winne są wynagrodzić także wszelkie koszta obrony i zastępstwa.

§. 394. Jeżeli obrońcy strony należy się wynagrodzenie, oznaczenie takowego pozostawia się dobrowolnemu porozumieniu między obrońcą a obowiązanym do zapłacenia, a to tak w tym przypadku gdy obwiniony, oskarżyciel prywatny lub rościciel prywatny sam sobie go obrał jak i wtedy, gdy oskarżonemu obrońca od sądu został ustanowiony.

§. 395. W razie gdyby porozumienie się między stroną a jej obrońcą co do należytości za podjętą obronę nie przyszło do skutku, wolno jest tak jednej jak drugiej stronie prosić sądu, powołanego do wyrokowania w pierwszej instancyi o oznaczenie tych należytości, bez względu na to czy ta obrona odnosiła się do postępowania przygotowawczego, do

rozprawy głównej czy też do ułożenia pism. Na takie podanie powinien sąd wysłuchać stronę przeciwną.

W wymiarze tych należytości nie wiąże wprawdzie trybunałów żadna ilość z góry oznaczona, ale obowiązane są oceniać rzeczywistą wartość oddanych przez obrońcę usług, mianowicie zaś brać na uwagę czas jaki zabrało dostarczenie dowodów i sama obrona, podjęte trudy i poczynione w pieniądzach wydatki.

Przeciw takiemu wymiarowi pierwszej instancyi, obie strony mogą, w dniach czternastu od dnia doręczenia uchwały, wynieść zażalenie do trybunału drugiej instancyi, który rzecz ostatecznie rozstrzygnie.

Tak samo postępować należy, gdy nie przyszło do skutku porozumienie co do wysokości kosztów, które w ślad §. 393, ustęp 3, zwrócone być winny.

Rozdział XXIII.

O wykonaniu wyroków.

§. 396. Każdy oskarżony, wyrokiem od zarzutu uwolniony, a w areszcie zostający, powinien być zaraz po ogłoszonym wyroku na wolność wypuszczonym; chyba że dalsze jego zatrzymanie jest potrzebne z powodu założonego środka prawnego, który ma skutek zawieszający, albo z innych przyczyn ustawowitych.

§. 397. Każdy wyrok karny należy niezwłocznie wprowadzić w wykonanie, jak tylko jest pewność że wykonania jego nie tamuje ustawowita przeszkoda a mianowicie środek prawny we właściwym czasie i przez prawo mającego założony, do którego ustawa skutek zawieszający przywiązuje (§. 284, ustęp 3, §. 294, ustęp 1, §. 346). Jeżeli środek prawny na korzyść oskarżonego w areszcie zostającego założyły takie osoby, które do tego wbrew jego woli nie mają prawa, należy zawiadomić o tem oskarżonego i objaśnić o odroczeniu wykonania kary, jakie ztąd wynikło. Tak samo się postąpi, gdy zachodzi wątpliwość czy zostający w areszcie oskarżeniec zgodził się na środek prawny przez jego obróncę założony. Wykonanie wyroku zarządzi przełożony tego sądu, który w sprawie wyrokował w pierwszej instancyi, chyba że ustawa niniejsza inaczej stanowi (§§. 402, 405, ustęp 2, 407—409).

§. 398. Jeżeli skazany na śmierć lub na karę wolność odejmującą w czasie gdy wyrok karny ma być w wykonanie wprowadzony jest chory na umyśle lub ciężko chory na ciele, albo skazana jest w ciąży, wykonanie dopóty nie nastąpi dopóki ten stan nie ustanie. Wykonanie kary wolność odejmującej, tylko wtedy i przeciw ciężarnej zarządzić można, gdy zostawanie w areszcie, aż do jej rozwiązania trwające, byłoby dla niej uciążliwsze nad zasądzoną karę.

§. 399. Wyrok karny przeciw osobie, urząd publiczny lub godność publiczną piastującej, zaraz po prawomocności udzielić należy jej bezpośredniemu przełożonemu.

§. 400. Czas przez skazanego na karę wolność odejmującą, po ogłoszeniu wyroku pierwszej instancyi w areszcie przepędzony, o tyle wlicza się do kary, o ile rozpoczęcie kary odwleczone zostało w skutek okoliczności od woli skazańca niezawisłych mianowicie zaś w skutek założenia środka prawnego przez osoby, które miały do tego prawo nawet

wbrew jego woli. Wliczenie i wtedy ma miejsce gdy środek prawny na korzyść skazańca założony, choćby tylko w części odniósł skutek.

§. 401. Rozpoczęcie wykonania kary wolność odejmującej, która nie przechodzi sześciu miesięcy, może być na krótki czas odłożone, gdy w skutek niezwłocznego jej wykonania skazaniec byłby narażony na uszczerbek w swojem zarobkowaniu lub sposobie utrzymania swojej bezwinnej rodziny, a nie zachodzi obawa jego ucieczki. Odłożenia takowego dozwolić może na sześć tygodni najwięcej, trybunał pierwszej instancyi w gronie czterech sędziów, z których jeden przewodniczy sądowi, po wysłuchaniu prokuratora. Dłuższe odłożenie tylko na wniosek sądu pierwszej instancyi dla przyczyn nader ważnych, przez trybunał drugiej instancyi dozwolone być może. Prośba o takie odłożenie kary winna być wniesioną do sądu pierwszej instancyi, który ją odrzuci, jeśli nie uważa za stósowne przedstawić ją z przychylnym wnioskiem. Przeciw odnośnym rozstrzygom żaden środek prawny nie ma miejsca.

Wykonanie kary, wolność odejmującej na osobę wojskową (względnie do obrony krajowej należącą) rozciągniętej, która sześciu miesięcy nie przechodzi, odłożonem będzie na żądanie właściwej władzy wojskowej (obrony krajowej), gdy skazaniec powołanym zostaje do pełnienia służby.

Wykonanie kary wolność odejmującej, nie może być przerwane.

§. 402. Jeżeli gwoli ustawy skazanie pociąga za sobą dla skazańca utratę szlachectwa, wykluczenie z zastępstwa gminnego lub innych zastępstw powołanych do zajmowania się sprawami ogółu, których jest członkiem, albo utratę urzędów, służby, tytułów, godności i orderów, czasową utratę prawa obierania lub zostania obranym do rzeczonych zastępstw albo utratę innych praw i upoważnień lub pobierania płacy z kas publicznych, wówczas sąd karny powinien przesłać odpis wyroku prawomocnego i tej także władzy, do której należy wydać z tego powodu stósowne zarządzenia.

Jeśli w skutek wyroku karnego jedna z osob w §. 158 wymienionych ma być aresztowaną, trzeba niezwłocznie doręczyć (§. 83) bezpośredniemu jej przełożonemu odpis prawomocnego orzeczenia.

Prokurator powinien dopilnować zachowania przepisów istniejących co do donoszenia o nastąpionych skazaniach.

§. 403. Wykonanie wyroku śmierci nastąpi najbliższego poranku po dniu, w którym oznajmiono skazańcowi, że ponieważ nie został ułaskawionym przeto kara będzie na nim spełnioną. Oznajmienie to nastąpi w domu sądowym w obec przewodniczącego, dwóch sędziów i prokuratora. Sąd karny ma uważać na to, aby wykonanie nie przypadło w niedzielę lub święto ani w taki dzień, który według religijnego wyznania skazańca jest dniem uroczystym, i aby zgoła wykonaniu w dniu naznaczonym nic nie było na przeszkodzie.

Po tem ogłoszeniu sąd karny przyda skazańcowi kapłana jego wyznania, jeżeli sam go sobie nie obierze, i oznajmi mu w razie potrzeby iż ani jego uchylanie się od przygotowania na śmierć ani prośba, przez kogo bądź o ułaskawienie podana wykonania kary śmierci nie wstrzyma.

Przystęp do skazańca dozwolony jest, oprócz tych którym ze stanowiska urzędowego służy, tylko jego należącym i tym osobom, z któremi on sam widzieć się lub rozmówić sobie życzy.

§. 404. Wykonanie kary śmierci odbędzie się w obrębie murów domu więziennego lub w innem zamkniętem miejscu w obec komisyi sądowej, która przynajmniej z trzech

członków sądu i protokolanta składać się powinna a nadto prokuratora, lekarza sądowego i kapłana towarzyszącego skazańcowi. Obrońcę, przełożonego i zastępstwo gminy w której obrębie wykonanie nastąpi, zawiadomić należy o miejscu i godzinie wykonania, aby przy niem mogli być obecni.

Urzędnikom sądu, prokuratoryi i władzom bezpieczeństwa, tudzież najbliższym krewnym skazanego wolno się znajdować przy traceniu. O ile obszerność miejsca pozwoli, można oprócz tego jeszcze dozwolić wstępu tamże mężom poważanym.

Jeżeli wyrok śmierci ma być wykonany na więcej osobach, należy zarządzić co potrzeba aby żadna tracenia drugiej widzieć nie mogła.

Wyrok karny wraz z krótkim opisem czynu należy dać wydrukować i po straceniu rozdać.

Ciało straconego pogrzebane będzie w nocy bez żadnej pokaźności, w osobnem na to przeznaczonem miejscu; ale może być wydane dla pochowania rodzinie, gdy ta domaga się tego a żadne względy nie są na przeszkodzie. I w tym razie pochowanie odbyć się powinno po cichu i bez żadnej okazałości. Dopóki trupa nie uprzątnięto, oprócz osób wyżej wymienionych, nie należy nikomu dozwalać przystępu do miejsca tracenia.

§. 405. Karańcy, którzy za zbrodnię skazani są na karę wolność odejmującą, dłuższą nad jeden rok, odbywać mają kary w miejscach, na to osobnemi przepisami przeznaczonych. Inne kary wolność odejmujące będą wykonane zwykle w tym sądzie karnym, który w pierwszej instancyi wyrokował.

Prokurator zarządzi odstawienie skazańca do zakładu karnego, któremu prześle dokładny wykaz, obejmujący potrzebne dane co do skazańca (tabela wykazawcza).

§. 406. Co do kar, wolność odejmujących, któreby powinny być odbyte w sądzie wyrokującym, trybunał drugiej instancyi może dozwolić aby wykonanie takowych z powodu przepełnienia więzień, dla oszczędzenia niestosunkowych wydatków podróży lub transportu lub z innych ważnych przyczyn w innym trybunale jego obrębu nastąpiło. Gdyby takowe wykonanie nastąpić miało zewnątrz obrębu trybunału drugiej instancyi, okoliczność tę należy przedstawić do rozstrzygu ministrowi sprawiedliwości.

§. 407. Jeżeli wyrokiem karnym orzeczone jest wygnanie skazańca po odbytej karze albo wydalenie go z którego z pomiędzy krajów w radzie państwa zastępowanych lub też ze wszystkich, prokuratorya doniesie o tem naczelnikowi tego kraju, w którym sąd karny się znajduje.

Jeżeli wydalenie odnosi się tylko do którego miejsca lub powiatu, należy o tem zawiadomić najniższą władzę polityczną lub bezpieczeństwa.

§. 408. Jeżeli wyrok karny pociąga za sobą utratę towarów, lub innych rzeczy na sprzedaż będących lub sprzętów, albo zniweczenie lub zniszczenie narzędzi lub innych przedmiotów, utratę rzemiosła lub innych praw i upoważnień, prokurator porozumie się z temi władzami, do których zakresu należy wydanie potrzebnych w tej mierze zarządzeń.

§. 409. Ściąganie kosztów postępowania karnego (§. 381) i kar pieniężnych, odbywa się podług obowiązujących w tym względzie przepisów.

§. 410. Jeżeli po prawomocności wyroku karnego wyjdą na jaw takie okoliczności zwalniające, które w czasie wyrokowania jeszcze nie istniały albo przynajmniej nie były wiadome, a które nie byłyby w prawdzie powodem do zastósowania innego zakresu kary, ale

przecież oczywiście były by sprowadziły łagodniejszy wymiar kary, wówczas trybunał pierwszej instancyi (§. 401), zaraz po przekonaniu się o istnieniu tych okoliczności zwalniających, uczyni przedstawienie z wnioskiem o stósowne złagodzenie kary do trybunału drugiej instancyi, który ten wniosek po wysłuchaniu nadprokuratora rozstrzygnie.

Przeciw odrzuceniu prośby lub wniosku o złagodzenie kary żaden środek prawny nie ma miejsca.

Jeżeli trybunał drugiej instancyi przystąpi do wniosku o złagodzenie kary przez sąd kasacyjny wymierzonej, przedłoży ten wniosek sądowi kasacyjnemu, który po wysłuchaniu prokuratora jeneralnego ostatecznie w tej mierze orzecze.

§. 411. Nieprzewidziane w ustawie darowanie lub złagodzenie kary zależy tylko od Cesarza.

Prośby o ułaskawienie nie mają skutku zawieszającego. Jeżeli w szczególnych przypadkach nie wydano wyższych poleceń, do tych próśb następujące stosują się przepisy:

Jeżeli skazaniec rozpocząwszy karę wnosi prośbę o ułaskawienie do przełożonego zakładu więziennego albo do urzędnika wysłanego na zwiedzenie tegoż zakładu, wówczas takowa prośba wraz ze zdaniem przełożonego o sprawowaniu się i o stanie zdrowia karańca, przesłaną będzie sądowi, który wyrokował (§. 401) w pierwszej instancyi.

Sąd ten, do którego także wszelkie inne podania w drodze łaski przesyłać należy, rozpozna prośbę i odrzuci takową jeśli nie uzna że ważne przyczyny przemawiają za złagodzeniem lub darowaniem kary. W przeciwnym razie przedstawi ją ze swoim wnioskiem trybunałowi drugiej instancyi, który po wysłuchaniu nadprokuratora poweźmie w tej mierze uchwałę i albo prośbę odrzuci albo takową wraz ze swoim wnioskiem ministrowi sprawiedliwości przedstawi. Jeżeli sąd kasacyjny co do wyroku, w myśl §. 288, l. 3 lub §. 350, ustęp 1, wydał orzeczenie, wówczas wniosek trybunału drugiej instancyi, popierający prośbę o ułaskawienie, przedstawiony będzie sądowi kasacyjnemu, który, po wysłuchaniu prokuratora jeneralnego, orzecze azali prośba ma być odrzucona lub u ministra sprawiedliwości poparta.

Przeciw odrzuceniu przez jeden z rzeczonych sądów podania w drodze łaski wniesionego, żadne zażalenie nie ma miejsca.

Rozdział XXIV.

O postępowaniu przeciw niewiadomym, nieobecnym i zbiegłym.

I. Postępowanie przeciw niewiadomym, nieobecnym i zbiegłym podczas śledztwa przygotowawczego.

§. 412. Aczkolwiek sprawca zbrodni lub występku jest niewiadomy lub nie może być przed sądem stawiony, mimo to jednak należy na wniosek prokuratora sprawdzić jakość czynu ze starannością i dokładnością, jakiej przepisy wymagają. W takowych przypadkach dopiero wtedy gdy nie ma żadnych punktów oparcia do dalszych dochodzeń, należy zawiesić postępowanie aż do przyszłego odkrycia lub wynalezienia sprawcy.

§. 413. Jeżeli obwinionym o zbrodnię lub występek jest nieobecny, który jednak prawdopodobnie nie uciekł, a nie ma warunków potrzebnych według §-fu 175 do wydania nakazu przyaresztowania, należy tylko zarządzić wyśledzenie jego pobytu, i dopiero wtenczas gdy po wykryciu takowego pomimo przyzwania nie staje, wydać przeciw niemu nakaz przy-

prowadzenia albo podług okoliczności zarządzić przeciw niemu kroki, w następującym paragrafie omówione.

§. 414. Jeżeli z okoliczności wnosić należy że obwiniony uciekł, albo jeżeli nieobecny jest posądzanym o zbrodnię lub występek w takich okolicznościach, któreby w ślad §. 175 jego przyaresztowanie usprawiedliwiały, wówczas władze, do śledzenia i ścigania zbrodni i występków przeznaczone, końcem schwytania obwinionego poczynią stósowne do okoliczności kroki, jakiemi są: przeszukanie domu, odezwy wezwawcze do innych władz, w których obrębie może być przydybanym, pogoń sądowa lub listy gończe.

§. 415. Jeżeli spodziewać się należy że podejrzanego zbiega można jeszcze dogonić, wówczas sędzia śledczy a w nagłych razach sądy powiatowe i władze bezpieczeństwa mają obowiązek ścigać go przez umyślnych wysłańców, w otwarte listy wierzytelne zaopatrzonych. Pogoń ta nie jest ścieśniona obrębem, do którego wysłańcy należą, ale owszem rozciągać się może aż do granic krajów w radzie państwa zastępowanych. Wszystkie sądy i władze bezpieczeństwa obowiązane są dawać pomoc ścigającym wysłańcom.

§. 416. Przeciw zbiegom i takim nieobecnym, których miejsce pobytu jest niewiadome, wtedy tylko listy gończe wydawane być mogą, gdy ci o jaką zbrodnię mocno są podejrzani. W powszechności rozpisywanie listów gończych należy do izby radnej, w przypadkach zaś nagłych do samego sędziego śledczego.

List gończy i wtedy ma być rozpisany gdy aresztowany o zbrodnię ucieknie z aresztu śledczego lub więzienia karnego.

Za tymi, którzy tylko o występek są obwinieni nie można rozpisywać listów gończych, jeżeli jednak na schwytaniu ich wiele zależy, można udzielić władzom ich rysopis z wezwaniem aby w razie znalezienia onychże, doniosły o tem sądowi, który rozesłał rysopis osoby.

§. 417. W liście gończym wymienić należy zbrodnię, o którą obwiniony jest podejrzany, opisać jak najdokładniej jego osobę i dołączyć wezwanie, wystósowane do wszystkich sądów i władz bezpieczeństwa, o tymczasowe jego przytrzymanie i dostawienie. Listy gończe powinny być stósownie do istniejących przepisów rozpowszechnione, mianowicie zaś jak najspieszniej rozesłane do wszystkich sądów powiatowych, władz bezpieczeństwa i organów nadzorczych w okolicach. Jeśli potrzeba, zarządzić należy także rozpowszechnienie listów gończych w dalszych stronach, w miarę zaś okoliczności ogłoszenie ich przez pisma publiczne.

Z opisaniem i ogłoszeniem rzeczy skradzionych lub zrabowanych, przedmiotów pochodzących z popełnionego oszustwa, fałszowania publicznych papierów kredytowych lub monet tak samo postąpić należy jak z listami gończemi. Jeżeli taki opis dotyczy przedmiotów większej wartości lub tego rodzaju, że jest nadzieja iż ogłoszenie takowego posłuży do wykrycia sprawcy lub zapobieżenia dalszemu złemu albo poda poszkodowanemu sposobność powetowania szkody, ogłoszenie może natychmiast nastąpić. Gdy jednak chodzi o opisanie sfałszowanych papierów kredytowych lub monet, trzeba pierwej uczynić w tej mierze doniesienie trybunałowi drugiej instancyi, i oczekiwać jego poleceń. Ktokolwiek poweźmie jaką wiadomość o przedmiotach opisanych, powinien zaraz donieść o tem zwierzchności.

§. 418. Jak tylko ustały przyczyny, które były powodem do wydania listu gończego lub opisania, należy niezwłocznie zarządzić odwołanie.

§. 419. Jeżeli obwiniony, który jest nieobecnym lub zbiegłym, oświadczy gotowość stawienia się przed sądem w razie uzyskania listu bezpieczeństwa (list żelazny, glejt) wówczas minister sprawiedliwości po zasięgnięciu zdania nadprokuratora przy tym trybunale drugiej instancyi, w którego obrębie sąd śledczy się znajduje, może mu takowy list, w miarę okoliczności za kaucyą, z tym skutkiem udzielić, że obwiniony aż do zawyrokowania w pierwszej instancyi na wolności pozostanie.

§. 420. List bezpieczeństwa skutkuje tylko co do zbrodni lub występku, do których się odnosi. Przestaje skutkować gdy obwiniony nie staje na przyzwanie bez dostatecznego usprawiedliwienia się, gdy robi przygotowania do ucieczki, gdy uchyla się od dalszego śledztwa przez ucieczkę lub ukrywanie swojego pobytu, albo gdy niedopełnia któregokolwiek z warunków, pod któremi list bezpieczeństwa został mu udzielony.

II. Postępowanie przeciw nieobecnym i zbiegłym po zamknięciu śledztwa przygotowawczego.

§. 421. Jeżeli przy zamknięciu śledztwa przygotowawczego, oskarżyciel wyniesie oskarżenie o zbrodnię lub występek przeciw obwinionemu, którego miejsce pobytu jest niewiadome albo nie leży w jednym z krajów zastępowanych w radzie państwa, wówczas akt oskarżenia doręczyć należy obrońcy w tym celu ustanowić się mającemu, który ma prawo, w dniach ośmiu po takowem doręczeniu, zgłosić i wywieść sprzeciw. Co do reszty i w tym razie przepisy rozdziału XVI. znajdują zastósowanie.

Gdy oddanie pod oskarżenie stanie się prawomocnem, należy je obwieścić. Jeżeli chodz o zbrodnię, obwieszczenie nastąpi w formie listu gończego.

Jeżeli spodziewać się należy, że wydanie obwinionego, który jest za granicą, da się uzyskać na mocy istniejących umów państwowych, wówczas sąd po wysłuchaniu prokuratora uda się w tej mierze drogą przepisaną do zagranicznej władzy sądowo-karnej, w której obrębie oskarżony się znajduje. Gdyby robiono trudności co do wydania, dla usunięcia takowych należy uczynić stósowne przedstawienie do ministra sprawiedliwości za pośrednictwem trybunału drugiej instancyi.

Tak samo się postąpi gdy obwiniony znajduje się w jednym z krajów do korony węgierskiej należących, a władze tamtejsze wydania go odmawiają.

Gdy oskarżony stawi się później albo schwytanym zostanie, udzielić mu należy akt oskarżenia i orzeczenie w skutek założonego sprzeciwu zapadłe. Jeżeli oddanie pod oskarżenie stało się już prawomocnem a oskarżony na obronę swoją przytacza okoliczności, których dochodzenia żąda, postąpi się podług przepisu paragrafu 224.

III. Postępowanie kontumacyjne przeciw nieobecnym i zbiegłym.

§. 422. Po nastąpionem oddaniu pod oskarżenie, postępowanie karne przeciw tym, którym przyzwanie do rozprawy głównej dla nieobecności wręczone być nie może, pozostanie w zawieszeniu aż do ich ujęcia.

Tylko wtedy gdy oskarżyciel domaga się wyraźnie postępowania kontumacyjnego, trybunał, który do zawyrokowania jest właściwym, wytoczy to postępowanie przez przyzwanie publiczne.

§. 423. Przyzwanie publiczne zawierać będzie:

1. imię i nazwisko, wiek, miejsce urodzenia, stan lub rzemiosło i miejsce zamieszkania oskarżonego, o ile to wszystko jest wiadome;

2. wymienienie zbrodni wraz z okolicznościami, od których zależy zakres kary;

3. wezwanie oskarżonego, aby w stósownym okresie, który przynajmniej na jeden miesiąc naznaczyć należy, stanął w sądzie dla usprawiedliwienia się z zarzuconego mu czynu, gdyż inaczej przeciw niemu jako nieposłusznemu postąpi się gwoli ustawy i będzie mu zabronione wykonywanie praw obywatelskich.

§. 424. To publiczne przyzwanie należy wywiesić w miejscu, gdzie zbrodnia została popełnioną, w siedzibie trybunału pierwszej instancyi tudzież w miejscu zamieszkania lub ostatniego pobytu oskarżonego tudzież zamieścić po trzykroć w dzienniku urzędowym kraju w stosownych odstępach czasu. W miarę okoliczności można także zarządzić zamieszczenie takowego w innych krajowych i zagranicznych pismach publicznych. Oprócz tego oznajmić należy osobno o tem przyzwaniu pełnomocnikowi oskarżonego, jeśli ten jest wiadomy, jego opiekunowi lub małżonkowi lub któremu z jego blizkich krewnych. O ogłoszenie publiczne tego przyzwania postara się oskarżyciel.

§. 425. Jeżeli oskarżony nie stanie w okresie (§. 423) naznaczonym w przyzwaniu, izba radna na wniosek oskarżyciela orzecze, że oskarżonemu podczas jego nieobecności wykonywanie praw obywatelskich jest zabronione. Okoliczność że na zaskarżenie przeciw oskarżonemu wniesione jeszcze nie zapadł wyrok karno-sądowy nie przeszkadza nadal przewód cywilny przeciw niemu wytoczyć lub już wytoczony dalej popierać.

§. 426. Jeśli oskarżony staje lub później schwytanym zostanie, wówczas na wniosek oskarżyciela należy dalej postępować stosownie do przepisów rozdziału XVIII.

§. 427. Jeżeli oskarżony nie stanął do rozprawy głównej, wówczas pod jego nieobecność i rozprawa toczyć się i wyrok zapaść może, ale tylko wtedy i to pod nieważnością, gdy chodzi o zbrodnię która jest zagrożona najwyżej pięcioletnią karą wolność odejmującą lub też o występek, oskarżony już w śledztwie przygotowawczem był słuchany a przyzwanie do rozprawy głównej jeszcze osobiście zostało mu wręczone. W takowym przypadku należy oskarżonemu oznajmić wyrok przez sędziego ku temu wyznaczonego lub mu takowy w odpisie doręczyć. Jeśli to być nie może z powodu jego nieobecności, wyrok będzie ogłoszony publicznie sposobem w §. 424 wyrażonym.

Jeżeli jednak rozprawa główna nie może być rozpoczętą lub dalej prowadzoną w nieobecności oskarżonego, dla tego że powyższym warunkom nie stało się zadość albo że trybunał uważa iż bez obecności oskarżonego nie można się spodziewać należytego wyjaśnienia stanu rzeczy, postąpi się podług §. 221. Jeżeli doprowadzenie oskarżonego nie da się uskutecznić, wolno jest oskarżycielowi żądać wytoczenia postępowania w §§. 423—426 omówionego; okres wymieniony w §. 423 pod 3 może być w tym razie skrócony do dni czternastu.

Przeciwko wyrokowi zapadłemu w nieobecności oskarżonego, ten ostatni może założyć sprzeciw w trybunale pierwszej instancyi a to w okresie naznaczonym do zgłoszenia zaskarżenia nieważności. Do takowego sprzeciwu należy się przychylić, jeżeli będzie wykazano że nieuchronna przeszkoda nie dozwoliła oskarżonemu stanąć do rozprawy głównej. W tym przypadku zarządzić należy ponowną rozprawę główną. Jeżeli oskarżony i do tej nie stanie, wyrok sprzeciwem zaskarżony poczytuje się względem niego za prawomocny. Sprzeciw rozstrzyga trybunał drugiej instancyi na posiedzeniu niejawnem po wysłuchaniu nadprokuratora. Jeżeli sprzeciw odrzuci, oskarżonemu nie służy już żaden środek prawny przeciwko wyrokowi. Jeżeli skazany wraz ze sprzeciwem założył zaskarżenie nieważności lub powoływ albo jeżeli i druga strona założyła powoływ lub zaskarżenie nieważności, wówczas sąd, któremu akty gwoli przepisu §§. 285 i 294 przedłożone zostaną, rozstrzygnie naprzód

sprzeciw na posiedzeniu niejawnem po wysłuchaniu prokuratoryi i tylko w razie odrzucenia takowego przystąpi do rozpoznania powoływu lub zaskarżenia nieważności.

§. 428. Ani niestawiennictwo oskarżonego ani zarządzone z tego powodu postępowanie kontumacyjne, nie może opóźniać postępowania przeciw obecnym spółoskarżonym. Jeżeli w takich przypadkach przedmioty, służące do przekonania oskarżonych zwrócone zostają właścicielom, można na tych ostatnich włożyć obowiązek aby takowe na żądanie znowu przedstawili. Należy zarazem złożyć do aktów dokładny opis zwróconych przedmiotów.

Rozdział XXV.

O postępowaniu doraźnem.

I. Zaprowadzenie postępowania doraźnego.

§. 429. W ogólności postępowanie doraźne może mieć miejsce tylko w przypadkach rozruchu, gdy inne środki ustawą wskazane do stłumienia go nie wystarczają. Postanowienie uznające że zachodzi potrzeba sądu doraźnego należy do naczelnika kraju w porozumieniu z prezydentem trybunału drugiej instancyi i nadprokuratorem. Wszakże jeżeli zwłoka zagraża niebezpieczeństwem, nawet przełożony politycznej władzy powiatowej ma prawo wydać takie postanowienie w porozumieniu z prezydentem trybunału pierwszej instancyi i prokuratorem.

§. 430. Oprócz tego postępowanie doraźne i wtedy zarządzonem być może gdy w jednym lub kilku powiatach morderstwo, rabunek, podpalenie lub zbrodnia gwałtu publicznego, w §. 85 kodeksu karnego przewidziana szerzą się w sposób zatrważający. Orzeczenie czy zachodzi potrzeba zaprowadzenia sądu doraźnego należy w takich razach do ministra spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministrem sprawiedliwości.

§. 431. Postanowienie zaprowadzające sąd doraźny, ogłosić należy w gminach, dla których zostało zarządzone, a to przy odgłosie bębna lub trąby, oprócz tego zaś obwieścić niezwłocznie przez zawiadomienie władz gminnych, przez przylepienie obwieszczenia na placach publicznych, przez pisma publiczne, w miarę okoliczności przez ogłoszenie z kazalnicy, i udzielić także komendzie jeneralnej lub wojskowej i obrony kraju koronnego dla poświadomienia podwładnych korpusów wojska (obrony krajowej).

§. 432. Ogłoszenie postępowania doraźnego w razie rozruchu zawierać będzie zarazem rozkaz, aby się każdy wystrzegał wszelkich zbiegowisk do rozruchu zmierzających, wszelkich podżegań do takowych i wszelkiego w nich udziału, stosując się nadto do wszelkich rozporządzeń władzy, wydawanych w celu stłumienia tych zbrodni, inaczej bowiem każdy ktokolwiek po ogłoszeniu tych rozporządzeń dopuści się takiej zbrodni, oddany będzie pod sąd doraźny i ulegnie karze śmierci.

§. 433. Również i w razie ogłoszenia sądu doraźnego z powodu zbrodni w §. 430 omówionej, postąpić należy w sposób poprzedzającym paragrafem określony. W miarę okoliczności można także ogłosić sąd doraźny tylko przeciw tym, którzyby się dopuścili jednej z tych zbrodni w sposób szczególny i dokładnie oznaczony. W każdym z tych przypadków

zagrozić należy że kto takową zbrodnię w ogólności lub w określonym szczególnie sposobie popełni, ściągnie na siebie karę śmierci.

§. 434. Od chwili ogłoszenia postępowania doraźnego, trybunał pierwszej instancyi, w którego obrębie ogłoszenie nastąpiło, będzie wyłącznie właściwym do sądzenia wszystkich w jego okręgu popełnionych zbrodni, na które gwoli §§. 432 i 433 postępowanie doraźne ma się rozciągać, tudzież spólnictwa i wszelkiego karygodnego w nich uczestnictwa, a to bez względu na śledztwa, jakieby przeciw obwinionemu w zwyczajnym sądzie wisieć mogły.

Jeżeli obwiniony popełnił więcej przestępstw w różnych okręgach, a to pociąga za sobą właściwość różnych sądów doraźnych, wówczas ten sąd doraźny jest wyłącznie właściwym, przed którym został stawiony lub któremu pierwej dostawiony być może.

§. 435. Trybunał pierwszej instancyi jako sąd doraźny orzeka w gronie czterech sędziów, z których jeden jest przewodniczącym, za przybraniem protokólanta. Sąd ten może, według uznania prezydenta, obrać sobie za siedzibę którekolwiek miejsce okręgu, na który sąd doraźny został ogłoszonym; o obranem należy niezwłocznie zawiadomić władzę administracyjną.

§. 436. Skoro tylko postępowanie doraźne zarządzone zostanie, władza administracyjna powinna jak najspieszniej postarać się o to, aby najbliższa komenda wojskowa wyprawiła oddział wojska dla bezbieczeństwa sądu doraźnego potrzebny, aby na miejscu przeznaczonem do odbywania sądu doraźnego były w pogotowiu potrzebne przybory urzędowe, aby kapłan, lekarz sądowy, tudzież kat i jego pomocnicy znajdowali się tamże, i ażeby wykonaniu kary śmierci, w razie jej rozciągnięcia, nic nie stało na zawadzie.

II. Postępowanie przed sądem doraźnym.

§. 437. Prokurator przy trybunale pierwszej instancyi lub szczególnie wyznaczony członek prokuratoryi uczyni wniosek o wytoczenie postępowania doraźnego przeciw obwinionym. W tym względzie służy za prawidło, że tylko takie osoby przed sąd doraźny stawione być powinny, które albo na uczynku schwytano, albo co do których niepłonnie spodziewać się można, że dowód winy przeciw nim bezzwłocznie da się ustanowić.

Osoby, które ciężko zachorowały lub są w ciąży, nie mogą być stawione przed sądem doraźnym.

§. 438. Sąd doraźny jest także właściwym do sądzenia osób, podlegających sądztwu wojskowemu; a przeto władze wojskowe wydadzą je na żądanie sądu doraźnego. Gdy takie osoby wojskowe przystawione zostaną do władzy cywilnej, należy o tem zawiadomić najbliższą komendę wojskową przy wyrażeniu nazwiska, miejsca urodzenia, gminy do której należą i wojskowego stopnia obwinionego.

§. 439. Całe postępowanie przeciw każdemu z osobna obwinionemu odbywać się będzie od początku aż do końca przed zgromadzonym sądem i, o ile można, bez przerwy. Zaraz przy schwytaniu obwinionego należy go stawić przed sądem doraźnym, chyba że prokurator uznaje za stósowne wytoczyć postępowanie zwyczajne; w tym przypadku atoli odstawienie do sądu doraźnego nie ma już miejsca. Najdłuższe postępowanie przeciw jednemu obwinionemu ustanawia się na trzy dni; a okres ten liczy się od chwili stawienia (§. 441) obwinionego przed sądem doraźnym.

§. 440. Postępowanie przed sądem doraźnym jest ustne i jawne. Obwiniony może sam sobie wybrać obrońcę; jeżeli z tego prawa nie robi użytku, sąd mu obrońcę zamianuje z urzędu.

§. 441. Rozprawę rozpoczyna prokurator wyłuszczeniem czynów, zarzuconych obwinionemu. W przesłuchaniu i wytaczaniu dowodów zachować należy w ogólności przepisy §§. 245—254.

Postępowanie ogranicza się zwykle do udowodnienia czynu, na który zarządzono postępowanie doraźne. Dla tego innych przestępstw schwytanego nie należy brać na uwagę. Jeżeli takowe będą ścigane w drodze zwyczajnego postępowania karnego, sąd wymierzając karę będzie miał wzgląd na karę ciężkiego więzienia (§. 442, ustęp 2) przed sąd doraźny wyrzeczoną.

Postępowanie nie może być przewlekane dochodzeniami dotyczącemi odszkodzenia. Podobnież, lubo nie należy spuszczać z uwagi wyśledzenia spólników, jednak nie można z tego powodu odwlekać wydania i wykonania wyroku przeciw schwytanemu.

Po zamknięciu postępowania dowodowego prokurator rozwinąwszy wyniki takowego, postawi swój wniosek, na który odpowie obwiniony i jego obrońca; gdyby zaś prokurator znowu co na to odpowiedział, obwinionemu i obrońcy służy w każdym razie prawo przemówienia na ostatku.

§. 442. Następnie sąd odbywszy niejawną naradę wyda wyrok przy zachowaniu przepisów w §§. 17, 19 do 22, 258 i 267 zawartych i zaraz potem ogłosi obwinionemu na posłuchaniu jawnem. Jeżeli obwiniony uznanym zostanie jednomyślnie za winnego, sąd doraźny wyda zarazem wyrok na karę śmierci.

Tylko wtenczas gdy wykonanie kary śmierci na jednym lub kilku najwięcej na karę zasługujących winowajcach, dało już odstraszający przykład, do przywrócenia spokojności potrzebny, sąd doraźny ze względu na ważne okoliczności zwalniające, może tych którzy mniejszy udział wzięli skazać na ciężkie więzienie od lat pięciu do dwudziestu. Na taką samą karę będą skazani ci, którzy w czasie popełnionej zbrodni dwudziestego roku życia jeszcze nie skończyli.

§. 443. Jeżeli zachodzą warunki, w §. 259 przewidziane, sąd doraźny orzecze uwolnienie obwinionego od zarzutu i natychmiastne wypuszczenie go na wolność zarządzi. Jeżeli sąd doraźny uważa się być niewłaściwym, jeżeli wyrok śmierci nie zapada (§. 442, ustęp 1) dla braku jednomyślności sędziów albo jeżeli wprawdzie dowód winy obwinionego w przeciągu ustawowego okresu trzech dni nie może być przeprowadzony atoli mocne zachodzą przeciw niemu poszlaki, że czyn mu zarzucony lub inne przestępstwo popełnił, sąd doraźny odeśle obwinionego przed zwyczajnego sędziego a w takowym przypadku postanowi zarazem czy obwiniony ma pozostać w areszcie lub na wolność być wypuszczonym.

§. 444. Będzie spisany protokół rozprawy przed sądem doraźnym odbytej a to podług przepisów w §§. 271 i 272 zawartych. Podpiszą go wszyscy sędziowie i protokólant.

§. 445. Przeciw wyrokom sądu doraźnego nie służy żaden środek prawny; prośba o ułaskawienie przez kogo bądź wniesiona nie ma nigdy skutku zawieszającego.

W powszechości kara śmierci powinna być wykonaną we dwie godziny po ogłoszeniu wyroku; tylko na wyraźną prośbę skazańca można mu jeszcze pozostawić trzecią godzinę dla przygotowania się na śmierć.

III. Odwołanie postępowania doraźnego.

§. 446. Odwołanie postępowania doraźnego należy do osób, wymienionych w §§. 429 i 430. Odwołanie będzie natychmiast postanowione i przez pisma publiczne ogłoszone, jak tylko ustanie przyczyna, która dała powód do zaprowadzenia prawa doraźnego.

Działalność sądu doraźnego ustaje od chwili, gdy tenże otrzyma zawiadomienie o odwołaniu postępowania doraźnego. Wszystkie jeszcze wiszące śledztwa, tudzież te, w skutek których wyroki śmierci zapadły lecz nie zostały jeszcze wykonane, oddane będą sądom zwyczajnym, które uważać je mają za śledztwa przygotowawcze. Dalsze w takowych postępowanie zastósowane będzie do ogólnych przepisów niniejszego postępowania karnego. Wszystkie wyroki przez sąd doraźny wydane wraz z aktami rozpraw przedłożone będą w czternastu dniach po odwołaniu prawa doraźnego nadprokuratorowi, który poczyni wnioski jakie za stosowne uzna.

Jeżeli później wyjdą na jaw przyczyny do wznowienia postępowania, wówczas postępowanie w tej mierze odbędzie się przed sądami zwyczajnemi a to podług przepisów rozdziału XX.

Rozdział XXVI.

O postępowaniu w sprawach o przekroczenia.

§. 447. W postępowaniu co do tych przestępstw, których śledzenie i ukaranie poruczone jest sądom powiatowym, należy przedewszystkiem stosować się do przepisów, w niniejszym rozdziale zawartych. We wszystkich zaś punktach, na które tu nie ma szczególnego przepisu, idą w zastósowanie przepisy postępowania, dotyczącego zbrodni i występków.

I. Oskarżenie.

§. 448. Czynności prokuratoryi wykonywane będą przez urzędników, którzy do tego w drodze rozporządzenia zostaną przeznaczeni. Pod tym względem podlegają oni prokuratorowi przy trybunale pierwszej instancyi, w którego obrębie się znajdują, winni stósować się do jego poleceń i składać mu co miesiąc wykaz przestępstw, które ścigali i przedstawić (§. 31) wynik przedsiębranych kroków.

§. 449. Ktokolwiek jest pokrzywdzony w swoich prawach przestępstwem, które z urzędu ścigać należy, może się przyłączyć do postępowania karnego. Jeżeli urzędnik, powołany do czynności pokuratorskich, odmawia ścigania, rościciel prywatny może się domagać (§§. 451 i 457) ukarania podług ustawy.

II. Postępowanie zwyczajne przed sądami powiatowemi.

§. 450. Jeżeli sąd powiatowy mniema że nie jest właściwym ponieważ zachodzi zbrodnialub występek, oznajmi to prokuratorowi przy trybunale pierwszej instancyi albo oskarżycielowi prywatnemu (§§. 46, 449). Jeżeli zaś trybunał pierwszej instancyi lub wyższy sąd odeśle sprawę na powrót do sądu powiatowego, ten ostatni nie może się już uchylać, z powodu niewłaściwości.

§. 451. Ani formalne śledztwo przygotowawcze ani osobne postępowanie co do oddania pod oskarżenie nie ma miejsca. Dostatecznem jest ogólnikowe bądź na piśmie bądź ustnie wniesione żądanie ukarania podług ustawy.

Jeżeli zarazem obwiniony zostaje przyprowadzony przed sędziego i przyznaje się do zarzuconego mu czynu, albo jeżeli zarazem tak oskarżyciel jak obwiniony stają przed sędzią a wszystkie dowody przeciw i za są na doręczu, sędzia za przyzwoleniem obwinionego może zaraz przedsięwziąść (§. 456) rozprawę i zawyrokować.

W innych zaś przypadkach po przedsięwzięciu dochodzeń wstępnych, jakieby się potrzebnemi okazały, wyznaczyć należy dzień do rozprawy głównej.

§. 452. We wszystkich dochodzeniach wstępnych sędzia powiatowy zachować powinien w ogólności przepisy, sędziom śledczym zakreślone, wszelako z następującemi ograniczeniami:

1. Wyjąwszy przypadki w §. 175, l. 2 i 3, wymienione, przytrzymanie tymczasowe obwinionego dla doprowadzenia go, tylko wtenczas może nastąpić, gdy obwiniony będąc wyraźnie wezwanym do stawienia się osobistego, wezwaniu temu nie czyni zadosyć. Podróżnym należy dozwolić dalszej podróży, chyba zachodzi obawa że to udaremniłoby śledztwo i wykonanie wyroku.

2. Jeżeli przyzwanie nie może być doręczone obwinionemu, postępowanie dalsze należy zawiesić aż do schwytania onego. Wydawanie listów gończych nie jest dozwolone; ale w przypadkach ważniejszych rysopis osoby może być władzom udzielony (§. 416).

3. Areszt śledczy nie może być rozciągnięty tylko w przypadkach paragrafu 175, l. 2 i 3. Aresztowani nie mogą być pomieszczeni w tem samem więzieniu, z osobami, które zostają pod śledztwem o zbrodnię lub za takową odbywają karę. Mogą otrzymywać pożywienie z po za aresztu, o ile to nie psuje tamże porządku wewnętrznego.

4. Przeszukanie papierów osób trzecich oraz przyaresztowanie lub otwieranie listów nie jest dozwolone.

5. Obecność świadków sądowych przy śledztwie, nie jest potrzebna.

6. Do oględzin lub udzielenia zdania dosyć jest przybrać jednego znawcę.

Prowadzenie protokółu potrzebnem jest tylko w dochodzeniach które mają być użyte za dowód w rozprawie głównej a nie mogą być podczas tejże powtórzone; w innych razach dosyć jest gdy protokólant lub też sam sędzia przesłuchujący zapisze w krótkości treść zeznań, przez osoby wysłuchane złożonych.

8. Przydanie obrońcy z urzędu nie ma miejsca.

§. 453. W powszechności oprzysięganie świadków nie ma miejsca; sędzia zamiast przysięgi świadków może poprzestać na podaniu przez nich ręki.

Wszelako gdy chodzi o to ażeby wypierającego się obwinionego przekonać zeznaniami świadków, a obwiniony wyraźnie żąda odebrania od tych lub owych przysięgi, albo idzie o przekroczenie które pociąga za sobą bądź karę aresztu najmniej przez miesiąc, bądź grzywnę przynajmniej stu złotych, bądź utratę rzemiosła lub innych praw i upoważnień, należy odebrać od nich przysięgę w sposób przepisany, jeżeli gwoli ustawy oprzysiężeniu nic nie jest na przeszkodzie.

Urzędnicy i oprzysiężeni służebnicy władzy publicznej, zeznający o zaszłościach lub okolicznościach, podczas czynności urzędowej dostrzeżonych a odnoszących się do przedmiotu tejże czynności, wysłuchani będą jako świadkowie przy zwróceniu tylko ich uwagi na przysięgę służbową.

§. 454. Jeżeli rozprawa nie może nastąpić zaraz po wniesieniu oskarżenia, jak tego wymaga §. 451, wówczas należy przyzwać obwinionego, jeśli nie jest aresztowany, do rozprawy głównej a to rozkazem pisemnym, który powinien zawierać główniejsze zaszłości zarzuconego mu przestępstwa z wezwaniem go aby stanął o godzinie oznaczonej z dowodami ku obronie jego służącemi lub takowe tak wcześnie sędziemu wskazał iżby te do rozprawy głównej jeszcze dostarczone być mogły. Należy zarazem dołożyć ostrzeżenie że chociażby nie stanął rozprawa się odbędzie i zawyrokowanie nastąpi.

§. 455. Przyzwanie uskutecznić należy w powszechności tak ażeby między wręczeniem onego a rozprawą główną pozostało obwinionemu przynajmniej dwadzieścia cztery godziny wolnego czasu. Do okresu tego nie wlicza się czas potrzebny na udanie się do miejsca sądu. W nagłych zaś przypadkach, gdy chodzi o przekroczenia małej wagi, a obwiniony znajduje się w miejscu sądu, okres ten może być nawet skrócony. Do żądania obwinionego o odroczenie rozprawy wtedy tylko można się przychylić, gdy zachodzą przeszkody ważne, na piśmie poświadczone.

Wolno jest obwinionemu używać pomocy obrońcy, wszelako z ograniczeniami w §§. 39 i 40 wyszczególnionemi, które podlegają ocenieniu sędziego.

Jeżeli obwiniony nie jest aresztowany a osobiście stawać nie chce, może stanąć do rozprawy przez pełnomocnika, który się powinien wykazać szczególnem umocowaniem; jednakże wolno jest sądowi nakazać osobiste stawienie się, ilekroć to uzna za potrzebne do wyśledzenia istotnej prawdy. Nie mogą być przyjęte w charakterze pełnomocników, osoby które nie będąc wpisane do listy obrońców, trudnią się zastępowaniem stron w sposobie zarobkowania.

§. 456. Rozprawa główna przed sądem powiatowym (§. 9) odbywać się ma jawnie pod nieważnością, wszelako z ograniczeniami w §§. 228—231 zawartemi. Gdy występuje oskarżyciel prywatny, jawność będzie wyłączona, jeśli tego obie strony zgodnie się domagają.

§. 457 Rozprawa zacznie się od wywodu oskarżenia. Poczem ma miejsce przesłuchanie w tej mierze obwinionego lub jego pełnomocnika i wytoczenie dowodów. Następnie przystępuje się do wysłuchania wniosków oskarżyciela i rościciela prywatnego, tudzież odpowiedzi obwinionego i jego obrońcy. Oskarżyciel może się ograniczyć na ogólnikowem wniesieniu o zastosowanie ustawy.

§. 458. Zaraz po zamknięciu rozprawy następuje wyrokowanie, sędzia ogłasza wyrok wraz z główniejszemi pobudkami, który pod nieważnością do protokółu wpisać lub przyłączyć należy. Po skończonej rozprawie wolno sędziemu odłożyć zawyrokowanie do dnia po niej następującego. Co do reszty, przepisy, o rozprawie głównej, w rozdziale XVIII zamieszczone, stosują się również do rozprawy przed sądem powiatowym.

§. 459. Jeżeli obwiniony pomimo należytego przyzwania nie stanie o godzinie naznaczonej, a sędzia wysłuchanie jego uważa za potrzebne, może go wezwać aby się osobiście stawił, albo gdy to już nastąpiło, kazać go przyprowadzić. W innych zaś przypadkach zaraz się postępowanie zaczyna, następuje przeprowadzenie dowodów, a po wysłuchaniu oskarży-

ciała, zawyrokowanie i ogłoszenie wyroku. Niestającemu obwinionemu doręczyć należy urzędowy odpis wyroku.

III. Postępowanie nakazowe.

§. 460. Jeżeli władza publiczna lub jedna z osób w §. 68 kodeksu karnego wymienionych na podstawie własnego spostrzeżenia podczas służby zrobionego, doniesie że obwiniony, na wolności zostający, dopuścił się przekroczenia które w ustawie tylko aresztem najwięcej przez jeden miesiąc lub tylko grzywną jest zagrożone, a sędzia uważa za stosowne rozciągnąć karę aresztu na wyżej trzechdniowego lub grzywnę, najwięcej piętnastu złotych, wówczas tenże sędzia na wniosek urzędnika do pełnienia czynności prokuratorskich przeznaczonego, może wymierzyć karę w drodze rozporządzenia karnego bez uprzedniego postępowania.

§. 461. Rozporządzenie karne wyrażać będzie:

1. Jakość przestępstwa tudzież czas i miejsce popełnienia onego;

2. nazwisko osoby lub nazwę władzy, która uczyniła doniesienie;

3. wymiar kary z przytoczeniem przepisu karnego, na którym takowy wymiar polega;

4. że obwinionemu wolno, w razie gdyby mniemał że jest uciążony wymiarem kary, w okresie dni ośmiu od wręczenia rozporządzenia, przeciwko wymiarowi zgłosić sprzeciw w sądzie powiatowym (§. 81) na piśmie lub do protokółu a zarazem wskazać dowody ku obronie jego służące, że jednak w razie niezgłoszenia sprzeciwu w tymże okresie, rozporządzenie karne prawomocnem się stanie i przeciw niemu wykonane będzie.

§. 462. Jeżeli w okresie ośmiodniowym, założony będzie sprzeciw, nastąpi zwyczajne postępowanie; w razie przeciwnym środek prawny niema miejsca przeciw rozporządzeniu karnemu, ale wolno będzie dozwolić przywrócenia do poprzedniego stanu, byleby zachodziły warunki §. 364, l. 1 i 2.

IV. Środki prawne przeciw wyrokom sądów powiatowych.

§. 463. Od wyroków sądów powiatowych, zapadłych przeciw obecnemu ma tylko miejsce powoływ do trybunału pierwszej instancyi, w którego obrębie leży sąd powiatowy.

§. 464. Powoływ można zakładać:

1. Z powodu nieważności;

2. z powodu orzeczenia co do winy i kary, wszelako z powodu ostatniej tylko pod warunkami w §. 283 omówionemi;

3. z powodu orzeczenia co do roszczeń prywatnych.

§. 465. Na korzyść obwinionego powoływ może być założony tak przez niego samego jak jego małżonka, krewnego w linii wstępnej lub zstępnej, opiekuna, a w razie małoletności oskarżonego przez rodziców i opiekuna nawet wbrew jego woli.

Dziedzice oskarżonego którzy nie zostawali z nim w jednym z wymienionych stosunków mogą założyć lub popierać powoływ ale tylko co do orzeczenia względem roszczeń prywatnych, jakieby w wyroku było zawarte.

Powoływ na niekorzyść oskarżonego założyć może jedynie oskarżyciel i rościciel prywatny, ten ostatni atoli tylko co do swoich roszczeń prywatnych.

§. 466. Powoływ należy zgłosić w sądzie powiatowym, w trzech dniach po ogłoszeniu wyroku.

Jeżeli oskarżony nie był obecnym przy ogłoszeniu wyroku, powinien zgłosić powoływ w dniach trzech po dniu w którym o wyroku zawiadomiony został.

Należącym oskarżonego w §. 465 wymienionym okres do zgłoszenia powoływu upływa od tego samego dnia co oskarżonemu.

Zgłoszenie powoływu ma skutek zawieszający.

Wszelako wypuszczenie z aresztu oskarżeńca, uwolnionego od zarzutu, tylko wtedy z powodu powoływu prokuratora wstrzymane być może, gdy powoływ zaraz po ogłoszeniu wyroku zgłoszony został.

Jeżeli oskarżony na karę aresztu nie mniema się uciążonym ani przez orzeczenie co do winy ani przez orzeczenie co do rodzaju kary ale tylko przez sam wymiar kary, może rozpocząć karę tymczasowo. Tak samo będzie wtenczas gdy skazaniec nie założył powoływu a oskarżyciel tylko przeciw wymiarowi kary powoływ zakłada.

§. 467. Powołujący mocen jest, w dniach ośmiu po zgłoszeniu powoływu, a jeśli przed lub podczas zgłoszenia żądał odpisu wyroku, to po doręczeniu takowego, podać do sądu powiatowego wywód swoich uciążliwości, oraz jeśli wypada, przytoczyć nowe zaszłości lub dowody przy dokładnem wyrażeniu wszelkich okoliczności ważność tychże wyświecić mogących.

Albo w zgłoszeniu powoływu albo w samym powoływie powinien wyraźnie oświadczyć, któremi punktami wyroku (§. 464) mniema się uciążonym i które nieważności zarzuca, inaczej bowiem na ten powoływ lub na te nieważności trybunał pierwszej instancyi żadnego nie będzie miał względu.

Założony na korzyść oskarżonego powoływ przeciw orzeczeniu co do winy mieści w sobie tem samem powoływ przeciw wymiarowi kary.

Jeżeli zgłoszenie powoływu następuje ustnie, sędzia który w tej mierze sporządza protokół, wezwie powołującego szczególnie aby podał dokładnie punkta uciążliwości i pouczy go o skutkach prawnych nieuczynienia zadosyć temu wezwaniu.

Spóźniony powoływ lub wywód uciążliwości odrzucone będą przez sąd powiatowy.

§. 468. Powołanie przeciw wyrokom sądów powiatowych z powodu nieważności, tylko wtedy zakładane być może gdy zachodzi jedna z następujących przyczyn:

1. gdy sąd powiatowy nie był właściwym, lub należycie obsadzonym, albo wyrokował sędzia gwoli ustawy wykluczony (§§. 67 i 68);

2. gdy obrażono lub pominięto przepis, którego zachowanie ustawa przepisuje pod nieważnością (§§. 120, 151, 152, 170, 271, 456 i 458) albo zachodzi jedna z przyczyn nieważności w §. 281, l. 4 i 5 wyszczególnionych;

3. z przyczyn wyrażonych w §. 281, l. 6—11.

Nieważności pod 1 i 2 wyszczególnione nie mogą być zarzucane, tylko pod warunkami w §. 281 wyrażonemi; jednak i oskarżyciel nie utraca prawa zarzucenia nieważności,

pomimo to że co do uchybienia przeciw formalności nie żądał orzeczenia sądu powiatowego i nie zastrzegł sobie zażalenia zaraz po odmowie lub ogłoszeniu orzeczenia.

§. 469. Trybunał pierwszej instancyi naradzać się będzie nad każdym powoływem naprzód na posiedzeniu niejawnem po wysłuchaniu prokuratora, a następnie odrzuci powoływ, gdy takowy założyła strona, której prawo powołania zgoła nie służy lub nie w tym kierunku, w jakim powołuje, albo strona która zrzekła się ważnie powoływu; gdy powoływ zapóźno jest zgłoszony, gdy punkta, przeciw którym jest wymierzony albo nieważności będące jedynym do niego powodem, nie są poszczególnie i dokładnie wyrażone. Jeżeli powoływ wymierzony jest tylko przeciw orzeczeniu co do kary lub co do roszczeń prywatnych, wówczas trybunał rozstrzyga zaraz i w samej sprawie.

§. 470. Na tej naradzie niejawnej trybunał pierwszej instancyi rozpozna także czy przytoczone w ślad §. 467 nowe zaszłości i dowody są stanowcze. Przesłuchanie nowych świadków i znawców wtedy tylko ma miejsce, gdy się spodziewać można że takowe wyświeci nieprawdziwość zaszłości stanowczych, które pierwszy sędzia za udowodnione przyjął. Trybunał może zarządzić sprawdzenie nowych dowodów tudzież zaszłości, z których wywodzoną jest nieważność, a jeśli tak wypada, poruczyć takowe wyznaczonemu z grona swego sędziemu.

Powtórne wysłuchanie takich świadków i znawców, których już na rozprawie głównej przed sądem powiatowym słuchano, wtedy tylko ma miejsce, gdy trybunał uzna to za potrzebne z powodu że prawdziwość zaszłości w wyroku pierwszej instancyi ustanowiona, znacznie zachwianą została. Jeżeli ten przypadek nie zachodzi, trybunał oprze swoje orzeczenie na protokółach w pierwszej instancyi spisanych.

Jeżeli już na niejawnej naradzie przygotowawczej okaże się że potrzeba aby rozprawa powtórnie się odbyła w pierwszej instancyi, trybunał natychmiast to zarządzi.

§. 471. Jeżeli nie zachodzi żaden z przypadków wymienionych w §. 469 i §. 470, ustęp 3, naznaczony będzie kres (termin, dzień sądowy) do rosprawy jawnej w przedmiocie powoływu, a to i wtedy gdy powoływ wymierzony jest przeciw orzeczeniu co do kary i co do roszczeń prywatnych. Do tej rosprawy należy w czasie właściwym przyzwać oskarżyciela, oskarżonego, oraz tych świadków i znawców, których przyzwanie w ślad §. 470 postanowione zostało.

Biorąc na uwagę odległość miejsca, gdzie przebywa oskarżony, od siedziby sądu w drodze odwołania się orzekającego, należy pozostawić oskarżonemu przynajmniej trzy dni na przygotowanie się do obrony.

Jeżeli oskarżony jest aresztowany a trybunał nie uważa iżby stawienie go przed sądem było potrzebne do wyśledzenia prawdy, wówczas oskarżony może stanąć przez zastępcę.

Dla wiadomości tak oskarżonego jak oskarżyciela uczyni się w przyzwaniu wzmianka, że chociażby nie stanęli, wywód uciążliwości będzie wziętym pod rozwagę i nastąpi rozstrzygnięcie powoływu gwoli ustawy.

Rościciel prywatny powinien być zawiadomiony o naznaczonym kresie z tą wzmianką, że mu wolno stanąć na takowym.

Jeżeli te osoby wskazały obrońcę lub zastępcę, przyzwanie do niego wystosować należy.

§. 472. Rozprawa przed sądem powoływu odbywa się jawnie a to podług przepisu §§. 228—231.

Zaczyna się od tego że członek sądu odczytuje sprawozdanie, w którem nie wyjawiając swego zdania ani też nie stawiając wniosku, wyłuszczy tylko faktyczny stan sprawy,

dotychczasowy jej przebieg, o ile to jest potrzebnem do rozpoznania wniesionego zażalenia, główniejsze punkta uciążliwości, i wypływające stąd punkta sporne.

Część wyroku pierwszej instancyi, będąca przedmiotem punktów powoływu ma być za każdym razem odczytana wraz z pobudkami orzeczenia, a jeśli przewodniczący uzna to za stosowne, także i protokół rosprawy głównej w pierwszej instancyi odbytej.

§. 473. Następnie wysłuchać należy świadków i znawców, jeżeli ich przyzwano, i oskarżonego, jeżeli jest osobiście obecny, stosując się w tem do przepisów, jakie są zakreślone we względzie rosprawy głównej przed trybunałami pierwszej instancyi.

Poczem zostanie wezwany powołujący aby swój powoływ upodstawnił a po nim przeciwnik aby na to odpowiedział.

Oskarżonemu lub jego obrońcy należy się w każdym razie ostatnie przemówienie.

Potem odchodzi trybunał dla naradzenia się i powzięcia uchwały.

§. 474. Jeżeli trybunał nie odrzuci powoływu jako nie mającego miejsca lub bezpodstawnego, albo uzna się właściwym, wówczas przystąpi do zawyrokowania w samej sprawie a to stosownie do przepisów o wyrokowaniu trybunałów pierwszej instancyi, chyba że w następujących paragrafach inaczej jest postanowiono.

§. 475. Jeżeli wyrok sądu powiatowego zostanie zniesionym dla jednej z nieważności w §. 468 pod 1 i 2 przywiedzionych, trybunał odeśle sprawę do innego sądu powiatowego swego obrębu dla odbycia nowej rozprawy.

Jeżeli sąd powiatowy wyrokował o czynie, który stanowi zbrodnię lub występek, wówczas na wniosek prokuratora wyrok sądu powiatowego należy znieść i zarządzić postępowanie ustawą wskazane.

Jeżeli sąd powiatowy co do zaszłości, do której się odnosi oskarżenie, bezpodstawnie uznał się niewłaściwym lub niezupełnie oskarżenie załatwił (§. 281, l. 6 i 7), trybunał poleci mu aby rozprawę odbył i zawyrokował, ograniczając się w ostatnim razie do punktów skargi, które bez załatwienia pozostały.

§. 476. Jednakże w przypadkach wzmiankowanych w §. 475, ustęp 1 i 3, wolno jest sądowi powoływu, bądź zaraz bądź na późniejszem posłuchaniu, jeśli wypada po powtórzeniu lub uzupełnieniu rozprawy, w pierwszej instancyi odbytej, i poprawieniu wadliwego działania przewodowego, w samej sprawie zawyrokować.

§. 477. Trybunał ograniczy się do punktów, w zażaleniu poruszonych, i te tylko części wyroku pierwszego sędziego zmienić może, przeciw którym skierowany jest powoływ. Wszelako jeżeli powoływ, przez kogo bądź założony, nastręczy mu sposobność przekonania się że ustawa karna na niekorzyść oskarżonego opacznie została zastosowaną (§. 281, l. 9—11), albo że te same pobudki, na których polega jego postanowienie na korzyść oskarzonego. służą także spółoskarżonemu, który albo zgoła nie wyniósł powoływu, albo nie w kierunku o którym jest mowa, trybunał tak postąpi jak gdyby taki powoływ był wyniesionym.

Jeśli powoływ założony został tylko na korzyść oskarżonego, trybunał nie może na oskarżonego rozciągać surowszej kary nad tę, jaką orzekł pierwszy wyrok.

§. 478. Przeciw wyrokowi sądu powiatowego, który stosownie do §. 459 z powodu niestawiennictwa oskarżonego zaocznie zapadł, ostatni może w okresie ośmiu dni od wrę-

czenia wyroku, założyć sprzeciw w wyrokującym sądzie powiatowym, jeżeli przyzwanie nie zostało mu należycie doręczone, albo jeśli wykazać może, że się dla tego nie stawił, ponieważ go zaszła nieuchronna przeszkoda.

Sprzeciw ten rozstrzygnie sędzia powiatowy za poprzedniem wysłuchaniem oskarżyciela. Jeżeli go odrzuci, wolno oskarżonemu w okresie trzech dni wynieść zażalenie do trybunału pierwszej instancyi. W takowym razie, oskarżony może z tym środkiem prawnym na przypadek odrzucenia go połączyć powoływ, w skutek którego postąpi się tak jak przepisują §§. 469—472.

Jeżeli sędzia powiatowy albo w skutek zażalenia trybunał uzna sprzeciw za upodstawniony, zarządzona będzie przed sądem powiatowym ponowna rosprawa, na której w razie stawienia się oskarżonego, sprawę przeprowadzić należy tak jak przepisuje §. 457. Jeżeli oskarżony i na tej drugiej rosprawie nie stanie, sprzeciw za niebyły a wyrok zaskarżony za prawomocny uważać się ma.

§. 479. Przeciw wyrokom trybunałów pierwsej instancyi, zapadłym w drodze powoływu, który przychodzi do nich w ślad §§. 463, 464 i 478, ma tylko miejsce zaskarżenie nieważności do sądu kasacyjnego w obronie ustawy (§§. 33 i 292).

§. 480. Co się tyczy wznowienia postępowania karnego, stosować się należy do zasad w rozdziale XX ustanowionych. Azali wznowienie ma miejsce, rozstrzyga sędzia powiatowy. Przeciw odmówieniu takowego wolno tylko wynieść zażalenie do trybunału pierwszej instancyi. Zażalenie będzie podane w okresie dni trzech do sądu powiatowego.

Upoważnienie w §. 362 sadowi kasacyjnemu udzielone nie służy mu w sprawach o przekroczenia.

§. 481. Przeciw orzeczeniom sędziów powiatowych, powołaniu nie podpadającym, służy tym, których to dotyczy, zażalenie do trybunału pierwszej instancyi w dniach trzech.

V. Wykonanie kary.

§. 482. Wykonanie kar aresztu, nastąpi w tym sądzie powiatowym, który w pierwszej instancyi wyrokował, chyba że trybunał pierwszej instancyi w szczególnych przypadkach inaczej zarządzi.

Jeżeli prośba o złagodzenie lub darowanie kary (§§. 410 i 411) wniesioną została jeszcze przed jej rozpoczęciem, a poparta jest przytoczeniem takich okoliczności na wzgląd zasługujących, które dopiero po zapadłym wyroku na jaw wyszły; wówczas można wstrzymać wykonanie kary, jeżeli inaczej cel prośby byłby całkiem lub poczęści udaremniony.

Rozdział XXVII.

O postępowaniu karnem w sprawach drukowych.

§. 483. Wszystkie przepisy niniejszego kodeksu postępowania karnego stosują się także i do postępowania w sprawach karnych drukowych o ile nie uległy częściowej zmianie w następujących paragrafach.

§. 484. Sądztwo karne w sprawach drukowych służy wyłącznie sądom. Do rosprawy i orzekania powołane są sądy powiatowe, gdy chodzi o przekroczenia, sądy zaś przysięgłych gdy chodzi o zbrodnie lub występki, popełnione przez to co dzieło drukowe w sobie zawiera.

§. 485. Właściwym jest trybunał pierwszej instancyi. w którego obrębie zbrodnia lub występek popełniony został, i sąd powiatowy, znajdujący się w siedzibie trybunału pierwszej instancyi. w którego obrębie przekroczenie zostało popełnione; gdyby w rzeczonej siedzibie więcej było sądów powiatowych ten. któremu szczególnem rozporządzeniem załatwianie spraw karnych w ogóle poruczono.

§. 486. Jeżeli przestępstwo popełnionem zostaje przez osnowę pisma drukowego a miejsce druku jest wiadome i położone w obszarze krajów, w których niniejszy kodeks postępowania karnego obowiązuje, wówczas zawsze miejsce druku poczytuje się za miejsce czynu; jeżeli zaś miejsce druku jest niewiadome albo leży zewnątrz owego obszaru. wówczas miejsce rozszerzania w tymże obszarze za miejsce czynu uważać należy.

Jeżeli w ostatnim przypadku jest kilka sądów do tego samego śledztwa właściwych, rozstrzyga między niemi okoliczność który inne w dochodzeniu uprzedził.

§. 487. Pisma drukowe, które są wydawane lub rozszerzane wbrew przepisom ustawy drukowej, albo które z powodu treści swej przez wzgląd na dobro powszechne ściganiu podpadają, mogą być przytrzymane przez władzę bezpieczeństwa bądź bezpośrednio bądź na wezwanie prokuratora.

We wszystkich innych przypadkach przytrzymanie może być tylko nakazane przez sąd na skutek wyniesionej skargi i zamieszczonego w niej o to żądania oskarżyciela prywatnego.

Osobne zażalenie przeciw postanowieniu tymczasowego przytrzymania nie ma miejsca.

O przytrzymaniu przez władzę bezpieczeństwa bezpośrednio lub na wezwanie prokuratora uskutecznionem, należy donieść prokuratorowi tego miejsca. gdzie sąd do wymiaru sprawiedliwości karnej powołany, ma swoją siedzibę. Doniesienie nastąpi w przeciągu dwudziestu czterech godzin przy załączeniu okazu pisma drukowego.

§. 488. Jeżeli przytrzymanie pisma drukowego nastąpiło na wezwanie prokuratora. wówczas tenże prokurator w przeciągu trzech dni od chwili, kiedy mu o wykonaniu przytrzymania doniesiono, powinien do trybunału pierwszej instancyi a odnośnie do sądu powiatowego (§. 485) wnieść żądanie o zatwierdzenie takowego przytrzymania.

W przypadkach gdy władza bezpieczeństwa bezpośrednio przytrzymanie zarządziła, prokurator obowiązany jest w dniach trzech od dnia otrzymanego doniesienia, albo wezwać władzę bezpieczeństwa o uchylenie przytrzymania, albo żądać zatwierdzenia takowego jak w przypadku poprzedzającym.

§. 489. Sąd orzecze w dniach trzech albo zatwierdzenie albo uchylenie przytrzymania. Jeżeli zatwierdzenie nie nastąpi w dniach ośmiu po uskutecznieniu przytrzymania, a ze strony prokuratora nie wisi w toku instancyj zażalenie przeciw odmowie zatwierdzenia wówczas przytrzymanie gaśnie i władza bezpieczeństwa na żądanie strony obowiązaną jest takowe natychmiast uchylić.

Przytrzymanie zatwierdzone pozostaje w swej mocy (§. 490) aż do ostatecznego orzeczenia w sprawie głównej.

Niezastósowanie się do przepisów §. 488 lub uchylenie przytrzymania nie przeszkadza jednak dalszemu ściganiu w drodze karnej.

§. 490. W przeciągu dni ośmiu po zatwierdzeniu przytrzymania prokurator obowiązany jest, o ile to dotychczas nie nastąpiło, albo wnieść żądanie o prowadzenie w drodze sądowej śledztwa przygotowawczego albo podać akt oskarżenia (§. 91). w przeciwnym zaś razie przytrzymanie gaśnie i na żądanie strony uchylonem być powinno.

§. 491. W razie gdyby przytrzymanie przez władzę bezpieczeństwa bezpośrednio lub na wezwanie prokuratora uskutecznione zgasło lub uchylone zostało, poszkodowanemu w skutek takowego przytrzymania należy się z kasy rządowej wynagrodzenie dowodliwej szkody, wszelako w razie wyraźnego uchylenia tylko wtedy, gdy przytrzymanie nie da się usprawiedliwić ani osnową pisma drukowego ani spuszczeniem z uwagi przepisów, w ustawie drukowej zawartych. To roszczenie wynagrodzenia wykazane być powinno w sądzie pod przepadkiem, a to w przeciągu najbliższych dni czternastu.

Sąd orzecze w tej mierze za poprzedniem wysłuchaniem prokuratora z zastrogą wyniesienia zażalenia w ciągu dni ośmiu.

§. 492. Jeżeli uznano że osnowa pisma drukowego stanowi istotę czynu przestępstwa a przecie orzeczono że śledztwo przygotowawcze zostaje zaniechanem albo oskarżony od zarzutu uwolnionym, sąd powinien mimo to zarządzić w miarę ustaw całkowite lub częściowe zniszczenie pism drukowych za karygodne uznanych i wyrzec zakaz dalszego onych rozpowszechniania.

§. 493. Chociażby prokurator nie wnosił oskarżenia przeciw nikomu w szczególności, wolno mu żądać w interesie ogółu, ażeby sąd orzekł czy osnowa pisma drukowego stanowi przestępstwo i ażeby w tym razie orzekł zakaz dalszego rozpowszechniania. Orzeka o tem trybunał pierwszej instancyi, a jeśli chodzi o przekroczenie właściwy sąd powiatowy, po wysłuchaniu prokuratora na posiedzeniu niejawnem, jednakże orzeczenie takowe nie przesądza postępowania karnego, jakieby mogło być później wytoczone przeciw komuś w szczególności.

Przeciw orzeczeniu sądu, które w razie wydania zakazu w siedzibie sądowej jawnie wywiesić i przez gazetę urzędową ogłosić należy, każdy komu na tem zależy, może w dniach ośmiu po ogłoszeniu wystąpić ze sprzeciwnem, który będzie rozstrzygniony przez sąd na posłuchaniu jawnem po wysłuchaniu prokuratora i tego kto sprzeciw zakłada.

§. 494. Zażalenie przeciw rozstrzygom w ślad §§. 487, 489, 491 i 493 zapaść mającym, idzie, jeżeli te były powzięte przez sądy powiatowe lub przez trybunały pierwszej instancyi, w pierwszym razie do trybunału pierwszej, w drugim zaś do trybunału drugiej instancyi. Dalsze odwołanie się nie jest dozwolone.

Spis rzeczy.

Rozdział XI.

Rozdział XII.

Rozdział XIII.

Rozdział XIV.

Rozdział XV.

Rozdział XVI.

Rozdział XVII.

Rozdział XVIII.

Rozdział XIX.

Rozdział XX.

Rozdział XXI.

Rozdział XXII.

Rozdział XXIII.

Rozdział XXIV.

Rozdział XXV.

Rozdział XXVI.

Rozdział XXVII.

120.

Ustawa z dnia 23 maja 1873,

o zawieszeniu czasowem sądów przysięgłych.

Za zgodą obu izb rady państwa, w uzupełnieniu artykułu 11 ustawy zasadniczej państwa z dnia 21 grudnia 1867 (Dz. u. p. Nr. 144) o władzy sędziowskiej, postanowiłem i stanowię co następuje:

§. 1.

Działalność sądów przysięgłych co do wszelkich im przekazanych przestępstw lub szczególnych rodzajów tychże może być czasowo zawieszoną a to najdłużej na rok jeden w pewnym okręgu, gdy tamże pojawiły się zaszłości, które wskazują potrzebę tego kroku dla zapewnienia bezstronnego i niezawisłego wymiaru sprawiedliwości.

Zawieszenie następuje w każdym szczególnym przypadku po wysłuchaniu sądu najwyższego, w skutek rozporządzenia całego ministerstwa i pod jego odpowiedzialnością.

Rząd obowiązany jest takowe rozporządzenie przy wyłuszczeniu pobudek przedłożyć zaraz obu izbom rady państwa, gdy ta jest zebraną, w przeciwnym zaś razie bezpośrednio po jej zebraniu się, i natychmiast znieść takowe, jak tylko tego jedna z izb rady państwa zażąda.

Jeżeli działalność sądów przysięgłych w jakim okręgu przez rozporządzenie zawieszoną została, zawieszenie to nie może być tamże w drodze rozporządzenia ani przedłużone ani przed najbliższem otwarciem na nowo posiedzeń rady państwa ponowione.

§. 2.

Tak zawieszenie działalności sądów przysięgłych jak ustanie takowego ogłoszone będzie w dzienniku ustaw państwa.

§. 3.

Zarządzenie w §. 1 wspomnione ma ten skutek że rozprawa główna co do przestępstw przedmiot jej stanowiących i środki prawne przeciw wyrokom co do nich zapadłym, stósować się będą do przepisów, obowiązujących co do tych zbrodni, które nienależą do sądów przysięgłych. Jeśli chodzi o zbrodnię, która jest zagrożona karą śmierci lub przeszło pięcioletniem więzieniem, rozprawa główna toczyć się będzie przed sześciu sędziami, z których jeden ma przewodniczyć; w razie równości głosów, zdanie dla oskarżonego przychylniejsze przeważa.

§. 4.

Do spraw karnych, co do których w dniu ogłoszenia rozporządzenia w §. 1 wzmiankowanego, rozprawa główna przed sądem przysięgłych już się odbyła lub przynajmniej zaczęła, przepis §. 3 o tyle będzie miał zastósowanie, że nastąpi powtórzenie rozprawy głównej. Przewody karne, w których na dniu ustałego zawieszenia sądów przysięgłych rozprawa główna pierwszej instancyi już się odbyła lub przynajmniej zaczęła, dokończone będą w ten sposób jak w §. 3 wyrażono.

§. 5.

Ustawa niniejsza wchodzi w wykonanie jednocześnie z nową procedurą karną.

Wiedeń, dnia 23 maja 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Lasser** r. w. **Banhans** r. w. **Stremayr** r. w.
Glaser r. w. **Unger** r. w. **Chlumecky** r. w. **Pretis** r. w.
Horst r. w. **Ziemiałkowski** r. w.

121.

Ustawa z dnia 23 maja 1873,

o układaniu listy przysięgłych.

Za zgodą obu Izb rady państwa postanowiłem i stanowię co następuje:

§. 1.

Na urząd przysięgłego powoływać należy tylko mężów, którzy

1. skończyli 30 rok życia;
2. umieją czytać i pisać;
3. posiadają prawo swojszczyzny w gminie należącej do jednego z królestw lub krajów w radzie państwa zastępowanych;
4. zamieszkują przynajmniej od roku w gminie, gdzie przebywają;
5. albo

a) płacą rocznie podatki bezpośrednie bez dodatku, wyjąwszy przypadki tą ustawą określone (§. 14), przynajmniej w ilości 10 zł., tam zaś, gdzie ludność przenosi 30.000 mieszkańców, przynajmniej w ilości 20 zł., albo

b) należą do stanu adwokatów, notaryuszy, profesorów i nauczycieli w szkołach głównych i średnich, lub na jednej z wszechnic krajowych stopień doktora otrzymali, chociażby niepłacili podatków w zakresie wyżej wskazanym.

§. 2.

Niezdatnym jest do urzędowania jako przysięgły:

1. Kto dla wad ciała lub umysłu nie jest w możności pełnienia obowiązków przysięgłego;

2. kto nie jest w zupełnem używaniu praw cywilnych, mianowicie zaś uznany sądownie za marnotrawcę i ten, względem czyjego majątku postępowanie upadkowe otworzono, aż do ukończenia takowego, a jeśli jest kupcem, dopóki nie uzyska na nowo uzdolnienia do używania praw w §. 246 ustawy o upadłościach z dnia 25 grudnia 1868 wymienionych;

3. kto jest pod śledztwem karnosądowem, pod oskarżeniem lub odbywa karę;

4. kto w skutek skazania przez sąd karny gwoli ustawom wyłączony jest od wybieralności do zastępstwa gminy, dopóki to wyłączenie trwa.

§. 3.

Na urząd przysięgłego nie należy powoływać:

1. Urzędników pospólnych w czynnej służbie zostających, z wyjątkiem profesorów i nauczycieli w szkołach głównych i średnich;

2. osób zostających w czynnej służbie lub z tymczasową pensyą urlopowanych stałego wojska, marynarki wojennej i obrony krajowej, ani też osób zarządu wojskowego, wyrażonych w §. 1, l. 2, ustawy o zakresie działalności sądów wojskowych z dnia 20 maja 1869 (Dz. u. p. Nr. 78) i

3. duchownych prawnie uznanych kościołów lub stowarzyszeń religijnych;

4. nauczycieli szkół ludowych;

5. osób zajętych służbą pocztową, służbą drogi żelaznej, telegrafu i żeglugi parowej.

§. 4.

Uwolnieni są od urzędowania jako przysięgli:

1. Ci, którzy 60 rok życia skończyli, na zawsze:

2. członkowie sejmów krajowych, rady państwa i delegacyj, na czas trwania kadencyi sejmowej;

3. osoby nie będące w służbie czynnej wszelako obowiązane do służby wojskowej przez czas, na jaki są powołane do tejże służby;

4. osoby zostające w służbie dworu cesarskiego, profesorowie i nauczyciele publiczni, lekarze i chirurgowie tudzież aptekarze, o ile przełożony urzędu lub gminy poświadczy że są niezbędni w swoich zawodach, na rok następny;

5. każdy, kto uczynionemu do siebie wezwaniu przez czas kadencyi sądu przysięgłych jako przysięgły główny lub uzupełniający zadość uczynił aż do końca najbliższego roku kalendarzowego.

§. 5.

Przełożony gminy z przybranymi przez siebie dwoma członkami jej zastępstwa sporządzi corocznie na początku września spis wszystkich osób, które według poprzedzających przepisów na przysięgłych mogą być powołane, a nie wystarały się o uwolnienie stósownie do §. 4, l. 1.

Spis zawiera w porządku abecadłowym i pod liczbami bieżącemi imiona i nazwiska osób wpisanych, ich stan lub zatrudnienie, miejsce zamieszkania i ilość opodatkowania, następnie wzmiankę który z języków krajowych rozumieją i którego najwięcej używają. Obok nazwisk osób obowiązanych do służby wojskowej (§. 4. l. 3) należy nadmienić azali i na jaki czas powołanie ich do służby wojskowej jest spodziewane. Spis ten stanowi pierwotną listę przysięgłych.

§. 6.

Pierwotna lista przysięgłych zostawać ma w siedzibie urzędowej przełożonego gminy przynajmniej przez ośm dni, i każdemu wolno będzie ją przezierać, co się poda do powszechnej wiadomości sposobem w miejscu używanym, z pouczeniem o prawie reklamacyi.

Każdemu, komu na tem zależy wolno jest podczas tego okresu, założyć u przełożonego gminy na piśmie protokolarnie reklamacyę z powodu pominięcia osób gwoli ustawy w liście umieszczonemi być mogących lub zapisania do tejże osób gwoli ustawy nie zdatnych i nie mogących być umieszczonemi, albo wykazać swoje przyczyny uwalniające.

§. 7.

Komisya gminna (§. 5) rozstrzyga wszystkie reklamacye i stanowi o rzetelności przytoczonych przyczyn uwalniających. O tych rozstrzygach tudzież o wniesionych przeciw tymże zażaleniach uczyni się wzmianka w odnośnych listach pierwotnych. Zażalenie takowe ma być wniesione w okresie trzech dni po urzędowem udzieleniu rozstrzygu.

Jeżeli w skutek rozstrzygów komisyi gminnej zaszły jakowe zmiany w ogłoszonej liście, należy takowe przez wywieszenie na siedzibie urzędowej ogłosić i tych, których to dotyczy, o nich zawiadomić. Reklamujący otrzymają zawiadomienie jak załatwiono ich reklamacye. W razie wykazywania przyczyn uwalniających, tak samo się postępować będzie.

§. 8.

Sprostowaną listę pierwotną, przy dołączeniu wszelkich pism, odnoszących się do wniesionych reklamacyj i próśb o uwolnienie, przełożony gminy prześle bezzwłocznie a

najpóźniej do końca września staroście powiatowemu. Starosta przystąpi zaraz do sprawdzenia listy a jeśli dostrzeże że w ułożeniu jej zaszły usterki przeciw ustawie lub znaczne niedokładności, zwróci ją przełożonemu gminy do sprostowania. Jeżeli w skutek sprostowania nastąpi wyłączenie osób poprzednio zamieszczonych lub zamieszczenie poprzednio wyłączonych, z listą sprostowaną postąpi się tak, jak z listą wprzód ułożoną (§§. 6, 7).

Sprostowana lista będzie napowrót przesłana staroście powiatowemu, najpóźniej do końca października.

Gdyby przełożony gminy sporządzenie, sprostowanie, lub przesłanie listy pierwotnej znacznie odwlekał, wolno staroście powiatowemu zarządzić wykonanie zalegającej czynności urzędowej na koszt gminy przez swoje własne organa.

§. 9.

Starosta powiatowy przedłoży pierwotne listy swojego urzędowego obrębu wraz z wszelkiemi do nich odnoszącemi się dokumentami prezydentowi trybunału pierwszej instancyi. Przy tej sposobności z pomiędzy mężów w listach pierwotnych zamieszczonych wskaże tych, o których sądzi że dla swego rozumu, uczciwości, prawości i tęgości charakteru, a w krajach gdzie kilka języków jest w użyciu, dla znajomości tychże szczególniej są uprzymiotnieni na urząd przysięgłego.

§. 10.

W miejscach mających własne statuta gminne prizełożony gminy listę pierwotną prześle bezpośrednio prezydentowi trybunału pierwszej instancyi a przytem spełni zadanie skądinąd staroście powiatowemu w §. 9 nałożone.

§. 11.

Prezydent trybunału pierwszej instancyi zwoła komisyą, która na każdy obręb trybunału ułoży listę roczną najpóźniej w miesiącu listopadzie.

Komisya składa się, oprócz prezydenta lub jego zastępcy jako przewodniczącego, z trzech sędziów, wziętych z grona radców trybunału lub sędziów powiatowych jego obrębu tudzież z trzech mężów zaufania.

Członków wyznacza prezydent.

Mężami zaufania naznaczone być mogą tylko takie, nie zostające w pospólnej służbie osoby, które na ten obręb trybunalski posiadają uprzymiotnienie do urzędu przysięgłego.

Jeśli mężowie zaufania nie stawią się lub w inny sposób uchylają się od spełnienia swojego zadania, prezydent trybunału na ich miejsce powoła bezzwłocznie innych mężów zaufania.

Komisya rozstrzyga większością głosów. Przeciw jej uchwałom żadne zażalenie nie ma miejsca.

§. 12.

O mającem się odbyć posiedzeniu prezydent zawiadomi wcześnie naczelnika politycznej władzy krajowej, który wyśle na nie delegowanego.

Ten ma tylko głos doradczy.

§. 13.

Komisya rozstrzygnie naprzód zażalenia w listach wzmiankowane (§. 7). Jeśli jakie osoby wbrew ustawie nie zostały na liście zamieszczone, postanowi ich wpisanie. Następnie przystąpi do ułożenia listy rocznej, składającej się z listy głównej i z listy uzupełniającej.

§. 14.

Układanie list rocznych nastąpi w tym sposobie, że komisya z list pierwotnych weźmie osoby, które w myśl §. 9 za najgodniejsze i najwięcej uprzymiotnione na urząd przysięgłego uważa, i ułoży z nich listę (lista główna), z której brani będą przysięgli na przyszły rok kalendarzowy.

Taż komisya w taki sam sposób ułoży z osób, mieszkających w siedzibie trybunału przysiężniczego albo w najbliższej okolicy, drugą listę (lista uzupełniająca), z której brani będą przysięgli liczbę uzupełniający czyli zastępcy.

Obszerność obu tych list zastosowaną będzie do liczby kadencyj zwyczajnych i nadzwyczajnych, prawdopodobnie w roku kalendarzowym przypaść mających, a to w ten sposób, że na każdej liście umieści się o połowę więcej osób, niżby ich potrzeba było ze względu na spodziewaną ilość posiedzeń sądu przysięgłych.

Jeśli listy pierwotne obrębu trybunalskiego razem wzięte nie zawierają przynajmniej 800 osób na urząd przysięgłego gwoli §. 1 powołanych, prezydent trybunału pierwszej instancyi wezwie starostów powiatowych, jeszcze przed zwołaniem komisyi do ułożenia rocznej listy, aby od przełożonych gmin zażądali i nadesłali listy pierwotne uzupełniające, na których zamieścić należy te osoby na urząd przysięgłego skądinąd powołane, które opłacają podatki bezpośrednie bez dodatku rocznie przynajmniej w ilości 5 zł. Taka sama uzupełniająca lista pierwotna będzie zażądaną od przełożonych tych miejsc w obrębie znajdować się mogących, które własne statuta gminne posiadają. Te uzupełniające listy pierwotne mają być sporządzone i prostowane tak jak główne listy pierwotne, i równie jak te służyć będą za podstawę do ułożenia listy rocznej.

§. 15.

Lista roczna będzie wydrukowaną i udzieloną prezydentowi trybunału drugiej instancyi, nadprokuratorowi, naczelnikowi politycznej władzy krajowej, tudzież prokuratorom, starostom powiatowym, sędziom powiatowym i przełożonym gmin obrębu trybunalskiego.

§. 16.

Jeżeli przełożeni władz i gmin dowiedzą się w ciągu roku o okolicznościach, które przysięgłego z listy rocznej niezdatnym (§. 2) do urzędowania w tymże charakterze, albo powołanie do tego urzędu niemożnem (§. 3) czynią, albo jeśli powołanie wojskowo służyć obowiązanych (§. 4, l. 3) do służby wojskowej nastąpiło, obowiązani są donieść o tem zaraz prezydentowi trybunału pierwszej instancyi. Do tego prezydenta udać się winny także osoby w §. 4, l. 2 i 4 wymienione o wyłączenie ich, gdy ustawowa przyczyna wyłączenia zaszła dopiero po upływie okresu reklamacyjnego.

Czy zachodzi potrzeba wyłączenia kogo lub czy komu służy prawo wyłączenia się z listy rocznej, rozstrzyga prezydent trybunału pierwszej instancyi.

§. 17.

Lista służbowa ułożoną będzie w drodze losowania. Losowanie odbędzie się na posiedzeniu jawnem trybunału pierwszej instancyi na czternaście dni przed rozpoczęciem każdej kadencyi sądu przysięgłych, a to w obec dwóch sędziów i prokuratora. Izba adwokatów będzie wezwana aby wysłała do tego aktu jednego członka z swego grona.

§. 18.

Układając listę służbową należy naprzód wyłączyć z listy rocznej obowiązanych służyć wojskowo, których do służby wojskowej na czas kadencyi sądu przysięgłych powołano.

Poczem nazwiska osób pozostałych, do obu części listy rocznej wpisanych, wkładają się jedne do jednej, drugie zaś do drugiej urny, a z tych prezydent trybunału wyciąga naprzód 36 przysięgłych głównych a następnie 9 przysięgłych liczbę uzupełniających czyli zastępców.

Będzie spisany protokoł tej czynności.

§. 19.

Dopiero gdy lista roczna jest tak nieliczna, że lista główna mniej niż 54, zaś uzupełniająca mniej niż 14 nazwisk obejmuje, komisya złożona podług §. 11 uzupełni listę roczną nazwiskami z list pierwotnych aż do wysokości liczb rzeczonych, zanim się przystąpi do ułożenia listy służbowej.

§. 20.

Prezydent trybunału pierwszej instancyi wezwie na piśmie 36 przysięgłych głównych i 9 zastępców, przy wyrażeniu miejsca, dnia i godziny rozpoczęcia posiedzeń sądu przysięgłych oraz przy wskazaniu skutków prawnych nie stawienia się, poczem dopilnować należy aby doręczenie im wezwania do rąk własnych i na 8 dni przed rozpoczęciem kadencyi nastąpiło.

§. 21.

Jeżeli przed rozpoczęciem rozprawy głównej stawiło się mniej niż 30 głównych przysięgłych, niedostający do tej liczby będą zastąpieni przez przysięgłych z pomiędzy 9 liczbę uzupełniających. Tym końcem przewodniczący trybunału przysięźniczego, w obec członków tegoż sądu, oskarzyciela i obrońców osób oskarżonych wkłada do urny nazwiska 9 przysięgłych liczbę uzupełniających czyli zastępców, wyciąga z tej potrzebną ilość nazwisk i odczytuje.

Będzie sporządzony protokół tej czynności.

§. 22.

Jeżeli w sądzie przysięźniczym toczyć się ma tego samego dnia rozprawa główna w kilku przypadkach karnych, utworzenie ławy przysięgłych dla tych wszystkich przypadków karnych może nastąpić przed rozpoczęciem rozprawy co do pierwszego przypadku.

Ława przysięgłych, dla pierwszego przypadku karnego utworzona, pozostaje w swej działalności i dla następnych przypadków karnych pod rozprawę przychodzących, jeżeli osoby mające prawo wyłączenia przysięgłych oświadczą iż się na to zgadzają.

Jeżeli na żądanie osoby, mającej prawo wyłączania, dla jednego z następnych przypadków karnych nowa ława przysięgłych utworzoną zostanie, taż ława pozostanie w swej działalności i dla innych następnych przypadków karnych, jeżeli osoby mające prawo wyłączenia, oświadczą że się na to zgadzają

Jeżeli naznaczone rozpoczęcie rozprawy, z powodu dłuższego trwania poprzednich rozpraw lub z innych przypadkowych przyczyn tak się odwleka że rozprawa rozpoczyna się dopiero w czwartym lub jeszcze późniejszym dniu po tym, w którym ława przysięgłych utworzoną była, wówczas należy przystąpić do utworzenia nowej ławy przysięgłych.

§. 23.

Każdy przysięgły, który pomimo wezwania, nie wykazując nieuchronnej przeszkody, niestaje, albo przed skończeniem się posiedzenia sądu przysięgłych, bez pozwolenia przewodniczącego tegoż sądu, oddala się, skazany będzie przez trybunał przysięźniczy na grzywnę do 50 zł., a w razie powtórzenia do 100 zł.

Przeciwko temu orzeczeniu może skazany ale tylko w dniach ośmiu od doręczenia wynieść sprzeciw do trybunału przysięźniczego, lub gdyby ten nie był już zebranym, do

trybunału pierwszej instancyi, i wykazując dostatecznie poświadczeniem na piśmie że wezwanie nie było mu należycie doręczone lub że nieprzewidziana i nieuchronna przeszkoda stanąć mu niedozwoliła, lub że orzeczona kara nie jest zastósowaną do jego uchybienia, prosić o zniesienie lub złagodzenie nałożonej mu kary.

Przeciw rozstrzygowi w tej mierze zapadłemu nie służy żaden środek prawny.

Przepisy postępowania karnego, o użyciu kar pieniężnych, w temże postanowionych, znajdują zastósowanie i co do kar w niniejszym paragrafie wspomnionych.

§. 24.

Przy zamknięciu każdej kadencyi sądu przysiężniczego, przewodniczący tegoż sądu zapyta przysięgłych czy chcą korzystać ze służącego im w ślad §. 4, l. 5 prawa uwolnienia się aż po koniec najbliższego roku kalendarzowego lub na czas krótszy. Złożone oświadczenia będą udzielone prezydentowi trybunału pierwszej instancyi dla zrobienia stósownych zapisków w liście rocznej.

§. 25.

Każdy przysięgły i mąż zaufania, który spełnił swój obowiązek, otrzyma na żądanie, umiarkowane wynagrodzenie kosztów podróży, jeżeli miejsce jego zamieszkania oddalone jest więcej niż o milę od miejsca sądu przysiężniczego. Osobne rozporządzenie oznaczy ilość tego wynagrodzenia.

§. 26.

Ustawa niniejsza zaczyna obowiązywać w dniu ogłoszenia.

Ustawa z dnia 9 marca 1869 (Dz. u. p. Nr. 33) o układaniu list przysięgłych dla sądów drukowych znosi się niniejszem.

Zanim będzie można korzystać z list rocznych podług przepisów niniejszej ustawy sporządzić się mających, listy służbowe, o ile zajdzie potrzeba ułożenia takowych, ułożone będą na podstawie dotychczasowych list rocznych w drodze losowania a to w sposób w §§. 17 i 18 omówiony.

Jak dalece w pierwszym roku wykonania tej ustawy, listy pierwotne i roczne jeszcze przed kresami czasu w §§. 5 i 11 naznaczonemi, spisane być mają, postanowi się w drodze rozporządzenia.

§. 27.

Wykonanie niniejszej ustawy poruczone jest ministrom spraw wewnętrznych i sprawiedliwości.

Wiedeń, dnia 23 maja 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Lasser** r. w. **Glaser** r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XLIII. — Wydany i rozesłany dnia 1 lipca 1873.

122.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z d. 25 czerwca 1873,

o przyszłej nazwie dotychczasowych kas głównych krajowych i wyższego urzędu III klasy dochodów niestałych w gmachu urzędu cłowego głównego w Wiedniu.

Z powodu nadania urzędnikom kas głównych krajowych stopni ustawą z d. 15 kwietnia 1873 (Dz. u. p. Nr. 47) przepisanych, Jego ces. i król. Apostolska Mość najwyższem postanowieniem z dnia 8 czerwca 1873 raczył najmiłościwiej zezwolić, aby, zacząwszy od dnia 1 lipca 1873, ces. król. kasy główne krajowe w Lincu, Innsbruku, Gradcu, Tryeście i Bernie, używały nazwy „kasy skarbowe krajowe“ (Finanz-Landescassen), a ces. król. kasy krajowe główne w Salzburgu, Celowcu, Lublanie, Zadrze, Opawie i Czerniowcach, nazwy „urzędy płatnicze krajowe“ (Landes Zahlämter).

Dotychczasowa nazwa „kas głównych krajowych“ w Wiedniu, Pradze i Lwowie nie ulega żadnej zmianie.

Nadto tytuł wyższego urzędu III klasy dochodów niestałych w gmachu urzędu cłowego w Wiedniu zmienia się od rzeczonego terminu na nazwę „kasa filialna krajowa w Wiedniu“.

Pretis r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XLIV. — Wydany i rozesłany dnia 10 lipca 1873.

123.

Umowa pocztowa *) z dnia $\frac{25}{13}$ maja 1871,

zawarta między rządem Jego ces. i król. Mości a Jego Wysokością księciem czarnogórskim.

Pierwopis.

Le Gouvernement de Sa Majesté Impériale et Royale et

Son Altesse le Prince de Monténégro

désirant régler le service de la correspondance entre les États respectifs, sont convenus des articles suivants:

Article 1.

Il y aura entre les bureaux de poste des parties contractantes un échange périodique et régulier de lettres, d'échantillons de marchandises et d'imprimés de toute nature, ainsi que d'articles de messagerie, originaires des pays respectifs, ou provenant des pays auxquels les bureaux de poste de la Monarchie Austro-Hongroise servent ou pourraient servir d'intermédiaire.

Article 2.

Cet échange s'effectuera au moyen d'un service entre Cattaro et Cettigne, qui sera établi et entretenu par le soin de l'Administration des Postes du Monténégro.

Przekład.

Rząd Jego ces. i król. Mości i

Jego Wysokość książę czarnogórski

przejęci życzeniem uregulowania służby pocztowej pomiędzy swemi państwami, zgodzili się na artykuły następujące:

Artykuł 1.

Pomiędzy urzędami pocztowemi stron kontraktujących, będzie się odbywała peryodyczna i regularna wymiana listów, próbek towarowych i druków wszelkiego rodzaju, jakoteż posyłek wozowych pochodzących z odpowiednich krajów, alboliteż z krajów, którym urzędy pocztowe austryackie służą lub w przyszłości mogłyby służyć do pośrednictwa.

Artykuł 2.

Wymiana ta będzie się odbywała za pomocą ruchu pocztowego pomiędzy Kottarem a Cetynią, który będzie urządzony i utrzymywany za staraniem zarządu poczt czarnogórskich.

*) Ratyfikowana przez ces. i król. ministra spraw zewnętrznych dnia 29 stycznia 1873.

Chaque Administration supportera les frais du transport proportionnellement à la distance parcourue sur son propre territoire.

Article 3.

Seront considérés comme objets de la poste aux lettres:

les lettres sans valeur déclarée,

les échantillons de marchandises,

les journaux et les imprimés de toute nature,

les mandats de poste.

Le poids des lettres, des échantillons et des imprimés ne devra pas excéder quinze loth.

Sont compris dans les articles de messagerie:

les lettres avec valeur déclarée,

les groups d'argent, les paquets (colis) avec ou sans déclaration de valeur, les envois contre remboursement (Nachnahme).

Le poids d'un article de messagerie ne devra pas excéder dix livres (cinq kilogrammes).

Article 4.

L'affranchissement des lettres ordinaires, c'est-à-dire non recommandées et sans valeur déclarée, qui seront expédiées de l'un des deux pays à destination de l'autre, est facultatif.

Les envoyeurs pourront à leur choix en payer le port d'avance jusqu'à destination, ou le laisser à la charge des destinataires.

Article 5.

Le port à percevoir pour les lettres originaires de la Monarchie Austro-Hongroise à destination du Monténégro et vice versa sera fixé savoir:

à sept kreuzer monnaie autrich. pour chaque lettre simple affranchie, et

à quatorze kreuzer monnaie autrich. pour chaque lettre simple non affranchie.

Article 6.

Par exception aux dispositions de l'article précédent, la taxe simple des lettres originaires du district de Cattaro à destination du Monténégro et vice versa, sera réduite:

Koszta przewozu będą ponosiły oba zarządy w stosunku długości drogi przebieżonej na własnym okręgu.

Artykuł 3.

Uważane będą za przedmioty poczty listowej:

listy bez wymienionej wartości;

próbki towarowe;

dzienniki i druki wszelkiego rodzaju;

przekazy pocztowe.

Waga listów, próbek i druków nie może wynosić więcej niż pietnaście łutów.

Posyłkami poczty wozowej są:

listy z wymienioną wartością;

posyłki pieniężne w gotowiźnie;

pakiety (posyłki frachtowe) z wymienioną wartością lub bez tejże, posyłki za zaliczeniem pocztowem.

Posyłka wozowa nie może ważyć więcej jak dziesięć funtów (pięć kilogramów).

Artykuł 4.

Opłacenie listów zwyczajnych, t. j. nie poleconych i bez wymienionej wartości, posyłanych z jednego z dwu krajów do drugiego, zostawia się posyłającym do woli.

Odsyłającym wolno opłacić należytośc z góry aż do miejsca przeznaczenia, albo też zostawić odbiorcom opłacenie należytości.

Artykuł 5.

Opłatę, która ma być pobierana od listów wysyłanych z monarchyi austryacko węgierskiej do Czarnogóry i odwrotnie, ustanawia się:

na siedm centów waluty austryackiej od każdego listu pojedynczego opłaconego, a

na czternaście centów waluty austryackiej od każdego listu pojedynczego nieopłaconego.

Artykuł 6.

Jako wyjątek od przepisów powyższego artykułu, zniża się pojedynczą opłatę od listów z okręgu kottarskiego do Czarnogóry i odwrotnie:

à cinq kreuzer monnaie autrich. en cas d'affranchissement et

à dix kreuzer en cas de non-affranchissement.

Article 7.

Seront considérées comme lettres simples celles dont le poids n'excède pas un loth.

De loth à loth sera ajouté un port simple en sus.

Article 8.

Le port à percevoir pour les correspondances en vertu de l'article 5, sera partagé dans la proportion de cinq septièmes ($^5/_7$) au profit de la Monarchie Austro-Hongroise et deux septièmes ($^2/_7$) au profit du Monténégro.

Le produit des taxes à percevoir pour les correspondances mentionnées à l'article 6, restera entièrement au profit de l'Administration par laquelle les taxes auront été perçues.

Article 9.

Des lettres recommandées pourront être expédiées de l'un des deux pays pour l'autre et autant que possible à destination des pays auxquels les bureaux de poste de la Monarchie Austro-Hongroise servent d'intermédiaire.

Le port des lettres recommandées devra toujours être acquitté d'avance jusqu'à destination.

Toute lettre recommandée, adressée de l'un des deux pays dans l'autre, supportera au départ en sus de la taxe applicable à une lettre ordinaire affranchie du même poids un droit fixe de dix kreuzer.

Ce droit fixe demeurera acquis à l'office expéditeur.

Les échantillons de marchandises et les imprimés de toute nature recommandés, adressés de l'un des deux pays dans l'autre, supporteront en sus de la taxe modérée fixée par l'article 13 le droit fixe susdit, et seront à tout autre point traités comme lettres recommandées.

jeżeli list jest opłacony, na pięć centów waluty austryackiej a

jeżeli jest nieopłacony, na dziesięć centów waluty austryackiej.

Artykuł 7.

Za listy pojedyncze będą uważane te, których waga nie przenosi jednego łuta.

Za każdy łut następny będzie pobierana opłata dla listów pojedynczych przepisana.

Artykuł 8.

Opłata pobierać się mająca za korespondencye stosownie do artykułu 5 będzie dzielona w stosunku: pięć siódmych ($^5/_7$) dla monarchyi austryacko węgierskiej a dwie siódme ($^2/_7$) dla Czernogóry.

Opłaty, które mają być pobierane za korespondencye wzmiankowane w art. 6, przypadają niepodzielnie temu zarządowi, który je pobiera.

Artykuł 9.

Można posyłać listy polecone z jednego z dwu krajów do drugiego a o ile to da się zrobić, także do tych krajów, którym zakłady pocztowe monarchyi austryacko węgierskiej służą do pośrednictwa.

Należytość od listów poleconych trzeba złożyć zawsze z góry aż do miejsca przeznaczenia.

Od każdego listu poleconego, z jednego z dwu krajów do drugiego płaci się przy oddaniu oprócz taksy jakaby od listu zwyczajnego frankowanego i tyleż ważącego, przypadała, należytość stałą w kwocie dziesięć centów.

Tę niezmienną należytość zostawia się zarządowi pocztowemu który wysyła.

Próbki towarowe i druki wszelkiego rodzaju, polecone, z jednego z dwu krajów do drugiego wysyłane, podlegają, prócz taksy zniżonej, w artykule 13 ustanowionej, także powyższej stałej należytości i w każdym względzie postępuje się z niemi tak, jak z listami poleconemi.

Les lettres recommandées ne devront porter aucune déclaration de valeur.

Na listach poleconych nie można deklarować wartości.

Article 10.

L'envoyeur de tout objet recommandé pourra demander au moment du dépôt de l'objet, qu'il lui soit donné avis de sa réception par le destinataire.

Dans ce cas il payera d'avance pour le port de l'avis une taxe uniforme de dix kreuzer.

Cette taxe demeurera acquise à l'office expéditeur.

Artykuł 10.

Oddawca wszelkiej posyłki poleconej może zażądać przy oddaniu, ażeby mu wydano poświadczenie adresata, że posyłkę odebrał.

W przypadku takim oddawca płaci z góry za poświadczenie należytość niezmienną w kwocie dziesięć centów.

Należytość tę zostawia się zarządowi odsyłającemu.

Article 11.

Les feuilles de réclamation adressées sur la demande des envoyeurs de l'un des deux pays dans l'autre, devront être affranchies moyennant le payement d'une taxe de dix kreuzer, si l'envoyeur n'a pas payé un avis de réception.

Cette taxe demeurera acquise à l'Administration par laquelle elle aura été perçue.

Cependant si la réclamation aura été produite par une faute de la poste, le réclamant pourra demander le remboursement de la taxe susdite.

Artykuł 11.

Reklamacye, z jednego z dwu krajów do drugiego na żądanie oddawców wysyłane, powinny być opłacone przez złożenie taksy w kwocie dziesięć centów, jeżeli oddawca nie zapłacił należytości za rewers zwrotny.

Należytość ta pozostawia się zarządowi który ją pobiera.

Jeżeli jednak reklamacya była potrzebna z winy poczty, oddawca ma prawo żądać, aby mu należytość powyższą zwrócono.

Article 12.

Dans le cas, où quelque objet recommandé, expédié de l'un pays pour l'autre se perdrait par la faute d'un employé de la poste, celle des Administrations, sur le territoire de laquelle la perte aura eu lieu, payera à l'envoyeur une indemnité de vingt florins valeur autrichienne dans le délai de deux mois à partir du jour de la réclamation.

Le droit de réclamer expire après six mois à dater du jour de la remise de la lettre.

Passé ce terme, le réclamant n'aura droit à aucune indemnité.

Artykuł 12.

Gdyby posyłka polecona z jednego z dwu krajów do drugiego wysłana, zginęła z winy służby pocztowej: ten zarząd pocztowy, w którego okręgu posyłka zginęła winien zapłacić oddawcy wynagrodzenie w kwocie dwudziestu złotych waluty austryackiej a to w przeciągu dwóch miesięcy licząc od dnia reklamacyi.

Prawo reklamowania gaśnie z upływem sześciu miesięcy od dnia oddania listu na pocztę.

Po upływie tego terminu nie będzie miał prawa do żadnego wynagrodzenia.

Article 13.

Les échantillons de marchandises et les epreuves d'imprimerie portant des corrections typographiques ainsi que les manuscrits joints

Artykuł 13.

Próbki towarowe, tudzież arkusze korekty, z poprawkami typograficznemi, jakoteż rękopisma dołączone do korekty i do

à ces épreuves et s'y rapportant, les journaux, gazettes, ouvrages périodiques, livres brochés ou reliés, brochures, papiers de musique, catalogues, prospectus, annonces, prix-courants etc., imprimés, lithographiés ou métallographiés, expédiés de l'un des deux pays dans l'autre, seront affranchis jusqu'à destination moyennant le payement d'une taxe de deux kreuzer par $2^1/_2$ loth ou fraction de ce poids.

niej się odnoszące, dzienniki, gazety, pisma peryodyczne, książki zbroszurowane lub oprawne, broszury, nuty, katalogi, prospekta, ogłoszenia, cenniki itd., drukowane, litografowane lub metalografowane, wysyłane z jednego z dwu krajów do drugiego, frankuje się aż do miejsca przeznaczenia, płacąc taksę po dwa centy za każde $2^1/_2$ łuta lub za ułamek tej wagi.

Article 14.

La taxe de 2 kreuzer prévue pour les échantillons, imprimés etc. demeurera acquise entièrement au profit de l'Administration par laquelle elle aura été perçue, si les envois sont expédiés du district de Cattaro à destination du Monténégro ou vice versa.

La même taxe sera partagée dans la proportion de trois cinquièmes ($^3/_5$) au profit de la Monarchie Austro-Hongroise et de deux cinquièmes ($^2/_5$) au profit du Monténégro, si les envois sont originaires ou à destination des autres districts de la Monarchie Austro-Hongroise.

Artykuł 14.

Taksę w kwocie 2 centy, przepisaną dla próbek, druków itd. pozostawia się w całości temu zarządowi, który ją pobiera, jeżeli posyłki odchodzą z okręgu kottarskiego do Czernogóry lub odwrotnie.

Tęż samą taksę dzieli się w stosunku trzy piąte ($^3/_5$) dla monarchyi austryacko węgierskiej a ($^2/_5$) dla Czarnogóry, jeżeli posyłki pochodzą z innych powiatów monarchyi austryacko węgierskiej, lub jeżeli do tych innych powiatów są przeznaczone.

Article 15.

Les échantillons de marchandises ne pourront être expédiés que sous les conditions requises par les lois de douane de chaque pays.

Ils devront n'avoir aucune valeur vénale, être placés sous bande, ou de manière à ne laisser aucun doute sur leur nature; ils ne devront porter d'autre écriture à la main que l'adresse du destinataire, une marque de fabrique ou de marchand, des numéros d'ordre et des prix.

Les épreuves d'imprimerie corrigées et les manuscrits qui s'y trouveront joints, devront également être placés sous bande et ne pourront contenir aucune lettre ou note ayant le caractère d'une correspondance ou pouvant en tenir lieu.

Les journaux et imprimés de toute nature devront également être mis sous bande et ne porter aucune écriture, chiffre ou signe

Artykuł 15.

Próbki towarowe mogą być posyłane tylko pod warunkami, które w ustawach cłowych obu krajów są przepisane.

Na takowych nie można wyrażać ich wartości handlowej, powinny być opatrzone opaską albo w inny sposób opakowane tak, aby nie zachodziła żadna wątpliwość co do ich natury; prócz adresu odbiorcy, znaku fabrycznego lub handlowego, numerów i cen żadne inne napisy nie mogą się na nich znajdować.

Arkusze korekty i rękopisma do nich należące powinny także być opatrzone opaską, i nie mogą zawierać ani listów ani dodatków mających znaczenie korespondencyi lub takową zastępujących.

Podobnież dzienniki i druki wszelkiego rodzaju powinny być opatrzone opaską i na takowych nie powinny znajdować się żadne

quelconque à la main si ce n'est l'adresse du destinataire, la signature de l'envoyeur et la date.

Les échantillons de marchandises, les épreuves et les imprimés de toute nature qui ne réuniraient pas les conditions ci-dessus exprimées, ou dont le port serait laissé à la charge des destinataires, seront considérés comme lettres et traités en conséquence.

napisy, cyfry, lub znaki jakiekolwiek pisane prócz adresu odbiorcy, nazwiska osoby która posyła i daty.

Próbki towarowe, arkusze korekty i druki wszelkiego rodzaju, warunkom wyżej wyrażonym nie odpowiadające, lub od których należytość ma płacić odbiorca, będą uważane za listy i postąpi się z niemi tak, jak z listami.

Article 16.

L'envoyeur de toute lettre recommandée, expédiée de l'un des deux pays dans l'autre, pourra demander au moment du dépôt de la lettre, qu'elle soit remise au destinataire par un exprès aussitôt après son arrivée, à la condition toutefois, que la lettre soit destinée pour un lieu où se trouve un bureau de poste; dans ce cas il payera d'avance pour la remise par exprès une taxe fixe de quinze kreuzer, laquelle sera acquise entièrement au bureau de destination.

Artykuł 16.

Oddawca listu poleconego, wysyłanego z jednego z dwu krajów do drugiego, oddając takowy, może żądać, aby go odesłano adresatowi przez umyślnego zaraz po nadejściu, jednak tylko w tym przypadku, jeżeli list jest przeznaczony do miejsca w którem znajduje się urząd pocztowy; w takim razie płaci się zgóry za odesłanie przez umyślnego taksę stałą w kwocie pietnaście centów, która dostaje się w całości poczcie wydawczej.

Article 17.

Les bureaux de poste du Monténégro pourront livrer au bureau de poste de Cattaro à découvert des correspondances à destination des pays étrangers auxquels les bureaux de poste de la Monarchie Austro-Hongroise servent d'intermédiaire, et ils recevront par le susdit bureau les correspondances originaires de ces pays et à destination du Monténégro.

L'Administration de Poste du Monténégro payera aux Administrations des Postes de la Monarchie Austro-Hongroise pour les correspondances à destination ou originaires des pays étrangers les taxes fixées par les respectives Conventions en vigueur, ou à conclure dans l'avenir.

Les Administrations des Postes de la Monarchie Austro-Hongroise payeront à l'Administration des Postes du Monténégro pour les correspondances affranchies originaires des pays étrangers à destination du Monténégro et pour les correspondances non affranchies originaires du Monténégro à desti-

Artykuł 17.

Urzędy pocztowe czarnogórskie mogą dostarczać urzędowi pocztowemu w Kottarze transportem niekrytym, korespondencyi do krajów zagranicznych którym urzędy pocztowe monarchyi austryacko węgierskiej służą do pośrednictwa, i przez rzeczony urząd pocztowy będą odbierały korespondencye pochodzące z tychże krajów a przeznaczone do Czarnogóry.

Zarząd pocztowy czarnogórski będzie płacił zarządom pocztowym monarchyi austryacko węgierskiej za korespondencye do krajów zagranicznych przeznaczone lub z tychże pochodzące, taksy stałe, przepisane traktatami które obecnie obowiązują lub w przyszłości będą zawarte.

Zarządy pocztowe monarchyi austryacko węgierskiej będą płaciły zarządowi pocztowemu czarnogórskiemu za korespondencye frankowane, pochodzące z krajów zagranicznych a przeznaczone do Czarnogóry i za korespondencye niefrankowane pochodzące z Czarnogóry a przeznaczone do krajów

nation des pays étrangers les mêmes sommes que pour les correspondances échangées entre la Monarchie Austro-Hongroise et le Monténégro.

L'affranchissement facultatif ou obligatoire jusqu'à destination ou jusqu'à une certaine limite des correspondances mentionnées dans le présent article, les conditions que devront remplir les échantillons de marchandises et les imprimés pour jouir de la taxe modérée, les conditions du chargement des lettres etc. dépendront des stipulations des dites Conventions postales.

Article 18.

L'affranchissement des correspondances de toute nature pourra s'effectuer au moyen des timbres-poste respectifs.

Lorsque le montant des timbres-poste dont une lettre est revêtue sera inférieur à la taxe établie pour en opérer l'affranchissement, cette lettre devra être considérée comme non affranchie et traitée en conséquence sous déduction de la valeur des timbres-poste insuffisamment employés.

Les objets sous bande, admis au bénéfice d'une modération de taxe moyennant affranchissement obligatoire, seront en cas d'affranchissement insuffisant taxés comme lettres non affranchies sauf déduction du prix des timbres-poste y appliqués.

Article 19.

Les correspondances de toute nature mal adressées ou mal dirigées seront sans aucun délai renvoyées pour le prix auquel l'office envoyeur les aura livrées en compte à l'autre office.

Les correspondances, qui pour une raison quelconque ne pourront pas être remises aux destinataires, devront être renvoyées de part et d'autre.

Celles qui auront été livrées affranchies, seront renvoyées sans taxe ni décompte; celles qui auront été livrées en compte, seront rendues pour le prix pour lequel elles auront été originairement comptées par l'office envoyeur.

zagranicznych, takie same kwoty, jak za korespondencye wymieniane między monarchyą austryacko węgierską a Czarnogórą.

Opłacanie dowolne lub obowiązkowe aż do miejsca przeznaczenia albo aż do pewnej granicy od korespondencyi w artykule niniejszym wzmiankowanych, warunki, których, posyłając próbki towarowe i druki dopełnić należy dla korzystania z opłaty zniżonej, warunki dla listów poleconych itd. wszystko to będzie zależało od przepisów rzeczonych traktatów pocztowych.

Artykuł 18.

Należytość pocztową od korespondencyi wszelkiego rodzaju można opłacać zapomocą odpowiednich znaczków pocztowych.

Jeżeli wartość znaczków pocztowych, na liście przylepionych, będzie mniejsza od kwoty, która jest przepisana jako opłata całkowita, list taki powinien być uważany za nieopłacony i tak się też z nim postąpi, z potrąceniem wartości znaczków przylepionych ale niedostatecznych.

Posyłki pod opaską, które przy składaniu należytości z góry, ulegają taksie zniżonej, jeżeli będą niedostatecznie frankowane, postąpi się z niemi jak z listami niefrankowanemi, lecz wartość znaczków użytych będzie policzona.

Artykuł 19.

Korespondencye wszelkiego rodzaju źle zaadresowane lub w niewłaściwym kierunku wysłane, będą niezwłocznie zwracane za opłatą takiej samej należytości, z jaką poczta wysyłająca wpisałaby je do rachunku drugiej poczcie.

Korespondencye, które z jakiejkolwiek przyczyny nie mogą być doręczone adresatowi, będą sobie nawzajem zwracane.

Te, które były oddane opłacone, będą zwracane bez żadnej opłaty i potrąceń; te, które nadeszły z przypisaną należytością, należy oddawać z policzeniem takiej samej kwoty, którą poczta wysyłająca byłaby pierwotnie policzyła.

Article 20.

Les correspondances internationales réexpédiées par suite du changement de résidence des destinataires ne devront pas à raison de cette réexpédition être soumises à une taxe supplémentaire.

Cependant, si le changement de résidence amenait une augmentation du port, le destinataire sera tenu à payer une taxe supplémentaire, complétant le port, que l'expéditeur ou le destinataire aurait dû payer, si la lettre avait été originairement adressée au nouveau lieu de destination.

Les correspondances recommandées en cas de réexpédition seront traitées comme telles, sans être soumises à un nouveau droit de chargement.

Artykuł 20.

Korespondencye międzynarodowe, posłane dalej z powodu iż adresaci zmienili mieszkanie, nie mają podlegać w skutek tego posłania w dalszą drogę żadnej dopłacie.

Jeżeli jednak w skutek zmiany mieszkania przypada wyższe portoryum, adresat będzie obowiązany dopłacić aż do uzupełnienia tego portoryum które wysyłający lub adresat powinienby był zapłacić, gdyby list był pierwotnie do nowego miejsca przeznaczenia zaadresowany.

Korespondencye polecone, które trzeba posłać dalej, będą i w tym razie uważane za polecone bez żadnej nowej opłaty za polecone.

Article 21.

La correspondance exclusivement relative aux différents services publics adressée de l'un des deux pays dans l'autre, et dont la circulation en franchise aura été autorisée sur le territoire du pays auquel appartient l'autorité ou le fonctionnaire de qui émane cette correspondance, sera transmise exempte de tout prix de port.

Si l'autorité ou le fonctionnaire à qui elle est adressée jouit pareillement de la franchise, elle sera délivrée sans taxe; dans le cas contraire cette correspondance ne sera passible que de la taxe territoriale du pays de destination.

Artykuł 21.

Korespondencya tycząca się wyłącznie rozmaitych rodzajów służby publicznej, wysyłana z jednego z dwóch krajów do drugiego, jeżeli w obrębie kraju do którego urząd lub urzędnik korespondencyą wysyłający, należy, może być prawnie przesyłana bez opłaty, będzie wysłana bez policzenia portoryum.

Jeżeli urzędowi albo urzędnikowi do którego korespondencya jest zaadresowana, służy podobnież uwolnienie od portoryum, korespondencya będzie wydana podobnież bez opłaty; w przeciwnym razie podlega tylko taksie przepisanej w kraju do którego należy miejsce przeznaczenia.

Article 22.

Les Administrations des Postes des parties contractantes s'entendront sur un service international des mandats de poste d'après les bases suivantes:

Le maximum d'un mandat de poste sera fixé à soixante-quinze (75) ou cent (100) florins, valeur autrich.

La taxe ne devra être plus élevée que vingt (20) Kreuzer pour les mandats jusqu'à la moitié du maximum et quarante (40)

Artykuł 22.

Zarządy pocztowe stron kontraktujących porozumią się co do zaprowadzenia przekazów pocztowych w obrocie międzynarodowym według następujących zasad:

Najwyższą kwotę przekazu pocztowego ustanawia się na siedmdziesiąt pięć (75) albo sto (100) złotych waluty austryackiej.

Opłata nie może wynosić więcej jak dwadzieścia (20) centów od przekazów aż do połowy kwoty maksymalnej a czterdzie-

Kreuzer pour les mandats excédant la moitié du maximum.

ści (40) centów od przekazów przewyższających połowę kwoty maksymalnej.

Les Administrations contractantes garantiront au public les sommes versées.

Zarządy kontraktujące ręczą publiczności za bezpieczeństwo kwot składanych.

La taxe sera toujours acquittée d'avance par l'expéditeur. Elle sera partagée à moitié entre les Administrations contractantes.

Opłatę składa zawsze posyłający, z góry. Zarządy kontraktujace dzielą ją pomiędzy siebie w równych częściach.

Article 23.

Les bureaux de poste des Administrations contractantes accepteront et effectueront réciproquement des abonnements aux journaux publiés soit dans leurs propres pays, soit à l'étranger, et ils se chargeront aussi de l'expédition de ces journaux.

La taxe que les Administrations contractantes percevront pour effectuer l'abonnement et l'expédition des journaux qui paraissent dans leurs pays respectifs, sera de vingt-cinq pour cent du prix net du journal, abstraction faite des droits de finances, et sera partagée entre les Administrations contractantes dans la proportion de quinze pour cent au profit de la Monarchie Austro-Hongroise, et de dix pour cent au profit du Monténégro.

Le bureau de poste de Cattaro livrera au bureau de poste de Cettigne les journaux publiés à l'étranger pour le prix que les abonnés dans la Monarchie Austro-Hongroise doivent payer, lorsqu'ils reçoivent ces journaux au moyen de la poste.

Artykuł 23.

Urzędy pocztowe zarządów kontraktujących będą wzajemnie przyjmowały i przesyłały prenumeratę na gazety wychodzące czy to w ich własnym kraju, czyli też zagranicą i nadto będą się zajmowały ekspedycyą tychże gazet.

Należytość, którą zarządy kontraktujące będą pobierały za prenumerowanie i ekspedycyą gazet, wychodzących odpowiednio w ich krajach będzie wynosiła 25 od sta ceny netto tychże gazet, po strąceniu należytości stemplowej, i będzie dzielona pomiędzy zarządy kontraktujące w stosunku 15 od sta na rzecz monarchyi austryacko węgierskiej a 10 od sta na rzecz Czarnogóry.

Urząd pocztowy w Kottarze będzie wydawał urzędowi pocztowemu w Cetinii gazety zagranicą wychodzące, za taką samą kwotę, którą obowiązani są płacić abonenci w monarchyi austryacko węgierskiej, gdy gazety te odbierają przez pocztę.

Article 24.

L'affranchissement des articles de messagerie expédiés de l'un des deux pays à destination de l'autre est facultatif.

Les envoyeurs pourront à leur choix en payer le port d'avance jusqu'à destination ou jusqu'à la frontière, ou ils pourront le laisser entièrement à la charge des destinataires.

Les taxes seront perçues d'après les tarifs en vigueur dans le pays d'origine et le pays de destination.

Artykuł 24.

Opłacanie posyłek wozowych, wysyłanych z jednego z dwu krajów do drugiego, zostawia się do woli.

Odsyłającym wolno będzie opłacić portoryum z góry aż do miejsca przeznaczenia lub do granicy, lub też zostawić odbiorcom opłacenie całkowitej należytości.

Taksy będą pobierane podług taryf, obowiązujących w kraju, z którego posyłki wychodzą i w kraju, do którego są przeznaczone.

Article 25.

L'envoyeur de tout article de messagerie pourra demander au moment du dépôt de l'objet, qu'il lui soit donné avis de sa réception par le destinataire.

Dans ce cas il payera d'avance pour le port de l'avis la taxe comme pour les lettres établie par l'article 10; cette taxe demeurera acquise à l'office expéditeur.

Artykuł 25.

Oddawca wszelkiej posyłki wozowej może żądać przy jej oddaniu, aby mu wydano poświadczenie adresata, że posyłkę rzeczywiście odebrał.

W przypadku takim posyłający płaci z góry portoryum od tego poświadczenia, w kwocie dla listów w artykule 10 ustanowionej; należytość tę zostawia się poczcie wysyłającej.

Article 26.

La lettre de voiture qui accompagnera les articles de messagerie, sera exempte de toute taxe supplémentaire, pourvu qu'elle n'excède pas le poids d'un loth; en cas contraire elle sera taxée comme lettre ordinaire (articles 5 et 6).

Artykuł 26.

List frachtowy, przydawany do posyłek wozowych, będzie wolny od wszelkiej taksy dodatkowej byleby tylko nie ważył więcej nad łut; w razie przeciwnym będzie otaksowany jak list zwyczajny (artykuł 5 i 6).

Article 27.

Quand plusieurs colis seront accompagnés d'une seule lettre de voiture, les taxes seront néanmoins perçues séparément pour chaque colis.

Artykuł 27.

Jeżeli do więcej posyłek przydany jest jeden list frachtowy, taksy będą liczone od każdej posyłki osobno.

Article 28.

Les articles de messagerie renvoyés au lieu d'origine pour une raison quelconque et les articles réexpédiés par suite du changement de résidence des destinataires seront soumis à une nouvelle taxe comme s'ils avaient été de nouveau mis à la poste.

Artykuł 28.

Posyłki wozowe, z jakiejkolwiek przyczyny odesłane na powrót do miejsca pochodzenia lub też posłane dalej z powodu iż adresaci zmienili mieszkanie, podlegają ponownej opłacie jak gdyby powtórnie na pocztę były oddane.

Article 29.

Les articles de messagerie que les autorités et les fonctionnaires désignés à l'article 21 échangeront entre eux, seront expédiés exempts du port.

Artykuł 29.

Posyłki wozowe wymienione pomiędzy władzami lub urzędnikami wzmiankowanymi w artykule 21 będą przewożone bezpłatnie.

Article 30.

Il sera permis de faire suivre sur les articles de messagerie et les lettres, des remboursements dont le maximum sera fixé à soixante-quinze (75) ou à cent (100) florins valeur autrich.

Il sera permis de faire suivre des remboursements d'une somme plus élevée lorsqu'ils ont pour objet des frais de transport et des déboursés grévant les envois.

Artykuł 30.

Wolno będzie wypłacać na posyłki wozowe i na listy zaliczenia pocztowe, których maksimum ustanawia się na siedmdziesiąt (75) albo na sto (100) zł. wal. austr.

Wolno będzie wypłacać zaliczki w wyższej sumie, jeżeli takowe tyczą się kosztów przewozu i wydatków na posyłce ciążących.

L'expéditeur ne peut pas exiger le payement du montant d'un remboursement avant que l'office postal du lieu de destination n'ait donné avis que le destinataire a retiré l'envoi.

Les envois contre remboursement sont soumis à la taxe de messagerie. Il est en outre prélevé pour le remboursement un droit dont la proportion sera fixée par l'Administration postale du pays de consignation.

Ce droit revient à l'Administration dont l'office de poste fait suivre le remboursement.

Si un envois chargé de remboursement n'est pas retiré et payé dans le terme de 14 jours à dater du jour de l'arrivée à destination, l'envoi doit immédiatement à l'expiration de ce terme être retourné à l'office postale d'origine.

Cette disposition s'applique également aux envois contre remboursement portant l'indication „poste restante".

Les Administrations de postes contractantes s'entendront sur le terme à partir duquel elles mettront en vigueur les dispositions précédentes.

Posyłający nie może żądać aby mu wypłacono zaliczkę pierwej, nim urząd pocztowy miejsca przeznaczenia doniesie, że adresat odebrał posyłkę.

Posyłki za zaliczką podlegają opłacie jak posyłki wozowe. Nadto pobierane będą od zaliczki należytości, w stosunku ustanowionym przez zarząd pocztowy kraju, z którego się wysyła.

Należytość ta dostaje się temu zarządowi, którego urząd pocztowy wypłaca zaliczkę.

Jeżeli posyłka zaliczkowa nie będzie odebrana i opłacona w przeciągu dwóch tygodni po przybyciu do miejsca przeznaczenia, powinna być niezwłocznie zwrócona urzędowi pocztowemu podawczemu, jak tylko ten termin upłynie.

Przepis ten odnosi się także do posyłek zaliczkowych zaadresowanych „poste restante."

Zarządy pocztowe kontraktujące porozumią się z sobą co do wyznaczenia terminu, od którego przepisy powyższe mają obowiązywać.

Article 31.

L'expéditeur d'un article de messagerie aura la faculté de déclarer la valeur du contenu pour laquelle il sera garanti en cas de perte ou d'avarie de l'objet.

En cas de perte ou d'avarie d'un article de messagerie l'indemnité sera payée en raison de la valeur déclarée, à moins que l'Administration ne fournisse la preuve, que la valeur déclarée est supérieure à la valeur réelle de l'article.

Dans ce cas l'Administration n'est tenue qu'au remboursement de celle-ci.

Lorsque l'expéditeur n'aura pas fait de déclaration de valeur, il n'aura droit qu'à une indemnité correspondant à la perte réelle ou à l'avarie réelle, laquelle indemnité ne pourra dépasser un florin et 50 kreuzer valeur autrich. par une livre ou par toute fraction de ce poids.

Artykuł 31.

Oddawca posyłki wozowej ma prawo deklarować wartość jej treści, która będzie mu zagwarantowana na wypadek zginięcia lub uszkodzenia.

W przypadku zginięcia lub uszkodzenia posyłki wozowej, wynagrodzenie będzie wypłacone na podstawie wartości podanej, chyba że zarząd pocztowy dowiedzie, iż podana wartość posyłki jest wyższą od rzeczywistej.

W przypadku tym zarząd pocztowy jest obowiązany zwrócić tylko tę ostatnią wartość.

Jeżeli oddawca nie podał wartości, ma prawo jedynie do wynagrodzenia odpowiadającego rzeczywistej stracie lub rzeczywistemu uszkodzeniu, a wynagrodzenie to nie może wynosić w żadnym przypadku więcej nad jeden złoty 50 centów waluty austryackiej za jeden funt lub za jakąkolwiek część tej wagi.

En règle générale l'indemnité est payée à l'expéditeur de l'objet. Toutefois elle pourra être acquittée entre les mains du destinataire, si l'expéditeur le demande expressément ou si celui-ci est inconnu ou introuvable.

Article 32.

Les Administrations ne sont ni responsables ni tenues au remboursement des pertes ou des avaries résultant d'un cas de guerre, d'un vice propre à la chose ou de la faute de l'expéditeur.

Elles ne le sont non plus des dommages indirects et des bénéfices non réalisés.

Les Administrations n'assument aucune responsabilité, dans les cas suivants:

1. Si les avaries n'ont pas été constatées dès l'arrivée des objets et avant leur acceptation par le destinataire.

2. Si l'emballage ne porte aucune trace extérieure de bris ou de mouillure.

3. Si lorsqu'il s'agit d'un paquet déclaré à la valeur ou d'une lettre contenant de l'argent, le poids de l'objet à son arrivée au lieu de destination est trouvé conforme à celui constaté par le bureau expéditeur.

Article 33.

Les Administrations ne sont pas responsables des retards qui pourraient survenir soit dans le transport soit dans la remise des objets.

Article 34.

Un délai de six mois à partir de la date du dépôt de l'objet est accordé à l'expéditeur pour faire valoir ses droits à une indemnité; passé ce terme, le réclamant n'aura droit à aucune indemnité.

Wynagrodzenie wypłaca się zwyczajnie oddawcy posyłki. Może jednak być wypłacone także odbiorcy, jeżeli oddawca wyraźnie tego zażąda, tudzież jeżeli oddawca jest nieznajomy albo jeżeli nie można go znaleść.

Artykuł 32.

Zarządy pocztowe nie są odpowiedzialne ani obowiązane do wynagradzania jeżeli posyłka zginie lub będzie uszkodzona w skutek przypadków wojennych, w skutek własności przedmiotu, lub z winy oddawcy.

Toż samo odnosi się do szkód pośrednich i utraty zysku.

Nadto zarządy pocztowe nie biorą na siebie żadnej odpowiedzialności w następujących przypadkach:

1. jeżeli uszkodzenia nie były dowiedzione przy nadejściu posyłki i zanim adresat ją odebrał.

2. jeżeli na opakowaniu nie ma od zewnątrz żadnych śladów uszkodzenia lub przemoczenia.

3. jeżeli wtedy, gdy idzie o pakiet z podaną wartością lub o list z pieniędzmi, waga przedmiotu, za nadejściem jego do miejsca przeznaczenia będzie taka sama jaką stwierdzono w urzędzie pocztowym podawczym.

Artykuł 33.

Zarządy pocztowe nie są odpowiedzialne za spóźnienia ani w przewozie ani w doręczeniu posyłek.

Artykuł 34.

Oddawca może zgłosić się z roszczeniami do wynagrodzenia w przeciągu sześciu miesięcy od dnia oddania posyłki na pocztę; po upływie tego terminu nie służy już reklamującemu prawo do wynagrodzenia.

Article 35.

La responsabilité des pertes et des avaries commencera pour chaque Administration au moment de la remise réciproque des objets faite suivant les règlements respectifs.

Lorsqu'une perte ou une avarie se produira sur un parcours étranger, les Administrations des Postes de la Monarchie Austro-Hongroise feront valoir auprès de l'Administration étrangère la réclamation de l'expéditeur à une indemnité avec le même intérêt, que s'il s'agissait de leurs propres envois et conformément aux dispositions des conventions en vigueur avec l'Administration étrangère respective.

Artykuł 35.

Odpowiedzialnym za zginięcie i uszkodzenia zaczyna być każdy zarząd pocztowy od chwili wzajemnego odebrania posyłek stosownie do odpowiednich regulaminów.

Jeżeli zginięcie lub uszkodzenie nastąpi podczas przewozu na obcym okręgu, zarządy pocztowe monarchyi austryacko węgierskiej będą popierały w obec zarządu zagranicznego roszczenie oddawcy do wynagrodzenia z taką samą troskliwością, jak gdyby chodziło o ich własne posyłki, a zgodnie z przepisami umów, zawartych z odpowiednim zarządem zagranicznym.

Article 36.

Les articles de messagerie échangés en transit par la Monarchie Austro-Hongroise entre le Monténégro et les pays étrangers, seront soumis quant au parcours du territoire monténégrin aux mêmes tarifs que les objets originaires ou à destination de la Monarchie Austro-Hongroise.

Quant au parcours à partir de la frontière du Monténégro jusqu'à destination et vice versa, ces objets seront soumis aux taxes et règlements en vigueur entre la Monarchie Austro-Hongroise et les pays étrangers respectifs.

Artykuł 36.

Posyłki wozowe, wymienione pomiędzy Czanogórą a krajami zagranicznemi, przechodzące przez monarchyą austryacko węgierską, podlegają co do przewozu w okręgu czarnogórskim tym samym taryfom, co posyłki z monarchyi austryacko węgierskiej pochodzące lub tamże przeznaczone.

Co się tyczy przewozu od granicy czarnogórskiej aż do miejsca przeznaczenia i odwrotnie, będą stosowane do tych posyłek opłaty i przepisy obowiązujące monarchyą austryacko węgierską w obec odpowiednich krajów zagranicznych.

Article 37.

Les Administrations contractantes dresseront chaque mois les comptes résultant de la transmission des correspondances et des articles de messagerie qu'elles se livreront réciproquement en vertu des dispositions des présentes stipulations.

Les comptes auront pour base les feuilles d'avis et les factures de messagerie des envois effectués pendant la période mensuelle à laquelle elles se rapportent.

Artykuł 37.

Zarządy kontraktujące będą sporządzały co miesiąc rachunki tyczące się przewozu korespondencyi i posyłek wozowych, wzajemnie sobie doręczonych w moc przepisów niniejszej umowy.

Rachunki te będą układane na podstawie kart poczty listowej i wozowej tyczących się posyłek w odpowiednim miesiącu przewiezionych.

Le solde sera payé à l'expiration de chaque trimestre sur la base d'un compte général, qui sera dressé aux soins du bureau de la Comptabilité postale auprès du Ministère I. R. du Commerce à Vienne.

Le payement aura lieu en monnaie sonnante, valeur autrichienne (argent), ou en lettres de change pour la somme entière dans la dite monnaie, et le solde sera remis à l'office postal à Cattaro respectivement à Cettigne selon que l'une ou l'autre des Administrations sera reconnue redevable envers l'autre.

Le payement devra être effectué dans les trois mois qui suivront le trimestre auquel le compte général se rapportera.

Le résultat des différences relevées sur les comptes d'un trimestre sera porté dans le compte du trimestre suivant.

Należytość będzie wypłacana z końcem każdego ćwierćrocza na zasadzie obrachunku ogólnego, sporządzonego staraniem departamentu rachunkowego pocztowego przy c. k. ministerstwie handlu w Wiedniu.

Wypłata będzie uskuteczniona w monecie brzęczącej w walucie austryackiej (srebrem) lub w wekslach, opiewających na całą sumę w rzeczonej monecie, i kwota będzie odsyłana do urzędu pocztowego w Kottarze a względnie do urzędu pocztowego w Cetynii, podług tego, któremu zarządowi pocztowemu należytość ma być wypłacona.

Wypłata winna nastąpić w ciągu trzech miesięcy, następujących po upływie ćwierćrocza do którego odnosi się rachunek ogólny.

Wynikłość sprawdzonych różnic co do rachunków ćwierćrocznych, będzie wciągnięta do rachunku następnego ćwierćrocza.

Article 38.

Les Administrations contractantes arrêteront par un arrangement spécial la forme des comptes et toute autre mesure de détail et d'ordre nécessaire pour assurer l'exacte exécution des présentes stipulations.

Artykuł 38.

Zarządy kontraktujące ustanowią w drodze osobnej umowy formę rachunków jakoteż wszelkie inne środki szczegółowe i porządkowe zabezpieczające ścisłe wykonanie układów niniejszych.

Article 39.

Les présentes stipulations après être ratifiées, entreront en vigueur le $\frac{\text{premier septembre}}{\text{vingt août}}$ 1871.

Elles resteront obligatoires d'année en année jusqu'à ce que l'un des parties contractantes ait annoncé à l'autre — mais un an à l'avance — son intention d'en faire cesser les effets.

Pendant cette dernière année les présentes stipulations continueront d'avoir leur exécution pleine et entière, sans préjudice de la liquidation et du solde des comptes entre les Administrations contractantes après l'expiration du dit terme.

Artykuł 39.

Układy niniejsze mają wejść w wykonanie po poprzedniczej ratyfikacyi dnia $\frac{\text{pierwszego}}{\text{dwudziestego}}$ $\frac{\text{września}}{\text{sierpnia}}$ 1871 *).

Pozostawać będą w mocy obowiązującej od roku do roku, dopóki jedna ze stron kontraktujących nie oznajmi drugiej — jednak na rok przedtem, że życzy sobie wstrzymać ich skutki.

W ciągu tego ostatniego roku układy niniejsze będą stosowane w zupełności, a po upływie tego terminu nastąpi likwidacya i załatwienie rachunków.

*) Termin wykonania tej umowy będzie ogłoszony później.

Fait en double expédition à Zara le $\frac{\text{vingtcinq (25)}}{\text{treize (13)}}$ Mai 1871.

Adolphe Chevalier de Lama m. p.,
Conseiller supérieur et Directeur des i. r. postes en Dalmatie, comme représentant du Gouvernement de Sa Majesté Impériale et Royale.

Jean Sundečić m. p.,
Secrétaire particulier de S. A. le Prince de Monténégro comme représentant du Gouvernement Monténégrin.

Sporządzono w dwóch egzemplarzach w Zadrze dnia $\frac{\text{dwudziestego piątego}}{\text{trzynastego}}$ maja 1871.

Adolf Lama r. w.,
c. k. radca pocztowy starszy, dyrektor poczt w Dalmacyi, jako reprezentant rządu Jego cesarskiej i królewskiej Mości.

Jan Sundečić r. w.,
sekretarz prywatny Jego Wysok. księcia Czarnogórskiego jako reprezentant rządu Czarnogórskiego.

Powyższą umowę pocztową ogłasza się niniejszem jako zatwierdzoną przez obie izby rady państwa.

Wiedeń, dnia 27 maja 1873.

Auersperg r. w. **Banhans** r. w.

124.

Umowa z dnia 23 września 1872,

zawarta pomiędzy rządem Jego ces. i król. Mości a Jego Wysokością księciem Czarnogórskim o wzajemnem wydawaniu sobie zbrodniarzy.

Umowa.

Le Gouvernement Impérial et Royal austro-hongrois et

Son Altesse le Prince du Monténégro

désirant régler d'un commun accord l'extradition réciproque des malfaiteurs, sont convenus des articles suivants:

Article 1.

Le Gouvernement Impérial et Royal Austro-Hongrois et Son Altesse le Prince du Monténégro s'engagent à se livrer réciproquement sur la demande qui leur en sera adressée de l'autre part, à la seule exception de leurs nationaux, tous les individus refugiés des États de la Monarchie Austro-Hongroise

Przekład.

C. i k. rząd austryacko węgierski i

Jego Wysokość książę Czarnogórski

pragnąc uregulować spólnym układem wzajemne wydawanie sobie zbrodniarzy, zgodzili się na artykuły następujące:

Artykuł 1.

C. i k. rząd austryacko węgierski i Jego Wysokość książę Czarnogórski zobowiązują się wydawać sobie wzajemnie na uczynione przez drugą stronę żądanie, z wyjątkiem jedynie własnych poddanych, wszystkie osoby, z państw monarchyi austryacko węgierskiej do Czarnogóry i z Czarnogóry do państw

dans le Monténégro et du Monténégro dans les États de la Monarchie Austro-Hongroise, et qui sont poursuivis ou qui ont été condamnés, comme auteurs ou complices, pour l'un des crimes énumérés ci-après, par l'autorité compétente de l'un des deux pays où le crime aura été commis.

L'extradition ne sera accordée que sur la production, soit d'un arrêt de condamnation soit de tout autre arrêt judiciaire, indiquant les charges ou les indices produits contre l'individu réclamé.

Article 2.

Les crimes, a raison desquels l'extradition sera accordée, sont les suivants:

1. Tout homicide, commis volontairement, soit avec préméditation, soit en suite d'une intention hostile quelconque (assassinat, empoisonnement, infanticide, tentative de ces crimes, meurtre);

2. Blessures volontaires, ayant occasionné, soit une maladie ou incapacité de travail pendant vingt jours ou plus, soit un danger de mort ou une mutilation permanente du blessé;

3. Restriction illégale apportée à la liberté individuelle, séquestration ou détention illégale de personnes;

4. Inceste; bigamie; rapt de violence ou de seduction; attentat à la pudeur commis sur la personne d'un enfant de l'un ou l'autre sexe au dessous de l'age de quatorze ans accompli; corruption de mineurs par leurs parents ou toute autre personne chargée de leur surveillance; avortement procuré;

5. Enlèvement, exposition d'enfants;

6. Incendie;

7. Soustraction de la propriété mobilière d'autrui, commise avec violence ou menaces contre une personne (rapine); traitement violent ou menaces dangereuses, affectés à une personne, soit pour la forcer à faire, à

monarchyi austryacko węgierskiej, zbiegłe, przez władzę właściwą jednego z dwóch krajów, w którym zbrodnię popełniono, ścigane, lub skazane jako sprawcy albo współwinni jednej wymienionych poniżej zbrodni.

Wydanie będzie dozwolone tylko wtedy, jeżeli się załącza wyrok albo inną uchwałę sądową, w której dowody lub poszlaki przeciwko osobie reklamowanej są przytoczone.

Artykuł 2.

Zbrodnie dla których wydanie może być dozwolone są następujące:

1. Wszelkie mężobójstwo, popełnione dobrowolnie czy to rozmyślnie, czyli też w skutku jakiegokolwiek nieprzyjaźnego zamiaru (morderstwo, otrucie, dzieciobójstwo, usiłowanie tych zbrodni, zabójstwo);

2. rozmyślne uszkodzenie na ciele, pociągające za sobą, czy to chorobę lub niezdolność do pracy przez dni dwadzieścia lub więcej, czyli też niebezpieczeństwo śmierci lub trwałe kalectwo zranionego;

3. bezprawne ograniczenie osobistej wolności człowieka, bezprawne więzienia lub przytrzymywanie osoby;

4. kazirodztwo; dwużeństwo; uprowadzenie przemocą lub podstępem; zgwałcenie dziecka jednej lub drugiej płci poniżej lat czternastu; uwiedzenie do nierządu małoletnich przez rodziców lub inne osoby mające dozór nad nimi; spędzenie płodu;

5. porwanie; podrzucenie dziecka;

6. podpalenie;

7. zabranie cudzej własności ruchomej, dokonane przemocą lub groźbą przeciwko osobie (rabunek); obchodzenie się z kim gwałtowne lub pogróżki niebezpieczne, wymierzone przeciwko osobie, już to dla przy-

endurer ou à s'abstenir de quelque chose, soit pour causer peur ou appréhension à elle-même ou à d'autres (extorsion, menaces dangereuses), attentat contre la propriété immobilière d'autrui;

muszenia jej do czynów, do znoszenia lub zaniechania czegoś, już też ażeby ją lub innych przestraszyć (wymuszenie; pogróżki niebezpieczne), gwałtowne najście na cudzą własność nieruchomą:

8. Détérioration ou destruction de la propriété d'autrui, si le dommage causé dépasse la somme de 25 florins v. autr.;

8. popsucie lub zniszczenie własności drugiego jeżeli szkoda zrządzona przenosi sumę 25 zł. wal. austr.;

9. Endommagement, apporté volontairement aux chemins de fer ou aux télégraphes, quelque serait le montant du dommage causé;

9. rozmyślne uszkodzenie kolei żelaznych i telegrafów, jakakolwiek byłaby wartość szkody zrządzonej;

10. Soustraction frauduleuse de la propriété mobilière d'autrui, commise sans violence ou menaces contre une personne (vol), si le prix de l'objet volé dépasse la somme de 25 florins v. autr.;

10. podstępne wzięcie cudzej własności ruchomej, dokonane bez gwałtu lub pogrożki przeciwko osobie (kradzież), jeżeli wartość przedmiotu skradzionego przenosi sumę 25 zł. wal. austr.;

11. Escroquerie et fraude, si le dommage causé dépasse la somme de 25 florins v. autr.;

11. szalbierstwo i oszukaństwo jeżeli szkoda wyrządzona przenosi sumę 25 zł. wal. austr.;

12. Détournement ou dissipation d'une chose confiée, si le prix de celle-ci dépasse la somme de 50 florins v. a. (abus de confiance);

12. przywłaszczenie sobie lub zmarnowanie rzeczy powierzonej, jeżeli wartość tejże przenosi sumę 50 zł. wal. austr. (sprzeniewierzenie);

13. Contrefaçon ou altération de monnaies, introduction ou émission de monnaies fausses ou altérées; contrefaçon ou falsification de papier monnaie, rentes sur l'État, obligations, effets émis par les banques ou autres effets publics; introduction ou usage de ces mêmes effets falsifiés;

13. podrabianie lub fałszowanie monet, wprowadzanie lub puszczanie w obieg monet fałszywych lub podrobionych; podrabianie lub fałszowanie monety papierowej, renty państwa, obligacyi, papierów publicznych wydawanych przez banki i innych; wprowadzanie lub używanie takich podrobionych papierów;

14. Contrefaçon d'actes souverains, de sceaux, poinçons, timbres, marques de l'État ou des administrations publiques; usage de ces objets contrefaits; faux en écriture publique ou authentique, en écriture privée et de commerce et de banque et usage de pareilles fausses écritures;

14. podrabianie dokumentów rządowych, pieczęci, cech, stempli, znaków rządowych lub urzędowych, administracyjnych; używanie takich podrobionych przedmiotów; fałszowanie dokumentów publicznych lub uwierzytelnionych, dokumentów prywatnych, handlowych i bankowych, tudzież używanie podobnych podrobionych dokumentów;

15. Faux témoignage ou faux serment en justice, fausse expertise, subornation de émoins et d'experts;

15. złożenie fałszywego świadectwa lub fałszywej przysięgi przed sądem, fałszywej opinii, namawianie świadków i biegłych;

16. Corruptions de fonctionnaires publics;

16. przekupowanie urzędników publicznych;

17. Crime de sédition au bord d'un navire;

17. bunt na pokładzie okrętu;

18. Association de malfaiteurs.

18. Stowarzyszanie się zbrodniarzy.

Article 3.

L'extradition ne sera jamais accordée pour les crimes ou délits politiques.

Toutefois, ne sera pas réputé crime politique, ni fait connexe à un semblable crime, l'attentat contre la personne du Chef de l'un des deux Gouvernements respectifs ou contre celle des membres de sa famille, lorsque cet attentat constituera le crime de meurtre ou d'assassinat.

Article 4.

Cet arrangement sera mis en exécution aussitôt qu'il aura été approuvé de part et d'autre et il continuera d'être en vigueur jusqu'à la déclaration contraire du Gouvernement Impérial et Royal Austro-Hongrois ou de Son Altesse le Prince du Monténégro.

Une telle déclaration n'aura cependant pas effet retroactif quant aux faits pour lesquels l'extradition aura déjà été demandée.

Fait en double expédition à Zara le 23 septembre 1872.

Par ordre du Gouvernement Impérial et Royal:

(L. S.) Dr. **Victor Pozzi** m. p.,
Conseiller de Section.

Par ordre de Son Altesse le Prince du Monténégro:

(L. S.) **Jean Sundečić** m. p.,
Secrétaire de Son Altesse le Prince du Monténégro.

Vu et approuvé
Le Ministre de la Maison Impériale et des affaires étrangères:

Andrássy m. p.

Vu et approuvé
Le Prince du Monténégro:

Nicolas m. p.

Artykuł 3.

Wydawanie zbrodniarzy lub przestępców politycznych nie będzie nigdy dozwolone.

Jednakowoż nie będzie nigdy uważany za zbrodnią polityczną ani za czyn zostający w związku z podobną zbrodnią zamach na osobę głowy jednego z dwóch rządów, lub członków jego rodziny jeżeli zamach ten stanowi zbrodnię morderstwa lub skrytobójstwa.

Artykuł 4.

Umowa niniejsza wejdzie w wykonanie jak tylko będzie zatwierdzona przez obie strony i ma pozostawać w mocy obowiązującej póki przez rząd ces. i król. austryacko-węgierski lub przez Jego Wysokość księcia Czarnogórskiego nie będzie odwołana.

Deklaracya taka nie będzie wywierała skutku wstecznego co do tych przypadków w których już pierwej żądano wydania.

Sporządzono w dwóch egzemplarzach w Zadrze dnia 23 września 1872.

Z rozporządzenia c. k. austryacko węgierskiego rządu:

(L. S.) Dr. **Wiktor Pozzi** r. w.,
radca sekcyjny.

Z rozporządzenia Jego Wysokości księcia Czarnogórskiego:

(L. S.) **Jan Sundečić** r. w.,
sekretarz Jego Wysokości.

Widziano i zatwierdzono
Minister cesarskiego domu i spraw zewnętrznych:

(L. S.) **Andrássy** r. w.

Widziano i zatwierdzono
książę Czarnogórski:

Mikołaj r. w.

Umowę powyższą względem wydawania zbrodniarzy ogłasza się niniejszem jako obowiązującą w królestwach i krajach w radzie państwa reprezentowanych.

Wiedeń, dnia 13 czerwca 1873.

Auersperg r. w. **Glaser** r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XLV. — Wydany i rozesłany dnia 17 lipca 1873.

125.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 8 czerwca 1873,

o postępowaniu przy składaniu obligacyj powszechnego długu państwa przeznaczonych na kaucye małżeńskie wojskowych, przy pobieraniu odsetków od tychże i przy wydawaniu takich obligacyj.

Gdy ustawami z dnia 10 czerwca 1868 (Dz. u. p. Nr. 54) i z dnia 13 kwietnia 1870 (Dz. u. p. Nr. 57) zaprowadzono zarząd i kontrolę ustalonego długu państwa, ustawą zaś z dnia 20 czerwca 1868 (Dz. u. p. Nr. 66) uchwalono przeistoczenie rozmaitych tytułów dotychczasowego powszechnego długu państwa a ztąd i w związku z tem przeprowadzono zmiany w stosunkach długu publicznego i takowy urządzono, okazała się także potrzebną różnoraka zmiana w postępowaniu przy składaniu na kaucye małżeńskie wojskowych, obligacyj powszechnego długu państwa, przy pobieraniu odsetków od tychże i przy wydaniu takich obligacyj.

Przeto c. k. ministerstwo skarbu, porozumiawszy się z c. k. ministerstwem wojny państwa, postanowiło poddać ścisłej rewizyi obowiązujące dotychczas w postępowaniu względem tego przedmiotu rozporządzenia ministerstwa skarbu z dnia 31 sierznia 1858 (Dz. u. p. Nr. 143) o ile to odnosi się do właściwych papierów publicznych i uchwaliło, ażeby niżej zamieszczony zmieniony przepis wszedł w wykonanie najpóźniej dnia 1 sierpnia 1873 tudzież ażeby podług niego były także z urzędu stopniowo przeistoczone wszystkie obligacye długu państwa, na kaucye małżeńskie wojskowych dotychczas złożone.

§. 1.

Z obligacyj powszechnego długu państwa mogą teraz być używane na kaucye małżeńskie wojskowych:

1. Obligacye długu jednolitego przynoszące odsetki w monecie papierowej,
2. w monecie brzęczącej,
3. obligacye czteroprocentowej pożyczki loteryjnej z roku 1854 i
4. obligacye pięcprocentowej pożyczki loteryjnej z roku 1860.

Chcąc oprócz powyższych rodzajów papierów publicznych, użyć innych, trzeba wpierw postarać się w każdym szczególnym przypadku o pozwolenie c. k. ministerstwa skarbu.

§. 2.

Kto za siebie lub za kogo innego chce złożyć obligacye długu publicznego jako kaucyą małżeńską dla wojskowych przepisaną, winien obligacye każdego z osobna z czterech, w §. 1 wzmiankowanych rodzajów przytoczyć w osobnym wykazie, który ma być ostemplowany stemplem na 50 cent. wal. austr., przez składającego kaucyą własnoręcznie podpisany i sporządzony ściśle podług załączonego wzorca *A* przy odpowiedniem wypełnianiu rubryk tegoż.

Do wykazów tych należy dołączyć wymienione w nich obligacye, a oprócz tego do jednego z nich akt deklaracyi, przez właściciela lub właścicieli obligacyi napisany a który podlega prawnej należytości.

Więcej aktów deklaracyi składa się tylko wtedy, jeżeli z więcej osób kaucyę składających każda składa jednę lub więcej własnych obligacyj na jednę i tę samą kaucyą.

§. 3.

Obligacye opiewajace na okaziciela składa się ze wszystkiemi do nich należącemi a jeszcze nie wypłatnemi kuponami, obligacye zaś długu jednolitego także z talonem albo uwagą tyczącą się wygaśnięcia a podług §. 16 ustawy z dnia 2 lipca 1868 (Dz. u. p. Nr. 88) uczynioną.

Jeżeli obligacye opiewają na imię, lub są winkulowane, natenczas w myśl ustępów 3, 4 i 5 §. 1 obwieszczenia ministerstwa skarbu z dnia 6 marca 1869 (Dz. u. p. Nr. 29), gdyby na nich ciężyło zastrzeżenie niedozwalające wolnego rozrządzania obligacyą trzeba udowodnić dokumentami uprawnienie do przeznaczenia obligacyi na kaucyą małżeńską wojskowego, we wszystkich zaś przypadkach potrzebne jest uwierzytelnione żyro właścicieli na obligacyach intestowanych, a podług okoliczności trzeba udowodnić dokumentami że własność przeszła na osobę która wydaje akt deklaracyi.

§. 4.

Wykazy podług §§. 2 i 3 sporządzone i dokumentami zaopatrzone, winna strona albo jej zastępca, wykazujący się uwierzytelnionem pełnomocnictwem, wnieść bez żadnego innego piśmiennego podania do c. k. kasy długu publicznego w Wiedniu, albo, celem doręczenia tejże kasie, w myśl §. 3 obwieszczenia ministerstwa skarbu z dnia 6 marca 1869 (Dz. u. p. Nr. 29) do jednej z kas krajowych lub podatkowych w §. 4 obwieszczenia ministerstwa skarbu z dnia 28 grudnia 1868 (Dz. u. p. Nr. 158) wymienionych (to jest do jednej ze wszystkich c. k. kas głównych krajowych z wyjątkiem wiedeńskiej, do c. k. urzędu podatkowego i zbiorowego w Krakowie, do jednej z kas królewsko węgierskich w Budzie, Pressburgu, Oedenburgu, Koszycach, Temeswarze, Zagrzebiu, Hermansztadzie i Klausenburgu albo do jednego z wszystkich c. k. i królewsko węgierskich urzędów podatkowych).

Kasa odbierająca przejrzy podane dokumenta, usunie uderzające wadliwości o ile można, a następnie wyda stronie rewers, przez obu starszych urzędników kasy lub urzędu podpisany i pieczęcią urzędową opatrzony a zarazem oznajmi kiedy strona ma się znowu zgłosić.

§. 5.

Kasa długu państwa winna zbadać dokładnie na podstawie ksiąg kredytowych papiery publiczne i dokumenta, pośrednio lub bezpośrednio do niej nadesłane, a jeżeli zachodzi przeniesienie własności do jej zakresu działania nie należące i o którem przeto rozstrzygać nie może, winna poddać rzecz pod rozstrzygnienie c. k. dyrekcyi długu państwa stósownie do rozporządzenia ministerstwa skarbu z dnia 19 października 1871 (Dz. u. p. Nr. 123). Jeżeliby zachodziły wątpliwości, należy zawiadomić o nich stronę bezpośrednio, gdyby zaś wątpliwości tyczyły się papierów obiegowych nadesłanych przez kasę krajową, lub podatkową, za pośrednictwem tejże kasy.

§. 6.

Jeżeli nie zachodzi żadna trudność, lub gdy wątpliwości zostaną usunięte, będą wygotowane w miejsce załączonych obligacyj jednolitego długu państwa inne tego rodzaju papiery obiegowe w zwykłej tychże formie, opiewające na imię i na takie sumy, ażeby za każdą kategoryą i do każdego terminu oprocentowania (za rentę papierową z oprocentowaniem w lutym i sierpniu, renta papierowa z oprocentowaniem w maju i listopadzie, za rentę srebrną z oprocentowaniem w styczniu i lipcu, renta srebrna z oprocentowaniem w kwietniu i październiku) przy tych samych stosunkach własności, przypadła tylko jedna obligacya. Obligacye te będą zaopatrzone potwierdzeniem komisyi rady państw a do kontroli długu publicznego jako zostały zapisane w księdze głównej tego długu; w tekście na leży wyrazić imię, nazwisko i godność właściciela, użycie na kaucyą małżeńską wojskowego, jakoteż imiona, nazwiska i godność obojga narzeczonych; nakoniec zapisuje się na każde z tych obligacyj że odsetki od nich będą wypłacane za osobnym biletem rentowym.

Arkusze kuponowe od obligacyj pożyczki loteryjnej rządowej z roku 1854 i 1860 będą odłączone i umorzone; natomiast na głównych arkuszach będzie wyrażone w formie ostrzeżenia imię, nazwisko i godność właściciela, użycie na kaucyą małżeńską wojskowego, jakoteż imiona, nazwiska i godność narzeczonych, tudzież okoliczności, że odsetki od tej obligacyi będą wypłacane za osobnym biletem rentowym.

Bilety rentowe mają wszystkie znamiona obligacyi (lub obligacyj) do której (lub do których) się odnoszą, jako to datę, liczbę, kapitał jakoteż użycie na kaucyą małżeńską wojskowego tudzież imię nazwisko i godność osoby do pobierania odsetków uprawnionej i drugiego z narzeczonych; wydaje takowe kasa długu państwa (bez kontrasygnaty komisyi rady państwa do kontroli długu państwa) a to podług załączonego wzorca *B*.

Do obligacyj pożyczek loteryjnych z lat 1854 i 1860, do tej samej seryi należących i mających tę samę wartość nominalną będzie wydawany tylko jeden bilet rentowy. Od każdej obligacyi długu jednolitego, która w moc powyższych przepisów wygotowana być ma, winna strona opłacić w myśl §. 2 obwieszczenia ministerstwa skarbu z dnia 6 marca 1869 (Dz. u. p. Nr. 29) należytość za blankiet, wynoszącą obecnie 20 centów waluty austryackiej.

§. 7.

Wygotowane podług §. 6, a względnie winkulowane obligacye i należące do nich bilety rentowe jakoteż dokument lub dokumenta deklaracyjne będą wydane stronie z kasy lub urzędu gdzie złożono za zwrotem rewersu przy złożeniu otrzymanego i za pokwitowaniem na tymże rewersie odbioru obligacyj, biletów rentowych i dokumentów deklaracyjnych, tudzież po opłaceniu należytości za blankiety w §. 6. przepisanej.

§. 8.

Dokumenta deklaracyjne, obligacye winkolowane, bilety rentowe i dokładne odpisy biletów rentowych, zaopatrzone każdy znaczkiem stemplowym na 15 centów waluty austryackiej składa strona razem z innemi, podług przepisów, z kaucyą małżeńską podać się mającemi dokumentami w przełożonej komendzie jeneralnej lub wojskowej, która odsyła wszystkie dokumenta do ministerstwa wojny państwa. Ministerstwo to, przekonawszy się, że przepisanym warunkom uczyniono zadosyć, poleca, aby ogólna administracya depozytów wojskowych odebrała w zachowanie dokumenta deklaracyjne, obligacye i odpisy biletów rentowych a kwit depozytowy tejże administracyi na obligacye które wzięła w zachowanie, jakoteż bilety rentowe, posyła przez komendę jeneralną lub wojskową do tego korpusu wojsk, do którego narzeczony należy, a to tym końcem, ażeby bilety rentowe wręczono osobie uprawnionej do pobierania odsetków, kwit zaś depozytowy właścicielowi kaucyi, lub jeżeli ich jest kilku, temu, którego oni do tego upoważnią.

§. 9.

Ponieważ w moc istniejących przepisów odsetki od kaucyj wojskowych tylko pod oznaczonemi warunkami a w każdym razie tylko do oznaczonej kwoty mogą być (na trzeciego) przelane lub zastawione; przeto pozostawia się w mocy obowiązującej przepis §. 11 ustęp 1 rozporządzenia ministerstwa skarbu z dnia 31 sierpnia 1858 (Dz. u. p. Nr. 143), podług którego bilety rentowe jako takie tylko przez jednego z małżonków drugiemu a zresztą nikomu na własność odstąpione ani zastawione być nie mogą, wszelki akt tyczący się odstąpienia lub zastawienia biletu rentowego trzeciej osobie, jest nieważny, w skutek czego nie można rościć na podstawie takiego aktu żadnych jakiegokolwiek rodzaju pretensyj.

Jeżeli w skutku ustępstwa lub zastawienia pomiędzy małżonkami, odsetki mają być płacone drugiemu z małżonków a nie temu, który podług intestacyi biletów rentowych jest do ich pobierania uprawniony, lub znowu temuż, w skutku nowej zagody; posyła się bilety rentowe z podaniem ustępującego lub zastawiającego małżonka, w podpis uwierzytelniony zaopatrzonem i innego dowodu nie potrzebującem, albo też z takiem samem podaniem drugiego małżonka, nie uwierzytelnionem, ale zaopatrzonem w dokument ustępstwa lub zastawienia, należycie wygotowany i ostemplowany, do dyrekcyi długu państwa, iżby takowa zarządziła zanotowanie w księdzie kredytowej i na odwrotnej stronie biletów rentowych, że uprawnienie do poboru odsetków uległo zmianie.

Obligacye, do których należą bilety rentowe mogą być na własność ustąpione lub zastawione, rozumie się bez nadwerężenia ciężącego na nich ostrzeżenia kaucyjnego. Wszelako ustępstwo takie lub zastawienie jest ważnem względem trzecich osób tylko wtedy, jeżeli jest zanotowane w księdze kredytowej, w którym to celu należy nadesłać do dyrekcyi długu państwa dokument ustępstwa lub zastawienia z podaniem w stempel na 50 centów zaopatrzonem.

Sądowe zapowiedzenia, zajęcia lub przysądzenia, tyczące się obligacyj przeznaczonych na kaucye małżeńskie wojskowych, lub odsetków od tychże, należy posyłać do kasy długu państwa i do dyrekcyi długu państwa jako władzy bezpośrednio nad tą kasą przełożonej, a to w myśl rozporządzeń władz centralnych z dnia 2 lipca 1859 (Dz. u. p. Nr. 120) i z dnia 9 maja 1860 (Dz. u. p. Nr. 125), tudzież drugiego ustępu rozporządzenia ministerstwa skarbu z dnia 26 lutego 1860 (Dz. u. p. Nr. 53).

O każdem sądowem lub zasądowem w księdze kredytowej uczynionem zanotowaniu, tyczącem się obligacyi, kaucyą małżeńską wojskowego stanowiącej, lub biletu rentowego do takowej należącego, dyrekcya długu państwa winna zawiadomić ministerstwo wojny państwa, które znowu zawiadamia ogólną administracyą depozytów wojskowych, iżby uzupełniła zapiski swoje o kaucyach małżeńskich.

§. 10.

Jeżeli bilet rentowy zginie, osoba do pobierania za nim odsetków uprawniona winna za pośrednictwem ministerstwa wojny państwa podać do dyrekcyi długu państwa o wydanie nowego biletu rentowego, przytaczając istotne znamiona biletu rentowego i obligacyi lub obligacyj, do której lub do których należy, t. j. liczb, daty i kwoty półrocznych odsetków, i przy dołączeniu do podania rewersu z podpisem uwierzytelnionym, w stempel na 50 cent. zaopatrzonego, tej treści, że osoba ta z tytułu biletu rentowego zgubionego, ze wszystkiemi powyższemi znamionami wyrazić się mającego, nie będzie rościła żadnych, jakiegokolwiek rodzaju pretensyj.

Jeżeli istotne znamiona biletu rentowego są osobie, która go zgubiła, niewiadome, należy prosić najprzód dyrekcyą długu państwa, w tej samej drodze, aby oznajmiła te znamiona, podając jej to, co jest wiadome, przynajmniej rok wydania.

Na prośbę należycie sporządzoną dyrekcya długu państwa poleca kasie długu państwa, aby przy zatrzymaniu rewersu sporządziła nowy bilet rentowy ze zmienioną liczbą i zmienioną datą i posyła go ministerstwu wojny państwa, które udziala odpis takowego ogólnej administracyi depozytów wojskowych do zachowania i zanotowania nieważności biletu rentowego który zginął a nowy bilet rentowy doręcza stronie.

§. 11.

Jeżeli zginie kwit depozytowy, wydany stronie przez ogólną administracyą depozytów wojskowych na obligacye (§. 8), winkulowane jako stanowiące kaucyą małżeńską wojskowego; winna strona postarać się o sądowe umorzenie tegoż, ażeby przy załączeniu orzeczenia amortyzacyi mogła w swoim czasie uzyskać wydanie napowrót obligacyj (§. 20).

§. 12.

Po śmierci męża procenta od obligacyj stanowiących kaucyą małżeńską wojskowego należą się wdowie.

Ale jeżeli bilety rentowe nie opiewają na jej imię lub też były mężowi ustąpione lub zastawione; winna za pośrednictwem władzy wojskowej postarać się, aby komenda jeneralna lub wojskowa, w której okręgu mieszka, wydała jej legitymacyą, potwierdzającą, że w skutku śmierci męża ona jest teraz uprawnioną do pobierania odsetków; a następnie, posłać legitymacyą razem z biletami rentowemi do dyrekcyi długu państwa, iżby ta, przy zatrzymaniu legitymacyi, zarządziła zanotowanie w księdze kredytowej i na odwrotnej stronie biletów rentowych, zmienionego uprawnienia do poboru odsetków, o czem winna zawiadomić ministerstwo wojny państwa dla zapisania w ogólnej administracyi depozytów wojskowych (§. 9).

§. 13.

W myśl obwieszczeń ministerstwa skarbu z d. 28 grudnia 1868 (Dz. u. p. Nr. 158), §. 4 i z dnia 5 października 1870 (Dz. u. p. Nr. 121) odsetki od obligacyj jako kaucya małżeńska wojskowego winkulowanych mogą być pobierane na podstawie biletów rentowych we wszystkich kasach i urzędach, w §. 4 niniejszego obwieszczenia wymienionych.

Jeżeli w przyszłości strona życzy sobie pobierać odsetki z innej kasy, a nie z tej, którą pierwotnie wskazała (§. 2 i wzorzec *A*, rubryka 11), winna oznajmić to ustnie, przy przedstawieniu biletu rentowego, albo w tej kasie, z której ostatnim razem odsetki pobierała, albo w tej, z której życzy sobie pobierać je na przyszłość, w skutek czego nastąpi przekaz; można zaś żądać przekazania odsetków tyle razy, ile razy osoba, w myśl biletu rentowego do pobierania odsetków uprawniona, tego sobie życzy.

§. 14.

Odsetki będą wydawane na podstawie każdego z osobna biletu rentowego za kwitem niestemplowanym w którym należy przytoczyć istotne znamiona tak biletu rentowego jak i obligacyi lub obligacyj do której lub do których bilet rentowy należy. (Wzorzec kwitu znajduje się na odwrotnej stronie wzorca *B*.)

§. 15.

W myśl §. 4 obwieszczenia ministerstwa skarbu z dnia 6 marca 1869 (Dz. u. p. Nr. 29) kasy nie odpowiadają za prawdziwość podpisu na kwitach, do wypłaty odsetków, służących, ani za tożsamość ukaziciela kwitów z osobą uprawnionego lub uprawnionej do pobierania odsetków, lecz wypłacają je temu, kto przynosi kwit z wymienionemi dokładnie istotnemi znamionami biletu rentowego i obligacyj i terminem płatności odsetków, podpisany nazwiskiem uprawnionego (uprawnionej) do pobierania odsetków.

Jeżeli strona chce zabezpieczyć się przeciwko podstępnemu przywłaszczeniu, może w myśl rzeczonego wyżej §. 4 już wtedy gdy daje kaucyą (przez odpowiednie wypełnienie rybryki 10 wzorca *A* w §. 2 wzmiankowanego) albo też dopiero w przyszłości, wówczas jednak tylko przy przedłożeniu biletu rentowego, zażądać w kasie odsetki wypłacającej, ażeby odsetki były wypłacone tylko temu, kto przynosząc kwit, ukaże zarazem bilet rentowy, albo temu, który przyniesie kwit z uwierzytelnionym podpisem. W przypadkach tych uwierzytelnienie sądowe, tyczące się kaucyi małżeńskiej wojskowego nie podlega przepisanej należytości.

§. 16.

Jeżeli uprawniony (uprawniona) do pobierania odsetków, chce, aby trzecia osoba kwitowała z odebranej sumy, ta trzecia osoba winna złożyć w kasie odsetki wypłacającej pełnomocnictwo uprawnionego (uprawnionej do pobieranir odsetków z podpisem uwierzytelnionym.

§. 17.

Kasy winny osobie, w myśl biletu rentowego do pobierania odsetków uprawnionej wypłacać odsetki od obligacyj jako kaucya małżeńska wojskowego, winkulowanych, dopóty, dopóki nie będą zawiadomione, że osoba ta nie ma już prawa pobierać odsetków. Właściciel zatem obligacyi lub obligacyj jeżeli na podstawie biletu rentowego nie jest oraz uprawnionym do pobierania odsetków, winien sam starać się o to, aby kasy były w drodze urzędowej i ile można najprędzej zawiadamiane (§. 20), gdy się prawo to skończy. Ze względu, iż kasy nie mogą być urzędownie natychmiast zawiadomione, właściciel obligacyi lub obligacyj może albo kasę, w której odsetki były ostatni raz wypłacone, albo jeżeli ta znajduje się za obrębem Wiednia, kasę długu państwa, iżby tamtej udzieliła wiadomość, ustnie zawiadomić przy ukazaniu kwitu depozytowego ogólnej administracyi depozytów wojskowych, iż prawo pobierania odsetków na podstawie biletu rentowego, już się skończyło i żądać, aby wypłata odsetków została wstrzymana.

Można także żądać, ażeby kasa potwierdziła na przedstawionym kwicie depozytowym, iż otrzymała od niego ustne o wzmiankowanej okoliczności zawiadomienie. Ale jeżeli w przeciągu następnych sześciu tygodni nie postara się, ażeby kasa otrzymała urzędowe o tem skończeniu się uwiadomienie, kasa ma prawo i obowiązek wydawać prawa znowu odsetki, za kwitami osoby podług biletu rentowego do ich pobierania uprawnionej i za te wypłaty odsetków nie opowiada już właścicielowi obligacyj.

§. 18.

Jeżeli obligacya pożyczek loteryjnych z lat 1854 lub 1860, winkulowana jako kaucya małżeńska wojskowego, będzie wylosowana do wypłaty w gotowiźnie, traci zdatność do służenia nadal za kaucyą tego rodzaju.

W przypadku tym kasa długu państwa zarządza natychmiast bezpośrednio, albo, jeżeli odsetki od wylosowanej obligacyi są płatne w innej kasie, przez ściągnięcie przekazu odsetkowego, wstrzymanie dalszego oprocentowania i wiadomość o wylosowaniu udziela za pośrednictwem dyrekcyi długu państwa, ministerstwu wojny państwa, które o tem zawiadamia stronę.

Właściciel wylosowanej obligacyi jest obowiązany dać przed nadejściem terminu wypłaty inną stósowną kaucyą małżeńską wojskowego, którąby przyniosiła odsetków rocznych przynajmniej tyle, ile i obligacya wylosowana, przyczem, jeżeli nową kaucyą składa się w obligacyach długu państwa, postąpi się podobnie, jak to było przepisanem w §. 2 do 8 niniejszego rozporządzenia.

Gdy kaucya będzie odpowiednio uzupełniona, ministerstwo wojny państwa pozwoli wydać wylosowaną obligacyą w sposobie poniżej w §. 20 wyrażonym, tyczącym się zniesienia winkulacyi kaucyjnej. Właściciel zaś obligacyi winien zaopatrzyć takową w swój uwierzytelniony podpis, albo, jeżeli zaszła zmiana własności, dołączyć do niej dokumenta, przejście własności udowadniające, i obligacyą razem z należącym do niej biletem rentowym, albo gdyby go zgubił z rewersem podług §. 10 sporządzonym podać do kasy długu państwa albo do jednego z urzędów płatniczych w §. 4 obwieszczenia niniejszego wymienionych, celem przesłania do kasy długu państwa, a to za rewersem, podług ustępu 2 rzeczonego §. 4 sporządzonym.

Następnie, jeżeli na obligacyi nie ciężą zapiski, wymagające poprzedniego uporządkowania stosunków, gdyby zaś zachodziła zmiana własności, po zasiągnięciu decyzyi dyrekcyi długu państwa w myśl rozporządzenia ministerstwa skarbu z dnia 19 października 1871 (D. u. p. Nr. 123), kasa długu państwa wypłaci obligacyą, z nadejściem terminu wypłaty, w sumie za nią przypadającej i z odsetkami, jeżeli się należą a to za zwrotem rewersu i pokwitowaniem na rewersie, a względnie poleci wypłatę kasie, która obligacyą przesłała.

Jeżeli pieniądze mają być wypłacone na ręce pełnomocnika, tenże winien złożyć w kasie uwierzytelnione pełnomocnictwo uprawnionego.

Jeżeli właściciel wylosowanej obligacyi która służyła za kaucyą małżeńską wojskowego, nie uzupełni kaucyi aż do nadejścia terminu wypłaty, władza wojskowa ma prawo rozporządzania wylosowaną obligacyą o tyle, że każe kapitał podnieść i da znowu na procent w sposobie dla kaucyi małżeńskich wojskowego dozwolonym, atoli bez nadwerężenia prawa własności i pobierania odsetków, tudzież bez nadwerężenia zapisków, które odnosiły się do obligacyi wylosowanej. W przypadkach takich ministerstwo wojny państwa pośle dyrekcyi długu państwa wylosowaną obligacyą, ta zaś zrealizuje obligacyą w kasie długu

państwa i złoży ją w ministerstwie wojny państwa przy dokładnem wyłuszczeniu okoliczności tyczących się prawa własności i poboru procentów jakoteż zapisków jeżeli istniały.

§. 19.

W miejsce obligacyj długu państwa winkulowanych jako kaucya małżeńska wojskowego może być dana także i inna kaucya, całkiem lub w części, o ile w skutku zamiany dochód z procentów nie stanie się mniejszym od sumy, która podług przepisów jest potrzebną, ażeby pozwolenie zawarcia małżeństwa mogło być udzielone. Do takiej zamiany właściciel dotychczasowych obligacyj kaucyjnych, jeżeli nie jest oraz tą samą osobą, która ma prawo pobierania odsetków, powinien otrzymać od tej ostatniej pozwolenie, które daje się, podpisując razem z tamtym podanie do ministerstwa wojny państwa, tyczące się zamiany, i doręczając właścicielowi obligacyj bilet rentowy albo, gdyby zginął, rewers podług §. 10 wydany, co oznacza zrzeczenie się wszelkich dalszych roszczeń do odsetków z tytułu biletu rentowego (§. 21). Jeżeli kaucya, która ma być dana na nowo, składa się znowu z obligacyj długu państwa, postąpi się z niemi tak, jak to jest przepisane w §§. 2 do 8 niniejszego ogłoszenia. Co się tyczy wydania i dewinkulacyi dawnych obligacyj, po wniesieniu i uznaniu kaucyi, na miejsce tamtych danej, postąpi się podług przepisów niżej zamieszczonych w §§. 20 i 21.

§. 20.

Jeżeli kto żąda wydania i dewinkulacyi obligacyj, przeznaczonych na kaucyą małżeńską wojskowego, z tej przyczyny, iż stosunek kaucyjny jest rozwiązany; natenczas właściciel obligacyj winien uczynić w tej mierze za pośrednictwem komendy jeneralnej lub wojskowej podanie do ministerstwa wojny państwa, przy udowodnieniu, że stosunek kaucyjny jest rozwiązany.

Jeżeli ministerstwo wojny państwa uzna, iż żądanie jest usprawiedliwione, natenczas przy udzieleniu stronie odpowiedniej rezolucyi, poleca ogólnej administracyi depozytów wojskowych, ażeby stronie, za zwrotem sporządzonego przez siebie depozytu rentowego na obligacye (§. 8) albo, w razie zginięcia tegoż, za złożeniem orzeczenia sądowego co do jego umorzenia (§. 11) wydała tak dokumenta deklaracyjne jak i obligacye, na których odwrotnej stronie administracya depozytów winna poprzednio zapisać ich wydanie, przy odwołaniu się do rozporządzenia ministerstwa wojny państwa którem to zostało poleconem.

O każdem takiem pozwoleniu na wydanie ministerstwo wojny państwa zawiadomi przy wyszczególnieniu znamion obligacyj wydać się mających, dyrekcyą długu państwa, poczem ta poleci kasie długu państwa, aby w księdze kredytowej zanotowała rozwiązanie stosunku kaucyjnego co do tych obligacyi (§. 17). Gdy to będzie zanotowane, nie można już wypłacać odsetków na podstawie biletów rentowych, do odpowiednich obligacyj należących, a jeżeli mają być wypłacane w innej kasie, kasa długu państwa winna natychmiast odwołać przekaz wypłaty.

§. 21.

Właściciel obligacyi wyzwolonych i przez ogólną administracyą depozytów wojskowych onemuż wydanych, winien takowe za rewersem podług ustępu 2 §. 4 niniejszego obwieszczenia sporządzonym, złożyć w kasie długu państwa do dewinkulacyi, lub też w jednym z urzędów płatniczych w §. 4 niniejszego obwieszczenia wymienionych dla

przesłania tamtej w myśl §. 3 obwieszczenia ministerstwa skarbu z dnia 6 marca 1869 (Dz. u. p. Nr. 29).

Obligacye długu jednolitego, jeżeli nie mają być po prostu znowu na imię intestowanego właściciela (z opuszczeniem winkulacyi kaucyjnej) lecz na inne nazwisko, przepisanemi lub na papiery na okaziciela opiewające zamienionemi, powinny w myśl ustępów 3, 4 i 5 §. 1 rzeczonego obwieszczenia z dnia 6 marca 1869, obligacye zaś pożyczek loteryjnych z lat 1854 i 1860 w każdym razie, być zaopatrzone albo w uwierzytelnione żyro intestowanego właściciela albo w dokument udowadniający przejście własności na starającego się o przepisanie. Z obligacyami należy złożyć nadto należące do nich bilety rentowe, albo w razie ich zginięcia, rewersy, na mocy §. 10 niniejszego rozporządzenia wydane, a względnie, jeżeliby w ostatnim przypadku uprawnieni na mocy biletów rentowych do pobierania odsetków, już nie żyli, deklaracyą ich dziedziców, legitymujących się należycie, opatrzoną w uwierzytelnione podpisy, albo w potwierdzenie władzy pertraktującej spadek, że nie istnieją żadne roszczenia do pobierania odsetków na podstawie biletów rentowych. Oddanie biletów rentowych lub rewersów właścicielowi obligacyj oznacza zarazem zrzeczenie się wszelkich jeszcze niezaspokojonych roszczeń do odsetków za czas aż do umorzenia winkulacyi kaucyjnej, właściciel obligacyj powinien więc ugodzić się poprzednio co do takich roszczeń z uprawnionymi do pobierania odsetków na podstawie biletów rentowych albo z ich następcami prawnymi.

Kasa długu państwa winna sprawdzić papiery obiegowe i dokumenta przy przejrzeniu ksiąg kredytowych szczególnie pod tym względem, czy formuła ogólnej administracyi depozytów wojskowych tycząca się wydania obligacyi i na tychże umieszczona, zgadza się z zapisanem pozwoleniem ministerstwa wojny państwa (§. 20), tudzież, czy na obligacyach nie ma zapisków, nie pozwalających na przepisanie, które zatem powinny być pierwej załatwione; jeżeli zaś idzie o takie przeniesienia własności, o których rozstrzyganie nie należy do zakresu działania kasy, winna stósownie do rozporządzenia ministerstwa skarbu z dnia 19 października 1871 (Dz. u. p. Nr. 123) zasięgnąć decyzyi dyrekcyi długu państwa.

Jeżeli nie zachodzi żadna wątpliwość, albo, jeżeli podniesione wątpliwości, z któremi należy postąpić podług ustępu 2 §. 5 niniejszego obwieszczenia, zostaną usunięte, natenczas obligacye zabiera się, a w miejsce złożonych obligacyj, biletów rentowych i dokumentów sporządza się nowe papiery obiegowe, a mianowicie w miejsce obligacyj długu jednolitego inne tegoż rodzaju papiery obiegowe z temi samemi terminami oprocentowania i z taką samą ogólną wartością nominalną w kwotach przez stronę żądanych stosownie do §§. 1, 2 i 3 obwieszczenia ministerstwa skarbu z dnia 28 grudnia 1868 (Dz. ust. państ. Nr. 158), za obligacye pożyczek loteryjnych z lat 1854 i 1860 nowe, tegoż rodzaju obligacye (z kuponami) z temi samemi numerami seryi i wygran, na których, stosownie do obwieszczenia ministerstwa skarbu z dnia 30 marca 1869 (Dz. u. p. Nr. 37), winna być położona kontrasygnatura komisyi rady państwa do kontroli długu państwa z formułą tamże wyrażoną.

Gdyby tymczasem jedna albo druga z dewinkulowanych obligacyi pożyczki loteryjnej została wylosowana, natenczas, zamiast sporządzenia nowego papieru obiegowego nastąpi wypłata w gotowiźnie podług przepisów powyższego §. 18.

Od każdej obligacyi długu jednolitego, która stronie ma być wydana, trzeba złożyć podług przepisów podanych przy końcu §. 6 niniejszego rozporządzenia należytość za blankiet, wynoszącą obecnie 20 cent. wal. austr., od każdej nowo sporządzonej obligacyi pożyczek loteryjnych z lat 1854 i 1860 należytość za blankiet wynoszącą obecnie 10 ct. wal. austr. i kwotę za koszta druku nowego losu. Nowe obligacye a względnie kwoty w gotowiźnie za wylosowane tymczasem obligacye razem z odsetkami wyrównawczemi

jeżeli są potrzebne, wydaje stronie kasa, lub urząd do którego podano papiery obiegowe mające uledz dewinkulacyi za zwrotem rewersu i za pokwitowaniem na tymże, tudzież za zwrotem należytości za blankiety i koszta druku.

Jeżeli obligacye mają być wydane do rąk pełnomocnika, tenże winien złożyć w kasie uwierzytelnione pełnomocnictwo właściciela obligacyj.

§. 22.

Od zarządzeń c. k. kasy długu państwa, w obwieszczeniu niniejszem wzmiankowanych, mogą strony założyć rekurs do c. k. dyrekcyi długu państwa, od rozstrzygów zaś tej ostatniej do c. k. ministerstwa skarbu w myśl rozporządzenia tego ministerstwa z dnia 19 października 1871 (Dz. u. p. Nr. 123).

Pretis r. w.

Wzorzec A.

Wykaz

obligacyi, z powodu zamierzonego zaślubienia się (nazwisko i stanowisko towarzyskie) **z** (nazwisko i stanowisko towarzyskie) **przez podpisanego jako kaucya małżeńska wojskowego w kasie . . . . w . . . . złożonych.**

1 Nr.	2 Serya	3 Data	4 Rodzaj obligacyi	5 Wartość nominalna	6 Procent	7 Na kogo obligacya opiewa	8 Ostatni termin wypłacen. odsetków	9 Kto ma pobierać odsetki	10 Czy i przy jakich ostrożnościach	11 W której kasie	Uwaga
6380	—	1 lutego 1870	Renta w mon. papierowej	10.000 zł.	5%	A. L.	1 lutego 1872	Małżonek	Za kwitem uwierzytelnionym	Urząd podatkowy w Korneuburgu	Dokument deklaracyjny i przelew A. L. tyczący się obligacyi Nr. 6380 załączają się.
31	180	4 marca 1854	Pożyczka loteryjna z roku 1854	250 zł.	4%	Okaziciel	1 kwietnia 1872	detto	detto	detto	
14	143	15 marca 1860	Pożyczka loteryjna z roku 1860	500 zł.	5%	detto	1 maja 1872	detto	detto	Kasa długu państwa	
15	143	detto	detto	detto	5%	detto	detto	detto	detto	detto	

Suma ogólna: jedenaście tysięcy dwieście pięćdziesiąt złotych.

. . . . dnia . . . . 18 . .

N. N.,
(Nazwisko, stanowisko towarzyskie i mieszkanie.)

Wzorzec B.

(Jedna karta.)

№ ________

Bilet rentowy

na podstawie którego %odsetki od winkulowa $\frac{\text{nej}}{\text{nych}}$ jako kaucya małżeńska wojskowego

obligacyi $\frac{\text{renty papierowej (srebrnej)}}{\text{pożyczki loteryjnej z roku , serya}}$ Nr. $\frac{}{\text{oddział}}$

detto $\frac{}{\text{każda}}$ na zł. $\frac{\text{w. a.}}{\text{m. k.}}$ $\frac{\text{panu}}{\text{pannie (pani)}}$

$\frac{\text{narzeczonemu}}{\text{narzeczonej}}$ $\left(\frac{\text{małżonkowi}}{\text{małżonce}}\right)$ zacząwszy od 18 , $\frac{\text{pół}}{}$ rocznie

w pozostałej po strąceniu przepisanego podatku kwocie zł. ct., t. j. złotych centów waluty austryackiej, za kwitami niestęplowanemi dopóty wypłacane będą, dopóki podpisana kasa nie będzie o dewinkulacyi urzędowanie zawiadomiona.

Jeden z małżonków nie może tego biletu rentowego odstąpić na własność jak tylko drugiemu małżonkowi i zastawić jak tylko u drugiego małżonka a z resztą u nikogo. Wszelki akt tyczący się odstąpienia biletu rentowego trzeciej osobie jest nieważny, nie można zatem z tytułu takiego aktu zakładać żadnego rodzaju roszczeń.

Przepisy tyczące się przeniesienia poboru odsetków na mocy biletów rentowych przez jednego małżonka na drugiego, jakoteż co do postępowania w przypadku zginięcia biletu rentowego, co do miejsc pobierania odsetków i sposobów oprocentowania, tudzież o umorzeniu biletów rentowych zawarte są w §§. 9 i 10, 12 do 18, tudzież 20 i 21 obwieszczenia ministerstwa skarbu z dnia 8 czerwca 1873 (Dz. u. p. Nr. 125).

Wiedeń, dnia go 18

C. k. kasa długu państwa.

Po drugiej stronie od dołu:

Wrzorzec kwitów na odsetki:

(Dodatek dla renty papierowej i srebrnej: Do tego można także używać blankietów które w kasach wypłacających sprzedają się po ½ cent. za sztukę.)

Bilet rentowy Nr. ______ ddo.

Kwit

na (wypisać literami) złotych ct. waluty austryackiej, które podpisan $\frac{y}{a}$ jako odsetki od niżej wyrażonych obligacyj na podstawie biletu rentowego

Numer	Data	Kapitał	Obligacya opiewa na	Termin		Odsetki po strąceniu podatku	
Obligacyj				od	do	zł.	cent.
			Kaucya małżeńska wojskowego				

z kasy w odebrał, co niniejszem potwierdza.

dnia 18

Podpis osoby

126.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 6 lipca 1873,

o zniesieniu urzędu kontrolnego w Hallein.

Urząd kontrolny w Hallein w księstwie Salzburgskiem znosi się z d. 31 lipca 1873. Od tego czasu czynności urzędowe urzędu kontrolnego, a mianowicie wydawanie biletów kontroli urzędowi sprzedaży soli, biletów podatku konsumcyjnego oddziałowi straży skarbowej, tudzież obrachunki pieniężne i sprzedaż stempli, przechodzą do urzędu podatkowego w Hallein.

Pretis r. w.

127.

Rozporządzenie ministerstwa handlu z dnia 7 lipca 1873,

o zaprowadzeniu taryfy jednościowej w obrocie telegrafowym krajowym i o wydawaniu znaczków telegrafowych rządowych.

Jego c. i k. Apostolska Mość stósownie do najuniższego przedstawienia, przez c. k. ministerstwo handlu po zniesieniu się z królewsko węgierskiem ministerstwem rolnictwa, przemysłu i handlu, uczynionego, raczył najmiłościwiej najwyższem postanowieniem z dnia 26 maja 1873 zezwolić na zaprowadzenie taryfy telegrafowej jednościowej w kwocie pięćdziesiąt (50) centów waluty austryackiej za 1 aż do 20 słów, a w kwocie dwadzieścia pięć (25) centów waluty austryackiej za każde następne dziesięć (10) słów w obrocie pomiędzy stacyami telegrafowemi królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych, między sobą, tudzież pomiędzy niemi a stacyami telegrafowemi królestwa węgierskiego, przyzwalając zarazem aby należytości telegrafowe były na przyszłość opłacane znaczkami telegrafowemi rządowemi podług przepisów które wyda ministerstwo handlu.

Taryfa telegrafowa jednościowa wejdzie w moc obowiązującą z d. 1 sierpnia 1873.

Dzień emisyi znaczków telegrafowych rządowych, i bliższe przepisy o zaprowadzeniu i używaniu tychże będą ogłoszone osobno.

Banhans r. w.

128.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 12 lipca 1873,

o upoważnieniu przykomórka II klasy w Dubicy w Kroacyi do postępowania wywozowego z towarami przewozowemi z zakresem działania przykomórka I klasy.

Podług oznajmienia królewsko węgierskiego ministerstwa skarbu z dnia 22 czerwca 1873 przykomórek II klasy w Dubicy w Kroacyi został upoważniony tymczasowo na rok do postępowania wywozowego z towarami przewozowemi, z zakresem działania przykomórka I klasy.

Pretis r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XLVI. — Wydany i rozesłany dnia 17 lipca 1873.

129.

Rozporządzenie ministerstwa handlu z dnia 14 lipca 1873,

którem wydają się przepisy o zaprowadzeniu i używaniu znaczków telegrafowych rządowych

Na mocy postanowienia cesarskiego z dnia 26 maja 1873, którem do frankowania depesz telegraficznych we wszystkich królestwach i krajach w radzie państwa reprezentowanych, pozwolonem zostało zaprowadzenie znaczków telegrafowych rządowych, c. k. ministerstwo handlu postanowiło i stanowi, co następuje:

Artykuł 1.

Należytości od depesz telegraficznych, opłacie podlegających, oddanych (bezpośrednio) w c. k. stacyi telegrafowej rządowej, albo też w stacyi telegrafu kolejowego lub prywatnego, pełniącej służbę telegrafową w imieniu administracyi rządowej, jeżeli depesze te nie mają wyjść po za granice Europy, będą opłacane, zacząwszy od dnia 1 sierpnia 1873, znaczkami telegrafowemi rządowemi.

Należytości od depesz opłacie podlegających, które mają być posłane telegrafem do krajów zaeuropejskich, będą opłacone przy oddaniu albo srebrem, albo monetą papierową z doliczeniem przypadającego ażyo, w gotowiźnie.

O ile należytości telegrafowe można kredytować przy oddaniu depeszy, o tem stanowią inne przepisy.

Artykuł 2.

Znaczki telegrafowe rządowe będą sprzedawane od dnia 31 lipca 1873 we wszystkich c. k. stacyach telegrafowych rządowych i urzędach ustanowionych do odbierania depesz, jakoteż we wszystkich tych stacyach telegrafów kolejowych i prywatnych, które pełnią służbę telegrafową w imieniu administracyi rządowej.

W razie potrzeby będzie sprzedaż otwarta i gdzieindziej a miejsca tejże będą należycie ogłoszone.

Oprócz osób do tego ustanowionych nikt nie może sprzedawać znaczków telegrafowych; sprzedaż po nie tych cenach które są na znaczkach wydrukowane jest wzbroniona.

Artykuł 3.

Znaczki telegrafowe rządowe są w kształcie prostokąta mającego 34 milimetry wysokości a 24 milimetry szerokości. W pośrodku jest medalion podłużny z wizerunkiem Jego c. i k. Apostolskiej Mości i z obwódką, której górna połowa zawiera napis: „K. k. österreichische Telegraphenmarke“ a dolna wartość znaczka, wypisaną literami.

Tuż pod obwódką medalionu jest wartość znaczka powtórzoan cyframi, a poniżej rok wyrobu znaczka.

Górne rogi znaczków są ozdobione godłami telegrafii a dolne godłami handlu.

Znaczki telegrafowe w handlu będące opiewają na następujące kwoty:

1.	znaczki na	5 ct.	barwy	brunatnej.
2.	„ „	20 „	„	błękitnej.
3.	„ „	40 „	„	zielonej,
4.	„ „	50 „	„	szarej
5.	„ „	60 „	„	czerwonej,
6.	„ „	1 zł. — „	„	żółtej,
7.	„ „	2 „ — „	„	fioletowej.

Znaczki telegrafowe będą wyrabiane w arkuszach po 100 sztuk znaczków.

Wartość arkusza o 100 sztukach znaczków na

5	centów,	wynosi	5	złotych,
20	„	„	20	„
40	„	„	40	„
50	„	„	50	„
60	„	„	60	„
1 zł. —	„	„	100	„
2 „ —	„	„	200	„

Jednocześnie ze znaczkami telegrafowemi czyni się także nakład na rewersy podawcze do depesz z wydrukowanym znaczkiem na pięć centów.

Artykuł 4.

Znaczki telegrafowe rządowe mają znaczenie znaku stemplowego zaprowadzonego przez zakład publiczny rządowy.

Podrabianie i fałszowanie znaczków telegrafowych rządowych, jakoteż używanie znaczków podrobionych lub już używanych, ulega karze podług przepisów ustaw karnych obowiązujących.

Artykuł 5.

Do frankowania telegrafów mogą być używane tylko c. k. austryackie znaczki telegrafowe rządowe.

Frankowanie depesz znaczkami pocztowemi lub stemplowemi, albo też znaczkami telegrafowemi innego zarządu telegrafowego nie ma żadnej wagi; depesze takiemi znaczkami opatrzone będą uważane za niefrankowane.

Znaczki telegrafowe uważa się jak gdyby ich nie było:

1. jeżeli im niedostaje części składowych;

2. jeżeli części składowe są oderwane i przystósowane, bądź gdy z tego samego, bądź też gdy z innego pochodzą znaczka;

3. jeżeli z nich widać, że już były użyte.

Artykuł 6.

Depesze do których użyto blankietu, przez administracyą telegrafów rządowych przepisanego, frankuje się znaczkami telegrafowemi w ten sposób, że znaczki, podług taryfy należytości potrzebne, zwilża się po odwrotnej stronie, gdzie są klejem powleczone i przylepia się je w miejscu do tego wyznaczonem na oryginalnej depeszy obok siebie lub jeden pod drugim.

Jeżeli zaś oddawca pisze depeszę na zwyczajnym papierze, przylepia się znaczki na pierwszej zapisanej stronicy depeszy, u góry, z lewej strony.

Artykuł 7.

Oddawca winien sam przylepić na piśmie do oddania przeznaczonem znaczki do frankowania depeszy potrzebne i wręczyć depeszę z przylepionemi już znaczkami.

Wolno jednak udać się wprzód do urzędnika telegrafowego trudniącego się sprzedażą znaczków, aby obliczył należytość; ten zaś, powie oddawcy ile należytość podług taryfy wynosi, należytość tę napisze na depeszy, podpisze swoje nazwisko i wyda oddawcy za złożeniem odpowiedniej kwoty znaczki, do przylepienia na depeszy potrzebne.

Artykuł 8.

Znaczkami opłaca się następujące należytości telegrafowe:

1. Właściwe należytości za telegrafowanie, jakoteż oznaczone w taryfie dodatki od depesz oddanych na stacyach telegrafowych kolei żelaznej;

2. należytości płacone z góry za odpowiedzi, tudzież należytości za poświadczenie odbioru, za kolacyonowanie, rozmnożenie i prostowanie depesz.

Do opłacenia tych należytości oddawca może łączyć podług upodobania znaczki telegrafowe rozmaitej wartości.

Należytość za rewers podawczy, który udziela się tylko na wyraźne żądanie oddawcy, opłaca się złożeniem blankietu na rewers (art. 3) mającego znaczek.

Kwoty przeznaczone na posłanie depeszy posłańcem lub sztafetą poza linią telegraficzną, winien oddawca złożyć w gotowiźnie. Podobnież w gotowiźnie płaci się należytości za wydanie odpisów depesz.

Artykuł 9.

Telegramy niefrankowane nie będą posyłane. Telegramy niedostatecznie frankowane będą posyłane wtedy, jeżeli były taksowane przez urzędnika stacyi i jeżeli kwota, którą znaczki na depeszy przylepione wyrażają odpowiada należytości przez urzędnika wyznaczonej.

Inne telegramy, za nisko frankowane, będą posyłane tylko wtedy, jeżeli kwota znaczków pokrywa przynajmniej należytość przypadającą od depeszy pojedynczej i jeżeli oddawca wymienił w oryginale depeszy swój adres lub zkąd innąd jest bliżej znanym stacyi telegrafowej a nieulega wątpliwości że będzie można ściągnąć od niego całkowitą należytość.

W przypadkach takich oddawca winien dopłacić.

Jeżeli stósownie do przepisów powyższych depesza niedostatecznie frankowana nie ma być posłaną, a oddawca, podał swój adres, zwraca się ją temuż pocztą, ale nieopłaconą.

Artykuł 10.

Oddawca, który do frankowania depeszy użył znaczków w większej wartości niż należało, nie ma prawa żądać aby mu nadwyżkę zwrócono.

Artykuł 11.

Należytości, które podług przepisów ustawy telegrafowej mają być oddawcy w razie cofnięcia depeszy zwrócone, wypłacają się temuż w gotowiźnie. Oryginał depeszy i znaczki, do jej frankowania użyte, pozostają na stacyi telegrafowej.

Artykuł 12.

Znaczki telegrafowe popsute i znaczki telegrafowe przylepione na popsutym oryginale depeszy, jeżeli nie ma na nich oznak iż już były użyte i jeżeli nie zachodzi żadna wątpliwość co do ich prawdziwości, mogą być wymienione za nowe i ważne a to we wszystkich stacyach telegrafowych trudniących się sprzedażą znaczków i we wszystkich urzędach odbierających depesze.

Artykuł 13.

Co się zresztą tyczy oddawania, posyłania i doręczania depesz znaczkami telegrafowemi frankowanych, orzekają o tem przepisy ustawy telegrafowej.

Banhans r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XLVII. — Wydany i rozesłany dnia 26 lipca 1873.

130.

Rozporządzenie ministerstwa handlu z dnia 16 lipca 1873,

o zaprowadzeniu w monarchyi austryacko węgierskiej nowego porządku telegrafowego.

W skutku umowy pomiędzy c. k. ministerstwem handlu a królewsko węgierskiem ministerstwem rolnictwa przemysłu i handlu obowiązywać będą od dnia 1 sierpnia 1873 w używaniu telegrafów publicznych monarchyi austryacko węgierskiej przepisy następującego porządku telegrafowego:

Porządek telegrafowy.

Przepisy ogólne.

§. 1.

Treść i moc obowiązująca porządku telegrafowego.

Porządek telegrafowy zawiera przepisy prawne o używaniu telegrafów publicznych.

Z wyjątkiem zboczeń przepisanych dla pewnych korespondencyi, postanowienia porządku telegrafowego będą stosowane tak w obrocie pomiędzy stacyami telegrafowemi monarchyi austryacko węgierskiej jak i w obrocie ze stacyami telegrafowemi zagranicznemi.

§. 2.

Prawo używania telegrafów.

Prawo używania telegrafów, do obrotu publicznego przeznaczonych, służy każdemu.

Rząd może jednak wstrzymać służbę telegrafową na czas nieograniczony, jeżeli to uzna za potrzebne, czy to na wszystkich czyli też na niektórych liniach, lub co do pewnych rodzajów korespondencyi.

§. 3.

Zabezpieczenie tajemnicy depesz.

Udzielanie treści depesz osobom nieuprawnionym jest najsurowiej zabronione.

Zarząd telegrafowy dokłada starania, aby tajemnica depesz była w każdym względzie zupełnie zabezpieczona.

§. 4.

Odpowiedzialność zakładu telegrafowego.

Zarząd telegrafowy czyni stosowne kroki dla zabezpieczenia, aby służba telegrafowa odbywała się regularnie; nie bierze jednak na siebie odpowiedzialności żadnego rodzaju za straty jeżeliby takowe poniesiono w skutek zginięcia, popsucia lub spóźnienia depesz; nie daje też żadnego poręczenia, że depesze dojdą właściwie, lub że dojdą i będą doręczone w pewnym oznaczonym czasie.

O rodzajach i oddawaniu depesz.

§. 5.

Klasy depesz.

Depesze dzielą się pod względem postępowania z niemi na:

1. depesze rządowe,
2. depesze służbowe,
3. depesze, prywatne;

pod względem sposobu ich napisania na:

1. depesze jawne i
2. depesze tajne.

Depesze jawne powinny być napisane w języku, który jest przypuszczony do korespondencyi telegraficznej i tak, aby stanowiły myśl zrozumiałą.

Za depesze tajne będą uważane:

1. te, których osnowa składa się z cyfr lub liter tajnych;

2. te, w których znajdują się szeregi lub grupy cyfr albo liter, mających kupieckie znaczenie, stacyi podawczej nie znane;

3. te, które zawierają ustępy napisane w języku dla stacyi korespondujących niezrozumiałym albo wyrazy nie należące do żadnego z tych języków, które do telegrafowania są dopuszczone.

Języki w których depesze mogą być pisane, są: angielski, duński, flamandzki, francuski, grecki, hebrajski, hiszpański, holenderski, łaciński, niemiecki, norwegski, ormiański, portugalski, rumuński, słowiański (czeski, iliryjski, kroacki, polski, rosyjski, ruski, serbski, sławoński, słowacki, szwedzki, turecki, węgierski i włoski.

§. 6.

Gdzie, kiedy i dokąd depesze można oddawać.

Depesze można oddawać albo na stacyach, albo w ustanowionych do tego urzędach podawczych, do których można także nadsyłać je listownie przy opłaceniu przepisanych taryfą należytości.

Stacye telegraficzne a względnie urzędy do odbierania depesz dzielą się podług czasu, w ciągu którego odbierają i posyłają depesze, na cztery klasy, a mianowicie:

a) stacye do służby nieustającej (we dnie i w nocy);
b) „ „ „ pół nocnej (trwającej do północy);
c) „ „ „ całodziennej;
d) „ „ „ dziennej ograniczonej.

Godziny służbowe stacyi do służby pół nocnej i całodziennej zaczynają się:
od dnia 1 kwietnia do 30 września o godzinie 7 zrana a
„ „ 1 października do 31 marca o godzinie 8 zrana.
Stacye do służby całodziennej kończą służbę o godzinie 9 wieczorem.

Godziny służbowe stacyi do służby dziennej ograniczonej, o ile dla poszczególnych stacyi nie istnieją odmienne przepisy, w dniach powszednich tudzież w tych świątecznych które na powszednie przypadają:
od 9 do 12 przedpołudniem i
„ 2 „ 7 popołudniu;
w niedzielę:
od 8 do 9 przedpołudniem i
„ 2 „ 5 popołudniu.

Depesze telegraficzne mogą być oddawane do wszystkich tych miejsc, do których istniejące linie telegraficzne dochodzą, zajmując albo całą drogę, albo jej część Jeżeli w miejscu przeznaczenia nie ma stacyi telegrafowej, natenczas z ostatniej stacyi telegrafowej posyła się dalej albo pocztą albo przez umyślnego (§. 26).

Można także oddawać depesze oznaczone „bureau restant“ albo „poste restante“.

O wymogach depesz.

§. 7.

Pisanie depesz.

Oryginał każdej depeszy powinien być napisany czytelnie, zrozumiale i takiemi głoskami niemieckiemi lub łacińskiemi a względnie znakami, które można oddać telegrafem. Wszelkie poprawki, jakoto dopiski w wierszach, dodatki po brzegach, przekreślenia, poprawki itd. oddawca lub jego pełnomocnik potwierdzić powinien.

§. 8.

Adres, osnowa i podpis.

W każdej depeszy powinien być napisany u góry adres odbiorcy, potem osnowa a na końcu podpis oddawcy.

Adres powinien być tak ułożony, ażeby można doręczyć depeszę adresatowi bez trudności i bez dalszych poszukiwań, zapytywań odwrotnych i wątpliwości. Posyłając do wielkich miast trzeba wymienić ulicę i liczbę domu a przynajmniej zatrudnienie adresata i inne podobne oznaczenia. Pożądanem jest, aby podobne uzupełniające oznaczenie było przydane do nazwiska adresata i wtedy, gdy się posyła do mniejszych miejsc, ażeby w razie przekręcenia nazwiska można było znaleść adresata w miejscu przeznaczenia.

W adresie należy wymienić także i kraj w którym leży miejsce mieszkania adresata, wyjąwszy, jeżeli miejsce to jest stolicą lub ważnem miejscem giełdowem albo handlowem.

Posyłając depeszę do mniejszego miejsca należy oznaczyć dokładnie jego położenie geograficzne, zwłaszcza jeżeli jest więcej miejsc tego samego nazwiska.

Jeżeli w miejscu przeznaczenia nie ma stacyi telegraficznej należy oznaczyć w adresie sposób posłania depeszy za linią ze stacyi adresowej (§. 26).

Na takich depeszach, które mają być posłane po za obręb sieci telegrafowej należy wymienić najprzód nazwę miejsca gdzie adresat mieszka a potem nazwę stacyi adresowej np. M. Müller, Dornbach, posłańcem (albo pocztą) Wiedeń.

Na depeszach przeznaczonych do okrętów znajdujących się na morzu, adres powinien zawierać oprócz zwykłych szczegółów także oznaczenie urzędowe i liczbę tudzież narodowość okrętu adresowego (§. 9).

Jeżeli są potrzebne wzmianki tyczące się doręczenia adresatowi, doniesienia o odbiorze, kolacyonowania odpowiedzi frankowanej, posłania za adresatem, transportu depeszy za linią itd., takowe powinny leżeć bezpośrednio za adresem; uwierzytelnienie zaś za podpisem.

Depesze niezawierające potrzebnych w tej mierze szczegółów będą wprawdzie przyjęte do posłania; skutki jednak niedokładnych lub niezupełnych wyszczególnień ponosi wyłącznie oddawca. Chcąc uzupełnić czego niedostawało, można to uczynić tylko za oddaniem i opłatą nowej depeszy.

§. 9.

Przepisy szczególne.

Do depesz poniżej wymienionych odnoszą się nadto następujące szczególne przepisy:

A. Do depesz rządowych:

Depesze rządowe mogą być pisane w jakimkolwiek języku i mogą składać się całkiem lub częściowo z cyfr lub tajnych liter.

Powinny być oznaczone jako depesze rządowe i zaopatrzone pieczęcią urzędową lub pieczątką oddawcy.

W depeszach pisanych cyframi, adres i podpis pisze się zwyczajnem pismem.

B. Do depesz prywatnych:

Depesze prywatne mogą być pisane w którymkolwiek z języków uznanych za dopuszczalne (§. 5).

Depesz prywatnych tajnych nie wolno oddawać na stacyach telegrafowych monarchyi austryacko węgierskiej.

O ile depesze tyczące się czynności giełdowych lub handlowych mają być uważane za tajne lub zwyczajne, rozstrzyga zarząd stacyi podawczej.

C. Do depesz semaforycznych:

Adres każdej depeszy przeznaczonej na okręt powinien zawierać:

1. nazwisko lub przymiot adresata;
2. nazwisko okrętu ze słowem „bâtiment“ przed i słowem „signaux“ za temże;
3. nazwisko stacyi semaforycznej, która ma dalej telegrafować depeszę do okrętu.

Jeżeli okręt jest oznaczony liczbą urzędową, należy po słowie „bâtiment" wyrazić jego narodowość.

Depesze semaforyczne będą przyjmowane tylko wtedy, jeżeli są napisane w języku tego kraju, w którym leży stacya semaforyczna do posłania dalej depeszy przeznaczona.

Depesze rządowe tajne, na okręt przeznaczone, mogą zawierać grupy cyfr złożone najwięcej z czterech liter i mogą składać się tylko ze znaczków kodeksu handlowego lub z następujących 18 głosek: b, c, d, f, g, h, j, k, l, m, n, p, q, r, s, t, v, w.

O kontroli podpisu i osnowy depesz.

§. 10.

Kontrola podpisu oddawcy.

Można zawsze zażądać od oddawcy, aby udowodnił prawdziwość podpisu.

Tenże znowu ma prawo zamieścić w swojej depeszy uwierzytelnienie swojego podpisu.

§. 11.

Kontrola osnowy depesz.

Depesze prywatne, których osnowa zagraża bezpieczeństwu państwa, albo też wykracza przeciwko ustawom krajowym, porządkowi publicznemu lub dobrym obyczajom, są wyłączone od posyłania. Jeżeli się depeszy nie przyjmuje, zawiadamia się o tem oddawcę natychmiast.

Kontrolę nad osnową depesz sprawują stacye końcowe lub pośrednie, z zastrzeżeniem rekursu do zarządu centralnego, który rozstrzyga stanowczo.

Prawo kontroli nad dopuszczalnością osnowy depesz rządowych nie służy stacyom telegrafowym.

O taksowaniu depesz.

§. 12.

Obliczanie należytości za telegrafowanie.

Do obliczenia należytości za telegrafowanie bierze się zawsze za podstawę depeszę pojedynczą, t. j. depeszą zawierającą najwięcej 20 słów. Taksa postanowiona dla depeszy pojedynczej podwyższa się o połowę za każde następne 10 słów, jako też za każdą nadwyżkę mającą mniej niż 10 słów.

Zatem od depesz rządowych i prywatnych, opłacie podlegających, będą pobierane za telegrafowanie następujące taksy:

1. w obrocie wewnętrznym, to jest od depesz, pomiędzy stacyami telegrafowemi monarchyi austryacko węgierskiej, wymienianych: pięćdziesiąt centów (50 cent.) wal. austr. za pierwsze 20 słów i dwadzieścia pięć centów (25 cent.) wal. austr. za każde następne 10 słów bez względu na odległość;

2. w obronie międzynarodowym, to jest od depesz, wymienianych pomiędzy stacyami monarchyi austryacko węgierskiej a stacyami zagranicznemi, należytości ustano-

wione w odpowiednich międzynarodowych traktatach telegrafowych. Należytości te będą obliczane podług najtańszej drogi pomiędzy miejscem oddania a miejscem przeznaczenia depeszy, chyba że droga ta jest przerwana, lub że oddawca oznaczył inną drogę (§. 24).

Należytości za telegrafowanie które na tej zasadzie oddawca ma płacić podług miejsca przeznaczenia poszczególnych depesz, wymienione są w taryfie telegrafowej powszechnej.

§. 13.

Liczenie słów.

Przy liczeniu słów depeszy w celu wymierzenia należytości zachowywane będą następujące prawidła:

I. W depeszach jawnych.

1. Do wymierzenia taksy liczy się wszystko, co oddawca napisał w oryginale swojej depeszy do zatelegrafowania; wyjęte od tego są tylko znaki i szczegóły przytoczone w ustępie 8 i 11.

2. Maximum długości słowa ustanawia się na siedm zgłosek; nadwyżkę liczy się za słowo.

3. Wyrażenie połączone łącznikami liczą się za tyle słów ile użyto do ich utworzenia.

4. Słowa przedzielone apostrofem liczą się za tyleż słów pojedynczych.

5. Nazwiska krajów, miast, miejsc, dróg, placów, bulwarów itd. imiona własne osób tytuły, imiona, partykuły i oznaczenia godności liczą się podług ilości słów użytych przez oddawcę do ich wyrażenia. Jeżeli nie jest pewnem, czy użyte przez oddawcę połączenie słów nie sprzeciwia się zwyczajowi językowemu, taksuje się podług użytego przez oddawcę sposobu pisania.

6. Liczby pisane cyframi liczą się za tyle słów, ile zawierają grup po pięć cyfer, a nadwyżka za jedno słowo. Prawidło to odnosi się także do liczenia grup głoskowych.

7. Znaki pisarskie, głoski lub cyfry osobno stojące liczą się każde za jedno słowo. Toż samo odnosi się do podkreśleń jednego lub więcej słów po sobie następujących.

8. Znaki pisarskie, należące do osnowy depeszy, łączniki, apostrofy, cudzysłowy, nawiasy i znaki zaczęcia nowego ustępu (alinea) nie liczą się. Natomiast wszelkie znaki których telegrafem przedstawić nie można i które zatem trzeba wyrazić słowami, będą liczone podług ilości słów do tego potrzebnych.

9. Punkta, przecinki i znaki dzielenia w liczbach używane, będą liczone każdy z jednę cyfrę.

10. Głoski przydawane do liczb pisanych cyframi dla oznaczenia że są cyframi porządkowemi, będą liczone każda za jednę cyfrę.

11. Napis oddawcy tyczący się kierunku telegrafowania nie taksuje się.

II. W depeszach tajnych.

1. W depeszach pisanych językiem tajnym adres, podpis tudzież części osnowy napisane w mowie zwyczajnej lub umówionej liczą się podług tych samych prawideł jak w depeszach jawnych.

2. W tych częściach osnowy które napisane są cyframi lub tajnemi głoskami albo też językiem nie przypuszczonym, liczą się słowa w taki sposób, że najprzód zlicza się wszystkie cyfry, głoski lub znaczki osnowy cyfrowanej. Otrzymaną sumę dzieli się przez pięć a iloraz uważa się za ilość słów osnowy cyfrowanej, podlegającą taksie: jeżeli zostanie reszta, liczy się ją za całe słowo. Znaki użyte do podzielenia grup liczą się także, jeżeli oddawca nie oznajmi wyraźnie, że nie trzeba ich telegrafować.

O pobieraniu taksy.

§. 14.

Opłata należytości za telegrafowanie.

Należytość za telegrafowanie składa się z góry przy oddawaniu depeszy. Od depesz, które są przeznaczone do miejsc leżących w granicach Europy opłaca się należytość znaczkami telegrafowemi rządowemi.

Należytość za telegrafowanie depesz opłacie podlegających a przeznaczonych do krajów zaeuropejskich, płaci się w gotowiźnie, srebrem lub pieniędzmi papierowemi z dodatkiem przypadającego ażya.

W miejscu przeznaczenia będą pobierane od adresata następujące należytości:

1. całkowita taksa od depesz odebranych przez telegraf morski (semaphore) a pochodzących z okrętów znajdujących się na morzu;

2. uzupełnienie taksy od depesz, które mają być posłane za adresatem (§. 19);

3. koszta szybszego jak pocztą transportu poza obręb stacyi telegrafowych (§. 26). Wszelako oddawca depeszy z uwiadomieniem o odbiorze (§. 18), może opłacić ten transport, składając sumę, którą stacya podawcza wyznaczy, z zastrzeżeniem, że później nastąpi likwidacya. Stacya adresowa przy uwiadomieniu o odbiorze zawiadomi stacyą podawczą ile wynosiły wydatki, ażeby ta mogła się obliczyć z oddawcą.

We wszystkich tych przypadkach, w których należytości mają być pobierane przy doręczaniu, wydaje się adresatowi depeszę tylko po opłaceniu sumy należnej.

Depesze, które mają być posłane za linią przez pocztę, lub złożone „poste restante“, stacya, do której nadejdą, oddaje na pocztę jako listy polecone i opłacone, nie licząc za to żadnych kosztów ani oddawcy, ani odbiorcy, wyjąwszy następujące przypadki:

1. Od depesz, które mają być posłane za morze, czy to w skutek przerwania linii telegrafu podmorskiego, czyli też dla posłania do takich krajów, które nie są z Europą telegrafem połączone, lub, ponieważ oddawca wyraźnie żądał, aby posłano pocztą, należytości pocztowe winien zawsze opłacić oddawca.

2. Depesze adresowane do stacyi telegrafowej, położonej na granicy kraju, a które mają być posłane za linią przez pocztę do sąsiedniego kraju, będą włożone do skrzynki na listy jako listy niefrankowane, w skutek czego portoryum opłaci adresat.

3. W podobny sposób postąpi się, jeżeli w miejscu przeznaczenia jest stacya telegrafowa, ale oddawca żądał, aby depeszę z innej oznaczonej stacyi posłano za linią przez pocztę.

Koszta posłania za linią przez umyślnego pobierają się zwyczajnie od adresata.

Za semaforyczne posyłanie depesz ze stacyi semaforycznych do okrętów i odwrotnie pobiera się osobny dodatek do należytości taryfowych po 80 cent. wal. austr. od depeszy pojedynczej.

Jeżeli od depesz posłanych wzięto w skutku omyłki taksę mniejszą niż należało, lub jeżeli nie można ściągnąć należytości od adresata, oddawca winien na żądanie dopłacić.

Jeżeliby w skutku omyłki wzięto za wiele, nadwyżka będzie zwrócona oddawcy.

§. 15.

Depesze podlegające opłacie.

Opłacie podlegają wszystkie telegramy rządowe i prywatne, z wyjątkiem depesz od Jego cesarsko królewskiej Apostolskiej Mości, od członków panującej rodziny lub oddanych w Ich imieniu a przeznaczonych do obrotu wewnętrznego.

Wszelka depesza prostująca lub uzupełniająca, i w ogóle wszelki komunikat przez oddawcę lub adresata stacyi telegrafowej udzielony, a tyczący się depeszy posłanej lub którą zaczęto telegrafować, podlega podobnież opłacie, jeżeli komunikat ten nie stał się potrzebnym w skutku omyłki przez służbę popełnionej (§. 30).

O pewnych rodzajach depesz.

§. 16.

Odpowiedzi frankowane.

Oddawca może opłacić odpowiedź, której żąda od adresata.

Jeżeli żąda się odpowiedzi nie dłuższej nad 20 słów, należy przydać uwiadomienie: „odpowiedź zapłacona“ i złożyć za odpowiedź należytość przypadającą od depeszy pojedynczej, idącej tą samą drogą.

Jeżeli oddawca chce opłacić z góry odpowiedź dłuższą nad 20 słów, winien przydać: „za odpowiedź zapłacono . . zł. . . cent.“ i tę kwotę złożyć.

Jeżeli odpowiedź którą oddawca chce opłacić, ma być posłana w inne miejsce a nie do tego, w którem oddano depeszę pierwotną, płaci się za odpowiedź należytość taryfową od stacyi podawczej do tej stacyi, do której odpowiedź ma być adresowana.

Zapłaconą należytość trzeba w tym przypadku wymienić zawsze, bez względu na ilość słów odpowiedzi, a dodatek, który się umieszcza po adresie powinien opiewać: „Za odpowiedź do (nazwa miejsca) zapłacono . . zł. . cent.“

Należytość za odpowiedź nie może więcej jak trzy razy przewyższać należytość wziętą za depeszę pierwotną.

Jednocześnie z nadesłaną depeszą stacya adresowa doręcza adresatowi zlecenie urzędowe ażeby oddał bezpłatnie odpowiedź do zatelegrafowania. Z odpowiedzią tą postąpi się jak z każdą inną depeszą.

Zlecenie do oddania bezpłatnie depeszy, stanowiącej odpowiedź, które podług przepisu jest ważnem sześć tygodni licząc od daty depeszy pierwotnej, służy do napisania odpowiedzi.

Jeżeli zlecenie opiewa na mniejszą kwotę aniżeli koszta zatelegrafowania odpowiedzi wynoszą, dopłaca się resztę przy oddaniu odpowiedzi. Jeżeli opiewa na większą kwotę, można nadwyżkę odebrać w gotowiźnie przy oddaniu odpowiedzi.

Na żądanie wypłaca się posiadaczowi zlecenia za zwrotem tegoż w ciągu sześciu tygodni całkowitą opłatę za odpowiedź przez oddawcę depeszy pierwotnej, zapłaconą.

Jeżeli depesza pierwotna nie może być doręczoną w ciągu sześciu tygodni, albo jeżeli adresat wyraźnie nie chce przyjąć zlecenia tyczącego się odpowiedzi a względnie należytości za odpowiedź, stacya adresowa donosi o tem oddawcy za pomocą uwiadomienia służbowego. To uwiadomienie służbowe, miejsce odpowiedzi zastępujące, zawiera wyjaw okoliczności, dla których depeszy nie doręczono, tudzież potrzebne szczegóły, aby oddawca w danym razie mógł posłać za adresatem swoję depeszę.

§. 17.

Depesze kolacyonowane.

Oddawca jakiejkolwiek depeszy ma prawo żądać, aby takową kolacyonowano. W przypadku takim kolacyonuje się depeszę dokładnie na wszystkich stacyach mających udział w telegrafowaniu.

Należytość za kolacyonowanie równa się połowie opłaty za telegrafowanie właściwej depeszy, przy czem części opłaty, wynoszące mniej niż dziesięć centów, liczą się i biorą od telegramów międzynarodowych za całe dziesięć centów, a od telegramów obrotu wewnętrznego za całe pięć centów.

§. 18.

Uwiadomienie o odbiorze.

Oddawca jakiejkolwiek depeszy może żądać, ażeby go w drodze telegraficznej uwiadomiono, kiedy depesza była doręczona adresatowi.

Jeżeli depeszy nie można doręczyć, stacya adresowa przesyła stacyi podawczej uwiadomienie, zawierające potrzebne wyjaśnienia, ażeby oddawca mógł podług okoliczności zarządzić przesłanie depeszy adresatowi.

Taksa za uwiadomienie o odbiorze wynosi tyle co opłata za telegrafowanie depeszy pojedynczej.

Oddawca ma prawo żądać, aby uwiadomienie o odbiorze nadesłano mu do którego-kolwiek miejsca w kraju lub zagranicą i dostarcza potrzebnych do tego szczegółów. W przypadku tym pobiera się należytość odnoszącą się podług taryfy do odległości między stacyą podawczą a stacyą adresową uwiadomienia o odbiorze.

§. 19.

Depesze, które mają być posłane za adresatem.

Oddawca depeszy może przydać do adresu dodatek: „posłać za adresatem“, a w tym przypadku, stacya adresowa, przekonawszy się o niemożności doręczenia pod podanym adresem, posyła depeszę natychmiast do innego miejsca, w pomieszkaniu adresata wskazanego, jeżeli miejsce to leży w tem samem państwie.

Dodatek „posłać za adresatem“ może także być połączony z kilku adresami a wtedy posyła się depeszę kolejno podług tych adresów.

Należytość za posłanie za adresatem, czyto pod jednym, czy też pod kilku adresami pobiera się od adresata.

§. 20.

Depesze z kilku adresami.

Depesze można adresować:

a) do kilku adresatów w rozmaitych miejscach.

b) do kilku adresatów w tem samem miejscu,

c) do tego samego adresata lecz do rozmaitych miejsc albo do kilku pomieszkań w tem samem miejscu.

Depesze przeznaczone do jednego i tego samego adresata albo do rozmaitych adresatów w takich miejscach, że doręczenie będzie rzeczą rozmaitych stacyi, będą uważane za tyleż depesz osobnych, ile stacyi adresowanych wymieniono; trzeba też oddać je w tyluż oryginałach.

Jeżeli stacya adresowa ma oddać depeszę pod rozmaitemi adresami, czyli takową rozmnożyć, depesza będzie uważana za jednę depeszę; za drugie jednak i każde następne sporządzenie tejże pobiera się od oddawcy po 20 cent. wal. austr.

O kwitach na opłaty i o rewersach podawczych od depesz.

§. 21.

Kwitowanie opłat telegrafowych.

Jeżeli oddawca przy oddaniu depeszy płaci jednocześnie za odpowiedź frankowaną, za kolacyonowanie lub za uwiadomienie o odbiorze, będzie mu wydany bezpłatny kwit na odebrane od niego należytości.

Toż samo dzieje się przy wszystkich depeszach rządowych i przy tych depeszach, które są przeznaczone do krajów zaeuropejskich a to nawet i wtedy, jeżeli oddawca nie żąda odpowiedzi, kolacyonowania lub uwiadomienia o odbiorze.

Na wszelkie inne depesze nie wydaje się kwitu.

§. 22.

Rewers podawczy od depesz.

Jeżeli oddawca depeszy, na którą według powyższego przepisu kwit się nie wydaje, chce otrzymać potwierdzenie, jako ją oddał, będzie mu wydane takowe na rewersie podawczym za zapłatą w kwocie 5 cent. wal. austr.

O posyłaniu depesz.

§. 23.

Kolej telegrafowania.

Depesze telegrafują się w następującym porządku:

1. depesze rządowe,
2. depesze służbowe,
3. depesze prywatne.

Depesze tej samej klasy przesyła stacya podawcza w takim porządku w jakim je oddano, a stacye pośrednie w takim, w jakim je odbierają.

Na stacyach pośrednich depesze oddane i przechodzące, które mają być przesłane po tym samym drucie porządkuje się podług czasu ich oddania lub nadejścia i telegrafuje w tym porządku.

§. 24.

Kierunek telegrafowania.

Jeżeli oddawca nie oznaczył kierunku telegrafowania depeszy, oznacza ten kierunek zarząd telegrafowy.

Ale jeżeli oddawca oznaczył kierunek, należy trzymać się jego oznaczeń wyjąwszy gdyby zachodziła przerwa.

Oddawca chcący oznaczyć kierunek telegrafowania winien sam wyrazić potrzebne szczegóły na brzegu swojego pisma. Szczegółów tych nie taksuje się.

§. 25.

Odwołanie depeszy.

Każdą depeszę, dopóki się nie rozpocznie jej telegrafowanie, można odwołać. W przypadku takim zwraca się opłatę z potrąceniem 20 cent. wal. austr.

Jeżeli telegrafowanie już się rozpoczęło, opłata za drogę już przebieżoną przepada na rzecz zarządu telegrafowego; inne opłaty, zagraniczne i szczególne będą oddawcy zwrócone.

Chcąc, ażeby depesza już wysłana, nie była doręczona, winien oddawca przesłać żądanie w tej mierze do stacyi adresowej, za pomocą osobnej depeszy, podlegającej należytości taryfą przepisanej. O skutku będzie tenże zawiadomiony przez pocztę. Jeżeli oddawca żąda aby go zawiadomiono telegrafem, winien opłacić odpowiedź. Opłaty od depesz których doręczenie odwołano, nie będą zwracane.

Osoba żądająca odwołania depeszy, winna w każdym przypadku podać żądanie na piśmie i udowodnić że jest oddawcą, lub onegoż pełnomocnikiem.

O doręczaniu depesz i posyłania ich za linią.

§. 26.

Postępowanie w stacyi adresowej.

Depesze zaraz po nadejściu do stacyi adresowej piszą się w porządku ich nadchodzenia, pieczętują i zaopatrują w zupełny adres i pieczęć stacyi.

Depesze zaadresowane do miejsca w którem jest stacya, jeżeli są zaadresowane do mieszkania, będą doręczane jak można najprędzej. Depesze z napisem „poste restante“ oddają się do urzędu pocztowego, te zaś, które noszą napis „bureau restant“ zachowują się na stacyi telegrafowej i wydają adresatowi gdy się zgłosi. Depesze przeznaczone do innych miejsc, jeżeli mają być posłane za linią przez pocztę lub umyślnego, odstawia się w rzeczonym sposobie jak można najprędzej do zakładu mającego transportować za linią.

Przez pocztę posyła się w listach poleconych; tak posyła się zwyczajnie wtedy, jeżeli nie oznaczono sposobu posłania depeszy za linią, albo jeżeli adresat w poprzednim przypadku nie chciał zapłacić należytości za umyślnego (§. 14). Jeżeli sposób posłania za linią, przez oddawcę wskazany, okaże się niewykonalnym, stacya adresowa posyła w taki sposób, jaki uzna za najstosowniejszy.

Jeżeli adresat zmienił miejsce pobytu, depesze nadchodzące do niego telegrafuje się za nim do nowego miejsca przeznaczenia, jeżeli złożył na stacyi telegrafowej deklaracyą piśmienną wyrażającą życzenie aby mu depesze posyłano. Należytości za to przypadające płaci adresat przy odbiorze depeszy.

§. 27.

Doręczanie przez posłańca telegrafowego.

Posłaniec winien zanieść niezwłocznie depeszę razem z kartą odbioru do mieszkania adresata, albo podług adresu na depeszy napisanego, albo na pocztę i przy jej oddaniu przekonać się czy w karcie odbioru położono właściwy czas i podpis. Posłańcowi nie wolno przyjmować datków.

Za uprawnionego do odebrania depeszy rządowej może być uważany tylko przełożony odpowiedniej władzy a w jego nieobecności jego zastępca, wyjąwszy jeżeli w tej mierze wydano szczególne rozporządzenie na piśmie.

Depesze prywatne można doręczać w mieszkaniu adresata jemu samemu, albo w jego nieobecności dorosłemu członkowi jego rodziny, jego pomocnikowi, służącemu, gospodarzowi domu albo portyerowi lub stróżowi, jeżeli adresat nie wskazał stacyi piśmienie osoby mającej odbierać w takim przypadku, albo jeżeli oddawca nie żądał, aby doręczono adresatowi do rąk własnych. Żądanie to powinien oddawca wyrazić w adresie swojej depeszy a stacya adresowa przyda je do adresu depeszy.

We wszystkich tych przypadkach w których posłaniec nie zastanie samego adresata i doręczy depeszę komu innemu, ten ostatni winien podpisać w poświadczeniu odbioru swoje własne nazwisko i przydać słowo „za“ z nazwiskiem adresata.

§. 28.

Depesze, których nie można doręczyć.

O niemożności doręczenia depeszy i przyczynach niedoręczenia zawiadamia się stacyą podawczą telegrafem. Jeżeli depeszy nie można doręczyć, gdyż drzwi są zamknięte, albo gdyż posłaniec nie zastaje nikogo co by mógł odebrać depeszę za adresata, zostawia się w wskazanem mieszkaniu wiadomość o tem a depeszę odnosi się na stacyą zkąd będzie wydana adresatowi gdy się o nią upomni.

Depesza, po którą adresat nie zgłosi się w ciągu sześciu tygodni, będzie zniszczona. W podobny sposób postąpi się z depeszami adresowanemi „bureau restant“.

Jeżeli depeszy semaforycznej nie można doręczyć, gdyż okręt dla którego jest przeznaczona nie przybył w ciągu dni 28, stacya semaforyczna dnia 29 zrana przesyła oddawcy uwiadomienie służbowe o niedoręczeniu. Oddawca może za opłatą nowej depeszy żądać od tej stacyi semaforycznej aby depeszę jego zatrzymała jeszcze przez dni 30 dla przesłania jej okrętowi adresowemu itd. Jeżeli żądanie takie nie nadejdzie, odkłada się 30 dnia depeszę jako taką której doręczyć nie można.

O zwracaniu taks i o reklamacyach.

§. 29.

Zwrót opłat.

Za depesze, które z winy zarządu telegrafowego albo wcale nie doszły rąk adresata albo nader późno, jakoteż za depesze kolacyonowane, które w skutek istotnego zepsucia lub znacznego spóźnienia nie mogły dowodnie celu swego osiągnąć, zwracają się oddawcy

uiszczone opłaty, jeżeli reklamacyę co do klas depesz w §. 21 wzmiankowanych wniesiono w ciągu sześciu, a co do wszystkich innych w ciągu dwóch miesięcy od dnia oddania.

Toż samo tyczy się depesz nie kolacyonowanych jeżeli ich popsucie lub spóźnienie nastąpiło w kraju a reklamacya nadeszła w ciągu dwóch miesięcy.

Jeżeli linia telegrafu podmorskiego jest przerwana, oddawca może żądać zwrotu tej części opłaty, która przypada za przestrzeń przebieżoną nie telegrafem, jednak z potrąceniem kosztów wyłożonych na przesłanie za linią nie telegrafem.

Zwrót opłat może być odmówionym, jeżeli zginięcie, spóźnienie lub popsucie depeszy nastąpiło z winy zarządu który nie przystąpił do traktatów międzynarodowych i nie przyjmuje obowiązku zwracania opłat.

Reklamacya zanosi się do stacyi podawczej. Jako dowody należy załączyć: oświadczenie piśmienne stacyi w miejscu przeznaczenia lub adresata, jeżeli depesza nie doszła: doręczoną adresatowi depeszę jeżeli chodzi o popsucie lub spóźnienie.

Przy reklamacyach o popsucie trzeba udowodnić że, i przez które błędy depeszę tak popsuto, że nie mogła osiągnąć celu.

Oddawca nie mieszkający w kraju w którym oddał depeszę, może zanieść reklamacyą do zarządu miejsca oddania za pośrednictwem innego zarządu.

We wszystkich tu przytoczonych przypadkach zwraca się opłaty tylko od tych depesz, które rzeczywiście zostały spóźnione, popsute lub niedoszły, a nie zwraca się opłat za te telegramy, które stały się potrzebne lub zbyteczne w skutku spóźnienia, popsucia lub niedojścia tamtych depesz.

§. 30.

Prostowanie depesz.

Odbiorca każdej depeszy ma prawo zażądać w ciągu doby od jej nadejścia, aby mu powtórzono miejsca które mu się zdają dwuznacznemi, jeżeli opłaci taksę pojedynczej depeszy za żądanie, które w tej mierze trzeba podać do stacyi podawczej i taksę depeszy równającej się co do długości ustępowi który ma być powtórzonym.

Takież prawo służy każdemu oddawcy, któryby miał przyczyny mniemać, że jego depesza jest popsutą, a to w przeciągu trzech dób od wysłania depeszy, jeżeli opłaci taksę depeszy równającej się długości ustępu który ma być powtórzonym, i taksę depeszy pojedynczej za odpowiedź.

Taksy te odpowiednia stacya zwraca natychmiast, jeżeli się z powtórzenia okaże, że zakład telegrafowy popsuł myśl pierwotnej depeszy.

O wydawaniu uwierzytelnionych odpisów depesz.

§. 31.

Uprawnienie do żądania odpisów.

Oddawca i adresat, jeżeli się należycie wykażą jako tacy, mają prawo żądać, aby im sporządzono uwierzytelnione odpisy depesz, które pierwszy oddał a drugi odebrał, jeżeli

mogą wymienić dokładnie datę tychże, i jeżeli dokumenta oryginalne jeszcze się znajdują.

Za każdy odpis płaci się stała należytość w kwocie 20 cent. wal. austr.

§. 32.

Okres do wydawania odpisów.

Dla klas depesz wzmiankowanych w §. 21 wyznacza się do zachowywania dokumentów oryginalnych okres 18 miesięczny, dla wszelkich zaś innych korespondencyj okres 6 miesięczny. Po upływie tego czasu będą zniszczone.

Banhans r. w.

Sprostowanie.

W zeszycie XXIV Dz. u. p. z dnia 17 maja 1873 zaszły następujące omyłki drukarskie:

W ustawie o postępowaniu spornostkowem Nr. 66:

stronica 249 §. 2 wiersz 2, zamiast: spornostkowo-handlowo czytaj: **spornostkowo-handlowy**;

stronica 253 §. 19 wiersz 3, zamiast: rozprawa czytaj: **sprawa**.

W ustawie o postępowaniu wzywowem Nr. 67:

stronica 268 §. 9 wiersz 2, zamiast: sam obędzie czytaj: **samo będzie**;

stronica 269 §. 16 wiersz 1, zamiast: pod czytaj: **po**.

W ustawie dotyczącej zabezpieczenia i egzekucyi na przychodach z pracy i służby Nr. 68:

stronica 270 §. 1 wiersz 3, zamiast: poczesne czytaj: **poczesne**.

Podobnież w zeszycie XXXVI Dz. u. p. z dnia 14 czerwca 1873 w ustawie o opłatach stęplowych w postępowaniu spornostkowem i wzywowem Nr. 97:

stronica 363 §. 6 wiersz 5, stronica 364 §. 8 wiersz 2 i 5, zamiast: rosprawa czytaj: **rozprawa**;

stronica 364 §. 10 wiersz 9, zamiast: częścio czytaj; **częścio-**;

stronica 366 §. 16 wiersz 4, zamiast: roszczenia czytaj: **roszczenia**, .

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XLVIII. — Wydany i rozesłany dnia 31 lipca 1873.

131.

Rozporządzenie ministerstwa wyznań i oświecenia z dnia 21 lipca 1873,

tyczące się nowego statutu dla komisyi centralnej do badania i zachowywania zabytków sztuki i pomników historycznych.

Jego ces. i król. apostolska Mość najwyższem postanowieniem z dnia 18 lipca 1873 raczył najmiłościwiej zatwierdzić następujący statut dla ces. król. komisyi centralnej do badania i zachowywania zabytków sztuki i pomników historycznych w Wiedniu.

Stremayr r. w.

Statut

dla

komisyi centralnej do badania i zachowywania zabytków sztuki i pomników historycznych.

§. 1.

Przeznaczeniem komisyi centralnej do badania i zachowywania zabytków sztuki i pomników historycznych jest pobudzać do coraz większego udziału w badaniu i zachowywaniu zabytków sztuki i pomników historycznych, ożywiać i popierać na tem polu działalność towarzystw naukowych i mężów, oddających się temu powołaniu w królestwach i krajach w radzie państwa reprezentowanych, obznajmiać ogół z pamiątkami pozostałemi po naszych przodkach i poszczególnych plemionach i chronić takowe dla ich chwały od zniszczenia i zatraty.

§. 2.

Komisya centralna podlega ministrowi wyznań i oświecenia.

§. 3.

Działalność komisyi centralnej obejmuje następujące przedmioty:

I. Przedmioty z czasów przedhistorycznych i sztuki starożytnej (monumenta, narzędzia itd.).

II. Przedmioty architektury, plastyki, malarstwa i sztuk rysunkowych (kościelne i świeckie z wieków średnich i nowszych czasów aż do końca 18 stulecia).

III. Pomniki historyczne wszelkiego rodzaju od najdawniejszych czasów do końca 18 stulecia.

Podług tego działalność komisyi centralnej rozpada się na tyleż sekcyi.

§. 4.

Komisya centralna składa się z prezesa i 12 do 15 członków należących do poszczególnych sekcyi.

§. 5.

Każda sekcya komisyi centralnej traktuje przekazane jej sprawy samodzielnie. Jeżeli idzie o przedmioty, odnoszące się do więcej sekcyi lub dotyczące spraw ogólnych, członkowie zbierają się na wezwanie prezesa na posiedzenie wspólne. Każda sekcya ma prawo wzmocnić się w przypadkach szczególnych na wniosek prezesa lub jednego z członków ludźmi zawodu z głosem doradczym. Uskuteczniony wybór potwierdza prezes.

§. 6.

Na członków komisyi centralnej do poszczególnych sekcyi powoływani będą mężowie, których czynności na polu sztuk pięknych, archeologii lub badań historycznych są uznane.

Mianuje ich na przedstawienie prezesa minister oświecenia na lat pięć, po upływie tego czasu mogą być znowu zamianowani. Sprawujący ten urząd honorowy nie pobierają za to żadnej płacy.

§. 7.

Prezesa mianuje cesarz na przedstawienie ministra oświecenia.

Prezes przewodniczy na wszystkich posiedzeniach.

Jeżeli jest nieobecnym, zastępuje go ten członek którego on sam wyznaczy.

Prezes w razie równości głosów rozstrzyga. On przesyła wnioski komisyi z przydaniem własnego zdania do ministra, który znowu zawiadamia go o wydanych w tej mierze rozporządzeniach.

§. 8.

Ściślejszy zakres działania sekcyi, jakoteż załatwienie czynności na posiedzeniach wspólnych i sekcyjnych regulują zatwierdzone przez ministra szczegółowe instrukcye i porządek czynności.

§. 9.

Najważniejszymi pomocnikami komisyi centralnej do zabytków sztuki i pomników historycznych są „konserwatorowie"; mają oni strzedz celów komisyi w okręgu im powierzonym i takowe popierać. Podług rodzaju swoich badań i powołania będą mianowani albo do wszystkich, albo do poszczególnych sekcyi.

Podobnież zakres ich działania może się rozciągać albo na jeden okrąg, albo na kilka okręgów, lub też na rozmaite kraje koronne.

Przy mianowaniu konserwatorów należy mieć na względzie, ażeby we wszystkich tzech sekcyach komisyi centralnej cały obszar królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych miał ile możności swoich przedstawicieli. Konserwatorów mianuje minister oświecenia na przedstawienie komisyi centralnej i na przeciąg lat pięciu.

§. 10.

Sekcye znoszą się z odpowiedniemi konserwatorami tylko za pośrednictwem komisyi centralnej.

§. 11.

Komisya winna wejść w stosunki ze wszystkiemi lokalnemi lub krajowemi towarzystwami do podobnych i pokrewnych celów i popierać zakładanie nowych towarzystw tego rodzaju wszędzie, gdzie to okazuje się pożądanem.

Z towarzystwami i osobami prywatnemi komisya znosi się za pośrednictwem konserwatorów, którzy w ogóle winni działać w obustronnym interesie jako pośrednicy pomiędzy niemi a komisyą centralną

§. 12.

W miarę przybywania materyału i rozszerzania się stosunków komisya może mianować „korespondentami“ osoby, które zjednały sobie sławę gruntownemi wiadomościami i naukowemi usiłowaniami we względzie zabytków sztuki i pomników historycznych.

§. 13.

Do szczególnych celów działalności swojej komisya może wysyłać z poleceniami zdatne do tego osoby ze swego grona lub obce ile razy tego potrzeba czy to dla objęcia przedmiotu czyli też dla wydania sądu naukowego.

§. 14.

Z końcem każdego roku komisya centralna przedstawia ministerstwu oświecenia ogólne sprawozdanie ze swojej działalności, które będzie wydrukowane. Nadto ogłasza w dowolnej kolei rozprawy naukowe tyczące się jej zakresu działania.

§. 15.

C. k. władze są obowiązane wspierać działalność komisyi centralnej i jej członków tak na szczegółowe żądanie jakoteż bez wezwania, zwłaszcza stósownemi doniesieniami, gdyby się w swoim zakresie działania dowiedziały o istnieniu jakiego zabytku sztuki lub pomnika historycznego.

§. 16.

Komisya centralna winna przysposabiać i przedstawiać to wszystko, co jest potrzebne na polu prawodawstwa państwa, ażeby komisya mogła czynić zadosyć swojemu zadaniu.

132.

Rozporządzenie ministerstwa skarbu z dnia 27 lipca 1873,

o zakazie przywozu szmat z Włoch przez granicę lądową.

Z powodu grożącego niebezpieczeństwa przeniesienia cholery zabrania się w porozumieniu z ministerstwami spraw wewnętrznych i handlu przywozu szmat z Włoch przez granicę lądową na czas nieoznaczony.

Odpowiednie urzędy cłowe zostały już zawiadomione o tym zakazie, z powodu nagłości, telegrafem.

Pretis r. w.

133.

Rozporządzenie ministerstwa skarbu z dnia 27 lipca 1873,

o ustanowieniu ekspozytury urzędu cłowego głównego w Riece w dworcu kolei z St. Peter do Rieki.

Stosownie do doniesienia królewsko węgierskiego ministerstwa skarbu w dworcu kolei St. Peter-Rieka w Riece ustanowiona została i od dnia 24 czerwca 1873 rozpoczęła czynności urzędowe ekspozytura urzędu cłowego głównego riekskiego upoważniona tymczasowo do pobierania cła od rzeczy pasażerów, tudzież do postępowania w drodze opowiedzenia przy przywozie, wywozie i przewozie, przepisem z dnia 18 września 1857 (Dz. u. p. Nr. 175) oznaczonego.

Pretis r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt XLIX. — Wydany i rozesłany dnia 9 sierpnia 1873.

134.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 25 lipca 1873,

którem dla obligacyi rządowych wszelkiego rodzaju, konwersyi podlegających, a na kaucye małżeńskie wojskowych, przeznaczonych, ustanawia się ostatni termin wypłaty odsetków.

Obwieszczenia ministerstwa skarbu z dnia 2 kwietnia 1870 (Dz. u. p. Nr. 38), z dnia 23 czerwca 1870 (Dz. u. p. Nr. 84), z dnia 15 marca 1871 (Dz. u. p. Nr. 20) i z dnia 6 listopada 1871 (Dz. u. p. Nr. 132), któremi dla kilku rodzajów długu państwa ustanowione zostały ostateczne termina wypłaty odsetków, w ten sposób, żeby odsetki po tych terminach przypadające, już tylko na podstawie nowych tytułów długu, z konwersyi powstałych, wypłacane były, nie odnosiły się wcale do obligacyi rządowych wszelkiego rodzaju, jako kaucye małżeńskie wojskowych, winkulowanych, lub jako takie w depozytach za rewersami złożonych.

Ponieważ obwieszczeniem ministerstwa skarbu z dnia 8 czerwca 1873 (Dz. u. p. Nr. 125) urządzono postępowanie z obligacyami ogólnego długu państwa na kaucye małżeńskie wojskowych przeznaczonemi i postanowiono, aby w ten sposób były przeistaczane także obligacye długu państwa, przed wejściem w życie tegoż obwieszczenia na kaucye małżeńskie wojskowych, dane i konwersyi podlegające, przeto na mocy udzielonego ministrowi skarbu ustawą z dnia 24 marca 1870 (Dz. u. p. Nr. 37) upoważnienia co do obligacyi rządowych wszelkiego rodzaju, jako kaucye małżeńskie wojskowych, winkulowanych, lub jako takie za rewersami w depozytach zło żonych, postanawia się, że odsetki, w ciągu sierpnia 1874 wypłatne, są ostatniemi. które jeszcze będą wypłacone na podstawie dotychczasowych, dawnych,a do konwersyi przeznaczonych tytułów długu, po upływie zaś tego terminu, dalsze odsetki będą wypłacane na podstawie nowych tytułów długu z konwersyi powstałych.

Pretis r. w.

135.

Rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych, ministerstwa rolnictwa i ministerstwa obrony krajowej w porozumieniu z ministerst. wojny państwa z d. 1 sierpnia 1873,

tyczące się wykonania ustawy z dnia 16 kwietnia 1873 (Dz. u. p. Nr. 77), o dostarczaniu koni potrzebnych do wojska stałego i obrony krajowej w razie uruchomienia armii.

W wykonaniu ustawy z dnia 16 kwietnia 1873 (Dz. u. p. Nr. 77) ogłasza się następujące, pomiędzy interesowanemi ministerstwami umówione przepisy wykonawcze:

Do §§. 2, 3 i 13 ustawy.

Ministerstwo wojny państwa, na podstawie Ordre de bataille przedstawi ministerstwu obrony krajowej corocznie z końcem listopada wykaz ogólnej ilości koni, które ponad stopę pokojową będą potrzebne do zaopatrzenia siły zbrojnej (spólnego wojska i obrony krajowej) podług stopy wojennej, i na koszt spólnego budżetu wojskowego mają być nabyte, a ministerstwo obrony krajowej ustanowi podług przepisów §. 3 ustawy ilość koni, z jednej strony na królestwa i kraje w radzie państwa reprezentowane, z drugiej na kraje korony węgierskiej, przypadającą, tudzież jednocześnie ilość koni, które trzeba będzie nabyć dla obrony krajowej na koszt jego budżetu.

Do §. 4.

Ilość koni, która na koszt spólnego budżetu wojskowego i na koszt budżetu ministerstwa obrony krajowej ma być zakupiona, rozkłada się na poszczególne kraje (okręgi administracyjne) i na poszczególne okręgi poborowe w stosunku tego, co każdy z nich dostarczyć jest zdolny.

Rozkład na poszczególne kraje uskutecznia ministerstwo rolnictwa w porozumieniu z ministerstwem obrony krajowej do dnia 15 stycznia, a rozkład na poszczególne okręgi poborowe władza administracyjna krajowa w porozumieniu, z komendą jeneralną (wojskową) do dnia 15 lutego.

Rozkłada się na podstawie wykazów rocznych, których mają dostarczać gminy i władze administracyjne stosownie do przepisów rozporządzenia ministeryalnego, jednocześnie wydanego (Dz. u. p. Nr. 136).

Zmiany w rozkładzie kontyngensów krajowych, w skutek stosunków nieprzewidzianych potrzebne, poczyni ministerstwo rolnictwa w porozumieniu z ministerstwem obrony krajowej.

Jeżeli z takich samych przyczyn będą potrzebne zmiany w rozkładzie na okręgi poborowe, poczyni je władza administracyjna krajowa w porozumieniu z komendą jeneralną (wojskową).

Władza administracyjna krajowa winna przedstawić ministerstwu rolnictwa i ministerstwa obrony krajowej tak rozkład, jak i wszelką w tymże zmianę.

O rozkładzie na poszczególne kraje i okręgi tudzież o następnych w tymże zmianach ministerstwo wojny państwa otrzymuje wiadomość od ministerstwa obrony krajowej

Konie, które z okręgów poborowych na koszt budżetu spólnego mają być dostawione, wydziela ministerstwo wojny państwa podług rozmaitych miejsc poboru oddziałom i zakładom wojskowym i zawiadamia o tym dziale ministerstwo obrony krajowej, tudzież komendy jeneralne (wojskowe).

Ministerstwo obrony krajowej w porozumieniu z ministerstwem wojny państwa uskutecznia podobny podział co się tyczy koni, które z okręgów poborowych do obrony krajowej mają być odstawione i zawiadamia o tem komendy jeneralne (wojskowe).

Do §. 5.

Miejsca poboru tudzież przyłączone do każdego z nich pod względem poboru okręgi poborowe a względnie gminy wyznaczą władze właściwe już w czasie pokoju po dokonaniu rozkładu ilości koni potrzebnych na okręgi poborowe.

Do §. 6.

Zwyczajnie ustanawia się komisyą poborową dla każdego okręgu poborowego.

Jeżeli w okręgu poborowym jest kilka miejsc poboru, natenczas utworzona dla niego komisya poborowa odbywa pobór przenosząc się kolejno z miejsca na miejsce w takim porządku (program poboru), jaki ustanowi władza administracyjna krajowa w porozumieniu z komendą jeneralną (wojskową).

Członkowie komisyi poborowej o ile już w ustawie (§. 6 *a*) nie są wskazani, będą wyznaczeni jeszcze w czasie pokoju mianowicie zaraz po wyznaczeniu miejsc poboru.

Członków wojskowych mianuje ministertwo wojny państwa, tudzież, o ile będzie zażądaną pomoc oficerów obrony krajowej, ministerstwo obrony krajowej.

Weterynarzy cywilnych, jeżeli mają być przydani komisyom poborowym i taksatorów, wyznacza władza administracyjna krajowa. Takowa może wyznaczenie taksatorów poruczyć starostom powiatowym. Wybór mężów zaufania zarządza władza administracyjna powiatowa, w miastach zaś, własne statuta mających, odpowiednia władza gminna.

Jeżeli mężów zaufania wybierają burmistrze i wójci gmin okręgu poborowego, natenczas w razie względnej większości lub równości głosów rozstrzyga los.

Wojskowi członkowie komisyi poborowej i weterynarze cywilni tym komisyom przydani, mogą być przeznaczeni wyjątkowo do kilku komisyi poborowych. Należy jednak przeznaczyć ich jeszcze w czasie pokoju.

Władze administracyjne krajowe i komendy jeneralne (wojskowe) zawiadamiają się nawzajem kogo zamianowały członkami komisyi poborowych.

Do czynności rachunkowych i biurowych podczas zaopatrzenia wojska władza administracyjna przydaje komisyom poborowym drugiego urzędnika administracyjnego, a władza wojskowa niższego oficera w czynnej służbie lub na emeryturze zostającego, tudzież innych potrzebnych pomocników.

Wszystkie osoby w ustępie powyższym wzmiankowane, należy wyznaczyć jeszcze w czasie pokoju.

Ludzi potrzebnych do odebrania i pilnowania koni, przeznaczonych dla obrony krajowej, wyznaczy minister obrony krajowej.

Powinności członków komisyi poborowych (asenterunkowych) są wyszczególnione w załączonej instrukcyi (dodatek A). Dodatek A.

Do §§. 7, 8 i 10.

Zarządzając dostawę koni, właściwy minister wprowadza w życie komisye poborowe. Komisye poborowe będą zarazem zawiadomione o terminie, aż do którego kontyngens wyznaczony ma być przystawiony.

Jeżeli c. k. wojsko i obrona krajowa mają być uruchomione częściowo (stopniowo), oblicza się podług wyznaczonej cyfry zmniejszoną ilość dostawić się mających koni, jakoteż odpowiedni rozkład na okręgi poborowe, leżące najbliżej korpusów armii, które mają być uruchomione i zawiadamia się o rezultacie władze administracyjne powiatowe jakoteż komisye poborowe.

Jeżeli po uruchomieniu częściowem (stopniowem) nastąpi ogólne, natenczas okręgom dostawiającym policzy się ilość koni przy częściowem uruchomieniu już dostawionych, i jeżeli okręgi te dostawiły już całą tę ilość, która dla uruchomienia ogólnego jest wyznaczona, będą wolne od dalszego poboru.

Gdy dostawa koni będzie postanowiona, władza administracyjna powiatowa wyda wezwanie do gmin (wyłączonych obszarów dworskich) aby w dniu wyznaczonym i o wyznaczonej godzinie przystawiły na wyznaczone miejsce poboru wszystkie konie, które z dniem 1 stycznia roku stawiennictwa przekroczyły czwarty rok życia, a od stawiennictwa nie są uwolnione.

Władza administracyjna winna użyć wszelkich możliwych środków, aby rozporządzenie to ściśle i jak najspieszniej było wykonane.

Naczelnicy gmin (przełożeni obszarów dworskich) winni z a r a z po otrzymanem wezwaniu, sprostować, stosownie do znajdującej się w tym czasie ilości koni, wykazy, w roku ostatnim na mocy rozporządzenia z dnia 1 sierpnia 1873 (Dz. u. p. Nr. 136) podług gmin sporządzone, a co się tyczy koni, które nie będą stawiane, zanotować prawną przyczynę uwolnienia, lub wszelką inną, dla której stawienie ich będzie zaniechane, i wykazy te oddać komisyi. Nadto, co się tyczy koni prawnie uwolnionych, winni mieć w pogotowiu potrzebne wykazy (§. 8 ustawy).

Co się tyczy koni, które jako chore nie mogą być transportowane, należy załączyć świadectwa okoliczność tę potwierdzające, a wydane przez dwóch właścicieli tych koni, które będą stawione.

Właściciele owych koni, jakoteż ci, którzy takie świadectwa wydają, są odpowiedzialni podług obowiązujących ustaw za prawdziwość podań świadectwami stwierdzonych.

Do §. 9.

Komisya poborowa ogląda i zaciąga podług przepisów instrukcyi powyższej konie, na miejsce poboru w powiecie przyprowadzone. Konie zaciężne będą utrzymywane od dnia zaciągu kosztem skarbu wojskowego, obejmuje zaś takowe na miejscu poboru, a względnie transportuje dalej ten korpus wojskowy, do którego są przeznaczone.

Jeżeli przy rozpoczęciu zaciągu, komendy, do odebrania koni przeznaczone, nie przybędą dla przeszkód nieprzewidzianych; władza administracyjna jest obowiązana konie już zaciągnięte odebrać, pilnować i żywić na rachunek skarbu wojskowego, dopóki te komendy nie przybędą.

Komisya poborowa jest obowiązana zapisać konie nadliczbowe, po wybraniu potrzebnej ilości w poszczególnych okręgach pozostałe, a do służby wojskowej zdatne i wykazy tychże sporządzone podług wzorca (dodatek B) przesłać niezwłocznie do władzy administracyjnej krajowej, ażeby na podstawie tychże mogły być najspieszniej pokryte niedobory jeżeli się okażą.

Dodatek B.

W tym celu władz administracyjna krajowa winna sporządzić podług wzorca (dodatek C) ogólny wykaz koni nadliczbowych, do służby wojskowej zdatnych a we wszystkich obwodach poborowych okręgu administracyjnego, pozostałych i przesłać ten wykaz odpowiednim komendom jeneralnym (wojskowym). **Dodatek C.**

Gdyby komisya poborowa nie mogła z przyprowadzonych koni powiatu zaciągnąć przypadającego kontyngensu, winna niezwłocznie, jeżeli można telegafem, donieść o tem władzy administracyjnej krajowej, która w porozumieniu z odpowiednią komendą jeneralną (wojskową) zarządzi odpowiedni rozkład.

Przy odstawianiu koni komisye poborowe winne znosić się tylko z właścicielami koni i gminami.

Znoszenie się z handlarzami koni zamiast z ich właścicielami i gminami jest komisyom tym wzbronione.

Do §. 11.

Gdy komisye poborowe rozpoczynają czynności, urzędnikom i oficerom, członkami tych komisyi będącym lub do nich przydanym, dopóki pełnią obowiązki przy zaciągu, należą się dyety ich stopniowi a względnie znaczeniu odpowiadające i koszta podróży służbowych w interesie zaciągu podejmowanych, będą im podług przepisu zwracane.

Mężowie zaufania pobierają za każdy dzień swego urzędowania dyety w kwocie pięć złotych dziennie.

Taksatorom oprócz tej dyety będą wynagradzane koszta podróży.

Konowałom wojskowym dopóki pełnią obowiązki przy zaciągu udziela się dodatek po dwa złote dziennie, a podoficerom, pełniącym obowiązki pisarzów przy komisyach poborowych dodatek po 50 centów dziennie.

Miejsca poboru, po ich wyznaczeniu, będą przyłączone do istniejących urzędów płatniczych w ten sposób, że każda komisya poborowa przyłączoną zostanie do tej kasy, w której będą złożone fundusze na zapłacenie za konie i na pokrycie innych wydatków zaciągowych.

Jak tylko czynności odstawy koni ukończone zostaną, komendy jeneralne (wojskowe) przesyłają na podstawie raportów dziennych i wykazu C w §. 9 wzmiankowanego sprawozdanie ogólne do ministerstwa wojny państwa, a co się tyczy odstawy koni dla obrony krajowej, także do ministerstwa obrony krajowej.

Rozporządzenia zawarte w powyższych przepisach wykonawczych, wchodzą w moc obowiązującą z dniem ogłoszenia i odnoszą się także do odstawy i zaciągu zwierząt j u c z n y c h.

Auersperg r. w. **Horst** r. w.

Dodatek A.

Instrukcya

dla

Komisyi poborowych o postępowaniu przy zaciągu koni (zwierząt jucznych).

§. 1.

Komisya poborowa winna dołożyć starania, aby kontyngens koni, który ma być odstawionym, został rzeczywiście odstawiony w wyznaczonym czasie.

Od przystawienia koni aż do oddania ich oficerowi zaciągowemu winna postępować podług rozporządzeń ustawy i przepisów wykonawczych.

§. 2.

Prezes kieruje całem postępowaniem tyczącem się stawiennictwa, taksowania i zaciągu, rozporządza wszelkie środki ze stanowiska administracyjnego do przeprowadzenia stawiennictwa potrzebne, zachowuje pieczęć urzędową komisyi, a w szczególności czuwa także nad dokładnością wypłaty ceny koni — i, w porozumieniu z oficerem zaciągowym, nad dokładnością protokółu zaciągu.

Przed rozpoczęciem czynności zaciągu prezes odbiera w obecności komisyi przysięgę od taksatorów podług załączonej roty (wzorzec, dodatek Nr. 1).

Wzorzec, Dodatek Nr. 1.

§. 3.

Oficer sztabowy lub wyższy, do zaciągu przeznaczony, orzeka o zdatności koni do służby wojskowej o tyle, że jeżeli oświadczy iż koń jest zdatny do służby, żadna strona nie może przeciw temu czynić zarzutów i koń ten będzie zapisany jako zdatny.

Jeżeli zaś oficer utrzymuje iż koń jest niezdatny do służby a jeden z mężów zaufania tego zdania nie podziela, prezes poddaje rzecz pod sąd komisyi poborowej. Przy głosowaniu, oficer zaciągowy, weterynarz w komisyi zasiadający i każdy z mężów zaufania mają po jednym głosie.

W razie równości głosów rozstrzyga prezes.

§. 4.

Oficer sztabowy lub wyższy zaciągowy klasyfikuje konie i oznajmia przypadającą cenę remontową.

On to przy pomocy weterynarza uskutecznia właściwy akt kupna i w porozumieniu z prezesem, a przy pomocy komend odbiorczych, na miejsce zaciągu przybyłych, stara się o pomieszczenie, wyżywienie i obsługę koni zaciężnych, jakoteż o niezwłoczne ich odesłanie.

Weterynarz ogląda przyprowadzone konie pod względem zdrowia; dyktuje do protokółu zaciągowego rodoskaz każdego konia, a oraz ma pieczą nad cechowaniem koni zaciężnych.

Sprawy ekonomiczne wojskowe i rachunki skarbowe będą załatwiane podług wydanej w tej mierze instrukcyi, przez komisyą administracyjną i kasową utworzoną z oficera od zaciągu i z tego który jest przeznaczony do czynności biurowych.

Oficer przeznaczony do czynności rachunkowych i biurowych załatwia wszelkie czynności wzmiankowane w instrukcyi jako należące do służby ekonomiczno administracyjnej w poddziałach c. k. wojska i utrzymuje protokół zaciągu (wzorzec, dodatek Nr. 2).

Wzorzec. Dodatek Nr. 2.

On winien sporządzać listy zaciągu (wzorzec, dodatek Nr. 3), raporta dzienne (wzorzec, dodatek Nr. 4) i utrzymywać korespondencyą służbową wojskową.

Wzorzec, Dodatek Nr. 3. Wzorzec, Dodatek N. 4.

On z kasy rządowej, do której komisya poborowa jest przyłączona, pobiera potrzebne kwoty za kwitem przez oficera zaciągowego napisanym, przez prezesa poświadczonym i pieczęcią urzędową komisyi opatrzonym. Do niego także należy sporządzanie rachunku.

Drugi urzędnik administracyjny, komisyi poborowej przydany, winien pomagać podług rozporządzeń prezesa, w czynnościach urzędowych komisyi a w szczególności winien spisywać drugi egzemplarz protokółu zaciągowego i protokół szacunkowy.

§. 5.

Ilość koni, które w jedym dniu mają być stawiane przed komisyą poborową, należy wyznaczyć w ten sposób, ażeby można było zaciągać w przecięciu 100 koni dziennie.

§. 6.

Co się tyczy własności koni które mają być odstawione, obowiązują w tej mierze następujące przepisy:

Podług gatunku remonty dzielą się:

1. na konie wierzchowe,
2. na konie pociągowe,
3. na zwierzęta juczne (muły, osłomuły, konie juczne).

Miara minimalna wynosi:

koń wierzchowy dla jazdy 14 miar 3 cale,

koń wierzchowy dla artyleryi i koń pociągowy dla artyleryi lub wszelki inny 15 miar 1 cal,

koń juczny i muł 14 miar, i

osłomuł 13 miar.

Jeżeli zasobność jest dokładnie znana mogą być przyzwolone uwzględnienia w mierze dla koni artyleryjskich o jeden a najwięcej o dwa sztrychy, jeżeli takowe wzrost niższy wynagradzają silniejszą budową ciała i mocniejszą podstawą.

Do oznaczenia wysokości konia (zwierzęcia jucznego) używa się miary taśmowej. Ażeby zmierzyć wysokość, kładzie się wierzchołek skówki metalowej miary taśmowej powyżej podkowy przed ocylem na dolnym brzegu kopyta i mierzy się ztąd aż do najwyższego punktu kłęba.

Jako wiek minimalny wyznacza się dla wszystkich koni i zwierząt jucznych skończony rok czwarty.

Jako wiek maksymalny wyznacza się dla koni wierzchowych skończony rok dziesiąty, a dla koni pociągowych (zwierząt jucznych) skończony rok dwunasty.

Jeżeliby komisya poborowa w przypadkach wyjatkowych uznała za słuszne nabyć starszego konia pociągowego dla jego szczególnych przymiotów, należy zapisać powody w protokóle zaciągowym.

Zresztą o zdatności koni do służby należy orzekać nie podług przepisów obowiązujących w czasie pokoju, lecz podług tych, które odnoszą się do orzekania o zdatności do służby podczas uruchomienia armii.

Jeżeli co do koni lub zwierząt jucznych, na mocy przepisu §. 12 ustawy z dnia 16 kwietnia 1873 dobrowolnie przystawionych lub po cenie za remonty wyznaczonej dobrowolnie skarbowi sprzedanych, okaże się przed upływem terminu ewikcyi że podlegają wadom w §. 925 pow. ks. u. c. prawnie oznaczonym, wolno skarbowi użyć ewikcyi.

Wady te są:

zołza podejrzana, nosacizna i dychawica,	z 15 dniową ewikcyą,
skołowacenie, tylczak, narowistość, jasna ślepota i kurza ślepota	z 30 dniową ewikcyą.

§. 7.

Czynność zaciągu zaczyna się od klasyfikacyi koni.

W tym celu komisya poborowa winna przyprowadzone konie rozgatunkować w ogóle podług ich zdatności i te, które uzna za zdolne, oznaczyć podług ich przeznaczenia, jako:

konie wierzchowe,
pociągowe lub
zwierzęta juczne

i podług tych kategoryi kazać stawiać osobno.

Jeżeli ilość koni w jednym dniu na miejsce zaciągu przyprowadzonych jest tak znaczna, że rozciągnięcie tej klasyfikacyi na wszystkie przyprowadzone konie zajęłoby ze względu na termin dostawy zanadto wiele czasu, można ograniczyć ją tylko do tych koni, które przy ostatnich komisyjnych oględzinach stosownie do rozporządzenia z dnia 1 sierpnia 1873 (Dz. u. p. Nr. 136) przedsięwziętych uznano za zdatne, lub których wcale nie oglądano.

Inne przyprowadzone konie należy mieć w pogotowiu na placu poboru w terminie wyznaczonym w §. 11 ustawy z dnia 16 kwietnia 1873, gdyby później była potrzebna dalsza klasyfikacya.

Z koni klasyfikowanych zaciąga się najprzód te, które właściciele chcą oddać dobrowolnie po cenach za remonty wyznaczonych.

Następnie należy wezwać właścicieli koni w ogóle za zdatne uznanych, aby oświadczyli czy chcą je odstąpić po ogłoszonej cenie remontów, przyczem należy przestrzedz ich wyraźnie, że taksatorowie nie są obowiązani stósować się do wyznaczonej za konie ceny i że zatem, gdy przyjdzie do taksowania, koń może także być wziętym za cenę niższą od wyznaczonej.

Konie ofiarowane dobrowolnie po cenie za remonty wyznaczonej stawia się na boku, rewiduje podług przepisu i jeżeli będą uznane za zdatne, zaciąga się je w miarę potrzeby.

Konie zaciężne zapisuje się w protokóle zaciągu, a właściciele ich otrzymują od prezesa cedułę (wzorzec, dodatek Nr. 5) z odpowiednią liczbą zaciągu, na której jest zanotowana cena remontów.

Wzorzec, Dodatek Nr. 5.

Jeżeli okaże się zwyżka koni oddanych dobrowolnie po cenie na remonty wyznaczonej, można uskutecznić zaciąg tej zwyżki jeżeli to podług zdania oficera zaciągowego nie popsuje rozporządzeń wojskowych a następnie zwyżka ta będzie policzona na rachunek innych gmin okręgu dostawniczego, należących do tej samej komisyi poborowej.

Jeżeli ilość koni, które mają być zaciągnięte, nie jest pokryta końmi odstąpionemi po cenie remontów, przystępuje się do rewidowania i taksowania innych koni, klasyfikowanych poprzednio jako w ogóle zdatnych do służby.

Jeżeli podczas czynności taksowania, przy której każdego konia poddaje ścisłym oględzinom, będzie postrzeżona wada, w skutku której, zdaniem zaciągowego oficera, koń jest niezdatnym do służby, orzeka się w tym względzie w razie potrzeby podług przepisu §. 3 niniejszej instrukcyi.

Cenę szacunkową koni wyznaczają taksatorowie. Jeżeli taksatorowie nie zgadzają się co do ceny, rozstrzyga najprzód większość głosów; jeżeli wszyscy trzech różnią się w zdaniu, cenę stanowi kwota przeciętna tych trzech cen które podają. W tym ostatnim przypadku każdy z nich oznajmia oddzielnie prezesowi proponowaną przez siebie cenę konia, prezes zaś poleca zapisać natychmiast każdą taką cenę w protokóle szacunkowym (wzorzec, dodatek Nr. 6), i oblicza przecięcie z tych trzech cen, biorąc kwotę 50 centów i wyżej za cały złoty a opuszczając kwotę niżej 50 centów.

Wzorzec, dodatek Nr. 6.

Właścicielowi lub jego zastępcy nie służy prawo opozycyi przeciwko obliczonej cenie szacunkowej.

Z zaciągiem koni oszacowanych postępuje się w miarę potrzeby w ten sposób, że zaczyna się kolej od najtańszych koni i idzie się dalej podług wartości szacunkowej.

Jeżeli z koni z jednej i tej samej kategoryi cen nie wszystkie odstawione być mają, los rozstrzyga, które należy odstawić.

Gdy się zaciąga konie do taksowania przypuszczone, przyjmuje się za zasadę, że jeżeli ilość koni zdatnych przewyższa kontyngens wyznaczony dla okręgu poborowego, żadna z osób posiadających więcej niż jednego konia nie może być zniewoloną do oddania więcej niż połowy wszystkich swoich koni.

Jeżeli ilość koni zdatnych pozwala trzymać się tej zasady, należy przynajmniej mieć ile można jednakowy wzgląd na tych właścicieli koni (§. 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 1873 (Dz. u. p. Nr. 77).

Po uskutecznionem oszacowaniu zapisuje się konie zaciężne podobnież do protokołu zaciągu, a właściciele ich otrzymają od prezesa cedułę (wzorzec dodatek Nr. 5), w której jest zapisana liczba zaciągu i cena szacunkowa.

Wzorzec, dodatek Nr. 5.

Gdyby pomiędzy końmi po cenie remontów ofiarowanemi albo w takiej samej cenie oszacowanemi, znajdowały się i takie, o których zdatności komisya orzekła w drodze głosowania (§. 3), konie takie będą odstawiane dopiero po zaciągu koni tej samej kategoryi cen które oficer zaciągowy uznał za zdatne do służby.

§. 8.

Właściciele oddają konie zaciężne z uździenicą i z uzdą, tudzież, jeżeli są podkute, z podkuciem, z którem je przyprowadzili.

§. 9.

Konie, w protokóle zaciągu, zapisane, oznacza się cechą.

Cechuje się po lewej stronie szyi, liczbą zaciągu w protokóle zaciągu przytoczoną, i na lewej łopatce liczbą komisyi poborowej i początkowemi literami odpowiedniego kraju.

Od chwili nacechowania, koń staje się własnością skarbu wojskowego.

Dla tego należy przestrzedz właścicieli, że jeżeli który z nich, w miejsce konia którego ma odstawić, wolałby odstawić innego, na miejsce poboru przyprowadzonego a uznanego już za zdatnego do służby i do tej samej kategoryi cen, należącego, winien uczynić to natychmiast.

§. 10.

Gdy zaciąg się skończy, oficer zaciągowy, w obecności prezesa i oficera, do czynności biurowych przeznaczonego, wypłaca właścicielom koni lub ich legitymującym się pełnomocnikom, cenę remontową lub szacunkową za niestemplowanem potwierdzeniem odbioru (wzorzec, dodatek Nr. 7) w przeznaczonej do tego konsygnacyi.

Wzorzec, dodatek Nr. 7.

§. 11.

Protokół zaciągu który winien być codziennie zamknięty i przez komisyą poborową podpisany, spisuje się w dwóch egzemplarzach.

Jeden egzemplarz pozostaje w komisyi poborowej do czynności urzędowych, drugi zaś bierze prezes i posyła władzy administracyjnej krajowej.

§. 12.

Konie zaciężne, stosownie do protokółu zaciągu na etat przyjęte, przenosi się od dnia zaciągu, na podstawie list zaciągu, za dokument oddawczy służących, do korpusu wojsk, któremu mają być oddane, a wykryśla się je z etatu komisyi poborowej.

§. 13.

Przeznaczając konie do korpusów i zakładów trzeba trzymać się pewnego stosunku wzrostu, mając wzgląd na odpowiednią jakość koni.

§. 14.

Dnie, w których do miejsc zaciągu przybyć mają komendy odbiorcze od korpusów i zakładów, wyznaczają komendy jeneralne (wojskowe), a względnie wyznacza te dnie ministerstwo obrony krajowej.

Ilość ludzi składających komendy odbiorcze wyznacza się jeszcze w czasie pokoju.

§. 15.

Koniom zaciężnym należy się przepisana ilość obroku od dnia zaciągu.

Transportuje się konie takie stosownie do szczególnych poleceń komend jeneralnych (wojskowych) a względnie ministerstwa obrony krajowej albo koleją żelazną (statkiem parowym) albo od stacyi do stacyi.

§. 16.

Dopóki trwa zaciąg, komisye poborowe posyłają raport dzienny bezpośrednio i bez konkomitatywy po jednym egzemplarzu odpowiedniej komendzie jeneralnej (wojskowej) i władzy administracyjnej krajowej.

§. 17.

Komenda jeneralna (wojskowa) dostarcza wszystkim komisyom poborowym jeszcze w czasie pokoju wszelkich potrzebnych blankietów na protokóły zaciągowe i szacunkowe, na listy zaciągowe, raporta dzienne i wszelkich innych druków w przepisach wykonawczych, wzmiankowanych, cech i sprawdzonych miar taśmowych, tudzież pieczęci urzędowych i liczb zaciągu (tabliczek).

§. 18.

Konie, które mają być zakupione na rachunek budżetu ministerstwa obrony krajowej, wybierają prezes i oficer zaciągowy z pomiędzy rozmaitych kategoryi cen w takim stosunku, w jakim ilość koni dla obrony krajowej potrzebnych ma się do ogólnej ilości koni, która w okręgu poborowym ma być odstawiona.

Jeżeli niepodobną jest rzeczą trzymać się ściśle tego stosunku, należy dążyć przynajmniej do zachowania go w przybliżeniu.

§. 19.

Konie w powyższym paragrafie wzmiankowane należy uwidocznić osobno w rubryce protokołu zaciągowego przeznaczonej na uwagi.

O odstawieniu koni takich należy składać osobno raporta dzienne.

Wydatki ich się tyczące liczy się oddzielnie.

§. 20.

Co się tyczy składania rachunków obowiązującemi dla wojskowych członków komisyi poborowych są przepisy zawarte w instrukcyach przepisanych dla komisyi administracyjnych wojsk na stopie pokoju będących a względnie dla zakładów wojskowych.

§. 21.

Jeżeli zachodzą wątpliwości, tyczące się stawiennictwa koni, lecz nie samego ich zaciągu, rozporządzenia odpowiednie wydają władze administracyjne.

§. 22.

Przepisy o zaciągu koni, w instrukcyi niniejszej zawarte odnoszą się także do zaciągu zwierząt jucznych.

Dodatek Nr. 1.

Rota przysięgi

dla

taksatorów przy komisyach poborowych.

Ja (imię i nazwisko) przysięgam Panu Bogu wszechmogącemu i wszechwiedzącemu, że będąc przeznaczonym na taksatora do szacowania koni (zwierząt jucznych), k óre do zaopatrzenia siły zbrojnej podług stopy wojennej, odstawione być mają, będę szacował te konie sumiennie i bezstronnie, z ścisłem zachowaniem przepisu zawartego w ustępie 3 §. 9, ustawy z dnia 16 kwietnia 1873 (Dz. u. p. Nr. 77), a więc bez względu na cenę remontową lub w skutku uruchomienia podwyższoną.

Tak mi Panie Boże dopomóż!

Komisya poborowa Nr. . . . . .

Okrąg poborowy N. N.

Wzorzec, dodatek Nr. 2.

Protokół zaciągu.

Dzień zaciągu	Nr. zaciągu	Maść, płeć i znaki	Liczy lat	Miara: miar	Miara: cali	Miara: sztrychów	Zaciężne konie wierzchowe: do jazdy	Zaciężne konie wierzchowe: do artyl.	Zaciężne konie: do cięż. pociąg.	Zaciężne: zwierzęta juczne	Odstawcy: Nazwisko	Odstawcy: Gmina, miejsce mieszkania i Nr. domu	Cena remontów w złotych	Cena przeciętna szacunkowa w złotych: cyframi	Cena przeciętna szacunkowa w złotych: literami	Przeznaczono do
4 kwietnia 1875	1	klacz jasnokasztanowata bez skazy	6	15	3	.	.	1	.	.	Jan Holler	Wiedeń, VIII dzielnica, Josefsstadt, Albertgasse Nr. 12	250	.	.	pułku artyleryi Nr. 10.
.	2	wałach kary bez skazy	6	15	2		.	.	1	.	dto	dto	250	.	.	dto
.	3	klacz kara z gwiazdką	6	15	1	.	.	.	1	.	dto	dto	.	240	dwieście czterdzieści	batalionu obrony krajowej

N. N.,
oficer rachunkowy.

N. N.,
oficer sztabowy lub wyższy zaciągowy.

N. N.,
prezes komisyi poborowej.

N. N.,
Weterynarz (konował).

Komisya poborowa Nr. . . . . .

Okrąg poborowy N. N.

Wzorzec, dodatek Nr. 3.

Lista zaciągu oraz przeniesienia

koni (zwierząt jucznych) oddanych do (pułku artyleryi polowej Nr. 10).

Nr. zaciągu	Maść, płeć i znaki	Liczy lat	Wzrost			Zaciężne: konie wierzchowe		Zaciężne: konie	Zaciężne	Cena remontów w złotych	Cena przeciętna szacunkowa w złotych		Rekwizyta				Uwaga
			miar	cali	sztrychów	do jazdy	do artyleryi	do ciężkich pociągów	zwierzęta juczne		cyframi	literami	uździenica	uzda	worek na obrok	bez podkucia z ryczałtowem na podkucie	
1	klacz jasno kasztanowata bez skazy	5	15	3	.	.	1	.	.	250	.	.	1	1	1	.	
1	wałach kary bez skazy	6	15	2	.	.	.	1	.	250	.	.	1	1	1	.	

W dniu zaciągu oddano z powyższemi rekwizytami.

N. N.,
oficer rachunkowy.

N. N.,
oficer sztabowy lub wyżej zaciągowy.

N. N.,
weterynarz (konował).

Komisya poborowu Nr. . . . .

Okrąg poborowa N. N.

Wzorzec, dodatek Nr. 4.

Raport dzienny

o zaciągu koni (zwierząt jucznych) dnia . . go . . . .

Z rozkładu przypada			Dnia go zaciągnięto po						Poprzednio zaciągnięto			Zatem trzeba jeszcze zaciągnąć			Wydano złotych	Uwaga
			cenie remontów			cenie szacunkowej										
koni		zwierząt jucznych	koni		zwierząt jucznych	koni		zwierząt jucznych	koni		zwierząt jucznych	koni		zwierząt jucznych		
wierzchowych	pociągowych		wierzchowych	pociągowych		wierzchowych	pociągowych		wierzchowych	pociągowych		wierzchowych	pociągowych			
120	130	.	40	90	.	.	.	.	60	30	.	20	10	.	32.500	Konie te były przystawione dobrowolnie w myśl §. 12 ustawy z dnia 16 kwietnia 1873.

N. N.,
oficer sztabowy lub wyższy zaciągowy.

N. N.,
prezes komisyi poborowej.

N. N.,
oficer rachunkowy.

Na egzemplarzu który ma być posłany do komendy jeneralnej (wojskowej) :

Z koni (zwierząt jucznych) zaciężnych przeznaczono, a mianowicie:

(na przykład)

Do szwadronu uzupełniającego pułku dragonów Nr. 3 . . . 40 koni wierzchowych,

Do pułku artyleryi polowej Nr. 10 . . . . 90 koni pociągowych.

Komisya poborowa Nr. . . . . .

Wzorzec. dodatek Nr. 5.

Okrąg poborowy N. N.

Numer zaciągu			Cena remontowa	Cena szacunkowa
koni		zwierząt jucznych		
wierzchowych	pociągowych			

Komisya poborowa Nr. . . . .

Wzorzec, dodatek Nr. 6.

Okrąg poborowy N. N.

Protokół szacunkowy

koni (zwierząt jucznych) klasyfikowanych jako zdatne do służby wojennej.

Dzień zaciągu	Nazwisko właściciela konia (zwierzęcia jucznego)	Gmina miejsce mieszkania Nr. domu	Maść, płeć i znak	Wiek	Wzrost			Cena szacunkowa			Cena szacunkowa przeciętna		Uwaga
					miar	cali	sztrychów	1	2	3	Cy-frami	literami	
			konia (zwierzęcia jucznego)					taksatora złotych			złotych		
4 kwietnia 1873	Jan Holler	Wiedeń, dzielnica VIII. Josefstadt, Albertgasse Nr. 12	Klacz kara z gwiazdką	6	15	1	.	230	250	240	240	Dwieście czterdzieści	

N. N., drugi urzędnik administracyjny.

N. N., oficer sztabowy lub wyższyzaciągowy.

N. N., prezes komisyi poborowej.

N. N. oficer rachunkowy.

Komisya poborowa Nr. . . . .

Wzorzec, dodatek Nr. 7.

Okrąg poborowy N. N.

Konsygnacya

kwot wypłaconych za odstawione remonty.

Imię i nazwisko odstawcy	Gmina, miejsce mieszkania Nr. domu	Ilość i gatunek odstawionych remont			Nr. zaciągu tychże	Po		Kwota ogółem wypłacona w złotych		Własnoręczny podpis odstawcy w dowód odebrania	Uwaga
		koni		zwierząt jucznych		cenie remontowej	cenie szacunkowej	cyframi	mówię:		
		wierzchowych	pociągowych			w złotych					
Jan Holler	Wiedeń, dzielnica VIII Josefstadt Albertgasse Nr. 12	1	.	.	1	250	.	.	Siedmset czterdzieści	Jan Holler	
		.	1	.	2	250	.	.			
		.	1	.	3	.	240	740			
	Razem .										

Ogółem wydano . . . . . . zł. mówię . . . . złotych.

Sprawdzono i poleca się wypłacić.

Wiedeń, dnia . . . kwietnia 1875.

N. N.,
oficer rachunkowy.

N. N.,
prezes komisyi poborowej.

N. N.,
oficer sztabowy lub wyższy zaciągowy.

Okrąg poborowy ______________

Wzorzec, dodatek B.

Wykaz

koni (zwierząt jucznych) nadliczbowych, do służby zdatnych.

Koni		Zwierząt jucznych	Razem	Uwaga
wierzchowych	pociągowych			

Kraj (okrąg administracyjny) ______________

Wzorzec, dodatek C.

Wykaz

koni (zwierząt jucznych) nadliczbowych, do służby zdatnych w okręgu administracyjnym N. N.

Koni		Zwierząt jucznych	Razem	Uwaga
wierzchowych	pociągowych			

136.

Rozporządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych, rolnictwa i obrony krajowej z dnia 1 sierpnia 1873,

o corocznem wykazywaniu i utrzymywaniu przeglądu ilości i jakości koni (zwierząt jucznych) do rozkładu kontyngensu, który w razie uruchomienia armii ma być dostarczony.

§. 1.

Ponieważ kontyngens koni (zwierząt jucznych), w razie uruchomienia siły zbrojnej na królestwa i kraje w radzie państwa reprezentowane przypadający, ma być rozłożony na te królestwa i kraje, tudzież na poszczególne okręgi poborowe, podług tego, ile koni dostarczonych być może, przeto władze administracyjne są obowiązane składać corocznie przy pomocy zwierzchności gminnych a względnie, przy pomocy przełożonych nad obszarami dworskiemi, ze społeczności gminnej wyłączonemi, wykazy ilości i jakości koni (zwierząt jucznych) znajdujących się w ich okręgach (§. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1873, (Dz. u. p. Nr. 77) z szczególnym względem na zdatność tychże do służby wojennej.

§. 2.

W tym celu właściciele koni są obowiązani zawiadamiać corocznie zwierzchność gminną (przełożonego nad obszarem dworskim) ile koni posiadają i takowe stawiać przed komisyą dla obejrzenia i poklasyfikowania.

Ten sam obowiązek ciąży na właścicielach zwierząt jucznych i wszystko co w zamieszczonych poniżej przepisach jest zalecone pod względem wykazywania, przyprowadzenia i utrzymywania w naoczności koni, ma być stosowane także i do zwierząt jucznych.

§. 3.

O koniach, wzmiankowanych w §. 8 ustawy z dnia 16 kwietnia 1873 (Dz. u. p. Nr. 77) pod *a)* i *e)* nie trzeba corocznie uwiadamiać, ani ich przyprowadzać.

O koniach, wzmiankowanych tamże pod *b)*, *c)*, *d)* trzeba wprawdzie uwiadamiać, są atoli wolne od przyprowadzania.

§. 4.

Uwiadomienia o ilości koni należy czynić corocznie w czasie od 20 do ostatniego września.

§. 5.

Właściciele koni w większych miastach będą używali do uwiadomień o swoich koniach blankietów wydrukowanych podług wzorca A, które zwierzchność gminna ma im wydawać bezpłatnie.

Wzorze

§. 6.

W innych gminach właściciele koni zawiadamiają zwierzchość gminną (przełożonego nad obszarem dworskim) o koniach swoich ustnie, a to przy wyjawieniu szczegółów we wzorcu A wyrażonych i w okresie wzmiankowanym w §. 4.

§. 7.

Na podstawie uwiadomień podług przepisów §§. 4—6 uczynionych, zwierzchność gminna (przełożony nad obszarem dworskim) winna zapisać poszczególnych właścicieli koni

Wzorzec B. i ich konie w wykazie podług wzorca B sporządzonym konie całej gminy obejmującym, a to w porządku stosunkom miejscowym odpowiadającym, np. podług dzielnic miasta, osad, numerów domów itd.

Wykaz ten ma być należycie zamknięty, ze względu na przyszłe oględziny komisyjne i klasyfikacyą koni (§§. 9 i 10) sporządzony w dwóch egzemplarzach i ma w tej mierze służyć za podstawę.

§. 8.

Komisyjne oględziny i klasyfikacya koni będą się odbywały na teraz corocznie a to dopóty, aż będzie uzyskany dokładny przegląd zasobności poszczególnych krajów i okręgów, poczem można będzie odbywać tę czynność w dłuższych odstępach czasu. Czynność ta powinna zaczynać się ile można zaraz po terminie wyznaczonym w §. 4 a kończyć się przed upływem miesiąca października.

Takowa powinna odbywać się w obecności komisyi złożonej z naczelnika gminy lub zastępcy przezeń wyznaczonego, ze znawcy doświadczonego w rzeczach tyczących się koni i dwóch członków reprezentacyi gminnej należących jeżeli można do właścicieli koni.

W komisyjnych oględzinach koni, znajdujących się na wyłączonym obszarze dworskim, będzie brał udział oprócz przełożonego nad obszarem dworskim i znawcy także wójt odpowiedniej gminy lub jego zastępca.

§. 9.

Znawcę przydaje komisyi władza administracyjna powiatowa, wybierając go z pomiędzy osób do tego zdatnych, w siedzibie komisyi lub w pobliżu zamieszkałych, a podejmujących się tej czynności bezpłatnie.

Gdyby takich osób nie było, władza administracyjna powiatowa powinna w czasie właściwym zgłosić się do władzy wojskowej aby ta wyznaczyła znających się na koniach oficerów stałego wojska lub obrony krajowej, w czynnej służbie lub na emeryturze będących, albo też weterynarzów lub uzdatnionych konowałów.

Należy prosić o to władzy wojskowej, nie szukając innych osób także i wtedy, jeżeli w miejscu lub w sąsiedztwie znajdują się znawcy wojskowi powyższej kategoryi.

§. 10.

Dzień i miejsce oględzin komisyjnych wyznacza władza administracyjna powiatowa w porozumieniu z naczelnikiem gminy (przełożonym obszaru dworskiego).

Jeżeli ilość koni nie jest zbyt wielka, oględziny komisyjne mogą odbyć się także w gminie sąsiedniej a władza administracyjna powiatowa winna zarządzić taki podział w szczególności także ze względem na ilość znawców którymi może rozporządzać.

W gminach bardzo rozległych, mających wielką ilość koni, należy wyznaczyć więcej miejsc do dostawienia koni, a w razie potrzeby także więcej komisyi podług stosunków miejscowych.

Władza administracyjna powiatowa powinna w ogóle mieć wzgląd na to, ażeby dostawianie koni było dla ich właścicieli jak najmniej uciążliwem, jest zatem jej obowiązkiem wyznaczać na komisyjne oględziny takie dnie i takie miejsca które dla właścicieli koni są najdogodniejsze.

§. 11.

Przyprowadzone konie (zwierzęta juczne) klasyfikuje komisya podług następujących kategoryi:

1. Prawnie uwolnione.

W tym względzie komisya winna obliczyć ogólną ilość koni (zwierząt jucznych) każdego właściciela podlegających uwolnieniu dla jednej z przyczyn wzmiankowanych w §. 8 ustawy z dnia 16 kwietnia 1873 pod *b)*, *c)*, *d)* *f)* i *g)*.

2. Niezdatne.

W rzędzie niezdatnych do służby wojennej umieszcza się te konie (zwierzęta juczne) które

a) podlegają widocznym wadom bezwarunkowo niepozwalającym ich używać;
b) których wiek jest taki że do pierwszego przyszłego stycznia nie skończą czwartego roku lub przejdą dwunasty;
c) konie wierzchowe jazdy mające mniej niż 14 miar 3 cale;
d) konie pociągowe mające mniej niż 15 miar 2 sztrychy;
e) konie juczne i muły mające mniej niż 14 miar, i
f) osłomuły mające mniej niż 13 miar.

3. Zdatne, a mianowicie:

a) pod wierzch,
b) do pociągów,
c) do dźwigania ciężarów.

§. 12.

Klasyfikacyą należy uwidocznić w przeznaczonych na to rubrykach wykazów B (§. 7) które się jeżeli potrzeba prostują.

Jeden egzemplarz tego wykazu, który podpisują wszyscy członkowie komisyi, zostaje u zwierzchności gminnej (przełożonego nad obszarem dworskim), drugi zaś egzemplarz taż zwierzchność przedstawia władzy administracyjnej powiatowej najpóźniej do 10 listopada.

§. 13.

Jeżeli konia nie można przyprowadzić, przyczynę tego należy oznajmić w czasie właściwym zwierzchności gminnej (przełożonemu nad obszarem dworskim) albo komisyi.

Poszczególne przypadki nieprzyprowadzenia koni należy wyrazić ryczałtowo w wykazie komisyi. Jeżeli bardzo wiele koni nie przyprowadzono, należy zarządzić nowe oględziny później.

Jeżeli zachodzą okoliczności wymagające szczególnych środków, władza administracyjna powiatowa zarządza takowe, lub gdyby wychodziły po za jej zakres działania, czyni przedstawienie do władzy administracyjnej krajowej.

§. 14.

Władza administracyjna powiatowa na podstawie wykazów złożonych przez poszczególne gminy (obszary dworskie) sporządza podług wzorca C wykaz dla każdego z osobna okręgu poborowego i wykaz ten posyła władzy administracyjnej krajowej przed końcem listopada. **Wzorzec C.**

§. 15.

Władza administracyjna krajowa na podstawie złożonych jej wykazów z każdego okręgu poborowego zestawia podług wzorca D ogólny wykaz swego okręgu administracyjnego i posyła go przed końcem grudnia ministerstwu obrony krajowej i ministerstwu rolnictwa. **Wzorzec D.**

§. 16.

Władze administracyjne winny czuwać nad tem, aby wszelkie czynności urzędowe, które na zasadzie tego rozporządzenia mają być podjęte, wykonane były z należytą dokładnością.

Winny udzielać czynnikom podwładnym odpowiednie wskazówki i ażeby ubezpieczyć należyte wykonanie, uczestniczyć od czasu do czasu w komisyjnych oględzinach koni.

§. 17.

Zwierzchności gminne (przełożeni obszarów dworskich) są w szczególności obowiązane przypominać właścicielom koni w stosownym czasie obowiązek uwiadamiania o swoich koniach (§. 4) i oznajmiać im wcześnie dnie i miejsca wyznaczone na oględziny komisyjne.

§. 18.

Właściciele koni, którzy w czasie właściwym nie złożą uwiadomienia o swoich koniach lub ich nie przyprowadzą, a dostatecznie z tego się nie usprawiedliwią, będą karani podług rozporządzenia ministeryalnego z dnia 30 września 1857 (Dz. u. p. Nr. 198).

§. 19.

W miastach, mających własny statut gminny, władza gminna, czynności władzy administracyjnej powiatowej pełniąca, podejmować będzie czynności urzędowe, które w rozporządzeniu niniejszem polecone są władzy powiatowej.

§. 20.

Druki, do wykazów A i B potrzebne, daje do rozporządzenia władzom administracyjnym i gminom (obszarom dworskim) ministeryum wojny państwa.

§. 21.

Termin wykazywania, oględzin i klasyfikacyi koni w roku bieżącym w Wiedniu, ze względu na zachodzące wyjątkowe stosunki, będzie wyznaczony osobnem rozporządzeniem.

§. 22.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w moc obowiązującą z dniem ogłoszenia.

Auersperg r. w. **Banhans** r. w. **Horst** r. w.

Gmina N. N.

Wzorzec A.

Uwiadomienie.

Imię i nazwisko właściciela koni (zwierząt jucznych)	Mieszkanie tegoż (dzielnica miasta, ulica, Nr. domu)	Tenże posiada w gminie następujące konie (zwierzęta juczne)				Z tych koni nie skończą do 1 stycznia przyszłego roku czterech lat życia
		Ogierów	Wałachów	Klaczy	Razem	
Jan Haller	Dzielnica VIII Josefstadt Albertgasse Nr. 12.	1	8	2	11	1

Wzorzec B.

Wykaz

koni (zwierząt jucznych) w gminie N. N. (miasta Wiednia) w roku . . wykazanych i klasyfikowanych.

1 Imię i nazwisko właścicieli koni (zwierząt jucznych)	2 Mieszkanie tychże (dzielnica miasta, ulica Nr. domu)	3 Ci posiadają w gminie następujące konie (zwierzęta juczne)				4 Z wykazanych koni (zwierząt jucznych) klasyfikowano jako:					5 Pomiędzy końmi niezdatnemi jest tych które do dnia 1 stycznia przyszłego roku nie skończą jeszcze czwartego roku życia	Uwaga
						prawnie uwolnione	niezdatne	zdatne				
		Ogierów	Wałachów	Klaczy	Razem			pod wierzch	do pociągu	do dźwigania ciężar.		
Jan Haller	Dziel. VIII Albertgasse Nr. 2.	1	8	2	11	1	1	1	8	.	1	
Karol Herman	„ „ „ „ 4.	.	2	5	7	2	3	.	2	.	1	
Wacław Hofmann	„ „ „ „ 6.	.	1	1	2	.	2	.	.	.	1	
Alojzy Kögl	„ „ „ „ 8.	.	.	2	2	.	.	.	2	.	.	

Uwaga. Rubryki 1, 2, 3 wypełnia zwierzchność gminna, wszystkie zaś inne, komisya klasyfikacyjna.

Powiat administracyjny N. N.

Okrąg poborowy N. N.

Wzorzec C.

W y k a z

koni (zwierząt jucznych) w okręgu poborowym N. N. w roku . . . . wykazanych i klasyfikowanych.

Ilość koni (zwierząt jucznych) znajdujących się w okręgu poborowym a mianowicie:				Z tych klasyfikowano jako:					Pomiędzy niezdatnemi znajdują się konie które do 1 stycznia przyszłego roku nie skończą jeszcze czwartego roku życia	Uwaga
				prawnie uwolnione	niezdatne	zdatne a mianowicie:				
Ogierów	Klaczy	Wałachów	Razem			pod wierzch	do pociągu	do ciężarów		

Kraj (okrąg administracyjny).

Wzorzec D.

W y k a z

koni (zwierząt jucznych) w kraju (okręgu administracyjnym) N. N. wykazanych i klasyfikowanych.

Ilość koni (zwierząt jucznych) znajdujących się w okręgu administracyjnym				Z tych klasyfikowano jako:					Pomiędzy niezdatnemi znajdują się konie które do 1 stycznia przyszłego roku nie ukończą jeszcze czwartego roku życia	Uwaga
				prawnie uwolnione	niezdatne	zdatne a mianowicie:				
Ogerów	Wałachów	Klaczy	Razem			pod wierzch	do pociągu	do ciężarów		

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt L. — Wydany i rozesłany dnia 15 sierpnia 1873.

137.

Ustawa z dnia 11 maja 1873.

o zniesieniu ustawy z dnia 30 czerwca 1868 (Dz. u. p. Nr. 86).

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa rozporządzam co następuje:

Artykuł I.

Osnowa teraźniejsza paragrafu 13 ustawy z dnia 11 lipca 1854 (Dz. u. p. Nr. 200) dla giełdy wiedeńskiej, ustawą z dnia 30 czerwca 1868 (Dz. u. p. Nr. 86) zmieniona, znosi się i ma opiewać jak następuje:

Termina likwidacyi wyznacza ministerstwo skarbu po wysłuchaniu izby giełdowej.

Urządzenie likwidacyi czynności giełdowych postanawia izba giełdowa.

Jeżeli czynność giełdowa ma być dopełniona nie w powszechnym terminie likwidacyi wyznaczonym dla odpowiedniego papieru obiegowego lub dla odpowiedniego rodzaju monety, strona kontraktująca winna sobie to zastrzedz wyraźnie.

Artykuł II.

Ustawa niniejsza wchodzi w moc obowiązującą z dniem ogłoszenia a wykonanie onej porucza się ministrowi skarbu.

Wiedeń, dnia 11 maja 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Pretis** r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt L. — Wydany i rozesłany dnia [illegible]

[illegible]

Ustawa z dnia 11 maja 1875,

[illegible]

[illegible]

Artykuł I.

[illegible]

Artykuł II.

[illegible]

Wiedeń, dnia 11 maja 1875.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt LI. — Wydany i rozesłany dnia 4 września 1873.

138.

Rozporządzenie ministerstwa skarbu z d. 26 sierpnia 1873,

o upoważnieniu przykomorka w Novi do postępowania cłowego z winem, przywożonem z Dalmacyi.

Udzielone przykomorkowi II klasy w Novi rozporządzeniem z dnia 22 lipca 1872 (Dz. u. p. Nr. 115) na przeciąg roku upoważnienie, ażeby od wina z Dalmacyi morzem przywożonego, aż do 50 wiader, pobierał cło podług 27 pozycyi taryfy, uwagi 1, zostało przedłużone, jak donosi królewsko węgierskie ministerstwo skarbu, na następne trzy lata, t. j. aż do 1 lipca 1876.

Lasser r. w.

139.

Rozporządzenie ministra spraw wewnętrznych z dnia 27 sierpnia 1873,

o zakresie przedmiotów, z których lekarze i weterynarze, zdający egzamin dla uzyskania stałej posady w publicznej służbie zdrowia przy urzędach administracyjnych, mają być egzaminowani.

Rozporządzenie z dnia 21 marca 1873 (Dz. u. p. Nr. 37) o sposobie egzaminowania lekarzów i weterynarzów. chcących uzyskać stałą posadę w publicznej służbie zdrowia przy urzędach administracyjnych, uzupełnia się pod względem zakresu przedmiotów egzaminu, o ile zakres ten już w tamtem rozporządzeniu nie został oznaczony, jak następuje:

1. Rozbiorowi chemicznemu jakościowemu, przepisanemu w ustępie 3 §. 11-go poddane być mogą następujące przedmioty:

a) pokarmy i napoje;
b) środki dyetetyczne i kosmetyczne;

c) naczynia, służące do przyrządzania lub przechowywania potraw lub napojów, przyczem idzie głównie o trwałość ich polewy (szkliwa na naczyniach żelaznych lub glinianych, pokostu) ze względu na kwasy, sole itp. znajdujące się najczęściej w żywności;

d) wszystko to, co należy do odzieży, obicia pokojowe, zabawki dziecięce pomalowane itp. ku docieczeniu, czy nie zawierają w sobie barwideł szkodliwych i dla tego zakazanych;

e) przetwory lekownicze (farmaceutyczne) celem przekonania się czy posiadają wszystkie przymioty wymagane od farmakopei;

f) leki przerobione, zanieczyszczone takiemi istotami szkodliwemi, których obecność sposobem chemicznym wykazaną być może;

g) esencye, tynktury itp. dla wykrycia czy nie zawierają w sobie szkodliwych alkaloidów itp.

h) plamy podejrzane, celem dojścia, czy takowe nie pochodzą ze krwi, nasienia, ropy itp.

W części tej egzaminu, której głównym celem jest dowiedzenie się, czy kandydat obeznany jest z czynnościami, jakie odbywają się podczas rozbioru chemicznego jakościowego i czy rozbiór taki wykonywać potrafi; należy zarazem przekonać się zapomocą ustnego teoretycznego egzaminu, czy kandydat zna sposoby i koleje rozbioru chemicznego jakościowego, tak poszczególnych połączek jako i różnych mięszanin; czy ma jasne pojęcie o tem, wśród jakich okoliczności używać można lub należy odczynników chemicznych; w jaki sposób takowe sprowadzają pewne zjawiska znamienite, tudzież o ile na nich polegać można; czy wreszcie kandydat posiada tyle wiadomości chemicznych, ażeby, gdy chodzi o rozpoczęcie lub wykonywanie jakiegoś przemysłu zdrowiu szkodliwego, mógł objawić zdanie naukowo uzasadnione.

O rodzaju przedmiotu egzaminu stanowi los; same zaś przedmioty egzaminu wybiera przewodniczący z liczby tych, które są pod ręką.

2. Do egzaminu z farmakognozyi (§. 9 ustęp 3 i §. 11 ustęp 4) służyć mają trzy leki surowe, wymienione w obowiązującej właśnie wtedy farmakopei a wyciągnięte losem.

3. Do egzaminu z toksykologii, mianowicie ze znajomości trucizn używanych najczęściej (§. 9 ustęp 3 i §. 11 ustęp 4) należy wyznaczyć losem jednę z następujących:

a) sporysz i grzyby jadowite krajowe;

b) rośliny jadowite krajowe:

Szalej (Belladonna), lulek (Hyoscyamus), dziędzierawa (Datura), tytuń (Nicotiana), pietrasznik (Conium), wiech (Cicuta), naparstnica (Digitalis), tojad (Aconitum), ciemiernik (Helleborus), ciemierzyca (Veratrum), zimowit (Colchicum);

c) makowiec i konopie;

d) istoty znieczulające (Anaesthetica) w ogólności a w szczególności chloroform i eter;

e) kwas węglowy, tlenek węglowy, swąd, gaz świetlny, gaz siarkowodorowy;

f) strychnin, trucizny służące do zaprawiania niemi strzał, pikrotoksyn;

g) kwas sinowodorowy tudzież połączki sinu z innemi pierwiastkami;

h) nitrogliceryn, anilin, nitrobenzol;

i) kwasy kopalinne i roślinne (kwas siarkowy, kwas chlorowodorowy, kwas azotowy, kwas szczawiowy);

k) alkale (potaż, soda, wapno, bar, amoniak);

l) kruszce (arsen, antymon, rtęć, srebro, zynk, miedź, ołów);

m) metaloidy (fosfor, jod, brom, chlor);

n) trucizny ostre, jakoto: nietoła (Sabina), cis (Taxus), pryszczawki (Cantharides);

o) trucizny gnilne, mianowicie jad wężów i niektórych owadów, jad kiszkowy, posoka z trupów i ciał gnijących.

Wybór szczegółowy przedmiotów egzaminu z rzędu powyższych 14 *(a—o)* zadań zależy od egzaminatora.

Na egzaminie należy żądać od kandydata znajomości przymiotów i skutków trucizn szczegółowych, wiadomości sposobów i środków, za pomocą których można zapobiedz szkodliwemu wpływowi trucizn na ludzi, zwierzęta i rośliny. Wreszcie kandydat powinien znać sposób działania odtrutek i względną takowych skuteczność.

4. Z uwagi, iż do egzaminu lekarskiego ustnego (§. 12) mają być wyznaczone losem dwa pytania z dziedziny higieny i ustawodawstwa zdrowotnego, należy Higienę publiczną po wyłączeniu przedmiotów należących do weterynaryi, rozłożyć na stosowną liczbę większych, lecz odrębnych zadań, a obrawszy sobie egzaminator jedno z takich zadań, powinien kandydatowi zadawać pytania z tego tylko przedmiotu; i to nie tylko o wpływie takowego lub nawet kilku podobnych przedmiotów na zdrowie ludzkie, ale i o dotyczące tego przedmiotu ustawy i rozporządzenia zdrowotne.

5. Z policyi weterynarskiej wyznaczane być mają do egzaminu lekarskiego ustnego (§. 12) następujące zadania:

a) oględziny bydła i mięsa razem z policyją targową, dotyczącą bydła;
b) parchy u dobytku;
c) włośnica u nierogacizny;
d) wągry u tejże;
e) ospa krowia;
f) choroby stadne w ogólności;
g) księgosusz i zaraza na owce i kozy;
h) ospa owcza;
i) zaraza pyskowa i racicowa u bydła, owiec, kóz i świń;
k) zaraza czyli zgorzel śledzienna u dobytku;
l) zaraza płucna u bydła;
m) nosacizna i tylczak u zwierząt jednokopytowych;
n) kiła u stadników (choroba weneryczna końska);
o) wścieklizna psów i innych zwierząt domowych;
p) obłupnie (gdzie z padliny zdejmują skórę).

Ze względu na oględziny bydła i mięsa *(a)* pytać należy kandydata na egzaminie w szczególności o sposób badania bydła żywego i mięsa, o rozpoznawanie chorób dotykających bydło, tudzież o rozeznanie mięsa, mogącego bez obawy służyć ku pożywieniu, od mięsa szkodliwego a więc nieśniednego; o choroby, które zabraniają spożywania mięsa lub pewnych wnętrzności zwierzęcia i o przepisy policyjno weterynarskie, dotyczące tych spraw.

Egzaminując kandydata z nauki o chorobach stadnych w ogólności *(f)* trzeba mieć przedewszystkiem na względzie rozróżnienie i znaczenie środków zaradczych; osobliwie znaczenie i urządzenie kwarantan dla bydła; rozróżnienie i znaczenie środków i sposobów wytępienia zarazy; środki odrażające (dezinfekcyjne) i zastosowanie takowych.

Zapytanie podczas egzaminu o pewną chorobę zwierzęcą [*b)* aż do *e)* i *g)* aż do *o)*] powinno obejmować patologią, rozpoznanie, sposób powstawania i szerzenia się tej choroby, tudzież obowiązujące przepisy weterynarsko- i higieniczno-policyjne a zalecane przez rząd aby zapobiedz wniesieniu a potem roznoszeniu zarazy, jakoteż aby zarazę przytłumić.

Egzamin, którego przedmiotem są obłupnie *(p)* obejmować ma powinności oprawców jakoteż przepisy o urządzeniu takich zakładów, o tym szczególnym rodzaju zarobkowania i o dozorze nad samemi obłupniami.

Lasser r. w.

140.

Rozporządzenie ministra spraw wewnętrznych z dnia 27 sierpnia 1873,

o egzaminie z podkuwania koni bez uczęszczania na kurs podkuwania.

W celu dostarczenia rzemiosłu podkowaczów dostatecznej ilości kandydatów, egzaminowanych z podkuwania kopyt i racic, wydają się przepisy następujące:

§. 1.

Podkowacze, którzy nie uczęszczali na półroczny kurs podkuwania a chcą uzyskać świadectwo zdatności w celu wykonywania rzemiosła podkowaczów, powinni w tym celu poddać się egzaminowi.

§. 2.

Egzamin ten można zdawać:

a) W szkole podkuwania połączonej z wiedeńskim zakładem weterynarskim:

b) w publicznych cywilnych szkołach podkuwania;

c) w wojskowych szkołach podkuwania, lecz tylko w tym przypadku, jeżeli w siedzibie takiej szkoły nie ma cywilnej szkoły podkuwania;

d) przed komisyami egzaminacyjnemi, osobno do tego ustanowionemi w stolicach tych krajów, w których obecnie nie ma ani cywilnych ani wojskowych szkół podkuwania.

§. 3.

Komisya egzaminacyjna składa się w cywilnych i wojskowych szkołach podkuwania z nauczyciela podkuwania w odpowiednim zakładzie i z dwóch znawców, przez naczelnika rządu krajowego członkami na rok mianowanych; w stolicach krajów w §. 2 pod *d)* wzmiankowanych, z weterynarza krajowego i z dwóch znawców przez naczelnika rządu krajowego na rok mianowanych.

Przewodniczącego wyznacza naczelnik rządu krajowego.

§. 4.

Egzamina odbywają się dwa razy do roku, zawsze w drugiej połowie miesięcy czerwca i grudnia.

§. 5.

Każdy kandydat może dowolnie wybrać sobie do zdania egzaminu jedno z miejsc w §. 2 wzmiankowanych.

§. 6.

Do egzaminu trzeba zgłosić się pisemnie, najpóźniej do końca maja lub listopada. a mianowicie albo do dyrekcyi szkoły podkuwania, albo do odpowiedniej władzy administracyjnej krajowej, podług tego, gdzie kandydat ma zdawać egzamin. Do podania trzeba dołączyć świadectwo, jako rzemiosła wyuczył się porządnie (Lehrbrief), tudzież dowód, że najmniej trzy lata był za czeladnika.

Podanie będzie udzielone przewodniczącemu komisyi egzaminacyjnej, który poczyni dalsze kroki.

§. 7.

Do egzaminu wzywa się kandydata pisemnie.

Jeżeli kandydat nie stanie w czasie wyznaczonym, traci prawo przystąpienia do egzaminu w tym okresie.

§. 8.

Materyału i narzędzi potrzebnych do czynności egzaminacyjnych, jakoteż koni i kopyt lub też rogacizny i racic do podkucia, dostarcza komisya egzaminacyjna a podług okoliczności szkoła podkuwania.

§. 9.

Części egzaminu są:

a) Odpowiedź ustna na pytanie odnoszące się do prawideł i zasad podkuwania kopyt i racic w ogólności, do postępowania przy podkuwaniu kopyt zdrowych, nieprawidłowych i chorych, tudzież przy podkuciach zimowych;

b) zrobienie zwyczajnej podkowy lub żelaza na pewne nieprawidłowe lub chore kopyto albo do oznaczonego celu;

c) wykonanie zupełne podkucia jednego lub więcej kopyt, albo też jednej lub więcej racic.

Pytania może zadawać każdy członek komisyi; egzamin można odbywać z kilku kandydatami wspólnie.

§. 10.

O uzdolnieniu kandydata i stopniu uzdolnienia orzekają członkowie komisyi egzaminacyjnej większością głosów. Jeżeli kandydat zda egzamin, używa się formuł: bardzo dobrze, dobrze, dostatecznie.

§. 11.

Tym, którzy zdadzą egzamin, wydaje się świadectwo stosownie do przepisów ostemplowane, podług następującego wzoru:

Podkowaczowi N. N. z . . . . w . . . . wydaje się niniejszem świadectwo, jako na dniu . . . . 18 . . zdał egzamin przed tutejszą komisyą egzaminacyjną dla podkowaczów i okazał dostateczną (dobrą, bardzo dobrą) znajomość prawideł podkuwania kopyt i racic i dostateczną (dobrą, bardzo dobrą) biegłość w wyrabianiu i przybijaniu podków a przeto uznany został za uzdolnionego, (szczególnie uzdolniego) do prowadzenia rzemiosła podkowacza.

Z komisyi egzaminacyjnej dla podkowaczów

N. dnia . . . . . 18 . .

N. N. N. N. N. N.

(Podpis trzech członków komisyi egzaminacyjnej.)

§. 12.

Kandydaci, którzy zdali egzamin niedostatecznie, mogą być przypuszczeni do powtórzenia tylko raz, a to dopiero po upływie roku. Zresztą wolno im odrazu, lub też po drugim niepomyślnym egzaminie, usposobić się do uzyskania świadectwa, przez porządne uczęszczanie do szkoły podkuwania koni.

§. 13.

Przed przypuszczeniem do egzaminu kandydat składa na ręce przewodniczącego taksę w kwocie dziewięć złotych która dzieli się w równych częściach między członków komisyi egzaminacyjnej.

Nadto, kandydat, który egzamin zdał dobrze, winien prócz należytości stemplowej złożyć złoty jeden za napisanie świadectwa.

Ponawiając egzamin, taksę w kwocie dziewięć złotych składa się powtórnie.

§. 14.

Gdy egzamina się skończą, przewodniczący komisyi egzaminacyjnej posyła za każdym razem władzy administracyjnej krajowej wykaz wypadku tychże.

Lasser r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt LII. — Wydany i rozesłany dnia 10 września 1873.

141.

Patent cesarski z dnia 7 września 1873,

o rozwiązaniu izby deputowanych rady państwa, podjęciu nowych wyborów powszechnych i zwołaniu rady państwa na dzień 4 listopada 1873.

My Franciszek Józef Pierwszy,

z Bożej Łaski Cesarz Austryacki:

król węgierski i czeski, dalmatyński, chorwacki, slawoński, galicyjski, lodomeryjski i illiryjski, król jerozolimski itd.; arcyksiążę austryacki; wielki książę toskański i krakowski; książę lotaryński, salzburski, styryjski, karyntyjski, kraiński i bukowiński; wielki książę siedmiogrodzki; margrabia morawski; książę górno i dolno szląski, modeński, parmański, piacencki i gwastalski, oświęcimski i zatorski, cieszyński, friaulski, dubrownicki i zadarski, uksiążęcony hrabia na Habsburgu i Tyrolu, Kyburgu, Goryeyi i Gradysce; książę na Trydencie i Bryksenie, margrabia górno i dolno łużycki i na Istryi; hrabia na Hohenembsie, Feldkirchu, Bregencyi, Sonnenbergu itd.; pan na Tryeście, Kottarze i windyjskiej marchyi; wielki wojewoda województwa serbskiego itd. itd. itd.

wiadomo czynimy:

Artykuł I.

Izba deputowanych rady państwa jest rozwiązana.

Artykuł II.

Nowe powszechne wybory do izby deputowanych mają być natychmiast zarządzone i podjęte podług przepisów ustaw z dnia 2 kwietnia 1873 (Dz. u. p. Nr. 40 i 41).

Artykuł III.

Radę państwa zwołujemy na dzień 4 listopada 1873 do Naszego głównego i rezydencyonalnego miasta Wiednia.

Dan w Naszem głównem i rezydencyonalnem mieście Wiedniu dnia 7 września tysiąc ośmset siedmdziesiątego trzeciego, Naszego panowania dwudziestego piątego roku.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Lasser** r. w. **Banhans** r. w. **Stremayr** r. w.
Glaser r. w. **Unger** r. w. **Chlumecky** r. w. **Pretis** r. w.
Horst r. w. **Ziemiałkowski** r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt LIII. — Wydany i rozesłany dnia 27 września 1873.

142.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 1 września 1873,

o ustanowieniu sądu powiatowego w Hartmanicach w Czechach.

Na mocy §. 2 ustawy z dnia 11 czerwca 1868 (Dz. u. p. Nr. 59) ustanawia się w okręgu sądu obwodowego Piaseckiego i sądu śledczego Susickiego, sąd powiatowy z siedzibą w Hartmanicach, dla gmin miejscowych: 1. Buda żelazna, wieś i miasto, 2. Haidl, 3. Hartmanice, 4. Kochet, 5. Dolny Körnsalz, 6. Konracice, 7. Seewiesen, 8. Stadln, 9. Szczepanice, 10. Wacietyce, wyłączających się niniejszem z okręgu sądu powiatowego Susickiego, tudzież dla gminy 11. Stubenbach, którą wyłącza się z okręgu sądu powiatowego w Bergreichstein.

Czas rozpoczęcia czynności urzędowych w tym sądzie powiatowym będzie później podany do wiadomości.

Glaser r. w.

143.

Rozporządzenie ministerstwa skarbu z d. 13 września 1873,

o upoważnieniu przykomorka I klasy w dworcu kolei żelaznej w Weipert do postępowania wywozowego z cukrem.

C. k. przykomorek I klasy w dworcu kolei żelaznej w Weipert na granicy czesko saskiej upoważnia się w myśl istniejących przepisów do postępowania wywozowego z cukrem, wywożonym za linią cłową z zastrzeżeniem zwrotu należytości.

Lasser r. w.

144.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z d. 19 września 1873,

o zakazie przywozu i przewozu szmat do Dalmacyi.

Po zniesieniu się z ministerstwami spraw wewnętrznych i handlu zabrania się na czas nieoznaczony przywozu i przewozu szmat do Dalmacyi, z obawy, iżby się cholera nie przeniosła.

Rozporządzenie to wchodzi w moc obowiązującą niezwłocznie.

Lasser r. w.

145.

Rozporządzenie cesarskie z dnia 23 września 1873,

którem na mocy §. 14 ustawy zasadniczej o reprezentacyi państwa z dnia 21 grudnia 1867 (Dz. u. p. Nr. 141) znosi się czasowo cła wchodowe od zboża i owoców strączkowych.

Ustanowione pod pozycyą 10, lit. *a)*, *b)* i *c)* powszechnej austryackiej taryfy cłowej z dnia 5 grudnia 1853 (Dz. u. p. Nr. 262), tudzież pod pozycyą 4, lit. *a)* taryfy cłowej dla Dalmacyi z dnia 18 lutego 1857 (Dz. u. p. Nr. 44) cła od przywozu wymienionych tamże zbóż i owoców strączkowych znoszą się na czas od dnia 1 października 1873 do końca września 1874.

Rozporządzenie wchodzi w moc obowiązującą od dnia 1 października 1873.

Wykonanie porucza się ministrom skarbu i handlu.

Wiedeń, dnia 23 września 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Lasser** r. w **Banhans** r. w. **Stremayr** r. w.
Glaser r. w. **Unger** r. w. **Chlumecky** r. w. **Pretis** r. w.
Horst r. w. **Ziemiałkowski** r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt LIV. — Wydany i rozesłany dnia 18 października 1873.

146.

Rozporządzenie ministerstwa skarbu z d. 30 września 1873,

tyczące się pozycyi podatku konsumcyjnego od cukru dla cukru skrobiowego, pod nazwą „syrop w stanie stałym" podawanego.

Wymierzając podatek konsumcyjny od wyrobów cukrowych z materyałów krajowych stosuje się do cukru skrobiowego, pod nazwą: „syrop w stanie stałym" podawanego, owę pozycyą tego podatku, która odnosi się do okruchów cukrowych w postaci ziarnistej.

Pretis r. w.

147.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z d. 5 październ. 1873,

tyczące się ustanowienia urzędu cłowego głównego II klasy w dworcu kolei żelaznej w Karnowie.

W wykonaniu traktatu z dnia 21 maja 1872 pomiędzy monarchyą austryacko węgierską a państwem niemieckiem, tyczącego się budowy kolei żelaznych łączących z Karnowa do Głębczyc i z Albrechcic do Nisy (Dz. u. p. Nr. 118), gdy na kolei z Karnowa do Głębczyc ruch został już rozpoczęty, ustanowiono w dworcu karnowskim c. k. urząd cłowy główny II klasy, z królewsko pruskim przykomorkiem I klasy złączony, który otrzymał prawa urzędu cłowego głównego I klasy, jest upoważniony do trzymania się w obrocie kolejowym postępowania cłowego skróconego podług przepisu z dnia 18 września 1857 (Dz. u. p. Nr. 175) i rozpoczął czynności dnia 25 września 1873.

Pretis r. w.

Dziennik ustaw państwa

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych

Część LIX. — Wydana i rozesłana dnia 16 października 1873

Rozporządzenie ministerstwa skarbu z d. 30 września 1873,

[illegible]

[illegible]

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z d. 3 października 1873,

[illegible]

[illegible]

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt LV. — Wydany i rozesłany dnia 25 października 1873.

148.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 6 października 1873,

o rozpoczęciu czynności urzędowych w sądzie powiatowym w Jędrzychowie w Szląsku

Sąd powiatowy w Jędrzychowie w Szląsku, rozporządzeniem ministerstwa sprawiedliwości z dnia 21 stycznia 1873 (Dz. u. p. Nr. 13) ustanowiony, rozpocznie czynności urzędowe z dniem 15 listopada 1873.

Glaser r. w.

149.

Rozporządzenie ministerstwa handlu z d. 21 październ. 1873,

o zaprowadzeniu znaczków telegrafowych po 25 centów.

Ministerstwo handlu rozporządziło aby zaprowadzono nowy rodzaj znaczków telegrafowych po dwadzieścia pięć (25) centów wal. austr. które od dnia 1 listopada będą sprzedawane po wszystkich c. k. stacyach telegrafowych.

Znaczki telegrafowe po 25 centów będą miały taką powierzchowność jaką rozporządzeniem z dnia 14 lipca 1873 o zaprowadzeniu znaczków telegrafowych rządowych przepisano dla innych kategoryj znaczków.

Znaczki po dwadzieścia pięć centów są barwy czarnej.

Banhans r. w.

150.

Patent cesarski z dnia 23 października 1873,

zwołujący sejmy krajowe Czech, Dalmacyi, Galicyi i Lodomeryi z Krakowem, Austryi poniżej i powyżej Anizy, Salzburga, Styryi, Karyntyi, Krainy, Bukowiny, Morawii, Szląska, Tyrolu, Vorarlberga, Istryi, Gorycyi i Gradyski, tudzież Tryestu z obwodem.

My Franciszek Józef Pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki:

król węgierski i czeski, dalmatyński, chorwacki, slawoński, galicyjski, lodomeryjski i illiryjski, król jerozolimski itd.; arcyksiążę austryacki; wielki książę toskański i krakowski; książę lotaryński, salzburski, styryjski, karyntyjski, kraiński i bukowiński; wielki książę siedmiogrodzki; margrabia morawski; książę górno i dolno szląski, modeński, parmański, piacencki i gwastalski, oświęcimski i zatorski, cieszyński, friaulski, dubrownicki i zadarski, uksiążęcony hrabia na Habsburgu i Tyrolu, Kyburgu, Gorycyi i Gradysce; książę na Trydencie i Bryksenie, margrabia górno i dolno łużycki i na Istryi; hrabia na Hohenembsie, Feldkirchu, Bregencyi, Sonnenbergu itd.; pan na Tryeście, Kottarze i windyjskiej marchyi; wielki wojewoda województwa serbskiego itd. itd. itd.

wiadomo czynimy:

Sejmy krajowe Czech, Dalmacyi, Galicyi i Lodomeryi z Krakowem, Austryi poniżej i powyżej Anizy, Salzburga, Styryi, Karyntyi, Krainy, Bukowiny, Morawii, Szląska, Tyrolu, Vorarlberga, Istryi, Gorycyi i Gradyski, tudzież sejm krajowy Tryestu z obwodem zwołują się na dzień 26 listopada 1873 do przepisanych miejsc zebrania.

Dan w Naszem głównem i rezydencyonalnem mieście Wiedniu dnia 23 października w roku tysiąc ośmset siedmdziesiątym trzecim, Naszego panowania dwudziestym piątym.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Lasser** r. w. **Banhans** r. w. **Stremayr** r. w.
Glaser r. w. **Unger** r. w. **Chlumecky** r. w. **Pretis** r. w.
Horst r. w. **Ziemiałkowski** r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt LVI. — Wydany i rozesłany dnia 23 listopada 1873.

151.

Patent cesarski z dnia 16 listopada 1873,

polecający, aby sejm krajowy dalmatyński zebrał się dnia 6 grudnia 1873.

My Franciszek Józef Pierwszy,

z Bożej łaski Cesarz Austryacki;

król węgierski i czeski, dalmatyński, chorwacki, slawoński, galicyjski, lodomeryjski i illiryjski, król jerozolimski itd.; arcyksiążę austryacki; wielki książę toskański i krakowski; książę lotaryński, salzburski, styryjski, karyntyjski, krainski i bukowiński; wielki książę siedmiogrodzki; margrabia morawski; książę górno i dolno szlaski, modeński, parmański, piacencki i gwastalski, oświęcimski i zatorski, cieszyński, friaulski, dubrownicki i zadarski, uksiążęcony hrabia na Habsburgu i Tyrolu, Kyburgu, Goryeyi i Gradysce; książę na Trydencie i Bryksenie, margrabia górno i dolno łużycki i na Istryi; hrabia na Hohenembsie, Feldkirchu, Bregencyi, Sonnenbergu itd.; pan na Tryeście, Kottarze i windyjskiej marchyi; wielki wojewoda województwa serbskiego itd. itd. itd.

wiadomo czynimy:

Sejm krajowy dalmatyński, patentem Naszym z dnia 23 października b. r. na dzień 25 b. r. do prawnego miejsca zebrania, zwołany, ma zebrać się dnia 6 grudnia b. r.

Dan w Gödöllö dnia 16 listopada w roku tysiąc ośmset siedmdziesiątym trzecim, Naszego panowania dwudziestym piątym.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Lasser** r. w. **Banhans** r. w. **Stremayr** r. w.
Glaser r. w. **Unger** r. w. **Chlumecky** r. w. **Pretis** r. w.
Horst r. w. **Ziemiałkowski** r. w.

Sprostowanie.

W zeszycie XLII Dz. u. p. wydanym i rozesłanym dnia 30 czerwca 1873 zaszły następujące omyłki drukarskie:

W ustawie z dnia 23 maja 1873 zaprowadzającej kodeks postępowania karnego:

strona	artykuł	wiersz	zamiast	ma być
397	III	1	aniże-	aniżeli
„	„	3	dotychu	dotych-
„	IV	1	kodeks	kodeksu

W kodeksie postępowania karnego:

strona	paragraf	wiersz	zamiast	ma być
403	21	5	gło ować	głosować
„	22	4	bez winy	bezwiny
404	25	4	podmówienie	podmówione
„	27	8	lub wniosek	lub podać wniosek
407	41	8	na przeciw	naprzeciw
412	59	1 od góry	radna, wysłuchaniu	radna, po wysłuchaniu
417	89	9	podejrzenia	obejrzenia
418	90	3	karne pewnej	karne przeciw pewnej
„	93	2	używać	wzywać
425	131	3	w miejscu co do	w miejscu do
426	134	4	ekarzom	lekarzom
427	140	15	miejszając	mieszając
430	153	1	narażało	narażały
432	166	2	zarobkowaniu	zarobkowania
„	168	8	wzajemnie	wzajemne
433	169	1 od góry	bądź dlatego że z powodu słabości nieobecność jego dłużej potrwać może, bądź że	bądź dla choroby lub dłuższej nieobecności, bądź dlatego że
440	208	7	na przeciw	naprzeciw
„	209	9	wolności	wolności,
„	211	4	przedstawi	przedstawić
„	„	5	a oskarżenia	akt oskarżenia
445	233	2 od góry	względu stan na	względu na stan
„	235	2	rzeczy	rzeczy
„	236	11	praw	spraw
452	271	3	trybunału	trybunału,
458	298	8	zaskarżeniu	zaskarżenia
459	302	3	pomiędzy	z pomiędzy
„	306	1	przewodniu	przewodni-
„	„	3	udział-	udziału
461	312	4	rozkazuje	nakazuje
465	331	2	zwóci	zwróci
473	369	1	nle	nie
476	383	12	stratą	utratą
485	424	2	instancyi tudzież w miejscu	instancyi i w miejscu
488	441	7	przed	przez
493	466	11	oskarżony	skazany
498	493	10	sprzeciwnem	sprzeciwem

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt LVII. — Wydany i rozesłany dnia 25 listopada 1873.

152.

Rozporządzenie ministra sprawiedliwości z d. 19 listp. 1873,

zawierające Skazówkę czyli Przepisy o wykonaniu kodeksu postępowania karnego z dnia 23 maja 1873 Dz. u. p. Nr. 119 za porozumieniem się z Ministrem Spraw Wewnętrznych wydane.

Na mocy artykułu IX ustawy z dnia 23 maja 1873 Dz. u. p. Nr. 119, odnoszącego się do zaprowadzenia kodeksu postępowania karnego, porozumiawszy się z Ministrem Spraw Wewnętrznych uznaję za stósowne rozporządzić jak następuje:

Artykuł I.

Zamieszczona poniżej Skazówka, zawierająca przepisy o wykonaniu kodeksu postępowania karnego z dnia 23 maja 1873 wchodzi w zastósowanie jednocześnie z tymże kodeksem, to jest w dniu 1 stycznia 1874 jako w dniu oznaczonym za porozumieniem się z Trybunałem Najwyższym i Sądem kasacyjnym.

Artykuł II.

Jednocześnie przestają obowiązywać wszystkie przepisy instrukcyi rozporządzeniem Ministerstwa Sprawiedliwości z dnia 16 czerwca 1854 Dz. u. p. Nr. 165 wydanej a odnoszącej się do wewnętrznej działalności urzędowej i porządku czynności Władz sądowych w sprawach karnych — tudzież przepisy rozporządzenia Ministerstwa Sprawiedliwości z dnia 3 sierpnia 1854 Dz. u. p. Nr. 201, dotyczące wewnętrznego urządzenia i porządku czynności Prokuratoryj przy sądach, o ile takowe przepisy ściągają się do przedmiotów nowym kodeksem postępowania karnego lub poniżej zamieszczoną Skazówką uprawidlonych, nakoniec wszystkie w przytoczonych rozporządzeniach zawarte postanowienia, które odsyłają do procedury karnej z dnia 29 lipca 1853.

Artykuł III.

Wszelkie inne w rozporządzeniach cesarskich, zarządzeniach i reskryptach ministeryalnych zawarte postanowienia i pouczenia, które obok instrukcyi dla sądów karnych i przepisów dla prokuratoryj przy sądach urządzały dotychczas czynności urzędowe organów

w postępowaniu karnem działających, o tyle pozostają w swej mocy, o ile ani przez ustanie przypuszczeń, na których polegają, nie stają się zbytecznemi, ani w skutek przepisów nowego kodeksu postępowania karnego i rozporządzeń w rozwinięciu tychże wydawanych nie ulegną zmianie.

Glaser r. w.

Skazówka,

obejmująca przepisy o wykonaniu kodeksu postępowania karnego z dnia 23 maja 1873

Część pierwsza.

Przepisy o działaniach sądów w sprawach karnych.

I. Co do ustroju sądownictwa.

§. 1. Dopóki istnieje dotychczasowy ustrój sądownictwa, w duchu kodeksu postępowania karnego nazwa „Trybunały pierwszej instancyi“ oznacza sądy krajowe i obwodowe, nazwa zaś „Trybunały drugiej instancyi“ oznacza sądy krajowe wyższe.

W Trybunałach, gdzie za zezwoleniem Ministra Sprawiedliwości dla spraw karnych osobne istnieją wydziały a do przewodniczenia wydziałom osobni naczelnicy są ustanowieni, ci ostatni podejmują działania jakie kodeks postępowania karnego zakreśla naczelnikowi (Prezydentowi) trybunału pierwszej instancyi.

§. 2. Naczelnik trybunału urządza corocznie skład senatów stałych, (§. 18 K. P. K.) a to w ten sposób, aby te zaraz z początkiem roku czynności swoje objąć mogły. Wolno jest naczelnikowi wyznaczyć tych samych sędziów na członków i zastępców kilku senatów.

Ustanowienie senatów w §§. 12 i 13 K. P. K. wspomnionych, nazwiska członków pojedynczych senatów, zastępców i kolej zastępstwa należy obwieścić ogłoszeniem na domu sądowym przylepionem; doniesienie zaś o składzie senatów przedłożyć sądowi krajowemu wyższemu w dwóch wygotowach.

Prezydent sądu krajowego wyższego przedłoży sądowi kasacyjnemu jeden wygotów takich doniesień tudzież doniesienie o senatach przez siebie w myśl §. 15 K. P. K. złożyć się mających.

W takiż sam sposób donosić należy niezwłocznie o zmianach w ciągu roku zachodzących.

§. 3. Gdyby na mocy ustawy z dnia 23 Maja 1873 Dz. u. p. Nr. 120, nastąpiło czasowe zawieszenie działalności sądów przysięgłych, wówczas na te przypadki, w których gwoli §. 3 tejże ustawy, powiększenie grona wyrokującego ma miejsce, ustanowionym podług §. 13 L. 1 K. P. K. senatom przydać należy po dwóch członków stałych i zastępców.

§. 4. Do przedsiebrania działań, przez kodeks postępowania karnego sądom powiatowym przydzielonych, przedewszystkiem powołany jest sędzia powiatowy. Może on samodzielne przedsiebranie takowych działań poruczyć sędziowskim urzędnikom pomocniczym, byle by ci posiadali do tego uzdolnienie, jakiego ustawa wymaga. Uchwały rozciągające lub uchylające areszt, raporty i odezwy wezwawcze do innych władz powinny być zawsze przedstawiane sędziemu powiatowemu do zatwierdzenia, wyjąwszy gdyby zwłoka groziła

niebezpieczeństwem. Co do prowadzenia dochodzeń wstępnych i śledztw przygotowawczych mocen jest sędzia powiatowy udzielać sędziowskiemu urzędnikowi pomocniczemu stanowcze skazówki i zobowiązać go ażeby żądał jego zatwierdzenia co do ważniejszych aktów, które na później odłożone być mogą.

II. Co do postępowania z czynnościami Izby Radnej.

§. Przewodniczący Izby Radnej mocen jest przydzielać do wypracowania jej członkom jako referentom exhibity przychodzące do tejże Izby.

Jeżeli ma zapaść uchwała co do zarządzenia, wydanego przez członka Trybunału, wysłuchanie tegoż członka w Izbie Radnej może poprzedzać powzięcie uchwały, chociażby nawet nie zachodził przypadek §. 113 K. P. K.

Pisemne znoszenie się Izby Radnej z Trybunałem i pojedynczemi jego członkami odbywa się w drodze udzielenia arkuszy referatowych.

§. 6. Jeżeli przewodniczący Izby Radnej w sprawowaniu swego urzędu uzna potrzebę zarządzenia, które granice jego władzy przechodzi, powinien o tem naczelnika Trybunału niezwłocznie zawiadomić.

Naczelnik Trybunału może każdego czasu na posiedzeniu Izby Radnej żądać wyjaśnień co do biegu czynności.

§. 7. Izba Radna czuwać będzie nad biegiem dochodzeń wstępnych i śledztw przygotowawczych w myśl §. 12, ustęp 2, K. P. K. sądom powiatowym poruczonych.

§. 8. Izba Radna może polecić sądowi powiatowemu, któremu poruczone jest dochodzenie wstępne lub śledztwo przygotowawcze, aby przedłożył akty mianowicie też w tym celu aby ułatwić przejrzenie onych zastępcy oskarżyciela lub obwinionego w przypadkach, gdy ci mają prawo do przejrzenia onych.

III. Co do szczególnych działań urzędowych w postępowaniu karnem.

1. Doniesienia.

§. 9. Jeżeli doniesienie do sędziego śledczego następuje ustnie, należy spisać w tej mierze protokół i przesłuchać donosiciela w ten sposób aby uzyskać podstawę do dalszych działań urzędowych. Działania urzędowe, nie cierpiące zwłoki, można przedsiebrać nawet przed spisaniem protokółu.

§. 10. Jeżeli sędzia śledczy w toku czynności urzędowej dowie się o okolicznościach, wskazujących przestępstwo lub sprawcę, o których prokuratorowi jeszcze niewiadomo, obowiązany jest niezwłocznie go o tem zawiadomić.

2. Wnioski oskarżyciela.

§. 11. We wszystkich przypadkach, kiedy sędzia śledczy obowiązany jest przedstawić rzecz Izbie Radnej do rozstrzygnienia, dla tego że ma wątpliwość azali do wniesku oskarżyciela przychylić się wypada, powinien niezwłocznie żądać rozstrzygu tejże Izby.

§. 12. Sąd powiatowy obowiązany jest udzielić prokuratorowi na żądanie wiadomość o stanie postępowania karnego w sprawach o zbrodnie i występki, odpowiedzieć na wystósowane do siebie w tym względzie zapytania i przesłać mu akty do przejrzenia.

3. Dziennik.

§. 13. Jak tylko dochodzenie wstępne lub śledztwo przygotowawcze względem zbrodni lub występku zawiśnie w sądzie, sędzia śledczy powinien założyć dziennik.

W sprawach o przekroczenia tylko wtedy należy założyć dziennik, gdy oprócz doniesienia, protokołu i wyroku więcej jeszcze aktów się uzbiera.

Jeżeli wyłączenie sprawy karnej ma miejsce (§§. 57, 58 K. P. K.), wówczas dla wyłączonej sprawy karnej założyć należy osobny dziennik i w obu dziennikach uczynić zapisek, że zostają ze sobą w związku.

O nastąpionem wyłączeniu szczególnych aktów należy uczynić wzmiankę w dzienniku tej sprawy karnej, która pierwej zawisnęła.

Jeżeli te akty do obu spraw karnych są potrzebne, wówczas można w miarę potrzeby domieścić odpisy pojedynczych aktów tam gdzie pierwotniki nie są przyłączone.

4. Okresy nieodwłoczne.

§. 14. We wszystkich tych przypadkach kiedy postanowienie sądowe zależy od upływu okresu, należy utrzymywać dokładnie zapiski co do okresów. Jeżeli opuszczenie okresu pociąga za sobą wypuszczenie aresztowanego a obliczenie okresu jest wątpliwe, należy bezzwłocznie rzecz tę przedstawić Izbie Radnej do rozstrzygu.

Jeżeli w skutek nie dopilnowanego przez prokuratoryę okresu przychodzi zadość uczynić przepisowi §. 27 K. P. K. należy donieść o tem niezwłocznie naczelnikowi Trybunału.

§. 15. Jeżeli w razie wyłączenia sprawy karnej, oskarżyciel zostaje wezwanym do oświadczenia się w §. 57, ustęp 3 i 4 K. P. K. wspomnionego, należy mu wyznaczyć do tego jak najkrótszy okres.

5. Protokoły.

§. 16. W protokółach uczyni się wzmianka o sądzie przedsiębiorącym działanie urzędowe, co takowe spowodowało i o godzinie rozpoczęcia onego. Jeżeli przesłuchanie obwinionego zabierze więcej czasu, należy wyrazić chwilę zakończenia.

§. 17. Gdy słuchany do protokółu podpisuje go znakiem swej ręki (§. 105 K. P. K), protokolista napisze jego nazwisko przy tym znaku.

§. 18. W razie przybrania tłumacza do przesłuchań, na jednej stronie protokółu należy naprzód napisać pytanie w języku sądowym a pod niem dosłowny jego przekład, na drugiej zaś stronie odpowiedź w języku słuchanego a pod nią dosłowny przekład tejże.

6. Świadkowie sądowi.

§. 19. Naczelnik sądu postara się wcześnie o zamówienie w powszechności świadków sądowych w siedzibie sądowej, w razie zaś potrzeby, co do wyboru odpowiednich osób porozumi się z naczelnikiem gminy.

7. Lista obrońców.

§. 20. Jeżeli którym z pomiędzy wpisanych do listy obrońców, prawo stawania przed sądami, w przymiocie obrońcy, zostało w ciągu roku odjętem, sąd krajowy wyższy oświadomi o tem sądy karne swojego obrębu, tudzież sąd kasacyjny.

Jeżeli kto odwołując się do zamieszczenia go w liście obrońców innego obrębu sądu krajowego wyższego, działa w sądzie jako obrońca spraw karnych, sąd może zażądać aby to swoje zamieszczenie wykazał.

8. Przyzwanie.

§. 21. Przyzwanie do obwinionego wystósowane należy ujawnić w aktach. Doręczenia uskuteczniać będą zazwyczaj posługacze urzędowi lub naczelnicy gmin.

9. Przesłuchanie obwinionego.

§. 22. Sędzia śledczy, słuchając obwinionego, dochodzić będzie zarazem w jaki sposób można by dopomódz poszkodowanemu do powetowania szkody.

Jeśli obwiniony podczas przesłuchania opowiada lub wyznaje takie przestępstwa, o których sąd nie wiedział, zeznanie obwinionego i co do tych okoliczności będzie spisane.

10. Aresztowani.

a) Dostawienie obwinionych.

§. 23. Naczelnicy sądów zarządzą, aby im niezwłocznie dawano znać o każdem przyaresztowaniu i o każdem dostawieniu aresztowanego, i aby aresztowany tymczasowo w zatrzymanie był wzięty.

O dostawieniu należy bez zwłoki oznajmić sędziemu, który ma sobie poruczone prowadzenie sprawy karnej, a to tym końcem aby kroki poczynić się mające wcześnie a, jeśli ustawa działaniu urzędowemu okres naznacza, w przeciągu ustawowego okresu nastąpić mogły.

O każdem przyjęciu do aresztu zawiadomić należy prokuratora, jeżeli nie chodzi o oskarżenia prywatne lub subsidiarne.

Jeżeli gwoli §. 181 K. P. K. przytrzymanie więcej osób ma miejsce, idzie w zastósowanie przepis §. 17 instrukcyi dla sądów karnych z dnia 16 czerwca 1854.

b) Areszt obwinionego.

§. 24. Za każdem przyjęciem do aresztu należy:

1. sporządzić dokładny opis osoby i odzieży aresztowanego;
2. przeszukać dokładnie osobę i odzież aresztowanego;
3. wszelkie znalezione pisma, pieniądze, broń lub inne rzeczy, za pomocą których aresztowany mógłby się wyswobodzić, siebie lub innych uszkodzić, wszelkie przedmioty lub znamiona przestępstwa należy aresztowanemu odebrać, dokładnie spisać i wziąść w przechowanie sądowe.

W zastósowaniu zawartych w §. 58, instrukcyi dla sądów karnych z dnia 16 czerwca 1854 postanowień o przeznaczeniu więzienia, w którem obwiniony ma być umieszczonym, zachować należy przepisy §. 184 K. P. K.

§. 25. Gdy na obwinionego rozciągnięto areszt śledczy i pouczono go o środku prawnym, jaki mu przeciw temu służy, należy uczynić w protokole wzmiankę o takowem pouczeniu.

§. 26. Sędzia śledczy powinien utrzymywać osobne zapiski co do osób znajdujących się w areszcie dla zapobieżenia zmowom, i o każdym przypadku rozciągnięcia lub uchylenia takiego aresztu donosić naczelnikowi sądu. Ten ostatni czuwać ma troskliwie nad tem, ażeby najdłuższe trwanie aresztu zmowom zapobiegającego, w §. 190 K. P. K. oznaczone, nie było przekroczonem.

§. 27. Jeżeli postanowienie co do aresztu nie nastąpi wcześnie, sąd powiatowy w przypadku §. 89, ustęp 3 K. P. K., doniesie o tem nadprokuratorowi lub Izbie Radnej, w przypadkach zaś przekroczeń prokuratorowi.

c) Protokół aresztowanych.

§. 28. Będzie utrzymywany protokół wszystkich aresztowanych.

Rubryki tego protokółu są:

1. Liczba bieżąca, pod którą aresztowany zostaje wpisanym. Ta liczba biegnie bez przerwy od początku aż do końca roku. W końcu roku przenieść należy pozostałych aresztowanych do protokółu na rok przyszły w tym porządku kolejnym, w jakim byli w roku upłynionym wpisani, zaczynając na nowo szereg liczb.
2. Dzień kiedy nastąpiło przyjęcie do aresztu.
3. Wymienienie władzy lub organu publicznego, który do aresztu dostawił.
4. Imie i nazwisko aresztowanego.
5. Liczba więzienia i szczególne ostrożności, jakichby użyć wypadało.
6. Sprawowanie się aresztowanego w areszcie.
7. Dzień i sposób skończenia się aresztu.

d) Środki ostrożności względem aresztowanych.

§. 29. Niewolno ani pozostawiać ani dawać aresztowanym gotowych pieniędzy.

Naczelnik sądu postanowi ażali i pod jakiemi ostrożnościami odzież, pościel, żywność i inne effekta uwięzionym w ogóle z poza więzienia dostarczane być mogą. W razie przyniesienia, przedmioty te należy zbadać dokładnie przed oddaniem do użycia.

Aresztowanemu, o taką zbrodnię obwinionemu, która jest zagrożona karą śmierci lub najmniej pięcioletniego więzienia, tylko potrawy, w zakładzie więziennym sporządzone, podawane być mogą.

§. 30. W tych przypadkach kiedy nie działa sędzia śledczy, przepisy w §§. 186 i 187 K. P. K. dla niego zakreślone, zachowane będą i przez sędziego, który ma sobie poruczone prowadzenie sprawy.

Przepisy tych paragrafów służą także za prawidło we względzie zastósowania postanowień w §§. 76 i 78 Instrukcyi dla sądów karnych z dnia 16 czerwca 1854 zawartych, a dotyczących obcowania aresztowanego z duchownym i innemi osobami.

e) Zwiedzanie więzień.

§. 31. Będzie sporządzony protokół zwiedzenia więzień przez naczelnika sądu w myśl §. 189 K. P. K. odbytego.

11. Przedmioty, będące w przechowaniu.

§. 32. Jeżeli jakie przedmioty zostają wzięte w przechowanie sądowe, wówczas oznaczenie, na okładzie lub na kartkach pieczęcią sądową przypieczętowanych uskutecznić się mające, wyrażać powinno dokładnie sprawę i protokół, do których należą, a to przez powołanie liczby protokółu podawczego i numeru dziennika.

Co się tyczy wziętych w przechowanie takich przedmiotów, które są poświęcane, i do służby Bożej przeznaczone, te należy oddać najbliższemu pasterzowi duchownemu właściwej społeczności religijnej, jeżeli nie mają być zwrócone mającym prawo do posiadania.

12. Tablica wykazawcza.

§. 33. Tablicę wykazawczą, §. 30 Instrukcyi dla sądów karnych z dnia 16 Czerwca 1854 przepisaną, sporządzi sędzia śledczy, a jeśli śledztwo przygotowawcze nie miało miejsca, przewodniczący rozprawy głównej, a to podług wzoru I; w pierwszym przypadku stwierdzi przewodniczący swoim podpisem rzetelność wpisanych szczegółów. Oddział 2 rubryki 7, należy pozostawić próżny, który w swoim czasie przez władzę, przeznaczoną do wykonania kary, wypełniony będzie.

13. Zawiadomienie prokuratora o rozpoczęciu kary.

§. 34. O rozpoczęciu każdej przez trybunał rozciągniętej kary, wolność odejmującej, zawiadomić należy Prokuratora; co się tyczy skazańców, mających być odesłanymi do zakładu karnego, należy mu nadto doręczyć tablicę wykazawczą wraz z odpisem wyroku i pobudek.

Jeżeli skazaniec nie w trybunale wyrokującym lecz w innym odbywa karę, o rozpoczęciu jej zawiadomić należy Prokuratora przy Trybunale wyrokującym.

14. Zawiadomienie o skazaniach.

§. 35. Doniesienia o nastąpionych skazaniach, które sąd stósownie do §. 402 K. P. K. uskuteczniać jest obowiązany, będą udzielane Prokuratorowi.

15. Zawiadomienie Władzy bezpieczeństwa.

§. 36. Oprócz przypadków, w §. 7 rozporządzenia z dnia 5 marca 1853, Dz. u p. Nr. 44, przywiedzionych, zawiadomienie władzy bezpieczeństwa o nastąpionych skazaniach i wtedy także ma miejsce, gdy orzeczenie następuje na mocy ustawy z dnia 10 Maja 1873, Dz. u. p. Nr. 108, dotyczącej rozporządzeń policyjno-karnych przeciw próżniakom i włóczęgom.

16. Oskarżenie subsidiarne czyli pomocnicze.

§. 37. Przepisane w §. 48, L. 2 i 3, K. P. K. zawiadomienie rościciela prywatnego o odstąpieniu prokuratora od ścigania, będzie przez sąd uskutecznione.

§. 38. Do exhibitów podług §. 154 Instrukcyi dla sądów karnych z dnia 16 Czerwca 1854 do Dziennika podawczego zaciągać się mających, należą także wnioski rościcieli prywatnych o wytoczenie śledztwa przygotowawczego (§. 48, L. 1. K. P. K.), ich oświadczenia że obstają przy ściganiu (§. 48, L. 2 i 3. K. P. K.), i wniesione przez nich akty oskarżenia.

§. 39. O każdem wyniesieniu oskarżenia pomocniczego, o dniu rozprawy głównej w przedmiocie takowego i o stanowczem załatwieniu sprawy karnej sąd oświadomi prokuratora przez udzielenie aktu.

17. Przechowanie aktów w Registraturze.

§. 40. Akty należy podzielić na główne oddziały Registratury w ślad §. 167 Instrukcyi dla sądów karnych z dnia 16 czerwca 1854 zaprowadzić się mające, a to podług następujących rozróżnień:

A. Akty spraw karnych, innym władzom odstąpionych;

B. Akty spraw karnych bez odbycia rozprawy głównej ukończonych;

C. Akty spraw karnych, w których odbyła się rozprawa główna;

D. Udzielenia i korespondencye innych władz w sprawach karnych, które nie mają związku z przypadkami karnemi w sądzie wiszącemi;

E. Akty dotyczące więzień;

F. Akty Trybunału jako sądu powołania (§. 13 L. 2 K. P. K.)

18. Koszta i kary pieniężne.

a) Koszta podróży przysięgłych.

§. 41. Każdy przysięgły, któremu gwoli §. 25 ustawy z dnia 23 Maja 1873, Dz. u. p. Nr. 121, o układaniu listy przysięgłych, należy się wynagrodzenie, otrzyma 1 zł. wal. austr. za każdą godzinę drogi tam i napowrót.

Odległości obliczać się będą tak samo jak w podróżach służbowych urzędników sądownictwa.

Uiszczenie nastąpi jako zaliczka z funduszu zapasowego na koszta karno-sądowe sądu.

b) Koszta wykonania kar wolność odejmujących.

§. 42. O ile koszta wykonania kar wolność odejmujących w ślad §§. 387 i 388 K. P. K. obejmują wydatki na żywienie, legowisko, opał, światło, dostarczenie i czyszczenie bielizny i odzieży, tudzież przypadający na każdego z osobna karańca udział kosztów strzeżenia i zawiadywania miejsca karnego, będą oznaczone liczebnie dla wszystkich karańców pewnego obrębu na każdą głowę — dziennie w sposób jednostajny, jednakże oddzielnie dla każdej kategoryi miejsc karnych, mianowicie zaś dla samoistnych zakładów karnych więzień przy Trybunałach pierwszej instancyi i aresztów przy sądach powiatowych.

Przeciwnie, koszta choroby i połogu obliczane będą dla każdego z osobna karańca, na którego narosły, a zawsze podług wysokości rzeczywistych wydatków.

§. 43. Minister sprawiedliwości ustanawia dla każdego samoistnego zakładu karnego co trzy lata koszta wykonania kar na każdą głowę dziennie w sposób jednostajny liczebnie oznaczyć się mające, zaś dla domów więziennych przy Trybunałach pierwszej instancyi w każdym obrębie sądu krajowego wyższego i dla aresztów przy sądach powiatowych w obrębie każdego Trybunału pierwszej instancyi corocznie Prezydent sądu krajowego wyższego.

aa) Koszta wykonania kar dla zakładów karnych.

§. 44. Co się tyczy samoistnych zakładów karnych, tak należy pod tym względem postępować:

Dodają się do siebie narosłe podczas trzech zupełnie upłynionych lat kalendarzowych wydatki na utrzymanie karańców (żywienie, legowisko, opał, światło, przysposobienie i czyszczenie bielizny i odzieży), na wynagrodzenie składu osobowego dozorców i urzędników, na utrzymanie w należytym stanie budynków i sprzętów, oraz na opędzenie potrzeb domowych, kancelaryjnych i wszelkich innych, jakich wymaga strzeżenie i zawiadywanie zakładu i popęd robót.

Od tego odciąga się łączna wartość pieniężna, otrzymana przez te trzy lata za robotę karańców, a suma ztąd wynikła dzieli się przez liczbę dni utrzymania, jaka się w tymże przeciągu czasu uzbierała.

Ilość w ten sposób wynaleziona przedstawia udział kosztów wykonania kary, na każdego z osobna karańca dziennnie na przyszłe trzy lata przypadający.

Wszelako ułomki centów przechodzące połowę centa biorą się za pół centa, nie dochodzące zaś połowy pomijają się.

bb) Koszta wykonania kary dla domów więziennych i aresztów przy sądach.

§. 45. Co się tyczy domów więziennych przy Trybunałach pierwszej instancyi i aresztów przy sądach powiatowych, wyrachowanie kosztów wykonania kary na jednego karańca dziennie przypadających, nastąpi na każdy rok w ten sposób, że suma narosłych przez całkowicie upłyniony przedostatni rok kalendarzowy, — we wszystkich Trybunałach właściwego obrębu sądu krajowego wyższego a względnie we wszystkich sądach powiatowych w obrębie właściwego Trybunału pierwszej instancyi, — wydatków na wynagrodzenie składu osobowego dozorców i urzędników więziennych, na utrzymanie w należytym stanie budynków więziennych i sprzętów oraz na opędzenie potrzeb domowych, kancelaryjnych i wszelkich innych, jakich wymaga strzeżenie i zawiadywanie domu więziennego (aresztów), z wyjątkiem wydatków na popęd robót, dzieli się przez liczbę wszystkich dni zaopatrzenia, jaka się w ciągu tegoż samego roku zebrała a tak wyrachowana ilość dolicza się do ilości kosztów utrzymania podług §. 387 K. P. K. dla każdego aresztowanego dziennie za każdym razem ustanowionej.

Z ułomkami centów, jakieby w tem wyrachowaniu wypadły, postąpi się według przepisu §. 44.

Jeżeli karańca podczas kary używano do robót w miejscu kary (dom więzienny, areszt) zaprowadzonych, wówczas od sumy kosztów wykonania kary, gwoli pierwszego ustępu niniejszego paragrafu nań spadających, odjąć należy czysty dochód jaki z jego pracy do kasy zapasowej wpłynął a który ma być obliczony podług ilości dni podjętej przezeń pracy i podług zapłaty dziennej, jaka w miejscu kary jest zwyczajną.

Wszelako to potrącenie nie może w żadnym razie przewyższać ilości zarobku według przyjętego systemu za taki sam czas karańcowi przekazanego (zarobku nadobowiązkowego).

cc) Ogłoszenie kosztów wykonania kary, wolność odejmującej.

§. 46. Cyfra kosztów wykonania kary na każdego karańca dziennie przypadających, za każdym razem dla samoistnego zakładu karnego ustanowiona, będzie ogłaszaną przez dziennik ustaw państwa.

Cyfry codziennych kosztów wykonania kary dla karańców sądowych, będą obwieszczane przez urzędową gazetę krajową i sądom, których to dotyczy, na piśmie udzielane.

dd) Wymiar kosztów wykonania kar, wolność odejmujących, na mocy dawniejszego K. P. K.

§. 47. Koszta wykonania kary podług paragrafów poprzedzających oznaczone, tylko od tych karańców ściągać należy, którzy wyrokiem, na mocy kodeksu postępowania karnego z dnia 23 maja 1873 D. U. P. Nr. 119 zapadłym, na karę wolność odejmującą skazani zostali.

Od tych osób, którym kara wolność odejmująca wyrokiem, na mocy dawniejszej procedury karnej zapadłym, nałożoną została, ściągać należy koszta utrzymania stosownie do dotychczasowych przepisów na rok 1873 oznaczone, o ile zwrot takowych w ogóle powinien mieć miejsce.

c) Ściąganie kosztów postępowania karnego i wykonania kary.

§. 48. W poborze kosztów postępowania karnego i wykonania kary sądy aż do dalszego rozporządzenia stosować się mają do istniejących przepisów.

§. 49. Zatrzymanie własności obwinionego, z okoliczności postępowania karnego w zachowanie sądu wziętej, na pokrycie kosztów postępowania (§. 138 instrukcyi dla sądów karnych z dnia 16 Czerwca 1854) zależy od warunków w §. 391 K. P. K. przewidzianych.

d) Kary pieniężne.

§. 50. Kary pieniężne ściągać mają sądy tak jak dotychczas. O nastąpionem uiszczeniu kar pieniężnych, wyrokami rozciągniętych, należy dawać wiadomość Prokuratorowi przez przesłanie aktu do przejrzenia.

§. 51. Kary pieniężne, na mocy §. 7 K. P. K. przez Trybunały w pierwszej lub wyższej instancyi rozciągane, a przez sądy powiatowe ściągane, należy za każdym razem odsyłać do Trybunału pierwszej instancyi za pokwitowaniem.

§. 52. Z tak wpłynionych kar pieniężnych i wydanych ilości składać należy corocznie w końcu Stycznia Sądowi Krajowemu Wyższemu rachunek podług wzoru II ułożony i potrzebnemi dokumentami poparty.

Jeżeli nie było ani wpływu ani wydatku, należy donieść że nie było,

§. 53. Komisya złożona z naczelnika Trybunału, z sędziego sprawującego nadzór więzienny i z prokuratora zawiadywać będzie w Trybunałach wpływem z grzywien tudzież obracać takowy w myśl §. 7 K. P. K. na wsparcie wypuszczonych na wolność. Komisya stanowi większością głosów.

Rozporządzenia tego rodzaju w sądach powiatowych wydawać będzie sędzia powiatowy po wysłuchaniu organu prokuratoryi.

Pieniądze te w każdym razie będzie miał w zachowaniu naczelnik sądu.

§. 54. Wsparcie należy się przed innemi takim osobom, które zniskąd nie mają pomocy a wzbudzają oczekiwanie że zechcą żyć z uczciwego zarobku.

W jednakich okolicznościach, wypuszczani z aresztu śledczego zasługują na większe względy aniżeli wychodzący karańcy.

e) Wyrok śmierci.

§. 55. Za wykonanie wyroku śmierci należy się katowi 25 zł. a potrzebnym do tego pomocnikom jego po 5 zł. Oprócz tego, jeżeli wykonanie nastąpić ma gdzieindziej a nie w miejscu jego zamieszkania, należy się mu obok wynagrodzenia za środek transportowy, którego używać musi, przyczynek na wyżywne dla niego i jego pomocników dziennie w ilości łącznej 5 zł.

IV. Widoczność, kontrola i nadzór.

1. Zapiski i rejestry.

a) Sądy powiatowe.

§. 56. Sądy powiatowe utrzymywać będą podług wzoru (formularza) III rejestr otrzymanych doniesień o zbrodniach i występkach.

§. 57. W każdym sądzie powiatowym należy utrzymywać według wzoru IV rejestr wytoczonych tamże spraw o przekroczenia.

b) Trybunał pierwszej instancyi.

§. 58. Zamiast wzoru rejestru główaego w §. 6 instrukcyi dla sądów karnych z dnia 16 Czerwca 1854 podanego, służyć ma wzór V.

Oprócz tego utrzymywać należy podług wzoru VI osobny rejestr wszelkich wniesionych oskarżeń.

c) Izba Radna.

§. 59. Przewodniczący Izby Radnej utrzymywać będzie podług wzoru VII rejestr referowanych w tejże Izbie exhibitów. Wpisywanie do rubryk ma być uskuteczniane na posiedzeniu.

d) Przewodniczący.

§. 60. Przewodniczący rozprawy głównej w Trybunale i przewodniczący Trybunału przysięźniczego utrzymywać mają według wzoru VIII rejestr otrzymanych spraw karnych.

Jeżeli przewodniczący Trybunału przysięźniczego nie jest członkiem Trybunału wówczas naczelnik Trybunału po skończonej kadencyi poruczy członkowi tegoż sądu rejestr, końcem przeprowadzenia czynności urzędowych z utrzymywaniem onego połączonych.

e) Trybunał jako Sąd powołania.

§. 61. Co do zażaleń przychodzących do Trybunału jako sądu powołania i powoływ przeciwko sadom powiatowym utrzymywać należy księgę zapisków podług wzoru IX.

2. Wykazy czynności.

a) Sądy powiatowe.

§. 62. Sądy powiatowe przesyłać będą Trybunałowi pierwszej instancyi corocznie a to w dniach ośmiu po upływie roku wykazy swoich czynności w sprawach karnych podług wzoru X sporządzać się mające, Trybunał zaś będzie je przedkładał Sądowi Krajowemu Wyższemu.

§. 63. Sąd powiatowy składać będzie sprawozdanie miesięczne o stanie wszystkich wiszących śledztw przygotowawczych w §. 95 K. P. K. przewidziane a to w wykazie podług wzoru XI sporządzonym.

W tym wykazie będą także zamieszczone dochodzenia wstępne przez Izbę Radną w myśl §. 12 K. P. K. poruczone.

Izba Radna otrzymawszy tak wy wykaz, zaraz go sprawdzi, co z porządku rzeczy wypadnie zarządzi a następnie tenże wykaz najpóźniej w dniach ośmiu zwróci sądowi powiatowemu, który uzupełniwszy go przez dopisanie w nim szczegółów odnoszących się do przypadków już w nim zamieszczonych i wciągnąwszy później wytoczone sprawy karne będzie mógł z niego korzystać przy układaniu dalszego sprawozdania.

b) Trybunał pierwszej instancyi.

§. 64. Roczne wykazy czynności, do których składania Trybunały pierwszej instancyi w ślad §. 42 instrukcyi dla sądów karnych z dnia 16 czerwca 1854 są obowiązane, sporządzać należy podług wzoru XII.

§. 65. Trybunały pierwszej instancyi składają Sądowi Krajowemu Wyższemu roczne wykazy swych czynności w sprawach o przekroczenia podług wzoru XIII.

c) Sąd Krajowy Wyższy.

§. 66. Sądy Krajowe Wyższe sporządzać mają wykaz swych czynności w sprawach karnych podług wzoru XIV.

d) Sąd kasacyjny.

§. 67. Trybunał Najwyższy jako Sąd Kasacyjny utrzymywać będzie według wzoru XV wykaz czynności swoich, po skończonym roku, Ministrowi Sprawiedliwości udzielić się mający.

Część druga.

Przepisy o czynnościach Prokuratoryi.

Oddział I.

O czynnościach Prokuratoryi przy Trybunałach.

Doniesienia.

§. 68. Jeżeli Prokurator mniema że doniesienie ustne jest upodstawnione, spisze takowe w krótkości. Jeżeli zaś uważa że jest bezpodstawne, objaśni w tej mierze oskarżyciela, a jeżeli ten pomimo to przy doniesieniu obstaje, przyjmie je na żądanie do protokółu.

§. 69. Jeżeli nie było dochodzeń wstępnych w drodze sądowej, a Prokurator otrzymane doniesienie odrzuca (§. 90 K. P. K.), powinien poczynić sądowi potrzebne udzielenia w tych przypadkach: gdy obwinionego dostawiono do sądu, gdy jakowe przedmioty należy wziąść w zachowanie sądowe albo wypada aby sąd co innego zarządził.

Dochodzenia wstępne.

§. 70. Jeśli Prokurator odbycie dochodzeń wstępnych za potrzebne uważa, powinien się w tej mierze udawać w powszechności do monarchicznych władz policyjnych, tam gdzie się takowe znajdują.

Wskazuje on tylko w ogóle kierunek, w jakim iść mają dochodzenia wstępne, może jednak udzielać nawet szczegółowe skazówki co do szczególnych czynności urzędowych przedsiebrać się mających. Mianowicie zaś może domagać się spisania protokołów a nawet zakreślać szczegółowe pytania, na które przesłuchania żąda.

Znoszenie się z innemi władzami powinno być o ile możności ustne; w przypadkach ważniejszych zapisywać będzie, o co wzywał, i co mu udzielono; ma także prawo żądać aby władza zawezwana udzieliła mu swoje zapiski.

W razie nieprawidłowości, nieusprawiedliwionej odmowy przyjścia w pomoc lub zwłoki, Prokurator uda się do władzy bezpośrednio nad zawezwaną władzą przełożonej lub też do Nadprokuratora.

Przepisy te służą i wtenczas gdy Prokurator wzywa inne władze administracyjne a nie monarchiczno-policyjne o dochodzenia wstępne.

Śledztwo przygotowawcze.

§. 71. Jeżeli Prokurator wnosi o rozpoczęcie śledztwa przygotowawczego, wówczas powinien w myśl §. 92 K. P. K. wyrazić stanowczo i dokładnie przeciw którym osobom i o jakie czyny wniosek jego jest wystósowany.

Co i wtenczas także powinien uczynić, gdy w ciągu śledztwa przygotowawczego wnosi, ażeby takowe do innego czynu lub do innych osób rozciągnąć.

§. 72. Nawet po rozpoczęciu śledztwa przygotowawczego Prokurator powinien pamiętać o dostarczeniu potrzebnego do rozwinięcia śledztwa materyału i wolno mu także w tym celu żądać (§. 36 K. P. K.) od innych władz poparcia.

Akt oskarżenia.

§. 73. Jeżeli akt oskarżenia wniesionym zostaje przeciw więcej oskarżonym, w wygotowach dla każdego z osobna oskarżonego, można opuścić te punkta oskarżenia, które nie dotyczą go ani pośrednio ani bezpośrednio.

§. 74. Jeżeli obwiniony, zostający w areszcie, oświadczy przed sądem, że zrzeka się doręczenia aktu oskarżenia (§. 209 K. P. K.) i poprzestaje na jego odczytaniu, można mu nie doręczać takowego a wtedy stwierdzone w protokóle odczytanie zastępuje doręczenie aktu oskarżenia.

Unaocznienie oskarżeń pomocniczych.

§. 75. Prokurator ma się starać o to, aby zostawał w ciągłej świadomości stanu działań karnych, przedsiębranych na podstawie skarg pomocniczych; o zajściu każdego takiego przypadku, a w razie nieskończenia się sprawy w postępowaniu uprzedniem, o wniesieniu aktu oskarżenia i o skutku powinien donosić Nadprokuratorowi.

Wykonanie kary.

§. 76. Ponieważ gwoli §. 405 K. P. K. Prokurator powinien zarządzić odstawienie skazańców, którzy mają odbyć karę w zakładzie karnym, przeto stanowi się w tej mierze co następuje:

Jeżeli skazaniec zostaje na wolności, Prokurator ze względu na zachodzące okoliczności postanowi ażali skazaniec ma się bezpośrednio stawić w zakładzie karnym lub w sądzie. O wydanem zarządzeniu i o dniu, do którego zgłoszenie się do kary ma nastąpić należy zawiadomić tak skazańca jak władzę do przyjęcia go powołaną. Jeżeli skazaniec wezwaniu zadość nie uczyni, Prokurator zawezwie sąd o przyaresztowanie go.

Co się tyczy skazańców, którzy się w areszcie sądowym znajdują, Prokurator oznajmi Naczelnikowi Trybunału do którego zakładu karnego mają być odstawieni. W tym przypadku baczyć należy na to aby w razie jednakich okoliczności odsyłać skazańców do zakładu karnego w tym samym porządku kolejnym, w jakim karę w sądzie rozpoczęli.

We wszystkich przypadkach Prokurator przesyłać ma zakładowi karnemu tablicę wykazawczą wraz z odpisem wyroku i pobudek (§. 34).

Wygnanie z kraju, wydalenie.

§. 77. Jeżeli wyrok opiewa wygnanie z kraju lub wydalenie, wówczas Prokurator oprócz doniesienia w §. 407 K. P. K. przepisanego, udzieli treść wyroku Dziennikowi Policyi Centralnej.

Pozbycie depozytów.

§. 78. Prokurator dopilnuje aby sąd w ślad §§. 377 i 379 K. P. K. zarządził sprzedaż przedmiotów, pochodzących ze śledztw karnych, i czuwać będzie nad wykonaniem tego zarządzenia.

Obwieszczenia.

§. 79. Stosownie do istniejących przepisów sądy obowiązane są udzielać Dziennikowi Policyi Centralnej wiadomość o ważniejszych wypadkach; wszelako jeśli zachodzi potrzeba takowego udzielenia a sprawy jeszcze nie ma w sądzie, wówczas uczyni to Prokuratorya.

Obrabianie spraw.

§. 80. Za zezwoleniem Nadprokuratora może Prokurator poruczyć niektórym ze swoich Podprokuratorów samodzielne prowadzenie spraw im przydzielonych, jeśli nawał czynności tego wymaga; wszelako i w tych przypadkach obowiązany jest sam dokładnie rozstrzygać oświadczenia odrzucające doniesienia (§. 90 K. P. K.), akta oskarżenia wnoszone w przypadkach podlegających sądowi przysięgłych i zażalenia nieważności.

Przeglądanie aktów.

§. 81. Nadprokurator ma prawo przeglądać akta Sądu Krajowego Wyższego i podwładnych temuż sądowi sądów, nie wyłączając protokołów narady. Toż samo prawo służy Prokuratorowi względem Trybunału pierwszej instancyi i podwładnych temuż Trybunałowi sądów powiatowych.

Raport miesięczny.

§. 82. W sprawozdaniach miesięcznych stosownie do §. 31 K. P. K. Nadprokuratorowi składać się mających, należy wyszczególnić ilość spraw karnych, przez zwrócenie doniesienia i ilość w inny sposób załatwionych. Co się tyczy spraw karnych, jeszcze wiszących, należy donieść o ich stanie, wymieniając poszczególnie ilość spraw karnych będących w toku dochodzeń wstępnych, w toku śledztwa przygotowawczego tudzież w stadium oskarżenia, oraz ilość spraw, w których już odbyła się rozprawa główna. W ważniejszych przypadkach przedstawić należy osobny stan każdej takiej sprawy karnej.

Nadprokuratorowi zachowuje się wolność żądania od Prokuratora, jeśli uzna tego potrzebę, bliższych wyjaśnień co do spraw karnych załatwionych lub co do stanu wiszących.

Zapiski dotyczące rozpraw głównych.

§. 83. Prokurator utrzymywać będzie według wzoru XVI rejestr zarządzonych rozpraw głównych i ich skutku dotyczący, a w porządku bieżących dni roku prowadzony.

Doniesienia sądów powiatowych.

§. 84. Prokurator utrzymywać będzie w naoczności doniesienia sądów powiatowych, o wytoczonych przez nie w ślad §. 89 K. P. K. dochodzeniach wstępnych względem zbrodni i występków, a co się tyczy aresztowanych czuwać ma nad wczesnem przedkładaniem aktów.

Wykaz czynności Prokuratoryi.

§. 85. Roczny wykaz czynności przez Prokuratorów stosownie do §. 22 rozporządzenia dla Prokuratoryi z dnia 3 sierpnia 1854 składać się mający, ma być ułożony podług wzoru XVII, zaś wykaz statystyczny podług wzoru XVIII.

Wykaz czynności Nadprokuratoryi.

§. 86. Nadprokurator zaprowadzi według wzoru XIX wykaz własnych czynności Ministrowi Sprawiedliwości składać się mający.

Oddział II.

O czynnościach urzędowych organów Prokuratoryi przy sądach powiatowych.

Organy Prokuratoryi przy sądach powiatowych.

§. 87. Obowiązki prokuratorskie przy sądach powiatowych wykonywają następujące organy Prokuratoryi:

1. urzędnicy Prokuratoryi;
2. przeznaczeni do tego urzędnicy władz politycznych i policyjnych;
3. osobno mianowani funkcyonaryusze Prokuratoryi i ich zastępcy.

W który z powyższych sposobów służba prokuratorska w każdym sądzie powiatowym w szczególności ma być pełnioną, postanowi sam Minister Sprawiedliwości, tam zaś gdzie spółdziałanie władz politycznych i policyjnych jest potrzebne, w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

O Funkcyonaryuszach Prokuratoryi w szczególności.

1. Mianowanie.

§. 88. Funkcyonaryuszem Prokuratoryi lub jego zastępcą, tylko ten może być mianowany, kto jest w pełnem używaniu praw obywatelskich, posiada potrzebne uzdolnienie i zasługuje na zaufanie. Powinien zwykle przebywać w siedzibie sądu powiatowego lub w bezpośredniem pobliżu tejże i umieć języki sądowe.

Władza mianowania służy Nadprokuratorowi, który zniesie się uprzednio w tej mierze z Naczelnikiem kraju.

Jeżeli mianować się mający zostaje w służbie publicznej, potrzebnem jest przyzwolenie jego władzy przełożonej.

Nadprokurator mocen jest funkcyonaryusza Prokuratoryi każdego czasu bez wymienienia przyczyny uwolnić od urzędu; uwolnionemu nie służy prawo zażalenia z tego powodu.

Tak uwolniony może być każdego czasu znowu mianowanym.

2. Rozpisanie konkursu.

§. 89. W celu obsadzenia opróżnionych posad może Nadprokurator rozpisać konkurs; wszelako w wyborze swoim nie jest ograniczony do tych, którzy się w drodze konkursu zgłosili.

Podania będą wnoszone do Prokuratora, który je po wyjściu okresu wraz ze swojem zdaniem przedstawi Nadprokuratorowi.

Uprzymiotnienie ubiegających się ocenia Nadprokurator, któremu wolno jest w drodze, jaką za stósowną uzna, zasięgnąć w miarę potrzeby bliższych w tej mierze wiadomości.

3. Przysięga służbowa.

§. 90. Przed objęciem obowiązków służby, mianowany złoży przysięgę służbową w rotę zawartą we wzorze XX.

Przysięgę odbierze Prokurator, ale wolno mu wezwać sędziego powiatowego o odebranie takowej.

4. Wynagrodzenie.

§. 91. Minister Sprawiedliwości stanowi azali funkcyonaryusz Prokuratoryi ma pobierać wynagrodzenie za pełnienie obowiązków służby i w jakiej wysokości.

Wynagrodzenie będzie wypłacane w urzędzie podatkowym na wezwanie Nadprokuratora za asygnacyą Prezydenta Sądu Krajowego Wyższego, a to w ratach miesięcznych lub kwartalnych z dołu.

§. 92. Prawo do przyznanego wynagrodzenia zaczyna się z pierwszym dniem miesiąca, następującego po dniu objęcia służby. Jeżeli pełnienie obowiązków służbowych kończy się przed upływem miesiąca kalendarzowego, funkcyonaryusz Prokuratoryi ma tylko prawo do stosunkowej części raty miesięcznej.

§. 93 Usprawiedliwiona nieobecność w służbie, w ciągu roku nie dłużej nad jeden miesiąc trwająca, nie pociąga za sobą wstrzymania wynagrodzenia.

Jeżeli nieobecność dłużej trwała lub nie jest usprawiedliwioną, wynagrodzenie za czas przerwy służbowej nie ma miejsca.

Jeżeli funkcyonaryusz Prokuratoryi zostaje uwolnionym od urzędu bez wyrażenia przyczyny, należy mu się wynagrodzenie za miesiąc, w ciągu którego uwolnionym został.

§. 94. Jeżeli wypada wstrzymać wypłacanie wynagrodzenia, wiadomość o tem udzieli niezwłocznie Nadprokurator Prezydentowi Sądu Krajowego Wyższego przy wymienieniu dnia, z którym wypłacanie ma być wstrzymane.

§. 95. Prokurator może udzielić urlop funkcyonaryuszowi Prokuratoryi w ciągu jednego roku na dni 14, Nadprokurator zaś na 6 tygodni.

5. Obowiązki urzędowania.

§. 96. Funkcyonaryusze Prokuratoryi powinni urząd poruczony sobie od Rządu sprawować z jak największą usilnością i jak najsumienniej, do poleceń swoich przełożonych ściśle się stosować, a osobliwie zachować święcie tajemnicę urzędową. Nie wolno im od nikogo z powodu służby przyjmować datków ani pośrednio ani bezpośrednio, ani innej odnosić korzyści.

O przystąpieniu do towarzystwa politycznego powinni donieść Prokuratorowi.

6. Kara dyscyplinarna.

§. 97. Prokurator może przeciw funkcyonaryuszowi Prokuratoryi za uchybienia przeciw obowiązkom orzec utratę wynagrodzenia aż do wysokości jednomiesięcznej raty.

Przeciw takowemu orzeczeniu można założyć zażalenie do Nadprokuratora w ciągu dni ośmiu. Zażalenie należy wnieść do Prokuratora.

7. Kary porządkowe.

§. 98. Jeżeli funkcyonaryusz Prokuratoryi dopuszcza się opieszałości, Prokurator może go przynaglać karami porządkowemi aż do ilości 5 zł.

Zażalenie przeciw temu nie jest dozwolone; wszelako po dostatecznem usprawiedliwieniu, karę porządkową uchylić należy. Oprócz tego Prokurator może uwolnić od rozciągniętej kary, jeżeli są do tego powody, które na wzgląd zasługują.

8. Usunięcie od służby.

§. 99. Jeżeli wyjdą na jaw okoliczności, które funkcyonaryusza Prokuratoryi byłyby wyłączyły od otrzymania posady, albo jeśli tenże dopuści się grubego naruszenia obowiązków, Nadprokurator natychmiast go usunie.

9. Chwilowe zastępstwo funkcyonaryuszów Prokuratoryi.

§. 100. Jeżeli obowiązki Prokuratoryi przy sądzie powiatowym nie mogą być pełnione, dla tego że w obecnej chwili niema organu, któryby do tego był powołany albo go zaszła przeszkoda, wówczas sędzia powiatowy mocen jest w przypadkach naglących ustanowić chwiłowym funkcyonaryuszem prokuratoryi podwładnego sobie urzędnika sądu albo uzdolnionego do tego członka zwierzchnictwa gminnego siedziby urzędowej, albo gdy żadne z tego dwojga nie jest możnem, innego męża godnego zaufania. W obu ostatnich razach oprzysiądz należy powołanego, chyba że tenże zostaje już w służbie rządowej.

O nastąpionem zarządzeniu będzie niezwłocznie udzieloną wiadomość Prokuratorowi.

Postępowanie z doniesieniami.

§. 101. Organy prokuratoryi przy sądach powiatowych przyjmować będą wszelkie do nich przychodzące doniesienia o przestępstwach, nie należących do rzędu tych, które tylko na żądanie strony interesowanej ścigane być powinny, a jeżeli takowe doniesienia ustnie są czynione, spiszą je w krótkości.

Doniesienia o przekroczeniach oddadzą (§. 451 K. P. K.) natychmiast sądowi powiatowemu z wnioskiem o ukaranie. Jeżeli sprawca jest niewiadomy, zawezwą, jeśli potrzeba, sąd lub władzę bezpieczeństwa o odbycie dochodzeń wstępnych.

Jeżeli jednak sądzą że niema prawnej przyczyny do ścigania w drodze sądowej, zwrócą doniesienie przy wyrażeniu w krótkości pobudek, akty zaś dołączą do wykazu miesięcznego Prokuratorowi przedłożyć się mającego.

Jeżeli czyn doniesiony zdaniem ich stanowi zbrodnię lub występek, który z urzędu ścigać należy, wówczas prześlą (§. 89 K. P. K.) niezwłocznie doniesienie sądowi powiatowemu.

Zawiadomienie rościciela prywatnego.

§. 102. Jeżeli organy prokuratoryi odmawiają nastawania o ściganie, zawiadomią o tem pisemnie rościciela prywatnego (§. 449 K. P. K.).

Postępowanie w razie dostawienia aresztowanych.

§. 103. Jak tylko organy prokuratoryi otrzymają zawiadomienie o dostawieniu podejrzanego o przekroczenie, powinny zaraz wnieść o ściganie lub oznajmić że nie czynią wniosku o ściganie.

Rozporządzenie karne.

§. 104. Jeżeli przypuszczenia w §. 460 K. P. K. wyrażone, mają miejsce, wnieść należy o wydanie rozporządzenia karnego bez uprzedniego postępowania.

Odstąpienie od ścigania.

§. 105. Prokurator może polecić organom prokuratoryi aby w przypadkach bąć wyraźnie określonych, bąć we wszystkich nie odstępowały od swoich w ślad §. 451 K. P. K. postawionych wniosków o ściganie tylko za otrzymanem od niego przyzwoleniem.

Znoszenie się z sądami.

§. 106. Znoszenie się z sądem o ile można, ustnie odbywać się ma. Wnioski powinny być podawane na piśmie, chyba że sąd poświadcza ich osnowę.

W stosunkach ze sądem organa prokuratoryi, winny mu zawsze okazywać należne poważanie.

Na rozprawach głównych zasiadają po prawej stronie sędziego i stojący do sądu przemawiają.

Korespondencya.

§. 107. Pisemna korespondencya organów prokuratoryi ze swemi władzami przełożonemi odbywa się przez raporty, z innemi władzami przez odezwy.

W wygotowach do stron zachować mają formy zwykle przez władze publiczne używane.

Przeglądanie aktów.

§. 108. Organy prokuratoryi mają prawo przeglądać znajdujące się w sądzie powiatowym a przekroczeń dotyczące akty.

Registratura.

§. 109. Organy prokuratoryi powinny exhibity, które zatrzymują oznaczać bieżącemi liczbami i w tym porządku ułożone, podług lat w pęki związane i przeziernie spisane, starannie zachowywać.

Przy ustaniu ich działalności urzędowej oddadzą akty swoim następcom.

Akty registratury.

§. 110. Prokurator obowiązany jest polecić aby mu akty registratury w pewnych odstępach czasu przez organy prokuratoryi przedkładane były. Zarządzi wyłączenie i zniszczenie aktów, które się stały niezdatnemi do użycia oraz zachowanie w swojej własnej registraturze innych aktów, bez których organy prokuratoryi obejść się mogą.

Czynności urzędowe komisyjne.

§. 111. Prokuratorowie udzielą organom prokuratoryi przy sądach powiatowych stosowne skazówki pod tym wzlędem azali i w których przypadkach mają brać osobiście udział w czynnościach urzędowych, przekroczeń dotyczących, a po za miejscem siedziby sądu powiatowego odbywanych.

Jeżeli organy prokuratoryi na podstawie takich skazówek brały udział w czynnościach urzędowych po za siedzibą sądową, wówczas należy się im zwrot potrzebnych wydatków podróży oraz stosowne wynagrodzenie kosztów wyżywnego i pobytu. Wymiar uskuteczni prokurator, wypłata zaś nastąpi z funduszu zapasowego na koszta karno-sądowe sądu powiatowego.

Co się tyczy urzędników władzy politycznej, oraz władz policyjnych i sądowych, którym poruczono pełnienie czynności prokuratoryi przy sądach powiatowych, wysokość ich należytości w takich przypadkach oznaczają przepisy dla nich istniejące.

Wykaz miesięczny.

§. 112. Organy prokuratoryi przy sądach powiatowych przesyłać będą prokuratorowi z upływem każdego miesiąca wykaz wytoczonych spraw karnych i co w nich uczyniły według wzorcu XXI.

Prokurator wykaz ten sprawdzi i odeśle niezwłocznie, wraz ze swemi uwagami i skazówkami, jakieby za potrzebne uznał.

§. 113. Nadto donosić należy prokuratorowi osobno o każdem przekroczeniu ustawy drukowej, ustaw o prawie stowarzyszania się i zgromadzania, tudzież w ogóle o każdym ważnym wypadku przekroczenia i jeżeli nie chodzi o naglące zarządzenia, skazówek jego oczekiwać.

Raporty o czynnościach organów Prokuratoryi.

§. 114. Z końcem każdego roku prokurator składać będzie nadprokuratorowi raport o czynnościach organów prokuratoryi przy sądach powiatowych, o ważniejszych zaś wypadkach, tychże organów dotyczących za każdym razem, donosić mu jest obowiązany.

Formularz I do §. 33 Przepisów o wykonaniu K. P. K.

C. k. Sąd

Tabella

1. **Imie, nazwisko i przezwisko** wiek, religia, stan, zatrudnienie. Majątek, opis osoby	2. *a)* Miejsce urodzenia, *b)* miejsce zamieszkania lub pobytu, *c)* gmina, do której należy	3. Poprzednie sprawowanie się	4. Na ostatku popełnione przestępstwo z §§. K. K. Spólnik lub uczestnik
Imie, nazwisko i przezwisko: Wiek: Religia: Stan: ma dzieci prawych: Zatrudnienie: *) Urzędnik publiczny i nauczyciel Duchowny { katolicki: / innego wyznania: Gospodarstwo wiejskie { posiadacz gruntu i dzierżawca: / officyalista, służący niższorzędny, najemnik: Handel i przemysł { przedsiębiorca, będący w obowiązku, / pomocnik, najemnik Posiadacz domu i kapitalista: Oficer: Lekarz: Uczony, literat, artysta Służący innego zawodu: bez pewnego zarobkowania: Majątek *) { zamożny: / niedostatni: / ubogi: Opis osoby. Wzrost: Usta: Budowa: Zęby: Twarz: Broda: Cera: Podbródek: Włosy: Znaki szczególne: Brwi: Mówi po: Oczy: Odzież: Nos:	*a)* Miejsce urodzenia: *b)* Ostatnie miejsce zamieszkania lub pobytu: (*a)* | *b)*) Niewiadome lub (niestałe) za granicą: w kraju: a to: Wieś: Miasto liczące mniej lub więcej nad 10.000 mieszkańców { mniej / więcej Powiat ziemiański: „ przemysłowy: „ mieszany. *c)* Gmina, do której należy:	Używa dobrej sławy, *) wątpliwej { rozpusty / pijaństwa z powodu { próżniactwa / skłonności do gwałtów Do 14 roku życia chował się *) w poza domem rodzicielskim Poprzednie ukarania	

*) W razie twierdzącym zapisać w tych rubrykach „tak“, w innych zaś razach nie wypełniać onych.

Liczba rejestru głównego / Liczba wyroku 18

wykazawcza.

5. Wyciąg z ostatniego wyroku	6. Dzień rozpoczętej kary więzienia lub aresztu	7. Kara kończy się w razie odbycia jej		8. Usposobienie fizyczne i moralne, stopień wykształcenia (uczył się religii, pobierał nauki początkowe i inne)	9. Uwaga	10. Sprawowanie się podczas kary
		w areszcie wspólnym	w areszcie odosobnionym			
Wyrokiem Sądu z dnia 18 L. za zbrodnię:				Umie czytać i pisać	Koszta postępowania karnego mogą być ściągnięte	

Do wykonania kary

dnia 18

Formularz II do §. 52 Przepisów o wykonaniu K. P. K.

Rachunek z użycia kar pieniężnych w myśl §. 7 K. P. K. rozciągniętych.

Wpływ				Wydatek				
Liczba bieżąca	Wyrażenie tytułu prawnego	Ilość		Liczba bieżąca	Nazwisko odbierającego	Ilość		Uwaga
		zł.	ct.			zł.	ct.	

Uwaga. Poświadczenia odbioru przez odbierających powinny być oznaczone liczbą bieżącą Wydatku i przyłączone do rachunku.

Formularz III do §. 56 Przepisów o wykonaniu K. P. K.

Rejestr Sądu Powiatowego dotyczący doniesień o zbrodniach i występkach.

Liczba bieżąca	Dzień doniesienia	Liczba exhibitu	Przestępstwo	Nazwisko obwinionego	Trwanie aresztu		Dzień oddania aktów prokuratorowi	Uwaga
					od	do		

Uwaga. Jeżeli sprawca jest niewiadomy, w rubryce 4 wymienić należy poszkodowanego.

Formularz IV do §. 57 Przepisów o wykonaniu K. P. K.

Rejestr sądu powiatowego dotyczący

Liczba bieżąca	Dzień nadejścia	Liczba exhibitu	Przestępstwo	Oskarżyciel	Obwiniony	Trwanie aresztu		Czy przedsiębrano dochodzenia wstępne	Załatwienie		Rozporządzenie karne podług §. 460 K. P. K.	Czy założono sprzeciw przeciwko rozporządzeniu karnemu
						od	do		bez rozprawy lub rozporządzenia karnego	przez odstąpienie		

spraw o przekroczenia wytoczonych.

Wyrok kotumacyjny	Sprzeciw założony przeciwko wyrokowi kontumacyjnemu			Dzień rozprawy	Streszczenie wyroku	Powoływ założony przez	Orzeczenie w drugiej instancyi	Ponowna rozprawa i jej wynik stanowczy	Wykonanie kary aresztu		Kara pieniężna L. rachunku	Inne postanowienie	Uwaga
	Przychylono się	Odrzucono							Początek	Koniec			
		Nie było zażalenia	Skutek zażalenia										

Formularz V do §. 58 Przepisów o wykonaniu K. P. K.

Rejestr Główny Trybunału pierwszej Instancyi dotyczący postępowania uprzedniego w sprawach o zbrodnie i występki.

Liczba bieżąca	Liczba Dziennika Podawczego	Dzień nadejścia	Referent	Oskarżyciel	Przestępstwo	Obwiniony	Trwanie aresztu		Dzień wniesienia aktu oskarżenia	Zakończenie bez wniesienia aktu oskarżenia		Liczba, pod którą sprawa karna do rejestru oskarżeń jest wciągnięta	Uwaga
							od	do		w pierwszej instancyi	w ostatniej instancyi		

Uwaga. 1. Do tego rejestru głównego zaciągać należy także i wszystkie bezpośrednio nadchodzące akta oskarżenia (§. 208 K. P. K.)

2. Nie będą zaciągane do rejestru głównego bezpośrednio do Trybunału nadchodzące doniesienia o przestępstwach, względem których nie ma jeszcze wniosku oskarżyciela.

Formularz VI do §. 58 Przepisów o wykonaniu K. P. K.

Rejestr Trybunału pierwszej instancyi dotyczący wniesionych także aktów oskarżenia.

Liczba bieżąca	Liczba Dziennika Podawczego	Dzień nadejścia	Przestępstwo	Oskarżyciel	Obwiniony	Trwanie aresztu		Skutek sprzeciwu lub zażalenia przeciwko aresztowi (§. 210 K. P.)				Zaskarżenie nieważności w postępowaniu sprzeciwowem, dotyczącem oddania pod oskarżenie		Dzień oddania aktu Przewodniczącemu rozprawy głównej	Nazwisko Przewodniczącego	Dzień rozprawy głównej	Wyrok pierwszej instancyi	Wyrok ostatniej instancyi	Dzień rozpoczęcia kary wolność odejmującej	Złożenie kary pieniężnej	Inne postanowienie	Uwaga
						od	do	Tymczasowe odrzucenie z §. 211 K. P. K.	Odesłanie podług §. 212 K. P. P.	Przychylenie się do sprzeciwu §. 213 K. P. K.	*) Danie miejsca oskarżeniu §. 214. K. P. K	ze skutkiem	bez skutku									

Uwaga. Do tego rejestru zaciągać należy i akta karne przez Sądy Powiatowe w ślad §. 210 K. P. K. przedkładane.

*) Do tej rubryki wciągać należy i te przypadki, w których oskarżeniu tylko po części dano miejsce.

(Polnisch.)

Formularz VII do §. 59 Przepisów o wykonaniu K. P. K.

Rejestr exhibitów w Izbie Radnej referowanych.

Liczba bieżąca	Dzień zreferowania	Liczba Dziennika Podawczego	Nazwisko referenta	Sprawa karna	Przedmiot referatu	Uchwała Izby Radnej	Uwaga

Formularz VIII do §. 60 Przepisów o wykonaniu K. P. K.

Rejestr Przewodniczącego dotyczący rozpraw głównych.

Liczba bieżąca	Dzień otrzymania aktu	Nr. Rejestru Liczba Dzien. Podawcz.	Nazwisko sędziego śledczego lub członka Izby Radnej	Sprawa karna	Oskarżyciel	Oskarżony	Trwanie aresztu		Dzień rozprawy głównej	Wyrok pierwszej instancyi	Wyrok ostatniej instancyi	Rozpoczęcie kary wolność odejmującej	Złożenie kary pieniężnej	Orzeczenie co do kosztów; ściągnięcie tychże	Inne postanowienie	Dzień oddania aktu do Registratury	Uwaga
							od	do									

Formularz IX do §. 61 Przepisów o wykonaniu K. P. K.

Rejestr trybunału pierwszej

A) Powoływów.											
Liczba bieżąca	Dzień nadejścia	Liczba Dziennika Podawczego	Wymienienie Sądu Powiatowego	Nazwisko Referenta	Sprawa karna	Powołujący	Dzień referowania na posiedzeniu (§. 469 K. P. K.)	Uchwała Sądu powołania	Dzień rozprawy w ślad §. 471 K. P. K.	Orzeczenie Sądu powołania	**Uwaga**

instancyi, jako sądu powołania, dotyczący

B) Zażaleń.								
Liczba bieżąca	Dzień nadejścia	Liczba Dziennika Podawczego	Wymienienie sądu powiatowego	Nazwisko Referenta	Sprawa karna	Użalający się	Dzień i sposób załatwienia	**Uwaga**

Formularz X do §. 62 Przepisów o wykonaniu K. P. K.

Wykaz czynności sądu

Wymienienie sądu powiatowego	Exhibitów zaległych z roku przeszłego pozostało	Przybyło	Załatwiono	W końcu roku zeszłego pozostało wiszących spraw karnych o przekroczenia	Przybyło	Załatwiono	Bez rozprawy głównej i bez rozporządzenia karnego zakończono	Ilość rozporządzeń karnych §. 460 K. P. K.	Odstąpiono przed rozprawą główną		Wyroki po odbytej rozprawie głównej	
									Trybunałowi I instancyi	innym Sądom	po przeprowadzeniu dochodzeń wstępnych	bez dochodzeń wstępnych

powiatowego w sprawach karnych.

Z pomiędzy tych wyroków kontumacyjnych	Wyłączona jawność w skutek porozumienia się stron w tej mierze	Rozprawa główna w przypadkach przekroczeń drukowych *)		Ilość orzeczeń oddających pod dozór policyjny i oddanie do domu pracy	Ilość powoływań	Ilość zażaleń	Ilość delegacyj w ślad §. 12 K. P. K.	Z pomiędzy tych na żądanie obwinionego wróciło do Trybunału	Ilość przeprowadzonych w ślad §. 89 K. P. K. dochodzeń wstępnych co do zbrodni i występków	Ilość odbytych dochodzeń na wezwanie innych Władz	Czynności komisyjne poza miejscem urzędowania dotyczące	
		Uwolnień od zarzutu	Skazań								zbrodni i występków	przekroczeń

*) Rozprawy w sprawach drukowych należy również zaciągnąć do rubryk 12 i 13 (wyroki po odbytej rozprawie głównej).

Formularz XI do §. 63 Przepisów o wykonaniu K. P. K.

Wykaz miesięczny Sądu Powiatowego dotyczący po-
czych i do-

Liczba bieżąca	Dzień nadejścia	Liczba Dziennika Podawczego	Sprawa karna	Nazwisko obwinionego

ruczonych mu w ślad §. 12 K. P. K. śledztw przygotowaw-chodzeń wstępnych.

Trwania aresztu		Stan śledztwa	Dzień i sposób ukończenia i oddania Trybunałowi	Uwaga
od	do			

Formularz XII do §. 64 Przepisów o wykonaniu K. P. K.

Wykaz czynności

Wymienienie Trybunału	Z roku zeszłego pozostało zaległych exhibitów	Przybyło	Załatwiono	Ilość przypadków z roku zeszłego pozostałych	Przybyło spraw karnych w skutek ścigania ze strony			Liczba załatwionych przypadków karnych
					Prokuratora	Oskarżyciela prywatnego	Oskarżyciela przyłączającego się	

Ilość oskarżonych, którzy byli ścigani przez			Liczba skazanych na nastawanie			Rozprawy główne w sprawach drukowych w skutek oskarżenia ze strony					
						Prokuratora				Oskarżyciela prywatnego	
						przed Trybunałem		przed przysięgłymi			
Prokuratora	Oskarżyciela prywatnego	Oskarżyciela przyłączającego się	Prokuratora	Oskarżyciela prywatnego	Oskarżyciela przyłączającego się	uwolniono od zarzutu	skazano	uwolniono od zarzutu	skazano	uwolniono od zarzutu	skazano

Trybunału pierwszej instancyi.

Liczba dotąd jeszcze wiszących przypadków karnych	Ilość wniesionych do Sądu doniesień	Bez odbycia rozprawy głównej załatwiono przypadków karnych	Ilość rozpraw głównych *)		Odstąpiono przypadków karnych	Ilość aresztowanych	Bez wydania wyroku stanowczego w pierwszej instancyi pozostało przy końcu roku w aresztach
			przed przysięgłymi	przed Trybunałem			

Uchwały Izby Radnej						Ilość śledztw przygotowawczych i dochodzeń wstępnych w skutek delegacyi w ślad §. 12 K. P. K.	Z pomiędzy tych na żądanie obwinionego wróciło do Trybunału	Prośby o złagodzenie kary §. 410 K. P. K.		Prośby o ułaskawienie §. 411 K. P. K.		Czynności komisyjnych poza miejscem urzędowania
w skutek zażalenia			Wznowień w ślad §. 352 K. P. K.	Odsądzeń od praw obywatelskich (§. 425 K. P. K.)	Wydań (§. 59 K. P. K.)							
oskarżyciela	obwinionego	innych osób						przedłożono	odrzucono	przedłożono	odrzucono	

*) Do tej rubryki zaciągać należy i rozprawy w sprawach drukowych.

Formularz XIII do §. 65 Przepisów o wykonaniu K. P. K.

Wykaz czynności Trybunału pierwszej instancyi

Wymienienie Trybunału	Ilość powoływów założonych przez					Powoływów założonych			Skutek powołania					
											Przychylenie się do powoływu			
	obwinionego	prokuratora	oskarżyciela prywatnego	oskarżyciela przyłączającego się	rościciela prywatnego	przeciw orzeczeniu winy *)	przeciw wymiarowi kary	z powodu orzeczenia co do roszczeń prywatnych	odrzucono bez naznaczenia posłuchania §. 469 K. P. K.	odrzucono po rozprawie §. 474 K. P. K.	stanowczo rozstrzygnięto sprawę	odesłano do Sądu Powiatowego	uznano swoją niewłaściwość	zniesiono wyrok, ponieważ jest istota czynu zbrodni lub występku

*) Do tej rubryki wpisać należy powoływy, w których powołanie przeciw wymiarowi kary połączone jest z powołaniem przeciw orzeczeniu winy.

jako Sądu powołania w sprawach o przekroczenia.

Ilość rozpraw w drodze powołania	Ilość przypadków, w których do rozprawy w drodze powołania przyzwano świadków lub znawców	Wyroków w ślad §. 477 K. P. K.	Zażalenia z powodu odrzucenia sprzeciwu założonego przeciwko wyrokowi kontumacyjnemu		Ilość wniesionych innych zażaleń	
			przychylono się	odrzucono	ze skutkiem	bez skutku

Formularz XIV do §. 66 Przepisów o wykonaniu K. P. K.

Wykaz czynności Sądu

Wymienienie Sądu Krajowego wyższego	W końcu roku w sprawach karnych pozostało niezałatwionych podań	Ilość oskarżeń subsidiarnych w ślad §. 48, L. 2 K. P. K. przedłożonych			Wnioski o przedłużenie aresztu dla zabezpieczenia zmowom	
		Dano miejsce przez		odrzucono	przychylono się	odrzucono
		bezpośrednie oddanie pod oskarżenie	zarządzenie wznowienia śledztwa przygotowawczego			

Powołyłów założonych przez												Orzeczeń w ślad §. 114 ustęp 4 K. P. K.	Orzeczeń w ślad §. 213, ostatni ustęp K. P. K.	Orzeczeń w ślad §. 295 K. P. P.	Zażaleń przeciw uchwałom Izby Radnej					
Prokuratora				Oskarżyciela prywatnego		Oskarżonego									wyniesionych przez					
na korzyść oskarżonego		na niekorzyść oskarżonego				przeciw karze		z powodu roszczeń cywilno-prawnych							prokuratora		rościciela prywatnego		obwinionego	
ze skutkiem	bez skutku	ze skutkiem	bez skutku	ze skutkiem	bez skutku	ze skutkiem	bez skutku	ze skutkiem	bez skutku						ze skutkiem	bez skutku	ze skutkiem	bez skutku	ze skutkiem	bez skutku

krajowego Wyższego.

Sprzeciw założony przeciwko oskarżeniu												Sprzeciw założony przeciwko wyrokom kontumacyjnym					
na zaskarżenie ze strony												na zaskarżenie ze strony					
Prokuratora				Oskarżyciela prywatnego				Oskarżyciela przyłączającego się				Prokuratora		oskarżyciela prywatnego		oskarżyciela przyłączającego się	
orzeczeń w ślad §. 211 K. P. K.	orzeczeń w ślad §. 212 K. P. K.	orzeczeń w ślad §. 213 K. P. K.	orzeczeń w ślad §. 214 K. P. K.	orzeczeń w ślad §. 211 K. P. K.	orzeczeń w ślad §. 212 K. P. K.	orzeczeń w ślad §. 213 K. P. K.	orzeczeń w ślad §. 214 K. P. K.	orzeczeń w ślad §. 211 K. P. K.	orzeczeń w ślad §. 212 K. P. K.	orzeczeń w ślad §. 213 K. P. K.	orzeczeń w ślad §. 214 K. P. K.	ze skutkiem	bez skutku	ze skutkiem	bez skutku	ze skutkiem	bez skutku

Zażaleń przeciw uchwałom Trybunału								Zażalenia oskarżyciela przyłączającego się przeciw uchwałom zaniechania Izby Radnej		Zażalenia w ślad §. 494 K. P. K. przeciw rozstrzygom w sprawach drukowych		Prośby o złagodzenie kary §. 410 K. P. K.			Prośby o ułaskawienie §. 411 K. P. K.	
wyniesionych przez																
Prokuratora		oskarżyciela prywatnego		obwinionego		inne osoby										
ze skutkiem	bez skutku	ze skutkiem	bez skutku	ze skutkiem	bez skutku	ze skutkiem	bez skutku	przychylono się	odrzucono	ze skutkiem	bez skutku	odrzucono	przychylono się	przedłożono	odrzucono	przedłożono

Formularz XV do §. 63 Przepisów o wykonaniu K. P. K.

Wykaz czynności Trybunału

Tablica A.

Wymienienie kraju	Zaskarżenia nieważności przeciwko														
	Ilość przedłożonych zaskarżeń nieważności, wyniesionych przez				Odrzucono podług §. 286 K. P. K. zażaleń			Ilość rozpraw kasacyjnych	Obecność obwinionego lub zastępcy	W moc §. 288 ustęp 1, K. P. K. odrzucono zaskarżeń nieważności ze strony			Zniesienie stanowcze rozstrzygnienie sprawy na zażalenie		
	Prokuratora		oskarżyciela prywatnego	oskarżonego	Prokuratora	prywatnego oskarżyciela	oskarżonego			Prokuratora	oskarżyciela prywatnego	oskarżonego	Prokuratora	oskarżyciela prywatnego	oskarżonego
	na korzyść oskarżonego	na niekorzyść oskarżonego													

Najwyższego jako Sądu Kasacyjnego.

wyrokom Trybunałów															
wyroku						Zażalenie polegało na §. 281, L. 5 K. P. K.									Wyroków gwoli §. 290 K. P. K.
Odesłano do Sądu						Odrzucenie w ślad §. 286 K. P. K.			Odrzucenie w skutek rozprawy kasacyjnej			Przychylenie się			
do tego samego Sądu			do innego Sądu												
na zażalenie						Zażalenia były wniesione przez									
Prokuratora	oskarżyciela prywatnego	oskarżonego	Prokuratora	oskarżyciela prywatnego	oskarżonego	Prokuratora	oskarżyciela prywatnego	oskarżonego	Prokuratora	oskarżyciela prywatnego	oskarżonego	Prokuratora	oskarżyciela prywatnego	oskarżonego	

Uwaga. Jeżeli wyrok gwoli §. 289 K. P. K. tylko po części zniesionym zostaje, wówczas przypadek takowy zamieścić należy tak pomiędzy stanowczemi rozstrzygami jak pomiędzy odrzuconemi zażaleniami nieważności.

Wykaz czynności Trybunału

Tablica B.

Wymienienie kraju	Zaskarżenia nieważności przeciwko										
	Ilość przedłożonych zaskarżeń nieważności, wyniesionych przez				Odrzucenie gwoli §. 286 K. P. K. zażaleń			Ilość rozpraw kasacyjnych	Na mocy §. 288, ustęp 1, (§. 346) K. P. P. odrzucono zaskarżenie nieważności ze strony		
	Prokuratora		oskarżyciela prywatnego	oskarżonego	Prokuratora	oskarżyciela prywatnego	oskarżonego		Prokuratora	oskarżyciela prywatnego	oskarżonego
	na korzyść oskarżonego	na niekorzyść oskarżonego									

Najwyższego jako Sądu Kasacyjnego.

wyrokom Sądów Przysięgłych															
Zniesienie wyroku															Wyroków gwoli §. 290 K. P. K.
Stanowcze rozstrzygnięcie sprawy na zażalenie			Odesłanie do ponownej rozprawy									Odesłanie do Trybunału dla wydania nowego wyroku §. 349, ustęp 3, K. P. K.			
			przed ten sam Sąd przysięgłych			przed inny Sąd przysięgłych			przed Trybunał lub Sąd Powiatowy						
			na zażalenie nieważności			na zażalenie nieważności			na zażalenie nieważności			na zażalenie nieważności			
Pokuratora	oskarżyciela prywatnego	oskarżonego	Prokuratora	oskarżyciela prywatnego	oskarżonego	Prokuratora	oskarżyciela prywatnego	oskarżonego	Prokuratora	oskarżyciela prywatnego	oskarżonego	Prokuratora	oskarżyciela prywatnego	oskarżonego	

Formularz XV.

Wykaz czynności Trybunału

Tablica C.

Wymienienie kraju	Ile powoływów założył										Orzeczenie gwoli §. 296 K. P. K.	Orzeczenie względem sprzeciwu przeciwko wyrokom kontumacyjnym gwoli §. 427 K. P. K.		Zaskarżenie nieważności przeciw rozstrzygom S. K. W. co do oddania pod oskarżenie, wyniesione przez					
	Prokurator				Oskarżyciel prywatny		Oskarżony					przychylono się	odrzucono	Prokuratora		Oskarżyciela prywatnego		Obwinionego	
	na korzyść oskarżonego		na niekorzyść oskarżonego				z powodu kary		z powodu roszczeń prywatnych										
	ze skutkiem	bez skutku	ze skutkiem	bez skutku	ze skutkiem	bez skutku	ze skutkiem	bez skutku	ze skutkiem	bez skutku				ze skutkiem	bez skutku	ze skutkiem	bez skutku	ze skutkiem	bez skutku

Najwyższego jako Sądu Kasacyjnego.

Zaskarżenia nieważności w obronie ustawy					orzeczenie gwoli §. 362 K. P. K.						Wnioski o złagodzenie kary §. 410 K. P. K.		Wnioski o ułaskawienie §. 411 K. P. K.	
	Przychylono się				L. 1, 2			L. 3						
	ze skutkiem dla obwinionego													
odrzucenie	uwolnienie od zarzutu	zastosowanie łagodniejszego zakresu kary	nakazanie ponownego postępowania	bez skutku dla obwinionego	uwolnienie od zarzutu	zastosowanie łagodniejszego zakresu kary	nakazanie wznowienia	uwolnienie od zarzutu	zastosowanie łagodniejszego zakresu kary	nakaz wznowienia	Przychylenie się	odrzucenie	przedłożenie	odrzucenie

Formularz XVI do §. 83 Przepisów o wykonaniu K. P. K.

Księga zapisków o rozprawach

Dzień

Liczba bieżąca	Numer rejestru głównego trybunalskiego i nazwisko Referenta Prokuratoryi	Nazwisko oskarżonego	Przestępstwo	Dzień wyroku	Wyrok	
					kara wolność odejmująca	kara pieniężna

głównych.

rozprawy.

Miejsce kary		Dzień rozpoczętej kary	Dzień oddania do zakładu karnego	Inne zarządzenia		Uwaga
Trybunał	Zakład karny			przedmiot	postanowienie	

Formularz XVII do §. 85 Przepisów o wykonaniu K. P. K.

Wykaz czynności

Wymienienie Prokuratoryi	Z roku przeszłego pozostało zaległych podań	Przybyło	Załatwiono	Pozostało podań niezałatwionych	Ilość doniesień w Prokuratoryi spisanych	Ilość aktów oskarżenia przez Prokuratoryę wniesionych	Ilość przypadków karnych załatwionych bez rozprawy głównej		Ilość odbytych rozpraw głównych, do których wchodziła Prokuratorya				Późniejsze przystąpienie Prokuratoryi do zaskarżeń subsidiarnych	Przystąpienie do zaskarżeń prywatnych
							ze	bez	przed Sądem przysięgłych w sprawach o		przed Trybunałem w sprawach o			
							śledztwem przygotowawczem	śledztwa przygotowawczego	występki	zbrodnie	występki	zbrodnie		

Uwaga. Rubryka 8. zawierać ma wszystkie rozprawy główne tudzież rozprawy w sprawach drukowych (rubryka 12) odbyte.

Prokuratoryi.

Sprawy drukowe										Ilość posiedzeń sądowych, do których wchodziła Prokuratorya	Ilość działań śledczych, poza siedzibą urzędową odbytych, w których Prokuratorya miała udział	Ilość rozpraw na drodze powołania w sprawach o przekroczenia (§. 471 K. P. K.)	Skład osobowy
Zajęcie w sprawach drukowych		Rozprawy główne w sprawach o zbrodnie i występki		Postępowanie w ślad §. 493 K. P. K.		Rozprawy w sprawach o przekroczenia drukowe. Oskarżonego							
potwierdzone przez Sąd	uchylone przez Sąd	uwolnienie od zarzutu	skazanie	Do wniosku Prokuratoryi przychylono się	Do wniosku Prokuratoryi nie przychylono się	uwolniono od zarzutu	skazano						

Formularz XVIII do §. 85 Przepisów o wykonaniu K. P. K.

Wykaz statystyczny Prokuratoryi.

Tablica A. dotycząca spraw karnych, które aż do rozprawy głównej przeprowadzono lub przed nią ukończono.

Ilość doniesionych przypadków karnych		Przypadki, które załatwiono bezpośrednio odrzuceniem doniesienia lub też w stadium dochodzeń wstępnych		Odrzucenie wniosków o wytoczenie śledztwa przygotowawczego			Wytoczone śledztwa przygotowawcze			Zaniechanie śledztwa przygotowawczego przez			Akty oskarżenia wniesione					Ilość przypadków karnych, które po wniesieniu aktu oskarżenia bez rozprawy głównej ułatwiono					
z roku przeszłego pozostało	w ciągu roku przybyło	na nastawanie		Wniosek			na wniosek			sędziego śledczego	Izbę Radną	Sąd Krajowy Wyższy	bez śledztwa przygotowawczego		po śledztwie przygotowawczem			przez odstąpienie oskarżyciela			przez rozstrzyg wyższych sądów		
																					oskarżyciel		
		Prokuratora	Oskarżyciela prywatnego	Prokuratora	Oskarżyciela prywatnego	Oskarżyciela przyłączającego się	Prokuratora	Oskarżyciela prywatnego	Oskarżyciela przyłączającego się				przez Prokuratora	przez oskarżyciela prywatnego	przez Prokuratora	przez oskarżyciela prywatnego	przez oskarżyciela przyłączającego się	Prokurator	oskarżyciel prywatny	oskarżyciel przyłączający się	Prokurator	oskarżyciel prywatny	oskarżyciel przyłączający się

Ilość spraw karnych, innym Sądom lub Władzom odstąpionych	Ilość odbytych rozpraw głównych na zaskarżenie ze strony			Przypadki, w których postępowanie uprzednie (aż do wniesienia aktu oskarżenia) w ogólności ukończone zostało a ciągnęło się					Trwanie aresztu aż do wniesienia aktu oskarżenia					Trwanie aresztu po wniesieniu aktu oskarżenia aż do prawomocności wyroku			
	Prokuratora	oskarżyciela prywatnego	oskarżyciela przyłączającego się	nie dłużej nad jeden miesiąc	dłużej nad miesiąc aż do 3 miesięcy	dłużej nad 3 do 6 miesięcy	dłużej nad 6 miesięcy do 1 roku	dłużej nad rok	od 1—8 dni	do 14 dni	do 1 miesiąca	do 2 miesięcy	nad 2 miesiące	do 8 dni	do 14 dni	do 1 miesiąca	nad 1 miesiąc

Wykaz statystyczny

Tablica B. dotyczaca osób, przeciw którym

Ilość osób, przeciw którym akt oskarżenia wniesiono		Zaskarżenie wyniósł		
w końcu roku zeszłego zostało	w ciągu roku przybyło	Prokurator	oskarżyciel prywatny	oskarżyciel przyłaczający się

Prokuratoryi.

akt oskarżenia wniesiono.

Ilość oskarżonych, którzy przeciw aktowi oskarżenia				Ilość osób, przeciw którym w końcu roku zaskarżenie w zawieszeniu pozostało
nie wynieśli sprzeciwu	wynieśli sprzeciw			
	Skutek sprzeciwu			
	odbycie rozprawy głównej	zakończenie sprawy bez rozprawy głównej	odstąpienie innemu Sądowi	

Wykaz statystyczny

Tablica C. dotycząca postępowania

Ilość osób oskarżonych			Ilość oskarżonych, których tylko z powodu związku przed Sąd przysięgłych przyprowadzono			Ilość osób uwolnionych od zarzutu												Zawieszenie orzeczenia w ślad §. 332 K. P. K.	Ilość skazanych na zaskarżenie ze strony				
						w skutek odstąpienia oskarżyciela od oskarżenia			bez orzeczenia sądu przysięgłych §. 317 K. P. K.			orzeczenie przysięgłych że oskarżony nie jest winny §. 334 K. P. K.			uznanie za winnego przez przysięgłych §. 337 K. P. K.				Prokuratora		oskarżyciela prywatnego	oskarżyciela przyłączającego się	
Zaskarżenia ze strony																							
Prokuratora	oskarżyciela prywatnego	oskarżyciela przyłączającego się	Prokuratora	oskarżyciela prywatnego	oskarżyciela przyłączającego się	Prokuratora	oskarżyciela prywatnego	oskarżyciela przyłączającego się	Prokuratora	oskarżyciela prywatnego	oskarżyciela przyłączającego się	Prokuratora	oskarżyciela prywatnego	oskarżyciela przyłączającego się	Prokuratora	oskarżyciela prywatnego	oskarżyciela przyłączającego się		za zbrodnie	za występki		za zbrodnie	za występki

Prokuratoryi.

Sądów przysięgłych w orzekaniu.

Wydarzenia podczas rozpraw Sądu przysięgłych						Ilość odbytych posiedzeń Sądu przysięgłych		Ile dni zabrała rozprawa	Ilość przysięgłych, za niestawienie się ukaranych	Ilość osób, co do których orzeczenie przysięgłych było		
Pouczenie w ślad §. 327 K. P. K.	Wniosek o zmianę pytań gwoli §. 327 K. P. K.		Przypadki ponownej narady §. 330 K. P. K.	Wezwanie do ponownej narady podług §. 331 K. P. K.								
	ze skutkiem	bez skutku		ze zmianą	bez zmiany	zwyczajnych	nadzwyczajnych			całkiem zgodne z oskarżeniem	po części zgodne z oskarżeniem	całkiem uwalniające od zarzutu
				pytań								

Formularz XVIII.

Wykaz statystyczny

Tablica D. Postępowanie orzekające

Ilość osób oskarżonych			Ilość osób uwolnionych o zarzutu						Ilość skazanych na oskarżenie ze strony		
			w skutek odstąpienia oskarżyciela od oskarżenia			przez Trybunał					
Oskarżenia ze strony											
Prokuratora	Oskarżyciela prywatnego	Oskarż. przyłączającego się	Prokuratora	Oskarżyciela prywatnego	Oskarż. przyłączającego się	Prokuratora	Oskarżyciela prywatnego	Oskarż. przyłączającego się	Prokuratora	oskarżyciela prywatnego	oskarżyciela przyłączającego się

Prokuratoryi.

Trybunałów pierwszej instancyi.

Uznanie niewłaściwości w ślad §. 261 K. P. K. na oskarżenie ze strony			Wyroki kontumacyjne		Ilość skazanych tylko za przekroczenie	Ile dni zabrała rozprawa
Prokuratora	Oskarżyciela prywatnego	Oskarżyciela przyłączającego się	Ilość skazanych	Ilość uwolnionych od zarzutu		

Formularz XVIII.

Wykaz statystyczny

Tablica E. dotycząca zbrodni i występków

Zbrodnie	Ilość oskarżonych	Ilość oskarżonych, uwolnionych od zarzutu	Ilość oskarżonych, których skazano: na karę śmierci a to: ułaskawionych	nie ułaskawionych	na karę więzienia: dożywotnią	nad 15 do 20 lat	nad 10 do 15 lat	nad 5 do 10 lat	nad 3 do 5 lat	nad 2 do 3 lat	nad 1 rok do 2 lat	nad 6 miesięcy do 1 roku	nad 3 do 6 miesięcy	nad 1 do 3 miesięcy	poniżej 1 miesiąca	Łączna ilość skazanych	z pomiędzy tych za więcej przestępstw
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Zdrada główna																	
Obraza majestatu																	
Obraza członków domu cesarskiego																	
Zakłócenie spokojności publicznej																	
Bunt i rozruch																	
Gwałt publiczny przez:																	
1. gwałtowne działanie przeciw zgromadzeniu od Rządu powołanemu, sądowi lub władzy publicznej																	
2. gwałtowne działanie przeciw korporacyom i zgromadzeniom prawnie uznanym																	
3. gwałtowne targnienie się lub niebezpieczne odgrażanie się przeciw osobom urzędowym w urzędowaniu																	
4. przez gwałtowne najście cudzego dobra nieruchomego																	
5. *a)* złośliwe uszkodzenie cudzej własności																	
b) uszkodzenie dróg żelaznych parowców itd.																	
6. uszkodzenie i przeszkadzanie telegrafom rządowym																	
7. inne złośliwe działania lub opuszczenia w okolicznościach osobliwie niebezpiecznych																	
8. porwanie osoby																	
9. nieupoważnione ścieśnienie wolności osobistej człowieka																	

Prokuratoryi.

tudzież kar za takowe rozciągniętych.

Występki	Ilość oskarżonych	Ilość oskarżonych, których od zarzutu uwolniono	Ilość oskarżonych, których skazano							
			na karę aresztu trwającą				na kary pieniężne i inne majątkowe	na utratę praw i upoważnień	Łączna ilość skazanych
			przeszło 3 miesiące	przeszło 1 miesiąc do 3 miesięcy	przeszło 8 dni do 1 miesiąca	przez dni 8 i mniej			
19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
Zbiegowisko, §§. 279 do 284 incl., K. K. .									
Udział w towarzystwach tajnych (związkach potajemnych), §§. 285 do 297 incl., K. K.									
Podburzanie, §. 300, K. K.									
Podżeganie do nieprzyjacielskich kroków przeciw narodowościom, społecznościom religijnym, korporacyom itp. §. 302 . K. K.									
Obraza prawnie uznanego kościoła lub społeczeństwa religijnego, §. 303, K. K.									
Rozkrzewianie sekty religijnej przez Rząd za niedozwoloną uznanej, §. 304 K. K. .									
Publiczne znieważanie urządzeń małżeństwa, familii, własności lub zachwalanie czynności nieprawnych lub nieobyczajnych, §§. 305, K. K.									
Uszkodzenie grobowców, otworzenie grobow, zabranie lub znieważenie trupow, §. 306, K. K..									
Rozsiewanie fałszywych zatrważających wieści lub przepowiedni przez pisma drukowe, §. 308, K. K.									
Nieprawne rozgłaszanie:									
a) z §. 309, K. K.									
b) z Art. VII., VIII., IX. ustawy z dnia 17 grudnia 1862, Dz. u. p. Nr. 8 z roku 1863									
Otwieranie składek prawu przeciwnych przez pisma drukowe, §. 310, K. K. . .									

Wykaz statystyczny

Tabela E. dotycząca zbrodni i występków

Zbrodnie	Ilość oskarżonych	Ilość oskarżonych, uwolnionych od zarzutu	Ilość oskarżonych, których skazano: na karę śmierci a to		na karę więzienia											Łączna ilość skazanych	z pomiędzy tych za więcej przestępstw
			ułaskawionych	nie ułaskawionych	dożywotnią	nad 15 do 20 lat	nad 10 do 15 lat	nad 5 do 10 lat	nad 3 do 5 lat	nad 2 do 3 lat	nad rok 1 do 2 lat	nad 6 miesięcy do 1 roku	nad 3 do 6 miesięcy	nad 1 do 3 miesięcy	poniżej 1 miesiąca		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
10. postępowanie z człowiekiem jak z niewolnikiem																	
11. uprowadzenie																	
12. wymożenie przymusowe																	
13. niebezpieczne groźby																	
Nadużycie władzy urzędowej i przyjęcie datków w rzeczach urzędowych . . .																	
Kuszenie do nadużycia władzy urzędowej																	
Fałszowanie publicznych papierów kredytowych																	
Fałszowanie monety.																	
Naruszenie religii																	
Zgwałcenie niewiasty, zesromocenie i inne przypadki ciężkiej sprosności																	
Morderstwo																	
Dzieciobójstwo																	
Zabójstwo																	
Spędzenie płodu																	
Porzucenie dziecka																	
Ciężkie uszkodzenie na ciele																	
Pojedynek																	
Podpalenie																	
Kradzież																	
Przeniewierzenie																	
Rabunek																	
Oszustwo																	
Dwużeństwo																	
Potwarz.																	
Pomoc dana zbrodniarzom																	
Ogółem .																	
W roku zeszłym 18																	
a więc w roku 18.... { więcej o																	
{ mniej o.																	

Prokuratoryi.

oraz kar za takowe rozciągniętych.

Występki	Ilość oskarżonych	Ilość oskarżonych, uwolnionych od zarzutu	Ilość oskarżonych, których skazano						
			na karę aresztu trwającą				na kary pieniężne i inne majątkowe	na utratę praw i upoważnień	Łączna ilość skazanych
			przeszło 3 miesiące	przeszło 1 miesiąc do 3 miesięcy	przeszło 8 dni aż do 1 miesiąca	przez 8 dni i mniej			
19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
Uśmiercenie człowieka przez zaniedbanie w przypadkach §§. 335, 336, 341, 343, 356, 357, 358, 363, 369, 370, 371, 372, 373, 376, 377, 378, 380, 382, 384, 387, 422, 423, 424, 425, 426, K. K.									
Uśmiercenie przez zaniedbanie lub ciężkie uszkodzenie na ciele w przypadkach §. 337, K. K..									
Występek przeciw zakładom pocztowym, §. 393, K. K.									
Występek przeciw własności literackiej i artystycznej, §. 467, K. K.									
Przewinienie dłużników w konkurs popadłych, §. 486, K. K..									
Przypadki obrazy czci, w §§. 487—492, K. K. określone, o ile czyn przez pisma drukowe popełnione.									
Naruszenie obyczajności lub wstydliwości przez pisma drukowe, §. 516, K. K. . .									
Występek przeciwko §§. 9, 11, ustęp 2; 24, 25 Ustawy Drukowej z dnia 17 grudnia 1862, Dz. u. p. Nr. 6 z roku 1863									
Kupowanie i sprzedawanie głosów wyborczych i fałszowanie wyniku wyboru, Art. VI. Ustawy z dnia 17 grudnia 1862 Dz. u. p. Nr. 8 z roku 1863									
Ogółem .									
W roku zeszłym 18									
a przeto w roku 18.... więcej o									
a przeto w roku 18.... mniej o									

Formularz XVIII.

Wykaz statystyczny Prokuratoryi.

Tablica F.

dotycząca osobistych stosunków osób za zbrodnie lub występki skazanych.

Przestępstwo	Łączna ilość skazanych	Płeć i wiek										Stan familijny										Religia				
		Osoby mające										stanu wolnego		zostające w stanie małżeńskim				poprzednio w stanie małżeńskim				katolicka	grecka nie unicka	ewangelicka	mojżeszowa	innego wyznania
		mniej niż 16 lat		od 16 do 20 lat		od 20 do 30 lat		od 30 do 60 lat		nad 60 lat				M.		K.		M.		K.						
		M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.	mają	nie mają	mają	nie mają	mają	nie mają	mają	nie mają					
														dzieci												
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27
A. Zbrodnie: jak na Tablicy E.																										
B. Występki: jak na Tablicy E.																										

Zawód																	Ukształcenie			Majątek			Obywatelstwo krajowe				Z pomiędzy tych było							
Gospodarstwo wiejskie			Handel i sposób zarobkowania			Posiadacze domów i kapitaliści	Urzędnicy i nauczyciele publiczni	Oficerowie	Lekarze	Adwokaci i notaryusze	Duchowni		Uczeni, literaci, artyści	Służący	Osoby innych zawodów	Osoby bez pewnego sposobu zarobkowania	Czytać i pisać		Posiadający wyższe ukształcenie	bez majątku	z niejakim majątkiem	zamożni	Należący do krajów w Radzie państwa zastępowanych	Należący do krajów korony węgierskiej	Cudzoziemcy	niewiadomej krajowości	jeszcze nigdy za zbrodnię, występek lub przekroczenie nie		już raz lub kilka razy za występek lub przekroczenie		za zbrodnię			
Posiadacz gruntowy lub dzierżawca	Będący w obowiązkach	Inni słudzy i najemnicy	Samoistni przedsiebiorcy	Będący w obowiązkach	Pomocnicy i najemnicy						katolicy	innych wyznań					umiejący	nie umiejący													jeden raz		lub więcej razy	
																											skazanych							
																											M.	K.	M.	K.	M.	K.	M.	K.
28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62

Formularz XVIII.

Wykaz statystyczny Prokuratoryi.

Tablica G dotycząca orzeczeń Sądów powiatowych w sprawach o przekroczenia.

Ilość spraw o przekroczenia			Ilość wymierzonych kar w ślad §. 460 K. P. K.			Ilość spraw o przekroczenia w inny sposób załatwionych					
Oskarżenie wyniósł			Przypadki w których nie założono sprzeciwu	Przypadki, w których sprzeciw założono		Ukończono bez rozprawy głównej	Ukończono na rozprawie głównej		Wynik postępowania sądowego		
				Skutek							
Prokurator	Oskarżyciel prywatny	Oskarżyciel przyłączający się		Skazanie	Uwolnienie od zarzutu		po odbyciu dochodzeń wstępnych	bez odbycia dochodzeń wstępnych	Skazanie	Uwolnienie od zarzutu	Uznanie niewłaściwości

Uwaga: Tę i następującą Tablicę H powinny Sądy Powiatowe sporządzać podług dotychczasowych przepisów i przedkładać Prokuratoryi.

Formularz XVIII.

Wykaz Statystyczny Prokuratoryi dotyczący spraw

o przekroczenia, toczących się w Sądach Powiatowych oraz kar za takowe rozciągniętych.

Tablica H.

Przekroczenia	Ilość oskarżonych	Ilość obwinionych, których od oskarżenia uwolniono	Ilość obwinionych, których skazano: na karę aresztu trwającego: przeszło 3 miesiące	przeszło jeden miesiąc aż do 3 miesięcy	przeszło 8 dni do jednego miesiąca	8 dni i mniej	na kary pieniężne i inne majątkowe	na utratę praw i upoważnień	Łączna ilość
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
I. Zbrodnie małoletnich jako przekroczenia karać się mające §§. 237, 269 *a)* i 270—272 K. K.									
II. Przeciw spokojności publicznej i porządkowi: *a)* Namawianie do bezpodstawnych zażaleń §. 301 K. K.									
b) dawanie pomocy odnośnie do przekroczeń, orzectwu Sądów przydzielonych §. 307 K. K.									
c) rozsiewanie fałszywych zatrważających wieści lub przepowiedni §. 308 K. K.									
d) nieprawne rozgłaszania §. 309 K. K.									
e) składki lub subskrypcye w celu udaremnienia prawnych następstw przestępstw §. 310 K. K.									
Ogółem .									
III. Przeciw instytucyom publicznym i urządzeniom, do bezpieczeństwa powszechnego służącym (Rozdział VI. Części II. K. K.): *a)* Kuszenie do nadużycia władzy urzędowej §. 311 K. K.									
b) obraza urzędników lub straży §. 312 i 313 K. K.									
c) wtrącenie się do wykonywania służb publicznych §§. 314 K. K.									
d) inne przekroczenia									
Ogółem .									
IV. Przeciw obowiązkom publicznego urzędu (Rozdział VII.)									

Przekroczenia		Ilu oskarżonych	Ilu obwinionych uwolniono od oskarżenia	Ilu obwinionych skazano: na karę aresztu trwającego przeszło 3 miesiące	przeszło jeden miesiąc aż do 3 miesięcy	przeszło 8 dni aż do jednego miesiąca	8 dni i mniej	na kary pieniężne i inne majątkowe	na utratę praw i upoważnień	Łączna ilość
1		2	3	4	5	6	7	8	9	10
V. Przeciw bezpieczeństwu życia (Rozdział VIII.)	a) ciężkie uszkodzenie na ciele przez zaniedbanie §. 335 i 336 K. K.									
	b) zatajenie porodu §§. 339 i 340 K. K. . . .									
	c) ciężkie uszkodzenie na ciele przez przejechanie lub roztratowanie §§. 341 i 342 w związku z §. 335 K. K.									
	d) ciężkie uszkodzenie na ciele przez handel trucizną bez upoważnienia lub niedbalstwo w przechowaniu i odosobnieniu trucizny §§. 361—371 w związku z §. 335 K. K. . .									
	e) ciężkie uszkodzenie na ciele w skutek zaniedbanego dozoru nad dziećmi itd. §. 376 do 378 w związku z §. 335 K. K.									
	f) ciężkie uszkodzenie na ciele w skutek zaniedbania środków ostrożności przy budowaniu §§. 380—385 w związku z §. 335 K. K.									
	g) inne przekroczenia									
	Ogółem .									
VI. Przeciw zdrowiu.	a) przekroczenie przepisów wydanych podczas zarazy na bydło §§. 400—402 K. K. . . .									
	b) fałszowanie napojów, szkodliwe zdrowiu przyrządzanie lub przechowanie towarów pożywalnych §§. 403, 405, 407 i 408 K. K..									
	Ogółem .									
VII. Przeciw bezpieczeństwa ciała. (Rozdział X.)	a) samowolne kalectwo §§. 409 i 410									
	b) umyślne i przy bijatykach zachodzące uszkodzenia na ciele z §§. 411 i 412 K. K. . . .									
	c) złe obchodzenie się §§. 413—420 K. K. . .									
	d) ciężkie uszkodzenie na ciele z §§. 425 i 426 K. K.									
	e) inne przekroczenia									
	Ogółem .									
VIII. Przeciw bezpieczeństwu własności. (Rozdział XI.)	a) niezachowanie przepisów mających na celu zapobieżenie niebezpieczeństwu od ognia §§. 434—459 K. K.									
	b) kradzieże §§. 460, 463, 464 K. K.									
	c) przeniewierzenie §§. 461, 463, 464 K. K.. .									

Przekroczenia	Ilu oskarżonych	Ilu obwinionych uwolniono od oskarżenia	Ilu obwinionych skazano						
			na karę aresztu trwającego				na kary pieniężne i inne majątkowe	na utratę praw i upoważnień	Łączna ilość
			przeszło 3 miesiące	przeszło jeden miesiąc aż do 3 miesięcy	przeszło 8 dni aż do jednego miesiąca	8 dni i mniej			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
VIII. Przeciw bezpieczeństwu własności (Rozdział XI.) *d)* oszustwo §§. 461, 460—467 K. K.									
e) złośliwe uszkodzenie cudzej własności §. 468 K. K.									
f) kupowanie kosztowności, towarów złotych i srebrnych, przetopionego złota i srebra i innych rzeczy od osób podejrzanych §§. 473—477 K. K.									
g) inne przekroczenia									
Ogółem .									
IX. Przeciw bezpieczeństwu czci. (Rozdział XII.)									
X. Przeciw obyczajności publicznej (Rozdział XIII.) *a)* cudzołoztwo §§. 502 i 503 K. K.									
b) nierząd jako sposób zarobkowania §§. 509—511 K. K..									
c) stręczenie i ukradkowe ułatwianie nierządu §§. 512 do 515 K. K..									
d) naruszenie obyczajności, sprawujące grube i publiczne zgorszenie §. 516 K. K.									
e) gry zakazane § 522 K. K									
f) pijaństwo z §§. 523 i 524 K. K..									
g) inne przekroczenia									
Ogółem .									
XI. Inne przekroczenia, nie zamieszczone w powsz. K. K. *a)* Przekroczenie ustawy ubezpieczającej wolność osobistą z dnia 27 października 1862, Dz. u. p. Nr. 87									
b) przekroczenie ustawy ubezpieczającej prawo domowe z dnia 27 października 1862, Dz. u. p. Nr. 88									
c) przekroczenie ustaw o prawie stowarzyszania i zgromadzania się									
d) przekroczenie ustawy zabezpieczającej tajemnicę listów i pism z dnia 6 kwietnia 1870, Dz. u. p. Nr. 42									
e) przekroczenie ustawy z d. 7 kwietnia 1870, Dz u. p. Nr. 43 (ustawa o zmowach) . . .									
f) przekroczenie ustawy o włóczęgach z dnia 10 maja 1873, Dz. u. p. Nr. 108									
g) inne przekroczenia należące do postępowania Sądów powiatowych									
Ogółem .									

Wykaz statystyczny

Tablica J dotycząca

Zbrodnie	Wydanie było żądane				Obce kraje, od których											
	przez Austryę od Węgier		przez Węgry od Austryi		Belgia				Dania				Państwo Niemieckie			
					od niej		ona		od niej		ona		od niego		ono	
	temu żądaniu				żąda-											
	uczyniono	nie uczyniono	uczyniono	nie uczyniono	uczyniono	nie uczyniono	uczyniono	nie uczyniono	uczyniono	nie uczyniono	uczyniono	nie uczyniono	uczyniono	nie uczyniono	uczyniono	nie uczyniono
					zado-											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Najście cudzego dobra nieruchomego																
Złośliwe uszkodzenie cudzej własności . . .																
Uszkodzenie dróg żelaznych																
Uszkodzenie telegrafów rządowych i przeszkadzanie tymże																
Nieprawne ścieśnienie wolności osobistej . . .																
Uprowadzenie																
Wymożenie przymusowe																
Niebezpieczne groźby																
Nadużycie władzy urzędowej.																
Przyjmowanie datków w rzeczach urzędowych																
Fałszowanie publicznych papierów kredytowych																
Fałszowanie monety																
Naruszenie religii																
Zgwałcenie niewiasty, zesromocenie i przypadki nierządu																
Morderstwo																
Dzieciobójstwo																
Zabójstwo																
Spędzenie płodu.																
Porzucenie dziecka.																
Ciężkie uszkodzenie na ciele																
Podpalenie																
Kradzież																
Przeniewierzenie																
Rabunek																
Oszustwo (sfałszowanie, krzywoprzysięstwo i fałszywe świadectwo)																
Dwużeństwo																
Potwarz																
Kojarzenie się w celach zbrodniczych																
Baraterya (przeniewierzenie ze strony patrona okrętu)																
Rokosz																
Rozbój morski.																

Prokuratoryi.

wydań.

żądano lub które żądały wydania																											
Francya				Grecya				Wielka Brytania				Włochy				Mołdawia i Wołoszczyzna				Montenegro				Niderlandy			
od niej		ona		od niej		ona		od niej		ona		od nich		one		od nich		one		od niego		ono		od nich		one	
niu																											
uczyniono	nie uczyniono	uczyniono	nie uczyniono	uczyniono	nie uczyniono	uczyniono	nie uczyniono	uczyniono	nie uczyniono	uczyniono	nie uczyniono	uczyniono	nie uczyniono	uczyniono	nie uczyniono	uczyniono	nie uczyniono	uczyniono	nie uczyniono	uczyniono	nie uczyniono	uczyniono	nie uczyniono	uczyniono	nie uczyniono	uczyniono	nie uczyniono
syć																											
18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45

Zbrodnie	Obce kraje, od których															
	Północna Ameryka				Portugalia				Rossya				Szwecya i Norwegia			
	od niej		ona		od niej		ona		od niej		ona		od nich		one	
	żąda-															
	uczyniono	nie uczyniono	uczyniono	nie uczyniono	uczyniono	nie uczyniono	uczyniono	nie uczyniono	uczyniono	nie uczyniono	uczyniono	nie uczyniono	uczyniono	nie uczyniono	uczyniono	nie uczyniono
	zado-															
1	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61
Najście cudzego dobra nieruchomego																
Złośliwe uszkodzenie cudzej własności																
Uszkodzenie dróg żelaznych																
Uszkodzenie telegrafów rządowych i przeszkadzanie tymże																
Nieprawne ścieśnienie wolności osobistej . . .																
Uprowadzenie																
Wymożenie przymusowe																
Niebezpieczne groźby																
Nadużycie władzy urzędowej																
Przyjmowanie datków w rzeczach urzędowych																
Fałszowanie publicznych papierów kredytowych																
Fałszowanie monety																
Naruszenie religii																
Zgwałcenie niewiasty, zesromocenie i przypadki nierządu																
Morderstwo																
Dzieciobójstwo																
Zabójstwo																
Spędzenie płodu																
Porzucenie dziecka																
Ciężkie uszkodzenie na ciele																
Podpalenie																
Kradzież																
Przeniewierzenie																
Rabunek																
Oszustwo (sfałszowanie, krzywoprzysięstwo i fałszywe świadectwo																
Dwużeństwo																
Potwarz																
Kojarzenie się w celach zbrodniczych																
Baraterya (przeniewierzenie ze strony patrona okrętu)																
Rokosz																
Rozbój morski																

żądano lub które żądały wydania.

Szwajcarya				Serbia				Hiszpania				Turcya				Inne kraje				Łączna ilość wydań, które nastąpiły		Uwagi
od niej		ona		od niej		ona		od niej		ona		od niej		ona		od nich		one				
niu																						
uczyniono	nie uczyniono	uczyniono	nie uczyniono	uczyniono	nie uczyniono	uczyniono	nie uczyniono	uczyniono	nie uczyniono	uczyniono	nie uczyniono	uczyniono	nie uczyniono	uczyniono	nie uczyniono	uczyniono	nie uczyniono	uczyniono	nie uczyniono	z	do	
syć																				Austryi		
62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84

Formularz XIX do §. 86 Przepisów o wykonaniu K. P. K.

Wykaz czynności Nadprokuratoryi.

Zaległych podań z roku zeszłego było	Przybyło	Załatwiono	Zalega	Ilość przypadków odwołania się	Ilość zażaleń przeciw rozstrzygom Izby Radnej	Ilość sprzeciwów w postępowaniu oskarżającem	Ilość zażaleń nieważności w postępowaniu sprzeciwowem	Ilość sprzeciwów przeciw wyrokom kontumacyjnym	Inne działania przy Sądzie krajowym Wyższym	Udział w rozprawach głównych w I. instancyi	Wnioski i opinie przesłane Ministerstwu Sprawiedliwości w rzeczach ustawodawstwa	Skład osobowy

Formularz XX do §. 90 Przepisów o wykonaniu K. P. K.

Rota przysięgi dla funkcyonaryuszów Prokuratoryi.

Przysięgam na Boga Wszechmocnego i ślubuję na mój honor i wierność, że Jego Cesarskiej i Królewsko-Apostolskiej Mości Najjaśniejszemu Monarsze i Panu **Franciszkowi Józefowi Pierwszemu**, z Bożej łaski Cesarzowi Austryi i Królowi Węgier, Królowi Czech, Dalmacyi, Kroacyi, Slawonii, Galicyi, Lodomeryi i Illiryi, Arcyksięciu Austryi itd. a po Nim Jego dziedzicom i następcom z Jego Najjaśniejszego rodu i krwi pochodzącym bezwarunkowo będę wiernym i posłusznym, przestrzegając ściśle zasadniczych Ustaw Państwa; przysięgam że obowiązki do urzędu mego przywiązane sumiennie pełnić będę.

Tak mi Boże dopomóż!

Formularz XXI do §. 112 Przepisów o wykonaniu K. P. K.

Wykaz organów Prokuratoryi przy Sądach Powiatowych.

Liczba bieżąca	Dzień doniesienia	Dzień oddania Sądowi	Przestępstwo	Poszkodowany	Obwiniony	Czy obwiniony zostaje w areszcie	Nr. poz. Rejestru Sądu Powiatowego Form. IV.	Przedłożono Prokuratorowi z powodu istoty czynu zbrodni lub występku		Załatwiono przez Wyrok Sądu Powiatowego	Inny sposób załatwienia	Zakończono prawomocnie	Zapisek	Uwagi Prokuratora
								przez organ Prokuratoryi	*) przez Sąd powiatowy					

*) W tej rubryce zamieścić należy liczbę exhibitu Sądu powiatowego.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt LVIII. — Wydany i rozesłany dnia 29 listopada 1873.

153.

Rozporządzenie ministerstw rolnictwa, spraw wewnętrznych, skarbu i handlu z dnia 29 października 1873,

o zakazie przywozu latorośli winnych z korzeniami przez granicę królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

1. Dla zapobieżenia, aby choroba winnej macicy, pochodząca od owadu „Phylloxera vastatrix“, nie przenosiła się i nie rozszerzała, zabrania się w porozumieniu z rządem królewsko węgierskim, aż do dalszego rozporządzenia, przywozu latorośli winnych „z korzeniami“ przez granice królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

2. Przywóz szczepów winnych (bez osady korzeniowej) jest dozwolony, byle do ich opakowania nie używano odpadłych liści winnych.

3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w moc obowiązującą od tego dnia, w którym odpowiednie urzędy cłowe będą o niem zawiadomione.

Chlumecky r. w. **Lasser** r. w. **Pretis** r. w. **Banhans** r. w.

154.

Rozporządzenie ministerstwa skarbu z d. 4 listopada 1873,

o częściowych zmianach w przepisach tyczących się utrzymywania rejestrów browarnych.

Włożony na piwowarów w §. 46 przepisu wykonawczego o podatku piwnym z dnia 26 grudnia 1854 (Dz. u. p. Nr. 1 z roku 1855) i w §. 2 rozporządzenia ministerstwa skarbu z dnia 28 kwietnia 1869 (Dz. u. p. Nr. 54) obowiązek, ażeby w dniu ukończenia głównej fermentacyi, ubytek, który aż dotąd, gdy piwo w chłodnicy itd. znajdowało się,

w wyrobionej ilości brzeczki piwnej nastąpił, a z procesem warzenia jest połączony, w rejestrze browaru zapisywać oddzielnie, zmienia się dla takiego wyrobu piwa, w którym piwo, po przebyciu głównej fermentacyi nie zostaje w lokalu fermentacyi, w ten sposób, że ubytek ten ma być zapisywany nie już oddzielnie, lecz razem z rozchodem piwa.

Jeżeli jednak w ilości płynu podlegającego podatkowi zdarzy się ubytek w skutku szczególnego przypadku, np. w skutku uszkodzenia kadzi fermentacyjnych, ubytki takowe należy i przy rzeczonym wyrobie piwa zapisywać w rejestrze browarnym oddzielnie, a to w tym samym dniu, w którym nastąpią, w każdym zaś razie przed rozchodem piwa.

Pretis r. w.

155.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 5 listopada 1873,

którem na mocy §. 9 ustawy o postępowaniu karnem z dnia 23 maja 1873 oznacza się właściwość dla sądów delegowanych miejskich w sprawach karnych.

W miastach, w których jest kilka sądów powiatowych delegowanych, orzecznictwo w sprawach karnych wykonywają także od dnia 1 stycznia 1874, te sądy powiatowe, które dotychczas były do tego powołane, w granicach swoich teraźniejszych okręgów.

Glaser r. w.

156.

Obwieszczenie ministerstwa skarbu z dnia 5 listop. 1873,

o przeniesieniu urzędów cłowych w Georgswalde i Rumburgu istniejących do dworców kolei w Ebersbachu w Saksonii i w Rumburgu.

W wykonaniu traktatu z dnia 29 września 1869 pomiędzy monarchyą austryacko węgierską a Saksonią względem połączeń kolei żelaznych nad granicą czesko saską pod Weipert, Georgswalde i Warnsdorf (Dz. u. p. Nr. 61 z roku 1871), gdy ruch kolei południowo łużyckiej z Löbau do Ebersbachu i kolei południowej czeskiej z Rumburga do Ebersbachu został już otwarty, przeniesiono od dnia 1 listopada 1873 istniejący dotychczas w Georgswalde c. k. przykomórek I klasy do dworca kolei w Ebersbachu w Saksonii a c. k. urząd cłowy główny II klasy w Rumburgu do dworca kolei w Rumburgu i połączono tamże z królewsko saskim przykomorkiem I klasy posiadającym zupełne prawa ekspedycyi.

Obadwa rzeczone c. k. urzędy wykonywają prawa ekspedycyi i poboru cła jako urzędy cłowe główne I klasy i są upoważnione do stosowania postępowania cłowego skróconego (w drodze opowiedzenia), przepisem z dnia 18 września 1857 (Dz. u. p. Nr. 175) dla ruchu na kolejach żelaznych, zaprowadzonego.

Na drodze cłowej, z Georgswalde do Ebersbachu prowadzącej, ustanowiono ekspozyturę przykomórka I klasy w dworcu kolei w Ebersbachu istniejącego, z prawami przykomórka II klasy i nadano jej we względzie obrotu apretur takie same prawa, jakie dotychczas służyły przykomorkowi I klasy w Georgswalde.

Pretis r. w.

157.

Rozporządzenie ministerstwa skarbu z d. 15 listopada 1873,

tyczące się kontroli nad kawą w okręgu pogranicznym Vorarlbergu i w księstwie Liechtenstein.

Kontrolę nad kawą, rozporządzeniem z dnia 13 grudnia 1869 (Dz. u. p. Nr. 183) w okręgu pogranicznym Vorarlbergu i księstwie Liechtenstein, zacząwszy od dnia 1 stycznia 1870 ponownie zaprowadzoną, przedłuża się odnośnie do rozporządzenia z dnia 22 grudnia 1872 (Dz. u. p. Nr. 2 z roku 1873) w porozumieniu z ministerstwem handlu na rok następny, licząc od dnia 2 stycznia 1874.

Pretis r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt LIX. — Wydany i rozesłany dnia 16 grudnia 1873.

158.

Rozporządzenie ministra handlu z d. 14 października 1873,

wyznaczające termin, do którego wagi, porządkowi sprawdzania miar i wag z dnia 19 grudnia 1872 zadosyć nie czyniące, będą jeszcze do sprawdzania przyjmowane.

Na wniosek c. k. komisyi głównej miar i wag uzupełnia się §. 91 Porządku sprawdzania miar i wag z dnia 19 grudnia 1872 (Dz. u. p. Nr. 171) w ten sposób, że od dnia 1 stycznia 1874 będą przyjmowane do sprawdzania tylko takie wagi równoramienne, pomostowe i stołowe, które czynią zadosyć przepisom §§. 25 aż do 31 tego Porządku sprawdzania miar i wag, będą zatem uwierzytelniane nową cechą i będą podlegały opłacie, za sprawdzenie przepisanej.

Banhans r. w.

159.

Rozporządzenie ministerstwa handlu z d. 20 listopada 1873,

którem po zniesieniu się z ministerstwem spraw wewnętrznych przepisuje się nadmiar dla naczyń, podług miary metrycznej zrobionych a które używane są w gospodach publicznych do podawania gościom napojów.

W wykonaniu ustawy z dnia 23 lipca 1871 (Dz. u. p. Nr. 16 ex 1872) stanowi się, że te naczynia do picia, których utrzymujący gospody publiczne używają w szynkowniach do podawania gościom napojów na litry sprzedawanych, powinny mieć najmniej następujący nadmiar ponad powierzchnią płynu znakiem sprawdzenia oznaczoną:

W naczyniach	Od powierzchni płynu do brzegu
pojemności 1 litra	20^{mm}
„ ½ „	15^{mm}
„ ¼ „ i mniejszej	10^{mm}

We flaszkach, których utrzymujący gospody używają do szynkowania, powierzchnia płynu przy należytem napełnieniu aż do całkowitej objętości nie może leżeć ponad połową wysokości szyi.

Wykroczenia przeciw temu rozporządzeniu będą karane podług odpowiednich ustaw.

Butelki używane w handlu nie podlegają powyższemu przepisowi.

Co się tyczy nadmiaru naczyń do picia zrobionych jeszcze podług miary wiedeńskiej, dopóki używanie miary wiedeńskiej w obrocie jest jeszcze na zasadzie artykułu V ustawy z dnia 23 lipca 1871 (Dz. u. p. Nr. 16 ex 1872) dozwolone, pozostają w mocy obowiązującej przepisy zawarte w §. 29 drugiej części powszechnej instrukcyi dla urzędów miar i wag (ogłoszonej rozporządzeniem ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 6 czerwca 1858 L. 444).

Banhans r. w.

160.

Obwieszczenie ministerstwa handlu z d. 25 listopada 1873,

o umorzeniu koncesyi z dnia 10 sierpnia 1872 (Dz. u. p. Nr. 134) na kolej żelazną trybową z St. Wolfgang na wierzchołek góry Schafberg.

Udzieloną Bertholdowi Currantowi i Karolowi Peusensowi koncesyą z daty 10 sierpnia 1872 (Dz. u. p. Nr. 134) na budowę i ruch kolei żelaznej trybowej z St. Wolfgang na wierzchołek góry Schafberg ogłasza się niniejszem za umorzoną z powodu niedotrzymania warunków tą koncesyą przepisanych.

Banhans r. w.

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt LX. — Wydany i rozesłany dnia 21 grudnia 1873.

161.

Ustawa z dnia 13 grudnia 1873,

o dalszem pobieraniu podatków i opłat, tudzież o pokryciu wydatków rządowych w czasie od dnia 1 stycznia aż do końca marca 1874.

Za zgodą obu izb rady państwa postanowiłem i stanowię co następuje:

§. 1.

Upoważnia się ministerstwo do pobierania nadal w czasie od dnia 1 stycznia aż do ostatniego marca istniejących podatków stałych i niestałych tudzież opłat i dodatków według ustaw o opodatkowaniu obecnie obowiązujących a mianowicie dodatków do podatków stałych w wysokości ustawą skarbową z dnia 11 kwietnia 1873 (Dz. u. p. Nr. 46) oznaczonej.

§. 2.

Wydatki administracyjne w czasie od dnia 1 stycznia aż do ostatniego marca będą pokrywane w miarę potrzeby na rachunek kredytów, które ustawą skarbową na rok 1874 w odpowiednich rozdziałach, tytułach i paragrafach mają być ustanowione.

§. 3.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrowi skarbu.

Gödöllő, dnia 13 grudnia 1873.

Franciszek Józef r. w.

Auersperg r. w. **Lasser** r. w. **Banhans** r. w. **Stremayr** r. w.
Glaser r. w. **Unger** r. w. **Chlumecky** r. w. **Pretis** r. w.
Horst r. w. **Ziemiałkowski** r. w

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w radzie państwa reprezentowanych.

Zeszyt LXII. — Wydany i rozesłany dnia 24 grudnia 1873.

163.

Rozporządzenie ministra spraw wewnętrznych z dnia 13 grudnia 1873,

o przyzywaniu komisarza gremialnego na posiedzenia gremialne aptekarzów.

Wyjmuje się z mocy obowiązującej dotychczasowy przepis statutu gremiów aptekarskich, podług którego na posiedzeniu gremiów aptekarskich głównych i filialnych miał być przyzywany komisarz gremialny (notaryusz wydziału medycznego, fizyk miejski, lekarz obwodowy itd.) i na tychże miał przewodniczyć a prezydowanie na rzeczonych posiedzeniach porucza się przełożonemu gremialnemu.

Rząd jednak zastrzega sobie prawo wysyłania komisarza rządowego na posiedzenia gremialne tam, gdzie to okaże się potrzebnem.

Lasser r. w.

164.

Rozporządzenie ministra spraw wewnętrznych z dnia 19 grudnia 1873,

o zmianach w austryackim cenniku lekarstw.

W przepisach rozporządzenia ministra spraw wewnętrznych z dnia 3 grudnia 1872 (Dz. u p Nr. 172), tyczących się cennika lekarstw farmakopei austryackiej z roku 1869, wchodzą w moc obowiązującą od dnia 1 stycznia 1874 aż do dalszego zarządzenia następujące zmiany:

I. W cenniku lekarstw farmakopei.

		cnt.
Acidum carbolicum	1 uncya	21
nad 6 uncyi każda następna	„	18
citricum	„	40
„ „ subt. pulv.	„	45
Ammoniacum	„	14
„ subt. pulv.	„	20
Amygdalae amarae	„	6
Arnicae radix sciss.	„	7
Asa foetida	„	13
„ „ subt. pulv.	„	22
Balsamum copaivae	„	27
„ peruvianum	„	83
Bismuthum subnitricum	1 skrupuł	10
† Cantharides	1 uncya	49
† „ subt. pulv.	„	67
Cardamomum	„	85
Caryophylli	„	10
subt. pul.	„	19
Chamomillae vulg. flores	„	9
„ nad 2 uncye każda następna	„	8
„ vulg. flores gross. pulv.	„	12
„ nad 2 uncye każda następna	„	11
„ vulg. flores subt. pulv.	„	18
Chinae calysayae cortex	„	51
„ „ „ gross. pulv.	„	54
„ „ „ subt. pulv.	„	74
„ cortex ruber	„	60
„ „ „ gross. pulv.	„	63
„ „ „ subt. pulv.	„	85
Cinnamomi cortex	„	10
„ „ subt. pulv.	„	16
Colchici semina	„	6
Cuprum sulfuricum	„	6
Cydoniae semina	„	20
Emplastrum cantharidum	„	42
„ hydrargyri	„	27
† Extractum opii aquosum	1 skrupuł	54
nad 1 skrupuł każdy następny	„	50
† secalis cornuti	1 drachma	34
Ferrum jodatum	„	10
Hydrargyrum	1 uncya	38
† „ bichlor. ammoniat.	1 drachma	13
† „ „ corros. pulv.	„	6
† „ bijodat. rubr.	1 skrupuł	9
† „ chlorat. mite pulv.	1 drachma	9
† „ chlorat. mite via humida	1 drachma	22

		cnt.
† Hydrargyrum jodatum flavum	1 skrupuł	10
† „ oxydatum flavum	1 drachma	18
Ichthyocolla	1 uncya	125
Ipecacuanhae rad. gross. pulv.	1 drachma	7
„ „ subt. pulv.	„	9
Jalapae tub. subt. pulv.	1 uncya	41
Jodum	1 skrupuł	12
Juniperi fructus	1 uncya	2
„ „ rud. tus.	„	4
Kalium bromatum	1 skrupuł	3
„ jodatum	1 drachma	20
nad 1 uncyą każda następna	„	17
Kousso sciss	1 uncya	13
„ „ subt. pulv.	„	22
Malvae flores	„	8
Manna calabr. canell.	„	23
† Morphium	1 gran	6
† „ hydrochloric.	„	5
Oleum bergamottae	1 drachma	20
„ caryophyllor.	„	8
„ lauri	1 uncya	11
„ nad 2 uncye każda następna	„	9
„ nucis moschatae	1 drachma	7
„ rosarum	1 skrupuł	142
„ „	1 kropla	4
† Opium subt. pulv.	1 skrupuł	18
Resina jalapae	„	21
Rheum (rad.)	1 uncya	83
„ „ sciss	„	86
„ „ subt. pulv.	1 drachma	14
Roob juniperi	1 uncya	24
† Secale cornutum	„	9
Senegae radix	„	42
Spilanthus olerac. sciss.	„	25
Syrupus ferri jodati	1 drachma	7
nad 1 uncyą każda następna	„	6
Tiliae flores	1 uncya	14
† Tinctura cantharidum	1 drachma	3
„ ipecacuanhae	„	4
„ jodi	„	8
† „ opii simpl.	„	7
Vanilla	1 skrupuł	33
Zedoariae radix	1 uncya	9
„ „ subt. pulv.	„	16

Oprócz tego odpada przy następujących artykułach zniżenie taksy od każdej następnej nad 2 uncye:

Alumen,
Aqua aromat. spirit.,
„ carminat.,
„ chamomillae,
„ rosarum,
„ rubi idaei,
Calcium oxydatum,
Carragheen, seiss.,
Dulcamarae caules seiss.,
Graminis rhyz. seiss.,
Hyosciami folia seiss.,
Jaceae herba seiss.,
Liquiritiae radix seiss.,
Magnesium sulfuricum,
Millefolii herba seiss.,
Natricum silicicum.

II. W cenniku naczyń

odpada pierwszy ustęp:

„zwykle szkło zielone na lekarstwa“ razem z cenami tegoż w cenniku podanemi.

III. W cenniku lekarstw dla zwierząt.

		zł.	cnt.
Acidum carbolicum crystallis....	1 libra	1	86
„ „ „	1 uncya	—	17
Ammoniacum	1 libra	1	23
„	1 uncya	—	11
Angelicae radix seiss..........	1 libra	—	50
„ „ gross. pulv.	„	—	73
„ „ „ „	1 uncya	—	7
Arnicae radix seiss.	1 libra	—	65
Asa foetida	„	1	16
„ „	1 uncya	—	11
„ „ pulv..............	1 libra	1	56
„ „ „	1 uncya	—	14
† Cantharides..............	„	—	40
† „ pulv.	„	—	45
Chamomillae rom. flores........	1 libra	—	63
„ vulg. flores gross. pulv.	„	—	78
„ „ „ „ „	1 uncya	—	7
Chininum hydrochlor...........	1 skrupuł	—	66
Cinnamomi cortex	1 libra	—	81
„ „	1 uncya	—	8
„ „ gross. pulv. ..	1 libra	1	2
„ „ „ „ ...	1 uncya	—	9
Cuprum sulfuric.	1 libra	—	58
„ „	1 uncya	—	5
† Hydrargyrum bichlor. cor. pulv.	„	—	36

		zł.	cnt.
† Hydrargyrum bijodat. rubr....	1 drachma	—	18
† „ chlorat. mite pulv.	1 uncya	—	53
† „ oxydat. flavum ...	1 drachma	—	15
Ipecacuanhae radix gross. pulv. ...	1 uncya	—	46
Jalapae tubera gross. pul.........	„	—	23
Jodum	„	1	93
„	1 drachma	—	28
Juniperi fructus..............	1 libra	—	13
„ „ gross. pulv.......	„	—	33
Kalium jodatum	1 uncya	1	27
† Morphinum hydrochlor........	1 gran	—	4
Oleum lauri..................	1 libra	—	95
„ „	1 uncya	—	9
„ terebinth. rectif..........	1 libra	—	40
† Opium subt. pulv.	1 drachma	—	36
Pix liquida	1 libra	—	24
† Secale cornutum	„	—	76
† „ „	1 uncya	—	7
† „ „ pulv..........	1 libra	1	—
† „ „ „	1 uncya	—	9
† Tinctura cantharid............	„	—	18
„ „ jodi	„	—	26
† „ „ opii simpl...	„	—	46
Unguentum hydrargyri	„	—	26

Inne przepisy rozporządzenia z dnia 3 grudnia 1872 (Dz. u. p. Nr. 172) nie ulegają zmianie.

Lasser r. w.